

Dios Tjevele Jupj 'Üsüs La Qjuisiji Jesu- cristo Mpes

Tol New Testament

This Bible is copyrighted by Wycliffe Bible Translators (Wycliffe.org) and is printed with permission by the Digital Bible Society (dbs.org) for non-commercial use.

This Bible is available for free download in a variety of digital formats at dbs.org/bibles.

SAN MATEO.....	4
SAN MARCOS.....	46
SAN LUCAS.....	70
SAN JUAN	112
HECHOS	142
ROMANOS.....	178
1 CORINTIOS	195
2 CORINTIOS	213
GÁLATAS	224
EFESIOS	231
FILIPENSES.....	237
COLOSENSES	241
1 TESALONICENSES	245
2 TESALONICENSES	249
1 TIMOTEO.....	252
2 TIMOTEO.....	257
TITO	261
FILEMÓN	264
HEBREOS.....	265
SANTIAGO	280
1 PEDRO	285
2 PEDRO	291
1 JUAN	294
2 JUAN	298
3 JUAN	299
JUDAS.....	300
APOCALIPSIS	302

SAN MATEO

1 Dios jas tjejjama Jesucristo nosis nt'a jis capj la p'acj judiopan. Papel niná nin vele püna tapatja jis lá, Jesucristo ne yupj sin popa p'iyá, püs naya tüpü'ü jupj. David popa watsja jupj. Abraham popa watsja.

² Abraham Isaac popay waytsja.

Isaac Jacob popay waytsja.
Jacob Judá popay waytsja, Judá jüpülücpán jis popay watsja.

³ Judá Fares popay waytsja, Zara popay watsja jupj. Tamar yupj sejamay waytsja.

Fares Esrom popay waytsja.

Esrom Aram popay waytsja.

⁴ Aram Aminadab popay waytsja.

Aminadab Naasón popay waytsja.

Naasón Salmón popay waytsja.

⁵ Salmón Booz popay waytsja. Booz jamay Rahab lotsja.

Booz Obed popay waytsja. Obed jamay Rut lotsja.

Obed Isaí popay waytsja.

⁶ Isaí David popay waytsja. David jépatjsja jupj Israel mo'ó püná.

David Salomón popay waytsja. Salomón jamay Urías jats'om waytsja jupj.

⁷ Salomón Roboam popay waytsja.

Roboam Abías popay waytsja.

Abías Asa popay waytsja.

⁸ Asa Josafat popay waytsja.

Josafat Joram popay waytsja.

Joram Uzías popay waytsja.

⁹ Uzías Jotam popay waytsja.

Jotam Acáz popay waytsja.

Acáz Ezequías popay waytsja.

¹⁰ Ezequías Manasés popay waytsja.

Manasés Amón popay waytsja.

Amón Josías popay waytsja.

¹¹ Josías Jeconías popay waytsja, Jeconías jüpülücpán jis papay watsja jupj. Josías tüpü'ü na, Babilonia mo'o tapatja tjiquil, la tapalan yupj israelpan jis lal. Jis tsupapj, tjaman Babilonia nt'a.

¹² Babilonia nt'a tsupapj tjil na, p'a wa sin popa jis tepyala.

Jeconías Salatiel popay waytsja.

Salatiel Zorobabel popay waytsja.

¹³ Zorobabel Abiud popay waytsja.

Abiud Eliaquim popay waytsja.

Eliaquim Azor popay waytsja.

¹⁴ Azor Sadoc popay waytsja.

Sadoc Aquim popay waytsja.

Aquim Eliud popay waytsja.

¹⁵ Eliud Eleazar popay waytsja.

Eleazar Matán popay waytsja.

Matán Jacob popay waytsja.

¹⁶ Jacob José popay waytsja. José niná María voyum waytsja. María Jesús jamaytsja. Jesús, Cristo ló wa jupj; Dios tjevele ca jas majamas jupj, gente jis capj la p'acj, mpes nin ló jupj.

¹⁷ Nin jis latsja püna tapatja, Jesucristo ne yupj sin popa p'iyá, püs naya tüpü'ü jupj. Pjü way jis lá sin pac na Abraham ló mpe David ló nt'a, catorce way yupj. Nin p'iyá, pjü way jis lá sin pac na David ló mpe israelpan Babilonia nt'a tsupapj tjil nas, catorce way yupj 'ots'ipj. Nin p'iyá, pjü way jis lá sin pac na yupj tjil na mpe Jesucristo ló nt'a, catorce wa yupj.

Jesucristo tjac'.

(Lucas 2.1-7)

¹⁸ Jesucristo niná Yomen Dios jas tjejjamá qjuis capj la p'acj. Papel niná nin vele 'oyñ nyuca tjemya'na Jesucristo nosis nt'a. Jamay María lotsja. Tsjücjüim na tjevéletsja José lal ca jupj lal mwayim. Custjay ma tjowaya p'in, way tsjicj já'asatsja jupj Dios Cjües mpes. P'a nequem jin tulucj tepyala jupj. ¹⁹ José ma jus nléyatsja tsjan mpes María way tepyala. Malala la tjiji jupj, jólatsja José. Mpes quelel véletsja María lal ma mwayim jupj lal. Jupj lal p'in quelel véletsja. Ma quelel véletsja la p'a jis lal María malala la tjiji. José 'üsüstsja Dios lal, ne nin. ²⁰ Nasa quelel véletsja na niná María lal, Dios ángel pjaní lay tepyala José nt'a. José tjejjá na tjinyuca jupj. Ángel tjevele José lal: "José, David püna tüpü'ü popa p'iyá jipj. Po ma lecj meyan mwayim María lal. Dios Cjües mpes p'in way tsjicj tepyala jupj. Ma malala la tjiji. ²¹ Yom tsjicj ca ma'nus jupj, María, ne jipj ca ló nt'an, Jesús ló nsem. Jesús mpes ca Dios perdonar lis mijis israelpan, malala nyuca la tjajay, ne ma ca jis capj ntülüs yupj. Nin mpes ca nin ló nsem jupj", nin tjevele ángel José lal.

²² Nin tepyala ca pjü t'üc' mpalas Dios tjevele püná. Pajal püna Dios profeta pjaní tjevele ca nin mpalas. Tjevele:

²³ "Tsjücjüim way tsjicj ma'ajam, ca yom tsjicj ma'nus. 'Emanuel' ló ca nsem jupj."

Jupj ló cupj qjuis tin "Dios Cupj Qjuis Lal" velecj cupj.

²⁴ José jola tepyala na, nin la tjiji Dios ángel tjevele jinwá. Lal tjac' María jupj wo nt'a ne jupj jats'om tepyala jupj. ²⁵ Custjay ma ne'aj tjemya'na jupj, María tsjicj tjemya'na nas. José tsjicj ló t'ya Jesús ló nsem, ángel tjijyü'ta jin.

Niyom campa mpe tjiquil, topon Jesucristo pajal püné.

2 Jesús tjemya'na Belén nt'a, Judea mpe se jütütj nt'a. Herodes jépatjsja ne'aj Jesús tjemya'na na. Jupj nt'a tjiquil niyom magopan nepenowá, Jerusalén nt'a. Niyom nenem tjiquil tsiquin mpe, pajal campa mpe tjiquil yupj, la tapal tsjicj way. ² Niyom tjowelepj jupj lal:

—¿Ca'aj pü'ü tsjiquis, ca jepa püné nsem judiopan mpes? Ncupj nyucucj pjulacj pjaní jupj tjac' mpes. Nin mpes jus nlayecj tjemya'na quinam tsjiquis. Ne'aj tjinyucucj pjulacj, cupj pyatjaquec jupj nt'a, tsiquin mo'ó. Nin mpes tjiquilaca. Cupj quelel palá nipi'tjiqecj jupj wolap'a'á, qjuiyola jupj püné —nin tjowelepj niná noyomes.

³ Herodes tjapjácatsja na niná, pajal jola tepyala jupj. Pajal yola tepyala wa pjü way Jerusalén mo'o tapatjá.

⁴ Mpes Herodes pjü jis lal tjevele 'a jis mulus sacerdote noypan, 'a jis mulus wa niyom Moisés popel sin 'yüsa lajay, israelpan sin popé. Herodes jis la tji'yüya ca'aj ca ma'nus Jepa Püné Dios tjevele ca jas majamas jis capj la p'acj judiopan. ⁵ Yupj tjowelepj jupj lal:

—Belén mo'o patja nt'a ca ma'nus jupj, Judea mpe se jütütj nt'a. Nin tepyaca profeta:

⁶ 'Belén nt'a, Judá püna tüpü'ü nt'a, pjaní way p'in patja ne'aj.

Mop'in Belén pajal tsjicj way tulucj

Judea mo'o se jütütj jis lal.

Belén mpe jepa ca ncuwim.

Ca jis majamas jupj israelpan,

yupj niná napj jyütütj.'

Nin tepyaca profeta, Dios Yom ca jas majamas mpes —tjowelepj yupj.

⁷ Nin tjowelepj Herodes lal, mpes seletsja Belén mo'ó tjemya'na tsjiquis. Mpes Herodes tjevele ncul niyom tsiquin mpe tjiquil. Ma tjevele p'a lal nin la tjiji jupj. Herodes pajal jis la tji'yüya 'ona lay tepyala pjulacj, tsjicj mpes lay tepyala. ⁸ Yupj jupj wola tjowelepj na, jupj sin tjejyama yupj Belén mo'ó. Jis lal tjevele:

—Lowa, pajal ca la mü'üyá tsjicj niná mpes. Jus tjunucú na, nawala tjowelé. Napj mis wa ca jupj nt'a, ca palá mpi'tjis jupj wolap'a'á —tjevele Herodes.

Jupj li tsuwíletsja. Quelel 'yú'natsja tsjicj way.

⁹ Noyomes tjil yupj Belén nt'a, Herodes tjevele mpes. Tjil na, pjulacj tjunuc niswa, 'in lacasana tjunuactsja p'in. Niswa lay tepyala tsjun popé. Nin p'iyatsja tsiquin mo'ó tjunuc jin p'iyá. Pjulacj mwalá tjemeytsja yupj jis lal, nasa ne'as tjemey tsjicj tüpü'ü nt'a. Ne'aj tóncatsja.

¹⁰ Niná noyomes pajal 'ücj jisastsja pjulacj tjunuc mpes.

¹¹ Ne'as tjil tsjicj wo nt'a, jupj tüpü'ü nt'a. Wama tjil, wosis mo'ó. Jus tjunuc tsjiquis jamay lal. Jamay María lotsja. Tjunuactsja na, tsjicj wolap'a'a palá nipi'tjiñ. Tjowelepj jupj pajal püné. Locopyaya jun tjocjol yupj jis caja, pje'á la tocoy jis la 'ayas tsjicj mpes. Oro tja'ayapj. Ts'ülüc' 'üsüs cjumsu la 'üm tja'ayapj wa. Mirra per-

fume mpes tja'ayapj wa. ¹² Tjunuc tsjicj way yupj, mop'in ma tjil Herodes nt'a niswa. Yupj tjijinañ na püste na, Dios yupj jis lal tjevele ma polel jiltsja

Herodes nt'a. Nin mpes tjil p'a jümücj nt'a, püna tapatja po'ó.

José, María lal ts'uequenetsja Jesús lal.

¹³ Niyom tjil na, Dios ángel pjaní lay tepyala José nt'a, jupj tjejyá na. Ángel tjevele jupj lal: "Jin ni'isa nts'equenem Egipto mo'ó tsjicj lal, jamay lal. Ne'aj mpü'üm, napj tjevelé nas ca ncuwim. Herodes tsjicj ca la mpalas la 'ünan", tjevele jupj.

¹⁴ Mpes José jas nisa, nin jawas püste p'iyá tjemey Egipto nt'a. Tjemey tsjicj lal, tsjicj jamay lal wa. ¹⁵ Ne'aj tüpü'ütsja Herodes tepe'e nas. Nin tepyala ca t'üc' mpalas qjuis Jepa Dios tjevelá püná. "Napj tjevelé natjam ca mim Egipto mpe", tjevele Dios. Nin tjevele profeta jupj mpes.

Herodes tsjictjacj pülücj jis tji'yü'na.

¹⁶ Locopyaya Herodes jus nleya niyom tsiquin mpe ne'espan ma jiquiltsja. La tsawiltsja yupj. Pajal ts'i tji'inatsja jupj. Mpes jis tjijyü'ta pjü jis la 'ünan niyom tsjictjacj Belén nt'a, Belén ne'aj p'in 'ots'ipj. Pjü niyom tsjictjacj año mat'e jis tjü'ünan. Más 'in tsjicj way pjü jis tjü'ünan wa yupj. Herodes jola tepyala tsjiquis año mat'e tya'a quinam, noyomes tsiquin mpe ne'espan tjowelepj mpes. Nin mpes nin la tjiji jupj. ¹⁷ Nin mpes nin tepyala Jeremías tjevele püná. Ninana jupj tjevelá Dios mpes:

¹⁸ "Tjepjyacañ la puyupj Ramá nt'a.

Ne'aj pajal yümücj la tupuyupj.

Raquel la tipiwa watsja tsjictjacj mpes, locopyaya tapatjá.

Jupj ma quelel jo' pé'etsja, tsjictjacj tecya'liñ mpes."

Nin tjevele Jeremías.

José niswa tjac' Israel nt'a Jesús lal.

¹⁹ Herodes tepe'e na, Dios ángel niswa lay tepyala José lal, tjejyá na. José newa pü'ütsja Egipto mo'ó. Ángel tjevele jupj lal: ²⁰ "Jutja niswa Israel nt'a. Nasa tecya'liñ tsjicj quelel ja'ünan witjacj."

²¹ Mpes José jas nisa, tjemey niswa Israel mo'ó. Lal tjemey wa tsjiquis, tsjicj jamay lal wa. ²² Locopyaya José wola tjowelepstsja Herodes jatjam Arquelao jepa tjá'asa quinam Judea mo'ó, popay tepe'e mpes. José lecj jéyatsja jupj mpes, ne ma quelel jámatsja ne'aj, jupj tjijyü'ta nt'a. Locopyaya Dios José lal tjevele niswa, tjejyá na. Tjevele ca ma mim Judea nt'a. Mpes José más 'in campa tjemey Judea mpe. Galilea nt'a tjemey, nin p'iyá Israel mpetsja jupj, Galilea. ²³ Galilea nt'a tjemey, pjaní way p'in patja nt'a, lo püt'üs ne'aj. Nazaret lotsja ne'aj tapatja nt'a. Mpes nin tepyala profetapan tjowelepj püná. Tjowelepj: "Yom Dios jas tjejyamá Nazaret mpe 'esepj nsem jupj".

Juan el Bautista tjac'. Dios mpes tjevele jupj.

(Marcos 1.1-8; Lucas 3.1-9, 15-17; Juan 1.19-28)

3 Jesús newa tüpü'ü Nazaret po'ó, Juan el Bautista mwalá way véletsja na Dios mpes. Pülücj jis walap'a'a tjevele jupj. Judea nt'a wínetsja, wa cjuwá nt'a. ²Jupj tjevélatsja: "Aplijila t'as malala nyuca la tjüj'í mpes. 'Üsüs la müj'í quinam Dios jos jinwá. Quina ca nu müjü'tüs Dios", tjevele jupj. ³Pajal püna Isaías tjevele nin ca mveles jupj. Isaías profétatsja jupj püná. Ninana Isaías tjevele Juan po'ó:

"Yom niná wa cjuwá nt'a ca mim. Pajal ca quelel mveles gente jilal. Mpes yümücj ca mveles:

'Qjuis Jepa Dios ca ncuwim.

Nujola t'as ca nin la müj'í quinam jupj jos jin.

Malala nujola nun, jümücj la lu'ulú jinwá.

Po ma malala nujola t'as quinam.

'Üsüs nujola t'as qjuis Jepa Dios jos jinwá' nin ca mveles jupj."

Isaías tjevele jupj ca nin mveles, ne t'üc' way Juan nin tjevele.

⁴Juan jas quip camello ts'üilin waytsja jupj. Col tsyú'patsja pjoloc' mpes. Ts'elel lyájatsja. Ts'as qjuisiyas mo'o p'ijisa watsja. Lovin nin tüpü'ü. ⁵Gente pajal pülücj tjiquil jupj nt'a jis la pjac jupj tjevelá. Jerusalén mpe tjiquil wa, judiopan pülücj patja mpe. Pjü Judea mpe tjiquil wa, ne'aj judiopan pjaní pjaní patja nt'a. Tjiquil wa 'üsú püné la nt'a patja mpe, niná 'üsú Jordán ló. ⁶Yupj tjiquil, tjowelepj jupj lal malala nyuca la tjajay. Niná tjowelepj na, Juan bautizar lis tjiji 'üsú mo'ó, niná 'üsú Jordán ló.

⁷Juan tjinyuca watsja fariseopan pülücj jiquiltsja, pülücj saduceopan tjiquil wa. Juan ma tepyónatsja yupj pajal 'aplijilatsja malala la tjajay mpes. Mpes jupj tjevele yupj jis lal: "Nun nin p'iyá latsj jinwá. Nun solejé Dios po ma jos gente malala lajay. Leñ way ca jis capj ntülüs. Nin mpes tjuculá nun napj nt'a, napj ca bautizar la numejay. Nujola nin loj'í mpes, jupj ma ca nucopj ntülüs. T'üc' tulucj. Dios selé nun newa ma quelel loj'í jupj jos jinwá. ⁸T'üc' way 'aplijila catsja nun malala la tjüj'í, 'üsüs la cüj'í quinam Dios jos jin. Najas la müj'í nun niná. ⁹Po ma nujola t'as nun pajal 'üsüs, nun judiopan mpes. Ma ca nujola nsem nun pajal 'üsüs way, nun Abraham püna tüpü'ü popa p'iyá mpes. T'üc' tulucj. Dios ca 'ücj la qjuijis niná pwen Abraham ts'uyupj ca mpalas. ¹⁰Dios pajal leñ way ca jis capj ntülüs malala lajay. Yupj ma 'üsüs way lajay, jupj ca jis capj ntülüs yupj pjü way. Yom jupj sine ma vyala jinwá ca la mijis Dios. Jupj sine ma vyala, jyo'o, 'awa mo'o ts'iyá. Nin ca la mijis Dios malala lajay jis lal", nin tjevele Juan fariseopan jis lal, saduceopan jis lal wa.

¹¹Juan tjevele wa: "Napj bautizar la nusejay 'üsú lal p'in. Napj nin lejay mpes, ca pjü jus nlayecj 'aplijila nun malala nyuca la tjüj'í mpes. Jus nlayecj nasa quelel loj'í Dios jos jinwá. P'a wa ca ncuwim más püné napj lal. Napj pajal tsjicj way jupj lal. Po 'üsüs napj lal napj tsji' lejay jupj mpes. Napj jupj caite jet' la p'in, 'ücj napj lal. Pajal 'üsüs ca la mijis jupj. Nun nepénowa quelel loj'í

Dios jos jinwá. Jupj ca nu ma'ayas Dios Cjües. Nun nepénowa newa ma quelel loj'í Dios jos jinwá. Jupj ca nucopj ntülüs. ¹²Leñ way ca nin la mijis. Ca 'üsüs la mijis jupj 'amá nt'a, ma ca malala witjacj mpatjam ne'aj. Ca ne'aj mo'onsos 'üsüs witjacj, ma ca malala jis mpalas. Pjü malala ca mü'ümüs. Jupj 'yüma na, leñ pjacj se wat'ata jupj 'owus", nin tjevele Juan el Bautista yupj jis lal.

Juan bautizar la tjiji Jesús.

(Marcos 1.9-11; Lucas 3.21-22)

¹³Locopyaya Jesús tjac' wa Juan nt'a. Jesús jostsja ca Juan bautizar la mijis jupj. Jesús tjac' Galilea mpe. Tjac' 'üsú nt'a, niná 'üsú Jordán ló, Juan tüpü'ü nt'a. ¹⁴Juan ma quelel bautizar lijitsja jupj. Nin tjevele Jesús lal: —Más 'ücj jipj bautizar la nejay napj. Jipj más 'üsüs napj lal.

¹⁵Jesús tjevele Juan lal:

—Najas ne jipj ca nin la mijin quinam. Más 'ücj pjü 'üsüs lijicj Dios jos jin.

Mpes Juan tjevele 'ücj ca bautizar la mijis jupj.

¹⁶Bautizar la tjiji na, Jesús tjemey 'üsú mpe. Tjemey na 'üsú mpe, leñ way tsjun po'o tsjicj way la tücüeme, jun cjol tepyala. Jupj tjinyuca Dios Cjües palavin tjac'. Sipipj jinwá justa tjac' jupj Jesús nt'a. Jesús copá nt'a tjac'. Ma tjemey nepé. ¹⁷Tsjun po'o nepé vele pjactsjas: "Niná napj Natjam. Pajal quelel lejay jupj. Pajal 'üsüs najas jupj mpes."

Diablo jostsja Jesús ca malala nyuca la mijis. Ma la tjiji jupj.

(Marcos 1.12-13; Lucas 4.1-13)

4 Jesús bautizar tepyala na, campa 'in tjemey, wa cjuwá nt'a, jusapj p'in. Dios Cjües jostsja mpes tjemey jupj. Ne'aj jámatsja nt'a, diablo quelel malala véletsja jupj lal, la nuc ncu malala la mijis jupj. ²Jaw cuarenta, püste cuarenta Jesús laja sectsja tjuwine ne'aj. Teczyawaja ts'ac' cuarenta na, vecj pé'etsja jupj. ³Diablo lovin jostsja Jesús malala la mijis. Diablo lovin malala vele gente jis lal, jos malala nyuca lajay. Jupj tjac' Jesús nt'a, tjevele:

—Jipj Dios Jatjam p'iyá, 'ücj ca müjü'tün niná pe ca ve mpalas, ne nin ca nsem.

⁴Jesús ma la tjiji diablo tjevele jin. Jesús Dios Popel velá tjevele p'in.

—Dios Popel vele: 'Gente ma ca mpatjam ve mpes p'in. Pjü way Dios tjevelá mpes ca mpatjam yupj' —tjevele.

⁵Locopyaya diablo malala la tjiji, tjemyana Jesús Jerusalén mo'ó, Dios wo toñca nt'a. Ne'aj Dios wo casapa tjijyünsa jupj. Pajal campányatsja ne'aj. ⁶Diablo tjevele Jesús lal:

—Jipj Dios Jatjam p'in, palá ntolo quepé. Dios Popel vele:

'Dios ca jis müjü'tüs jupj angelpán,

ca mya jamacj jipj.

Jis mas mpes ca mya ma'nucj,

ne ca ma mpojóm jipj, pe lal.

Ma ca malala mya palas'
—nin tjevele diablú.

⁷ Jesús ma la tjiji diablo tjevele jin. Nin p'in tjevele jupj lal:

—Dios Popel tjevele wa: 'Jipj ma ca malala la mijin ma jola jinwá, la nuc ncu jipj Jepa Dios ca cyapj mp'a'sas'
—nin tjevele Jesús.

⁸ Diablo niswa malala la tjiji Jesús lal. Lal tjemey joc' campanya nt'a. Ne'aj la tjiji Jesús 'ücj tjinyuca pjü nt'a nosis mo'ó. La tjiji tjinyuca wa pjü 'üsüs way jatatj. ⁹ Diabolo tjevele jupj lal:

—Napj nawalap'a'a ca palá mpi'tjim, ca mvelen napj pajal püné. Niná la tjejay na, napj ca pjü niná mya 'a müjü'tün.

¹⁰ Jesús ma la tjiji jupj jostsja jinwá. Tjevele:

—Satanás, jutja jipj. Dios Popel vele: 'Dios jepa más püné pjü jilal. Nujola tapalas jupj p'in püné. Ma nin nujola nsem la p'a p'in püné Dios jinwá. Dios jos jin la müjí la p'in.'

¹¹ Jesús nin tjevele na, diablo tjemey. Tjemey na, angelpán tjiqil, cus tja'acj Jesús.

Jesús tjemey Galilea mo'ó. Jupj tjevele ne'aj patja jis lal.
(Marcos 1.14-15; Lucas 4.14-15)

¹² Jesús wola tjowelepj Juan ntji'liñ, cawilta mo'ó tjo'onsopj jupj, jepa tjevele mpes. Niná jus nleya na, Jesús tjemey Galilea mo'ó niswá, cámpatsja 'in. ¹³ Ne'as tjemey na, ma tüpü'ü Nazaret nt'a, püna tüpü'ü nt'a. Tjemey nepé quinam, Capernaum nt'a tjemey, pülücj patja nt'a. Ne'aj p'intjsja 'üsú la nt'a, Zabalón lotsja ne'aj pajal püna. Neftalí ló watsja ne'aj pajal püna. ¹⁴ Jesús tjemey ne'aj ca t'üc' cüpalas Isaías tjevele Dios mpes püná. Isaías profétatsja jupj. Ninana jupj tjevelá:

¹⁵ "Pülücj patja ne'aj Zabalón nt'a.

Pülücj patja wa Neftalí nt'a.

Jümücj 'üsú püné nt'a,

yupj patja nt'a culupwen nipj jama jümücj niná.

'Üsú la nt'a patja, niná 'üsú Jordán ló.

Ne'aj Galilea ló, judiopian tulucj patja nt'a.

¹⁶ Yupj ma sa nuetsja Dios. Quina pajal 'üsüs

sin tji'yüsa Dios mpes.

Tecya'liñ jinwatsja yupj yas nam, ma topon mpes.

Malala lajaytsja.

Quina 'ücj sin 'yüsa Dios tjevele jin."

Nin tjevele Isaías ca nin mpalas ne'aj.

¹⁷ Nin tepyala jupj tjevele jin. Jesús ne'as tjemey na Capernaum nt'a, jupj véletsja Dios po'ó pülücj jis walap'a'a, ne'aj tapatja sin popé. Véletsja: "Aplijila t'as malala nyuca la tjüj. 'Üsüs la müjí quinam Dios jos jinwá. 'Üsüs way quinam Dios ca müjü'tüs. Jepa jupj. Leñ way ca müjü'tüs nosis nt'a", nin tjevele Jesús yupj jis lal.

Jesús niyom yulupjana jis lal tjevele ca ncul, cus ncoñ-coj.

(Marcos 1.16-20; Lucas 5.1-11)

¹⁸ Jesús tjuwínetsja 'üsú la nt'a. Niná 'üsú Galilea lotsja. Ne'aj wínetsja na, niyom mat'e yus tjinyuca. Pjaní

wa Simón lotsja. Jupj ló watsja Pedro. P'a wa Andrés lotsja. Jupj Simón tsüipetsja. Yupj jis ataraya la ts'i 'üsú mo'ó. Cjul pje'á la coytsja. Lovin nin lajaytsja, tapatja yupj. ¹⁹ Jesús tjevele yupj jis lal: "Ncapj ncoñcó nun. Napj ca nusin 'yüsa la mejay 'ücj la veles p'a jilal Dios mpes. Nin mpes ca nepénowa cus ncoñcoj wa jupj", nin tjevele Jesús. ²⁰ Leñ way tüpüntüpj yupj jis ataraya, tjil Jesús lal.

²¹ Tsjicj way tjil na, Jesús tjinyuca la p'a wa niyom mat'e. Pjaní wa Jacobo lotsja. Ma'ajapj Juan lotsja. Juan Jacobo tsüipetsja. Zebedeo jatjampan waytsja yupj. Játjatsja yupj jis barco mo'ó, yupj jis papay lal. Jis ataraya 'ücj lajaytsja. Jesús jis la tjemeyona ncul yupj, ca cus ncoñcoj. ²² Leñ way tjil Jesús lal. Barco tüpüntüpj tjil. Tjil jis papay mpe.

Jesús sin tji'yüsa lis tjiji Galilea mo'ó. Jis tji'yü'sa lis tjiji wa malala jisas.
(Lucas 6.17-19)

²³ Jesús tjuwínetsja jun ta'á Galilea mo'ó. Newa sin 'yüsa la síjitsja judiopian. Wosis judiopian 'a jis tjimyula nt'a sin tji'yüsa lis tjiji jupj lovin. Pülücj jis walap'a'a tjevele pajal 'üsüs tepyala Dios mpes. Tjevele quina ca müjü'tüs Dios yupj jis lal. Jupj jis tji'yü'sa la tjiji wa pjü malala jisas ne'aj. Jis tji'yü'sa la tjiji wa pajal sin napnapj witjacj. ²⁴ Nin mpes yupj tjowelepj Jesús pajal 'üsüstsja. Campa nepé tapatja tjepjyacañ watsja Jesús po'ó. Pjü Siria mo'ó tapatja pjyacañ watsja jupj po'ó. Mpes yupj jis tucuman wa malala jisas yupj sin popé Jesús nt'a. Nepénowa pasal nepé vyájatsja. Nepénowa lapanenpan jatjatsja yupj jisas mo'ó. Nepénowa yun jyu'ya jin lajaytsja. Nepénowa ma polel 'yutanañtsja. Pjü way Jesús jis tji'yü'sa lis tjiji. ²⁵ Pajal pülücj tjiqil jupj nt'a. Cus tocoñ wa jupj tjemey nt'a. Pülücj way tjiqil Galilea mpe, Decápolis mpe 'ots'ipj, Jerusalén mpe 'ots'ipj, Judea mpe 'ots'ipj. Tjiqil wa 'üsú na'aj po'ó patja mpe, 'üsú Jordán ló.

Jesús tjevele pja'c más 'üsüs jos ca nsem.
(Lucas 6.20-23)

5 Jesús pje'á tóñcatsja. Jupj tjinyuca gente pajal pülücj tjiqil, 'a jis tjimyula jupj nt'a. Nin mpes tucuc' popa viyá tjemey, tsjicj way p'in. 'Etjele jupj, ca sin 'yüsa la mijis. Jupj nt'a tjiqil watsja jupj discipulopan. Quelel pjyacañtsja jupj tjevele mpes. ² Nasa tjiqil na, jupj sin tji'yüsa lis tjiji. Nin tjevele:

³ "Nun po jisas ca Dios nucopj mp'a'sas, pajal 'ücj nujisas nsem nun.

Dios nun jis Jepa quinam, niná nujostsja mpes.

⁴ Nun pajal 'aplijila jotjaqué, pajal 'ücj nujisas nsem wa nun.

Dios ca 'ücj nujos la mijis.

⁵ Nun nujola nun tsjictjacj way p'in, pajal 'ücj nujisas nsem wa nun.

Nosis nun nuts'a'á ca nsem, nin nujola mpes.

⁶ Nun pajal quelel 'üsüs lojí Dios jos jin, pajal 'ücj nujisas nsem wa nun.

Dios ca nucopj mp'a'sas ca 'üsüs la müjí, nujisas jinwá.

⁷ Nun quelel jis capj mp'a'sá la p'a wa, malala se palá na, pajal 'ücj nujisas nsem wa nun.

Jupj ca nucopj mp'a'sas wa nun.

⁸ Nun nepénowa pjaní p'in quelel lojí. Nun quelel lojí Dios jos jin. Nin mpes ca 'ücj nujisas nsem nun.

Nun ca jus nucu Dios.

⁹ Nun tsji' lojí, la p'a wa ca perdonar lis mijicj yupj yuwá, pajal 'ücj nujisas nsem wa nun.

Dios ca mveles nun jupj jatjampan, jucucuspan.

¹⁰ La p'a wa malala lajay nun jilal, nun 'üsüs lojí mpes Dios jos jin, pajal 'ücj nujisas nsem wa nun.

Dios nun jis Jepa quinam.

¹¹ "La p'a wa malala javelepj nun jis lal nun ncapj coñcú mpes, pajal 'ücj nujisas nsem. La p'a wa malala lajay nun jis lal, nun ncapj coñcú mpes, 'ücj nujisas nsem wa. La p'a wa la tsuwil nun po'ó ncapj coñcú mpes, 'ücj nujisas nsem. ¹² 'Ücj nujisas t'as nin tepyala mpes. Po 'üsüs ca nu ma'ayas Dios tsjun po'ó, 'üsüs la tjújí mpes. T'üc' way niná. Nin p'iyá nu tepyala nun, profetapan püna tapatja jis tepyala jin p'iyá. Dios ma jisas malala la tjajay wa yupj jis lal", nin tjevele Jesús.

**Nosis casá patja ca nucucj Dios ts'uyupan 'üsüs lajay.
Nin mpes ca jus nlayecj Dios 'üsüs.**

(Marcos 9.50; Lucas 14.34-35)

¹³ Jesús tjevele wa yupj jis lal: "Nun sal jinwá nosis casá, nun ncapj coñcú mpes. Sal mpes ts'ucú pisis, ma malala mpalas, ma mojo jupj. Nin tulucj sal ma wüjü na. Sal ma wüjü na, ma polel wüjü lajay jupj. 'Üsüs tulucj jupj. Na'aj la ts'i p'in, ca casá majatsjacj gentas. Nin p'iyá nun jis lal, mpes sal 'üsüs jinwá t'as nun.

¹⁴ "Nun ncapj coñcú, nun jaw jinwá nosis casa'á. Nun mpes la p'a wa ca sin mü'üsüs Dios mpes. Pülücj patja tucuc' pacá nt'a, ma polel pjya'leñ. Yupj patja nt'a 'ücj la nuc. Nin p'iyá, la p'a wa januc wa nun lojí jin. ¹⁵ 'Iyó su müjú na, ma jun t'o'nó quiliyú lal. 'Üsüs way nt'a p'in ca mpüntú, 'iyó jaw ca pjü nucucj jis wa nt'a. Nin p'iyá jaw jinwá ca nsem nun, nosis casá patja jis lal.

¹⁶ Nun jaw jinwá ncapj coñcú mpes. Nun lojí Dios jos jinwá, nun jaw jinwá la p'a jis lal. Nin la müjí Dios jos. Nin mpes ca la p'a wa nucucj nun 'üsüs lojí. Ca 'üsüs mvelecj Dios po'ó. Jupj nun jis Papay tsjun po'ó", nin tjevele jupj, Jesucristá.

Dios ts'uyupj ca 'üsüs la mijicj. Ma ca niswa malala la mijicj.

(Mateo 19.9; Lucas 6.27-30, 32-36; 12.57-59; 16.18; Marcos 10.11-12)

¹⁷ Niná Jesús tjevele wa yupj jis lal, neven po'o 'a jis tjimyula na: "Pajal püna Moisés tjevele judiopan jis lal Dios tjijyü'tá. P'a wa profetapan tjowelepj wa Dios jost-sja mpes. Newa nin ca nsem yupj tjowelepj jinwá. P'a casá velé tulucj. Nusin tjü'üsüs niná. Napj lejay pjü ca mpalas yupj tjowelepj jinwá. ¹⁸ Dios lovin ca müjütüs niná p'iyá, püna tjijyü'ta jin p'iyá. Nin ca nsem tsjun po'o jala p'in, nosis jala p'in. Pjü ca mpalas jupj tjijyü'ta jinwá. Niná t'üc' way. ¹⁹ T'üc' tulucj 'ücj ma lojí pjü way

Dios tjijyü'tá. Nun pjaní way p'in ma lojí Dios tjijyü'tá, malala nin. Nun la p'a wa sin 'yüsa lojí wa 'ücj ma lajay niná, malala pajal. Niná sin 'yüsa lajay tsjictjacj way p'in ca nsem yupj Dios jyü'ta nt'a. Nun pjü way lojí Dios tjijyü'ta jinwá, po 'üsüs way niná. Nun la p'a wa sin 'yüsa lojí ca pjü la mijicj Dios jyü'ta jin, 'üsüs way niná. Niná sin 'yüsa lajay, ca noypan nsem Dios jyü'ta nt'a. ²⁰ Moisés popel sin 'yüsa lajay ma pjü way lajay Dios jos jinwá. Fariseopan ma pjü way lajay Dios jos jinwá. Ma yupj jinwá la müjí. 'Üsüs la müjí la p'in Dios jos jin. Nun yupj jinwá lojí, ma nun jis Jepa nsem Dios lovin.

²¹ "Pajal püna Moisés tjijyü'ta: 'Ca ma jis mü'ü'nacj la p'a'. Nun la p'a 'ü'ná, jepapan ca nucopj ntülücj, ca nu mü'ü'nacj ca nun. Püna tapatja salejeptsja niná Moisés tjijyü'tá. Nun solejé wa niná. ²² Mop'in napj najas más 'üsüs la müjí püna tapatja jis lal. Dios jos 'üsüs ca la müjí. Jos wa 'üsüs nujola nun. Mpes napj nin velé niná: nun ts'u 'inyá p'a jis lal, jepa 'ücj ca nucopj ntülüs. Nun welé wa p'a lal: 'Jey c'a jipj', judiopan jis jepapan 'ücj nucopj ntülücj nin tjowelé mpes. Nun welé p'a lal: 'Malala jipj pajal', Dios 'ücj ca nucopj ntülüs 'awa püné nt'a.

²³ "Nin mpes ma malala la müjí la p'a lal. Nun malala la tjújí na p'a lal, la tjomoná jupj ca perdonar la numijis nun. Nun ma 'ücj la tjújí na p'in, ma polel t'emel la 'ayas Dios mpes. Nasa quelel 'oyá Dios mpes ca nacj, Dios wo mo'ó. Quelel 'oyá na, nujola pyala nun malala la tjújí p'a lal. ²⁴ Ma ca ma'ayá Dios mpes quinam. Niná nujola tepyala na, lowa jupj nt'a, püna malala la tjújí nt'a. Tjowelé nujisas jupj ca perdonar la numijis. Tjowelé nujisas nun jupj jomicapan ca nsem quinam. Niná la tjújí na 'ücj lowú Dios wo nt'a, t'emel nu la 'ayas", nin tjevele Jesús.

²⁵ Jesús sin tji'yüsa lis tjiji wa más 'ücj po 'in leñ way ca nlaca ca la monacj ca p'a perdonar la qjuis mijis, ncapj malala la tjijicj. Ninana Jesús tjevelá: "Nun jis enemigo quelel t'ya mveles nun mpes lay nt'a ca nacj. Nin quelel liji jupj, leñ way lowa jupj nt'a. La moná ca perdonar la numijis. Nun malala la tjújí jupj juts'a'á, nun ca p'a wa seyasa ma'ayá jupj, malala la tjújí mpes. Nun ma lojí niná, nun jis enemigo ca mim jepa já'asa nt'a, ca mveles nun malala la tjújí. Nin mpes ca jepa nucopj ntülüs. Jepa ca mveles jupj auxiliar lal cawilta mo'o ca nu wama manus. ²⁶ Jepa ma wa ca nusin majamas ma pjü way jaylacj la tjújí jupj la tjemiyona mpes. Pjü way jaylacj la müjí nun. Niná t'üc' way", tjevele Jesús. Pjü way mpes sin tji'yüsa lis tjiji ca Dios qjuis capj ntülüs, ma le monacj la p'a ca perdonar la qjuis mijicj cupj malala lis tjijicj na.

²⁷ Jesús tjevele wa niná: "Tsjay püna tjüjütüsja niyom ma ca ne'aj ma'nucj sejats'om tulucj. Tjüjütütj nequem ma ca mal jis voyum tulucj jis lal. Nun solejé niná.

²⁸ Napj najas más 'üsüs lojí püna la tjajay jis lal. Dios jos 'üsüs lojí. Jos wa 'üsüs way nujola nujos mo'ó. Yom quepj si nucu ne jos jupj, malala niná Dios lal. Jupj quelel malala lijitsja, malala wa, jupj niná t'üc' la tjiji jin p'iyá.

²⁹ "Po ma malala la müjí nun. Nun nucu mpes p'in quelel malala lojí, po ma tjunucú niná. Nujun tulucj jinwá nujola t'as nun, nujun t'ü, na'aj la ts'i jinwá. Malala lajay ca mal 'awa püné nt'a, mpem ne'aj. Más 'ücj nujun tulucj, ne ma ca mpem nup'üy pjü 'awa püné nt'a. ³⁰ Nun quelel malala lojí nun numos li'inyampe mpes, ma la müjí. Nujola t'as numos cjuwá jinwá, numos t'ü, na'aj la ts'i jinwá. Malala lajay ca mal 'awa püné nt'a, mpem ne'aj. Más 'ücj numos cjuwá ne ma ca mpem nup'üy pjü 'awa püné nt'a.

³¹ "Püna javeleptsja: 'Yom quelel se jamá jats'om, ca papel ma'ayas yupj. Papel ca mveles niná jupj jats'om tulucj quinam.' ³² Nin la tjajaysja püná. Napj najas más 'üsüs lojí püna la tjajay lal. Ma najas nun sejats'om so jamá. Jets'om la p'a yom lal wine, nin mpes p'in 'ücj se jam jupj. Yom se jamá jats'om, jats'om la p'a lal ca mwayis ca nacj. Jupj la p'a voyum nta'as, mop'in nin, Dios ca ma voyum lal wine mveles jupj. Nin p'iyá yom lal. P'a yom jats'om lal woya, Dios ca ma jats'om ne'aj mya'na mveles jupj. Malala lajay p'in Dios lal.

³³ "Nun solejé wa püna tjüjtütj püna tapatja jis lal ma la ntsawilicj. 'T'üc' la müjí pjü way nun tjowelé Dios lal. Jupj nun jis Jepa Püné', nin tjüjtütj yupj. ³⁴ Napj najas más 'üsüs lojí püna la tjajay lal. T'üc' tjowelé lovin. Po ma jurar la müjí. Ma wa jurar la müjí tsjun po'ó mpes. 'Ücj tulucj lu tsuwilí niná welé mpes. Dios p'in jyü'ta tsjun po'ó. ³⁵ Ma wa jurar la müjí nosis mpes. 'Ücj tulucj lu tsuwilí niná welé mpes. Dios jyü'ta wa nosis nt'a. Ma wa jurar la müjí Jerusalén mpes. Ne'aj pülücj patja nt'a Dios Jepa Püné. ³⁶ Ma wa jurar la müjí nun sey pjucj mpes. 'Ücj tulucj lu tsuwilí niná welé mpes. Nun ma ca polel la müjí nun jis ts'il pjaní pje, nun jis ts'il pjaní te. ³⁷ Nin mpes ma ca jurar la müjí. T'üc' tjowelé la p'in. Gente jurar lajay na, diablo jos jin lajay.

³⁸ "Püna javelepej watsja niná: la p'a malala la tjiji nun lal, 'ücj wa malala lojí jupj lal. 'Malala liji jun la p'a lal, 'ücj wa malala la mijis wa jupj jun. La p'a wis 'yula, 'ücj wa lu 'ul jupj wis', nin javeleptsja yupj püná. Nun solejé niná. ³⁹ Mop'in napj najas más 'üsüs lojí püna la tjajay lal. Jis ma'ayá la p'a ca malala la mijicj nun jis lal. La p'a wa nupjocj po'o tyüla li'inyampe po'ó, nun ca ma'ayá nancupwepe tyüla wa. ⁴⁰ Jipj enemigo quelel t'ya vele jipj mpes ca nacj. Jos wa jepa ca la monas jin quip wampa, jipj la tjejay mpes. Tje'yaya jipj enemigo jin quip wampa. Tje'yaya wa jin quip pje'apa. ⁴¹ Jepa jyü'ta nlawú jupj lal legua pjaní, lowa jupj lal. Ca nlawú wa p'a legua po'ó jupj lal. ⁴² La p'a wa nun lal la mon na, jis ma'ayá wa. La p'a wa jisas nun prestar lojí, ma ca mvelé ca ma ma'ayá. Ninana napj najas.

⁴³ "Püna javelepej watsja: 'Jipj ca quelel lis mijin ne'aj patjá. Ma ca jyas nsem jipj enemigopan.' Nun solejé wa niná tjowepej. ⁴⁴ Mop'in napj najas más 'üsüs lojí püna la tjajay lal. Najas nun quelel lis müjí nun jis enemigopan. La p'a malala lajay na nun jis lal, Dios lal la tjomoná nun yupj mpes. La tjomoná jupj ca jis capj mp'a'sas. ⁴⁵ Nun niná lojí na, Nupopay Dios jinwá lojí. Jupj jatjampan nun, jucucuspan nun. Jupj nun jis Papay tsjun po'ó. Jupj pajal 'üsüs liji pjü jis lal. Jupj liji jyawca

lots'ac'. Jyawca wa malalapan mpes. Jyawca wa 'üsüs-pan mpes. Jüwú jive mpes se 'aya Dios 'üsüs-pan mpes, malalapan mpes wa se 'aya jüwüs. ⁴⁶ La p'a quelel la nusejay nun, mpes nun quelel la sojí wa yupj. Yupj ma quelel la nusejay nun, nun ma wa quelel la sojí yupj. Dios ma ca mveles nun 'üsüs way lojí nun nin lojí mpes. Malala lajay ne nin p'iyá lajay. ⁴⁷ Nun 'üsüs way welé nun sejamicapan jis lal ca nacj. Ma quelel 'üsüs welé p'a wa jis lal ca nacj. Nun nin p'iyá lojí, nun más 'üsüs tulucj p'a jis lal. Ne nin p'iyá lajay Dios ma japon. ⁴⁸ Nin mpes najas pajal 'üsüs lojí nun, nun jis Papay Dios 'üsüs liji jinwá", nin tjevele Jesús.

Nun 'üsüs lojí na, Dios ca nucus. Nun ma ca jisas nsem la p'a ca nucus.

6 Jesús tjevele wa yupj jis lal: "Nepénowa jisas la p'a wa yola yupj 'üsüs. Nin mpes 'üsüs lajay la p'a jis la nuc. 'In tjajama ma la müjí niná. Niná lojí na, nun Nupopay tsjun po'o ma ca mveles nun 'üsüs la tjüjí. ² Nin mpes najas ma mvelé nun p'a lal nun t'emel 'oyá t'emel cjuwá. T'emel 'oyá na, lyájasa jinwá la müjí. Nepénowa jisas pjü way jus nlayecj yupj 'üsüs lajay, mpes pjü jis walap'a'á ja'ayapj, judiopan 'a si mulú nt'a, jümücj nt'a 'ots'ipj. Jisas la p'a wa ca mvelecj yupj 'üsüs. Yupj ma t'üc' way quelel lajay t'emel cjuwá. T'üc' way gente p'in javelepej yupj 'üsüs. Dios ma ca nin mveles. ³ Ma ca nin la müjí nun. Nun 'oyá na cjuwá jilal, lyájasa jinwá ma'ayá. Ma pjaní lal tjowelé nun 'oyá. ⁴ La p'a wa ma ca jus nlayecj nun tja'ayá. Nupopay Dios p'in ca nucus. Jupj pjü way nyuca nun ma welé. Jupj ca mveles nun pajal 'üsüs way la tjüjí.

⁵ "Nepénowa javelepej Dios lal, newa nin ma lajay Dios jos jinwá. Jisas la p'a januc yupj Dios lal javelepej. Nin mpes jyünsünüñ judiopan 'a si mulú nt'a, pülücj jil nt'a jyünsünüñ wa, ne'aj javelepej Dios lal. Niná nin lajay, ma t'üc' way 'üsüs. Napj t'üc' way velé. Gente p'in ca mvelecj yupj 'üsüs. Dios lovin ma ca mveles yupj 'üsüs. Nun Dios lal welé na, ma ca la müjí yupj lajay jinwá. ⁶ Nun Dios lal welé na, ma ca p'a lal mvelé jupj lal ca mvelé. Wama lowa nun jis wa mo'ó. Jun t'o'nó jun vilicj. Nun jis wa mo'ó ca mvelé Nupopay Dios lal, la p'a ma januc nt'a. Nupopay pjü nyuca nun pjü lojí la p'a wa ma januc nt'a. Jupj ca mveles nun pajal 'üsüs way la tjüjí nun.

⁷ "Judiopan tulucj ma sin 'yüsa Dios po'ó. Yupj javelepej Dios lal, ma 'üsüs way yola jinwá javelepej. Nin mpes nin p'iyá pajal pülücj javelepej Dios lal. Yupj yola pajal la pülücj javelepej mpes, Dios ca mpjacam. Po ma tjowelé yupj jinwá, nun Dios lal welé na. ⁸ Po ma yupj jinwá la müjí nun. Nun la moná secj p'in, Nupopay Dios selé tsjan nujos. ⁹ Ninana jin p'iyá tjowelé nun: 'Qjuis Papay, tsjun po'o püt'.

Po qjuisas pjü ca mvelecj jipj pajal 'üsüs. Jipj p'in 'üsüs pjü jis lal.

¹⁰ Qjuisas leñ way Jepa nsem jipj pjü jis lal.

Tsjun po'o patja lajay jipj jyas jinwá.

Qjuisas wa ca nin nsem nosis casá.

¹¹ Qjuisas wa qjuesé 'an qjuis la las yacjaj.

¹² Malala nyuca la tjiicj, qjuisas perdonar la qjuisejay.
Nin p'iyá perdonar lis tjiicj la p'a, malala la qjuis t'ajay cupj.

¹³ Qjuis capj tjep'ya'sa wa ma ca quelel malala la mijicj.
Qjuis capj tjep'ya'sa diablo ma ca malala la qjuis mijis. Jipj p'in Jepa. Jipj pajal püné.

'Üsüs way p'in la veles jipj 'üsüs.
Nin ca nsem lovin. Qjuisas ca nin nsem.' "

Nin tjevele Jesús, cupj ca nin mvelecj Dios lal.
¹⁴ Jupj tjevele wa: "Nun ca perdonar la müjí la p'a, yupj malala la t'ajay na nun jis lal. Nin mpes 'üsüs la veles niná Dios lal. Nun perdonar lojí yupj, Nupopay Dios ca perdonar la mijis wa nun malala la tjüjí. ¹⁵ Nun ma quelel perdonar lojí yupj, Nupopay Dios ma ca perdonar la nu mijis wa nun", nin tjevele Jesús.

**Jesús niswa tjevele cupj ca 'üsüs la mijicj Dios mpes.
Ma ca qjuisas la p'a ca nucuj.**

¹⁶ Jesús tjevele wa niná: "Nepénowa ma jalá nenyawá, Dios lal quelel javelepj mpes. Nawa ma lajay Dios jos jinwá. Yupj jisas la p'a ca jus nlayecj yupj ma jalá. Jisas wa la p'a yola yupj 'üsüs, ma jalá mpes. Nin mpes ma 'yas'üñ, ma wa sey jacjoy. Niná p'in lajay, ma 'üsüs way yupj. Napj t'üc' way velé. Gente p'in ca mvelecj yupj 'üsüs way. Dios lovin ma ca mveles yupj 'üsüs way. Po ma la müjí yupj lajay jinwá. Nun ma lojá na, po ma nuwola je nu tapalas nun. ¹⁷ Nun ma lojá na, ca nusey ncjoyé wa, ca nuwola mpa'í wa. ¹⁸ La p'a ma ca jus nlayecj nun ma lojá. Nupopay Dios p'in ca jus nlayes. Jupj pjü way nyuca la p'a ma januc. Jupj ca nucus nun nin la tjüjí lyájasa way jin, ca mveles nun pajal 'üsüs la tjüjí", nin tjevele Jesús.

Dios p'in nujos nsem. Ma nujos nsem t'emel.
(Lucas 12.33-34)

¹⁹ Jesús tjevele wa niná yupj jis lal: "Ma nujisas nsem pülücj nta'á nosis casá. Nun to'á nosis casá calatsa nlayas ca nacj. 'Ücj wa la majas. Pequepan ca jun ncjoltsecj, ca wama mal la pecj ca nacj. ²⁰ Nin mpes más 'ücj 'üsüs lojí nun jis t'emel lal, Dios jos jinwá. Niná lojí, ca pajal pülücj nta'á Dios pü'ü nt'a. Ne'aj ma jalá calatsas. Ne'aj ma ca majas. Ne'aj ma wama jil ne'aj la pecj. ²¹ Más 'ücj pülücj to'á Dios pü'ü nt'a. Nun pülücj to'á nt'a, ne'aj pajal 'üsüs ca nsem nun jis lal.

²² "Nun jis jun jaw jinwá nun jis p'üy mpes. Nun jis jun 'üsüs, jas tüpwes 'üsüs way nucú. Nin p'iyá nun nusin 'yüsa na Dios mpes. ²³ Nun jis jun malala, jas tüpwes ma nucú. Pajal te toñca p'in, ma nucú mpes. Nin p'iyá nun ma nusin 'yüsa na Dios mpes.

²⁴ "Nun ma polel lojí Dios jyü'ta jinwá, nun pajal t'emel nujos. Nin p'iyá mozo ma polel tsji' liji niyom mat'e mpes nin jawas p'in. Mozo ma ca quelel t'üc' la mijis jupj patrón pjaní tjijyü'ta jinwá. Ma'ajapj tjijyü'ta jin ca quelel la mijis ca nacj. Nenéyawa ca cus ncoñcos mwalá way p'in. Ma ca jos ma'ajapj. Nin p'iyá nun ma

polel pajal nin nujola t'emel mpes, Dios mpes tsji' lojí na.

²⁵ "Nin mpes nin velé, po ma pajal nin nujola t'as tsjan ca nlayá, tsjan ca müsiqué wa 'ücj la püt'üs. Po ma pajal nin nujola t'as tsjan nusin nqui'pá nun jis pülül, nusin 'yawa. Dios la tjiji nu la püt'üs. Jupj ca nu ma'ayas wa nu la las. Dios la tjiji nun jis p'üy. Jupj nu ma'ayas wa ca pülül. ²⁶ Tjunucú tsipyaya. Yupj ma jasin. Velañ ma jacutj. Ma jat' ja'onsopj chiquero mo'ó. Dios se 'aya jis la las. Jupj Nupopay tsjun po'ó. Nin mpes solejé Dios ca nu ma'ayas wa nujos jin. Nun más 'üsüs way tsipyaya jilal. ²⁷ ¿Ncu nun más 'in püs ca mpatjaqué, nin nujola mpes p'in? Nin tulucj.

²⁸ "¿Tsjan mpes pajal nujola nupülül mpes? Tjunucú wa ts'utus witjacj. 'Üsüs way yustapj lejeñ, si t'ünú wa. Yupj ma tsji' lajay. Ma wa sa lul. ²⁹ Nawa nin, tsjutsj ts'ituju más 'üsüs yustapj Salomón jas quip lal. Salomón jepa püné waytsja. Jas quip pülücj jaylactsja. 'Üsüs justa jas tücüi'pe. ³⁰ Dios liji pajal 'üsüs yustapj tsjutsjum. Tsjutsj lejeñ ca nacj yacjaj. Ya pwe ca nacj. Nun más 'üsüs tsjutsjum jis lal. Nin mpes ca jus nlayé Dios ca nu ma'ayas wa nusin quip. Nun 'ots'ots' way p'in poné Dios lal. ³¹ Nin mpes nin velé, po ma nin nujola t'as. Ma ca mvelé: ¿Tsjan ca nlayacj? ¿Tsjan ca müsiquec? ¿Tsjan mpes ca qjuisin nqui'pacj? ³² Dios ma jisas nin yola 'oyñ nyuca cüta'acj pjü way yupj jisas. Po ma yupj jinwá nujos t'as. Nupopay Dios selé nujisas niná. ³³ Ninana p'in nujos t'as: nujos t'as nun ca nin la müjí Dios jyü'tá. Nujos t'as ca pjü mponé jupj lal. Nujos t'as ca 'üsüs way la müjí jupj jos jin. Nin lojí, Dios ca nu ma'ayas wa pjü way nun nujos. ³⁴ Nin mpes po ma nujola t'as tsjan ca mpalas yayá. Yaya tjejaywaca na 'ücj ca nin jele. Yacjaj malala pyala mpes p'in ca nin jele yacjaj. Ma nujola nsem p'a jawasa pyalá", nin tjevele Jesús.

Po ma tjowelé la p'a malala.
(Lucas 6.37-38, 41-42)

7 Jesús tjevele wa: "Po ma tjowelé la p'a malala. Nun welé wa la p'a malala, Dios ca mveles wa malala nun. ² Nin ca nsem, nun la p'a po'ó welé jinwá, nin jinwá ca mveles Dios nun po'ó. Nun nujola jin p'iyá, nin p'in ca mveles Dios nun jis lal ncu t'üc' la tjüjí niná.

³ "¿Tsjan pjucj jele jetjam malala liji, ma nin jele más malala lejay jipj jupj lal? Nin p'iyá niná tsjan tsjicj way jetjam junma tjeയാca nyuc; yo püné jipj jinma tjeയാca ma nyuc. ⁴ Jetjam lal velen: 'Natjam, ca ma'ayan tsjan tsjicj way jinma tjeയാca pje'á li ts'i'. Jipj ma nyuc yo püné jipj jin mo'ó. Nin p'iyá lejay jipj. ⁵ Jipj pajal malala, niná nin lejay na. Jipj malala wa, la p'a malala jinwá. Mya 'üsüs ca jipj. Po ma malala la mijin quinam, püna la tjejay jinwá. Niná la tjejay na, ca jus nlayen 'oyñ nyuca ca cus mp'a'san la p'a wa", nin tjevele jupj.

⁶ Jesús tjevele nepénowa la pjüts'unpan Dios lal. Tjevele cupj ma ca mvelecj yupj jis lal Dios tjevelá. Ma wa ca nin mvelecj ts'a 'inpan jis lal. Yupj tsjiyó jinwá, tjevele. Malana jinwá yupj, tjevele jupj. Nun 'üsüs welé na, la mpjüts'unücj ca la p'in. Pajal ts'i mi'inacj ca nun tjowelé mpes, tjevele Jesús.

Newa la moná Dios lal.

(Lucas 11.9-13; 6.31)

⁷ Jesús tjevele wa: “Newa la moná Dios lal nun, ne jupj ca nu ma'ayas nun la tjomoná. Ma leñ way nusé 'aya, newa la moná, ne jupj ca nu ma'ayas nun la tjomoná. Nun nujos Dios ca nucopj mp'a'sas, newa la moná Dios lal. Newa lo moná na, jupj ca nin la mijis. ⁸ Nun lo moná Dios lal, nin ca nt'anqué. Nun lovin p'in lo moná, jupj ca nu ma'ayas. Nun newa lo moná Dios ca nucopj mp'a'sas, jupj ca nin la mijis nun mpes. ⁹ “Nun ca jus nlayé niná. Nun popa pjaní jupj popa tsjicj ve le moná na, ma pe ca ma'ayas jupj. ¹⁰ Cjul le moná na, ma ca ma'ayas lotsjim. ¹¹ Nunpan malalapan, mop'in solejé 'oyn nyuca 'üsüs jis ma'ayá nun sin popa tsjictjacj. Nun jis Papay tsjun po'ó, 'üsüs way jupj, malala tulucj. Nin mpes ca jus nlayé jupj ca ma'ayas 'üsüs p'in, jupj lal la mon mpes. ¹² “Nujisas ca la p'a 'üsüs la mijicj nun mpes. Lovin niná p'iyá la müjí yupj mpes. Ninana Moisés püna tepyaca. Niná profetapan püna tapac wa ncupj ca nin la mijicj”, nin tjevele Jesús.

'In tjajama ca la müjí Dios jos jin.

(Lucas 13.24)

¹³ Jesús tjevele wa yupj jis lal: “Nin p'in la müjí napj velé jinwá. Niná napj velé jun vilicj la'í way jinwá, 'ücj la winin la püt'üs Dios lal. Costa tulucj 'awa püné nt'a la winin. Jun vilicj la püné jinwá ne'aj la winin. Jümücj pajal la püné jinwá. Pülücj jil ne'aj, pajal malala se palá nt'a. ¹⁴ Nin tulucj Dios lal patja mpes. Jun vilicj tsjicj way jinwá ne'aj la winin, Dios lal la püt'üs. Jümücj la'í way jinwá. Pjaní way p'in jus nlayecj 'oyn nyuca la mijicj, mpatjam Dios lal.”

Ca 'ücj wa jus nlayé pjacj liji Dios jos jinwá.

(Lucas 6.43-44)

¹⁵ Jesús tjevele wa niná: “In tjajama. Nepénowa la tsuwil. Yupj javelepj Dios mpes javelepj. Dios mpes javelepj tulucj nepenowá. 'Üsüs jin javelepj yupj ca nacj, Dios po'o japon jinwá. Malala p'in yupj. Nun nuts'a'á jisas la p'in. Ts'isiñ yupj pajal, coyote jinwá. ¹⁶ Nun 'ücj wa jus nlayé ncu t'üc' way javelepj Dios mpes. Yupj lajay mpes ca jus nlayé. Nun nucú na wolas velañ, nun jus nlayé ncu 'ücj lo las jupj wolas. Nun solejé jül ma 'anpüpj vyala. Tunun mwicj ma higo vyala jupj. ¹⁷ Jupj wolas 'ücj lo las, lovin nin p'iyá 'üsüs jupj. Jupj wolas ma polel lo las, lovin nin p'iyá malala jupj. ¹⁸ Jupj wolas 'ücj lo las, ma ca wolas malala mvalas. Jupj wolas malala, ma ca nepénowa 'ücj lo las mvalas jupj. ¹⁹ Wolas ma polel lo las, nt'újú, ca 'awa mo'o la nts'iyá. Nin lovin. ²⁰ Nin p'iyá niná noyomes jis lal. Nun 'ücj wa ca nucú, ca jus nlayé ncu t'üc' way javelepj Dios mpes. Yupj lajay mpes p'in ca jus nlayé. ²¹ “Javelepj mpes p'in ma solejé ncu 'üsüs yupj. Nepénowa javelepj napj yupj jis Jepa Püné —tjevele jupj—. Newa nin, Dios yupj jis Jepa tulucj. Dios jos jin lajay, yupj p'in Dios si jütüta popa se palá. Dios napj

Mpapay tsjun po'ó. ²² Ts'ac' p'a wa napj ca mvelé pjacj 'üsüs, ca mvelé wa pjacj malala. Nin jawas ca pülücj way mvelecj napj lal: 'Jipj p'iyá cupj qjuis Jepa. Cupj jipj mpes tsji' la tjijicj. Tjevelecj Dios mpes jipj jyas jinwá. Tjijyü'tücj tjil lapanenpan gente jisas mpe. Pajal 'üsüs la tjijicj wa, gente p'in ma polel lajay jinwá. Ninana la tjijicj la p'a ca nucucj, ca sin mü'üsüs Dios pajal püné. Pjü way la tjijicj jipj mpes.' Nin ca mvelecj nepenowá. Newa ma la tjajay Dios jos jinwá. ²³ Mpes nin javelepj na, napj tülü way ca mvelé yupj jis lal: 'Nun lovin ma ncapj tocoñcó. Lowa napj mpe. Nun pjü way malala nyuca lojí.' Nin ca mvelé yupj jis lal.

²⁴ “Nepénowa tjepjyacañ napj tjevelé, ne nin lajay napj tjevelé jin. Yom 'üsüs jas tjijyünsa wosis jin p'iyá yupj. 'Üsüs p'in jólatsja jupj. Pajal campwila tsjomis tyoca mwalá way p'in, pwen já'asa na. ²⁵ T'üc' wo jas tjijyünsa na, pajal püné tjive. 'Üsü püné t'yüna wa. Pajal yümücj way jas tjelyapjünú lüpjü 'ots'ipj jupj wo nt'a. Newa ma tyüla wosis, tsjomis campwila toñca mpes, pwen já'asa nas. Nin p'iyá napj jyütütj jinwá lajay jis lal. Newa ca 'ücj mpatjam yupj. ²⁶ Nin tulucj la p'a jis lal. Yupj tjepjyacañ watsja napj tjevelé. Mop'in ma la tjajay napj tjevelé jin. P'a yom wo jas tjijyünsa jinwá yupj. Ma jola jintjsja, mpes jupj ma tyoca tsjomis. 'Amá casá jas tjijyünsa jupj la p'in. ²⁷ T'üc' wo jas tjijyünsa na, pajal yümücj tjive. 'Üsü t'yüna. Pajal lüpjü jas tjelyapjünú watsja ne'aj, jupj wo nt'a. Mpes tyüla wa wosis. Pajal yümücj pjac tyüla. Nin p'iyá ca malala jis mpalas yupj”, nin tjevele Jesús.

²⁸ Jesús teczyawaja tjevele quinam jupj quelel véletsja. Jupj tjevele tjepjyacañ yólatsja jupj pajal 'üsüs sin tji'yüsa lis tjiji. ²⁹ Jesús Moisés popel sin 'yüsa lajay jin tuluctsja. 'Ücj jis la jütütj jinwá tjevele jupj.

Jesús pülücj way pajal 'üsüs la tjiji, gente ma polel lajay jin. Tji'yü'sa la tjiji jüp'üy tjamaja.

(Marcos 1.40-45; Lucas 5.12-16)

8 Jesús teczyawaja sin 'yüsa lis tjiji na, tucuc' mpe palavin tjac'. Pajal pülücj jupj cjüil tjil. Quelel jiltsja Jesús lal. ² Yom pjaní Jesús nt'a tjac'. Tüic' jin tjá'asa Jesús wolap'a'á. Malala jostsja pajal. Jupj jüp'üy pajal tjamájatsja lovin. Palá tinca jüp'üy popé. Jupj tjevele Jesús lal:

—Nejepa, jipj polel ni 'ü'sa lejay. Jipj jyas na ca nin nsem.

³ Mpes Jesús pjwel la tepyacta, po la tje'yot'a yom malala jos. Tjevele:

—Najas. 'I tjü'ü'süs quinam.

Ninana tjevele na, leñ way tji'yü'sa niná yomen. Jüp'üy 'üsüs way tepyala jupj. ⁴ Yom tji'yü'sa na, Jesús tjevele jupj lal:

—Po ma tjevele la p'a lal quinam jipj 'i tjü'ü'sa. Jutja sacerdote nt'a. Ca jis nucus. Jupj ca la mpalas ncu malala lo nuc p'yüy po'ó. Ca mveles 'üsüs quinam. Niná la tjejay na, Dios mpes ma'ayan, jipj 'i tjü'ü'sa mpes. Pajal püna Moisés tjijyü'ta tsjan ca ma'ayacj, jis p'üy jis tji'yü'sa na. Jupj tjijyü'ta jin ca la mijin. Pjü la tje-

jay na, la p'a ca jus nlayecj jipj t'üc' way 'i tjü'ü'sa quinam —nin tjevele Jesús.

Jesús cus tjep'ya'sa wa israelpan popa tulucj.
(Lucas 7.1-10)

⁵ Capernaum nt'a tjemey Jesús. Ne'as tjemey na, jepa militar tjac' jupj nt'a. Jepa militar israelpan popa tuluct-sja.

Militar romano waytsja. Jépatsja jupj niyom cien jis lal. Jupj tjac' na, la tjemyona Jesús lal jupj ca mü'ü'süs la mijis jupj jomozo. ⁶ Jupj tjevele:

—Namozo pajal lapj jos. Pü'ü p'in, ma polel 'utaná. Pajal nepé vyaja jupj.

⁷ Jesús tjevele jupj lal:

—Napj p'iyá ca mis, mü'ü'süs la mejay jupj.

⁸ Jepa militar tjevele Jesús lal:

—Pajal 'üsüs way jipj. Napj 'üsüs tulucj. Más 'ücj ma nawá mo'o cuy jipj. Más 'ücj jipj ca müjü'tün ca mü'ü'süs jupj la p'in. Napj selé jipj nin la tjejay na, ca mü'ü'süs jupj. ⁹ Napj selé jipj 'ücj jyütütj. Nin p'iyá napj nejepa ni jütüta. Napj lejay jupj vele jin. Napj jyütütj wa niyom militar pajal pülücj. Pjaní lal velé jutja, mpes jama jupj. P'a lal velé was, mpes jac'. Namozo lal velé nin la mijis, mpes nin liji jupj —nin tjevele jepa militar.

¹⁰ Jesús nin tjapjaca na, jupj jólatsja pajal 'üsüs tjevele jepa militar. Mpes Jesús tjevele jupj cjüil tjil jis lal:

—Pajal 'üsüs pyona jupj, jupj ne israelpan popa tulucj. Nawa ma tjinyuc Israel mpe 'esepj pajal tepyona jupj jinwá. ¹¹ Pülücj israelpan tulucj ca mpatjam wa Dios jyü'ta nt'a. Pjü jun ta'á mpe ca ncul. Ca majatjum, ca nlayacj Abraham lal, Isaac lal wa, Jacob lal wa. T'üc' way nin ca nsem. ¹² Dios jostsja pjü israelpan ca ne'aj mpatjam jupj jyü'ta nt'a, mop'in ma ca ne'aj mpatjam nepenowá. Israelpan pülücj ca pje'á lis ncoyes pajal püste nt'a. Ne'aj ca pajal la mpuyucj. Jis wis ca jas nqui'licj pajal nepé vyaja mpes —nin tjevele Jesús israelpan mpes.

¹³ Jupj tjevele wa jepa militar lal:

—Ücj la winin quinam. Jipj tepyon jinwá ca nsem.

Jesús nin tjevele na, tji'yü'satsja jepa militar jomozo.

Jesús pajal pülücj jis tji'yü'sa lis tjiji malala jisas.
(Marcos 1.29-34; Lucas 4.38-41)

¹⁴ Pedro wo nt'a tjemey Jesús. Jesús wama tjemey jupj wo mo'ó, jus tjinyuca Pedro pwisam. Pü'ütsja jupj, malala jostsja mpes. Si 'áwatsja jupj. ¹⁵ Jesús jupj mos po la tje'yot'a. Po la tje'yot'a na, tji'yü'sa jupj. Leñ way jas tjijyünsa. Tje'yaya Jesús la las. 'Üsüs tji'yü'sa quinam.

¹⁶ T'yaja na, la p'a wa malala jisas tucuman Jesús nt'a. Lapanenpan pájtatsja yupj jisas mo'ó. Jupj pje'á sin tjejyama lapanenpan. Tjil yupj jupj tjevele mpes p'in. Pjü malala jisas jis tji'yü'sa lis tjiji. ¹⁷ Nin la tjiji mpes, t'üc' la tjiji Isaías tjevelá pajal püna. Isaías profétatsja jupj. Dios mpes tjevele. Niná Isaías tjevelá Jesús mpes: "Jupj qjuis tji'yü'sa la qjuis tjiji cupj, malala qjuisastjsa mpes. Jupj p'iyá 'aplijilatsja cupj 'aplijilatsja mpes."

Jesús tjevele 'onin la qjuijim cus la coñ jupj.
(Lucas 9.57-62)

¹⁸ Jesús yus tjinyuca pajal pülücj 'a jis tjimyula jupj nt'a. Mpes jupj discipulopan jis tjijyü'ta ca mal 'üsü na'aj po'ó. ¹⁹ Custjay ma tjil na, yom p'a wa tjac' Jesús nt'a. Moisés popel sin 'yüsa lajay pópatsja jupj. Jupj tjevele Jesús lal:

—Gente sin 'yüsa lejay jipj. Napj ca cyapj ncoñ jun ta'á jipj quelel jay nt'a.

²⁰ Jesús tjevele costa way cus la coñ jupj. Tjevele:

—Gato selván yupj jis jomwen jul jinañ, tsipyaya yupj jis tsintsil jatatj wa. Nin tulucj napj lal. Napj nawá cjuwá. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejyamá —nin tjevele Jesús.

²¹ P'a wa yom Jesús discípulo watsja. Jupj tjevele Jesús lal jupj quelel se coñcatsja jupj p'a jyawca na.

—Ntje'aya la nuc mpa'is mpapay p'in. Tepe'e na, ca cyapj ncoñ —tjevele jupj.

²² Jesús tjevele ma polel li nucú cus la coñ. Tjevele:

—Ncapj tecyoñca quinam. La p'a wa 'ücj 'amá jis la toc jis pülücj tepe'e na. Yupj p'iyá tecya'liñ jinwá, yupj Dios lal ma japon mpes —tjevele Jesús.

Jesús tjijyü'ta lüpjü, 'üsü püné 'ots'ipj.
(Marcos 4.35-41; Lucas 8.22-25)

²³ Jesús barco mo'o wama tjemey. Jupj discipulopan wama tjil wa. 'Üsü na'aj po'o jil watsja yupj. Pajal la pünetsja 'üsü, pajal campwila watsja. ²⁴ Leñ way pajal jas tjelyapjünü lüpjüs 'üsü püné nt'a. 'Üsü pajal la tjep-jetpjets'é. 'Üsü barco wama tjemey, quelel pít'atsja barcas. Jesús nasa tjejyá. Nawa tjejyatsja jupj. ²⁵ Mpes jupj discipulopan jupj nt'a tjil, jas tiquilquil, ne jola tepyala. Tjowelepj:

—Qjuis capj tjep'ya'sa, qjuis Jepa. Qjuis qjues nt'an-cam.

²⁶ Jesús tjevele yupj jis lal:

—'Ots'ots' way p'in poné nun napj lal. ¿Tsjan mpes locj jeyá? —tjevele.

Jas nisa jupj. Cus tjeve'le lüpjü, cus tjeve'le wa 'üsü. Mpes lüpjü 'üt'ün nasa tepyala. 'Üsü 'üt'ün nasa wa.

²⁷ Niyom yólatsja jupj pajal 'üsüs la tjiji, pajal püné jupj. Yuwá tjowelepj: "¡T'üc' way yom niná pasal püné way! 'Ücj si jütüta lüpjü, 'üsü 'ots'ipj, ne nin lajay wa jupj jyü'ta jin."

Jesús pje'á sin tjejyama lapanenpan.
(Marcos 5.1-20; Lucas 8.26-39)

²⁸ Ne'as tjemey 'üsü na'aj po'ó. Jesús tjemey nt'a Gadara lotsja. Ne'as tjemey na, niyom mat'e tjiquil la nyüjüsün jupj. Panteón mpe tjiquil yupj ne'aj. Janucun waytsja yupj, nin p'in lapanenpan jisas mo'o tapatja yupj. Pajal ts'a 'intsja yupj, mpes la p'a wa ma polel jilt-sja ne'aj, yupj tjelyawuñ nt'a. ²⁹ Yupj Jesús jus tjunuc na, pajal yümücj la tupuyupj:

—¿Tsjan mpes tjacuy quinam cupj nt'a? Jipj Dios Jat-jam. ¿Ncu ca malala la qjuis mijin? Nin jawas jyawca tulucj nin la mijin mpes —nin tjowelepj yupj Jesús lal.

³⁰ Ne'aj way p'in 'in malana pajal pülücj tjelyawuñ, jalatsja ne'aj. ³¹ Lapanenpan pajal la tjomon Jesús lal: —Jipj ca müjütün ca nlaca ncupj ca nacj. Qjuisaj jyütütj ca nlaca malana jisas mo'ó.

³² Jesús tjevele lapanenpan jis lal: —Lowa nepé.

Mpes pje'á tjil niyom jisas mpe. Malana jisas mo'o tjil. Jisas mo'o tjil na, malana pjü ts'equeneñ neven palavin, 'üsú püné mo'o tjil yupj. Jis qjues t'anca, tecya'liñ pjü.

³³ Niyom malana jajamapj tjunuc nin tepyalá, ts'equeneñ yupj pülücj patja nt'a. Pjü tjowelepj Jesús la tjijá. Niyom po'o tjowelepj wa, yupj ne lapanenpan jisas mo'o tapatja püna p'in. ³⁴ Mpes pjü way tjiquil la nyüjüsñ Jesús. Pues pjü way pülücj patja mpe tjiquil. Jus tjunuc na, pajal la tjomon Jesús lal jupj ca mim yupj mpe.

Jesús tji'yü'sa la tjiji ma polel 'utaná.

(Marcos 2.1-12; Lucas 5.17-26)

9 Jesús niswa wama tjemey barco mo'ó. 'Üsú na'aj po'o tjemey jupj, püna tüpü'ü nt'a. ² Ne'as tjemey na, niyom nepenowá tjiquil jupj nt'a. Malala jos tucuman hamaca lal. Malala jos ma polel 'utanatsja. Yupj topon Jesús 'ücj la qjuijis lo 'ü'süs jupj. Jesús jus nleya yupj topon, ne jupj tjevele malala jos lal:

—Ma nin jele t'as. Jin tjiyocj wa ca nsem. Napj perdonar la 'ejay malala la tjejay Dios lal. Ma nin nola quinam.

³ Ne'aj jätjatsja noyomes Moisés popel sin 'yüsa lajay. Yupj ma jisastsja Jesús tjevelá. Yupj yólatsja Jesús tjevele pajal malala. Dios p'in 'ücj nin vele, yólatsja.

⁴ Jesús seletsja nin yólatsja yupj. Jupj tjevele yupj jis lal:

—¿Tsjan mpes pajal malala nyuca nujola nun? ⁵ Napj 'ücj velé: 'Napj perdonar la 'ejay jipj malala la tjejay Dios lal'. Napj 'ücj wa velé: 'Jin tjiyjünsa, mim'. ¿Cana más 'in costa la veles? ⁶ Nin p'iyá ca mvelé wa malala jos lal, mpes nun ca jus nlayé napj 'ücj perdonar lejay nosis nt'a. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejamá —nin tjevele Jesús.

Jupj tjevele wa malala jos lal:

—Jin tjiyjünsa. Jipj hamaca nt'ya, nt'an. Ca mim wya nt'a.

⁷ Leñ way jas nisa malala jos. 'Ücj jostsja quinam. Tjemey wo nt'a. ⁸ Pülücj way tjunuc niná nin tepyalá. Tjunuc na pajal 'üsüs yola tepyala Jesús la tjiji mpes. Nin mpes 'üsüs tjowelepj Dios po'ó. Dios tje'yaya yom pjaní 'ücj la tjiji niná, tjowelepj yupj.

Jesús jostsja Mateo ca cus ncoñcos jupj.

(Marcos 2.13-17; Lucas 5.27-32)

⁹ Jesús tjemey nepé. Jupj jámatsja na, jupj tjinyuca yomen. Yom niná impuesto jaylacj t'e'encatsja jepa mpes. Wa nt'a t'emel t'e'encatsja nt'a já'asatsja jupj. Niná yom Mateo lotsja jupj. Jesús tjevele jupj lal: "Ncapj tecyoñca jipj. Najas ncapj cyoñ lovin." Leñ way jas tjiyjünsa Mateo, cus tecyoñca jupj.

¹⁰ Locopyaya Jesús Mateo wo nt'a já'asatsja. Ne'aj lyá-jatsja t'awaná jupj discipulopan jis lal. Ne'aj tjiquil wa,

tjalá watsja niyom pülücj. Nepénowa impuesto jata'epj tapatja Mateo jinwá. Yupj pequeñtsja püna p'in. P'a witjacj ma t'üc' la tjajay Moisés popel tjiyjü'ta jinwá.

¹¹ Fariseopan tjunuc Jesús já'asatsja yupj jis lal, lyaja watsja yupj jis lal. Mpes yupj jis la tjü'üy Jesús discipulopan jis lal:

—¿Tsjan mpes lyaja nujepa impuesto jata'epj jis lal, malala lajay jis lal wa?

¹² Jesús tjapjaca yupj jis la tjü'üy. Mpes jupj tjevele yupj jis lal jupj quelel se p'a'satsja malala lajay. Tjevele:

—'Ücj jisas ma jisas la p'a si ts'ucú. Malala jisas p'in jisas niná. Napj si ts'uc jinwá lejay malala lajay jis lal, ne yupj ca cü'ü'süs quinam. ¹³ Nun ma nusin 'yüsa tsjan jos Dios. Dios tjevele jupj Popel mo'ó: 'Napj najas la p'a quelel la sojí nun. Najas jis capj mp'a'sá la p'a wa. Niná lojí más 'üsüs Dios mpes 'oyá lal.' Lowa nun, nusin tjü'üsüs tsjan mpes nin tjevele Dios. Napj niná nin lejay Dios jos jinwá. Napj tjacuwis la veles malala lajay jis lal. Napj velé yupj jis lal Dios jos yupj 'aplijila nsem malala nyuca la tjajay mpes. Dios jos 'üsüs la mijic quinam jupj jos jinwá. La p'a wa 'üsüs lajay Dios jos jin. Niná napj ma velé yupj jis lal —nin tjevele Jesús.

Jesús discipulopan p'a casá lajay püna tapatja jis lal.

(Marcos 2.18-22; Lucas 5.33-39)

¹⁴ Locopyaya Juan discipulopan tjiquil Jesús nt'a. Juan bautizar liji watsja püná. Jupj discipulopan tjowelepj Jesús lal:

—Neneyawa ma lyajacj cupj, quelel velecj p'in Dios lal. Nin p'iyá fariseopan ma jalá wa neneyawá, quelel javelepj p'in Dios lal. ¿Tsjan mpes ma nin lajay jipj discipulopan, Dios lal la veles?

¹⁵ Jesús tjevele jupj discipulopan ma nin lajaytsja custjay. P'a jyawca na ca nin la mijicj. Ninana tjevelá:

—Nin jawas yom judío woyna na, jupj jomicapan jiquil wa cus la coñ jupj. Pajal 'ücj jisas jatja; ma la puyupj yupj. Nin p'iyá napj discipulopan jis lal. Napj yupj jis lal 'os. 'Ücj javelepj napj lal. Nin mpes 'ücj jisas jatja yupj. 'Ücj yupj jalá. P'a jyawca na, p'a casá ca nsem. La p'a ca ncul, ca ma tjililiñ. Leñ ca nsem napj. Nin tepyala na, napj discipulopan ma ca nlajacj neneyawá, ca mvelecj p'in Dios lal —nin tjevele Jesús.

¹⁶ Jupj tjevele wa jupj lal japon ma polel nin p'iyá jis la jay püna tapatja la tjajay jinwá.

—Nin p'iyá ma polel jul sa lul jis pülül pül pülül seyasa mpes —tjevele—. Nin lajay na, pülül seyasa la'í pyala. Mpes pülül pül way ca la ntsü'üm, ca püné way la jul nsem. ¹⁷ Nin p'iyá wa, judiopian uva 'üsú seyasa jatatj na. Uva 'üsú seyasa ma ca mo'o nt'ucj pjoloc' pül way mo'ó. Nin lajay niná, pjoloc' pül ca mpjolttem 'üsú myolca mpes. Tjopjolta na, uva 'üsú ca jus ncom. Malala ca mpalas wa pjoloc'. Nin mpes ma lajay niná. Uva 'üsú seyasa jatatj na, pjoloc' seyasa mo'o ca nt'ucj. Nin mpes ma ca malala mpalas uva 'üsú, ma wa ca malala mpalas pjoloc' —nin tjevele Jesús.

Jesús jas tjiyünsa tepe'á. Niswa tüpü'ü la tjiiji Jupj. Nin wa tji'yü'sa la tjiiji wa quepj malala jos.
(Marcos 5.21-43; Lucas 8.40-56)

¹⁸ Jesús newa véletsja na yupj jis lal, yom p'a wa tjac' yupj nt'a. Yom niná jepapan pópatsja judiopan 'a si mulú nt'a. Tjac' Jesús wolap'a'á, tüic' jin tóncatsja. Yom niná tjevele:

—Ncucus yas way tepe'e. Was nawá nt'a. Najas po la mo'ot'en ncucus, ca jupj mpü'üm.

¹⁹ Mpes Jesús tjemey jupj lal. Jesús discipulopan tjiil wa Jesús lal. ²⁰ Jiltsja na, quepj pjaní Jesús cjiil tjac'. Quepj niná po la tje'yot'a Jesús jas quip, tsjan po velañ mpes. Malala jostsja, ne nin la tjiiji jupj. Año dóceya newa 'os tepyalátsja, ma tji'yü'sa. ²¹ Jupj jólatsja: “Jesús jas quip po le 'otj p'in, ma 'ü'süs ca napj”. ²² Jupj po la tje'yot'a na, Jesús la nujuya, jus tjiinyuca quepan. Tjevele jupj lal:

—Ma nin jele t'as, Ncucus. Jipj tepyon napj polel 'i 'ü'sa lejay, nin mpes 'i tji'yü'sa jipj.

Jesús nin tjevele na, tji'yü'sa quepan.

²³ Locopyaya Jesús judiopan jis jepa wo nt'a tjemey, jupj jámatsja nt'a. Nasa pülücj 'a jis tjiimyula jupj wo nt'a, jupj jucucus tepe'e mpes. Nepénowa jis flauta la tjujpus. Nepénowa pajal yümücj la tupuyupj. Jesús yus tjiinyuca, ²⁴ tjevele:

—Lowa, nun pjü way. Tsjicj tepe'e tulucj. Tjejá p'in.

Jesús seletsja jupj ca 'yü'sa la mijis, mpes nin tjevele. Yupj ma topon. Tjuwi'ih p'in. ²⁵ Jesús pjü pje'á sin tjejyama. Tjiil na, tsjicj tüpü'ü nt'a tjemey, mos ntjiü'le jupj. Nin la tjiiji na, jas tjiyünsa tepe'á. Nyucunutsja jupj quinam. ²⁶ Ne'aj way tapatjá pjü jis wala tjowelepj ninana tepyalá. Mpes pjü ne'aj jus nlay Jesús la tjiiji niná.

Yun tulucj jis tji'yü'sa lis tjiiji Jesús.

²⁷ Jesús judiopan jis jepa wo mpe tjemey quinam. Tjemey na, नियम mat'e cjiil tjiil wa. Manas yun tuluctsja yupj. Yupj la tupuyupj:

—Qjuis capj tjep'ya'sa. Jipj niná Yomen Dios jas tjejyama qjuis capj la p'acj. Jipj David popa p'iyá, locopyaya tüpüt' —nin tjowelepj yupj.

²⁸ Jesús wama tjemey na, नियम yun tulucj wama tjiil wa. Yupj tjiquil Jesús nt'a. Jupj jis la tji'yüya:

—¿Ncu poné nun napj polel nu 'yü'sa lejay nuyun?

—Nin pyonec —tjowelepj yupj.

²⁹ Jesús jis yun po la tje'yot'a. Tjevele:

—Nun poné jinwá nsem.

³⁰ Leñ way 'ücj januctsja yupj, jis tji'yü'sa. Locopyaya Jesús tülú way jis tjiyü'ta ma nin mvelecj 'oyñ nyuca jis tji'yü'sa yupj. ³¹ Mop'in ma la tja'ay Jesús tjevele jinwá. Tjiil na, pjü jis lal tjowelepj niná Jesús la tjiiji yupj mpes. Mpes pjü ne'aj way p'in tapatja, pjü tjep'yacañ niná tepyalá.

Jesús tji'yü'sa la tjiiji ma polel véletsja.

³² Noyomes püna yun tuluctsja pje'á tjiil na, la p'a wa noyomes tjiquil wa Jesús nt'a. Yom ma polel vele lal

tjiquiltsja yupj. Lapanen pú'ütsja jupj jos mo'ó. Nin mpes ma polel véletsja. ³³ Jesús pje'á jas tjejyama lapanen. Nin la tjiiji na, 'ücj véletsja yomen. La p'a wa tjep'yacañ niná tepyalá. Tjep'yacañ na, yupj yólatsja Jesús pajal 'üsüs la tjiiji. Tjowelepj: “Lovin ma tjiinyucuctsja niná Israel mo'ó”.

³⁴ Newa fariseopan ma 'üsüs tjowelepj Jesús po'ó. Yupj javeleptsja: “Lapanenpan jis jepa se p'a'sa Jesús. Nin mpes 'ücj pje'á sin jyama lapanenpan.”

Jesús pajal jólatsja gente malala jis tepyala mpes.

³⁵ Jesús jun ta'á tjuwine Galilea mo'ó. Pjaní pjaní tjemey pülücj patja nt'a, pjaní way p'in patja nt'a 'ots'ipj. Jupj tjemey nt'a sin tji'yüsa lis tjiiji lovin judiopan 'a jis tjiimyula nt'a. Pjü jis wala tjevele pajal 'üsüs tepyala Dios mpes. Tjevele quina ca jis müjü'tüs Dios. La talata malala jos, jupj tji'yü'sa la tjiiji wa. Pajal sin napnapj jin jisastsja jis tji'yü'sa lis tjiiji wa pjü. ³⁶ Jupj gente pülücj yus tjiinyuca na, pajal jólatsja yupj mpes. Oveja yusapj jinwá yupj, jólatsja Jesús. Leñtsja pjacj jis cüjamas. Lapj nyuca yólatsja yupj lovin. Ma polel jis capj tjep'ya'sa yupj p'iyá. ³⁷ Mpes Jesús tjevele jupj discipulopan jis lal: “Pajal pülücj ma sa coñ Dios custjay. 'Ücj wa Dios jatjampan jis la pal yupj. Pülücj velañ jinwá yupj napj lal. Mop'in namozopan pjaní way p'in, ca jis lal ncul pjü. ³⁸ Mpes la tjomoná nun Dios lal mozopan pülücj ca sin majamas yupj nt'a. Jupj p'iyá jyü'ta jupj mozopan. La tjomoná pülücj jilal ca mvelecj yupj napj mpes. Nin mpes ca pülücj mponec napj lal, ca Dios jatjampan jis mpalas”, tjevele Jesús.

Jesús नियम dóceya sin tjejyama ca tsji' la mijicj jupj mpes.

(Marcos 3.13-19; 6.7-13; Lucas 6.12-16; 9.1-6)

10 Jesús discipulopan dóceya jilal tjevele jis la cuwis. Jupj lis tjiiji jupj apostolpan yupj. Tjevele ca p'a nt'a mal, ca tsji' la mijicj jupj mpes. Jupj jis tje'yaya 'ücj pje'á la nts'iyacj lapanenpan. Jis tje'yaya wa 'ücj jis mü'ü'süs la mijicj ca pjü malala jisas. Pjü sin napnapj witjacj, pjü 'ücj ca jis mü'ü'süs la mijicj wa.

² Ninana apostolpan jis lá: mwalá way Simón lotsja. Pedro ló watsja jupj. Jupj tsüipe Andrés apóstol watsja. Jacobo pjaní watsja. Jupj tsüipe Juan pjaní watsja. Yupj ne Zebedeo jatjampan. ³ Felipe apóstol watsja, Bartolomé pjaní watsja; Tomás pjaní watsja jupj. Mateo pjaní wa. Jupj impuesto jaylacj t'enca watsja püna. Jacobo apóstol watsja jupj, jupj ne Alfeo jatjam. Tadeo pjaní watsja jupj. ⁴ Simón p'a watsja. Simón le palánatsja jepa lal, jepa israelpan popa tulucj, ne nin. Nin mpes “Israel Mpes Jola” lotsja wa jupj. Judas Iscariote apóstol watsja. Jupj Jesús enemigo tepyala. Jis capj tjep'ya'sa Jesús enemigopan jis la tjiilil jupj.

⁵ Jesús sin tjejyama नियम nenem, tsji' lajay jupj mpes. Jupj jis lal tjevele wa 'oyñ nyuca la mijicj tjiil na. Ninana Jesús tjevele yupj jis lal: “Po ma nlawú judiopan tulucj nt'a —tjevele jupj—. Ma wa nlawú Samaria mo'o patja nt'a. ⁶ Cupj nepé nt'a nlawú p'in, israelpan nt'a

p'in. Yupj ma sa coñ Dios. Oveja leñ jis tjevyala jinwá yupj.

⁷ "Nun lowú na, pjü jis lal tjowelé Dios ca Jepa ma'ajam yupj nt'a quinam. ⁸ Malala jisas jis mü'üsüs lis müjí wa. Tecya'liñ sin müjünsú, ne yupj ca mpatjam. Jis mü'üsüs lis müjí wa jis p'üy tjamaja. Pje'á sin majamá wa lapanenpan. Ma la moná nun lojí mpes. Nun ma jaylacj la tjüjí napj la tjejay nun mpes. Así 'üsüs la müjí wa la p'a mpes. Jaylacj tulucj 'ücj ca nsem." ⁹ Jesús tjevele wa sin tjejyama jis lal: "Nun nasa lowú tsji' lojí napj mpes, ma ca nt'a nun p'a jawasa nujisas mpes. Ma t'emel t'o nun. ¹⁰ Po ma ve t'o, yacjaya nu lo las. Ma ca mát'eya nusin nqui'pá nlawú. Ma ca p'a wa nt'a p'a wa caite. Ma wa ca nt'a tjacjaj. Nun lowú nt'a, ne'aj nun ca 'üsüs la müjí yupj mpes. Mpes más 'ücj yupj nu ma'ayacj nujisas.

¹¹ "Nun pülücj patja nt'a ca nlawú neneyawá. Más 'in la' way patja nt'a ca nlawú neneyawá. Nun lowú nt'a, yom 'üsüs way ca la mpalá nun ne'aj. Jupj lal ca la moná ca jupj lal mpatjaqué. Ne'aj potjaqué na p'in pülücj way patja nt'a, lovin ca ne'aj mpatjaqué jupj wo nt'a. ¹² Nun wama lowú na, niná yom wo mo'ó, tjowelé nujisas jupj wo nt'a patja ma yola nsem pjü mpes Dios 'üsüs la siji mpes. ¹³ Yupj 'üsüs jisas nsem nun napj mpes tsji' lojí ca nacj. Nin mpes nin ca nsem nun tjowelé jin p'iyá. Nepénowa nun lowú nt'a ma ca jisas nsem nun tsji' lojí napj mpes. Ma ca 'üsüs jis mpalas nun tjowelé mpes. Nun p'in 'üsüs mpatjaqué nun tjowelé jinwá.

¹⁴ Nepénowa ma ca jisas nsem nun tjuculá. Ma ca jisas nsem nun welé napj mpes. Nenéyawa nin ca nsem wa pjaní nt'a. Nenéyawa nin ca nsem pülücj patja nt'a. Mpes lowa yupj mpe. Nun lowú na nepé, nun jis tsjom sin tjowowojó, ca palá ntüncüs pjüpjüs. Nin mpes ca sin 'yüsa lis müjí Dios ma japon jinwá yupj quinam. ¹⁵ Dios ca pajal jis capj ntülüs, malala lajay jis capj tyüla na. Más ca jis capj ntülüs yupj, Sodoma nt'a tapatja jis lal. Más ca jis capj ntülüs yupj, Gomorra nt'a tapatja jis lal. Nin ca la mijis Dios ne'aj patja jis lal, yupj ma quelel pjyacañtsja mpes. Niná t'üc' way", tjevele Jesús.

¹⁶ Jesús tjevele wa niná jupj sin tjejyama jis lal: "Napj p'iyá nusin jyam malala witjacj nt'a. Napj selé nun ma polel nucopj p'o'sá nun p'iyá, yupj malala lajay na nun jis lal. Nun oveja jinwá. Yupj pü'á jinwá. Pajal ts'a 'in yupj. Mpes 'üsüs tjamamá nun p'iyá latsj jinwá, mop'in nin, ca 'üsüs la müjí lovin sipipj jinwá. ¹⁷ 'In tjamama gente jis lal. Nepénowa ca nu ntji'liñ nun. Ca nu manucj jepapan nt'a, nucopj la tül. Mo'o ca nsüpücj nun judiopan 'a si mulú nt'a. ¹⁸ Jepapan nt'a ca nu manucj nun ncapj coñcó mpes. Ne'aj p'in se jütütj nt'a ca nu manucj. Jepa noypan nt'a ca nu manucj wa. Nin lajay na, nun ca 'ücj mvelé yupj jis lal 'onin ne 'ücj potjaqué Dios lal napj mpes. Nin ca mvelé wa judiopan tulucj jis lal. ¹⁹ T'üc' way ca nu ntji'liñ, ca nu manucj jepapan nt'a. Nin lajay na, po ma malala nyuca nujola t'as tsjan ca mvelé nun yupj jis lal. Dios Cjües ca nusin mü'üsüs la mijis tsjan ca mvelé nin tepyala na. ²⁰ Nun

ma ca cüwelé nun nujola jin. Nun welé na, Dios Cjües jos jin ca mvelé. Mpes nun welé na, Dios Cjües p'iyá ca mveles yupj jis lal.

²¹ "Ne'aj patja nun jis enemigopan ca nsem neneyawá, nun ncapj coñcó mpes. Nepénowa malala ca mvelecj jis pülücpán sin po'ó, mpes jepapan ca jis mü'ü'nacj yupj jis pülücpán. Nepénowa ca malala mvelecj wa sejatjampan sin po'ó. Ca jisas wa nsem jis la 'ünan yupj. Nepénowa ca ts'i mi'inacj jis papay lal, sejamay lal wa. Ca malala mvelecj yupj sin po'ó jepapan jis lal. Mpes ca jis mü'ü'nacj jis papay, sejamay wa. Nin ca la mijicj ncapj jacoñ jis lal. ²² Pjü ma ca jisas nsem nun, nun napj nats'a'á mpes. Po ma nin nujola t'as. Nun poné napj mpes lovin, nun ca 'ücj mpatjaqué Dios lal. ²³ Malala la nusejay na jun pjaní nt'a, nun ca ts'üequenequé p'a nt'a. Nun ma ca jun ta'á tjalawú custjay israelpan patja nt'a, napj niswa tjacuwis na. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejyamá. Niná t'üc' way.

²⁴ "Malala la ntajay wa napj, ca nin wa la mijicj nun jis lal. Nun nusin tji'yüsa napj lal. Jupj jas tji'yüsa püné tulucj sin 'yüsa la siji lal. Nun tsji' lojí napj mpes. Mzopan noypan tulucj yupj jis jepa lal. ²⁵ Mpes 'ücj nin la pal sin 'yüsa la siji lal, 'ücj wa nin p'iyá jis la pal sin 'yüsa jis lal. 'Ücj malala pyala jis jepa, 'ücj wa malala se palá jupj jomozopan. Malala tjowelepj napj nin po'ó. Tjowelepj napj p'iyá Beelzebú, jupj ne lapanenpan jis jepa. Nun napj mpülücpán. Mpes ca jus nlayé yupj más malala ca mvelecj nun po'ó napj lal tjowelepj lal.

²⁶ "Nin mpes nin velé: po ma locj tjejá malala lajay jis lal. Tsjan cus tüpwijitj, tjapjalén, cus ncjoltses ca. Püna tjapjalén la p'a ca jus nucucj. ²⁷ Napj velé nun jis lal la p'a wa ma pjyacañ nt'a. Ninana tjowelé pjü pjyacañ nt'a. Napj velé nun jis lal nusapj p'in. Ninana tjowelé pjü jis lal. ²⁸ Ca nacj nepena ca quelel nu mü'ü'nacj nun, napj mpes welé mpes. Po ma locj tjejá yupj jis lal. Lovin ma polel nu mü'ü'nacj nun jis qjues. Pjaní lal p'in locj tjejá. Locj tjejá Dios lal. Jupj 'ücj jis capj tyüla malala lajay 'awa püné nt'a. Ne'aj pjü malala se palá jis p'üy, jis qjues malala se palá wa.

²⁹ "Po ma locj tjejá p'a mpes. Dios nusé jamá. Dios se jamá tsipyaya tsjictjacj. Tsipyaya ma ca palá nyacas, mpa'is, Dios ma jos na p'in. Tsipyaya pajal tsjictjacj. Tsipyaya mat'e, centavo pjaní jaylacj. Dios Nupopay. Más quelel la nusiji nun tsipyaya jis lal. ³⁰ Dios selé nol jatja nuts'üil. Pajal 'üsüs nusé jamá nun. ³¹ Mpes po ma locj tjejá. Nun más 'üsüs tsipyaya pülücj jis lal.

³² "Nun welé la p'a jis lal nun ncapj coñcó, napj ca nin p'iyá mvelé wa Mpapay lal tsjun po'ó. Ca mvelé wa napj nucopj cyoñ. ³³ Nun welé la p'a jis lal nun ma ncapj coñcó, napj ca nin p'iyá mvelé wa Mpapay lal tsjun po'ó. Ca mvelé wa napj ma nucopj cyoñ. Po ma locj tjejá la p'a jis lal.

³⁴ "¿Ncu nujola napj lejay pjü way nin p'iyá yola nosis nt'a? Nin tulucj. Ma ca nin p'iyá yola napj mpes. Ca la mpa'nacj napj mpes. Nin ca mpalas napj tjacuwis mpes. ³⁵ 'Niyom nepenowá ca ts'i mi'inacj jis papay lal, jis papay napj lal pyona mpes. Nequem nepenowá ca ts'i mi'inacj sejamay lal, sejamay napj lal pyona mpes.

Nequem nepenowá ca ts'i mi'inacj jis pisam jis lal, jis pisam napj lal pyona mpes.' Nin ca mpalas napj tjacuwis mpes. ³⁶'Jis wa nt'a patja jis enemigopan ca nsem.' Nin ca nsem napj lal japon jis lal.

³⁷'Najas yupj más quelel la najay pjü jis lal. Pajal quelel lajay jis papay, sejamay, ne napj 'ots'ots' way p'in quelel la najay, ma polel ncapj jacoñ. Pajal quelel lajay sejatjampañ, jis jucucuspan, napj 'ots'ots' way p'in quelel la najay, ma polel ncapj jacoñ. ³⁸Ma jisas malala se palá, ma wa polel ncapj jacoñ yupj. Najas yupj nin p'iyá lajay napj lejay jinwá. 'Ücj napj lal malala ne palá. 'Ücj napj lal ni pü'í cruz po'ó. Yupj ma quelel lajay napj lejay jinwá, ma polel ncapj jacoñ. ³⁹Pajal nin yólatsja 'onin ne 'ücj mpatjam nosis nt'a, ma ca mpatjam Dios lal. Yupj pjü jatja tjil Dios mpes, 'ücj mpatjam Dios lal', nin tjevele Jesús.

⁴⁰Niná Jesús tjevele wa sin tjejyama jis lal: "Nun ca nlawú quinam, ca mvelé napj mpes. Nun lowú nt'a, nepénowa 'ücj jisas nsem nun tjuculá mpes. 'Ücj jisas na nun tjuculá, t'üc' way 'ücj jisas wa napj mpes, napj p'iyá tjacuwis jinwá. 'Ücj jisas na napj mpes, t'üc' way 'ücj jisas wa nin tjejyama mpes, jupj p'iyá tjac' jinwá. ⁴¹'Üsüs lajay na nun jis lal, Dios ca 'üsüs la mijis yupj mpes, nin lajay mpes. Nepénowa 'ücj jisas profetapan jiquil. Quelel pjyacañ profetapan javelepj Dios mpes. Nin mpes Dios ca 'üsüs la mijis yupj mpes, profetapan mpes liji jin p'iyá. Nepénowa 'ücj jisas yom 'üsüs jac'. 'Ücj jisas jupj 'üsüs liji Dios jos jinwá. Nin mpes Dios ca 'üsüs la mijis yupj mpes, yom 'üsüs mpes liji jin p'iyá. ⁴²Nepénowa 'üsüs lajay napj lal pyona lal, jupj napj discipulo mpes. Tsjicj jupj ca nacj, discipulo niná. 'Üsü tsjojose p'in ja'ayapj lo müs ca nacj. Nin lajay p'in, Dios ca 'üsüs la mijis yupj jis lal nin la tjajay mpes. T'üc' way niná", nin tjevele Jesús.

11 Jesús t'üc' tjevele quinam discipulopan dóceya jis lal. Jupj sin 'yüsa la síjitsja 'oyñ nyuca la mijicj. Jupj t'üc' tjevele na, tjil yupj. Jupj wine watsja jun ta'á Galilea mo'ó, pülücj 'a mulú patja nt'a. Jis walap'a'a tjevele Dios mpes, sin 'yüsa lis tjiji jupj.

Jesús sin tji'yüsa lis tjiji jupj ninana Dios tjevele ca jas majamas.

(Lucas 7.18-35)

²Juan tjá'asa cawilta mo'ó quinam. Jupj ne bautizar lis tjiji püná. Juan jas tji'yúsatsja Jesucristo pajal 'üsüs way líjitsja. Mpes Juan sin tjejyama jupj discipulopan mát'eya Jesús nt'a, tjil la veles jupj lal. ³Niná la tjü'üy yupj:

—¿Ncu jipj ninana Dios tjevele ca jas majamas cupj nt'a? ¿Ncu p'a wa la nucum?

⁴(Yupj nasa tjunuc Jesús pajal 'üsüs la tjiji. Nasa tjepjyacañ Jesús tjevelá.) Nin mpes Jesús tjevele yupj jis lal:

—Lowa, tjowelé Juan lal nun tjapja'aqué napj nt'a, tjowelé nun tjunucú wa. ⁵Yun tulucj 'ücj januc quinam. Ma polel jiltsja 'ücj lyawuñ quinam. Jis p'üy tjamaja jis tji'yü'sa wa quinam. Jis pjat la topj 'ücj pjyacañ quinam. Tecya'liñ nepenowá sin tjüjünsüpj wa 'ücj jis la püt'üs

quinam. Napj velé t'emel cjuwá jis lal Dios 'üsüs la tjiji yupj mpes. Pjü nin lejay napj, Dios tjevele jin. ⁶Tjowelé wa Juan lal: jupj newa pyona napj mpes, 'ücj jos nsem jupj pajal —nin tjevele Jesús Juan sin tjejyama jis lal.

⁷Tjil niyom nenem. Tjil na, Jesús tjevele Juan po'ó ne'aj tjatja jis lal. Tjevele pjacj ne jupj. Jesús jis la tji'yüya: "¿Tsjan mpes tjalawú nun Juan nt'a, jis wa cjuwá nt'a tüpü'ü na? ¿Tsjan mpes quelel su nucutsja jupj? ¿Ncu visyú si lapjüna jinwatsja jupj? ¿Ncu nenéyawa p'a casá jólatsja? Nin tulucj. ⁸¿Tsjan mpes tjalawú jupj nt'a? ¿Tsjan quelel su nucutsja? ¿Ncu 'üsüs sa capyatsja? Nin tulucj. Jepa noypan sin quip 'üsüs way yustapj. Jis wa 'üsüs yustapj nt'a patja yupj. Juan nin tulucjsja. ⁹¿Tsjan mpes tjalawú Juan nt'a? ¿Tsjan quelel nucutsja? ¿Ncu profeta quelel nucutsja? Nin. T'üc' way profeta jupj. Más püné jupj p'a profetapan jis lal. ¹⁰Dios Popel tjevele Juan po'ó pajal püna. Dios tjevele Juan jupj jomozo. Tjevele ca jas majamas jupj, ne ca 'ücj la mijis napj ca ncuwis mpes. Tjevele Juan ca mveles napj mpes, mpes la p'a ca nus nucucj napj tjacuwis na. Nin tjevele Dios Juan mpes. ¹¹Juan más püné püna tapatja jis lal, quina patja jis lal wa. Nin p'in, Dios si jütüta sin popé más noypan yupj jupj lal. Nin p'iyá tsjictjacj Dios si jütüta sin popé: más noypan yupj jupj lal.

¹²"Juan el Bautista tjac', tjevele Dios mpes. Pajal pülücj way quelel pjyacañtsja jupj tjevelá. Po jisastsja Dios yupj jis Jepa nsem. Pajal la tjomon yupj ca 'ücj mpatjam jupj jyü'ta nt'a. Nawa nin quinam. Nepénowa po jisas Dios yupj jis Jepa ca nsem, mpes nin ca nsem yupj jis lal. ¹³Pjü profetapan tjowelepj Dios ca jis müjü'tüs pjü nosis casá patjá. Niná tapac Dios Popel mo'ó. Niná p'iyá tepyaca Moisés. Jupj tepyaca Dios tji-jyü'ta püná. Juan locopyaya wa tjac'. ¹⁴Profetapan tjowelepj wa jupj ncuwim. Elías ca ncuwim niswá, tjowelepj yupj. Elías profétatsja püna tüpü'á. Juan el Bautista niná profeta Elías jinwá. Nin p'iyá liji jupj, Elías la tjiji jinwá. Nun ma quelel poné niná ca nacj. ¹⁵Najas pjü tjapja'aqué, pjü nusin mü'üsüs napj tjevelé", nin tjevele Jesús.

¹⁶Jupj tjevele wa: "¿'Oyn nyuca lajay quina patjá? Tsjictjacj jinwá yupj, pülücj 'a si mulú nt'a. Tsjictjacj nenem ts'a 'in la p'a tsjictjacj jis lal, la p'a ma quelel pje-lañ yupj jis lal. Mpes yümücj javelepj la p'a jis lal:

¹⁷'Nun ma quelel pjwelequé fiesta lijicj jinwá. Ma wa quelel pjwelequé tyoquecjinwá. Cupj flauta la tjipjyusacj. ¿Tsjan mpes ma tjüpjwelequé, fiesta nt'a la-jay jinwá? Locopyaya pajal tülü way tjenejets'equecjinwá. Pajal 'aplijila jinwá la tjijicj. ¿Tsjan mpes ma la tupuyú, nun sejamica tepe'e jinwá?' Nin javelepj tsjictjacj pjelañ na. ¹⁸Nin p'iyá javelepj quina patjá Juan lal, napj lal 'ots'ipj. Yupj ma jisastsja Juan el Bautista la tjijá. Jupj la pülücj ve ma tjelyaja. Lovin ma tjümü'ü uva 'üsú. Mpes yupj tjowelepj lapanen pú'ütsja jupj jos mo'ó. ¹⁹Locopyaya napj tjacuwis. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejyamá. Napj ma lejay Juan liji jin. Ve lya napj. Uva 'üsú mü'üs napj. Nawa nin, malala wa javelepj napj nin po'ó. Yupj javelepj pajal lya lovin. Javelepj 'üsú pajal

mü'üs, ne maná. Javelepj impuesto jata'epj sejamica napj. Malala nyuca lajay sejamica napj, javelepj. Malala javelepj ncupj manas mpes. Yupj ma salejepj tsjan jisas yupj. Cupj cjay manas 'üsüs lijicj. 'Üsüs tepyala Juan la tjiji mpes. 'Üsüs wa tepyala napj la tjejay mpes. Nin mpes nun ca jus cülayé cupj qjuiyólatsja 'üsüs. Nin lovin 'üsüs lajay jis lal", tjevele Jesús.

Jesucristo jos pjü lajay Dios jos jin.

(Lucas 10.13-15)

²⁰ Jesús nin tjevele na, tjevele wa malala la tjajay israelpan pülücj. Yupj patja nt'a pajal 'üsüs la tjiji jupj, yom p'in ma polel liji jinwá. Nin la tjiji sin la 'üsüs jis la jay Dios jas tjejyama jupj. Más pülücj 'üsüs la tjiji yupj nt'a la p'a nt'a jis lal. Newa 'aplijila tulucstja yupj malala la tjajay mpes. Ma quelel 'üsüs lajaytsja Dios jos jin. Ninana Jesús véletsja yupj jis lal: ²¹ "Malala ca nu mpalas nun, Corazín mo'o potjaqué. Malala wa ca nu mpalas nun, Betsaida mo'o potjaqué. Pajal nola nun mpes. Napj pajal 'üsüs la tjejay nun nt'a, yom p'in ma polel liji jinwá. Nun nujola Tiro mo'o patja pajal malala yupj. Sidón mo'o patja pajal malala yupj, nujola nun. Nun p'in malala. Napj pajal 'üsüs la cüjaytsja yupj nt'a, nun nt'a la tjejay jinwá, yupj nasa ca 'aplijila cüpalastjsja malala la tjajay mpes. Nasa ca sin 'ücüipaptsja pülül si tsutsca, nasa 'üpjü sin 'ücjolołtsja wa 'aplijila mpes. Yupj nasa quelel la cüjaytsja Dios. ²² Dios pajal ca nucopj ntülüs p'a jawas, malala lajay jis capj tyüla na. Nin liji na, más malala ca nu mpalas Tiro mo'o patja jis lal. Más malala ca nu mpalas Sidón mo'o patja jis lal. T'üc' niná.

²³ "Nin p'iyá velé wa Capernaum nt'a patja jis lal. Nun ma ca nlawú Dios pü'ü nt'a. Tecya'liñ patja nt'a ca nlawú. Nun tjunucú 'üsüs la tjejay napj nun nt'a, yom p'in ma polel liji jinwá. Newa 'aplijila tulucj nun, malala la tjüjij mpes. Nun nujola Sodoma mo'o tapatjá pajal malala yupj. Nun p'in pajal malala. Napj püné la cüjaytsja yupj nt'a, nun nt'a la tjejay jinwá, nasa 'üsüs cüpalastjsja yupj Dios lal. Ca Dios ma jis capj cütülüstjsja yupj. Newa cüpatjam yupj. ²⁴ Dios pajal ca nucopj ntülüs p'a jawas, malala lajay jis capj tyüla na. Nin liji na, más malala ca nsem nun jis lal Sodoma mo'o tapatja jis lal. T'üc' niná", nin tjevele Jesús pülücj patja sin popé nepénowa mpes.

²⁵ Niná tjevele na, tjevele wa Dios lal: "Mpapay, Jepa pajal püné jipj tsjun po'ó, nosis casá nin wa. Nepénowa pajal pülücj salejepj jin yola. Pajal sin tji'yüsa jin yola. Jipj ma jis tje'yan yupj sin tji'yüsa niná jipj lejay. La p'a wa tsjictjacj jinwá yupj. Yusapj ma sin 'yüsa. Niná sin 'yüsa tulucj. Jipj sin 'yüsa lis tjejay la p'in, mpes nin salejepj niná jipj lejay. Jipj pajal 'üsüs. ²⁶ Jipj jyastsja mpes nin tepyala quinam. 'Ücstja jipj lal", nin tjevele Jesús jupj Popay Dios lal.

²⁷ Tjevele wa: "Mpapay pjü way ntje'aya. Pjü ma salejepj pjacj napj. Ma salejepj napj ne Dios Jatjam. Mpapay p'in selé. Ma wa salejepj pjacj napj Mpapay. Napj p'in selé. Napj quelel sin 'yüsa lejay wa nepenowá. Yupj p'in salejepj pjacj ne napj Mpapay. ²⁸ Nun

nepenowá quelel lojí Dios jyü'ta jinwá, newa ma polel nin lojí. Nun pajal nin nujola malala la tjüjij mpes. Najas mponé napj mpes nun. Ncapj ncoñcó. Napj ca nucopj mp'acj. Napj ca la mejay nun 'üsüs ca nsem Dios lal. Ma ca nin nujola nun malala la tjüjij mpes. ²⁹ Ncapj ncoñcó. Cupj 'a mulú yugo qjuesé pü'ü jinwá ca nsem. Nusin mü'üsüs napj nusin 'yüsa lejay. Napj 'üsüs way lejay pjü jis lal. Napj tsjicj way jin p'in. Nun ncapj coñcó, 'ücj nujisas mpatjaqué. Nun ma ca nujola nsem püna la tjüjij mpes. ³⁰ Napj lal tsji' lojí na, 'a mulú yugo qjuesé pü'ü jinwá. Tsji' lijicj 'a mulú. Costa tulucj tsji' lojí napj mpes. Costa tulucj nun lojí napj jyütütj jinwá", nin tjevele Jesús.

Jesús polel jyü'ta wa sábado jawas po'ó.

(Marcos 2.23-28; Lucas 6.1-5)

12 Locopyaya Jesús trigo sine lejeñ culupwen nipj tjemey, jupj discipulopan jis lal. Sábado jawas waytsja, nin jawas judiopan ma tsji' lajay. Jupj discipulopan vecj tecya'liñstja, mpes trigo nepenowá sey jat'anqueptsja. Tjalá yupj. ('Ücstja niná nin la tjajay yupj ne'aj. Jümücj nt'a jiltsja na, 'ücstja jis la las la p'a 'isin nt'a.) ² Fariseopan tjunuc watsja Jesús discipulopan trigo nepenowá jat'anqueptsja. Tjunuc na, malala yólatsja yupj, nin la tjajay mpes. Tjowelepj Jesús lal:

—Jipj discipulopan malala lajay. Dios Popel vele cupj ma polel tsji' lijicj sábado na. Yupj ma polel trigo jat'anquepj sábado na —tjowelepj yupj.

³ Jesús jis wala tjevele:

—Dios Popel vele David la tjijá pajal püna. ¿Ncu lovin ma mo'o tjowelé niná? (David israelpan jis jépatjsja. 'Üsüstjsja jupj Dios lal.) Ts'ac' pjaní jupj vecj pé'etsja. Noyomes jupj cus tocoñ wa, vecj tecya'liñ wa yupj.

⁴ Mpes jupj wama tjemey Dios wo nt'a. Ne'aj pan nt'ya. Niná pan israelpan tja'ayapj Dios mpes. David tjelyaja pansas. Noyomes jupj cus tocoñ tjalá wa yupj. Dios Popel tjevele sacerdotepan p'in 'ücj jalá pan niná. P'a wa ma polel jalá niná pansas. David sacerdote tulucstja, mop'in nin Dios ma ts'i tji'ina jupj tjelyaja mpes.

⁵ Moisés popel vele wa sacerdotepan 'ücj tsji' lajay Dios wo nt'a sábado na. Malala tulucj tsji' lajay yupj sábado na, nin jawas judiopan ma polel tsji' lajay. ¿Ncu lovin ma mo'o tjowelé nun niná? Napj discipulopan ma malala la tjajay. ⁶ Napj más 'üsüs Dios wo lal. Niná t'üc' way. ⁷ Nun ma nusin 'yüsa tsjan jos Dios. Dios Popel vele: 'Napj najas la p'a quelel la sojí nun. Najas jis capj mp'a'sá. Niná lojí más 'ücj nun no 'oyá lal.' Nun ma nusin tji'yüsa niná Dios tjevelá. Nusin cü'üsüstjsja, ma ca cüweletsja napj discipulopan malala la tjajay. Yupj ma malala la tjajay. ⁸ La p'a wa velé wa. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejyamá. Napj 'ücj wa jyütütj tsjan 'ücj jis la jay sábado na, ts'ac' ma tsji' lijicj na —nin tjevele Jesús.

Jesús tji'yü'sa la tjiji sábado na.

(Marcos 3.1-6; Lucas 6.6-11)

⁹ Trigo sine lejeñ mpe tjemey Jesús. Wama tjemey, judiopan 'a si mulú nt'a. ¹⁰ Yom ne'aj tjá'asa wa mo'ó, mos c'atsja jupj. Ma polel le páctatsja jupj. Niyom p'a wa ne'aj jatja watsja.

Yupj po jisastsja Jesús ca malala mveles, mpes ca 'ücj jat' mvelecj Jesús malala. Nin mpes la tjü'üy:

—¿Ncu 'ücj wa Dios lal 'uts'ucucj ma'ayacj sábado na?

¹¹ Jesús tjevele yupj jis lal:

—Nun popa pjaní oveja tya'a, ca cus mp'a'sas wa oveja niná sábado na. Oveja jomwen jul campwila yaca na sábado na ¿ncu ma ca ntji'lim, ca pje'á la nts'iyas jupj sábado na? Nin ca la mijis. ¹² Yom más 'üsüs oveja lal. Nin mpes nin velé, 'ücj wa Dios lal 'üsüs lijicj sábado na.

¹³ Jesús nin tjevele na, tjevele wa yom mos c'atsja lal:

—Myas la tepyacta.

Nin mpes yom mos la tepyacta quinam. Nasa tji'yü'sa. 'Ücj quinam, mos ma'ajapj jinwá. ¹⁴ Fariseopan ma polel malala jis la velestsja Jesús la tjijá. Tjil yupj. Yuwá tjowelepj 'oyñ nyuca la 'ünan Jesús.

Jesucristo 'üsüs liji pajal, Dios tjevele jinwá.

¹⁵ Jesús seletsja yupj quelel ja'ünantsja jupj, mpes jupj tjemey nepé. Pülücj way cus tocoñ jupj tjemey nt'a. Nepénowa malala jisastsja yupj, ne jupj jis tji'yü'sa lis tjiji pjü way. ¹⁶ Nawa jis tjijyü'ta ma jis la veles jupj ne Dios Jatjam. ¹⁷ Pajal püna Dios Popel tjevele ca nin la mijis jupj. Mpes nin la tjiji t'üc' la mijis Dios Popel tjevelá. Niná Dios Popel Isaías tepyacá. Profétatsja jupj, Isaías. Jupj tepyaca Dios tjevelá. Ninana Dios tjevele Jesucristo mpes:

¹⁸ "Niná napj namozo. Napj la t'ya jupj.

Quelel lejay jupj. Pajal 'ücj najas jupj lal.

Napj Neqjues ca ma'ayá jupj,

la püt'üs jupj jos mo'ó.

Mpes jupj ca mveles napj mpes

judiopan tulucj jis lal. Ca nin mveles

napj quelel perdonar lejay malala lajay.

¹⁹ 'Üsüs way jupj pajal. Jupj ma le velele.

Ma yümücj vele. Ma nepé vele pjac jupj velá jümücj po'ó.

²⁰ Jupj ma jis capj velele la puyupj na.

Jupj ma ca pje'á la nts'iyas

'ots'ots' way p'in japon. Jis capj p'ya'sa jupj.

Jupj ca t'üc' la mijis napj tjijyütütj.

Nin mpes ca jis capj mp'a'sas malala lajay.

Pjü ca la mijis jupj, mpes yupj 'üsüs way ca nsem napj lal.

²¹ Jupj mpes judiopan tulucj ca jus nlayecj 'üsüs

jis mpalas napj mpes."

Nin tjevele Dios Jesús mpes.

Dios mpes p'in 'üsüs liji Jesús.

(Marcos 3.20-30; Lucas 11.14-23; 12.10)

²² P'a wa yom tucuman Jesús nt'a. Lapanen pü'ütsja jupj jos mo'ó. Lapanen malala la tjiji mpes jun tuluctsja yomen. Mpes wa ma polel véletsja jupj. Jesús tji'yü'sa la tjiji jupj, mpes 'ücj tjinyuca tepyala, 'ücj wa vele tepyala jupj. ²³ Pjü way yola jis tepyala Jesús pajal 'üsüs la tjiji. Tjowelepj: "¿Ncu Jesús niná Yomen Dios tjevele ca jas majamas cupj nt'a? Dios tjevele David püna tñpü'ü popa pjaní ncuwim, qjuis capj la p'acj."

²⁴ Fariseopan jus nlay watsja Jesús pje'á jas tjejyama lapanen. Nawa ma quelel japontsja Jesús 'üsüs. Yupj tjowelepj: "Beelzebú se p'á'satsja Jesús. Nin mpes 'ücj pje'á jas tjejyama lapanen. Beelzebú jepa püné lapanenpan jis lal."

²⁵ Jesús seletsja yupj nin yólatsja. Mpes jupj sin tji'yüsa lis tjiji Dios mpes p'in 'üsüs la tjiji jupj. Jupj tjevele: "Yuwá nyucunuñ jepa pjaní jyü'ta nt'a, ne'aj ca malala jis mpalas. Nin p'iyá wa pjaní nt'a patja jis lal. Yuwá nyucunuñ, jis enemigopan 'ücj ca malala lis mijicj yupj. Nin p'iyá ne'aj patja pülücj patja nt'a yuwá nyucunuñ, malala nin yupj jis lal. ²⁶ Nin p'iyá Satanás lal. Satanás ma polel pje'á se jamá jupj p'iyá. Jupj nin wa la qjuijis, jupj nuncunú ca nsem jupj mpes p'iyá. Ninana la qjuijis, jupj enemigopan 'ücj ca malala la qjuijicj jupj. Nin mpes ca jus cülayé Satanás ma polel ncapij p'ya'sa. ²⁷ Mop'in nin welé nun. Nun welé wa Beelzebú ncapij p'ya'sa. Nun welé nin mpes 'ücj pje'á li ts'i lapanenpan. Nin tulucj. Nun popa nepenowá pje'á sin tjamam wa lapanenpan. ¿Pjacj jis capj p'ya'sa yupj? Yupj p'iyá ca mv-elecj wa nun malala welé pajal. ²⁸ Dios Cjües ncapij p'ya'sa. Nin mpes napj 'ücj jyütütj pje'á jil lapanenpan. Jupj ncapij p'ya'sa, nun 'ücj ca nusin la 'üsüs Dios quelel jepa já'asa quinam nun nt'a.

²⁹ "Napj tsyupapj jupj, diablú. Nin mpes 'ücj lo 'üsüs lejay jupj malala la tjijá. Diablú yom jas tjiyocj jinwá. P'a wa ma polel wama la winin la pecj yom jas tjiyocj wo nt'a. Mwalá way ca ntsu'pá yom jas tjiyocj. Locopyaya, nin la tjiji na, 'ücj lo tjilil yom jas tjiyocj juts'a'á.

³⁰ "Nun ca nujola cüpalas diablú ncapij p'ya'sa tulucj. Jupj ma jos napj lejay, mpes napj ne'enemigo jupj. Jupj ma gente cyuna Dios nt'a, napj lejay jinwá. Jupj liji yupj ma jis la winin Dios nt'a.

³¹ "Nin mpes nin velé Dios ma ca perdonar la numijis nun, nin tjowelé mpes. Pjü way malala lajay, pjü way 'ücj perdonar liji Dios. Pjü malala javelepj Dios po'ó, jupj 'ücj perdonar liji wa. Pjaní p'in ma perdonar liji. Malala javelepj Dios Cjües po'ó, Dios ma ca perdonar lis mijis. ³² Javelepj napj malala, Dios 'ücj perdonar liji yupj. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejyamá. Malala javelepj Dios Cjües po'ó, Dios ma ca perdonar lis mijis quinam, cupj pyatjaquec na p'in. Ma wa ca perdonar lis mijis p'a jawasa, nosis seyasa liji na.

³³ "Nujola tapalas wolas vyala na, nin p'iyá vyala jupj lovin. Jupj wolas 'ücj lo las, lovin 'ücj lo las jupj. Jupj wolas ma polel lo las, lovin ma polel lo las jupj. Jupj wolas nucú na, nun solejé ncu 'ücj lo las jupj wolas. Nin

p'iyá napj lal. Napj 'üsüs lejaj, mpes ca jus nlayé napj 'üsüs way. ³⁴ Nun latsj sin popa jinwá. Malala nun. Nin mpes ma polel welé tsjan 'üsüs way. Nun nujola, niná p'in welé. Nin p'iyá pjü way jis lal. ³⁵ Yom 'üsüs, 'üsüs wa jola jupj. Nin mpes vele wa 'üsüs way. Yom malala, malala jola jupj. Nin mpes jupj vele wa malala. ³⁶ Nenéyawa ma jajamapj javelepj. Ma nin yola ncu t'üc' way javelepj. P'a jyawca na Dios ca mveles ncu t'üc' way malala la tjajay. Nin jawas jupj ca jis la mü'üyas tsjan mpes nin tjowelepj yupj niná. Ninana t'üc' way. Nin ca nsem nun jilal. ³⁷ Nun 'üsüs way welé nosis casá, Dios ca mveles nun 'üsüs way. Nun malala welé nosis casá, Dios ca mveles nun malala", nin tjevele Jesús.

Malala ma la pon Dios jas tjejyama Jesús.

(Marcos 8.12; Lucas 11.29-32)

³⁸ Locopyaya niyom nepenowá tjowelepj Jesús lal, yupj fariseopan nepenowá, niyom Moisés popel sin 'yüsa lajaytsja nepenowá. Ninana tjowelepj: —Quelel nyucucj jipj pajal 'üsüs lejaj, gente ma polel lajay jinwá. Qjuisin mü'üsüs la mijin jipj Dios mpes ve-len.

³⁹ Jesús yupj jis lal tjevele:

—Nun quina potjaqué malala pajal. Nun welé Dios jatjampan nun, mop'in nun ma quelel lojí jupj. Ma quelel lojí jupj jos jin. Nun lo moná napj 'üsüs lejaj, gente p'in ma polel lajay jinwá. Nin mpes ca nusin mü'üsüs ncu Dios nin tjejyama napj, nin welé nun. Ma ca la mejay napj. Pjaní way p'in ca la mijis Dios, nun nucú mpes. Püna Jonás lal la tjiji jinwá, nin wa ca la mijis napj lal. Jonás profeta waytsja jupj püná. ⁴⁰ Cjul püné jas tjevé Jonás. Jyawca cont'e, püste cont'e wa cjul col mo'o tjá'asa jupj. Nin wa ca nsem napj lal. Jyawca cont'e, püste cont'e wa napj ca mo'os tecya'liñ patja nt'a. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejyamá.

⁴¹ P'a wa ca mvelecj wa nun malala. Nínive mo'o tapatja topon Jonás tjevelá. 'Aplijila jis tepyala malala la tjajay mpes. Yupj nasa quelel 'üsüs lajaytsja jupj tjevele mpes. Nin tulucj nun jis lal. Nun lal 'os quinam. Más püné napj Jonás lal. Nawa nun ma poné napj velé. P'a jawas Dios ca mveles ncu t'üc' malala la tjajay pjü. Nin jawas tjejyawca na, Nínive mo'o tapatja ca nlüjüñ nun jis lal Dios wolap'aá, ca mvelecj nun malala. Nun ma poné, ne nin. ⁴² P'a wa ca mveles wa nun malala. Pajal püna quepj jepa já'asatsja campa nt'a, Sur mo'ó. Jupj p'iyá ca nin mveles. Pajal campa mpe tjac' jupj lo pjac Salomón tjevelá. Salomón jepa p'a watsja Israel mpe pajal püna. Salomón pajal selé waytsja Dios tjevelá. Nin mpes quepj quelel pjócatsja jupj tjevelá. Nin tulucj nun jis lal. Nun lal 'os quinam. Más püné napj Salomón lal. Nawa nun ma quelel pjo'oqué napj velé. P'a jawas Dios ca mveles ncu t'üc' malala la tjajay pjü. Nin jawas tjejyawca na, quepj niná ca ntojom nun jis lal Dios wolap'aá. Ca mveles nun malala. Nun ma quelel pjo'oqué, ne nin —nin tjevele Jesús.

⁴³ P'a wa tjevele Jesús yupj jis lal. Tjevele Dios leñ yupj jisas mo'ó, ca malala jis mpalas. Tjevele:

—Lapanen yom jos mpe jama na, 'üsú pja nt'a jama, wine. Le palá ca'aj 'ücj la püt'üs. Lovin ma si nucú.

⁴⁴ Mpes jupj vele: 'Püna tüpü'üs nt'a ca mis niswá. Yom nt'a ca mis.' Yom nt'a tjac' na, leñ ne'aj yom jos mo'ó. Dios ma pü'ü jupj jos mo'ó. Wosis 'üsüs la tjajapjun jinwá yomen jupj lal. Wosis pajal 'ücj la tjajay jinwá jupj lapanen lal. ⁴⁵ Mpes jama lapanen. Lapanenpan p'a wa jilal jac'. Siéteya jilal jac' p'a wa. Más malala yupj mwalá way lal. Pjü yupj yom jos mo'o jil jis la püt'üs. Mpes locopyaya más malala tepyala yomen püna lal. Püna lapanen pjaní way p'in tüpü'ü jupj jos mo'ó. Nin p'iyá ca nsem judiopan quina patja jilal —tjevele Jesús—. Malala yupj.

Jesús pajal quelel liji jupj discipulopan.

(Marcos 3.31-35; Lucas 8.19-21)

⁴⁶ Jesús newa véletsja yupj jis lal. Pülücj ne'aj tjatja tjepjyacañ. Nawa véletsja na, jupj jamay tjac' wa. Tjiquil wa Jesús jatjaypan. Pje'á lejeñtsja. Quelel javeleptsja jupj lal. ⁴⁷ Pjaní way ne'aj tjatja popé tjevele Jesús lal:

—Jemay pje'á toñca. Ne'aj lejeñ wa jipj jetjaypan. Quelel javelepj jipj lal.

⁴⁸ Jesús tjevele jupj lal:

—¿Tsjan nujola nun? ¿Pjacj ne napj namay? ¿Pjacj ne napj mpülücpañ?

⁴⁹ Jesús mos ne'aj tecyacaná jupj discipulopan nt'a. Tjevele:

—Niná napj namay jin p'iyá napj lal. Niná napj mpülücpañ jin p'iyá. ⁵⁰ Dios napj Mpapay tsjun po'ó. Dios jos jin lajay, napj natjaypan jinwá yupj, napj nta'apan jinwá yupj, namay jinwá yupj napj lal —nin tjevele Jesús.

Pülücj pjyacañ Dios velá. Nepénowa nin lajay, nepénowa ma lajay jupj vele jin.

(Marcos 4.1-20; Lucas 8.4-15)

13 Nin jawas p'iyá Jesús tjemey wo nepé. 'Üsú la nt'a tjemey jupj. Pajal la pünetsja 'üsüs. Camp-wílatsja. 'Etjele jupj 'üsú la nt'a. ² Pajal pülücj 'a jis tjimyula jupj nt'a. Jupj quelel sin 'yüsa la síjitsja. Mpes barco wama tjemey, 'etjele jupj, más 'ücj la veles yupj jis walap'aá. Pajal pülücj 'üsú la nt'a tjelejeñ jis la pjac. ³ Pülücj sin tji'yüsa lis tjiji jupj. Lovin parábola tjevele jupj, sin la 'üsüs jis la jay. Ninana Jesús tjevelá: "Yom setel sine wínetsja. Na'aj li ts'iyá sínetsja jupj. ⁴ Mpes sine na, setel nepenowá palá tinca jümücj casá. Tsipyaya tjiquil, tjalá setel niná. ⁵ Setel nepenowá pe casá palá tinca. 'Ots'ots' way 'amá 'alatsja ne'aj. Leñ way tecyojo, 'amá tsjicj way p'in já'asatsja mpes. ⁶ Nin mpes malala tepyala jupj. Tjejyawca na ts'iquenañ. Ts'iquenañtsja jis ts'il 'amá casá way toñca mpes. ⁷ Setel nepenowá jam nt'a palá tinca. Jam jis t'yüna watsja. Pajal qjuisiyama tepyala, mpes jupj sínetsja ma si t'ünú. ⁸ Setel nepénowa 'amá 'üsüs casá palá tinca. 'Üsüs tjevelañ yupj. Setel pjaní popé cien tjevelañ nepenowá. La p'a wa sesenta tjevelañ. P'a wa tréinteya tjevelañ", nin tjevele Jesús. ⁹ Jesús nasa t'üc' tjevele

quinam parabolos. T'üc' tjevele na, tjevele wa: "Najas pjü tjpaja'aque, pjü nusin tjü'üsüs napj tjevelé".

¹⁰ Locopyaya Jesús discipulopan tjiquil jupj nt'a, la tjü'üy jupj lal:

—¿Tsjan mpes jipj sin 'yüsa lejay parábola mpes p'in?

¹¹ Jupj tjevele:

—Dios ma se 'aya pjü sin 'yüsa 'oyñ nyuca jyü'ta jupj. Jupj nu 'yaya nun ca nusin mü'üsüs niná. Ma se 'aya yupj ca sin mü'üsüs. ¹² Nun quelel nusin 'yüsa, mpes Dios ca nusin mü'üsüs la mijis ne p'a wa ca nusin mü'üsüs. Pülücj ca nusin mü'üsüs nun. Nin p'iyá pjü jis lal. Dios jisas, mpes ca sin mü'üsüs. Nepénowa ma quelel sin 'yüsa. Pjyacañ p'in. Mpes ma ca polel sin mü'üsüs Dios mpes. Sey c'a ca la mijis jupj. ¹³ Nin mpes napj sin 'yüsa lejay parábola mpes. Yupj januc, newa ma yola se palá tsjan mpes januc niná. Yupj pjyacañ, newa ma salejepj tsjan mpes pjyacañ niná. Ma sin 'yüsa. ¹⁴ Tsjay püna Isaías tepyaca yupj ca nin la mijicj. Dios p'iyá nin tjevele yupj mpes. Isaías profétatsja jupj. Jupj tepyaca jinwá jis tepyala quinam. Jupj tepyaca:

'Lovin ca mpja'aque, newa ma ca nusin mü'üsüs.

Lovin ca nucú, newa ma ca jus nlayé tsjan nucú nun.

¹⁵ Gente niná ma quelel sin 'yüsa Dios jos jin, nin jis tepyala yupj.

Jis pjat la topj jinwá yupj quinam.

Yun jatsicyacj jinwá yupj.

Ma quelel salejepj tsjan niná yupj januc.

Ma quelel sin 'yüsa pjyacañ.

Nin mpes ma sin 'yüsa tsjan niná yupj januc.

Mpes wa ma jus nlay tsjan niná yupj pjyacañ.

Nin mpes ma t'üc' way sin 'yüsa yupj.

Yupj newa ma quelel sa coñ Dios,

mpes napj ma polel lejay yupj ca 'üsüs jis mpalas Dios lal.'

Nin tepyaca Isaías yupj sin po'ó.

¹⁶ "Dios pajal 'üsüs la tjiji nun mpes. Nun 'ücj nusin 'yüsa nun nucú. Nun 'ücj nusin 'yüsa nun pjo'oqué.

¹⁷ Profetapan pülücj quelel januctsja nun nucú. Newa ma tjunuc yupj niná. Quelel pjyacañtsja nun pjo'oqué jinwá. Newa ma tjepjyacañ niná yupj. Nin p'iyatsja niyom 'üsüs Dios lal püna tapatjá. T'üc' way niná.

¹⁸ "Tjpaja'aque nun. Napj ca mvelé tsjan po'o tjevelé parábola tjevelé na. Setel sine po'o tjevelé. ¹⁹ Pülücj way pjyacañ niná cupj velecj Dios jyü'ta po'ó.

Nepénowa ma sin 'yüsa yupj pjyacañ. Setel jümücj casá palá tinca jinwá yupj. Diablo jac' la ta'es yupj tjepjyacañ. Mpes lovin ma lajay Dios tjevele jin.

²⁰ Gente nepénowa setel pe casá palá tinca jinwá. Yupj pjyacañ wa Dios tjevelá. Japon yupj. 'Üsüs jisas tjepjyacañ mpes. ²¹ Tsjutsj jis ts'il 'amá casá way toñca jinwá yupj. Tsjicj way p'in japon. Locopyaya malala se palá ca nacj. La p'a wa malala la sejay yupj napj lal japon mpes ca nacj. Nin tepyala na, leñ way p'a casá yola se palá yupj. Ma quelel sa coñ Dios quinam. ²² Gente la p'a wa setel jam casá palá tinca jinwá. Pjyacañ wa Dios tjevelá. Japon wa yupj. Mop'in pajal nin yola nosis casá lajay mpes. T'emel pülücj jisas wa. Yola t'emel pajal

'üsüs. T'üc' tulucj. Nin mpes lovin ma lajay Dios tjevele jin. ²³ Gente la p'a wa setel 'amá 'üsüs casá palá tinca jinwá. Yupj pjyacañ Dios tjevelá. Sin 'yüsa yupj. Yupj nin lajay Dios tjevele jin. Yupj 'üsüs pajal; setel sine, cyojo, velañ jinwá yupj. Nepénowa cien velañ jinwá. Nepénowa sesénteya velañ jinwá. Nepénowa tréinteya velañ jinwá —nin tjevele Jesús Dios Popel pjyacañ mpes.

Nepénowa ma t'üc' javelepj Dios po'ó.

²⁴ P'a parábola tjevele Jesús, sin la 'üsüs jis la jay. Sin tji'yüsa lis tjiji 'oyñ nyuca liji Dios nosis casá. Jesús tjevele: "Ts'ac' pjaní yom setel 'üsüs sínetsja jupj moma nt'a. ²⁵ Püste na pjü way tjijinañ yom wo nt'a. Tjijinañ na, jupj enemigo tjac'. Tsjutsj malala sínetsja jupj, yom trigo sine nt'a. Tsjutsj malala sine na, tjemey. ²⁶ Locopyaya tecyojo wa trigas. Ts'ituju jupj. Tecyojo wa tsjutsj malala. ²⁷ Yom jomozopan tjiquil jupj nt'a. Tjowelepj: 'Jipj setel 'üsüs sin jipj myama nt'a. ¿Tsjan mpes tecyojo tsjutsj malala?' ²⁸ 'Napj enemigo nin la tjiji ca nacj', tjevele yomen. Jupj jomozopan la tjü'üy: '¿Ncu jyas pyoqjuecj tsjutsj malala?' ²⁹ 'Ma najas', tjevele jupj. 'Nun poqjué na tsjutsj malala, nun ca mpoqjué wa trigas ca nacj. ³⁰ Más 'ücj 'a mulú ca jis nt'ünüs quinam. Ne'aj velañ jacutj na, napj ca mvelé namozopan jis lal: Mwalá way ca mpoqjué tsjutsj malala. Pjü 'a mulú 'a mulú ntsu'pá mü'ümú. Locopyaya nca'á wa trigas. Chiquero mo'o mpa'tá', nin tjevele niná yomen." Jesús tjevele ca nin nsem wa gente jis lal.

Ma pjü way Dios jisas, Dios mpes 'a si mulú nt'a.

(Marcos 4.30-34; Lucas 13.18-21)

³¹ Jesús parábola p'a wa tjevele sin la 'üsüs jis la jay. Ninana tjevelá: "Napj ca mvelé tsjan ca mpalas Dios si jütüta jis lal. Mostaza setel jinwá ca nsem. Yom setel niná sine 'amá mo'ó, jupj sine nt'a. ³² Mostaza setel tsjicj way pajal. Más tsjicj way jupj la p'a setel jis lal. Locopyaya tecyojo, t'yüna jupj. Más püné tepyala jupj la p'a tsjutsj jis lal. Campaña toñca tepyala jupj, mpes tsiptyaya jiquil, tsintsil lajay mostaza pjwel nt'a. (Nin p'iyá ca nsem Dios si jütüta jis lal)", nin tjevele Jesús.

³³ Jesús p'a wa parábola tjevele wa, sin la 'üsüs jis la jay. Ninana tjevelá: "Napj ca mvelé tsjan ca mpalas Dios si jütüta jis lal. Levadura jinwá ca nsem. Quepj levadura tyá'atsja. Harina medida cont'e lal la süpjütj la tjiji jupj, pan la tjiji. Levadura mpes pjü jis t'yüna harinas. Nin p'iyá ca nsem nosis Dios si jütüta jis lal", tjevele Jesús.

³⁴ Parábola p'in tjevele jupj, pülücj 'a jis tjimyula jis lal. Pues pjü sin 'yüsa lis tjiji, parábola mpes sin 'yüsa lis tjiji jupj. ³⁵ Pajal püna profeta pjaní tjevele Jesús ca nin la mijis. Jupj tjevele:

"Parábola mpes ca sin mü'üsüs lis mejay napj.

Püna ma sin tji'yüsa,

niná ca sin mü'üsüs lis mejay quinam.

Dios nosis la tjiji na mpe,

ma sin tji'yüsa niná."

Nin tepyaca jupj Jesús po'ó.

Jesús tjevele tsjan po'o tjevele parábola pjaní tjevele na.

³⁶ Gente pülücj way pjyacañtsja Jesús tjevelá. Jupj sin tjejyama t'üc' tjevele na. Wa mo'ó tjemey. Jupj discipulojan tjiqil jupj nt'a. Tjowelepj:

—Ma qjuisin tji'yüsa tsjan po'o tjevelen, parábola tsjutsj malala mpes tjevelen na. ¿Tsjan qjuisin 'yüsa lejay jipj parábola niná lal?

³⁷ Jesús tjevele yupj jis lal:

—Parábola tjevelé, napj mpes p'iyá tjevelé niná. Nosis casá patja mpes wa tjevelé. Napj setel sin jinwá lejay. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejyamá. ³⁸ Nosis napj namama jinwá. Dios jatjampan setel 'üsüs way jinwá. Diablo jos jinwá lajay, tsjutsj malala jinwá yupj. ³⁹ Diablo napj ne' enemigo jupj. Jupj tsjutsj malala sine jinwá liji. Nasa quelel cyawaja na nosis, nasa vyala jinwá. Angelpa vyala jacutj jinwá.

⁴⁰ "Parábola tjevelé na, tjeveletsja yupj japocj tsjutsj malala. Ja'üm, tjevelé napj. Nin p'iyá ca nsem nosis casá, nosis quelel cyawaja na. ⁴¹ Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejyamá. Napj ca sin majam napj angelpa, ca tsji' la mijicj napj mpes. Yupj ca lis ncoyecj pjü malala lajay. Yupj malala lajay mpes, la p'a wa malala quelel lajay wa. Angelpa ca pjü lis ncoyecj yupj. Malala lajay ma ca mpatjam napj jyütütj nt'a. ⁴² Angelpa ca na'aj la nts'iyacj yupj 'awa püné nt'a. Ne'aj pajal yümücj ca la mpuyucj. Jis wis ca jas nqui'licj, pajal nepé vyaja mpes. ⁴³ 'Üsüs witjacj p'in 'üsüs ca mpatjam pajal. Sin majawaques yupj, lots'ac' jyawca jinwá jis Papay Dios jyü'ta nt'a. Najas pjü tjappa'aque, pjü nusin tjü'üsüs napj tjevelé —tjevele Jesús.

Dios pajal quelel la qjuisiji.

⁴⁴ Jesús p'a wa parábola tjevele wa yupj jis lal, sin la 'üsüs jis la jay. Ninana parabolás:

—Yom pjaní t'emel pülücj yus tjinyuca 'amá 'alá. Jus tjinyuca na, niswa tyoca t'emel. Tjemey. Pjü vender la tjiji jupj tyá'atsja. Jupj pajal 'ücj jostsja nin la tjiji mpes. T'emel mpes jaylacj la tjiji jupj moma, t'emel já'asa nt'a. Nin p'iyá liji Dios jupj jatjampan jis lal —tjevele Jesús—. Pajal quelel la siji yupj.

⁴⁵ P'a wa parábola nin p'iyá tjevele wa Jesús. Tjevele:

—Yom pjaní tjemey, pe la tepyala, pe 'üsüs yustapj. Jupj pe 'üsüs yustapj vender liji, pú'ütsja jupj. ⁴⁶ Pe pjaní pajal 'üsüs justa jus tjinyuca jupj. Pülücj jaylactsja pajal. Mpes yom wo nt'a tjemey. Jupj pjü way vender la tjiji jupj tyá'atsja. T'emel mpes jaylacj la tjiji niná pwen. Nin wa liji Dios jupj jatjampan jis lal —tjevele Jesús—. Pajal quelel la siji yupj.

Malala lajay ma ca mpatjam Dios lal.

⁴⁷ Jesús p'a wa parábola tjevele yupj jis lal, sin la 'üsüs jis la jay. Sin tji'yüsa lis tjiji pülücj 'a si mulú Dios jatjampan jis lal. Ma pjü ca mpatjam jupj lal. Jesús tjevele:

—Niyom jis ataraya püné na'aj la ts'i 'üsú püné casá, cjul jis la tjilil. Yupj lajay jinwá liji Dios nosis casá. Niy-

om pülücj pje'á la coy cjulun. Cjul nepénowa 'üsüs, nepénowa malala. ⁴⁸ Ataraya pit'a na, 'üsú la nt'a la locjocj. 'Atjalapj yupj. Cjul 'üsüs way japüntüpj quiliyú mo'ó. Malala witjacj na'aj la ts'i yupj. ⁴⁹ Nin wa ca nsem nosis quelel cyawaja na —tjevele Jesús—. Malala lajay 'a mulú majatjum 'üsüs witjacj jis lal. Angelpa ca ncul. Ca pje'á la ncoyecj malala lajay 'üsüs witjacj mpe. ⁵⁰ 'Awa püné mo'ó ca la nts'iyacj malala witjacj. Ne'aj ca pajal la mpuyucj. Jis wis ca jas nqui'licj pajal nepé vyaja mpes —tjevele Jesús.

⁵¹ Jesús jis la tji'yüsa yupj jis lal:

—¿Ncu nusin tji'yüsa pjü?

—Qjuisin tji'yüsa —tjowelepj yupj.

⁵² Mpes Jesús tjevele yupj jis lal:

—Nun nepenowá solejé Dios tjijyü'tá pajal püna. Nun nusin tji'yüsa wa napj nin po'ó quina. Nasa nusin tji'yüsa 'onin nyuca liji Dios. Mpes 'ücj sin 'yüsa lojí manas. Yom pülücj tya'a jinwá nun. Yom tya'a pül way, seyasa way tya'a wa. Nin wa nun nepenowá. 'Ücj sin 'yüsa lojí püna tjowelepj. 'Ücj wa sin 'yüsa lojí niná napj velé —tjevele Jesús.

Ma quelel lajaytsja Jesús, jupj püna tüpü'ü nt'a.

(Marcos 6.1-6; Lucas 4.16-30)

⁵³ Parábola niná pjü way t'üc' tjevele na, tjemey nepé Jesús. ⁵⁴ Püna tüpü'ü nt'a tjemey. Sin tji'yüsa lis tjiji ne'aj tapatjá judiopa 'a si mulú nt'a. Yupj pajal yólatsja Jesús 'üsüs tjevele mpes. Yuwá jis la tjü'üy:

—¿Tsjan mpes pajal selé yom niná? ¿'Oyn nyuca pajal 'üsüs liji, yom p'in ma polel liji jinwá? ⁵⁵ Jupj popay silla líjitsja, cjan líjitsja la p'in. Jupj popay cupj popa p'iyá p'in. Jupj jamay María p'in. Jupj püné tulucj. Selecj wa jatjapan jis lá. Pjaní wa Jacobo ló, p'a wa José ló, p'a wa Simón ló, p'a wa Judas ló. ⁵⁶ Jesús to'opa qui'á patja wa cupj qjuis lal. ¿Tsjan mpes jupj pajal selé? —nin tjowelepj yupj.

⁵⁷ Nin mpes ma jisastsja Jesús. Ts'a tji'in jupj lal. Nin mpes Jesús tjevele yupj jis lal:

—Nun ma nujisas napj velé, napj nun jis lal tüpü'üs mpes. Nin lovin profetapan jis lal. P'a nt'a patja jisas profeta vele Dios mpes. Jupj pü'ü nt'a p'in ma quelel japon jupj pajal 'üsüs. Nin p'iyá jupj wo nt'a —tjevele Jesús.

⁵⁸ Yupj ma japontsja Dios jas tjejyama jupj. Mpes jupj ma pülücj 'üsüs la tjiji yupj nt'a. Pjaní way p'in 'üsüs la tjiji ne'aj, yom p'in ma polel lijá.

Judiopa jis japa tji'yü'na Juan el Bautista.

(Marcos 6.14-29; Lucas 9.7-9)

14 Jesús ne'aj já'asatsja na püna tüpü'ü nt'a, Herodes tjapjaca wa Jesús po'ó. Herodes jépatjsja Galilea mo'ó. ² Herodes tjevele jupj mozopa jis lal: "Jesús ne Juan el Bautista p'iyá. Napj nola Juan jas tji-jyünsa, niswa la püt'üs. Nin ca nacj. Nin mpes 'ücj 'üsüs liji Jesús, yom p'in ma polel liji jinwá", tjevele jupj.

³ Püna Herodes tjijyü'ta jis la tjilil Juan. Tjijyü'ta la tsu-papj, la 'onsos jupj cawilta mo'ó. Nin jostsja Herodías. Ts'i 'inyatsja pajal Juan lal. Nin mpes Herodes tjijyü'ta

niná. Herodías Herodes vosastsja jupj. Herodes jatjay Felipe jats'om waytsja jupj, Herodías. ⁴ Herodes ne'aj tjemya'na jupj. Mpes Juan lovin véletsja jupj lal: "Malala Dios lal jipj vyasas myanun". ⁵ Herodes quelel 'yú'natsja Juan el Bautista, newa ma la tjiji. Lecj jéyatsja jupj la p'a wa judiopian jis lal. Judiopian topontsja Juan el Bautista profeta jupj. Herodes lecj jéyatsja ca yupj ts'i mi'inacj, jupj cü'ü'nas na. ⁶ Locopyaya p'a año tepyala Herodes. Fiesta la tjiji jupj. Fiesta mpes Herodías jucucus bailar la tjiji yupj jis la nuc. Herodes 'ücj jostsja tsjücjüim bailar la tjiji mpes. ⁷ Mpes Herodes tjevele jupj lal:

—Jipj le mon, mya 'a ca. Dios pjoca napj velé.

⁸ Tsjücjüim tjevele:

—Nca'an ma 'en Juan el Bautista jay pjucj. Plato püné mo'o nca'an.

Jamay tjeveletsja 'ücj le moná niná, mpes nin tjevele tsjücjüim. ⁹ 'Aplijila tepyala Herodes. Ma quelel líjitsja niná; tsjücjüim la tjemyona mpes la tjiji la p'in. Jupj nasa tjevele jupj 'ücj la 'ayas jupj la tjemyoná. Tjevele wa Dios tjpajaca jupj tjevelá. Pülücj tjepjyaca' niná. Yupj nasa tjiquil watsja, Herodes pülücj jis la las la tjiji mpes. Nin mpes Herodes tjijyü'ta tsjücjüim jos jinwatsja ca nsem. ¹⁰ Tjijyü'ta mwen taná la jocj Juan el Bautista cawilta mo'ó. ¹¹ Tucutj jupj jay pjucj plato püné mo'ó. Tucutj, tja'ayapj tsjücjüim. Tsjücjüim nt'ya, tje'yaya jamay.

¹² Locopyaya Juan discipulopan tjiquil, jis la t'as Juan jüp'üy. 'Amá jul tüpüntüpj jupj. Nin la t'ajay na, tjil, tjowelepj Jesús lal niná tepyalá.

Jesús pülücj way jis tje'yaya jis la las.

(Marcos 6.30-44; Lucas 9.10-17; Juan 6.1-14)

¹³ Jesús tjpajaca na niná Juan po'ó, jusapj tjemey jis wa cjuwá nt'a. Barco mpes tjemey jupj 'üsú na'aj po'ó. Pajal pülücj jus nlay jupj tjemey, mpes yupj patja mpe tjil Jesús quelel jámatsja nt'a. Jis tsjam mpes tjil yupj.

¹⁴ Jesús ne'as tjemey na 'üsú la nt'a, tjinyuca pajal pülücj ne'aj jájtatsja jus la nuc. Jesús pajal jólatsja yupj mpes. Po quelel jis capj p'yá'satsja jupj. Yupj nepenowá malala jisastsja. Jupj jis tji'yü'sa lis tjiji.

¹⁵ T'awaná Jesús discipulopan tjiquil jupj nt'a. Tjowelepj:

—T'awaná quinam. Sin tjejyama yupj quinam, ne'aj ca mal jis wa nepénowa lejeñ nt'a. Ca ve jaylacj la mijicj yupj, nlayacj.

¹⁶ Jesús tjevele yupj jis lal:

—Ücj wa jalá qui'á. Nun p'iyá jis ma'ayá nlayacj yupj.

¹⁷ —Pansas cínquiya p'in tya'acj cupj. Cjul mat'e p'in tya'acj —tjowelepj yupj.

¹⁸ —Nca'á ma 'e —tjevele Jesús.

¹⁹ Pjü jis tjijyü'ta jis la 'osos tsjutsj lejeñ nt'a. Nasa 'atjalapj na, Jesús pan cínquiya nt'ya. Nt'ya wa cjul mat'eyá. Tjinyuca tsjun po'ó, tjevele Dios lal tjüwüi' ve tje'yaya mpes. T'üc' tjevele na, la tjelepta taná pansas. Jis tje'yaya discipulopan. Yupj pjü jis tja'ayapj wa tsjutsj casá t'atjá.

²⁰ Yupj pjü way t'üc' tjalá. Pjü jis col pit'a tepyala. Ma polel pjü tjalá yupj. Pjü way ma pjü tjalá, discipulopan quiliyú mo'o t'olon. Quiliyú dóceya tipit'a pan tsjictjacj lal, cjul tsjictjacj lal. ²¹ Jesús pajal 'üsüs la tjiji, mpes niyom cinco mil t'üc' tjalá jupj jis tje'yaya popé. Nequem tjalá wa, tsjictjacj tjalá wa.

Jesús 'üsú casá tjuwine.

(Marcos 6.45-52; Juan 6.16-21)

²² Pjü t'üc' tjalá na, Jesús jis tjijyü'ta jupj discipulopan jis la winin yupj jis barco mo'ó. 'Üsú na'aj po'ó sin tjejyama, jupj quelel jámatsja nt'a. Jesús jostsja yupj mwalá ca mal jupj lal, jupj la p'a wa sin tjejyama nas. Mpes tjil yupj. ²³ Pjü sin tjejyama na, neven po'ó tjemey jupj jusapj, Dios lal la veles. Püste tepyala na, jusapj já'asatsja jupj. ²⁴ Jupj discipulopan pajal campa jájtatsja 'üsú casa'á. Barco mo'o jájtatsja yupj custjay. Malala jis tepyala, ne ma polel jiltsja yupj. 'Üsú pajal lo pjets'epjets'e. Pajal yümücj po yácatsja barco po'ó. Lüpjú püné jis wala séjetsja, ne nin. ²⁵ Püstetsja custjay. Nasa quelel jyawca na, Jesús tjac' yupj nt'a. 'Üsú casá wínetsja jupj. ²⁶ Discipulopan jus tjunuc na, lacj tjeypaj pajal. Tjunuc 'üsú casá tjuwine p'in. Ma salejeptsja Jesús jupj. —Tepe'e cjües wine —tjowelepj yupj.

La tupuyupj yupj, lacj tjeypaj mpes.

²⁷ Leñ way Jesús tjevele yupj jis lal:

—'Ücj nujisas t'as. Napj ne p'in winis. Po ma locj tjejá nun.

²⁸ Pedro tjevele jupj lal:

—Nejepa, ne jim p'iyá, tjevele napj ca mis 'üsú casá.

²⁹ —Was jipj —tjevele Jesús.

Mpes Pedro palá tjac' barco mpe. 'Üsüs casá wínetsja Jesús nt'a. ³⁰ Jupj sin nin lecj tjejá jupj, Pedrú. Tjinyuca pajal yümücj jas tjelyapjünü lüpjüs, mpes lecj tjejá jupj. Nasa 'üsú pwila quelel jámatsja.

—Nejepa, ncapij tjep'ya'sa —tjevele jupj.

³¹ Leñ way Jesús jupj mos ntjüi'le. Jas tjijyünsa.

—Tsijicj way p'in pyon jipj napj lal —tjevele Jesús Pedro lal—. ¿Tsjan mpes ma pyon jipj napj 'ücj nin lejay jipj mpes? —tjevele.

³² Manas wama tjil barco mo'ó. Barco wama tjil na, lüpjú 'üt'ün nasa tepyala. ³³ Barco mo'o t'atjá jólatsja pajal püné Jesús, jupj 'üsüs la tjiji mpes. Palá nipi'tjiñ Jesús wolap'a'á. Tjowelepj:

—T'üc' way jipj Dios Jatjam.

³⁴ 'Üsú na'aj po'ó ne'as tjil. Genesaret lotsja ne'aj, yupj tjil nt'a. ³⁵ Niyom ne'aj tapatjá ne'as tjunuc Jesús. Mpes pjü jis wala tjowelepj ne'aj way p'in tapatjá. Tjowelepj Jesús tjac'. Mpes yupj tucuman pjü malala jisas ne'aj way p'in tapatja sin popé. ³⁶ Topon Jesús 'ücj si 'ü'sa liji. Pajal la tjomon Jesús lal jupj ca jis ma'ayas malala jisas po la 'otj jupj jas quip la nt'a. Quelel po la 'otsja jupj jas quip la nt'a la p'in, jis la 'ü'süs. Pjü way jas quip po la tjo'otj, pjü way jis tji'yü'sa yupj.

Malala yola na, malala wa lajay, mpes malala nsem
yupj Dios lal.
(Marcos 7.1-23)

15 P'a jyawca na niyom nepénowa tjiquil Jesús nt'a. Jerusalén mpe tjiquil yupj. Yupj nepénowa fariseopan, nepénowa Moisés popel sin 'yüsa lajaytsja. Yupj la tjü'üy Jesús lal:

²—¿Tsjan mpes jipj discipulopan ma lajay judiopian püna tapatja tjüütütj? Jipj discipulopan quelel jalá na, yupj ma jis mas japatsj judiopian lajay jinwá.

³Jesús ma jis wala tjevele yupj la tjü'üy mpes. Jupj niná jis lal tjevele:

—Nun p'in ma lojí Dios jyü'ta jinwá. Nun quelel nin p'iyá lojí püna tapatja la tjajay jinwá. ⁴Dios tjevele: "Üsüs la müjí nun jis papay lal, nun sejamay lal wa. Nujola nsem noypan yupj nun jis lal." Dios tjevele wa: "Nun ma ca mvelé nujisas malala jis mpalas nupopay, nun sejamay. Nun popa nin vele, nun ca mü'ü'ná jupj, malala tjevele mpes." ⁵Nun ma nin p'iyá jü'tú, Dios tjevele jin p'iyá. T'emel cjuwá nupopay, nun sejamay ca nacj. Nun cjuwá tulucj. Nun welé 'ücj ma 'oyá yupj jisas. Nun welé nun popa pjaní 'ücj vele yupj jis lal: "Ninana napj nats'a'á ma ca nu ma'ayá. Nasa tjeveletsja ninana ca ma'ayá Dios mpes." ⁶Nun welé 'ücj ma 'üsüs liji jupj popay mpes, niná tjevele na. Nun niná welé na, ma nin nujola Dios tjiyyü'tá. Nun quelel lojí judiopian püna tjüütütj p'in. ⁷Nun welé nun p'iyá 'üsüs lojí; mop'in nin, nun 'üsüs lojí tulucj. Isaías t'üc' way tjevele nun mpes pajal püna. Profétatsja jupj, Isaías. Dios mpes tjevele jupj. Jupj tjevele Dios tjevelá nun po'ó. ⁸Ninana tjevelá:

'Gente niná 'üsüs javelepj napj nin po'ó, Newa ma quelel la najay yupj.

⁹Yupj javelepj napj püné,

newa ma lajay napj najas jinwá.

Yupj sin 'yüsa lajay gente jajütütj p'in, napj velé jin sin 'yüsa lajay tulucj.'

Nin tjevele Dios nun po'ó —tjevele Jesús.

¹⁰P'a wa pajal pülücj jätjatsja Jesús ne'aj p'in. Jupj tjevele ncul yupj. Tjiquil na, jupj tjevele yupj jis lal:

—Tjapja'aqué napj velé. Nusin tjü'üsüs niná. ¹¹Yom ma malala nsem Dios lal ve lama 'yonsa mpes. Lampe pyacj mpes p'in, yom niná malala nsem Dios lal —nin tjevele Jesús.

¹²Locopyaya Jesús discipulopan tjiquil jupj nt'a. Tjowelepj jupj lal:

—Fariseopan ts'a 'in jipj lal, niná tjevelen mpes. ¿Ncu selen?

¹³Jesús tjevele:

—Yupj ma javelepj Mpapay Dios velá. Niná yupj javelepj lol jinwá Mpapay lal. Jupj ca mpocjues lol niná. Nin liji pjü malala javelepj jis lal. ¹⁴Ma nin nujola t'as yupj javelepj mpes. Yupj ma polel sin 'yüsa lajay Dios mpes. Yun tulucj jinwá yupj. Yun tulucj ma polel jaccan p'a wa. Yom jun tulucj cyacaná yom p'a wa jun tulucj, manas ts'entuna mo'o palá jis ntüncüs ca —nin tjevele Jesús.

¹⁵Pedro tjevele jupj lal:

—Jipj tjevelen: lampe pyacj, malala. ¿Tsjan qjuisin 'yüsa lejay jipj parábola niná lal?

¹⁶Jesús tjevele jupj lal:

—¿Ncu ma wa nusin 'yüsa nun? ¹⁷Ve jalá na, jis col mo'o jama p'in. Locopyaya na'aj la ts'i jis pwi mpe. Nin mpes nin velé nun malala tulucj Dios lal nun lojá mpes. ¿Ncu ma nusin 'yüsa niná? ¹⁸Malala nyuca javelepj, malala nyuca yola wa. Malala javelepj mpes, malala yupj Dios lal. ¹⁹Yupj malala yola, mpes nin p'in yola yupj. Malala yola, mpes wa sa 'ünan la p'a. Malala yola, mpes wa ne'aj jamanun sejats'om tulucj. Mpes wa nequem lyawuñ jis vayum tulucj jis lal. Yupj malala yola, mpes nin. Nin mpes wa niyom ne'aj jamanun tsjücjüimpan, tjewyayiñ tulucj. Nin mpes wa pequeñ. Nin mpes wa la tsuwil. Nin mpes wa pajal malala javelepj la p'a po'ó. Yupj malala yola, mpes nin lajay. ²⁰Niná lajay na, te jinwá yupj Dios lal. Malala tulucj Dios lal yupj ma lajay judiopian lajay jinwá, jis mas japatsj na —nin tjevele Jesús.

Judío tulucj pajal tepyona Jesús 'üsüs.

(Marcos 7.24-30)

²¹Jesús tjemey nepé. Campa way 'in tjemey judiopian patja mpe. Jupj tjemey nt'a Tiro po'o patja ne'aj p'int-sja, Sidón po'o patja ne'aj p'int-sja wa. ²²Ne'as tjemey na, quepj tjac' la nüjüsü jupj. Judío tuluctsja jupj, quepan. Jupj Canaán mpe 'eseptsja. Judiopian tulucj patja mpe tjac', ne'aj p'in patja mpe. Niná quepj li piyutsja, tjevele Jesús lal:

—Nejepa, jipj ne niná Yomen Dios tjevele ca jas majamas nosis nt'a. Jipj David püna tüpü'ü popa p'iyá. Malala ntepalá. Ncapj tjep'ya'sa. Lapanenpan patja napj ncucus jos mo'ó. Newa pajal malala lajay ncucus lal —nin tjevele quepan.

²³Jesús ma lal tjevele jupj lal. Nin mpes Jesús discipulopan tjiquil jupj nt'a, la tjomon jupj lal:

—Tje'yaya jupj le moná. Jas tjejyama jupj. Newa la cjüipepé jac', newa li piyú.

²⁴Jesús tjevele yupj jis lal:

—Mpapay Dios nin tjejyama judiopian nt'a p'in. Yupj ne leñ jis tjevyaala, oveja jinwá.

²⁵Jesús nin tjevele na, quepj ninana p'iyá tjac' jupj nt'a. Palá nipi'tje Jesús wolap'a'á. Tjevele:

—Nejepa, ncapj tjep'ya'sa.

²⁶Jesús tjevele quepj lal:

—Judiopian Dios ts'uyupj. Napj 'üsüs lejay yupj mpes. Yupj yuts'a'á ma polel la 'ayas la p'a. Nin p'iyá tsjictjacj jis ve ma polel la 'ayas yupj jis tsjiyó —nin tjevele Jesús.

²⁷Quepj tjevele jupj lal:

—T'üc' tjevelen. Nin velé p'in, ve tsjictjacj nepenowá palá tinca wo juts'a'á lyaja mpe. Niná 'ücj wa jalá tsjiyó witjacj —tjevele jupj. (Jupj quelel véletsja Jesús 'ücj wa se p'a'sa jupj.)

²⁸Jesús jupj wola tjevele:

—Jipj pajal pyon napj lal. Nin ca nsem jipj la tjemyon jinwá.

Jesús nin tjevele na p'in, tji'yü'sa quepj jucucus.

Jesús gente pülücj jis tji'yü'sa la tjiji. Pajal pülücj jis tje'yaya jis la las 'ots'ipj.

(Marcos 8.1-10)

²⁹ Jesús tjemey nepé. 'Üsú püné la nipj tjemey, 'üsú niná Galilea ló. Locopyaya tucuc' popa viyá tjemey, tsjicj way p'in. Ne'aj 'etjele jupj. ³⁰ Ne'aj tjá'asa na, pajal pülücj tjiquil jupj nt'a. 'A jis tjiyula jupj nt'a. Lal tjiquil wa ma polel jil nepenowá. Nepénowa yun tulucj jis lal tjiquil wa. Nepénowa jis mas cjuwá jis lal tjiquil wa. Jis tsjam cjuwá nepenowá jis lal tjiquil wa. Nepénowa ma polel javelepj jis lal tjiquil wa. La p'a wa pajal pülücj malala jisas jis lal tjiquil wa yupj. Tüpüntüpj yupj 'amá 'alá Jesús wolap'a'á; jupj jis tji'yü'sa la tjiji yupj. ³¹ Ne'aj 'a jis tjiyula tjunuc nin tepyala. Tjunuc ma polel javelepj 'ücj javelepj jis tepyala. Tjunuc jis mas cjuwatsja, jis mas seyasa jis tepyala yupj. Tjunuc jis tsjam cjuwá, jis tsjam seyasa jis tepyala yupj. Ma polel jiltsja, 'ücj jis la winin jis tepyala. Yun tulucj 'ücj januc jis tepyala. Pjü jis tji'yü'sa mpes gente ne'aj tjtátj pajal nin yólatsja Jesús 'üsüs la tjiji mpes. Nin mpes 'üsüs pjac tjowelepj Dios po'ó, jupj ne israelpan jis Dios.

³² Locopyaya Jesús tjevele ncul jupj discipulopan. Niná jupj tjevele yupj jis lal:

—Nola napj yupj mpes. Ts'ac' cont'e nasa qui'á jatja napj lal. Teczawaja nasa yupj jis ve. Napj ma quelel sin jyam yupj, laja secj custjaj. Jis capj nt'ajas ca nacj jümücj nt'a.

³³ Jupj discipulopan tjowelepj:

—Wa cjuwá qui'á. Cjuwá ca'aj mpe jis la t'as pansas yupj t'üc' jis la las mpes. Pajal pülücj way yupj.

³⁴ Jesús jis la tji'yüya:

—¿Nol to'á nun pansas?

—Siete —tjowelepj yupj—. Cjul tsjictjacj pjaní way p'in tya'acj wa.

³⁵ Jesús jis tjiyü'ta gente jis la 'osos 'amá 'alá. ³⁶ Nin la tjajay na, jupj nt'ya wa pansas sieteyá, cjul nt'ya wa. Tjevele Dios lal tjüwü'i' jupj tje'yaya jis la las. T'üc' tjevele na, tjelepta pansas, la tücüeme wa cjulun. Niná jis tje'yaya jupj discipulopan jis la 'ayas ne'aj jatjá. Yupj pjü jis tja'ayapj pansas popé, cjulun popé wa. ³⁷ Pjü yupj tjalá. Pjü jis col pit'a tepyala. T'üc' tjalá na, newa jätjatsja pan popé, cjul popé wa. Mpes discipulopan quiliyú mo'o t'olon pan tsjictjacj, cjul tsjictjacj wa, ma pjü tjalá. Quiliyú noypan siéteya tipit'a la tjajay pan mpes, cjul mpes wa. ³⁸ Nasa tjalá niyom pajal pülücj. Cuatro miltsja yupj. Nequem pülücj tjalá wa. Tsjictjacj pülücj tjalá wa discipulopan jis tja'ayapj popé. ³⁹ T'üc' tjalá na, Jesús sin tje'yama yupj. Tjil na, barco wama tjemey. Magdalá po'o tjemey jupj, barco mpes.

Nepénowa la tjomon Jesús pajal 'üsüs ca la mijis yupj jis la nuc.

(Marcos 8.11-13; Lucas 12.54-56)

16 Niyom tjiquil Jesús nt'a, nepénowa fariseopan, nepénowa saduceopan. Ma topon Dios mpe tjac' jupj, mpes la tjomon jupj ca 'üsüs la mijis, gente

p'in ma polel lajay jinwá. Nin mpes ca sin mü'üsüs ncu Dios jas tje'yama jupj, tjowelepj yupj.

² Jesús tjevele yupj p'iyá 'ücj ca jus cülayecj pjacj ne jupj. Ninana tjevelá: "Nun quelel solejé ncu cus cjol nsem yayá, nun 'ücj lo palá nucú tsjun po'ó. Nenéyawa je way tsjun po'ó t'awaná. Mpes nun welé cus cjol nsem yayá. ³ Nenéyawa je way tsjun po'ó püstapj, te toñca 'ots'ipj. Mpes nun welé majawus ca yacjaj. Nun 'ücj lo palá nucú tsjun po'ó. Niná 'ücj lojí la p'in. Nun welé nun quelel nusin 'yüsa Dios po'ó. T'üc' tulucj. Ma nusin 'yüsa tsjan mpes 'üsüs tepyala quinam nosis nt'a. ⁴ Nun quina potjaqué malala pajal. Nun welé Dios jatjampan nun, newa nun ma quelel lojí jupj. Nun ma quelel lojí Dios jos jin. Nun lo moná napj 'üsüs la mejay, gente p'in ma polel lajay jinwá. Nin mpes ca nusin mü'üsüs Dios nin tje'yama, welé nun. Ma ca la mejay napj. Pjaní way p'in ca la mijis Dios nun ca nucú. Püna Jonás lal la tjiji jinwá, nin wa ca la mijis napj lal. (Jonás profeta waytsja jupj püná)", nin tjevele Jesús.

Niná tjevele na, tjemey yupj mpe.

Jesús jos jupj discipulopan 'in jajamapj, la p'a ma yus ntsawilicj.

(Marcos 8.14-21)

⁵ Jesús 'üsú na'aj po'ó tjemey jupj discipulopan jis lal. Pansas cjuwá tjiil yupj, discipulopan. Yo' tepe'e jis la cutj. ⁶ Jesús tjevele yupj jis lal:

—In t'ajama. Po ma jisas t'as fariseopan jis levadura. Ma wa jisas t'as saduceopan jis levadura. Yupj jis levadura malala pajal.

⁷ Jupj discipulopan ma sin tji'yüsa Jesús tjevelá. Yuwá p'in jis la tjü'üy tsjan mpes nin tjevele jupj. Tjowelepj: "Cupj ma teque'acj pansas. Nin mpes nin tjevele ca nacj." ⁸ Jesús seletsja nin tjowelepj yuwá. Mpes jupj tjevele yupj jis lal:

—Nun tsjicj way p'in poné napj lal. ¿Tsjan mpes nin nujola cjuwá pansas? ¿Tsjan mpes nin welé? ⁹ ¿Ncu ma nusin 'yüsa napj 'ücj wa nu 'ya nun nujos? ¿Ncu ma nujola tepyala napj 'ücj jis tje'yá jis la las niyom cinco mil? Pansas cinco p'in tya'actsja; napj la tjejay t'üc' tjalá yupj pjü. ¿Ncu ma nujola tepyala yupj ma polel pjü tjalá? Nun quiliyú mo'o t'o'nó pan tsjictjacj yupj ma pjü tjalá. ¿Ncu nuyo' tepe'e nol quiliyú tipit'a pan tsjictjacj mpes? ¹⁰ ¿Ncu ma nujola tepyala p'a jyawca na napj tje'yá jis la las niyom cuatro mil? Pansas siete p'in tya'actsja; napj la tjejay t'üc' tjalá yupj pjü. Niswa ma polel pjü tjalá yupj. Nun quiliyú mo'o t'o'nó pan tsjictjacj yupj ma pjü tjalá. ¿Ncu nuyo' tepe'e nol quiliyú tipit'a pan tsjictjacj mpes? ¹¹ Napj ma nin veletsja pansas po'ó. Ma nin nólatsja pansas mpes. ¿Tsjan mpes ma nusin 'yüsa niná? Napj nin tjevelé 'in t'ajama. Po ma jisas t'as fariseopan jis levadura. Ma wa jisas t'as saduceopan jis levadura. Yupj jis levadura malala pajal —nin tjevele Jesús.

¹² Jesús nin tjevele na, jupj discipulopan jus nlaytsja jupj ma véletsja levadura po'ó, yupj jis pansas lajay mpes. Jupj nin véletsja fariseopan sin 'yüsa lajaytsja mpes, saduceopan sin 'yüsa lajaytsja mpes wa. Yupj

sin 'yüsa lajay levadura jinwá. Yupj 'ücj yus tsuwil la p'a wa.

Pedro tjevele Jesucristo niná Yomen Dios jas tjejyamá.
(Marcos 8.27-30; Lucas 9.18-21)

¹³ Jesús ne'as tjemey Cesarea Filipo po'o patja nt'a. Ne'as tjemey na, jupj la tji'yüya jupj discipulopan jis lal: —¿Pjacj ne napj jin javelepj gentas? Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejyamá.

¹⁴ Yupj tjowelepj:
—Nepénowa javelepj jipj Juan el Bautista p'iyá. Nepénowa javelepj jipj Elías, püna tüpü'ü p'iyá. P'a wa javelepj jipj Jeremías, püna tüpü'ü wa. Nepénowa javelepj jipj p'a profeta püna tüpü'á. Püna 'i tipü'í, niswa püt', nin javelepj gentas.

¹⁵ Jesús nin p'iyá la tji'yüya wa discipulopan jis lal. —¿Ne nun? —la tji'yüya jupj—. ¿Pjacj ne napj jin welé nun?

¹⁶ Simón Pedro jupj wola tjevele:
—Cristo jipj. Jipj ne Jepa Püné Dios tjevele ca jas majamas qjuis capj la p'acj. Jipj mpes ca 'üsüs mpatjaquec. Jipj ne Dios Jatjam, Dios ne pü'ü lovin —tjevele jupj.

¹⁷ Jesús tjevele jupj lal:
—Dios pajal 'üsüs la tjiji jipj mpes. Yom p'in ma jin tji'yüsa la tjiji niná. Napj Mpapay tsjun po'o pü'ü, jupj ne jin tji'yüsa la tjiji niná. Jipj Simón, Jonás jatjam jipj.
¹⁸ P'a wa lyá le t'a jipj mpes quinam. Pedro lyá nsem wa quinam. Pe jinwá jipj, mpes nin lyá jipj quinam. Napj 'os wa pe püné jinwá. Pülücj ca mponecj napj lal, ca mpatjam Dios lal. Napj nin lejay ca nin nsem. Diablo jas tjiyocj tulucj ca nsem yupj jis lal. Newa ca mpatjam yupj napj lal. ¹⁹ Napj ca mya 'a jipj ca 'ücj mvelen p'a jis lal napj mpes. Jipj velen napj mpes llave jinwá ca nsem. Nepénowa ca mponecj jipj velen. Yupj ca 'ücj la winin Dios jyü'ta nt'a. Nepénowa ma ca mponecj. Mpes ma ca polel la winin Dios jyü'ta nt'a. Jipj ca 'ücj mvelen ncu malala la tjajay napj lal japon. Jipj nin velen nosis nt'a, Dios ca nin p'iyá mveles wa tsjun po'ó. Jipj ca 'ücj mvelen wa ncu malala la tjajay tulucj. Jipj nin velen nosis nt'a, Dios ca nin p'iyá mveles wa tsjun po'ó —nin tjevele Jesús Simón Pedro lal.

²⁰ T'üc' tjevele na, Jesús jis tjiyü'ta jupj discipulopan ma jis la veles la p'a lal jupj niná Jepa Püné Dios tjevele ca jas majamas jis capj la p'acj judiopan.

Jesús tjevele jupj ca mpa'is, ca niswa jas müjünsüs la püt'üs.

(Marcos 8.31-9.1; Lucas 9.22-27)

²¹ Pedro nin tjevele Jesús niná Jepa Püné Dios tjevele ca jas majamas. Niná tjevele na, Jesús 'üsüs way tjevele jupj discipulopan jis lal tsjan ca mpalas jupj lal. Püna ma pjü tjevele. Quina 'üsüs way tjevele niná neneyawá. Tjevele Dios jostsja jupj ca mim Jerusalén nt'a, ca pajal malala mpalas jupj ne'aj. Tjevele niyom nepénowa ca malala la mijicj jupj lal ne'aj. Co'müypan ca nin la mijicj, sacerdote noypan 'ots'ipj, Moisés popel sin 'yüsa lajay 'ots'ipj. Tjevele yupj ca mü'ü'nacj jupj. Tjü'ünan na, ca

jas müjünsüs ts'ac' cont'e tepyala na. Niswa ca mpü'üm, tjevele jupj.

²² Pedro ma jostsja niná ca mpalas Jesús lal, mpes jas tjan tjemeyana jupj, cus tjeve'le. Tjevele:

—Ma ca nin mya palas jipj. Dios ca cyapj mp'a'sas.

²³ Pedro nin tjevele na, Jesús la nujuya, jupj wola tjevele:

—Jutja napj mpe. Satanás jinwá velen. Jipj jyas napj ca malala la mejay. Jipj ma jele Dios jola jinwá. Yom p'in jola jinwá jele jipj.

²⁴ Niná tjevele na, Jesús tjevele wa jupj discipulopan pjü way jis lal:

—Nun popa quelel ncapi cyoñca, ma ca nin la mijis jupj p'iyá jos jinwá. Nin ca la mijis napj lejay jinwá. Napj cruz po'ó ca ma pats'. Malala ca mpalas wa jupj, ncapi cyoñca mpes. Jupj ca jas mü'üsüs napj mpes.

²⁵ Nepénowa ca quelel jis capj mp'a'sacj yupj p'iyá. Ma ca jisas malala se palá, mpes ca mvelecj yupj japon tulucj napj lal. Yupj ma ca mpatjam Dios lal. Nepénowa nca'liñ napj lal japon mpes. Más 'üsüs ca jis mpalas yupj la p'a jis lal. Yupj lovin ca mpatjam Dios lal.

²⁶ Nepénowa pülücj jatatj nosis nt'a, mop'in ma polel patja Dios lal. Pjü way jatatj nosis nt'a ca nacj. Newa ma polel patja, mpes 'üsüs jis tepyala tulucj pülücj jatatj mpes. Ma polel jaylacj lajay mpatjam Dios lal.

²⁷ Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejyamá. Napj ca niswa ncuwis p'a jawas. Tjacuwis na, pjü ca nucucj napj pajal püné, Mpapay jinwá. Napj angelpa ca ncapi ncoñcoj. Tjacuwis na, napj ca jis ma'ayá pjü gente yupj la tjajay mpes. Nepénowa 'üsüs la tjajay, mpes napj ca jis ma'ayá tsjan 'üsüs way. Nepénowa malala la tjajay, mpes ca jis capj ntül. Mpes más 'ücj nin lajay Dios jos jin quinam. ²⁸ Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejyamá. Nun popa nepenowá ca nucú napj cuwis Jepa la 'osos, nun ma taca'liqué na p'in. Newa potjaqué p'in, napj Jepa ca nsem. T'üc' niná —tjevele Jesús.

Jesús jas jaw tepyala Dios mpes.

(Marcos 9.2-13; Lucas 9.28-36)

17 Ts'ac' séisiya tjejyawca na, Jesús tjemey Pedro lal, Jacobo lal wa, Juan lal wa. Juan niná Jacobo jüpülütsja. Yupj jis lal tjemey joc' campanya toñca nt'a, tucuc' pacá nt'a. Yupj yulupjana way p'in tjil.

² Ne'aj tjatja na, Jesús p'a casá justa tepyala tjunuc yupj. Jupj wola pajal jaw tepyala lots'ac' jinwá. Jupj jas quip pajal pje way tepyala wa. Jas quip jaw tepyala wa, pajal pje way mpes. ³ Nin tepyala na, nepé lay tepyala wa Moisés. Elías lay tepyala wa. Yupj manas profetapan püna tapatjá. Jesús lal javeleptsja.

⁴ Pedro tjevele Jesús lal:

—Nejepa, po 'üsüs qui'á jyatjaquecj. ¿Ncu jyas ts'epjel cónt'eya sin müjünsü nun mpes? Pjaní way jipj mpes ca nsem, pjaní wa Moisés mpes ca nsem, pjaní wa Elías mpes ca nsem.

⁵ Pedro newa véletsja na, leñ way mol palá tjac' wa yupj capá nt'a. T'asiyú tóñcatsja. Jas jawtsja molon. Nepé vele pjactsja mol mpe. “Niná napj Natjam

—tjevele—. Quelel lejay jupj. Pajal 'ücj najas jupj lal. Tjapja'aqué jupj velá", nin tjevele mol mpe.

⁶ Niná tjepjyacañ na, discipulopan jis wala 'amá 'alá tjo'onsopj. Pajal lacj tjeypaj yupj. ⁷ Nin la tjajay na, Jesús tjac' yupj nt'a. Po lis tje'yot'a jupj.

—Nusin tjüjünsú —tjevele—. Po ma locj tjejá.

⁸ Viyá tjunuc na, leñtsja la p'a. Jesús p'in jus tjunuc.

⁹ Yacjaya joc' mpe palavin tjiquil. Yupj palavin jiquiltsja na, Jesús tjevele yupj jis lal:

—Ma ca mvelé p'a jis lal nun tjunucú quinam. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejamá. Napj ca ma pats', locopyaya ca nin müjünsú la püt'üs. Niswa nin tjiyünsú na, 'ücj lo veles nun tjunucú joc' mo'ó —niná nin tjiyü'ta Jesús.

¹⁰ Jupj discipulopan tjowelepj jupj lal:

—Cupj pyonecj jipj niná Jepa Püné Dios tjevele ca jas majamas. ¿Tsjan mpes la p'a javelepj Elías mwalá way ca ncuwim niná Jepa Püné lal? Nin javelepj Moisés popel sin 'yüsa lajay —nin tjevelepj yupj.

¹¹ —T'üc' way jupj mwalá way ncuwim Jepa Püné lal —tjevele Jesús—. Dios Popel tjevele jupj pjü ca 'ücj la mijis Jepa Püné jac' mpes. ¹² Nasa tjac' jupj. Yupj ma sin tji'yüsa jupj ninana p'iyatsja Dios Popel tjevele ca ncuwim. Malala la tjajay jupj lal, yupj jisastsja jinwá. Nin p'iyá ca malala la mijicj napj lal, napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejamá —nin tjevele Jesús.

¹³ Nin tjevele na, jupj discipulopan sin tji'yüsa jupj véletsja Juan el Bautista po'ó. Juan el Bautista p'iyatsja niná Dios tjevele ca mwalá ncuwim Jepa Püné lal.

Jesús pje'á jas tjejamama lapanen tjamacjas jos mpe.
(Marcos 9.14-29; Lucas 9.37-43)

¹⁴ Joc' 'alá mpe tjiquil na, niswa tjiquil la p'a discipulopan tjatja nt'a. Ne'aj gente pajal pülücj lejeñtsja wa yupj jis lal. Ne'as tjiquil na, yom pjaní tjac' Jesús nt'a. Tüic' jin tjá'asa Jesús wolap'a'a.

¹⁵ —Nejepa, cus tjep'ya'sa natjam —tjevele—. Pajal malala jos. Jun jyu'ya jin liji jupj lovin. Po 'in malala tepyala jupj. La pülücj 'awa mo'ó tjejaca jun jyu'ya mpes. 'Üsüma tjejaca wa la pülücj. ¹⁶ Napj jupj lal tjacuwis jipj discipulopan nt'a. Yupj ma polel 'yü'sa lajaytsja jupj —nin tjevele yomen Jesús lal.

¹⁷ Jesús tjevele yupj jis lal:

—Nun ma poné napj lal. Malala nujola pajal. Pajal püs way li nuc nun ca mponé napj lal. Püs way tüpü'üs nun lal quinam. Lowa, lal nculá jupj jatjam.

¹⁸ Tjac' na, Jesús cus tjeve'le lapanen, yom jatjam jos mo'ó já'asatsja. Mpes pje'á tjac' tjamacjas jos mpe. Leñ way 'ücj jos já'asatsja tjamacjas. ¹⁹ Yacjaya Jesús discipulopan tjiquil jupj nt'a, p'a leñtsja na. La tjü'üy:

—¿Tsjan mpes ma polel pje'á jas tjejamamacj lapanen niná?

²⁰ Jupj jis wala tjevele:

—Nun tsjicj way p'in poné napj lal. Nin mpes ma polel lojitsja nun. Tsjicj way p'in cüponé, mostaza setel tsjicj way jinwá, pjü way 'ücj la cüj. 'Ücj cüwelé mim joc' 'alá. 'Ücj cüwelé: 'Jutja p'a nt'a'. Ne nin ca nsem nun tjowelé jinwá. T'üc' way niná. ²¹ Nin p'in velé, lapanen-

pan nepenowá pajal costa way sin jam. Nintsja niná. Más 'ücj lo moná Dios lal ca 'ücj jas majamá. Ts'ac' pjaní ma ca nlayá, Dios lal ca mvelé p'in. Ma nin lojí, ma ca mim —nin tjevele Jesús.

Jesús niswa tjevele ca mpa'is, ca niswa jas müjünsüs la püt'üs.

(Marcos 9.30-32; Lucas 9.43-45)

²² Jesús newa wínetsja Galilea mo'ó jupj discipulopan jis lal. Jawas pjaní tjejawca na, jupj tjevele yupj jis lal: "Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejamá. Dios ca ma'ayas niyom ca malala la mijicj napj lal yupj jisas jinwá. ²³ Ca ma 'ü'nacj, locopyaya ts'ac' cont'e na ca nin müjünsú la püt'üs niswá", nin tjevele jupj. Nin tjevele na, pajal 'aplijila jis tepyala jupj discipulopan.

Jesús impuesto jaylacj la tjiji.

²⁴ Jesús tjemey Capernaum nt'a jupj discipulopan jis lal. Ne'as tjemey na, niyom nepénowa tjiquil Pedro nt'a. Yupj niyom nenem impuesto jaylacj jata'epj Dios wo mpes. Yupj la tjü'üy Pedro lal:

—¿Ncu ma impuesto jaylacj liji Jesús, jupj ne jin 'yüsa liji?

²⁵ —Jaylacj liji jupj —tjevele Pedro.

Pedro wo nt'a tjemey, yupj tapatja nt'a. Tjac' na, Jesús tjevele jupj lal, Pedro ma tjevele na p'in. Tjevele:

—Jepapan nosis nt'a se jütütj impuesto jaylacj jata'epj gente jatatj mpes, yupj moma jatatj mpes wa —nin tjevele Jesús—. ¿Ncu jele jepapan sejatjampan p'iyá jaylacj lajay niná? ¿Ncu jele p'a wa p'in jaylacj lajay impuesto mpes? ¿'Oyn jele jipj? —tjevele Jesús.

²⁶ Pedro jupj wola tjevele:

—P'a wa p'in jaylacj lajay niná yupj jata'epj.

—Nin —tjevele Jesús—. Jepapan sejatjampan ma jaylacj lajay impuesto.

(Jupj quelel véletsja jupj 'ücj wa ma jaylacj líjitsja. Jupj Dios Jatjam, ne nin.) ²⁷ Jupj tjevele:

—Mop'in ca jaylacj la mijicj. Ma jaylacj liji, yupj ca yola nsem cupj ma qjuisas Dios wo. Jutja jipj 'üsü püné nt'a. Jipj anzuelo 'üsüma tjevyala. Ca nts'icjun cjulun. Mwalá way cjul ts'icjucj jipj, jupj lala ma'aptan. Lala mo'ó ma'ajam ca t'emel c'a. Niná t'emel t'üc' nsem impuesto jaylacj mpes. Niná ca jis ma'ayan napj jaylacj lejaj mpes, jipj jaylacj lejaj mpes wa —nin tjevele Jesús Pedro lal.

Ne nin la tjiji niná.

Jesús tjevele pjacj püné nsem jupj Jepa pyala na.

(Marcos 9.33-37; Lucas 9.46-48)

18 Yacjaya Jesús discipulopan tjiquil jupj nt'a. La tjü'üy pjacj yupj popa más püné ca nsem Dios jyü'ta nt'a. ² Jesús tjevele ncuwim tsjicj way. Jupj discipulopan culupwen nt'a tjiyünsa jupj. ³ Nin la tjiji na, Jesús tjevele:

—Nun ma 'üsüs way nujola. P'a casá nujola t'as, Dios jos jinwá. Tsjictjacj jinwá t'as nun. Nun ma lojí niná, nun Dios si jütüta popa nsem tulucj. T'üc' way. ⁴ Nun

popa pjaní pajal tsjicj jin jola jupj p'iyá, tsjicj niná jinwá, jupj más püné ca nsem Dios jyü'ta nt'a. ⁵ Gente pülücj nin jinwá patja, yupj tsjicj niná jinwá. Najas nun ma nu-jola noypan nun p'iyá. Najas 'üsüs lojí yupj jilal napj mpes. 'Üsüs lojí na yupj jilal, t'üc' way 'üsüs lojí napj lal. ⁶ Malala lajay yupj jis lal, malala nin Dios lal. Tsjictjacj nepénowa japon napj lal. P'a wa nin liji ne tsjictjacj nenem malala nyuca lajay, malala pajal ca nsem jupj lal, nin la tjiji mpes. Más 'üsüs way nsem jupj mpes, la p'a pe püné 'utsu'pa mwen po'ó, ca 'üsú püné mo'o la nts'iyas jupj, mpa'is.

⁷ "T'üc' way nepénowa malala nyuca lajay. Yupj lajay mpes la p'a quelel malala nyuca lajay wa. Malala ca jis mpalas pajal, yupj nin lajay. Pajal malala ca mpalas wa nosis nt'a yupj malala lajay mpes. ⁸ Po ma malala la müjí. Nun quelel malala lojí numos mpes, ma la müjí. Nujola t'as numos cjuwá jinwá. Numos t'ü, na'aj la to-coyé jinwá nujola t'as. Más 'ücj numos cjuwá, ne ca 'ücj mpatjaqué Dios lal. Más malala numos mat'e ca na'aj la nts'iyacj nun 'awa püné nt'a, nun malala la tjüj'í mpes. Ne'aj pwe lovin. Nun quelel lowú, malala la müjí, ma la müjí. Nin p'iyá nujola t'as nutsjom cjuwá jinwá. Más 'ücj nutsjom cjuwá, ne ca 'ücj mpatjaqué Dios lal. Más malala nutsjom mat'e ca na'aj la nts'iyacj nun 'awa püné nt'a. ⁹ Nun quelel malala lojí nun nucu mpes p'in, ma ca nucu niná. Nujun tulucj jinwá nujola t'as nun. Nujun t'ü, na'aj la tocoyé jinwá nujola t'as. Más 'ücj nu-jun pjaní cjuwá, ne ca 'ücj mpatjaqué Dios lal. Más malala nujun mat'e ca na'aj la nts'iyacj nun 'awa püné nt'a —nin tjevele Jesús jupj discipulopan jis lal.

Dios pajal quelel liji tsjictjacj.

(Lucas 15.3-7)

¹⁰ Jesús tjevele wa:

—Po ma nujola t'as tsjictjacj 'üsüs tulucj, yupj tsjicj way mpes. Dios sin jyama yupj jis angelpañ, jis majamacj tsjictjacj. Niná angelpañ Dios pü'ü nt'a patja. Januc Mpapay Dios lovin, jupj ne tsjun po'ó pü'ü. Mpes nun ca jus cülayé Dios quelel liji tsjictjacj. [¹¹ Ma sa coñ Dios, leñ jinwá yupj Dios lal. Napj jis capj p'yacj mpes ca 'üsüs nsem yupj Dios lal ne ca mpatjam jupj lal. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejyamá —nin tjevele Jesús.]

¹² Jesús sin tji'yüsa lis tjiji Dios quelel liji pjü gente. Ninana tjevelá:

—Yom pjaní oveja ciéneya si manuna ca nacj, pajal pülücj. Oveja pjaní way tjemey, leñ tjevyala. Mpes yom niná ca mim, ca la mpalas oveja leñ tjevalá. Oveja noventa y nuéveya ne'aj lyawuñ ca nacj joc' 'ala'á, tsjutsj jalá nt'a. Pjü way lejeñ mpe ca mim yomen. ¿Ncu ma t'üc' way ca nin la mijis niná? ¹³ Jupj jus tjinyuca na oveja leñ tjevalá, pajal 'ücj jos nsem jupj. T'üc' way niná. Más 'ücj jos nsem oveja niná mpes, la p'a noventa y nueve jis lal. Noventa y nuéveya ma leñ jis tjevyala yupj. ¹⁴ Nin wa Nupopay tsjun po'o pü'ü lal. Jupj ma jos tsjicj pjaní leñ mvalas. Ma jos malala mpalas. Jupj jos pjü way ca jupj lal mpatjam —nin tjevele Jesús.

Nun ca mvelé nun jis pülücpan jis lal yupj malala la tja-jay mpes.

(Lucas 17.3)

¹⁵ Jesús tjevele wa jupj discipulopan jis lal:

—Napj mpes japon nun jis pülücpan napj mpes. Jipj pyülücj pjaní malala liji jipj lal ca nacj. Malala la tjiji na, jutja jus nucun jisapj p'in. 'Üsüs way tjevele jupj lal ts-jan niná jupj malala lijá. Nun p'in nuseya mat'e ca mvelé. Jupj ca jola mpalas jupj malala la tjiji ca nacj. 'Üsüs ca la mijis quinam, mpes nun nusey manas wa ca quelel la müjí niswá. ¹⁶ Jupj ma quelel pjoca jipj velen ca nacj, mpes jipj ca mim p'a wa lal jupj nt'a. 'Ücj wa mat'e jis lal mim jupj nt'a. Yupj ca mpjacañ jipj pyülücj velá. Yupj ca 'ücj mvelecj jipj t'üc' way velen. Dios ts'uyupan ma polel la pon pjaní p'in vele. 'Mát'eya javelepj yupj tjejpjacañ, 'ücj jis la pon. Cánt'eya 'ücj jis la pon wa. Manas jipj lal jil, yupj ca mvelecj wa malala la tjiji lal. Yupj ca mvelecj yupj jisas wa jupj ca 'ücj la mijis.' ¹⁷ Jupj newa ma quelel pjoca nin la tjejay na, jipj ca mvelen niná Dios ts'uyupj jis lal. 'A jis tjimyula na mvelen ca. Yupj p'iyá ca mvelecj jipj pyülücj lal, jupj malala nyuca liji mpes. Jupj ma quelel pjoca yupj javelepj, Dios ts'uyupj ca mvelecj ma yupj popa jupj quinam. Ma pyona jinwá ca nsem jupj jipj lal. Jipj jele nsem jupj pecj jinwá, impuesto jaylacj jata'epj jinwá.

¹⁸ Nun 'ücj wa ca mvelé ncu malala nyuca la tjejay p'a wa. Nun nin welé nosis casá, nin p'iyá Dios ca mveles tsjun po'ó. Nun 'ücj wa ca mvelé ncu malala nyuca la tjejay tulucj. Nun nin welé nosis casá, nin p'iyá Dios ca mveles tsjun po'ó. T'üc'. ¹⁹ Nin p'iyá niná: nun p'in nuseya mat'e nujola pyala nin p'iyá lo moná Dios lal, jupj ca nu ma'ayas nun lo moná. Mpapay Dios tsjun po'o pü'ü ca nu ma'ayas nun lo moná nosis casá.

²⁰ Mat'e, cont'e 'a si mulú napj mpes, napj 'os wa yupj jis lal. Nin mpes ca nt'anquec Dios lal la mon —nin tjevele Jesús yupj jis lal.

Lovin perdonar la müjí nun sejtjampan.

²¹ Yacjaya Pedro tjac' Jesús nt'a. Tjevele Jesús lal:

—Nejepa, ¿la nol perdonar la mejay napj natjam, jupj malala la nijá? ¿Ncu la siéteya 'ücj perdonar la mejay jupj?

²² Jesús tjevele jupj lal:

—La siéteya tulucj. Jipj lovin ca perdonar la mijin jipj jetjam —nin tjevele Jesús.

²³ Jesús parábola tjevele wa Pedro lal. Jas tji'yüsa la tjiji Dios jos ncupj lovin perdonar lijicj la p'a wa. Ninana nin tjevele:

—Napj ca mvelé 'onin ne nin liji Dios jupj jyü'ta lal. Jepa püné po'ó ca mvelé napj. Dios liji wa jepa püné niná jinwá. Jepa püné quelel seletsja nol leveltsja jupj jomozopan jupj lal. Jostsja ca jaylacj la mijicj quinam.

²⁴ Nin mpes jupj vele watsja jomozopan jis lal. Nasa nin lajaytsja na, mozo pjaní lal jiquil watsja jupj nt'a. Mozo niná level pünetsja. Peso millón quinceya leveltsja jupj lal. ²⁵ Mozo ma polel jaylacj la tjiji, ma tje'yaya. Nin mpes jepa tjiyyü'ta jupj jomozopan ca vender la mijicj

mozo niná. Esclavo ca nsem jupj. Tjevele ca vender la mijicj wa jupj jats'om, jupj juts'uyupj 'ots'ipj, pjü way jupj tya'a watsja 'ots'ipj. T'emel ca jaylacj mpalas level mpes. ²⁶ Mozo pajal la tjemyona jepa ma ca nin la mijis. Tüic' jin tjá'asa jepa wolap'a'á. La tjemyona: "In la ntjinucú. Tülü way ca jaylacj la mejay pjü." ²⁷ Nin tjevele na, jupj jepa pajal jólatsja jupj mpes. Tjevele ca perdonar la mijis level mpes. Tjevele 'ücj la winin.

²⁸ "Mpes tjemey mozo niná. Tjemey na, mozo niná tjinyuca mozo p'a wa. Niná leveltsja mozo mwalá way lal. Jupj level pjaní waytsja p'in. Mozo mwalá ntjü'ile jupj mwen po'ó. Tjevele level lal: 'Jaylacj la mijin jipj level napj lal', ²⁹ Jupj level tjevele: "In la ntjinucú. Tülü way ca jaylacj la mejay". ³⁰ Mozo mwalá ma jostsja. Jepapan nt'a tjemey. T'ya tjevele la p'a ma jaylacj la tjiji level. Tjiquil, ntjil'liñ level líjtsja mpes. Cawilta mo'o tjo'on-sopj jupj. Tjowelepj ne'aj ca mpü'üm jupj, pjü way jaylacj la tjiji nas. ³¹ La p'a wa mozopan tjunuc nin tepyalá. Pajal 'aplijflatsja mozo mwalá ma perdonar la tjiji ma'ajapj. Tjil yupj jis jepa nt'a, pjü tjowelepj tepyalá. ³² Jepa püné tjevele ncuwim mozo mwalá. Tjevele jupj lal: 'Malala jipj pajal. Jipj pajal la tjemyon napj lal, mpes tjevelé ca perdonar la mejay jipj level mpes. ³³ ¿Tsjan mpes ma nin p'iyá la tjejay jipj, mozo la p'a wa lal? Napj nólatsja jipj mpes. ¿Tsjan pjucj ma jéletsja mozo p'a wa mpes?' nin tjevele jepá. ³⁴ Jepa ts'i 'inyatsja pajal. Tjevele ca cus ntülücj mozo niná. Tjevele lovin ca cus ntülücj, pjü jaylacj la tjiji nas. ³⁵ Nun ma quelel perdonar lojí nun sejatjampan, Mpapay Dios ca nin p'iyá la mijis nun jis lal —nin tjevele Jesús.

Dios ma jos niyom pje'á la ts'i yupj sejats'om.

(Marcos 10.1-12; Lucas 16.18)

19 Jesús teczyawaja tjevele jupj quelel véletsja. T'üc' tjevele na, tjemey jupj Galilea mpe. Niswa tjemey Judea nt'a. 'Üsú na'aj po'ó wínetsja. Niná 'üsú Jordán lotsja. ² Gente pülücj 'a jis tjimyula jupj nt'a jümücj nt'a, cus la coñ. Nepénowa yupj malala jisastsja. Jesús jis tji'yü'sa lis tjiji ne'aj, jümücj nt'a.

³ Fariseopan nepenowá tjiquil wa Jesús nt'a. Quelel la 'üytsja jupj lal. Yupj ma jisastsja Jesús. Yólatsja yupj la 'üytsja pajal costa nsem jis wala la veles. Yólatsja jupj mveles malala ca nsem judiopian jis lal. Yupj la tjü'üy: —¿Ncu 'ücj Dios lal yom se jamá jupj jats'om, jupj jos mpes p'in? Malala tulucj jupj jats'om ca nacj.

⁴ Jesús jis wala tjevele:

—¿Ncu ma mo'o tjowelé Dios Popel nun? Jupj Popel nin vele Dios p'iyá la tjiji gentas. 'La tjiji wa niyom, nequem, 'ücj ca mwayiñ yupj.' ⁵ Dios tjevele: 'Yom ca mim popay mpe, jamay mpe, jats'om lal lo püt'üs. Ca quelel la mijis jupj. Manas ca jüp'üy pjaní jinwá nsem yupj.' ⁶ Nin mpes yupj mat'e tulucj, tjewyayiñ na. Pjaní p'in yupj Dios lal. Dios yugo sey pjucj po'ó tipyün'ta jinwá la tjiji. Dios p'iyá nin la tjiji na, gente ma polel sin tjan sin majamacj —nin tjevele Jesús.

⁷ Fariseopan tjowelepj:

—Moisés tjevele Dios tjijyü'ta püná. Jupj tjevele yom ca papel mpaques, jats'om pje'á li ts'iyá na. Papel ca

mveles quepan jupj jats'om tulucj quinam. Moisés tjevele yom papel ca ma'ayas jupj, ca jas majamas jupj jats'om. ¿Tsjan mpes Moisés tjevele jupj ca 'ücj la mijis niná?

⁸ Jesús yupj jis wala tjevele:

—Nun ma 'üsüs quelel lojtsja, Dios jos jin. Nin mpes Moisés nin tjevele 'ücj jas majamá nun sejats'ompan. Dios nosis la tjiji na, jupj ma jostsja yom nin la qjujis. ⁹ Napj najas más 'üsüs lojí püna la t'ajay jis lal. Ma najas nun sejats'om so jamá. Yom se jamá jats'om, p'a lal woya ca nacj. P'a lal woya na, Dios ca jola nsem yom niná ma jats'om ne'aj mya'na. Malala lajay p'in Dios lal. Jets'om la p'a lal wine, nin mpes p'in 'ücj se jam mim —nin tjevele Jesús.

¹⁰ Jupj discipulopan tjowelepj jupj lal:

—Po 'in costa way niná la mijicj jipj tjevelen jinwá. Jipj velen yom ma polel pje'á li ts'iyá jupj jats'om, jupj jos na. Más 'ücj ma ca mwayim ca nacj.

¹¹ Jesús tjevele:

—Costa way patja niyom sejats'om tulucj. Dios jis capj p'ya'sa niyom nepenowá. Yupj 'ücj wa patja sejats'om tulucj. La p'a wa ma polel jis la jay niná. ¹² Niyom nepenowá ma quelel wyayiñ. Lovin nintsja yupj. Nepénowa malala jis tepyala jis jüp'üy, la p'a wa malala lis t'ajay mpes, nin mpes ma polel wyayiñ nepenowá. Nepénowa yupj jinwá tulucj. Yupj 'ücj wyayiñ. Yupj sin nin ma wyayiñ, Dios mpes tsji' lajay mpes. Nepénowa 'ücj nin lajay napj velé jinwá. 'Ücj nin lajay, ca nin la mijicj ninam —nin tjevele Jesús.

Jesús jos tsjictjacj jiquil jupj nt'a.

(Marcos 10.13-16; Lucas 18.15-17)

¹³ Nepénowa tjiquil Jesús nt'a tsjictjacj jis lal. Jisastsja tsjictjacj sey pjucj po'ó ca po la mo'ot'es Jesús. Jisastsja wa jupj Dios lal mveles tsjictjacj mpes. Jesús discipulopan jis capj tjowelel tsjictjacj jis lal tjiquil mpes.

¹⁴ Mop'in 'üchtsja Jesús lal yupj tjiquil. Jupj tjevele: "Jis ma'ayá ca ncul tsjictjacj napj nt'a. Po ma jis müjü'tú ma ncul. Gente japon tsjictjacj japon jinwá, Dios 'ücj si jütüta yupj." ¹⁵ Jesús nin tjevele na, tsjictjacj sey pjucj po la tje'yot'a. Nin la tjiji na, tjemey ne'aj patja mpe.

Costa way pülücj jatatj Dios si jütüta popa se palá yupj.

(Marcos 10.17-31; Lucas 18.18-30)

¹⁶ Yom pjaní tjac' Jesús nt'a. Tjevele jupj lal:

—Jipj sin 'yüsa lejay Dios mpes. ¿Tsjan 'üsüs ca la mejay napj ne Dios ca ma'ayas napj ca 'ücj mpü'üs lovin jupj lal?

¹⁷ Jesús tjevele:

—¿Tsjan mpes napj lal nla 'yüy tsjan ca la mijin pajal 'üsüs? Pjaní way p'in 'üsüs. Jipj jyas mpü'üm jupj lal, nin la mijin jupj jyü'tá.

¹⁸ Yom tjevele:

—Jupj pülücj tjijyü'ta. ¿Cana ca la mejay jupj tjijyü'tá? Jesús tjevele jupj lal:

—'Ma ca mü'ü'nan la p'a. Niyom ma ca ne'aj manucj sejats'om tulucj. Nequem ma ca mal jis vayum tulucj jis lal. Ma ca mpequem. Ma la ntsawilin. ¹⁹ Ca 'üsüs la mi-

jín pyapay lal, jemay lal, yupj noypan mpes jipj lal. Quelel lis mijin ne'aj patjá. Jipj p'iyá quelel la 'ejay jinwá, ca quelel lis mijin yupj' —nin tjevele Jesús.

²⁰ Tjamacjas niná tjevele Jesús lal:

—Pjü way niná t'üc' la tjejay jipj tjevelen jinwá. ¿Ncu pjaní way ma lejay custjay?

²¹ Jesús tjevele jupj lal:

—Pjaní way ma lejay custjay Dios jos jinwá. Jipj 'üsüs way quelel lejay Dios jos jin, jipj ca vender la mijin jipj jits'a'á pjü way. T'emel así way ca jis ma'ayan t'emel cjuwá. Jutja, ca nin la mijin. Mpes pülücj ca nt'an tsjun po'ó, Dios pü'ü nt'a. Nin la tjejay na, ncuwim napj nt'a, ca ncapj ncoñcon. Jipj ca jin mü'üsüs napj lal —nin tjevele Jesús jupj lal.

²² Tjamacjas tjapjaca na niná Jesús tjevelá, 'aplijila tepyala. Tjemey jupj Jesús mpe. Pülücj tyá'atsja, mpes ma quelel así 'yáyatsja jupj juts'a'á cjuwá jis lal. ²³ Tjamacjas tjemey na, Jesús tjevele jupj discipulopan jis lal:

—Nin lovin, pülücj jatatj jis lal. Pajal costa way Dios si jütüta popa se palá yupj. T'üc' way niná. ²⁴ Nin p'iyá nin velé. Pajal costa way camello jav jul casá jama. Camello ma polel nin liji niná. Más 'in costa way pülücj jatatj Dios si jütüta popa ca jis mpalas —nin tjevele Jesús.

²⁵ Jupj discipulopan tjepjyacañ na niná, pajal yólatsja jupj tjevele mpes. Yupj tjowelepj: "Pajal costa way Dios si jütüta popa se palá yupj. Pjü way ma 'üsüs se palá Dios lal ca nacj, ma mpatjam Dios lal."

²⁶ Jesús yus tjinyuca, tjevele:

—Gente yusapj p'in ma polel 'üsüs se palá Dios lal. Dios 'ücj nin liji pjü way niná yupj mpes —tjevele.

²⁷ Pedro jola tepyala tjamacjas ma quelel jámatsja jupj juts'a'á mpe, 'ücj la püt'üs Dios lal. Mpes Pedro tjevele Jesús lal:

—Ncupj cuts'a'á jatja tjeleque jipj lal. Tjeleque cyapj la coñ. ¿Tsjan ca nt'anquec niná la tjijicj mpes?

²⁸ Jesús tjevele jupj lal, la p'a wa discipulopan jis lal wa:

—Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejyamá. P'a jawasa Dios ca pjü seyasa la mijis nosis nt'a. Seyasa liji na, napj Jepa ca mo'os. Pajal püné ca nsem napj. Nun ncapj coñcó quinam, nun jepapan ca nsem 'ots'ipj, nin tepyala na. Nun jepapan dóceya nsem, israelpan jis tribu dóceya jis la jütütj. Nun ca mvelé israelpan jis lal ncu malala la tjajay nosis nt'a. Nin ca nsem nun ncapj tocoñcó mpes. T'üc' way. ²⁹ Nin p'iyá 'üsüs lejay napj lovin ncapj tocoñ jis lal. Nepénowa jil jis wa nepé ncapj jacoñ mpes. Nepénowa jil jis pülücpan nepé. Jis papay, sejamay nepé jil nepenowá. Nepénowa jil jis ts'uyupan nepé. Nepénowa jil jis moma mpe, ncapj jacoñ mpes. Napj pajal pülücj ca jis ma'ayá nin la tjajay mpes. Pjaní way p'in tjá'asa tjil ca nacj. Napj ciéneya ca jis ma'ayá yupj pjaní way tja'ayapj mpes. Lovin ca mpatjam Dios lal 'ots'ipj, nin ca la mejay napj yupj mpes.

³⁰ Nepénowa püna p'in topon napj lal, yupj tsjictjacj ca nsem napj Jepa 'os na. Nepénowa p'a jawasa ca mponec, noypan ca nsem yupj. Nin ca nsem pülücj jis lal —nin tjevele Jesús.

Parábola uva lejeñ nt'a tsji' lajay mpes.

20 Jesús parábola tjevele wa sin la 'üsüs jis la jay. Sin tji'yüsa lis tjiji 'onin ca jis ma'ayas Dios Jesu-cristo cus tocoñ jis lal. Ninana Jesús tjevelá:

—Napj ca mvelé 'oyñ nyuca liji Dios, jupj jyü'ta nt'a. Yom po'o ca mvelé. Yom niná 'amá püné tya'a, pülücj sine mpes. Dios liji yom niná liji jinwá. Niná yom mozopan jostsja jupj. Po 'in püstapj tjemey, la tepyala niyom nepenowá, jupj jomozopan nsem. Tjevele ca tsji' la mijicj jupj uva lejeñ nt'a. ² Yupj tjowelepj 'ücj ca tsji' la mijicj ts'ac' pjaní t'emel mpes, ts'ac' pjaní tsji' lajay jaylacj mpes. 'Üc'tsja niná yom lal. Sin tjejyama tsji' la mijicj jupj uva lejeñ nt'a. ³ Yacjaya yom tjemey jis wa nepénowa lejeñ nt'a. Las nueve ca nactsja. Yom yus tjinyuca niyom nepénowa yupj lejeñ p'intjsja, ma tsji' lajaytsja. ⁴ Yom tjevele yupj jis lal: 'Nun p'iyá ca nlawú wa, ca tsji' la müj' napj uva lejeñ nt'a. Napj t'üc' way ca jaylacj la mejay nun tsji' lojí mpes.' ⁵ Mpes tjil yupj tsji' jis la jay.

"Yacjaya, culupwen nt'a tjá'asa na, yom tjemey wa niswá yupj jis wa lejeñ nt'a. Nin p'iyá tjevele jupj niyom ma tsji' lajaytsja jis lal. Jupj nin p'iyá la tjiji wa las tres na, t'awaná. Sin tjejyama wa tsji' jis la jay ne'aj. ⁶ Yacjaya tjemey wa niswá yomen. Ne'aj já'asa las cinco pyala na quinam. Jupj p'a wa yus tjinyuca ma tsji' lajay. Mpes jupj jis la tji'yüya yupj jis lal: '¿Tsjan mpes nun p'in lüjüquetsja, tsji' liji secj ts'ac' pjaní?' ⁷ 'Leñ pjacj mozo jostsja yacjaj', nin tjowelepj yupj. Yom jis lal tjevele: 'Lowa wa nun, ca tsji' la müj' napj uva lejeñ nt'a'.

⁸ "Nasa t'yaja na, yom uva juts'a'á tjevele mozo pjaní lal. Mozo niná jépatjsja la p'a wa mozopan jis lal. Yom tjevele jupj lal: 'Tjevele ncul uva lejeñ nt'a tsji' lajay. T'emel jis tje'yaya yupj, tsji' la tjajay jaylacj. Mwalá way ca t'emel jis ma'ayan locopyaya sin tjejyam jis lal. Jis tje'yan na, ca jis ma'ayan wa mwalá way sin tjejyam jis lal', nin tjevele yom uva juts'a'á.

⁹ "Niyom nepénowa t'awaná tjil, las cinco na, hora pjaní tsji' la tjajay. Mpes yupj mwalá way tjiquil, natj t'emel. Ts'ac' pjaní tsji' la tjajay jinwá natj yupj pjü.

¹⁰ Yacjaya niyom p'a wa tjiquil t'emel mpes. Niyom nenem mwalá way tsji' la tjajay tjil yupj, püstapj p'in. Ts'ac' pjaní tsji' la tjajay yupj, mpes yupj yólatsja yom uva juts'a'á más 'in pülücj way jaylacj la mijis yupj jis lal. Nin tuluctsja. T'emel ts'ac' pjaní tsji' lajay jaylacj natj wa yupj pjü. Nin p'iyá jaylactsja. ¹¹ Mpes yupj jis t'emel natj na, malala po'o javeleptsja yom uva juts'a'á lal. ¹² Jipj locopyaya sin tjejyam niná noyomes. Hora pjaní p'in tsji' la tjajay', tjowelepj yupj. 'Cupj ts'ac' pjaní tsji' la tjijicj cupj. Pajal vyaja pwetsja tsji' la tjijicj cupj. Mop'in jipj nin p'iyá jis tje'yan wa yupj ncupj qjuis tje'yan jin p'iyá. Malala nin', tjowelepj yupj.

¹³ "Uva juts'a'á tjevele yupj popa pjaní lal: 'Najamica —tjevele jupj—, napj malala la tjejay tulucj nun jis lal. Jipj tjevelen 'ücj ca tsji' la mijin ts'ac' pjaní, ne napj jaylacj lejajtsja jipj ts'ac' pjaní tsji' la tjejay mpes. ¹⁴ Nt'ya jipj t'emel. Jutja quinam wya nt'a. Napj quelel jaylacj lejaj watsja nin p'iyá locopyaya jas tjejyam lal; jipj lal jay-

lacj la tjejay jin p'iyá, nin p'iyá jaylacj lejay jupj lal.
¹⁵ T'emel niná napj nt'emel. Napj 'úcj 'ya napj nt'emel napj najas jinwá. ¿Ncu ts'üis jipj napj 'üsüs la tjejay mpes? nin la tji'yüya uva juts'a'á.

¹⁶ Jesús teczyawaja tjevele parábola quinam. Tjevele:
 —Nin jinwá liji Dios. Nepénowa locopyaya topon napj mpes, noypan ca nsem yupj ca nacj napj Jepa 'os na. Nepénowa püna p'in topon, tsjictjacj ca nsem napj Jepa 'os na. Dios véletsja pülücj jis lal ca yupj ncul jupj nt'a, mop'in ma jiquil nepenowá. Dios p'iyá lis t'ya pjacj mpatjam jupj lal. Pjaní way p'in lis t'ya —nin tjevele Jesús.

Jesús niswa tjevele ca mpa'is, ca niswa jas mäjünsüs la püt'üs.

(Marcos 10.32-34; Lucas 18.31-34)

¹⁷ Jesús newa jámatsja Jerusalén nt'a. Jáamatsja na jümücj nt'a, Jesús jas tjan tjemey jupj discipulopan dóceya jis lal p'in. Tjevele yupj jis lal: ¹⁸ "Jerusalén nt'a leque quinam. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tje-jyamá. Dios ca jis ma'ayas niyom nepenowá malala la mijicj napj lal; sacerdote noypan ca nin la mijicj, Moisés popel sin 'yüsa lajay ca nin la mijicj wa. Yupj ca mvelecj napj malala la tjejay. Ca mvelecj ca ncapij ntülücj, ma pats'. ¹⁹ Mpes ca ma manucj judiopan tulucj nt'a. Judiopan tulucj ca la mpijüts'ünücj, ca ma süpücj. Ca cruz po'o ca ma valacj napj, ma pats'. Ts'ac' cont'e na, ca nin mäjünsü, mpü'üs niswá", nin tjevele Jesús.

Más 'úcj Jesús sa coñ ma püné jin yola yupj p'iyá.

(Marcos 10.35-45)

²⁰ Locopyaya, Zebedeo jatjampan sejamay tjac' la velles Jesús lal. Jupj jatjampan tjiquil wa yupj sejamay lal. Sejamay tüic' jin tjá'asa Jesús wolap'a'á, la tjemiyona Jesús ca 'üsüs la mijis jupj mpes.

²¹ —¿Tsjan jyas? —la tji'yüya jupj.

Yupj sejamay tjevele:

—Najas natjampan jipj lal p'in majatjum, jipj Jepa jac' na. Najas pjaní wa jipj li'inyampe ma'ajam, ma'ajapj ma'ajam wa jipj nancupwepe najas. Nin la mijin, ma 'en —tjevele.

²² Jesús tjevele yupj jis lal:

—Nun ma solejé tsjan niná nun lo moná. Malala ca ma palas napj. ¿Ncu 'úcj wa nun lal ca malala nu mpalas nun, napj malala ne palá jinwá?

—'Úcj wa niná cupj qjuis lal —nin tjowelepj yupj.

²³ Jesús tjevele yupj jis lal:

—Nin ca nsem nun lal. Ca malala nu mpalas, malala ne palá jinwá. Nawa nin, napj ma polel velé nun ca majatjaqué napj lal, pjaní wa li'inyampe, pjaní wa nancupwepe. Mpapay nasa la t'ya pjacj ca majatjum ne'aj. 'Úcj la tjiji nasa yupj majatjum nt'a —nin tjevele Jesús yupj jis lal.

²⁴ Jesús discipulopan p'a witjacj jus nlay niná la tjomon yupj. Jus nlay yupj la tjomon ca noypan nsem Jesús Jepa tepyala na. Mpes la p'a wa discipulopan diéziya ts'a tji'in discipulopan mat'e jis lal. ²⁵ Mpes

Jesús nin tjevele ca pjü 'a jis mulus. Tjiquil na, tjevele yupj jis lal:

—Judiopan tulucj jis jepapan jajütütj la p'a wa, yupj noypan mpes. Yupj jis auxiliapan yümücj se jütütj wa ne'aj patjá. ²⁶ Nin tulucj ca nsem nun jis lal. Nun p'in nujos noypan nsem nun, ca pajal 'üsüs la müjí la p'a mpes. Yupj jis mozo jinwá nsem nun. Nin lojí na, noypan nsem nun. ²⁷ Nun nujos más 'üsüs ca nsem nun pjü jis lal, ca 'üsüs la müjí lovin la p'a jis lal. Yupj jis esclavo jinwá ca nsem nun. Nin lojí na, más 'üsüs nsem nun la p'a jis lal. ²⁸ Nin p'iyá lejay napj. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejamá. Napj tjacuwis jis capj la p'acj la p'a wa. Yupj ncapij jap'acj mpes tjacuwis tulucj. Malala jis tepyala nosis casá patja, malala la tjejay mpes. Napj ma pats' ca yupj mpes. Nin mpes yupj sin popa pülücj ca 'üsüs nsem Dios lal —nin tjevele Jesús jupj discipulopan jis lal.

Jesús jis tji'yü'sa lis tjiji niyom yun tulucj.

(Marcos 10.46-52; Lucas 18.35-43)

²⁹ Jesús ne'as tjemey watsja Jericó po'ó jupj discipulopan jis lal. Nasa jiltsja Jericó mpe. Gente pajal pülücj jupj lal jiltsja. Cus tocoñ jümücj nt'a. ³⁰ Niyom mat'e jümücj la nt'a játjatsja. Yun tuluctsja yupj manas. P'a wa jis wala tjowelepj Jesús ne'aj wa ca mim. Mpes niná manas yümücj tjowelepj:

—Qjuis Jepa, qjuis capj tjep'ya'sa. Dios jin tjejamay nosis nt'a. Jipj David püna tüpü'ü popa p'iyá —nin tjowelepj yupj.

³¹ Pülücj way Jesús cus tocoñ sin popé jis capj tjow-elel la tupuyupj mpes.

—Lyájasa t'as —tjowelepj yupj.

Más yümücj la tupuyupj:

—Qjuis Jepa, qjuis capj tjep'ya'sa. Dios jin tjejamay nosis nt'a. Jipj David püna tüpü'ü popa p'iyá —tjowelepj yupj.

³² Jesús tyantaná. Tjevele ncul yupj. La tji'yüya yupj jis lal:

—¿Tsjan nujos napj la mejay nun mpes?

³³ —Po quelel nyucucj —tjowelepj yupj.

³⁴ Jesús pajal jólatsja yupj mpes, malala jis tepyala mpes. Po la tje'yot'a yun po'ó. Yun po la tje'yot'a na, leñ way 'úcj januc jis tepyala yupj. Yupj sa coñ watsja Jesús quinam, sin la 'üsüs yupj jupj lal.

Jesús Jerusalén mo'o tjemey jepa püné jinwá.

(Marcos 11.1-11; Lucas 19.28-40; Juan 12.12-19)

21 Ne'aj way p'intjsja quinam Jerusalén nt'a. Ne'as tjiil Betfagé po'ó nepénowa tapatja nt'a. Jis wa ne'aj lejeñtsja tucuc' po'ó, niná tucuc' Olivos ló. Ne'as tjiil na Betfagé nt'a, Jesús mwalá sin tjejamay jupj discipulopan mát'eya. ² Tjevele yupj jis lal: "Lowa yupj jis wa lejeñ nt'a. Ne'as tjalawú na, nun ca nucu soysoy tsyu'pa toñca. Soysoy tsjicj ne'aj toñca jamay lal ca nucu wa. 'Osocté, ncumaná ma 'e manas. ³ P'a wa ca nu la mü'üyas tsjan mpes socté, monú soysoyos ca nacj. Nin vele niná, nun ca mvelé Nujepa jos yupj.

Tjowelé na niná, jupj leñ way ca mveles 'ücj monú soysoyos', nin tjevele Jesús yupj jis lal.

⁴ Nin mpes nin tepyala profeta pjaní tjevele pajal pü-na. Ninana jupj tjevelá Dios mpes:

⁵ "Tjowelé Jerusalén nt'a patja jis lal:

'Tjunuca nun. Nun jis jepa jac' nun nt'a.

'Üsüs jupj. Lyájasa wine. Ma le palana.

'Soysoy casá já'asa jama. Soysoy tsjicj casá já'asa jupj.'

"

Nin tjevele profeta. Tjevele Jesús ca nin la mijis.

⁶ Discípulo manas tjil Jesús tjevele jinwá. Nin la tjajay Jesús tjijyü'ta jin. ⁷ Tucuman soysoy jamay soysoy tsjicj lal. Sin quip soysoy casá tjo'onsopj, casá lo 'osos Jesús. Casá já'asa tjemey Jerusalén nt'a, pülücj patja nt'a.

⁸ Gente pülücj sa coñtsja Jesús jümücj nt'a. Pülücj yupj sin popé jümücj po'o tapajatj yupj sin quip. Nepénowa manaca pjwel tapajatj jümücj po'ó. Nin la tjajay 'üsüs lo pal jümücj po'ó, Jesús jama nt'a.

⁹ Gente pülücj mwalá tjil jümücj nt'a. Pülücj wa cjüil tjil. Pjü way yümücj la tupuyupj Jesús 'üsüs. Tjowelepj: "'Üsüs pjac tjowelé Jesús po'ó.

Jupj niná Yomen Dios tjevele ca jas majamas.

David püna tüpü'ü popa p'iyá jupj.

Dios pajal 'üsüs ca la mijis jupj mpes.

Dios mpes vele jupj,

Dios ne cupj qjuis Jepa Püné.

Tsjun po'o patja 'üsüs pjac ca mvelecj wa Jesús po'ó."

Nin tjowelepj yupj jümücj nt'a.

¹⁰ Jesús ne'as tjemey Jerusalén nt'a. Ne'as tjemey na, pjü way Jerusalén mo'o patja javeleptsja Jesús nasa tjac'. Yupj jis la tjü'üy:

—¿Pjacj niná, jepa püné jinwá tjac'?

¹¹ Jesús cus tocoñ tjowelepj:

—Ninana Jesús. Profeta jupj. Nazaret mpe 'esepj jupj, Galilea mpe se jütütj mpe —nin tjowelepj yupj la p'a jis lal.

Jesús ma jostsja malala la tjajay Dios wo nt'a.

(Marcos 11.15-19; Lucas 19.45-48; Juan 2.13-22)

¹² Jesús wama tjemey Dios wo nt'a Jerusalén po'ó. Vender lajaytsja ne'aj játjatsja. Jaylacj lajay ne'aj jatja watsja. Jesús pje'á sin tjejyama jis la winin pjü way. Ma jostsja nin lajay Dios wo nt'a. Nepénowa judiopan jis t'emel vender lajaytsja romanopan jis t'emel mpes. Judiopan jis t'emel mpes p'in 'ücj jaylacj lajaytsja ne'aj, Dios wo nt'a. Jesús yus ts'eptaná yupj jis mesa. Nepénowa sipipj vender lajaytsja. Jupj yus ts'eptaná wa yupj jis banco tsjictjacj. ¹³ Tjevele: "Dios Popel vele wa Dios tjevele jupj wo po'ó. 'Ninana nawá mpe javelepj napj lal —tjevele—. Nin ca ló nsem wosis', tjevele jupj. Nun ma nujos niná. Nun la tjüjüj pwecapan 'a si mulú qui'á", nin tjevele Jesús.

¹⁴ Jesús Dios wo nt'a já'asatsja na, nepénowa yun tulucj tjiquil jupj nt'a. Nepénowa ma polel lyawuñtsja tjiquil wa jupj nt'a. Jis tjü'yü'sa lis tjiji. ¹⁵ Sacerdote noypan tjunuc Jesús pajal 'üsüs la tjiji. Niyom Moisés popel sin 'yüsa lajay tjunuc wa. Tjepjyacañ wa tsjictjacj tjow-

elepj Jesús pajal 'üsüs. "Dios ca cus mp'a'sas Jesús —nin la tupuyupj tsjictjacj—. Jupj David püna tüpü'ü popa p'iyá", tjowelepj yupj.

Sacerdote noypan ts'a 'intsja tsjictjacj nin tjowelepj mpes. Nin p'iyá niyom Moisés popel sin 'yüsa lajay.

Ts'a 'intsja wa yupj. ¹⁶ Yupj la tjü'üy Jesús lal:

—¿Ncu tjapjac' tsjictjacj javelepj?

—Tjapjacas —tjevele Jesús—. Dios Popel vele: 'Dios la tjiji tsjictjacj 'ücj wa jis la veles Dios 'üsüs'. ¿Ncu lovin ma mo'o tjowelé niná? —nin la tjü'yüya Jesús yupj jis lal.

¹⁷ Nin tjevele na, tjemey Jerusalén mpe. Betania mo'o tjemey ca majas püste mpes.

Lovin nin p'iyá pyala Jesús velá.

(Marcos 11.12-14, 20-26)

¹⁸ Püstapj na niswa tjac' Jesús Jerusalén nt'a. Jümücj po'o jámatsja na, vecj pé'etsja jupj. ¹⁹ Higuera tjinyuca jupj jümücj la nt'a. Higuera niná julupj 'üsüs lo pis. Jesús la tepyala julupj. Cjuwatsja jupj. Joló p'in tjinyuca. Mpes Jesús tjevele higuera lal:

—Lovin ma ca mvalas jipj quinam.

Niná tjevele na, leñ way ts'üique higuera niná.

²⁰ Jesús discipulopan tjunuc niná tepyalá.

—Po 'in leñ way ts'üique jupj, jipj tjevelen na —tjowelepj yupj.

²¹ Jesús tjevele yupj jis lal:

—Nun poné na Dios lal, 'ücj ca nin p'iyá la müjüj, napj la tjejay jinwá. Nun newa poné ca nin mpalas nun welé jinwá, 'ücj wa ca nin la müjüj higuera lal, napj la tjejay jinwá. 'Ücj wa ca mvelé joc' lal: 'Jutja jipj 'üsüma ntolo 'üsü püné mo'ó'. Nun poné ca nin mpalas, ca nin mpalas. Ninana ne t'üc'. ²² Nun Dios lal poné na, Dios ca nin la mijis nun lo moná jupj lal. Pjü lo moná, pjü ca nu ma'ayas —nin tjevele Jesús yupj jis lal.

Judiopan jis jepapan la tjü'üy Jesús lal tsjan mpes 'ücj si jütüta.

(Marcos 11.27-33; Lucas 20.1-8)

²³ Jesús niswa wama tjemey Dios wo mo'ó Jerusalén nt'a. Sin 'yüsa lis tjiji ne'aj 'a jis tjimyula jis lal. Newa sin 'yüsa lñjtsja na, niyom nepénowa tjiquil jupj nt'a. Yupj nepénowa sacerdote noypan, nepénowa co'müypan judiopan jis lal. Yupj la tjü'üy Jesús lal:

—¿Pjacj 'e tje'aya 'ücj nin lejay, jipj lejay jinwá? ¿Pjacj 'i tjüjütüta nin lejay jipj? —nin la tjü'üy Jesús lal.

²⁴ Jesús jis wala tjevele:

—Napj ca nu la mü'üy 'ots'ipj. Pjaní way p'in nu la mü'üy. Nun nawala tjowelé na niná, napj ca mvelé wa nun lal pjacj ntjijütüta nin lejay. ²⁵ Ninana nu la 'yüy: ¿Pjacj tje'yaya Juan el Bautista 'ücj bautizar la tjiji? ¿Ncu Dios p'in tjijyü'ta ca nin la mijis? ¿Ncu gente p'in jisastsja ca nin la mijis jupj? —nin jis la tjü'yüya Jesús.

Yuwá tjowelepj sacerdote noypan, co'müypan jis lal. Yuwá tjowelepj tsjan cüwelem jupj lal. Tjowelepj: "Cupj ma polel velecj Dios tjijyü'ta niná. Nin cüvelecj ca niná, Jesús ca qjuis la mü'üyas tsjan mpes ma tepyonecj Juan tjevelá. ²⁶ Ma wa polel velecj gente p'in jisastsja jin la tjiji Juan. Nin cüvelecj ca niná, la p'a wa judiopan ca

ts'i mi'inacj cupj qjuilal. Ca malala la qjuis mijicj ca nacj. Yupj pjü way japon Juan el Bautista vele watsja Dios mpes", niná tjowelepj yuwá.

²⁷ Mpes yupj tjowelepj Jesús lal:

—Cupj ma selecj pjacj tje'yaya Juan el Bautista jupj 'ücj bautizar la tjiji.

Jesús tjevele yupj jis lal:

—Nun ma nlal tjewelé, mpes napj ma wa ca mvelé nun nla tjü'üyá napj lal. Ma ca mvelé pjacj ntijütüta napj nin lejay —nin tjevele jupj.

²⁸ Jesús parábola tjevele wa sacerdote noypan jis lal, co'müypan jis lal wa. Jupj tjevele niná sin la 'üsüs jis la jay yupj ma lajaytsja Dios jos jinwá. Ninana tjevelá:

—Yom pjaní jatjampan mát'etsja jupj. Nun ca mvelé pjacj manas popé 'üsüs la tjiji. Yupj jis papay tjemey jatjam mwalá way nt'a. Tjevele: 'Jutja, ca tsji' la mijin uva lejeñ nt'a yalcjaj'. ²⁹ 'Ma najas', tjevele jatjam. Yacjaya 'üsüs way jólatsja, mpes tjemey. Tsji' la tjiji popay tjevele jinwá. ³⁰ Locopyaya popay tjemey jatjam ma'ajapj nt'a. Nin p'iyá tjevele jupj lal. Jatjam tjevele: "Ücj napj jum tsji' lejaj'. Newa ma tjemey jupj —nintsja parabolás.

³¹ Jesús jis la tji'yüya sacerdote noypan jis lal, co'müypan jis lal wa:

—¿Pjacj manas popé nin la tjiji popay jostsja jinwá?

—Jupj jatjam mwalá way —tjowelepj yupj.

Nin tjowelepj na, Jesús tjevele wa yupj jis lal:

—Niyom impuesto jaylacj jata'epj malala yupj. Pwe-capan yupj. Newa más 'üsüs se palá yupj nun jis lal. Dios si jütüta popa 'ücj se palá yupj. Mwalá way Dios si jütüta popa se palá yupj, nun jis lal. Nin p'iyá nequem malala lajay. Dios si jütüta popa 'ücj se palá yupj.

³² Juan el Bautista tjac' nun nt'a. 'Üsüs la tjiji jupj. Nusin 'yüsa la tjiji 'oyñ nyuca 'üsüs way la cüj' Dios jos jinwá. Nun ma toponé jupj tjevelá. Impuesto jaylacj jata'epj 'ücj topon jupj tjevelá. Nequem malala lajay 'ücj topon wa. Nun tjunucú yupj 'üsüs la tjajay yupj topon na. Newa ma 'üsüs quelel lojitsja nun. Newa ma quelel ponetsja jupj tjevelá —nin tjevele Jesús.

³³ Jesús parábola p'a wa tjevele sacerdote noypan jis lal, co'müypan jis lal wa. Niswa sin tji'yüsa lis tjiji yupj malala la tjajay. Ninana Jesús tjevelá:

—Tjapja'aqué p'a wa parabolás. Yom 'amá püné tyá'atsja. Uva pülücj sínetsja jupj. 'Ücj la tjiji wa uva sine nt'a. T'asiyü tjivyü'ü jupj. Pe jul püné tyoca, uva ca ne'aj jay majatsjacj, ca 'üsú mpalas. Ts'epjel jas tjijyün-sa wa ne'aj, jomozopan ca majamacj uva sine nt'a. Nin la tjiji na, yom jis tje'yaya mo'o jasin p'a witjacj, 'ücj la mijicj lo valas. Yupj tjowelepj ca ma'ayacj jupj, tjevyala popé. Nin la tjiji na, tjemey yomen pajal campá. ³⁴ P'a jawas uva tjevyala na, uva juts'a'á sin tjejyama jupj jomozopan uva lejeñ nt'a. Sin tjejyama jis la ta'es tjevyala popé. ³⁵ Niyom ne'aj tsji' la tjajay ma quelel ja'ayaptsja tjevyala popé. Jis ntji'liñ jupj jomozopan. Pjaní way mo'o süp, jas tjajam jupj. Pjaní wa tjü'ünan. P'a wa pe mpes po'o la ts'i jupj, nasa tepe'e na. ³⁶ Locopyaya uva juts'a'á sin tjejyama p'a wa mozopan uva nt'a tsji' la tja-

jay nt'a. Pülücj sin tjejyama quinam. Niyom uva nt'a tsji' la tjajay malala lis tjajay wa yupj jis lal.

³⁷ "Lovin ma tja'ayapj tjevyala popé, mpes jupj jas tjejyama wa jupj jatjam yupj nt'a. Jólatsja ca 'üsüs yola nsem jupj lal, jupj jatjam mpes. ³⁸ Nin tuluctsja. Jatjam jus tjunuc na, yuwá tjowelepj: 'Uva lejeñ nt'a jupj popay juts'a'á. Jupj juts'a'á ca nsem, popay tepe'e na. Mas, mü'ünacj jupj, ne ma ca nta'es uva lejeñ nt'a. Cupj p'iyá ca nt'anquec' momas', tjowelepj. ³⁹ Mpes ntji'liñ wa jupj. Pje'á la ts'i jupj sin mpe. Tjü'ünan jupj —nintsja parabolás.

⁴⁰ Jesús tjevele ne'aj 'a jis tjimiyula jis lal:

—Uva juts'a'á ca mim sine lejeñ nt'a. Ne'as tjemey na ¿ncu nujola tsjan ca la mijis jupj ne'aj tsji' lajay jis lal?

⁴¹ —Ca jis capj ntülüs ne'aj tsji' lajay. Ca jis mü'ü'nas niná niyom malala —nin tjowelepj 'a jis tjimiyula popé—. Ca jis ma'ayas la p'a wa ca 'ücj la mijicj lo valas ne'aj. Yupj ca ma'ayacj tjevyala popé jupj juts'a'á mpes —nin tjowelepj yupj.

⁴² Jesús tjevele sacerdote noypan jis lal, co'müypan jis lal wa:

—Dios Popel tjevele ca nin nsem, parábola jinwá.

¿Ncu ma mo'o tjewelé niná? Nin tjevele jupj Popel:

'Niyom nepénowa quelel jajünsüptsja wosis pe mpes.

Pe pjaní ma jisastsja wosis la jünsüs.

Pe niná t'üc' way 'üsüstsja.

Mpes qjuis Jepa Dios jas tjijyün-sa wosis.

Jupj mwalá way tje'yonsa pe niná

wosis si jün-sa mpes.

Pe niná más 'üsüs waytsja pjü pe witjacj jilal.

Tsjomis pe niná casá tóñcatsja.

Cupj selecj Dios p'iyá la tjiji niná.

Jupj pajal 'üsüs way la tjiji.'

Nin vele Dios Popel.

⁴³ "Dios pajal 'üsüs la tjiji nun mpes. Nu tje'yaya wa 'ücj tsji' la tjüj' jupj mpes. Newa nun malala la tjüj' Dios juts'a'á lal, uva lejeñ nt'a tsji' la tjajay jinwá. Nin mpes Dios ma ca nu ma'ayas tsji' loj' jupj mpes quinam. La p'a wa ca tsji' la mijicj jupj mpes. Yupj ca 'üsüs la mijicj jupj jos jin. ⁴⁴ Napj niná pe 'üsüs jinwá, napj tjevelé jinwá. Nun wosis su jünsú jinwá. Yom pe niná casá yaca, jupj malala ca mpalas pajal. Pe niná yom casá yaca na, más malala ca mpalas jupj. 'Üpjü jinwá ca mpalas jupj. Ca nin nsem ma quelel la najay jis lal —nin tjevele Jesús yupj jis lal.

⁴⁵ Sacerdote noypan tjepjyacañ parabolás Jesús tjevelá. Fariseopan tjepjyacañ wa. Yupj jus nlaytsja Jesús véletsja yupj sin po'ó. ⁴⁶ Ma jisastsja Jesús tjevelá. Malala quelel lajaytsja Jesús lal. Ma la tjajay custjay. Lacj tjejapj la p'a judiopan jis lal. La p'a judiopan yólat-sja Jesús 'üsüs. Yupj yólat-sja profétatsja jupj, Jesús.

22 Jesús p'a wa parábola tjevele sacerdote noypan jis lal, fariseopan jis lal wa. ² Sin 'yüsa la síjitsja pajal malala la tjajay yupj Dios lal. Ninana tjevelá: "Napj ca mvelé 'oyñ nyuca liji Dios nosis casá. Jepa püné po'ó ca mvelé. Dios ca la mijis niná jepa püné liji jinwá. Niná jepa püné, jatjam quelel wóyatsja quinam.

Popay jostsja pülücj ncul, ca cus ncoñcocj jatjam, woya na. Lovin nin lajaytsja jis la wayis ne'aj. Mpes jepa püné pülücj la tjiji jis la las. ³ Pülücj jis lal tjevele ncul jis la las. Ve tjojon na, sin tjejanya jomozopan yupj nt'a. Tjowelepj ca 'ücj ncul quinam. Mop'in ma quelel jiquiltsja yupj.

⁴ "Mpes jepa sin tjejanya jupj jomozopan p'a wa yupj nt'a. Jepa tjevele ca nin mvelecj niná: 'Nasa 'ücj la tjejay nu lo las. Nasa tjü'ünan vaca witjacj nu lo las. Tjü'ünan wa vaca t'ünt'ün witjacj. Pjü way 'ücj la tjejay quinam. Nculá, cus ncoñcá natjam, jupj woya na.' ⁵ Mpes tjil jepa jomozopan. Yupj jis lal tjowelepj jepa tjevele jinwá. Mop'in gente niná ma quelel jiquiltsja jepa jatjam wóyatsja nt'a. Ma quelel pjyacañtsja jepa jomozopan tjowelepj. Tjil la p'in yupj quelel jiltsja nt'a. Pjaní wa jupj sine lejeñ nt'a tjemey. P'a wa tjemey vender la mi-jis. ⁶ P'a witjacj jis ntji'liñ jepa jomozopan. Tjowelepj jepa jomozopan malala. Jis tjü'ünan yupj. ⁷ Jepa pajal ts'i tji'ina nin la tjajay mpes. Sin tjejanya jupj militarpan niná niyom nt'a. Jis tjü'ünan yupj, jepa jomozopan tjü'ünan mpes. Yupj jis wa tjü'üm wa.

⁸ "Locopyaya jepa tjevele ncul jomozopan p'a wa. Tjevele yupj jis lal: 'Ve tjojon quinam, natjam woya mpes. Pülücj jis lal tjevelé ncul jis la las, mop'in ma quelel jiquiltsja. Malala yupj, mpes ma ca nlajacj. ⁹ Lowa nun jümücj la püné nt'a. Gente ca yus nucú jümücj nt'a. Pjü nucú, pjü jis lal ca mvelé ncul jis la las', nin tjevele jepa püné. ¹⁰ Mpes jupj jomozopan tjil jümücj nt'a. Pülücj tjunuc ne'aj. Nepénowa 'üsüstjsja, nepénowa malala. Pjü jis lal tjiquil jepa wo nt'a. Mpes pülücj wama tjil, cjuwá ca'aj cücj p'a wa jupj wo mo'ó.

¹¹ "Jepa tjac' yus la nuc. Yupj pjü sin quip 'üsüstjsja, woya nt'a játjatsja mpes. Jepa p'iyá jis tje'yaya niná pülül 'üsüs. Yom pjaní p'in ma jas tucüi'pe pülül 'üsüs. ¹² Jepa tjevele jupj lal: 'Najamica ¿'oyñ nyuca wama tjacuy, cjuwá jin quip 'üsüs? Cjuwá niná, ma polel wama cuy qui'á.' Myáycatsja yomen. Ma lal tjevele jepa lal.

¹³ "Mpes jepa tjevele jomozopan jis lal: "Utsu'pa mos, tsjom 'utsu'pa wa. Pje'á la nts'iyá jupj, pajal püste nt'a. Gente ne'aj jil pajal ca la mpuyucj. Yupj jis wis ca jas nqui'licj wa', nin tjevele jepa.

¹⁴ "Nin p'iyá ca la mijis Dios, jepa püné la tjiji jinwá. Pülücj jis lal véletsja ca ncul jupj nt'a, mop'in ma jiquil pülücj. Dios p'iyá lis t'ya pjacj ca mpatjam jupj lal. Pjaní way p'in lis t'ya jupj", nin tjevele Jesús.

Jesús po 'üsüs tjevele jupj enemigopan jis lal.

(Marcos 12.13-17; Lucas 20.20-26)

¹⁵ Jesús t'üc' tjevele na, tjil fariseopan. Ts'a 'intsja pajal Jesús lal. Yuwá p'in tjowelepj tsjan la mü'üyacj jupj lal, jupj ca malala cüveles yupj jis wala tjevele na. Jisas-tsja ca 'ücj la tjilil jupj, cus la tül. ¹⁶ Mpes yupj sin tjajam sejamicapan nepenowá Jesús nt'a. Sejamicapan nin p'iyá yólatsja yupj jin p'iyá. La p'a niyom jis lal tjil. La p'a wa niná 'ücj jisastsja Herodes jépatjsja Israel mo'ó. 'Ücstja yupj jis lal romanopan mpes tsji' líjitsja jupj.

Ne'as tjil na Jesús nt'a, fariseopan sejamicapan tjowelepj Jesús lal:

—Cupj selecj jipj t'üc' way velen. Sin 'yüsa lejay Dios jyü'tá t'üc' way. Ma nin jele ncu jisas jipj velen. Nin p'iyá velen pjü jis lal, noypan jis lal, tsjictjacj jis lal wa. ¹⁷ Mpes cupj quelel lya 'yüyacj ncu 'ücj Dios lal jaylacj li-jicj impuesto jepa romano t'e'enca mpes. ¿Tsjan jele jipj? —nin la tjü'üy yupj.

¹⁸ Jesús jus nleya yupj quelel malala lajaytsja jupj lal. Jupj tjevele yupj jis lal:

—Nun welé nun quelel lojí Dios jos jin. Nun lu tsuwilí. ¿Tsjan mpes nla 'üyá niná napj lal? Napj selé nun ma quelel jus nlayé nla tjü'üyá mpes. Nun nujos napj malala velé. ¹⁹ Nca'á nuc t'emel impuesto jaylacj —tjevele jupj.

Mpes tucutj romano jis t'emel c'a. ²⁰ Jesús la tji'yüya yupj jis lal:

—¿Pjacj wola t'emel wola po'ó já'asa? ¿Tsjan ló t'emel po'ó tapac? —tjevele jupj.

²¹ —Romanopan jis jepa jupj —tjowelepj yupj.

Nin tjowelepj na, Jesús tjevele yupj jis lal:

—Tja'ayá jepá jupj 'ücj le moná nun lal. Tja'ayá Dios jupj 'ücj le moná nun lal —tjevele.

²² Niná tjevele tjepjyacañ na, pajal yólatsja Jesús pajal 'üsüs tjevele mpes. Jupj ma malala tjevele, yupj jisastsja jinwá. Mpes tjil quinam Jesús já'asa mpe.

Tecya'liñ ca sin müjünsücj, mpatjam niswá.

(Marcos 12.18-27; Lucas 20.27-40)

²³ Nin jawas p'iyá tjiquil wa saduceopan Jesús nt'a. Saduceopan japon tecya'liñ ma ca sin müjünsücj, ma ca mpatjam niswá. Yupj tjowelepj Jesús lal:

²⁴ —Püna Moisés tjevele tsjan niná Dios qjuisí jütüta. Tjevele yom pjaní popa tulucj pe'e, jupj jatjam mwayim ca, tepe'e jats'om lal. Ca popa jana nsem tepe'e jats'om lal. Tepe'e juts'uyupan jin p'iyá ca nsem yupj, nin tjevele Moisés. ²⁵ Nin mpes cupj lya 'yüyacj. Püna niyom siéteya tapatja qui'á cupj qjuis lal. Pjü yupj jis sejatjampan yupj. Sejatjampan popa mwalá way tjowaya. Popa tulucj tepe'e jupj. Popa tuluctsja, mpes jupj tsüipe tjowaya tepe'e jats'om lal. ²⁶ Nin p'iyá tepyala jupj lal. Popa tulucj tepe'e wa jupj. Jupj tepe'e na, jupj jatjay tjowaya wa jatjam jats'om lal. Nin p'iyá popa tulucj tepe'e jupj. Nin p'iyá tepyala pjü sejatjampan jis lal. Pjü way tjewyayiñ quepj niná lal. Pjü way siéteya sin popa tulucj tecya'liñ yupj. ²⁷ Yupj pjü way tecya'liñ na, tepe'e wa quepan. Popa tuluctsja jupj lovin. ²⁸ ¿Pjacj jats'om nsem jupj, tecya'liñ sin müjünsücj na jis la püt'üs niswá? Pjü way niyom siéteya tjewyayiñ jupj lal, tapatja na p'in —nin tjowelepj yupj Jesús lal.

²⁹ Jesús tjevele yupj jis lal:

—Nun ma solejé Dios Popel tjevelá. Nin p'iyá ma solejé Dios pajal püné. Nin mpes ma nusin 'yüsa niná. ³⁰ Tecya'liñ sin müjünsücj ca, ca mpatjam niswá. Sin tjüjünsüpj na, ma nin p'iyá lajay, püna la tjajay jinwá. Nequem, niyom niswa patja na, ma ca mwayiñ yupj. Angelpan Dios pü'ü nt'a patja jinwá ca nsem yupj. ³¹ T'üc' way ca sin müjünsücj tecya'liñ, ca mpatjam

niswá. ¿Ncu ma mo'o tjewelé Dios tjewelá jupj Popel mo'ó? ³² Ninana Dios tjewelá: 'Napj Dios Abraham lal, Isaac lal wa, Jacob lal wa'. Cupj selecj conas pajal püna tecya'liñ. Selecj wa Dios tecya'liñ jis Dios tulucj. Patja jis Dios jupj. Nin mpes selecj yupj conas patja quinam —nin tjevele Jesús saduceopan jis lal.

³³ Pülücj way tjepjyacañ jupj tjewelá. Tjepjyacañ na, pajal yólatsja jupj pajal seletsja mpes. Pajal 'üsüs sin 'yüsa líjitsja Jesús.

Jesús tjevele cana más 'ücj jis la jay pjü Dios tjiyü'ta popé.

(Marcos 12.28-34)

³⁴ Fariseopan tjepjyacañ wa Jesús pajal 'üsüs jis wala tjevele saduceopan. Saduceopan ma polel malala javeleptsja Jesús lal. Mpes fariseopan 'a jis tjiyula.

³⁵ Niswá quelel januctsja ncu malala mveles Jesús. Yupj popa pjaní pajal seletsja Moisés popel. Mpes jupj tjevele Jesús lal:

³⁶ —Dios pülücj way qjuis tjiyü'ta. ¿Cana más 'ücj jis la jay pjü Dios tjiyü'ta popé?

³⁷ Jesús tjevele jupj lal:

—'Pajal ca quelel la mijin Dios, jipj Jepa Püné jupj. Pajal ca tsji' la mijin jupj mpes lovin. Lovin ca jele mpalas jupj pajal 'üsüs.' ³⁸ Ninana Dios qjuisí jütüta, po jos nin lijicj cupj. Ninana lijicj más 'ücj pjü way lijicj lal. ³⁹ Dios jos p'a wa lijicj nin p'iyá. Tjevele: 'Ca quelel lis mijin wa ne'aj patjá. Jipj quelel la 'ejay jinwá ca quelel lis mijin yupj.' ⁴⁰ Dios po jos manas lijicj. Nin mpes tjiyü'ta pjü way jupj tjiyü'tá Moisés popel mo'ó. Nin p'iyá tjewelepj wa profetapan, cupj ca nin la mijicj —ninana Jesús tjevele fariseo lal.

Jesucristo Jepa watsja David püna tüpü'ü lal.

(Marcos 12.35-37; Lucas 20.41-44)

⁴¹ Fariseopan 'a mulú tjátjatsja na, Jesús tjevele yupj jis lal. Tjevele:

⁴² —Dios tjevele ca jas majamas yom pjaní jis capj la p'acj judiopan. ¿Ncu solejé Dios tjewelá yom niná mpes? ¿Pjacj jupj cocoytsja pajal püna tüpü'á?

Fariseopan tjewelepj:

—David ca jupj cocoy nsem, niná David Jépatsja pajal püna.

⁴³ —T'üc' tjewelé —tjevele Jesús—. David jupj cocoy pajal püna tüpü'á. David tjevele wa ninana p'iyá jupj jé-patsja. Nin tepyaca David Dios Popel mo'ó. Dios Cjües cus tjep'ya'sa t'üc' la veles Dios mpes. Ninana David tepyaca:

⁴⁴ 'Qjuis Jepa Dios tjevele Nejepa lal: "Nt'i'isa jipj napj li'inyampe.

Jipj ca mäjü'tün napj lal. Napj ca la mpalan jipj enemigopan jis lal.

Napj ca la mejay jipj enemigopan tsjyam 'alá jatja jinwá.

Nin ca la mejay jipj mpes, jipj napj lal jac' na.' '

David tjevele niná Dios tjewelá. ⁴⁵ Dios nin tjevele David jepa lal. Cupj selecj Jepa niná Dios ca jas majamas p'iyá. ¿Oyn nyuca nacj David popa nacj jupj? Niná

Yomen Dios ca jas majamas, pajal püné jupj David lal —nin tjevele Jesús fariseopan jis lal.

⁴⁶ Yupj pjü way salejeptsja Jesús t'üc' tjevele. Ma polel la veleltsja jupj lal. Nin jawas mpe ma quelel la 'üytsja Jesús lal. Lacj tjeyaptsja Jesús pajal 'üsüs tjevele mpes yupj jis lal.

Dios jos gente t'üc' way 'üsüs lajay.

(Marcos 12.38-40; Lucas 11.37-54; 20.45-47)

23 Jesús nasa tecyawaja tjevele fariseopan jis lal.

La p'a wa pajal pülücj 'a jis tjiyúlsatsja Jesús nt'a. Jupj tjevele yupj jis lal quinam. Jupj discipulopan jis lal tjevele wa jupj. Ninana tjevele: ² "Ninana noy-omes Moisés popel nusin 'yüsa lajay. Nu jajütütj tsjan la müjí, nin la müjí Dios jyü'ta jin. Fariseopan nu jajütütj wa yupj jinwá. Yupj yola 'ücj wa jajütütj la p'a wa Dios mpes. ³ Pjü way la müjí nun yupj javelepj jinwá. Ma ca la müjí yupj lajay jinwá. Yupj p'iyá ma nin lajay yupj jajütütj jinwá. ⁴ Yupj jajütütj p'a wa pajal 'üsüs jis la jay. Pajal costa way nin lajay yupj jajütütj jinwá. Nawa yupj p'iyá ma jis capj jap'acj ca nin la mijicj yupj jajütütj jinwá. Lovin ma yola p'a wa mpes. Nin fariseopan. Nin p'iyá Moisés popel sin 'yüsa lajay.

⁵ "Yupj 'üsüs jin lajay la p'a januc na. Yupj jisas p'in la p'a ca yola nsem Dios quelel lajay yupj. Nin mpes Dios Popel tsjictjacj ja'onsopj 'opopa tsjictjacj mo'ó. Jis wala po'ó jatsupapj 'opopa tsjictjacj neneyawá, nenéyawa jis pjel po'ó jatsupapj. Po jisas la p'a ca nucucj 'opopa tsjictjacj. Po jisas wa la p'a wa yola nsem yupj 'üsüs, mpes más 'in püné lajay 'opopa tsjictjacj. Nin p'iyá pajal campa lajay sin quip po'o velañ. Jisas ca p'a wa ca nucucj, ca yola nsem yupj quelel lajay Dios. ⁶ Pülücj 'a si mulú na jis la las, yupj quelel jatja noypan jatja nt'a. Judiopan 'a si mulú nt'a, quelel jatja co'müyan jatja nt'a. ⁷ Pülücj lyawuñ nt'a, po jisas la p'a wa 'üsüs javelepj yupj jis lal, 'üsüspan jis lal javelepj jinwá. 'Rabbí' javelepj jisas. Nin jisas fariseopan. Nin jisas wa Moisés popel sin 'yüsa lajay.

⁸ "Malala nin. Malala nin yupj jisas la p'a wa ca mvelecj 'Rabbí' yupj jilal. Dios ma jos la p'a wa ca mvelecj 'Rabbí' nun jilal. Pjaní p'in nusin 'yüsa liji, Dios jupj. Nun pjü way nun sejatjampan, nun jis to'opan. ⁹ Po ma tjewelé yom nosis casá pü'ü nupopay jupj, jupj pajal püné mpes. Pjaní p'in Nupopay. Dios p'in. Tsjun po'o pü'ü jupj. ¹⁰ Dios ma jos p'a wa javelepj nun 'ücj sin 'yüsa lojí p'a wa. Pjaní p'in nusin 'yüsa liji. Jupj niná Dios tjevele ca jas majamas nucopj la p'acj. ¹¹ Nun popa pajal püné, jupj mozo jinwá ca nsem p'a wa mpes. ¹² Jupj püné jin jola jupj p'iyá, Dios ca tsjicj way la mijis jupj. Jupj tsjicj jin jola jupj p'iyá, Dios ca püné la mijis jupj", nin tjevele Jesús 'a jis tjiyula jis lal, jupj discipulopan jis lal wa.

¹³ Jupj tjevele wa: "Malala ca nu mpalas, Moisés popel sin 'yüsa lojí. Malala ca nu mpalas wa nun fariseopan. Nun nujos la p'a wa ca yola nsem nun 'üsüs, nun lojí mpes. Ma t'üc' way 'üsüs nun. P'a wa nepenowá jisas Dios yupj jis Jepa nsem. Jisas ca 'üsüs jis mpalas Dios lal. Nun ma nujos niná. Nun lojí pajal costa way cus la

coñ Dios. Nun p'iyá ma nujos 'üsüs nu pyala Dios lal. Nun lojí wa yupj ma wa polel 'üsüs se palá Dios lal.

¹⁴ "Ca malala nu mpalas nun, Moisés popel sin 'yüsa lojí. Malala ca nu mpalas wa nun fariseopan. Nun nujos la p'a wa ca yola nsem nun 'üsüs, nun lojí mpes. Ma t'üc' way 'üsüs nun. Nun pwe'qué nequem jis wa, nequem jis vayum tecya'liñ. Newa nun nujos la p'a 'üsüs jin yola nun po'ó, mpes pülücj way welé Dios lal pülücj pjyacañ nt'a. Nun nin lojí mpes, Dios ca mveles nun más malala la tjújí la p'a jilal. Más ca nucopj ntülüs pjü jilal.

¹⁵ "Malala ca nu mpalas nun, Moisés popel sin 'yüsa lojí. Malala ca nu mpalas wa nun fariseopan. Nun nujos la p'a wa ca yola nsem nun 'üsüs, nun lojí mpes. Ma t'üc' way 'üsüs nun. Nun po nujos judiopan tulucj fariseopan ca nsem wa, nun jinwá. Pajal tsji' lojí ca pjaní way fariseo mpalas. Pjaní way fariseo tepyala na, nun pülücj si 'üsú lojí jupj. Niná jas tji'yüsa na, pajal malala jupj. Malala jupj Dios lal, nun jinwá. Más malala pyala jupj nun jis lal. 'Awa püné nt'a ca mim, mpem, pajal malala mpes.

¹⁶ "Malala ca nu mpalas nun. Nun ma polel sin 'yüsa lojí Dios mpes. Nun p'iyá ma nusin 'yüsa tsjan jos Dios. Nun nuyun tulucj jinwá. Nun welé gente Dios wo lal jurar lajay na, nun ma nin nujola ncu t'üc' javelepj yupj. Nin tulucj jurar lajay na oro lal, niná oro Dios wo nt'a ja'asá. Oro lal jurar lajay na, nun nujola más 'ücj t'üc' javelepj yupj. ¹⁷ Nun ma nujola jinwá lojí. Nuyun tulucj jinwá nun. Dios wo más 'üsüs oro lal. Niná oro pajal 'üsüs Dios wo nt'a já'asa mpes p'in. Nin mpes 'ücj tulucj ma t'üc' javelepj yupj. ¹⁸ Nun welé wa gente jurar lajay mesa lal, mesa niná Dios ja'ayapj nt'a, nun ma nin nujola ncu t'üc' javelepj yupj. Nin tulucj jurar lajay na mesa niná casá ja'ayapj lal. Dios ja'ayapj lal jurar lajay na, nun nujola más 'ücj t'üc' javelepj yupj. ¹⁹ Nun ma nujola jinwá lojí. Nuyun tulucj jinwá nun. Mesa niná más 'üsüs mesa casá ja'ayapj lal. Mesa casá ja'ayapj pajal 'üsüs mesa niná casá já'asa mpes p'in. ²⁰ Nin mpes jurar lajay mesa niná lal, nin p'iyá niná yupj jurar lajay wa pjü way mesa casá já'asa lal. ²¹ Nin p'iyá jurar lajay na Dios wo lal. Dios wo lal jurar lajay, nin p'iyá niná yupj jurar lajay wa Dios lal. Jupj pü'ü jupj wo mo'ó. ²² Nin p'iyá jurar lajay na tsjun po'ó lal. Tsjun po'o lal jurar lajay, nin p'iyá niná yupj jurar lajay Dios jyü'ta nt'a lal. Nin p'iyá niná yupj jurar lajay Dios lal. Jupj p'iyá já'asa jupj jyü'ta nt'a.

²³ "Malala ca nu mpalas nun, Moisés popel sin 'yüsa lojí. Malala ca nu mpalas wa nun fariseopan. Nun nujos la p'a wa ca yola nsem nun 'üsüs, nun lojí mpes. Ma t'üc' way 'üsüs nun. Nun tsjicj way p'in lojí Dios jyü'ta jin. Nun tsjutsj tsjictjacj siná popé 'oyá Dios mpes. Pjü way diez to'á popé, pjaní way 'oyá Dios mpes. Tsjutsj cilantro jinwá 'oyá wa Dios mpes, ajo jinwá 'oyá wa, comino 'oyá wa. 'Ücj wa nin lojí. Malala p'a wa ma lojí. Dios jos nun ca 'üsüs la müjí la p'a wa jis lal. Jupj jos nun ca jis capj mp'a'sá malala jis tepyala na yupj. Jos wa nun ca t'üc' la müjí nun welé jinwá. Ninana jupj Popel mo'o tjijyü'ta, ma la tjújí nun. Jupj jos nun ca nin

la müjí. Niná lojí na, mop'in ca ma'ayá wa nun to'á popé Dios mpes. ²⁴ Nun ma polel sin 'yüsa lojí Dios mpes. Nun p'iyá ma nusin 'yüsa tsjan jos Dios. Nuyun tulucj jinwá nun. Niná nun lojí Dios mpes, tsjicj way p'in Dios lal. 'Ücj wa ma lojí niná. La p'a wa Dios tji-jyü'ta jupj po jos nun ca la müjí niná. Ninana nun ma quelel lojí.

²⁵ "Malala ca nu mpalas nun, Moisés popel sin 'yüsa lojí. Malala wa ca nu mpalas nun fariseopan. Nun nujos la p'a wa ca yola nsem nun 'üsüs, nun lojí mpes. Ma t'üc' way 'üsüs nun. Nunpan pocillo te way jinwá. Pocillo pje'á p'in so pü'í jinwá lojí nun. Plato 'ala'á p'in so pü'í jinwá lojí. Wa mo'ó pajal te custjay. Nin p'iyá nun. Lovin 'üsüs lojí la p'a januc na. Newa malala nun t'üc' way. Nun ts'üisiqué pajal. Nun malala quelel lojí, ne nin lojí wa niná. ²⁶ Nun fariseopan ma nusin 'yüsa tsjan jos Dios. Nuyun tulucj jinwá nun. Nujola t'as ma ca malala la müjí. Nujisas t'as ca 'üsüs la müjí Dios jos jinwá. Ninana la tjújí na, t'üc' way ca 'üsüs nsem nun. La p'a wa ca nucucj nun 'üsüs lojí.

²⁷ "Malala ca nu mpalas nun, Moisés popel sin 'yüsa lojí. Malala ca nu mpalas wa nun fariseopan. Nun nujos la p'a wa ca yola nsem nun 'üsüs, nun lojí mpes. Ma t'üc' way 'üsüs nun. Nun 'amá jatoc nt'a jinwá. 'Amá jatoc nt'a 'üsüs justa pje'á. Wa mo'ó 'üsüs tulucj. 'Amá 'ala'á ne'aj patja tepe'e cjüele. Jüp'üy tjamaja ne'aj pü'ü wa. 'Amá jatoc nt'a wine ma nyuca niná. ²⁸ Nin p'iyá la p'a wa ma januc nun malala. Yupj januc nun 'üsüs lojí yupj nt'a. Yola nun 'üsüs Dios lal. Nin tulucj. Nun malala nujola pajal. Ma 'üsüs way lojí, nun welé jinwá. Nun ma 'üsüs way quelel lojí Dios jos jinwá.

²⁹ "Malala ca nu mpalas nun, Moisés popel sin 'yüsa lojí. Malala ca mpalas wa nun fariseopan. Nun nujos la p'a wa ca yola nsem nun 'üsüs, nun lojí mpes. Ma t'üc' way 'üsüs nun. Wosis tsjicj way su jünsú profetapan püna tapatja mpes, toc patja casá. 'Ücj lojí wa püna tochtsja nt'a, 'üsüs witjacj jis p'üy patja nt'a. ³⁰ Nun welé: 'Judiopan püna tapatja tjü'ünan profetapan. Cupj yupj jinwá tulucj. Ncupj püna cüpatjaquetsja, ma ca cü'ü'nactsja profetapan', nin welé nun. ³¹ Nun p'iyá welé nun yupj popa p'iyá. Yupj popa p'iyá nun, mpes nin p'iyá lojí, yupj la tjajay jinwá. Püna tapatja jis tjü'ünan profetapan. ³² Ma pjü jis tjü'ünan custjay. Mpes ncawajas la müjí nun quinam. Nun ncawajas la müjí püna tapatja malala nyuca lajaytsja.

³³ "Malala nun, latsj jinwá. Nun cascabel sin popa jinwá. Pajal lu tsuwilí. T'üc' way Dios ca mveles nun malala la tjújí. Ca mveles nun ca nlawú 'awa püné nt'a, mpem, malala nyuca la tjújí mpes. T'üc' way ca nin mpalas. ³⁴ Nin mpes napj profetapan p'a wa ca sin majam nun nt'a, ca mvelecj yupj napj mpes. Ca sin majam niyom nepenowá, yupj pajal sin 'yüsa Dios mpes. Ca sin majam wa niyom nepenowá, yupj 'ücj nusin 'yüsa lajay Dios mpes. Yupj 'üsüs ca nsem, mop'in nin, nun ma ca nujos nsem yupj. Nun ca jis mü'ü'ná yupj nepenowá, ca jis mvalá yupj cruz po'ó. Nun pajal ca mo'o nsüpú nepenowá. Judiopan 'a si mulú nt'a ca nin la müjí. Ca pje'á la nts'iyá yupj nun potjaqué mpe. P'a

nt'a jil na, pje'á la nts'iyá wa yupj nepé. ³⁵ Nin ca la müjín nun, mpes Dios pajal ca nucopj ntülüs. Püna tapatja malala la tjajay mpes wa ca nucopj ntülüs nun. Püna tapatja tjü'ünan 'üsüs witjacj, yupj 'üsüsstja Dios lal. Mwalá way Abel tjü'ünan. Jupj 'üsüs waystja Dios lal. Locopyaya pülücj way jis tjü'ünan. Judiopan tjü'ünan wa Zacarías, Berequías jatjam. Nun tjü'ünan jupj Dios wo nt'a. Mesa Dios mpes ja'ayapj nt'a ne'aj p'in tepe'e jupj. ³⁶ Dios ca jis capj ntülüs judiopan quina patjá pjü niná mpes. Püna tapatja la tjajay mpes wa ca jis capj ntülüs quina patjá. T'üc' way niná.

³⁷ "Nun Jerusalén mo'o potjaqué, profetapan su 'ü'ná lovin. Pe lo ts'iyáná Dios sin tjejyama sin po'ó, su 'ü'ná yupj. La pülücj napj quelel lejaysja ca nun 'a nusí mulus napj nt'a. Castlyaj jupj tsjictjacj se t'olona, nin p'iyá quelel lejaysja nun jilal. Nun ma jisastsja lovin.

³⁸ Nusin tjü'üsüs niná. Dios ma nucopj cyoñca quinam nun potjaqué nt'a. ³⁹ Napj ca mis quinam nun mpe. Nun ma quelel la nojí naya p'in, ma ca nus nucú. P'a jawas p'a casá nujola ca nsem nun. Nun ca mvelé napj nin po'ó: 'Dios pajal 'üsüs ca la mijis jipj mpes. Dios mpes velen jipj, Dios ne cupj qjuis Jepa Püné.' Niná tjowelé na, ca niswa ncuwis nun nt'a. T'üc' way ca nin nsem", nin tjevele Jesús Moisés popel sin 'yüsa lajay jis lal, fariseopan jis lal wa.

Jesús tjevele malala ca mpalas nosis nt'a jupj quelel jac' na.

(Marcos 13.1-23; Lucas 21.5-24; 17.22-24)

24 Jesús tjemey quinam Dios wo mpe. Jámatsja na, jupj discipulopan tjiquil jupj nt'a. Jisastsja jupj ca nucus wosis nepenowá ne'aj. Dios wo pjaní waystja, wosis nepénowa Dios wo t'asiyú tjelejeñ 'ots'ipj. Pjü way Dios mpestsja. Pajal 'üsüs way yustaptsja yupj. ² Jesús tjevele yupj jis lal:

—Napj nyuc wosis witjacj 'üsüs way yustapj. Tjenuca wa nun. Pjü way niná ca malala mpalas. P'a jyawca na judiopan jis enemigopan ca ncul. Yupj ca sin mojoyecj pjü way niná wosis. Pjü pwen ca palá la ncoyecj, wo la tjajay mpes. Pjü ca na'aj la ncoyecj, mpes pe pjaní ma ca p'a casá ma'ajam nsem. Niná t'üc' way —nin tjevele Jesús jupj discipulopan jis lal.

³ Yacjaya Jesús tjemey joc' 'ala'á, tucuc' Olivos ló nt'a. Jupj 'etjele ne'aj. Ne'aj p'intjsja Dios wo toñca nt'a. Jupj ne'aj tjá'asa na, jupj discipulopan tjiquil jupj nt'a yusapj. La tjü'üy jupj lal:

—¿'Ona ca nin mpalas Dios wo nt'a, jipj tjevelen jin? ¿Tsjan ca la mijis Dios qjuisin 'yüsa la mijis jipj leñ way ncuwim niswá? ¿Tsjan ca la mijis Dios qjuisin 'yüsa la mijis leñ way ncawajas nosis casá pyalá?

⁴ Jesús jis wala tjevele:

—'In tjajama. Pülücj ca ncul, ca la ntsawilicj gente jis lal. Po ma toponé yupj javelepj. ⁵ Yupj pjaní pjaní ca mvelecj yupj p'iyá Jepa niná Dios tjevele ca jas majamas jis capj la p'acj judiopan. Pülücj ca mponecj yupj javelepj. Po ma toponé nun. ⁶ Nun ca jus nlayé wa militarpan pülücj la palan p'a nt'a. Ca jus nlayé wa quelel la palan p'a jyawca na. Po ma locj tjejá niná tepyala

na. T'üc' way ca malala mpalas nosis nt'a. Custjay ma pjü teczyawaja niná malala tepyalá. ⁷ Napj quelel cuwis na, ca pülücj la mpa'nacj. Nepénowa patja nt'a la mpa'nacj ca p'a nt'a patja jis lal. Ca jis mü'ü'nacj. Jepapan ca sin majamacj jis militarpan jis la palan p'a jepapan jis militarpan jis lal. Nepénowa patja nt'a ca pjü cjuwá nsem jis la las 'ots'ipj. Pajal ca jus nquits'is nosis pülücj jun ta'á 'ots'ipj. ⁸ Pjü niná ca nin mpalas napj quelel cuwis na. Más malala ca mpalas wa nosis casá, napj cuy secj na p'in.

⁹ "Niná pyala na, Dios ma jisas ca nu ntji'liñ nun nepenowá, ca malala la numijicj. Ca nin la mijicj nun ncapj coñcóc mpes. Ca mü'ü'nacj nun nepenowá.

¹⁰ Niná pyala na, nepénowa napj lal japon ma ca quelel ncapj ncoñcocj. Yuwá p'in pajal ts'a 'in ca nsem. Ca malala mvelecj yupj sejatjampan sin po'ó jepa wolap'a'á, mpes jepapan ca jis ntji'liñ napj lal japon nepenowá. ¹¹ La tsuwilpan pülücj ca ncul nun nt'a 'ots'ipj. Ca mvelecj yupj javelepj napj velé, mop'in la tsuwilpan pülücj ca mponecj yupj javelepj. ¹² Mpes napj lal japon pülücj ca malala nyuca la mijicj. Más malala ca la mijicj püna lal. Nin mpes ma ca quelel la sajay yupj sejatjampan. Nin ca mpalas yupj jis lal.

¹³ Nawa ma pjü way nun sin popé ca malala la mijicj yupj lajay jinwá. Nun nepénowa ca ncapj ncoñcóc custjay. Nawa ncapj coñcóc, Dios ca la mijis nun 'ücj ca mpatjaqué jupj lal. ¹⁴ P'a wa ca mpalas wa napj quelel cuwis na. Nepénowa ca mal jun ta'á nosis nt'a. Nin p'iyá ca mvelecj nun welé jinwá. Ca mvelecj pjü jis lal pajal 'üsüs tepyala Dios 'üsüs la tjiji mpes. Ca mvelecj Dios ca müjütüs quinam nosis nt'a. Jun ta'á way patjá ca jus nlayecj wa niná, yupj javelepj mpes. Niná tjowelé na, ca pjü way ncawajas nosis nt'a pyalá —nin tjevele Jesús.

Jerusalén pjü ca malala mpalas.

¹⁵ Jesús tjevele wa yupj jis lal:

—Nun ca nucú pajal malala nyuca la mijicj Dios wo nt'a. Nin mpes Dios wo pajal te jinwá ca mpalas Dios lal, yupj malala la tjajay mpes. Yupj malala lajay mpes wa, leñ ca nsem ne'aj Dios wo nt'a. Nin p'iyá ca mpalas Daniel tjevele jinwá pajal püna. Profétatsja jupj, Daniel. Nun mo'o welé na niná, nusin tjü'üsüs tsjan mpes napj nin velé niná. Niná tjunucú na ¹⁶ más 'ücj Judea mo'o patja ts'equeneñ, joc' mo'o ca mal. Pajal malala ca mpalas Judea nt'a. ¹⁷ Judío pjaní jupj wo jay ntojom ca nacj, niná pyala na Dios wo nt'a. Más 'ücj jupj leñ way ts'üequené. Ma ca pje'á la nts'iyas jupj juts'a'á jupj wo nepé. ¹⁸ Jupj sine lejeñ mo'o ntojom ca nacj niná pyala na Dios wo nt'a. Más 'ücj jupj leñ way ts'üequené. Ma ca wo nt'a mim jas quip lo ta'es.

¹⁹ "Niná pyala na, pajal malala ca nsem nequem way jatja jis lal, nequem tsjictjacj jatatj jis lal 'ots'ipj. Pajal malala ca mpalas Judea mo'ó. ²⁰ La tjomoná Dios lal ma ca nin mpalas jive na. Más costa ts'üequenequé jive na. La tjomoná wa ma ca nin mpalas sábado na. Judiopan ma tsji' lajay sábado na. Más costa nsem ts'üequenequé sábado na. ²¹ Pajal malala ca la mijicj

judiopan jis lal. Más malala ca la mijicj püna la tjajay lal. Niná t'üc' la tjajay na, ma ca nin p'iyá la mijicj lovin. Judiopan pajal 'aplijila ca nsem.

²² "Mpes Dios la tjiji ma ca ts'ac' pülücj nsem niná. Jupj ma ca jis ma'ayas yupj pjü malala la mijicj, yupj jisas jinwá. Dios ma la qjuijistsja niná, pjü way 'aca'liñt-sja nosis casá. Dios ma jos ca pjü nca'liñ. Jupj la t'ya nepenowá, jupj lal ca mpatjam. Yupj mpes ma ca ma'ayas ts'ac' pülücj ca malala mpalas.

²³ "Malala tepyala na Judea mo'ó, nepénowa ca mvelecj Cristo tjac' quinam. Ca mvelecj: 'Tjunuca nun. Qui'á já'asa niná Yomen Dios jas tjejjama qjuis capj la p'acj.' Nin ca mvelecj ca nacj. 'No'ompe já'asa', ca mvelecj ca nacj. Nin javelepj nun jis lal, po ma toponé yupj javelepj. ²⁴ La tsuwilpan nepénowa ca ncul. Nepénowa ca mvelecj yupj p'iyá Cristo. Nepénowa ca mvelecj yupj javelepj Dios mpes. La tsuwil p'in yupj. Yupj ca quelel yus ntsawilicj pjü way. Ca quelel yus ntsawilicj wa Dios lis t'ya jis lal. Nin mpes p'a casá ca la mijicj yupj, gente p'in ma polel lajay jinwá. Jisas la p'a yola yupj noypan yupj nin lajay mpes. Dios lis t'ya ma ca mponecj yupj jilal. ²⁵ Napj nasa tjevelé ca nin mpalas. Mpes nujola tapalas niná.

²⁶ "Ma toponé yupj javelepj. La p'a ca mveles Cristo ne'aj já'asa ca nacj, jis wa cjuwá nt'a. Po ma nlawú ne'aj. Ca mveles Cristo pjo'na pülücj patja nt'a ca nacj. Po ma toponé niná. ²⁷ Napj cuwis na ca pjü jus nlayecj. Menmené la mena nt'a pjü se jawca liji, tsiquin mo'ó 'ots'ipj, t'yaja mo'ó 'ots'ipj. Nin p'iyá ca nsem napj tjacuwis na. Ca pjü nucucj. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejjamá. ²⁸ Vaca tepe'e jüp'üy pü'ü nt'a, ne'aj 'a jis mulus montes. Nin p'iyá ca nsem napj quelel cuwis na —nin tjevele Jesús.

Jesús niswa ncuwim.

(Marcos 13.24-37; Lucas 21.25-33; 17.26-30, 34-36)

²⁹ Ninana Jesús tjevele wa jupj discipulopan jis lal:

—Malala ca mpalas nosis nt'a napj tjevelé jinwá. Niná t'üc' tepyala na, 'leñ way lots'ac' püste ca mpalas. Mümüy püste ca mpalas wa. Pjulacj ca palá jis ntüncüs tsjun mpe. La p'a wa noypan tsjun po'ó ca jus nquits'is.'

³⁰ "Niná tepyala na, napj ca lay ma palas tsjun po'ó. Nin mpes ca sin mü'üsüs la mejay napj tjacuwis quinam. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejjamá. Pjü gente nosis casa'á pajal ca la mpuyucj. Ca nucucj napj tjacuwis mol casa'á. Cuwis na, 'ücj ca müjütütj napj. Nosis casá patja ca jus nlayecj napj pajal 'üsüs, pajal püné. ³¹ Trompeta la mpjusá. Yümücj pjac nsem pajal, ca pjü ncul napj nt'a napj lal japon. Napj lis t'ya yupj, ca napj lal mpatjam. Napj ca sin majam napj angelpañ yupj nt'a, pjü jis lal la cuwis. Pjü nosis mpe jis lal ncul yupj. Pajal campa patja jis lal ncul wa yupj —nin tjevele Jesús.

³² Jesús sin tji'yüsa lis tjiji jupj jos jupj lal japon la nucucj jupj ncuwim. Ninana tjevelá:

—Nusin tjü'üsüs parábola niná mpes. Nujola t'as ts'oway po'ó. Lo quelel cyojo na, pjwel 'u'u way jupj. Jis lo tecyojo na, nun solejé leñ way quelel jive. ³³ Nin p'iyá

nun ca nucú malala ca mpalas nosis casá, napj tjevelé jinwá. Nun niná tjunucú na, nun ca jus nlayé leñ way ca ncuwis napj. ³⁴ Pjü niná napj tjevelé, pjü ca mpalas. Judiopan newa mpatjam pjü tepyala na. T'üc' way niná. ³⁵ Tsjun po'ó ca ncawajas, nosis ca ncawajas wa. Napj velé jin ma ncawajas ca lovin. Pjü tjevelé, pjü ca mpalas.

³⁶ "Napj ma ca mvelé 'ona ca nin mpalas niná napj velé. Pjü ma salejepj tsjan jawas ca nsem. Ma wa salejepj angelpañ tsjun po'ó. Ma wa selé napj. Napj ne Dios Jatjam. Mpapay p'in selé. ³⁷ Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejjamá. Napj ca ncuwis niswá. Napj quelel cuwis na, nosis casá patja ma ca la ma nucucj. Ma ca yola mpalas leñ way ca jis capj ntül malala lajay. Nin p'iyatsja püná, Noé tüpü'ü na. Püna tapatja ma toponé Dios ca jis capj ntülüs. ³⁸ Custjay ma nin pyálatsja p'in, yupj ma japontsja ca malala mpalas. Nawa jalatsja, newa myü'üñtsja. Nawa wyayiñtsja yupj. Lovin nin p'iyá lajaytsja. Nin p'iyatsja Noé barco wama tjemey jawas. ³⁹ Ma jus nlaytsja ca leñ way malala mpalas. Yacjaya pajal püné tjeve. T'yüna 'üsú, jis tjejjama pjü way. Tecya'liñ. Nin p'iyá ca nsem napj cuwis na. Ma ca yola jis mpalas napj cuwis. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejjamá. ⁴⁰ Napj cuwis na, napj ca jis man nepenowá napj nt'a. Nepénowa ma ca jis man. Niyom mat'e 'a mulú me'elecj yupj jasin nt'a ca nacj, napj cuwis na. Pjaní way ca man. Pjaní wa ca ne'aj ntojom. ⁴¹ Nequem mat'e jun pjaní nt'a ncjocjocj ca nacj, napj cuwis na. Pjaní way ca man napj. Pjaní wa ca ne'aj ntojom.

⁴² "Lovin nujola tapalas napj ca ncuwis. Nun ma solejé tsjan jawas ncuwis. Napj nun jis Jepa. ⁴³ Nin p'iyá jupj wo 'esepj ma seletsja tsjan hora jactsja pwequepj püste na. Mpes ma tjejjama jupj wo. Wo ma tjejjama mpes, pwequepj wama tjac', tüpweca. Jupj jus cülayes catsja 'ona jactsja pwequepj, jupj cüjamas catsja wosis. Ma ca wama cuytsja pwequepj. Nin p'iyá nun lal. Nujola tapalas nun ma solejé 'ona ncuwis. ⁴⁴ Mpes lovin ca la ma nucú napj. Lovin la müj' napj nu tjijütütj. Napj cuwis na, nun ma ca jus nlayé niná jawas jyawca na ncuwis. Nun ca nujola nsem napj ma ca ncuwis custjay —nin tjevele Jesús.

Jesús jos 'üsüs tsji' lijicj jupj mpes, jupj leñ na.

(Lucas 12.41-48)

⁴⁵ Jesús p'a parábola tjevele wa yupj jis lal. Sin tji'yüsa lis tjiji ca 'üsüs tsji' la mijicj jupj mpes jupj leñ na. Ninana jupj tjevelá:

—¿Ncu namozopan 'üsüs way nun? Napj ca mvelé mozo 'üsüs way po'ó. Niná mozo la tjiji jupj patrón tji-jyütá. 'Üsüs way si 'üsüs tsja jupj. Mpes jupj patrón la tji-ji mozo niná jepa tepyala la p'a mozopan jis lal. Tjevele ca jis ma'ayas jis ve yupj jalá na. ⁴⁶ Jupj patrón leñ na, jomozo niná newa 'üsüs liji. Jupj patrón wo nt'a tjac' na, ca nucus jupj jomozo pjü la tjiji jupj tjevelá. Nin mpes 'üsüs ca mpalas mozo niná. ⁴⁷ Jupj patrón ca mveles mozo niná ca pjü majamas jupj juts'a'á popé. T'üc' niná.

⁴⁸ "Mozo niná malala la qjuijis, p'a casá ca nsem jupj lal. Jupj patrón püs way leñ ca nacj. Mpes jupj mozo jo-la ca nacj: 'Napj patrón ma 'ucuy quinam'. ⁴⁹ Malala liji jupj ca nacj. Si süpú mozopan p'a wa. Wine wa jis tjemyona jis lal. Pajal püné lyaja jupj yupj jis lal ca nacj. Myona wa yupj jis lal ca nacj. ⁵⁰ P'a jawas ncuwim jupj patrón. Mozo ma li nucú na ca ncuwim. Ma ca jus nlayes jupj ca ncuwim quinam. ⁵¹ Jupj patrón pajal ca cus ntülüs jupj, malala la tjiji mpes. Ca cus ntülüs jupj, la p'a malalapan si tülú jinwá. La p'a malalapan jisastsja la p'a wa ca nin yola yupj 'üsüs, yupj lajay mpes. Newa 'üsüs tulucj yupj. Yupj jis lal mpü'üm mozo malala. Ne'aj pajal ca la mpuyucj. Jis wis ca jas nqui'licj. Nin p'iyá ca malala nu mpalas nun, nun malala la cüjí napj leñ na —nin tjevele Jesús jupj discipulopan jis lal.

Jesús jos 'ücj lijicj jupj jac' mpes.

25 Jesús parábola p'a wa tjevele jupj discipulopan jis lal. Sin tji'yüsa lis tjiji yupj ca 'ücj la mijicj jupj jac' mpes. Ninana Jesús tjevelá:

—Napj ca mvelé tsjan ca mpalas nosis casá napj quelel cuwis na. Nin ca nsem Dios jyü'ta mpes. Pülücj way quelel patja Dios lal. Yupj tsjücjüimpan diéziya jinwá. Tsjücjüimpan niná sejamica tjowaya. Yupj quelel jiltsja wa sejamica voyum wo nt'a, nlajacj yupj jis lal. Nin mpes tjil tsjücjüimpan jümücj nt'a la nyjüsüñ sejamica voyum. Quelel jiltsja jupj lal, jupj wo nt'a. Pústetsja. Candil jatatsja yupj, jis jaw jis la jay. ² Tsjücjüimpan cínquiya ma yola jinwá lajaytsja yupj. Cínquiya 'üsüs way yólatsja. ³ Ma yola witjacj candil jatatj watsja yupj. Mop'in ma tucutj aceite, candil pwe mpes. ⁴ 'Üsüs yola witjacj jatatj watsja candil witjacj. Aceite tucutj wa jis botella mo'ó. ⁵ Sejamica voyum püs way leñtsja. Mpes tsjücjüimpan pjü ja sívetsja. Pjü way tjijinañ.

⁶ "Püste culupwen nt'a nepé vele pjactsja: 'Qui'á jac' jupj, yomen. Nculá la müjüsüqué jupj.' ⁷ Mpes pjü way yola tepyala pjü tsjücjüimpan. 'Ücj la tjajay yupj jis candil witjacj mwalaquem mpes. ⁸ Ma yola witjacj tjowelepj 'üsüs yola jis lal: 'Aceite qjuis tja'ayá ncupj, nun to'á popé. Cupj qjuis candil cya'liñ quinam.' ⁹ 'Üsüs yola witjacj tjowelepj: 'Ma polel nu 'yayacj nun. Ma t'üc' way toñca quinam nun mpes, ncupj mpes wa. Lowa nun aceite vender lajay nt'a. Ca jaylacj la müjí nun mpes.'

¹⁰ "Mpes yupj tjil, aceite jaylacj la tjajay. Tjil na, ne'aj tjac' sejamica voyum. Tsjücjüimpan 'üsüs yola witjacj nasa jus tjümú yupj jis candil witjacj. La nuçtsja jupj. Mpes yupj tjil sejamica voyum lal, jupj wo nt'a. Wama tjil jis la las tjewyayiñ jis lal. Wama tjil na, jun t'yo'na jun vilicj.

¹¹ "Yacjaya tjiquil wa tsjücjüimpan ma yola witjacj. Ne'aj lejeñtsja pje'á. Tjowelepj: 'Jun tjecjyoltse quinam. Nasa tjiquilaca ncupj.' ¹² Sejamica voyum tjevele: 'Napj ma nujas nyuc nun, pjacj cuscú. T'üc' way.' Yupj ma polel wama jiltsja —tjevele Jesús.

¹³ —Nin p'iyá ca nsem napj cuwis na —tjevele—. Mpes lovin nujola tapalas napj ca ncuwis. 'Ücj la müjí ca 'üsüs nsem nun Dios lal, napj cuwis na. Nun ma

solejé 'ona ncuwis —nin tjevele Jesús jupj discipulopan jis lal.

Jesús liji cupj 'ücj polel tsji' lijicj jupj mpes. Malala ma tsji' lijicj jupj mpes.
(Lucas 19.11-27)

¹⁴ Jesús niswa tjevele jupj jostsja jupj discipulopan ca 'üsüs la mijicj jupj leñ na. Tjevele:

—Napj yom campa jama jinwá lejay. Niná yom tjevele ncul jupj jomozopan. Tjevele jupj jostsja jupj t'emel más pülücj way mpalas jupj leñ na. Mpes pjü jis tje'yaya t'emel. Tjevele ca jaylacj la mijicj t'emel lal. Yupj jaylacj la tjajay ca vender la mijicj más 'in pülücj jaylacj. Mpes más pülücj mpalas t'emel. Pjü t'emel niná jis patrón juts'a'á nsem. ¹⁵ Yom niná seletsja mozo pjaní 'üsüs vender líjitsja. T'emel pülücj tje'yaya jupj. Seletsja la p'a wa 'ots'ots' way vender lajaytsja. T'emel más 'in pjaní way jis tje'yaya yupj. Mpes tje'yaya mozo pjaní peso cinco mil. Tje'yaya mozo p'a wa peso mil mat'e. Tje'yaya wa mozo p'a wa peso mil p'in. T'emel jis tje'yaya na, tjemey jupj quelel jámatsja nt'a. ¹⁶ Leñ way tjemey mozo mwalá way. Jaylacj la tjiji jupj patrón tjevele jinwá. Niná vender la tjiji. Nin mpes p'a wa peso cinco mil nt'ya, vender la tjiji mpes. ¹⁷ P'a wa mozo peso mil mat'e tyá'atsja. Nin p'iyá la tjiji jupj, cinco mil tyá'atsja la tjiji jinwá. Nin mpes p'a wa peso mil mat'e nt'ya, vender la tjiji mpes. ¹⁸ Mozo p'a wa peso mil p'in tyá'atsja. Jupj ma jaylacj la tjiji jupj patrón tjevele jinwá. Jusapj tjemey jupj. 'Amá tyoca, jul tjepjya'na jupj patrón t'emel.

¹⁹ "Locopyaya pajal püs tepyala na, mozopan jis patrón tjac' niswá. Jupj la tji'yüya jupj mozopan jis lal nol natj t'emel, jupj t'emel mpes, jupj jis tje'yaya mpes.

²⁰ Mozo mwalá way tjac'. Teque'e niná peso cinco mil jupj patrón tje'yayá. Teque'e wa p'a wa cinco mil jupj nt'ya vender la tjiji mpes. Jupj tjevele jupj patrón lal: 'Tjinyuca ma'a. P'a wa cinco mil netj napj jipj mpes.'

²¹ "Jupj patrón 'ücj jostsja jupj lal. Tjevele: 'Namozo 'üsüs way jipj. Napj tjevelé jinwá la tjejay jipj. Nin mpes ca 'üsüs la mejay napj jipj mpes. Más püné ca nsem jipj quinam. Jipj 'üsüs la tjejay t'emel tsjicj way lal. Pülücj way napj nats'a'á ca majaman jipj quinam. Was, 'ücj jyas nsem quinam napj lal', nin tjevele jupj patrón.

²² "Nin p'iyá tjac' wa mozo p'a wa, jupj ne peso mil mat'e tyá'atsja. Jupj tjevele jupj patrón lal: 'Jipj ntje'an peso mil mat'e. Tjinyuca ma'a. P'a wa mil mat'e netj napj jipj mpes.'

²³ "Jupj patrón tjevele jupj lal: 'Namozo 'üsüs way jipj. Napj tjevelé jinwá la tjejay jipj. Nin mpes ca 'üsüs la mejay napj jipj mpes. Más püné ca nsem jipj quinam. Jipj 'üsüs la tjejay t'emel tsjicj way lal. Pülücj way napj nats'a'á ca majaman jipj quinam. Was, 'ücj jyas nsem quinam napj lal', nin tjevele jupj patrón.

²⁴ "Locopyaya p'a wa mozo tjac', jupj ne peso mil tyá'atsja. Jupj tjevele jupj patrón lal: 'Napj seletsja ts'üis jipj. Tjevyala jequetj jipj ma jisín mpe. Wya nt'a 'yonson jipj ma tsji' la tjejay mpe. ²⁵ Nin mpes napj lecj tjejá jipj

lal. Tjum, tjepjyalen jipj t'emel 'amá jul. Tjinyuca ma'a. Qui'á já'asa jipj t'emel.'

²⁶ "Jupj patrón tjevele jupj mozo lal: 'Malala nyuca jele jipj. Pajal 'e pjasá. Jipj tjevelen jipj selen ts'üsis napj. Jipj tjevelen napj tjevyala jequetj napj ma jisín mpe. Tjevelen napj nawá nt'a 'yonsó napj ma tsji' la tjejay mpe. ²⁷ Jipj tjevelen selen niná. ¿Tsjan mpes ma prestar la tjejay nt'emel banco nt'a, más 'in pülücj mpalas t'emel? Jipj nin la cüjaytsja, napj cüt'anquetsja napj nt'emel napj tjacuwis na. Cüt'anqué watsja p'a wa t'emel, napj nt'emel prestar la tjejay mpes', nin tjevele jupj patrón.

²⁸ "Jupj patrón tjevele wa jomozopan p'a wa jis lal: 'No'oté napj nt'emel jupj mpe. Tja'ayá t'emel niná namozo p'a, jupj ne peso cinco mil nt'ya. Jupj 'üsüs la tjiji mpes jupj peso cinco mil nenem diez mil tepyala quínam. ²⁹ 'Ucj wa p'a wa t'emel 'ya jupj. Nepénowa 'üsüs lajay napj jis tje'yá mpes. Mpes más pülücj ca jis ma'ayá yupj. Ca yupj pülücj way ca nta'acj. Nepénowa nin tulucj. Liji secj yupj napj jis tje'yá mpes. Mpes napj ca nt'anqué yupj jatatj. Püna pjaní way jatatsja, cjuwá ca nsem quínam.' ³⁰ Jupj patrón tjevele wa jupj jomozopan jis lal: 'Pje'á la nts'iyá nun niná mozo malala. Na'aj la nts'iyá jupj püste nt'a. Ne'aj gente ca la mpuyucj. Jis wis nqui'licj nepé vyaja mpes', nin tjevele yupj jis patrón. Nin p'iyá ca nsem namozopan jis lal, jupj jomozopan jinwá —nin tjevele Jesús.

Jesús ca mveles pjacj 'üsüs, pjacj malala.

³¹ Jesús tjevele wa tsjan ca mpalas gente jis lal, jupj nasa tjac' na. Ninana tjevelá:

—Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejyamá. Napj niswa ca ncuwis nosis nt'a. Napj nasa tjacuwis na, pajal püné nsem napj, Mpapay Dios jinwá. Pjü Dios angelpañ ca ncapj ncoñcocj. Tjacuwis na, Jepa Püné ca nsem napj. Ca mo'os, müjütütj. Pajal 'üsüs majawaques ne'aj Dios mpes. ³² Pjü gente pjü jun ta'á patja mpe ca 'a jis mulus napj 'os nt'a. Oveja jyama liji jinwá ca la mejay napj yupj jis lal. Oveja jyama nyuca cabro lejeñ wa oveja jis lal. Mpes sin tjan jyünsa oveja witjacj, sin tjan jyünsa wa cabrú. Nin p'iyá ca la mejay napj 'üsüs lajay jis lal. Sin tjan ca jis müjünsú yupj la p'a wa mpe.

³³ 'Üsüs lajay ca jis müjünsú napj li'inyampe. Malala lajay ca jis müjünsú napj nancupwepe.

³⁴ "Napj Jepa Püné nsem pjü jis lal. Ca mvelé napj li'inyampe lejeñ jis lal: 'Nculá nun. Mpapay la tjiji pajal 'üsüs nu tepyala nun. Nawa 'üsüs jotjaqué. Nun ca jepapan nsem, napj jinwá. Pajal püna Dios 'ücj la tjiji ca nin nu mpalas nun. Nosis la tjiji na, 'ücj la tjiji niná nun mpes. Nun jupj ts'uyupan, mpes nin la tjiji nun mpes. ³⁵ Nun ca jus cülayé niná, nun 'üsüs la tjüj' mpes. Napj vecj ni pü'itsja na, nun nta'ayá tjelyá. Napj 'üsú nívetjsja na, nun 'üsú toco'á tjümü'üs. Napj p'a nepé tjacuwis na, nun ntja'ayá la püt'üs la jas nun nt'a. ³⁶ Napj pülül cjuwatsja na, nun nta'ayá pülül. Malala najastsja na, nun ntjajamá napj. Cawilta mo'o tjo'os na, nun tjuculá nus la nuc.' Nin ca mvelé 'üsüs lajay jis lal.

³⁷ "Niná tjevelé na, 'üsüs lajay ca nla mü'üyacj napj lal: 'Qjuis Jepa, ¿'ona jis tjinyucucj vecj 'i pü'itsja? Ma selecj 'ona tje'yayacj tjelyan. ¿'Ona jis tjinyucucj 'üsú 'ívetjsja? Ma selecj 'ona teque'acj tjümüs. ³⁸ ¿'Ona jis tjinyucucj jipj p'a nepé tjacuy? Ma selecj 'ona tje'yayacj la püt'üs la jas jipj. ¿'Ona jis tjinyucucj jipj pülül cjuwá? Ma selecj 'ona tje'yayacj pülül. ³⁹ ¿'Ona jis tjinyucucj malala jyastsja? ¿'Ona jis tjinyucucj jipj cawilta mo'o jactsja? ¿Ncu tjeleque jis la nuc niná tepyala na?' 'Üsüs lajay nin ca nla mü'üyacj napj lal.

⁴⁰ "Napj Jepa Püné ca nsem pjü jis lal. Napj ca mvelé yupj jis lal: 'Nun 'üsüs la tjüj' mpülücj pjaní lal, nin p'iyá niná nin la tjüj' wa napj lal. Mpülücj niná más 'in tsjicj waytsja pjü jis lal ca nacj. Nin p'iyá pajal 'üsüs napj lal nun 'üsüs la tjüj' jupj lal. T'üc' niná.'

⁴¹ "Nancupwepe lejeñ jis lal ca mvelé wa. Ca mvelé: 'Lowa napj mpe. Dios nasa tjevele ca nucopj ntülüs, malala la tjüj' mpes. 'Awa püné nt'a lowa, ne'aj ca mpem lovin. Ne'aj pwe quínam cus la tül diablú, jis capj la tül wa ángel malalapan. Yupj diablo jomozopan. ⁴² 'Ucj napj nucopj tyül, nun malala la tjüj' mpes. Napj vecj ni pü'itsja na, nun ma nta'ayá tjelyá. Napj 'üsú nívetjsja na, nun 'üsú ma toco'á la müs. ⁴³ Napj p'a mpe tjacuwis na, nun ma ntja'ayá la püt'üs la jas nun nt'a. Napj pülül cjuwatsja na, nun ma ntja'ayá pülül. Malala najastsja, cawilta mo'o tjo'os 'ots'ipj, mop'in ma quelel ntjajamá.' Nin ca mvelé yupj jis lal.

⁴⁴ "Niná tjevelé na, ninana ca yupj mvelecj: 'Qjuis Jepa, ¿'ona jis tjinyucucj jipj vecj 'i pü'itsja? ¿'Ona jis tjinyucucj jipj 'üsú 'ívetjsja? ¿'Ona jis tjinyucucj p'a mpe tjacuy? ¿'Ona jis tjinyucucj jipj pülül cjuwatsja? ¿'Ona ma quelel 'e jamactsja, jipj malala jyastsja na, jipj cawilta mo'o jactsja wa na?' Nin ca mvelecj yupj napj lal.

⁴⁵ "Napj ca mvelé yupj jis lal: 'Nun ma 'üsüs la tjüj' mpülücj pjaní lal, nin p'iyá niná nun ma wa 'üsüs la tjüj' napj mpes. Mpülücj niná más 'in tsjicj waytsja pjü jis lal ca nacj. Nin p'iyá malala niná, nun ma 'üsüs la tjüj' jupj mpes. T'üc' way.' Nin ca mvelé yupj jis lal.

⁴⁶ "Niná tjevelé na, yupj ca mal napj jis capj tyül nt'a. Yupj ne'aj mpatjam lovin. Nin tulucj 'üsüs witjacj jis lal. 'Üsüs Dios lal ne ca yupj mpatjam Dios lal lovin —nin tjevele Jesús.

Nepénowa yuwá p'in javeleptsja 'onin la qjuijim cü'ü'nam Jesús.

(Marcos 14.1-2; Lucas 22.1-2; Juan 11.45-53)

26 Jesús tecyawaja tjevele quínam tsjan ca mpalas jupj niswa jac' na. Niná t'üc' tjevele na, tjevele wa jupj discipulopan jis lal: ² "Ts'ac' mat'e na fiesta ca nsem, niná fiesta 'Dios Qjuis Capa Nipj Tjemey' ló cupj qjuis lal. Nun solejé niná. Fiesta lajay na, yupj ca ma tjililiñ, ca ma manucj ma 'ünan nt'a. Cruz po'o ca ma valacj napj. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejyamá", nin tjevele Jesús.

³ Nasa jupj véletsja na niná, sacerdote noypan 'a jis tjimyula watsja Moisés popel sin 'yüsa lajay jis lal, co'müypan judiopan sin popé jis lal 'ots'ipj. Ne'aj 'a jis tjimyula sacerdote más püné wo nt'a. Niná sacerdote

más püné Caifás lotsja. ⁴ Yuwá p'in tjowelepj 'onin ne 'ücj ntji'liñ Jesús, la p'a wa ma jus cülayecj. Yupj quelel tji'liñtsja jupj, la 'ünan. ⁵ Yupj tjowelepj: "Ma ntjiliquem ca jupj judiopian fiesta lajay na. Cupj niná la qjuijicj, yupj ts'i mi'inacj ca pajal. 'A jis mulus ca, la mpa'nacj ca cupj qjuis lal. Yupj po jisas Jesús", nin tjowelepj yupj.

Quepj 'üsüs la tjiji Jesús mpes.

(Marcos 14.3-9; Juan 12.1-8)

⁶ Jesús Betania mo'o tjemey, ne'aj p'in Jerusalén nt'a. Simón wo nt'a tjemey. Niná Simón malala jostsja püná. Jupj poloc' mójotsja. Jesús Simón wo nt'a tjá'asa na, ⁷ quepj tjac' jupj nt'a 'üsüs lo jay jupj mpes. Botella pajal 'üsüs jústatsja teque'e jupj. Niná botella pe mpestsja, pe alabastro ló. Perfume botella jul tóñcatsja, perfume pülücj jaylactsja. Niná perfume Jesús jay pjucj po'ó t'yu. 'Üsüs cjúmsutsja. Jesús ne'aj já'asatsja na, lyájatsja na, nin la tjiji jupj.

⁸ Jupj discipulopan tjunuc quepj nin la tjiji niná. Tjunuc na, ts'a tji'in yupj.

—Malala nin —tjowelepj yupj—. Pjü way jay pjucj po'ó t'yu. Tjapjaja perfume. ⁹ 'Ücj vender la qjuijis jupj. Ca pülücj jaylactj nactsja. T'emel 'ücj así cü'ayas t'emel cjuwá jis lal —nin tjowelepj discipulopan.

¹⁰ Jesús jus nleya yupj malala tjowelepj quepj la tjiji mpes. Jupj la tji'yüya jupj discipulopan jis lal:

—¿Tsjan mpes so velele quepan? Pajal 'üsüs la tjiji jupj napj mpes. ¹¹ Cjuwá jis lal mpatjaqué nun lovin. Napj ma ca mpü'üs nun jis lal lovin. ¹² Ma pats' ca napj. Nin mpes perfume t'yu jupj nay pjucj po'ó. 'Ücj la ntjiji yupj ca ntoquec jupj mpes. ¹³ Napj lal japon ca mal nosis jun ta'á. Ne'aj ca mvelecj la p'a jis walapa'á Dios 'üsüs la tjiji gente mpes. Jun ta'á yupj jil nt'a, ca mvelecj wa quepj niná 'ücj la tjiji napj mpes. Ma ca yo' mpa'is. T'üc' way —nin tjevele Jesús.

Judas tjevele 'ücj jis lal la winin la tjilil Jesús.

(Marcos 14.10-11; Lucas 22.3-6)

¹⁴ Locopyaya Judas Iscariote tjemey sacerdote noypan nt'a. Judas apostolpan dóceya sin pópatsja. ¹⁵ Jupj tjevele 'ücj wa jis lal ca mim la tjilil Jesús.

—¿Nol ma'ayá nun, napj nin lejaj mpes? —nin la tji'yüya jupj.

Yupj tja'ayapj jupj t'emel c'a tréinteya, plata waytsja yupj, t'emel c'a. ¹⁶ Yupj jaylactj la tjajay na, tjemey. La nuactsja 'ona 'ücj jis lal la winin la tjilil Jesús.

Jesús tjelyaja jupj discipulopan jis lal, püts'í secj p'in.

(Marcos 14.12-25; Lucas 22.7-23; Juan 13.21-30; 1 Corintios 11.23-26)

¹⁷ Ts'ac' mwalá way tjejawca fiesta mpes. Niná fiesta lajay na, pan levadura cjuwá jalá. Fiesta "Dios Qjuis Ca-pa Nipj Tjemey" lotsja. Nin jawas Jesús discipulopan tjiquil jupj nt'a. La tji'üy:

—¿Ca'aj jyas cupj 'ücj lijicj ca nlayan fiesta mpes?

¹⁸ Jupj tjevele:

—Lowa pülücj patja nt'a. Yom napj velé nt'a ca nlawú. Nun ca mvelé: 'Jesús tjevele leñ way ca mpa'is. Jupj ca nlayas jipj wya nt'a jupj discipulopan jis lal fiesta

mpes. Ca quiyola mpalas Dios jis capj tjep'ya'sa judiopian pajal püna.' Nin ca mvelé nun jupj lal.

¹⁹ Mpes tjil discipulopan. Nin la tjajay Jesús tjevele jinwá. 'Ücj la tjajay jis la las fiesta mpes.

²⁰ Püste na Jesús já'asatsja, lyájatsja jupj discipulopan dóceya jis lal. ²¹ Jalatsja na, jupj tjevele:

—Nun popa pjaní malala nyuca la mijis napj lal. Jupj ca jis lal ncuwim napj enemigopan, ca yupj ma tjililiñ. T'üc' way ca nin mpalas —tjevele.

²² Mpes pajal 'aplijila jis tepyala. Pjaní pjaní tjowelepj:

—Jipj napj Nejepa. ¿Ncu napj ca nin la cüjay?

²³ Jesús tjevele:

—Nun popa pjaní tjelyaja wa napj mplate mpe, la p'a wa jinwá, mop'in nin, jupj quelel malala liji napj lal. Jupj ca jis lal ncuwim napj enemigopan ma tjililiñ. ²⁴ Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejamá. Pajal püna profetapan tapac ca nin ma palas napj. Yupj tapac jinwá. Mop'in pajal malala nin, jupj ca jis lal ncuwim napj enemigopan, ca ma tjililiñ. Pajal malala ca mpalas jupj, jupj malala la ni-ji mpes. Pajal malala ca mpalas jupj, mpes más 'ücj ca nactsja jupj lovin ma pü'ütsja —nin tjevele Jesús.

²⁵ Judas p'iyá nasa quelel jámatsja jis lal jac' Jesús enemigopan. Judas la tji'yüya wa quinam:

—Rabbí, ¿ncu napj ca nin la cüjay?

Jesús jupj wola tjevele:

—Nin.

²⁶ Yupj jalatsja na, Jesús nt'ya pan pjaní. Tjevele Dios lal tjüwü'i pan tje'yaya mpes. Nin la tjiji na, vitvitj la tücüeme, jis tje'yaya discipulopan. Jis tje'yaya na, tjevele:

—No'oté, nlayá. Niná pan napj mp'üy jinwá.

²⁷ Tjalá na, jupj nt'ya wa pocillo, uva 'üsú mo'o tóñcatsja. Tjevele Dios lal tjüwü'i wa uva 'üsú tje'yaya mpes. Pocillo jis tje'yaya jupj discipulopan, vitvitj jis la müs pjü.

—Tjümüsüqué napj pocillo mpe nun pjü way —tjevele jupj—. ²⁸ Niná uva 'üsú napj na'as jinwá. Ma pats' ca napj nun mpes, la p'a pülücj mpes wa. Napj ca 'as ma palas, mpes Dios ca perdonar lis mijis napj lal japon.

Ma ca jola nsem yupj malala la tjajay. Mpapay tjevele t'üc' ca nin la mijis yupj mpes napj ntipü'í na. ²⁹ Napj lovin ma ca mü'üs uva 'üsú niswá quinam. P'a jawas cupj 'a mulú mpatjaquec Mpapay jyü'ta nt'a. Nin jawas tjejawca na, niswa ca mü'üs napj nun jis lal. T'üc' way —nin tjevele Jesús.

³⁰ Yacjaya tjenejets'eñ Dios po'ó. Lovin nin lajaytsja fiesta mpes. Tjenejets'eñ na, tjil. Joc' Olivos ló nt'a tjil.

Jesús tjevele Pedro ca ntsüpünüs Jesús jomica jupj.

(Marcos 14.26-31; Lucas 22.31-34; Juan 13.36-38)

³¹ Tjil na, Jesús tjevele jupj discipulopan jis lal:

—Püste na, nun pjü ca nts'equenequé, malala ne palá na. Nasapj mo'os. Pajal püna profeta tepyaca ca nin mpalas. Niná tepyacá: 'Napj ca mü'ünan oveja ज्या-ма, mpes jupj oveja witjacj sin tjan ca mal'. Nin tjevele profeta ca nin mpalas. ³² Nawa nin ca 'üsüs la mejay nun mpes. Napj ca nin müjünsú la püt'üs niswá. Niswa

pü'üs na, ca mis Galilea nt'a. Napj mwalá way ca mis nun jis lal, cupj ca la müjüsüquec ne'aj —nin tjevele Jesús jupj discipulopan jis lal.

³³ Pedro jupj wola tjevele:

—Pjü ca nts'equeneñ ca nacj, malala 'e palá na. Napj ma nin la mejay. Lovin ma ca malala la mejay jipj lal.

³⁴ Jesús tjevele Pedro lal:

—Yacaj püste p'iyá la con ca mvelen ma nus nyuc. Castlyaj cocoy ma la tipiya p'in, ca nin la mijin jipj. T'üc' way niná —tjevele Jesús.

³⁵ Pedro tjevele ma ca nin la mijis.

—Napj 'ücj wa ni pü'í jipj lal —tjevele—. Lovin ma ca mvelé ma jis nyuc.

Nin p'iyá tjowelepj wa pjü discipulopan.

Jesús tjevele Popay lal ma tepe'e na p'in.

(Marcos 14.32-42; Lucas 22.39-46)

³⁶ Jesús pje'á tjemey jupj discipulopan jis lal sine lejeñ nt'a. Getsemaní ló ne'aj. Ne'as tjemey na jupj tjevele yupj jis lal: "Ne'aj p'in ca mis, ca mvelé Mpapay Dios lal. Nínawa majatjaqué velé na jupj lal", tjevele. ³⁷ Discipulopan cont'e jis lal tjemey jupj jámatsja nt'a. Pedro pjaní watsja. Zebedeo jatjampan mát'eya tjil watsja. Pajal 'aplijila tepyala Jesús. Pajal jola tepyala malala ca mpalas mpes. ³⁸ Tjevele yupj jis lal: "Nasa ni pü'í jin najas, pajal 'aplijila mpes. Qjuive la tjunucú. Po ma müjünaqué, ma nyucun nsem nasapj", nin tjevele Jesús yupj conas lal.

³⁹ Jupj tsjicj way p'in mwalá tjemey jusapj. Palá nipi'tje 'amá 'alá. Tjevele Popay Dios lal: "Mpapay, ¿ncu 'ücj wa jipj lal napj ma ni pü'í? Jipj 'ücj polel lejay niná, najas ma ca nin ma palas. Newa najas ca jipj jyas jinwá nsem. Ma napj najas jinwá t'as", nin tjevele Jesús jupj Popay lal.

⁴⁰ T'üc' tjevele na, tjemey niswá discipulopan cónt'eya tjtatja nt'a. Tjinyuca tjijinañ yupj quinam. "¿Ncu nun ma polel nucunú napj lal hora pjaní way p'in? —nin tjevele Jesús yupj jis lal—. ⁴¹ Ma müjünaqué. La tjomoná Dios lal ma ca malala la müjí, nun quelel malala lojí na. Napj selé nun quelel lojí napj najas jinwá. Mop'in pajal costa nun jis lal, nun niyom p'in", nin tjevele Jesús.

⁴² Tjevele na, tjemey niswá. Tjevele Popay Dios lal: "Mpapay, 'ücj tulucj ma ni pü'í. Jipj jyas nin ne palá. Ntipü'í na p'in ca 'ücj nsem. Najas ca nin nsem, jipj jyas jinwá", tjevele.

⁴³ Jupj niswa tjemey jupj discipulopan cónt'eya tapatja nt'a. Niswa yus tjinyuca tjijinañ yupj. Pajal ja sívetsja.

⁴⁴ Mpes niswa tjemey la veles jupj Popay Dios lal. La con quinam tjevele Dios lal. Nin p'iyá tjevele jupj.

⁴⁵ T'üc' tjevele na, tjemey niswá jupj discipulopan nt'a. La tji'yüya: "¿Ncu potjaqué, jünaqué custjay? Quina ca mpalas napj tjevelé jinwá. Najamica pjaní jis lal ncuwim napj enemigopan, ca ma tjililiñ. Malala lajaj ca malala la ma jicj, yupj jisas jinwá. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejamá. ⁴⁶ Nusin tjüjünsú. Mas quinam la müjüsüquec yupj. Nasa jac' quinam yom malala la nijí. Jis lal jac' napj enemigopan", nin tjevele Jesús.

Yupj ntji'liñ Jesús.

(Marcos 14.43-50; Lucas 22.47-53; Juan 18.2-11)

⁴⁷ Jesús niná véletsja na, ne'aj tjac' Judas. Jupj apostolpan dóceya popa watsja. Se cóñcatsja Jesús. Niyom pajal pülücj tjiquil Judas lal quinam. Pjü way polomay jatatsja, yo pjwel jatatj watsja mo'o la süp Jesús. Sacerdote noypan sin tjajam yupj la tjilil Jesús. Co'müypan judiopan sin popé sin tjajam wa yupj. ⁴⁸ Judas jis lal tjac' la tjilil Jesús. Jupj nasa tjevéletsja ca sin 'yüsa la mijis cana Jesús. Tjevele: "Pjaní lal ca la nlanan napj. Niná ne Jesús. Ntjüiliqué jupj." ⁴⁹ Mpes ne'aj tjemey Judas, Jesús nt'a p'in. Ne'as tjemey, 'üsüs tjevele jupj lal, quelel la tjiji jinwá. Tjevele:

—Nejepa, tjacuwis quinam.

⁵⁰ Jesús tjevele jupj lal:

—Najamica, napj selé tsjan mpes tjacuy.

Jesús nin tjevele na, p'a wa niyom ne'as tjiquil. Ntji'liñ Jesús, jis la man jupj jepapan nt'a. ⁵¹ Nin la tjajay na, Jesús discípulo pjaní polomay nt'ya, syults'a jupj vaina mpe. Jay tjejoy'o yom pjaní. Yom niná mozo waytsja, sacerdote más püné mpes. Pjots' taná tjejoy'o jupj.

⁵² Jesús tjevele discípulo lal:

—Vaina mo'o jas tjejyama jipj polomay. Polomay mpes la palan, cya'liñ wa polomay mpes. ⁵³ Napj ma ca la mpalan yupj jis lal. Napj 'ücj la cümon Mpapay ncapij la p'acj. Napj la cümon Mpapay lal, jupj ca ángel militarpan pülücj sin cüjamas napj nt'a, la cüpa'nactsja napj enemigopan jis lal. Más 'in pülücj yupj setenta mil lal. ¿Ncu ma jin 'yüsa niná? ⁵⁴ Ma ca nin la mejay. Niná la cüjay napj, ma ca cüpalas Dios Popel tjevele jinwá. Dios Popel tjevele yupj ca nin la mijicj napj lal —nin tjevele Jesús jupj discípulo lal.

⁵⁵ Nin tjevele na, tjevele wa jupj ntji'liñ jis lal:

—¿Tsjan mpes polomay t'o, yo pjwel t'o wa la tjilil napj? Niná lojí pwequepj la tjilil. Pjü jyawca Dios wo nt'a tjo'ostsja napj. Napj sin 'yüsa la tjejay ne'aj. Lovin ma ntjutjililiqué ne'aj tjo'os na. ⁵⁶ Niná pjü tepyala ca nin mpalas profetapan tapac pajal püna. Yupj tapac, Dios Popel jupj —tjevele Jesús.

Nin tjevele na, pjü ts'equeneñ jupj discipulopan. Jesús ne'aj tóñcatsja tjil.

Tjaman Jesús judío noypan nt'a.

(Marcos 14.53-65; Lucas 22.54-55, 63-71; Juan 18.12-14, 19-24)

⁵⁷ Nasa ntji'liñ Jesús. Yupj tjaman jupj Caifás nt'a. Caifás sacerdote más pünetsja. Nasa 'a jis tjimyula ne'aj Moisés popel sin 'yüsa lajay. Co'müypan judiopan sin popé 'a jis tjimyula wa ne'aj, Caifás wo nt'a. ⁵⁸ Pedro Jesús cjüil tjemey campapé. Ne'as tjemey wa jupj sacerdote más püné wo nt'a. Tjüwücj jun vilicj po'ó tjac' Pedrú. Tjüwücj nt'a wama tjemey wa. 'Etlele jupj militarpan nepénowa jis lal. Quelel nyúcatsja tsjan ca mpalas Jesús.

⁵⁹ Ne'aj jatja watsja sacerdote noypan. Ne'aj jatja watsja judiopan jis jepapan. Yupj 'a mulú jajütütj judiopan. Yupj pjü la tjü'üy tjunuc pjacj malala mveles Jesús po'ó. La tapal watsja pjacj ca la ntsawilis Jesús po'ó. Po

quelel javeleptsja 'ücj cus la tül jupj. Quelel ja'ünantsja jupj. ⁶⁰ Pülücj tjiquil yupj jis walap'a'á la tsuwil Jesús po'ó. Newa la tsuwilpan ma nin p'iyá javeleptsja. Mpes jepapan ma polel cus tül Jesús yupj tjowelepj mpes. Pjaní p'in t'ya tjevele mpes, ma polel cus tül jupj.

Yacjaya niyom mat'e tjiquil yupj jis walap'a'á. ⁶¹ Niyom mat'e tjowelepj:

—Yom niná tjevele jupj 'ücj malala liji Dios wo. Tjevele ts'ac' cont'e na t'üc' ca jas mäjünsüs niswá.

⁶² Niná tjowelepj na, sacerdote más püné jas tjiyün-sa, tüwütüwú toñca. La tji'yüya Jesús lal:

—¿Ncu ma ca qjuis lal mvelen ncu t'üc' way nin tjevele? Yupj javelepj yupj salejepj jipj malala tjevelen —nin tjevele sacerdote más püné.

⁶³ Newa lyájasa tóñcatsja Jesús. Sacerdote más püné tjevele jupj lal:

—Napj 'i jütütj jipj ca t'üc' mvelen. Dios pjoca jipj velen. Jupj p'ü'ü lovin. Ca cyapj ntülüs jipj li tsuwil. Qjuis wala tjevele ncu jipj niná Jepa Püné Dios tjevele ca jas majamas qjuis capj la p'acj. ¿Ncu Dios Jatjam jipj?

⁶⁴ —Nin —tjevele Jesús—. Napj niná p'iyá jipj velen jin. Pjü way nun jis lal velé wa, nun ca nucu napj t'üc' way velé. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejyamá. P'a jyawca na ca nus nucu napj ca mo'os Dios li'inyampe. Ne'aj ca mo'os, ncuypj 'a mulú ca mäjü'tücj. Jupj pajal jas tjiyocj pjü jis lal. Nun ca nucu wa napj ncuwis nosis nt'a mol mpes —nin tjevele Jesús.

⁶⁵ Jupj nin tjevele na, sacerdote más püné la tücüeme jupj jas quip p'iyá. Nin lajay judiopan, p'a wa malala vele na Dios po'ó. Jupj tjevele jepapan p'a wa jis lal:

—Pajal malala tjevele Jesús Dios po'ó. Ma qjuis la p'a wa mveles Jesús malala la tjiiji. Nun p'iyá t'apja'aque Jesús malala tjevele. ⁶⁶ ¿Ncu pajal malala la tjiiji Jesús?

—Pajal malala la tjiiji —tjowelepj—. Cupj ca cus ntülücj, mpa'is, jupj malala la tjiiji mpes.

⁶⁷ Nin tjowelepj na, cus t'jupjuts' Jesús, wola po'ó. Yupj jis mas jus tjolototj, po'o jatültsja jupj. P'a wa mos la pacatj mpes wola po'ó tül jupj. ⁶⁸ Tjowelepj jupj lal:

—Qjuis lal tjevele pjacj wyala po'ó tyüla. Dios ca jin 'yüsa la mijis. Jipj niná Yomen Dios jas tjejyama qjuis capj la p'acj —nin tjowelepj la t'jüpjüts'ün jupj mpes.

Pedro tjevele jupj Jesús jomica tulucj.

(Marcos 14.66-72; Lucas 22.56-62; Juan 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Newa wosis t'asiyü t'jüwücj mo'o já'asatsja Pedrú, sacerdote más püné wo nt'a. Ne'aj já'asatsja na, tsjücjüim t'acj' jupj nt'a. Tsjücjüim niná mozo waytsja ne'aj. Jupj tjevele Pedro lal:

—Jipj se coñ watsja Jesús, jupj ne Galilea mpe 'eseptsja.

⁷⁰ Pedro tsyüpünú pjü jis walap'a'á.

—Ma nin 'yüsa tsjan mpes velen jipj —tjevele.

⁷¹ Pedro nin tjevele na, tjemey t'jüwücj jun vilicj po'ó. Ne'aj toñca na, tsjücjüim p'a wa jus t'jinyuca. Niná tsjücjüim tjevele ne'aj lejeñtsja jis lal:

—Yom niná se cóñcatsja Jesús, Jesús Nazaret mpe 'eseptsja.

⁷² Pedro tsyüpünú niswá. Tjevele:

—Dios pjoca napj velé. T'üc' way ma si nuc jupj —tjevele.

⁷³ Niyom p'a wa ne'aj tjelejeñ custjay. Yacjaya yupj tjiquil Pedro nt'a. Tjowelepj:

—T'üc' way jipj Jesús discipulopan popa. Jipj Galilea mpe 'eseptj jin p'iyá velen.

⁷⁴ Nin tjowelepj na, Pedro tjevele:

—Dios 'ücj ca ncapj ntülüs napj li tsuwil. T'üc' way ma si nuc yom niná.

Nin tjevele na, leñ way la tipiya castlyaj cocoy. ⁷⁵ La tipiya na, Pedro jola tepyala Jesús tjevelá. “La con ca mvelen ma nus nyuc. Castlyaj cocoy la puyú secj p'in, ca nin la mijin”, tjevele Jesús. Pedro jola tepyala na, tjemey wo nepé. Pajal la tipiya jupj. Pajal jólatsja malala la tjiiji.

27 Püstapj na sacerdote noypan 'a mulú jätjatsja niswá co'müypan jis lal. T'jüjütütj ca mü'ü'nacj Jesús, püste na tjowelepj jin p'iyá. ² Mpes Jesús mos tsupaptsja. Tjaman jupj Pilato nt'a, ca cus ntülüs jupj. Pilato jepa püné auxiliar waytsja jupj. Romano waytsja, judío tulucj. Israel mo'o patja jis tjiyü'ta jupj.

Judas jupj p'iyá tji'yü'na.

³ Judas p'iyá jis lal t'acj' Jesús enemigopan, jis la tjiilil jupj. Locopyaya Judas jus nleya jepapan quelel ja'ünantsja Jesús. Ca cus ntülücj Jesús, jupj malala la tjiiji mpes, tjowelepj. Niná jus nleya na, jupj jola tepyala pajal malala la tjiiji Jesús lal. 'Aplijila tepyala pajal. Mpes jupj tjemey niswá sacerdote noypan nt'a, co'müypan nt'a wa. 'A mulú jätjatsja yupj. Judas teque'e, tje'yaya niná t'emel c'a tréinteya, nawaja'a tja'ayapj. Ma jostjsja quinam jupj.

⁴ —Malala nyuca la tjejay napj —tjevele jupj—. Napj nun jis lal t'jum jupj nt'a, la tjiilil jupj. Nun nasa quelel mü'ü'ná jupj. Jupj malala la tjiiji tulucj, nujisas mpes p'in quelel 'ü'ná jupj —tjevele.

Yupj jupj wola tjowelepj:

—Jipj p'iyá nin la tjejay. Ma nin qjuiyola jipj la tjejay mpes —nin tjowelepj jupj.

⁵ Mpes Judas 'amá 'alá la ts'iyá niná t'emel Dios wo mo'ó. Tjemey jupj. Tjemey na, jupj p'iyá mwen tsyu'pa tjevyala, tepe'e.

⁶ Judas tjemey na, sacerdote noypan tapay t'emel jupj na'aj la ts'iyá. Yupj yuwá p'in tjowelepj: “Malala Dios lal 'yonsocj t'emel niná p'a wa t'emel lal Dios wo mo'ó. Niná t'emel mpes jaylacj la tjiijicj yom mpa'is. Ma polel la ta'es niná”, tjowelepj yupj. ⁷ Yuwá tjowelepj tsjan la qjuijicj t'emel mpes. Yólatsja 'ücj jaylacj jis la jay 'amá tsjo'oy ts'yawa juts'a'á. 'Amá niná panteón nsem p'a mpe ne'espan mpes. Mpes nin la t'ajay t'emel lal. ⁸ Nin mpes 'amá niná “'Amá 'As” ló tepyala. Nin ló ne'aj custjay.

⁹ Nin tepyala na, t'üc' tepyala Jeremías tjevele pajal püna. Profétatsja jupj, Jeremías. Jupj tjevele: “Yupj natj t'emel c'a treinteyá. Pjaní waytsja yupj jis lal. Israelpa njowelepj 'ücj jaylacj jis la jay niná jupj mpes, ne nin la t'ajay. ¹⁰ T'emel mpes jaylacj la t'ajay momas, tsjo'oy

ts'yawa juts'a'á. Nejepa Dios ntijjütüta ca nin la mejay t'emel mpes." Nin tjevele Jeremías pajal püna.

Pilato tjevele Jesús malala la tjiiji tulucj. Jupj sin cus tyüla jupj.

(Marcos 15.2-20; Lucas 23.3-5, 13-25; Juan 18.33-19.16)

¹¹ Nasa tjaman Jesús jepa romano nt'a, jupj ca mvelles ncu ca cus ntülüs. Jepa niná la tji'yüya jupj lal:

—¿Ncu judiopan jis jepa püné jipj?

—Nin napj —tjevele Jesús.

¹² Sacerdote noypan tjat' tjowelepj Jesús po'ó jepa romano wolap'a'á. Co'müypan tjat' tjowelepj wa. Newa ma tjevele Jesús ncu t'üc' tuluctsja. ¹³ Jepa romano Pilato lotsja. Jupj la tji'yüya Jesús lal:

—¿Tsjan mpes ma qjuis wala velen ncu t'üc' malala la tjejay, yupj javelepj jinwá? ¿Ncu ma tjapjac' yupj tjowelepj jipj jin po'ó? Tjowelepj la pülücj malala la tjejay jipj.

¹⁴ Jesús newa ma lal tjevele jupj. Pues ma tjevele ncu t'üc' waytsja yupj tjowelepj. Pilato ma jas tji'yüsa tsjan mpes Jesús ma tjevele. Nin jólatsja jupj. ¹⁵ Jepa romano janmacj jas tjejjama yom pjaní cawilta mpe fiesta niná tepyala na. Judiopan la t'aptsja pjacj pje'á nyacas cawilta mpe. ¹⁶ Nin jawas cawilta mo'o já'asatsja wa yom malala la tjiiji. Barrabás lotsja jupj. Pjü salejeptsja jupj malala la tjiiji. ¹⁷ Pilato quelel se jamatsja Jesús. Mpes judiopan pülücj 'a jis tjiimyula na, jupj la tji'yüya yupj jis lal.

—¿Cana nujos napj ca jas majam cawilta mpe? —la tji'yüya jupj—. ¿Ncu nujos Barrabás ca mim? ¿Ncu nujos Jesús ca mim? Nepénowa javelepj jupj niná Yomen Dios jas tjejjama nucopj la p'acj —nin tjevele Pilato.

¹⁸ Jupj seletsja jyamañ waytsja judío noypan Jesús lal. Jupj seletsja nin mpes tjaman Jesús jupj nt'a, jupj ca cus ntülüs.

¹⁹ Pilato ne'aj tjá'asatsja jupj silla casá, niná casá tjá'asatsja la veles ncu cus lo tül. Ne'aj tjá'asatsja na, Pilato jats'om taná tjevele jupj lal: "Yom niná malala la tjiiji tulucj. Po ma mvelen ca cus ntülücj jupj. Püste malala tjinyuc jupj mpes. Pajal lecj tjejjá malala tjinyuc mpes." Nin tjevele Pilato jats'om.

²⁰ Judiopan p'a casá yólatsja. Sacerdote noypan nasa tjowelepj ne'aj 'a jis tjiimyula jis lal. Co'müypan tjowelepj wa yupj jis lal. Topon yupj tjowelepj. Nin mpes yupj japontsja más 'ücj la mon ca cus ntülüs Jesús, mpa'is.

²¹ Pilato la tji'yüya yupj jis lal:

—¿Pjacj yupj popa ca jas majam nun nt'a? ¿Tsjan nujos nun?

—Qjuisas ca jas majaman Barrabás —tjowelepj.

²² Pilato la tji'yüya:

—¿Tsjan ca la mejay Jesús lal, ne ma se jam? Nepénowa javelepj jupj niná Yomen Dios jas tjejjama nucopj la p'acj.

Pjü yupj tjowelepj:

—Cruz po'o tjejjala jupj, mpa'is.

²³ —¿Tsjan mpes ca müjütütj cruz po'o lo valas jupj? —tjevele Pilato—. Ma malala la tjiiji jupj.

Niná tjevele na, pajal yümücj la tupuyupj:

—Cruz po'o mvalan jupj, mpa'is.

²⁴ Pilato jola tepyala yupj ma quelel pjyacañtsja jupj tjejelá. Mop'in jisastsja Jesús mpa'is. Pilato jus nleya wa ts'a 'intsja yupj, jupj ma la tjiiji yupj la tjomon jinwá. Nasa quelel la palantsja yupj. Nin mpes 'üsú tepyula, mos tepe'e pjü jis walap'a'á. Pajal pülücjsja judiopan ne'aj. Pilato tjevele jupj jis lal:

—Napj ma nin lejay mpa'is niná yomen. Nun p'in nujos mpes ca mpa'is.

²⁵ Pjü way yupj jupj wola tjowelepj:

—'Ücj ca qjuis capj ntülüs Dios, ncuypj mü'ü'nacj Jesús. 'Ücj wa jis capj ntülüs cupj qjuis ts'uyupan —nin tjowelepj yupj.

²⁶ Niná tjowelepj na, Pilato jas tjejjama Barrabás cawilta mpe, yupj jisastsja jinwá. Tjiijyü'ta jupj millitarpan mo'o nsüpücj Jesús. Tjiijyü'ta ca cruz po'ó mvalacj jupj, la 'ünan.

Militarpan la tjüpjüts'ün Jesús.

²⁷ Niná tjiijyü'ta na jepa romano, militarpan tjaman Jesús jepa romano wo mo'ó. Tjowelepj ncul wa la p'a wa militarpan jupj wo nt'a tsji' lajaytsja. Tjiquil, t'asiyü tjelejeñ Jesús. ²⁸ Yümücj jas tjü'ipj jupj jas quip. Jas tjü'ipj na, jas tjüwü'ün militar jas quip je. Nin la tjjajay la pjüts'ün Jesús mpes. Jepa jas quip jin justa la tjjajay.

²⁹ Yo pjwel jam jus tjulujupj jay pjucj po'ó la 'onsos. Jesús jay tjo'onsopj, corona jay já'asa jinwá. Visyú tja'ayapj jupj mos li'inyampe, jepa püné t'e'enca jinwá. Nin la tjjajay na, pajal la tjüpjüts'ün jupj mpes. Jis tic' jin tjelejeñ jupj wolap'a'á. Tjowelepj:

—Qjuisas 'ücj jyas mpü'üm. Jipj jepa püné judiopan jis lal.

³⁰ La pülücj cus tjupjuts' Jesús. Natj wa visyú jupj mos mpe, mo'o süptsja jupj visyú mpes. Tsjay la pülücj süptsja jupj. ³¹ T'üc' la tjüpjüts'ün na, jas tjü'ipj jas quip je. Niswa jas tücüipap jupj jas quip. Nin la tjjajay na, jupj lal tjiil, cruz po'o jis la valas jupj.

Pajal la tjüpjüts'ün Jesús, cruz po'o tjejjala na.

(Marcos 15.21-32; Lucas 23.26-43; Juan 19.17-27)

³² Jesús lal tjiil na, militarpan tjunuc yom pjaní ne'aj já'matsja. Simón lotsja jupj, Cirene mpe 'eseptsja jupj. Tjüjütütj tjyama cruzus Jesús mpes, ne nin la tjiiji jupj.

³³ Ne'as tjiil cruz po'o lo valas nt'a. Gólgota lotsja ne'aj. "Gólgota" mpes 'ücj la veles "Jay Pjucj Cjüele" cupj qjuis tin. ³⁴ Uva 'üsú tja'ayapj Jesús lo müs. Uva 'üsú niná leméliyu la süpjütsja, pajal nepé vyaja lo ts'uc. Pajal 'ónatsja. Jesús tsjicj way tjümü'ü, tjinyuca. Jus nleya leméliyu la süpjütsja, ne ma tjümü'ü. ³⁵ Cruz po'o tjovalapj jupj clavo mpes. Nin la tjjajay na, Jesús jas quip jis tja'ayapj yuwá. Militarpan tjejjelañ tjunuc pjacj nta'es jupj jas quip. ³⁶ 'Atjalapj yupj ne'aj, tjjajamapj Jesús, jupj jomicapan ma ca ncul, ma ca cus nts'optecj cruz mpe. ³⁷ Nasa tüpüntüpj tabla tsjicj cruz po'ó Jesús jay nt'a. Tabla niná po'o tapac tsjan mpes cus tül Jesús. Ninana tapac:

NINANA JESÚS, JEPa PÜNÉ JUDIOPAN JIS LAL .

³⁸ Yupj tjovalapj wa pwecapan mat'e p'a wa cruzus po'ó. Pjaní wa tjovalapj Jesús li'inyampe. Pjaní wa tjovalapj Jesús nancupwepé. ³⁹ Judiopan nepénowa cruz toñca jin tjil. Yupj sey pjucj la süpjüntsja jupj mpes. Ma topon 'üsüstsja jupj. Pajal malala po'o tjowelepj jupj.

⁴⁰ Tjowelepj:

—Jipj tjevelen jipj 'ücj malala la mijin Dios wo. Ts'ac' cont'e na niswa ca jas müjünsün, tjevelen jipj. Mpes 'ücj wa cyapj la p'acj jipj p'iyá. Jipj Dios Jatjam, 'ücj palá ncuwim cruz mpe —nin tjowelepj jupj.

⁴¹ Sacerdote noypan la tjüpjüts'ün wa Jesús, yupj jinwá. Nin p'iyá tjowelepj wa Moisés popel sin 'yüsa lajay. Nin p'iyá co'müypan. Niná tjowelepj:

⁴² —Jupj jis capj tjep'ya'sa la p'a wa. Ma polel cus la p'acj jupj p'iyá. Jupj ne p'iyá Jepa Püné judiopan mpes, qjuisas ca palá ncuwim. Jupj nin la qjuijis, cupj cüponec catsja jupj mpes. ⁴³ Jupj tepyona Dios ca 'üsüs la qjuijis jupj mpes. Dios quelel liji jupj, más 'ücj Dios ca cus mp'a'sas quinam. Jupj tjevele jupj p'iyá Dios Jatjam —nin tjowelepj jupj.

⁴⁴ Pwecapan cruz po'o tjelejeñ Jesús lal, nin p'iyá tjowelepj yupj. Yupj pajal malala tjowelepj Jesús lal, la p'a jinwá.

Jesús tepe'e.

(Marcos 15.33-41; Lucas 23.44-49; Juan 19.28-30)

⁴⁵ Lots'ac' culupwen nt'a tjá'asa na, püste tepyala pjü nosis casá. Hora cont'e te tóñcatsja. ⁴⁶ Las tres tepyala na, Jesús pajal yümücj la tipiya, tjevele Dios lal:

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? —tjevele jupj. (Ninana jupj tjevele 'ücj wa la veles: "Napj Ndios, napj Ndios, ¿tsjan mpes 'os t'aj jipj?" Nin velecj niná cupj qjuis tin.)

⁴⁷ P'a wa ne'aj p'in tjelejeñ, tjepjyacañ wa jupj tjevelá. Tjepjyacañ na, ma sin tji'yüsa tsjan mpes nin tjevele. Yupj tjowelepj:

—Jupj Elías lal vele ncuwim. Jos ca cus mp'a'sas. Elías profeta püna tüpü'ü jupj.

⁴⁸ Jesús nin tjevele na, yupj popa pjaní leñ way ts'üeqené, esponja teque'e. Esponja uva 'üsú 'ona mo'o tsyu'pa yo po'ó, mpe tecyacaná. Tje'yaya ca mü'üm Jesús. ⁴⁹ Pjü way la p'a wa tjowelepj:

—Po ma ma'ayan mü'üm niná. Cupj quelel nyucucj ncu Elías ncuwim cus la p'acj.

⁵⁰ Jesús yümücj tjevele niswá. Nin la tjiji na, tepe'e jupj.

⁵¹ Pülül p'omp'om jálatsja Dios wo mo'ó, pülül niná wo t'em pjaní jinwatsja. Jesús tepe'e na, pülül niná nayapé palavin la tücüeme. Dios la tjiji la tücüeme. Nosis jus tiquits'e 'ots'ipj. Pe witjacj la tjeleptan 'ots'ipj.

⁵² Jesús tepe'e na, pülücj janucun jis tepyala püna tecya'liñ sin popé. Dios sa coñ witjactsja yupj. 'Amá toc tapatja nt'a la tjelepta. ⁵³ Pje'á tjiquil toc pátjatsja mpe. Jesús jas tjijyünsa na la püt'üs niswa, yupj tjil wa Jerusalén mo'ó. Pülücj yus tjunuc yupj.

⁵⁴ Jepa militar tjejyámatsja Jesús, jupj jomicapan ma ncul cus nts'optecj cruz mpe. P'a wa militarpan jupj lal lejeñ watsja, militar püné lal. Tjunuc nosis jus tiquits'e.

Tjunuc wa pjü niná tepyala Jesús tepe'e na. Niná tjunuc na, pajal lacj tjeypatsja. Tjowelepj:

—T'üc' way jupj Dios Jatjam waytsja.

⁵⁵ Nequem pülücj way ne'aj lejeñtsja, campa way 'in cruz toñca mpe. Tjunuc wa tepyalá. Jesús jomicapan waytsja yupj. Cus tocoñ Jesús, Galilea mpe t'ac' na. Tjotion jupj mpes, pjü 'ücj la t'ajay wa jupj tüpü'ü nt'a.

⁵⁶ Yupj popa pjaní María lotsja. Magdalá mpe 'eseptsja jupj. P'a wa María ló watsja jupj. Jupj Jacobo jamaytsja, José jamaytsja. Quepj p'a wa Zebedeo jatjampan sejamay.

Pe jul mo'ó, neven nt'a, tüpüntüp Jesús.

(Marcos 15.42-47; Lucas 23.50-56; Juan 19.38-42)

⁵⁷ Nasa quelel t'yaja na, yom p'a wa t'ac'. Yom niná pülücj tyá'atsja. Arimatea mpe 'eseptsja, judiopan patja nt'a. José lotsja. Jesús discípulo watsja. ⁵⁸ José tjemey Pilato nt'a. La tjemyona Jesús jüp'üy la toc. Pilato tji-jyü'ta ca nin nsem. Tjijyü'ta militarpan ca ma'ayacj Jesús jüp'üy. ⁵⁹ Mpes José palá nt'ya Jesús jüp'üy. Tjivyü'ünü pülül pje mpes. Salá waytsja pülül.

⁶⁰ Tipyünta Jesús jüp'üy pe jul mo'ó, neven nt'a, tepe'e 'ücj la püntüs nt'a. Püna p'in tjijyü'ta la toc jomwen jul, jupj p'iyá tepe'e tulucj p'in. Nin lajaytsja judiopan. José jostsja jomwen jul toc toñca jupj pe'e na. Tepe'e ne'aj tipyünta tulucj custjay. Jesús jüp'üy ne'aj tipyünta na, pe püné jas tentené jun la t'olon jomwen jul. Jun t'yo'na na, tjemey. ⁶¹ María newa ne'aj já'asatsja pe jul wolap'a'á. Niná María, Magdalá mpe 'eseptsja. P'a quepj tjá'asa watsja María lal. María ló watsja jupj.

Militarpan jajamapsja jomwen jul nt'a, Jesús jüp'üy tüpü'ü nt'a.

⁶² Ya sacerdote noypan tjil Pilato nt'a. Fariseopan tjil wa yupj jis lal. Nin jawas ma polel tsji' lajaytsja; t'añ p'in 'ücj la t'ajay ma ca tsji' la mijicj nin jawas ma tsji' lajay na. Tjil na, ⁶³ tjowelepj Pilato lal:

—Cupj qjuiyola tepyala Jesús tjevelá. Tjevele jupj ca jas müjünsüs mpü'üm niswá ts'ac' cont'e tepyala na. Jupj la tsyawilitsja lovin. ⁶⁴ Mpes cupj qjuisas jipj ca müjütün militarpan majamacj jomwen jul, Jesús jüp'üy pü'ü nt'a. Qjuisas newa majamacj ne'aj, ts'ac' cont'e tepyala nas. Militarpan leñ ne'aj, jupj discipulopan 'ücj wa ncul, mpequeñ jupj jüp'üy. Ca mvelecj jupj jas tji-jyünsa. Nyucunú quinam, ca mvelecj. Ca yus ntsawilicj judiopan. Judiopan topontsja Jesús lal, jupj nyucunutsja na. T'üc' ca mponec quinam, jupj jüp'üy leñ cüvalas —nin tjowelepj yupj Pilato lal. ⁶⁵ Pilato jis lal tjevele:

—Mwü. Napj militarpan ca mal nun jis lal, ca majamacj nujisas jinwá. Nin la müjí Jesús jomicapan ma ca wama mal jomwen jul mo'ó. Pjü 'ücj polel lojí, pjü la müjí.

⁶⁶ Mpes tjil yupj. 'Ücj la t'ajay jomwen jul nt'a. Jun t'yó'natsja jomwen jul, pe püné mpes. Hilo tsjicj way po'o tüpüntüpj pe wolap'a'á 'ots'ipj, ca jus nlayecj ncu wama jil gentas. Militarpan jis tjüjünsüpj tjil, militarpan jis la jamas ne'aj.

Jesús nyucunú tepyala niswá. Jas tjiyyünsa jupj.

(Marcos 16.1-8; Lucas 24.1-12; Juan 20.1-10)

28 Teczyawaja sábado quinam, nasa domingo tepyala. 'Ücj tsji' lajaytsja quinam. Tjejyawca na, tjil nequem jomwen jul la nuc, Jesús jüp'üy tüpüntüpj nt'a. Quepj pjaní María, Magdalá mpe 'esepj. Ma'ajapj María ló watsja.

² Pajal jus tiquits'e nosis. Dios ángel pjaní tjac' tsjun mpe, nin mpes nin tepyala niná. Tjemey jupj jomwen jul nt'a. Jas tentené pe püné jun vilicj mpe. Jun cjol tepyala. 'Etlele ángel pe casa'á. ³ Pasal jas jawtsja jupj, menmené jinwá. Jas quip pje waytsja pajal, mol pje jinwá. ⁴ Militarpan tjelejeñ ne'aj custjay. Tjajamapj jomwen jul nt'a. Ángel tjunuc na, ticyücüyüñ yupj, laçj tjejapj mpes. Jis capj t'yaja pjü.

⁵ Nequem ma sin tji'yüsa tsjan tepyalá. Mpes ángel tjevele yupj jis lal:

—Po ma locj tjejá quinam. Napj selé nun lo palá Jesús. Jupj ne cruz po'o tepe'e. ⁶ Leñ quinam jupj. Jas tjiyyünsa. Nyucunú tepyala niswá, jupj tjevele jinwá. Nculá nun. Tjunuca jupj tüpü'ü nt'a. ⁷ Nun tjunucú na, leñ way lowa jupj discipulopan nt'a. Tjowelé yupj jis lal jupj jas tjiyyünsa quinam. Nyucunú p'in quinam. Mwalá way jama nun jis lal Galilea nt'a. Galilea nt'a ca jus nucú jupj niswá. Nin ca mvelé nun yupj jis lal. T'üc' ca mpalas napj tjevelé jinwá —nin tjevele ángel yupj jis lal.

⁸ Mpes leñ way tjil nequem jomwen jul mpe, ángel tjiyyü'ta jinwá. Newa laçj jeyaptsja. Pajal 'ücj jisastsja wa. Ts'equeneñ la veles discipulopan jis lal. Quelel javeleptsja ángel tjevelá. ⁹ Newa ts'equeneñ na, Jesús lay jis tepyala yupj jis lal. Tjac' la nñjüsü.

—¿Min nucopj tjejyawca? —tjevele jupj.

Nequem tjil jupj nt'a, palá nipi'tjiñ jupj wolap'a'á. Ntji'liñ jupj tsjom. Yólatsja jupj pajal püné, mpes nin la tjajay. ¹⁰ Jesús tjevele yupj jis lal:

—Po ma locj tjejá quinam. Lowa, mvelé mpülucpan jis lal. Najas ca mal Galilea nt'a. Ne'aj ca nus nucucj. Nin ca mvelé yupj jis lal —tjevele.

Militarpan la tsawil.

¹¹ Nequem nasa tjil jomwen jul mpe. Tjil na, militarpan ne'aj tjátjatsja custjay, yupj ne jajamapsja jomwen jul. Yupj sin popa nepenowá tjil Jerusalén mo'ó. Tjowelepj sacerdote noypan jis lal. Pjü tjowelepj tepyalá. ¹² Sacerdote noypan 'a jis tjiymyula judío co'müypan jis lal. Ma jisastsja la p'a wa judiopan ca jus nlayecj Jesús jas tjiyyünsa. Mpes yuwá p'in tjowelepj 'oyñ nyuca la qjuijicj la p'a ma ca jus nlayecj. T'emel pülücj jis tja'ayapj militarpan niná la tsuwil mpes. ¹³ Ninana yupj tjowelepj militarpan jis lal: "Nun ca mvelé jupj discipulopan tjiquil püste na. Ca mvelé tepequeñ jupj jüp'üy nun tjiyyünaqué na. ¹⁴ P'a witjacj niná cüvelecj jepa romano lal, cupj 'ücj ca la mijicj ma nucopj tyüla jupj", nin tjowelepj yupj.

¹⁵ Niná 'ücsja militarpan jis lal. Mpes natj t'emel. Yupj la tsawil, sacerdotepan tjiyyütütj jinwá. Judiopan topon militarpan tjowelepj. Ninana tintsja yupj t'ya tjowelepj, newa javelepj niná Jesús po'ó.

Jesús jos jupj discipulopan ca mal pjü nosis nt'a, ca sin 'yüsa la mijicj jupj mpes.

(Marcos 16.14-18; Lucas 24.36-49; Juan 20.19-23)

¹⁶ Jesús discipulopan 'ónceya tjil Galilea nt'a, jupj tjiyyü'ta jinwá. Tjil joc' pjaní nt'a, jupj nasa tjevele yupj ca mal ne'aj. ¹⁷ Ne'aj jus tjunuc Jesús. Salejeptsja jupj Dios Jatjam, mpes palá nipi'tjiñ jupj wolap'a'á. Yupj sin popa nepenowá sey c'a jinwatsja custjay. 'Ots'ots' way p'in topon niná ne t'üc' way Jesús. ¹⁸ Jesús ne'as tjemey yupj nt'a. Tjevele yupj jis lal:

—Napj 'ücj jyütütj pjü way tsjun po'ó. Pjü wa nosis casá 'ücj jyütütj wa. Mpapay ntje'aya ca nin nsem.

¹⁹ Mpes lowa nun pjü nosis casá. Pjü 'a mulú patja jis lal ca mvelé napj mpes. Sin 'yüsa lis müjí, mpes yupj napj discipulopan ca jis mpalas. Bautizar ca lis müjí Dios Mpapay mpes, Dios Jatjam mpes wa, Dios Cjües mpes wa. ²⁰ Ca sin mü'üsüs la müjí ca nin la mijicj pjü way napj nu tjiyyütütj. T'üc' way napj p'iyá ca nucopj ncoñ lovin, nosis cyawaja nas —nin tjevele Jesús jupj discipulopan jis lal.

SAN MARCOS

Juan el Bautista tjevele Jesucristo po'ó.

(Mateo 3.1-12; Lucas 3.1-9, 15-17; Juan 1.19-28)

1 Po quina papel ca mpac Jesucristo po'ó, jupj ne Dios Jatjam. Papel niná ca mveles tsjan niná pajal 'üsüs tepyala jupj la tjiji mpes.

² Püna Isaías la p'a jis lal tjevele Dios tjevelá. Profétat-sja jupj püná. Jupj papel tepyaca Dios tjevelá Jatjam lal. Ninana tepyacá:

“Napj yom pjaní jas majam ca.

Jupj ca mim napj mpes.

Jupj mveles ca napj mpes.

Jupj mwalá way ca mim jipj lal.

P'a jawas jipj ca mim.

Yom niná ca mveles gente jilal.

Mpes yupj ca jisas nsem jipj jay yupj nt'a.

³ Yom niná wa cjuwá nt'a ca mim jupj. Pajal ca quelel mveles gente jilal napj mpes. Mpes yümücj ca mveles: 'Qjuis Jepa Püné ca ncuwim.

Nujola t'as ca nin la müjí quinam jupj jos jin.

Malala nujola nun jümücj la lu'ulú jinwá.

Po ma malala nujola t'as quinam.

'Üsüs nujola t'as, qjuis Jepa Püné jos jinwá,

nin ca mveles jupj.”

Dios tjevele jupj ca nin mveles; Isaías tepyaca Dios tjevelá. ⁴ Mpes p'a jawas yom ne'aj tjac' wa cjuwá nt'a. Juan el Bautista lotsja jupj. Gente jis walap'a'a tjevele más 'ücj 'aplijila nsem yupj, malala nyuca la tjajay mpes. Más 'ücj ca Dios jos jin la mijicj quinam. Juan tjevele jupj ca 'üsüma jis mpa'tas, mpes bautizar jis mpalas ca. Tjevele ca sin müjünsüs niswá. Mpes pjü ca jus nlayecj yupj quelel 'üsüs la mijicj quinam, Dios jos jinwá. Nin mpes Dios ca perdonar lis mijis malala nyuca la tjajay. Nin tjevele Juan yupj jis lal.

⁵ Pülücj way tjiquil jupj nt'a. Judea mpe tjiquil wa, ne'aj judiopan pjaní pjaní patja nt'a. Jerusalén mpe tjiquil wa, ne'aj pülücj patja judiopan. Yupj tjiquil, tjow-elepj jupj lal malala nyuca la tjajay. Niná tjowelepj na, Juan bautizar lis tjiji 'üsú mo'ó. Jordán ló 'üsú ne'aj.

⁶ Juan jas quip camello ts'üilin waytsja jupj. Col tsyú'patsja pjoloc' mpes. Ts'elel lyájatsja jupj. Ts'as joc' 'alape píjisa watsja. Lovin nin tüpü'ü. ⁷ Gente jilal tjevele: “P'a jawas p'a wa ncuwim. Más püné jupj napj lal. Napj pajal tsjicj jupj lal. Po 'üsüs napj lal tsji' lejay jupj mpes. Napj jupj caite syoc la p'in 'ücj napj lal.

⁸ Napj bautizar la nusejay 'üsú mpes la p'in. Yom p'a wa niná más 'üsüs ca la mijis. Jupj ca nu ma'ayas Dios Cjües.”

Juan el Bautista bautizar la tjiji Jesús.

(Mateo 3.13-17; Lucas 3.21-22)

⁹ P'a jawas Jesús Nazaret mpe tjac' jupj, Galilea se jütütj mpe. Juan el Bautista nt'a tjemey. Juan el Bautista bautizar la tjiji Jesús 'üsú püné mo'ó, niná 'üsú Jordán ló. ¹⁰ Jesús 'üsú mpe jas tjijyünsa na, jupj tjinyuca tsjun po'ó tsjicj way la tücüeme, jun cjol tepyala. Nepé palá tjac' Dios Cjües. Sipipj jinwá justa tjac' jupj Jesús nt'a. Niná tjinyuca Jesús. ¹¹ Tsjun po'o nepé vele pjactsja wa: “Jipj napj Natjam. Quelel la 'ejay pajal napj. Pajal 'ücj najas jipj lal.”

Diablo jostsja Jesús malala nyuca la mijis. Ma la tjiji.

(Mateo 4.1-11; Lucas 4.1-13)

¹² Dios Cjües jas tjejyama Jesús campa way 'in, wa cjuwá nt'a. Mpes tjemey jupj. ¹³ Ts'ac' cuarenta tüpü'ü ne'aj. Animal pülücj lyawuñtsja la p'in ne'aj. Ne'aj tjac' Satanás Jesús nt'a. Malala tjevele Jesús lal. Jostsja ca Jesús malala nyuca la mijis. Ángel witjacj tjiquil Jesús nt'a, cus tjap'acj jupj.

Jesús tjevele Dios tjevelá, pajal 'üsüs way niná.

(Mateo 4.12-17; Lucas 4.14-15)

¹⁴ Jepa cawilta mo'o tje'yonsa Juan el Bautista. Nin tepyala na, Galilea mo'o tjemey Jesús. Ne'aj pülücj jis walap'a'a tjevele Dios pajal 'üsüs la tjiji gente mpes. ¹⁵ Jesús tjevele: “Quina ca nin mpalas, Dios ca müjü'tüs nosis nt'a. Leñ way ca nin nsem. 'Aplijila t'as malala nyuca la tjüj. 'Üsüs la müjí quinam Dios jos jinwá. Mponé Dios tjevelá, jupj tjevele jupj pajal 'üsüs liji nun mpes.”

Jesús tjevele niyom yulupjana jilal: “Mas napj lal”.

(Mateo 4.18-22; Lucas 5.1-11)

¹⁶ Jesús 'üsú püné la nt'a tjemey jupj. Galilea ló 'üsú niná. Yom mát'eya yus tjinyuca. Pjaní Simón lotsja jupj. Ma'ajapj Andrés lotsja jupj. Jupj Simón tsüipetsja. Po quina ataraya püné la ts'itsja 'üsú mo'ó. Lovin cjul pje'á la coytsja yupj, lovin nin la tjajaytsja, tapatja. ¹⁷ Jesús tjevele yupj jilal: “Ncapj ncoñcó nun. Napj ca nusin 'yüsa la mejay 'ücj la veles la p'a jilal Dios mpes. Nin mpes ca nepénowa cus ncoñcocj wa jupj.” Nin tjevele Jesús.

¹⁸ Leñ way tüpüntüpj yupj jis ataraya, tjil Jesús lal.

¹⁹ Jesús tsjicj way tjemey na, la p'a wa yus tjinyuca jupj. Pjaní Jacobo lotsja jupj. P'a wa Juan lotsja jupj. Jupj Jacobo tsüipetsja. Yupj Zebedeo jatjampan waytsja.

Barco wama tjájtatsja yupj jis papay lal, jupj jomozopan jis lal wa. Ataraya púné 'úcj la tjajaytsja yupj. ²⁰ Jesús ma la tjinyuca. Jis lal tjevele ncul yupj, ca cus ncoñcoj. Mpes tjil jis papay tjá'asa mpe, jupj jomozopan mpe wa. Tjil Jesús lal.

Jesús más púné lapanenpan jilal.
(Lucas 4.31-37)

²¹ Capernaum nt'a tjil yupj, pülücj patja nt'a. Sábado na tjil judiopan 'a si mulú nt'a. Jesús sin 'yüsa la síjtsja yupj quinam. ²² Pajal nin yólatsja yupj Jesús tjevele mpes. Jesús Moisés popel sin 'yüsa lajay jin tuluctsja. 'Úcj jis la jütütj jinwá tjevele jupj. ²³ Yom tjá'asa ne'aj, wosis nt'a judiopan 'a si mulú nt'a. Lapanen jupj jos mo'o tüpü'ütsja. Yom niná yümücj tjevele Jesús lal:

²⁴ —Jipj Jesús Nazaret mpe 'esepj. ¿Tsjan pjucj tjacuy cupj nt'a? ¿Ncu pjü malala qjuis la jay tjacuy jipj? Napj selé pjacj ne jipj. Dios juts'a'á way jipj. Pajal 'üsüs way jipj.

²⁵ Jesús yümücj tjevele lapanen lal:

—¡Lyájasa t'as! ¡Jutja jupj jos mpe! —tjevele.

²⁶ Yom pajal jun jyu'ya tepyala lapanen la tjiji. Lapanen yümücj la tipiya. Jupj jos mpe tjemey. ²⁷ Pjü way po yólatsja 'üsüs tepyala mpes. Mpes yuwá tjowelepj yupj: "¿'Oyn ne nin vele jupj? Seyasa way qjuisin 'yüsa liji Jesús. Jepa jinwá qjuisin 'yüsa la qjuisiji. Jyü'ta wa lapanenpan jilal, ne nin lajay jupj vele jin." ²⁸ Pjü jilal tjowelepj Jesús la tjijá. Mpes Galilea mo'ó leñ way pjü tjepjyacañ Jesús po'ó.

Jesús tji'yü'sa la tjiji Simón pwisam.
(Mateo 8.14-15; Lucas 4.38-39)

²⁹ Judiopan 'a si mulú nt'a, niná wo mpe tjemey quinam Jesús. Jacobo, Juan jilal tjemey jupj. Simón, Andrés jis wa nt'a tjil yupj. Wama tjil yupj. ³⁰ Ne'aj Simón pwisam pú'ütsja, malala jostsja jupj. Po 'in si 'áwatsja jupj. Ne'aj patja tjowelepj Jesús lal malala jostsja niná. ³¹ Jesús tjemey jupj nt'a. Mos ntü'ile, jas tjijyünsa jupj. Mpes 'úcj já'asatsja jupj quinam. Si 'awa tji'yü'sa quinam. Leñ way niná ve jis tje'yaya, tjálá yupj.

Pülücj malala jisas jis tji'yü'sa lis tjiji Jesús.
(Mateo 8.16-17; Lucas 4.40-41)

³² Püste tepyala na, la p'a wa tjiquil, jis tucuman pjü way malala jisas Jesús nt'a. Nepénowa lapanenpan yupj jisas mo'o pájtatsja yupj. ³³ Pjü way ne'aj p'in patja 'a jis tjimyula wo jun vilicj nt'a. ³⁴ Pülücj malala jisas jis tji'yü'sa lis tjiji Jesús. Pje'á sin tjejyama lapanenpan pülücj. Mpes yupj tjil. Yupj salejeptsja pjacj ne jupj, Jesús. Mpes Jesús ma jis tje'yaya jis la veles.

Galilea mo'ó Jesús tjevele Dios tjevelá.
(Lucas 4.42-44)

³⁵ Püstapj tsyülümü Jesús, ma tjejyawca na p'in. Jas nisa jupj. Tjemey jusapj, pjü leñ nt'a. Dios lal tjevele ne'aj. ³⁶ Yacjaya Simón, jupj jomicapan jis lal la tapaltsja Jesús. ³⁷ Jupj la nyüjüsüñ na, tjowelepj jupj lal:

—Pülücj la 'e pal jipj.

³⁸ Jesús tjevele:

—La p'a nt'a 'alas, ne'aj p'in nepénowa patja nt'a. Napj ca mvelé wa yupj jis walap'a'á Dios tjevelá. Napj tjacuwis lo veles Dios tjevelá.

³⁹ Pues jun ta'á tjemey Galilea mo'ó, Jesús. Wa witjacj judiopan 'a si mulú nt'a tjemey lovin. Pjü jis walap'a'á tjevele Dios tjevelá. Nepénowa lapanenpan pájtatsja yupj jisas mo'ó. Mpes Jesús pje'á lis tecyoye tjil lapanenpan.

Yom pjoloc' tjamaja. Jesús tji'yü'sa la tjiji jupj.
(Mateo 8.1-4; Lucas 5.12-16)

⁴⁰ Yom pjaní tjac' Jesús nt'a. Malala jostsja pajal. Jupj jüp'üy tjamaja lovin, palá tinca jupj jüp'üy popé. Jesús nt'a tjac' na, tüic' jin tjüjünsü jupj. La tjemyoná:

—Jipj polel ni 'ü'sa lejay. Jipj jyas na ca nin nsem.

⁴¹ Jesús pajal jólatsja jupj mpes. Mpes pjwel la tepyac'ta, po la tje'yot'a yom malala jos. Tjevele:

—Najas. 'I tjü'ü'süs quinam.

⁴² Leñ way jüp'üy tji'yü'sa.

⁴³ Tji'yü'sa na p'in, Jesús jas tjejyama jupj sacerdote nt'a. Tülü way tjijyü'ta ma ca nin mveles nin tepyalá. Tjevele:

⁴⁴ —Po ma mvelen la p'a lal quinam jipj 'i tjü'ü'sa. Jutja sacerdote nt'a. Jupj ca jis nucus. Ca la mpalas nucus ncu malala lo nuc jipj p'yüy po'ó. Ca mveles 'üsüs quinam. Niná la tjejay na, Dios mpes ma'ayan, jipj 'i tjü'ü'sa mpes. Pajal püna Moisés tjijyü'ta tsjan ca ma'ayacj, jis p'üy jis tji'yü'sa na. Jupj tjijyü'ta jin ca la mi-jin. Pjü la tjejay na, la p'a ca jus nlayecj jipj t'üc' way 'i tjü'ü'sa quinam —nin tjevele Jesús.

⁴⁵ Yom tjemey wa mpe. Ma la tjiji Jesús tjevele jin. Pjü way jilal tjevele Jesús tji'yü'sa la tjiji jupj. Pülücj way jilal tjevele jupj. Nin mpes Jesús ma polel jámatsja pülücj patja nt'a. Mpes gente leñ nt'a tüpü'ü jupj. Mop'in pülücj tjiquil pülücj patja mpe Jesús nt'a.

Yom ma polel 'utanatsja. Jupj tji'yü'sa la tjiji Jesús.
(Mateo 9.1-8; Lucas 5.17-26)

2 P'a jawas Jesús tjemey niswá Capernaum nt'a. Pjü way tjepjyacañ Jesús ne'aj tüpü'ü wa mo'ó. ² Jupj lal pülücj 'a jis tjimyula wa mo'ó. P'a wa ma polel wama jiltsja yupj. Pülücj way lejeñtsja jun vilicj nt'a 'ots'ipj. Jesús yupj jilal tjevele Dios tjevelá. ³ Nin líjtsja na, niyom yulupjana tjiquil. Yom ma polel 'utaná tucuman hamaca lal. ⁴ Ma polel wama tjil yupj malala jos lal, mpes wo jay tjujulul Jesús casa'á. Jul 'úcj la tjajay na, malala jos palá tüpüntüpj hamaca mpes. ⁵ Jesús jus nléyatsja yupj topon jupj polel 'yü'sa liji jupj. Nin mpes malala jos lal tjevele:

—Napj perdonar la 'ejay malala nyuca la tjejay Dios lal. Ma nin nola quinam.

⁶ Niyom Moisés popel sin 'yüsa lajay ne'aj tjtaja, tjepjyacañ Jesús tjevelá. Malala jin yólatsja Jesús tjevelá. Yólatsja: ⁷ "¿Tsjan pjucj niná nin vele? Jupj tjevelá malala Dios lal. Jupj ma polel perdonar liji malala nyuca liji. Dios p'in nin liji." ⁸ Nin yólatsja na

p'in, Jesús seletsja nin yólatsja yupj. Mpes Jesús tjevele yupj jilal:

—¿Tsjan mpes nin nujola napj tjevelé malala Dios lal? Nin tulucj. ⁹ Napj 'úcj velé: 'Napj perdonar la 'ejay malala la tjejay Dios lal'. Napj 'úcj wa velé: 'Jin tjiyyünsa, ca mim'. ¿Cana más 'in costa la veles? ¹⁰ Nin p'iyá ca mvelé wa malala jos lal, mpes nun ca jus nlayé napj 'úcj perdonar lejay nosis nt'a. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejamá —nin tjevele Jesús.

Nin mpes Jesús tjevele malala jos lal:

¹¹ —Jin tjiyyünsa. Hamaca nt'ya, nt'an, jutja wya nt'a.

¹² Leñ way jas nisa jupj. Hamaca nt'ya. Tjemey quinam pje'á. Pjü way jus tjunuc. Pajal yólatsja yupj 'üsüs tepyala mpes. 'Üsüs tjowelepj Dios po'ó. Tjow-elepj:

—Lovin ma tjinyucuctsja cupj nin tepyalá. Yacjaj p'in tjinyucuj.

Jesús jostsja Leví ca cus ncoñcos jupj.

(Mateo 9.9-13; Lucas 5.27-32)

¹³ 'Üsü püné la nt'a tjemey Jesús niswá. Pajal pülücj 'a jis tjimyula jupj nt'a, ne jupj sin tji'yüsa lis tjiiji. ¹⁴ Yacjaya tjemey Jesús. Já matsja na, Leví jus tjinyuca. Alfeo jatjam waytsja jupj, Leví. Impuesto jaylacj t'e'encatsja jupj jepa mpes jümücj casá tjelyawuñ jilal. Wa nt'a impuesto t'e'enca nt'a tjá'asa. Jesús tjevele jupj lal: "Ncapj tecyoñca jipj. Najas ncapj cyoñ lovin." Mpes jas nisa jupj, cus tecyoñca quinam jupj.

¹⁵ Locopyaya Jesús Leví wo nt'a já'asatsja. Ne'aj tjelyaja jupj discipulopan jilal. Ne'aj tjiquil wa, tjalá watsja niyom pülücj. Nepénowa impuesto jata'epj tapatja, Leví jinwá. Yupj pequeñtsja püna p'in. P'a witjacj ma t'üc' la tjajay Moisés popel tjiyyü'tá. Yupj sin popa pülücj cus tocoñ Jesús quinam. ¹⁶ Niyom p'a wa tjunuc Jesús tjelyaja yupj jilal. Yupj ne Moisés popel sin 'yüsa lajaytsja. Fariseopan waytsja yupj. Niná tjunuc na, yupj jis la tjü'üy Jesús discipulopan jilal:

—¿Tsjan mpes lyaja Jesús impuesto jat'anquepj jis lal, malala nyuca lajay jilal 'ots'ipj?

¹⁷ Jesús tjapjaca jis la tjü'üy jupj discipulopan jilal. Tjevele yupj jilal:

—'Ücj jisas ma jisas doctor. Malala jisas p'in doctor jisas. Napj doctor jinwá malala lajay jis lal. Napj niná nin lejay Dios jos jinwá. Napj tjacuwis la veles malala lajay jis lal. Napj velé yupj jis lal Dios jos yupj 'aplijila nsem malala nyuca la tjajay mpes. Dios jos yupj 'üsüs la mijicj quinam jupj jos jinwá. Niná napj ma velé 'üsüs lajay jis lal —nin tjevele Jesús.

Jesús discipulopan p'a casá lajay püna tapatja jis lal.

(Mateo 9.14-17; Lucas 5.33-39)

¹⁸ Juan discipulopan ma jalatsja neneyawá; quelel javeleptsja p'in Dios lal. Nin lajay watsja fariseopan. Mpes nepénowa tjiquil Jesús nt'a, tjowelepj:

—Juan discipulopan ma jalá neneyawá; quelel javelepj p'in Dios lal. Nin p'iyá lajay wa fariseopan jis discipulopan. ¿Tsjan mpes jipj discipulopan ma nin lajay?

¹⁹ Jesús jis wala tjevele:

—Yom judío woya na, jupj jomicapan jiquil wa cus la coñ jupj. Pasa 'úcj jisas, jalá jupj lal. Nin p'iyá napj discipulopan jis lal. Napj yupj jis lal 'os. 'Ücj javelepj napj lal. Nin mpes 'úcj jisas jatja yupj. 'Ücj yupj jalá. ²⁰ P'a jyawca na, p'a casá ca nsem. La p'a ca ncul, ca ma tjililiñ. Leñ ca nsem napj. Nin jawas tjejyawca na, napj discipulopan ma ca nlajacj neneyawá, ca mvelecj p'in Dios lal —nin tjevele Jesús.

²¹ Jupj tjevele wa jupj lal japon ma polel nin p'iyá lajay püna tapatja la tjajay jinwá.

—Nin p'iyá ma polel jul sa lul jis pülül pül pülül seyasa mpes —tjevele—. Nin lajay na, pülül seyasa la'í pyala tepe'e na. Mpes pülül pül way ca la ntsü'üm, ca püné way la jul nsem. ²² Nin p'iyá wa, judiopan uva 'üsü seyasa jatatj na. Uva 'üsü seyasa ma ca mo'o nt'ucj pjoloc' pül way mo'ó. Nin lajay niná, pjoloc' pül ca mpjoltem 'üsü myolca mpes. Tjopjolta na, uva 'üsü ca jus ncom. Malala ca mpalas wa pjoloc'. Nin mpes ma lajay niná. Uva 'üsü seyasa jatatj na, pjoloc' seyasa mo'o ca nt'ucj —nin tjevele Jesús.

'Ücj Jesús jyü'ta wa sábado jas.

(Mateo 12.1-8; Lucas 6.1-5)

²³ Sábado pjaní Jesús trigo lejeñ culupwen nipj tjemey. Sábado ts'ac' niná judiopan ma tsji' lajay. Jupj discipulopan tjil wa jupj lal. Jiltsja na, trigo nepénowa sey jat'anqueptsja yupj. ²⁴ Fariseopan yólatsja malala niná yupj la tjajay. Mpes tjowelepj Jesús lal:

—¿Tsjan pjucj nin lajay jipj discipulopan, trigo jat'anquepj? Dios Popel vele ma polel tsji' lijicj sábado na.

²⁵ Jesús jis wala tjevele:

—Dios Popel vele wa David la tjiijá pajal püna. ¿Ncu lovin ma mo'o tjowelé niná? (David israelpan jis jepa waytsja püná. 'Üsüstsjaja jupj Dios lal.) Ts'ac' pjaní jupj vecj pé'etsja. Noyomes jupj jus tocoñ wa, vecj tecya'liñ wa yupj. Ve cjuwatsja yupj. ²⁶ Mpes jupj wama tjemey Dios wo nt'a. Pan nt'ya, tjelyaja. Jis tje'yaya wa niyom cus tocoñ. Pan niná israelpan tja'ayapj Dios mpes. Dios Popel tjevele sacerdotepan p'in 'úcj jalá pan niná. P'a wa ma polel jalá yupj. David sacerdote tuluctsja, mop'in nin, Dios ma ts'i tji'ina jupj tjelyaja mpes. David nin la tjiiji Abiatar sacerdote más pünetsja na.

²⁷ Jesús tjevele wa:

—Dios gente jis tje'yaya ma tsji' lajay sábado na. Niná jis tjiijyü'ta 'üsüs jis la pal la p'in. Dios ma nin liji pajal costa nsem gente 'üsüs lajay sábado na. ²⁸ Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejamá. Napj 'úcj wa jyütütj tsjan 'úcj lajay sábado na, ts'ac' ma tsji' lijicj na —nin tjevele Jesús.

Yom mos c'a tji'yü'sa la tjiiji Jesús

(Mateo 12.9-14; Lucas 6.6-11)

3 P'a jyawca na Jesús wama tjemey judiopan 'a si mulú nt'a. Yom ne'aj tjá'asa wa mo'ó, mos c'a waytsja jupj. Ma polel le páctatsja jupj. ² Niyom p'a wa ne'aj tjatja wa. Pajal jus tjunuc Jesús, quelel januctsja ncu 'yü'sa liji sábado na, ts'ac' niná ma tsji' lajay. Jisast-

sja Jesús ca malala la mijis, mpes 'ücj jat' mvelecj ca Jesús malala.

³ Jesús tjevele yom mos ma polel le pacta lal:

—Jin tjiyyünsa jipj. Yupj lejeñ culupwen nt'a was jipj.

⁴ Tjevele wa niyom p'a wa jilal:

—¿Cana más 'ücj lejaj sábado na, ts'ac' ma tsji' lijicj na? ¿Ncu más 'ücj 'üsüs lejaj, ncu más 'ücj malala lejaj? ¿Ncu más 'ücj se p'acj 'ücj la püt'üs jupj, ncu más 'ücj 'yünan jupj? —nin tjevele Jesús.

Lyájasa tjelejeñtsja yupj. ⁵ Jesús po ma jostsja yupj malala yólatsja; yupj ma quelel sin 'yúsatsja Dios jos jin. 'Aplijila tepyala Jesús yupj malala yólatsja mpes. Tjevele yom mos c'a lal:

—Myas la tepyacta.

La tepyacta jupj mos quinam. Tji'yü'sa jupj quinam.

⁶ Fariseopan tjil quinam yupj. Tjil Herodes jomicapan nt'a. Yuwá tjowelepj 'oyñ nyuca la 'ünan Jesús.

Pülücj tjiquil Jesús toñca nt'a, 'üsú la nt'a.

⁷ Locopyaya Jesús tjemey 'üsú püné nt'a jupj discipulopan jilal. Pülücj way Galilea po'o patja witjacj tjil wa Jesús lal. ⁸ Pajal pülücj jus nlay Jesús 'üsüs la tjiñtsja. Mpes tjiquil wa yupj jupj nt'a. Tjiquil Judea mpe, Jerusalén mpe wa, Idumea mpe wa, 'üsú püné na'aj po'ó mpe wa. (Jordán ló niná 'üsú püné.) Tiro ne'aj p'in mpe tjiquil wa nepenowá. Sidón ne'aj p'in mpe tjiquil wa nepenowá. ⁹ Pülücj way jis tji'yü'sa lis tjiñ Jesús. Mpes la p'a malala jisastsja pjü cus tjeletjatj jupj. Pülücj waytsja yupj. Nin mpes Jesús jupj discipulopan jilal tjevele: "Barco nca'á ma 'e nun. Pülücj ncapj jaletjatj yupj." ¹¹ Ne'aj lapanenpan tapatja gente nepénowa jisas mo'ó. Jesús jus tjunuc na, palá nipi'tjiñ yupj. Yümücj tjowelepj yupj:

—Jipj Dios Jatjam.

¹² Jesús jis tjiyyü'ta:

—Po ma tjowelé la p'a jilal pjacj ne napj.

Niyom dóceya lis t'ya Jesús.

(Mateo 10.1-4; Lucas 6.12-16)

¹³ Jesús neven popa viyavin tjemey. Ne'aj 'etjele na, niyom nepénowa lis t'ya jupj. Tjevele ncul yupj, mpes tjiquil. ¹⁴ Dóceya lis t'ya, tjevele jupj apostolpan ca nsem yupj. Tjevele ca jupj lal mpatjam, ne jupj ca sin majamas p'a nt'a. Ne'aj pülücj jis walap'a'a ca mvelecj Dios tjevelá. ¹⁵ Tjevele 'ücj ca jis müjü'tücj lapanenpan, mpes ca mal gente jisas mpe. ¹⁶ Ninana niyom dóceya jis lá: Simón pjaní wa (Jesús p'a ló la t'ya Simón mpes. Pedro ló la t'ya wa.) ¹⁷ Jacobo pjaní wa, jupj tsüipe Juan ló pjaní wa, yupj ne Zebedeo jatjampan (Jesús la p'a jis lá lis t'ya wa yupj. Yümücj tjowelepj lovin, mpes Boanerges jis lá tjevele Jesús. T'i'ila pjac jin javelepj velecj cupj, cupj qjuis tin.) ¹⁸ Andrés p'a wa, Felipe p'a wa, Bartolomé p'a wa, Mateo p'a wa, Tomás p'a wa, Jacobo p'a wa, jupj ne Alfeo jatjam; Tadeo p'a wa, Simón p'a wa (Simón le palánatsja jepa lal, jepa israelpan popa tulucj. Nin mpes "Israel Mpes Jola" lotsja wa jupj.) ¹⁹ Judas Iscariote p'a wa. P'a jawas Judas Iscariote Jesús en-

emigo tepyala. Jis capj tjep'ya'sa Jesús enemigopan jis la tjilil jupj.

Jesucristo tsyu'pa diablú.

(Mateo 12.22-32; Lucas 11.14-23; 12.10)

²⁰ Yacjaya Jesús wama tjemey wosis ne'aj toñca mo'ó. Niswa pülücj tjiquil, 'a jis tjiymyula jupj nt'a. Mpes Jesús ma polel lyájatsja, ma wa tjalá jupj discipulopan. ²¹ La p'a tjowelepj niná Jesús pülücpan jis lal, jupj jamay lal wa. Mpes tjil yupj, Jesús lal la cuwis. Yuwá javeleptsja: "Malala jola jin liji jupj".

²² Niyom Moisés popel sin 'yüsa lajay malala wa tjowelepj Jesús po'ó. Jerusalén mpe tjiquil yupj. Tjowelepj: "Beelzebú pü'ü jupj jos mo'ó, se p'a'sa jupj. Nin mpes 'ücj pje'á jas tjejyama lapanen. Beelzebú diablo p'in. Jepa püné jupj lapanenpan jis lal."

²³ Yupj nin tjowelepj mpes Jesús yupj jis lal tjevele ncul. Parábola tjevele jupj, sin 'yüsa lis tjiñ mpes. Tjevele: "Satanás ma polel pje'á se jamá jupj p'iyá."

²⁴ Yuwá nyucunuñ jepa pjaní jyü'ta nt'a, jis enemigopan 'ücj ca malala lis mijicj yupj. ²⁵ Nin p'iyá wosis pjaní nt'a patja jis lal. Yuwá nyucunuñ, jis enemigopan 'ücj ca malala lis mijicj yupj. ²⁶ Nin wa Satanás lal. Jupj pje'á se jamá jupj si jütüta sin popé, jupj enemigopan 'ücj ca malala la mijicj jupj. Jupj nin la qjuijis, jupj nuncunú watsja jupj mpes p'iyá. Nin la qjuijis, leñ way ca polel malala mpalas jupj.

²⁷ "Napj tsyupapj jupj, diablú. Nin mpes 'ücj lo 'ü'süs lejaj jupj malala la tjiñ. Diablo yom jas tjiyocj jinwá. P'a wa ma polel wama la winin la pecj yom jas tjiyocj wo mo'ó. Mwalá way ca ntsu'pas yom jas tjiyocj. Locopyaya 'ücj lo tjilil yom jas tjiyocj juts'a'á.

²⁸ "Nin mpes nin velé Dios ma ca perdonar la numijis nun, nin tjowelé mpes. T'üç' way velé napj. Pjü way malala nyuca lajay, pjü way 'ücj perdonar liji Dios. Pjü malala javelepj Dios po'ó, jupj 'ücj perdonar liji wa.

²⁹ Pjaní p'in ma perdonar liji. Malala javelepj Dios Cjües po'ó, Dios ma perdonar lis mijis. Yupj lovin malala nsem Dios lal." ³⁰ Nin tjevele Jesús. Niyom nepénowa tjowelepj lapanen jupj jos mo'o pü'ü, mpes nin tjevele.

Dios jos jin lajay, yupj ne Jesús jüpülücpan.

(Mateo 12.46-50; Lucas 8.19-21)

³¹ Jesús jamay ne'aj tjac', jupj jüpülücpan tjiquil wa. Wama ma polel jiltsja yupj, mpes pje'á lejeñtsja yupj. Quelel javeleptsja Jesús lal. Mpes ne'aj tjatja sin popa pjaní jas tjajam wa mo'ó, lal ncuwim Jesús.

³² Gente pülücj Jesús t'asiyú játjatsja, tjowelepj Jesús lal:

—Jemay tjac', pyülücpan tjiquil wa, pje'á jatja quinam. Quelel jis januc yupj.

³³ Jesús jis wala tjevele:

—¿'Oyn nujola nun? ¿Pjacj napj namay? ¿Pjacj napj mpülücpan?

³⁴ T'asiyú jatja yus tjinyuca Jesús, tjevele:

—Nun napj namay jin p'iyá napj lal. Nun napj mpülücpan jin p'iyá. ³⁵ Dios jos jin lojí, nun napj natjay-

pan jinwá, napj nta'apan jinwá, napj namay jinwá nun napj lal —nin tjevele Jesús.

Pülücj pjyacañ Dios velá. Nepénowa nin lajay, nepénowa ma lajay jupj vele jin.

(Mateo 13.1-23; Lucas 8.4-15)

4 Jesús tjemey 'üsú püné la nt'a. Sin 'yüsa la sjijsja ne'aj. Pajal pülücj 'a jis tjimyula jupj nt'a. Mpes barco wama tjemey, 'etjele jupj, más 'ücj la veles yupj jis walap'a'á. Pajal pülücj 'üsú la nt'a lejeñtsja jis la pjac.

² Pajal pülücj sin tji'yüsa lis tjiji jupj. Lovin parábola tjevele jupj, sin la 'üsüs jis la jay. Niná Jesús tjevelá:

³ "Tjapja'aque' nun. Yom setel sine wínetsja. Na'aj li ts'iyá sínetsja jupj. ⁴ Mpes sine na, setel nepénowa palá tinca jümücj casá. Tsipyaya tjiquil, tjalá setel niná.

⁵ Setel nepenowá pe casá palá tinca. 'Ots'ots' way 'amá 'alatsja ne'aj. Leñ way tecojo, 'amá tsjicj way p'in já'asatsja, ne nin. ⁶ Nin mpes malala tepyala jupj. Tje-jyawca na, ts'iquenañ. Ts'iquenañtsja jis ts'il 'amá casá way toñca mpes. ⁷ Setel nepénowa jam nt'a palá tinca. Jam jis t'yüna watsja. Pajal qjuisiyama tepyala, mpes jupj sínetsja ma si t'ünú. Ma tjevyala jupj. ⁸ Setel nepénowa 'amá 'üsüs casá palá tinca. Tecojo, jis t'yüna. 'Üsüs tjevyala. Nepénowa setel tréinteya tjevelañ, nepénowa sesenta, nepénowa cien", nin tjevele Jesús.

⁹ Tjevele wa: "Najas pjü tjapja'aque', pjü nusin tjü'üsüs napj tjevelé".

¹⁰ Pjü way tjil na, Jesús discipulopan dóceya jupj lal jájtatsja custjay. La p'a nepenowá jupj lal jájtatsja wa. La tjü'üy Jesús lal tsjan mpes parábola mpes sin tji'yüsa lis tjiji. Más 'in costa la 'üsüs niná.

¹¹ Jesús tjevele: "Dios ma se 'aya pjü sin 'yüsa 'oyñ nyuca jyü'ta jupj. Jupj nu 'yaya nun ca nusin mü'üsüs niná. Nin tulucj yupj jis lal. Dios si jütüta sin popa tulucj yupj. Parábola mpes p'in sin 'yüsa lejay yupj. ¹² Mpes t'ücj ca nsem niná Dios Popel tjevelá:

'Lovin ca nucucj, newa ma ca jus nlayecj tsjan nucucj yupj.

Lovin ca mpjacañ, newa ma ca sin mü'üsüs.

Yupj newa ma quelel sa coñ Dios,

mpes Dios ma polel perdonar la siji.

Nin mpes ma se 'aya sin 'yüsa yupj.' "

¹³ Jesús tjevele wa: "¿Ncu ma nusin 'yüsa parábola niná? Ma nusin 'yüsa niná, p'a wa ma wa ca nusin mü'üsüs nun. ¹⁴ Yom setel la ts'iyá, nin p'iyá niná jupj pülücj jis lal vele Dios tjevelá. ¹⁵ Gente nepénowa setel jümücj casá palá tinca jinwá yupj. Yupj pjyacañ Dios tjevelá. Locopyaya Satanás jac' la ta'es yupj tjepjyacañ. Nin mpes yo' pe'e Dios tjevelá. ¹⁶ Gente la p'a, setel pe casá palá tinca jinwá yupj. Yupj pjyacañ Dios tjevelá. Japon yupj. 'Ücj jisas se palá tjepjyacañ mpes. ¹⁷ Tsjutsj jis ts'il 'amá casá way toñca jinwá yupj. Tsjicj way p'in japon. Locopyaya malala se palá ca nacj. La p'a malala la sajay napj lal japon mpes ca nacj. Nin tepyala na, leñ way p'a casá yola se palá yupj. Ma quelel sa coñ quinam Dios. ¹⁸ Gente la p'a setel jam nt'a palá tinca jinwá yupj. Pjyacañ wa Dios tjevelá. Japon yupj.

¹⁹ Mop'in pajal nin yola nosis casá lajay mpes. T'emel

pülücj jisas yupj. Yola t'emel pajal 'üsüs; t'ücj tulucj niná. Jisas ca pülücj nta'acj nosis casá. Mpes lovin ma lajay Dios tjevele jin. ²⁰ Gente la p'a wa setel 'amá 'üsüs casá palá tinca jinwá yupj. Pjyacañ Dios tjevelá, jisas wa niná. Yupj nin lajay Dios tjevele jin. Yupj 'üsüs pajal; setel sine, cyojo, vyala jinwá yupj. Nepénowa treinta velañ jinwá yupj. Nepénowa sesenta velañ jinwá yupj. Nepénowa cien velañ jinwá yupj", nin tjevele Jesús Dios Popel pjyacañ mpes.

Dios jos qjuisin 'yüsa jupj velá.

(Lucas 8.16-18)

²¹ Jesús tjevele yupj jilal: "Nenéyawa nun sin popa pjaní 'iyó je si müjü, que'e jupj. Nin liji na, ma tsjo'oy 'alá pyüta. Ma cjan 'alá pyüta. Campaña pyüta pjü 'ücj jis la nuc. ²² Nin p'iyá, Dios ma mpja'nes jupj quelel sin 'yüsa liji. Püna ma jis tje'yaya sin la 'üsüs, niná quelel sin mü'üsüs la mijis jupj. Püna ma sin tji'yüsa, niná ca jus nlayecj. Niná 'ücj ca jus nucucj nsem. ²³ Najas pjü tjapja'aque', pjü nusin tjü'üsüs napj velé.

²⁴ "Po nujola t'as pjo'oqué mpes. Nun quelel nin lojí Dios velá, jupj pülücj ca nusin 'yüsa la mijis. Más 'üsüs la mijis ca jupj nun la tjüfí lal. ²⁵ Nun quelel nusin 'yüsa Dios velá, mpes más pülücj ca nusin 'yüsa la mijis Dios. Nin p'iyá pjü jis lal. Dios jisas, mpes ca sin mü'üsüs. Nepénowa ma quelel sin 'yüsa Dios velá. Pjyacañ p'in. Mpes ca ma polel sin 'yüsa Dios velá. Sey c'a ca la mijis jupj", nin tjevele Jesús.

Pülücj ca mpatjam Dios lal, jupj tjevele topon mpes.

²⁶ Jesús tjevele wa: "Napj ca nusin mü'üsüs la mejay 'oyñ nyuca liji Dios nosis casá. Yom setel sine jinwá liji. Yom setel witjacj la ts'iyá. ²⁷ Setel cyojo, si t'ünú. Jaw na, püste na, newa si t'ünú. Yom jya na nin p'iyá, si jün-sa na nin p'iyá. Yom niná ma selé 'onin ne nin lovin si t'ünú. ²⁸ Jupj sin nin cyojo 'amá mpe, lejeñ yupj. Mwalá way 'elyon pyala. 'Elyon tepyala na, ts'itujju. P'a jawas wolas velañ. ²⁹ Wolas ts'its'e na, 'ücj jat'anapj quinam. Mpes jat'anapj, jacutj yupj. Nin p'iyá ca nsem gente jis lal", nin tjevele Jesús.

Ma pjü way Dios jisas, Dios mpes 'a si mulú nt'a.

(Mateo 13.31-32; Lucas 13.18-19)

³⁰ Jesús tjevele wa: "¿Tsjan ca mpalas Dios si jütüta jis lal? Parábola ca mvelé, mpes ca nusin 'yüsa la mejay tsjan ca mpalas. ³¹ Mostaza setel jinwá ca nsem. Mostaza setel más tsjicj way pjü setel jilal. ³² Sine na, t'yüna jupj. Más püné t'yüna la p'a tsjutsj jilal. Campaña toñca. Jis pjel campa se palá. Mpes tsipyaya jiquil, 'ücj lejeñ jupj pjwel casá, tsjojoca nt'a. Nin p'iyá ca nsem Dios si jütüta jis lal", nin tjevele Jesús.

³³ P'a wa parábola witjacj tjevele Jesús yupj jilal. Parábola mpes sin tji'yüsa la tjiji Dios tjevelá. 'Ücj sin 'yúsatsja, nin p'in tjevele jupj. ³⁴ Parábola p'in tjevele jupj, pülücj 'a jis tjimyula jis lal. Jusapj tjá'asa na jupj discipulopan jis lal, sin tji'yüsa lis tjiji tsjan quelel vélet-sja parábola mpes.

Jesús 'ücj tjiyü'ta lüpjú, 'üsú püné 'ots'ipj.

(Mateo 8.23-27; Lucas 8.22-25)

³⁵ Yacjaya, t'yaja na, Jesús tjevele jupj discipulopan jilal:

—Mas 'üsú püné na'aj po'ó.

³⁶ Mpes leñ way tjiil jupj lal. Tjiil pülücj 'a jis tjiimyula mpe. Así 'ücj liji secj tjemey Jesús. Barco la p'a wa tjiil wa yupj jilal. ³⁷ Pajal jas tjelyapjünü lüpjú 'üsú püné nt'a. 'Üsú la tjepjetpjets'é tepyala. 'Üsú wama tjemey barco mo'ó, ne quelel pít'atsja barcas. Campwila quelel jámatsja. ³⁸ Jesús barco cjüip'a'a pú'ütsja, jyatsja. Pülül jay pälatsja jupj. Jupj discipulopan jas tiquilquil. Tjowelelej:

—Qjuis Jepa, qjuis qjues nt'ancam, nca'lequecj ca ncupj. ¡Qjuiyola ma jele jipj!

³⁹ Jas nisa Jesús. Cus tjeve'le lüpjú. Cus tjeve'le wa 'üsüs. Mpes lüpjú 'üt'ün nasa tepyala. 'Üsú 'üt'ün nasa wa. ⁴⁰ Jesús jis la tji'yüya jupj discipulopan jilal:

—¿Tsjan mpes locj jeyatsja nun? ¿Ncu ma poné cust-jay napj polel nucopj p'yacj?

⁴¹ Yupj pajal lacj tjeypatsja. Yuwá tjowelelej:

—¡T'üc' way yom niná pasal püné way! 'Ücj si jütüta lüpjú, 'üsú 'ots'ipj, ne nin lajay jupj jyü'ta jin.

Jesús pje'á sin tjejyama, tjiil lapanenpan.

(Mateo 8.28-34; Lucas 8.26-39)

5 Yupj tjiil 'üsú püné na'aj po'ó. Gadara lotsja ne'aj. ² Barco mpe pje'á tjemey Jesús 'amá nt'a. Yom tjac' la nñjüsü jupj panteón mpe. Lapanenpan pülücj pátjatsja jupj jos mo'ó. ³ Yom niná lovin tüpü'ütsja panteón mo'ó. Pajal jas tjiyoctsja jupj. La p'a ma polel tsupaptsja jupj, 'üpú t'anca jupj lovin. Nin p'iyá cadena lal, t'anca wa jupj. ⁴ La pülücj jupj mos t'asiyú tsupaptsja, tsjom t'asiyú tsupaptsja wa acero mpes, cadena mpes wa. Lovin t'anca jupj cadenas. Lovin tji'yula aceras. Mpes lovin polel jámatsja la p'a tsupaptsja na. ⁵ Lovin tjuwine panteón nt'a, joc' mo'ó 'ots'ipj. Ne'aj tjuwine jaw na, püste na 'ots'ipj. Newa la tipiya, jupj jüp'üy newa t'yüjü wa jupj, pe mpes. ⁶ Jupj jus tjinyuca Jesús campá mpe, ne ts'üequené Jesús nt'a. Jesús wolap'a'a tüic' jin tjüjünsü jupj.

⁷ Yümücj la tipiya:

—¿Tsjan mpes napj nt'a tjacuy? Jesús jipj. Dios Jatjam jipj, Dios ne más püné pjü jilal. Najas mvelen Dios lal ma ca malala la mijin napj lal —lapanen nin tjevele.

⁸ Yom jactsja na p'in, Jesús tjevele nas yom lal:

—Lapanen jipj. ¡Jutja jipj jupj jos mpe!

⁹ Jesús la tji'yüya:

—¿Tsjan lyá jipj?

Jupj tjevele:

—Pülücj napj nlá. Cupj cjay pülücj.

¹⁰ Jupj pajal la tjemyona Jesús lal ma ca sin majamas lapanenpan quepem. ¹¹ Ne'aj neven nt'a malana pülücj tjelyawuñtsja, tjalatsja. ¹² Lapanenpan la tjomon Jesús lal:

—Qjuis tjiyü'ta nlaca malana nt'a. Qjuis ma'ayan nlaca malana jisas mo'ó.

¹³ Jesús tjevele 'ücj jis la winin yupj nt'a. Mpes lapanenpan tjiil yom jos mpe. Tjiil malana jisas mo'ó. Jisas mo'o tjiil na, malana ts'equeneñ neven palavin. Mil mat'e waytsja yupj. 'Üsú püné mo'o tjiil. Jis qjues t'anca yupj, tecya'liñ.

¹⁴ Malana jajamapj niná tjunuc na, ts'equeneñ yupj. Pülücj patja nt'a tjowelelej nin tepyalá. Wa pjaní pjaní lejeñ nt'a tjowelelej wa yupj. Mpes pülücj tjiil jis la nuc niná tepyalá. ¹⁵ Jesús nt'a tjiil na, jus tjunuc yomen lapanenpan pülücj pátjatsja jupj jos mo'ó püna p'in. Ne'aj tjá'asa. Sa capyatsja jupj, 'ücj jólatsja quinam. Lacj tjeypaj yupj nin tepyala mpes.

¹⁶ P'a witjacj tjunuctsja Jesús tji'yü'sa la tjiij yomen. Mpes yupj tjowelelej la p'a jis lal tsjan tepyala yom lal, lapanenpan jupj jos mo'o tapatja p'iyá. Tjowelelej wa tsjan tepyala malana jilal. ¹⁷ Nin mpes ne'aj tapatjá pajal la tjomon Jesús lal jupj ca mim yupj nepé.

¹⁸ Mpes Jesús barco wama tjemey. Custjay ma tjemey na p'in, niná yomen, lapanenpan jupj jos mpe tjiil p'iyá, jupj tjevele Jesús lal. La tjemyona Jesús lal jupj ca ma'ayas jupj lal ca mim, cus la coñ. ¹⁹ Jesús ma tje'yaya tjemey jupj lal. Tjevele:

—Jutja jipj wya nt'a. Wya nt'a patja jis lal mvelen jipj Jepa Dios pajal 'üsüs la tjiij jipj mpes. Mvelen ca jupj jólatsja malala 'e tepalá —nin tjevele Jesús jupj lal.

²⁰ Mpes yom tjemey quinam. Decápolis nt'a pülücj jilal tjevele Jesús pajal 'üsüs way la tjiij jupj mpes. Yupj pjü way pajal yólatsja Jesús pajal 'üsüs la tjiij mpes.

Jesús jas tjiyünsa tepe'á. Niswa tüpü'ü la tjiij jupj.

Quepj püs way malala jos tji'yü'sa la tjiij wa.

(Mateo 9.18-26; Lucas 8.40-56)

²¹ Jesús 'üsú na'aj po'ó tjemey niswá barco mpes. Ne'aj tjiil na, barco mpe tjemey. Pülücj 'a jis tjiimyula Jesús nt'a, 'üsú la nt'a tóñcatsja na. ²² Yom pjaní Jairo ló tjac' wa. Jupj jépatsja judiopan 'a jis tjiimyula nt'a. Jus tjinyuca na Jesús, tüic' jin tjüjünsü jupj Jesús wolap'a'a. ²³ Pajal la tjemyona Jesús lal:

—Ncucus tsjicj quelel pe'e. Was nawá nt'a. Najas po la mo'ot'en ncucus, ne mü'üsüs ca jupj, ca jupj mpü'üm.

²⁴ Mpes Jesús tjemey jupj lal. La p'a wa pülücj cjüil tjiil. Cus tjeletjatj Jesús. ²⁵ Quepj malala jostsja ne'aj wínetsja. Año dóceya newa 'os tepyalátsja, ma tji'yü'sa jupj.

²⁶ Lovin leméliyu jaylacj la tjiijtsja jupj doctor lal. Malala tepyala p'in leméliyu mpes. Pjü jupj t'emel tecyawaja. Lovin ma tji'yü'sa, más 'in malala jos tepyala p'in.

²⁷ Jupj wola tjowelelej Jesús polel jis mü'üsüs la mijis malala jisas. Mpes Jesús cjüil tjemey. Po la tje'yot'a Jesús jas quip. ²⁸ Jupj jólatsja: "Jesús jas quip po le 'otj p'in, ma 'üsüs ca napj", nin jólatsja jupj. ²⁹ Leñ way tji'yü'sa jupj. 'Os tjapjaja quinam. Tji'yü'sa jin jostsja jupj.

³⁰ Nin tepyala na, Jesús seletsja tji'yü'sa la tjiij jupj. Mpes la nujuya, jis la tji'yüya 'a jis tjiimyula jis lal:

—¿Pjacj po la tje'yot'a nin quip?

³¹ Jesús discipulopan tjowelelej Jesús lal:

—Jipj selen pülücj t'asiyú lejeñ jipj nt'a, cyapj jaletjatj. ¿Tsjan mpes jis la tji'yüy pjacj jin po la tje'yot'a?

³² Jesús yus nyúcatsja custjay. Quelel jus nléyatsja custjay pjacj po la tje'yot'a jupj. ³³ Quepj seletsja jupj tji'yü'sa quinam, mpes tjemey Jesús nt'a, tüic' jin tjüjünsü jupj Jesús wolap'a'á. Ticyücyütsja, pajal lecj tje'yatsja mpes. Jesús lal tjevele pjü way jupj la tji'já.

³⁴ Jesús tjevele:

—Jipj tepyon napj polel 'i 'ü'sa lejay. Nin mpes 'i tjü'ü'sa jipj. 'Üsüs way mim quinam jipj. Lovin ca 'ücj winim quinam jipj.

³⁵ Nawa jupj lal véletsja na, niyom nepenowá tjiquil Jairo wo mpe, jupj ne jépatjsja judiopan 'a si mulú nt'a. Tjowelepj:

—Jipj cyucus tepe'e. Más 'ücj ma le mon quinam qjuis Jepa lal.

³⁶ Jesús tjapjaca jepa lal tjoweleptsja. Tjevele jepa lal:

—Po ma lecj tje'yá. Tepyona p'in napj polel cyapj p'yacj.

³⁷ Jesús jostjsja la p'a ma ca mal quinam jupj lal. Nepénowa cus tocoñ p'in. Pedro pjaní waytsja, Jacobo pjaní waytsja, Juan p'a watsja. Juan Jacobo tsüipe waytsja. ³⁸ Tjil na jepa wo nt'a, Jesús yus tjinyuca gente pülücj ne'aj, yümücj pjac la t'ajaytsja. Yümücj la tupuyuptsja. ³⁹ Jesús wama tjemey, jis la tji'yüya:

—¿Tsjan mpes yümücj pjac lojí? ¿Tsjan mpes pajal lu puyú? Tsjicj tepe'e tulucj. Tje'yá p'in.

⁴⁰ Yupj tjuwi'ín jupj tjevele mpes.

Jesús pjü pje'á sin tje'yama. Tsjicj popay, jamay jis lal tjemey tsjicj pú'ütsja nt'a. Jupj discipulopan ne'aj cus tocoñ, yupj tsjicj pü'ü nt'a tjil wa. ⁴¹ Jesús ntjüi'le tsjicj mos. Tjevele tsjicj lal:

—Talita, cumi. (Cupj velecj: "Tsjicj, jipj lal velé napj, jin tjijyünsa".)

⁴² Leñ way jas tjijyünsa jupj. Tjuwine jupj quinam (Año doce tyá'atsja jupj.) Yupj ne'aj tjelejeñ pajal yólatsja pajal 'üsüs tepyala mpes. ⁴³ Jesús jis tjijyü'ta tsjicj popay lal, jamay lal wa, ma jis la veles la p'a jilal niná tepyalá. Jilal tjevele wa ma'ayacj la las tsjiquis.

Ma topon Jesús lal jupj püna tüpü'ü nt'a.

(Mateo 13.53-58; Lucas 4.16-30)

6 Nepé tjemey quinam Jesús. Püna tüpü'ü nt'a tjemey jupj discipulopan jilal. ² Sábado tje'yawca na, judiopan 'a si mulú nt'a tjemey. Sin tji'yüsa lis tjiji ne'aj. Tjepjyacañ sin popa pülücj pajal yólatsja jupj 'üsüs tjevele mpes. Tjowelepj yuwá:

—¿Ca'aj tjemey yom niná jas la 'üsüs niná? ¿Tsjan mpes pajal selé jupj? ¿Oyn nyuca pajal 'üsüs liji, yom p'in ma polel lijá? ³ Silla ljijtsja, cjan ljijtsja pú'ütsja jupj. Jupj María jatjam p'in. Jupj püné tulucj. Selecj wa jupj jatjaypan jis lá: Jacobo pjaní wa, José p'a wa, Judas p'a wa, Simón p'a wa. Jupj to'opan qui'á patja wa cupj qjuis lal —nin tjowelepj yuwá.

Mpes ma jisastsja Jesús. Ts'a tji'in jupj lal.

⁴ Nin mpes yupj jilal tjevele jupj:

—Nun ma jisas napj velé, napj nun jis lal tüpü'üs mpes. Nin lovin profetapan jis lal. P'a nt'a patja jisas

profeta vele Dios mpes. Jupj pü'ü nt'a p'in ma quelel japon jupj 'üsüs. Jupj jüpülücpán p'in ma yola jupj 'üsüs. Nin p'iyá jupj wo nt'a —tjevele Jesús.

⁵ Mpes Jesús ma polel 'üsüs la tjiji ne'aj, Dios p'in 'ücj liji jinwá. Yupj ma topon püné waytsja jupj, ne nin. Malala jisas nepenowá po la tje'yot'a la p'in. Jis tji'yü'sa lis tjiji. ⁶ Ne'aj tapatja ma topon Jesús pajal 'üsüs ljijtsja. Jesús jólatsja yupj pajal sey c'a, yupj ma topon mpes. Locopyaya p'a nt'a tjemey. 'A mulú patja nt'a wínetsja, sin 'yüsa la s'ijtsja. T'üc' sin 'yüsa lis tjiji na, p'a nt'a tjemey lovin.

Jesús jupj discipulopan dóceya sin tje'yama tsji' la mijicj jupj mpes.

(Mateo 10.5-15; Lucas 9.1-6)

⁷ Jesús discipulopan dóceya jilal tjevele jis la cuwis. Sin tje'yama, mat'e mat'e ca mal, ca tsji' la mijicj jupj mpes. Jis tje'yaya 'ücj pje'á la ts'i lapanenpan.

⁸ Yupj jis lal tjevele wa 'oyn nyuca la mijicj yupj, tjil na. Ninana Jesús tjevelá yupj jis lal: "Nun lowú na tsji' la müjí napj mpes, ma ca nt'a nun p'a jawasa nujisas mpes. Tjacaj p'in 'ücj t'o nun, lowú na. Po ma ve t'o, yacjaya nu lo las. Ma tjamá 'opos. Po ma t'o t'emel.

⁹ 'Ücj caite nun jis tsjom pwi'tjí, nin p'in ma mát'eya nun sin quip nlawú. ¹⁰ Wa pjaní nt'a 'yaya nu la püt'üs nun, janmacj jupj wo nt'a tapatjaqué, yupj patja nepé lowú nas. ¹¹ Nepénowa ma ca jisas nsem nun tjuculá yupj nt'a. Ma ca quelel mpjacañ nun welé napj mpes. Mpes yupj mpe lowa. Nun lowú na nepé, nun jis tsjam sin tjowowojó, ca palá jis ntüncüs pjüpjüs. Mpes ca sin mü'üsüs la müjí Dios ma japon jinwá yupj quinam. Dios ca pajal jis capj ntülüs, malala la t'ajay jis capj tyüla na. Más ca jis capj ntülüs yupj, Sodoma nt'a tapatja jilal. Más ca jis capj ntülüs yupj, Gomorra nt'a tapatja jilal. T'üc' way niná", nin tjevele Jesús.

¹² Mpes Jesús discipulopan dóceya tjil yupj. Tjowelepj pülücj jis walap'a'á más 'ücj yupj ca 'aplijila nsem malala nyuca la t'ajay mpes. Tjowelepj más 'ücj ca 'üsüs la mijicj quinam Dios jos jin. ¹³ Lapanenpan jilal tjüjtütj wa jis la winin gente jisas mpe. Malala jisas aceite sey tjocjolol wa jis la 'üsüs.

Juan el Bautista tepe'e.

(Mateo 14.1-12; Lucas 9.7-9)

¹⁴ Herodes jepa pünetsja Galilea mo'ó. Jupj wola tjowelepj wa Jesús pajal 'üsüs la tjiji mpes. Pjü ne'aj tapatja jus nlaytsja Jesús po'ó, mpes nin. Yupj nepénowa javeleptsja: "Jesús Juan el Bautista p'iyá. Jas tjijyünsa, niswa la püt'üs jupj. Nin mpes 'ücj 'üsüs liji Jesús, yom p'in ma polel liji jinwá." ¹⁵ La p'a wa tjowelepj: "Elías jupj". P'a witjacj tjowelepj: "Profeta jupj, profetapan püna tapatja jinwá". ¹⁶ Herodes wola tjowelepj na Jesús po'ó, jupj tjevele: "Jesús ne Juan el Bautista p'iyá. Napj tjijyütütj jupj mwen taná la jocj, tepe'e jupj. Quina jas tjijyünsa, pü'ü niswá", nin tjevele Herodes.

¹⁷ Püna tjijyü'ta jis la tjilil Juan, ne nin. Tjijyü'ta la tsu-papj, la 'onsos jupj cawilta mo'ó. Nin la tjiji Herodías mpes. Herodías Herodes vosastsja. Herodes jatjay Fe-

lipe jats'om waytsja jupj, Herodías. Locopyaya Herodes tjoyaya wa jupj lal. ¹⁸ Juan lovin véletsja Herodes lal: "Malala Dios lal jipj vyasas myanun. Jetjay jats'om jupj."

¹⁹ Nin mpes Herodías lovin ts'i 'inyatsja Juan el Bautista lal. Quelel 'yú'natsja jupj, newa ma polel líjitsja niná.

²⁰ Herodes tjejjama Juan el Bautista, ne nin. Lecj tjejjatsja Juan el Bautista lal. Jupj seletsja Juan 'úsús waytsja. Seletsja Juan 'úsús waytsja Dios lal. Nenéyawa Juan tjevele Herodes lal. Herodes 'úcj jos tjapjaca Juan tjevelá, lovin ma jas tji'yüsa tjapjacá.

²¹ P'a jyawca na, Herodías 'úcj malala la tjiji. Herodes p'a año tepyala na, pülücj la tjiji jis la las. Jis lal tjevele ncul jupj auxiliari noypan, jepa militarpan 'ots'ipj, niyom noypan Galilea mpe ne'espan 'ots'ipj. ²² Herodías jucucus wama tjac', bailar la tjiji jis la nuc. Herodes pasal 'úcj jostsja tjinyuca mpes, la p'a 'úcj jisastsja wa. Mpes Herodes tjevele jupj lal:

—La monan napj lal jipj jyas jin. Jipj le mon mya 'a ca. ²³ T'úc' way velé napj, Dios pjoca. Jipj le mon, mya 'a. La mitad way nas napj jyütütj popé 'úcj 'e 'a —nin tjevele Herodes.

²⁴ Pje'á tjemey jamay nt'a. Jupj lal la tji'yüya:

—¿Namay, tsjan jyas napj le mon?

Jamay tjevele:

—Mvelen ca jipj jyas Juan el Bautista jay pjucj —nin tjevele jupj jamay.

²⁵ Leñ way tjemey Herodes nt'a, tjevele:

—Najas nca'an ma 'en Juan el Bautista jay pjucj plato püné mo'ó quinam —nin tjevele jupj.

²⁶ Herodes pajal 'aplijila tepyala jupj tjevele mpes. Ma quelel líjitsja niná, tsjücjüim la tjemyoná mpes la tjiji p'in. Jupj nasa tjevele jupj 'úcj la 'ayas jupj la tjemyoná. Tjevele wa Dios tjapjaca. Pjü ne'aj tjejjajacañ jupj tjevelá. Yupj nasa tjiquil watsja, Herodes pülücj jis la las la tjiji mpes. Nin mpes ma quelel véletsja ma ca ma'ayas niná. ²⁷ Mpes leñ way tjijyü'ta jomozo Juan el Bautista mwen taná la jocj, nca'as jay pjucj. Mpes jomozo tjemey cawilta nt'a. Juan el Bautista mwen taná tjejjyo'o. ²⁸ Jupj jay pjucj teque'e plato püné mo'ó, tje'yaya tsjücjüim. Tsjücjüim jupj jay pjucj tje'yaya jamay.

²⁹ Juan el Bautista discipulopan jus nlaytsja niná tepyalá, mpes tjiquil. Juan el Bautista jüp'üy tjjam, tüpüntüpj pe jul mo'ó, neven nt'a, tepe'e 'úcj la püntüs nt'a.

Jesús pülücj way jis tje'yaya jis la las.

(Mateo 14.13-21; Lucas 9.10-17; Juan 6.1-14)

³⁰ Apostolpan tjiquil Jesús sin tjejjama mpe. Tjowelepj Jesús lal tsjan la tjajay yupj tjil nt'a. Tjowelepj wa tsjan sin tji'yüsa la tjajay. ³¹ Gente pülücj jiquiltsja Jesús nt'a. Newa tjiquil nepenowá, newa tjil nepenowá. Mpes ma polel jalatsja yupj. Jesús tjevele jupj apostolpan jilal:

—Napj lal 'alas. Ca nlaca jis wa cjuwá nt'a, ne'aj tsjicj way ca mpatjaquecj.

³² Mpes yusapj tjil barco mpes, jis wa cjuwá nt'a tjil.

³³ Pasal pülücj yus tjunuc tjil yupj. Ne'as jus tjunuc

Jesús jupj discipulopan jilal. Mpes ts'equeneñ 'úsú t'asiyú. Pasal pülücj nin la tjajay, tjil yupj tapatja mpe. Mwalá way ne'as tjil Jesús lal. ³⁴ Jesús ne'as tjemey na, gente pasal pülücj yus tjinyuca, játjatsja jus la nuc. Pajal jólatsja yupj mpes. Oveja yusapj jinwatsja yupj, leñtsja pjacj jis cüjamas. Mpes pülücj sin tji'yüsa lis tjiji. ³⁵ Pajal t'awaná nasa. Mpes Jesús discipulopan tjiquil jupj nt'a, tjowelepj:

—T'awaná quinam. Wa cjuwá qui'á. ³⁶ Mpes pjü sin tjejjama, ne'aj ca mal jis wa pjaní pjaní lejeñ nt'a, jis wa nepénowa lejeñ nt'a wa. Ca ve jaylacj la mijicj jis la las —nin tjowelepj yupj.

³⁷ Jesús jis wala tjevele:

—Nun p'iyá jis tja'ayá, nlajacj yupj.

Yupj tjowelepj:

—¿Oyn la qjuijicj la qjuijim nenem cupj? ¿Ncu jyas cupj ca nlaca ca pan jaylacj la mijicj? Yom pjaní mes ocho tsji' líji jaylacj nsem niná, ne pjü t'úc' nlajacj.

³⁸ Jesús jis la tji'yüya:

—¿Pan nol to'á? Lowa nucú —tjevele.

Tjunuc na, tjowelepj:

—Pan cinquiá, cjul mát'eya tya'acj cupj.

³⁹ Jesús tjevele jupj jilal jis müjütücj pjü way 'a mulú 'a mulú majatjum tsjutsj lejeñ nt'a.

⁴⁰ Mpes pjü 'atjalapj yupj. Cien cien 'a mulú játjatsja nepenowá. Cincuenta cincuenta 'a mulú játjatsja nepenowá. ⁴¹ Jesús nt'ya pan cínquiya, nt'ya wa cjul mát'eya. Tjinyuca tsjun po'ó, tjevele Dios lal tjüwü'i ve tje'yaya mpes. T'úc' tjevele na, la tjelepta taná pansas. Jis tje'yaya jupj discipulopan jis la 'ayas ne'aj tjatjá. Nin p'iyá la tjiji cjulun lal. ⁴² Yupj pjü t'úc' tjalá. Pjü jis col tipit'a tepyala. ⁴³ Ma polel pjü tjalá. Mpes discipulopan quiliyú noypan dóceya tipit'a la tjajay yupj pansas lal, cjulun lal wa. ⁴⁴ Jesús pajal 'úsús la tjiji, mpes niyom cinco mil t'úc' tjalá jupj jis tje'yaya popé.

'Úsú püné casá tjuwine Jesús.

(Mateo 14.22-27; Juan 6.16-21)

⁴⁵ Pjü t'úc' tjalá na, Jesús jis tjijyü'ta jupj discipulopan barco mo'o jis la winin. Sin tjejjama 'úsú püné na'aj po'ó, Betsaida nt'a, jupj quelel jámatsja nt'a. Jesús jostsja yupj mwalá way ca mal jupj lal, jupj la p'a sin tjejjama nas. Mpes tjil yupj.

⁴⁶ Pjü sin tjejjama na, neven po'ó tjemey, Dios lal la veles. ⁴⁷ Püste tepyala na, jupj discipulopan barco mo'o játjatsja 'úsú püné culupwen nt'a. Jesús jusapj já'asatsja 'amá nt'a. ⁴⁸ Yus tjinyuca yupj pajal tsji' la tjajaytsja tjil. Lüpjú püné jis wala séjetsja, ne nin. Pústetsja custjay. Nasa quelel jyawca na, Jesús tjac' yupj nt'a. 'Úsú casá wínsja jupj. Barco la quin quelel jámatsja jupj. ⁴⁹ Discipulopan jus tjunuc, ma jus nlaytsja Jesustsja jupj. Tepe'e cjües wine p'in, nin yólatsja yupj. La tupuyupj ⁵⁰ jus tjunuc na. Pasal lacj tjejjaptsja. Leñ way Jesús tjevele: "Úcj nujisas t'as. Napj ne p'in winis. Po ma locj tjejjá nun."

⁵¹ Jesús barco wama tjemey yupj tjatja nt'a. Wama tjemey na, lüpjú 'üt'ün tepyala. Jupj discipulopan pajal yólatsja 'úsús tepyala mpes. ⁵² T'añ p'in tjunuc Jesús

'üsüs la tjiji pan lal. Newa ma sin tji'yüsa tsjan mpes 'ücj nin la tjiji jupj. Ma polel sin 'yüsatsja Jesús po'ó.

⁵³ 'Üsü na'aj po'ó ne'as tjil, Genesaret lotsja ne'aj. Barco tsupapj, ma la winin barcas. ⁵⁴ Barco pje'á tjil na p'in, gente pülücj jus tjunuc Jesús. ⁵⁵ Mpes jun ta'á ts'equeneñ tjil yupj, malala jisas tucuman hamaca mpes Jesús nt'a. Jupj p'a nt'a tjemey na, la p'a wa jis wala tjowelepj ca'aj tjemey, ne malala jisas tjam wa ne'aj jupj nt'a. ⁵⁶ Lovin nintsja. Jupj tjemey nt'a, jis wa nepénowa lejeñ nt'a, pülücj patja nt'a wa, jis wa pjaní pjaní lejeñ nt'a wa, lovin tucuman malala jisas jupj nt'a. Pülücj 'a si mulú nt'a tñpüntñp jupj. Pajal la tjomon Jesús lal jupj ca jis ma'ayas malala jisas po la 'otj jupj jas quip la nt'a. Quelel po la 'otsja jupj jas quip la nt'a la p'in, jis la 'ü'süs. Pjü way jas quip po la tjo'otj, pjü way jis tji'yü'sa yupj.

Malala yola na, malala wa lajay, mpes malala nsem yupj Dios lal.
(Mateo 15.1-20)

7 Niyom nepénowa tjiquil Jerusalén mpe, 'a jis tjimyula Jesús nt'a. Nenem nepénowa fariseopan, nepénowa Moisés popel sin tji'yüsa lajaytsja la p'a jilal. ² Yus tjunuc Jesús discipulopan nepenowá jalatsja na. Ma jis mas tapatsj, judiopan püna la tjajay jinwá. Yupj sin tjalá. Mpes niyom nenem yólatsja malátsja discipulopan Dios lal. Yólatsja te jinwatsja yupj. ³ (Fariseopan quelel jalá na, yupj jis mas japatsj, ca jis mas 'üsüs nsem niswá Dios lal. Nin p'iyá lajaytsja pjü judiopan. Judiopan püna tapatja nin lajaytsja, mpes newa nin lajay yupj. ⁴ Ve jaylacj lajay na jis la las, niná jis wa nt'a jcutj. Quelel jalá na, jis mas japatsj mwalá way p'in. Ma jis mas japatsj, ma jalá. La p'a nin p'iyá lajay wa, püna tapatja nin la tjajay mpes. Pocillo japatsj wa püna tapatja la tjajay jinwá. Nin p'iyá jarro japatsj wa, tsjo'oy nin p'iyá, jalá nt'a nin p'iyá.)

⁵ Nin mpes Jesús lal tjowelepj fariseopan, Moisés popel sin 'yüsa lajay jupj lal tjowelepj wa. La tñü'y:

—¿Tsjan mpes jipj discipulopan ma lajay judiopan püna la tjajaytsja jinwá? Jipj discipulopan quelel jalá na, ma jis mas japatsj judiopan lajay jinwá.

⁶ Jesús jis wala tjevele:

—Nun welé nun p'iyá 'üsüs lojí, newa nun 'üsüs lojí tulucj. Püna Isaías t'üc' way tepyaca nun po'ó. Profétatsja jupj, Isaías. Dios mpes tjevele jupj. Tepyaca Dios tjevelá. Dios tjevele:

'Gente niná 'üsüs javelepj napj nin po'ó,
newa ma quelel la najay.

⁷ Yupj javelepj napj pñé,
newa ma lajay napj najas jinwá.

Yupj sin 'yüsa lajay gente jajütütj p'in,
napj velé jin sin 'yüsa lajay tulucj',
nin tjevele Dios nun po'ó.

⁸ "Ma lojí quinam Dios tñjyü'ta jin. Nin lojí judiopan püna tapatja lajaytsja jinwá p'in. Nin lojí jarro po'í na. Nin p'iyá lojí pocillo lal. La p'a pülücj nin p'iyá lojí wa. ⁹ Ma lojí Dios tñjyü'ta jin. Nin p'in lojí judiopan püna tapatja lajaytsja jinwá. Nun nujola pasal 'üsüs nin lojí.

¹⁰ Püna Moisés tjevele: "Üsüs la müjí nun jis papay lal, nun sejamay lal wa. Nujola nsem noypan yupj nun jis lal. Nun ma ca mvelé nujisas malala jis mpalas nun jis papay, nun sejamay. Nun popa nin cüweles, nun ca mü'ü'ná jupj, malala tjevele mpes', Moisés nin tjevele püná. ¹¹ Nun ma nin p'iyá jü'tú, Dios tjevele jin. T'emel cjuwá nun jis papay, nun sejamay ca nacj. Nun cjuwá tulucj. Nun welé 'ücj ma 'oyá yupj jisas. Nun welé nun popa pjaní 'ücj vele yupj jis lal: 'Ninana napj nats'a'á ma ca nu ma'ayá. Nasa tjeveletsja ninana ca ma'ayá Dios mpes', nin welé jupj 'ücj ca mveles. ¹² Nujisas jupj ma 'üsüs la mijis popay mpes, jamay mpes wa. ¹³ Nun lojí judiopan püna la tjajay jinwá p'in. Mpes ma nin lojí Dios tjevele jinwá. La p'a pülücj nin p'iyá malala lojí —nin tjevele Jesús.

¹⁴ Pülücj way jätjatsja Jesús ne'aj p'in. Niswa tjevele ncul yupj jupj nt'a. Tjiquil na, jupj tjevele yupj jis lal:

—Pjü way tjapja'aqué. Nusin tñü'süs napj velé.

¹⁵ Nun lojá na, ma malala nsem nun Dios lal, niná tjala-já mpes. Lampe pyacj mpes p'in, malala nsem nun Dios lal. ¹⁶ Najas pjü tjapja'aqué, pjü nusin tñü'süs napj tjevelé —nin tjevele Jesús.

¹⁷ Locopyaya Jesús tjemey pülücj 'a jis tjimyula mpe. Wama tjemey jupj tñpü'ü nt'a. Jupj discipulopan tjowelepj jupj lal ma sin tji'yüsa parábola niná.

¹⁸ Jesús tjevele:

—¿Ncu ma wa nusin 'yüsa nun? Nun lojá na, ma malala nsem nun Dios lal niná tjalajá mpes. ¹⁹ Ve tjalajá na, nocol mo'o jama p'in. Locopyaya na'aj lo ts'iyá nun jis p'üy mpe. Newa nin nujola nun, püna nujólatsja jinwá.

(Mpes Jesús tjevéletsja pjü 'ücj la las, pjü 'ücj lyajacj. Ma ca malala nsem cupj Dios lal cupj lyajacj mpes.)

²⁰ Tjevele:

—Lampe pyacj mpes p'in, malala nsem nun Dios lal.

²¹ Nin lovin. Malala yola, malala lajay. Yupj p'iyá malala, ne nin. Malala yola, mpes nin p'in yola yupj. Nin mpes wa niyom jamanun tsjücjüimpan tjewyayiñ tulucj. Nin mpes wa pequeñ. Nin mpes wa sa 'ünan la p'a. Malala yola, mpes wa ne'aj jamanun sejats'om tulucj. Mpes wa nequem lyawuñ jis vayum tulucj jis lal. Yupj malala yola, mpes nin. ²² Nin mpes wa ts'isiñ. Nin mpes wa jisas ca malala mpalas la p'a. Malala yupj, mpes nin. Nin mpes wa la tsuwil. Nin mpes wa yupj jisas jin lajay. Nin mpes wa ts'a 'in 'üsüs tepyala la p'a wa lal. Nin mpes wa pajal malala javelepj la p'a po'ó. Nin mpes wa yola yupj p'iyá pajal pñé way. Nin mpes wa ma yola jin lajay yupj. ²³ Malala yola, mpes nin lajay. Malala yupj Dios lal nin lajay mpes p'in —nin tjevele Jesús.

Quepj, Sirofenicia mpe 'esepj, tepyona Jesús polel se p'á'satsja jupj.
(Mateo 15.21-28)

²⁴ Jesús nasa tjemey nepé. Campa 'in tjemey judiopan patja mpe. Jupj tjemey nt'a Tiro po'o patja ne'aj p'intjsja, Sidón po'o patja ne'aj p'intjsja wa. Wa pjaní wama tjemey. Jostsja gente ma ca jus nlayecj ne'aj já'asatsja. Newa nin, jus nlaytsja ne'aj tjac' jupj. ²⁵ Quepj pjaní

jus nleya na Jesús po'ó, leñ way tjac' jupj. Lapanen pú'útsja quepj jucucus jos mo'ó. Mpes tjac' jupj Jesús nt'a, tüic' jin tjüjünsü Jesús wolap'a'á. ²⁶ Griego waytsja quepan, judío tulucj. Sirofenicia mpe 'eseptsja. Pajal la tjemyona Jesús lal jupj ca pje'á jas majamas lapanen jupj jucucus jos mpe.

²⁷ Jesús jupj wola tjevele:

—Judio pan Dios ts'uyupj. Napj 'üsüs lejay yupj mpes. Yupj yuts'a'á ma polel la 'ayas la p'a. Nin p'iyá tsjictjacj jis ve ma polel la 'ayas yupj jis tsjiyó. Más 'ücj tsjictjacj jalá pjü jisas —nin tjevele Jesús.

²⁸ Quepj tjevele:

—T'üc' tjevelen. Nin p'in velé, ve tsjictjacj nepenowá palá tinca tsjictjacj jalá mpe. Niná 'ücj wa jalá tsjiyó witjacj. (Jupj quelel véletsja Jesús 'ücj wa se p'a'sa jupj.)

²⁹ Jesús tjevele jupj lal:

—'Üsüs way tjevelen jipj. Mpes jutja jipj wya nt'a. Lapanen nasa tjemey cyucus jos mpe.

³⁰ Mpes quepj tjemey quinam jupj wo nt'a. Jucucus jus tjinyuca cjan casá pú'útsja. Leñ quinam lapanen.

Yom pjots' la toptsja, ma 'üsüs véletsja. Jesús tji'yü'sa la tjiiji jupj.

³¹ Tiro po'o patja nepé tjemey Jesús. Sidón culupwen nipj tjemey wa quinam. Tjemey 'üsú püné nt'a, niná 'üsú Galilea ló. Ne'as tjemey Decápolis po'o patja nt'a.

³² Ne'aj tüpü'ü na, jupj nt'a tucuman wa yomen pjots' la toptsja. Ma wa polel 'üsüs véletsja yomen. La tjomon Jesús lal jupj ca po la mo'ot'es yom niná, mü'üsüs ca.

³³ Jesús jas tjan tjemeyana jupj. Mos ts'ipal pjots' jul la tje'yot'a jupj. Jupj mos ts'ipal p'iyá tipyuts'a wa, po la tje'yot'a yom pwelam. ³⁴ Tsjun po'ó tjinyuca. Yümücj tjeqjuesca. Tjevele: "¡Efata!" (Cupj velecj: "Tjapjaca".)

³⁵ Mpes yom 'ücj pjócatsja tepyala. 'Üsüs polel véletsja quinam. ³⁶ Jesús jis tjijyü'ta pjü way jilal ma jis la veles la p'a jilal nin tepyalá.

Mop'in nin tjowelepj. Newa jis tjijyü'ta ma lo veles, newa nin la pülücj nin tjowelepj la p'a jilal nin tepyalá.

³⁷ Pasal yólatsja Jesús 'üsüs la tjiiji mpes. Tjowelepj: "Pjü way 'üsüs la tjiiji. Jis pjats' la topj, si 'ü'sa la siji, pjyacañ yupj. Maysa javelepj, si 'ü'sa la siji wa, ne 'ücj javelepj."

Jesús pülücj way jilal jis tje'yaya la las.

(Mateo 15.32-39)

8 P'a jawas pülücj 'a jis tjimyula niswá Jesús nt'a. Cjuwatsja tsjan ca nlajacj yupj. Mpes Jesús tjevele jupj discipulopan jilal jis la cuwis. Tjevele:

² —Nola napj yupj mpes. Ts'ac' cont'e nasa qui'á jatja napj lal. Teczyawaja nasa yupj jis ve. ³ Ma quelel sin jyam yupj, laja secj p'in. Nepénowa campa patja. Jil na, sin napnapj way ca nsem, jis capj nt'ajas —nin tjevele Jesús.

⁴ Jupj discipulopan wola tjowelepj:

—Jipj selen jis wa cjuwá qui'á. Cjuwá ca'aj mpe jis la t'as pansas t'üc' jis la las yupj.

⁵ Jesús jis la tji'yüya yupj:

—¿Nol to'á nun pansas?

—Siete —tjowelepj yupj.

⁶ Jesús jis tjijyü'ta gentas jis la 'osos 'amá 'alá. Nt'ya pansas sieteyá. Tjevele Dios lal tjüwü'i pansas mpes. T'üc' tjevele na, tjelepta pansas. Niná jis tje'yaya jupj discipulopan jis la 'ayas ne'aj jatjá. Nin la tjajay yupj.

⁷ Cjul tsjictjacj pjaní way p'in játjatsja wa yupj. Mpes Jesús tjevele wa Dios lal tjüwü'i cjulun mpes. Jis tje'yaya discipulopan. Tjevele ca jis ma'ayacj gentas.

⁸ Nin la tjajay, mpes pjü way tjalá gentas. Pjü jis col tipit'a tepyala. T'üc' tjalá na, newa játjatsja pan popé, cjul popé wa. Mpes discipulopan quiliyú mo'o t'olon pan tsjictjacj, cjul tsjictjacj wa, yupj ma pjü tjalá. Quiliyú siéteya tipit'a la tjajay pan mpes, cjul mpes wa. ⁹ Nasa tjalá niyom cuatro mil, pajal pülücj.

T'üc' tjalá na, Jesús sin tjejyama yupj, mpes tjil.

¹⁰ Jesús barco wama tjemey jupj discipulopan jilal. Tjil Dalmanuta nt'a.

¹¹ Fariseopan tjiquil Jesús nt'a quinam. La tjü'üy jupj lal tsjan mpes 'ücj la tjiiji jupj la tjiijá. Ma topon Dios mpe tjac', mpes la tjomon jupj ca 'üsüs la mijis, gente p'in ma polel lajay jinwá. Nin mpes ca sin mü'üsüs ncu Dios jas tjejyama jupj, tjowelepj yupj.

¹² Jesús yümücj tjeqjuesca, 'aplijíatsja yupj pajal sey c'atsja mpes. Tjevele: "Nun quina potjaqué, lo moná napj ca 'üsüs la mejay, gente p'in ma polel lajay jinwá. ¿Tsjan mpes lo moná nun niná? T'üc' way velé, ma ca nin la mejay." ¹³ Jesús tjemey quinam yupj mpe. Barco wama tjemey niswá jupj discipulopan jilal, ne tjil. Quelel jiltsja 'üsú püné na'aj po'ó niswá.

Jesús jostsja jupj discipulopan ma mponcej fariseopan jilal, Herodes lal wa.

(Mateo 16.5-12)

¹⁴ Jesús discipulopan pan pülücj ma tucutj. Yo' tepe'e. Pan pjaní jatatsja p'in. ¹⁵ Jesús tjevele yupj jilal:

—In tjajama. Po ma nujos t'as fariseopan jis levadura. Ma wa nujos t'as Herodes levadura. Yupj jis levadura malala pajal.

¹⁶ Jupj discipulopan ma sin tji'yüsa Jesús tjevelá. Yuwá p'in jis la tjü'üy tsjan mpes nin tjevele jupj. Tjowelepj: "Pan cjuwá cupj, mpes nin tjevele niná". ¹⁷ Jesús seletsja nin tjowelepj yuwá. Mpes jupj tjevele yupj jis lal:

—¿Tsjan mpes nun weletsja cjuwá pansas? ¿Ncu ma nusin 'yüsa custjay? ¿Ncu ma polel nusin 'yüsa? ¹⁸ Nun jis jun janapj nun. ¿Ncu ma nusin 'yüsa tsjan nucú? Nun jis pjats' janapj nun. ¿Ncu ma sin 'yüsa pjo'oqué mpes? ¿Ncu ma nujola pyala napj la tjejay? ¹⁹ Pan cín-quiya tjelepj napj, jis tje'yá niyom cinco mil tjalá. Nun quiliyú mo'o t'olonó pan tsjictjacj yupj ma pjü tjalá. ¿Ncu nujola tepyala nol quiliyú tipit'a la tjüj pan tsjictjacj mpes?

—Doce —tjowelepj yupj.

²⁰ Jesús tjevele:

—P'a jyawca na pan siete tjelepj napj, jis tje'yá niyom cuatro mil tjalá. Nin p'iyá nun quiliyú mo'o t'olonó pan tsjictjacj yupj ma pjü tjalá. ¿Ncu nujola tepyala nol quiliyú tipit'a la tjüj pan tsjictjacj mpes?

—Siete —tjowelepj yupj.

²¹ Mpes Jesús jis la tji'yüya:

—¿Ncu ma nusin 'yüsa custjay, napj najas nusin mü'üsüs mpes?

Yom ma polel tjinyúcatsja jupj, Jesús tji'yü'sa la tjiiji.

²² Betsaida nt'a tjiil yupj. Ne'aj tjá'asa yom ma polel nyúcatsja; la p'a witjacj tucuman jupj Jesús nt'a. La tjomon Jesús lal po la mo'ot'es ma nyucá, mü'üsüs ca jupj. ²³ Mpes Jesús jupj mos ntjüi'le, lal tjemey campá 'in yupj jis wa lejeñ mpe. Ma nyuca jun mo'o tipyuts'a Jesús, po la tje'yot'a jupj jun. La tji'yüya:

—¿Ncu nyuc quinam?

²⁴ Jupj jay pjucj jas tjiyjünsa, tjinyuca, tjevele:

—Napj nyuc gente lyawuñ. Newa yo jinwá yustapj jin nyuc.

²⁵ Mpes Jesús jupj jun po la tje'yot'a niswá. Po la tje'yot'a na, yom 'ücj tjinyuca. Jun tji'yü'sa tepyala. Pjü way pasal 'üsüs nyúcatsja quinam. ²⁶ Jesús jas tjejjama jupj wo nt'a. Tjiyjü'ta:

—Ma ca mim yupj jis wa lejeñ nt'a. Ma ca mvelen yupj jilal niná tepyalá.

Pedro tjevele Dios jas tjejjama Jesús nosis nt'a.

(Mateo 16.13-20; Lucas 9.18-21)

²⁷ Jesús wínetsja jupj discipulopan jilal Cesarea Filipo ne'aj p'in tapatja nt'a. Ne'aj pjaní way patja nt'a jis wa tjelejeñ Cesarea Filipo t'asiyú. Pülücj pájtatsja Cesarea Filipo nt'a. Jesús pjaní pjaní tjemeytsja la nuc pjaní way patja nt'a. Ne'aj tjelyawuñ na, Jesús jis la tji'yüya jupj discipulopan jilal:

—¿Pjacj ne napj jin javelepj gentas?

²⁸ Wola tjowelepj:

—Nepénowa javelepj jipj ne Juan el Bautista p'iyá. Nepénowa javelepj jipj Elías, püna tüpü'u p'iyá. La p'a wa javelepj jipj p'a profeta püna tüpü'á. Püna 'i tipü'í, niswa püt', nin javelepj gentas.

²⁹ Jesús nin p'iyá la tji'yüya discipulopan jis lal:

—Ne nun, ¿pjacj ne napj jin welé nun?

Pedro wola tjevele:

—Cristo jipj. Jipj ne Jepa Püné Dios tjevele ca jas majamas qjuis capj la p'acj. Jipj mpes ca 'üsüs mpatjaquec.

³⁰ Jesús jis tjiyjü'ta ma la veles niná la p'a jilal.

Jesús tjevele la p'a ca mü'ü'nacj jupj.

(Mateo 16.21-28; Lucas 9.22-27)

³¹ Jesús sin tji'yüsa la tjiiji quinam jupj discipulopan. Tjevele jupj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejjamá. Tjevele Dios jostsja ca pajal malala mpalas jupj. Tjevele co'müypan ma ca jisas nsem jupj. Nin p'iyá ca nsem sacerdote noypan, nin p'iyá Moisés popel sin 'yüsa lajay. Ma ca jisas nsem jupj, tjevele. Tjevele la p'a ca mü'ü'nacj jupj. Tjü'ünan na, ca jas müjünsüs ts'ac' cont'e na. Ca mpü'üm niswá, nin tjevele.

³² 'Üsüs way sin tji'yüsa la tjiiji niná. Pedro ma jostsja niná ca mpalas Jesús lal, mpes jas tjan tjemjana jupj, cus tjevele. Tjevele:

—Ma ca nin mya mpalas. Dios ca cyapj mp'a'sas.

³³ Jesús la nujuya, yus tjinyuca discipulopan. Cus tjevele Pedrú, tjevele:

—Jutja napj mpe. Satanás jinwá velen. Jipj ma jele Dios jola jinwá. Yom p'in jola jinwá jele jipj —nin tjevele Jesús.

³⁴ Jesús nin tjevele na, tjevele jis la cuwis pjü ne'aj tjelejeñ, tjevele yupj jilal, jupj discipulopan jilal tjevele wa:

—Nun popa quelel ncapj cyoñca, ma ca nin la mijis jupj jos jinwá. Nin ca la mijis napj lejay jinwá. Napj cruz po'ó ca ma pats'. Malala ca mpalas wa jupj, ncapj cyoñca mpes. Jupj ca jas mü'üsüs napj mpes. ³⁵ Nepénowa ca quelel jis capj mp'a'sacj yupj p'iyá. Ma ca jisas malala se palá, mpes ca mvelecj napj lal japon tulucj. Mop'in ma ca mpatjam Dios lal. P'a casá nsem nepénowa jis lal. Nepénowa nca'liñ napj lal japon mpes. Nca'liñ ca nacj napj mpes javelepj mpes. Nin mvelecj Dios 'üsüs liji gente jis lal napj mpes. Más 'üsüs ca jis mpalas yupj la p'a jis lal. Yupj lovin ca mpatjam Dios lal.

³⁶ "Nepénowa pülücj jatatj nosis casá, mop'in ma polel patja Dios lal. Pjü way jatatj nosis nt'a ca nacj. Newa 'üsüs way tulucj pjü niná, yupj ma polel patja mpes. ³⁷ Yupj ma polel jaylacj lajay mpatjam Dios lal.

³⁸ "Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejjamá. Po ma nu tjemaycas napj mpes. Po ma nu tjemaycas napj velé mpes. Quina patja ma jisas Dios. Pajal malala nyuca lajay. Nun nu tjemaycas yupj ca jus nlayecj nun ncapj coñcá, ne mayca wa ca nsem napj nun mpes, niswa tjacuwis na. Niswa tjacuwis na, pjü ca nucucj pajal püné napj, Mpapay jinwá. Ncuwis Dios angelpán jis lal.

9 Jesús tjevele wa yupj jilal:

—T'üc' way velé nun jilal. Nun nepénowa ca nucú Dios ca müjü'tüs nosis nt'a. Custjay ma taca'liqué na p'in, nun ca nucú niná. Newa potjaqué na p'in, pajal 'üsüs ca mpalas Dios pajal püné mpes.

Jesús jas jaw tepyala Dios mpes.

(Mateo 17.1-13; Lucas 9.28-36)

² Ts'ac' séisiya tjejjawca na, Jesús tjemey Pedro lal, Jacobo lal wa, Juan lal wa. Yupj jis lal tjemey joc' campanya toñca nt'a, tucuc' pacá nt'a. Yupj yulupjana way p'in tjiil. Ne'aj tjtatja na, Jesús p'a casá justa tepyala tjunuc yupj. ³ Jupj jas quip pajal pje tepyala, jas jaw jinwá. Ma polel pülül la patsj ne pajal pje way cüpalas Jesús jas quip pje way tepyala jinwá. ⁴ Nepé lay tepyala wa Elías. Moisés lay tepyala wa. Yupj manas profetapan püna tapatjá. Tjoweleptsja Jesús lal. ⁵ Pedro tjevele Jesús lal:

—Rabbí, po 'üsüs qui'á jyatjaquec. Ts'epjel cónt'eya ca sin müjünsücj. Pjaní jipj mpes ca nsem, pjaní Moisés mpes ca nsem, pjaní Elías mpes ca nsem.

⁶ Ma seletsja tsjan más 'ücj la veles, mpes niná tjevele. Pajal lacj jeyaptsja yupj.

⁷ Jupj nin tjevele na, mol lay tepyala, palá tjac' yupj jis capá nt'a. T'asiyú tóncatsja. Nepé vele pjactsja: "Niná napj Natjam. Quelel lejay jupj. Tjapja'aque' jupj velá", nin tjevele mol mpe. ⁸ Nin tjepjyacañ na p'in, t'asiyú

tjunuc yupj. Jesús jusapj tóñcatsja. Leñtsja Moisés, Elías leñ wa.

⁹Yacjaya joc' mpe palavin tjiquil. Palavin jiquiltsja na, Jesús jis tjiyü'ta ma jis la veles la p'a jilal tsjan tjunuc yupj. Tjevele jupj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejamá. Mpa'is ca, ca jas müjünsüs la püt'üs niswá, tjevele. Jas tjiyünsa na, 'ücj jis la veles tjunuc mpes joc' mo'ó; nin tjevele Jesús yupj jis lal.

¹⁰Mpes ma tjowelepj niná la p'a jilal. Yuwá p'in jis la tjü'üy tsjan mpes Jesús tjevele mpa'is ca, jas müjünsüs la püt'üs niswá. ¹¹Tjowelepj Jesús lal:

—Cupj pyonecj jipj niná Jepa Püné Dios tjevele ca jas majamas. ¿Tsjan mpes niyom nepénowa javelepj Elías mwalá way jac'? Nin javelepj Moisés popel sin 'yüsa la-jay.

¹²Jesús wola tjevele:

—T'üc' way Elías mwalá way jac' Jepa Püné lal. Dios Popel vele jupj pjü 'ücj liji Jepa Püné jac' mpes. Mop'in nin, Dios Popel vele pasal malala ca ma palas. Nosis casá patja malala ca mvelecj napj nin po'ó. ¿Ncu solejé tsjan mpes Dios Popel nin vele? ¹³Nasa tjac' Elías. Malala la tjajay jupj lal, yupj jisastsja jinwá. Dios Popel tjevele ca nin la mijicj jupj lal, ne nin la tjajay —nin tjevele Jesús.

Jesús pje'á la ts'iyá lapanen tjamacjas jos mpe.

(Mateo 17.14-21; Lucas 9.37-43)

¹⁴Joc' 'alá mpe tjiquil na, niswa tjil la p'a discipulopan nt'a. Tjunuc gente pülücj t'asiyú lejeñtsja yupj jilal. Niyom nepénowa la veleltsja yupj jilal. Yupj ne Moisés popel sin 'yüsa lajay witjacj. ¹⁵Pjü way ne'aj 'a jis tjiimyula ma salejeptsja Jesús ncuwim quinam. Mpes tjac' na, po yólatsja jupj tjac' mpes. Ts'equeneñ la tjala-jan jupj lal. ¹⁶Jesús jis la tji'yüya discipulopan:

—¿Tsjan niná nun tjoweletsja niyom nenem jilal, lo velelé?

¹⁷Yom p'a wa wola tjevele Jesús lal 'a jis tjiimyula popé:

—Natjam lal tjacuwis jipj nt'a. Lapanen pü'ü jupj jos mo'ó. Natjam ma polel vele liji jupj, lapanen.

¹⁸Nenýawa tjüi'le jupj. Ntjüi'le na, 'amá po'ó tyüla liji jupj. Natjam lampe p'yoya, wüis si quilila. Pajal cy-ac'aja. Napj la tjemyon jipj discipulopan jilal yupj ca pje'á la ncoyecj lapanen. Ma polel nin la tjajay yupj.

¹⁹Jesús tjevele yupj jilal:

—Nun ma poné napj lal. Pajal püs way li nucltsja nun ca mponé napj lal. Püs way tüpü'üs nun lal quinam. Lowa, jupj jatjam lal nculá.

²⁰Nin la tjajay, lal tjiquil. Lapanen Jesús jus tjinyuca na, tjamacjas jun jyu'ya, ticyücüyú la tjiji jupj. Tyüla jupj, la ts'yüpjütü. Lampe p'yóyatsja. ²¹Jesús la tji'yüya tjamacjas popay lal:

—¿Ncu püs way nin pyálatsja?

Jupj wola tjevele:

—Mwalá way tepyala jupj tsjictsjaja na. ²²La pülücj jupj tyüla nas 'awa mo'ó, 'üsú mo'ó 'ots'ipj, lapanen nin liji. Quelel 'yü'na jupj. Jipj polel qjuis capj p'yacj ca nacj.

Jele t'as malala qjuis tepyala mpes. Qjuis capj tje'ya'sa.

²³Jesús tjevele:

—¿Tsjan mpes velen napj polel nucopj p'yacj ca nacj? Jipj napj lal pyon, pjü 'ücj la pal.

²⁴Mpes leñ way yümücj tjevele:

—Napj pyon. ¡Ncapj tje'ya'sa, más 'üsüs ca mpon!

²⁵Pülücj ts'equeneñtsja yupj nt'a jis la nuc tepyalá.

Mpes Jesús cus tjeve'le lapanen. Tjevele:

—Tjamacjas niná ma pjoca, ma wa vele, jipj nin lejay. 'I jütütj, jutja jupj jos mpe. Lovin ma ca mim jupj jos mo'ó niswá —nin tjevele jupj lapanen lal.

²⁶Nin tjevele na, lapanen yümücj la tipiya. Tjamacjas jun jyu'ya, pajal ticyücüyú la tjiji jupj. Tjemey jupj. Tjamacjas tepe'e jinwá pü'ütsja jupj. Pülücj tjowelepj nasa tepe'e. ²⁷Tepe'e tulucj jupj. Jesús jupj mos mpes ntjüi'le, jas tjiyünsa. Tóñcatsja jupj quinam.

²⁸Yacjaya Jesús wama tjemey. Jupj discipulopan wama tjil wa, la tjü'üy jupj lal la p'a leñtsja na:

—¿Tsjan mpes ma polel pje'á jas tjejamacj lapanen niná?

²⁹Jis wala tjevele:

—Lapanenpan nepenowá pajal costa way sin jomá. Nintsja niná. Más 'ücj lo moná Dios lal ca 'ücj jas majamá; ts'ac' pjaní ma ca nla-já, Dios lal ca mvelé p'in. Ma nin lojí, ma ca mim —nin tjevele Jesús.

³⁰Locopyaya tjemey Jesús, jupj discipulopan jis lal. Galilea culupwen nipj tjil yupj. Jesús jostsja la p'a ma ca jus nlayecj ne'aj lyawuñtsja yupj. ³¹Sin tji'yüsa la tjijitsja jupj discipulopan, ne nin. Yupj jis lal tjevele: "Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejamá. Dios ca ma'ayas niyom ca malala la mijicj napj lal yupj jisas jinwá. Ca ma 'ü'nacj; locopyaya, ts'ac' cont'e na ca nin müjünsüs la püt'üs niswá", nin tjevele jupj. ³²Yupj ma sin tji'yüsa jupj tjevelá. Lacj tjeypaj, mpes ma queleltsja la 'üy tsjan mpes nin tjevele.

Jesús sin tji'yüsa lis tjiji pjacj más püné nsem.

(Mateo 18.1-5; Lucas 9.46-48)

³³Ne'as tjil quinam Capernaum nt'a, pülücj patja nt'a. Wama tjtaja na Jesús la tji'yüya jupj discipulopan jilal:

—¿Tsjan mpes lo veleltsja nunwa tjalawú na?

³⁴Lyájasa tjtaja yupj. Jis tjemýacatsja yupj. Ma quelel javeleptsja tsjan tjowelepj yupj jümücj casá tjelyawuñ na. Nin tjowelepj cana yupj popé más püné. Niná mpes la tjowelel discipulopan.

³⁵Jesús 'etjele quinam. Tjevele jis la cuwis jupj discipulopan. Tjevele:

—Nujisas noypan ca nsem nun, más 'ücj po 'in tsjict-jacj jin nujola t'as nun p'iyá. Nun pjü jis mozopan nu tepyala na, noypan ca nsem nun.

³⁶Jupj nin tjevele na, tsjicj tecyumaná, discipulopan culupwen nt'a tjiyünsa jupj. Col tjevyala tsjiquis. Jesús tjevele yupj jilal:

³⁷—Gente pülücj nin jinwá patja, yupj tsjicj niná jinwá. Najas nun ma nujola noypan way nun p'iyá. Najas 'üsüs lojí yupj jilal napj mpes. 'Üsüs lojí na yupj jilal,

t'üc' way 'üsüs wa lojí napj lal. 'Üsüs lojí na napj lal, t'üc' way 'üsüs wa lojí Dios lal; jupj nin tjejyama qui'á.

Dios mpes tsji' lajay, pjü Dios ts'uyupj jilal tsji' lajay.
(Mateo 10.42; Lucas 9.49-50)

³⁸ Juan tjevele Jesús lal:

—Nejepa, jus tjinyucuj yom p'a wa lapanenpan pje'á li ts'iyatsja jupj. Jipj lyá tjevele mpes lapanenpan pje'á la ts'iya. Tjevelecj jupj lal ma nin ca la mijis jupj, ma ncuwa popa ne.

³⁹ Jesús tjevele:

—Po ma müjü'tú jupj ma ca nin la mijis. Jupj napj nlá vele 'üsüs la mijis, yom p'in ma polel liji jinwá. Yom nin lijá, ma malala mveles ca napj nin po'ó yacjaya. ⁴⁰ Jupj p'a casá jola tulucj cupj qjuilal, qjuis capj p'ya'sa jupj.

⁴¹ Nepénowa ca nucopj mp'a'sacj ca nacj nun ncapj coñcó mpes. 'Üsú ca nu ma'ayacj müsiqué p'in ca nacj, 'üsú nu vya na. T'üc' way velé napj, Dios ca 'üsüs la mijis jupj jis lal nin la tjajay mpes p'in.

Malala lajay malala ca jis mpalas.

(Mateo 18.6-9; Lucas 17.1-2)

⁴² "Tsjictjacj nepénowa japon napj lal. P'a wa nin la qjuijis ne tsjictjacj nenem malala nyuca la qjuijicj, malala pajal ca nsem jupj lal, nin la tjiji mpes. Más 'ücj nactsja la p'a wa pe püné ntsu'pacj jupj mwen po'ó, ca 'üsú püné mo'la nts'iyacj, mpa'is.

⁴³ "Po ma malala la müjí. Nun quelel malala lojí nun jis mas mpes, ma la müjí. Nun jis mas cjuwá jinwá jin nujola t'as. Nun jis mas taná t'ü jinwá jin nujola t'as. Más 'ücj nun jis mas cjuwá, mpatjaqué Dios lal. Más malala nsem nun jis mas mat'e nlawú 'awa püné nt'a. Ne'aj leñ pjacj se wat'ata 'owus.

⁴⁴ "Pajal malala ne'aj. Lotsjotsj lovin yupj jis p'üy jalá. 'Awa pwe lovin ne'aj.'

⁴⁵ "Nun quelel lowú, malala la müjí, ma la müjí. Nun jis tsjam cjuwá jinwá jin nujola t'as. Nun jis tsjam taná t'ü jinwá jin nujola t'as. Más 'ücj nun jis tsjam cjuwá, mpatjaqué Dios lal. Más malala nsem nun jis tsjam mat'e nlawú 'awa püné nt'a.

⁴⁶ "Pajal malala ne'aj. Lotsjotsj lovin yupj jis p'üy jalá. 'Awa pwe lovin ne'aj.'

⁴⁷ "Nun quelel malala lojí nun nucu mpes p'in, ma ca nucu niná. Nun jis jun tulucj jinwá jin nujola t'as. Nun jis jun pje'á la ts'i jinwá nujola t'as. Más 'ücj nun jun pjaní mpatjaqué Dios p'ü'ü nt'a. Más malala nsem nun jis jun mat'e nlawú 'awa püné nt'a.

⁴⁸ "Pajal malala ne'aj. Lotsjotsj lovin yupj jis p'üy jalá. 'Awa pwe lovin ne'aj.'

⁴⁹ Pjü ne'aj ca malala jis mpalas 'awa mpes.

⁵⁰ "Sal 'üsüs way. (Sal mpes ts'yuca pwisís, ma malala mpalas, ma mojo jupj.) Nin tulucj sal ma wüjü na. Sal ma wüjü na, ma polel wüjü lajay jupj. Najas sal 'üsüs jinwá nsem nun nosis casá. 'Üsüs ca la müjí napj najas jin. Mpes ma ca pjü malala jis mpalas nosis casá patja. Po ma la tjowe'lé nunwá. Quelel lis müjí nun jis pülucpan.

Malala Dios lal yom se jamá jupj jats'om.

(Mateo 19.1-12; Lucas 16.18)

10 Jesús tjemey quinam. Tjemey Judea nt'a. Tjemey 'üsú püné na'aj po'ó, 'üsú niná Jordán lotsja.

Gente pülucj tjiquil niswá jupj nt'a. Sin tji'yüsa lis tjiji, jupj lovin nin la tjiji jinwá. ² Fariseopan nepénowa tjiquil wa Jesús nt'a, la 'üytsja jupj lal. Ma jisastsja Jesús. Yólatsja costa way nsem jis wala la veles. Jisastsja jupj mveles malala ca nsem judiopian jis lal. La tjü'üy:

—¿Ncu 'ücj Dios lal yom se jamá jupj jats'om, jats'om ma ncuwim niswá?

³ Jesús jis wala tjevele:

—¿Ncu solejé tsjan tjijyü'ta Moisés püná?

⁴ Tjowelepj:

—Jupj tjevele yom ma jos na jupj jats'om, 'ücj papel mpaques, ma'ayas jupj. Papel ca mveles quepj niná jupj jats'om tulucj quinam.

⁵ Jesús tjevele:

—Nun ma quelel lojitsja Dios jos jin. Nin mpes Moisés tjevele yom ca nin la mijis jats'om se jamá na.

⁶ "Dios nosis la tjiji na, jupj ma jostsja yom nin liji. 'La tjiji wa niyom, nequem, 'ücj ca mwayiñ yupj.' ⁷ Dios tjevele: 'Yom ca mim popay mpe, jamay mpe, jats'om lal lo püt'üs. ⁸ Ca quelel la mijis jupj. Manas ca jüp'üy pjaní jinwá nsem yupj.' Nin mpes yupj mat'e tulucj, tjewyayiñ na. Yupj jüp'üy pjaní p'in nsem Dios lal.

⁹ Dios yugo sey pjucj po'o tipyünta jinwá la tjiji. Dios p'iyá nin la tjiji na, gente ma polel sin tjan sin majamaj —Jesús nin tjevele.

¹⁰ Yacjaya Jesús discipulopan yusapj játjatsja wa mo'ó Jesús lal. Yupj jisastsja jupj ca 'üsüs mveles niná, tsjan mpes yom ma polel se jamá jats'om. ¹¹ Jesús tjevele:

—Yom se jamá jats'om, p'a lal woya ca nacj. P'a lal woya na, Dios ca mveles yom niná ca ma jats'om ne'aj mya'na jupj. P'a lal woya, malala liji jats'om mwalá way lal. ¹² Nenéyawa quepj jama voyum mpe. Niná quepan p'a yom lal woya. Jupj p'a voyum lal mpü'üm, mop'in Dios ca mveles quepj niná ma voyum lal wine. Malala lajay p'in Dios lal —nin tjevele Jesús.

Jesús jostsja tsjictjacj jiquil jupj nt'a.

(Mateo 19.13-15; Lucas 18.15-17)

¹³ Nepénowa tucuman yupj jis tsjictjacj Jesús nt'a. Jisastsja Jesús tsjictjacj sey pjucj po la mo'ot'es, mveles ca 'üsüs jis mpalas tsjictjacj Dios mpes. Jesús discipulopan jis capj tjowelet jupj, tsjictjacj jis lal tjiquil mpes.

¹⁴ Jesús tjajaca yupj tjowelepj. Po ma jostsja tjowelepj. Tjevele: "Jis ma'ayá ca ncul tsjictjacj napj nt'a. Po ma jis müjü'tú ma ncul. Gente japon tsjictjacj japon jinwá, Dios 'ücj si jütüta yupj. ¹⁵ 'Ücj tsjictjacj jilal Dios si jütüta. Gente ma jisas Dios si jütüta yupj, tsjictjacj jinwá, ma ca Dios popa jis mpalas yupj. T'üc' niná", Jesús nin tjevele. ¹⁶ Tsjictjacj pwena tje'yonsa jupj quinam. Sey pjucj po la tje'yot'a, tjevele 'üsüs jis mpalas Dios mpes.

Costa way pülücj jatatj Dios si jütüta popa se palá yupj.
(Mateo 19.16-30; Lucas 18.18-30)

¹⁷ Jesús tjemey quinam. Jámatsja na yom ts'üequené, tjac', tüic' jin tjüjünsü Jesús wolap'a'á. Tjevele:

—Üsüs way jipj. 'Üsüs sin 'yüsa lejay. Najas mvelen napj lal tsjan más 'ücj la mejay napj ne ca Dios la mijis 'ücj mpü'üs lovin jupj lal.

¹⁸ Jesús jupj wola tjevele:

—¿Tsjan mpes tjevelen napj 'üsüs way? Dios p'in 'üsüs way jupj. ¹⁹ Jipj selen Dios tjijyü'ta jupj Popel mo'ó. Tjijyü'ta ma mü'ü'nan la p'a. Tjijyü'ta niyom ma ca ne'aj jis manucj sejats'om tulucj. Tjijyü'ta nequem ma ca mal yupj jis vayum tulucj jilal. Ma mpequem. Ma la ntsawilin. Ma la ntsawilin la t'anques la p'a juts'a'á. 'Üsüs la mijin pyapay, jemay jilal. Jele nsem noypan way yupj jipj lal.

²⁰ Ninana yomen wola tjevele:

—Lovin la tjejay niná jupj tjijyü'tá. Napj tsjictsja na p'in lovin nin la tjejay.

²¹ Jesús jus tjinyuca jupj. Quelel la tjiji jupj, mpes tjevele:

—Pjaní way ma la tjejay jipj custjay. Pjü way vender la mijin jipj jits'a'á. T'emel niná jis ma'ayan t'emel cjuwá mpes. Nin la tjejay na tsjay pülücj ca nta'an Dios pü'ü nt'a. Nin la tjejay na ncuwim. Nin ca la mijin napj lejay jinwá. Napj cruz po'ó ca ma pats'. Malala ca mya palas wa, ncapij cyoñ mpes. Ca jin mü'üsüs napj mpes.

²² Yom niná tjapjaca na, pasal 'aplijila tepyala jupj. Tjemey. Pajal pülücj tyá'atsja, ne ma quelel ljíitsja jupj Jesús tjevelá.

²³ Mpes Jesús yus tjinyuca jupj discipulopan. Tjevele yupj jilal:

—Pajal costa way pülücj jatatj Dios si jütüta popa se palá yupj.

²⁴ Jupj discipulopan pasal yólatsja niná tjevele mpes. Jupj niswa tjevele:

—Gente nepénowa japon 'üsüs mpatjam yupj jatatj mpes; pülücj jatatj yupj. Costa way Dios si jütüta popa se palá yupj. ²⁵ Pasal costa way camello jav jul casá jama. Camello ma polel nin liji niná. Más 'in costa way pülücj jatatj Dios si jütüta popa se palá yupj.

²⁶ Jupj discipulopan pajal nin yólatsja quinam niná tjevele mpes. Tjowelepj yuwá: "Pajal costa way Dios si jütüta popa se palá yupj. Pjü way ma 'üsüs se palá Dios lal ca nacj, ma mpatjam Dios lal." ²⁷ Jesús yus tjinyuca, tjevele:

—Gente yusapj p'in ma polel 'üsüs se palá Dios lal. Dios 'ücj nin liji yupj mpes. Pjü way 'ücj liji Dios.

²⁸ Pedro Jesús lal tjevele:

—Cupj cuts'a'á jatja tjeleque jipj lal. Tjeleque cyapj la coñ.

²⁹ Jesús tjevele:

—Nun nuts'a'á jatja tjalawú napj lal, 'üsüs pajal napj lal. Po 'üsüs ca nsem nun mpes, nin la tjüj' mpes. Nepénowa quelel pjü lajay napj najas jinwá, quelel javelepj p'a jilal napj 'üsüs la tjejay gente mpes. Nin mpes jil nepenowá yupj jis wa mpe. Jil jis pülücpa

mpe ca nacj. Nepénowa jil yupj jis papay mpe, sejamay mpe 'ots'ipj. Nepénowa jil yupj sin popa mpe.

Nepénowa jil yupj jis mama mpe. ³⁰ T'üc' way pasal pülücj ca jis ma'ayas Dios yupj nin la tjajay mpes. Nin ca jis ma'ayas nosis casá patja na. Ca jis ma'ayas jis wa pülücj. Ca jis ma'ayas jis pülücpa pülücj, sejamay pülücj 'ots'ipj, sin popa pülücj 'ots'ipj. Ca jis ma'ayas wa momas pülücj. Newa nin, gente la p'a malala nyuca lis mijicj, yupj ncapij jacoñ mpes. Tsjicj way p'in malala se palá yupj. Niswa tjacuwis na, lovin ca mpatjam Dios lal, nin ca jis ma'ayas. ³¹ Nepénowa püna p'in topon napj lal, tsjictjacj ca nsem napj jepa 'os na. Nepénowa p'a jawasa ca mponecj, noypan ca nsem yupj. Nin ca nsem pülücj jis lal —nin tjevele Jesús.

Niswa Jesús tjevele mpa'is ca jupj.

(Mateo 20.17-19; Lucas 18.31-34)

³² Jiltsja quinam Jerusalén nt'a. Jesús mwalá way já-matsja. Discipulopan ma sin 'yúsatsja tsjan mpes jupj ne'aj já-matsja. La p'a wa yupj jis lal jiltsja, lacj jeyaptsja ca malala mpalas Jesús. Jupj discipulopan dóceya jis lal sin tjan tjemey niswá. Jilal tjevele tsjan ca mpalas jupj lal. ³³ Tjevele: "Jerusalén nt'a leque quinam. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejamá. Dios ca jis ma'ayas niyom nepénowa malala la mijicj napj lal; sacerdote noypan ca nin la mijicj, Moisés popel sin 'yüsa lajay ca nin la mijicj wa. Yupj ca mvelecj napj malala la tjejay. Ca mvelecj ca ncapij ntülücj, ma pats'. Mpes ca ma manucj judiopan tulucj nt'a. ³⁴ Yupj ca la mpjüts'ünücj napj lal. Napj nin po'ó ca mputs'acj, ca ma süpücj wa. Ca ma 'ü'nacj. Ts'ac' cont'e tepyala na ca nin müjünsü, mpü'üs niswá", tjevele jupj.

Jesús jos jupj sa coñ ma püné jin yola yupj p'iyá.

(Mateo 20.20-28)

³⁵ Discipulopan mát'eya tjiquil Jesús nt'a; Jacobo pjaní, Juan pjaní wa, yupj Zebedeo jatjampan. Tjow-elepj:

—Jesús, qjuisas jipj ca nin la mijin cupj qjuisas.

³⁶ Jesús jis la tji'yüya:

—¿Oyn jisas la mejay napj nun mpes?

³⁷ Tjowelepj:

—Jipj ca Jepa Püné nsem p'a jawasiyá. Cupj quelel jy-atjaquec jipj lal, pjaní jipj li'inyampe, pjaní wa jipj nancupwepe.

³⁸ Jesús tjevele:

—Nun ma solejé tsjan niná nun lo moná. Malala ca ma palas. ¿Ncu 'ücj wa nun jilal ca malala nu mpalas, malala ne palá jinwá? Malala ca nsem pajal.

³⁹ Tjowelepj:

—'Ücj wa niná cupj qjuilal.

Jesús tjevele yupj jis lal:

—Nin ca nsem nun lal. Ca malala nu mpalas, malala ne palá jinwá. Malala ca nsem pajal. ⁴⁰ Newa nin, napj ma polel velé nun ca majatjaqué napj lal, pjaní li'in-yampe, pjaní wa nancupwepe. Dios la t'ya pjacj ma-jatjam ca ne'aj. 'Ücj la tjiji nasa yupj mpes —nin tjevele Jesús.

⁴¹ La p'a discipulopan diéziya tjepjyacañ yupj nin la tjomon Jesús lal. Mpes ts'a tji'in Jacobo lal, Juan lal wa. ⁴² Mpes Jesús tjevele ca pjü 'a jis mulus jupj nt'a. Tjevele:

—Judíopan tulucj jis jepapan jajütütj la p'a wa, yupj noypan mpes. Yupj nin yola 'ücj nin lajay jepapan. Nin p'iyá yupj jis auxiliarpán yümücj se jütütj wa ne'aj patjá. ⁴³ Nin tulucj ca nsem nun jis lal. Nun p'in nujos noypan nsem nun, ca pajal 'üsüs la müjíl la p'a mpes. Yupj jis mozo jinwá nsem nun. Nin lojí na, noypan nsem nun. ⁴⁴ Nujisas nun más 'üsüs way nsem pjü way jilal, ca 'üsüs la müjíl lovin pjü way jis lal. Pjü jis esclavo jinwá ca nsem nun. Nin lojí na, más 'üsüs nsem nun la p'a jis lal. ⁴⁵ Nin lejay napj. Napj p'iyá niná Yomen Dios cas tjejyamá. Napj tjacuwis jis capj la p'acj la p'a. Yupj ncapj jap'acj mpes tjacuwis tulucj. Malala jis tepyala nosis casá patjá, malala la tjajay mpes. Napj ma pats' ca yupj mpes. Nin mpes yupj popa pülücj ca 'üsüs nsem Dios lal —nin tjevele Jesús.

Bartimeo ma polel nyúcatsja. Jesús tji'yü'sa la tjiji jupj.
(Mateo 20.29-34; Lucas 18.35-43)

⁴⁶ Ne'as tjiil Jericó nt'a, pülücj patja nt'a. Yacjaya Jesús tjemey jupj discipulopan jis lal Jericó mpe. Gente la p'a pülücj jis capj tocoñ jümücj nt'a. Yom ma polel nyúcatsja ne'aj já'asatsja jümücj nt'a. Bartimeo lotsja. Timeo jatjam waytsja jupj. Lovin t'emel la tjemýónatsja. ⁴⁷ La p'a wa jupj wola tjowelepj Jesús ne'aj jámatsja. Mpes pajal yümücj la tipiya:

—Jesús, ncapj tjep'ya'sa. Dios jin tjejyama nosis nt'a. Jipj David püna tñpü'ü popa p'iyá.

⁴⁸ Pülücj cus tjowelepj jupj. Tjowelepj:

—¡Lyájasa t'as!

Más yümücj la tipiya:

—Ncapj tjep'ya'sa. Dios jin tjejyama nosis nt'a. Jupj David püna tñpü'ü popa p'iyá.

⁴⁹ Jesús tyantaná. Tjevele:

—Mvelé ncuwim napj nt'a.

Mpes tjowelepj ma nyuca lal:

—Ücj jyas t'as. Jin tjiyünsa. Jupj jos jipj jay jupj nt'a.

⁵⁰ Mpes jupj cobija palá la ts'iyá. Leñ way jas tjiyünsa, tjemey Jesús nt'a.

⁵¹ Jesús la tji'yüya:

—¿Tsjan jyas napj lejay jipj mpes?

Ma nyuca tjevele:

—Nejepa, po quelel nyuc napj.

⁵² Jesús tjevele:

—Jipj tepyon napj polel 'i 'ü'sa lejay mpes nasa 'i tñü'ü'sa jipj. 'Ücj mim quinam.

Leñ way 'ücj nyuca tepyala. Cus tecyoñca Jesús jümücj nt'a.

Gente 'üsüs tjowelepj Jesús po'ó, Jerusalén nt'a tjemey na.

(Mateo 21.1-11; Lucas 19.28-40; Juan 12.12-19)

11 Ne'aj way p'intjsja quinam Jerusalén nt'a. Ne'as tjiil Betfagé nt'a nepénowa tapatja nt'a, Betania nt'a wa nepénowa tapatja nt'a. Jis wa ne'aj lejeñtsja tu-

cuc' po'ó, niná tucuc' Olivos ló. Ne'aj tjiil na Betfagé nt'a, Betania nt'a wa, Jesús discipulopan mát'eya sin tjejyama, ² tjevele: "Lowa yupj jis wa lejeñ nt'a. Ne'as tjalawú na soysoy tsjicj ca nucú. Mwen tsyu'pa toñca jupj. Casá 'osos secj jupj custjay. 'Osocté, ncumaná ma 'e jupj. ³ P'a wa ca nu la mü'üyas ca nacj tsjan mpes socté jupj. Wola mvelé Nujepa jos jupj. Leñ way ca jas majamas, ca ncunucj jupj niswá, ca mvelé nun."

⁴ Mpes tjiil yupj. Jus tjunuc soysoy tsjicj, tsyu'pa tóñcatsja jümücj nt'a. Wa jun vilicj nt'a tóñcatsja jupj. Soc jupj.

⁵ Nepénowa lejeñtsja ne'aj, mpes yupj soysoy soc na, la p'a jis la tñü'ü: "¿Tsjan mpes nin lojí? ¿Tsjan mpes socté soysoyos?" ⁶ Nin p'iyá jis wala tjowelepj Jesús tjevele jinwá. Mpes la p'a tjowelepj 'ücj jis la winin.

⁷ Tjaman soysoyos Jesús nt'a. Sin quip pje'apa la tsjinan soysoy lüicj casá. Jesús casá 'etjele quinam.

⁸ Gente pülücj yupj sin quip pje'apa tapajatj jümücj po'ó. La p'a wa manaca pjwel t'ü manaca lejeñ nt'a. Tutcutj, jis tapajatj jümücj po'ó. Nin la tjajay 'üsüs lo pal jümücj po'ó Jesús jama nt'a. ⁹ Gente pülücj Jesús mwalá way jiltsja. Pülücj cjüil jiltsja wa. Yümücj tjowelepj:

—'Üsüs pjac tjowelé Jesús po'ó.

Dios pajal 'üsüs ca la mijis jupj mpes.

Dios mpes vele jupj,

Dios ne cupj qjuis Jepa Püné.

¹⁰ Pasal püna David israelpan jis jépatjsja,

cupj ne jupj popa p'iyá. Jesús ca müjü'tüs quinam, David tjiyü'ta jinwá.

Tsjun po'o patja 'üsüs pjac ca mvelecj wa Jesús po'ó."

Nin tjowelepj.

¹¹ Jesús ne'as tjemey quinam Jerusalén nt'a. Dios wo nt'a tjemey. La tepyala tjinyuca jupj ncu 'üsüs lajaytsja ne'aj. T'awaná tepyala mpes tjemey niswá Betania nt'a, nepénowa patja nt'a. Jupj discipulopan dóceya jilal tjemey jupj.

¹² Yaya tjiil Betania mpe. Jesús vecj pé'etsja. ¹³ Higuera tjinyuca jupj, campa way tóñcatsja 'in. Higuera niná julupj 'üsüs lo pistjsja. Lo jánatsja. Mpes Jesús tjemey jupj nt'a. La tepyala julupj. Cjuwatsja jupj. Lo p'in tjinyuca. Ma ne'as custjay lo valas. ¹⁴ Mpes Jesús tjevele higuera lal jupj lovin ma ca mvalas niswá. Jupj discipulopan tjepjyacañ nin tjevelá.

Jesús ma jostjsja vender lajay Dios wo nt'a.

(Mateo 21.12-17; Lucas 19.45-48; Juan 2.13-22)

¹⁵ Ne'as tjiil na Jerusalén nt'a, Jesús tjemey Dios wo nt'a. Vender lajaytsja ne'aj, jaylacj lajaytsja wa ne'aj. Jesús pje'á sin tjejyama pjü way. Ma jostjsja nin lajay Dios wo nt'a. Nepénowa judiopian jis t'emel vender lajaytsja romanopan jis t'emel mpes. Judiopian jis t'emel mpes p'in 'ücj jaylacj lajaytsja ne'aj, Dios wo nt'a. Jesús yus ts'eptaná yupj jis mesa. Nepénowa sipipj vender lajaytsja. Jupj yus ts'eptaná wa yupj jis banco tsjictjacj. ¹⁶ Ma jis tje'yaya jis la winin ne'aj vender lajay tucutj na. ¹⁷ Nin la tjiji na, jupj sin tji'yüsa lis tjiji ne'aj. Tjevele:

“Dios Popel vele Dios tjevelá jupj wo mpes. Vele: ‘Ninana nawá nt'a javelepj napj lal. Gente pjü way 'ücj javelepj napj lal ne'aj. Nin ca ló nsem wosis', Dios Popel nin vele. Nun ma nujos niná. Nun la tjüj'í pwecapan 'a si mulú qui'á.”

¹⁸ Sacerdote noypan tjepjyacañ Jesús tjevelá, niyom Moisés popel sin 'yüsa lajay tjepjyacañ wa yupj. Jus nlaytsja gente pjü way ne'aj pajal yólatsja Jesús 'üsüs sin tji'yüsa lis tjiji mpes. Sacerdote noypan nin yólatsja gente lovin ca jisas nsem Jesús. Ma jisastsja. Nin p'iyá yola watsja Moisés popel sin 'yüsa lajay. Mpes yuwá tjowelepj 'oyñ la qjuijicj cü'ü'nacj Jesús.

¹⁹ T'yaja na Jesús tjemey Jerusalén mpe jupj discipulopan jis lal.

Higuera ts'üique tepyala Jesús tjevele mpes p'in.

(Mateo 21.20-22)

²⁰ Yaya püstapj jiltsja na, higuera jus tjunuc niswá. Ts'üique tepyala, tepe'e jupj, tjunuc. ²¹ Pedro jola tepyala Jesús tjevelá higuera lal. Tjevele Jesús lal:

—Rabbí, tjinyuca. T'añ tjevelen higuera lal lovin ma ca mvalas niswá. Nasa ts'üique jupj.

²² Jesús tjevele:

—Najas mponé Dios lal. ²³ Nun popa pyona Dios lal, 'ücj wa vele joc' niná lal: 'Jutja. Ntolo 'üsú püné mo'ó.' Jupj newa pyona ca nin mpalas jupj tjevele jinwá, nin ca nsem jupj tjevelá. T'üc' niná. ²⁴ Mpes nun jilal velé, lo moná na Dios lal, más 'ücj mponé jupj nasa nin la tji-ni nun mpes. Nin toponé na, t'üc' way jupj ca la mijis nujisas.

²⁵ “Dios nun jis Papay tsjun po'ó. Nun welé na jupj lal, nujola pyala ca nacj nun ts'u 'inyá p'a lal. Niná nujola tepyala na, perdonar la müj'í jupj. Mpes Dios ca perdonar la numijis wa nun malala nyuca la tjüj'í. ²⁶ Nun ma quelel perdonar la soj'í, nun jis Papay Dios ma wa ca perdonar la numijis.

Nepénowa la tjü'üy Jesús lal tsjan pjucj si jütüta.

(Mateo 21.23-27; Lucas 20.1-8)

²⁷ Ne'as tjil niswá Jerusalén nt'a. Tjil Dios wo nt'a. Niyom nepénowa tjiquil Jesús nt'a, yupj nepénowa sacerdote noypan, nepénowa Moisés popel sin 'yüsa lajay, nepénowa co'müypan. ²⁸ Jesús lal tjowelepj:

—¿Pjacj 'e tje'yaya 'ücj nin lejay, jipj lejay jinwá? ¿Pjacj 'i tjüjütüta nin lejay jipj? —nin la tjü'üy Jesús lal.

²⁹ Jesús tjevele:

—Napj ca nu la mü'üy 'ots'ipj. Pjaní way p'in nu la mü'üy. Niná nawala tjowelé na, napj ca mvelé wa nun lal pjacj ntjijütüta nin lejay. ³⁰ Juan el Bautista bautizar lis tjiji gentas. ¿Pjacj tje'yaya ne 'ücj nin la tjiji? ¿Ncu Dios p'in tjijyü'ta ca nin la mijis? ¿Ncu gente p'in jisastsja ca nin la mijis? Nawala mvelé nun. ³¹ Yuwá tjowelepj yupj tsjan cüwelem Jesús lal. Tjowelepj: “Ma polel mvelecj Dios tjijyü'ta niná. Nin cüvelecj niná, Jesús ca qjuis la mü'üyas tsjan mpes ma tepyonec jupj lal. ³² Ma wa polel velecj gente p'in jisastsja nin la tjiji jupj.”

(Yupj lacj jeyaptsja la p'a wa judiopan jilal. Pjü way yupj topon Juan el Bautista tjevele Dios tjevelá.)

³³ Mpes tjowelepj Jesús lal:

—Ma selecj pjacj tje'yaya Juan el Bautista 'ücj bautizar la tjiji.

Jesús tjevele yupj jis lal:

—Nun ma nlal tjowelé, mpes napj ma wa ca mvelé nun jis lal nun nla tjü'üyá napj lal. Ma ca mvelé pjacj ntjijütüta napj nin lejay.

Judío noypan malala la tjajay lovin Dios jomozopan jis lal, jupj Jatjam lal 'ots'ipj.

(Mateo 21.33-46; Lucas 20.9-19)

12 Jesús p'a parábola tjevele yupj jilal. Sin 'yüsa lis tjiji malala pajal Dios lal judiopan ma jisastsja jupj Jatjam. Tjevele: “Yom pjaní uva pajal pülücj sine jupj. T'asiyú tjivyü'ü sine nt'a. Pe jul püné tyoca, ca ne'aj jay majatsjacj uvas, uva 'üsú mpalas ca. Ts'epjel jas tjijyünsa wa ne'aj, jomozopan ca ne'aj majatjum, majamacj, mpes la p'a ma mpequeñ ne'aj. Yom teczawaja la tjiji na, jis tje'yaya mo'o jasin p'a witjacj. Yupj 'ücj la mijicj lo valas, ca ma'ayacj jupj tjevyala popé. Nin la tjiji na, campa tjemey.

² “P'a jawasa uva tjevyala na, uva juts'a'á jas tjejyama jupj mozo uva lejeñ nt'a. Jas tjejyama la ta'es tjevyala popé. ³ Ne'aj tsji' lajay ma quelel ja'ayaptsja tjevyala popé. Yupj ntji'liñ mozo niná, mo'o süp jupj. Jas tjajam, jas pjan tjemey. ⁴ Locopyaya uva juts'a'á jas tjejyama p'a mozo uva nt'a tsji' lajay nt'a. Yupj jay süp jupj jay pjucj, malala tjowelepj wa jupj lal. ⁵ Nin la tjajay na, uva juts'a'á jas tjejyama p'a wa mozo. Yupj tjü'ünan jupj. Yom uva juts'a'á la p'a pülücj sin tjejyama. Yupj süp nepenowá. Tjü'ünan nepenowá.

⁶ “Yom uva juts'a'á ma jas tjejyama custjay jupj jatjam. Pajal quelel la tjiji jupj. Locopyaya jas tjejyama jupj. Yom jólatsja yupj ca püné jin yola jupj jatjam, 'üsüs la mijicj jupj lal. ⁷ Nin tuluctsja. Niyom ne'aj la 'el yuwá tjowelepj: ‘Niná uva juts'a'á jatjam. Uva lejeñ nt'a jupj juts'a'á ca nsem, popay tepe'e na. Mas, mü'ü'nacj ca jupj. Mpes uva lejeñ nt'a cupj cuts'a'á nsem', nin tjowelepj yupj. ⁸ Mpes ntji'liñ jupj. Tjü'ünan jupj. Pje'á la ts'i jupj uva sin mpe”, nintsja parabolos.

⁹ Jesús jis la tji'yüya: “¿Ncu solejé tsjan la mijis yom niná? Ca mim uva lejeñ nt'a, mü'ü'has ca ne'aj tsji' lajay. Uva sin lejeñ ca jis ma'ayas la p'a 'ücj la mijicj lo valas. ¹⁰ Dios Popel nin p'iyá vele. Napj selé nun mo'o tjowelé Dios Popel. Vele:

‘Niyom nepénowa quelel jajünsüptsja wosis pe mpes.

Pe pjaní ma jisastsja wosis la jünsüs.

Pe niná t'üc' way 'üsüstsja.

Mpes qjuis Jepa Dios jas tjijyünsa wosis.

Jupj mwalá way tje'yonsa pe niná

wosis si jünsa mpes.

Pe niná más 'üsüs waytsja pjü pe witjacj jilal.

Tsjomis pe niná casá tóñcatsja.

¹¹ Cupj selecj Dios p'iyá la tjiji niná.

Jupj pajal 'üsüs way la tjiji.’

Dios Popel nin vele", nin tjevele Jesús.

¹² Yupj salejeptsja Jesús nin tjevele parábola niná yupj sin po'ó. Mpes quelel tji'liñtsja Jesús. Ma nin la tja-jay custjay. Lacj jeyaptsja la p'a wa judiopan jis lal. Mpes tjil p'in yupj.

Jesús pajal 'üsüs tjevele jupj enemigopan jis lal.

(Mateo 22.15-22; Lucas 20.20-26)

¹³ Yuwá tjowelepj tsjan más 'ücj ca la mü'üyacj Jesús lal, jupj ca malala jis wala cüveles. Jisastsja yupj 'ücj ca jat' mvelecj jupj po'ó. Nin mpes sin tjam fariseopan nepenowá, niyom la p'a jis lal, la mü'üyacj Jesús lal. Niyom la p'a nenem 'ücj jisastsja Herodes jépatjsja Israel mo'ó. Romanopan mpes tsji' líjitsja Herodes.

¹⁴ Yupj tjil Jesús nt'a. Tjowelepj:

—Cupj selecj t'üc' way velen. Jipj ma nin jele ncu la p'a wa jisas jipj velen. Nin p'iyá velen pjü jilal, noypan jilal, tsjictjacj jilal wa. Sin 'yüsa lejay Dios jyü'tá t'üc' way. Nin mpes qjuisas mvelen ncu 'ücj Dios lal impuesto jaylacj lijicj jepa romano t'e'enca mpes. ¿Ncu 'ücj jaylacj lijicj? ¿Ncu 'ücj tulucj jaylacj lijicj?

¹⁵ Jesús seletsja yupj quelel malala lajaytsja jupj lal. Jis la tji'yüya:

—¿Tsjan mpes nla 'üyá niná napj lal? Napj selé nun ma quelel jus nlayé nla tjü'üyá mpes. Nujisas napj malala mvelé. Lowa, t'emel c'a pjaní nca'á ma 'ayá la nuc.

¹⁶ T'emel c'a pjaní tucutj. Jesús jis la tji'yüya:

—¿Pjacj wola t'emel wola po'ó já'asa? ¿Tsjan ló t'emel po'ó tapac?

Wola tjowelepj:

—Jepa romano jupj.

¹⁷ Jesús tjevele:

—Tja'ayá jepá jupj 'ücj le moná nun lal. Tja'ayá Dios jupj 'ücj le moná nun lal.

Yupj pajal yólatsja Jesús pajal 'üsüs tjevele mpes.

Tecya'liñ ca sin müjünsüs, mpatjam niswá.

(Mateo 22.23-33; Lucas 20.27-40)

¹⁸ Niyom p'a wa tjiquil Jesús nt'a. Saduceopan waytsja yupj. Yupj javelepj tecya'liñ ma ca sin müjünsücj, ma ca mpatjam niswá. ¹⁹ Saduceopan quelel jat' la velestsja wa Jesús po'ó, mpes tjowelepj jupj lal:

—Püna Moisés papel tepyaca tsjan qjuisí jütüta Dios. Ninana pjaní way jupj tepyacá: yom pe'e jats'om popa tulucj, más 'ücj yom jüpülücj mwayis ca tepe'e jats'om lal. Ca popa jana nsem tepe'e jats'om lal. Tepe'e ts'uyupj jin p'iyá ca nsem.

²⁰ "Nin mpes cupj lya 'üyacj. Püna niyom siéteya tapatja, pjü yupj jis sejatjampan yupj. Mwalá way tjowaya, popa tulucj tepe'e jupj. ²¹ Tepe'e na, jupj tsüipe tjowaya tepe'e jats'om lal. Nin p'iyá popa tulucj tepe'e jupj. Jupj tepe'e na, jupj jatjay tjowaya wa jüpülücj jats'om lal. Nin p'iyá tepyala jupj lal. Popa tulucj tepe'e. ²² Nin p'iyá jis tepyala yupj jis pülücpan pjü. Pjü tjewyayíñ quepj niná lal. Pjü tecya'liñ. Popa tuluctsja lovin. Pjü tecya'liñ na, quepj niná tepe'e wa.

²³ "¿Pjacj jats'om nsem jupj, tecya'liñ sin müjünsücj na jis la püt'üs niswá? Pjü way niyom siéteya tjewyayíñ jupj lal, tapatja na p'in —nin tjowelepj Jesús lal.

²⁴ Jesús wola tjevele:

—Nun ma nusin 'yüsa Dios Popel. Ma wa solejé Dios pasal püné way, pjü 'ücj lijij jupj. Nin mpes ma nusin 'yüsa niná. ²⁵ Tecya'liñ sin müjünsücj na jis la püt'üs, ma ca mwayíñ yupj. Angelpa Dios pü'ü nt'a patja jinwá ca nsem yupj. Angelpa ma wyayíñ.

²⁶ "T'üc' way tecya'liñ ca sin müjünsücj, mpatjam niswá. Napj selé nun mo'o tjowelé Moisés tepyacá. Tepyaca püna tepyalá, yo tsjicj pwetsja na, Dios ne'aj tjá'asa mpes. Tepyaca Dios jupj lal tjevelá. Dios tjevele: 'Napj ne Dios Abraham lal, Isaac lal wa, Jacob lal wa', nin tjevele Dios. ²⁷ Dios tecya'liñ jis Dios tulucj. Patja jis Dios jupj. T'üc' way ma solejé nun —Jesús nin tjevele saduceopan jilal.

Dios jos cupj quelel lijicj jupj.

(Mateo 22.34-40)

²⁸ Yom pjaní tjac', tjapjaca Jesús tjevéletsja saduceopan jilal. Yom niná Moisés popel sin 'yüsa lajay sin popa. Jus nléyatsja 'üsüs way jis wala tjevele Jesús. Mpes jupj tjevele Jesús lal:

—Dios pülücj way qjuis tjijyü'ta. ¿Cana más 'ücj jis la jay pjü Dios tjijyü'ta popé?

²⁹ Jesús wola tjevele:

—Napj ca mvelé cana más 'ücj Dios lal ca cupj la mijicj. Jupj tjevele: 'Nun israelpan, tjapja'aqué. Dios cupj qjuis Jepa Püné. Dios pjaní way jupj. ³⁰ Pajal ca quelel la mijin qjuis Jepa Dios. Pajal ca tsji' la mijin jupj mpes lovin. Lovin ca jele mpalas jupj pajal 'üsüs. Ca jupj jos jin la mijin.'

³¹ "P'a wa 'üsüs wa Dios lal ca cupj la mijicj. Jupj tjevele: 'Ca quelel lis mijin wa ne'aj patjá. Jipj quelel la 'ejay jinwá ca quelel lis mijin yupj.' Manas Dios qjuis tjijyü'ta jupj po jos nin lijicj. Ninana lijicj más 'üsüs jupj lal pjü way lijicj lal —nin tjevele Jesús.

³² Mpes yom niná tjevele:

—'Üsüs tjevelen. T'üc' tjevelen Dios pjaní way jupj. Leñ p'a wa Dios. ³³ 'Üsüs way nin, cupj 'yayacj Dios mpes. 'Üsüs way animal 'yayacj Dios mpes, sacerdote sa 'üm. Mop'in más 'ücj Dios lal pajal quelel lijicj jupj. Más 'ücj lovin ca qjuiyola mpalas jupj pajal 'üsüs. Más 'ücj pajal tsji' la mijicj jupj mpes lovin. Más 'ücj ca jupj jos jin la mijicj. Más 'ücj nin p'iyá quelel la sijicj ne'aj patjá, cupj p'iyá quelel lijicj jinwá.

³⁴ Yom niná 'üsüs way tjevele jin jólatsja Jesús. Mpes Jesús tjevele jupj lal:

—Leñ way Dios si jütüta popa nsem jipj —nin tjevele Jesús.

Nin tjevele na, yupj jus nlaytsja Jesús lovin 'üsüs jis wala tjevele. Mpes lovin ma la tjü'üy Jesús lal niswá. Lacj jeyaptsja Jesús lovin 'üsüs tjevele mpes.

Jesucristo David Jépatsja.
(Mateo 22.41-46; Lucas 20.41-44)

³⁵ Jesús sin tji'yüsa lis tjíjitsja custjay Dios wo nt'a. Yupj jis lal tjevele:

—Dios tjevele jupj ca jas majamas Jepa Püné jis capj la p'acj judiopan. Moisés popel sin 'yüsa lajay javelepj Jepa niná David popa jupj. ¿Tsjan mpes nin javelepj yupj? ³⁶ David p'iyá tjevele yom niná jupj Jépatsja. Dios Cjües cus tjep'ya'sa la veles niná. David nin tjevele:

'Qjuis Jepa Dios tjevele Nejepa lal:

"Nt'i'isa napj li'inyampe.

Jipj ca mäjü'tün napj lal. Napj ca la mpalan jipj enemigopan jis lal.

Napj ca la mejay jipj enemigopan tsjyam 'alá jatja jinwá.

Nin ca la mejay jipj mpes, jipj napj lal jac' na."

David tjevele niná Dios tjevelá. ³⁷ David tjevele niná yomen jupj Jepa wa jupj. Cupj selecj Jepa niná nin p'iyatsja Dios ca jas majamas p'iyá. ¿'Onin nacj ne David popa nacj jupj? —nin tjevele Jesús.

Pülücj way tjepjyacañtsja Jesús tjevelá. 'Ücj jisastsja tjevele mpes.

Jesús tjevele Moisés popel sin 'yüsa lajay malala yupj.
(Mateo 23.1-36; Lucas 11.37-54; 20.45-47)

³⁸ Jesús sin tji'yüsa lis tjíjitsja custjay. Tjevele: "Moisés popel sin 'yüsa lajay malala yupj. Po ma nin p'iyá la mäjí, yupj lajay jinwá. Yupj jisas la p'a yola noypan yupj, mpes sin quip campa sin quipe yupj. Pülücj lyawuñ nt'a po jisas la p'a 'üsüs javelepj yupj jilal, 'üsüs-pan jilal javelepj jinwá. ³⁹ Judiopan 'a si mulú nt'a, silla más 'ücj nt'a la 'osos jisas, cocoypan p'in jatja nt'a. Pülücj 'a si mulú na jis la las, más 'üsüs nt'a quelel jatja lovin, noypan jatja nt'a. Nin lajay Moisés popel sin 'yüsa lajay. ⁴⁰ Yupj pequeñ nequem jis wa, nequem jis vayum tecya'liñ. Newa jisas la p'a 'üsüs jin yola yupj. Mpes püs way javelepj Dios lal pülücj pjyacañ nt'a. Nin lajay Moisés popel sin 'yüsa lajay, mpes Dios ca mveles más malala la tjjajay yupj la p'a jilal. Más ca jis capj ntülüs yupj pjü jilal", nin tjevele Jesús.

Quepj t'emel cjuwá po 'üsüs tje'yaya.
(Lucas 21.1-4)

⁴¹ Caja nepénowa jätjatsja Dios wo nt'a, t'emel mo'o la 'onsos Dios mpes. Jesús ne'aj p'in 'etjele, yus tjinyuca gente pülücj tjo'onsopj t'emel caja mo'ó. Pülücj jatatj pülücj tjiquil wa, t'emel pülücj tja'ayapj yupj. ⁴² Tjinyuca wa quepj pjaní, t'emel c'a mát'eya p'in mo'o tje'yonsa jupj. Centavo pjaní jaylactsja p'in. Quepj niná voyum tepe'e jupj. Pjü cjuwatsja jupj. ⁴³ Jesús tjevele jupj discipulopan jilal jis la cuwis. Tjevele: "Quepj niná más pülücj mo'o tje'yonsa la p'a jilal. T'üc' niná. Voyum tepe'e jupj. Pjü cjuwá jupj. ⁴⁴ La p'a pülücj jatatj popé tja'ayapj yupj. Quepj niná pjü cjuwá jupj. Pjü tyá'atsja mo'o tje'yonsa. Cjuwá quinam. Ma polel jaylacj liji la las quinam. Mpes t'üc' way pülücj mo'o tje'yonsa jupj la p'a jilal."

Malala ca mpalas Dios wo.
(Mateo 24.1-2; Lucas 21.5-6)

13 Jesús Dios wo mpe tjemeytsja na, jupj discipulo pjaní tjevele jupj lal:

—Tjinyuca. Tsjay 'üsüs way wosis witjacj qui'á. Noypan yupj. Tsjay 'üsüs way pwen wosis jas tjjüñsüpj mpes, noypan yupj.

² Jesús tjevele:

—Napj nyuc wosis witjacj nenem. Tjynuca wa nun. Pasal 'üsüs way yupj. Pjü way niná ca malala mpalas. P'a jyawca na judiopan jis enemigopan ca ncul. Yupj ca sin mojoyecj pjü way niná wosis. Pjü pwen ca palá la ncoyecj, wa la tjjajay mpes. Pjü ca na'aj la ncoyecj, mpes pe pjaní ma ca p'a casá ma'ajam nsem. Niná t'üc' way —nin tjevele Jesús jupj discipulopan jis lal.

Jesús tjevele malala ca mpalas nosis nt'a jupj quelel jac' na.

(Mateo 24.3-35, 42, 44; Lucas 21.7-24; 17.22-24; 21.25-36)

³ Yacjaya Jesús tjemey joc' 'ala'á, tucuc' Olivos ló nt'a. Jupj 'etjele ne'aj. Ne'aj p'intjsja Dios wo toñca nt'a. Jupj ne'aj tjá'asa na, jupj discipulopan nepénowa tjiquil jupj nt'a yusapj. Yupj sin popa pjaní Pedro waytsja, Jacobo p'a wa, Juan p'a wa, Andrés p'a wa. Jupj lal tjowelepj:

⁴ —Jipj tjevelen cupj qjuilal malala ca mpalas Dios wo. ¿'Ona ca nin mpalas? ¿Tsjan ca mpalas mwalá way p'in, ca jus nlayecj leñ way malala mpalas ca Dios wo?

⁵ Jesús jis wala tjevele:

—'In tjjajama. Pülücj ca ncul, ca la ntsawilicj gente jis lal. Ma toponé yupj javelepj. ⁶ Yupj pjaní pjaní ca mv-elecj yupj p'iyá Cristo. Ca mvelecj Dios sin tjejyama yupj. Pülücj ca mponecj yupj javelepj. Po ma toponé nun.

⁷ "Nun ca jus nlayé wa militarpan pülücj la palan p'a nt'a. Ca jus nlayé wa quelel la palan p'a jyawca na 'ots'ipj. Po ma locj tjejá niná tepyala na. T'üc' way malala ca mpalas nosis nt'a. Custjay ma pjü tecyawaja niná malala tepyalá. ⁸ Ca pülücj la mpa'nacj. Nepénowa patja nt'a la mpa'nacj ca p'a nt'a patja jis lal. Ca jis mü'ü'nacj. Jepapan ca sin majamacj jis militarpan jis la palan la p'a jepapan militar jilal. 'Amá jus nquits'is pülücj jun ta'á. Nepénowa patja nt'a ca pjü cjuwá nsem jis la las 'ots'ipj. Pjü niná ca nin mpalas napj quelel cuwis na. Más malala ca mpalas nosis nt'a napj cuy secj na.

⁹ "In tjjajama. La p'a ca nu ntji'liñ nun. Ca nu manucj jepapan nt'a, nucopj la tül. Judiopan 'a si mulú nt'a ca nu nsüpücj. Nun ncapj coñcó, mpes ca nlüjüqué jepapan jis walap'a'á, yupj nepenowá ne'aj p'in se jütütj, yupj nepenowá jepa noypan. Nun ca mvelé yupj jilal 'onin ne 'ücj potjaqué napj mpes. ¹⁰ Ma tjacuwis na p'in, napj lal japon ca mvelecj la p'a jilal p'a nt'a. Ca mv-elecj napj 'üsüs la tjejay gente mpes. Pjü nosis nt'a, pülücj se jütütj nt'a ca nin la mijicj.

¹¹ "La p'a wa ca nu ntji'liñ, ca nu manucj jepapan nt'a. Nin lajay na, ma ca nujola mwalá way p'in tsjan ca mvelé nun yupj jilal. Dios Cjües ca nusin mü'üsüs la mi-

jis tsjan más 'ücj mvelé. Nun ma ca mvelé nun nujola jin. Nun welé na, Dios Cjües jos jin ca mvelé. Mpes nun welé na, Dios Cjües p'iyá ca mveles yupj jis lal.

¹² "Ne'aj patja nun jis enemigopan ca nsem neneyawá, nun ncapj coñcá mpes. Nepénowa malala ca mvelecj jis pülücpan sin po'ó, mpes jepapan ca jis mü'ü'nacj yupj jis pülücpan. Nepénowa ca malala mvelecj wa sejatjampan sin po'ó. Ca jisas wa nsem jepapan jis mü'ü'nacj yupj. Nepénowa ca ts'i mi'inacj jis papay lal, sejamay lal wa. Ca malala mvelecj yupj sin po'ó jepapan jis lal. Mpes ca jis mü'ü'nacj jis papay, sejamay 'ots'ipj. Nin ca la mijicj ncapj jacoñ jis lal. ¹³ Pjü ma ca jisas nsem nun, nun ncapj coñcá mpes. Po ma nin nujola t'as. Nun poné napj mpes lovin, nun ca 'ücj mpatjaqué Dios lal.

¹⁴ "Ca núcú gente pasal malala la mijicj Dios wo mo'ó. Pasal malala Dios lal yupj ca nlújüñ ne'aj. Nin mpes Dios wo pajal te jinwá ca mpalas Dios lal, yupj malala la tjajay mpes. Nin mpes wa leñ ca nsem ne'aj. Nin tepyala na, más 'ücj Judea mo'o patja nts'equeneñ, joc' mo'o ca mal. (Niná mo'o welé na, nusin tjü'üsüs tsjan mpes napj nin velé niná.) ¹⁵ Judío pjaní jupj wo jay toñca ca nacj niná pyala na Dios wo nt'a. Más 'ücj jupj leñ way ts'üequené. Ma ca wo mo'ó mim la ta'es jupj juts'a'á. ¹⁶ Jupj sine lejeñ mo'o toñca ca nacj, niná pyala na Dios wo mo'ó. Más 'ücj jupj leñ way ts'üequené. Ma ca wo nt'a mim jas quip lo ta'es. ¹⁷ Niná pyala na, pajal malala ca nsem nequem way jatja jis lal, nequem tsjictjacj jatatj jis lal 'ots'ipj. Pajal malala ca mpalas Judea mo'ó.

¹⁸ "La moná Dios lal ma nin ca mpalas jive na. Más costa way ts'üequenequé jive na. ¹⁹ Pajal malala ca la mijicj judiopan jis lal. Más malala ca la mijicj püna la tjajay lal. Niná t'üc' la tjajay na, ma ca nin p'iyá la mijicj lovin. Judiopan pajal 'aplijila ca nsem. ²⁰ Mpes nun jis Jepa Dios la tjiji ma ca ts'ac' pülücj nsem niná. Püs way malala se palá, pjü nca'liñ. Dios ma jos pjü nca'liñ. Jupj lis t'ya nepénowa, yupj jupj lal ca mpatjam. Yupj mpes ma tje'yaya ts'ac' pülücj ca malala mpalas.

²¹ "Nin tepyala na Judea mo'ó, nepénowa ca mvelecj Cristo tjac' quinam. Ca mvelecj: 'Tjunucú. Qui'á já'asa niná Jepa Püné Dios jas tjejyama qjuis capj la p'acj.' Nin ca mvelecj ca nacj. 'Tjunucú. No'ompe já'asa', ca mvelecj ca nacj. Nin javelepj na nun jis lal, po ma toponé yupj javelepj. ²² La tsuwilpan nepénowa ca ncul. Nepénowa ca mvelecj yupj p'iyá Cristo. Nepénowa mvelecj ca yupj p'iyá javelepj Dios mpes. La tsuwil p'in yupj. Yupj ca quelel yus ntsawilicj pjü way. Ca quelel yus ntsawilicj wa Dios lis t'ya jis lal. Nin mpes p'a casá ca la mijicj yupj, gente p'in ma polel lajay jinwá. Jisas la p'a mponecj yupj t'üc' javelepj yupj, niná 'ücj lajay mpes. Dios lis t'ya ma ca mponecj yupj javelepj.

²³ Mpes pasal 'in t'ajama. Ma nin tepyala na p'in, nin tjevelé niná ca nin mpalas.

²⁴ "Malala ca mpalas nosis nt'a. Niná t'üc' tepyala na, lots'ac' püste ca mpalas. Mümüy püste ca mpalas wa. ²⁵ Pjulacj ca palá jis ntüncüs tsjun mpe. La p'a wa noypan tsjun po'ó ca jus nquits'is.

²⁶ "Niná tepyala na, gente ca nucucj napj cuwis mol mo'ó. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejyamá. Cuwis na, püné nsem napj pajal, pjü 'ücj la cüjay. Napj nt'a pajal majawaques ca Dios mpes. ²⁷ Napj ca sin majam napj angelpan napj lal japon nt'a, pjü jis lal la cuwis. Napj lis t'ya yupj, ca napj lal mpatjam. Mpes angelpan jun ta'á ca mal nosis nt'a, tsjun po'ó 'ots'ipj. Pjü nosis mpe jis lal ncul yupj. Pajal campá patja jis lal ncul wa yupj —nin tjevele Jesús.

²⁸ —Nusin tjü'üsüs parábola niná mpes. Nujola t'as ts'oway po'ó. Lo quelel cyojo na, pjwel 'u'u way jupj. Jis lo tecyojo na, nun solejé leñ way quelel jive. ²⁹ Nin p'iyá, nun ca núcú malala ca mpalas nosis casá, napj tjevelé jinwá. Nun niná tjunucú na, nun ca jus nlayé leñ way ncuwis napj. ³⁰ Pjü niná napj tjevelé, pjü ca mpalas. Judiopan newa mpatjam pjü tepyala na. ³¹ Tsjun po'ó ca ncawajas, nosis ca ncawajas wa. Napj velé jin ma ncawajas ca la p'in. Pjü tjevelé pjü ca mpalas.

³² "Napj ma ca mvelé 'ona ca nin mpalas niná napj velé. Pjü ma salejepj tsjan jawas ca nsem. Ma wa salejepj angelpan tsjun po'ó. Ma wa selé napj. Napj ne Dios Jatjam. Mpapay p'in selé. ³³ Nujola t'as ca nin mpalas napj tjevelé jin. 'In t'ajamá. Ma solejé tsjan jawas nin ca mpalas.

³⁴ "Napj nin p'iyá lejay yom campá jama jinwá. Mwalá way jupj vele jomozopan jilal tsjan la mijicj yupj, jupj leñ na. Vele wa jun vilicj toñca lal 'üsüs way 'in majamas wosis. T'üc' tjevele na, jama jupj. ³⁵ Más 'ücj yom jomozopan lovin 'üsüs lajay jupj tjevele jin. Yupj ma salejepj 'ona ncuwim. T'yaja na ncuwim ca nacj. Püste na ncuwim ca nacj. Castlyaj li piyú na ncuwim ca nacj. Quelel jyawca na ncuwim ca nacj. Leñ way ncuwim ca nacj. Mpes más 'ücj lovin la nucucj. Napj yom niná jinwá. Nun napj nomozopan jinwá. Ma solejé 'ona ncuwis. Mpes lovin 'in t'ajamá. Más 'ücj lovin ca la ma núcú. ³⁷ Niná nin velé nun mpes, nin velé wa pjü mpes. 'In t'ajama. Más 'ücj lovin ca la ma núcú.

Nepénowa yuwá p'in tjoweletsja 'onin la qjuijim cü'ü'nam Jesús.

(Mateo 26.1-5; Lucas 22.1-2; Juan 11.45-53)

14 Ts'ac' mat'e na judiopan fiesta ca la mijicjsja. Fiesta niná "Dios Qjuis Capa Nipj Tjemey" ló jupj. Pan levadura cjuwá jalá fiesta mpes. Sacerdote noypan 'a jis tjimyula Moisés popel sin 'yüsa lajay jis lal. Yuwá tjowelepj 'onin ne 'ücj ntji'liñ Jesús, la p'a wa ma jus cülayecj. Quelel tji'liñtsja jupj, la 'ünan. ² Tjowelepj: "Ma ntjiliquem ca jupj judiopan fiesta lajay na. Cupj niná la qjuijicj, yupj ts'i mi'inacj ca pajal. 'A jis mulus ca, la mpa'nacj ca cupj qjuilal," nin tjowelepj yupj.

Quepj 'üsüs la tjiji Jesús mpes.

(Mateo 26.6-13; Juan 12.1-8)

³ Jesús Betania nt'a tjemey wa. Ne'aj Simón wo wama tjá'asa la las. (Simón malala jostsja püná. Pjoloc' mójotsja jupj.) Ne'aj tjá'asa na, quepj tjac' Jesús nt'a 'üsüs lo jay jupj mpes. Botella pajal 'üsüs justa teque'e jupj.

Niná botella pe mpestsja, pe alabastro ló. Nardo botella mo'o tóncatsja. Perfúmetsja jupj, pülücj jaylacj. Botella jay tji'yula, perfume Jesús jay pjucj po'o t'yu jupj. ⁴ Nepénowa tjunuc quepj la tjiáj. Tjunuc na, ts'a tji'in. Yuwá tjewelepj:

—Malala la tjiiji. Pjü way t'yu. Tjapjaja perfume. ⁵ Yom año pjaní tsji' liji jaylactsja. Más 'ücj vender la qjuijis, t'emel 'ücj así cü'ayas t'emel cjuwá mpes.

Pajal cus tjewelel quepan nin la tjiiji mpes.

⁶ Jesús ma nin p'iyá jólatsja yupj jinwá. Jupj tjevele: —Po ma cus tjewel'é jupj. ¿Tsjan mpes nin welé jupj lal? Pasa 'üsüs la tjiiji jupj napj mpes. ⁷ Cjuwá jis lal ca mpatjaqué nun lovin. Nujisas na, nun polel jis capj p'o'sá. Napj ma ca mpü'üs nun jilal lovin. ⁸ Niná polel líjitsja napj mpes, mpes nin la tjiiji jupj. P'a jawas ca ma pats'. Nin mpes perfume t'yu jupj nay pjucj po'ó. 'Ücj la ntjiiji yupj ca ntoquecj napj mpes. ⁹ Napj lal japon ca mal nosis jas tñpwes. Ne'aj ca mvelecj la p'a jis walap'a'á napj 'üsüs la tjejay gente mpes. Jun ta'á yupj jil nt'a, ca mvelecj wa quepj niná 'üsüs la tjiiji napj mpes. Ma ca yo' mpa'is. T'üc' way —nin tjevele Jesús.

Judas tjevele 'ücj jis lal ca mim Jesús enemigopan la tjiilil jupj.

(Mateo 26.14-16; Lucas 22.3-6)

¹⁰ Locopyaya Judas Iscariote tjemey sacerdote noypan nt'a. Jesús discipulopan dóceya sin pópatsja jupj. Tjevele 'ücj ca jis lal mim la tjiilil Jesús. ¹¹ Yupj 'ücj jisas tepyala. Tjewelepj t'emel ca ma'ayacj jupj nin liji na. Mpes Judas la nuactsja 'ona 'ücj jis lal la winin la tjiilil Jesús.

Qjuis Jepa Jesús tjelyaja jupj discipulopan jilal, püts'í secj p'in.

(Mateo 26.17-29; Lucas 22.7-23; Juan 13.21-30; 1 Corintios 11.23-26)

¹² Ts'ac' mwalá way tjejawca fiesta mpes. Niná fiesta lajay na, pan levadura cjuwá jalá. Fiesta niná "Dios Qjuis Capa Nipj Tjemey" nin ló. Nin jawas oveja tsjicj ja'ünan jis la las fiesta mpes. Jesús discipulopan la tñü'y jupj lal:

—¿Ca'aj jyas cupj ca nlaca 'ücj la mijicj ca nlañan fiesta mpes?

¹³ Discipulopan mát'eya sin tjejyama 'ücj la mijicj. Yupj jilal tjevele:

—Jerusalén nt'a nlawú. Ne'as tjalawú na, nun la müjüsüqué yomen jarro t'ya, 'üsú mo'o toñca. Cjüil lowa. ¹⁴ Jupj jama nt'a wama mim. Ne'aj wo lal tjewel'é: 'Yom qjuisin 'yüsa liji qjuisin tjejyama jipj nt'a. Jupj tjevele cupj ca lya mü'üyacj ca'aj já'asa jupj ca nlañan nt'a. Jupj quelel lyaja ne'aj jupj discipulopan jilal fiesta mpes, fiesta "Dios Qjuis Capa Nipj Tjemey" ló. ¹⁵ Mpes ne'aj wo 'esepj nun jis lal ca mim cuarto püné nt'a, wo casá toñca. Jupj nasa 'ücj la tjiiji cuartas quinam. Pjü qjuisas ne'aj jatja cupj mpes. Ne'aj ca 'ücj la müj' cupj nlañacj mpes —Jesús nin tjevele.

¹⁶ Mpes discipulopan mát'eya nenem tjil. Pjü Jesús tjevele jin tepyala. Mpes 'ücj la tjañan jis la las fiesta mpes.

¹⁷ Püste tepyala na, Jesús tjemey cuarto niná nt'a jupj discipulopan dóceya jilal. ¹⁸ Ne'aj jájtatsja, jalatsja. Jesús tjevele:

—Nun popa pjaní malala nyuca la mijis napj lal. Quina lyaja napj lal. Jupj ca jis lal ncuwim napj enemigopan, ca yupj ma tjiililiñ. T'üc' way nin ca ma palas —tjevele.

¹⁹ Mpes yupj 'aplijila jis tepyala. Pjaní pjaní la tñü'yü:

—¿Ncu napj ca nin la cüjay?

²⁰ Jesús tjevele:

—Jupj napj discipulopan dóceya popa pjaní. Jupj pan mo'o ts'yuca wa, lyaja wa napj mplate mpe, la p'a wa jinwá. Jupj ca jis lal ncuwim ma tjiililiñ. ²¹ Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejamá. Pajal püna profetapan tapac ca nin ma palas napj. Yupj tapac jin p'iyá ca nsem. Ma pats' ca napj, yupj tapac jinwá. Mop'in pajal malala nin, jupj ca jis lal ncuwim napj enemigopan, ca ma tjiililiñ. Pasa malala ca mpalas jupj, jupj malala la niji mpes. Pajal malala ca mpalas jupj, mpes más 'ücj ca nactsja jupj lovin ma pü'ütsja —nin tjevele Jesús.

²² Yupj jalatsja na, Jesús nt'ya pan pjaní. Tjevele Dios lal tñüwü'i pan tje'yaya mpes. Nin la tjiiji na vitvitj la tñüeme, jis tje'yaya jupj discipulopan. Jis tje'yaya na, tjevele:

—No'oté, nlañá. Niná pansas napj mp'ü'y jinwá.

²³ Tjalá na, jupj nt'ya wa pocillo, uva 'üsú mo'o tóncatsja. Tjevele Dios lal tñüwü'i uva 'üsú tje'yaya mpes. Pocillo jis tje'yaya jupj discipulopan. Pjü vitvitj tjiyü'üñ. ²⁴ Jis tje'yaya na, tjevele:

—Niná uva 'üsú napj na'as jinwá. Ma pats' ca napj nun mpes, la p'a pülücj mpes wa. Napj ca 'as ma palas. Mpapay tjevele t'üc' ca perdonar lis mijis napj ntipü'í na. ²⁵ Napj lovin ma ca mü'üs uva 'üsú niswá quinam. P'a jayasa mpatjaquecj Dios jyü'ta nt'a. Nin jawas tjejyawca na, niswa ca mü'üs napj. T'üc' way velé —tjevele jupj.

Jesús tjevele Pedro ca ntsüpünüs jupj se coñca Jesús.

(Mateo 26.30-35; Lucas 22.31-34; Juan 13.36-38)

²⁶ Yacjaya tjenejets'eñ Dios po'ó. Lovin nin lajaytsja fiesta mpes. Tjenejets'eñ na, tjil. Joc' Olivos ló nt'a tjil.

²⁷ Jesús tjevele yupj jilal:

—Nun pjü way ca nts'equenequé malala ne palá na. Nasapj mo'os. Püna profeta tepyaca ca nin mpalas. Tepyaca: 'Napj ca mü'ünan oveja jyama, mpes jupj oveja witjacj sin tjan ca mal.' ²⁸ Nawa napj ca 'üsüs la mejay nun mpes. Napj ca niswa nin müjünsú la püt'üs. Niswa pü'üs na, ca mis Galilea nt'a. Napj mwalá way ca mis nun jis lal, cupj ca la müjüsüquecj ne'aj —nin tjevele Jesús yupj jis lal.

²⁹ Pedro tjevele:

—Pjü ca nts'equeneñ ca nacj. Napj lovin ma ca nin la mejay.

³⁰ Jesús tjevele:

—Yacjaya püste p'iyá jipj p'iyá ca mvelen ma nus nyuc. Castlyaj cocoy la pjaní p'in la tipiya na, jipj la con ca mvelen ma nus nyuc.

³¹ Pedro tjevele t'üc' way ma ca nin la mijis.

—Napj 'ücj wa ni pü'í jipj lal. Lovin ma ca mvelé ma jis nyuc —nin tjevele Pedro.

Nin p'iyá tjowelepj wa pjü discipulopan.

Jesús tjevele Dios lal Getsemaní nt'a.

(Mateo 26.36-46; Lucas 22.39-46)

³² Locopyaya yupj pje'á tjil. Sine lejeñ nt'a tjil, Getsemaní ló ne'aj. Jesús tjevele jupj discipulopan jilal: "Mis mvelé Mpapay Dios lal. Nínawa majatjaqué velé na jupj lal." ³³ Jupj discipulopan cónt'eya jis lal tjemey ne'aj p'in. Pedro pjaní wa, Jacobo p'a wa, Juan p'a wa. Jesús pasal jólatsja, pasal 'aplijila tepyala. ³⁴ Tjevele: "Nasa ni pü'í jin najas, pasal 'aplijila mpes. Quive la ntjunucú. Po ma müjünaqué, ma nyucun nsem nasapj."

³⁵ Jusapj tsjicj way p'in tjemey. Palá tipi'tje, tjevele Dios lal jupj jostsja ma ca malala la mijicj jupj. La tji'yüya ncu 'ücj ma ca nin mpalas. Tjevele: ³⁶ "Mpapay, pjü polel lejay jipj. Najas jipj la mijin ne yupj ma malala la ma jicj. Newa najas ca jipj jyas jinwá nsem. Ma napj najas jinwá t'as", nin tjevele Jesús jupj Popay lal.

³⁷ T'üc' tjevele na, Jesús tjac' jupj discipulopan nt'a. Yus tjinyuca tjijinañ yupj. Tjevele Pedro lal: "Simón, ¿ncu tjejan? ¿Ncu ma polel nyucuntsja hora pjaní p'in?" ³⁸ Ma müjünaqué. La moná Dios lal ma ca malala la müjí, nun quelel malala lojí na. Napj selé nun quelel lojí napj najas jinwá. Mop'in pajal costa nun jis lal, nun niyom p'in", tjevele jupj.

³⁹ Niswa Jesús jusapj tjemey. Nin p'iyá nin tjevele Dios lal. ⁴⁰ Jupj niswa tjac' jupj discipulopan cont'e tapatja nt'a. Niswa yus tjinyuca tjijinañ yupj. Pajal ja sívetsja. Jis tsyülümú na jis tjemeyayca, mpes ma salejeptsja tsjan más 'ücj la veles jupj lal.

⁴¹ Jesús tjemey niswá la veles Dios lal. Niswa tjac' na jupj discipulopan nt'a, jis la tji'yüya: "¿Ncu potjaqué jünaqué custjay? Nasa t'üc' tjüjünaqué. Po quina ca mpalas napj tjevelé jinwá. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejamá. Najamíca pjaní jis lal ncuwim napj ne'ennemigopan, ca ma tjililiñ. Malala lajay ca malala la ma jicj, yupj jisas jinwá. ⁴² ¡Nusin tjüjünsú! Mas quinam la müjüsüquec jupj. Nasa jac' quinam yom malala la niji. Jis lal jac' napj ne'ennemigopan", nin tjevele Jesús.

Yupj ntji'liñ Jesús.

(Mateo 26.47-56; Lucas 22.47-53; Juan 18.2-11)

⁴³ Jilal véletsja na, Judas ne'aj tjac'. Jupj Jesús apostolopan dóceya popa watsja. Püs way se cóñcatsja Jesús. Pülücj tjiquil jupj lal quinam. Polomay jatatsja, yo pjwel jatatj watsja mo'o la süp Jesús. Sacerdote noypan sin tjamam jis la tjilil Jesús. Moisés popel sin 'yüsa lajay sin tjamam wa. Co'müypan sin tjamam wa. ⁴⁴ Judas jis lal tjac' la tjilil Jesús. Jupj nasa tjevéletsja ca sin 'yüsa la mijis cana Jesús. Tjevele: "Pjaní lal ca la nlapan napj. Niná Jesús. Ntjüilliqué jupj. Tjamanú jupj. 'Üsüs tjamama ne ma mim." ⁴⁵ Mpes ne'aj tjemey Judas, Jesús nt'a p'in. Ne'as tjemey, 'üsüs tjevele jupj lal, quelel la tjiji jinwá. Tjevele:

—Nejepa.

⁴⁶ Niyom la p'a ntji'liñ Jesús, jis la man jupj jepapan nt'a.

⁴⁷ Jesús discípulo pjaní ne'aj p'in tóñcatsja. Jupj polomay syults'a. Jay tjejo'o yom pjaní. Jupj pjots' taná tjejo'o jupj. Yom niná mozo waytsja sacerdote más püné mpes. ⁴⁸ Jesús tjevele pülücj tjiquil jis lal:

—¿Tsjan mpes polomay t'o, yo pjwel t'o wa la tjilil napj? Niná lojí pwequepj la tjilil. ⁴⁹ Pjü jyawca tjo'os napj nun jilal Dios wo nt'a. Ne'aj sin tji'yüsa la tjejay. Nun lovin ma ntjutjililiqué ne'aj. Niná tepyala ca t'üc' mpalas Dios Popel vele jin.

⁵⁰ Nin tjevele na, Jesús discipulopan pjü way ts'eque-neñ. Jesús ne'aj toñca tjil.

⁵¹ Tjamacjas Jesús cjüil tjemeytsja. Jupj sa capyatsja jas quip pjyapja mpes la p'in. Yupj ntji'liñ wa jupj.

⁵² Jupj jas quip ntji'liñtsja p'in. Mpes ts'üequené jupj, jas pjütpjüt' way tjemey.

Yupj tjamam Jesús judío noypan nt'a.

(Mateo 26.57-68; Lucas 22.54-55, 63-71; Juan 18.12-14, 19-24)

⁵³ Yupj tjamam Jesús sacerdote más püné nt'a. Sacerdote noypan pjü way 'a jis tjiyula ne'aj. Co'müypan ne'aj tjatja wa, Moisés popel sin 'yüsa lajay ne'aj tjatja wa. ⁵⁴ Pedro Jesús cjüil tjemey campapé. Ne'as tjemey wa jupj sacerdote más püné wo nt'a. Tjüwücj mo'o wama tjemey jupj. 'Etjele militarpan nepénowa jilal. 'Awa süísetsja.

⁵⁵ Ne'aj jatja watsja sacerdote noypan. Ne'aj jatja watsja judiopan jis jepapan. Yupj 'a mulú jajütütsja judiopan. Yupj pjü la tjü'üy tjunuc pjacj malala mveles Jesús po'ó. Po quelel javeleptsja 'ücj cus la tül jupj. Quelel ja'unantsja jupj. Newa pjü tjunuc Jesús malala la tjiji tulucj. ⁵⁶ Pülücj tjiquil la tsuwil Jesús po'ó. Tjowelepj Jesús malala la tjiji. Newa nin ma nin p'iyá tjowelepj. Mpes jepapan ma polel cus tül Jesús yupj tjowelepj mpes. Pjaní p'in t'ya tjevele mpes, ma polel cus tül jupj. ⁵⁷ Locopyaya la p'a tjiquil yupj jis walap'a'a la tsuwil Jesús po'ó. Tjowelepj:

⁵⁸ —Cupj tjepjya'aquec Jesús malala tjevele. Tjevele: 'Gente p'in jas tjüjünsüpj Dios wo. Napj ca jas mojoy. Ts'ac' cont'e na, napj t'üc' ca jas müjünsú niswá. Gente tulucj ca jas müjünsücj' —nin tjowelepj.

⁵⁹ Newa nin ma nin p'iyá tjowelepj ninana tjowelepj.

⁶⁰ Niná tjowelepj na, sacerdote más püné tüwütüwú toñca. La tji'yüya Jesús lal:

—¿Ncu ma ca qjuis lal mvelen ncu t'üc' way nin tjevelen? Yupj javelepj malala tjevelen jipj.

⁶¹ Jesús ma wola tjevele. Lyájasa tóñcatsja. Sacerdote más püné la tji'yüya niswá:

—¿Ncu jipj niná Yomen Dios tjevele ca jas majamas qjuis capj la p'acj? ¿Ncu Dios Jatjam jipj? Dios pasal 'üsüs way jupj.

⁶² Jesús wola tjevele:

—Nin napj. Nun ca nucú napj t'üc' way velé. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejamá. P'a jyawca na ca nus nucú napj ca mo'os Dios li'inyampe. Ne'aj ca mo'os, ncuypj 'a mulú ca müjütücj. Dios pajal jas tjiyocj

pjü jilal. Nun ca nucu napj ncuwis nosis nt'a mol mpes —nin tjevele Jesús.

⁶³ Jupj nin tjevele na, sacerdote más püné la tücüeme jupj jas quip. Judiopan nin lajay p'a wa malala vele na Dios po'ó. Tjevele:

—¡Ma qjuisas la p'a mvelecj Jesús malala nyuca la tji-jil! ¡Nasa t'üc'! ⁶⁴ Nun t'apja'aque pajal malala tjevele Jesús. ¿Ncu pajal malala la tjiij Jesús?

Pjü way t'jowelepj malala la tjiij. T'jowelepj más 'ücj mü'ünacj jupj.

⁶⁵ Nin t'jowelepj na, nepénowa cus tuputs' Jesús wola po'ó. Pülül mpes tsupapj Jesús jun. Yupj jis mas sa lototsja, jüp'üy po'o tül jupj. T'jowelepj:

—Qjuis wala mvelen, ¿p'acj wyala po'ó tyüla? ¿Dios ca jin mü'üsüs la mijis!

Malala t'jowelepj, mpes la tjüpjüts'ün jupj lal. Sacerdote militarpan Jesús lal tjil, mo'o la süp.

Pedro tjevele ma cus t'ecyoñcatsja Jesús.

(Mateo 26.69-75; Lucas 22.56-62; Juan 18.15-18, 25-29)

⁶⁶ Pedro já'asatsja custjay wosis t'asiyü tjüwücj mo'ó. Ne'aj t'já'asa na, tsjücjüim ne'aj t'jac' wa. Sacerdote más püné jomózotsja jupj. ⁶⁷ Pedro 'awa süsetsja custjay. Tsjücjüim niná jus t'jinyuca jupj, püs way jus t'jinyúcatsja. Tjevele:

—Jipj cus t'ecyoñtsja wa Jesús, Jesús Nazaret mpe 'esepj.

⁶⁸ Pedro tsyüpünü.

—Nin tulucj —tjevele—. Ma nin 'yüsa tsjan mpes nin velen jipj.

Tjemey tjüwücj jun vilicj nt'a. Castlyaj cocoy la tipiya quinam. ⁶⁹ Ne'aj toñca na, tsjücjüim jus t'jinyuca ne'aj. Tjevele yupj jilal ne'aj:

—Niná Jesús discipulopan popa.

⁷⁰ Pedro niswa tsyüpünü.

Yacjaya ne'aj p'in lejeñ t'jowelepj:

—T'üc' way jipj jupj discipulopan popa. Galilea mpe 'esepj wa jipj.

⁷¹ Pedro tjevele:

—Dios 'ücj ca ncapj ntülüs napj li tsuwil. Yom niná ma sí nuc. T'üc' way velé napj.

⁷² Nin tjevele na castlyaj cocoy la tipiya niswá, lama quinam. Mpes Pedro jola tepyala Jesús tjevelá: "Jipj p'iyá ca mvelen ma nus nyuc. Castlyaj cocoy la pjaní p'in la tipiya na, la con ca mvelen ma nus nyuc." Mpes Pedro pasal la tipiya, pajal 'aplijíatsja jupj.

Tjaman Jesús Pilato nt'a.

(Mateo 27.1-2, 11-31; Lucas 23.1-5, 13-25; Juan 18.28-19.16)

15 Yaya pajal püstapj pjü way judiopan jis jepapan 'a jis t'jimyula, yupj nepenowá sacerdote noypan, nepénowa co'müypan, nepénowa Moisés popel sin 'yüsa lajay, nepénowa p'a wa jepapan judiopan sin popé. Tjüjtütj tsjan ca la mijicj Jesús lal. Jupj mos tsupapj. Tjaman jupj Pilato nt'a. Pilato jepa püné auxiliari waytsja jupj. Románotsja jupj, judío tulucj. ² Pilato la tji'yüya Jesús lal:

—¿Ncu judiopan jis jepa püné jipj?

Jesús wola tjevele:

—Nin napj.

³ Sacerdote noypan t'jat' t'jowelepj Jesús po'ó jepa romano wolap'a'á. T'jowelepj la pülücj malala la tjiij jupj.

⁴ Mpes Pilato la tji'yüya Jesús lal:

—¿Ncu ma quelel qjuis wala velen ncu t'üc' malala la t'ejay, yupj javelepj jinwá? Javelepj jipj la pülücj malala la t'ejay.

⁵ Jesús newa ma lal tjevele jupj. Pilato pasal nin jólat-sja tsjan mpes Jesús ma tjevele.

⁶ Pilato janmacj jas t'ejyama yom pjaní cawilta mpe fiesta niná tepyala na. Judiopan janmacj la t'apj p'acj pje'á nyacas cawilta mpe. ⁷ Cawilta mo'o já'asatsja yom malala la tjiijá, Barrabás lotsja jupj. Jupj jepa püné lal la tapalan sin popa watsja. La tapalan na, jis tjü'ünan la p'a. Nin mpes já'tjatsja quinam cawilta mo'ó. ⁸ Judiopan Pilato wo nt'a 'a jis t'jimyula, tjil quinam Pilato nt'a, t'jowelepj:

—Janmacj se jam yom pjaní cawilta mpe fiesta tepyala na. Qjuisas nin lejay quinam.

⁹ Pilato jis la tji'yüya:

—¿Ncu jisas se jam judiopan jis jepa?

¹⁰ Pilato seletsja sacerdote noypan t'ejyamañtsja Jesús lal. Seletsja nin mpes tucuman jupj. Jisastsja Pilato ca cus ntülüs. ¹¹ Sacerdote noypan nasa t'jowelepj 'a jis t'jimyula jis lal. T'jowelepj pajal malala Jesús. Más 'ücj la mon ca jas majamas Barrabás, t'jowelepj. Mpes nin la tjomon.

¹² Pilato tjevele:

—¿Tsjan jyas napj lejay yom niná lal? Nun welé jupj p'iyá judiopan jis jepa püné.

¹³ Yümücj t'jowelepj:

—¡Cruz po'o t'jevya, mpa'is jupj!

¹⁴ Pilato jis la tji'yüya:

—¿Tsjan mpes? Ma malala la tjiij.

Más yümücj t'jowelepj:

—¡Cruz po'o t'jevya, mpa'is jupj!

¹⁵ Pilato jostsja yupj ma ca ts'i mi'inacj. Mpes jas t'ejyama Barrabás cawilta mpe. Tjiijyü'ta jupj militarpan jilal mo'o nsüpücj Jesús. Tjiijyü'ta cruz po'o mvalacj, la 'ünan.

Yupj cruz po'o t'jowalaj Jesús, tepe'e jupj.

(Mateo 27.32-56; Lucas 23.26-49; Juan 19.17-30)

¹⁶ Niná tjiijyü'ta na, militarpan tjaman Jesús Pilato wo nt'a. Wama tjil. Pilato wo Pretorio lotsja. Pünetsja pajal. T'jowelepj jis la cuwis wa la p'a wa militarpan Pilato wo nt'a tsji' la t'jajaytsja. ¹⁷ Jas tjüwü'ün Jesús militar jas quip je mpes. Nin la t'jajay la pjüts'ün jupj mpes. Pülül je jepa jas quip jin jústatsja. Yo pjwel jam jus tjulujupj jay p'ucj po'o la 'onsos. Jesús jay t'j'onsopj, corona jay t'já'asatsja jinwá. ¹⁸ T'jowelepj:

—¡Qjuisas 'ücj jyas mpü'üm! ¡Jipj jepa püné judiopan jilal!

Pajal la tjüpjüts'ün jupj mpes.

¹⁹ La pülücj Jesús jay süptsja t'jacjaj mpes. La pülücj cus tuputs' Jesús wola po'ó. Yupj jis tic' mpes tjiijyün-sünüñ. Nin lajay jepapan jilal, mop'in ma topon jépat-

ja jupj. ²⁰ T'üc' la tjüpjüts'ün na, jas tjü'ipj pülül je. Jas tücüipap jupj jas quip mpes. Pje'á tjaman jupj la valas jupj cruz po'ó.

²¹ Jümücj nt'a jiltsja na, yom pjaní ntji'liñ yupj. Jupj nasa way jactsja Jerusalén nt'a jupj tüpü'ü mpe. Jis wa pjaní pjaní lejeñ mpe tjac' jupj. Simón lotsja jupj. Cirene mpe 'eseptsja. Jupj ne Alejandro popay, Rufo popay wa jupj. Militarpan tjüjütütj Simón ntjamas cruzus.

²² Nin la tjajay na, tjaman Jesús Gólgota nt'a. "Gólgota" mpes 'ücj la veles "Jay Pjucj Cjüele" cupj qjuis tin. ²³ Uva 'üsú tja'ayapj Jesús lo müs. Uva 'üsú mirra la süpjütsja, pajal nepé vyaja lo ts'uc. Jesús jus nleya leméliyu la süpjütsja, ne ma tjümü'ü. ²⁴ Cruz po'o tjovalapj jupj. Militarpan jisastsja Jesús jas quip. Mpes tjepjelañ tjunuc pjacj nta'es jupj jas quip.

²⁵ Las nueve na, püstapj, cruz po'o tjovalapj jupj.

²⁶ Nasa tapac tsjan mpes cus tül Jesús. Tapac:

NINÁ JEPa JUDIOPAN JILAL .

²⁷ Yupj tjovalapj wa pequepan mát'eya p'a wa cruzus po'ó. Pjaní way tjovalapj Jesús li'inyampe. La p'a wa tjovalapj Jesús nancupwepe. ²⁸ Dios Popel tjevele niná ca nin mpalas. Tjevele: "Yupj yólatsja jupj malálatsja, malala lajay jinwá". Nin tepyala quinam. ²⁹ Judiopan nepénowa cruz toñca jin tjil. Malala tjowelepj Jesús po'ó. Yupj sey pjucj la süpjütsja jupj mpes. Ma topon 'üsüstsja jupj. Jupj lal tjowelepj:

—Jipj tjevelen ca jas mojoyen Dios wo. Ts'ac' cont'e na ca jas müjünsün niswá, nin tjevelen. ³⁰ Mpes, ¡palá was cruz mpe! ¡Cyapj tjep'ya'sa jipj p'iyá!

³¹ Sacerdote noypan yuwá tjowelepj. La tjüpjüts'ün wa Jesús po'ó. Nin p'iyá la tjajay wa Moisés popel sin 'yüsa lajay. Tjowelepj:

—Jis capj tjep'ya'sa la p'a wa. Ma polel cus la p'acj jupj p'iyá. ³² Jupj vele jupj p'iyá niná Jepa Püné Dios tjevele ca jas majamas qjuis capj la p'acj. Jupj vele Jepa jupj israelpan jilal. Qjuisas palá ncuwim cruz mpe, ca nucucj ncupj. Jupj nin la qjuis, cupj cüponec catsja jupj mpes —nin tjowelepj.

Pequepan cruz po'o lejeñtsja pasal malala tjowelepj wa Jesús lal.

³³ Lots'ac' culupwen nt'a tjá'asa na, püste tepyala pjü nosis nt'a. Hora cont'e mpes püstetsja. ³⁴ Las tres na Jesús yümücj tjevele:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? (Cupj qjuis tin mpes velecj: "Napj Ndios, napj Ndios, ¿tsjan mpes 'os t'aj jipj?")

³⁵ La p'a wa ne'aj p'in tjelejeñtsja. Tjepjyacañ na jupj tjevelá, ma sin tji'yüsa jupj tjevelá. Nepénowa yupj sin popa tjowelepj:

—Tjapja'aqué. Jupj jos Elías ncuwim cus la p'acj jupj.

³⁶ Yom pjaní ts'üequené, esponja teque'e. Mo'o ts'yuca uva 'üsú 'ona mpes. Esponja yo jay tsyu'pa, viyá tacyacaná Jesús lo müs. Tjevele:

—Ücj quinam. Ma ca p'a la müjí. Ca nucucj ncu Elías jac' palá nt'anques jupj cruz mpe.

³⁷ Jesús yümücj tjevele, tepe'e jupj. ³⁸ Pülül p'omp'om jálatsja Dios wo mo'ó, pülül niná wo t'em pjaní jinwats-

ja. Jesús tepe'e na, nayapé palavin la tücüeme. Jas tüp-wes la tücüeme jupj. ³⁹ Jepa militar tóñcatsja Jesús wolap'a'á. Jupj tjapjaca wa Jesús yümücj tjevele na. Tjinyuca 'oyñ nyuca tepe'e jupj. Mpes tjevele:

—T'üc' way yom niná Dios Jatjam waytsja.

⁴⁰ Nequem nepénowa campa way 'in lejeñtsja, tjunuc tepyalá. Pjaní wa María lotsja, Magdalá mpe 'eseptsja. P'a wa María ló watsja. Jupj Jacobo jamaytsja, José jamay watsja. Jacobo niná "Jacobo pjyapja" tjowelepj jupj. Quepj p'a wa ne'aj Salomé lotsja. ⁴¹ Nequem nenem cus tocoñtsja Jesús Galilea po'o tjuwine na. Yupj tjojon jupj mpes, 'ücj la tjajay wa jupj tüpü'ü nt'a. Nequem la p'a wa pülücj lejeñtsja wa ne'aj. Nasa tjiquil wa Jesús lal Jerusalén nt'a.

Pe jul mo'ó, neven nt'a, tüpüntüp Jesús.

(Mateo 27.57-61; Lucas 23.50-56; Juan 19.38-42)

⁴² Nin jawas pjü 'ücj la tjajay ya mpes, ya ma ca tsji' la mijicj. Sábado nsem yayá. T'awaná tepyala quinam, ⁴³ mpes José tjac' quinam. Arimatea mpe 'eseptsja jupj. Jupj judiopan jis jepapan popa watsja. Püné waytsja jupj jis lal. Jostsja wa Dios leñ way müjütüs ca nosis nt'a. Ma lecj tjejatsja Pilato lal. Mpes tjemey Pilato nt'a, la tjemyona Jesús jüp'üy la toc. ⁴⁴ Pilato ma seletsja pasal leñ way tepe'e Jesús. Mpes tjijyü'ta la cuwis jepa militar. La tji'yüya ncu nasa tepe'e jupj. ⁴⁵ Jepa militar tjevele nasa tepe'e. Mpes Pilato tjevele José 'ücj la ta'es Jesús jüp'üy.

⁴⁶ Mpes José pülül pje jaylacj la tjiji. Palá t'e'enca Jesús jüp'üy, jas tjivyü'ünú. Tipyünta Jesús jüp'üy pe jul mo'ó, neven nt'a, tepe'e 'ücj la püntüs nt'a. Püna p'in tjijyü'ta la toc jomwen jul, tepe'e tulucj p'in. Nin lajaytsja judiopan. Jesús jüp'üy ne'aj tipyünta na, pe pones jas tentené, jun t'yo'na jomwen jul. ⁴⁷ Nequem mát'eya tjunuc ca'aj tipyünta Jesús jüp'üy. Pjaní wa María, Magdalá mpe 'esepj. La p'a wa María ló watsja, José jamay.

Jesús jas tjijyünsa, tüpü'ü niswá.

(Mateo 28.1-10; Lucas 24.1-12; Juan 20.1-10)

16 Sábado tacyawaja na, nequem cónt'eya pjü 'ücj la tjajay. Lo pajal 'üsüs way cjumsu jaylacj la tja-jay. Quelel sa cjololtsja Jesús jüp'üy 'üsüs la cjumsus. Pjaní wa María, Magdalá mpe 'eseptsja. La p'a wa María ló watsja, jupj Jacobo jamay. La p'a wa Salomé ló waytsja. ² Domingo na tjil Jesús jüp'üy pú'ütsja nt'a. Pajal püstaptsja, tjejyawca na p'in tjil. ³ Yuwá jis la tjü'üy: "Jomwen jul nt'a, ¿pjacj ca jas nntenes pe pones, 'ücj wama leque?"

⁴ Ne'as tjil na, tjunuc jun vilicj jun cjol quinam. Pe pajal pünetsja nasa t'üc' jas tentené tepyala. ⁵ Pe jul wama tjil na, jus tjunuc tjamacjas. Jupj jas quip pje waytsja, cámpatsja. Tjá'asa yupj li'inyampe. Pasal lacj jeyaptsja jupj. ⁶ Tjamacjas tjevele:

—Po ma locj tjejá. Napj selé nun lo palá Jesús jüp'üy, jupj ne Nazaret mpe 'eseptsja. Nasa tjovalapj jupj cruz po'ó, tepe'e. ¡Jas tjijyünsa, nyucunú tepyala niswá! Jupj leñ qui'á. Tjunucú jupj tüpü'ü nt'a. Leñ. ⁷ Lowa Pedro nt'a, jupj discipulopan la p'a wa nt'a wa. Jilal mvelé:

'Jesús mwalá way jama nun jilal Galilea nt'a. Ne'aj ca jus nucu. Niná nun jilal tjevele jupj nawaja'a.'

⁸ Mpes nequem nenem leñ way tjil pe jul mpe. Pasal ticyücüyüñ, lacj tjeyaptsja mpes. Tjil na, ma tjowelepj la p'a jilal lacj tjeyaptsja mpes.

Jesús lay tepyala María lal.

(Juan 20.11-18)

⁹ Domingo na Jesús jas tjijyünsa, tüpü'ü niswá. Mwalá way lay tepyala María Magdalena lal. Püna la-panenpan siéteya tapatja jupj jos mo'ó. Jesús pje'á lis ts'ia yupj, mpes tji'yü'sa jupj. Nin tepyala püná.

¹⁰ Quina María tjemey Jesús discipulopan nt'a. Yupj 'aplijila way tjátjatsja, la tupuyuptsja. María tjevele yupj jilal Jesús lay tepyala jupj nt'a. ¹¹ Tjevele Jesús nyucunú niswá, nasa jus tjinyuca, tjevele. Yupj ma topon.

Jesús discipulopan mát'eya jilal lay tepyala.

(Lucas 24.13-35)

¹² Yacjaya Jesús discipulopan mát'eya jilal lay tepyala wa. Yupj tjelyawuñtsja jis wa pjaní pjaní lejeñ nt'a. P'a casá jústatsja jupj, yupj jus tjunuc na. ¹³ Discipulopan nenem tjil la p'a discipulopan nt'a. Tjowelepj yupj jilal Jesús lay jis tepyala. Ma wa topon yupj tjowelepj.

Jesús tjevele jupj discipulopan jilal yupj ca mal pjü no- sis nt'a jupj mpes.

(Mateo 28.16-20; Lucas 24.36-49; Juan 20.19-23)

¹⁴ Yacjaya Jesús lay jis tepyala jupj apostolpan once jilal. Yupj 'a mulú jalatsja jupj lay jis tepyala na. La p'a wa

nasa tjowelepj yupj jilal yupj jus tjunuc Jesús. Nasa jas tjijyünsa, nyucunú niswá, tjowelepj. Nawa ma topon. Mpes Jesús yupj jilal tjevele malálatsja ma nin topon yupj tjowelepj. Tjevele malálatsja ma wa quelel japontsja. ¹⁵ Tjevele yupj jilal: "Lowa nun pjü nosis casá. Tjowelé pjü jis walap'a'á Dios pajal 'üsüs la tjiji gente mpes. ¹⁶ Pülücj ca mponecj napj lal nun welé mpes. Napj lal japon ca bautizar jis mpalas. Nin lajay 'üsüs ca mpatjam Dios lal. Ma japon, Dios ca jis capj ntülüs malala lajay mpes. ¹⁷ Napj lal japon ca 'üsüs la mijicj, gente p'in ma polel lajay jinwá. Mpes la p'a ca jus nlayecj Dios jis capj cyoñca. Ca 'ücj pje'á la nts'iyacj la-panenpan. Nin ca 'ücj la mijicj napj nlá ca mvelecj mpes. Ca polel mvelecj la p'a jis tin, yupj p'iyá ma sin 'yüsa la veles. ¹⁸ Ca polel nt'anquecj lotsjim. Veneno myü'üñ na, ma nca'liñ ca. Yupj po la mo'ot'ecj ca malala jisas sey pjucj, ca jis mü'ü'süs yupj. Niná pjü lajay mpes la p'a ca jus nlayecj Dios jis capj cyoñca."

Dios tjemyana Jesús jupj pü'ü nt'a.

(Lucas 24.50-53)

¹⁹ Qjuis Jepa Jesús t'üc' jilal tjevele na, Dios jas tjemyana jupj tsjun po'ó. 'Etjele jupj Dios li'inyampe. ²⁰ Jupj discipulopan tjil jun ta'á, la p'a jis walap'a'a tjowelepj Jesús 'üsüs la tjiji. Qjuis Jepa Jesús jis capj tjep'ya'sa. Mpes 'üsüs la tjajay, gente p'in ma polel lajay jinwá. Mpes la p'a jus nlay t'üc' way tjowelepj yupj Dios tjevelá.

SAN LUCAS

Sūs wa la tji Lucas Teófilo lal.

1 Don Teófilo mpes:

Qjuis catjampan nepénowa Jesucristo cus tocoñ, jupj nosis mo'o tjuwine na. Yupj tjunuc jupj la tjiá. Yupj tjepjyacañ jupj tjevelá. Jupj jomozopan waytsja yupj, ne p'a jilal tjowelepj Dios tjevelá. Locopyaya tjowelepj wa cupj qjuilal pjü tepyalá. Mpés cupj sin popa pülücj quelel japactsja Jesucristo la tjiá qjuis catjampan tjunuc. Napj nin p'iyá quelel pyactsja. Pajal püs way, tülü way la tji'yüy, nin tji'yüsa pjü tepyalá. Mpés quina 'ücj napj lal pjü pyac. Pjaní pjaní ca mpac, mpés ca jin mü'üsüs jipj. 'Üsüs way jipj pajal. ⁴ La p'a jin tji'yüsa la tjajay wa Jesucristo po'ó; napj pyac mpés jipj ca jus nlayen t'üc' way nin tepyala.

Ángel lay tepyala Zacarías nt'a.

⁵ Püna Herodes jepa más püné waytsja Judea nt'a. Jupj tüpü'ü na, yom Zacarías ló sacerdote waytsja Dios wo nt'a. Sacerdote pan pülücj tapatja. Lovin nepénowa yupj sin popé 'a mulú tsji' la tjajay, locopyaya p'a wa tsji' la tjajay. Nawa nepénowa tsji' la tjajay lovin. Zacarías tsji' líjitsja jilal Abías lotsja, yupj 'a mulú tsji' la tjajay na. Zacarías jats'om Elisabet lotsja. Elisabet Aarón püna tüpü'ü popa p'iyatsja püs naya tüpü'ü jupj. (Aarón sacerdote waytsja 'ots'ipj. Sacerdote mwalá waytsja jupj.) ⁶ Zacarías, Elisabet, manas 'üsüs waytsja Dios lal. Malala tulucj. Lovin pjü la tjajay yupj jis Jepa Dios tjiyü'tá jupj Popel mo'ó. ⁷ Nawa sin popa cjuwá yupj. Elisabet cjuwá tsjicj way lovin; manas co'müy waytsja yupj quinam.

⁸ P'a jyawca na, niyom Zacarías tsji' líjitsja jilal tsji' la tjajay Dios wo nt'a, ne Zacarías tsji' la tji wa yupj jis lal. ⁹ Sacerdote pan lovin papel la t'apj, niná papel mo'ó tjowelepj tsjan 'ücj la mijicj tsji' la tjajay na. Pjaní pjaní la t'apj yupj. Nin jawas nin la tjajay na, pjaní way la t'ya Zacarías. Jupj papel tjevele jupj Dios wo mo'ó ca mim, ts'ülüc' 'üsüs cjumsu ca mü'ümüs ne'aj. Lovin nin la tjajay Dios mpés.

¹⁰ Zacarías ts'ülüc' 'yú matsja na, gente pajal pülücj pje'á tjelejeñ ne'aj. Dios lal la montsja yupj. ¹¹ Wa mo'ó Zacarías toñca nt'a ángel lay tepyala jupj nt'a. Dios jas tjejyama ángel niná la veles Zacarías lal. Mesa Zacarías 'yüma nt'a, li'inyampe toñca ángel. ¹² Zacarías ma seletsja tsjan la qjuijis ángel tjinyuca na. Pajal lecj tjejá jupj. ¹³ Mpés ángel tjevele jupj lal:

—Po ma lecj tjejá. Dios lal le montsja jupj ca mya 'as. Jets'om Elisabet yom tsjicj ca popa nsem. Tjac' na, Juan

ló nt'as jupj. ¹⁴ Pajal ca 'ücj jyas nsem jipj; gente pülücj 'ücj jisas nsem wa jetjam tjac' mpés. ¹⁵ Cupj qjuis Jepa Dios ca mveles jupj püné. Lovin uva 'üsú ma ca mü'üm jupj, guaro ma wa ca mü'üm. Ma tjemya'na na custjay, Dios Cjües jupj jos mo'o ca mpü'üm. Dios Cjües jyü'ta jin ca la mijis jupj. ¹⁶ Nin mpés jetjam vele na Dios po'ó, israelpan pülücj po ca jisas nsem yupj jis Jepa Dios, ne ca cus ncoñcocj jupj.

¹⁷ Ángel tjevele wa:

—Jetjam ca mwalá mim qjuis Jepa Dios jama nt'a. 'Ücj ca 'üsüs la mijis Dios mpés, Elías jinwá. Püna Dios Cjües cus tjep'ya'sa Elías, mpés pajal 'üsüs la tji. Nin p'iyá ca nsem jetjam lal. Jetjam ca sin mü'üsüs lis mijis, mpés jis papay ca quelel lis mijicj sejetjampan niswá. Nin mpés wa malala lajay ca cü'üsüs 'ots'ipj. Yupj ne ma lajaytsja Dios tjevelá püna p'in. 'Üsüs witjacj jinwá ca yola nsem yupj quinam. Jetjam ca nin la mijis. Mpés qjuis Jepa Dios jac' na, nepénowa 'ücj ca cus ncoñcocj jupj —nin tjevele ángel Zacarías lal.

¹⁸ Zacarías tjevele ángel lal:

—Pajal co'müy napj. Nats'om co'müy wa jupj. ¿Onin ne ca jus nley napj ncu t'üc' velen jipj?

¹⁹ Ángel wola tjevele:

—Gabriel napj. Lovin Dios wolap'a'a jüs napj, nin mpés ca jus nlayen t'üc' velé napj. Jupj nin tjejyama jipj nt'a. Nin tjejyama la veles 'üsüs ca mya palas. ²⁰ Nawa jipj ma tepyon napj tjevelé, mpés lyájasa ca nsem jipj quinam. Ma ca polel mvelen nsem jipj. Napj tjevelé jin tepyala na, niswa ca 'ücj mvelen nsem. Dios jos na ca pjü mpalas napj tjevelé jin —nin tjevele ángel jupj lal.

²¹ La p'a witjacj pje'á la tjunuc Dios wo nt'a. La tjunuctsja Zacarías pje'á ncalas. Po yólatsja ma pje'á tjac' mpés. ²² Tjac' na, ma polel véletsja jupj. Nin mpés yupj jus nlaytsja Dios la tji Zacarías 'ücj tjinyuca Dios jas tji'yüsa la tji, Dios wo mo'ó tóñcatsja na. Jus nlaytsja nin mpés ma polel véletsja. Nawa ma polel tjevele, mpés lovin la seña tjevele p'in.

²³ P'a jawas Zacarías t'üc' tsji' la tji ne'aj. Wo nt'a tjemey jupj. ²⁴ T'üc' tepyala ángel tjevelá. Jats'om jupj ts'uyupj jana tepyala jupj, mpés mes cínquiya wo nt'a tjá'asa. Tjevele: ²⁵ “Nejepa Dios ncapj tjep'ya'sa. Malala ntepalá po jólatsja jupj. Püna la p'a wa yólatsja malala napj, tsjicj cjuwatsja mpés. Ma ca nin yola quinam.”

Ángel María nt'a tjemey.

²⁶ Elisabet mes séisiya way tjá'asa na, Dios jas tjejyama jupj ángel Nazaret nt'a, Galilea mpe se jütütj nt'a. Ángel jupj p'iyatsja ni, Gabriel ló. ²⁷ Dios jas tjejyama

jupj la veles tsjücjüim lal. Tsjücjüim María lotsja. Lovin ma yom lal tjuwine jupj. Ma tjowaya custjay. Tjevele p'a jawas José lal ca mwayim. José David popa p'iyá, püs naya tüpü'ü jupj. (David israelpan jis jépatsja pajal püna.)

²⁸ María nt'a tjac' jupj, ángel. Tjevele:

—¡Ücj jyas t'as! Po 'üsüs la tjiji Dios jipj mpes, jupj ne jipj Jepa Püné. Cyapj cyoñca jupj. Más 'üsüs 'e tepalá pjü nequem jis tepyala lal.

²⁹ Ángel vele tjapjaca na, po lapj nyuca jólatsja María. Ma seletsja jupj tsjan mpes nin tjevele jupj.

³⁰ Mpes ángel tjevele jupj lal:

—¡Po ma lecj tjejá! Dios po 'üsüs way liji jipj mpes.

³¹ Way tsjicj ca ma'ajam jipj. Yom tsjicj ca ma'nun. Jesús ló ca la nt'an jupj. ³² Püné nsem jupj. Dios Jatjam ló nsem jupj. Jupj David popa p'iyá, püs naya mpü'üm. David tjijyü'ta nt'a ca müjü'tüs jupj. Qjuis Jepa Dios ca ma'ayas müjü'tüs. ³³ Israelpan ca jis müjü'tüs lovin. Lovin ca Jepa nsem jupj.

³⁴ María tjevele ángel lal:

—¿'Onin ne nin mपालas? Mvayum tulucj.

³⁵ Ángel wola tjevele:

—Dios Cjües ncuwim jipj nt'a, ca cyapj mp'a'sas. Dios más püné pjü jis lal. Jupj 'üsüs liji gente p'in ma polel lajay jin. P'a nequem jin tulucj ca nsem jipj lal. Jupj püné mpes ca nin nsem la p'in. Jipj lejay mpes tulucj ca nin nsem. Mpes jipj tsjicj Dios juts'a'a ca nsem. Dios Jatjam ló ca nsem jupj.

³⁶ "Jemapj Elisabet yom tsjicj ca ma'nus wa jupj.

Co'müy way jupj, mop'in nin. La p'a javeleptsja ma tsjicj way já'asa jupj lovin; nin tulucj jupj quinam. Mes séisiya nas tsjicj já'asa jupj. ³⁷ Cjuwá tsjan ma 'ücj la qjuijis Dios.

³⁸ María wola tjevele:

—Mwü. Dios ní jütüta. Jipj tjevelen jin ca nsem napj lal.

T'üc' tjevele na tjemey ángel jupj mpe.

Elisabet nt'a tjemey María.

³⁹ 'Ístaway María 'ücj la tjiji quelel jámatsja mpes, ne leñ way joc' mo'o tjemey pülücj patja nt'a, Judea mo'ó. María tjemey tjinyuca ncu t'üc' tjevele ángel jomapj po'ó. ⁴⁰ Zacarías wo wama tjemey. Süs wa la tjiji jomapj Elisabet lal. ⁴¹ Jupj María vele tjapjaca na, way tsjicj Elisabet col mo'o já'asa ntolo jupj. Dios Cjües tjac' wa Elisabet nt'a, cus tjep'ya'sa t'üc' la veles Dios mpes.

Dios mpes tjevele Elisabet.

⁴² 'Ücj jostsja mpes yümücj tjevele niná:

—Dios más 'ücj jyas la tjiji pjü nequem jis lal. Jipj tsjicj way cyol mo'o já'asa 'ücj jos la tjiji wa Dios. ⁴³ Pajal 'üsüs ntepalá, napj Nejepa jamay la nuc tjac' napj nt'a.

⁴⁴ Nin mpes jipj napj lal tjevelen na, tsjicj ncol mo'o já'asa ntolo jupj, 'ücj jostsja mpes. ⁴⁵ Jipj tepyon ángel tjevelá Dios mpes, jupj ne cupj qjuis Jepa Püné. Tepyon t'üc' ca mपालas jupj tjevelá, mpes 'ücj jyas la tjiji jupj.

Dios mpes tjevele María.

⁴⁶ María wola tjevele:

"Napj nola pajal püné way napj Nejepa Dios.

⁴⁷ Po 'ücj najas Dios mpes. Jupj ca la mijis napj 'ücj ca mpü'üs jupj nt'a.

⁴⁸ Jomozo way napj. Po jólatsja jupj pajal tsjicj way napj, püné tulucj.

'Üsüs la tjiji napj mpes. Nin mpes pjü way locopyaya patja ca mvelecj Dios 'ücj najas la tjiji.

⁴⁹ Pajal jas tjiyocj Dios. Pajal 'üsüs la tjiji napj mpes, jupj pajal püné mpes. Ncapj tjep'ya'sa.

Lovin ma malala nyuca liji jupj.

Lovin 'üsüs way p'in liji.

⁵⁰ Jupj quelel jis capj p'ya'sa jupj lal japon.

Püna tapatja jilal nin p'iyá la tjiji, p'a jawas ca mpatjam jilal nin p'iyá ca la mijis. Yupj salejepj Dios ca jis capj ntülüs malala lajay.

⁵¹ Jupj pajal 'üsüs la tjiji, jupj pajal jas tjiyocj mpes. Na'aj la teciyoje püné jin yola witjacj.

⁵² Jepapan nepénowa tsjicj way yupj la tjiji jupj, mpes ma jajütütj jis tepyala.

P'a witjacj tsjicj waytsja yupj yas nam, püné way yupj la tjiji jupj.

⁵³ Nepénowa vecj cya'liñ, mpes Dios se 'aya tsjan 'üsüs. Jis col pit'a se palá yupj.

P'a wa pülücj jatatj, mpes 'aya secj sin jyama.

⁵⁴ Jis capj tjep'ya'sa israelpan, yupj ne jupj jomozopan.

Lovin ma jo' pe'e jupj tjevelá yupj jis lal pajal püna.

Tjevele ca jis capj mp'a'sas, ne nin.

⁵⁵ Nin tjevele jupj püna tapatja jis lal, cupj ne yupj sin popa.

Nin tjevele Abraham lal, jupj ts'uyupj sin popa locopyaya tapatja jis lal 'ots'ipj", nin tjevele María.

⁵⁶ Mes cont'e ne'aj tüpü'ü María Elisabet wo nt'a. Locopyaya jupj wo nt'a tjemey niswá.

Juan el Bautista tjac'.

⁵⁷ Pülücj tjejyawca na Elisabet quelel myá'natsja tsjicj way, ne yom tsjicj tjemya'na jupj. ⁵⁸ Ne'aj patja 'ücj jisastsja pajal Elisabet 'ücj jostsja mpes. Nin p'iyá 'ücj jisastsja wa jupj jüpülücpán. Jus nlay Dios pajal cus tjep'ya'sa jupj. ⁵⁹ Tsjicj ts'ac' ocho tepyala na, tjiquil cus la coñ yom tsjicj, pjoloc' tsjicj t'asiyü t'ü na. Dios Popel jis tjijyü'ta israelpan ca nin la mijicj niyom tsjictjacj jis lal ts'ac' ocho jis tepyala na, ne nin la tjajay lovin. Yupj quelel tsjicj ló la t'apj 'ots'ipj. Zacarías ló quelel la t'apj yupj tsjicj mpes, popay jinwá. ⁶⁰ Jamay ma jostsja nin ló nsem. Jis wala tjevele:

—Nin tulucj. Juan ló nsem jupj.

⁶¹ Yupj tjowelepj jupj lal:

—¿Tsjan mpes nin? Nin jis lá tulucj jipj pyülücpan pjü, jipj vayaspan ma nin jis lá way yupj.

⁶² Mpes la seña lal tjowelepj tsjicj popay lal. La tjü'üy 'oyñ jostsja ló la t'apj yupj. ⁶³ Mpes tabla tsjicj la tjemyona la pac. Tepyaca: "Juan ló jupj". Ma jus nlaytsja tsjan mpes nin la tjiji.

⁶⁴ Zacarías nin la tjiji na, 'ücj vele tepyala jupj niswá, ne 'üsüs pjac tjevele jupj Dios po'ó. ⁶⁵ Mpes pjü ne'aj patja pajal yólatsja Dios pajal 'üsüs la tjiji mpes; yupj yólatsja pajal püné Dios. Pjü niná tepyalá pjü yuwá tjowelepj joc' mo'ó Judea nt'a. ⁶⁶ Niná tjepjyacañ na, po yólatsja tsjan mpes nin tepyala. Yupj tjowelepj: "Püné ca nsem jupj ca nacj. Pajal 'üsüs ca la mijis jupj ca nacj." T'üc' way qjuis Jepa Dios yom tsjicj niná cus tecy-oñca, cus tjep'ya'sa pajal.

Zacarías Dios mpes tjevele.

⁶⁷ Zacarías lotsja tsjicj popay. Dios Cjües tjac' Zacarías nt'a, cus tjep'ya'sa t'üc' la veles Dios mpes. Mpes 'ücj Dios mpes tjevele jupj. Niná tjevelá:

⁶⁸ "Üsüs pjac tjowelé qjuis Jepa Dios po'ó. Israelpan jis Dios jupj.

Cupj ne jupj si jütüta sin popé.

Malálatsja cupj püna p'in, jupj juts'a'á tuluactsja, malala la tjijicj mpes.

Perdonar la qjuis tjiji quinam, ne ca 'üsüs nsem cupj jupj lal lovin.

⁶⁹ David jupj jomozo waytsja püná.

David ncupj qjuis jepa waytsja pajal püna.

David popa pjaní qjuis tje'yaya Dios quinam. Pajal jas tjiyocj jupj. Jupj qjuis capj p'ya'sa, mpes 'ücj ca mpat-jaquec Dios lal.

⁷⁰ Pajal püna profetapan tjowelepj ca nin mpalas. Yupj Dios juts'a'atsja. Dios tjevele p'iyá tjowelepj yupj.

⁷¹ Tjowelepj jupj ca qjuis capj mp'a'sas, qjuis enemigopan ma malala la qjuis mijicj ncupj.

P'a witjacj ma quelel la qjuesejay, ma wa ca polel malala la qjuis mijicj yupj.

⁷² Niná Dios tjevelá püna tapatja jis lal, cupj ne yupj sin popa p'iyá.

Tjevele ca qjuis capj mp'a'sas, malala qjuisé palá na.

Ma jo' tepe'e tjevelá. 'Üsüs way tjevelá, t'üc' way 'üsüs ca la mijis cupj mpes, jupj tjevele jin.

⁷³ Nin tjevele Abraham lal, jupj ne püna tüpü'á. T'üc' ca nin la mijis, tjevele jupj.

⁷⁴ Jupj ca qjuis manus qjuis enemigopan mpe, ma ca malala qjuis mpalas.

Nin mpes 'ücj ca tsji' la mijicj cupj jupj mpes. Ma ca lecj meyacj.

⁷⁵ Dios jos jin ca la mijicj cupj.

Lovin 'üsüs ca la mijicj, pyatjaquec na.

Jupj qjuiyus nyuca lovin.

Pjü niná 'üsüs way ca la mijis Dios, jupj quelel la qjuisiji mpes.

⁷⁶ Natjam tsjicj, Dios ca mveles jipj jupj profeta.

Jipj ca mvelen jupj mpes.

Pajal püné jupj pjü jis lal.

Jupj wolap'a'a ca mim, 'ücj la mijin jupj ca mim nt'a.

⁷⁷ Jipj ca sin mü'üsüs la mijin israelpan 'onin ne 'ücj mpatjam Dios lal.

Jupj ca perdonar lis mijis yupj malala nyuca la tjajay, mpes nin.

⁷⁸ Qjuis Dios po jola cupj mpes, malala qjuisé palá mpes, ne pjaní ca jas majamas qjuis capj la p'acj. Lots'ac' jinwá jupj.

Dios pü'ü mpe ca ncuwim cupj nt'a.

⁷⁹ Gente te toñca nt'a patja

malala nyuca lajay mpes.

Nca'liñ ca yupj, mpes lacj jeyapj.

Yom niná Dios se jamá,

jupj ca sin 'yüsa lis mijis yupj.

Jis capj jyawca jinwá ca nsem yupj jis lal.

Ca qjuisin 'yüsa la mijis 'onin ne 'üsüs la püt'üs Dios lal",

nin tjevele Zacarías.

⁸⁰ Püs tepyala na Zacarías jatjam t'yüna jupj, püné tepyala. Yom 'üsüs tepyala jupj. 'Üsüs jólatsja jupj Dios jos jinwá. Wa cjuwá nt'a pú'ütsja lovin, israelpan jis walap'a'a tjac' nas.

Jesús tjac'.

(Mateo 1.18-25)

2 Jepa püné jis tjijyü'ta israelpan. Israelpan popa tuluactsja jupj. Augusto lotsja jupj. Tjijyü'ta pjü way jupj si jütüta sin popé ca mal jis lá jis la pac. ² Lovin ma nin la tjajay yas nam ne'aj; mwalá way nin la tjajay quinam. (Nin la tjajay na, Cirenio jepa auxiliar waytsja Siria mo'ó.) ³ Mpes pjü tjil yupj jis papay, sejamay püna tapatja nt'a, jis lá jis la pac. ⁴ José tjemey wa. Nazaret nepénowa patja mpe tjemey. Galilea mpe jis tjijyü'ta ne'aj Nazaret nt'a. Judea mo'o tjemey jupj, Belén nt'a tjemey, nepénowa patja nt'a. Belén nt'a tüpü'ü israelpan jis jepa David püná. José David popa p'iyatsja, püs naya tüpü'ü jupj. ⁵ María lal tjemey jis lá jis la pac ne'aj. María tjevele ca mwayim jupj lal p'a jawasa. Way tsjicj tjá'asa jupj, María, José popa tulucj. Dios Cjües 'üsüs la tjiji mpes way já'asatsja jupj. ⁶ Ne'aj tapatja na, Belén nt'a, way tsjicj quelel myá'natsja María, ⁷ ne jatjam mwalá tjemya'na jupj. Pülül mpes jas tjivyü'ünü tsjiquis, ne caja mo'o tje'yonsa jupj, caja niná tsjutsj mpestsja, vaca ne'aj jalatsja mpes. Pensión nt'a ma polel tjijinañ yupj, María, José, pajal pülücj tjiquil mpes. Nin mpes animal pülücj sa manun nt'a tjijinañ yupj.

Angelpan lay jis tepyala oveja jajamapj nt'a.

⁸ Belén ne'aj p'in tapatja wa niyom p'a wa. Oveja jajamaptsja tsjutsj lejeñ nt'a, püste naya. ⁹ Leñ way ángel pjaní lay tepyala yupj nt'a. Qjuis Jepa Dios jomozo way jupj. Nin mpes yupj casá po 'üsüs way tjejawca, Dios pajal jyawca mpes. Pajal lacj tjeypapj noyomes. ¹⁰ Mpes ángel jis wala tjevele: "Po ma locj tjejá nun. Napj tjacuwis la veles pajal 'üsüs tepyala quinam. Gente pajal 'ücj jisas nsem napj velé mpes. Po 'üsüs ca nsem pjü

israelpan mpes. ¹¹ Tsjicj tjemya'na yacjaj, David püna tüpü'ü nt'a. Tsjicj niná ca la mijis nun 'ücj ca mpatjaqué Dios lal. Qjuis Jepa jupj. Cristo jupj. Jupj ne Jepa Püné Dios tjevele ca jas majamas nucopj lo p'acj. ¹² Tsjan mpes nun ca jus nlayé napj t'üc' velé: tsjicj jas tjüwü'ün ca nucú caja mo'ó, vaca jalá nt'a."

¹³ Leñ way pülücj lay jis tepyala ángel militarpan, nayapé tjiquil. Pajal pülücj waytsja yupj. Ángel mwalá lal tjelejeñ yupj, tjowelepj pajal 'üsüs way Dios. Ninana tjowelepj:

¹⁴ "Qjuisas 'üsüs mvelecj Dios po'ó jupj pü'ü nt'a.

Dios 'ücj jos gente nepénowa jis lal,

mpes qjuisas wa yupj ma yola pjü mpes."

¹⁵ Angelpañ pjü tsjun po'o tjil niswá. Tjil na, oveja jajamapj tjowelepj: "Mas Belén nt'a. Mas nucum tsjan tepyalá no'oj, tsjan niná Dios qjuisin tji'yüsa la tjiji angelpañ popem, Dios ne cupj qjuis Jepa Püné."

¹⁶ Mpes leñ way tjil. Yus tjunuc María José lal. Tsjicj tjunuc wa, caja mo'o tüpü'ü, caja niná tsjutsj mpestsja, vaca ne'aj jalatsja mpes. ¹⁷ Yus tjunuc na, tjil, pjü jis lal tjowelepj angelpañ tjowelepj tsjicj po'ó. ¹⁸ Pjü tjepjyacañ niyom nenem tjowelepj, pjü yólatsja yupj tjowelepj mpes. ¹⁹ María lovin ma jo' tepe'e pjü way niná. Lovin 'ücj jos jola tepyala jupj niná. ²⁰ Oveja jajamapj tjil püna tjatja nt'a. Pjü tjepjyacañ mpes, pjü tjunuc mpes wa 'üsüs tjowelepj Dios po'ó. Tjowelepj pajal püné way Dios, pajal 'üsüs way jupj. Pjü tepyala ángel tjevele jin p'iyá.

Dios wo nt'a tucuman Jesús.

²¹ Tsjicj ts'ac' ocho tepyala na, jupj pjoloc' tsjicj way t'asiyú t'ü yupj. Dios Popel jis tjijyü'ta israelpan nin la mijicj niyom tsjictjacj ts'ac' ocho se palá na, mpes nin la tjajay. Nin jawas Jesús ló la t'apj yupj, ángel tjevele jin. Tsjicj cjuwatsja na ángel tjevele ca nin ló la nt'acj jupj.

²² P'a jawas tjil yupj, María José lal. Tsjicj tucuman Jerusalén nt'a, Dios wolap'a'a la 'onsos Jesús. Püna Moisés tjijyü'ta quepj ts'ac' cuarenta ma polel jama Dios wo nt'a, tsjicj tjemya'na na. Ts'ac' cuarenta tepyala na, ca mim, ma'ayas Dios mpes. Nin la tjiji na, salá jinwá nsem quepan Dios lal. Mpes ts'ac' cuarenta t'üc' tepyala na, tjil yupj. ²³ Dios wo nt'a tucuman tsjiquis, Dios Popel tjevele mpes. Tjevele: "Mwalá popa yom way, Dios juts'a'á nsem jupj". ²⁴ Animal quelel ja'ayaptsja Dios mpes. Dios Popel tjijyü'ta: "Sipipj, castucú tsjictjacj 'ücj wa ca ma'ayacj lo 'ünan Dios mpes". Nin la tjajay yupj.

²⁵ Ne'aj Jerusalén nt'a yom tüpü'ü Simeón ló. 'Üsüs waytsja jupj Dios lal, 'üsüs cus tecyoñca Dios. Po la tjinyuca Dios ca jas majamas Yom pjaní yupj nt'a jis capj la p'acj israelpan. Dios Cjües Simeón cus tecyoñca. ²⁶ Dios Cjües jas tji'yüsa la tjiji jupj la müjüsüm ca niná Jepa Püné Dios se jamatsja. Ma ca mpa'is jupj, ma jus tjinyuca na p'in. ²⁷ Nin jawas Dios wo nt'a tjemey jupj; Dios Cjües tjijyü'ta ca nin la mijis. Ne'aj Jesús jamay, popay tucuman tsjiquis. Ne'aj tjil, Dios Popel tjijyü'ta

jin la mijicj tsjicj mpes. Ne'aj tjatja na, ²⁸ Simeón tsjicj tjemya'na. 'Üsüs tjevele Dios po'ó. Tjevele:

²⁹ "Napj Nejeja, napj jipj myozo,

'ücj jipj nt'a jum quinam.

Jipj tjevelen jin la tjejay jipj,

mpes ma nola quinam.

³⁰ Nan mpes jus tjinyuc niná jipj jas tjejam qjuis capj la p'acj, 'ücj qjuis la püt'üs jipj lal.

³¹ Pjü jis walap'a'a 'ücj la tjejay niná.

³² Jaw jinwá ca nsem jupj israelpan tulucj jilal.

Sin mü'üsüs la mijis ca Dios po'ó.

Más püné ca la mijis ncupj, israelpan,

cupj ne jipj jits'a'á",

nin tjevele Simeón Jesús po'ó.

³³ Tsjicj popay, jamay yólatsja Simeón pajal 'üsüs tjevele mpes jupj po'ó. ³⁴ Simeón Dios lal la tjemyona wa jupj ca 'üsüs lis mijis conas jis lal. Jamay lal tjevele wa: "Dios tjijyü'ta malala ca jis mpalas israelpan pülücj tsjicj niná mpes. Tjijyü'ta wa tsjicj niná ca jis capj mp'a'sas israelpan p'a wa, mpes pülücj ca cus ncoñcocj Dios. Dios jas tjejamay tsjicj niná sin la 'üsüs lis mijis Dios jos. Mop'in nepénowa ca malala mvelecj jupj po'ó. ³⁵ Nin mpes p'a witjacj ca jus nlayecj tsjan yola pülücj witjacj. Jipj 'aplijila ca nsem pajal, jyas mo'o tsjyaca jinwá. Nin ca mpalas tsjicj niná mpes", nin tjevele Simeón Jesús jamay lal.

³⁶ Ne'aj Dios wo nt'a quepj p'a wa tjá'asa, Ana ló jupj, Fanuel jucucus waytsja. Israelpan popa watsja jupj. Ana profétatsja jupj, Dios mpes tjevele. Pajal co'müytsja quinam. Tsjücjuim waytsja na, tjowaya jupj. Año siete tüpü'ü voyum lal, ³⁷ locopyaya tepe'e voyum. Voyum tepe'e na, jusapj pú'ütsja jupj. Año ochenta y cuatro tyá'atsja jupj quinam. Lovin ma tjemey Dios wo mpe. Jólatsja Dios püné. Jaw na, püste na véletsja Dios lal. La pülücj laja secj la tjemyona Dios lal. ³⁸ Ana yupj nt'a tjac' quinam. Tjevele tjüwü'i Dios lal, tsjicj jas tjejamay mpes. Locopyaya Ana p'a jis lal tjevele lovin, tsjicj po'ó. Tsjay püs way la tjunuc yom pjaní ncuwim Jerusalén mo'ó, ca jis capj mp'a'sas, yupj jis enemigopan ma ca jis müjü'tücj.

Nazaret nt'a tjil niswá.

³⁹ Popay, jamay, pjü la tjajay Dios Popel tjijyü'ta jin. Pjü la tjajay na, niswa tjil yupj püna tapatja nt'a. Nazaret ló ne'aj, Galilea se jütütj mpe. Tsjicj lal tjil yupj. ⁴⁰ T'yüna jupj, tsjiquis. 'Üsüs jólatsja jupj Dios jos jinwá. Po 'üsüs jas tji'yüsa jupj. Dios pajal 'üsüs la tjiji jupj lal.

Jesús año doce tyá'atsja na, Dios wo nt'a tjemey jupj.

⁴¹ Pjü año Jerusalén nt'a tjil popay, jamay, fiesta mpes. "Dios Qjuis Capa Nipj Tjemey" lotsja fiesta niná. ⁴² Jesús año doce tyá'atsja na, tjil wa yupj Jerusalén nt'a. ⁴³ Fiesta tecyawaja na, jamay, popay tjil jümücj po'ó, jis wa nt'a jiltsja niswá. Mop'in ne'aj tüpü'ü Jesús, ma tjemey. Jamay, popay, ma salejeptsja ma tjemey jupj. ⁴⁴ Yupj yólatsja la p'a jis lal tjemey jupj. Pülücj 'a mulú jiltsja jis wa nt'a, mpes nin. Ts'ac' pjaní ma jus

tjunuc jümücj nt'a, mpes la tapal jupj yupj sejamicapan tjatja nt'a, jis pülücpán tjatja nt'a wa. ⁴⁵ Lovin ma jus tjunuc, mpes tjiil niswá Jerusalén nt'a, newa la tapal jupj ne'aj.

⁴⁶ Ts'ac' cont'e tepyala na, Dios wo nt'a la nyüjüsün. Sin 'yüsa lajay jilal tjá'asa. Tjapjaca tjowelepj, jis la tji'yüya 'ots'ipj. ⁴⁷ Tjepjyacañ na jupj tjevelá, pjü way yólatsja 'üsüs way jas tji'yüsa. Yólatsja wa 'üsüs jis wala tjevele jupj. ⁴⁸ Popay, jamay jus tjunuc na, ma salejept-sja tsjan mpes ne'aj tjá'asa jupj. Jamay tjevele jupj lal:

—Natjam, po lecj tjejacj jipj mpes, pajal la tepyalacj. ¿Tsjan mpes nin la tjejay cupj qjuis lal?

⁴⁹ Jesús jis wala tjevele:

—¿Tsjan mpes p'a nt'a la tapalá napj? Dios napj Mpa-pay. Jupj wo niná. ¿Ncu ma jus nlayé más 'ücj qui'á 'os napj?

⁵⁰ Yupj ma sin tji'yüsa tsjan mpes nin tjevele jupj.

⁵¹ Nazaret nt'a tjemey Jesús niswá yupj jis lal. Pjü tjiütütj la tjiij jupj. Jupj jamay jola tepyala pjü tepyalá. 'Ücj jos jola tepyala jupj. ⁵² Jesús más 'üsüs jas tji'yüsa lovin. T'yüna wa jupj. Dios más 'ücj jos tepyala jupj lal lovin. Nin p'iyá gente más 'ücj jisas jis tepyala wa jupj lal lovin.

Juan tjevele Dios po'ó.

(Mateo 3.1-12; Marcos 1.1-8; Juan 1.19-28)

3 (Locopyaya, Jesús püné tepyala na, gente sin 'yüsa la sjiitsja Dios po'ó. Custjay ma nin la tjiij na p'in, Juan wínetsja, véletsja Dios mpes. Dios jas tji'yüsa la tjiij tsjan la veles. Juan niná Zacarías jatjam p'iyatsja jupj.) Juan wa cjuwá nt'a p'ütsja. Jupj quelel véletsja na Dios mpes, jepa noypan israelpan tuluctsja. Tiberio jepa más püné waytsja ne'aj. Poncio Pilato jepa auxili-iar waytsja Judea mo'ó. Herodes jepa waytsja Galilea mo'ó. Herodes jüpülücj Felipe jepa waytsja Iturea mo'ó, Traconite mo'ó 'ots'ipj. Lisánias jepa waytsja Abilinia mo'ó. Israelpan sin popa nepénowa jepa jatja watsja yupj. Anás, Caifás lal, sacerdotepan más püné witjacj waytsja yupj.

Tiberio año quince nas tjiijyü'ta jupj, Juan quelel véletsja na Dios mpes. ³ Juan jun ta'á tjemey 'üsü püné la nt'a. Jordán lotsja 'üsü püné ne'aj. Ne'aj gente jis walap'a'a tjevele más 'ücj 'aplijila nsem yupj, malala nyuca la tjajay mpes. Más 'ücj yupj ca Dios jos jin la mijicj quinam, tjevele. Juan tjevele jupj ca 'üsüma jis mpa'tas, mpes bautizar jis mpalas ca. Mpes pjü ca jus nlayecj yupj quelel 'üsüs la mijicj quinam, Dios jos jin. Nin mpes Dios ma ca jola nsem yupj püna malala nyuca la tjajay mpes. Nin tjevele Juan yupj jis lal.

⁴ Isaías Juan po'ó tepyaca püná. Profeta waytsja jupj, Isaías. Tepyaca popel mo'ó Dios tjevelá. Nin tepyaca jupj Juan po'ó:

“Yom niná wa cjuwá nt'a ca mim. Pajal ca quelel mveles gente jilal napj mpes. Mpes yümücj ca mveles:

'Qjuis Jepa Püné ca ncuwim.

Nujola t'as ca nin la müjij quinam jupj jos jin.

Malala nujola nun, jümücj la lu'ulú jinwá.

Po ma malala nujola t'as quinam.

'Üsüs nujola t'as qjuis Jepa Püné jos jinwá', nin ca mveles jupj.

⁵ 'Nujisas jümücj viyavin, palavin jinwá quinam Dios lal.

Ts'entuna nt'a tipit'a la müjij quinam.

Joc' witjacj, neven 'ots'ipj, yumal la müjij quinam.

La lu'ulú nt'a la t'atsj la müjij.

La toc nt'a jüljül la müjij. Ca jümücj 'üsüs nsem qjuis Jepa Püné mpes.

Nin p'iyá la müjij nujisas mo'ó.

Qjuis Jepa Püné leñ way ncuwim.

Ma malala nujola t'as.

Dios jola jin nujola t'as.

⁶ Nin la tjüjij na, gente pjü way ca jus nlayecj Dios liji yupj 'ücj ca mpatjam jupj lal' ", nin tepyaca Isaías.

⁷ Tente pajal pülücj tjiquil Juan nt'a. Jisastsja jupj ca bautizar lis mijis. Jis wala tjevele:

—Nun nin p'iyá latsj jinwá. Nun solejé Dios po ma jos gente malala lajay. Leñ way ca jis capj ntülüs. Nin mpes tjuculá nun napj nt'a, napj ca bautizar la nume-jay. Nujola nun nin lojij mpes, jupj ma ca nucopj ntülüs. T'üc' tulucj. Dios selé nun newa ma quelel lojij jupj jos jin. ⁸ T'üc' way 'aplijila t'as nun, malala la tjüjij mpes, ne ca 'üsüs la müjij quinam Dios jos jin. Po ma nujola t'as nun pajal 'üsüs, nun judiopan mpes. Ma nujola t'as nun pajal 'üsüs, nun Abraham püna tjpü'u popa mpes. T'üc' tulucj. Dios ca 'ücj la qjuis niná pwen Abraham ts'uyupj ca mpalas. ⁹ Dios pajal leñ way ca jis capj ntülüs malala lajay. Yupj ma 'üsüs lajay, jupj ca jis capj ntülüs yupj pjü way. Yom jupj sine ma vyala jinwá ca la mijis Dios. Jupj sine ma vyala, jyo'o, 'awa mo'ó ts'iyá. Nin ca la mijis Dios malala lajay jis lal. —Nin tjevele Juan yupj jis lal.

¹⁰ Mpes yupj pajal pülücj la tjü'üy jupj lal:

—¿Tsjan más 'ücj la qjuis cupj?

¹¹ Juan jis wala tjevele:

—Po ma la müjij püna la tjüjij jin. Jipj jin quip mat'e ty-atj, pjaní ca ma'ayan jas quip cjuwá. Ve tyatj na, nin p'iyá ca la mijin.

¹² Nenéyawa niyom impuesto jat'anquepj tjiquil wa. Jisastsja Juan ca bautizar lis mijis. Juan lal tjowelepj:

—Jipj qjuisin 'yüsa lejay Dios mpes. Qjuis wala mvelen tsjan jos Dios ca cupj la qjuis cupj.

¹³ Jis wala tjevele:

—Püna p'in t'emel más pülücj nt'a nun jepa tjiijyü'ta lal, niná tjpwe'qué nun. Ninana ma ca la müjij quinam. Jepa tjiijyü'ta jinwá p'in ca nta'é jupj mpes. Más pülücj ma ca nta'é.

¹⁴ Militarpan nepenowá tjiquil wa, la tjü'üy wa:

—¿Tsjan jos Dios la qjuis cupj?

Juan jis wala tjevele:

—Malala nyuca lojitsja püná, ma nin la müjij quinam. Po ma tjpwe'qué, la p'a lacj jeyapj mpes nun jilal. Po ma ca mvelé yupj malala la tjajay, yupj ma malala la tjajay nam. 'Ücj nujisas t'as t'emel tsji' lojij jaylacj lal.

¹⁵ Judiopan la nuçtsja Dios ca jas majamas Yom pjaní jis capj la p'acj. Püna Dios tjevele ca nin la mijis jupj. Ne'aj tapatja nin yólatsja Juan p'iyá niná Yomen Dios se jamá. ¹⁶ Mpes Juan jis wala tjevele pjü jis lal:

—Nam 'a niná Yomen tulucj. Napj bautizar la nusejay 'üsú lal p'in. P'a wa ncuwim más püné napj lal. Nam 'a pajal tsjicj way jupj lal. Po 'üsüs napj lal jupj mpes tsji' lejay. Napj jupj caite syoc la p'in, 'ücj napj lal. Püné jupj pajal. Nun nepénowa nasa quelel lojí Dios jos jin. Jupj ca nu ma'ayas Dios Cjües. Nun nepénowa newa ma quelel lojí Dios jos jin. Jupj ca nucopj ntülüs.

¹⁷ "Leñ way ca nin la mijis. Ca 'üsüs la mijis jupj 'amá nt'a, ma ca malala mpü'üm ne'aj. Ca ne'aj mo'onsos 'üsüs witjacj, ma ca malala jis mpalas. Pjü malala ca mü'ümüs; jupj 'yüma na, leñ pjacj se wat'ata jupj 'owus —nin tjevele Juan yupj jis lal.

¹⁸ Juan p'a wa nin p'iyá tjevele wa judiopan jis lal; pülücj tjevele. Jupj tjevele más 'ücj yupj más 'üsüs ca la mijicj quinam Dios jos jin. Jis walap'a'a tjevele Dios pajal 'üsüs la tjiji yupj mpes.

¹⁹ Juan cus tjeve'le yupj jis jepa ne'aj, jepa niná Herodes ló. Cus tjeve'le vosas lal tjowaya mpes, vosas Herodías lotsja. Pjü way Herodes malala nyuca la tjiji mpes wa cus tjeve'le jupj. ²⁰ Herodes ma jostsja Juan tjevelá. Nin mpes p'a wa malala la tjiji: cawilta mo'o tje'yonsa Juan.

Juan bautizar la tjiji Jesús.

(Mateo 3.13-17; Marcos 1.9-11)

²¹ Custjay cawilta mo'o 'onsa secj p'in, Juan bautizar la tjiji Jesús. La p'a pülücj bautizar lis tjiji na, Juan bautizar la tjiji wa Jesús. Bautizar tepyala na, Jesús Dios lal tjevele. Dios lal tjevele na, tsjun po'o tsjicj way la tücüeme, jun cjol tepyala. ²² Nepé Dios Cjües palá tjac' Jesús jay nt'a la 'osos. Sipipj jinwá justa lay tepyala jupj. Tsjun po'o nepé vele pjactsja: "Jipj napj Natjam. Quelel la 'ejay pajal napj. Pajal 'üsüs najas jipj lal."

Qui'á sin tapac püna tapatja jis lá, José yupj popa p'iyá püs naya tüpü'ü.

(Mateo 1.1-17)

²³ Jesús quelel sin mü'üsüs la mijis na, nasa way año tréinteya tyá'atsja jupj.

Gente yólatsja jupj ne José jatjam.

José niná Elí jatjam waytsja jupj.

²⁴ Elí Matat jatjam waytsja;

Matat Leví jatjam waytsja;

Leví Melqui jatjam waytsja;

Melqui Jana jatjam waytsja;

Jana José jatjam waytsja;

²⁵ José Matatías jatjam waytsja;

Matatías Amós jatjam waytsja;

Amós Nahúm jatjam waytsja;

Nahúm Esli jatjam waytsja;

Esli Nagai jatjam waytsja;

²⁶ Nagai Maat jatjam waytsja;

Maat Matatías jatjam waytsja;

Matatías Semei jatjam waytsja;

Semei José jatjam waytsja;

José Judá jatjam waytsja;

²⁷ Judá Joan'an jatjam waytsja;

Joan'an Resa jatjam waytsja;

Resa Zorobabel jatjam waytsja;

Zorobabel Salatiel jatjam waytsja;

Salatiel Neri jatjam waytsja;

²⁸ Neri Melqui jatjam waytsja;

Melqui Adi jatjam waytsja;

Adi Cosam jatjam waytsja;

Cosam Elmodam jatjam waytsja;

Elmodam Er jatjam waytsja;

²⁹ Er Josué jatjam waytsja;

Josué Eliezer jatjam waytsja;

Eliezer Jorim jatjam waytsja;

Jorim Matat jatjam waytsja;

³⁰ Matat Leví jatjam waytsja;

Leví Simeón jatjam waytsja;

Simeón Judá jatjam waytsja;

Judá José jatjam waytsja;

José Jonán jatjam waytsja;

Jonán Eliaquim jatjam waytsja;

³¹ Eliaquim Melea jatjam waytsja;

Melea Mainán jatjam waytsja;

Mainán Matata jatjam waytsja;

Matata Natán jatjam waytsja;

³² Natán David jatjam waytsja;

David Isaí jatjam waytsja;

Isaí Obed jatjam waytsja;

Obed Booz jatjam waytsja;

Booz Salmón jatjam waytsja;

Salmón Naasón jatjam waytsja;

³³ Naasón Aminadab jatjam waytsja;

Aminadab Aram jatjam waytsja;

Aram Esrom jatjam waytsja;

Esrom Fares jatjam waytsja;

Fares Judá jatjam waytsja;

³⁴ Judá Jacob jatjam waytsja;

Jacob Isaac jatjam waytsja;

Isaac Abraham jatjam waytsja;

Abraham Taré jatjam waytsja;

Taré Nacor jatjam waytsja;

³⁵ Nacor Serug jatjam waytsja;

Serug Ragau jatjam waytsja;

Ragau Peleg jatjam waytsja;

Peleg Heber jatjam waytsja;

Heber Sala jatjam waytsja;

³⁶ Sala Cainán jatjam waytsja;

Cainán Arfaxad jatjam waytsja;

Arfaxad Sem jatjam waytsja;

Sem Noé jatjam waytsja;

Noé Lamec jatjam waytsja;

³⁷ Lamec Matusalén jatjam waytsja;

Matusalén Enoc jatjam waytsja;

Enoc Jared jatjam waytsja;

Jared Mahalaleel jatjam waytsja;

Mahalaleel Cainán jatjam waytsja;

³⁸ Cainán Enós jatjam waytsja;

Enós Set jatjam waytsja;
Set Adán jatjam waytsja,
Dios p'iyá Adán la tjiji jupj.
Nintsja püna tapatja jis lá, José ne yupj popa p'iyá, püs
naya tüpü'ü jupj.

**Diablo jostsja Jesús ca malala nyuca la mijis. Ma la tjiji
jupj.**

(Mateo 4.1-11; Marcos 1.12-13)

4 'Üsú püné la nt'a tjá'asa Jesús. Niná 'üsú Jordán
ló. Nepé tjemey quinam jupj. Pjü la tjiji Dios Cjües
jostsja jinwá. Quina Dios Cjües tjijyü'ta Jesús lo winin
campa way 'in, ² pjü jis wa cjuwá nt'a. Mpes tjemey
Jesús. Ts'ac' cuarenta ne'aj wínetsja jupj. Ne'aj tjá'asa
na diablo tjac' jupj nt'a. Jostsja ca Jesús malala nyuca la
mijis, mpes malala tjevele Jesús lal. Jesús ne'aj tjuwine
na, ma tjelyaja jupj. Mpes t'üc' ts'ac' cuarenta na, pajal
vecj pé'etsja jupj. ³ Ninana diablo tjevele jupj lal:

—Jipj Dios Jatjam p'iyá, 'ücj ca müjü'tün niná pe ca ve
mpalas, ne nin ca nsem.

⁴ Jesús ma la tjiji diablo tjevele jin. Jupj wola tjevele
p'in:

—Dios vele jupj Popel mo'ó: 'Gente ma ca mpatjam
ve mpes p'in. Pjü way Dios tjevele mpes ca mpatjam
yupj.'

⁵ Yacjaya diablo tjemeyana Jesús campanya nt'a. Jupj
la tjiji Jesús 'ücj nyúcatsja pjü patja nt'a nosis mo'ó. Leñ
way tjinyuca pjü. ⁶ Diablo Jesús lal tjevele:

—Napj ca mya 'a jipj ca müjü'tün pjü patja nt'a. Napj
ca mya 'a pjü yupj jatatj 'üsüs yustapj. Püné nsem jipj
yupj 'üsüs lajay mpes. Pjü niná napj nats'a'á quinam.
Napj le t'a lal 'ücj 'ya napj. ⁷ Najas jipj nawalap'a'á palá
mpi'tjim. Najas jipj ca mvelen napj pajal püné. Nin la
tjeyay na, pjü way niná jipj jits'a'á nsem.

⁸ Jesús jupj wola tjevele ma ca nin la mijis.

—Satanás jipj, jutja napj mpe —tjevele—. Dios Popel
vele: 'Dios Jepa más püné pjü jis lal. Nujola tapalas
püné jupj p'in. Ma ca nin nujola nsem la p'a p'in püné
Dios jinwá. Dios jos jin la müjí la p'in.'

⁹ Locopyaya diablo tjemeyana Jesús Jerusalén nt'a.
Ne'aj Dios wo casa pajal campanya nt'a tjijyünsa jupj.
Tjevele Jesús lal:

—Dios Jatjam jipj, 'ücj palá ntolo quepé. ¹⁰ Dios Popel
vele:

'Dios ca müjü'tüs jupj angelpañ
yupj ca mya jamacj jipj.

¹¹ Jis mas mpes ca mya ma'nucj
ne ma ca mpojom jipj pe lal.

Ma ca malala mya palas'

—nin tjevele diablú.

¹² Jesús ma la tjiji diablo tjevele jin. Nin p'in wola
tjevele:

—Dios Popel vele wa: 'Ma ca malala nyuca la mijin
ma jola jinwá, la nuc ncu jipj Jepa Dios ca cyapj
mp'a'sas'.

¹³ Diablo po jostsja Jesús malala nyuca la mijis, mpes
la pülücj malala tjevele jupj lal. Mop'in Jesús ma malala

la tjiji. Mpes diablo pjü la tjiji na, tjemey, li nucutsja
'ona 'ücj la cuwis niswá.

Jesús tsji' la tjiji Dios mpes Galilea mo'ó.

(Mateo 4.12-17; Marcos 1.14-15)

¹⁴ Locopyaya Jesús Galilea nt'a tjemey niswá. Dios
Cjües cus tjep'ya'sa pjü 'ücj la mijis. Mpes Jesús pajal
'üsüs la tjiji. Pjü ne'aj tapatjá jas tjewelepj Jesús. ¹⁵ Jis
wa judiopan 'a si mulú nt'a, sin tji'yüsa lis tjiji jupj lovin.
Pjü 'üsüs tjewelepj Jesús po'ó.

Nazaret nt'a ma jisastsja Jesús tjevelá.

(Mateo 13.53-58; Marcos 6.1-6)

¹⁶ Nazaret nt'a tjemey Jesús, püna tüpü'ü nt'a tsjicj
waysja nam. Ne'aj judiopan 'a si mulú nt'a tjemey jupj,
pjü sábadó na la tjiji jinwá. Ne'aj jis walap'a'a toñca,
mo'o la veles jupj. ¹⁷ Tja'ayapj nt'ya jupj Dios Popel
Isaías tepyaca püná. Isaías profeta waytsja jupj. Mpes
Jesús la tyü'pa popel, la tepyala pjaní way Isaías tepy-
acá. Tjinyuca na, mo'o tjevele jupj. Nin tjevele:

¹⁸ "Dios la ntjet'á jis wala la veles cjuwá jis lal.

Napj velé Dios ca 'üsüs la mijis yupj mpes quinam.

Dios Cjües ncapj p'ya'sa nin la mejay.

Dios nin tjejyama la veles ntji'liñ jis lal.

Velé 'ücj jis la winin quinam.

Velé yun cjuwá jis lal, 'ücj januc liji Dios.

Nepénowa yupj jis enemigopan

po malala nyuca lis tjajay.

Dios nin tjejyama sin majam yupj,

'ücj ca mal jis enemigopan nepé.

¹⁹ Nin tjejyama la veles jupj quelel la siji,

quelel jis capj p'ya'sa yupj.

Nin liji jupj quinam, velé napj."

²⁰ Jesús t'üc' mo'o tjevele. Dios Popel jun t'yo'na,
tje'yaya yom ne'aj tsji' liji. Tjá'asa Jesús, sin 'yüsa la mi-
jis. Pjü wa mo'ó 'a jis tjimyula witjacj pajal jus tjunuc
jupj. ²¹ Jupj yupj jis lal tjevele: "Püna tepyaca niná Dios
Popel jupj. Niná jupj Popel tjevelá, t'üc' tepyala yacjaj.
Jupj tepyaca napj nin po'ó", tjevele Jesús.

²² Pjü tjewelepj 'üsüs tjevele jupj. Po yólatsja 'onin ne
pajal 'üsüs way tjevele. Jis la tjü'üy yuwá: "¿Tsjan mpes
nin vele jupj p'iyá niná Yomen Dios se jamá? José jat-
jam p'in jupj."

²³ Yupj nin yólatsja mpes, Jesús tjevele: "Napj selé ts-
jan quelel welé nun napj lal. Niná nun welé lovin. Nun
quelel welé: 'Doctor jipj, mpes mya ts'ucun jipj p'iyá'.
Nun quelel welé: "Üsüs la mijin jipj qui'á, püna tüpüt'
nt'a. Cupj tjepjya'aquec pajal 'üsüs la tjeyay Caper-
naum nt'a. Qjuisas nin p'iyá la mijin qui'á."

²⁴ "Nin welé, mop'in ma quelel la nojí. Lovin nin pro-
fetan jis lal. Püna tapatja nt'a, ma jisas yupj. T'üc'
way niná. ²⁵ Nin p'iyatsja Elías lal. Elías tüpü'ü na püná,
año cont'e, mes séisiya ma tjive, mpes jun ta'á po
cjuwatsja jis la las. Qui'á Israel nt'a nequem pülücj jis
vayum tulucj tapatja. T'üc' way niná. ²⁶ Dios ma jas tje-
jyama Elías yupj nt'a jis capj la p'acj. Quepj p'a nt'a
tüpü'ü nt'a jas tjejyama jupj. Quepj niná Sarepta nt'a

tüpü'ü jupj, Sidón mpe se jütütj nt'a. Israelpa popa tuluctsja jupj, quepan.

²⁷ "Eliseo p'a profeta watsja. Jupj tüpü'ü na, pülücj malala jisastsja Israel mo'ó, jis pjoloc' tjamaja mpes. Jas tüpwes ma jis tji'yü'sa yupj. Pjaní way p'in tji'yü'sa, salá tepyala. Naamán lotsja jupj. Siria mpe 'eseptsja jupj, israelpan popa tuluctsja", nin tjevele Jesús, Nazaret mo'o tapatja jis lal.

²⁸ Jupj tjevele tjepjyacañ na ts'a tji'in pajal. Nin p'iyá pjü way wosis nt'a tjatja ts'a tji'in. (Israelpa waytsja yupj, mpes yólatsja Dios más 'üsüs jis capj tjep'ya'sa yupj la p'a jis lal. Nin mpes ma jisastsja Jesús tjevelá.)
²⁹ Sin tjüjünsüpj, ntji'liñ jupj, pje'á la ts'i pülücj patja nepé. Quelel ja'unantsja jupj. Tjaman jupj neven pacá nt'a, la pala'á la ts'i mpes. ³⁰ Newa ma la tjjajay yupj quelel lajaytsja jinwá. Yupj culupwen nipj tjemey, tjuwine tjemey jupj.

Jesús más püné lapanenpan jis lal.

(Marcos 1.21-28)

³¹ Nazaret nepé palavin tjemey Capernaum nt'a. Pülücj patja ne'aj. Galilea mpe se jütütj. Sábado na sin tji'yüsa lis tjiji ne'aj. ³² Yupj pajal nin yólatsja jupj pajal 'üsüs sin tji'yüsa lis tjiji mpes. Jupj tjevele 'ücj lo jütütj jinwá, mpes nin.

³³ Ne'aj, wosis mo'ó, judiopa 'a si mulú nt'a, yom tjá'asa, lapanen jupj jos mo'o tüpü'ü. Lapanen malala jos jin la tjiji yomen. Yümücj la tipiya:

³⁴ —Jipj Jesús Nazaret mpe 'esepj. ¡Ma qjuisas jipj! ¿Ts-jan pjucj tjacuy cupj nt'a? ¿Ncu pjü malala qjuis lo jay tjacuy jipj? Napj selé pjacj ne jipj. Dios juts'a'á way jipj. Pajal 'üsüs way jipj.

³⁵ Jesús yümücj tjevele lapanen lal:

—¡Lyájasa t'as! ¡Jutja jupj jos mpe! —tjevele.

Leñ way lapanen yom palá ts'iyá yupj jis walap'a'á. Yom nepé tjemey. Lapanen ma malala la tjiji quinam jupj lal, püna la tjiji jinwá. ³⁶ Pjü way yólatsja 'üsüs tepyala mpes. Yuwá tjevelepj: "¿'Oyn ne nin vele jupj? Jepa jinwá jyü'ta lapanen. 'Ücj lo jütütj jinwá si jütüta yupj, ne pje'á jil, jupj jyü'ta jin." ³⁷ Pjü jis lal tjevelepj niná tepyalá, mpes pjü tjepjyacañ Jesús po'ó Capernaum mo'ó, Capernaum ne'aj p'in 'ots'ipj.

Jesús tji'yü'sa la tjiji Simón pwisam.

(Mateo 8.14-15; Marcos 1.29-31)

³⁸ Yacjaya Jesús tjemey wosis mpe, niná wosis judiopa 'a si mulú nt'a. Simón wo nt'a tjemey. Wama tjemey. Ne'aj Simón pwisam malala jostsja jupj, pajal si 'áwatsja jupj. Nin mpes wa nt'a tapatja la tjomon Jesús cü'üsüs la mijis jupj. ³⁹ Mpes Jesús tjac', toñca malala jos nt'a. Cus tjeve'le 'owus, mpes tji'yü'sa quinam. Simón pwisam leñ way jas tjjijyünsa, jis tje'yaya jis las. Nas tji'yü'sa quinam, ne nin.

Jesús jis tji'yü'sa lis tjiji malala jisas pülücj.

(Mateo 8.16-17; Marcos 1.32-34)

⁴⁰ T'yaja na, la p'a tjiquil Jesús nt'a. Pjü tucuman malala jisas yupj sin popé. Pjü p'a casá malala jisas tu-

cuman yupj. Jesús po la tje'yot'a pjü witjacj, jis tji'yü'sa lis tjiji jupj. ⁴¹ Lapanenpan nepénowa jisas nepé tjil, pülücj nepé tjil. Tjil na, la tupuyupj, tjevelepj: "¡Dios Jatjam jipj!" Mpes Jesús jis capj tjeve'le lapanenpan. Yupj salejeptsja jupj niná Jepa Püné Dios tjevele ca jas majamas jis capj la p'acj judiopa. Nin mpes Jesús ma jis tje'yaya jis la veles yupj.

Jesús tjevele Dios po'ó Galilea mo'ó.

(Marcos 1.35-39)

⁴² Tjejyawca na, pje'á tjemey Jesús jusapj, pjü leñ nt'a. Mop'in gente la tapal jupj. Tjiquil jupj nt'a. Ma quelel jas tjjajam jupj yupj mpe. ⁴³ Mpes jupj yupj jis lal tjevele: "Dios jos p'a nt'a jum 'ots'ipj, nepénowa patja nt'a. Ca mvelé Dios pajal 'üsüs la tjiji yupj mpes. Jis walap'a'á ca mvelé Dios ca müjütüs nosis nt'a. Dios nin tjejyama nin la veles."

⁴⁴ Mpes newa jun ta'á jámatsja judiopa tapatja nt'a. Jis wa judiopa 'a si mulú nt'a tjevele Dios tjevelá yupj jis walap'a'á. Nin líjitsja lovin.

Jesús niyom jis lal tjevele ncul, ca cus ncoñcocj jupj.

(Mateo 4.18-22; Marcos 1.16-20)

5 P'a jyawca na, Jesús 'üsü püné la nt'a toñca. Genesaret lotsja 'üsü püné. (Pajal campwila waytsja, pajal la püné.) Ne'aj toñca na, pülücj 'a jis tjiyula jupj nt'a. Jesús jis wala tjevele Dios tjevelá. Tjepjyacañ, ne cus tjeletjatj. ² Ne'aj barco mat'e 'üsü püné la nt'a tsyu'pa tjatja tjinyuca. Leñtsja barco wa mo'ó. Niyom cjul pje'á la coy, jis barco ne'aj tsupapj yas nam. Jis ataraya japatsj quinam. ³ Barco pjaní wama tjemey Jesús. Simón juts'a'á waytsja barcas. Jesús Simón lal la tjemiyona jupj ca nsoctes barcas, ca tsjicj way mim 'üsü la mpe. Jesús 'etjele barco mo'ó, nepé sin 'yüsa lis tjiji.

⁴ T'üc' jis lal tjevele na, tjevele Simón lal:

—'Üsü campwila nt'a tjemiyana barcas. Nun jis ataraya mo'o la ts'iyá, cjul pje'á la coy.

⁵ Simón jupj wola tjevele:

—Nejepa, püste cus tüpwes quelel pje'á la tecyoyecj; lovin leñ. Jipj velen mpes p'in niswa ca mo'o la nts'i na'ataraya.

⁶ Nin la tjjajay na, cjul pajal pülücj jis ntji'liñ. Ataraya po tipit'a mpes, quelel lo comyatsja quinam. ⁷ Mpes Simón, jupj jomicapan jis lal wa, jis walap'a'á la tjamayapj niyom p'a barco mo'ó. Jisastsja ncul jis capj la p'acj. Tjiquil na, cjul pajal pülücj la tocoy wa, mpes barco manas tipit'a cjul lal. Pajal tü waytsja, mpes quelel pwila jama barcas. ⁸ Simón Pedro niná tjinyuca na, tüic' jin tjüjünsü Jesús wolap'a'á. Palá nipi'tje jupj. Tjevele:

—Nejepa, más 'ücj napj nepé ca mim jipj. Malala napj, jipj 'a 'üsüs.

⁹ Pajal jólatsja pajal pülücj pje'á la tecyoye cjulun quinam. Püna ma polel pje'á la tecyoye. Seletsja pajal 'üsüs la tjiji Jesús, mpes nin tjevele jupj. Niyom p'a wa nin p'iyá yólatsja cjul pajal pülücj pje'á la tocoy mpes. ¹⁰ Nin p'iyá jólatsja wa Jacobo, Juan 'ots'ipj, yupj ne Zebedeo jatjampa. Simón lal 'a mulú tsji' lajaytsja lovin.

Jesús tjevele Simón lal:

—Po ma lecj tjejá. Cjul pje'á le coytsja püna p'in. Quina p'a casá ca la mijin. Jipj ca mvelen la p'a jis lal Dios mpes, mpes yupj ca cus ncoñcocj Dios —nin tjevele Jesús.

¹¹ Nin mpes yupj jis barco 'üsú la nt'a tjaman. Tsupapj na, pjü jatja tjiil. Yupj quelel sa coñtsja Jesús lovin. (Quina ma cjul pje'á la coy pátjatsja; quina tsji' lajaytsja Jesús mpes.)

Jesús tji'yü'sa la tjiji yom jüp'üy tjamaja.

(Mateo 8.1-4; Marcos 1.40-45)

¹² Jesús p'a nt'a pülücj patja nt'a tjá'asa na, yom tjac' jupj nt'a. Malala jostsja pajal. Jüp'üy tjamaja lovin, palá tinca jüp'üy popé. Jupj Jesús tjinyuca na, palá nipi'tje Jesús wolap'a'á. La tjemyona:

—Nejepa, jipj polel ni 'ü'sa lejay. Jipj jyas na ca nin nsem.

¹³ Mpes Jesús pjwel la tepyacta, po la tje'yot'a. Tjevele:

—Najas. 'I tjü'üsüs quinam.

Leñ way tji'yü'sa, jüp'üy 'üsüs tepyala jupj. ¹⁴ Locopyaya Jesús tjijyü'ta jupj:

—Ma ca mvelen p'a lal nin tepyalá. Jutja sacerdote nt'a. Jupj ca jis nucus. Ca la mpalas ncu malala lo nuc p'yüy po'ó. Ca mveles 'üsüs quinam. Niná la tjejay na, jipj ca ma'ayan Dios mpes, jupj 'i tjü'üs'á la tjiji mpes. Pajal püna Moisés tjijyü'ta tsjan ca ma'ayacj, jis p'üy jis tji'yü'sa na. Jupj tjijyü'ta jin ca la mijin. Pjü la tjejay na, la p'a ca jus nlayecj jipj t'üc' way 'i tjü'üs'á quinam —tjevele Jesús.

¹⁵ Nueva pajal pülücj 'üsüs tjowelepj Jesús po'ó. Campa tapatja tjepjyacañ wa Jesús pajal 'üsüs la tjiji. Mpes pajal pülücj 'a jis tjimyula jupj nt'a jis la pjac jupj tjevelá, jis la 'üsüs wa tjiquil, malala jisastsja mpes.

¹⁶ Mop'in Jesús la pülücj jusapj tjemey la veles jupj Popay Dios lal. Nin tüpü'ü jupj.

Ma polel 'utaná tji'yü'sa la tjiji Jesús.

(Mateo 9.1-8; Marcos 2.1-12)

¹⁷ P'a jyawca na Jesús sin 'yüsa líjitsja. Fariseopan nepénowa ne'aj tjatja wa jupj nt'a. Niyom Moisés popel sin 'yüsa lajay ne'aj tjatja wa. Pülücj waytsja yupj. Galilea nepé tjiquil nepenowá. Pjü nepénowa patja mpe tjiquil yupj. Judea nepé tjiquil wa nepenowá. Jerusalén nepé tjiquil wa nepenowá. Qjuis Jepa Dios cus tecyoñca Jesús, mpes 'ücj si 'ü'sa líjitsja malala jisas.

¹⁸ Wama tjá'asa Jesús yupj jis lal. Locopyaya niyom p'a wa tjiquil, yom ma polel 'utaná tucuman hamaca lal. Yupj quelel jamantsja malala jos wa mo'ó, Jesús nt'a, Jesús wolap'a'á la püntüs jupj. Mpes pajal la tapal yupj 'oyñ ne 'ücj wama mal. ¹⁹ Cjuwatsja. Pülücj tjatja mpes ma tjunuc 'oyñ ne wama la winin. Mpes wa casa'á tjiil, wo jay tjujulul yupj. Nin la tjañay na, wo jay nepé palá tüpüntüpj malala jos hamaca lal. Jesús wolap'a'á tüpüntüpj pülücj tjatja culupwen nt'a.

²⁰ Jesús jus nleya yupj topon jupj polel cü'ü'süs la mijis. Jupj tjevele malala jos lal:

—Natjam, napj perdonar la 'ejay malala nyuca la tjejay Dios lal. Ma nin nola quinam.

²¹ Niyom Moisés popel sin 'yüsa lajay malala jin yólat-sja Jesús tjevelá. Nin p'iyá fariseopan. Yólat-sja: "Jupj tjevelá malala Dios lal. Jupj ma polel perdonar liji malala nyuca la tjiji. Dios p'in nin liji."

²² Jesús jus nleya yupj nin yólat-sja, mpes jis wala tjevele:

—¿Tsjan mpes nujola napj tjevelé malala Dios lal? Nin tulucj. ²³ Napj 'ücj velé: 'Napj perdonar la 'ejay malala nyuca la tjejay Dios lal'. Napj 'ücj wa velé: 'Jin tjijyünsa, tjuwine jipj'. ¿Cana más costa la veles? ²⁴ Nin p'iyá ca mvelé wa malala jos lal, mpes nun ca jus nlayé napj 'ücj perdonar lejay nosis nt'a. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejamá —nin tjevele Jesús.

Mpes jupj tjevele yom ma polel 'utanatsja lal:

—Jin tjijyünsa, jipj hamaca nt'ya nt'an, jutja wya nt'a.

²⁵ Leñ way malala jos tji'yü'sa. Jas tjijyünsa yupj jis walap'a'á, hamaca jupj tüpü'ü casá nt'ya, tjemey wo nt'a. Po 'üsüs way tjevele Dios po'ó, 'üsüs tepyala mpes. ²⁶ Pjü ne'aj tjatja pajal yólat-sja pajal 'üsüs tepyala mpes, ne 'üsüs tjowelepj Dios po'ó. Yólat-sja Jesús püné. Mpes tjowelepj: "Lovin ma nin tjinyucuj cupj yas nam".

Jesús jostsja Leví ca cus ncoñcos.

(Mateo 9.9-13; Marcos 2.13-17)

²⁷ Locopyaya pje'á tjemey Jesús. Yom tjinyuca, tsji' líjitsja jepa mpes. T'emel t'e'encatsja lovin jepa mpes, impuesto jaylacj. Wa nt'a t'emel t'e'encatsja nt'a tjá'asa. Yom niná Leví lotsja jupj. Jesús jupj lal tjevele:

—Ncapj tecyoñca jipj. Najas ncapj cyoñ lovin.

²⁸ Mpes jas tjijyünsa, pjü jatja tjemey. Cus tecyoñca Jesús.

²⁹ Locopyaya Leví pülücj la las la tjiji jupj wo nt'a Jesús mpes. Pülücj jis lal tjevele ncul jupj wo nt'a. Leví jostsja la p'a ca jus nlayecj püné Jesús jupj lal, mpes nin la tjiji. Pülücj tjiquil, yupj nepénowa niyom impuesto jaylacj jat'anqueptsja, Leví jinwá. Niyom p'a wa tjiquil wa. Yupj jis lal tjatja, tjalá. ³⁰ Fariseopan ma jisastsja yupj nin la tjañay. Tjowelepj Jesús discipulopan jilal malala nin, yupj 'a mulú tjalá yupj jis lal. Nin p'iyá tjowelepj wa Moisés popel sin 'yüsa lajay.

—¿Tsjan pjucj lojá impuesto jaylacj jat'anquepj jis lal, malala nyuca lajay jis lal wa? —nin la tjü'üy yupj.

³¹ Jesús jis wala tjevele:

—'Ücj jisas ma jisas doctor. Malala jisas doctor jisas yupj. Napj doctor jinwá malala lajay jis lal. ³² Napj niná nin lejay Dios jos jinwá. Napj tjacuwis la veles malala lajay jis lal. Napj velé yupj jis lal Dios jos yupj 'aplijilla nsem malala nyuca la tjañay mpes. Napj velé Dios jos yupj 'üsüs ca la mijicj quinam jupj jos jin. La p'a wa 'üsüs lajay quinam, napj ma nin velé yupj jis lal —nin tjevele Jesús.

Jesús discipulopan p'a casá lajay püna tapatja jis lal.
(Mateo 9.14-17; Marcos 2.18-22)

³³ Nin mpes yupj tjewelep jupj lal, yupj fariseopan nepenowá, Moisés popel sin 'yüsa lajay nepenowá. Yupj tjewelepj:

—Juan discipulopan la pülücj ma jalá, quelel javelepj p'in Dios lal. Nin p'iyá lajay fariseopan jis discipulopan. ¿Tsjan mpes jipj discipulopan lovin jalá, lovin myü'üñ?

³⁴ Jesús tjevele jupj discipulopan ma nin lajaytsja custjay. P'a jyawca na ca nin la mijicj. Ninana tjevelá:

—Yom judío woya na, jupj jomicapan jiquil wa cus la coñ jupj. Pajal 'ücj jisas jatja, jalá wa yupj. Nin p'iyá napj discipulopan jis lal. Napj yupj jis lal pü'üs quinam. 'Ücj javelepj napj lal, mpes 'ücj jalá. ³⁵ P'a jyawca na, p'a casá ca nsem. La p'a ca ncul, ca ma tjililiñ. Leñ ca nsem napj. Nin tepyala na, napj discipulopan ma ca nlajacj nenéyawa, ca mvelecj p'in Dios lal.

³⁶ Parábola tjevele Jesús sin la 'üsüs jis la jay. Sin tji'yüsa lis tjiji tsjan mpes jupj lal japon ma polel nin p'iyá lajay püna tapatja la tjajay jinwá. Ninana Jesús tjevelá:

—Nin p'iyá nun nusin quip seyasa to'á na, nusin quip seyasa ma cüemá nusin quip pül way po pwi'tjij mpes. Nin lojí, malala se palá manas. Seyasa way la tücüeme nsem; ma'ajapj malala wa nsem. Pülül po pwi'tjij ma yuwal justa nsem pülül pül lal. ³⁷ Nin p'iyá wa judiopan uva 'üsú seyasa jatatj na. Uva 'üsú seyasa ma ca mo'o nt'ucj pjoloc' pül mo'ó. Nin lajay, pjoloc' pül ca ma'ap-cas 'üsú myolca mpes. Tje'yapta na, uva 'üsú ca jus ncocom. Pjoloc' malala mpalas wa. ³⁸ Más 'ücj uva 'üsú seyasa pjoloc' seyasa mo'ó ca mo'o nt'ucj. ³⁹ Nepénowa uva 'üsú pül tjimyü'üñ lovin. Seyasa ma jisas yupj. Nin lovin. Yupj javelepj pül way po 'üsüs —nin tjevele Jesús.

Jesús 'ücj jyü'ta wa sábado na.
(Mateo 12.1-8; Marcos 2.23-28)

6 Sábado pjaní Jesús trigo lejeñ culupwen nipj tjemey jupj discipulopan jis lal. Sábado ts'ac' niná judiopan ma tsji' lajay. Jesús discipulopan trigo nepénowa sey jat'anqueptsja, tjulujun, tjalá. ('Ücstja niná nin la tjajay yupj ne'aj. Jümücj tjelyawuñ na, 'ücj p'a sine popé tjalá yupj.) ² Mop'in fariseopan nepénowa ma jisastsja nin la tjajay sábado na. Tjowelepj:

—¿Tsjan pjucj nin lojí? Dios Popel vele ma polel t'yanacj sábado na, ts'ac' niná ma tsji' lijicj.

³ Jesús jis wala tjevele:

—Dios Popel vele David la tjiáj pajal püna. ¿Ncu lovin ma mo'o tjowelé niná? (David israelpan jis jepa waytsja. 'Üsüstsja jupj Dios lal.) Ts'ac' pjaní jupj vecj pé'etsja. Noyomes jupj cus tocoñ wa, vecj tecya'liñ wa yupj.

⁴ Mpes jupj wama tjemey Dios wo mo'ó; ne'aj pan nt'ya, tjelyaja. Jis tje'yaya wa niyom cus tocoñ. Pan niná israelpan tja'ayapj Dios mpes. Dios Popel tjevele sacerdotepan p'in 'ücj jalá pan niná. P'a witjacj ma polel jalá yupj. David sacerdote tuluctsja; newa nin Dios ma ts'i tji'ina jupj tjelyaja mpes.

⁵ Jesús tjevele wa yupj jis lal:

—Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejyamá. Napj 'ücj jyütütj tsjan 'ücj jis la jay sábado na, ts'ac' ma tsji' lijicj na.

Jesús tji'yü'sa la tjiji sábado na.
(Mateo 12.9-14; Marcos 3.1-6)

⁶ P'a sábado na, Jesús wama tjemey judiopan 'a si mulú nt'a. Sin tji'yüsa lis tjiji. Yom ne'aj tjá'asa wa mo'ó, mos li'inyampe c'a. Ma polel le páctatsja jupj.

⁷ Niyom p'a wa ne'aj tjatja wa, Moisés popel sin 'yüsa lajay nepenowá, fariseopan nepenowá. Pajal jus tjunuc Jesús, quelel januctsja ncu 'yü'sa la mijis sábado na, ts'ac' niná ma tsji' lajay yupj. Po jisastsja Jesús ca malala la mijis, mpes ca 'ücj jat' mvelecj Jesús malala.

⁸ Jesús seletsja nin yólatsja yupj. Jupj tjevele yom mos ma polel le pacta lal:

—Jin tjiyyünsa. Culupwen nt'a was jipj.

Mpes yom jas tjiyyünsa, culupwen nt'a tjac', toñca jupj. ⁹ Jesús tjevele wa niyom ne'aj tjatja jis lal:

—Napj nu la 'yüy cana más 'ücj lejay sábado na, ts'ac' niná ma tsji' lijicj. ¿Ncu más 'ücj 'üsüs lejay, ncu más 'ücj malala lejay? ¿Ncu más 'ücj se p'acj 'ücj la püt'üs jupj, ncu más 'ücj 'yünan jupj?

¹⁰ Jesús pjü yus tjinyuca na, mos ma polel le pacta lal tjevele:

—Myas la tepyacta.

Mpes mos la tepyacta quinam. Mos tji'yü'sa jupj.

¹¹ Niyom ne'aj tjatjá pajal ts'a tji'in. Yuwá tjewelepj 'oynyuca malala la qjuijicj Jesús lal.

Jesús niyom dóceya lis t'ya, tsji' la mijicj jupj mpes.
(Mateo 10.1-4; Marcos 3.13-19)

¹² P'a jawas Jesús joc' mo'o tjemey la veles Dios lal. Newa püste cus tñpwes Dios lal tjevele jupj. ¹³ Tjejyawca na, jupj discipulopan jis lal tjevele ncul. Yupj sin popé dóceya lis t'ya jupj. Jupj apostolpan waytsja yupj; jupj sin tjejyama tsji' la mijicj jupj mpes. ¹⁴ Jupj apostolpan popa pjaní Simón lotsja. Jesús p'a ló la t'ya jupj lo-copyaya. Pedro jupj ló la t'ya wa. P'a apóstol Andrés lotsja, Simón tsüipe jupj. Jacobo lotsja pjaní wa. Juan lotsja pjaní wa. Felipe pjaní wa, Bartolomé pjaní wa. ¹⁵ Mateo p'a wa, Tomás p'a wa, Jacobo p'a wa, jupj ne Alfeo jatjam. Simón p'a wa. Simón quelel le palánatsja jepa lal, jepa israelpan sin popa tulucj, ne nin. Nin mpes "Israel Mpes Jola" lotsja wa jupj. ¹⁶ Judas p'a wa, jupj ne Jacobo jatjam. Judas Iscariote p'a wa. P'a jawas Judas Iscariote Jesús enemigo tepyala jupj. Jis capj tjep'ya'sa Jesús enemigopan jis la tjilil jupj.

Pülücj sin 'yüsa lis tjiji Jesús.
(Mateo 4.23-25)

¹⁷ Jesús jupj apostolpan lis t'ya na, palavin tjemey yupj jis lal. Yumal nt'a toñca jupj. Ne'aj jupj discipulopan pajal pülücj tjatja. P'a wa pajal pülücj tjatja wa. Judea jun ta'á nepé tjiquil, nepénowa Jerusalén mpe tjiquil. P'a witjacj Tiro nepé tjiquil, pülücj patja mpe. P'a pülücj patja nepé tjiquil wa nepenowá, Sidón ló ne'aj.

Tiro, Sidón, pajal cámpatsja. 'Üsú püné ne'aj p'in tapatja yupj. Pjü tjiquil jis la pjac Jesús tjevelá. Tjiquil wa Jesús ca cü'ü'süs lis mijis, yupj malala jisastsja mpes. ¹⁸Yupj sin popa nepenowá lapanenpan malala lis tjajay lovin. Jesús jis tji'yü'sa lis tjiji wa yupj. ¹⁹Jesús po la tjo'otj na, jis tji'yü'sa yupj. Mpes pjü quelel po la 'otsja jupj, pülüctsja pajal. Pjü malala jisas pjü jis tji'yü'sa, Jesús po la tjo'otj na p'in.

Jesús sin tji'yüsa lis tjiji tsjan mpes ca 'ücj jisas nsem.
(Mateo 5.1-12)

²⁰ Locopyaya Jesús yus tjinyuca jupj discipulopan, tjevele:

"Nun nepénowa pjü cjuwá, mpes pajal 'ücj nujisas nsem.

Dios 'ücj nu jyü'ta cjuwá na.

²¹ Nun nepénowa vecj co'liqué, mpes pajal 'ücj nujisas nsem.

'Üsüs ca nu ma'ayas Dios.

Nun lu puyú na, 'ücj nujisas nsem.

Locopyaya mwi'iqué ca. (Nin ca la mijis Dios.)

²² P'a wa ma jisas nun, ncapj coñcó mpes, 'ücj nujisas nsem. Ma jisas nun culá yupj nt'a, nun ncapj coñcó mpes, 'ücj nin. Malala javelepj nun po'ó ncapj coñcó mpes, 'ücj nujisas nsem. Javelepj malala nun, nun ncapj coñcó mpes, 'ücj nujisas nsem. Napj ne niná Yomen Dios jas tjejamá.

²³ "Ninana lajay na nun jis lal, 'ücj nujisas t'as. Viyá lo tolonó 'ücj nujisas mpes. Po 'üsüs ca nu ma'ayas Dios tsjun po'ó 'üsüs la tjüjij mpes. T'üc' way niná. Nin p'iyá püna canapatjá yupj sin popa p'iyá malala lis tjajay wa profetapan.

²⁴ "Ma ca 'üsüs nsem nepénowa jis lal. Nun nepénowa pülücj to'á. Mpes malala ca nu mpalas. Po quina way p'in 'ücj nujisas nun.

P'a wa ma ca nu ma'ayas Dios.

²⁵ Malala ca nu mpalas nun nepenowá. Pjü nujisas, pjü to'á quinam.

P'a jawas cjuwá ca nsem.

Malala ca nu mpalas nun nepénowa. Wüi'iqué quinam.

P'a jawas 'aplijila ca nsem nun pajal. La mpuyucj ca.

²⁶ Pjü 'üsüs nusin javelepj lovin, malala ca nu mpalas. Nin p'iyá püna canapatjá yupj sin popa p'iyá 'üsüs sin tjowelepj la tsuwilpan sin po'ó püná. Profetapan nenen ma t'üc' tjowelepj. Dios mpes tjowelepj tulucj yupj.

Dios jos cupj quelel la sijicj cupj qjuis enemigopan.
(Mateo 5.38-48; 7.12)

²⁷ "Napj najas más 'üsüs la müjij nun yupj jis lal. Nun quelel pjo'oqué napj velé, nin velé napj nun jis lal: quelel lis müjij nun jis enemigopan. Nepénowa ma jisas nun, ma nin nujola t'as. Nun ca jis capj mp'a'sá newá.

²⁸ Nepénowa malala javelepj nun sin po'ó ca nacj, yupj jisas ca malala nu mpalas. Nun ma ca nin p'iyá la müjij yupj jis lal. Nun ca mvelé nujisas 'üsüs ca jis mpalas yupj. Yupj javelepj nun malala, ma nin nujola t'as. La moná nun Dios lal jupj ca jis capj mp'a'sas.

²⁹ "La p'a nupjocj pjaní tyüla na, nun ca ma'ayá ma'ajapj tyüla wa. Nusin quip pje'apa tjüi'le, t'ya, nusin quip wampa ca ma'ayá ntji'lim wa. ³⁰ La p'a la mon na nun jis lal, nun ca jis ma'ayá yupj. Nin ca la müjij pjü jis lal. La p'a nun nuts'a'á nt'ya naya, ma ca la moná jupj ma'ayas niná.

³¹ "Tsjan niná nujisas la p'a lajay nun jis lal, nin p'iyá la müjij yupj jis lal. ³² La p'a quelel la nusejay nun ca nacj, mpes nun quelel la sojij wa yupj. Ma quelel la nusejay nun, nun ma wa quelel la sojij yupj ca nacj.

Dios ma ca mwi'im nin lojij mpes. Malala lajay nin p'iyá lajay yupj. La p'a quelel la sajay yupj, yupj quelel la sajay wa yupj. Dios jos nun más 'üsüs la müjij yupj jis lal. ³³ La p'a 'üsüs lajay nun mpes ca nacj, mpes nun 'üsüs lojij wa yupj mpes. Ma 'üsüs lajay nun mpes, nun ma wa 'üsüs lojij yupj mpes ca nacj. Dios ma ca mwi'im nin nin lojij mpes. Malala lajay nin p'iyá lajay yupj. Dios jos nun más 'üsüs la müjij yupj jis lal. ³⁴ La p'a nun jis lal le moná ca nacj. Nun 'oyá jupj la tjemyona, newa nujola p'a jawasa jupj t'e'encatsja ca nca'as, ma'ayas. Dios ma ca mwi'im nin lojij mpes. Malala lajay nin p'iyá lajay yupj. La p'a yupj jis lal le monana, yupj ja'ayapj wa. Yola p'a jawasa jupj t'e'encatsja ca nca'as, ma'ayas jupj. Dios jos nun más 'üsüs lojij yupj jis lal.

³⁵ "Quelel lis müjij nun jis enemigopan. Jis capj mp'a'sá p'a wa. La mon na, jis ma'ayá nun. Ma nujola t'as p'a jawasa yupj natj ca nca'acj, ma'ayacj. Nin lojij na, po 'üsüs ca nu ma'ayas Dios jupj pü'ü nt'a. Dios más püné pjü jis lal. Nin lojij na, Nupopay Dios jinwá lojij nun. Jupj jatjampan nun, jupj jucucuspan nun. Jupj 'üsüs la siji wa malala lajay. Nepénowa ma wi'ih jupj se 'aya mpes, newa 'üsüs la siji wa jupj. ³⁶ Malala se palá na, nun jis Papay Dios quelel jis capj p'ya'sa. Nin p'iyá 'üsüs la müjij nun.

Dios jos ma welé la p'a malala.
(Mateo 7.1-5)

³⁷ "Po ma tjowelé la p'a malala. Nun welé la p'a malala, Dios ca mveles nun p'in malala wa. Po ma tjowelé p'a po'ó más 'ücj Dios ca cus ntülüs. Nun nin welé, Dios ca mveles más 'ücj jupj ca nucopj ntülüs wa nun. Perdonar la müjij p'in la p'a malala nyuca la tjiji, ne Dios ca perdonar la numijis wa nun.

³⁸ "Tja'ayá p'a wa jos, ne Dios ca nu ma'ayas. Yom 'üsüs 'yaya jinwá ca ma'ayas. Quiliyú pit'a. Tipit'a na, mo'o t'a liji. Nin la tjiji na, syolsol, niswa pit'a, palá soca nas. Nin jin ca nu ma'ayas Dios. Nun p'a wa 'oyá jinwá, nin jinwá ca nu ma'ayas Dios", nin tjevele Jesús.

Ma sin 'yüsa, ma polel sin 'yüsa lajay.

³⁹ Jesús parábola mpes sin 'yüsa lis tjiji niswá. Ninana tjevelá: "Yom jun tulucj ma polel cyacaná yom p'a jun tulucj wa. Nin la qjuijis, manas ts'entuna mo'o palá jis ntüncüs ca. Nin p'iyá nun jilal. ⁴⁰ Si 'üsú püné tulucj jupj jas tji'yüsa la tjiji lal. 'Üsüs jas tji'yüsa na, yuwal nsem jupj jas tji'yüsa la tjiji lal la p'in. Nin lovin", tjevele Jesús.

Nun malala lojí, ma polel sin 'yüsa lojí 'oyñ nyuca ca 'üsüs la mijicj la p'a wa.

⁴¹ Jesús tjevele wa: "¿Tsjan pjucj jele jetjam malala liji, newa ma jele más malala lejay jipj jupj lal? Nin p'iyá niná, tsjan tsjicj way jetjam junma tjeയാca nyuc; yo púné jipj jinma tjeയാca ma nyuc. ⁴² Jetjam lal velen: 'Natjam, najas jipj ca ma'ayan napj ca pje'á la nts'i tsjan tsjicj way jinma tjeയാca'. Jipj ma nyuc yo púné jipj jin mo'ó. Nin p'iyá lejay jipj. Jipj pajal malala, niná nin lejay mpes. Jipj malala wa, la p'a malala jinwá. Mya 'ü'süs ca jipj. Po ma malala la mijin quinam, püna la tjeയാca jinwá. Locopyaya ca jus nlayen 'onin ca cus mp'a'san p'a", nin tjevele Jesús.

'Üsüs witjacj 'üsüs lajay, 'üsüs wa javelepj.
(Mateo 7.17-20; 12.34-35)

⁴³ Jesús p'a wa sin tji'yüsa lis tjiji. Tjevele: "Yo wolas 'ücj la las, ma ca wolas malala mvalas. Jupj wolas malala, ma ca nepénowa 'ücj la las mvalas jupj. ⁴⁴ Nun nucú na wolas velañ, nun jus nlayé ncu 'ücj la las jupj wolas. Nun solejé tunun mwicj ma higo vyala. Jül ma 'anpüpj vyala jupj. ⁴⁵ Nin p'iyá gente jis lal. Yom 'üsüs, 'üsüs wa jola. Nin mpes vele wa 'üsüs way. Yom malala, malala jola jupj. Nin mpes jupj vele wa malala. Nun nu-jola, niná p'in welé. Nin p'iyá pjü way jis lal", nin tjevele Jesús.

Jesús tjijyü'ta jin lijicj na, 'üsüs nsem cupj qjuilal.
(Mateo 7.24-27)

⁴⁶ Jesús tjevele wa yupj jis lal: "¿Tsjan mpes nun welé napj nun jis Jepa, mop'in ma lojí napj jyütütj? Napj jyütütj ma lojí, nun jis Jepa tulucj napj. ⁴⁷ Nasa ca mvelé 'oyñ nyuca liji napj jyütütj jin liji. Napj nt'a jac' jupj, pjoca napj velé. Pjoca na, nin liji napj vele. ⁴⁸ Jupj yom wo 'üsüs jas tjijyünsa jinwá. Pajal campwila tsjomis tyoca mwalá way p'in, pwen já'asa nas tyoca jupj. Yo t'ol pe casá lejeñ la tjiji. Locopyaya wosis tjeയാawaja, 'ücj la tjiji. T'üc' la tjiji na, 'üsü púné t'yüna, pajal yümücj wo nt'a palá tjac' 'üsüs. Newa ma si cüts'itsja wosis, 'üsüs tóñcatsja mpes. Nin p'iyá 'üsüs pü'ü napj jyütütj jin liji.

⁴⁹ "Yom p'a wa pjoca wa napj velé ca nacj, jupj ma liji napj jyütütj jin. P'a yom wo jas tjijyünsa jinwá jupj. Ma tsjomis tyoca. 'Amá casá jas tjijyünsa jupj la p'in. Locopyaya wosis tjeയാawaja. T'üc' la tjiji na, 'üsü púné t'yüna, pajal yümücj wo nt'a palá tjac' 'üsüs. Leñ way tyüla wosis. Jas tüpwes malala tepyala wosis. Nin p'iyá malala pyala niná, jupj ma liji napj jyütütj jin."

Campa mpe tji'yü'sa la tjiji Jesús.
(Mateo 8.5-13)

7 Jesús pjü tjevele yupj jis la pjac. T'üc' tjevele na, Capernaum nt'a tjemey jupj. ² Ne'aj jepa militar tüpü'ü. Israelpan popa tuluctsja jupj. Romano militar waytsja jupj. Jépatjsja jupj niyom cien jis lal. Jupj mozo malala jostsja pajal, nasa quelel pé'etsja jupj. Jepa militar pajal quelel líjitsja jupj jomozo. ³ La p'a wa jupj wola

tjowelepj Jesús 'ücj 'yü'sa liji. Mpes jupj sin tjeയാama niyom nepénowa Jesús nt'a. Niyom nenem israelpan noypan waytsja yupj. Jepa militar sin tjeയാama yupj, jis la mon Jesús ncuwim, jupj jomozo 'yü'sa la mijis.

⁴ Ne'as tjil na Jesús nt'a, pajal la tjomon Jesús lal, jupj ca cus mp'a'sas. Tjowelepj:

—Jepa militar po 'üsüs jupj, mpes ca nin la mijin jupj mpes. ⁵ Israelpan popa tulucj jupj, mop'in po quelel la qjuisiji cupj. Qjuis wa 'a qjuisí mulú nt'a jas tjijyünsa jupj.

⁶ Jesús tjemey yupj jis lal. Ne'aj way p'in tjemey na, jepa militar wo nt'a, jepa militar jomicapan p'a witjacj sin tjeയാama Jesús nt'a. Jupj mpes tjowelepj:

—Nejepa, ma najas pajal costa nsem jipj mpes. Pajal 'üsüs way jipj. Napj 'üsüs tulucj. Más 'ücj ma nawá mo'ó cuy jipj. ⁷ Nin mpes wa ma tjacuwis napj jipj nt'a. Napj nin nola 'üsüs tulucj napj. Najas jipj ca müjütün la 'üsüs jupj la p'in, ne ca cü'üsüs napj namozo. ⁸ Napj selé jipj 'ücj jyütütj. Nin p'iyá napj nejepa ni jütüta. Napj lejay jupj vele jin. Napj jyütütj wa niyom militar nepénowa. Pjaní lal velé jutja, mpes jama. P'a lal velé was, mpes jac'. Namozo lal velé nin la mijis, mpes nin liji —nin tjevele jepa militar.

⁹ Jesús nin tjapjaca na, jupj jólatsja pajal 'üsüs tjevele jepa militar. Pajal pülücj cus tocoñ jupj tjuwine nt'a. Jupj la nujuya, tjevele yupj jis lal:

—Pajal 'üsüs pyona jupj, jupj ne israelpan popa tulucj. Lovin ma tjinyuc israelpan popa pjaní más 'üsüs way tepyona jupj lal. T'üc' way niná —tjevele Jesús.

¹⁰ Tjil niyom nenem jepa militar sin tjeയാamá. Jepa militar wo mo'ó tjil na, jupj jomozo 'ücj já'asa jus tjunuc. Jesús tji'yü'sa la tjiji jupj campa mpe. Jupj tji-jyü'ta mpes p'in tji'yü'sa jupj.

Jesús yom tepe'á jas tjijyünsa, mpes niswa tüpü'ü jupj.

¹¹ Locopyaya p'a nt'a pülücj patja nt'a tjemey Jesús. Naín ló ne'aj. Jupj discipulopan cus tocoñ, la p'a pajal pülücj cus tocoñ wa. ¹² Naín t'asiyú tjüwücj tóñcatsja. Ne'as tjil na, tjüwücj jun vilicj nt'a, yom tepe'e pje'á jacumantsja la toc tjinyuca Jesús. Yom tepe'á, jupj pjaní jamay jatjam waytsja. Jupj jamay voyum tepe'e wa jupj püna p'in, mpes malala tepyala quepan pajal. Pülücj cus tocoñ jupj, ne'aj tapatjá sin popé. Jatoc nt'a tjil.

¹³ Qjuis Jepa Jesús yom jamay jus tjinyuca na, pajal jólatsja malala tepyala mpes. Yom jamay lal tjevele: —Po ma la tipiya.

(Jesús seletsja 'üsüs ca la mijis, mpes nin tjevele.)

¹⁴ Jesús cacaste nt'a tjac', cacaste po la tje'yot'a jupj. Niyom cacaste jacumantsja jis tyantaná. Nin la tjajay na, Jesús tjevele tepe'e lal:

—Natjam, jin tjijyünsa.

¹⁵ Mpes yom tepe'á nyucunú tepyala. Jas tjijyünsa, tjá'asa quinam, jis wala tjevele wa. Jesús tjevele jamay lal:

—Já'asa quinam jetjam.

¹⁶ Pjü way niná tjunuc pajal yólatsja Jesús pajal 'üsüs la tjiji, yólatsja jupj pajal púné. 'Üsüs tjowelepj Dios

po'ó. Yuwá tjowelep: "Profeta püné way jupj. Quina israelpan jis capj tjep'ya'sa Dios."

¹⁷ Pjü way Judea mo'o tapatja, pjü sin tji'yüsa Jesús jas tjiyünsa tepe'á, niswa tüpü'ü. Judea ne'aj p'in tapatja, sin tji'yüsa wa niná.

Jesús sin tji'yüsa lis tjiij jupj p'iyá ninana Dios tjevele ca jas majamas.
(Mateo 11.2-19)

¹⁸ Juan jus nleya wa Jesús jas tjiyünsa tepe'á, niswa tüpü'ü. Juan bautizar líjitsja püna p'in. Jupj discipulopan tjowelep jupj lal nin tepyalá. Tjowelep wa jupj lal pjü way Jesús pajal 'üsüs líjitsja. ¹⁹ Juan jupj discipulopan mát'eya jis lal tjevele jis la cuwis, sin tjeiyama qjuis Jepa Jesucristo nt'a jis la veles jupj lal. Tjevele ca nin la veles: "¿Ncu jipj ninana Dios tjevele ca jas majamas cupj nt'a? ¿Ncu p'a wa la nucum?" ²⁰ Mpes Juan discipulopan Jesús nt'a tjiil. Ne'as tjiil na, tjowelep:

—Juan el Bautista qjuisin tjeiyama jipj nt'a. Tjevele ca nin mvelecj: ¿Ncu jipj ninana Dios tjevele ca jas majamas cupj nt'a? ¿Ncu p'a wa la nucum?

²¹ Yupj ne'aj tjatja na, pülücj malala jisas jis tji'yü'sa lis tjiij Jesús. Pajal si tsjunú, jis tji'yü'sa la tjiij wa. Lapanenpan malala lis tjjajay yupj nepenowá. Jesús jis tji'yü'sa la tjiij wa yupj. Pülücj yun cjuwá 'üsüs januc la tjiij jupj. Juan discipulopan tjunuc Jesús la tjiijá. ²² Mpes Jesús tjevele Juan sin tjeiyama jis lal:

—Lowa, tjowelé Juan lal nun tjpaj'aqué napj nt'a, tjowelé nun tjunucú wa. Yun tulucj 'ücj januc quinam. Ma polel jiltsja 'ücj lyawuñ quinam. Jis p'üy tjamaja jis tji'yü'sa wa quinam. Jis pjats' la topj 'ücj pjyacañ quinam. Tecya'liñ nepenowá sin tjüjünsüpj wa 'ücj jis la püt'üs quinam. Napj velé wa t'emel cjuwá jis lal Dios 'üsüs la tjiij yupj mpes. Pjü niná lejaj napj, Dios tjevele jin. ²³ Tjowelé wa Juan lal: jupj newa pyona napj mpes, 'ücj jos nsem jupj pajal —nin tjevele Jesús Juan sin tjeiyama jis lal.

²⁴ Tjiil niyom nenem. Tjiil na, Jesús tjevele Juan po'ó ne'aj tjatja jis lal. "¿Tsjan mpes tjalawú nun Juan nt'a, jupj wa cjuwá nt'a tüpü'ü na? ¿Tsjan mpes quelel nucutsja jupj? ¿Ncu visyú si lapjüna jinwatsja jupj? ¿Ncu nenéyawa p'a casá jólatsja? Nin tulucj. ²⁵ ¿Tsjan mpes tjalawú jupj nt'a? ¿Tsjan quelel nucutsja? ¿Ncu 'üsüs sa capyatsja? Nin tulucj. Niyom 'üsüs sin quípetsja pajal pülücj jatatj lovin. Jis wa po 'üsüs yustapj nt'a patja yupj. ²⁶ ¿Tsjan mpes tjalawú Juan nt'a? ¿Tsjan quelel nucutsja? ¿Ncu profeta quelel nucutsja? Nin. T'üc' way profeta jupj. Más püné jupj p'a profetapan jis lal.

²⁷ Dios Popel tjevele Juan po'ó pajal püna. Dios tjevele Juan jupj jomozo. Tjevele ca jas majamas jupj, ne ca 'ücj la mijis napj cuwistsja mpes. Tjevele Juan ca mvelles napj mpes, mpes la p'a ca nus nucucj napj tjacuwis na. Ninana tjevelá:

'Tjapjaca jipj. Namozo se jam,
mwalá ca mim jipj lal.

'Ücj la mijis mpes, más 'üsüs ca nsem jipj jay na.'

²⁸ Juan más püné pjü püna tapatja jis lal, quina patja jis lal wa. Nin p'in, pjü way Dios si jütüta sin popé más

noypan yupj jupj lal. Nin p'iyá tsjictjacj Dios si jütüta sin popé, más noypan yupj jupj lal", tjevele Jesús.

²⁹ (Pjü tjeipyacañ Jesús tjevelá, pjü tjowelep 'üsüstsja yupj jis lal Dios si jütütá. Nin p'iyá tjowelep wa impuesto jat'anquepj. Juan bautizar lis tjiij yupj yas nam. ³⁰ Mop'in fariseopan ma jisastsja Juan bautizar la siji, mpes ma bautizar lis tjiij. Niná Dios jostsja yupj la mijicj ma jisastsja yupj. Nin p'iyatsja Moisés popel sin 'yüsa lajay.)

³¹ Mpes Jesús tjevele: "¿'Oyn nyuca lajay quina patjá? ¿Pjacj jinwá yupj? ³² Tsjictjacj jinwá yupj, pülücj 'a si mulú nt'a. Tsjictjacj nenem ts'a 'in la p'a tsjictjacj jis lal, la p'a ma quelel pjelañ mpes. Mpes yümücj javelepj la p'a jis lal: 'Nun ma quelel pjwelequé fiesta lijicj jinwá. Ma wa quelel pjwelequé tyoquecj jinwá. Cupj flauta la tjiipjyusacj. ¿Tsjan mpes ma tjüpjwelequé, fiesta nt'a lajay jinwá? Locopyaya pajal tülü way tjenejets'equecj. Pajal 'aplijila jinwá la tjiijicj. ¿Tsjan mpes ma la tupuyú, nujamica tepe'e jinwá? Nin javelepj tsjictjacj, pjelañ na.

³³ "Nin p'iyá javelepj quina patjá Juan lal, napj lal 'ots'ipj. Juan el Bautista tjac' na, la pülücj ve ma tjelyaja. Uva 'üsú lovin ma tjümü'ü jupj. Mpes nun welé: 'Lapanen jupj jos mo'o pü'ü. Nin mpes nin liji jupj.' ³⁴ Locopyaya napj tjacuwis. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjeiyamá. Napj ma lejaj Juan liji jin. Ve lya napj. Uva 'üsú mü'üs napj. Nawa nin malala wa welé napj nin po'ó. Nun welé napj pajal lya lovin. Welé 'üsú mü'üs, ne maná. Nun welé niyom impuesto jata'epj sejamica napj. Malala nyuca lajay sejamica napj, welé nun. Malala welé cupj cjay manas mpes. Nun ma solejé tsjan nujos nun. ³⁵ Cupj cjay manas 'üsüs lijicj. 'Üsüs tepyala Juan la tjiij mpes. 'Üsüs wa tepyala napj la tjejay mpes. Nin mpes ca jus cülayé cupj qjuiyólatsja 'üsüs. Nin lovin 'üsüs lajay jis lal", tjevele Jesús.

Fariseo wo nt'a tjemey Jesús. Quepj pjaní 'üsüs la tjiij Jesús mpes.

³⁶ Yom pjaní Simón lotsja. Jupj fariseo watsja. Jupj tjevele Jesús lal jupj jostsja Jesús ncuwim, nlajas jupj lal. Mpes fariseo wo nt'a tjemey. Tjá'asa, tjelyaja Jesús.

³⁷ Ne'aj p'in, pülücj patja nt'a, quepj tüpü'ü. Pjü salejepsja malala nyuca la tjiij jupj yas nam. Niyom pülücj lal wínetsja jupj. Quepj jus nleya Jesús fariseo wo nt'a já'asatsja, lyáatsja jupj. Nin mpes ne'aj tjemey wa. Botella pajal 'üsüs justa teque'e jupj. Niná botella pe mpestsja, pe alabastro lotsja. Perfume botella jul tóñcatsja. ³⁸ Jesús cjüip'a'a tjemey, toñca quepan, tsjom jyatsja nt'a. La tipiya jupj, quepan. Jesús tsjom jas tji'its'a jun la puyupj lal. Jay ts'üil lal tsjom tjiicyücj. Tsjom po la tje'yot'a jupj wola mpes. Perfume lal jas tjecjyo'la wa. Tjüwü'i jupj Dios 'ücj perdonar liji malala nyuca lajay. Nin mpes tjac' jupj Jesús nt'a.

³⁹ Fariseo tjinyuca wa quepj la tjiijá. Fariseo p'iyá Jesús lal tjevele ncuwim, nlajas. Niná tjinyuca na, jólatsja: "Profeta tulucj yom niná. Profeta ca jus nlayes pjacj niná jupj po le 'et'é. Ca jus nlayes malala jupj. Malala nyuca liji quepj niná."

⁴⁰ Jesús seletsja nin jólatsja jupj, mpes jupj tjevele:

—Simón, napj quelel velé jipj lal.

Fariseo tjevele:

—Mwü.

⁴¹ Mpes Jesús parábola tjevele jupj lal. Jas tji'yüsa la tjiiji Dios nasa perdonar la tjiiji quepan. Nin mpes quepj pajal quelel liji jupj. Ninana parabolos:

—Yom pjaní t'emel prestar lis tjiiji niyom mat'eyá, p'a jawas t'emel ca nca'actsja, jaylacj la mijictsja yupj. Pjaní way quinientos jaylacj ca la mijistsja, ma'ajapj cincuenta way p'in ca jaylacj la mijistsja. ⁴² Mop'in manas jis t'emel cjuwá. Ma polel jaylacj la tjajay. Nin mpes yom tjevele 'ücj lovin t'emel ma jaylacj lajay yupj.

Jesús la tji'yüya fariseo lal:

—¿Cana pajal quelel la mijis yomen?

⁴³ —Más pülücj way leveltsja, más ca quelel la mijis jupj ca nacj —tjevele Simón.

—T'üc' tjevelen jipj —tjevele Jesús.

⁴⁴ Jesús la nujuya, quepj tjinyuca, newa Simón lal tjevele.

—Tjinyuca jipj quepj niná —tjevele jupj—. Jupj pajal quelel la niiji. Nin tulucj jipj lal. Jipj ma quelel la nejay. Napj wya mo'ó tjacuwis na, 'üsú ntsjam la patsj ma ntje'an jipj. Quepj niná ntsjam tji'its'a jun la puyupj lal, jay ts'üil lal ntsjam tjicjyücja. ⁴⁵ Jipj ma po la tje'yotj namas. Quepj niná janmacj ntsjam po la tje'yot'a jupj wola mpes nas tjacuwis na, pajal quelel la niiji mpes.

⁴⁶ Aceite pjaní jaylacj lal ma nay jas tjecjyolol nay pjucj. Perfume pülücj jaylacj lal ntsjam jas tjecjyo'la jupj.

⁴⁷ T'üc' way malala nyuca la tjiiji jupj yas nam, la pülücj malala nyuca la tjiiji. Ma ca nin nola niswá. Pjü la tjiiji, pjü perdonar la tjejay napj. Jupj pajal quelel la niiji, mpes ca jus nlayen niná. P'a wa tsjicj way p'in quelel la niiji. Nin mpes ca jus nlayen pjaní way p'in perdonar la tjejay jupj.

⁴⁸ Jesús quepj lal tjevele wa:

—Napj perdonar la 'ejay malala nyuca la tjejay. Ma nin nola quinam.

⁴⁹ La p'a Jesús lal tjalá. Yupj yólatsja: “¿Tsjan mpes Jesús 'ücj perdonar liji quepj malala nyuca la tjiiji?”

⁵⁰ Jesús tjevele quepj lal:

—Tepyon mpes 'i tjü'ü'sa, 'ücj ca cus ncoñcon Dios. 'Üsüs mim.

Nequem nepénowa cus tocoñ Jesús.

8 Locopyaya Jesús tjuwine Galilea mo'ó la veles ne'aj tapatja jilal. Pülücj patja nt'a tjemey, más 'in la' way patja nt'a tjemey 'ots'ipj. Lovin p'a nt'a tjemey jis lal la veles Dios po'ó. Pjü jis walap'a'a tjevele tsjan 'üsüs tepyala quinam Dios 'üsüs la tjiiji mpes. Tjevele Dios ca müjü'tüs nosis casá.

Püna p'in Jesús niyom dóceya lis t'ya, ca yupj tsji' la mijicj jupj mpes. Yupj cus tocoñ Jesús. ² Nequem nepenowá cus tocoñ wa jupj. Jesús tji'yü'sa lis tjiiji yupj yas nam malala jisastsja mpes. Lapanenpan nepénowa malala lis tjajay püná. Jis tji'yü'sa lis tjiiji wa jupj. Quepj pjaní María lotsja. Magdalá mpe 'eseptsja jupj. Lapanenpan siéteya pje'á la ts'iya Jesús María jos mpe.

³ Quepj p'a wa Juana lotsja. Chuza jats'om waytsja jupj.

Chuza Herodes auxiliar waytsja jupj. Quepj p'a wa Susana lotsja. Cus tecyoñca wa. P'a wa nequem pülücj cus tocoñ wa. Yupj yuts'a'á tja'ayapj 'ücj la püt'üs Jesús, 'ücj jis la patj wa Jesús apostolpan dóceya.

Pülücj pjyacañ Dios tjevelá. Nepénowa lajay jupj tjevelá, nepénowa ma nin lajay.

(Mateo 13.1-23; Marcos 4.1-20)

⁴ Pajal pülücj 'a jis tjimyula Jesús nt'a. Newa p'a mpe tjiquil p'a wa pülücj patja mpe. Pülücj 'a si mulutsja na, parábola tjevele Jesús, sin la 'üsüs jis la jay. Ninana Jesús tjevelá: ⁵ “Yom setel sine wínetsja. Na'aj li ts'iyá sínetsja jupj. Mpes sine na, setel nepenowá palá tinca jümücj casá. Mpes palá ta'á tjajatsj setel. Tsiptyaya tjalá wa setel niná. ⁶ Setel nepenowá peme casá palá tinca. Tecyojo na, ts'its'e tepyala 'üsú pja mpes. ⁷ Setel nepenowá jam nt'a palá tinca. 'A mulú si t'ünú. Pajal qjuisiyama tepyala, mpes jupj sínetsja ma si t'ünú. ⁸ Setel nepenowá 'amá 'üsüs casá palá tinca. Tecyojo, jis t'yüna. Pülücj tjevelañ yupj. Setel pjaní sine popé setel cien tjevelañ”, tjevele Jesús.

Parábola t'üc' tjevele na, yümücj tjevele: “Najas pjü tjapja'aqué, pjü nusin tjü'üsüs napj tjevelé”.

⁹ Locopyaya jupj discipulopan la tjü'üy jupj lal tsjan sin 'yüsa lis tjiiji parábola mpes. Yupj salejeptsja ma setel po'o tjevele jupj.

¹⁰ Jesús jis wala tjevele: “Dios ma se 'aya pjü gente sin 'yüsa 'oyñ nyuca jyü'ta jupj. Jupj nu 'yaya nun ca nusin mü'üsüs niná. P'a jilal parábola mpes sin 'yüsa lejay la p'in. Mpes t'üc' ca nsem niná:

“Yupj januc, newa ma yola se palá tsjan mpes januc niná.

Yupj pjyacañ, mop'in ma sin 'yüsa.”

¹¹ “Ninana nusin 'yüsa lejay parábola mpes: setel Dios tjevelá jinwá. ¹² Setel nepenowá jümücj casá palá tinca, nepénowa pjyacañ jinwá. Dios tjevele tjepjyacañ yupj. Locopyaya diablo jac', t'e'enca yupj tjepjyacañ. Yo' pe'e liji jupj. Diablo ma jos yupj japon Dios tjevelá. Ma jos yupj ca 'ücj mpatjam Dios lal.

¹³ “Setel peme casá palá tinca, nepénowa pjyacañ jinwá 'ots'ipj. Dios tjevelá pjyacañ na, po 'ücj jisas japon yupj. Mop'in ma lajay Dios jos jin. Tsjutsj ts'üil cjuwá jinwá yupj. Tsjicj way japon la p'in. Locopyaya diablo malala vele yupj jis lal, mpes yupj quelel malala nyuca lajay. Malala nyuca quelel lajay na, ma nin lajay Dios tjevele jin.

¹⁴ “Setel nepenowá jam mo'o palá tinca, nepénowa pjyacañ jinwá 'ots'ipj. Dios tjevele tjepjyacañ. Newa ma lajay Dios tjevele jin. Pajal nin yola malala pyala mpes. Po jisas t'emel. Po jisas yupj ca 'ücj jisas nsem nosis nt'a. Nin mpes ma 'üsüs lajay yupj, Dios jos jin.

¹⁵ “Setel p'a wa 'amá 'üsüs casá palá tinca, nepénowa pjyacañ jinwá yupj 'ots'ipj. Yupj pjyacañ Dios tjevelá. Ma yo' pe'e. Po 'üsüs witjacj yupj. Ma la tsuwil. Malala pyala na, newa 'üsüs lajay Dios jos jin. Nin mpes t'üc' lajay Dios tjevele jin”, nin tjevele Jesús Dios Popel pjyacañ mpes.

Dios jos gente ca sin mü'üsüs jupj velá.

(Marcos 4.21-25)

¹⁶ Jesús p'a parábola tjevele yupj jis lal. Ninana tjevelá: "Yom yo je si müjü na, ma tsjo'oy lal jun t'yo'na. Ma cjan 'alá 'yonsa jupj. Campanya si jünsa, mpes pjü wama jiquil pjü 'ücj januc jupj 'owus. ¹⁷ Nin p'iyá Dios ma pjo'na jupj quelel sin 'yüsa liji. Püna ma jis tje'yaya sin la 'üsüs, niná pjü way ca sin mü'üsüs la mijis. Püna ma sin tji'yüsa, niná ca jus nlayecj. Niná 'ücj ca jus nucucj nsem. ¹⁸ Mpes 'in t'ajama 'üsüs t'ajapa'aque Dios velá. Nun quelel nusin 'yüsa, p'a wa ca nusin mü'üsüs la mijis jupj. Nin p'iyá pjü jis lal. Dios jisas, mpes ca sin mü'üsüs. Nepénowa ma quelel sin 'yüsa. P'yacañ p'in. Mpes ma ca polel sin 'yüsa Dios mpes. Sey c'a ca la mijis jupj. Yupj yola yupj sin 'yüsa Dios mpes, sin 'yüsa tulucj yupj", nin tjevele Jesús.

Jesús pajal quelel liji Dios jos jin lajay.

(Mateo 12.46-50; Marcos 3.31-35)

¹⁹ Jesús jamay t'jac' jus la nuc, jüpülücpan tjiquil wa jupj nt'a. Mop'in ma polel ne'as t'jil Jesús nt'a, pülücj tantan t'jatja mpes. ²⁰ Nin mpes ne'aj t'jatja sin popa pjaní tjevele jupj lal:

—Jemay pje'á toñca, pyülücpan pje'á lejeñ wa yupj. Quelel jis januc yupj.

²¹ Jesús jupj wola tjevele:

—La p'a wa namay jinwá yupj napj lal, mpülücpan jinwá yupj napj lal. Yupj p'yacañ Dios velá, lajay wa jupj vele jin —nin tjevele Jesús.

Jesús tjiyü'ta lüpjú, 'üsú püné 'ots'ipj.

(Mateo 8.23-27; Marcos 4.35-41)

²² P'a jyawca na, barco wama tjemey Jesús jupj discipulopan jis lal. Tjevele yupj jis lal:

—Mas 'üsú püné na'aj po'ó.

Mpes t'jil. Pajal la püné, pajal campwila waytsja 'üsüs. ²³ T'jil na 'üsú casá, tüpü'ü, tjejyá Jesús barco mo'ó. Tjejyá na, pajal jas t'jelyapjünü lüpjüs 'üsú püné nt'a. 'Üsú la t'jepjetpjets'é mpes 'üsú wama tjemey barco mo'ó, mo'ó ca mpit'as. Nasa quelel pwila jama barcas.

²⁴ Mpes jupj discipulopan jupj nt'a t'jil, jas tiquilquil, tjowelepj:

—Qjuis Jepa, qjuis Jepa, qjuis qjues nt'ancam.

Jesús tsyülümü, jis capj tjeve'le lüpjú, 'üsú 'ots'ipj. Mpes lüpjú 'üt'ün nasa tepyala. Nin p'iyá 'üsú tji'yü'sa quinam. ²⁵ Discipulopan jis lal tjevele Jesús:

—¿Tsjan mpes ma poné napj ca nucopj mp'acj?

Lacj t'jeyapj yupj. Pajal yólatsja Jesús la t'jiji mpes. Yuwá tjowelepj: "T'üc' way yom niná pasal püné way. 'Üc' si jütüta lüpjú, 'üsú püné 'ots'ipj, ne nin lajay jupj jyü'ta jin."

Jesús pje'á lis ts'iyá lapanenpan.

(Mateo 8.28-34; Marcos 5.1-20)

²⁶ Locopyaya 'üsú na'aj po'ó t'jil, Gadara mo'ó. Gadara 'üsú na'aj po'ó Galilea lal. ²⁷ Barco mpe pje'á tjemey Jesús. 'Amá casá toñca naya, yom t'jac' pülücj patja

nepé la nüjüsü Jesús. Lapanenpan tapatja yom jos mo'ó, t'jütütj jupj. Püs way jas p'jüt'p'jüt' tüpü'ü jupj. Ma wo mo'ó tüpü'ü; panteón nt'a tüpü'ü. ²⁸ Jupj Jesús jus t'jinyuca na, yümücj la tipiya, tüic' jin t'jüjünsü Jesús wolap'a'á. Yümücj tjevele:

—¿Tsjan mpes napj nt'a t'jacuy? Jesús jipj. Dios Jatjam jipj. Más püné way Dios pjü jis lal. La 'e mon ma malala la mijin napj lal.

²⁹ Yom jactsja na, Jesús tjiyü'ta ca pje'á mim lapanen yom jos mpe, mpes nin tjevele yomen. Püna la pülücj lapanen pajal malala la t'jiji jupj lal, mpes gente ne'aj patja t'ajamapj jupj. Mos t'asiyü tsupaptsja, tsjom t'asiyü tsupaptsja wa cadena mpes, acero mpes wa. Mop'in tsjan mpes tsupaptsja t'anca jupj, ne lapanen tjemeyana jupj wa cjuwá nt'a. ³⁰ Jesús la tji'yüya jupj lal:

—¿Tsjan lyá jipj?

Yom tjevele:

—'Pülücj' napj nlá.

Lapanenpan pülücj jos mo'o tapatja ne nin. ³¹ Lapanenpan pajal la tjomon Jesús lal jupj ma ca jis müjü'tüs mal jul pajal campwila mo'ó, lapanenpan jis capj tyüla nt'a. ³² Ne'aj p'in yupj tjelejeñ nt'a malana pülücj t'jelyawuñ, tjalá yupj neven nt'a. Lapanenpan pajal la tjomon Jesús lal jupj ca jis ma'ayas mal malana jisas mo'ó. Jesús jis tje'yaya nin la mijicj yupj. ³³ T'jil yom jos mpe. Malana jisas mo'ó t'jil yupj. Nin la t'jajay na, malana pjü ts'equeneñ neven palavin; 'üsú püné mo'ó t'jil yupj. Jis qjues t'anca, tecya'liñ.

³⁴ Malana jajamapj niná tjunuc na, ts'equeneñ yupj. Pülücj patja nt'a tjowelepj nin tepyalá. Wa pjaní pjaní lejeñ nt'a tjowelepj wa yupj. ³⁵ Mpes pülücj t'jil jis la nuc tepyalá. Jesús nt'a t'jil. La nyüjüsüñ yomen, 'in lacasana lapanenpan jupj jos mo'o tapatja. Jesús wolap'a'a t'já'asa. Sacapyá quinam jupj, 'ücj jólatsja quinam. Lacj t'jeyapj yupj nin tepyala mpes. ³⁶ P'a wit'jacj t'jenucstja Jesús tji'yü'sa la t'jiji yomen. Mpes tjowelepj la p'a jis lal 'onin ne yom niná tji'yü'sa quinam. 'In lacasana lapanenpan jupj jos mo'o tapatja. ³⁷ Nin mpes pjü Gadara mo'o tapatjá, pjü la tjomon Jesús ca mim yupj nepé. Pajal lacj t'jeyapj, ne nin la tjomon yupj. Mpes barco wama tjemey Jesús, tjemey niswá Galilea nt'a.

³⁸ Custjay ma tjemey na p'in, niná yomen, lapanenpan jupj jos mpe t'jil p'iyá, tjevele Jesús lal. La tjemeyona Jesús lal jupj ca ma'ayas jupj lal jama. Jesús ma jostsja jupj ca mim quinam. Jesús jupj wo nt'a jas tjejyama, tjevele:

³⁹ —Niswa wya nt'a jutja. La p'a jis lal ca mvelen pajal 'üsüs way la t'jiji Dios jipj mpes.

Mpes tjemey yomen, la t'jiji Jesús tjevele jin. Pjü jis wala tjevele ne'aj pülücj patja nt'a. Tjevele pajal 'üsüs way la t'jiji Jesús jupj mpes.

Jesús jas tjiyünsa tepe'á. Niswa tüpü'ü la t'jiji. Quepj püs way malala jos tji'yü'sa la t'jiji wa.

(Mateo 9.18-26; Marcos 5.21-43)

⁴⁰ Jesús 'üsú na'aj po'ó ne'as tjemey na, pülücj 'a jis t'jimyula ne'aj. Po 'ücj jisaststja Jesús la nyüjüsüñ. Püs way la tjunuc jupj ncuwim. ⁴¹ Ne'aj yom t'jac' Jairo ló.

Jepa waytsja jupj judiopan 'a si mulú nt'a. Jupj wola 'amá 'alá tje'yonsa Jesús wolap'a'á. Pajal la tjemyona Jesús lo cuwis jupj wo nt'a. ⁴²Jupj jucucus nasa quelel pé'etsja ne nin. Jairo popa pjaní waytsja jupj, año dóceya tyá'atsja jupj quinam. Mpes tjemey Jesús. Tjemey na, pülücj jis capj tocoñ, cus tjeletjatj.

⁴³Ne'aj tjac' wa quepj malala jos. Año dóceya newa 'os tepyalatsja, ma tji'yü'sa. Pjü jupj t'emel jis tje'yaya doctor witjacj, leméliyu jaylacj. Pjü ma polel 'yü'sa la tjajay jupj. ⁴⁴Jupj Jesús cjüip'a'a tjac' quinam, jas quip po'o velañ po la tje'yot'a. Leñ way tji'yü'sa jupj. 'Os tjapjaja.

⁴⁵Jesús jis la tji'yüya ne'aj lejeñ jis lal:

—¿Pjacj nin po la tje'yot'a?

Pjü tjowelepj ma nin la tjajay yupj. Pedro tjevele:

—Nejepa, pülücj tantan t'asiyú lejeñ jipj nt'a, cyapj jaletjatj. Pülücj jin po la 'otj.

⁴⁶Niswa tjevele Jesús:

—T'üc' way pjaní way nin po la tje'yot'a. Pjaní tji'yü'sa la tjejay jin najastsja napj.

⁴⁷Quepj jus nléyatsja ma polel pjo'na, ne tjac'.

Ticyücyü, pajal lecj tjejá mpes. Jupj wola 'amá 'alá tje'yonsa Jesús wolap'a'á. Pjü jis walap'a'a tjevele tsjan mpes po la tje'yot'a Jesús. Tjevele leñ way tji'yü'sa jupj, po la tje'yot'a na. ⁴⁸Jesús tjevele jupj lal:

—Ncucus, jipj tepyon napj polel 'i 'ü'sa lejay, mpes 'i tji'yü'sa jipj. Ma nin jele t'as. 'Üsüs mim quinam jipj.

⁴⁹Newa quepj lal véletsja na, yom tjac' jepa wo mpe, tjevele jepa lal:

—Tepe'e cyucus. Po ma pajal la tjemyona qjuis Jepa lal quinam.

⁵⁰Jesús nin tjapjaca na, Jairo lal tjevele:

—Po ma lecj tjejá. Mponen p'in napj polel cyapj p'yacj ne cü'ü'süs ca jupj. (Jupj seletsja jupj ca 'üsüs la mijis, mpes nin tjevele.)

⁵¹Wo nt'a tjac' na, Jesús ma jis tje'yaya pjü way wama tjil, cus la coñ. Nepénowa cus tocoñ p'in, Pedro pjaní way, Juan pjaní way, Jacobo p'a wa, tsjicj jamay p'a wa, popay p'a wa. ⁵²La p'a pülücj pajal yümücj la puyuptsja. 'Aplijilatsja tsjicj tepe'e mpes. Jesús tjevele yupj jis lal:

—Po ma la tupuyú. Ma tepe'e, tjejá p'in. (Jupj seletsja jupj ca 'üsüs la mijis, mpes nin tjevele.)

⁵³Yupj tjuwi'iñ, la tjüpjüts'ün Jesús. Salejeptsja t'üc' way tepe'e tsjiquis. ⁵⁴Jesús pjü sin tjejyama tjil yupj. Tsjicj tepe'á mos ntjüi'le, yümücj tjevele:

—Tsjicj, jin tjiyünsa.

⁵⁵Mpes jupj cjües tjac' niswá quinam. Leñ way jas tjiyünsa, nyucunú tepyala. Jesús jis tjiyü'ta lo 'ayas lo las tsjiquis. ⁵⁶Tsjicj jamay, popay po yólatsja Jesús 'üsüs la tjiji mpes, mop'in nin Jesús jis tjiyü'ta ma jis la veles p'a jis lal ninana tepyalá.

Niyom dóceya sin tjejyama Jesús, tsji' la mijicj Dios mpes.

(Mateo 10.5-15; Marcos 6.7-13)

9 Jesús 'a jis tjiyüla lis tjiji jupj discipulopan dóceya. Jis tje'yaya 'ücj pje'á la ts'i pjü lapanenpan.

Jis tje'yaya wa 'ücj si 'ü'sa lis mijicj malala jisas. ²Nin la tjiji na, sin tjejyama jis la veles pülücj jis walap'a'á Dios mpes. Jis tjiyü'ta ca nin mvelecj 'onin si jütüta Dios. Sin tjejyama malala jisas la 'ü'süs lis mijicj 'ots'ipj. ³Ninana Jesús tjevele yupj jis lal: "Nun nasa lowú tsji' lojí napj mpes, ma ca nt'a nun p'a jawasa nujos mpes. Po ma tjacaj t'o, 'opopa ma t'o wa, ve ma t'o wa, t'emel ma t'o wa. Ma wa ca mát'eya nsem nusin quip. ⁴Wa pjaní nt'a ja'ayapj nu la püt'üs nun, janmacj jupj wo nt'a mpatjaqué yupj patja nepé lowú nas.

⁵"Nepénowa ma ca jisas nsem nun tjuculá. Ma ca jisas nsem nun welé napj mpes. Nenéyawa nin ca nsem pülücj patja nt'a. Mpes lowa yupj mpe. Lowú na, nun jis tsjam sin tjowowojó, ca palá ntüncüs pjüpjüs. Nin mpes ca sin mü'üsüs la müjí Dios ma japon jinwá yupj quinam", nin tjevele Jesús niyom jupj sin tjejyama jis lal. ⁶Mpes tjil niyom dóceya. 'A mulú patja nt'a tjejyawuñ. T'üc' tjowelepj na, p'a nt'a tjil lovin. Newa pülücj jis walap'a'a tjowelepj tsjan 'üsüs tepyala quinam Dios la tjiji mpes. Malala jisas jis tji'yü'sa lis tja-jay wa yupj.

Judiopan jis jepa ma seletsja pjacj ne Jesús.

(Mateo 14.1-12; Marcos 6.14-29)

⁷Herodes tjapjaca wa Jesús la tjiji po'ó. Tjapjaca wa jupj apostolpan la tjajay po'ó. Herodes jepa waytsja Galilea nt'a. Pajal lapj jólatsja jupj tjapjaca mpes. Ma seletsja jupj pjacj ne Jesús. Nepénowa javeleptsja Jesús ne Juan el Bautista. Juan tepe'e püna p'in. Yupj tjowelepj Juan jas tjiyünsa, niswa pü'ütsja. ⁸Nepénowa javeleptsja Jesús ne Elías. Elías profeta püné püna tjpü'ü jupj. Nepénowa javeleptsja p'a profeta Jesús. Tjowelepj jupj püna tepe'e, jas tjiyünsa, niswa pü'ü p'in jupj.

⁹Herodes ma tepyona yupj tjowelepj. Tjevele: "Juan tulucj jupj. Juan mwen taná tjejyocj, tji'yünan jupj. ¿Pjacj niná? Jupj ne pajal 'üsüs liji mpes javelepj." Herodes po quelel nyúcatsja Jesús.

Jesús pülücj jis tje'yaya tjalá.

(Mateo 14.13-21; Marcos 6.30-44; Juan 6.1-14)

¹⁰Apostolpan tjiquil Jesús sin tjejyama mpe. Tjiquil na, Jesús lal tjowelepj tsjan la tjajay yupj. Püna p'in sin tjejyama tsji' la mijicj jupj mpes. Quina Jesús yupj jis lal tjemey Betsaida nt'a, pülücj patja nt'a. Yusapj tjil yupj. ¹¹Mop'in yusapj tuluctsja. Pajal pülücj jus nlay jupj tjemey, mpes jupj nt'a tjil yupj. Jupj 'ücj jos la nújüsü yupj. Tjevele wa yupj jis lal 'oyn nyuca jyü'ta Dios. Malala jisas jis tji'yü'sa lis tjiji 'ots'ipj.

¹²T'awaná tepyala, nasa quelel t'yaja. Mpes Jesús apostolpan dóceya tjiquil jupj nt'a, tjowelepj jupj lal:

—Pjü sin tjejyama, ne'aj ca mal jis wa nepénowa lejeñ nt'a, jis wa pjaní pjaní lejeñ nt'a 'ots'ipj. Ca la mpalacj ca'aj 'ücj ca mpatjam, müjünañ. Ve jaylacj ca la mijicj jis la las yupj. Cjuwá jis wa qui'á.

¹³Jesús jis wala tjevele:

—Nun p'iyá jis ma'ayá nlajacj.

Niyom tjowelepj:

—Pan cínquiya tya'acj p'in, cjul mát'eya tya'acj p'in.
¿Ncu jyas cupj ca nlaca ve jaylacj la mijicj pjü jis la las?

¹⁴ Niyom pajal pülücj, sey cinco mil ne'aj tjatja ne nin.
Más 'in pülücj waytsja ca nacj, más 'in la' way ca nacj.
Pülücj pajal. Jesús tjevele jupj discipulopan jis lal:

—Jis müjü'tú majatjum pjü. Cincuenta cincuenta 'a
mulú ca majatjum yupj. 'Úcj nepénowa más 'in pülücj
'a mulú jatja, nepénowa más 'in la' way jatja yupj
—tjevele Jesús.

¹⁵ Discipulopan nin la tjjajay. Jis tjjütütj pjü majatjum,
mpes tjatja yupj. ¹⁶ Jesús pan cínquiya nt'ya, nt'ya wa
cjul mat'eyá. Tsjun po'o tjjinyuca, tjevele Dios lal tjüwüi'i
ve tje'yaya mpes. T'üc' tjevele na, la tjelepta taná
pansas. Nin p'iyá cjul la tücüeme wa. Jis tje'yaya discip-
ulopan jis la 'ayas ne'aj tjatjá. ¹⁷ Yupj pjü way t'üc' tjalá.
Pjü jis col pit'a tepyala yupj. Ma polel pjü tjalá yupj.
Yupj ma tjalá, quiliyú mo'o t'olon quinam discipulopan.
Quiliyú dóceya tipit'a pan tsjictjacj lal, cjul tsjictjacj lal
wa.

Pedro tjevele Dios jas tjejyama Jesús nosis nt'a.

(Mateo 16.13-19; Marcos 8.27-29)

¹⁸ P'a jyawca na, Jesús jusapj Dios lal tjevele. Discipu-
lopan ne'aj p'in tjatja jupj nt'a, ne jupj jis la tji'yüya:

—¿Pjacj ne napj jin javelepj gentas?

¹⁹ Yupj jupj wola tjowelepj:

—Nepénowa javelepj jipj Juan el Bautista p'iyá.
Nepénowa javelepj jipj Elías, püna tñpü'ü p'iyá. P'a wa
javelepj profeta p'a wa jipj. Püna 'i tipü'í, jin tjjijyünsün,
niswa püt', nin javelepj gentas.

²⁰ Jesús nin p'iyá la tji'yüya discipulopan jilal:

—Ne nun ¿pjacj ne napj jin nujola nun?

Pedro wola tjevele:

—Cristo jipj. Jipj ne Jepa Püné Dios tjevele ca jas ma-
jamas qjuis capj la p'acj. Jipj mpes ca 'üsüs mpatjaque-
cj Dios lal.

²¹ Jesús pajal jis tjjijyü'ta ma ca nin mvelecj p'a lal.

²² Tjevele:

—Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejyamá. Dios jos
pajal malala ca ma palas napj quinam. Co'müypan ma
ca jisas nsem napj. Nin p'iyá sacerdote noypan. Nin
p'iyá Moisés popel sin 'yüsa lajay. Ma ca jisas napj
yupj. La p'a ca ma 'ü'nacj. Ntjü'ünan tyan, ts'ac' cont'e
naya ca nin müjünsú. Ca mpü'üs niswá.

²³ Jesús tjevele wa pjü jupj discipulopan jis lal:

—Nun popa quelel ncapj cyoñca, ma ca nin la mijis
jupj jos jinwá. Nin ca la mijis napj lejay jinwá. Napj cruz
po'ó ca ma pats'. Malala ca mpalas wa jupj, ncapj cyoñ-
ca mpes. Jupj ca jas mü'üsüs napj mpes. Pjü jyawca ca
jola nsem 'ücj nsem jupj lal malala pyala jupj lal, ncapj
cyoñca mpes. ²⁴ Nepénowa ca quelel jis capj mp'a'sacj
yupj p'iyá. Ma ca jisas malala se palá, mpes ca mvelecj
napj lal japon tulucj. Yupj ma ca mpatjam Dios lal.
Nepénowa nca'liñ napj lal japon mpes. Más 'üsüs ca jis
mpalas yupj la p'a jis lal. Yupj lovin ca mpatjam Dios
lal. ²⁵ Nepénowa pülücj jatatj nosis nt'a, mop'in ma
polel patja Dios lal. Pjü way jatatj nosis nt'a ca nacj.
Newa 'üsüs tulucj pjü niná, yupj ma polel patja mpes.

²⁶ "Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejyamá. Nun nu
tjemaycas napj mpes, ne mayca wa ca nsem napj nun
mpes, niswa tjacuwis na. Nun nu tjemaycas napj velé
mpes, ne mayca wa ca nsem napj nun mpes, niswa
tjacuwis na. Niswa cuwis na, pjü ca nucucj pajal püné
way napj, Mpapay jinwá. Ncuwis Dios angelpán jis lal.
²⁷ Nepénowa nun popa ca nucú Dios ca müjü'tüs nosis
nt'a. Custjay ma taca'liqué na p'in, nun ca nucú niná.
T'üc' niná —tjevele Jesús.

Jesús jas jaw tepyala Dios mpes.

(Mateo 17.1-8; Marcos 9.2-8)

²⁸ Ts'ac' ocho tjejyawca na, más 'in pülücj ca nacj,
más 'in la' way ca nacj, joc' mo'o tjemey Jesús la veles
Dios lal. Pedro lal tjemey, Juan lal tjemey wa, Jacobo lal
tjemey wa. ²⁹ Jesús Dios lal véletsja na, jupj wola p'a
casá justa tepyala. Jas quip pje tepyala, tjejyawca,
menmené jinwá. ³⁰ Leñ way niyom mát'eya lay jis
tepyala, Moisés pjaní way, Elías ma'ajapj, püna tapatja
yupj. ³¹ Jisas jaw yustapj lay jis tepyala yupj, Dios pü'ü
nt'a yustapj jinwá. Jesús lal tjowelepj. Tjowelepj 'onin
ca mpa'is jupj Jerusalén nt'a. Dios jostsja ca nin mpalas
ne quina ca nsem, tjowelepj yupj.

³² Pedro po ja vyatsja. Nin p'iyá niyom p'a wa. Tjjijinañ
yupj. Jis tsyülümü na, tjunuc Jesús po 'üsüs jas jaw jús-
tatsja. Tjunuc wa niyom mát'eya ne'aj lejeñtsja jupj lal.

³³ Locopyaya niyom mát'eya quelel jiltsja Jesús nepé.
Jiltsja na, Pedro Jesús lal tjevele:

—Nejepa, po 'üsüs qui'á jyatjaquecj. Ts'epjel cónt'eya
ca sin müjünsüm cupj. Pjaní way jipj mpes ca nsem,
pjaní wa Moisés mpes ca nsem, pjaní wa Elías mpes ca
nsem.

Pedro molo tjevele jupj. ³⁴ Nin véletsja na, mol lay
tepyala, palá tjac' yupj jis capá nt'a. Mol t'asiyú toñca,
mpes discipulopan pajal lacj tjeypaj. ³⁵ Mol nepé vele
pjacstsja. Tjevele: "Niná napj Natjam. Napj la t'ya jupj.
Tjapja'aque' jupj velá." ³⁶ T'üc' tjevele na, Jesús jusapj
toñca tjunuc yupj. Nin tepyala na, discipulopan ma
tjowelepj la p'a jis lal yupj tjunuc joc' mo'ó. Yuwá p'in
tjowelepj niná.

Jesús más püné lapanenpan jis lal.

(Mateo 17.14-21; Marcos 9.14-29)

³⁷ Yaya joc' mpe palavin tjiquil. Palavin tjiquil na, pajal
pülücj Jesús nt'a tjiquil la nyüjüsüñ. ³⁸ Yom pjaní yupj
sin popa yümücj tjevele:

—Po najas jipj ca cus mp'a'san natjam. Napj mpopa
pjaní way jupj. Jusapj way jupj. ³⁹ Lapanen tñü'le jupj
nenedyawá. Ntjü'le na, leñ way li piyú natjam. Jun
jyu'ya, pajal cyücüyú wa, mpes lampe p'yoya. Lapanen
malala liji jupj lovin. Ma quelel jama jupj. ⁴⁰ Napj la tje-
myon jipj discipulopan jis lal yupj ca pje'á la nts'iyacj la-
panen. Ma polel nin lajaytsja yupj.

⁴¹ Jesús jis wala tjevele:

—Nun ma poné napj lal. Malala nujola pajal. Pajal
püs li nuc nun ca mponé napj lal. Püs way tñpü'üs nun
lal quinam.

Tjevele wa yom lal:

—Jetjam lal ncuwim napj nt'a.

⁴² Yom jatjam jactsja na, lapanen palá la ts'iya jupj. Jun jyu'ya, cyücüyú la tjiji. Jesús cus tjeve'le lapanen. Tji'yü'sa la tjiji yom jatjam, niswa tje'yaya popay. ⁴³ Pjü ne'aj po yólatsja pajal 'üsüs la tjiji Jesús. Pajal püné Dios, yólatsja yupj.

Newa nin yólatsja, Jesús pjü way 'üsüs la tjiji mpes. Mop'in nin, jupj tjevele jupj discipulopan jilal:

⁴⁴ —Nusin tjü'üsüs niná napj ca mvelé. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejyamá. Dios ca ma'ayas niyom ca malala la ma jicj yupj jisas jinwá.

⁴⁵ Yupj ma sin tji'yüsa jupj tjevelá. Dios ma jis tje'yaya sin tji'yüsa, mpes nin. Yupj laj tjeypj mpes ma quelel la 'uytsja jupj tsjan mpes nin tjevele.

Jesús tjevele pjacj más püné nsem.

(Mateo 18.1-5; Marcos 9.33-37)

⁴⁶ Discipulopan pajal nin yólatsja cana yupj popé más püné nsem. ⁴⁷ Jesús jus nléyatsja nin yólatsja yupj, mpes tsjicj way tecyumaná, t'empe way tjijyünsa.

⁴⁸ Tjevele yupj jis lal:

—Najas nun ma nujola noypan nun p'iyá. Najas 'üsüs lojí la p'a jis lal napj mpes. 'Üsüs lojí na tsjicj niná lal, t'üc' way 'üsüs lojí wa napj lal. 'Üsüs lojí na napj lal, t'üc' way 'üsüs lojí wa Dios lal, jupj ne nin tjejyama qui'á. Nin mpes velé nun popé más 'in tsjicj way jin jola jupj p'iyá pjü way jis lal, más püné way jupj p'a lal —nin tjevele Jesús.

Dios mpes tsji' lajay, pjü Dios ts'uyupj jis lal tsji' lajay.

(Marcos 9.38-40)

⁴⁹ Juan tjevele Jesús lal:

—Nejepa, jus tjinyucuj yom p'a wa lapanenpan pje'á li ts'iyatsja jupj. Jipj lyá tjevele mpes lapanenpan pje'á la ts'iya. Tjevelecj jupj lal ma nin ca la mijis jupj, ma ncuwa popa ne.

⁵⁰ Jesús tjevele jupj lal:

—Po ma müjü'tú jupj ma ca nin la mijis. Jupj p'a casá jola nun lal tulucj, nucopj p'ya'sa p'in jupj —nin tjevele Jesús.

Jesús ma ts'i tji'ina Samaria mo'o tapatja jis lal.

⁵¹ Leñ way Dios quelel myánatsja Jesús tsjun po'ó jupj pü'ü nt'a. Püna p'in Dios tjevele 'ona ca mpalas. Mpes Jesús po quelel jámatsja Jerusalén nt'a. Jostsja ca Dios jos jin mpalas. ⁵² Jesús mwalá sin tjejyama niyom nepenowá Samaria nt'a, pülücj patja nt'a. Quelel 'ücj lajaytsja ne'aj way mpü'üm, majas Jesús jupj discipulopan jis lal. ⁵³ Ma polel nin la t'ajay yupj. Samaria mo'o tapatja ma jisastsja ne'aj ncuwim Jesús, Jerusalén nt'a quelel jámatsja mpes. (Samaria mo'o patja ma jisas Jerusalén mo'o patjá.) ⁵⁴ Jesús discipulopan mat'eyá, Jacobo pjaní way, Juan p'a wa, jus nlay yupj ma jisastsja Jesús ncuwim, mpes yupj tjowelepj Jesús lal:

—Qjuis Jepa žncu jyas ncupj jyü'tücj 'awa palá nyacas tsjun nepé, jis mü'ümüs yupj pjü?

⁵⁵ Nin tjowelepj mpes Jesús la nujuya, yus tjinyuca, jis capj tjeve'le. Malálatsja jupj lal nin la mijicj yupj.

Tjevele:

—Nun ma solejé pajal malala welé, niná welé na.

⁵⁶ Napj niná Yomen Dios jas tjejyamá. Napj tjacuwis jis capj la p'acj nosis casá patjá, ca yupj mpatjam Dios lal. Ma najas malala se palá ne ca ma mpatjam Dios lal —nin tjevele Jesús.

Nin tjevele na, p'a nt'a pülücj patja nt'a tjil yupj.

Jesús tjevele 'oyn nyuca 'ücj sa coñ jupj.

(Mateo 8.19-22)

⁵⁷ Jümücj casá jiltsja na, yom pjaní tjevele Jesús lal:

—Napj ca cyapj ncoñ jun ta'á jipj quelel jay nt'a.

⁵⁸ Jesús tjevele costa way cus la coñ jupj. Tjevele:

—Gato selván yupj jis jomwen jul jinañ, tsipyaya yupj jis tsintsil lajay. Nin tulucj napj lal; napj nawá 'a cjuwá.

Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejyamá.

⁵⁹ Jesús tjevele yom p'a wa lal:

—Ncapj tecyoñca.

Yom niná tjevele:

—Ntje'aya la nuc mpa'is mpapay p'in. Tepe'e na ca cyapj ncoñ.

⁶⁰ Jesús tjevele ma polel la nuc jupj cus la coñ.

Tjevele:

—La p'a wa 'ücj 'amá jis la toc jis pülücj tepe'e na.

Yupj p'iyá tecya'liñ jinwá, yupj ma japon Dios lal. Jipj ca mim, mvelen pjü jis walap'a'á Dios mpes. Ca mvelen Dios ca yupj jis Jepa nsem quinam.

⁶¹ Yom p'a wa Jesús lal tjevele:

—Nejepa jipj. Cyapj ncoñ p'a jawas. Ntje'aya mis mvelé jum wa nepé mwalá way p'in.

⁶² Jesús tjevele jupj lal:

—Püna la tjejay po jyas custjay, jipj ma polel lejay Dios 'i jütütá. Nin p'iyá jipj le ts'ec na ma cjüipe nyuc jipj. Cjüipe nyuc, jipj ma polel 'üsüs tsji' lejay.

Jesús niyom setenta sin tjejyama tsji' la mijicj Dios mpes.

10 Locopyaya qjuis Jepa Jesucristo niyom p'a wa lis t'ya, tsji' la mijicj Dios mpes. Setenta lis t'ya jupj.

Mwalá sin tjejyama yupj jupj quelel jámatsja nt'a. Mat'e mat'e sin tjejyama. Pülücj patja nt'a sin tjejyama. Pjaní pjaní patja nt'a sin tjejyama wa. Jun ta'á jupj quelel jámatsja nt'a sin tjejyama jupj. ² Niyom setenta jis lal tjevele: "Pülücj 'ücj ca cus ncoñcocj Dios, quina ma sa coñ jupj custjay. Pülücj velañ jinwá yupj. Namozopan po pjaní way. Costa way pjü jilal la cuwis yupj. La moná Dios lal mozopan más pülücj ca sin majamas, más pülücj jilal ncul Dios nt'a.

³ "Lowa quinam. Nusin tji'yüsa: napj p'iyá nusin jyam malala witjacj nt'a. Napj selé nun ma polel nucopj p'o'sá nun p'iyá. Oveja tsjictjacj jinwá nun. Coyote jinwá ts'a 'in yupj. ⁴ Lowú na, po ma t'emel t'o nun. Po ma ve t'o nun. 'Ücj jis la t'as caitas, mop'in caite p'a wa ma ca nt'a. Nujola t'as Dios mpes tsji' lojí. Po ma nu tyan-taná nu la lapaná.

⁵“Wo pjaní wama lowú na, lovin mwalá way mvelé: ‘Dios pajal 'üsüs la siji wosis niná nt'a patja jilal, ne yupj ma ca malala nyuca yola ncu ca malala mpalas’. ⁶Ca nacj wa nt'a pü'ü quelel 'üsüs pü'ü Dios lal, mpes jupj ca 'üsüs mpü'üm nun nin tjewelé mpes. Jupj ma quelel 'üsüs pü'ü Dios lal, ma ca nin cüpalas nun tjewelé. Nun p'in ca 'üsüs mpatjaqué custjay. Ma ca malala nyuca nujola nun pjü mpes. ⁷Nun mwalá tjüjünaqué nt'a newa müjünaqué. Tjalajá, müsiqué wa yupj nu ja'ayapj. Pjaní tsji' liji na p'a wa mpes, p'a wa ca ma'ayas jupj, tsji' la tjiji jaylaj. Nun tsji' lojí napj mpes. Nin mpes 'ücj nu ja'ayapj yupj. Po ma wosis wosis nlawú la moná müjünaqué ne'aj. Po ma p'a la tjomoná, nasa to'á quinam 'ücj jünaqué nt'a.

⁸“Ca nacj pülücj patja nt'a lowú na, yupj ca jisas tju-culá, ca jisas ca nacj nun welé yupj jis lal Dios po'ó. Nin tepyala na, lovin tjalajá yupj nu ja'ayapj. ⁹Ne'aj way nina na la müjü Dios mpes tsji' lojí mpes. Malala jisas jis tjü'üsüs lis tjüjü. Ne'aj patja jis lal tjewelé: ‘Dios jyü'ta. Quelel jyü'ta quinam nun nt'a.’ ¹⁰Nenéyawa pülücj patja nt'a tjalawú na, yupj ma ca jisas nsem nun tju-culá, ma ca jisas nsem nun welé yupj jis lal Dios po'ó. Nin tepyala na, jis wa nepé jümücj campalanya lowa. Tjewelé: ¹¹“Üpjü qjuis tsjom pü'ü nun potjaqué popé se wowojocj. Nun ma jisastsja cupj tjevelecj Dios mpes, ne nin la tjijicj. Nusin tji'yüsa niná: Dios jyü'ta. Quelel nu jyü'tatsja wa nun, nin p'in ma nujostsja.’ Nin ca mvelé nun.

¹²“Yupj ne'aj patja ma jisastsja nun tjewelé Dios mpes, Dios pajal ca jis capj ntülüs p'a jawas, malala la-jay jis capj tyüla na. Nin liji na, más malala nsem yupj jis lal Sodoma mo'o tapatja jis lal. T'üc' niná”, nin tjevele Jesús.

¹³Tjevele wa pülücj patja nepénowa mpes: “Malala ca nu mpalas, Corazín mo'o potjaqué. Malala wa ca nu mpalas nun, Betsaida mo'o potjaqué. Pajal nola nun mpes. Napj namozopan pajal 'üsüs la tjajay nun nt'a, gente p'in ma polel lajay jinwá. Nun nujola Tiro mo'o patja pajal malala. Sidón mo'o patja pajal malala, nujo-la nun. Nun p'in malala. Napj namozopan pajal 'üsüs la cüjaytsja yupj nt'a, nun nt'a la tjajay jinwá, yupj püna ca 'aplijila cüpalastsja malala la tjajay mpes. Nasa ca sin 'ücüipaptsja pülül si tsutsca, nasa 'üpjü sin 'ücjololtsja wa 'aplijila mpes. Yupj nasa quelel la cüjaytsja Dios. ¹⁴Dios pajal ca nucopj ntülüs p'a jawas, malala lajay jis capj tyüla na. Nin liji na, más malala nu mpalas Tiro mo'o patja jis lal. Más malala nu mpalas Sidón mo'o patja jis lal. ¹⁵Nin p'iyá velé wa Capernaum nt'a patja jis lal. Nun ma ca nlawú Dios pü'ü nt'a. Teyca'liñ patja nt'a ca nlawú”, nin tjevele Jesús pülücj patja nepénowa mpes.

¹⁶Tjevele wa jupj sin tjejyama jis lal: “Nun napj mpes welé. Mpes pjyacañ na nun welé, pjyacañ wa napj velé. Ma jisas nun, ma wa jisas napj. Ma jisas napj, ma wa jisas Dios. Jupj nin tjejyama”, nin tjevele Jesús.

Niyom setenta niswa tjiqil.

¹⁷Tjil niyom setenta, Jesús sin tjejyama mpes. Niswá tjiqil na, po 'ücj jisastsja yupj. Tjowelepj:

—Qjuis Jepa, pajal 'üsüs qjuis tepyala tjeleque na. Jipj lyá velecj na, 'üsüs polel lijicj. 'Ücj pje'á li ts'iyacj lapanenpan jipj lyá velecj na.

¹⁸Jesús yupj jis lal tjevele:

—Satanás jepa jupj lapanenpan jis lal. Nun tsji' la tjüjü na napj mpes, napj tjinyuc Satanás palá tjejyaca tsjun nepé. Menmené jinwá palá tjejyaca. Püné waytsja püná. Malala tepyala jupj quinam. ¹⁹T'üc' way napj la tjejy más püné way nun diablo lal. Qjuis enemigo way jupj. Diablo latsj jinwá jupj, tsjev jinwá jupj. Quelel malala la siji gentas. Mop'in püné tulucj jupj nun jis lal. Napj la tjejy nun 'ücj malala lojí diablo, latsj jay jotsjá jinwá. Diablo polel malala lijicj, newa ma ca nin nujola t'as. Napj la tjejy nun 'ücj jü'tú ma nin la mijis jupj. Jupj ma polel malala la numijis. ²⁰Nun polel pje'á lo ts'iyá lapanenpan, mop'in nin, ma nin mpes 'ücj nu-jisas t'as. Nun lovin ca mpatjaqué Dios lal. Nin mpes Dios nun jis lá tepyaca tsjun po'ó. Nin tepyala mpes 'ücj nujisas t'as nun —nin tjevele Jesús.

'Ücj jostsja Jesús jupj Popay lal.

(Mateo 11.25-27; 13.16-17)

²¹Nin tjevele na, Jesús pajal 'ücj jos tepyala Dios Cjües la tjiji mpes. Jesús tjevele Dios lal: “Mpapay, Jepa pajal püné way jipj tsjun po'ó, nosis casá nin wa. Nepénowa pajal pülücj salejepj jin yola. Pajal sin 'yüsa jin yola. Niná sin 'yüsa tulucj. Jipj ma jis tje'yan sin tji'yüsa niná jipj lejay. La p'a wa tsjictjacj jinwá. Yusapj ma sin 'yüsa. Jipj sin tji'yüsa lis tjejy la p'in, mpes nin salejepj niná jipj lejay. Jipj pajal 'üsüs. Jipj jyastsja mpes nin quinam. 'Üctsja jipj lal”, nin tjevele Jesús jupj Popay Dios lal.

²²Jupj tjevele wa: “Mpapay pjü way ntje'aya. Leñ pjacj ca jus cülayes pjacj ne napj. Ma salejepj napj ne Dios Jatjam. Mpapay p'in selé. Leñ pjacj ca jus cülayes pjacj ne napj Mpapay. Napj p'in selé. Napj quelel sin 'yüsa lejay nepenowá. Yupj p'in salejepj pjacj ne napj Mpapay”, nin tjevele Jesús.

²³Nin tjevele na, jupj taná tjinyuca, tjevele wa jupj discipulopan jis lal: “Nun nucú quinam, niná püna tjewelepj ca nin mpalas. Dios pajal 'üsüs la tjiji nun mpes nun nucú jupj lijá quinam. ²⁴T'üc' way profeta-pan pülücj püna tapatjá, po quelel januctsja nun nucú, lovin ma tjunuc yupj niná. Po quelel pjyacañtsja nun pjo'oqué, lovin ma tjepjyacañ yupj niná. Nin p'iyatsja jepa noypan pülücj jis lal.” Nin tjevele Jesús niyom setenta jis lal, yupj niswa tjiqil na.

Dios jos 'üsüs lijicj pjü jis lal.

²⁵Yom pjaní ne'aj toñca, jupj seletsja Moisés popel. Quelel la 'yüyatsja jupj Jesús lal, mpes ca jus nlayes ncu t'üc' vele Jesús Dios mpes. Yom tjevele Jesús lal:

—¿Tsjan más 'ücj la mejay napj ne Dios la mijis 'ücj mpú'üs lovin jupj lal?

²⁶ Jesús jupj wola tjevele:

—¿Tsjan tepyaca Moisés püná, Dios qjuis tjiyyü'tá? ¿Tsjan mo'o velen jipj Dios Popel mo'ó?

²⁷ Yom Jesús wola tjevele:

—Dios Popel vele jipj 'pajal ca quelel la mijin Dios, jipj Jepa Püné. Pajal ca tsji' la mijin jupj mpes lovin. Ca jupj jos jin la mijin. Lovin ca jele mpalas jupj pajal 'üsüs. Jupj Popel vele wa jipj ca quelel lis mijin ne'aj patjá. Jipj p'iyá quelel la 'ejay jinwá ca quelel lis mijin yupj' —nin tjevele yom niná Jesús lal.

²⁸ Jesús tjevele jupj lal:

—T'üc' tjevelen jipj. Lovin nin la cüjay, 'üsüs ca mpú'üm lovin Dios lal.

²⁹ Yom niná jostsja la p'a ca yola nsem jupj 'üsüs la tji'yüya, mpes tjevele wa Jesús lal:

—Dios jos napj quelel lejay ne'aj patjá. ¿Pjac ne'aj pü'ü napj lal?

³⁰ Jupj nin la tji'yüya mpes, Jesús jas tji'yüsa la tjiji más 'ücj pjü way jupj wo jin popa jola t'as. Más 'ücj quelel la siji pjü. Ninana Jesús tjevelá:

—Yom israelpan popa palavin tjemey Jericó nt'a. Jerusalén mpe tjemey jupj. Jümücj nt'a pwecapan ntji'liñ jupj. Pjü tepequeñ jupj tya'atsjé, t'at' wa jas quip, jas pjütpjüt' tepyala. Mo'o süp jupj, ne t'at' jupj. Nasa way pe'e naya, t'at' jupj. ³¹ Yacjaya nepé t'ac' wa yom pjaní, sacerdote. Israelpan popa watsja jupj. Ne'aj way quelel jámatsja jupj la p'in. Yom pajal mo'o 'üsüp tjinyuca na, campapj way tjemey jümücj nt'a, tjemey. ³² Locopyaya, p'a wa t'ac', yom levita. Israelpan popa watsja jupj. Nenéyawa Dios wo nt'a tsji' la tjiji. Jus tjinyuca wa yom pajal mo'o 'üsüp, ne campapj way tjemey wa jümücj nt'a. ³³ Locopyaya p'a wa nepé t'ac', yom Samaria mpe 'esepj jupj, israelpan jis enemigo. Yom pajal mo'o 'üsüp nt'a t'ac' jupj. Po jólatsja malala tepyala mpes. ³⁴ Yom mo'o 'üsüp nt'a tjemey. 'At'anca mo'o ts'yuca aceite, vino 'ots'ipj, leméliyu mpes. 'At'anca nt'a tsyu'pa jupj. Soysoy casá tje'yonsa. Wa jinañ nt'a tjemeyana jupj, tje'yama jupj. ³⁵ Ya quelel jámatsja jupj, yom Samaria mpe 'esepj. Mpes t'emel c'a mát'eya tje'yaya yomen wa juts'a'á. Pülücj jaylactsja yupj jis lal t'emel c'a. Tje'yaya na, tjevele: "In tje'yama jupj. Más pülücj jaylactj pyala jupj jyaman, jaylactj ca la mejay napj, niswa t'jacuwis na' —nin tjevele jupj.

Jesús t'üc' tjevele quinam niná tepyala mpes. ³⁶ Jupj tjevele yom Moisés popel seletsja lal:

—Niyom cónt'eya sin popé ¿cana quelel la tjiji yomen niná pwecapan ntji'liñ? ¿Cana quelel la tjiji jupj, ne'aj way pü'ü jinwá? ¿Oyn jele jipj?

³⁷ Yom tjevele:

—Yom cus tjep'ya'sa, niná quelel la tjiji jupj.

Jesús tjevele:

—Nin p'iyá la mijin jipj. Quelel lis mijin pjü, jipj enemigopan 'ots'ipj.

Más 'ücj la pjac Jesús velá.

³⁸ Jesús newa jámatsja discipulopan jis lal. Pülücj patja nt'a tjemey jupj. Ne'aj quepj jostsja Jesús ncuwim jupj wo nt'a sin mü'üsüs lis mijis Dios mpes. Marta lotsja jupj, quepan. ³⁹ Jupj t'olapj María lotsja. María Jesús jun 'asa'á t'á'asa, t'apjaca qjuis Jepa Jesús jas tji'yüsa la tjiji. ⁴⁰ Marta ma nin la tjiji. Pajal pülücj líjitsja jupj. Ma polel pjü la qjuijis. Mpes tjemey Jesús nt'a, tjevele:

—Nejepa ¿ncu ma jele nt'alapj ma tsji' liji napj lal? Tjiyyü'ta ca ncapj mp'a'sas jupj.

⁴¹ Qjuis Jepa Jesucristo tjevele jupj lal:

—Marta, pajal nin jele jipj, 'aplijila jipj pülücj lejay mpes. ⁴² Más 'ücj pjaní ninam lejay. T'apjaca napj velé, jin tjü'üsüs 'onin ne Dios jipj Jepa nsem. Jipj pyülücj niná nin liji. Más 'ücj jupj lal si 'üsú Dios vele jin, tsji' liji lal. Jupj jas tji'yüsa ma polel lo ta'es p'ampa.

Jesús sin 'yüsa lis tjiji la veles Dios lal.

(Mateo 6.9-15; 7.7-11)

11 P'a jyawca na, Jesús Dios lal véletsja. Tecyawaja tjevele na, jupj discípulo pjaní tjevele jupj lal:

—Qjuis Jepa, qjuisin mü'üsüs la mijin la veles Dios lal. Juan el Bautista sin tji'yüsa lis tjiji jupj discipulopan la veles Dios lal. Qjuisas wa qjuisin 'yüsa la mijin wa ncupj.

² Jesús tjevele yupj jis lal:

—Dios lal welé na, nin p'iyá ca mvelé:

'Qjuis Papay, tsjun po'o püt'.

Po qjuisas pjü ca mvelecj jipj pajal 'üsüs.

Jipj p'in 'üsüs pjü jis lal.

Qjuisas leñ way Jepa nsem jipj pjü jis lal.

³ Qjuisas wa qjuisé 'an qjuis la las pjü jyawca na.

⁴ Malala nyuca la tjiijicj,

qjuisas perdonar la qjuesejay.

La p'a malala la qjuisiji na, lovin perdonar lijicj jupj malala la qjuis tjiji.

Qjuis capj tjep'ya'sa wa cupj ma ca

quelel malala nyuca la mijicj'

—nin tjevele ca nin mvelecj Dios lal.

⁵ Jesús sin 'yüsa lis tjiji wa Dios quelel 'yaya jupj ts'uyupj la mon. Tjevele:

—Ca nacj nun popa pjaní ca mim püste mo'oya jupj jomica nt'a. Ca mveles jomica lal: 'Najamica, pan cont'e ma 'en. ⁶ Najamica p'a wa campa nepé t'ac' quinam. Cjuwá napj tsjan cü'ayá, cülajas jupj.'

⁷ "Ca nacj jupj jomica ca mveles wa nepé: 'Po ma la tjemeyona quinam. Jun t'yolon jun vilicj quinam. Napj nts'uyupj napj lal patja ncjan nt'a. Ma polel nin jyünsü la 'ayas jipj.' ⁸ Ca nacj jomica quelel liji mpes 'yaya tulucj. Jupj jomica newa le moná mpes p'in ca ma'ayas jupj. Nin mpes jupj ca jas müjünsüs, ma'ayas jupj. Pjü jos ca ma'ayas. ⁹ Mpes nin velé nun jis lal, newa la moná Dios lal nun, ne jupj ca nu ma'ayas nun la tjomoná. Ma leñ way nu 'yaya, newa la moná, ne jupj ca nu ma'ayas nun la tjomoná. Nujisas Dios nucopj mp'a'sas, newa la moná niná Dios lal. Newa lo moná na, jupj ca nin la mijis. ¹⁰ Nun lo moná Dios lal, nin ca

nt'anqué. Nun lovin p'in lo moná, jupj ca nu ma'ayas. Nun newa lo moná Dios nucopj mp'a'sas, jupj ca nin la mijis nun mpes.

¹¹ "Nun ca jus nlayé niná. Nun popa pjaní jatjam tsjicj ve le moná na, ma ca pe ma'ayas jupj. Cjul le moná na, ma ca ma'ayas lotsjim. ¹² Pejey le moná na, ma ca tsjev ma'ayas. ¹³ Nunpan malalapan, mop'in solejé 'oyñ nyuca 'üsüs jis ma'ayá nun sin popa tsjictjacj. Nun jis Pappay tsjun po'ó, 'üsüs way jupj, malala tulucj. Nin mpes nun ca jus nlayé jupj ca nu ma'ayas jupj Cjües, nun lo moná na —nin tjevele Jesús jupj discipulopan jis lal.

Dios mpes p'in 'üsüs liji Jesucristo.

(Mateo 12.22-30; Marcos 3.20-27)

¹⁴ Jesús pje'á la ts'iya lapanen yom jos mpe. Yom jos mo'o tüpü'ü na, yom ma polel vele la tjiji. Lapanen pje'á tjemey na, yom 'ücj vele tepyala niswá. Pülücj tjunuc niná tepyalá. Yólatsja pajal 'üsüs Jesús nin la tjiji.

¹⁵ Nepénowa p'in malala tjowelepj: "Beelzebú se p'a'sa Jesús, mpes 'ücj pje'á li ts'iyá lapanenpan. Beelzebú jepa püné lapanenpan jis lal."

¹⁶ P'a witjacj quelel salejeptsja ncu t'üc' way Dios mpe tjac' Jesús. Ma topon yupj. Mpes jisastsja Jesús ca pajal 'üsüs la mijis gente p'in ma polel lajay jinwá. Nin mpes quelel sin mü'üsüstsja ncu Dios jas tjejyama. ¹⁷ Jesús seletsja niná yólatsja yupj. Mpes jupj sin tji'yüsa lis tjiji Dios mpes p'in pajal 'üsüs la tjiji. Jupj tjevele yupj jis lal: "Yuwá nyucunuñ jepa pjaní si jütüta nt'a, ne'aj malala ca mpalas pajal. Nin p'iyá wa pjaní nt'a. Yuwá nyucunuñ, ma polel 'üsüs patja yupj. Malala ca jis mpalas.

¹⁸ Nin p'iyá Satanás lal. Jupj nucunú waytsja jupj mpes p'iyá, jupj enemigopan 'ücj ca malala la qjuicj jupj. Nun welé Beelzebú ncapij p'ya'sa, ne nin mpes 'ücj pje'á lis ts'i lapanenpan. Ma quelel nin la qjuicj jupj.

¹⁹ Mop'in nin welé nun. Nun welé Beelzebú ncapij p'ya'sa. Nun welé nin mpes 'ücj pje'á li ts'i lapanenpan. Nin tulucj. Nun popa nepenowá pje'á la ts'i wa lapanenpan. ¿Pjacj jis capj p'ya'sa yupj? Yupj p'iyá ca mvelecj malala welé nun pajal. ²⁰ Dios ncapij p'ya'sa. Nin mpes 'ücj jyütütj pje'á jil lapanenpan. Jupj ncapij p'ya'sa, nun 'ücj ca nusin la 'üsüs Dios quelel jepa já'asa quinam nun nt'a.

²¹ "Diablo yom jas tjiyocj jinwá jupj. Jupj tya'a tsjan mpes 'ücj lo palan. Pajal mo'o li nucuna ncu jiquil enemigopan. Nin liji, jupj juts'a'á 'ücj jatja. P'a wa ma polel lo cuwis la ta'es jupj juts'a'am. ²² Nin p'in, napj más nin tjiyocj jupj lal, más 'ücj le palan napj jupj lal. T'e'é napj jupj tya'á tsjan mpes 'ücj lo palan, t'e'é wa jupj juts'a'á. Se 'a niyom napj lal tjiquil. Niná napj lejay diablo lal.

²³ "Nun ca nujola cüpalas diablo ncapij p'ya'sa tulucj. Jupj ma jos napj lejay, mpes napj ne'enemigo jupj. Jupj ma gente cyuna Dios nt'a, napj lejay jinwá. Jupj liji yupj ma jis la winin Dios nt'a", nin tjevele Jesús.

Ma Dios lal patja, diablo 'ücj jac' yupj nt'a.

(Mateo 12.43-45)

²⁴ P'a wa tjevele Jesús yupj jis lal. Tjevele Dios leñ yupj jisas mo'ó, ca malala jis mpalas. Tjevele: "Lapanen yom

jos mpe jama na, 'üsü pja nt'a jama wine. Le palá ca'aj 'ücj ca mpü'üm. Lovin ma si nucú, mpes vele: 'Püna tüpü'üs nt'a ca mis niswá. Yom nt'a ca mis.' ²⁵ Yom nt'a tjemey na, wosis 'üsüs la tjjajapjun jinwá yomen jupj lal. Leñ ne'aj yom jos mo'ó. Dios ma pü'ü jupj jos mo'ó. Mpes wosis pajal 'ücj la tjjajay jinwá jupj lapanen lal. ²⁶ Mpes jama lapanen. Lapanenpan p'a wa jis lal jac'. Siete jilal jac'. Más malala yupj mwalá way lal. Pjü yupj yom jos mo'o jil jis la püt'üs. Mpes locopyaya más malala pyala yomen püna lal. Püna lapanen pjaní way p'in jupj jos mo'o tüpü'ü", nin tjevele Jesús.

Dios vele jin lajay ca 'ücj jisas nsem.

²⁷ Jesús nin tjevele na, quepj pjaní yümücj tjevele Jesús lal 'in campapé. Pülücj ne'aj tjatja popa waytsja jupj. Jupj jólatsja Jesús tjevele pajal 'üsüs. Mpes tjevele: —Po 'ücj jos nsem jemay 'i tjimanunu mpes, 'e tje'aya tsots'.

²⁸ Jesús jupj wola tjevele:

—P'a casá velé napj. Gente Dios tjevelá pjyacañ, jupj vele jin lajay wa, pajal 'ücj jisas nsem yupj pjü.

Ma japon Dios jas tjejyama Jesús, malala.

(Mateo 12.38-42; Marcos 8.12)

²⁹ Más pülücj jun 'asas tjiquil Jesús nt'a. Pülücj waytsja yupj pajal. 'A jis tjiyula ne'aj. Jesús tjevele yupj jis lal: "Nun quina potjaqué malala pajal. Nun lo moná napj 'üsüs la mejay gente p'in ma polel lajay jinwá. Nin mpes ca nusin mü'üsüs Dios nin tjejyama napj, nin welé nun. Ma ca nin la mejay napj. Pjaní way p'in ca la mijis Dios nun nucú mpes. Püna Jonás lal la tjiji jinwá, nin wa ca la mijis napj lal. Jonás profeta waytsja püná. ³⁰ 'Üsüs tepyala Jonás lal mpes Nínive nt'a tapatja salejeptsja Dios jas tjejyama jupj. Lovin ma nin pyala, Jonás lal tepyala jinwá. Nin p'iyá 'üsüs ca ma palas napj, mpes quina patjá ca jus nlayecj Dios nin tjejyama. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejyamá.

³¹ "P'a wa ca mveles wa nun malala. Pajal püna quepj jepa já'asatsja Sur mo'ó Egipto nt'a. Jupj p'iyá ca nin mveles. Pajal campa mpe tjac' jupj lo pjac Salomón tjevelá. Salomón p'a wa jépatsja Israel mo'ó pajal püna. Salomón pajal selé waytsja Dios tjevelá. Nin mpes quepj quelel pjócatsja jupj tjevelá. Nin tulucj nun lal. Nun lal 'os quinam. Más püné napj Salomón lal. Nueva nun ma quelel pjo'oqué napj velé. P'a jawas Dios ca mveles ncu t'üc' malala la tjjajay pjü. Nin jawas tjejyawca na, quepj niná ca ntojom nun jis lal Dios wolap'a'á. Ca mveles nun malala. Nun ma quelel pjo'oqué, ne nin.

³² "P'a wa ca mvelecj wa nun malala. Nínive mo'o tapatja topon Jonás tjevelá. 'Aplijila jis tepyala malala la tjjajay mpes. Yupj nasa quelel 'üsüs lajaytsja. Nin tulucj nun lal. Nun lal 'os quinam. Más püné napj Jonás lal. Nueva nun ma poné napj velé. P'a jawas Dios ca mveles ncu t'üc' malala la tjjajay pjü. Nin jawas tjejyawca na, Nínive mo'o tapatja ca nlüjüñ nun jis lal Dios wolap'a'á, ca mvelecj nun malala. Nun ma poné, ne nin", tjevele Jesús yupj jis lal.

Dios jyü'ta jin quelel lajay, yupj ca sin mü'üsüs Dios po'ó.
(Mateo 5.15; 6.22-23)

³³ Jesús sin tji'yüsa lis tjiiji Dios jos yupj sin 'yüsa jupj velá. Tjevele: "Yo je si müjü, ma quiliyü lal jun t'yo'na. Ma 'amá jul mo'o 'yonsa jupj. Campaña si jünsa, mpes la p'a wama jiquil na, jupj 'owa pjü 'ücj jis la nuc. Nin p'iyá liji Dios.

³⁴ Nin p'in, ma pjü sin 'yüsa Dios velá. Nun jis jun jaw jinwá nun jis p'üy mpes. Nun jis jun 'üsüs, jas tüpwes 'üsüs way nucú. Nin p'iyá niná nun 'üsüs nusin 'yüsa na Dios mpes. Nun jis jun malala, jas tüpwes ma nucú. Te toñca p'in nucú. Nin p'iyá niná nun ma nusin 'yüsa na Dios mpes. ³⁵ 'In t'ajama nun t'üc' way nusin 'yüsa Dios po'ó. ³⁶ Nun t'üc' way nusin 'yüsa Dios po'ó, po 'üsüs. Pjü way ca nusin mü'üsüs. Lámpara mpes tjejawca jinwá ca nsem nun lal", tjevele Jesús.

Malala ca jis mpalas fariseopan, malala la t'ajay mpes. Nin p'iyá ca nsem Moisés popel sin 'yüsa lajay jis lal.
(Mateo 23.1-36; Marcos 12.38-40; Lucas 20.45-47)

³⁷ Jesús t'üc' tjevele na, fariseo pjaní Jesús lal tjevele lo winin lo las jupj wo nt'a, lots'ac' culupwen nt'a já'asa na. Mpes tjemey Jesús, 'etjele lo las. ³⁸ Fariseo tjinuoca Jesús ma mos tepe'e quelel lyájatsja na. Pajal püna Moisés tepyaca más 'ücj jis mas japatsj jalá. Mpes fariseo po jólatsja tsjan mpes ma nin la tjiiji Jesús.

³⁹ Mpes qjuis Jepa Jesús tjevele jupj lal:

—Nun fariseopan pülücj lojí la p'a jis la nuc. Nujisas yupj yola nun 'üsüs. Ma t'üc' way 'üsüs nun. Nunpan pocillo te way jinwá. Pocillo pje'á p'in so pü'í jinwá lojí nun. Plato 'ala'á p'in so pü'í jinwá lojí. Wa mo'ó pajal te custjay. Nin p'iyá nun. Lovin 'üsüs lojí la p'a januc na. Nawa malala nun t'üc' way. Nun ts'üisiqué pajal. Po quelel malala lojí, ne nin lojí wa niná. ⁴⁰ Ma yola jinwá lojí nun. Dios nun jis p'üy la tjiiji. Nun jis qjues la tjiiji 'ots'ipj. ⁴¹ Jupj selé tsjan nujola nun. Jupj selé 'üsüs tulucj nun. Mpes 'üsüs nujola t'as nun Dios jos jin. 'Üsüs la müjí jupj jos jin. Jis tje'yayá jis t'emel cjuwá jisas. Nin lojí, pjü salá nsem nun Dios lal. 'Üsüs wa ca nsem nun nujolá.

⁴² "Malala ca nu mpalas nun, fariseopan. Pjü diez popé nun nuts'a'á, pjaní 'oyá Dios mpes. Tsjutsj culantro jinwá 'oyá Dios mpes. P'a wa tsjutsj ajo jinwá 'oyá. P'a siná popé 'oyá wa Dios mpes. 'Ücj wa nin lojí. Malala p'a wa ma lojí. Dios jos 'üsüs lojí p'a jilal. Jos wa quelel lojí jupj. Ninana ma lojí nun. Jupj jos ca nin la müjí. Niná lojí na, mop'in ca ma'ayá wa nun to'á popé Dios mpes.

⁴³ "Malala ca nu mpalas nun, fariseopan. Judiopan 'a si mulú nt'a po quelel jotjaqué noypan jatja nt'a. Pülücj lyawuñ nt'a, nujisas la p'a wa 'üsüs javelepj nun lal, yom 'üsüs lal javelepj jinwá.

⁴⁴ "Malala ca nu mpalas, Moisés popel sin 'yüsa lojí. Malala ca nu mpalas wa nun fariseopan. Nun nujos p'a wa ca yola nsem nun 'üsüs, nun lojí mpes. Ma t'üc' way 'üsüs nun. Toc patja cruz cjuwá jinwá nun. Cruz cjuwá

mpes nenéyawa ne'aj jil ma salelepj tsjan casá jil yupj. Nin p'iyá la p'a yola 'üsüs nun Dios lal. Ma salelepj pajal malala way nun —nin tjevele Jesús fariseopan jis lal.

⁴⁵ Yom pjaní ne'aj já'asatsja Moisés popel salelepj popa pjaní waytsja jupj. Jupj tjevele Jesús lal:

—Nin velen na, qjuis capj velel wa ncupj.

⁴⁶ Jesús jupj wola tjevele:

—Nin. Malala ca nu mpalas wa nun, nun pülücj solejé Moisés popel po'ó. La p'a su jü'tú pülücj lajay. Pajal costa way nin lajay nun jü'tú. Nun p'iyá ma nin lojí nun su jü'tú. Jas tüpwes ma lojí nun.

⁴⁷ "Malala ca nu mpalas. Püna canapatjá nun popa p'iyá jis tjü'ünan profetapan püná. Quina nun 'ücj justa lojí yupj toc, profetapan patja nt'a. Nun nujola 'üsüs lojí, ma 'üsüs lojí nun. ⁴⁸ Nun solejé malala la t'ajay yupj, püna tapatjá. Yupj la t'ajay 'ücj nun jilal. Yupj jis tjü'ünan profetapan. Nun t'üc' lojí yupj la t'ajay. Nun 'ücj justa lojí yupj toc, profetapan patja nt'a.

⁴⁹ "Dios pjü selé jupj. Nin mpes tjevele: "Profetapan sin majam ca napj yupj nt'a. Apostolpan sin majam wa napj yupj nt'a. Yupj ca la nts'iyacj yupj, yupj patja mpe. P'a nt'a jil na, pje'á la nts'iyacj wa yupj nepé." ⁵⁰ Püna tapatja nun popa p'iyá jis tjü'ünan profetapan. Yupj mwalá way nin la t'ajay. Quina nun nin p'iyá lojí. Nin mpes Dios nucopj ntülüs ca nun pjü mpes, quina patja la t'ajay mpes, püna tapatja la t'ajay mpes 'ots'ipj. Pjü jis tjü'ünan mpes Dios ca nucopj ntülüs nun. ⁵¹ Mwalá way Abel tjü'ünan. Locopyaya pülücj jis tjü'ünan. Judiopan tjü'ünan wa Zacarías. Dios wo wama tepe'e jupj. Mesa Dios ja'ayapj nt'a ne'aj p'in tepe'e jupj. Dios ca jis capj ntülüs quina patjá pjü way mpes. T'üc' niná.

⁵² "Malala ca nu mpalas nun nepenowá, pülücj solejé Moisés popel. Dios jis tje'yaya la p'a 'ücj sin 'yüsa jupj po'ó. Jis tje'yaya 'onin ne ca sin mü'üsüs. Nun ma nujisastsja niná. Tjapja'né 'onin ne ca sin mü'üsüs yupj. Nun p'iyá ma nusin tji'yüsa Dios tjevelá, ma wa jis tja'ayá p'a wa sin 'yüsa yupj —tjevele Jesús.

⁵³ Nepé tjemey na Jesús, ts'a 'in waytsja pajal Moisés popel sin 'yüsa lajay, fariseopan 'ots'ipj. Po jisastsja Jesús malala cüveles, ne pülücj mpes la tjü'üy jupj.

⁵⁴ Po tjepjyacañ ncu malala nyuca tjevele jupj. Po jisastsja jupj malala nyuca cüveles, mpes ca 'ücj jat' mvelecj yupj. Ma quelel lajaytsja jupj.

Malala ma qjuisas p'a wa ca jus nlayecj cupj pyonecj Jesucristo lal.

12 Nin jawas pajal pülücj 'a jis tjiimyula Jesús nt'a.

Pajal pülücj mpes jis tsjom jay t'ajatsj. Pajal pülücj 'a jis tjiimyula na, Jesús tjevele discipulopan jis lal. Pjaní quelel véletsja mwalá way p'in. Po jostsja sin 'yúsatsja niná. Ninana tjevelá: "Nujola t'as fariseopan 'üsüs lajay la p'a januc nt'a, mop'in ma t'üc' 'üsüs yupj. Yupj malala lajay ma si nuc, levadura ma si nuc jinwá. Levadura ma si nuc pan püm mo'ó. Yacjaya pansas t'yüna jupj, mpes 'ücj jus cülayes levadura mo'o pü'ütsja jupj. ² Nin lovin. P'a jyawca la p'a ca jus nlayecj tsjan niná nun poné, ca jus nlayecj nun nujolá. Tsjan cus tüpwijitj, tjapjalén, cus ncjoltses ca. Püna tjapjalén, la

p'a ca jus nucucj. ³ Te toñca nt'a tjevelen, tjejjawca na ca mpjacam p'a wa. Pjü leñ nt'a la tjivisan, yümücj ca mvelecj pjü pjyacañ nt'a. Mpes ca mvelé nun p'a lal tsjan niná nun poné, mvelé nun nujolá.

⁴ "Ca nacj nepena ca quelel jis mü'ü'nacj nun, napj mpes poné mpes. Najamicapan, po ma locj tjejá yupj jis lal. Nu tjü'ünan na, ma polel p'a lajay yupj. ⁵ Napj ca nusin 'yüsa la mejay pjacj ne 'ücj locj jeyá: locj tjejá Dios lal. Jupj 'yü'na na, 'ücj wa na'aj li ts'iyá 'awa püné nt'a, malala lajay jis capj tyüla nt'a. ¡Locj tjejá jupj!

⁶ "Po ma locj tjejá p'a mpes. Dios jyama nun. Jupj ma ca jo' mpa'is nun mpes. Dios ma jo' pe'e tsipyaya tsjictjacj. Tsipyaya cínquiya veinte centavos jaylacj. Yupj pajal tsjictjacj way nun lal. ⁷ Dios selé nol jatja jits'il. Po ma lecj tjejá. Más 'üsüs way jipj tsipyaya pajal pülücj jis lal. T'üc' way ma ca jo' mpa'is jipj mpes.

⁸ "Napj velé t'üc'. Nun welé la p'a jis lal nun ncapij coñcú, Dios angelpañ jis lal ca mvelé wa napj nucopj cyoñ nun. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejjamá.

⁹ Nun welé la p'a jis lal nun ma ncapij coñcú, Dios angelpañ jis lal ca mvelé wa napj ma nucopj cyoñ nun.

¹⁰ "Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejjamá. Malala javelepj napj nin po'ó, Dios 'ücj perdonar liji yupj. Malala javelepj Dios Cjües po'ó, Dios ma ca perdonar lis mijis yupj. Lovin ca jola nsem malala tjowelepj mpes.

¹¹ "P'a jawas niyom ca ncul, ca nu ntji'liñ. Nun lal ca mal wosis nt'a, judiopan 'a si mulú nt'a. Ne'aj jat' mvelecj ca nun po'ó, nun ncapij coñcú mpes. Jepapan jis walap'a'a ca jat' mvelecj nun po'ó nenyawá. Jepa auxiliarij jis walap'a'a ca jat' mvelecj nun po'ó nenyawá. Nin lajay na, po ma nin nujola t'as nun tsjan ca mvelé yupj jis lal yupj malala tjowelepj mpes. ¹² Dios Cjües nusin mü'üsüs ca la mijis tsjan 'ücj jis wala ca mvelé. Mpes po ma locj tjejá nun."

Más 'ücj ma t'emel pülücj qjuisas.

¹³ Yom pjaní pülücj yuwá popa tjevele jupj lal:

—Tjjijyü'ta natjam la mitad ma 'es qjuis papay juts'a'á. Tepe'e qjuis papay. Jupj juts'a'á ncupj cuts'a'á quinam.

¹⁴ Jesús ma la tjiji jupj la tjemyoná. Jupj tjevele:

—¿Tsjan pjucj jele napj jyütütj p'a wa la mitad liji jipj lal? Ma juez jinwá jyütütj napj.

¹⁵ Jesús tjevele wa ne'aj tjatja jis lal:

—In t'ajama. Po ma t'emel pülücj nujisas t'as. Po ma ts'üisiqué t'as nun. Gente ma nin mpes patja, pülücj jatatj mpes.

¹⁶ Parábola mpes sin 'yüsa lis tjiji quinam niná. Tjevele:

—Yom pjaní t'emel pülücj tyá'atsja jupj. Jupj 'isine nt'a pülücj tjevyala pajal. ¹⁷ Mpes nin jólatsja: '¿Tsjan la cüjay? Pülücj tjevelañ mpes cjuwá ca'aj pyajatj tjevyalá.'

¹⁸ Mpes jupj tjevele: 'Nin ca la mejay: napj chiquero witjacj sin mojoy ca. Chiquero más noypan ca sin müjün-sú. Noypan mo'o 'ücj ca mpajatj pjü tjevelañ. Pjü napj nats'a'á 'ücj ca mpajatj ne'aj. ¹⁹ Ninana ca nola nsem napj: "Pajal pülücj tyatj napj. Año pülücj t'üc' la las nsem, pülücj ne'aj tepyajatj mpes. Ma ca tsji' la mejay

quinam napj. Nla ca. Mü'üs ca. 'Ücj najas nsem.'" "

²⁰ Mop'in ma nin tepyala, jupj jólatsja jinwá. Dios tjevele jupj lal: 'Ma jele jin lejay jipj. Yacjaj püste mya pats' ca jipj. Mpes pjü jipj tepyajatj p'a juts'a'á nsem.'

²¹ Jesús tjevele:

—Lovin nin ca nsem ninana lajay jis lal. Nosis nt'a pülücj jatatj la p'in. Cjuwá yupj lovin Dios lal, mpes pjü ca ncawajas, tecya'liñ na.

²² Jesús tjevele wa discipulopan jilal:

—Nin mpes nin velé, po ma pajal nujola t'as tsjan ca n'ajá 'ücj nu la püt'üs. Po ma pajal lapj nyuca nujola t'as tsjan nusin nqui'pá nun jis pülül, nusin 'yawa low-iqué. ²³ Dios la tjiji nu la püt'üs. Jupj ca nu ma'ayas wa nu lo las. Dios la tjiji nun jis p'üy. Jupj nu ma'ayas wa ca pülül. ²⁴ Nujola t'as sanata po'ó. Yupj ma jasin. Velañ ma jacutj. Cjuwá yupj ca'aj ca mo'onsocj yupj yuts'a'á. Dios se 'aya jis la las yupj. Nin mpes solejé jupj ca nu ma'ayas wa nun nujos. Nun más 'üsüs sanata jilal. Yupj pajal tsjictjacj.

²⁵ "¿Ncu nun más 'in püs way ca mpatjaqué nun, pajal nin nujola mpes? Nin tulucj. ²⁶ Pajal tsjicj way niná Dios lal; nun p'in ma polel nin lojí lovin. ¿Tsjan mpes pajal nin nujola nun pjü nujisas mpes? ²⁷ Nujola t'as tsjutsj ts'ituju po'ó. Ma tsji' lajay yupj. Ma wa sa lul. Newa nin, tsjutsj ts'ituju más 'üsüs yustapj Salomón jas quip lal. Salomón jepa püné waytsja jupj. Jas quip pülücj jaylactsja. 'Üsüs justa jas tücü'pe. ²⁸ Dios liji pajal 'üsüs yustapj tsjutsjum. Tsjutsj lejeñ ca nacj yacjaj. Ya pwe ca nacj. Nun más 'üsüs tsjutsjum jis lal. Nin mpes ca jus nlayé Dios ca nu ma'ayas wa nusin quip. Nun 'ots'ots' way p'in poné Dios lal.

²⁹ "Po ma pajal nujola t'as tsjan ca n'ajá, tsjan ca müsiqué. Po ma lapj nyuca nujola t'as nun. ³⁰ Dios ma jisas nin yola 'oyñ nyuca cüta'acj pjü way yupj jisas. Po ma yupj jinwá nujos t'as. Nun jis Papay Dios selé nujos niná. ³¹ Lovin nujos t'as ca nin la müjí Dios jyü'tá. Nujos t'as pjü ca mponecj jupj lal. Nin lojí, Dios ca nu ma'ayas wa niná nujisas.

Más 'ücj pülücj tya'acj Dios pü'ü nt'a.

(Mateo 6.19-21)

³² Jesús tjevele wa:

—Po ma locj tjejá. Nun pjaní way, mop'in no'oveja jinwá nun. Napj nu jyamá. Nun jis Papay Dios quelel nu 'yaya nun müjü'tú wa jupj lal. 'Ücj jupj lal nin nu 'yaya. ³³ Mpes nun nuts'a'á vender la müjí, t'emel jis tja'ayá jis t'emel cjuwá mpes. Nosis nt'a ca jis ma'ayá nun jis t'emel Dios jos jin. Nin lojí, pülücj ca nta'á Dios pü'ü nt'a. Nun to'á Dios pü'ü nt'a lovin ma ncawajas ca. Ne'aj pwecapan ma pequeñ, ma wa jalá calatsas. ³⁴ Más 'ücj pülücj to'á Dios pü'ü nt'a. Nun pülücj to'á nt'a, ne'aj pajal 'üsüs ca nsem nun jis lal —nin tjevele Jesucristo.

Más 'ücj Jesús mozopan la nuc patja Jesús jac'.

³⁵ Jesucristo tjevele wa:

—Napj ca mis nun mpe; p'a jawas ca ncuwis. Lovin la ma nucú niswa ca ncuwis. Lovin la müjí nu tjijyütütj.

³⁶ Mozopan jis patrón la nuc jinwá t'as nun. Jis patrón tjemey, tjowaya jinwá napj. Mozopan jis patrón ncuwim, mpes la nuc. Jupj jac' na, ca mveles: 'Jun tjecjyoltse jun vilicj', ne leñ way yupj ca jun ncjoltsecj. ³⁷ Jis patrón tjac' na, mozopan po 'ücj jisas nsem la nuactsja yupj custjay. Po 'ücj jisas nsem yupj newa la-jaytsja jupj tjijyütá. Nin jinwá la müjí nun. Nun jis patrón la p'a jis patrón jin tulucj. Jupj ca pasal 'üsüs la mi-jis jupj jomozopan mpes, yupj lajaytsja jupj tjijyütá. Jis patrón 'ücj ca la mijis jis ma'ayas jis la las. Jis müjütüs ca majatjum yupj. Ncuwim jupj, jis ma'ayas jis la las. Napj tjacuwis na, nin p'iyá ca la mejay napj nun mpes. T'üc' niná.

³⁸ "Nun napj namozopan. Ma solejé 'ona ncuwim napj. Püste culupwen nt'a ncuwim ca nacj. Nasa jyawca na ncuwim ca nacj. Nun newa la nu nucú napj cuwis na, po 'ücj nujisas nsem nun. ³⁹ Nusin tji'yüsa niná: nun ma solejé 'ona ncuwim napj. Nin p'iyá yom ne'aj wo ma seletsja 'ona ncuwim pwequepj, mpes tjejá, ma tjejá-ma jupj wo. Tjejá na, pwequepj tjac', wama tjemey, tūpweca. Ma nin la müjí nun, yom tjejá jinwá. ⁴⁰ Nun la ntjunucú, lovin la tujú napj nu tjijyütütj. Napj cuwis na, nun ma ca jus nlayé niná jawas jyawca na ncuwim. Nun ca nujola nsem napj ma ca ncuwim custjay —tjevele Jesús.

⁴¹ Pedro tjevele Jesús lal:

—Nejepa ¿ncu ncupj p'in qjuisin 'yüsa lejaj jipj, parábola niná mpes? ¿Ncu pjü sin 'yüsa lejaj wa nin tjevelen mpes?

⁴² Qjuis Jepa Jesús tjevele:

—Niná velé pjü way nomozopan 'üsüs witjacj jis lal.

P'a parábola tjevele wa jupj jupj jomozopan sin po'ó. (Sin tji'yüsa lis tjiji ca 'üsüs tsji' la mijicj jupj mpes, jupj leñ na.) Ninana jupj tjevelá:

—¿Ncu mozopan 'üsüs way nun? Napj ca mvelé mozo 'üsüs way po'ó. Niná mozo la tjiji jupj patrón tji-jyütá. 'Üsüs way si 'üsütsja jupj. Mpes jupj patrón la tji-ji mozo niná jepa tepyala la p'a mozopan jis lal. Tjevele ca jis ma'ayas jis ve yupj jalá na. ⁴³ Jupj patrón leñ na, jomozo niná newa 'üsüs liji. Jupj patrón wo nt'a tjac' na, ca nucus jupj jomozo pjü la tjiji jupj tjevelá. Nin mpes 'üsüs ca mpalas mozo niná. ⁴⁴ Jupj patrón ca mveles mozo niná ca pjü majamas jupj juts'a'á popé. T'üc' niná.

⁴⁵ "Mozo ma 'üsüs liji, p'a casá ca nsem jupj lal. Jupj patrón püs way leñ ca nacj. Mpes jupj mozo jola: 'Napj patrón ma 'ucuy quinam'. Malala liji jupj ca nacj. Si süpú mozopan p'a witjacj, niyom nepenowá, nequem nepenowá. Pajal püné lyaja, pajal püné mü'ü 'ots'ipj. Myona jupj. ⁴⁶ P'a jawas ncuwim jupj patrón. Mozo ma li nucú na ca ncuwim jupj. Ma ca jus nlayes jupj ca ncuwim quinam. Jupj patrón pajal ca cus ntülüs mozo niná, malala la tjiji mpes. Jupj patrón lovin nin liji mozopan malala jis lal, yupj ma la tjajay jupj tjijyütá.

⁴⁷ Jupj mozo seletsja tsjan jostsja jupj patrón. Jupj sin nin ma nin la tjiji, mpes jupj patrón yümücj nsüpüs ca jupj. ⁴⁸ Mozo p'a wa ma selé tsjan jos jupj patrón ca nacj. Malala liji wa jupj ca nacj. Malala la tjiji mpes jupj

patrón tsjicj way p'in ca cus ntülüs jupj. Tsjicj way p'in ca nsüpüs jupj, ma seletsja mpes. Nin p'iyá Dios lal. Dios pülücj jas tji'yüsa la tjiji jomozá, jos wa jomozo niná pajal 'üsüs tsji' liji jupj mpes. Dios pajal cus tjep'ya'sa jomozo 'ücj tsji' la mijis jupj mpes, Dios jos mozo niná pajal 'üsüs ca tsji' la mijis jupj mpes —nin tjevele Jesús.

Pjü ma ca nin p'iyá yola Jesús po'ó.

(Mateo 10.34-36)

⁴⁹ Jesús tjevele wa:

—Napj tjacuwis la veles pjacj t'üc' nin liji Mpapay Dios jos jin. Napj velé 'awa jinwá ca nsem. Pajal 'ücj najas nsem napj, t'üc' la tjejay nam. ⁵⁰ Mpapay jos mwalá way malala ne palá, mpes po najas leñ way ca nin ma palas, jupj jos jin. ⁵¹ ¿Ncu nujola napj tjacuwis pjü nin p'iyá yola lis mejay nosis nt'a? Nin tulucj. Ca p'a casá yola nsem, napj tjacuwis mpes. (Nepénowa ca mponecj napj lal. Nepénowa ca ma mponecj.) ⁵² Jis wa pjaní nt'a, p'a casá yola nsem nepenowá p'a jilal. Jis wa nt'a cínquiya ne'aj patja, cont'e ca mponecj ca nacj; mat'e ma ca mponecj. Mpes mat'e ca p'a casá yola nsem cont'e jis lal. Nin ca nsem quinam. ⁵³ Nenéyawa popay ma ca nin p'iyá jola jatjam lal; jupj jatjam ma ca nin p'iyá jola popay lal. Nenéyawa jamay ma ca nin p'iyá jola jucucus lal; jupj jucucus ma ca nin p'iyá jola jamay lal. Nenéyawa pwisam ma ca nin p'iyá jola jupj nuera lal; jupj nuera ma ca nin p'iyá jola pwisam lal.

Más 'ücj pjü way Dios lal javelepj yupj jisas jupj ma ca jola nsem yupj malala la tjajay.

(Mateo 16.1-4; 5.25-26; Marcos 8.11-13)

⁵⁴ Jesús tjevele wa pülücj 'a jis tjimyula jilal:

—Mol tjac' na t'yaja mo'ó, nun leñ way welé: 'Nasa majawus ca', ne nin pyala. ⁵⁵ Nin p'iyá lüpjü jac' na sur mpe, nun welé: 'Quina ca pajal ma'awus', ne nin pyala. ⁵⁶ Tsjun po'ó 'üsüs lo palá nucú, nosis 'üsüs lo palá nucú wa, mpes nusin 'yüsa tsjan ca mpalas. ¿Tsjan mpes ma 'üsüs lo palá nucú tsjan pyala quinam, mpes ca nusin mü'üsüs tsjan liji Dios? Nun welé nun quelel nusin 'yüsa Dios po'ó. T'üc' tulucj. Mpes ma nusin 'yüsa tsjan liji Dios quinam nun nt'a.

⁵⁷ "Nujola t'as tsjan más 'ücj Dios lal ca nun la müjí quinam. ⁵⁸ Leñ way la müjí niná. Ma nin lojí, malala ca nsem, niná napj velé jinwá ca nsem. La p'a quelel t'ya vele jipj po'ó jepa lal ca nacj. Nin jele t'as ca 'ücj la mijin jupj lal quinam, jupj ma nin tjevele na p'in. Ma nin lejaj, jupj ca mim jipj lal juez wolap'a'á. Nin mpes ca cyapj ntülüs. Ca mveles jupj auxiliar ca mya manus cawilta mo'ó. ⁵⁹ Juez ma wa ca jin majamas ma pjü way jaylaj la tjejay nas, jupj la tjemyona jin p'iyá. Pjü way jaylaj la mijin. Niná t'üc' way —tjevele Jesús.

Más 'ücj pjü way pajal yola malala la tjajay. Más 'ücj Dios jos jin lajay.

13 Locopyaya nepénowa tjiquil Jesús nt'a, tjowelepj malala jis tepyala Galilea mo'o tapatja

nepenowá. Dios wo nt'a tji animal jis la 'ünan, jis la 'ayas Dios mpes. Nin lajaytsja na, Pilato tjac', jis tji'yü'na yupj, mpes jis 'as la tjiwyuca animal jis 'as lal. Nin tjowelepj yupj Jesús lal. ²Jesús jis wala tjevele: "¿Ncu nujola más malala nyuca la tjajay yupj la p'a wa Galilea mo'o tapatja jilal, mpes malala jis tepyala yupj? ³Nin tulucj. Pajal nujola t'as nun p'iyá malala nyuca la tjüj' wa. Dios jos jin la müj' quinam. Ma nin loj', nca'liqué ca nun yupj jinwá. ⁴Siloé nt'a, wosis pajal campanya toñca jis capaná tjeയാca niyom diez y ocho casa'á, mpes tecya'liñ. ¿Ncu nujola más malala nyuca la tjajay yupj la p'a jilal, Jerusalén nt'a patja jilal? ⁵Nin tulucj. Pajal nujola t'as nun p'iyá malala nyuca la tjüj' wa. Dios jos jin la müj' quinam. Ma nin loj', nun nca'liqué wa ca, yupj jin p'iyá", tjevele Jesús. ⁶Parábola mpes sin tji'yüsa lis tjiji wa niná. Nin tjevele jupj: "Yom pjaní yo higuera sínetsja yo witjacj sine nt'a. (Higuera wolas 'ücj la pis.) Locopyaya yom niná tjac' jupj higuera nt'a, jupj wolas la tepyala. Cjuwá waytsja jupj. Lo valas po'ó, mop'in cjuwá. ⁷Mpes jupj tjevele jomozo lal: 'Año cont'e yo wolas la tjinyuctsja napj. Cjuwá. Mpes ca mojcj jupj. ¿Tsjan mpes jupj sin ntojom nínawa momas?' ⁸Jupj jomozo ma jostsja jupj ca nin la mijis. Mpes jupj wola tjevele: 'Niswa 'in la 'unyuca así 'otoñ yon año pjaní. Yon t'asiyú ca jay mojcj momas, lu'luy ca la mejay. Vaca pwiya'a ca t'asiyú mo'onsó más 'ücj mvalas. ⁹P'a año tjejyawca na, pajal 'üsüs mvalas ca nacj. Ma velam, 'ücj le jocj.'" Nin tjevele Jesús. (Mpes sin tji'yüsa lis tjiji nin p'iyá ca nsem yupj jis lal. Ma 'üsüs lajay Dios jos jin, malala ca jis mpalas.)

Quepj palá pwi'tje jin wínetsja. Jesús tji'yü'sa la tjiji jupj.

¹⁰Sábado pjaní, nin jawas judiopan ma tsji' lajay na, Jesús sin 'yüsa la síjitsja yupj. Wa nt'a, judiopan 'a si mulú nt'a, sin 'yüsa la síjitsja jupj. ¹¹Quepj malala jos tjac' wa ne'aj. Palá palá pwi'tje jin wínetsja. Año diez y ocho nas ma polel se t'antsja jupj. Lapanen malala jos la tjiji, mpes nin tepyala. ¹²Jesús jus tjinyuca na, la tjemyona tjac'. Tjevele jupj lal:

—Jipj 'i tjü'ü'sa quinam.

¹³Jesús po la tje'yot'a quepan, ne leñ way tji'yü'sa. Jas t'yantsja tepyala quepan. Tjevele tjüwü'i Dios lal, 'üsüs tjevele Dios po'ó. ¹⁴Nin tepyala na, jepa pjaní wo nt'a ts'i tji'ina jupj. Jesús tji'yü'sa la tjiji sábado na, mpes ts'i tji'ina. Jupj jólatsja malala Jesús 'yü'sa liji sábado na, israelpan ma tsji' lajay jawas. Mpes jepa niná tjevele la p'a jilal ne'aj:

—Jyawca séisiya 'ücj tsji' lijicj. Nin jawas nculá nu mü'üsüs la mijis. Po ma nculá nu mü'üsüs la mijis sábado na.

¹⁵Jepa nin tjevele na, qjuis Jepa Jesús jupj wola tjevele:

—Malala way nun. Nun welé napj malala, quepj pjaní cus tjep'yacj mpes sábado na. Nun lovin jis capj p'o'sá nun jis animalpan sábado na. 'Ücj nun lal nin loj' sábado na. Nun jis buey tsyu'pa toñca lyaja na sábado na, nun pjü 'osocté, monú jupj 'üsú mo'ó, ca mü'üm jupj

sábado na. Nin p'iyá loj' nun jis soysoy mpes. ¹⁶Quepj más 'üsüs vaca lal. Quepj niná Abraham püna tüpü'ü popa p'iyá jupj. Satanás tsyu'pa quepj niná, mpes malala jos tepyala. Año diez y ocho newa tsyú'patsja jupj. Mpes 'ücj la soc sábado na.

¹⁷Jesús nin tjevele na, jupj enemigopan jis tjemayca. Pjü ne'aj tjatja 'ücj jisastsja pajal, Jesús pajal 'üsüs la tjiji mpes.

Ma pjü way Dios jisas, Dios mpes 'a si mulú sin popé.
(Mateo 13.31-32; Marcos 4.30-32)

¹⁸Mpes Jesús tjevele:

—¿Tsjan ca mpalas Dios si jütüta jis lal? Parábola ca mvelé napj, nusin la 'üsüs la mejay tsjan ca mpalas.

¹⁹Mostaza setel jinwá ca nsem. Yom mostaza sine 'amá mo'ó, jupj sine nt'a. Setel niná tsjicj way pajal. Locopyaya setel tecyojo, t'yüna, pajal püné tepyala. Yo püné tepyala jupj, setel tsjicj way. Püné na, tsipyaya tjiquil, jis tsintsil la tjajay yo jay nt'a. (Nin p'iyá ca nsem Dios si jütüta jis lal.)

²⁰P'a wa nin p'iyá tjevele Jesús:

—¿Tsjan ca mpalas Dios si jütüta jis lal? P'a parábola ca mvelé napj, nusin la 'üsüs la mejay tsjan ca mpalas.

²¹Levadura jinwá ca nsem. Quepj levadura tyá'atsja. Harina medida cont'e lal la süpjütj la tjiji jupj, pan la tji-jí. Levadura mpes pjü jis t'yüna harinas. Nin p'iyá ca nsem Dios si jütüta jis lal —nin tjevele Jesús.

Quina p'in 'ücj Dios ts'uyupj se palá gentas. P'a jawas ma ca polel nin la mijicj.
(Mateo 7.13-14, 21-23)

²²Jesús newa jámatsja Jerusalén nt'a, mpes nepénowa patja jin jámatsja, jis wa pjaní pjaní lejeñ jin jámatsja. Ne'aj ne'aj tjemey. Yupj tapatja nt'a lovin sin 'yüsa la síjitsja. ²³Ne'aj patja popa pjaní la tji'yüya jupj lal:

—Nejepa ¿ncu pjaní way p'in ca Dios lal mpatjam, jupj perdonar lis tjiji mpes?

Jesús tjevele yupj jilal ne'aj:

²⁴—'In t'ajama nin p'in la müj' napj velé jinwá. Niná napj velé jun vilicj la'í way jinwá, 'ücj la winin la püt'üs Dios lal. Pülücj ca quelel mpatjam Dios lal ne ma ca polel mpatjam jupj lal. ²⁵Dios wo jun vilicj jun cjol jinwá quinam. Ts'ac' p'a wa jun t'yolon ca nsem. Jupj jun t'yo'na na, nun ma ca polel ne'aj la winin la püt'üs jupj lal. Nun nepenowá ca quelel mpatjaqué jupj lal, ne ma ca polel la müj'. Nun nepenowá ca mvelé Dios lal: 'Jipj cupj qjuis Jepa. Jun tjecjyoltse, 'ücj qjuis la winin.' Pajal ca la moná, newa ma ca polel ne'aj la winin la püt'üs jupj lal. Jupj ca mveles nun lal: 'Ma selé ca'aj mpe tju-culá nun. Nun ma ncapj coñcó.' ²⁶Nin mpes nun ca mvelé: 'Püna tjelyajacj jipj lal. Tjimyüsiqecj jipj lal. Jipj sin 'yüsa la tjejay cupj pyatjaqecj nt'a.' ²⁷Newa ca mveles jupj: 'Ma selé ca'aj mpe tju-culá nun. Nun ma ncapj coñcó. Lowa napj mpe. Nun pjü way malala nyuca loj'.

²⁸"Nun ca su nucu Abraham, Isaac 'ots'ipj, Jacob 'ots'ipj, pjü profetapan 'ots'ipj Dios jyü'ta nt'a. Yupj

ne'aj ca majatjum. Nun ca pje'á lüjüqué, mpes nun lüjüqué nt'a yümücj ca la mpuyú. Nun ca wis jas nqui'lí, pajal ts'u 'inyá mpes. ²⁹ Pülücj ca ncul p'a nepé, majatjum jis la las Dios jyü'ta nt'a. Tsiquin mpe ncul wa, t'yaja mpe ncul wa, norte mpe ncul wa, sur mpe ncul wa. ³⁰ Nujola t'as: nepénowa más 'in malala lajaytsja más leñ way 'üsüs ca jis mpalas Dios lal. Nepénowa más 'in 'üsüs lajaytsja más costa way nsem 'üsüs se palá yupj Dios lal —nin tjevele Jesús.

³¹ T'üc' tjevele na, fariseopan nepénowa tjiquil, tjow-elepj Jesús lal:

—Jutja quiyam jipj quelel jaytsja nt'a. Herodes quelel 'i 'ünana. (Herodes jepa pünetsja Galilea mo'ó.)

³² Mpes Jesús yupj jis lal tjevele:

—Herodes joyomac' jinwá jupj. 'Ücj jos li tsuwile. Lowa, nun ca mvelé jupj lal napj newa tsji' lejaj. Yacjaj, ya 'ots'ipj ca pje'á la nts'i lapanenpan, ca jis mü'üsüs lis mejay malala jisas. Yaya sipé leñ way ca ncawajas tsji' lejaj. ³³ Newa yacjaj, ya 'ots'ipj, yaya sipé 'ots'ipj ne'aj ca mis Jerusalén nt'a. P'a nt'a ma polel jis la ca'liñ profetapan. Nin mpes más 'ücj ma pats' napj Jerusalén mo'ó.

³⁴ "Nun Jerusalén nt'a potjaqué, profetapan su 'ü'ná lovin. Pe lo ts'iyaná Dios sin tjejyama jilal, su 'ü'ná yupj. La pülücj napj quelel 'a nusí mulutsja nun napj nt'a. Castlyaj jupj tsjictjaj se t'olona, nin p'iyá quelel lejajtsja nun jilal. Nun ma jisastsja lovin. ³⁵ Nusin tjü'üsüs niná. Dios ma nucopj cyoñca quinam nun potjaqué nt'a. Napj ca mis quinam nun mpe. Nun ma quelel la nojí na, ma ca nus nucú. P'a jawas p'a casá nujola ca nsem nun. Nun ca mvelé napj nin po'ó: 'Dios pajal 'üsüs ca la mijis jipj mpes. Dios mpes velen jipj, Dios ne cupj qjuis Jepa Püné.' Nin tjowelé na, ca niswa ncuwis nun nt'a. T'üc' way ca nin nsem —nin tjevele Jesús.

Jesús tji'yü'sa la tjiji yom pajal t'yünt'ünú.

14 Sábado pjaní Jesús tjemey fariseo wo nt'a lo las. Fariseo niná jepa waytsja fariseopan jilal.

Fariseopan p'a wa nepenowá tjatja wa jupj wo nt'a. Pajal tjunuc yupj 'oyñ nyuca la mijis Jesús; judiopan ma tsji' lajay sábado na. ² Ne'aj yom malala jos tjá'asa Jesús wolap'a'á. Pajal jas t'ünt'üntsjaj jupj, malala jostsjaj mpes. ³ Mpes Jesús tjevele niyom jilal, Moisés popel salejeptsja yupj nepenowá, fariseopan nepenowá:

—Sábado jawas ma tsji' lijicj cupj. ¿Ncu Moisés popel vele 'ücj 'yü'sa lijicj sábado na? ¿Ncu malala nin lijicj?

⁴ Ma lal tjowelepj yupj. Jesús ntjü'le malala jos, tji'yü'sa la tjiji jupj. Tji'yü'sa na, Jesús jas tjejyama jupj.

⁵ Tjemey na, Jesús tjevele niyom jilal:

—Nun jis soysoy 'üsú campwila mo'ó tjejyaca na ¿ncu ma leñ way pje'á la nts'iyá jupj sábado na 'ots'ipj? ¿Ncu ma nin lojí nun jis buey mpes wa?

⁶ Yupj ma salejeptsja tsjan wola cüvelecj Jesús lal.

Jesús tjevele más 'ücj ma püné jin yola yupj p'iyá.

⁷ Jesús tjinyuca nepénowa más 'in 'üsüs nt'a lis t'apj la 'osos, noypan jatja nt'a. Yupj tjiquil wa jis la las

fariseo wo nt'a. Mpes parábola tjevele Jesús; sin 'yüsa lis tjiji más 'ücj ma püné jin yola yupj p'iyá. Ninana tjevelá:

⁸ —Ca nacj jemica pülücj way tya'a la las, ne jipj lal tjevele la cuwis la las. Nin liji na, po ma la nt'an jipj más 'in 'üsüs nt'a la 'osos, noypan jatja nt'a. Ca nacj p'a wa más püné jipj lal 'ucuy wa. Jemica jupj lal tjevele wa la cuwis jupj. ⁹ Mpes jemica ncuwim jipj nt'a, ca mveles: 'Jipj jac' nt'a ma'ayan ma'ajam niná yomen'. Mpes jipj ca mim, ma'ajam p'a nt'a. Más malala nt'a nsem pjü jilal jipj jac' nt'a. Mpes pjü ne'aj ca nucucj püné tulucj jipj, ne jipj ca pajal mya maycas. ¹⁰ Mpes p'a casá ca la mijin. Jemica jipj lal vele la cuwis la las, jipj ca mim, ma'ajam silla más malala nt'a ne'aj. Mpes jemica ca mveles jipj lal: 'Najamica, was, nt'i'isa más 'ücj nt'a'. Mpes pjü ne'aj ca nucucj püné way jipj jupj lal. ¹¹ Nun popa pjaní püné jin jola jupj p'iyá, Dios ca tsjicj way la mijis jupj. Tsjicj jin jola jupj p'iyá, Dios más püné ca la mijis jupj.

Jesús tjevele yom 'üsüs liji cjuwá jilal, Dios ca 'üsüs la mijis jupj lal 'ots'ipj.

¹² Jesús tjevele wa yomen lal, yom niná jupj lal tjevele la cuwis. Tjevele:

—Jipj pülücj lejaj na pülücj jis la las, lots'ac' culupwen nt'a já'asa na ca nacj, püste na ca nacj, po ma lovin ca mvelen jis la cuwis jemicanpan p'in. Ma lovin ca mvelen jis la cuwis pyülücpan p'in. Ma lovin ca mvelen jis la cuwis jepeypan p'in. Ma lovin ca mvelen jis la cuwis pülücj jatatj p'in, ne'aj patja sin popé. Yupj 'ücj mvelecj la cuwis wa jipj, yupj jis wa nt'a. Yupj polel 'üsüs lajay jipj lal, jipj 'üsüs lis tjejay mpes. ¹³ Mpes po ma nin la mijin jipj. Pülücj lejaj na pülücj jis la las, jipj ca mvelen jis la cuwis jis t'emel cjuwá. Ca mvelen jis la cuwis jis más tulucj, jis tecj tulucj. Ca mvelen jis la cuwis ma polel jil. Ca mvelen jis la cuwis yun tulucj. ¹⁴ Cjuwá yupj. Yupj ma polel 'üsüs la mijicj jipj lal, jipj 'üsüs lis tjejay mpes. Mpes Dios p'iyá ca 'üsüs la mijis jipj mpes. P'a jawas Dios ca sin müjünsüs 'üsüs witjacj, tecya'liñ sin popé. Lovin ca mpatjam Dios lal. Dios nin liji na, jupj ca 'üsüs la mijis jipj lal, jipj 'üsüs lis tjejay mpes.

Israelpan pülücj ma ca mpatjam Dios lal. Pülücj way israelpan tulucj ca mpatjam Dios lal.

(Mateo 22.1-10)

¹⁵ Jesús lal tjalá popa pjaní tjapjaca wa Jesús tjevelá. Tjapjaca na, tjevele Jesús lal:

—Dios ca pülücj jis la las la mijis jupj jyü'ta nt'a. Tsjay ca 'üsüs nsem ne'aj jalá jis lal.

¹⁶ Jupj nin tjevele mpes, Jesús jas tji'yüsa la tjiji pjacj ca nlajas ne'aj. Parábola niná tjevele jupj:

—Yom pjaní pajal pülücj la tjiji jis la las, pülücj jilal tjevele jis la cuwis. ¹⁷ Jupj quelel lyájatsja na, jomozo jas tjejyama la veles yupj jilal: 'Nculá quinam. Nasa 'ücj la tjejay nu lo las.' ¹⁸ Mpes jomozo yupj nt'a tjemey. Mop'in yupj pjü way nin p'iyá tjowelepj ma polel jiltsja. Mwalá way yupj sin popé tjevele: "Amá jaylacj la tjejay napj. Quelel jum nyuc ca 'ücj nacj. Ma nin jele t'as ma

jum.' ¹⁹ P'a wa tjevele: 'Buey diéziya jaylacj la tjejay. Mpes quina ca mis nyuc 'oyn nyuca lejeñ. Ma nin jele t'as ma jum.' ²⁰ P'a wa tjevele: 'Tjawayis quinam, mpes ma polel jum'. ²¹ Mpes jomozo jupj patrón nt'a tjemey niswá. Tjevele patrón lal tsjan tjowelepj yupj. Mozo tjevele tjapjaca na, ts'i tji'ina jupj. Tjevele jomozo lal: 'Leñ way pülücj patja nt'a jutja. Ne'aj jümücj la püné nt'a, jümücj la'í nt'a wa, gente la mpalan jipj. Pülücj patja nepé jis lal ncuwim jis t'emel cjuwá jis lal, jis mas tulucj jis lal 'ots'ipj, jis tecj tulucj jis lal 'ots'ipj, yun tulucj jis lal 'ots'ipj, ma polel jil jis lal 'ots'ipj. Jis lal ncuwim pjü.'

²² "Locopyaya jomozo tjac' niswá. Tjevele: 'Napj la tjejay jipj ntjijütütj. Newa leñ nepenowá mesa nt'a.'

²³ Mpes jupj patrón tjevele mozo lal: 'La nt'a patja nt'a jutja. Ne'aj ca lis mpalan jümücj püné nt'a, jümücj la'í nt'a 'ots'ipj. Lis tjemyona ncul, pajal pülücj nlawuñ nawá nt'a. ²⁴ Mwalá jilal tjevelé ma ca nlajacj napj la tjejay jis la las. T'üc' way.'

Nasa t'üc' tjevele parabolás Jesús.

Ma quelel jatja jama jupj juts'a'á mpe, ma polel si 'üsú Jesús lal.

(Mateo 10.37-38)

²⁵ P'a jyawca na, pajal pülücj sa coñtsja Jesús. Jupj la nujuya, jis wala tjinyuca, tjevele yupj jis lal: ²⁶ "Najas napj lal japon más quelel la najay pjü jis lal. Ma ca nin yola nsem ncu 'ücj niná sejamay lal. Ma ca nin yola nsem ncu 'ücj niná sejats'om lal. Ma ca nin yola nsem ncu 'ücj niná jis ts'uyupj jis lal. Ma wa ca nin yola nsem ncu 'ücj niná yupj jis pülücpan jis lal. Ma ca nin yola nsem ncu ca malala jis mpalas, nca'liñ ca nacj, yupj ncapj jacoñ mpes. Yupj niná mpes nin yolá, ma polel napj discipulopan nsem yupj. ²⁷ Ma jisas malala se palá, napj discipulopan tulucj nsem yupj. Najas yupj nin p'iyá lajay, napj lejay jinwá. 'Ücj napj lal malala ne palá. 'Ücj napj lal ni p'í'í cruz po'ó. Yupj ma quelel lajay napj lejay jinwá, napj discipulopan tulucj nsem yupj. ²⁸ Nujola t'as costa way ncapj coñcó. Nujola t'as ncu t'üc' way quelel ncapj coñcó. Nun popa quelel si jünsa wosis pajal püné, mwalá way 'etjele, sin pyaca nol jaylacj si jünsa wosis. Jola ncu t'üc' t'emel la cawajas la jünsús wosis. ²⁹ Ma nin liji, tyoca, si jünsa tsjomis la p'in ca nacj. Nin la tjiji na, ma polel cyawaja wosis ca nacj. Mpes pjü tjunuc nin la tjiji, pjü la mpjüts'ünücj ca jupj. ³⁰ Ca mvelecj: 'Jupj quelel jas tjijyünsa wosis, newa ma polel pjü tcyawaja jupj'.

³¹ "Nin p'iyá jepa püné lal. Jupj quelel jama jupj militarpan jilal ca nacj. Quelel le palana p'a wa lal, jupj militarpan jilal. Wine secj p'in, 'etjele jupj, jola nsem ncu 'ücj le palana p'a jepa lal. Jola nsem militarpan diez mil si manuna ca nacj. Jepa p'a wa militarpan veinte mil si manuna, más pülücj witjacj yupj jupj militarpan jilal.

³² Jupj más püné tulucj, jupj ca sin majamas auxiliapan nepenowá p'a jepa nt'a. Custjay pajal campa toñca p'a, ca sin majamas, ca jupj lal la mü'üyacj 'onin ne 'ücj jis la püt'üs, ma la mpa'nacj. ³³ Nin p'iyá nun jis

lal. Nujola t'as costa way ncapj coñcó. Nun ma nin nujola pjü way nun nuts'a'á Dios juts'a'á, napj discipulopan tulucj nsem nun.

³⁴ "Sal 'üsús way. (Sal mpes ts'yuca pwisis, ma malala mpalas, ma mojo jupj.) Nin tulucj sal ma wüjü na. Sal ma wüjü na, ma polel wüjü lajay yupj. ³⁵ Ma wa 'yü'sa liji momas abono jinwá. Ma wa 'yü'sa liji abono 'amá la ts'uc. Na'aj la ts'i p'in. Nin p'iyá nun jis lal. Sal 'üsús jinwá t'as nun", nin tjevele Jesús.

Jesús sin tji'yüsa lis tjiji Dios quelel liji pjü gente.

(Mateo 18.10-14)

15 Pülücj 'a jis tjimyula Jesús nt'a. Yupj nepenowá impuesto jaylacj jat'anquepj pátjatsja. Jupj nt'a tjiquil wa p'a witjacj malala nyuca lajay. Quelel pjyacañtsja Jesús tjevelá. ² Nin mpes fariseopan tülü way tjowelepj Jesús malala. Nin p'iyá tjowelepj niyom p'a wa, Moisés popel sin 'yüsa lajay. Tjowelepj: "Yom niná 'ücj jos jiquil malala nyuca lajay. Lyaja wa jupj yupj jis lal."

³ Yupj nin tjowelepj, mpes Jesús parábola tjevele yupj jis lal. Sin 'yüsa lis tjiji Dios jos pjü ca cus ncoñcocj jupj. Ninana tjevelá: ⁴ "Nun popa pjaní oveja cien tya'a jupj ca nacj, pajal pülücj. Pjü way jos jupj. Pjaní leñ tjevyala na, jupj ca mim la mpalas jupj. Oveja noventa y nueve pjü lyawuñ tsjutsj jalá nt'a. Pjü lejeñ ca mim yomen. Oveja pjaní jus tjinyuca nas ca la mpalas. ⁵ Jus tjinyuca nam, 'ücj jos nsem pajal. Oveja ca jüpjüs mpüntüs, nt-jamas. Wo nt'a ca mim. ⁶ Jus tjevyanta na wo nt'a, ca 'a jis mulus jomicapan, la p'a wa ne'aj patja ca 'a jis mulus wa. Ca mveles yupj jilal: "Ücj nujisas t'as napj lal. Napj oveja leñtsja, jus tjinyuc quinam."

⁷ "Nin p'iyá Dios lal —tjevele Jesús—. Pülücj 'üsús Dios lal ca nacj, noventa y nueve ca nacj. Yupj püna la tjajay 'ücj newa lajay yupj. Ca nacj yom pjaní way p'in malálatsja. Locopyaya jola tepyala malala nyuca la tjiji. Dios jos jinwá quelel liji quinam. Dios pü'ü nt'a más 'ücj jisas nsem jupj mpes, pülücj 'üsús witjacj jilal."

⁸ Jesús p'a parábola tjevele quinam. (Newa sin tji'yüsa lis tjiji Dios pajal quelel liji gentas.) Nin tjevele jupj: "Quepj t'emel c'a diéziya tya'a ca nacj. Pjaní palá yaca, ne ma si nuc ca nacj. Nin tepyala na, t'üc' way 'iyó si müjü, lepa jupj. Ca wa la majapjunus, ca la mpalas jupj t'emel. Jus tjinyuca nas ca la mpalas. Lovin nin lajay nequem. ⁹ Jus tjinyuca na, 'a jis mulus ca jupj jomicapan, la p'a wa ne'aj patja 'ots'ipj. Jupj ca mveles yupj jilal: "Ücj nujisas t'as napj lal. Napj nt'emel palá tjejaca, ma si nuctsja, nasa jus tjinyuc." Nin ca mveles jupj.

¹⁰ Nin p'iyá Dios angelpán 'ücj jisas yom pjaní way mpes, quepj pjaní way mpes. Malálatsja ca nacj jupj püná. Quina ma jos niná jupj malala la tjijá; 'üsús quelel liji quinam Dios jos jinwá."

¹¹ Jesús p'a parábola tjevele quinam. (Newa quelel sin 'yüsa líjitsja Dios pjü quelel la siji.) Jesús tjevele: "Yom pjaní, mat'e jatjampan jupj. ¹² Ts'ac' pjaní jatjam pjyapja tjevele popay lal: 'Mpapay, jipj quelel ne 'antsja jipj jits'a'á popé, quina ma 'en'. Mpes jupj popay pjaní pjaní jis tje'yaya jatjampan manas pjü yupj yuts'a'á. ¹³ P'a

jyawca na, jatjam pjyapja pjü vender la tjiji jupj popay tje'yayá. T'emel lal pajal campa tjemey popay mpe. Tjemey nt'a malala nyuca la tjiji. Pjü jis tje'yaya t'emel. Tecyawaja.

¹⁴ "Pjü jupj juts'a'a cjuwatsja na, pjü cjuwatsja wa jis la las jupj tüpü'ü nt'a. Pues pjü cjuwatsja jis la las ne'aj. Mpes cjuwatsja wa jupj. ¹⁵ Tjemey jupj, yom ne'aj tüpü'ü nt'a. Quelel tsji' ljijsja yom mpes. Yom niná jas tje'yama jupj malana lyawuñ nt'a, jupj ca jis ma'ayas jis la las. ¹⁶ Pajal vecj pé'etsja jupj. Malana jalá po jostjsja wa jupj. Pjü 'aya secj yupj. ¹⁷ Locopyaya 'üsüs jola tepyala jupj. Jupj jólatsja: 'Mpapay jomozopan pülücj si manuna. Pülücj jatatj jis la las yupj pjü. Napj qui'á 'os, vecj ni pü'í. ¹⁸ Mpes ca nin müjünsü, ca mis quinam mpapay nt'a. Ca mvelé jupj lal: "Mpapay, malala nyuca la tjejay napj Dios lal, jipj lal 'ots'ipj. ¹⁹ Jetjam tulucj jin-wá napj quinam. 'Üsüs tulucj napj jipj lal. Nin nt'a ma 'en tsji' la mejay, Mpapay. Jipj myozo nsem napj.'"

²⁰ Nin la tjiji jupj. Jas nisa, tjemey popay nt'a.

"Custjay campa wine p'in, jupj popay jus tjinyuca jupj. Popay po jólatsja malala tepyala jatjam. Ts'üequené tjemey la nujüsü jupj. Col tjevyala jupj. Po 'ücj jostjsja jatjam tjac'.

²¹ "Jupj jatjam tjevele popay lal: 'Mpapay, malala nyuca la tjejay napj Dios lal, jipj lal 'ots'ipj. Jetjam tulucj jin-wá napj quinam. 'Üsüs tulucj napj jipj lal.' ²² Jupj popay ma nin jólatsja jupj. Tjevele jomozopan jilal: 'Leñ way nin quip más 'üsüs way nca'á ma 'e, jas nqui'pá natjam. Anillo nca'á ma 'e, mos tjo'onsó. Zapato nca'á ma 'e wa, tsjom tjo'onsó. ²³ Vaca tsjicj t'ünt'ün ncumaná mü'ü'ná 'ots'ipj. Nlajam ca, pajal 'ücj qjuisas nsem. ²⁴ Natjam tepe'e jin nólatsja, newa pü'ü. Jupj leñtsja; jus tjinyuc quinam.' Nin tjevele popay, mpes 'ücj jisastsja pajal.

²⁵ "Nin tepyala na, jatjam mwalá tsji' liji nt'a tjá'asa jupj. Yacjaya tjac' jupj wo nt'a. Ne'aj p'in tjac' na jupj wo nt'a, nepé jatül jin tjapjaca jupj. Ne'aj bailar lajay jin tjapjaca jupj 'ots'ipj. ²⁶ La tjemyoná tjac' mozo pjaní, la tji'yüya tsjan tepyala quinam. ²⁷ Mozo jupj wola tjevele: 'Jitsipe tjac', mpes pyapay vaca tsjicj t'ünt'ün tji'yü'na jis la las. Jitsipe 'ücj pü'ü tjac' niswá pyapay nt'a, mpes nin la tjiji jupj.'

²⁸ "Mpes jatjam mwalá ts'i tji'ina. Ma quelel wama já-matsja. Yacjaya popay jus nleya pje'á tjá'asa jupj, mpes tjemey, tjinyuca jupj. 'Wama was, Natjam', tjevele.

²⁹ Jatjam mwalá ma jostjsja. Jupj tjevele popay lal: 'Año pülücj lovin tsji' la tjejay napj jipj mpes. Lovin ntjijütütj la tjejay napj. Mop'in ma ntje'an cabro tsjicj la las, najamicapan jilal la las. ³⁰ Niná jetjam, malala nyuca la tji-ji. Jipj jet'emel pjü jis tje'yaya nequem malala witjacj. Jupj tjac' na, tji'yünan vaca tsjicj t'ünt'ün jupj mpes.'

³¹ Mpes jupj popay tjevele jupj lal: 'Natjam, lovin napj lal püt' jipj. Pjü napj nats'a'á jipj jits'a'á wa. ³² Najastsja 'ücj qjuisas nsem quinam jetjam niswá tjac' mpes p'in. Tepe'e jin nólatsja, newa pü'ü. Leñtsja jupj, ne niswa jus tjinyucucj.' " (Parábola niná t'üc' tjevele quinam Jesús. Sin tji'yüsa lis tjiji Dios quelel liji wa malala witjacj.)

Más 'ücj Dios ts'uyupj pajal 'üsüs tsji' lajay Dios mpes.

16 Jesús p'a parábola tjevele wa discipulopan jilal. Parábola mpes sin tji'yüsa lis tjiji más 'ücj 'üsüs lajay yupj jis t'emel lal Dios jos jin. Nin lajay, más 'ücj ca nsem yupj mpes, Dios nt'a jil na. Jesús tjevele: "Yom pjaní t'emel pülücj tyá'atsja, mozo tya'a watsja jupj, pjü jis lo jütütj jupj juts'a'á. Ts'ac' pjaní tjejayawca na, p'a wa tjat' tjowelepj mozo niná po'ó. Tjowelepj mozo niná malala nyuca la tjiji, pjü jis tje'yaya yom juts'a'á. ² Mpes yom niná la tjemyoná ncuwim jomozo, tjevele jupj lal: '¿Tsjan pjucj nin la tjejay jipj? Ca mvelen tsjan la tjejay napj nats'a'á jilal. Ca mvelen nol netj napj mpes, nol jis tje'yan napj mpes 'ots'ipj. Napj namozo tulucj ca nsem jipj quinam.'

³ "Mpes jomozo jólatsja: '¿Tsjan ca la mejay napj quepé tjum nam? Napj mpatrón nin jyama, mpes jupj jomozo tulucj ca nsem napj quinam. Ma polel tsji' lejay nampa yümücj. Niná ma lejay napj. Ma wa quelel mocj la cümon. Pajal ne mayca nin lejay. ⁴ Selé quinam tsjan ca la mejay. Ninana lejay mpes, nepénowa 'ücj jisas nsem napj pü'üs yupj jilal, jupj nin tje'yama na.'

⁵ "Mpes jomozo pjü lis tjemyoná ncul level lajay, jupj patrón lal level la tjajay. Pjaní pjaní lis tjemyoná ncul. Mwalá lal tjevele: '¿Nol level jipj napj mpatrón lal?'

⁶ Level liji tjevele: 'Cien tina level napj aceitas'. Mpes mozo tjevele jupj lal: 'Nca' pyapel, jipj cien level vele jupj. Nt'i'isa, pyapel seyasa tepyaca jipj, cincuenta ca level nsem jipj la p'in.' ⁷ Locopyaya mozo tjevele p'a wa lal, level liji watsja jupj. Tjevele: 'Ne jipj ¿nol level jipj?' Level liji tjevele: 'Cien carga level napj trigo'. Mpes mozo tjevele jupj lal: 'Nca' jipj pyapel, jipj cien level vele jupj. Pyapel seyasa tepyaca jipj, ochenta ca level nsem jipj la p'in.'

⁸ "Malala waytsja mozo nin la tjiji. 'Ücj tulucj jupj, mop'in jupj patrón 'üsüs pjac tjevele jupj po'ó, mozo 'üsüs nyuca jólatsja mpes. Dios ma jisas 'üsüs nyuca yola tsjan más 'ücj lajay yupj, p'a wa Dios ma jisas jilal. Dios ts'uyupj jaw nt'a patja jinwá yupj Dios mpes, newa ma pajal 'üsüs nyuca yola tsjan más 'ücj lajay yupj, p'a wa Dios ts'uyupj jis lal.

⁹ "T'emel 'üsüs tulucj, mop'in más 'ücj 'üsüs la müjí nun jis t'emel lal, Dios jos jin. Nin lojí, 'üsüs ca nu mpalas. Dios lovin ma jo' mpa'is 'üsüs la tjüjí. Mpes co'liqué na, 'üsüs nsem. Potjaqué na Dios lal, Dios 'ücj jos nsem nun jilal 'üsüs la tjüjí mpes. Nin velé napj.

¹⁰ "Nun popa Dios jyü'ta jin liji pjaní way lal, Dios jyü'ta jin ca la mijis wa pülücj lal. Ma Dios tjijyü'ta jin liji pjaní way lal, ma wa Dios jyü'ta jin ca la mijis pülücj lal. Nin lovin. ¹¹ T'emel tsjicj way pajal Dios lal. 'Üsüs tulucj. Mpes nun ma Dios jyü'ta jin lojí t'emel lal, jupj ma ca nu ma'ayas jupj juts'a'á 'üsüs way, nun jis la jamas jupj mpes. ¹² Nun ma jupj tjijyü'ta jin la tjüjí jupj juts'a'á lal, Dios ma ca nu ma'ayas tsjan nun nuts'a'á nsem.

¹³ "Nun ma polel lojí Dios jyü'ta jinwá, nun pajal t'emel nujos na. Nin p'iyá mozo ma polel tsji' liji niyom mat'e mpes nin jawas p'in. Mozo ma ca quelel t'üc' la mijis jupj patrón pjaní tjijyü'ta jinwá. Ma'ajapj tjijyü'ta

jin ca quelel la mijis ca nacj. Nenéyawa ca cus ncoñcos mwalá way p'in. Ma ca jos nsem ma'ajapj. Nin p'iyá nun ma polel pajal nin nujola t'emel mpes, Dios mpes tsji' lojí na", nin tjevele Jesús.

¹⁴ Fariseopan nin tjepjyacañ na Jesús tjevelá, pajal la tjüpjüts'ün. Yupj pajal jisastsja t'emel. ¹⁵ Jesús seletsja nin tjowelepj yupj, mpes jupj tjevele yupj jis lal: "Nun welé gente jis lal nun p'iyá 'üsüs; mop'in malala nun. Dios selé tsjan t'üc' way nujola. Gente p'in yola nun pajal 'üsüs. Niná nun lojí pajal malala Dios lal.

¹⁶ "Juan el Bautista custjay ma tjac' na, Moisés popel to'atsja, profetapan tapac to'atsja wa. (Yupj pjü way tapac Dios mpes.) Po quina Juan el Bautista tjac' naya mpe, napj velé pülücj jis walap'aá. Nin velé Dios ca müjütüs nosis nt'a. Pjü way po jisas ca Dios si jütüta popa jis mpalas yupj. Pjü polel lajay, pjü nin lajay, 'ücj jis la winin ne'aj.

¹⁷ "Newa ca nin mpalas Moisés popel vele jin, jupj niná tepyaca Dios tjijyütá. Dios lovin ma ca jo' mpa'is jupj tjijyütá. Tsji'c way p'in jo' pe'e tulucj. Tsjun po'ó ca ncawajas; mop'in ma ca jo' mpa'is Dios. Nosis ca ncawajas; mop'in ma ca jo' mpa'is Dios.

¹⁸ "Yom se jamá mim jats'om, p'a lal woya jupj ca nacj. P'a lal woya na, Dios ca mveles ma jats'om ne'aj mya'na jupj. Nin p'iyá jats'om lal woya lal. P'a yom jats'om lal woya, Dios ca mveles ma jats'om ne'aj mya'na jupj. Malala lajay p'in Dios lal", tjevele Jesús.

Más 'ücj Dios tjevele jin lijicj.

¹⁹ (Jesús sin 'yüsa la síjitsja más 'ücj pyonec Dios Popel tjevelá, ne nin ca la mijicj Dios tjevele jin.) Nin tjevele Jesús: "Yom tüp'ü, t'emel pülücj tyá'atsja. Lovin jas tücü'pe pülül je. Lovin pülül pülücj jaylacj, po 'üsüs yustapj jas tücü'pe jupj. Pjü jyawca pülücj la las la tjiji, pülücj tjelyaja jomicapan jilal, mpes 'ücj jos tepyala jupj. ²⁰ Ts'ac' pjaní p'a witjacj tjiquil jupj wo t'asiyú tjüwüc jun vilicj nt'a, yom tüpüntüpj, tjil. Pjü cjuwatsja yomen. Lázaro lotsja jupj. Jüp'üy jas tüpwes püts'ey. ²¹ Pajal vecj pé'etsja. Quelel lyájatsja na'aj la ts'iya popé, yom t'emel pülücj jupj ve palá tinca popé. Mop'in t'e'enca secj jupj. Más malala tepyala wa jupj. Tsjiyó witjacj tjiquil, jupj püts'ey tüpwis 'ots'ipj.

²² "Locopyaya nin pues cjuwá tepe'e Lázaro. Angelpan tjaman jupj Dios pü'ü nt'a. Ne'aj Abraham pü'ü wa quinam. Yomen t'emel pülücj, tepe'e wa jupj, jupj 'a tochtsja. ²³ Malala nt'a tjemey jupj, 'awa püné mo'o tjemey. Ne'aj pajal 'aplijila tjá'asa. Ne'aj tjá'asa nepé Abraham pajal campa toñca tjinyuca. Jus tjinyuca wa Lázaro Abraham lal. ²⁴ Jupj 'awa püné mpe yümücj tjevele: 'Ncocoy Abraham, jele t'as malala ntepalá. Ncapj tjep'ya'sa. Jas tjejyama Lázaro napj nt'a, 'üsü mo'o le 'et'é, palá ts'yosa, ca mpelam po la mo'ot'es, más 'in tsjo ca ma palas. Pasal 'aplijila napj 'awa mo'o jüs, mpes le mon.'

²⁵ "Abraham jupj wola tjevele: 'Natjam, jele t'as nosis nt'a tüpüt' na, pülücj netj jipj pajal 'üsüs. Lázaro nt'ya malala waytsja. Quina 'ücj jos tepyala Lázaro; jipj pajal li piyun. ²⁶ P'a nin p'iyá velé wa: ne'aj ts'entuna pajal

campwila 'i jipj 'i napj. Mpes quepé quelel jil nun nt'a, ma polel jil. Nin p'iyá jipj jac' nepé, pjü ma polel jiquil wa cupj nt'a. Yoquin cjuwá, tjevele Abraham.

²⁷ "Yom 'awa püné mo'ó, wola tjevele jupj: 'Nin mpes la 'e mon, ncocoy, jas majaman Lázaro, müjütün jupj napj mpülücpan nt'a ca mim. ²⁸ Cínquiya mpülücpan napj. Lázaro ca mveles yupj jilal ca malala jis mpalas yupj, yupj malala lajay, napj lejaysja jinwá. Jupj ma jama yupj nt'a, ca ncul wa yupj qui'á, malala nt'a, ca nacj. Nt'a po malala ne palá napj lovin.'

²⁹ "Abraham tjevele jupj lal: 'Moisés tepyaca Dios tji- jyütá. Jupj Popel jatatj yupj. Profetapan tapac püná Dios po'ó jatatj wa yupj. Más 'ücj yupj jis tjüjütütj jin la mijicj pyülücpan. Nin lajay, Dios ma ca jis capj ntülüs yupj.'

³⁰ "Yom 'awa püné mo'ó tjevele: 'Nin tulucj, ncocoy Abraham. Tepe'e jama yupj nt'a, yupj ca yola mpalas malala nyuca la tjajay. Ma ca jisas nsem newa malala lajay yupj.'

³¹ "Abraham wola tjevele jupj: 'Ma jisas Moisés tepyaca, ma jisas profetapan tapac, ma wa ca jisas nsem jupj velá, yom püna tepe'e jas nisa, pü'ü niswá. Newa ma ca mponec jupj velá.' " Nin tjevele Jesús.

Más 'ücj lovin perdonar lijicj la p'a.

(Mateo 18.6-7, 21-22; Marcos 9.42)

17 Locopyaya Jesús tjevele jupj discipulopan jilal:

—T'üc' way nepénowa malala nyuca lajay mpes p'a witjacj malala quelel lajay wa. Malala ca jis mpalas pajal, niná lajay mpes. ² Más 'üsüs nsem yupj mpes la p'a pe püné jis men ntsu'pacj mvalacj, 'üsü püné mo'o ca la nts'iyacj, nca'liñ. Más malala nsem yupj mpes yupj malala nyuca lajay ne ca tsji'c pjaní malala nyuca la mijis wa, yupj la tjajay mpes. ³ In tjajama.

"Jetjam malala nyuca la 'iji na, cus tjeve'le. Jupj jola mpalas malala nyuca la tjiji ca nacj, ne ca 'üsüs la mijis quinam. Nin la tjiji na, jipj ca mya 'ü'süs jupj lal. Jipj ca perdonar la mijin jupj. ⁴ La siete malala nyuca la 'iji ts'ac' pjaní ca nacj. La siete jipj nt'a jac' wa, jupj vele jipj lal: 'Malala la tjejay jipj lal. Ma ca nin la mejay quinam.' Nin liji na, jipj ca mya 'ü'süs jupj lal niswá —nin tjevele Jesús.

Dios lal japon 'ücj müjütücj jupj mpes.

⁵ Apostolpan tjowelepj qjuis Jepa Jesús lal:

—Qjuis capj tjep'ya'sa más 'ücj qjuis la pon jipj velen.

⁶ Jupj tjevele:

—Tsjicj way p'in poné na, setel tsji'c way jinwá, 'ücj ca mvelé ts'oway lal: 'Tepyocja, 'üsü püné mo'o 'isine jipj'. Ne nun welé jin ca la mijis jupj —nin tjevele Jesús.

⁷ (Jesús sin tji'yüsa lis tjiji 'ücj jajütütj Dios mpes, jupj lal japon na.) Ninana jupj tjevelá:

—Nun popa pjaní jomozo tya'á ca nacj. Jomozo 'amá le tsjec ca nacj, oveja jyama ca nacj. Mozo tsji' liji mpe jac' na, zncu nun popa ca mveles jomozo lal: 'Leñ way was. Nt'i'isa la las?' ⁸ Ma nin ca mveles jupj. Ca mveles jomozo lal: "Üc' la tjiji napj nla. Jin quip 'ulupela la mi-

jin. Pjü najas jipj ca ma 'en lya na, mü'üs na wa. Yacjaya jipj ca nlayan wa, ca mü'üm wa.' ⁹ Jupj ma ca mveles jomozo pajal 'üsüs, jupj tjijyü'ta la tjiji mpes. ¹⁰ Nin p'iyá nun jilal. Nun napj namozopan. Pjü la tjü'í na Dios nu jyü'ta, nun ca mvelé: 'Mozopan 'üsüs tulucj cupj. Qjuis tjijyü'ta la tjijicj la p'in, pjü mozopan lajay jin' (—nin tjevele Jesús ca nin mpalas cupj jyü'tücj na Dios mpes.)

Niyom diéziya jis tji'yü'sa la tjiji Jesús. Pjaní p'in tjevele tjüwü'i nin la tjiji mpes.

¹¹ Jesús newa jámatsja Jerusalén nt'a. Galilea la nipj tjemey, Samaria la nipj tjemey wa. ¹² Nepénowa patja nt'a ne'aj p'in tjac' na, niyom diéziya la nyüjüsün jupj. Malala jisastsja pajal, jis pjoloc' tjamaja mpes. Mpes sin tjan nyüjüsünün jupj. Ma quelel jacutsja malala jisas sin popé. ¹³ Campa mpe yümücj tjowelepj:

—Jesús, qjuis Jepa jipj. Qjuis capj tjep'ya'sa, malala qjuis tepyala mpes.

¹⁴ Yus tjinyuca na, Jesús tjevele yupj jis lal:

—Sacerdotepan nt'a lowa nun. Yupj ca nujus nucucj, nun jis p'üy ca la mpalacj ncu malala lo nuc —tjevele Jesús.

Mpes tjil malala jisas. Custjay jiltsja na, jis tji'yü'sa yupj. ¹⁵ Jus nlay jis tji'yü'sa, ne pjaní way yupj sin popé tjac' niswá. Po 'üsüs pjac tjevele Dios po'ó. Yümücj tjevele jupj. ¹⁶ Palá nipi'tje jupj Jesús wolap'a'á. Tjevele tjüwü'i'í pajal Jesús lal, tji'yü'sa la tjiji mpes. Samaria mpe 'eseptsja jupj, judío tulucj. ¹⁷ Jesús jupj wola tjevele:

—Diez witjacj jis tji'yü'sa. Nueve leñ, ma niswa tjiquil yupj. ¹⁸ Pjaní way p'in niswa tjac' 'üsüs pjac la veles Dios po'ó. Niná judío tulucj, napj negente tulucj jupj —tjevele Jesús.

¹⁹ Tjevele wa tji'yü'sa lal:

—Jin ni'isa nucun, napj jin jyam quinam. Tepyon napj tjevelé, mpes 'i tjü'ü'sa —tjevele Jesús.

Dios jyü'ta na, ma polel la nuc nin pyalá.

(Mateo 24.23-28, 36-41)

²⁰ Fariseopan Jesús lal la tjü'üy 'ona Dios ca Jepa ma'ajam nosis casá. Jesús jis wala tjevele:

—Dios Jepa já'asa na, cjuwá tsjan ca nucú, ca jus cülayé ca nin mpalas quinam. ²¹ Ma ca mvelecj: 'Qui'á nin pyalá'. Ma ca mvelecj: 'No'oj nin pyalá'. Nusin tjü'üsüs nina: nasa jyü'ta jupj quinam, gente jisas mo'ó.

²² Jesús tjevele wa discipulopan jilal:

—Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejyamá. P'a jawas nun pajal ca nujos nsem napj mpü'üs nun jis lal niswá, quina nun lal pü'üs jinwá. Po ca nujos nsem ts'ac' pjaní way p'in niswa ca mpü'üs nun jis lal. ²³ Nepénowa ca mvelecj nun jilal: 'Tjunuca. Qui'á já'asa jupj. Tjunuca. No'oj já'asa jupj.' Ma lowa nun. Ma ca nlawú yupj jilal. ²⁴ Napj cuwis na, ca pjü jus nlayecj. Menmené la mena pjü jyawca liji; nin p'iyá ca nsem napj lay ne palá na. ²⁵ Mwalá way p'in pajal malala ca ma palas; ma wa ca quelel la ma jicj quina patjá.

²⁶ "Napj quelel cuwis naya, nin p'iyá ca nsem Noé tüpü'ü na jinwá. ²⁷ Noé tüpü'ü na, ma japontsja ca malala mpalas. Newa jalatsja, myü'üñtsja. Newa wyay-iñtsja yupj. Lovin nin p'iyá lajaytsja. Nin p'iyatsja Noé barco wama tjemey jawas. Yacjaya pajal püné tjive. T'yüna 'üsú, ne pjü sey jis la tjemey, tecya'liñ. (Nin p'iyá ca nsem, napj quelel cuwis naya. Ma ca jus nlayecj leñ way Dios ca jis capj ntülüs.)

²⁸ "Nin p'iyatsja Lot tüpü'ü na püná. Ma yólatsja yupj. Newa jalatsja, newa myü'üñtsja yupj. Jaylacj lajaytsja 'ots'ipj, vender lajaytsja 'ots'ipj, jis wa sin jajüñsüptsja 'ots'ipj. ²⁹ Pjü newa nin lajaytsja, Lot Sodoma nepé tjemey nas. (Nin jawas p'iyá Dios jis capj tyüla Sodoma nt'a tapatjá, malala nyuca la tjajay mpes.) 'Awa tjive, pe pwe tjive la tjiji Dios, mpes pjü jis tji'yü'na ne'aj. ³⁰ Napj lay ne palá na, nin p'iyá ca nsem. (Ma ca jus nlayecj tsjan ca mpalas.)

³¹ "Dios nasa jis capj tyüla na, más 'ücj ts'üe-queenequé. Yom wo jay nt'a ntojom ca nacj, nin pyala na. Jupj juts'a'á wo mo'ó jatja. Más 'ücj leñ way ts'üe-queené, ne ma pje'á le queyé jupj juts'a'á wo nepé. Jupj sine lejeñ nt'a toñca, más 'ücj ma jama lo ta'es jupj juts'a'á mpes. Más 'ücj leñ way ts'üequeené. ³² Nujola tapalas Lot jats'om. (Malala tepyala, tepe'e, ma quelel jámatsja mpes.) ³³ (Nin lovin.) Nun pajal nin nujola 'onin ne 'ücj mpatjaqué nosis nt'a, ma ca mpatjaqué Dios lal. Nun pjü jatja lowú Dios mpes, 'ücj mpatjaqué Dios lal.

³⁴ "Napj cuwis na, napj ca man nepénowa napj nt'a. Nepénowa ma ca jis man. Mát'eya ca cjan mpatjam püste na ca nacj, napj cuwis na. Pjaní way ca man. Pjaní wa ca ne'aj mpü'üm. T'üc' niná. ³⁵ Nequem mat'e jun pjaní nt'a ncjocjocj ca nacj, napj cuwis na. Pjaní way ca man napj. Pjaní wa ca ne'aj ntojom. ³⁶ Niyom mat'e 'a mulú me'elecj yupj jasin nt'a ca nacj, napj cuwis na. Pjaní way ca man napj. Pjaní wa ca ne'aj ntojom —tjevele Jesús.

³⁷ Jupj discipulopan tjowelepj jupj lal:

—¿Ca'aj ca nin mpalas niná pjü?

Jis wala tjevele:

—Tepe'e jüp'üy pü'ü nt'a, ne'aj 'a jis mulus montes.

(Nin p'iyá gente pajal malala lajay nt'a, ne'aj ca ncuwis, jis capj la tül.)

Más 'ücj lovin ca la monacj Dios lal, mponecj wa jupj ca qjuis capj mp'a'sas.

18 Jesús parábola p'a wa tjevele yupj jilal. Parábola mpes sin 'yüsa lis tjiji más 'ücj lovin Dios lal la mon jis capj mp'a'sas. Ma jis capj tjep'ya'sa custjay, más 'ücj newa la nuc Dios ca jis capj mp'a'sas. T'üc' way jupj ca nin la mijis. ² Ninana parabolás Jesús tjevelá: "Yom püné tüpü'ü pülücj patja nt'a. Juez waytsja jupj. Ma lecj jéyatsja Dios ca cus ntülüs jupj. Ma wa jólatsja gente sin po'ó. ³ Quepj, voyum tepe'e, ne'aj tüpü'ü wa jupj, pülücj patja nt'a. 'Üy'üy way jactsja jupj juez nt'a, véletsja: 'Ncapj tjep'ya'sa ma malala la ma jis napj ne'enemigá.' ⁴ Püs way juez ma quelel se p'a'satsja jupj. Locopyaya jupj jólatsja: T'üc' way napj ma lecj

jeyá Dios lal. Ma wa nola gente sin po'ó. ⁵ Mop'in ca cus mp'acj yupj. Quepj niná newa pajal le moná napj lal, mpes cus mp'acj ca napj. Ma nin lejay, pajal ca nin tulum, lovin jac' mpes', nin jólatsja juez."

⁶ Qjuis Jepa Jesús tjevele: "Nujola t'as juez malala po'ó. Nujola t'as yupj tjevelá, quepj lovin la tjemyona mpes. ⁷ Dios más 'üsüs juez lal. T'üc' way yupj ca jis capj mp'a'sas yupj ts'uyupj, yupj lovin la mon mpes, jaw na la mon wa, püste na la mon wa. Dios lis t'ya yupj. ¿Ncu pajal ca la nucus jis capj la p'acj? Nin tulucj. ⁸ Leñ way ca jis capj mp'a'sas, jis enemigopan ma malala lis mi-jicj. Nin velé napj nun jis lal. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejyama nun nt'a. Nosis nt'a cuwis na 'üsüs la jay ¿ncu nosis casá patja ca mponecj Dios quelel jis capj p'ya'sa yupj?" nin tjevele Jesús.

Más 'ücj pjü tsjictjacj jin yola yupj p'iyá.

⁹ P'a parábola tjevele wa Jesús nepénowa ne'aj tjatja jilal. Yupj p'iyá 'üsüs Dios lal jin yólatsja. Yupj yólatsja la p'a wa 'üsüs tulucj. Mpes Jesús sin tji'yüsa lis tjiji más 'ücj ma 'üsüs jin yola yupj p'iyá. Tjevele: ¹⁰ "Niyom mat'e tjil Dios wo nt'a jis la veles Dios lal. Pjaní fariseo waytsja. (Ne'aj patja yólatsja yupj 'üsüs.) Ma'ajapj t'emel t'e'encatsja jepa mpes. (Ne'aj patja yólatsja yupj malala.) ¹¹ Fariseo 'ücj jus la nuc nt'a toñca yupj, tjevele Dios lal. (Pajal 'üsüs way yupj p'iyá, tjevele.) Nin tjevele: 'Dios, la p'a witjacj malala yupj. Wüi'is yupj jin tulucj napj. Pwecapan yupj nepenowá. Malala nyuca lajay yupj nepenowá. Nepénowa ne'aj jamanun sejats'om tulucj. Yom qui toñca jin tulucj wa napj. T'emel t'e'enca yupj jepa mpes. (Malala yupj pajal.) ¹² Napj 'üsüs lejay jipj mpes. Ts'ac' mat'e pjü semana ma lya, 'üsüs quelel lejay mpes. Pjü napj tyatj popé, pjü diez popé, pjaní 'e 'a 'ots'ipj.' Nin tjevele fariseo.

¹³ "Yom ma'ajapj, t'emel t'e'encatsja jepa mpes. Tsjicj way p'in wama tjemey Dios wo mo'ó. Ma jostsja la p'a jus la nuc. Ma tsjun po'o tjinyuca yupj. Mop'in jos suna tyüla 'aplijila mpes. Pajal nin jólatsja yupj malala nyuca la tjiji. Tjevele Dios lal: 'Malala nyuca lejay napj lovin. Ninpe jele t'as. Ncapj tjep'ya'sa.'"

¹⁴ Jesús tjevele: "Yom t'emel t'e'encatsja 'üsüs tepyala Dios lal. Ma'ajapj malala waytsja custjay. Nin velé napj nun jis lal. Püné jin jola yupj p'iyá, Dios ca tsjicj way la mijis yupj. Nin lovin. Tsjicj jin jola yupj p'iyá, Dios más püné ca la mijis yupj", nin tjevele Jesús.

Jesús jos tsjictjacj jiquil yupj nt'a.

(Mateo 19.13-15; Marcos 10.13-16)

¹⁵ Nepénowa tjaman wa tsjictjacj Jesús nt'a. Jisastsja Jesús ca po la mo'ot'es tsjictjacj sey pjucj, mveles ca 'üsüs jis mpalas Dios mpes. Jesús discipulopan yus tjunuc tjiquil ne'aj, ne jis capj tjowelet tsjictjacj tucuman mpes. ¹⁶ Jesús ma jostsja discipulopan nin la tjajay. Tjevele ncul tsjictjacj. Tjevele wa discipulopan jis lal: "Jis ma'ayá ca ncul tsjictjacj napj nt'a. Po ma jis müjü'tú ma ncul. Gente japon tsjictjacj japon jinwá, Dios 'ücj si jütüta yupj. ¹⁷ 'Ücj tsjictjacj jis lal Dios si jütüta. Gente ma jisas Dios si jütüta yupj, tsjictjacj si

jütüta jinwá, ma ca Dios popa jis mpalas yupj. T'üc' niná", tjevele Jesús.

Costa way pülücj jatatj Dios si jütüta popa se palá yupj.

(Mateo 19.16-30; Marcos 10.17-31)

¹⁸ Judiopan jis jepa pjaní tjevele Jesús lal: —'Üsüs way jipj. 'Üsüs sin 'yüsa lejay. Najas mvelen napj lal tsjan más 'ücj la mejay napj ne Dios ca ma'ayas napj ca 'ücj mpü'üs lovin yupj lal.

¹⁹ Jesús yupj wola tjevele:

—¿Tsjan mpes tjevelen napj 'üsüs way? Dios p'in 'üsüs way yupj. (¿Ncu quelel velen napj p'iyá Dios?) ²⁰ Jipj selen Dios tjijyü'tá yupj Popel mo'ó. Tjijyü'ta yom ma ca ne'aj ma'nus jats'om tulucj, quepj ma ca ne'aj mim voyum tulucj lal, ma ca mü'ü'nhan p'a wa, ma ca mpequem, ma la ntsawilin. 'Üsüs la mijin pyapay lal, jemay lal wa. Jele nsem noypan yupj jipj lal. Niná Dios tjijyü'tá —tjevele Jesús.

²¹ Yom judiopan jis jepa tjevele:

—Lovin nin la tjejay. Napj tsjicj waytsja na p'in lovin nin la tjejay.

²² Jesús tjapjaca na niná, tjevele yupj lal:

—Pjaní ma la tjejay custjay. Pjü vender la mijin jipj jits'aá. T'emel niná jis ma'ayan t'emel cjuwá. Nin la tjejay na tsjay pülücj ca nta'an Dios pü'ü nt'a. Nin la tjejay na ncuwim, ncapj ncoñcon.

²³ Yomen tjapjaca na niná, 'aplijilatsja yupj pajal. Ma quelel líjitsja Jesús tjevelá. Pajal pülücj tyá'atsja yupj.

²⁴ Jesús tjinyuca pajal 'aplijilatsja yupj. Tjevele:

—Pajal costa way pülücj jatatj Dios si jütüta popa se palá. ²⁵ Pajal costa way camello jav jul casá jama.

Camello ma polel nin liji niná. Más 'in costa way pülücj jatatj Dios si jütüta popa se palá yupj —tjevele Jesús.

²⁶ Niná tjepjyacañ tjowelepj:

—Pajal costa way Dios si jütüta popa se palá yupj. Pjü way ma 'üsüs se palá Dios lal ca nacj, pjü ma mpatjam Dios lal ca nacj.

²⁷ Mpes Jesús tjevele:

—Niná gente ma polel lajay, 'ücj nin liji Dios. Dios 'ücj jis capj p'ya'sa 'ücj jis la püt'üs yupj lal.

²⁸ Pedro tjevele Jesús lal:

—Cupj cuts'aá jatja tjeleque jipj lal, cyapj la coñ.

²⁹ Mpes Jesús tjevele discipulopan jilal:

—Nun nuts'aá jatja tjalawú napj lal, 'üsüs pajal napj lal. Po 'üsüs ca nsem nun jis lal nin la tjüj'í mpes. Nepénowa quelel lajay Dios jyü'tá, mpes jil jis wa nepé ca nacj, jil sejats'om mpe wa ca nacj. Nepénowa jil jis pülücpán nepé. Nepénowa jil sejamay nepé ca nacj. Jil wa jis papay nepé nepenowá. Nepénowa sin popa nepé jil. T'üc' way ³⁰ pajal pülücj ca jis ma'ayas Dios nosis nt'a patja na, nin la tjajay mpes. Más pülücj ca nt'anquecj jatja tjil jis lal. P'a wa ca jis ma'ayas wa. P'a jawas, napj niswa tjacuwis nam, lovin ca mpatjam yupj Dios lal —tjevele Jesús.

Jesús niswa tjevele malala ca mpalas jupj, mpa'is.

(Mateo 20.17-19; Marcos 10.32-34)

³¹ Locopyaya sin tjan jis lal tjemey Jesús, discipulopan dóceya jis lal. Jupj tjevele yupj jis lal: "Jerusalén nt'a leque. Ne'aj pjü ca ma palas profetapan ninpe tapac püná. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejamá. ³² Ne'aj Jerusalén nt'a, Dios ca jis ma'ayas judiopan tulucj malala la ma jicj. Yupj la mpjüts'ünücj ca napj lal. Ca nin po'o mvelecj malala napj. Ca ncapj mputs'acj. ³³ Ca ma süpücj, ma 'ü'nacj ca. Ntipü'í na, nin müjünsü, mpü'üs niswá ts'ac' cont'e tepyala na", nin tjevele Jesús.

³⁴ Niná jupj tjevelá ma sin tji'yüsa discipulopan. Ma polel sin tji'yüsa yupj. Ma jus nlaytsja tsjan po'o tjevele jupj.

Yom jun tulucj tji'yü'sa la tjiji Jesús.

(Mateo 20.29-34; Marcos 10.46-52)

³⁵ Jesús newa jámatsja Jerusalén nt'a. Ne'aj p'in tjemey quinam Jericó nt'a, pülücj patja nt'a. Ne'aj tjá'asa yom jun tulucj jümücj la nt'a. T'emel la tjemyona ne'aj jiltsja jis lal. ³⁶ Tsjay pülücj ne'aj jil jin tjapjaca jupj, mpes jupj la tji'yüya tsjan mpes pülücj tjil. ³⁷ Nepénowa tjowelepj jupj lal:

—Jesús ne'aj wa jama. Nazaret mpe 'esepj jupj.

³⁸ Niná tjapjaca na, yom jun tulucj la tipiya:

—Jesús, ncapj tjep'ya'sa. Dios jin tjejamama nosis nt'a. David püna tüpü'ü popa p'iyá jipj.

³⁹ Mwalá tjil sin popé cus tjowelet yom jun tulucj.

—Lyájasa t'as —tjowelepj jupj lal.

Más yümücj la tipiya jupj:

—Ncapj tjep'ya'sa. Dios jin tjejamama. David püna tüpü'ü popa p'iyá jipj.

⁴⁰ Mpes Jesús tyantaná, tjevele ca yom jun tulucj lal ncul jupj nt'a. Yom jun tulucj tjac' na, Jesús la tji'yüya jupj lal:

⁴¹ —¿Tsjan jyas napj lejaj jipj mpes?

Yom jun tulucj tjevele:

—Nejepa, po quelel nyuc napj.

⁴² Jesús tjevele jupj lal:

—I tjü'ü'sa catsj quinam. Jipj tepyon napj polel 'i 'ü'sa lejaj mpes 'ücj quinam.

⁴³ Leñ way yom jun tulucj 'ücj nyuca tepyala jupj. Cus tecyoñca Jesús, 'üsüs pjac tjevele wa Dios po'ó 'üsüs tepyala mpes. Pjü ne'aj tjunuc tji'yü'sa la tjiji, 'üsüs pjac tjowelepj wa Dios po'ó.

Zaqueo tjac' la nüjüsü Jesús.

19 Jesús Jericó nt'a ne'as tjemey. Newa jámatsja Jerusalén nt'a. Culupwen nipj tjemey Jericó mo'ó. ² Ne'aj yom tüpü'ü Zaqueo ló. T'emel t'e'encatsja jupj jepa mpes. Nin la tjiji, tüpü'ü jupj. Niyom p'a wa ne'aj natj wa t'emel jepa mpes. Zaqueo yupj jis jépatsja jupj. T'emel pülücj tyá'atsja jupj, Zaqueo. ³ Zaqueo po quelel si nucutsja Jesús. Quelel nyúcatsja cana jupj. Ma polel

si nucutsja pajal pülücj tantan tjelyawuñ mpes. Zaqueo 'amá 'alá tóñcatsja, ne nin.

⁴ Nin mpes mwalá way ts'üequené jupj, ts'oway jay tjemey, Jesús quelel nyúcatsja mpes. Yon toñca jin jámatsja Jesús. ⁵ Jesús yon toñca nas tjemey, yon jay nt'a tjinyuca, Zaqueo toñca nt'a. Tjevele jupj lal:

—Zaqueo, leñ way palá was. Mpapay Dios jos napj jum wya nt'a la püt'üs yacjam.

⁶ Mpes leñ way palá tjac' Zaqueo. 'Üsüs jos la nüjüsü Jesús. ⁷ La p'a wa ne'aj tjelejeñ, tjunuc Jesús tjemey Zaqueo lal, mpes pjü way tülü way tjowelepj malala la tjiji Jesús. Tjowelepj: "Yom malala lal tjemey, wo nt'a ca ma'ajam".

⁸ T'üc' way ma sin 'yúsatsja yupj. Zaqueo pjü jis walap'a'a tjevele qjuis Jepa Jesús lal:

—Jipj napj Nejepa —tjevele—. Ma ca malala la cüjay quinam. Dios jos jin ca la mejay quinam. T'üc' way la mitad napj nats'a'á ca jis ma'ayá t'emel cjuwá quinam. La p'a jus tsyawil, tüpweques jupj t'emel püna p'in, niswa ca ma'ayá jupj t'emel. Pjaní tüpweques mpes, yulupjana ca ma'ayá —tjevele Zaqueo.

⁹ Jesús tjevele jupj lal:

—Malálatsja jipj Dios lal. Yacjaj 'ücj 'e tepalá Dios lal, mpes ca mpü'üm Dios lal. Nin ca nsem jipj wya nt'a patja jilal. Pyon quinam jipj, Abraham tepyona jin p'iyá püná, mpes 'ücj 'e tepalá Dios lal. ¹⁰ Ma sa coñ Dios 'a malala yupj. Leñ jinwá yupj Dios lal. Napj tjacuwis la pal leñ jis tjevyala jis lal. Jis capj p'yacj mpes ca 'üsüs nsem yupj Dios lal ne ca 'ücj mpatjam yupj jupj lal. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejamá.

Jesús jos jupj jomozopan 'üsüs tsji' lajay jupj mpes jupj leñ p'in.

(Mateo 25.14-30)

¹¹ Ne'aj tjtaja tjepjyacañ niná Jesús tjevelá Zaqueo lal. Parábola mpes sin tji'yüsa lis tjiji 'ots'ipj. Ne'aj way p'intjsja Jerusalén nt'a, mpes yupj yólatsja quina ca Dios Jepa ma'ajam nosis nt'a. Pjü ca nucucj ca nin mpalas, yólatsja yupj. ¹² Ma nin pyálatsja, mpes Jesús sin tji'yüsa lis tjiji tsjan ljitsja Dios nosis nt'a. Ninana tjevelá: "Jepa jatjam quelel campa jámatsja. Quelel jámatsja nt'a jepa püné ca püné la mijis jupj, ca jepa mpalas jupj. Jepa tepyala na, quelel jactsja niswá. ¹³ Mpes wine secj p'in, jupj jomozopan diéziya jis lal tjevele ncul. Pjaní pjaní jis tje'yaya t'emel c'a pjaní pajal pülücj jaylacj. Tjevele yupj jis lal: 'Napj leñ na, najas t'emel más pülücj mpalas t'emel niná mpes. Jaylacj la müjí t'emel lal. Niná ca vender la müjí más 'in pülücj jaylacj. Mpes más pülücj mpalas t'emel.'

¹⁴ "Ne'aj tapatjá ma jisastsja jepa jatjam. Mpes niyom nepénowa mwalá sin tjam jepa püné nt'a, la veles jepa püné lal. Javeleptsja: 'Ma qjuisas nina qjuisí jütütam ncul'. ¹⁵ Jepa püné mop'in jepa la tjiji jupj.

"Nin tepyala na, jepa jatjam niswa tjac', jupj tjevele jin. Tjac' na, tjijyü'ta lal ca mvelecj ncul jomozopan diéziya, t'emel jis tje'yaya yas nam. Jupj quelel seletsja nol natj t'emel jupj tje'yaya lal. ¹⁶ Mozo mwalá way tjac', tjevele: 'Nejepa, jipj t'emel c'a pjaní diéziya

tepyala quinam'. ¹⁷ Mpes jupj jepa tjevele jupj lal: "Üsüs la tjejay. Namozo 'üsüs jipj. Tsjan tsjicj way pajal 'üsüs la tjejay jipj, mpes ca jis müjü'tün pülücj patja nt'a, pülücj patja diéziya nt'a ca jis müjü'tün.'

¹⁸ "Locopyaya mozo p'a wa tjac', tjevele: 'Nejepa, jipj t'emel c'a pjaní cínquiya tepyala quinam'. ¹⁹ Jepa tjevele jupj lal: 'Nin mpes jipj ca jis müjü'tün pülücj patja nt'a, pülücj patja cínquiya ca jis müjü'tün'.

²⁰ "Locopyaya mozo p'a wa tjac', tjevele: 'Nejepa, qui'á já'asa jet'emel. Tjivyü'ün, tje'yonsó jet'emel. ²¹ Lecj tjejayatsja jipj lal, mpes nin la tjejaytsja. Napj seletsja ts'üis jipj. Más pülücj t'e'en jipj püna tje'yan lal. Tjevyala jequetj jipj ma jisín mpe', nin tjevele jomozo niná. ²² Nin mpes jepa tjevele mozo niná lal: 'Mozo malala jipj. Pajal malala nyuca jele. Jipj tjevelen mpes napj selé malala la tjejay jipj. Jipj tjevelen jipj selen ts'üisis napj. Más pülücj netj napj püna tje'yá lal. Tjevelen napj tjevyala jequetj napj ma jisín mpe. ²³ Jipj selen niná. ¿Tsjan mpes ma prestar la tjejay nt'emel banco nt'a, más 'in pülücj mpalas nt'emel? Jipj nin la cüjaytsja, napj cüt'anquetsja napj nt'emel napj tjacuwis na. Cüt'anqué watsja p'a wa t'emel, napj nt'emel prestar la tjejay mpes', nin tjevele jepá.

²⁴ "Jepa tjevele wa ne'aj tjelejeñ jis lal: 'No'oté napj nt'emel jupj mpe. Tja'ayá t'emel c'a niná namozo p'a, jupj ne diéziya tya'a.' ²⁵ Mpes yupj tjowelepj jupj lal: 'Qjuis Jepa, diéziya tya'a jupj quinam'. ²⁶ Jupj jis wala tjevele: "Ücj wa p'a wa t'emel 'ya jupj. Nepénowa 'üsüs lajay napj jis tje'yá popé, mpes más pülücj ca jis ma'ayá yupj. Ca yupj pülücj way nta'acj. Nepénowa nin tulucj yupj. Liji secj yupj napj jis tje'yá mpes, ne p'a wa ca nt'anques yupj jatatj. Nin velé ca nin nsem.'

²⁷ "Jepa tjevele wa: 'Napj ne'ennemigopan ma jisastsja napj jis müjütütj, jis lal nculá, ma 'e. Nawalap'a'a jis tjü'ü'ná.' " Teczyawaja quinam parabolás. (Niná tjevelá mpes sin tji'yüsa lis tjiji tsjan ca jis mpalas jupj jomozopan jupj tjac' na, tsjan ca jis mpalas jupj enemigopan 'ots'ipj.)

Jesús jepa püné jinwá tjemey Jerusalén mo'ó.

(Mateo 21.1-11; Marcos 11.1-11; Juan 12.12-19)

²⁸ Jesús nin tjevele na, tjemey niswá, Jerusalén mo'ó jámatsja jupj. ²⁹ Tucuc' nt'a tjac', tucuc' niná Olivos ló, ne'aj way p'in Betfagé nt'a, Betania ne'aj p'in 'ots'ipj. Ne'aj tjac' na, jupj discipulopan mát'eya sin tjejyama, ³⁰ tjevele yupj jis lal: "Lowa yupj jis wa lejeñ nt'a. Ne'as tjalawú na, soysoy tsjicj ca nucú. Mwen tsyu'pa toñca jupj. Casá 'osos secj jupj custjay. 'Osocté ncumaná, ma 'e. ³¹ P'a wa ca nu la mü'üyas ca nacj tsjan nu lo jay socté soysoyos. Wola mvelé Nujepa jos jupj. Nin welé na, 'ücj ca nsem yupj jis lal."

³² Mpes niyom jupj sin tjejyama tjil, Jesús tjevele jinwá tjunuc yupj. ³³ Yupj soysoy jasoctsjá na, jupj soysoy 'esepj tjowelepj yupj jis lal:

—¿Tsjan nu lo jay socté soysoyos?

³⁴ Yupj tjowelepj:

—Qjuis Jepa jos jupj.

Mpes 'üchtsja quinam yupj jis lal. ³⁵ Soysoy Jesús nt'a tjaman quinam. Sin quip pje'apa soysoy lüicj casá la tsjinan ne Jesús soysoy casá tjo'onsopj. ³⁶ Jupj soysoy casá tjá'asa tjemey na, gente p'a wa sin quip jümücj casá tapajatj, pülül casapa lo winin Jesús.

³⁷ Tucuc' palavin tjemey, tucuc' niná Olivos ló, ne'aj p'in quinam Jerusalén. Pjü ne'aj tjelyawuñ 'ücj jisastsja, jupj discipulopan pajal pülücj, 'ücj jisastsja pajal. 'Üsüs pjac tjowelepj Dios po'ó, yümücj pjac tjowelepj yupj, Jesús pajal 'üsüs la tjiji mpes. La pülücj pajal 'üsüs la tji-ji, yom p'in ma polel liji jinwá. ³⁸ Tjowelepj:

—Jepa ma'ajam Jesús.

Dios pajal 'üsüs ca la mijis jupj mpes.

Dios mpes vele jupj,

Dios ne cupj qjuis Jepa Püné.

Mpes tsjun po'o patja 'üsüs ca mpatjam.

Cupj pajal 'üsüs ca mvelecj Dios po'ó.

Dios tsjun po'o pü'ü jupj.

³⁹ Fariseopan nepenowá Jesús lal jiltsja wa. Tjowelepj Jesús lal:

—Jis capj tjeve'le jipj discipulopan, yupj javelepj mpes. Jis tjijyü'ta ma mvelecj niná, jipj pajal püné.

⁴⁰ Jesús yupj jis wala tjevele:

—Yupj lyájasa nacj, pwen witjacj ca nin p'iyá la mpuyucj wa. T'üc' velé napj.

Jesús tjevele malala ca mpalas Jerusalén mo'ó.

⁴¹ Más 'in ne'aj p'in tjac' quinam Jesús Jerusalén nt'a. Jerusalén tjinyuca na, pajal jólatsja Jerusalén mpes, ne la tipiwa jupj. (Jupj seletsja jis wa Jerusalén mo'lo lejeñ pjü malala jis mpalas. Seletsja pasal malala ca jis mpalas ne'aj tapatjá.) ⁴² Niná jupj tjevele Jerusalén nt'a patja mpes:

—Po nola nun mpes, nun ma nusin tji'yüsa 'oyñ ne 'üsüs nsem nun Dios lal. Yacjaj p'in 'ücj nin cüpalastsja. Quina ma polel nusin 'yüsa 'oyñ ne 'üsüs nsem nun Dios lal. ⁴³ P'a jyawca nun jis enemigopan ca ncul, 'amá ne'aj ca mpa'tacj potjaqué t'asiyú. Pues yupj ca t'asiyú mpatjam jun ta'á, nun ma polel nlawú. ⁴⁴ Nun jis enemigopan ca pjü malala lis mijicj nun jis wa. Ca jis mü'ü'nacj ne'aj patjá. Pjü jis wa cjuwá ca nsem. Pe pjaní ma ca casá ma'ajam p'a lal, jis wa pópatsja jupj yas nam. Dios nin tjejyama na nucopj la p'acj, nun ma ponetsja Dios nin tjejyama, mpes nin ca nu mpalas —tjevele Jesús.

Jesús pje'á la teczyoye vender lajay Dios wo mpe.

(Mateo 21.12-17; Marcos 11.15-19; Juan 2.13-22)

⁴⁵ Jesús Jerusalén nt'a tjemey na, Dios wo nt'a tjemey. Jesús pje'á la teczyoye vender lajay ne'aj. Ma jostsjá vender la tjejay Dios wo mo'ó. ⁴⁶ Tjevele yupj jis lal: "Dios tjevele jupj Popel mo'ó: 'Ninana nawá mpe javelepj napj lal'. Nun ma nujos niná. Nun la tjüj pwe-capan 'a si mulú qui'á", tjevele Jesús.

⁴⁷ Pjü jyawca Jesús sin 'yüsa lis tjiji Dios wo nt'a. Nawa sacerdote noypan po quelel ja'ünantsja jupj. Yólatsja 'oyñ la qjuijim cü'ü'nam. Nin p'iyá yólatsja Moisés popel sin 'yüsa lajay, judío noypan 'ots'ipj. ⁴⁸ Pues ma

salejeptsja 'onin ne 'úcj cü'ü'nacj Jesús. Yupj salejeptsja ne'aj patjá pajal ts'i mi'inacj yupj malala la cüjay Jesús lal. Pjü ne'aj tapatjá po quelel pjyacañtsja Jesús tjevelá.

20 Ts'ac' p'a wa tjejawca na, Jesús sin 'yüsa lis tjiji ne'aj Dios wo mo'ó, Jerusalén nt'a. Jis wala tjevele tsjan niná Dios 'üsüs la tjiji gente mpes. Custjay véletsja na, niyom nepénowa tjiquil wa Jesús nt'a, sacerdote noypan nepenowá, Moisés popel sin 'yüsa lajay nepenowá, co'müypan nepenowá. ² Tjowelepj jupj lal:

—Qjuis wala tjevele pjacj tjevele 'úcj nin lejaj, jipj lejaj jinwá. ¿Pjacj 'i jütüta nin lejaj jipj?

³ Jis wala tjevele Jesús:

—Napj ca nu la mü'üy 'ots'ipj. Nawala tjowelé ⁴ tsjan mpes 'úcj bautizar lis tjiji Juan. ¿Ncu Dios tjijyü'ta nin la tjiji? ¿Ncu gente p'in jisastsja nin la tjiji?

⁵ Yupj yuwá tjowelepj tsjan cüwelem jupj lal. Yuwá tjowelepj: “Cupj ma polel velecj Dios tjijyü'ta niná. Nin cüvelecj ca niná, Jesús ca qjuis la mü'üyas tsjan mpes ma tepyonec Juan tjevelá. ⁶ Cupj ma wa polel velecj gente p'in jisastsja nin la tjiji. Nin cüvelecj ca niná, pjü pe ca qjuésé nts'iyacj, qjuis mü'ü'nacj. Pjü japon Juan Dios mpes tjevele.”

⁷ Mpes yupj tjowelepj Jesús lal:

—Cupj ma selecj pjacj tje'yaya Juan el Bautista 'úcj bautizar lis tjiji. ⁸ Jesús tjevele yupj jis lal:

—Nun ma nlal tjowelé, mpes ma wa ca mvelé nun nla tjü'üyá napj lal. Ma ca mvelé pjacj ntijjütüta napj niná lejaj.

Judío noypan malala la tjajay lovin Dios jomezopan jis lal, jupj jatjam lal 'ots'ipj.

(Mateo 21.33-44; Marcos 12.1-11)

⁹ Nin tjevele na, Jesús parábola tjevele wa Dios wo nt'a tjatja jis lal. Sin 'yüsa lis tjiji malala pajal Dios lal judiopian ma jisastsja jupj jatjam. Ninana parabolás Jesús tjevelá:

—Yom uva sine jupj. Locopyaya jupj sínetsja jis tje'yaya mo'o jasin p'a witjacj, 'úcj la mijicj lo valas. Yupj tjowelepj ca ma'ayacj jupj, tjevyala popé. Mo'o jasin jis tje'yaya naya, tjemey pajal campá nt'a. Ne'aj pajal püs tüpü'ü. ¹⁰ Uva tjevyala po'ó, mozo jas tjejyama yupj nt'a, sine lejeñ nt'a lo ta'es tjevyala popé, yom juts'a'á mpes. Niyom ne'aj mo'o jasin jas tüpwes ma tja'ayapj jomozo. Mozo süp, jas tjajam. Jas pjan tjemey. ¹¹ Locopyaya jupj mozo p'a wa jas tjejyama yupj nt'a. Pajal wa jasüp ni. Tsjicj jin yólatsja, malala tjowelepj jupj lal, ne jas pjan jas tjajam yupj. ¹² Locopyaya mozo p'a wa jas tjejyama yupj nt'a. Cont'e tepyala quinam. Jay tjojocj, na'aj la ts'i yupj.

¹³ “Mpes uva juts'a'á tjevele: '¿'Oyn la mejay napj quinam? Natjam ca jas majam. Pajal quelel lejaj natjam. Püné jupj ca yola nsem yupj.’ ¹⁴ Nin tuluctsja. Niyom ne'aj la 'el jus tjunuc na, yuwá tjowelepj: ‘Niná uva juts'a'á jatjam. Uva lejeñ nt'a jupj juts'a'á nsem, popay tepe'e na. Mas, mü'ü'nacj ca jupj, mpes uva lejeñ nt'a cupj cuts'a'á nsem.’ ¹⁵ Mpes yupj jupj jatjam la ts'i sin mpe, tjü'ünan. —Parábola t'üc' tjevele Jesús quinam.

Tjevele wa:

—Cupj selecj tsjan ca lis mijis yomen 'isin jis tje'yaya jis lal. ¹⁶ Jupj ca mim yupj nt'a, sin lejeñ nt'a. Jis mü'ü'nas ca niyom ne'aj tsji' la tjajay. Uva sin lejeñ ca jis ma'ayas la p'a, yupj ca 'úcj la mijicj lo valas ne'aj —nin tjevele Jesús.

Yupj tjejpjacañ na jupj tjevelá, yupj sin tji'yüsa judiopian sin po'ó tjevele jupj, mpes tjowelepj:

—iMa ca nin cüpalas!

¹⁷ Nawa Jesús yus tjinyuca, tjevele yupj jis lal:

—Dios Popel vele ca nin nsem. Niná velá:

‘Niyom nepénowa quelel jajünsüptsja wosis pe mpes.

Pe pjaní ma jisastsja wosis la jünsüs.

Pe niná t'üc' way 'üsüstsja.

Mpes qjuis Jepa Dios jas tjijyünsa wosis.

Jupj mwalá way tje'yonsa pe niná

wosis si jünsa mpes.

Pe niná más 'üsüs waytsja pjü pe witjacj lal.

Tsjomis pe niná casá tóñcatsja.’

Nin vele Dios Popel.

¹⁸ “Napj niná pe 'üsüs jinwá, napj tjevelé jinwá. Nun wa su jünsü jinwá. Yom pe niná casá yaca, malala ca mpalas jupj pajal. Pe niná yom casá yaca na, más malala ca mpalas jupj. 'Üpjü ca mpalas jupj, yomen —tjevele Jesús.

Jesús pajal 'üsüs tjevele jupj enemigopan jis lal.

(Mateo 22.15-22; Marcos 12.13-17)

¹⁹ Moisés popel sin 'yüsa lajay quelel tji'liñtsja Jesús. Nin p'iyá sacerdote noypan. Yupj jus nlay Jesús parábola niná tjevele yupj sin po'ó. Ma polel tji'liñtsja jupj custjay. Lacj jeyaptsja la p'a judiopian ca pajal ts'i mi'inacj yupj jis lal, mpes ma nin la tjajay. ²⁰ Yupj la tjunuc 'ona 'úcj la tjilil Jesús. Mpes niyom sin tjajam Jesús nt'a. Yupj quelel la 'üytsja jupj lal, jupj ca malala cüveles yupj jis lal yupj jis wala tjevele na. Yupj 'üsüs jin la tjajay, nawa malala la tjajay. Yupj yólatsja ca ne'aj matjatjum, mpjacañ, mpes 'úcj ca jat' mvelecj jupj po'ó jepa romano auxiliar lal. Jepa romano auxiliar pünetsja jupj, mpes 'úcj ca cus ntülüs Jesús. ²¹ Mpes yupj tjiil Jesús nt'a, tjowelepj:

—Cupj selecj jipj t'üc' velen. Jipj sin 'yüsa lejaj 'üsüs. Nin p'iyá velen jipj pjü jilal. Sin 'yüsa lejaj Dios jyü'tá t'üc' way. ²² Nin mpes quelel lya 'yüyacj jipj lal. ¿Ncu 'úcj Dios lal cupj impuesto jaylacj lijicj, jepa romano t'emel t'e'enca mpes? ¿Ncu 'úcj tulucj nin lijicj?

²³ Jesús jus nleya tsjan mpes nin la tjü'üy jupj lal. Seletsja yupj ma quelel jus nlaytsja la tjü'üy mpes. Seletsja yupj jisastsja jupj malala nyuca ca mveles. Mpes Jesús tjevele yupj jis lal:

²⁴ —T'emel c'a pjaní way nca'á ma 'e. ¿Pjacj wola t'emel wola po'ó já'asa? ¿Tsjan ló t'emel po'o tapac? —tjevele jupj.

Yupj tjowelepj:

—Jepa romano jupj.

²⁵ Jesús tjevele yupj jis lal:

—Mpes tja'ayá jepá jupj 'úcj le moná nun lal. Tja'ayá Dios jupj 'úcj le moná nun lal —nin tjevele Jesús.

²⁶ Yupj ma polel malala tjowelepj Jesús po'om la p'a jis walap'a'á, jupj tjevele mpes. Po yólatsja Jesús 'úsüs jis wala tjevele mpes. 'Úsüs tjevele jupj pajal, mpes yupj lyájasatsja.

Püna tecya'liñ ca sin mäjünsücj, niswa ca mpatjam.
(Mateo 22.23-33; Marcos 12.18-27)

²⁷ Niyom p'a wa tjiquil wa Jesús nt'a. Saduceopan waytsja yupj. Yupj javelepj tecya'liñ ma ca sin mäjünsücj, ma ca mpatjam niswá. ²⁸ Saduceopan quelel jat' la velestsja wa Jesús po'ó, mpes tjowelepj yupj jupj lal. Tjowelepj:

—Püna Moisés popel tepyaca tsjan qjuisí jütüta Dios. Ninana pjaní way jupj tepyacá: yom pe'e jats'om popa tulucj, más 'ücj yom jüpülücj mwayis ca tepe'e jats'om lal. Ca popa jana nsem tepe'e jats'om lal. Tepe'e ts'uyupj jin p'iyá ca nsem. Moisés nin tepyaca. ²⁹ Nin mpes cupj Iya 'yüyacj. Püna niyom siéteya tapatja, pjü yupj jis sejatjampan yupj. Mwalá way tjowaya, popa tulucj tepe'e jupj. ³⁰ Tepe'e na, jupj tsüipe tjowaya tepe'e jats'om lal. Nin p'iyá popa tulucj tepe'e jupj. ³¹ Jupj tepe'e na, jüpülücj locopyaya way tjowaya wa jüpülücj jats'om lal. Nin p'iyá popa tulucj tepe'e jupj. Nin p'iyá pjü jis pülücpa quepj pjaní lal tjewyayiñ. Pjü jis pülücpa sin popa tulucj tecya'liñ. ³² Yupj pjü way tecya'liñ na, tepe'e wa quepan. Lovin popa tulucj jupj. ³³ ¿Pjacj jats'om nsem jupj, tecya'liñ sin mäjünsücj na jis la püt'üs niswá? Pjü way niyom siéteya tjewyayiñ jupj lal, tapatja na p'in —nin tjowelepj saduceopan.

³⁴ Jesús tjevele yupj jis lal:

—Niyom, nequem quina patja pjü wyayiñ. ³⁵ Dios lal patjam ma nin lajay. Dios vele yupj 'úsüs, ne yupj ca sin mäjünsücj tecya'liñ sin popé, ca mpatjam Dios lal. Ne'aj ma mwayiñ yupj. ³⁶ Yupj ma polel cya'liñ niswá ne nin. Angelpa jinwá yupj, mpes ma cya'liñ. Dios ts'uyupj way yupj. Yupj sin jajünsüpj jis la püt'üs lovin Dios lal. ³⁷ T'üc' way tecya'liñ ca sin mäjünsücj, ca mpatjam niswá. Selecj ca nin nsem Moisés tepyaca mpes 'ots'ipj. Tepyaca püna tepyalá, yo tsjicj pwetsja na, qjuis Jepa Dios ne'aj tjá'asa mpes. Jupj tjevele 'qjuis Jepa Dios jupj Abraham lal, Isaac lal 'ots'ipj, Jacob lal 'ots'ipj'. ³⁸ Cupj selecj püna tecya'liñ conas. Selecj wa Dios tecya'liñ jis Dios tulucj. Patja jis Dios jupj. Nin mpes selecj patja yupj quina. Dios selé newa patja pjü —nin tjevele Jesús.

³⁹ Moisés popel sin 'yüsa lajay nepénowa jupj wola tjowelepj:

—Po 'úsüs tjevelen jipj.

⁴⁰ Lacj tjeypaj la p'a jis la 'üy.

Jesús Jepa watsja jepa püna tüpü'ü lal.

(Mateo 22.41-46; Marcos 12.35-37)

⁴¹ (Jesús ma lecj tjejá.) Jupj tjevele yupj jilal:

—Dios tjevele jupj ca jas majamas Jepa Püné jis capj la p'acj judiopa. ¿Tsjan mpes javelepj yom niná David popa jupj? ⁴² David p'iyá tjevele jupj po'ó Dios Popel mo'ó. Dios mpes nüjets'e tepyaca nt'a tjevele:

'Nejepa Dios tjevele Nejepa Püné lal: "Nt'i'isa jipj napj li'inyampe.

⁴³ Jipj ca mäjü'tün napj lal napj ca la mpalan naya jipj enemigopan jis lal.

Napj ca la mejay tsjyam la p'a'á jatja jinwá yupj. Nin ca la mejay jipj mpes, jipj napj lal jac' na."

David tjevele niná Dios tjevelá.

⁴⁴ Jesús tjevele:

—David tjevele yom niná jupj Jepa way jupj. ¿'Onin nacj ne David popa nacj jupj?

Moisés popel sin 'yüsa lajay malala lajaytsja yupj.

(Mateo 23.1-36; Marcos 12.38-40; Lucas 11.37-54)

⁴⁵ Jesús tjevele jupj discipulopa jilal, pjü 'ücj jis la pjac:

⁴⁶ —Moisés popel sin 'yüsa lajay malala yupj. Po ma nin p'iyá la t'üj, yupj lajay jinwá. Yupj jisas la p'a yola yupj noypan, mpes sin quip campa jisas. Pülücj Iyawuñ nt'a jil na, po jisas la p'a 'úsüs javelepj yupj jilal, 'úsüs-pan lal javelepj jinwá. Judiopa 'a si mulú nt'a jil na, sil-la más 'úsüs nt'a la 'osos jisas, cocoypan p'in jatja nt'a. Pülücj 'a si mulú nt'a jil na jis la las, más 'úsüs nt'a quelel jatja lovin, noypan jatja nt'a. Nin lajay Moisés popel sin 'yüsa lajay. ⁴⁷ Yupj pequeñ nequem jis wa, nequem jis vayum tecya'liñ. Newa jisas la p'a 'úsüs jin yola yupj, mpes püs way javelepj Dios lal, pülücj p'iyacañ nt'a. Nin lajay mpes Dios ca mveles más malala la tjajay yupj la p'a jilal. Más ca jis capj ntülüs yupj pjü jilal —tjevele Jesús.

Quepj t'emel cjuwá po 'úsüs tje'yaya.

(Marcos 12.41-44)

21 Caja nepenowá ne'aj t'atja Dios wo nt'a t'emel mo'ó la 'onsos la 'ayas Dios mpes. Jesús jay jas tjijyünsa, tjinyuca gente pülücj jatatj jis t'emel tjo'onsopj ne'aj. Pülücj tjo'onsopj yupj. ² Tjinyuca wa quepj pjaní centavito mát'eya tje'yonsa wa jupj. Quepj niná voyum tepe'e jupj. Pjü cjuwatsja jupj. ³ Tjinyuca na, Jesús tjevele jupj discipulopa jilal:

—Quepj niná más pülücj tje'yonsa pjü jilal. Quepj niná voyum tepe'e jupj. Pjü cjuwá jupj, quepan. Pjaní way tje'yonsa, pülücj jin p'iyá napj lal. T'üc'. ⁴ La p'a wa pülücj jatatj popé tja'ayapj yupj. Quepj niná cjuwá jupj. T'emel pjaní way ve jaylacj liji popé tje'yaya jupj. Cjuwá jupj quina —nin tjevele Jesús quepj tje'yaya po'ó.

Jesús tjevele ca malala mpalas Dios wo Jerusalén nt'a.

(Mateo 24.1-28; Marcos 13.1-23)

⁵ Discipulopa nepénowa tjowelepj wa Dios wo po'ó.

—Po 'úsüs way justa —tjowelepj—. Pe po 'úsüs yustapj lal 'úsüs justa la tjajay. Tsjan 'úsüs yustapj tja'ayapj popé 'úsüs justa la tjajay wa Dios wo.

Jesús tjevele:

⁶ —Pjü ca malala mpalas niná nun nucu qui'á. P'a jawas judiopa jis enemigopa ca ncul. Yupj ca sin mojoyecj pjü way niná wosis. Pjü pwen ca palá la ncoyecj, wosis la tjajay sin popé. Pjü na'aj ca la ncoyecj, mpes pe pjaní ma ca p'a casá ma'ajam nsem —tjevele Jesús.

⁷Jupj discipulopan la tjü'üy:

—¿'Ona ca malala mpalas Dios wo? ¿Tsjan ca la mijis Dios mwalá way p'in, mpes ca jus nlayecj leñ way ca nin mpalas?

⁸Jesús jis wala tjevele:

—'In tjajama. Pülücj ca ncul la ntsawilicj ca gente jis lal. Po ma toponé yupj javelepj. Yupj pjaní pjaní ca mvelecj yupj p'iyá Cristo. Ca mvelecj Dios sin tjejyama yupj. Ca mvelecj wa ca leñ way ncawajas pjü. Ma ca nin la müjí yupj javelepj jinwá. ⁹Nun ca jus nlayé wa militarpan pülücj la palan p'a nt'a. Ca jus nlayé wa yuwá p'iyá la palan wa. Niná pjo'oqué na, po ma pajal locj tjejá. T'üc' way malala ca mpalas nosis nt'a. Ma leñ way ncawajas ca pjü niná malala tepyalá.

¹⁰Jesús tjevele wa yupj jis lal:

—Nepénowa patja nt'a la mpa'nacj ca p'a nt'a patja jis lal. Ca jis mü'ü'nacj. Jepapan ca sin majamacj jis militarpan jis la palan p'a jepapan jis militarpan jis lal.

¹¹Pajal ca jus nquits'is nosis 'ots'ipj. Nepénowa patja nt'a cjuwá ca nsem jis la las 'ots'ipj. Nenéyawa pjü way nin p'iyá ca malala jisas yupj 'ots'ipj. Dios ca la mijis p'a casá ca mpalas tsjun po'ó, nosis casá patja jis la nuc. Nin mpes ca jus nlayecj Dios ca jis capj ntülüs malala lajay. Tjunuc na ca lacj meyacj pajal.

¹²"Niná tepyala secj p'in, nepénowa ca nu ntji'liñ. Ca malala la nu mijicj ncapj coñcó mpes. Ca nu manucj judiopan 'a si mulú nt'a, cawilta nt'a 'ots'ipj. Ne'aj ca jat' mvelecj nun sin po'ó. Ca nu manucj jepapan jis walap'a'a. Ne'aj p'in se jütütj nt'a ca nu manucj. Jepa noypan nt'a ca nu manucj wa. Yupj jis walap'a'a ca jat' mvelecj nun sin po'ó ncapj coñcó mpes. ¹³Nin nu tepyala na, 'ücj ca mvelé nun yupj jis lal 'onin ne 'ücj potjaqué Dios lal napj mpes. ¹⁴Mpes quina nujola t'as ma ca nin nujola mwalá way p'in tsjan ca jis wala cüwelé. ¹⁵Nin pyala nam, napj ca nucopj mp'acj ne ca 'ücj mvelé nun. Nun ca jus nlayé t'üc' way. Nun ca pajal 'üsüs mvelé, mpes nun jis enemigopan pjü ca jus nlayecj t'üc' welé nun. Ma ca polel p'a casá mvelecj.

¹⁶"Nenéyawa nun jis pülücpan p'iyá ca nu ntji'liñ wa nun, ca quelel jat' mvelecj nun sin po'ó nun ncapj coñcó mpes. Nenéyawa nin ca la mijicj wa nun sejamicapan. Ca nu mü'ü'nacj nun nepenowá. ¹⁷Pjü gente ma ca jisas nsem nun, nun ncapj coñcó mpes. ¹⁸Newa 'üsüs ca mpatjaqué nun. Co'liqué naya, Dios newa ca nucopj ncoñcos. Nun newa 'üsüs ca mpatjaqué Dios lal. Ma tecyawaja nun ts'üil popa pjaní jinwá ca nsem. ¹⁹Nun newa ncapj coñcó malala pyala na, lovin ca mpatjaqué Dios lal.

²⁰"Jerusalén ca pjü malala mpalas. Nun ca nucú Jerusalén t'asiyú lejeñ militar pajal pülücj, 'ücj jis la palan ne'aj patja jis lal. Niná tjunucú na, nun ca jus nlayé leñ way Jerusalén pjü malala ca mpalas. ²¹Nin quelel pyala na, más 'ücj Judea mo'o patja ts'equeneñ, joc' mo'o ca mal. Pajal malala ca mpalas Judea nt'a. Más 'ücj Jerusalén mo'o patja Jerusalén mpe ca mal. Más 'ücj jis wa pjaní pjaní lejeñ nt'a patja ma ca mal Jerusalén mo'ó. ²²Dios ca jis capj ntülüs israelpan, malala la tjajay mpes. Püna tapac Dios Popel mo'ó

Dios ca jis capj ntülüs, ne pjü ca mpalas quinam yupj tapac jin. Nin mpes ca pjü malala mpalas Jerusalén.

²³"Niná pyala na, pajal malala ca nsem nequem way jatja jis lal, nequem tsjictjacj sa manun jis lal 'ots'ipj. Pajal malala ca mpalas Judea mo'ó. Dios po quelel jis capj tyüla Judea mo'o patja, yupj malala la tjajay mpes. ²⁴Jis enemigopan ca sey mojo'ocj nepenowá polomay lal. Jis ntji'liñ nepenowá, p'a'a ca jis manucj. Jun ta'a ca jis manucj, sin tjan, sin tjan jis la püt'üs, judiopan tulucj patja nt'a. Año pülücj judiopan tulucj müjü'tücj ca Jerusalén nt'a. Nin ca nsem Dios Popel vele jin. Dios selé nol año müjü'tücj. Locopyaya, Dios jos na, judiopan juts'a'a ca nsem Jerusalén niswá.

Jesús niswa ncuwim.

(Mateo 24.29-35, 42-44; Marcos 13.24-37)

²⁵Jesús tjevele wa:

—Dios ca la mijis p'a casá justa ca mpalas lots'ac', mümüy 'ots'ipj, pjulacj 'ots'ipj, mpes nosis casá patja ca jus cülayecj quina ca nin mpalas napj velé jin. Nosis nt'a 'üsú püné pajal ca mpjac ca la mijis, pajal lo pjets'epjets'e ca mim. Mpes p'a nt'a patja pajal pülücj ca lapj nyuca yola yupj pajal. Ma ca jus nlayecj 'oyñ la mijicj. ²⁶Pajal ca lacj meyacj, mpes ca nca'liñ nepenowá, pajal ca nin yola malala ca mpalas nosis. Noypan tsjun po'ó ca jus nquits'is, mpes nin. ²⁷Nin tepyala na, ca nus nucucj, mol mo'o ca ncuwis. Pasal püné nsem napj, pjü 'ücj la cüjay. Napj nt'a pajal majawaques ca Mpapay Dios mpes. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejyamá —tjevele Jesús.

²⁸—Nepénowa nas tepyala na napj tjevelé jin, 'ücj jisas t'as nun. Po ma locj tjejá la p'a wa jinwá. Nepénowa nas tepyala na napj tjevelé jin, nun ca jus nlayé leñ way ca ncuwis nucopj la p'acj. Mpes la 'unucú Dios ca 'üsüs la numijis, ma ca malala nu mpalas —tjevele Jesús.

²⁹Jesús parábola tjevele wa yupj jis lal sin la 'üsüs jis la jay niná. Tjevele:

—Nujola t'as ts'oway po'ó, pjü yo po'ó 'ots'ipj. ³⁰Jis lo teczyala na, nun solejé leñ way quelel jive. ³¹Nin p'iyá nun ca nucú nepénowa nas tepyala napj tjevelé jin. Niná tjunucú na, nun jus nlayé wa leñ way Dios müjü'tüs ca pjü nosis nt'a.

³²"Pjü niná napj tjevelé, pjü ca mpalas. Judiopan newa ca mpatjam pjü tepyala na. T'üc' way niná.

³³Tsjun po'ó ca ncawajas, nosis ca ncawajas wa. Napj velé jin ma ncawajas ca lovin. Pjü tjevelé, pjü ca mpalas.

³⁴"In tjajama nun p'iyá. Po ma lowa p'a nt'a malala nyuca la müjí. Po ma nun sey 'üts'a t'as nun. Po ma pajal nujola t'as 'oyñ nyuca mpatjaqué nosis nt'a. Nin la cüjí, ma lu nucú naya ca nin mpalas napj tjevele jin.

³⁵Animal walan 'ityüla leñ way pe'e. Nin p'iyá pjü napj tjevelé leñ way ca mpalas pjü nosis casá patja mpes.

³⁶Pajal 'in tjajamá. Lovin Dios lal la moná nun ca 'ücj la müjí Dios jos jin lovin. Mpes nosis nt'a malala tepyala na, ma ca malala nyuca la müjí wa nun, la p'a jinwá. Mpes napj velé na nun lal ncu 'ücj la tjüj, 'ücj nsem

nun napj lal. Ma ca nu maycas nun napj lal. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejamá —nin tjevele Jesús jupj discipulopan jilal.

³⁷ Jesús lovin sin 'yüsa la síjtsja Dios wo nt'a jaw na. Püste na pülücj patja mpe tjemey lovin. Joc' Olivos ló nt'a tjejá. ³⁸ Pajal pústapj sin tjüjünsüpj pjü, tjil Jesús nt'a Dios wo nt'a, jis la pjac jupj tjevelá.

Jesús enemigopan quelel ja'unantsja jupj.

(Mateo 26.1-5, 14-16; Marcos 14.1-2, 10-11; Juan 11.45-53)

22 Leñ way quelel pyálsja fiesta, israelpan pan levadura cjuwá jalá na. Fiesta niná "Dios Qjuis Capa Nipj Tjemey" ló jupj. ² Sacerdote noypan yólatsja 'oyñ la qjuicj cü'ü'naçj Jesús. Nin p'iyá yólatsja wa Moisés popel sin 'yüsa lajay. Custjay ma malala la tja-jay Jesús lal. Lacj tjeypaj ne'aj patja ca ts'i mi'inacj yupj jilal, ne nin.

³ Locopyaya Satanás Judas jos mo'o tjemey. Niná Judas, "Isariote" apellido waytsja jupj. Apostolpan dóceya pópatsja jupj. ⁴ Jupj tjemey la veles jepapan jilal Dios wo nt'a, yupj sacerdote noypan nepenowá, militarpan nepenowá. Yuwá nin tjowelepj 'oyñ ne Judas ca jis capj mp'a'sas 'ücj jis la tjilil Jesús. ⁵ 'Ücj jisastsja yupj. Tjowelepj Judas lal yupj ca jaylacj la mijicj Judas nin la mijis mpes. ⁶ Judas tjevele nin ca la mijis jupj. Tjemey, la tjinyuca 'ona 'ücj jis lal ca mim la tjilil Jesús, ne'aj patja leñ na p'in.

Jesús tjelyaja jupj discipulopan jilal püts'í secj p'in.

(Mateo 26.17-29; Marcos 14.12-25; Juan 13.21-30; 1 Corintios 11.23-26)

⁷ Locopyaya ts'ac' mwalá way tjejawca fiesta mpes, pan levadura cjuwá jalá na yupj. Fiesta niná "Dios Qjuis Capa Nipj Tjemey" lotsja. Nin jawas oveja tsjicj ja'unan jis la las fiesta mpes.

⁸ Jesús sin tjejamá Pedro, Juan 'ots'ipj, 'ücj la mijicj fiesta mpes. Tjevele:

—Lowa, 'ücj la müjí qjuis la las fiesta mpes lyajacj, "Dios Qjuis Capa Nipj Tjemey" mpes.

⁹ Yupj la tjü'üy:

—¿Ca'aj jyas 'ücj la mijicj?

¹⁰ Jesús jis wala tjevele:

—Jerusalén nt'a lowa. Ne'as tjalawú na, nun la müjüsüqué yom jarro t'ya, 'üsú mo'o toñca. Cjüil lowa wama jama nt'a. ¹¹ Ne'aj wo lal tjowelé: 'Yom qjuisin 'yüsa liji qjuisin tjejamá jipj nt'a. Jupj tjevele cupj ca lya mü'üyacj ca'aj toñca cuarto niná jupj ca nlajas nt'a. Ne'aj quelel lyaja jupj discipulopan jis lal fiesta mpes, fiesta "Dios Qjuis Capa Nipj Tjemey" ló. ¹² Ne'aj wo 'esepj nun jis lal ca mim cuarto püné nt'a, wo casá toñca. Jupj nasa 'ücj la tjiji cuartas quinam. Ne'aj ca 'ücj la müjí cupj lyajacj mpes —nin tjevele Jesús Pedro lal, Juan lal wa.

¹³ Mpes tjil yupj. Pjü Jesús tjevele jin tepyala, ne 'ücj la tjajay yupj jis la las fiesta mpes.

¹⁴ Quelel jalatsja na, Jesús tjá'asa mesa nt'a apostolpan jis lal. ¹⁵ Jupj tjevele yupj jis lal:

—Custjay ma malala ntepalá p'in, po najastsja 'a mulú nlajacj niná fiesta na. ¹⁶ Malala ntepalá na püs way ma ca nla napj fiesta niná mpes, fiesta 'Dios Qjuis Capa Nipj Tjemey' ló. Fiesta niná mpes qjuiyola pyala Dios 'üsüs la tjiji püná, ma malala jis mpalas judiopan. Po quina más 'üsüs ca la mijis püna la tjiji lal, mpes t'üc' way ca 'ücj mpatjam napj lal japon. Nin ca nsem Dios jyü'ta na nosis casá. Nin tepyala na, niswa ca nla niná fiesta mpes —tjevele Jesús.

¹⁷ Nt'ya jupj pocillo, uva 'üsú mo'o tóñcatsja. Tjevele Dios lal tjüwü'i 'üsú tje'yaya mpes. Locopyaya tjevele niyom jis lal:

—No'oté nun, vitvitj way pjü tjümüsüqué niná. ¹⁸ Ma niswa ca mü'üs napj quinam uva 'üsú. Dios nosis nt'a jyü'ta na niswa ca mü'üs p'in.

¹⁹ Locopyaya pan pjaní nt'ya, tjevele Dios lal tjüwü'i pan tje'yaya mpes. Nin la tjiji na, vitvitj la tücüeme, jis tje'yaya pjü. Tjevele:

—Pan niná napj mp'üy jinwá. Ma pats' ca napj, mpes Dios ma ca nin jola nsem nun malala la tjüj. 'Ücj ca mpatjaqué nun Dios lal. Nenéyawa nin p'iyá pan 'alajá nun. Nujola tapalas nin la tjejay napj nun mpes —tjevele jupj.

²⁰ Nin p'iyá la tjiji pocillo lal. Pocillo nt'ya t'üc' tjalá na. Tjevele:

—Uva 'üsú niná na'as jinwá. Ma pats' ca nun mpes. 'As ca ma palas napj, mpes Dios 'ücj ca perdonar la numijis. Jupj tjevele t'üc' nin ca la mijis nun mpes ntipü'í na. P'a casá ca la mijis quinam püna la tjiji lal.

²¹ "Mop'in nin, nun popa pjaní quelel malala liji napj lal. Jupj ca jis lal ncuwim napj ne'enemigopan, ca ma tjililiñ. Qui'á já'asa wa, lyaja wa napj lal. ²² Püna p'in Dios tjevele 'oyñ la cüjay cüpats', ne nin ca nsem napj lal. Mop'in pajal malala nin, jupj ca jis lal ncuwim napj ne'enemigopan, ca ma tjililiñ. Ca malala mpalas jupj pajal, jupj malala la niji mpes. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejamá —tjevele jupj.

²³ Jupj discipulopan jis la tjü'üy yuwá cana yupj popé Jesús enemigopan jis lal ncuwim.

²⁴ Yuwá la tjowelet wa cana yupj popé más püné nsem la p'a jilal Dios jyü'ta nt'a. ²⁵ (Jesús ma jostsja nin yólatsja yupj.) Nin mpes jupj tjevele yupj jilal:

—Judiopan tulucj jis jepapan jajütütj la p'a wa, yupj noypan mpes. 'Ücj sa jajütütj jin lajay ne'aj patja jis lal. Niná lajay jis capj la p'acj, javelepj yupj. ²⁶ Nin tulucj ca nsem nun jilal. Nun jilal más püné, pjyapja jinwá ca nsem jupj. Jepa ca mozo jinwá nsem jupj. ²⁷ Yom jupj jomozopan tsji' lajay, más püné yom niná tsji' lajay jis lal. Nujola tapalas napj tsji' lejay nun mpes. Napj lejay jinwá la müjí nun.

²⁸ "Napj p'iyá ca nin la mejay nun más noypan ca nu mpalas. Nun ncapj tocoñcá lovin. Malala ntepalá na, newa ncapj tocoñcá. ²⁹ (Nin mpes napj ca 'üsüs la numejay wa.) Mpapay ntje'aya la jütütj. Nin p'iyá napj nu 'ya wa ³⁰ 'ücj nun ca müjü'tú wa. Nun ca nlajá, ca müsiqué wa napj lal napj jyütütj nt'a. Jepapan noypan nsem nun. Napj auxiliarpan nsem nun. Nun ca mvelé

israelpan pjü jilal ncu t'üc' malala nyuca la tjajay yupj nosis nt'a. Nin ca nsem nun ncapj coñcó mpes.

Jesús tjevele Simón Pedro ca ntsüpünüs Jesús jomica jupj.

(Mateo 26.31-35; Marcos 14.27-31; Juan 13.36-38)

³¹ Jesús tjevele wa Simón lal:

—Simón, 'üsüs tjapjaca napj velé. Satanás la tjemyona Dios ca ma'ayas jupj ca pajal malala la numijis. Jupj ca nucus ncu t'üc' way quelel ncapj coñcó nun. Nin ca nsem jupj la tjemyona jinwá. ³² Nin mpes napj Mpay Dios lal la tjemyon wa nun mpes. La tjemyon jipj lovin ca mponen napj lal. (Napj selé jipj ca malala nyuca la mijin. Locopyaya jipj ca 'üsüs jele mpalas niswá. Niswa ncapj cyoñ na, najas jipj ca jis capj mp'a'san pyülücpan más 'in 'ücj mponecj yupj napj mpes.)

³³ Simón tjevele Jesús lal:

—Nejepa jipj. 'Ücj napj lal cawilta mo'o na 'onsopj napj jipj lal. Ma 'ü'nacj jipj lal 'ücj wa napj lal.

³⁴ Jesús tjevele:

—Pedro, yacjaj p'iyá la con ca mvelen ma nus nyuc. Castlyaj cocoy la puyú secj p'in, ca nin la mijin.

³⁵ Jesús tjevele wa discipulopan pjü jis lal:

—Nusin tjejam nun jis t'emel cjuwá, nun jis ve cjuwá 'ots'ipj, nun jis caite pjaní p'in. ¿Ncu pjaní nujos cjuwat-sja?

Yupj tjowelepj:

—Pjü qjuisastsja, pjü tya'actsja.

³⁶ Jesús tjevele yupj jis lal:

—Quina ma ca nlawú nusin pjan. Nun popé t'emel to'á, t'o wa nun lowú nt'a. Ve to'á, t'o wa nun lowú nt'a. Nun popé polomay cjuwá, más 'ücj jas quip pje'apa vender ca la mijis, t'emel mpes polomay ca jaylacj la mijis jupj. ³⁷ Dios Popel vele: 'La p'a ca yola nsem malala nyuca lajay jin p'iyá napj'. Dios jos nin ca nsem napj lal, Dios Popel nin vele mpes. Pjü tapac napj nin po'ó, quina ca nin mpalas pjü —tjevele Jesús.

³⁸ Yupj tjowelepj:

—Qjuis Jepa, 'unyuca. Polomay mát'eya tya'acj qui'á. Jesús tjevele:

—Po ma p'a wa cüwelé quinam.

Malala pyálatsja na, Jesús tjevele Popay lal.

(Mateo 26.36-46; Marcos 14.32-42)

³⁹ Jesús tjemey nepé yacjayam. Joc' Olivos ló nt'a tjemey, janmacj jin líjitsja jin. Jupj discipulopan cjüil tjil.

⁴⁰ Ne'as tjemey na, tjevele yupj jis lal: "Dios lal la tjomoná ma ca malala la müjí nun, nun quelel malala lojí na". ⁴¹ Nin tjevele na, ne'aj p'in tjemey jusapj. Ne'aj tüic' jin tjüjünsü, tjevele Dios lal. ⁴² Nin tjevele jupj: "Mpay, nin la mijin ma ca nin ma palas. Newa najas ca jipj jyas jinwá nsem. Ma napj najas jinwá t'as", tjevele Jesús. ⁴³ Tjevele na, ángel tsjun mpe tjac', lay tepyala jupj nt'a, cus tjep'ya'sa. ⁴⁴ Jesús 'aplijila waytsja pajal, ne pajal la tjemyona Dios lal. Pjü tji'yawa. Pajal noypan way ts'yóatsja 'ama'á, 'as jin jústatsja.

⁴⁵ T'üc' tjevele na Dios lal, Jesús jas nisa, tjemey discipulopan nt'a. Yus tjinyuca pjü tjiinañ. Yupj pajal 'apli-

jila waytsja, mpes ja sívetsja. ⁴⁶ Jesús tjevele yupj jis lal: "¿Tsjan pjucj jünaqué nun? Nusin tjüjünsü, Dios lal la tjomoná ma ca malala la müjí nun quelel malala la müjí na."

Yupj ntji'liñ Jesús.

(Mateo 26.47-56; Marcos 14.43-50; Juan 18.2-11)

⁴⁷ Jesús nin véletsja na, leñ way niyom pülücj 'a mulú tjiquil. Yom pjaní jis lal tjac' Jesús toñca nt'a. Yom niná Judas p'iyatsja. Jupj apostolpan dóceya pópatsja. Judas jun 'asas tjac' Jesús nt'a la tjelyapaná. ⁴⁸ Jesús tjevele jupj lal:

—Jipj nlal velen sin la 'üsüs jis la jay napj niná yomen yupj quelel tji'liñ. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tje-jyamá —tjevele Jesús.

⁴⁹ Jesús discipulopan jus nlay yupj tjiquil jis la tjilil Jesús, mpes tjowelepj Jesús lal:

—¿Ncu jyas sey mojo'ocj polomay lal?

⁵⁰ Yupj popa pjaní polomay nt'ya, jay tjejo'o yom pjaní. Pjots' li'inyampe taná tjejo'o. Jupj ne mozo waytsja sacerdote más püné mpes. ⁵¹ Jesús ma jostsja pjots' tjejo'o.

—Po ma la tapa'ná nun —tjevele jupj.

Jupj pjots' po la tje'yot'a, tji'yü'sa la tjiji jupj.

⁵² Pülücj tjiquil jis la tjilil Jesús. Sacerdote noypan nepenowá, jepapan militar nepenowá Dios wo nt'a tsji' lajaytsja sin popé. Judío co'müypan nepenowá. Mpes Jesús yom pjots' tji'yü'sa la tjiji na, tjevele yupj jis lal:

—¿Tsjan mpes polomay t'o, yo pjwel t'o wa la tjilil napj? Niná lojí pwequepj la tjilil.

⁵³ Pjü jyawca Dios wo nt'a tjo'ostsja nun jilal. Lovin ma ntjutjililiqué ne'aj tjo'os na. Nun lojí diablo jos jin. Po quina way p'in Dios 'yaya jupj jyü'ta, mpes nun malala lojí quinam nujisas jinwá —tjevele Jesús.

Pedro tsyüpünú Jesús jomica jupj.

(Mateo 26.57-58, 69-75; Marcos 14.53-54, 66-72; Juan 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Jesús nin tjevele na, ntji'liñ, lal tjil. Tjaman jupj sacerdote más püné wo nt'a. Pedro jupj cjüil tjemey, campapé. Sacerdote jis jepa wo nt'a tjemey wa jupj. ⁵⁵ Wo nt'a niyom nepénowa 'awa jus t'ol wosis t'asiyú tjüwücj culupwen nt'a, 'a mulú 'atjalapj jis la sis. Pedro 'etjele wa yupj jilal. ⁵⁶ Pedro ne'aj 'etjele na, tsjücjüim jus tjinyuca Pedrú, 'awa jyawca nt'a tjá'asa jupj, ne nin. Tsjücjüim niná mozo waytsja jupj ne'aj. Püs way jus tjinyuca na, tjevele:

—Yom niná cus tecyoñca Jesús.

⁵⁷ Pedro tsyüpünú.

—Nin tulucj. Ma si nuc —tjevele jupj.

⁵⁸ Locopyaya yom pjaní ne'aj jus tjinyuca wa Pedro, mpes tjevele:

—Jipj Jesús discipulopan popa wa.

Pedro wola tjevele:

—¡Nin tulucj!

⁵⁹ Locopyaya, hora pjaní tepyala na, más 'in püs ca nacj, más 'in leñ way ca nacj, p'a wa ne'aj janmacj nin jólatsja Pedro po'ó, mpes tjevele:

—T'üc' way yom niná cus tecyoñca wa Jesús. Jupj Galilea mpe 'esepej wa, Jesús jinwá.

⁶⁰ Pedro tjevele jupj lal:

—Ma nin 'yüsa jipj velen.

Pedro nin véletsja na, castlyaj cocoy nepé la tipiya.

⁶¹ Nepé la tipiya na, qjuis Jepa Jesús la nujuya, tjinyuca Pedrú. Mpes Pedro jola tepyala jupj tjevelá. Ninana jupj tjevelá: "Yacjaj p'iyá la con ca mvelen ma nus nyuc. Castlyaj cocoy la puyú secj p'in, ca nin la mijin." ⁶² Pedro tjemey wo nepé. Pajal 'aplijila waytsja, pajal la tipiya wa.

La tjüpjüts'ün Jesús mpes.

(Mateo 26.67-68; Marcos 14.65)

⁶³ Niyom nepénowa jamanuntsja Jesús. La tjüpjüts'ün jupj mpes. Pajal mo'o süptsja wa jupj. ⁶⁴ Jun tsupapj, tjowelepj:

—Qjuis wala mvelen pjacj jey syüpa. Dios ca jin 'yüsa la mijis.

⁶⁵ La p'a wa pajal pülücj malala tjowelepj Jesús po'ó, jupj pajal tsjicj way jin tjowelepj.

Judiopan tjowelepj Jesús malala la tjiji.

(Mateo 26.59-66; Marcos 14.55-64; Juan 18.19-24)

⁶⁶ Tjeyawca na, judiopan jis jepapan 'a jis tjimyula yupj, nepénowa sacerdote noypan, nepénowa Moisés popel sin 'yüsa lajay. Yupj lovin 'a jis tjimyula nt'a tjaman Jesús. Tjowelepj Jesús lal:

⁶⁷ —Dios tjevele jupj ca jas majamas Jepa Püné judiopan nt'a qjuis capj la p'acj. Qjuis wala mvelen ncu ninana yomen jipj.

Jesús tjevele yupj jilal:

—Napj nin cüvelé nun jis lal, ma ca mponé napj velé.

⁶⁸ Napj nu la 'yüy wa, nun ma ca nawala mvelé.

⁶⁹ Quina Dios li'inyampe ca mo'os lovin. 'A mulú ca müjü'tücj cupj. Pajal jas tjiyocj jupj. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejamá —tjevele Jesús.

⁷⁰ Yupj pjü way la tjü'üy Jesús lal:

—¿Ncu Dios Jatjam jipj?

Jesús tjevele yupj jis lal:

—T'üc' tjowelé, Dios Jatjam napj.

⁷¹ Mpes yupj yuwá tjowelepj:

—Quina ma qjuisas la p'a mvelecj tsjan niná yupj salejepj jupj po'ó. Tjepjya'aquecj jupj p'iyá tjevelá. Selecj malala la tjiji jupj; jupj tjevele yuwal jupj Dios lal.

Pilato nt'a tjaman Jesús.

(Mateo 27.1-2, 11-14; Marcos 15.1-5; Juan 18.28-38)

23 Locopyaya yupj pjü sin tjüjünsüpj, tjaman Jesús Pilato nt'a. Pilato jepa püné auxiliar waytsja jupj. Romano waytsja jupj, judío tulucj. ² Ne'aj tjat' tjowelepj Jesús po'ó. Tjowelepj:

—Cupj tjinyucucj, tjepjya'aquecj wa yom niná judiopan sin 'yüsa lis tjiji jis la palan jepapan jilal. Qjuisí jütüta ma t'emel 'yayacj impuesto jaylacj, jepa püné jyü'ta jin. Jupj vele jupj jepa wa. Vele Dios jas tjejamá jupj jis capj la p'acj judiopan —nin tjowelepj co'müypan judiopan sin popé.

³ Mpes Pilato la tji'yüya Jesús lal:

—¿Ncu judiopan jis jepa püné jipj?

Jesús wola tjevele:

—Nin napj.

⁴ Locopyaya Pilato tjevele sacerdote noypan jilal, la p'a pajal pülücj ne'aj tjelejeñtsja jilal 'ots'ipj. Tjevele: —Napj velé yom niná malala tulucj. Ma polel la veles jupj malala li jam.

⁵ Yupj newa malala tjowelepj Jesús po'ó. Po jisastsja Pilato ca cus ntülüs Jesús. Tjowelepj:

—Jupj vele mpes judiopan ts'a 'in se palá jepa romanopan jilal, mpes quelel la palan nun jilal. Jun ta'á judiopan patja nt'a sin 'yüsa liji jupj. Galilea mo'ó sin tji'yüsa lis tjiji mwalá way p'in. Nepé qui'á tjac' Jerusalén nt'a. Nin p'iyá liji qui'á —tjowelepj yupj.

Herodes nt'a tjaman Jesús.

⁶ Pilato tjapjaca Galilea nepé tjac' Jesús. Niná tjapjaca na, jis la tji'yüya Jesús po'ó:

—Yom niná ¿ncu Galilea mpe tjac' jupj?

⁷ Yupj wola tjowelepj Galilea mpe tjac' Jesús. Pilato ma tjijyü'ta Galilea nt'a. Herodes jépatjsja jupj Galilea nt'a, mpes 'ücj lo jütütj wa Jesús. Nin mpes Pilato jas tjejamá Jesús Herodes nt'a. Herodes la nuc wínetsja Jerusalén nt'a quinam. ⁸ Mpes tjaman Jesús Herodes nt'a. Herodes Jesús tjinyuca na, po 'ücj jostsja jupj. Püna tjapjaca jupj Jesús po'ó, mpes quelel si nucutsja jupj. Pajal püna quelel si nucutsja jupj. Herodes quelel nyúcatsja Jesús 'üsüs la mijis, yom p'in ma polel liji jinwá. ⁹ Mpes Herodes pajal püs way la tji'yüya Jesús lal. Mop'in Jesús ma lal tjevele jupj.

¹⁰ Ne'aj tjelejeñ wa sacerdote noypan, Moisés popel sin 'yüsa lajay 'ots'ipj. Yupj newa pajal tjat' tjowelepj Jesús po'ó. ¹¹ Locopyaya Herodes malala la tjiji Jesús lal. Nin p'iyá la tjajay wa jupj militarpan. Malala jin tjowelepj Jesús. La tjüpjüts'ün Jesús mpes. Locopyaya jas tücüipap jepa jas quip. Pajal 'üsüs way jústatsja niná jas quip. Locopyaya Herodes jas tjejamá Jesús Pilato nt'a niswá. ¹² Nin jawas sejamicapán jis tepyala yupj, Herodes Pilato lal. Püna p'in enemigopan waytsja yupj.

Pilato tjevele cruz po'o ca mvalacj Jesús, mü'ü'nacj.

(Mateo 27.15-26; Marcos 15.6-15; Juan 18.39-19.16)

¹³ Pilato 'a jis tjimyula sacerdote noypan, la p'a jepapan judiopan sin popé 'ots'ipj, la p'a judiopan 'ots'ipj.

¹⁴ Tjevele yupj jis lal:

—Nun tucumaná ntja'ayá niná yomen, jas la veles. Tjowelé jupj sin 'yüsa lis tjiji judiopan jis la palan jepa romanopan jis lal. Mpes napj la tji'yüy jupj nun nuwolak'a'á. Napj nin velé jupj ma nin la tjiji nun tjowelé jupj po'ó. ¹⁵ Herodes tjevele wa ma malala la tjiji jupj, mpes jas tjejamá Jesús cupj nt'a, ne niswa tjac'. T'üc' ma pajal malala la tjiji. Malala napj pajal si tül, 'yünampa, nujisas jin. ¹⁶ Más 'ücj napj ca jay nsüp, locopyaya ca jas majam.

¹⁷ Pilato janmacj pjaní way jas tjejamá cawilta mpe fiesta niná lajaytsja na. Ne'aj tapatja nin jisastsja mpes

nin la tjiji. ¹⁸ Pilato quelel se jamatsja Jesús. Judiopan p'in ma jisastsja. Pjü 'a mulú la tupuyupj:

—Tjü'ü'ná niná yomen! Barrabás se jam qjuisas.

¹⁹ (Barrabás ma jostsja jepá, mpes la tepya'na 'ücj pje'á la nts'iyas jupj. La p'a tji'yü'na wa jupj, mpes cawilta mo'o tjo'onsopj jupj.)

²⁰ Niswa yupj jilal tjevele Pilato. Tjevele quelel se jamatsja Jesús. ²¹ Newa pajal la tupuyupj yupj:

—Cruz po'o tjevyala jupj, mpa'is. Cruz po'o tjevyala jupj, mpa'is.

²² Niswa jilal tjevele Pilato. La con nas tjevele jupj:

—¿Tsjan pjucj cüvalá jupj cruz po'ó? ¿Tsjan malala la tjiji jupj? Napj selé ma pajal malala la tjiji. Malala napj pajal si tül, si jütütj ja'ünan Jesús. Napj ca jis müjütütj mo'o nsüpücj jupj; locopyaya ca jas majam —tjevele Pilato.

²³ Newa nin pajal yümücj tjowelepj, tjüjütütj cruz po'ó lo valas Jesús. Yupj pajal yümücj tjowelepj mpes, Pilato la tjiji yupj jisastsja jin. ²⁴ Tjiyü'ta yupj tjüjütütj jin ca nsem, mpes ca cus ntülüs Jesús. ²⁵ Barrabás jas tjejyama jupj, yupj la tjomon mpes. Barrabás t'üc' way jepapan jilal quelel le palánatsja, yom tji'yü'na wa jupj, mpes cawilta mo'o tjo'onsopj jupj. Pilato jis tjiyü'ta jupj militarpan ca mal la 'ünan Jesús. Judiopan nin jisastsja, mpes nin la tjiji.

Cruz po'o tjovalapj Jesús, la 'ünan.

(Mateo 27.32-44; Marcos 15.21-32; Juan 19.17-27)

²⁶ Militarpan Jesús lal tjil cruz po'ó ca mvalacj nt'a. Jümücj nt'a jiltsja na, yom p'a wa ntji'liñ yupj. Simón lotsja jupj, Cirene mpe 'eseptsja. Jupj nasa way jactsja Jerusalén nt'a jupj tüpü'ü mpe. Jis wa pjaní pjaní lejeñ mpe tjac' jupj. Cruz tja'ayapj tjyama jupj, ne Jesús cjüil tjemey jupj.

²⁷ Pajal pülücj cjüil tjil Jesús. Yupj sin popé nequem nepénowa pajal 'aplijila waytsja malala tepyala Jesús. Pajal yümücj la tupuyupj yupj. ²⁸ Mpes Jesús cjüipe tjinyuca, tjevele yupj jis lal:

—Po ma la tupuyú nun napj mpes. Nun p'iyá mpes la tupuyú, nuts'uyupj mpes la tupuyú. Nun p'in nequem Jerusalén mpe ne'espan. ²⁹ P'a jyawca pajal 'aplijila ca nsem nun. Malala ca nu mpalas nun Jerusalén mo'o potjaqué. Mpes nun ca mvelé: 'Más 'ücj jisas ts'uyupj cjuwá. Más 'ücj jisas lovin way tsjicj cjuwatsja. Más 'ücj jisas lovin ma tja'ayapj tsyo'o tsjicj way.' T'üc' niná. ³⁰ Malala nyuca jis tepyala na, ca quelel ts'equeneñ, Dios ma jis capj la tül. Mop'in ma ca polel la mijicj. Ca quelel mvelecj joc' lal: 'Jipj 'amá jus nts'eptam cupj capá nt'a'. Ca quelel mvelecj neven jilal: 'Qjuis tjepjya'na jipj 'amá mpes'. ³¹ T'üc' way malala nyuca ca nu mpalas nun. Quina malala la najay, napj ne malala tulucj. Mpes solejé más malala ca la mijicj nun jis lal —tjevele Jesús.

³² Militarpan jis tjaman wa pwecapan mát'eya cruz po'o la valas, jis la 'ünan Jesús lal. ³³ Tjil nt'a 'amá ne'aj Jay Pjucj Cjüele ló. Ne'as tjil na, ne'aj cruz po'o tjovalapj Jesús. Cruz po'o jis tjovalapj wa pwecapan, la p'a wa cruzus po'ó. Jesús culupwen tjovalapj yupj jilal. Pjaní

way Jesús nancupwepe tjovalapj. Ma'ajapj jupj li'in-yampe tjovalapj.

³⁴ Jesús cruz po'o tjevyala na, jupj tjevele:

—Mpapay, ma nin jele t'as yupj malala la ntjajay. Perdonar lis mijin. Ma sin 'yüsa tsjan lajay yupj.

Militarpan ne'aj tjelejeñ Jesús jas quip jisastsja. Tjepjelañ tjunuc pjacj nta'es jupj jas quip. ³⁵ Judiopan pülücj ne'aj tjelejeñ, Jesús jus tjunuc. Nin p'iyá la tjajay wa judiopan jis jepapan. La tjüpjüts'ün Jesús lal. Tjowelepj:

—La p'a wa jis capj tjep'ya'sa. Dios jas tjejyama jupj jis capj la p'acj judiopan, más 'ücj jupj ca cus mp'a'sas jupj p'iyá. 'Ücj nin la qjuijis, Dios la t'ya jupj.

³⁶ Militarpan la tjüpjüts'ün wa Jesús lal. Jun 'asas tjiquil, uva 'üsú 'ona tja'ayapj lo müs Jesús. ³⁷ Tjowelepj jupj lal:

—Jipj jepa püné judiopan jilal, cyapj tjep'ya'sa jipj p'iyá.

³⁸ Nasa tabla tapac, tüpüntüpj Jesús jay nt'a. Tabla niná tapac tsjan mpes cus tül Jesús. Nin tjevele tablá:

NINÁ JUDIOPAN JIS JEPÁ.

³⁹ Pecj pjaní Jesús lal toñca p'a cruz po'ó, jupj malala nyuca tjevele wa Jesús lal. Tjevele:

—Dios jin tjejyama jis capj la p'acj judiopan, cyapj tjep'ya'sa jipj p'iyá, qjuis capj tjep'ya'sa wa ncupj.

⁴⁰ Pecj ma'ajapj cus tjeve'le jupj, nin tjevele na.

Tjevele:

—¿Ncu ma lecj jeyan tsjan ca la mya jis Dios? Qjuis capj jatül wa ncupj yom niná lal. Qjuis tjovalapj wa ncupj cruz po'ó la mas. ⁴¹ 'Ücj qjuis capj jatül ncupj. Malala nyuca la tjijicj, mpes 'ücj nin lajay. Yom niná ma malala nyuca la tjiji jupj.

⁴² Pecj nin wa tjevele Jesús lal:

—Jesús, ninpe jele tapalas cuy jyütütj na.

⁴³ Jesús tjevele jupj lal:

—T'üc' way yacjaj p'in ncapj ncoñcon Dios pü'ü nt'a. Pajal 'üsüs way ne'aj.

Tepe'e Jesús.

(Mateo 27.45-56; Marcos 15.33-41; Juan 19.28-30)

⁴⁴ Jesús nin tjevele na, lots'ac' culupwen nt'a tjá'asa quinam. Püste tepyala pjü nosis nt'a. Pústetsja hora cónt'eya. ⁴⁵ Lots'ac' ma tjejyawca la tjiji. Dios wo nt'a pülül p'omp'om jupj sin la tücüeme. Pülül niná wo t'em pjaní jinwatsja. Jas tüpwes la tücüeme, mat'e tepyala jupj. ⁴⁶ Nin tepyala na, Jesús pajal yümücj tjevele Dios lal:

—Mpapay, neqjues 'e 'a cyapj la coñ.

Nin tjevele na, tepe'e.

⁴⁷ Jepa militar tjinyuca pjü tepyalá Jesús tepe'e na.

Tjinyuca na, 'üsüs tjevele Dios po'ó. Tjevele:

—T'üc' way yom niná 'üsüs waytsja jupj, malala tulucj.

⁴⁸ Nin nt'a pajal pülücj 'a si mulutsja nas, jis la nuc jis la 'ünan cruzus po'ó. Pjü tjunuc na, tjil jis wa nt'a. Jisas suna tül tjil. 'Aplijlatsja Jesús tjü'ünan mpes. Yupj jus nlay malala nyuca la tjajay. Lacj tjejapj yupj. ⁴⁹ Jesús jomicapan custjay campa 'in tjelejeñ, tjunuc pjü

tepyalá. Yupj nepénowa nequem. Yupj Jesús cus tocoñ, Galilea mpe tjac' na.

Pe jul mo'ó, neven nt'a, tüpüntüpj Jesús jüp'üy.

(Mateo 27.57-61; Marcos 15.42-47; Juan 19.38-42)

⁵⁰ Judío pjaní José lotsja. Arimatea mpe 'eseptsja jupj, judiopan patja nt'a. Jupj judiopan jis jepapan pópatsja. 'Üsüs líjitsja jupj. Dios lal 'üsüs waytsja 'ots'ipj. ⁵¹ José ma jostsja yupj tjowelepj ca cus ntülücj Jesús. Malálatsja jupj lal nin la jaympa. Ma jostsja tjü'ünan jupj. José jólatsja leñ way Dios ca müjü'tüs nosis nt'a. ⁵² Jesús tepe'e na, José tjemey Pilato nt'a. Jesús jüp'üy la tjemyonona la toc la püntüs. 'Ücstja niná Pilato lal. ⁵³ Mpes José Jesús jüp'üy palá nt'ya cruz mpe. Jas tjivyü'unü pülül 'üsüs mpes. Pe jul nt'a tipyünta jupj, neven nt'a, tepe'e 'ücj la püntüs nt'a. Püna p'in tjijyü'ta la toc jomwen jul, tepe'e tulucj p'in. Nin lajaytsja judiopan. Mop'in ma tepe'e ne'aj tüpüntüpj custjay. ⁵⁴ Jesús tepe'e na, nin jawastsja pjü 'ücj lajay judiopan, ya ma ca tsji' la mijicj. Leñ way ca sábado mpalas, yupj ma tsji' lajay na. Mpes leñ way quelel líjitsja pjü. Ma polel pjü líjitsja Jesús jüp'üy mpes, jupj quelel líjitsja jin.

⁵⁵ Nequem nepénowa cjüil tjil José, Jesús jüp'üy tipyünta nt'a. Yupj Galilea mpe tjiquil wa Jesús lal nawaja'a. Yupj quelel 'ücj lajaytsja Jesús jüp'üy, tepe'e mpes, lovin lajaytsja jin tecya'liñ jilal. Ma polel lajaytsja quinam, sábado pyala na. Mpes tjunuc yupj Jesús jüp'üy tüpüntüpj nt'a, tjunuc wa 'oyñ nyuca tüpüntüpj jupj. Domingo na quelel jiquiltsja 'ücj la mijis jüp'üy.

⁵⁶ Yacjaya jis wa nt'a tjil. Ne'aj 'ücj la tjajay Jesús jüp'üy jas la cjolol tepe'e mpes, lo 'üsüs cjumsu nepénowa, pomada 'üsüs cjumsu 'ots'ipj. Ya sábado waytsja, mpes ma tsji' la tjajay. Moisés popel nin tjevele püná. Dios jis tjijyü'ta ma ca tsji' la mijicj sábado na, mpes la nuactsja yupj.

Jesús jas tjijyünsa. Pü'ü jupj niswá.

(Mateo 28.1-10; Marcos 16.1-8; Juan 20.1-10)

24 Domingo tjejawca na, nequem jomwen jul nt'a tjil, Jesús jüp'üy tüpüntüpj nt'a. Pajal püstapj tjil yupj. Yupj t'at' lo pajal 'üsüs cjumsu, t'at' wa pomada 'üsüs cjumsu, yupj 'ücj la tjajay t'añ yasapé. Pomada lal quelel sa cjololtsja Jesús jüp'üy, lovin lajaytsja jin tecya'liñ jis lal. ² Ne'as tjil na, jomwen jul nt'a, tjunuc pe püné jomwen jul jun tapá tjo'onsopj; jomwen jul jun cjol quinam. Nasa jas tentené tepyala pe püné quinam. ³ Nequem wama tjil jomwen jul mo'ó. Wama tjil na, Jesús jüp'üy ma tjunuc, jupj ne cupj qjuis Jepa. Leñtsja ne'aj. ⁴ Nequem ne'aj tjelejeñ, pajal jólatsja tsjan mpes nin. Leñ way niyom mat'e lay jis tepyala, ne'aj p'in lejeñtsja nequem lejeñtsja nt'a. Niyom sin quip sin jyáwcatsja. ⁵ Pajal laj tjeyapj nequem, ne sey tococj yupj. Mpes niyom tjowelepj yupj jis lal:

—¿Tsjan pjucj lo palá yom jun 'yüna tepe'e japüntüpj nt'a? ⁶ Leñ jupj qui'á. Jas tjijyünsa. Nyucunü tepyala niswá. Nujola tapalas jupj tjevele ca nin mpalas; newa Galilea mo'ó tüpü'ü na tjevele niná. ⁷ Tjevele niyom malala nyuca lajay ca ntji'liñ jupj, yupj jisas jin ca mijicj

jupj lal. Tjevele cruz po'o ca mvalacj jupj, mpes ca mpa'is. Tjevele locopyaya, ts'ac' cont'e tepyala na, ca jas müjünsüs, ca mpü'üm niswá. Jupj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejamá. Dios jostsja ca nin nsem —nin tjowelepj niyom mat'eyá.

⁸ Locopyas yola tepyala Jesús tjevelá. ⁹ Pje'á tjiquil quinam yupj, jomwen jul mpe. Jesús discipulopan tapatja nt'a tjil yupj. Jesús apostolpan once jilal tjowelepj pjü tepyalá jomwen jul nt'a. P'a discipulopan jis lal 'ots'ipj, pjü jis lal tjowelepj pjü tepyalá jomwen jul nt'a. ¹⁰ Nequem nenem María Magdalena lotsja pjaní wa, p'a wa Juana lotsja, María Jacobo jamaytsja pjaní wa. La p'a nequem jis lal tjiquil. ¹¹ Discipulopan ma topon nequem tjowelepj. Nequem ma yola javelepj jólatsja yupj.

¹² Locopyaya Pedro jas nisa jupj tjá'asa mpe, ts'üequené pe jul mo'ó. Quelel nyúcatsja min t'üc' tjowelepj locopyas. Ne'aj jun vilicj nt'a palá nipi'tje, wama tjinyuca. Pülül jas tjüwü'üntsjá jas tjan já'asa tjinyuca. Tjinyuca na, wo nt'a tjemey Pedrú. Pajal jólatsja, ma jas tji'yüsa tsjan mpes nin tepyala.

Jesús lay tepyala jümücj nt'a, niyom jilal tjevele.

(Marcos 16.12-13)

¹³ Nin jawas p'iyá discipulopan mát'eya tjil Emaús nt'a, nepénowa patja nt'a. Legua mát'etsja Emaús Jerusalén mpe. ¹⁴ Jümücj casá jiltsja, nin javeleptsja pjü tepyalá Jesús tepe'e mpes. ¹⁵ Yuwá p'in tjowelepj 'oyñ nyuca tepyala pjü. Nin javeleptsja na p'iyá, Jesús p'iyá tjac' ne'aj, jis capj tecyoñca jümücj nt'a. ¹⁶ Ma jus nlay pjacj niná. Dios ma jis tje'yaya ne'as tjunuc jupj. ¹⁷ Jesús tjevele yupj jis lal:

—¿Tsjan welé lowú p'in?

Jesús nin tjevele na, jis tyantaná yupj, pajal 'aplijila jin yus tjunuc yupj. ¹⁸ Pjaní way Cleofas lotsja. Jupj Jesús lal tjevele:

—Jipj tjacuy wa la nuc Jerusalén nt'a, mpes ca jus nlayen Jerusalén nt'a tepyalá nawaja'a p'in. Pjü salejepj ne'aj tepyalá.

¹⁹ Jesús tjevele yupj jis lal:

—¿Tsjan tepyala?

Yupj Jesús lal tjowelepj:

—Jesús lal tepyalá velecj cupj. Nazaret nepé 'eseptsja jupj. Profétatsja jupj. Pajal 'üsüs la tjiji, Dios p'in 'ücj liji jinwá. Pajal 'üsüs tjevele wa, 'ücj la jütütj jinwá. Dios selé. Pjü gente salejepj wa niná. ²⁰ Jupj pajal 'üsüstsja, yupj sin nin tjü'ünan jupj. Qjuis jepapan Jesús ntji'liñ, tjaman jupj Pilato nt'a. Nin la tjajay sacerdote noypan, la p'a jepapan 'ots'ipj. Pilato tjevele 'ücj cus la tül, la 'ünan Jesús. Cruz po'o tjovalapj mpes tepe'e jupj. ²¹ Pajal malálatsja niná cupj qjuilal. Cupj tepyonec Dios jas tjejamá jupj judiopan jis capj la p'acj. Tepyonec jupj ca 'ücj la mijis ma ca qjuis müjü'tücj romanopan quinam. P'a wa mpes qjuiyola: newa nin p'iyá; t'añ yasapé nin tepyala. Ts'ac' cont'e quinam.

²² "Pajal qjuiyola nequem nepénowa qjuis wala tjowelepj mpes. Discipulopan popa yupj, cupj jinwá. Pajal püstapj ne'as tjil jomwen jul nt'a, Jesús jüp'üy tüpün-

tüpj nt'a. ²³ Ne'aj ma tjunuc jüp'üy. Niswa tjiquil, tjowelep angelpañ ne'aj lay jis tepyala yupj nt'a. Angelpañ tjowelep Jesús nyucunú niswá. ²⁴ Mpes nepénowa ne'aj tjil cupj popé, jomwen jul nt'a tjil, Jesús jüp'üy tüpüntüpj nt'a. Nin p'iyá tjunuc yupj, nequem tjowelep jin. Ma jus tjunuc Jesús lovin —nin tjowelep discipulopan mát'eya.

²⁵ Jesús tjevele yupj jis lal:

—Nun ma nujola jinwá lojí. Nusey c'a pajal. Po ma quelel poné pjü way profetapan tjowelep. ²⁶ Dios jas tjejyama jupj jis capj la p'acj judiopan. T'üc' way pjü nin tepyala, Dios jostsja jin tepyala jupj. Jostsja wa pajal püné ca nsem jupj pjü jis lal, pjü niná t'üc' tepyala na —tjevele Jesús.

²⁷ Jesús jis wala tjevele Moisés tepyaca popé, locopyaya tjevele wa pjü profetapan tapac popé 'ots'ipj. Pjaní pjaní 'üsüs jis wala tjevele tsjan mpes pjü tapac jupj po'ó. Yupj tapac, Dios Popel niná.

²⁸ Yacjaya ne'aj p'intjsja quinam yupj quelel jiltsja nt'a, nepénowa patja nt'a. Jesús jümücj casá ca mim jinwá la tjiji. ²⁹ Yupj ma jisastsja jupj ca mim. Pajal la tjomon ma lo winin quinam. Tjowelep:

—Qui'á mpü'üm, majan ncupj nt'a. Quina quelel t'yaja. Leñ way ca ncawajas jaw na.

Yupj tjowelep mpes, jis lal tjemey mpü'üm, ca majas yupj patja nt'a. ³⁰ Wo nt'a wama tjemey. Yacjaya mesa nt'a tjá'asa yupj jis lal, quelel jalatsja na. Jesús pan nt'ya, tjevele tjüwü'i Dios lal pansas tje'yaya mpes. La tjelepta, jis tje'yaya pansas. ³¹ Nin la tjiji na, jus nlay pjacj ne jupj. Yun la tapacj tjunuc jinwatsja yupj. Yupj jus nlay na Jesús jupj, leñ tjevyala jupj, tjá'asa nt'a.

³² Niyom tjowelep yuwá:

—Jesús p'iyastsja jupj. Nin mpes pajal 'ücj qjuisastsja qjuis lal tjevele na jümücj nt'a. Jupj 'üsüs qjuis wala tjevele tsjan mpes pjü nin tapac Dios Popel mo'ó, mpes pajal 'ücj qjuisastsja cupj.

³³ Leñ way tjil yupj tjtja mpe, discipulopan mat'eyá. Jerusalén nt'a tjil niswá. Ne'aj apostolpan 'ónceya 'a mulú tjtja tjunuc. La p'a wa 'a mulú tjtja wa yupj jis lal. ³⁴ Apostolpan javeleptsja: "T'üc' way jas tjijyünsa, pü'ü niswá qjuis Jepa Jesús. Lay tepyala jupj Simón nt'a."

³⁵ Locopyaya niyom mat'e tjowelep wa tsjan jis tepyala jümücj nt'a. Tjowelep Jesús pan la tjelepta yupj jis wa nt'a. Nin la tjiji na, jus nlay jupj p'iyá ne Jesús.

Jesús lay jis tepyala discipulopan tjtja nt'a.

(Mateo 28.16-20; Marcos 16.14-18; Juan 20.19-23)

³⁶ Yupj nin tjowelep na, leñ way Jesús lay jis tepyala, culupwen nt'a toñca. Tjevele yupj jis lal:

—'Üsüs mpatjaqué; ma nujola t'as.

³⁷ Pajal tüpwectañ, lacj jeyapj lejeñtsja yupj. Cjües p'in tjunuc jin yólatsja yupj. ³⁸ Jesús tjevele yupj jis lal:

—¿Tsjan mpes lapj nyuca nujola nun? ¿Tsjan mpes nusey c'a nun? Nun ma poné napj pü'üs niswá. ³⁹ Na-

mas jus tjunucú, ntsjam jus tjunucú wa. Jus nlayé ca napj Jesús. Nin po la tjo'ot'é, nus 'unuca wa. Cjües p'in jüp'üy tulucj, cjüele tulucj wa. Nun nus nucú mp'üy jana wa, neqjuele jana wa —tjevele Jesús.

⁴⁰ Nin tjevele na, jis tje'yaya tjunuc jupj mos, jupj tsjom, clavo mo'o tjil mpe. ⁴¹ Pajal 'ücj jisastsja yupj. Jesús jin yólatsja, newa Jesús tulucj jin yólatsja. Ma polel japontsja custjay, mpes jupj tjevele yupj jis lal:

—¿Ncu to'á qui'á napj nla?

⁴² Mpes cjul tjü'üm tsjicj way tja'ayapj. Tsjiminicj ts'os-is tja'ayapj wa jupj. ⁴³ Jupj nt'ya, tjelyaja wa tjunuc yupj.

⁴⁴ Locopyaya yupj jis lal tjevele:

—Niná nin ntepalá tjevelé nun jis lal nin ca ma palas. Newa nun lal tüpü'üs na tjevelé niná. Tjevelé pjü nin po'o tapac Dios Popel mo'ó, Dios jostsja pjü nin tapac jinwá tapalas pjü. Pjü Moisés nin po'o tepyaca, profetapan nin po'o tapac wa, nejets'eñ tapac nin po'o tapac wa, jupj jostsja nin tapac jinwá tapalas pjü —tjevele Jesús.

⁴⁵ Locopyaya jis capj tjep'ya'sa sin la 'üsüs, mpes sin tji'yüsa Dios tjevelá jupj Popel mo'ó. ⁴⁶ Tjevele yupj jis lal:

—Püna tapac Dios ca nin majamas nosis nt'a jis capj la p'acj nosis casá patjá. Tapac pajal ca malala ma palas, ma pats' ca. Locopyaya ts'ac' cont'e tepyala na, ca nin müjünsú, mpü'üs niswá. Nin tapac yupj. ⁴⁷ Napj pjü la tjejay mpes, napj mpes japon p'a lal ca mvelecj nin po'ó. Pjü nosis nt'a ca mvelecj yupj. Ca mvelecj Dios jos pjü way 'aplijila nsem malala nyuca la tjayay mpes, ca 'üsüs la mijicj quinam Dios jos jinwá. Napj mpes topon na, Dios ma ca nin jola nsem yupj malala la tjayay. Mwalá way p'in Jerusalén nt'a jis wala ca mvelecj niná. Locopyaya jun ta'á ca mal, pjü p'a nt'a patja nt'a ca mvelecj napj la tjejay.

⁴⁸ "Nun pjü tjunucú pjü tepyalá, mpes la p'a jis lal tjowelé tepyalá. ⁴⁹ Nusin tjü'üsüs niná: napj Dios Cjües ca jas majam nun nt'a. Püna Mpapay tjevele ncuwim jupj. Mpes ma lowa quepem, Jerusalén mpe quinam. Jupj tjac' naya, 'ücj lowú. Tsjun popé jac' qui'á. Jupj tjac' na nun nt'a, jupj ca nucopj mp'a'sas 'ücj la müj' Dios jos jin. Nucopj mp'a'sas 'ücj tsji' la müj' Dios mpes —tjevele Jesús.

Tsjun po'ó tjemey Jesús.

(Marcos 16.19-20)

⁵⁰ Locopyaya Jesús tjemey yupj jis lal Jerusalén mpe. Betania ne'aj p'in nt'a tjemey yupj jis lal. Ne'aj mos sin tjijyünsa, la tjemyona jupj Popay lal jupj ca 'üsüs lis mi-jis yupj. ⁵¹ Newa véletsja na, jas tjan tjemey, ne Dios tsjun po'o jas tjemyana jupj. ⁵² Yupj ne'aj tjelejeñ pajal 'üsüs pjac tjowelep jupj po'ó. Pajal püné jupj jin yólatsja yupj. Pajal 'ücj jisastsja yupj niswa tjil na Jerusalén nt'a. ⁵³ Ne'aj lovin Dios wo nt'a tjátjatsja yupj, 'üsüs pjac tjowelep Dios po'ó, tjowelep tjüwi'iñ Dios lal.

SAN JUAN

Jesucristo yom tepyala jupj.

- 1** Jesucristo vele cupj qjuis lal Dios po'ó.
 Jupj p'iyá liji mpes qjuisin 'yüsa Dios mpes.
 Jesucristo lovin pú'ütsja jupj.
 Pajal püna nosis cjuwatsja na,
 pues pjü cjuwatsja na,
 jupj newa tüpü'ütsja.
 Jupj lovin Dios lal tüpü'ü,
 ne jupj p'iyá Dios watsja jupj.
- 2** Jupj p'iyá Dios lal pú'ütsja
 nosis cjuwatsja na p'in.
- 3** Dios pjü la tjiji jupj lal.
 Pues pjü way Dios la tjiji,
 Jesucristo lal la tjiji jupj.
- 4** Jesucristo mpes pátjatsja pjü.
 Jupj se 'aya 'ücj jis la püt'üs.
 Jupj pü'ü mpes,
 nosis casá patja 'ücj sin 'yüsa wa Dios po'ó.
- 5** Nosis püste jinwá malala nyuca lajay mpes.
 Jesucristo jaw jinwá nosis nt'a.
 Sin 'yüsa liji Dios po'ó.
 Gente malala lajay ma jisas jupj.
 Newa ma sin 'yüsa Jesucristo po'ó.
- 6** Yom tjac' wa cupj nt'a.
 Juan lotsja jupj.
 Dios jas tjejyama tjac' jupj.
- 7** Juan tjac' la veles jupj seletsja po'ó.
 Jupj tjevele yom pjaní jyawca jinwá ca nsem
 cupj qjuilal, qjuisin 'yüsa la mijis Dios mpes.
 Juan jostsja pjü ca mponecj yom niná po'ó.
- 8** Jesucristo niná p'iyá,
 jyawca jinwatsja nosis nt'a.
 Juan p'a watsja. Jupj tjac' la veles
 Jesucristo po'ó, jupj seletsja mpes.
- 9** Locopyaya Jesucristo nosis nt'a tjac' wa.
 T'üc' way jupj jyawca jinwatsja nosis nt'a.
 Jupj pjü gente sin 'yüsa liji.
- 10** Dios pjü la tjiji nosis nt'a jupj lal.
 Jupj tüpü'ü nosis nt'a,
 mop'in nosis casá patja ma salejeptsja
 pjacj cuscú jupj.
- 11** Jupj tjac' jupj jyü'ta nt'a;
 nin p'iyá jupj si jütüta sin popé
 ma jisastsja jupj.
- 12** Nepénowa jisastsja jupj.
 Yupj topon jupj mpes ca 'ücj mpatjam Dios lal.
 Nin mpes jupj jis tje'yaya

'ücj Dios ts'uyupj ca jis mpalas yupj.

13 Dios p'iyá liji jupj ts'uyupj se palá yupj,
 mpes nin.

Sejamay niswa se jamanun mpes tulucj.
 Jis papay, sejamay sin popa jisas mpes tulucj.
 Yom jos mpes tulucj; Dios p'iyá liji
 jupj ts'uyupj se palá Jesucristo lal japon.

14 Jesucristo liji mpes qjuisin 'yüsa Dios po'ó.
 Yom tepyala jupj püná.

Jupj pú'ütsja ncupj pyatjaquecj nt'a wa.
 Tjinyucuj jupj pajal 'üsüs la tjiji,
 t'üc' way pünetsja jupj.

Jupj Popay Dios pjaní way Popa,
 mpes 'üsüs jupj pajal.

Qjuis Papay Dios mpe tjac'.

Cupj 'üsüs tuluctsja, mop'in nin,
 jupj pajal 'üsüs la tjiji cupj mpes.

Jupj t'üc' way qjuisin 'yüsa liji Dios po'ó.

15 Juan seletsja mpes 'üsüs tjevele Jesucristo po'ó. Ni-
 nana jupj velá Jesucristo po'ó, pjü 'ücj jis la pjac: "Jupj
 ne niná yomen napj tjevelé po'ó. Napj tjevelé napj
 mwalá way tjacuwis; tjevelé yom p'a wa ncuwim p'a
 jawas nun jis lal la veles Dios po'ó. Más püné tepyala
 jupj napj lal. Jupj pajal püna tüpü'ü, mpes más püné
 jupj napj lal.

16 "Jupj lovin pajal quelel la qjuisiji. Mpes jupj pajal
 'üsüs la tjiji cupj mpes. Newa qjuesé 'aya, jupj quelel la
 qjuisiji mpes. Nin p'iyá pjü way ncupj qjuilal. **17** Moisés
 qjuis wala tjevele Dios tjijyü'tá, nin p'in. Jesucristo más
 'üsüs Moisés lal. Jesucristo mpes Dios pajal 'üsüs la tjiji
 cupj mpes. Jesucristo mpes wa qjuisin 'yüsa liji t'üc'
 way jupj p'iyá po'ó. **18** Gente lovin ma jus tjunuc Dios,
 yupj yun lal. Dios Popa pjaní qjuisin 'yüsa liji 'onin niná
 Dios. Dios Popa pjaní jupj, p'a cjuwá. Lovin se coñca
 Popay. Quelel liji jupj pajal", nin tjevele Juan Jesucristo
 po'ó.

Juan 'üsüs way tjevele Jesucristo más püné jupj lal.

(Mateo 3.11-12; Marcos 1.7-8; Lucas 3.15-17)

19 Judiopan jis jepapan Jerusalén nt'a tapatja. Yupj
 sacerdotepan sin tjajam Juan nt'a jis la veles jupj lal.
 Auxiliarpan sin tjajam wa yupj jis lal. Sin tjajam la
 tjü'üy, tjunuc tsjan mpes 'ücj bautizar la tjiji. Juan selet-
 sja mpes tjevele jupj.

20 Niná pajal tülü way jis wala tjevele Juan:

—Dios tjevele püná jupj ca jas majamas Jepa Püné ju-
 diopan nt'a, jis capj la p'acj. Nam 'a jupj tulucj.

21 Yupj tjowelepj Juan lal:

—Jipj velen ninana tulucj jipj. ¿Pjacj ne jipj? ¿Ncu Elías jipj, jupj ne pajal püna tüpü'ü?

Juan jis wala tjevele:

—Napj Elías tulucj.

Yupj la tjü'üy:

—¿Ncu jipj profeta niná Dios tjevele ca jas majamas cupj nt'a la veles jupj mpes?

Juan jis wala tjevele:

—Jupj tulucj napj.

²² Mpes jupj lal tjowelepj:

—Qjuis wala mvelen pjacj jipj ne 'ücj nin la cüjay niná. Cupj quelel jis wala velecj ncupj qjuisin tjajam.

¿Tsjan velen jipj p'iyá po'ó?

²³ Jupj tjevele:

—Isaías Dios mpes tjevele pajal püna. La pjaní napj nin po'ó tjevele jupj. Tjevele:

'Yom niná wa cjuwá nt'a ca mim.

Pajal ca quelel mveles gente jilal napj mpes. Mpes yümücj ca mveles:

"Malala nujola nun, jümücj la lu'ulú jinwá.

Po ma malala nujola t'as quinam.

'Üsüs nujola t'as qjuis Jepa Püné jos jinwá."'

Nin tjevele Isaías ca nin mvelé napj —tjevele Juan.

²⁴ Fariseopan nepenowá Juan lal tjowelepj wa. Jepapan sin tjajam wa yupj.

²⁵ Yupj tjowelepj:

—Jipj velen jipj Yom niná tulucj, Yom niná Dios tjevele ca jas majamas jis capj la p'acj judiopan. Jipj velen Elías tulucj jipj. Jipj velen jipj profeta niná tulucj, profeta niná Dios tjevele ca jas majamas la veles jupj mpes.

¿Tsjan pjucj bautizar la sejay jipj?

²⁶ Juan jis wala tjevele:

—Napj bautizar la nusejay la p'in 'üsú mpes. Yom p'a wa wine nun potjaqué nt'a, nun ma solejé pjacj ne jupj.

²⁷ Jupj jac' locopyaya napj lal, Dios Popel vele jin. Jupj ca mveles wa nun jis lal Dios mpes. Pajal püné jupj napj lal. Napj pajal tsjicj way jupj lal. Po 'üsüs napj lal tsji' lejay jupj mpes. Napj jupj caite syoc la p'in, 'ücj napj lal —nin tjevele Juan niyom jilal.

²⁸ Nin tepyala Betania mo'ó 'üsú na'aj po'ó. Jordán lot-sja 'üsú püné. Juan bautizar líjitsja ne'aj.

Juan tjevele Jesucristo Dios Cjües 'yaya.

²⁹ P'a jyawca Juan tjinyuca Jesús jactsja jupj nt'a. Mpes Juan tjevele ne'aj tjatja jis lal: "¡Tjunucú nun! Niná Dios jas tjejyama. Jupj ca mpa'is gente mpes. Jupj tepe'e na, Dios ca perdonar lis mijis malala nyuca la tjajay. ³⁰ T'añ p'in jupj mpes tjevelé. 'Yom pjaní jac' locopyaya napj lal —tjevelé—. Más püné way jupj napj lal. Mwalá way pú'ütsja napj lal, mpes más püné jupj napj lal', nin tjevelé napj. ³¹ Napj quelel sin 'yüsa lejaysja israelpan pjacj ne jupj. Nin mpes tjacuwis, bautizar la sejay 'üsú lal. Püna p'in napj p'iyá ma seletsja pjacj ne jupj", tjevele Juan.

³² Juan p'a wa jis wala tjevele wa Jesucristo po'ó. Tjevele: "Napj tjinyuc Dios Cjües sipipj jinwá tjac', jay la p'a'ape tjac'. Nayapé palá tjac' Jesús nt'a, ne Jesús casá já'asatsja. ³³ Püna p'in napj p'iyá ma seletsja Jesús niná

Dios jas tjejyama cupj nt'a. Dios nin tji'yüsa la tjiji niná. Jupj p'iyá nin tjejyama bautizar lis mejay napj. Jupj napj lal tjevele püna p'in: 'Jipj ca nucun napj Neqjues palá ncuwim nayapé. Jupj yom pjaní nt'a ca mim lo püt'üs. Yom niná napj Neqjues se 'aya, gente jis lal la püt'üs, Dios Cjües ca jis capj ncoñcos', nin tjevele Dios napj lal. ³⁴ Jupj tjevele jin tjinyuc napj. Napj tjinyuc mpes nin tjevelé yomen niná 'a Dios Jatjam jupj", nin tjevele Juan.

Juan discipulopan mát'eya Jesús nt'a tjil.

³⁵ Yaya Juan tóncatsja niswá jupj discipulopan mát'eya jis lal. ³⁶ Jupj Jesús jus tjinyuca ne'aj tjemey. Mpes Juan tjevele jupj discipulopan jis lal:

—Tjunuca nun. Niná Dios jas tjejyamá. Jupj ca mpa'is nosis casá patja mpes, oveja tsjicj jinwá. Jupj ca mpa'is malala nyuca la tjajay mpes, ca yupj mpatjam. ³⁷ Juan discipulopan mát'eya sin tji'yüsa jupj tjevelá, mpes tjil cus la coñ Jesús. ³⁸ Jesús la nujuya, yus tjinyuca cjüil jiquiltsja. Tjevele yupj jis lal:

—¿Tsjan nujisas nun?

Yupj tjowelepj jupj lal:

—Cupj quelel selecj ca'aj püt' jipj. Rabbí jipj. (Rabbí tjowelepj yupj jis tin; "jipj sin 'yüsa lejay", velecj cupj.)

³⁹ Jupj tjevele yupj jis lal:

—Nculá, nucu nun.

Mpes tjil jupj lal. Tjunuc jupj tüpü'ü nt'a. Ts'ac' niná jupj lal tjatja yupj. Las cuatro t'yaja na tjil jis la nuc Jesús tüpü'ü nt'a.

⁴⁰ Mát'eya tjejpjyacañ Juan tjevelá. Manas tjil cus la coñ Jesús. Yupj popa pjaní Andrés lotsja. Andrés Simón Pedro tsüipetsja. ⁴¹ Andrés Jesús jus tjinyuca na, leñ way tjemey la tepyala jupj tsüipe Simón. Jus tjinyuca, tjevele jupj lal:

—Ncupj jus tjinyucuj Jepa niná Dios tjevele ca jas majamas cupj nt'a. Jupj ca qjuis capj mp'a'sas. 'Cristo' jupj velecj cupj. Nasa tjac' jupj —tjevele Andrés.

⁴² Andrés tsüipe lal tjac' Jesús nt'a. Jesús Andrés tsüipe jus tjinyuca, tjevele:

—Simón jipj, Jonás jatjam jipj. P'a wa ca lyá nsem jipj quinam. Cefas lyá nsem jipj. (Cefas "Pedro" javelepj ts'ecj. "Pe püné" velecj cupj.)

Felipe, Natanael Jesús cus tocoñ wa.

⁴³ Yaya Galilea nt'a quelel jámatsja Jesús. Mwalá way p'in, jupj Felipe jus tjinyuca, tjevele jupj lal:

—Ncapj tecyoñca. Najas ncapj cyoñ lovin.

⁴⁴ Felipe Betsaida mpe 'eseptsja jupj. Pülücj patja Betsaida nt'a. Andrés, Pedro 'ots'ipj, Betsaida mpe ne'esperan watsja yupj. ⁴⁵ Felipe Natanael la tepyala yacjaya. Jus tjinyuca na, jupj lal tjevele:

—Moisés tjevele Dios ca jas majamas Yom pjaní cupj nt'a, jupj ca qjuis capj la p'acj. Nin tepyaca jupj popel mo'ó. Profetapan nin p'iyá tapac Dios mpes. Nas tjinyucuj yomen niná yupj tjowelepj po'ó. Jesús jupj, José jatjam jupj. Nazaret mpe 'esepj jupj.

⁴⁶ Natanael Felipe lal tjevele:

—Ma pyon Nazaret mpe 'esej ca 'üsüs nacj jupj.

Felipe wola tjevele:

—Was, nuncun jipj.

⁴⁷ Locopyaya Jesús Natanael jus tjinyuca, jactsja na. Jupj mpes tjevele:

—Israelpan popa t'üc' way jupj. Jupj Dios jos. Ma li tsuwile.

⁴⁸ Natanael tjevele jupj lal:

—¿'Oyn ne selen nus nyuc?

Jesús jupj wola tjevele:

—Napj jis tjinyuc, ts'oway 'ala'á jactsja na. Napj jis tjinyuc Felipe custjay ma jipj lal tjevele na p'in.

⁴⁹ Mpes Natanael Jesús wola tjevele:

—Rabbí, jipj Dios Jatjam. Israelpan jis Jepa Püné jipj.

⁵⁰ Jesús tjevele jupj lal:

—Napj tjevelé jipj lal jis tjinyuc ts'oway 'ala'á, mpes jipj pyon napj Dios Jatjam. Jipj ca nuncun wa napj más 'üsüs ca la mejay wa niná lal.

⁵¹ Jesús tjevele wa jupj lal:

—Nun ca núcú tsjun po'ó jun cjol, Dios pü'ü nt'a. T'üc' way velé. Ca núcú wa Dios angelpan viyá ca mal napj mpe, ca palá ncul wa niswá napj nt'a. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejyama —nin tjevele Jesús.

Pajal 'üsüs la tjiji Jesús yom tjowaya nt'a.

2 Ts'ac' mat'e tepyala na, pülücj 'a jis tjimyula Caná nt'a, Galilea mpe se jütütj nt'a. Ne'aj yom pjaní tjowaya. Nin mpes jupj popay pülücj jis la las la tjiji jüpülücpán mpes, jomicapan mpes 'ots'ipj. Lovin nin la tjajay yupj, tjewyayñ jis lal. Jesús jamay ne'aj wa já'asatsja. ² Tjowaya popay tjevele Jesús ncuwim n-lajas wa. Jupj discipulopan jis lal tjevele ca ncul wa jis la las yupj, mpes tjil yupj. ³ Ne'aj uva 'üsú nasa quelel pjojo na, Jesús jamay tjevele jupj lal:

—Tjapjaja quinam uva 'üsú jis la müs.

⁴ Jesús tjevele jamay lal:

—Namay, ¿tsjan mpes velen niná napj lal? Quina 'a li nuc. Dios jos naya ca la mejay.

⁵ Jesús jamay tjevele mozopan jis lal:

—Jesús vele jin la müj'í ca nun.

⁶ Ne'aj tjelejeñ jarro noypan séisiya, pe witjacj yupj. Judiopan jisastsja jarro nin jinwá, 'üsú jis la 'as'üs jis la pul. Judiopan jis popel tjijyü'ta 'onin ca 'üsüs ma'as'üñ, ne ca salá jinwá nsem yupj Dios lal. Jarro pjü way veinte galón ca nacj, treinta galón ca nacj, noypan waytsja pajal. ⁷ Jesús tjevele mozopan jis lal:

—'Üsú mo'o t'u jarras mo'ó, pues pjü way mo'o t'u, pit'a nas.

Mpes tipit'a la tjajay quinam pjü way jarras. ⁸ T'üc' nin la tjajay na, Jesús tjevele yupj jis lal:

—Mpulú quinam. Tja'ayá mü'üm auxiliar más püné, jupj pjü 'ücj liji pülücj jis la las mpes.

Nin la tjajay yupj. ⁹ Auxiliar más püné tsjicj way tjümü'ü, tjinyuca 'üsú 'oyn sya'ma. 'Üsú tuluctsja quinam. Uva 'üsú tepyala nas. Auxiliar ma seletsja ca'aj mpe tucutj nenem. Mozopan salejeptsja la p'in. Yupj 'üsú tupul ne nin. Mpes auxiliar tjevele yom tjowaya lal:

—Was jipj.

¹⁰ Auxiliar tjevele jupj lal:

—Niyom p'a witjacj uva 'üsú pajal 'ücj sya'ma ja'ayapj jis la müs mwalá way p'in. Locopyaya, pajal tjimyü'üñ na, uva 'üsú pjaní way jaylacj ja'ayapj jis la müs. Jipj ma nin la tjejay. Uva 'üsú niná se 'an, pajal 'üsüs mwalá way tje'yan lal —nin tjevele auxiliar más püné.

¹¹ Niná Caná nt'a nin la tjiji Jesús, Galilea mpe se jütütj nt'a. Mwalá way nenem Jesús pajal 'üsüs la tjiji sin la 'üsüs jis la jay Dios jas tjejyama jupj. Nin mpes wa sin 'yüsa lis tjiji wa jupj p'iyá pajal 'üsüs, pajal püné jupj. Nin la tjiji na, jupj discipulopan topon t'üc' way jupj Yom niná Dios jas tjejyama jis capj la p'acj judiopan.

¹² Locopyaya palavin tjemey Jesús Capernaum nt'a. Tjemey jamay lal, jüpülücpán jis lal wa, jupj discipulopan jis lal wa. Ne'aj tsjicj way tapatja yupj.

Jesús pje'á lis ts'iya vender lajay Dios wo nepé.

¹³ Nasa quelel fiesta pyálatsja. "Dios Qjuis Capa Nipj Tjemey" nin lotsja fiesta niná. Jesús tjemey Jerusalén nt'a fiesta niná mpes.

¹⁴ Dios wo nt'a tjemey jupj. Ne'aj nepénowa jis tjinyuca vaca vender lajaytsja. Oveja vender wa lajaytsja, sipipj 'ots'ipj. Jis tjinyuca wa nepénowa judiopan jis t'emel vender lajaytsja romanopan jis t'emel mpes. ¹⁵ Jesús ma jostsja nin lajaytsja Dios wo nt'a. Mpes 'üpú tip'í'ts'a jupj. 'Üpú lal mo'o la syüpünú, pje'á sin tjejyama pjü way yupj Dios wo nepé, oveja 'ots'ipj, vaca 'ots'ipj. 'Amá 'alá la ts'iya wa yupj jis t'emel, t'emel vender la tjajay yuts'a'á. Jis mesa ts'eptaná wa. ¹⁶ Jesús tjevele sipipj vender lajay jis lal:

—Pje'á la tocoyé nun jis caja quepé, sipipj jis wa. Mpapay wo niná. ¿Tsjan pjucj vender loj'í nun qui'á?

¹⁷ Jesús discipulopan yola jis tepyala 'oyn tsji Dios Popel. Vele: "Dios wo mpes nin nola, mpes ca malala nyuca ma palas napj". Nintsja Jesús lal.

¹⁸ Jesús pjü pje'á sin tjejyama mpes, judiopan jis jepapan nepenowá jupj wola tjowelepj:

—¿Tsjan mpes 'ücj la cüjay niná jipj? Cupj qjuisas pajal 'üsüs la mijin, yom p'in ma polel liji jinwá, mpes ca jus nlayecj ncu Dios jin tjejyama jipj.

¹⁹ Jesús jis wala tjevele:

—Nin ca la mejay napj: nun malala loj'í na Dios wo, ts'ac' cont'e tepyala na napj ca t'üc' jas müjünsú nswá.

²⁰ Mpes judiopan jis jepapan jupj wola tjowelepj:

—Pajal püs way jas tjüjünsüpj Dios wo niná. Año cuarenta y seis mpes t'üc' jas tjüjünsüpj. ¿'Oyn jele ne 'ücj jas müjünsün ts'ac' cont'e p'in?

²¹ Judiopan jis jepapan ma sin tji'yüsa Jesús tjevelá. Yólatsja wosis pe mpes ca jas müjünsüs. Nin tuluctsja. Jupj tjevele jupj jüp'üy po'ó. Jesús jüp'üy Dios wo wa.

²² Jesús tepe'e na, jas tjijyünsa nswá lo püt'üs. Nin tepyala na, jupj discipulopan yola jis tepyala nin tjevele Jesús. Nin mpes yupj topon Dios Popel tjevelá jupj po'ó. Topon wa Jesús tjevelá.

Jesús selé 'oyñ nyuca lajay pjü way.

(Mateo 21.12-13; Marcos 11.15-18; Lucas 19.45-46)

²³ Ts'ac' nepenowá fiesta nt'a tüpü'ü Jesús, fiesta "Dios Qjuis Capa Nipj Tjemey" ló. Ne'aj tjá'asa na, Jesús pajal 'üsüs líjitsja sin la 'üsüs jis la jay Dios jas tjejjama jupj. Pajal pülücj tjunuc jupj pajal 'üsüs líjitsja, mpes yupj popa pülücj topon jupj lal. ²⁴ Newa Jesús ma pjü tjevele yupj jis lal. Jupj seletsja yupj ma t'üc' way sa coñtsja jupj. Jupj seletsja 'oyñ nyuca yola pjü gente nosis nt'a. ²⁵ La p'a jupj lal tjevele tulucj; jupj sin seletsja gente sin po'ó. Jupj p'iyá seletsja pjü yolá.

Nicodemo tjac' la veles Jesús lal.

3 Nicodemo tüpü'ü wa Jerusalén nt'a, Jesús tjá'asa nt'a. Nicodemo jepa popa watsja judiopan jis lal. Fariseopan sin popa watsja jupj. Fariseopan jisastsja wa pjü lajay judiopan püna tapatja tjüjütütj jinwá.

² Nicodemo Jesús nt'a tjac' püste na. Tjevele jupj lal:

—Rabbí, cupj selecj Dios jin tjejjama qjuisin 'yüsa la mijin ncupj. Jipj pajal 'üsüs lejay, Dios liji jinwá lejay. Dios ma se coñca, ma polel lo jay pajal 'üsüsmpa jipj lejay jin. Mop'in ne nin p'in.

³ Jesús jupj wola tjevele:

—Niswá jis tjamanun ca mpatjam Dios jyü'ta nt'a. Ma niswa jis tjamanun, ma polel jis la nuc Dios jyü'ta nt'a. T'üc' velé.

⁴ Nicodemo tjevele jupj lal:

—Yom co'müy ma polel la 'osos jamay col mo'ó niswá, lo manun niswá.

⁵ Jesús jupj wola tjevele:

—Pjü se jamanun la pjaní sejamay mpes. Dios jos ca jis ma'nucj niswá jupj Cjües mpes. Jupj Cjües liji ca Dios lal mpatjam. Nin mpes p'in 'ücj jis la winin jis la püt'üs Dios jyü'ta nt'a. T'üc' niná. ⁶ Gente ts'uyupj gente p'in yupj. Ma polel patja Dios lal. Dios Cjües popa jis qjues wa yupj, jupj jinwá, mpes 'ücj mpatjam Dios lal.

⁷ "Po ma nin jele t'as tsjan mpes nin velé Dios jos niswa 'i manunu jipj. ⁸ Dios Cjües nin liji. Jipj ma ca jus nucun Dios Cjües lijá. Ma ca jus nlayen jupj nin lijá. Nin p'in ca jus nucun 'üsüs tepyalá Dios Cjües la tjiji mpes. Nin lovin Dios ts'uyupj jis lal. Dios Cjües liji mpes yupj Dios ts'uyupj se palá. Dios Cjües ma si nuc, lüpjü jinwá. Lüpjü jun ta'á si lapjüna. 'Ücj pjoc', newa ma selen ca'ampe tjac' lüpjüs. Ma wa selen ca'aj jama.

⁹ Nicodemo tjevele jupj lal:

—¿'Onin ca nin nacj, jipj velen jin?

¹⁰ Jesús la tji'yüya jupj lal:

—¿Tsjan mpes ma jin 'yüsa napj velé? Israelpan sin 'yüsa lajay popa jipj. ¹¹ Cupj way velecj, cupj selecj. T'üc' niná. Cupj velecj cupj tjinyucucj mpes. Newa nun ma quelel poné cupj tjevelecj. ¹² Napj tjeveletsja nosis nt'a pyalá, ne nun ma toponé. Napj cüvelé tsjun po'o pyalá, más ca costa way nsem cüponé nun.

¹³ "Leñ pjacj ne'aj tjemey Dios pü'ü nt'a, 'ücj la veles nun lal 'oyñ nyuca pyala ne'aj Dios pü'ü nt'a. Napj ne p'in tjacuwis nosis nt'a Dios pü'ü mpe. Napj p'iyá niná

Yomen Dios jas tjejjamá. Mpes 'ücj velé 'oyñ nyuca pyala Dios pü'ü nt'a.

¹⁴ "Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejjamá. Dios jos campanya ca nin müjünsücj, Moisés latsj jas tjiyyünsa, tjevyala jinwá pajal püna. ¹⁵ Napj lal japon lovin ca Dios lal mpatjam. Malala jis mpalas tulucj tecya'liñ na —nin tjevele Jesús.

¹⁶ Tjevele wa:

—Dios pajal quelel lis tjiji nosis casá patjá, mpes Jatjam jis tje'yaya. Dios pjaní Jatjam. P'a leñ. Mpes Dios Jatjam lal japon na, malala jis mpalas tulucj tecya'liñ na. Lovin ca mpatjam Dios lal. ¹⁷ Nin mpes Dios jas tjejjama jupj Jatjam nosis nt'a. Dios jas tjejjama malala la tjajay la veles tulucj. Jas tjejjama jis capj la p'acj; jupj mpes 'ücj ca mpatjam Dios lal.

¹⁸ "Dios Jatjam lal japon, Dios ma nin vele jupj ca jis capj ntülüs yupj. Ma japon Dios Jatjam lal, nasa way Dios nin vele jupj ca jis capj ntülüs. Yupj ma topon Dios Jatjam 'ücj jis capj p'ya'sa, mpes nin. Dios Popa pjaní way jupj. ¹⁹ ¿Ncu selen tsjan mpes Dios nin vele gente malala lajay? Napj jyawca jinwá nosis nt'a. Napj sin 'yüsa lejay t'üc' way Dios po'ó. Newa nin, yupj ma jisastsja napj. Yupj p'iyá malala nyuca yólatsja, ninana jisastsja yupj. Lovin malala nyuca lajaytsja, mpes nin.

²⁰ Malala nyuca lajay ma jisas jyawca. Nin mpes yupj ma quelel japon napj lal. Ma quelel jus nlayecj yupj malala nyuca lajay. ²¹ Nin tulucj Dios vele jin lajay jis lal. Dios vele t'üc' way. Yupj japon napj lal. Yupj jisas la p'a ca sin mü'üsüs yupj la tjajay, Dios jos jin la tjajay yupj.

Juan 'ücj jostsja Jesucristo pajal püné jupj lal.

²² Locopyaya Judea mo'o tjuwine Jesús jupj discipulopan jis lal. Ne'aj püs pü'ütsja jupj yupj jis lal. Ne'aj Jesús bautizar lis tjiji gentas. ²³ Juan pülücj bautizar lis tjiji wa Aenón nt'a, ne'aj way p'in Salim mo'ó. Pajal 'üsú püné ne'aj, mpes bautizar lis tjiji ne'aj jupj. Ne'aj pülücj tjiquil watsja lovin Juan nt'a. Jupj lovin bautizar líjitsja nepenowá. ²⁴ Nin tepyala jepa Juan cawilta mo'o 'yonsa secj p'in. ²⁵ Juan discipulopan judío p'a lal la veleletsja judiopan la tjajay po'ó. Nin tjowelepj yupj 'onin ne 'üsüs se palá gentá Dios lal. ²⁶ Tjil, tjowelepj Juan lal Jesucristo po'ó:

—Rabbí, jupj cyapj tecyoñca wa 'üsú na'aj po'ó, 'üsú Jordán ló nt'a. Jipj 'a 'ücj velen jupj mpes lovin. Quina ma qjuisas jupj lijá. Jupj bautizar la siji wa quinam jipj jinwá, ne pjü jil jupj nt'a. Jipj nt'a ma jiquil quinam.

²⁷ Juan jis wala tjevele:

—Dios ma 'yaya, cjuwá nempe. Nin lovin. Nin mpes ca jus nlayé Jesús tya'á, Dios tje'yaya mpes tya'a jupj niná. ²⁸ Nun p'iyá tjapja'aque napj tjevelé, mpes solejé tsjan tjevelé napj. Tjevelé Dios tjevele ca jas majamas Yom pjaní judiopan nt'a. Jupj ca jis capj mp'a'sas. Nam 'a jupj tulucj. Dios nin tjejjama 'ücj la mejay jupj locopyaya jac' mpes. ²⁹ Nin p'iyá judío woya na, jupj jats'om lal jac' na. Jupj jomica se p'a'sa jupj. Se coñca jupj, pjoca jupj velá. Jomica pajal 'ücj jos yom woya vele mpes. Nin p'iyá napj lal. Pajal 'ücj najas 'os quinam pülücj Jesús lal japon quinam. ³⁰ Más 'ücj Jesús más

püné pyala jupj. Más 'ücj napj más tsjicj way ca ma palas quinam.

³¹ "Jupj tsjun mpe tjac', mpes jupj más püné pjü jilal. Napj nosis nt'a patja popa p'in. Nosis nt'a pyala 'ücj velé. Jupj tsjun mpe tjac', mpes más püné jupj pjü jilal. ³² Jupj vele la p'a jilal jupj tjinyucá, jupj tjapjacá nin vele jupj. Newa pjü ma quelel japon jupj velá. ³³ Pjaní p'in topon jupj tjevelá. Japon Jesucristo velá, mpes p'a witjacj ca jus nlayecj yupj japon wa Dios t'üc' way vele lovin. ³⁴ Dios jas tjejyama Jesús. Jupj nin vele Dios velá. Mpes yupj japon na Jesús velá, japon wa Dios velá. Dios 'yaya jupj Cjües, pjü 'ücj la mijis jupj. Pues pjü way vele pjü 'ücj vele Dios Cjües se p'a'sa mpes.

³⁵ "Dios jupj Popay. Popay pajal quelel liji Jatjam, ne pjü way tje'yaya Jatjam. ³⁶ Dios Jatjam mpes japon, lovin ca mpatjam Dios lal. P'a witjacj ma lajay Dios Jatjam vele jin, mpes yupj ma ca mpatjam Dios lal. Dios ma jos yupj malala nyuca lajay. Jupj newa nin jola jupj ca jis capj ntülüs —nin tjevele Juan el Bautista Jesucristo po'ó.

Samaria nt'a pülücj topon Jesucristo lal.

4 Fariseopan tjepjyacañ wa gente tjowelepj Jesús po'ó. Gente tjowelepj Jesús más pülücj sin 'yüsa líjitsja Juan lal. Más pülücj bautizar lis tjiji Juan lal, tjowelepj. ² (Jesús p'iyá ma bautizar lis tjiji yupj. Jupj discipulopan bautizar lis tjajay jupj mpes. Mop'in nin, más pülücj sa coñtsja Jesús Juan lal.) ³ Qjuis Jepa Jesús jus nleya fariseopan tjepjyacañ niná. Jus nleya na, tjemey jupj Judea mpe. Tjemey niswá Galilea po'ó.

⁴ Newa jámatsja na jümücj nt'a, Samaria la nipj jámatsja jümücj mpes jupj. ⁵ Ne'aj Samaria mo'ó, jus tjevyanta pülücj patja nt'a ne'aj. Sicar lotsja pülücj patja nt'a. Po 'in ne'aj way p'intjsja 'amá nt'a, 'amá niná Jacob tje'yaya jupj jatjam José pajal püna. ⁶ Ne'aj 'üsú muju tóñcatsja, niná 'üsú muju toñca Jacob juts'a'á watsja pajal püna. Jesús jas túlatsja campu tjuwine mpes, ne 'üsú muju la nt'a 'etjele jupj. Lots'ac' culupwen nt'a já'asatsja quinam. ⁷ Ne'aj quepj tjac' 'üsú lo pul. Samaria mpe 'eseptsja jupj.

—'Üsú ma 'en, mü'üs —tjevele Jesús jupj lal.

⁸ Jesús discipulopan tjiltsja pülücj patja nt'a jaylacj jis la jay jis la las. Yupj leñtsja ne'aj, mpes jupj 'üsú la tjemyona quepj lal. ⁹ Quepj Samaria mpe 'eseptsja jupj, mpes jupj tjevele Jesús lal:

—Judío jipj. ¿Tsjan pjucj le mon 'üsüs napj lal?

Samaria mpe 'esepj napj. Judiopan sejamicapan tulucj cupj.

¹⁰ Jesús tjevele jupj lal:

—Jipj ma selen Dios 'yayá. Ma wa selen pjacj tjevele jipj lal: "Üsú ma 'en, mü'üs'. Ma selen pjacj napj. Napj 'ücj 'e 'á 'üsú p'a wa, niná 'üsú mpes 'ücj cüpü'üm jipj. Napj lal le mon, mya 'a ca niná. Ma selen, mpes ma la tjemyon napj lal. ¹¹ Quepj tjevele jupj lal:

—Jim 'a cjuwá tsjan mpes cüpul 'üsüs. Niná 'üsú muju toñca pajal campwila. ¿Ca'aj mpe mpulun 'üsú 'ücj lo püt'üs? ¹² Jacob püna tüpü'ü, cupj ne jupj popa p'iyá lo-copyaya pyatjaquec. Jupj tyoca niná, 'üsú muju toñca.

Jupj qjuis tje'yaya niná. 'Üsüs pajal. Jupj 'üsú tjümü'ü wa nina popé, jupj sin popa tjimyü'üñ wa qui'á, jupj cabro 'ots'ipj, jupj oveja 'ots'ipj. ¿Ncu más püné way jipj Jacob lal?

¹³ Jesús tjevele quepj lal:

—'Üsú niná myü'üñ, 'üsú jis mvas niswá. ¹⁴ Nin tulucj napj jis ma'ayá lal. 'Üsú tjimyü'üñ na, napj p'iyá jis ma'ayá, lovin ma ca 'üsú jis mvas niswá. 'Üsú napj se 'a, 'üsú 'amá popa pyacj jinwá nsem yupj jisas mo'ó. Lovin pyaca yupj jis qjues mpe, 'ücj jis la püt'üs la mijis lovin.

¹⁵ Quepj tjevele jupj lal:

—'Üsú que'e ma 'en niná popé, ne ca ma 'üsú mvas niswá. Ma ca qui'á ncuwis 'üsú lo pul.

¹⁶ Jesús tjevele jupj lal:

—Jutja, tjevele ncuwim vyayum. Ncuwim jupj lal.

¹⁷ Quepj jupj wola tjevele:

—Mvayum tulucj.

Jesús tjevele jupj lal:

—Jipj t'üc' velen vyayum tulucj. ¹⁸ Cínquiya vyayumpan waytsja jipj. Jipj püt' lal quinam, vyayum tulucj. Mpes jipj t'üc' tjevelen.

¹⁹ Quepj jupj lal tjevele:

—Quina napj jus nley profeta jipj. Jipj Dios mpes velen. ²⁰ Püna tapatja Dios cus tocoñ witjacj Dios lal tjowelepj qui'á. Palá nipi'tjiñ yupj Dios wolap'a'á qui'á, joc' niná mo'ó. Qui'á tjatja na, tjowelepj Dios pajal püné. Nun judiopan nin welé cupj ma polel nin lijicj quinam. Nun welé más 'ücj pjü gente Jerusalén nt'a jil, Dios lal la veles ne'aj. Nun welé más 'ücj Jerusalén nt'a p'in palá nipi'tjiñ Dios wolap'a'á, más 'ücj ne'aj mal jis la veles Dios püné.

²¹ Jesús jupj lal tjevele:

—'Ücj la pon napj velé. P'a jyawca na, gente jun ta'á palá mpi'tjiñ Dios wolap'a'á, yupj patja nt'a. Ca mvelecj Dios pajal püné, joc' niná nt'a p'in tulucj, Jerusalén nt'a p'in tulucj wa. ²² Nun Samaria mo'o potjaqué palá pwi'tjiqué wa Dios wolap'a'á, newa ma solejé nun 'oyñ nyuca liji jupj. Nin tulucj cupj qjuis lal. Cupj judiopan, cupj palá nipi'tjiñ quec wa Dios wolap'a'á, mop'in nin, cupj selecj 'oyñ nyuca liji jupj. Dios ca la mijis gente 'ücj ca mpatjam jupj lal. Judiopan popa mpes nin liji jupj.

²³ Mop'in p'a casá ca nsem p'a jawas. P'a jawas Dios quelel lajay 'ücj ca palá mpi'tjiñ Dios wolap'a'á jupj Cjües mpes. Jun ta'á, yupj patja nt'a, 'ücj ca nsem. 'Ücj ca mvelecj Dios pajal püné jupj Cjües mpes. Jupj Cjües sin 'yüsa liji t'üc' way Dios po'ó, mpes 'ücj quelel lajay jupj. Qjuis Papay Dios jos nin jina lajay quelel lajay jupj. Nin ca nsem p'a jawas. Nasa way nin tepyala quinam.

²⁴ Cjües way Dios. Dios Cjües mpes p'in gente 'ücj palá mpi'tjiñ Dios wolap'a'á. Dios Cjües mpes p'in 'ücj yola Dios püné. Dios Cjües sin 'yüsa la siji t'üc' way Dios po'ó, mpes 'ücj quelel lajay jupj.

²⁵ Quepj tjevele jupj lal:

—Napj selé Dios ca jas majamas Jepa Püné cupj nt'a. Jupj ca qjuis capj mp'a'sas. (Cristo ló jupj cupj qjuilal.) Jac' na, jupj ca 'üsüs qjuisin mü'üsüs la mijis pjü way.

²⁶ Jesús tjevele jupj lal:

—Niná pjacj lal velen, napj mp'iyá niná.

²⁷ Jesús nin tjevele na, Jupj discipulopan tjiquil. Pajal nin yólatsja tsjan mpes quepj lal véletsja Jupj. Nawa ma la tjü'üy tsjan mpes nin la tjiji. Ma la tjü'üy tsjan mpes tjevele quepj lal. ²⁸ Leñ way tjemey quepan. Jupj jarro já'asa tjemey. Tjemey pülücj patja nt'a. Tjevele ne'aj tapatja jis lal:

²⁹ —Nculá nun. Jus nucu ca niná yomen. Jupj nawala tjevele pjü way napj la tjejay. Jupj ne 'Cristo' ca nacj. Dios jas tjejyama nosis nt'a.

³⁰ Mpes ne'aj tapatja jis wa nepé tjil. Jesús nt'a jiltsja.

³¹ Gente jiquiltsja na, Jesús discipulopan Jupj lal la tjomon n-lajas:

—Rabbí, n-lajan jipj —tjowelepj yupj.

³² Ma quelel lyáatsja Jupj quinam. Jupj tjevele yupj jis lal:

—Nun ma solejé 'onin niná, napj lya popé.

³³ Jupj nin tjevele mpes discipulopan yuwá jis la tjü'üy ncu ne'aj patja sin popa teque'e, tje'yaya Jupj la las.

³⁴ Yupj ma sin tji'yüsa, mpes Jesús 'üsüs tjevele yupj jis lal:

—Dios nin tjejyama nosis nt'a. Pjü Dios jos, pjü way quelel t'üc' lejay napj —tjevele Jupj—. Napj tsji' lejay Jupj mpes, quelel t'üc' lejay niná. Niná lejay pajal 'üsüs napj lal, ve lya jinwá napj lal. ³⁵ Nun welé mes yulup-jana nawa custjay, vyala mpes. Napj velé nin tulucj napj vyala lal. Gente napj jisín jinwá. Yupj topon napj jis capj p'yacj 'ücj jis la püt'üs Dios lal, yupj napj jisín popa vyala jinwá. Tjunuca nun gentas. Tjevyala nasa tji'yú jinwá yupj. Yupj nasa quelel japon. ³⁶ Nun sin 'yüsa lojí na napj nin po'ó, yupj nepénowa ca mponecj. Nin lojí na, vyala co'á jinwá lojí napj mpes. Niná lojí na, nta'é ca nun, nun la tjüj'í mpes. Dios ca la mijis wa yupj lovin ca mpatjam Jupj lal yupj topon mpes.

"Namozopan jasin jinwá lajay neneyawá. Vyala jacutj jinwá lajay neneyawá. Namozo pjaní mwalá way jis lal vele Dios tjevelá, seyasa jin yola Jupj tjevelá. Ma quelel japon custjay. Namozo setel sine jinwá la tjiji. P'a jawas p'a wa vele yupj jis lal Dios tjevelá, mpes yupj japon. Manas tjowelepj mpes topon. Manas ca 'ücj jisas nsem yupj topon mpes. ³⁷ Nepénowa nin javelepj: 'Pjaní sine, locopyá vyalaná'. Niná t'üc' way nun lal quinam. ³⁸ Napj nusin tjejam la p'a jis lal la veles napj mpes. Nepénowa ca mponecj, mpes lovin ca mpatjam Dios lal. Püna ma sin 'yüsa lis tjüj'í nun. La p'a sin 'yüsa la-jaytsja. La p'a lajaytsja, nun cyawaja lojí quinam —tjevele Jesús.

³⁹ Samaria po'o tapatja sin popa pülücj topon Jesús lal, yupj ne pülücj patja mpe ne'espan p'iyá. Quepj tjevele Jesús tjevelá, mpes topon yupj. Quepj tjevele:

—Jupj nawala tjevele pjü way napj la tjejay.

⁴⁰ Mpes Samaria po'o tapatja Jesús nt'a tjiquil na, Jesús lal la tjomon la 'osos tsjicj way yupj jis lal. Mpes ts'ac' mat'e ne'aj tüpü'ü yupj jis lal. ⁴¹ Jesús tjevele mpes wa más pülücj topon yupj. Nin tepyala pajal pülücj topon quinam. ⁴² Mpes yupj quepj lal tjowelepj:

—Jipj velen mpes tulucj pyonecj quinam. Cupj p'iyá tjejpja'aquecj Jupj tjevelá, mpes selecj t'üc' way Jupj ca

nin la mijis gente 'ücj ca mpatjam Dios lal —nin tjow-elepj Samaria po'o tapatja Jesús po'ó.

Jesús jepa auxiliar jatjam tji'yü'sa la tjiji.

⁴³ T'üc' ts'ac' mat'e na, Jesús tjemey niswá. Galilea mo'o wínetsja. ⁴⁴ (Jesús seletsja Galilea mo'o patjá ma ca quelel la mijicj Jupj, mpes Jupj p'iyá véletsja: "Profeta pü'ü nt'a ma quelel japon Jupj pajal 'üsüs".) ⁴⁵ Jus tjevyanta na Galilea mo'ó, Galilea mo'o tapatja 'ücj jisastsja Jupj tjac' mpes. Galilea mo'o tapatja tjil wa nawaja'a Jerusalén mo'ó. Fiesta nt'a tjil yupj, mpes tjunuc wa pjü way pajal 'üsüs la tjiji Jesús fiesta nt'a. Nin mpes 'ücj jisastsja yupj Jesús tjac' quinam.

⁴⁶ Nawa Galilea mo'ó p'in, Caná ne'as tjemey Jesús niswá. Pülücj patja ne'aj. Püna pajal 'üsüs la tjiji ne'aj. 'Üsü p'in uva 'üsü tepyala la tjiji Jesús ne'aj. Ne'aj way p'in p'ü'ütsja jepa auxiliar, Capernaum nt'a. Jupj jatjam pajal malala jostsja. ⁴⁷ La p'a wa tjowelepj auxiliar niná lal Jesús nasa tjac' Judea nepé, niswá tjac' Galilea mo'ó. Niná jus nleya na, tjemey Jesús nt'a. Pajal la tjemyon lo cuwis Jesús, lo 'ü'süs lo jay jatjam. Jatjam nasa way pé'etsja Jupj. ⁴⁸ Jesús tjevele Jupj lal:

—Napj pajal 'üsüs lejay, yom p'in ma polel liji jinwá. Nin lejay nusin 'yüsa la mejay Dios nin tjejyama napj. Ma nucu niná lejay, lovin ma cüponé napj lal. Malala nin.

⁴⁹ Auxiliar tjevele Jupj lal:

—Leñ way was. Najas 'üsüs la mijin, ne ca ma mpa'is natjam tsjicj.

⁵⁰ Jesús tjevele auxiliar lal:

—'Ücj la winin quinam. Jetjam ca mpü'üm ca nsem. Yom tepyona Jesús tjevelá, mpes wo nt'a tjemey yomen. ⁵¹ Nawa ne'aj jámatsja custjay, jomozopan tjiquil la nyüjüsñ. Jupj lal tjowelepj:

—Ma tepe'e jetjam. 'Ücj já'asa quinam Jupj.

⁵² Mpes auxiliar jis la tji'yüya yupj 'ona tji'yü'sa. Yupj tjowelepj Jupj lal:

—T'añ t'awaná, la una na tji'yü'sa si 'awa.

⁵³ Tsjicj popay jus nléyatsja t'añ la una na p'in, Jesús tjevele Jupj lal: "Jetjam ca mpü'üm ca nsem". Nin mpes auxiliar tepyona Jesús Yom niná Dios tjevele ca jas mamas jis capj la p'acj judiopan. Nin p'iyá topon wa pjü way auxiliar wo nt'a tapatjá.

⁵⁴ Ninana Jesús la tji'á Galilea nt'a, Judea mpe tjac' na. Pajal 'üsüs la tjiji, sin tji'yüsa lis tjiji Dios jas tjejyama Jupj. La miyá quinam pajal 'üsüs la tjiji Jesús Galilea mo'ó, gente p'in ma polel lajay jinwá.

Yom ma polel jama Jesús tji'yü'sa la tjiji Jupj.

5 Locopyaya p'a wa fiesta la tjajay judiopan. Jesús viyavin tjemey Jerusalén nt'a fiesta mpes.

² Jerusalén nt'a 'üsü muju toñca jis la 'as'üs. Pajal la püné, campwílatsja Jupj. Judiopan jis tin "Betesda" ló niná 'üsü. Ne'aj way p'in jun vilicj püné oveja mpe wama jil Jerusalén mo'ó. 'Üsü muju toñca t'asiyú cinco corredor witjacj lejeñtsja. ³ Tsojoca nt'a malala jisas pülücj tapatja ne'aj. Nepénowa yun tuluctsja,

nepénowa ma polel jiltsja, nepénowa ma polel 'yutanañtsja. Yupj pjü way la tjunuc 'üsú lo pjets'epjets'e 'üsú muju toñca mo'ó. ⁴ Ángel pjaní Dios mpe tjac' nenyawá, 'üsú muju toñca nt'a tjemey, lo pjets'epjets'e la tjiji 'üsüs. Niná la tjiji na, malala jos pjaní way tji'yü'sa jupj. Mwalá way 'üsú mo'o tjemey, niná p'in tji'yü'sa. Pjü way malala jisas 'ücj jis tji'yü'sa 'üsú niná mpes.

⁵ Yom pjaní ne'aj tüpü'ü, año pülücj malala jostsja jupj. Año treinta y ocho nas malala jostsja jupj. ⁶ Jesús jus tjinyuca, jus nleya yom niná pajal püs ne'aj tüpü'ü jupj, malala jos. Mpes la tji'yüya jupj lal:

—¿Ncu quelel 'i 'ü'sa jipj?

⁷ Yom malala jos lal tjevele Jesús lal:

—Leñ pjacj ncapj cüpacj 'üsú mo'o mis. Nin mpes 'üsú lo pjets'epjets'e na, newa nasapj jum 'üsüs mo'ó. Newa jum, p'a wa mo'o jama mwalá way p'in napj lal.

⁸ Jesús tjevele malala jos lal:

—Jin ni'isa jipj! Nt'ya nt'an jipj cobija. Mwinim ca.

⁹ Leñ way tji'yü'sa niná yomen. Jupj nt'ya jupj cobija, tjemey jupj. Sábado waytsja nin jawas, judiopan ma tsji' lajay jawastsja. ¹⁰ Mpes judiopan jis jepapan tjowelepj yomen tji'yü'sa lal:

—Sábado yacjampa, ts'ac' niná ma tsji' lijicj jawas. Ma polel lya t'as jipj cobija.

¹¹ Jupj jis lal tjevele:

—Yomen ntji'ü'sa la tjiji tjevele napj lal: 'Nt'ya nt'an jipj cobija. Mwinim ca.'

¹² Yupj la tjü'üy jupj:

—¿Pjacj yomen lyal tjevele jipj ca nt'an jipj cobija, ca mwinim?

¹³ Yomen ma seletsja pjacj tji'yü'sa la tjiji jupj. Leñtsja quinam Jesús. Pülücj játjatsja ne'aj, ne Jesús yupj culupwen nipj tjemey jupj. ¹⁴ Yacjaya Jesús la nütjüsü yomen Dios wo nt'a. Jesús tjevele jupj lal:

—Nin jele t'as nin mpes: 'i tjü'ü'sa jipj quinam. Po ma newa malala la mijin quinam jipj. Jipj newa malala nyuca lejay, más malala ca mya palas jipj.

¹⁵ Tjemey yomen judiopan jis jepapan nt'a. Tjevele yupj jis lal tji'yü'sa la tjijá, Jesús waytsja jupj. ¹⁶ Judiopan jis jepapan pajal ts'a 'intsja Jesús 'yü'sa líjitsja sábado na, nin jawas judiopan ma tsji' lajay. Nin mpes quelel malala lajaytsja Jesús lal. Lovin malala lajaytsja jupj lal.

¹⁷ Jesús yupj jis lal tjevele malala tulucj sábado na tji'yü'sa la tjiji. Tjevele:

—Mpapay newa tsji' liji. Napj 'a newa tsji' lejay wa jupj jinwá.

¹⁸ Niná tjevele mpes, judiopan jis jepapan po quelel ja'ünantsja Jesús. Más nin yólatsja quinam ca nin la mijicj. Jesús tji'yü'sa la tjiji sábado na, nin jawas yupj jajtütj ma ca tsji' la mijicj judiopan. Niná po 'in malálatsja yupj jis lal. Jupj tjevele wa Dios jupj Popay, mpes wa ts'a tji'in. Jupj tjevele mpes quelel véletsja jupj p'iyá püné jupj Popay Dios jinwá.

Dios Jatjam nin p'iyá liji Popay lal.

¹⁹ Yupj malala yólatsja mpes, Jesús tjevele yupj jis lal. Ninana tjevelá: "Napj lejay ma polel la cüjay nasapmpa, napj p'iyá quelel lejay mpes p'in. Napj Dios Jatjam. Napj nyuc Mpapay lijá, nin p'in 'ücj wa lejay napj. Napj nin p'iyá lejay Mpapay liji jinwá. T'ücj way niná. ²⁰ Mpapay quelel la niji. Pjü jupj p'iyá lijá, jupj nin 'yüsa liji tsjan niná jupj lijá. Nasa pajal 'üsüs la tjiji jupj pajal püné mpes. Más 'üsüs ca la mijis jupj p'a jawasiyá. Nin liji na, ca nin mü'üsüs wa la mijis niná, ne nin ca la mejay napj. Nin ca la mijis jupj, mpes nun nujola mpalas manusin 'yüsa 'onin ne nin lejay napj. ²¹ Mpapay sin jyün-sa tecya'liñ, mpatjam liji jupj. Nin p'iyá lejay napj; napj patja la sejay napj najas mpatjam. ²² Mpapay ntje'aya wa 'ücj la veles pjü mpes pjacj ne 'üsüs nyuca la tjajay, pjacj ne malala nyuca la tjajay. Mpapay p'iyá ma ca nin la mijis. ²³ Mpapay jos pjü pajal 'üsüs pjacj javelepj napj mpes, jupj mpes 'üsüs javelepj jinwá. Nin mpes ne 'aya nin lejay napj. Ma 'üsüs pjacj javelepj napj mpes, nin p'iyá ma wa 'üsüs pjacj javelepj jupj mpes. Jupj nin tjejjama, mpes nin.

²⁴ "Nepénowa napj velé jin lajay, japon wa nin tjejjama lal. Ninana lajay, nasa way patja yupj, ne lovin ca mpatjam yupj Dios lal. Lovin ma ca mvelé malala nyuca la tjajay yupj. Püna tecya'liñ jinwatsja Dios lal. P'a casá way quinam, jupj lal topon mpes. Lovin ca Dios lal mpatjam. T'ücj way niná. ²⁵ Dios lal ma japon, tecya'liñ jinwá yupj quinam. P'a jyawca na, yupj ca mpjacañ napj velé. Yupj sin popa nepenowá ca la mijicj napj velé jinwá. Napj velé jin lajay, mpatjam ca yupj lovin. Nin ca nsem p'a jawas. Nasa way nin tepyala quinam. Napj Dios Jatjam. T'ücj way niná.

²⁶ "Mpapay 'ücj liji p'a wa lo püt'üs. Nin p'iyá ntje'aya napj 'ücj wa lejay la p'a lo püt'üs. ²⁷ Jupj ntje'aya 'ücj la veles gente po'ó pjacj ne 'üsüs nyuca la tjajay, pjacj ne malala nyuca la tjajay. Napj 'a yom, gente popa p'iyá, mpes ntje'aya 'ücj nin lejay napj. ²⁸ Po ma nusey c'a t'as nun nin mpes. P'a jawas pjü tecya'liñ, toc patja witjacj, ca mpjacañ napj velé. ²⁹ Tjepjyacañ na, pje'á ncul ca yupj. 'Üsüs way la tjajay sin müjünsücj, ca mpatjam niswá. Malala nyuca la tjajay sin müjünsücj wa ca, mop'in malala ca jis mpalas yupj. Napj ca mvelé t'ücj way malala nyuca la tjajay yupj.

P'a wa javelepj Jesús tjac' Dios mpe.

³⁰ "Napj lejay, ma polel la cüjay nasapj, napj p'iyá quelel lejay mpes p'in. Mpapay vele napj lal, niná napj nin velé p'in. Jupj jola jin velé ncu gente malala nyuca la tjajay. Nin mpes napj velé yupj po'ó t'ücj way. Napj ma quelel lejay napj quelel lejaympa p'in. Napj quelel lejay jupj jos jin. Nin tjejjama jupj. ³¹ Napj nasapj cüwelé nun lal napj selé napj p'iyá po'ó, ma ca polel jus cülayé ncu t'ücj way niná napj velé. ³² Ma nasapj napj. P'a vele wa jupj selé napj nin po'ó. Napj selé jupj vele napj po'ó, t'ücj way.

³³ "Juan niná napj nin velé po'ó. Nun p'iyá niyom sin tjamamá jis la veles Juan lal. Jupj seletsja mpes t'üc' way tjevele napj nin po'ó. ³⁴ Napj ma nin nola ncu gente p'in javelepj Dios nin tjejyama. Napj najas nun ca mponé napj lal. Najas ca Dios lal mpatjaqué. Nin mpes nin tjevelé Juan 'üsüs tjevele napj mpes. ³⁵ Juan pajal 'üsüs nusin tji'yüsa lis tjiiji Dios po'ó. Jupj jyawca jinwat-sja nun lal. 'Iyó je su müjü 'ücj la nuc. Nin p'iyá jupj tjevele mpes 'ücj nusin tji'yüsa Dios po'ó. Tsjicj way mpes 'ücj nujisastsja pajal, jupj nusin tji'yüsa la tjiiji mpes.

³⁶ "Juan 'üsüs tjevele jupj seletsja napj nin po'ó. Pjaní waytsja jupj. P'a mpes wa nun ca jus nlayé Dios nin tjejyama. Niná más 'üsüs Juan vele lal. Niná napj pajal 'üsüs lejay Mpapay mpes. Jupj ntje'aya napj ca t'üc' la mejay, niná p'iyá lejay napj. Nin mpes wa nun ca jus nlayé Mpapay nin tjejyama.

³⁷ "Mpapay tjevele wa napj mpes jupj selé mpes. Nin tjejyama jupj. Newa ma tjabja'aque jupj tjevelá. Ma wa tjunucú jupj. ³⁸ Ma wa najos jupj tjevelá. Nun ma quelel lojí jupj tjevelá. Nin tjejyama jupj, newa ma poné napj t'üc' velé. ³⁹ Nun nujola Dios Popel nusin 'yüsa liji 'onin ne 'ücj la püt'üs Dios lal lovin. Nin mpes tülü way mo'o welé Dios Popel. Nun quelel nusin 'yüsa Dios tjevelá. T'üc' way Dios Popel p'iyá vele napj nin po'ó. ⁴⁰ Newa nin, nun ma quelel poné napj lal. Nun ma quelel poné napj polel nucopj p'yacj, 'ücj nu la püt'üs Dios lal.

⁴¹ "Ma nin nola gente p'in javelepj mpes napj nin po'ó. Ma nin nola ncu 'üsüs pjac javelepj napj nin po'ó. ⁴² Nin p'in, napj selé nun ma t'üc' way quelel lojí Dios. Napj nujus nyuc, mpes selé napj niná. ⁴³ Napj qui'á tjacuwis Mpapay qui'á nin tjejyama mpes. Newa nin, nun 'ücj jisas tulucj napj tjacuwis. P'a wa jupj sin nin 'ucuy, nun ca 'ücj jisas nsem jupj tjac'.

⁴⁴ "Nun ma polel poné napj lal. Nun po jisas p'a wa nun popa javelepj nun pajal 'üsüs. Nun ma nin nujola Dios ma nin vele nun 'üsüs. Dios pjaní jupj, más püné jupj pjü jis lal. ⁴⁵ Napj p'iyá ma ca malala mvelé nun po'ó Mpapay wolap'a'á. Ma nin nujola t'as. Dios Popel Moisés tepyacá malala mveles ca nun po'ó. Nun nujola nun lojí Moisés tjiyü'tá, ca 'üsüs nu mpalas. ⁴⁶ Jupj tepyaca wa napj mpes. Nun cüponé Moisés tepyacá, cüponé catsja napj t'üc' tjevelé wa. Mpes jupj popel ca mveles nun malala nyuca la tjüj. ⁴⁷ Nun ma poné jupj tepyacá, mpes ma wa ca mponé napj velé", nin tjevele Jesús.

Jesús jis tje'yaya jis la las gente pajal pülücj.

(Mateo 14.13-21; Marcos 6.30-44; Lucas 9.10-17)

6 Locopyaya 'üsú na'aj po'o tjemey Jesús. 'Üsú niná pajal la pünetsja, pajal campwílsja. Galilea lotsja. Tiberias lotsja wa jupj. Mát'eya ló. ² Pajal pülücj sa coñtsja Jesús ne'aj. Tjunuc pajal 'üsüs la tjiiji Jesús, jupj malala jisas jis tji'yü'sa lis tjiiji na. Jupj la tjiiji mpes ca jus cülayecj Dios jas tjejyama jupj. Nin mpes sa coñtsja jupj. ³ Jesús neven popa viyavin tjemey. 'Etlele jupj discipulopan jis lal. ⁴ Leñ way pyálatsja judiopan jis fiesta.

"Dios Qjuis Capa Nipj Tjemey" lotsja fiesta niná. ⁵ Jesús jay viyá nt'ya, yus tjinyuca. Tjinyuca pajal pülücj jiquilt-sja jupj nt'a. La tji'yüya Felipe lal:

—¿'Onin la qjuijim jaylacj la qjuijim pansas, pjü jis la las?

⁶ Jesús quelel nyúcatsja tsjan la veles Felipá, mpes nin la tji'yüya jupj lal. Jupj p'iyá seletsja tsjan la mijis. ⁷ Felipe jupj lal tjevele:

—Mes ocho tsji' lejay jaylacj, ma t'üc' t'emel nsem pan jaylacj la qjuijicj, pjü tsjicj way jis la las.

⁸ P'a discípulo ne'aj já'asatsja, Andrés lotsja jupj. Andrés Simón Pedro tsüipetsja jupj. Jupj tjevele Jesús lal:

⁹ —Qui'á já'asa wa yom tsjicj. Pan cebada cínquiya tya'a jupj. Cjul mát'eya tya'a wa jupj. Newa cjuwá pjü jis la las. Nenem 'a pjaní way.

¹⁰ Jesús tjevele:

—Pjü jis tjüjü'tú majatjum yupj.

Tsjutsj pülücj lejeñtsja ne'aj, pajal 'üsüs la 'osostsja ne'aj. Mpes niyom 'atjalapj ne'aj. Pajal pülüctsja yupj, cinco mílyatsja yupj. Más 'in la' way ca nacj, más 'in pülücj way ca nacj. ¹¹ Jesús nt'ya pansas, tjevele Dios lal tjüwü'i pan tje'yaya mpes. T'üc' tjevele na, pan jis tje'yaya pjü. Pjü tjalá. Nin p'iyá la tjiiji cjulun lal. Yupj jisas nas tjalá. Pajal jis col tipit'a. ¹² Pjü t'üc' tjalá na, jis col pit'a na, Jesús tjevele jupj discipulopan jis lal:

—Ma polel pjü tjalá yupj. Pan newa jatja no'oté nun. Na'aj mo'onsó, ma ca na'aj la nts'iyá pansas sin popé.

¹³ Mpes yupj natj pansas tsjictjacj. Pan cebada cinco popé quiliyú dóceya tipit'a pan lal, ma pjü tjalá.

¹⁴ Gente ne'aj tjatja tjunuc nin tepyalá. Jesús pajal 'üsüs la tjiiji yom p'in ma polel liji jinwá, mpes sin tji'yüsa lis tjiiji Dios jas tjejyama jupj. Tjunuc mpes javeleptsja: "T'üc' way jupj profeta niná Moisés tjevele ca ncuwim nosis nt'a".

¹⁵ Jesús jus nleya yupj quelel jiquiltsja, quelel tji'liñtsja jupj, ca jepa mpalas jupj. Ma jostsja jupj. Mpes niswa neven popa viyavin tjemey jusapj.

Jesús 'üsú casá tjuwine.

(Mateo 14.22-27; Marcos 6.45-52)

¹⁶ Yacjaya discipulopan palavin tjiquil 'üsú püné la nt'a. Nasa way t'yájatsja. ¹⁷ Barco wama tjil, 'üsú na'aj po'ó jis la winin quinam. Capernaum nt'a jiltsja yupj. Pústetsja quinam, newá ma tjac' Jesús. ¹⁸ Lüpjú püné la tjelyapjünú, mpes pajal la tjepjetpjets'é 'üsú. ¹⁹ Legua pjaní tjil na 'üsú casa'á, jus tjunuc Jesús. 'Üsú casá wínetsja, ne'aj way p'in jactsja barco nt'a. Pajal lacj tjeyaptsja discipulopan. Ma salejeptsja Jesús jupj.

²⁰ "Napj ne p'in winis. Po ma locj tjejá nun", tjevele jupj. ²¹ Tjevele na, 'üctsja yupj jis lal jupj barco wama la winin yupj jis lal. Barco wama tjemey na, leñ way ne'as tjil, yupj quelel jiltsja nt'a.

²² Yaya gente pülücj newa jätjatsja 'üsú la nt'a, Jesús jis tje'yaya tjalá nt'a. Ma tjil yupj 'üsú na'aj po'ó Jesús discipulopan jis lal. Yupj jus nlay barco pjaní way p'in 'üsú la nt'a já'asatsja t'añ. Discipulopan tjiil 'üsú na'aj po'ó niná barco mo'ó. Salejeptsja Jesús ma wama tje-

mey barco mo'ó discipulopan jis lal. Yusapj tji discipulopan.

²³ Püstapj leñtsja barcas. Locopyaya barco tsjictjaj nepénowa tjiquil Tiberias mpe. Ne'aj p'in tjiquil niná gente pülúcj tjatja nt'a, ne'aj p'intjsja qjuis Jepa Jesús pan jis tje'yaya tjalá nt'a. (T'añ p'in pan nt'ya, tjevele Dios lal tjüwü'i pan mpes. Jis tje'yaya, tjalá yupj.)

²⁴ Yupj jus nlay Jesús leñ yacjaj, jupj discipulopan leñ watsja. Jus nlay na, barco wama tji, 'üsú na'aj po'ó jis la winin. Capernaum mo'o tji jis la pal Jesús.

²⁵ Jus tjunuc 'üsú na'aj po'ó. Jus tjunuc na, tjowelepj jupj lal:

—Rabbí, ¿'ona tjacuy qui'á?

²⁶ Jesús jis lal tjevele:

—Nun pülúcj tjalajá pansas, mpes la no palá. Nun jis col pit'a nas tjalá, mpes p'in. T'üc' way niná. La no palá 'üsüs la tjejay mpes tulucj. Nun ma nusin 'yüsa tsjan mpes pajal 'üsüs lejay, yom p'in ma polel liji jinwá.

²⁷ Nun pajal nujola ve mpes. Po ma nin nujola t'as ve mpes. Ve newa malala pyala. Nin nujola t'as tsjan ma cyawaja mpes. Nun Dios lal cüpatjaqué lovin, newa ma ca 'acawajas niná napj nu 'ya. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejamá. Mpapay Dios nusin tji'yüsa la tjiji t'üc' way jupj nin tjejyama —nin tjevele Jesús.

²⁸ Mpes yupj la tjü'üy jupj lal:

—¿Tsjan jos Dios cupj lijicj, ne jupj ca 'ücj jos nsem cupj lijicj mpes?

²⁹ Jesús tjevele yupj jis lal:

—Dios jos nun newa poné napj lal. Ninana Dios jos nun lojí. Jupj nin tjejyama.

³⁰ Mpes jupj lal tjowelepj yupj:

—¿Tsjan lejay jipj qjuis la 'üsüs lejay Dios jin tjejamá? Cupj cünucuj pajal 'üsüs lejay, yom p'in ma polel liji jinwá, ca cüponec jipj velen. ¿Tsjan ca la mijin jipj? ³¹ Judiopan püna tapatja maná jalá jiltsja wosis cjuwá nt'a yawuñtsja na püná. Nin mpes Dios Popel vele: 'Ve jis tje'yaya jis la las Dios pü'ü mpe'.

³² Jesús yupj jis lal tjevele:

—Moisés tulucj ve nu tje'yaya Dios pü'ü mpe. Mpapay p'in ve t'üc' way nu 'yaya jupj pü'ü mpe. T'üc' way niná. ³³ Ve Dios nu 'yayá, Dios pü'ü mpe jac'. Ve niná nin liji gente 'ücj ca mpatjam lovin.

³⁴ Yupj tjowelepj Jesús lal:

—Lovin qjuis ma'ayan ncupj ve niná.

³⁵ Jesús tjevele yupj jis lal:

—Napj p'iyá ve niná. Napj p'iyá nin lejay gente lovin ca 'ücj mpatjam. Ncapj jacoñ pjü ca nta'acj 'ücj jis la püt'üs Dios lal. Lovin ma vecj cya'liñ jinwá ca nsem yupj jis lal. Nin lovin napj lal japon jis lal. Lovin ma 'üsú sive jinwá ca nsem yupj jis lal. ³⁶ Mop'in nun ma poné. Napj nasa tjevelé niná nun jis lal. Nun nus tjunucú, newa ma poné napj polel nucopj p'yacj 'ücj nu la püt'üs Dios lal.

³⁷ "Mpapay ne 'aya gente nepenowá, yupj ca ncapj ncoñcocj. Yupj pjü way ca mponec napj lal. Napj lovin ma ca pje'á lis nts'i napj lal japon witjacj. ³⁸ Napj Dios pü'ü mpe tjacuwis nin la mejay Mpapay jos jin. Nin tjejyama jupj. Napj p'iyá najas jin lejay mpes tjacuwis tu-

lucj. ³⁹ Mpapay Dios nin tjejyama. Jupj jos napj ca 'ücj la mejay ma ca leñ cüvalas jupj ntje'ayá sin popé. Jupj jos pjü yupj sin jyünsú la mejay p'a jawas tecya'liñ sin müjünsücj na, ne ca niswa mpatjam yupj. ⁴⁰ Nin jos Mpapay. Nepénowa japon napj ne Dios Jatjam. Japon wa napj mpes ca mpatjam Dios lal. Mpapay jos pjü yupj ca jupj lal mpatjam lovin. Napj p'iyá ca sin müjünsú nin jawas tecya'liñ sin müjünsücj na —nin tjevele Jesús.

⁴¹ Judiopan sin popé yuwá jas tjowelepj jupj, jupj tjevele mpes. Jupj tjevele: "Napj p'iyá ve niná. Napj tjacuwis Dios pü'ü mpe." Ma jisastsja niná tjevelá.

⁴² Yupj javeleptsja: "Niná Jesús, José jatjam. Selecj pjacj jupj popay, jupj jamay. ¿Tsjan mpes nin vele quinam, Dios pü'ü mpe tjac' jupj?"

⁴³ Yupj nin javeleptsja mpes, Jesús tjevele yupj jis lal:

—Po ma nin tjowelé nunwá niná quinam. ⁴⁴ Gente yusapj ma polel japon napj lal. Mpapay liji yupj 'ücj ca quelel mponec. Napj ca sin müjünsú mpatjam yupj niswá. Nin ca mpalas nin jawas tecya'liñ sin müjünsücj na. Nin tjejyama Mpapay. ⁴⁵ Profetapan tjowelepj: 'Dios ca sin mü'üsüs lis mijis pjü jupj ts'uyupj'. Nin tapac profetapan Dios Popel mo'ó. Gente nepénowa pijyacañ Mpapay velá, sin 'yüsa wa jupj velá. Pjü way yupj ca mponec napj mpes.

⁴⁶ "Ma quelel velé yupj jus tjunuc Mpapay Dios, yun lal. Napj p'in jus tjinyuc jupj. Jupj nepé way tjacuwis.

⁴⁷ Napj lal japon, Dios lal patja lovin. T'üc' way velé.

⁴⁸ Napj p'iyá niná ves. Napj p'iyá nin lejay gente lovin ca 'ücj mpatjam.

⁴⁹ "Judiopan püna tapatja maná jalá jiltsja wosis cjuwá nt'a püná. Maná ma 'ücj la tjiji jis la püt'üs lovin. Tecya'liñ wa yupj, pjü gente cya'liñ jin p'iyá. ⁵⁰ Ve niná napj velé mpes, más 'üsüs liji maná lal. Ve niná Dios pü'ü mpe jac'. Ve niná jalá, lovin ma ca nca'liñ. ⁵¹ Napj p'iyá ve niná, ve nyucunú jinwá napj. Napj Dios pü'ü mpe tjacuwis. Ve niná jalá, ca mpatjam lovin. Ve niná napj mp'üy. Ma pats' ca napj, gente 'ücj ca mpatjam Dios lal —nin tjevele Jesús.

⁵² Judiopan ts'a tji'in Jesús nin tjevele mpes. La veleltsja yuwá. Javeleptsja: "¿'Oyn la qjuis yom niná, jupj jüp'üy cü'es cülá ncupj?"

⁵³ Jesús tjevele yupj jis lal:

—Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejamá. Napj mp'üy lojá jinwá lojí tulucj, ma t'üc' way potjaqué nun. Nin p'iyá, napj na'as müsiqué jinwá lojí tulucj, ma t'üc' way potjaqué. T'üc' way niná.

⁵⁴ "Nepénowa mp'üy jalá jinwá lajay, na'as myü'üh jinwá lajay wa. Ninana lajay lovin ca mpatjam Dios lal. P'a jawas tecya'liñ sin müjünsücj na, nin jawas napj ca sin müjünsú yupj jis p'üy, mpes ca mpatjam lovin. ⁵⁵ Napj mp'üy ve t'üc' way jinwá. Nin lejay gente 'ücj jis la püt'üs. Nin mpes wa na'as 'ücj lo müs jinwá. ⁵⁶ Nin mpes nin velé mp'üy jalá jinwá lajay sin po'ó, na'as myü'üh jinwá lajay sin po'ó wa. Ninana lajay newa ncapj jacoñ lovin. Napj pü'üs wa yupj jis mo'ó lovin. ⁵⁷ Mpapay lovin pü'ü. Jupj jusapj 'ücj pü'ü. Nin tjejyama jupj, ne napj pü'üs wa jupj mpes. Nin p'iyá niná.

Nepénowa pajal japon napj lal, napj 'ücj jis capj p'yacj pjü way mpes. Napj mpes ca mpatjam yupj. ⁵⁸ Napj p'iyá ve niná, ve niná Dios mpe tjac'. Napj maná jin tulucj. Más 'in 'üsüs napj maná lal. Judiopan püna tapatja maná jalatsja. Yupj tecya'liñ wa, gente janmacj cya'liñ jinwá. Nin tulucj ca nsem napj lal japon jis lal. Pajal japon napj lal, napj 'ücj jis capj p'yacj pjü way mpes, lovin ca mpatjam yupj.

⁵⁹ Ninana Jesús tjevele Capernaum mo'ó, sin tji'yüsa lis tjiji na. Ne'aj sin tji'yüsa lis tjiji jis wa nt'a, judiopan 'a si mulú nt'a.

Discipulopan nepenowá ma jisastsja Jesús tjevelá.

⁶⁰ Jesús discipulopan pülücj ma jisastsja jupj tjevelá. Tjepjyacañ na jupj tjevelá, yupj tjowelepj: "Jupj tjevelá pajal malala cupj qjuilal. Ma polel qjuis la pon jupj velá. Ma qjuiyola t'as ncupj niná."

⁶¹ Jesús seletsja yupj malala po'o tjowelepj jupj tjevele mpes. P'a wa ma Jesús wola tjevele; jupj seletsja p'in. Mpes jupj la tji'yüya yupj jis lal:

—¿Ncu ma quelel poné quinam, napj nin velé mpes?

⁶² Nun ca nus nucu napj ca mis niswá Dios pü'ü nt'a, püna pü'üstjsja nt'a. ¿Tsjan ca nujola nun, nin tepyala na? Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejamá. ⁶³ Dios Cjües nujos mo'o pü'ü na p'in, 'ücj nu la püt'üs Dios lal. Gente yusapj ma polel jis la püt'üs Dios lal. ¿'Onin 'ucuy cüpüt' Dios Cjües nujos mo'ó? Napj tjevelé toponé na, Dios Cjües nujos mo'o ca mim mpü'üm. Jupj lal ca 'ücj mpatjaqué lovin. ⁶⁴ Nun nepenowá ma poné napj velé la p'in —nin tjevele Jesús.

Jesús lovin seletsja pjacj ma ca quelel mponecj. Selé watsja pjacj ca lal ncuwim jupj enemigopan, ntji'liñ jupj. Nin mpes nin tjevele jupj.

⁶⁵ Jesús tjevele wa:

—Nepénowa nun popa ma japon napj velé. Nin mpes nun lal tjevelé gente yusapj ma polel jis la pon napj lal. Mpapay jis capj p'ya'sa jis la pon napj lal, ca mponecj.

⁶⁶ Jesús nin tjevele na, jupj discipulopan pülücj tjil jupj mpe. Ma quelel sa coñtsja Jesús quinam. Ma quelel sin 'yüsatsja quinam Jesús po'ó. ⁶⁷ Mpes Jesús jis la tji'yüya jupj apostolpan doceyá:

—¿Ncu nun quelel lowú wa napj mpe?

⁶⁸ Niyom dóceya popa Simón Pedro pjaní wa. Jupj tjevele Jesús lal:

—Jipj cupj qjuis Jepa. ¿Pjacj nt'a cúlaca ncupj? Jipj ven mpes qjuisin 'yüsa 'onin 'ücj qjuis la püt'üs Dios lal lovin. ⁶⁹ Cupj pyonecj jipj niná Yomen Dios tjevele ca jas majamas nosis nt'a qjuis capj la p'acj. Selecj cupj t'uc' way jipj niná.

⁷⁰ Jesús tjevele yupj jis lal:

—Napj la nu t'ya nun, pjü dóceya, tsji' la müjí napj mpes. Mop'in ma pjü nun popa quelel tsji' lojí napj mpes. Nun popa pjaní ma quelel la niji. Jupj tsji' liji diabloblo mpes.

⁷¹ Ninana Jesús tjevelá, Judas po'ó tjevele jupj. Simón Iscariote jatjam waytsja jupj, Judas. Niyom dóceya popa watsja, mop'iyá jis lal tjemey Jesús enemigopan

jis la tjilil Jesús p'a jawas. Jesús seletsja Judas ca nin la mijis.

Jesús jüpülücpan ma topon Dios jas tjejyama jupj.

7 Locopyaya Jesús Galilea mo'o tjuwine; ne'aj patja sin 'yüsa lis tjiji jupj. Judiopan jis jepapan quelel ja'ünantsja jupj, mpes Jesús ma quelel jámatsja Judea nt'a, yupj tapatja nt'a. ² Judiopan jis fiesta nasa quelel pyálatsja. Fiesta niná mpes judiopan ts'epjel mo'o tapatja. Nin la tjajay pjü año na. Judiopan pülücj tjil ne'aj, Jerusalén nt'a, fiesta niná tepyala na. ³ Mpes Jesús jüpülücpan tjowelepj jupj lal:

—Más 'ücj mim jipj Judea mo'o. Ne'aj Jerusalén mo'ó jipj discipulopan pülücj ca ne'aj majatjum fiesta mpes. Jutja ne'aj, jis tje'yaya januc jipj pajal 'üsüs lejay Dios mpes. ⁴ Jipj jyas pjü jis januc jipj, mpes po ma tjepjya'na niná jipj lejay. Jipj pajal 'üsüs lejay Dios mpes, más 'ücj pülücj patja nt'a mim. Ne'aj la p'a ca nucuj jipj lejay, jus nlayecj ca pjacj jipj.

⁵ Ninana tjowelepj la pjüts'ün.

Jesús jüpülücpan ma topon Dios jas tjejyama jupj nosis nt'a. ⁶ Jüpülücpan nin tjowelepj na, Jesús tjevele yupj jis lal:

—Yacjaj 'ücj tulucj napj jum. Nun lal ts'ac' la talata 'ücj lowú. ⁷ Dios ma jisas ma polel ts'i mi'inacj nun lal. Napj lal ts'a 'in napj velé mpes. Napj velé yupj jis lal napj selé yupj pajal malala nyuca lajay. ⁸ Lowa nun fiesta nt'a. Yacjaj 'ücj tulucj napj jum, mpes ca ma mis napj po quinam.

⁹ Nin tjevele Jesús jupj jüpülücpan jis lal, ne ma wa tjemey yupj jis lal fiesta nt'a. Newa Galilea mo'o tüpü'ü ts'ac' pjaní way p'in 'in.

¹⁰ Jüpülücpan tjil na fiesta nt'a, locopyaya p'a tjejyawca na, tjemey wa Jesús. Lyájasa tjemey, mpes la p'a ma jus nlay jupj tjemey. ¹¹ Ne'aj fiesta nt'a judiopan jis jepapan Jesús la paltsja. Jis la 'üytsja ne'aj tjelyawuñ jis lal: "¿Ca'aj já'asa niná yomen?"

¹² Pülücj 'a jis tjimyula ne'aj fiesta mpes. Yupj sin popa pülücj tülü way la tjowelel Jesús po'ó. Nepénowa tjowelepj: "Yom 'üsüs way jupj". La p'a wa tjowelepj: "Nin tulucj. Jupj li tsuwile gente jis lal, mpes ma lajay Dios jos jin." ¹³ Leñ pjacj cüweles Jesús po'ó pülücj cüp-jacañ nt'a. Lacj tjeypj judiopan jis jepapan mpes. 'Üsüs yólatsja Jesús po'ó, judiopan jis jepapan ca jis capj ntülücj.

¹⁴ Fiesta nasa la mitad tecyawaja na, Jesús tjemey Dios wo nt'a. Gente sin 'yüsa lis tjiji ne'aj. ¹⁵ Judiopan jis jepapan pajal yólatsja Jesús 'üsüs sin 'yüsa lis tjiji mpes. Yupj tjowelepj: "¿'Onin jus cülayé niná pjü? Jupj lovin ma tjemey qjuis escuela nt'a lo 'üsüs."

¹⁶ Nin tjowelepj mpes, Jesús tjevele 'a jis tjimyula jis lal:

—Napj ma nusin 'yüsa lejay napj nola mpes. Napj nusin 'yüsa lejay Dios jola jin. Nin tjejyama jupj. ¹⁷ Nun popa pjaní quelel liji Dios jos jin, jupj ca jus nlayes ncu napj sin 'yüsa lejay napj nola jin, ca jus nlayes ncu sin 'yüsa lejay Dios jola jin. ¹⁸ Nepénowa yupj p'iyá yola jin sin 'yüsa lajay, jisas la p'a püné jin yola yupj. Ma nin le-

jay napj. Napj najas la p'a püné jin yola nin tjejamá. Mpes nun ca jus cülayé, napj velé, t'üc' way niná; ca jus cülayé malala tulucj napj.

¹⁹ "Nun malalapan. Püna Moisés papel tepyaca Dios tjiyü'tá, nun mo'o la veles. Nawa nun pjü way ma nin lajay Dios tjiyü'ta jin. Nun quelel na 'ü'ná. Nenem 'a malala —tjevele Jesús.

²⁰ Nin tjevele na, nepénowa 'a jis tjiyula sin popé wola tjowelepj Jesús:

—Lapanen jyas mo'o pü'ü jipj, nin lo ts'un jipj. Leñ pjac quelel 'i 'ü'na.

²¹ Jesús tjevele yupj jis lal:

—Yom pjaní tji'yü'sa la tjejay napj sábado na, nin jawas cupj ma tsji' lijicj. Nun nujola pajal malala niná, napj nin la tjejay sábado na. ²² Nin tulucj. Nun nin p'iyá lojí, napj lejay jinwá. Moisés tjiyü'ta judiopan t'asiyú jis la t'üs niyom tsjictjacj jis pjoloc' tsjicj way, tsjictjacj ts'ac' ocho jatatj na. (Israelpa püna tapatja p'in tjüütü'tj niná.) Nun nin lojí custjay. Yom tsjicj ts'ac' ocho tya'a na, t'üjü jupj. Ts'ac' ocho pyala sábado na, nt'üjü ca sábado na. ²³ 'Ücj nun lal yom tsjicj ca nt'üjü sábado na, 'ücj la jay Moisés tjiyü'tá. Mpes más 'ücj ma ts'i mi'iná napj lal napj tji'yü'sa la tjejay yom jüp'üy jas tüpwes sábado na. ²⁴ Po ma tjowelé la p'a malala nyuca liji nun nujola mpes p'in. Nujola t'as ncu t'üc' way malala nyuca la tjiji.

²⁵ Jesús nin tjevele mpes, nepénowa Jerusalén mo'o tapatja sin popé Jesús po'o javeleptsja: "T'üc' way jupj niná yomen jepapan quelel ja'ünan. ²⁶ Mop'in ma lecj jeya jupj. Jupj vele pjü jis la pjac nt'a; nawa nin jepapan ma jajütütj ma nin liji jupj. Yupj ca jus cülayecj t'üc' way jupj niná Jepa Püné Dios tjevele ca jas majamas qjuis capj la p'acj. ²⁷ ¿'Onin nacj niná? Cupj selecj wa Jesús tjac' mpe. Cupj qjuisin tji'yüsa wa nin tulucj ca nsem Yomen Dios se jamá lal. Cupj selecj niná jac' na, ma ca jus nlayecj ca'aj mpe tjac' jupj", nin tjowelepj yupj.

²⁸ Nin javeleptsja na, Jesús tjevele t'üc' way Dios jas tjejyama jupj. Dios wo nt'a tjá'asa jupj, mpes yümücj tjevele pjü jis la pjac:

—Nun nujola nus nucu. Nujola wa nun solejé ca'aj mpe tjacuwis. Nin tulucj. Napj tjacuwis napj quelel cuwistsja mpes p'in tulucj. T'üc' way p'a wa nin tjejyama. Nun ma su nucu jupj. ²⁹ Nam 'a si nuc. Napj tjacuwis jupj mpe; jupj nin tjejyama —nin tjevele Jesús.

Jepapan quelel ntji'liñtsja Jesús, la 'ünan jupj.

³⁰ Judiopan jis jepapan ts'a 'intsja Jesús lal Jesús nin tjevele mpes. Po quelel ntji'liñtsja jupj, mo'o la 'onsos jupj cawilta mo'ó. Nawa ma polel ntji'liñ jupj. Custjay ma nin jawas nem Dios tjevele Jesús ca mpa'is, mpes ma polel ntji'liñ jupj. ³¹ Pajal pülücj fiesta nt'a tjiquil sin popé, pülücj topon Jesús lal. Yupj javeleptsja: "Jepa Püné niná Dios tjevele ca jas majamas qjuis capj la p'acj, ma ca más 'üsüs la qjuis Jesús lal. Jesús pajal 'üsüs liji, yom p'in ma polel liji jinwá, qjuisin 'yüsa la qjuisiji Dios jas tjejyama."

³² Fariseopan nepenowá tjepjyacañ wa gente pülücj sin popé tülü way javeleptsja niná Jesús po'ó. Niná

tjepjyacañ na, pajal nin yólatsja yupj. Ma jisastsja la p'a jis la pon Jesús lal. Mpes jis auxiliarpán sin tjam Jesús nt'a jis la tjilil jupj, yupj nt'a la cuman. Sacerdote noypan sin tjam wa auxiliarpán nenem. ³³ Jesús seletsja nin quelel lajaytsja yupj. Mpes tjevele:

—Tsji'c way p'in pü'üs nun lal. P'a jawas ca mis niswá nin tjejyama pü'ü nt'a. ³⁴ Tjum na, nun ca la ma palá. Nun ca nujisas napj ca nucopj mp'acj. Mop'in ma ca nus nucu. Napj mpü'üs nt'a, nun ma ca polel nculá —tjevele jupj.

³⁵ Judiopan jis jepapan ma quelel japontsja Jesús tjevelá. Mpes yupj yuwá tjowelepj: "¿Ca'aj 'ucuy niná yomen, ne cupj ma polel jus la nuc? ¿Ncu ca mim judiopan tulucj pülücj patja nt'a? Judiopan nepénowa ne'aj patja judiopan tulucj patja nt'a. Ca nacj Jesús ca ne'aj mim, sin mü'üsüs lis mijis judiopan tulucj. ³⁶ ¿Tsjan quelel vele jupj nin vele na, cupj ca la mpalacj jupj, cupj ca qjuisas nsem jupj qjuis capj mp'a'sas? ¿Tsjan quelel vele jupj nin vele na, cupj ma ca jus nukum, ne jupj mpü'üm nt'a cupj ma ca polel nlaca cupj?"

Jesús lal japon 'ücj ca mpatjam Dios lal. Jesús ca Dios Cjües jis ma'ayas yupj.

³⁷ Pjü tjejyawca na fiesta na, ts'ac' más 'üsüstsja na, Jesús yupj jis walap'a'a tóncatsja, yümücj tjevele pjü 'ücj jis la pjac:

—'Üsü nusive jinwá nun nepenowá, nun pajal nujos Dios ca nucopj mp'a'sas. Toponé napj lal. Napj 'üsü jinwá nun mpes. ³⁸ 'Üsü 'ücj jis la püt'üs jisas mo'o cyala jinwá ca nsem napj lal japon mpes. 'Üsü püné jinwá ca nsem. Dios Popel nin vele ca nin nsem —nin tjevele Jesús.

³⁹ Jesús nin tjevele na 'üsü mpes, jupj véletsja Dios Cjües po'ó. Jesús po'o japon nt'anquec wa yupj Dios Cjües, jisas mo'o mpü'üm. Jesús wine secj Dios pü'ü nt'a custjay, 'a mulú la 'osos Popay lal. Nin mpes 'aya secj custjay Dios Cjües.

Gente ma nin p'in yólatsja Jesús mpes.

⁴⁰ Tjepjyacañ na Jesús tjevelá, nepénowa tjowelepj: "T'üc' way jupj profeta Moisés jin p'iyá, profeta niná pajal la tjinyucuj lovin". ⁴¹ Nepénowa p'a casá yólatsja, mpes tjowelepj: "Jupj ninana Yomen Dios tjevele ca jas majamas cupj nt'a qjuis capj la p'acj". P'a wa tjowelepj: "Nin tulucj. Ma polel nacj niná Yomen Dios tjevele ca jas majamas. Selecj Yom Dios se jamá ma ca ncuwim Galilea mpe." ⁴² Dios Popel vele niná Jepa Püné Dios se jamá David püna tüpü'ü popa p'iyá jupj. Dios Popel vele wa Jepa niná Belén mpe 'esepj ca nsem jupj. Ne'aj David tüpü'ü wa püná.

⁴³ Ma nin way p'in yólatsja Jesús po'ó. Nepénowa 'üsüs tjowelepj Jesús po'ó. Nepénowa malala tjowelepj jupj po'ó. ⁴⁴ Nepénowa quelel tjil'liñtsja jupj, quelel jamantsja jupj jepa nt'a. Nawa ma nin la tjam.

⁴⁵ Auxiliarpán ma wa ntji'liñ Jesús, mpes tjil niswá sin tjam nt'a, sacerdote noypan nt'a, fariseopan nt'a 'ots'ipj. Yupj jis la tjü'üy:

—¿Tsjan mpes ma tucumaná jupj?

⁴⁶ Auxiliarpán jis wala tjowelepj:

—Yom p'in lovin ma jupj jinwá tjevele. 'Üsüstsja pajal jupj tjevelá. Nin mpes ma quelel ntjiliquec jupj.

⁴⁷ Auxiliarpán nin tjowelepj mpes, ts'a tji'in fariseopan. Tjowelepj auxiliarpán jis lal:

—Jupj nujus tsyawilí wa nun ca nacj. ⁴⁸ Nun solejé pjü judiopan jis jepapan ma japon Jesús mpes. Pjü fariseopan ma wa japon Jesús mpes. Cupj ma pyonec jupj yom niná Dios se jamá. ¿'Oyn la cüj'í cüponé nun?

⁴⁹ Gente fiesta nt'a tjiquil japon, mop'in ma salejepj yupj. Yupj 'a ma sin 'yüsa Moisés tjiyü'tá püná. Nin mpes ca Dios jis capj ntülüs.

⁵⁰ Fariseo pjaní ma nin p'iyá jólatsja la p'a fariseopan jinwá. Nicodemo lotsja jupj. Püna p'in Jesús nt'a tjemey la veles jupj lal püste na. Mpes Nicodemo tjevele quinam:

⁵¹ —Qjuis jepapan jajütütj cupj ma ca mvelecj t'üc' malala nyuca la tjiji, jupj ma qjuis wala tjevele mwalá way p'in. Nin lovin. Jepapan jajütütj mwalá way ca qjuisin mü'üsüs ncu t'üc' way malala la tjiji.

⁵² La p'a fariseopan ma tjowelepj ncu t'üc' Nicodemo tjevelá. Malala tjowelepj p'in. Tjowelepj:

—Galilea mpe tjacuy wa jipj ca nacj, Jesús jinwá. Dios Popel mo'ó la tepyala nucun ncu nin vele Galilea mpe jac' profeta pjaní.

Ma nin vele Dios Popel. (Yupj la tsawiltsja.) ⁵³ T'üc' tjowelepj quinam, ne pjü jis wa nt'a tjil.

Quepj tucuman Jesús nt'a jas la veles. Jesús perdonar la tjiji jupj.

8 Jesús joc' 'alá tjemey püste la püt'üs lo jawaques. Yo olivo pülücj lejeñtsja ne'aj, mpes joc' niná "Olivos" lotsja. ² Pajal püstapj tjemey niswá Dios wo nt'a. Pülücj ne'aj jätjatsja, Jesús tjac' na. Pjü jiquiltsja jupj nt'a jis la pjac jupj tjevelá. Mpes 'etjele Jesús, sin tji'yüsa lis tjiji jupj.

³ Yacjaya Moisés popel sin 'yüsa lajay tjiquil wa Jesús nt'a. Fariseopan tjiquil wa. Quepj pjaní tucuman jas la veles. Quepj niná yom p'a lal tjuwine, voyum tulucj. P'a wa jus tjunuc jupj nin la tjiji. Quina niyom tucuman jupj Jesús wolap'a'á, pjü jis la nuc ne'aj. ⁴ Niyom Jesús lal tjowelepj:

—Jipj sin 'yüsa lejay gentá. Pajal selen jipj. Nin mpes quelel lya 'yüyactsja 'oyñ la qjuijim niná quepan lal. Quepj niná yom p'a lal tjuwine, voyum tulucj. Tjinyucucj nin la tjiji. ⁵ Moisés tepyaca popel mo'ó Dios tjiyü'tá. Tjevele pe mpes mü'ü'nacj nequem nin lajay. ¿Tsjan velen jipj tsjan más 'ücj la qjuijim quepj lal? —niná yupj la tjü'üy Jesús lal.

⁶ T'üc' way yupj ma quelel salejeptsja tsjan la qjuijicj yupj. Yupj jisastsja Jesús malala cüveles, ne ca yupj 'ücj jat' mvelecj Jesús po'ó. Mop'iyá ma jis lal tjevele jupj. Palá tipi'tje, tepyaca 'amá 'alá, mos ts'ipal mpes.

⁷ Nawa la tjü'üy tsjan la qjuijicj quepj lal, mpes Jesús niswa jas nisa, tjevele yupj jis lal:

—¿Ncu nun popa pjaní lovin ma malala nyuca la tjiji? Lovin ma malala la tjiji, jupj 'ücj ca mwalá way jay nts'iyas pe mpes.

⁸ Nasa tjevele na, niswa palá tipi'tje, niswa tepyaca 'amá 'alá. ⁹ Niyom tjepjyacañ na Jesús tjevelá, jus nlay yupj p'iyá malala waytsja 'ots'ipj. Mpes pjü tjil. Más co'müypan mwalá way tjil; pjü pjaní pjaní tjil. Jesús ne'aj tjá'asa tjil. Quepj nawa ne'aj já'asatsja. Jesús wolap'a'a toñca custjay. ¹⁰ Jesús jas nisa, tjevele quepj lal:

—¿Ca'aj tjil noyomes, yupj ne tjat' tjowelepj jipj jin po'ó? ¿Ncu leñ pjacj cüweles cyapj cütül?

¹¹ Quepj tjevele:

—Leñ pjacj cüweles ncapj cütül.

Jesús tjevele jupj lal:

—Napj 'a ma wa velé cyapj cütülücj. 'Ücj la winin quinam. Po ma malala nyuca la mijin quinam, püna le-jaytsja jinwá.

Jesús tjevele 'ücj cüponec jupj p'iyá po'ó tjevelá.

¹² Jesús tjevele niswá ne'aj tjatja jis lal. Tjevele:

—Napj jyawca jinwá nosis nt'a. Napj sin 'yüsa la sejay Dios mpes. Ncapj jacoñ, jaw nt'a lyawuñ jinwá yupj. Ca jus nlayecj 'oyñ nyuca la püt'üs Dios lal. Püste nt'a lyawuñ ma salejepj ca'aj lyawuñ yupj. Nin tulucj ca nsem ncapj jacoñ jis lal —nin tjevele Jesús.

¹³ Fariseopan ma jisastsja Jesús nin tjevelá, mpes tjowelepj jupj lal:

—Jipj niná velen jipj p'iyá po'ó la p'in, mpes ma selecj ncu t'üc' velen. Leñ pjacj cüweles jipj velen t'üc' way.

¹⁴ —Nin tulucj —tjevele Jesús—. Nam 'a napj p'iyá velé napj nin po'ó, mop'iyá ca nun jus cülayé napj t'üc' way velé. Napj selé ca'aj mpe tjacuwis. Selé wa ca'aj jum p'a jawasiyá. Nun ma solejé ca'aj mpe tjacuwis. Ma wa solejé ca'aj ca mis locopyayá. ¹⁵ Gente p'in jin nujola nun. Nun nucú mpes p'in nun welé napj ma t'üc' way velé. Napj p'iyá ma velé p'a po'ó ncu malala jupj.

¹⁶ Mop'iyá napj velé na ncu pjaní malala nyuca la tjiji, 'ücj niná napj nin velé. Napj velé jupj po'ó t'üc' way. Ma velé napj nola p'in. Mpapay nin p'iyá jola napj nola jinwá. Nin tjejyama jupj.

¹⁷ P'a wa mpes nun ca jus cülayé napj p'iyá po'ó velé t'üc' way. Napj way p'in nin velé tulucj. La p'a nin p'iyá vele. Nun jis papel Moisés tepyacá nin vele 'ücj niná. Mat'e nin p'iyá javelepj na, nun 'ücj ca mponé t'üc' way javelepj yupj. Nin vele jupj popel. ¹⁸ Nin mpes nun 'ücj jis la pon napj velé. Napj way p'in nin velé tulucj. Napj velé napj p'iyá po'ó, napj Mpapay nin p'iyá vele wa napj po'ó. Nin tjejyama jupj.

¹⁹ Jesús nin tjevele na, fariseopan la tjü'üy jupj lal:

—¿Ca'aj pü'ü pyapay? Jupj leñ qui'am.

Jesús jis wala tjevele:

—Nun ma solejé pjacj ne napj. Ma wa solejé pjacj Mpapay. Jus cülayé pjacj ne napj, jus cülayé wa pjacj Mpapay.

²⁰ Ninana Jesús tjevele Dios wo nt'a, sin 'yüsa lis tjiji na ne'aj. Ne'aj já'asatsja t'emel ja'ayapj nt'a Dios mpes. Judiopan jis jepapan pajal ts'a 'intsja Jesús lal, mop'iyá

ma polel ntji'liñ Jesús cus la tül. Newa ma jyáwcatsja Jesús pe'e jawas.

Ma japon Jesús tjevelá, ma polel jil jupj jama nt'a.

²¹ Judiopan jis jepapan ma topon Jesús t'üc' way tjevele, mpes Jesús p'a way tjevele yupj jis lal. Tjevele:

—Napj mis ca quepé p'a jawasiyá. Napj tjum na, nun ca la ma palá. Mop'in ma ca polel nus nucú. Nun co'liqué na, newa malala nsem nun, ne Dios ca nucopj ntülüs malala nyuca la tjüj'í mpes. Napj jum nt'a nun ma ca polel nu la cuwis —nin tjevele Jesús.

²² Mop'iyá judiopan jis jepapan la tjüpjüts'ün Jesús yuwá. Tjowelepj: “¿Ncu jupj p'iyá ca mü'ü'nas jupj? Nin mpes tjevele ma polel leque jupj jama nt'a ca nacj.”

²³ Nin javeleptsja mpes, Jesús tjevele yupj jis lal tsjan mpes nin tjevele jupj. Tjevele:

—Nun nosis nt'a potjaqué. Napj Dios pü'ü mpe tjacuwis. Nun Dios enemigopan popa. Nam 'a nin tulucj. ²⁴ Nin mpes napj tjevelé nun co'liqué na, newa malala nsem nun. Nin mpes tjevelé Dios ca nucopj ntülüs malala nyuca la tjüj'í mpes. Nun ma poné napj nin p'iyá napj nin tjevelé, newa malala nsem nun Dios lal, co'liqué na —tjevele jupj.

²⁵ Judiopan jis jepapan tjowelepj jupj lal:

—Pajal püné jin jele jipj p'iyá. ¿Pjacj ne jipj?

Jesús tjevele yupj jis lal:

—Napj nin p'iyá lovin nun lal tjevelé. ²⁶ Napj 'ücj pülücj cüvelé nun mpes. 'Ücj la veles pajal la pülücj malala nyuca la tjüj'í nun. Nun ma poné napj velé, mop'iyá t'üc' velé napj. P'a wa nin tjejyama. Jupj lovin t'üc' way vele. Napj tjapjacas jupj tjevelá, ninana velé napj nosis nt'a patja jis lal —nin tjevele Jesús.

²⁷ Yupj ma jus nlay Jesús jas tjevele Popay tsjun casapa pü'ü po'ó. ²⁸ Mpes Jesús 'üsüs tjevele t'üc' way Popay po'ó tjevele jupj. Tjevele:

—Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejyamá. Nun ca nin müjünsú la valas. Nin la tjüj'í na, ca jus nlayé napj niná napj tjevelé. Nin la tjüj'í na napj lal, ca jus nlayé wa napj ma lejay napj quelel lejay. Nun ca jus nlayé napj velé Mpapay nin tji'yüsa la tjiji velé. Ma p'a way velé.

²⁹ Mpapay nin tjejyama, newa ncapi cyoñca. Lovin jupj jos jin lejay. Ma nasapj 'os.

³⁰ Jesús nin véletsja na, pülücj topon jupj niná Yomen Dios tjevele ca jas majamas.

Ma quelel lajay Jesús, Dios ts'uyupj tulucj yupj.

³¹ Judiopan nepénowa topon Jesús lal. Jesús tjevele yupj jis lal:

—Nun lovin lojí napj tjevelé jin, t'üc' way nun napj discipulopan. ³² Nun ca jus nlayé t'üc' way p'iyá. Jus nlayé na niná, esclavopan tulucj ca nsem nun. Newa 'ücj ca la müj'í tsjan más 'ücj la müj'í.

³³ —¡Cupj esclavopan tulucj! —tjowelepj yupj—. Abraham pajal püna tüpü'ü popa p'iyá ncupj. Lovin esclavopan tuluctsja ncupj. Lovin p'a juts'a'á tuluctsja cupj. ¿Tsjan pjucj niná tjevelen: 'Esclavopan tulucj ca nsem nun?'

³⁴ Jesús jis wala tjevele:

—Newa malala lajay, esclavopan yupj. Ma polel lajay más 'ücj lajay jin. Mop'in malala lajay. T'üc' way niná.

³⁵ Esclavo ma polel lo püt'üs jupj patrón wo mo'ó lovin. Jupj patrón jatjam p'in 'ücj lo püt'üs jupj popay wo nt'a lovin. Nin p'iyá nun jis lal. Nun esclavopan jinwá malala lojí mpes, ne nin mpes nun ma polel jis la püt'üs Dios lal lovin. Dios ts'uyupan p'in 'ücj jis la patj Dios lal lovin.

³⁶ Napj Dios Jatjam. Napj 'ücj jis la jütütj jupj juts'a'á. Nin mpes 'ücj napj nusin jyam nlawú, mpes esclavopan tulucj nsem nun. Napj nin lejay na, t'üc' way esclavopan tulucj nsem nun. Ca 'ücj la müj'í Dios jos jin.

³⁷ “Napj selé Abraham pajal püna tüpü'ü popa p'iyá nun. Mop'iyá nun quelel na 'ü'ná. Nun ma quelel poné napj tjevelé, ne nin. ³⁸ Napj tjinyuc Mpapay lal, niná velé napj. Nun nun jis papay tjevele jin lojí —tjevele Jesús.

³⁹ Judiopan jupj wola tjowelepj:

—Abraham püna tüpü'ü popa p'iyá ncupj. ('Üsüs witjacj ncupj.)

Jesús tjevele yupj jis lal:

—Nin tulucj. Nun ma lojí Abraham la tjiji jinwá. Mpes nun ma t'üc' way Abraham popa. Nun Abraham popa p'iyatsja nacj, Abraham la tjiji jin p'iyá la cüj'í. ⁴⁰ T'üc' way tjeveletsja napj nun lal. Dios tjevele tjapjacas jin tjevelé. Mop'in nun nujola 'oyñ nyuca na 'ü'ná. Mpes nin velé, nun ma lojí Abraham la tjiji jin. ⁴¹ Nun lojí nupopay liji jin —nin tjevele Jesús.

Yupj tjowelepj jupj lal:

—Qjuis Papay pjaní p'in. Dios jupj. Leñ qjuis papay p'am.

⁴² Jesús tjevele yupj jis lal:

—Dios jatjampan tulucj nun. Dios Nupopay nacj, ca quelel la cüjitsja napj. Napj Dios Popa; Dios mpe tjacuwis napj. Napj tjacuwis napj quelel tjacuwis mpes tulucj. Jupj nin tjejyama. ⁴³ ¿Tsjan mpes ma nusin 'yüsa napj velé? Nun ma quelel pjo'oqué napj velé nun lal.

⁴⁴ Nun nupopay popa. Diabla nupopay, ne nun quelel lojí nupopay jos jin. Lovin jupj si 'ü'natsja (nun quelel lojí jinwá quinam). Lovin ma jos t'üc' way. Cjuwá t'üc' way jupj jos mo'ó, mpes nin. Jupj li tsuwile na, jupj jos jin p'iyá vele jupj. Jupj lovin li tsuwile; la tsuwilpan jis popay jupj.

⁴⁵ “Napj t'üc' way velé. Nin mpes nun ma poné napj velé. ⁴⁶ ¿Ncu pjaní way p'in nun popa cüweles jupj selé napj malala nyuca la tjejyá? Nin tulucj. (Lovin malala nyuca liji secj napj.) T'üc' way velé lovin. ¿'Oyn ne ma poné napj lal? ⁴⁷ Dios ts'uyupj sin 'yüsa Dios velá, quelel wa lajay jupj velá. Nun ma nusin 'yüsa Dios velá, ma wa quelel lojí Dios velá. Nin mpes nin velé nun Dios jatjampan tulucj —nin tjevele Jesús.

⁴⁸ Judiopan pajal ts'a tji'in Jesús nin tjevele na. Mpes yupj tjowelepj Jesús lal:

—Jipj velen yom Samaria mpe 'esepj jinwá. Ma t'üc' velen Dios po'ó. Lapanen jyas mo'o pü'ü. Ninana tjevelecj jipj po'ó lovin, ne cupj tjevelecj, t'üc' nem.

⁴⁹ —Nin tulucj. T'üc' tulucj —tjevele Jesús—. Lapanen leñ najas mo'ó. Napj velé napj Mpapay pajal 'üsüs, pa-

jal püné; newa nin, nun welé 'üsüs tulucj, püné tulucj napj. ⁵⁰ Mop'in napj velé na, ma nin nola ncu p'a nin yola pajal püné, pajal 'üsüs napj. P'a wa nin jola. Jupj jos la p'a wa 'üsüs jin yola napj. Jupj ca mveles napj t'üc' way pajal 'üsüs, pajal püné. ⁵¹ T'üc' velé napj. Napj velé jin lajay ma ca nca'liñ. Mpatjam ca Dios lal.

⁵² Jesús nin tjevele na, yupj tjowelepj jupj lal:

—Quina selecj t'üc' way lapanen jyas mo'o pü'ü.

Malala jele. Abraham tepe'e pajal püna. Profetapan pjü tecya'liñ wa yupj; yupj topontsja Dios tjevelá. Quina jipj nin velen jipj velen jin lajay lovin ma ca nca'liñ. ⁵³ Abraham püna tüpü'ü popa p'iyá cupj. Nasa tepe'e jupj.

¿Ncu más püné jipj jupj lal? Nin tulucj. Profetapan tecya'liñ wa. ¿Ncu más püné jipj yupj jis lal? Nin tulucj. ¿Tsjan jin jele jipj?

⁵⁴ Jesús tjevele yupj jis lal:

—Napj ma 'üsüs velé napj p'iyá po'ó. Napj nin velé napj p'iyá, ma polel nu lo pon niná. P'a wa mpes 'ücj la pon. Mpapay 'üsüs vele napj po'ó. Mpapay 'a Dios; nun welé nun so coñc'ó jupj. ⁵⁵ Newa Dios so coñc'ó tulucj. Nun ma nusen 'yüsa Dios lijá. Nam 'a 'üsüs way si nuc. Napj cüvelé ma si nuc, nun jin p'iyá ca la ntsawil napj. T'üc' way si nuc, ne lovin nin lejaj jupj velá. ⁵⁶ Abraham püna tüpü'ü, nun jupj popa p'iyá, pajal 'ücj jostsja napj ncuwistsja nosis casa'á. Tjinyuca na napj tjacuwis, 'ücj jos tepyala jupj.

⁵⁷ Jesús nin tjevele na, judiopan jis jepapan tjowelepj jupj lal:

—Año cincuenta tulucj jipj custjay. Ma wa ca jus tjinyuc Abraham. Pajal püna tüpü'ü jupj.

⁵⁸ Jesús tjevele yupj jis lal:

—Abraham custjay ma tüpü'ü na p'in, napj newa tüpü'üstsja. T'üc' way niná.

⁵⁹ Yupj pajal ts'a 'intsja Jesús nin tjevele mpes. Pe natj jay la ts'is, la 'ünan. Newa ma polel malala lajaytsja jupj. Jesús tjapja'na, ne Dios wo pje'á tecyala jupj.

Jesús tji'yü'sa la tjiji yom jun tulucj.

9 Jesús jámatsja na, jupj jus tjinyuca yom jun tulucj. Tjemya'na pepes jun tuluctsja jupj. ² Jesús discipulopan la tjü'üy:

—Rabbí, ¿tsjan mpes tjemya'na pepes jun tuluctsja niná? ¿Ncu jupj p'iyá malala nyuca la tjiji mpes nin tepyala? ¿Ncu jupj popay, jamay malala nyuca la tjajay mpes nin tepyala jupj?

³ Jesús jis wala tjevele:

—Nin tulucj. Jupj p'iyá malala nyuca la tjiji mpes tulucj. Ma wa jupj popay, jamay malala nyuca la tjajay mpes nin tepyala. Dios quelel sin 'yüsa lijá jupj pajal 'üsüs, pajal püné. Nin mpes tjemya'na pepes jun tuluctsja yomen. Dios ca pajal 'üsüs la mijis jupj mpes quinam. ⁴ Nosis casa'á pyatjaquec na p'in, Dios jos lovin tsji' lijicj jupj mpes. Nun taca'liqué na, ma ca polel tsji' la müj. Nin p'iyá pjü gente jis lal. Dios nin tjejyama. ⁵ Nosis casa'a pü'üs na p'in, napj jyawca jinwá nosis casa patja jis lal. Napj sin 'yüsa lejaj Dios mpes.

⁶ Jesús nin tjevele na, 'amá 'alá tipyuts'a. Tjutj mpes pililicj tsjicj way la tjiji. Pililicj jun poloc' po'o jas

tjecjyo'la yom jun tulucj. ⁷ Nin la tjiji na, tjevele jupj lal: —Jutja, jin jas mpa'in 'üsú muju toñca nt'a, 'üsú Siloé ló jupj. (Siloé yupj jis tin; "Jas Tjejyama" velecj cupj.)

Mpes tjemey yom jun tulucj. Jun jas tepe'e Jesús tjevele jin. 'Üsú mpe tjac' na, 'ücj nyúcatsja quinampa. ⁸ Mpes la p'a püna jus tjunuactsja pajal nin yólatsja tsjan mpes 'ücj nyuca quinam. Nepénowa yuwá sin pópatsja yom jun tuluctsja lal, nepénowa lovin jus tjunuactsja t'emel le monatsja jupj. Yupj tjowelepj: "¿Ncu ninana p'iyá lovin t'emel la tjemyona tja'asá, jun tulucj mpes?" ⁹ Nepénowa javeleptsja: "T'üc'. Ninana yomen." P'a wa javeleptsja: "Ninana tulucj nempe. Yom jun tulucj jin justa la p'in." Mpes yom p'iyá tjevele: "Napj mp'iyá p'in niná yomen".

¹⁰ —¿Oyn ne 'ücj nyuc quinam? —la tjü'üy jupj lal.

¹¹ Jupj jis lal tjevele:

—Yom Jesús ló 'amá 'its'its' la tjiji, nan poloc' jas tjecjyo'la. Tjevele napj lal: 'Siloé nt'a jutja, jin jas tepe'e'. Mpes tjum, nan jas tepyatsj. T'üc' jas tepyatsj na, tji'yü'sa quinam nan. 'Ücj la nuc quinam.

¹² Yupj la tjü'üy jupj lal:

—¿Ca'aj já'asa niná yomen?

—Ma selé —tjevele jupj.

¹³ Mpes yom püs jun tuluctsja tjaman fariseopan nt'a. ¹⁴ Sábado natsja Jesús 'amá 'its'its' la tjiji, tji'yü'sa la tjiji yom jun tulucj. Sábado na nin jawas judiopan ma tsji' lajay. Jesús nin la tjiji, ninana tsji' la tjijá, nin yólatsja yupj. ¹⁵ Nin mpes fariseopan la tjü'üy wa yom lal 'onin 'ücj nyuca quinam. Jupj tjevele yupj jis lal:

—Jupj 'amá mpes nan poloc' po'o ts'yuca. Napj nan jas tepyatsj, ne 'ücj nyuc quinam.

¹⁶ Mpes fariseopan nepenowá javeleptsja: "Jesús ma tsji' liji Dios mpes. Dios mpes tsji' lajay, Dios jos jin lajay sábado nampa. Nin mpes selecj ma tsji' liji Dios mpes." Fariseopan la p'a javeleptsja: "Nin tulucj. Yom malala lijá, Dios ma se p'a'sa pajal 'üsüs lijá jupj mpes. Jesús t'üc' pajal 'üsüs lijá Dios mpes. Nin mpes selecj Dios mpes tsji' liji." Nin tepyala mpes fariseopan nepénowa malala yólatsja Jesús po'ó, nepénowa 'üsüs yólatsja. ¹⁷ Mpes tjowelepj yom jun tuluctsja lal niswá. Tjowelepj:

—Jipj velen jupj tji'yü'sa la tjiji jipj jin. ¿Tsjan jin jele jupj?

Yom jun tuluctsja tjevele yupj jis lal:

—Profeta jupj, nin nola napj. Dios mpes vele jupj.

¹⁸ Judiopan jis jepapan custjay ma quelel japontsja ninana yomen püs jun tuluctsja jupj. Ma quelel japontsja quina tji'yü'sa jun. Mpes yom jamay, popay jis lal tjowelepj jis la cuwis. Tjowelepj wa yupj jis lal. ¹⁹ Jis la tjü'üy:

—¿Ncu ninana nun sin popa? ¿Ncu t'üc' way tjemya'na pepes jun tuluctsja jupj? ¿'Oyn ne 'ücj nyuca quinam?

²⁰ Yom popay, jamay yupj jis lal tjowelepj:

—Selecj ninana cupj qjuis catjam. Selecj way tjemya'na pepes jun tuluctsja jupj. ²¹ Ma selecj 'oyn ne 'ücj nyuca quinam. Ma wa selecj pjacj tji'yü'sa la tjiji jupj jun. La tjü'üyá nucú jupj. Püné quinam jupj. 'Ücj way vele jupj p'iyá tsjan tepyala jupj jun.

²² Yom popay, jamay lacj jeyaptsja judiopan jis jepapan jis lal, mpes nin tjowelepj yupj. Judiopan nepénowa tjowelepj Jesús ninana Yomen Dios tjevele ca jas majamas jis capj la p'acj judiopan. Jepa judiopan ma jisastsja judiopan ninana velam. Mpes yuwá tjowelepj judío pjaní nin cüveles p'a lal Jesús po'ó, yupj ca müjü'tücj jupj lovin ma polel ncuwim ne'aj judiopan 'a si mulú nt'a. ²³ Nin mpes yom popay, jamay tjowelepj: "Püné jupj quinam. La tjü'üyá nucu jupj."

²⁴ Nin mpes judiopan jis jepapan niswa la tjomon tjac' yom jun tuluctsja. Tjowelepj jupj lal:

—Dios wolap'a'a mvelen t'üc' ca mvelen jipj quinam Jesús po'ó. Cupj selecj Jesús ma liji Moisés popel jyü'ta jin, mpes malala jupj.

²⁵ Yom jun tuluctsja tjevele:

—Napj ma selé ncu Moisés popel jyü'ta jin liji. Pjaní way p'in selé. Nan tuluctsja pünam; 'ücj nyuc quinam.

²⁶ Locopyaya jepapan la tjü'üy jupj niswá:

—¿Tsjan la tjiji jupj jipj lal? ¿'Oyn la tjiji tji'yü'sa jin?

²⁷ Yomen jis lal tjevele:

—Nasa nun lal tjevelé 'oyne ne tji'yü'sa la tjiji nan. Nun ma quelel pjo'oqué, ma quelel nusin 'yüsa. ¿Tsjan mpes quelel pjo'oqué niswá? Nujisas nun jupj discipulopan ca nu mpalas, la p'a jinwá ca nacj.

²⁸ Judiopan jis jepapan ts'a tji'in yom nin tjevele mpes. Yupj quelel malala javeleptsja jupj lal, mpes tjowelepj:

—Jipj Jesús discipulo; cupj nin tulucj. Moisés discipulopan ncupj, Moisés pajal püna tüpü'ü jupj. ²⁹ Cupj selecj Dios Moisés lal tjevele. Nin tulucj Jesús lal. Ma selecj ca'aj mpe tjac' niná yomen.

³⁰ Yom jun tuluctsja yupj jis lal tjevele:

—Napj ma selé 'onin nacj ne nin nacj nun ma jus cülayé ca'aj mpe tjac' jupj. Jupj tji'yü'sa la tjiji nan, mpes ca jus cülayé. ³¹ Cupj selecj Dios ma ca jis cü'ayas malala lajay la mon jupj lal. Nin yolá Dios pajal 'üsüs, pajal püné, lajay wa Dios jos jin, Dios se 'aya yupj la mon. ³² Lovin leñtsja pjacj polel 'yü'sa liji jun, tjemya'na pepes jun tuluctsja. ³³ Yom niná Dios mpe ma 'ucuy, ma ca polel nin la qjuisin.

³⁴ Jupj nin tjevele na, judiopan jis jepapan tjowelepj yom jun tuluctsja lal:

—Monuna secj p'in malálatsja jipj. Lovin nintsja jipj. ¿Tsjan mpes jipj quelel qjuisin 'yüsa lejaj?

Nin tjowelepj na, pje'á la ts'i jupj yupj tjatja mpe.

³⁵ Jesús jus nleya judiopan jis jepapan yom jun tuluctsja pje'á la ts'i yupj tjatja mpe. Jus nleya na, la tepyala, jus tjinyuca jupj. Tjevele jupj lal:

—¿Ncu pyon jipj Dios jas tjejyama Yom pjaní nucopj la p'acj, jupj tjevele jin?

³⁶ Yom jun tuluctsja Jesús lal tjevele:

—Nawala mvelen pjacj niná yomen, mpes ca mpon napj jupj lal.

³⁷ Jesús tjevele jupj lal:

—Nasa jus tjinyuc jipj. Nasa velen jupj lal. Napj ne jupj.

³⁸ Yomen tjevele:

—Pyon napj. Napj Nejepa jipj.

Jesús wolap'a'a palá nipi'tje jupj. Jólatsja Jesús pajal püné.

Nepénowa ma quelel japon, mpes ma japon.

³⁹ Jesús tjevele:

—Napj nosis nt'a tjacuwis mpes, nepénowa lovin ca mpatjam Dios lal. Nepénowa Dios ca jis capj ntülüs. Nepénowa ma sin 'yüsa Dios mpes. Yun tulucj jinwá yupj. Yupj japon na napj mpes, ca 'üsüs sin mü'üsüs. 'Ücj januc jinwá ca jis mpalas. La p'a nin tulucj yupj. Yupj nin yola nasa sin tji'yüsa quinam. Ma quelel japon napj lal. Nin mpes lovin ma ca polel sin mü'üsüs Dios mpes. Yun tulucj jinwá ca nsem yupj —nin tjevele Jesús.

⁴⁰ Fariseopan nepenowá ne'aj wa tjatja Jesús nt'a.

Tjepjyacañ jupj tjevelá. Mpes la tjü'üy jupj lal:

—¿Ncu quelel velen yun tulucj jinwá cupj 'ots'ipj? ¿Ncu quelel velen cupj ma qjuisin 'yüsa Dios mpes?

⁴¹ Jesús jis lal tjevele:

—Nun welé nun 'üsüs nusin 'yüsa Dios mpes. Nujun tulucj jinwá nacj, Dios ma ca nin jólatsja nun malala nyuca la tjüj'í mpes. Mop'in welé nun nasa nusin 'yüsa Dios po'ó, mpes Dios newa jola nun malala nyuca la tjüj'í mpes —nin tjevele Jesús fariseopan jis lal.

Jesús tjevele jupj se jamá Dios ts'uyupj.

10 Jesús niswa sin 'yüsa lis tjiji wa. Tjevele:

—Oveja tjüwücj mo'o jatja püste na, ca ma malala jis mpalas. Jun vilicj toñca wama la cuwis. La p'a ma quelel wama jil jun vilicj mpe, pwecapan yupj. T'empe viyá jil wama jil yupj. Lyawuñ sa 'ünan. T'üc' way niná. ² Jun vilicj mpe wama jama tjüwücj mo'ó, jupj ne jyama ovejas. ³ Tjüwücj nt'a yom pjaní way já'asa, jun vilicj jyama jupj. Oveja jyama tjac' na, yom jun vilicj jyama jun cjyoltse 'ücj wama la winin. Oveja jyama oveja jis lá t'ya quinam, mpes jis lá se moná jiquil. Pje'á jis lal jama, mwalá jama oveja jis lal. ⁴ Pjü jupj juts'a'á jis lal pje'á tjemey na, mwalá way jama jupj yupj jis lal. Yupj jupj cjüil jil. Oveja jyama vele pjacj sin 'yüsa pjacj nepé vele, mpes cjüil jil. Ma wa lacj jeyapj. ⁵ Yupj ma sa nuc ma cjüil jil. Ts'equeneñ jupj mpe. Ma sa nuc nepé vele pjacj ma sin 'yüsa pjacj nepé velá, mpes ts'equeneñ.

⁶ Ninana Jesús tjevelá oveja jyama po'ó. Nin tjevele sin 'yüsa la siji 'onin nyuca liji jupj p'iyá, 'onin nyuca lajay wa jupj mpes japon. Nin p'in, yupj ma sin tji'yüsa tsjan po'ó tjevele jupj.

⁷ Mpes Jesús niswa tjevele: "Napj tjüwücj jun vilicj jinwá, oveja patja jinañ nt'a. T'üc' way niná. ⁸ La p'a wa mwalá tjiqul napj lal, tjowelepj sin 'yüsa la t'ajay 'onin 'ücj la püt'üs Dios lal. La tsawiltsja yupj. Pjü ne yupj pequepan jinwá, ja'ünan jinwá yupj 'ots'ipj. Mop'iyá napj lal japon ma topon yupj tjowelepj. ⁹ Napj jun vilicj jinwá Dios jyü'ta nt'a. Napj mpes pyona, lovin ca Dios lal mpü'üm, Dios ma ca cus ntülüs jupj. Napj pjü ca ma'ayá jupj jos, 'ücj lo püt'üs. Nin p'iyá liji oveja jyamá. Jupj se 'aya oveja jisas 'ücj jis la püt'üs.

¹⁰ "Pequepan jiquil na, jis la pecj mpes jiquil la p'in. Jis la 'ünan mpes jiquil wa. Pjü malala jis la jay mpes jiquil la p'in. Nin nepenowá noyomes, la p'a sin 'yüsa lajay. Yupj javelepj Dios mpes sin 'yüsa lajay, mop'in ma quelel la najay. La p'a wa malala se palá yupj mpes. Napj 'a nin tulucj. Napj tjacuwis mpes, napj lal japon lovin Dios lal mpatjam. 'Ücj jisas ca mpatjam yupj Dios lal.

¹¹ "Oveja jyama pajal 'üsüs, 'ücj jupj lal jupj pe'e oveja ma ca nca'liñ. Nin nam. 'Ücj napj lal napj ma pats', napj lal japon ma ca nca'liñ. ¹² La p'a wa ma quelel lajay napj lal japon, ma nin lajay napj lejay jinwá. Mozo jin p'in yupj. Mozo way p'in, oveja jupj juts'a'á tulucj. Oveja jyama tulucj jupj. Mpes nyuca na pü'á jac', oveja ne'aj lejeñ ts'üequené jupj. Mpes pü'á oveja ntjüi'le, ne pjü ts'equeneñ, sin tjan jil. ¹³ Mozo, mozo way p'in, ma quelel la siji oveja witjacj. Nin mpes pü'á tjac' na, ts'üequené.

¹⁴ "Napj oveja jyama pajal 'üsüs jinwá. Napj yus nyuc napj lal japon; yupj nus januc wa napj. ¹⁵ Nin p'iyá Mpapay nus nyuca; napj si nuc wa jupj. 'Ücj napj lal napj ma pats' ca, mpes napj lal japon ma ca nca'liñ. ¹⁶ Nepénowa judiopan tulucj ca mponecj wa napj lal. Dios jos napj mpes ca mpatjam wa yupj jupj lal. Yupj ca la mijicj wa napj velé jin. Pjü napj lal japon napj nats'a'á ca nsem yupj. Nin p'iyá ca nsem yupj jis lal, ne napj p'iyá ca jis majamá yupj pjü way, yom jupj oveja jyama jinwá.

¹⁷ "Napj quelel ni pü'í yupj mpes, niswa la püt'üs napj. Nin mpes Mpapay quelel la niji. ¹⁸ Ma najas na 'ünan, ma polel na 'ünan. Napj ca jis ma'ayá na'ünan, mpes ma pats' ca. Napj 'ücj nin jyütütj ma pats'. Napj 'ücj wa jyütütj ne ca niswa mpü'üs. Ninana Mpapay tjevele jupj nin jostsja napj nin lejay", tjevele Jesús.

¹⁹ Jesús ninana tjevele na, judiopan niswa ma nin p'in yólatsja Jesús po'ó. Nepénowa yólatsja jupj 'üsüs, nepénowa yólatsja jupj malala. ²⁰ Pülücj judiopan sin popa javeleptsja: "Lapanen jupj jos mo'o pü'ü, mpes malala jola jin vele. ¿Tsjan pjucj pjo'oqué jupj velá?"

²¹ La p'a wa javeleptsja: "Nin tulucj. Lapanen jupj jos mo'o cüpüt', ma polel 'üsüs la veles, jupj vele jin. Lapanen ma wa cus tjep'ya'sa tji'yü'sa la tjiji yom jun. Dios way p'in nin liji niná", nin tjowelepj judiopan nepenowá. Nepénowa 'üsüs jin yólatsja jupj; nepénowa malala jin yólatsja jupj.

Jesús tjevele jupj Dios Jatjam, mpes jepa judiopan ts'a tji'in pajal jupj lal.

²² P'a jawasa Jesús tjuwine niswá Jerusalén mo'ó. La p'a fiesta lajaytsja quinam Jerusalén mo'ó. Fiesta niná mpes judiopan yola tepyala püna tepyalá. Püna Dios ma jisas malala la tjajay Dios wo. Nin mpes judiopan nepenowá la tapalan yupj jis lal. 'Ücj la tjajay wa Dios wo. Judiopan niswa tjowelepj Dios wo Dios mpes p'in. Mpes pjü año fiesta la tjajay, yola mpalas niná. Jive natsja niná, tsjojose wa na. ²³ Corredor Dios wo t'asiyú nt'a wínetsja Jesús. Corredor niná "Salomón Corredor" lotsja. ²⁴ Corredor nt'a tjuwine na, judiopan nepenowá

tjiquil Jesús nt'a, t'asiyú nyüjünsünüñ. Jupj lal la tjü'üy: —¿'Ona 'üsüs way ca mvelen pjacj ne jipj? Mvelen, qjuisin mü'üsüs ncu t'üc' way jipj niná Jepa Püné Dios tjevele ca jas majamas qjuis capj la p'acj.

²⁵ Jesús jis wala tjevele:

—Nasa tjeveletsja. Nun ma quelel poné napj velé. Napj pajal 'üsüs lejay, yom p'in ma polel liji jin. Nin lejaj Mpapay ntjijütüta jinwá. Nin mpes 'ücj ca jus cülayé pjacj ne napj. ²⁶ Nawa nun ma poné. Napj nats'a'á popa tulucj nun, mpes nin. ²⁷ Napj lal japon, napj no'oveja jinwá yupj. Napj se jamá yupj. Napj lal japon, napj velé jin lajay. Napj yus nyuc yupj; yupj napj ncapj jacoñ. ²⁸ Napj lejaj lovin Dios lal patja, ne yupj ma pjü malala jis mpalas ne'aj. Leñ pjacj cüpwec' yupj napj mpes. ²⁹ Mpapay ntje'aya yupj. Jupj más püné pjü jis lal. Leñ pjacj cüpwec' yupj Mpapay mpes. ³⁰ Napj 'a Mpapay jin p'iyá. Nin p'iyá lijim —nin tjevele Jesús.

³¹ Jesús nin tjevele na, judiopan niswa pe natj jay la ts'is la 'ünan jupj. ³² Mpes Jesús nin tjevele yupj jis lal: —Nun tjunucú la pülücj napj pajal 'üsüs la tjejay. Nin la tjejay Mpapay tjevele jin. ¿Cana la tjejay mpes quelel na 'ü'ná pe mpes?

³³ Yupj jupj wola tjowelepj:

—Ma 'üsüs la tjejay mpes quelel 'i 'ü'nam. Jipj tjevelen malala Dios lal, mpes quelel 'i 'ü'nam. Yom p'in jipj; nawa nin jipj velen jipj p'iyá Dios.

³⁴ Jesús tjevele yupj lal:

—Malala tulucj napj tjevelé. Nun to'á Dios Popel. Jupj Popel vele Dios tjevelá israelpan noypan jis lal pajal püna. Dios tjevele: 'Nun Dios jinwá gente jis lal. Jü'tú Dios mpes.' ³⁵ Cupj selecj Dios Popel lovin t'üc' vele; jupj Popel tjevele israelpan noypan Dios jinwatsja yupj. Israelpan nenem, Dios jepapan lis tjiji yupj, mpes nintsja yupj. Gente p'intjsja yupj. ³⁶ Napj más 'üsüs yupj jis lal. Mpapay la ntjet'á napj ca jupj jos jin la mejay. Nin tjejyama nosis nt'a. ¿Tsjan mpes welé nun napj velé malala Dios lal, napj velé na napj Dios Jatjam?

³⁷ Napj ma pajal 'üsüs la cüjay Mpapay liji jinwá, 'ücj ma quelel poné napj velé napj p'iyá po'ó. ³⁸ T'üc' way pajal 'üsüs lejaj Mpapay liji jinwá. Ca nacj nun ma poné napj p'iyá Dios Jatjam napj velé mpes p'in. Nun 'ücj ca mponé napj Dios Jatjam napj pajal 'üsüs lejaj mpes. Nun poné napj 'üsüs lejaj Mpapay Dios mpes, nun ca jus nlayé Mpapay napj mpes já'asa, ca jus nlayé napj jupj mpes wa 'os —nin tjevele Jesús.

³⁹ Jesús nin tjevele na, judiopan jis jepapan niswa quelel ntji'liñ jupj sa tül. Custjay ma polel ntji'liñ jupj. Tjemey.

⁴⁰ Niswa 'üsú na'aj po'ó tjemey, 'üsú Jordán ló jupj. Ne'aj tjemey Jesús, Juan gente bautizar lis tjiji nt'a püná. Ne'aj tüpü'ü. ⁴¹ Ne'aj pülücj tjiquil Jesús nt'a. Yuwá javeleptsja: "Juan lovin ma pajal 'üsüs la tjiji qjuisin la 'üsüs lo jay Dios mpes tjevele jupj. Mop'iyá pjü way Juan tjevelá niná yomen po'ó, pjü t'üc' waytsja." ⁴² Pülücj topon Jesús lal ne'aj.

Jesús tüpü'ü la tjiji tepe'á.

11 Yom pjaní malala jos tepyala. Jupj Lázaro lotsja. Betania mo'o pú'ütsja. Ne'aj Betania mo'o tapatja wa Lázaro to'opan manas. María lotsja pjaní wa, Marta lotsja pjaní wa. ² (María niná quepan qjuis Jepa Jesús tsjom jas tjecjyo'la perfume lal. Jay pjucj ts'üil lal tjapjaja la tjiji jupj tsjom. Jupj jüpülücj Lázaro tsjyúnatsja.) ³ Lázaro tsjyuna na, jupj to'opan taná tjowelepj qjuis Jepa Jesús mpes: "Malala jos jipj jemica, jupj ne pajal quelel lejay jipj".

⁴ Jesús tjapjaca na niná, tjevele: "Jupj malala jos mpes, la p'a ca sin mü'üsüs pajal 'üsüs Dios. Ca jus nlayecj pajal 'üsüs Dios Jatjam. Ma nin tepyala la mas jupj", nin tjevele Jesús.

⁵ Jesús pajal quelel la síjitsja conas, Marta 'ots'ipj, María 'ots'ipj, Lázaro 'ots'ipj. ⁶ Mop'iyá ma leñ way tjemey Jesús jupj nt'a. Newa ts'ac' mat'e tjá'asa ne'aj, tjá'asa nt'a. Jupj seletsja jupj ca 'üsüs la mijis locopyaya. ⁷ Locopyaya ts'ac' mat'e na, tjevele discipulopan jis lal:

—Mas quinam Judea mo'ó niswá, Lázaro pü'ü nt'a.

⁸ Mpes Jesús discipulopan tjowelepj jupj lal:

—Pajal nin qjuiyola jipj jay Judea mo'ó, judiopian jis jepapan patja nt'a. Nawaja'a p'in quelel ja'ünantsja jipj pe mpes. ¿Ncu yupj patja nt'a quelel jay jipj?

⁹ Jesús jis lal tjevele:

—Jyawca na, hora dóceya jawca nin jawas. Jaw na wine, ma pojo. 'Ücj nyuca jupj, lots'ac' jawca mpes. Püste wine p'in pojo, jupj jaw cjuwá mpes. Nin p'iyá napj lal. 'Ücj jum quinam. Jaw na jinwá napj lal custjay. Ma malala ma palas custjay. ¹¹ Nin tjevele na jupj, tjevele wa discipulopan jis lal:

—Cupj qjuis cajamica Lázaro tjejyá. Napj ca lya miyawú jupj, ca jas müjünsüs.

¹² Mpes discipulopan tjowelepj qjuis Jepa lal:

—Jupj 'a tjejyá, quina wa ca mü'ü'süs jupj.

Discipulopan ma sin tji'yüsa Jesús tjevelá, mpes nin tjowelepj.

¹³ Jesús quelel véletsja Lázaro tepe'e quinam. Nin mpes jupj tjevele "tjejyá" quinam. Discipulopan yólatsja Jesús nin quelel véletsja Lázaro nasa tjejyá p'in.

¹⁴ Mpes Jesús 'üsüs way tjevele yupj jis lal:

—Lázaro tepe'e. ¹⁵ Más 'üsüs ca nsem nun mpes ma tjo'os napj Lázaro nt'a, malala jostsja na. Napj ca pajal 'üsüs la mejay quinam jupj mpes, ne nun ca mponé napj nin po'ó. Nin mpes 'ücj najas ma tjo'os ne'aj jupj nt'a jupj malala jostsja na. Mas quinam jupj nt'a.

¹⁶ Jesús nin tjevele na, Tomás tjevele discipulopan p'a wa jis lal:

—Mas wa ncupj, nca'lequec jay Jesús lal. (Tomás 'a discipulo watsja. 'Pjaní Popa Mát'eya' lotsja wa jupj.)

¹⁷ Mpes Lázaro tüpü'ü nt'a tjemey Jesús, jupj discipulopan jis lal. Jus tjevyanta na, jupj jus nleya ts'ac' yulupjana tjejyawca quinam tepe'e Lazará. Ts'ac' yulupjana tjejyawca quinam jomwen jul tüpü'ü Lázaro jüp'üy. 'Ücj la tjajay la toc, judiopian lajay jinwá.

¹⁸ Lázaro tüpü'ü nt'a Betania lotsja ne'aj. Ne'aj way p'in Jerusalén nt'a, pülücj patja nt'a. Tucuc' pjaní way p'in ne'aj. ¹⁹ Ne'aj way p'in, mpes judiopian pülücj tjiquil wa Jerusalén mpe yus la nuc Lázaro jüpülücpan, Marta pjaní wa, pjaní wa María. Tjiquil yus la nuc jis pülücj tepe'e mpes. Quelel 'üsüs javeleptsja yupj jis lal, ma ca pajal nin yola yupj.

²⁰ Marta jus nleya Jesús jac'. Jus nleya na, tjemey la nütjüsü. María newa wa nt'a tjá'asa. ²¹ Marta tjevele Jesús lal:

—Jipj qui'á cücj, ma cüpa'istsja nquiway. ²² Newa napj selé Dios ca mya 'ayas pjü way jipj le mon.

²³ Jesús tjevele jupj lal:

—Jiquiway ca niswa jas müjünsüs mpü'üm niswá.

²⁴ Marta wola tjevele:

—Napj selé jupj ca jas müjünsüs mpü'üm niswá, nin jawas tecya'liñ sin müjünsücj na.

²⁵ Jesús tjevele jupj lal:

—T'üc'. Napj p'iyá ca nin la mejay niná jiquiway mpes. Napj p'iyá ca sin müjünsü tecya'liñ. Napj p'iyá nin lejay patjá. Napj lal japon, lovin ca mpatjam. Yupj cya'liñ na, newa ca mpatjam. ²⁶ Quina patja, napj lal japon, ma ca nca'liñ yupj lovin. ¿Min pyon jipj niná? —nin la tji'yüya Jesús.

²⁷ Marta tjevele:

—Napj pyon. Napj pyon jipj niná Yomen Dios tjevele ca jas majamas qjuis capj la p'acj. Jipj Dios Jatjam. Püna Dios nin tjevele jipj nosis nt'a ca ncuwim.

²⁸ Marta nin tjevele na, wo nt'a tjemey niswá. Tjevele ncuwim jüpülücj María. Jupj way lal p'in tjevele. Tjevele:

—Nasa tjac' sin 'yüsa la sijá. Jupj la tjemeyona jipj ca mim jupj nt'a.

²⁹ María niná tjapjaca na, leñ way jas nisa, tjemey Jesús nt'a. ³⁰ Jesús ma ne'as tjac' pülücj patja nt'a custjay. Newa Marta la nütjüsü nt'a tjá'asa jupj. ³¹ María tjemey na, judiopian nepenowá newa wo nt'a tjtaja cüiway tepe'e mpes. Yupj jus tjunuc jas nisa, leñ way tjemey. Ma sin tji'yüsa tsjan mpes nin la tjiji. Yólatsja jupj tjemey jüpülücj toc pü'ü nt'a lo puyus ca nacj. Mpes cjuil tjiil yupj.

³² María ne'as tjemey Jesús nt'a. Jus tjinyuca na, María palá nipi'tje jupj wolap'a'á. Tjevele Qjuis Jepa Jesús lal:

—Jipj qui'á cücj, ma cüpa'istsja mpülücj.

³³ Jesús jus tjinyuca María pajal li piyutsja. Tjinyuca wa judiopian María lal tjiquil pajal la puyuptsja wa yupj. Nin tjinyuca na, pajal 'aplijila way tepyala Jesús. Pajal jola tepyala jupj. ³⁴ Jis la tji'yüya yupj jis lal:

—¿Ca'aj tüpüntüpj jupj jüp'üy?

—Was, jus nlayen —tjowelepj yupj.

³⁵ Jesús la tipiya wa. ³⁶ Mpes judiopian nepénowa tjowelepj:

—T'üc' way quelel la tjijitsja Lázaro.

³⁷ Nepena yupj sin popa wa tjowelepj:

—Jesús tji'yü'sa la tjiji ma nyucá. ¿Ncu ma polel tji'yü'sa la tjiji wa Lázaro, ma lo mas?

³⁸ Niswa pajal jola tepyala Jesús. Lázaro jüp'üy tüpü'ü nt'a tjac' quinam. 'Amá jul, neven nt'a, pú'ütsja jupj. Pe püné jun tapá já'asatsja jun vilicj nt'a. ³⁹ Jesús tjevele:

—Na'aj jas tentené pwen.

Marta ne'aj já'asatsja. Tepe'e jüpülücj waytsja jupj. Tjevele Qjuis Jepa Jesús lal:

—Pajal malala cjumsu quinam. Ts'ac' yulupjánatsja tepe'e nas.

⁴⁰ Jesús tjevele jupj lal:

—Quina ca jus nlayen Dios pajal 'üsüs. Niná nasa tjevelé jipj lal. Jipj pyon napj lal, ca jus nlayen Dios pajal 'üsüs —nin tjevele jupj.

⁴¹ Mpes na'aj jas tentené quinam pwen, jun cjol tepyala. Nin la tjajay na, Jesús tjevele Popay Dios lal. Jay la p'a'a tjinyuca, tjevele:

—Wüi'is, Mpapay, jipj lal. Napj tjevelé na jipj lal, jipj ntje'an najastsjé. ⁴² Napj selé lovin pjoc' napj velé na jipj lal. La p'a pülücj qui'á jatja, ma salejepj niná. Nin mpes 'ücj jis la pjac tjevelé jipj lal. Mpes ca mponecj jipj nin tjejam —nin tjevele Jesús.

⁴³ Teczyawaja tjevele na Popay Dios lal, Jesús yümücj tjevele:

—Lázaro, pje'á was 'amá jul mpe.

⁴⁴ Mpes jupj tjac', tepe'etsjé. Niswa nyucunú quinam. Newa jun tapá jas tjüvü'üntsja jupj. Pülül p'a wa jay tsupaptsja jupj. Mpes Jesús ne'aj jatja jis lal tjevele:

—Jas 'osocté, 'ücj mim jupj.

⁴⁵ Judiopan nepenowá María lal tjil ne'aj, mpes tjunuc wa Jesús la tjiáj. Tjunuc na niná, yupj sin popa pajal pülücj topon Jesús lal. ⁴⁶ Nepena yupj sin popa ma topon lovin. Más ts'a 'in jis tepyala Jesús nin la tjiáj mpes. Ma jisastsja pülücj japon Jesús lal. Mpes fariseopan nt'a tjil, yupj jis lal tjowelepj Jesús la tjiáj. ⁴⁷ Mpes sacerdote noypan 'a jis tjimyula fariseopan jis lal. 'A jis tjimyula na, yuwá jis la tjü'üy:

—¿Tsjan ca la mijicj cupj? Yom niná pajal la pülücj pajal 'üsüs liji, yom p'in ma polel liji jinwá. Nin mpes sin 'yüsa la siji Dios jas tjejam jupj. ⁴⁸ Cupj ma polel 'yayacj newa nin liji Jesús. Cupj 'yayacj Jesús nin liji, ca pjü mponecj jupj niná Yomen Dios tjevele ca jas majamas qjuis capj la p'acj. Yupj ca mvelecj Jesús judiopan jis Jepa. La mpa'nacj ca romanopan jis jepapan jis lal. Nin lajay nampa, romanopan ca ncul, ca pjü malala la mijicj cupj jyü'tücj nt'a. Ca mvelecj wa cupj ma polel jyü'tücj cupj qjuis gentá —nin tjowelepj yupj.

⁴⁹ Pjaní ne'aj yupj sin popa, Caifás lotsja jupj. Año niná jupj sacerdote más pünetsja. Jupj tjevele yupj jis lal ne'aj:

—Nun ma nusin 'yüsa jas tüpwes. ⁵⁰ Nun ma jus nlayé más 'ücj cupj mpes Jesús mpa'is, ma ca judiopan pjü nca'liñ.

⁵¹ Niná jupj tjevele, jupj jola jin tuluctsja. Dios jola jin tjevele. Caifás sacerdote más pünetsja nin tepyala na, mpes Dios cus tjep'ya'sa 'ücj lo veles tsjan ca mpalas Jesús lal. Nin mpes t'üc' tjevele Jesús ca mpa'is judiopan mpes. ⁵² Pjü mpes wa tepe'e Jesús, judiopan mpes p'in tulucj. Jesús tepe'e, 'a jis mulus pjü way Dios

ts'uyupj. Pjü Dios ts'uyupj, pjü jun ta'á patja, pjü jis pülücpan la tjiáj jupj.

⁵³ Nin jawas nepé judiopan jis jepapan nin tjowelepj 'oyñ la qjuijicj cü'ü'nacj Jesús. ⁵⁴ Nin mpes Jesús ma tjuwine quinam pülücj patja nt'a, judiopan tapatja nt'a. Tjemey jupj Jerusalén mpe. Efraín mo'o tjemey. Pjaní way patja ne'aj 'in. Ne'aj p'intjsja wa cjuwá nt'a. Ne'aj tüpü'ü Jesús jupj discipulopan jis lal.

⁵⁵ Nasa quelel fiesta p'a wa lajaytsja judiopan. "Dios Qjuis Capa Nipj Tjemey" nin lotsja fiesta niná. Mwalá way p'in, judiopan pülücj tjil Jerusalén nt'a yupj pjaní pjaní pájtatsja mpe. Judiopan püna la tjajay jin p'iyá la tjajay wa, salá jinwá jis la pal Dios lal. Ma nin la qjuijicj niná, ma polel fiesta la cüjaytsja yupj. ⁵⁶ Yupj la tapaltsja Jesús ne'aj, Jerusalén mo'ó. Ma jus tjunuc, mpes yuwá tjowelepj Jesús po'ó, 'a jis tjimyula na Dios wo nt'a. Tjowelepj: "Jesús ma ncuwim ca nacj fiesta nt'a".

⁵⁷ Sacerdote noypan la pal watsja Jesús. Nin p'iyatsja fariseopan. Yupj tjüjütütj judiopan ca jis wala mvelecj ca'aj já'asa Jesús, yupj jus nlay na p'in. Quelel salejeptsja 'ücj jis la winin jis la tjilil Jesús, cus la tül.

Quepj pjaní 'üsüs la tjiáj Jesús lal.

(Mateo 26.6-13; Marcos 14.3-9)

12 Ts'ac' séisiya faltar custjay, fiesta mpes Jerusalén nt'a, fiesta "Dios Qjuis Capa Nipj Tjemey" ló. Jesús jama watsja fiesta nt'a. Mpes Betania ne'as tjemey jupj, locopyaya quelel jámatsja Jerusalén mo'ó. Betania nt'a tüpü'ü Lázaro. 'In lacasana Lázaro malala jos tepyala, tepe'e. Jesús jas tjijyünsa la tjiáj jupj, nyucunú tepyala niswa. ² Mpes Jesús tjac' na Betania nt'a, Lázaro 'a jis tjimyula jupj jomicapan pülücj Jesús mpes, jis tja'ayapj tjalá.

Jesús tjá'asa, tjelyaja jomicapan jis lal. Marta se 'áyatsja jis la las. Lázaro pjaní wa ne'aj já'asa, lyájatsja Jesús lal, la p'a jis lal wa. ³ María Lázaro jüpülücj watsja. Jupj quelel 'üsüs ljitsja wa Jesús mpes. Nin mpes newa jalatsja na, Jesús tsjom perfume jas tjecjyo'la. Püné jas tjecjyo'la jupj, libra pjaní mpes jas tjecjyo'la. Perfume niná t'üc' way nardo p'in waytsja jupj. Pajal 'üsüs cjümsutsja, pajal pülücj jaylactsja jupj. Tsjom jas tji'its'a na perfume mpes, María jas tji'icyüca jay ts'üil mpes. Wo jas tüpwes 'üsüs tjucjumsu perfume mpes.

⁴ Jesús discipulopan ne'aj jatja watsja. Yupj sin popa pjaní Judas Iscariote lotsja jupj. Simón jatjam waytsja jupj. Judas p'iyá malala la tjiáj Jesús lal. P'a tjejam na jis capj tjep'ya'sa Jesús enemigopan jis la tjilil jupj. Judas tjevele:

⁵ —Malala pjü t'yu jupj. ¿Tsjan mpes ma vender la tji'ji? T'emel 'ücj así 'yáyatsja t'emel cjuwá mpes. Pajal pülücj jaylacj ca nactsja perfumas. Yom año pjaní tsji' liji jaylacj ca nactsja jupj.

⁶ Nin tjevele jupj, mop'in ma t'üc' nin jólatsja t'emel cjuwá witjacj mpes. Jupj p'iyá jostsja t'emel. Pecj waytsja jupj. Judas jyámatsja t'emel pjü discipulopan yuts'a'á, Jesús juts'a'á wa. Yupj jis t'emel tüpweca neneyawá. ⁷ Jesús tjevele Judas lal:

—Po ma cus tjeve'le jupj. Jupj selé napj ca ma pats', mpes nin la tjiji. Custjay 'ücj nin liji na napj mpes, quelel nin liji jupj. 'Ücj la ntjiji yupj ca ntoquec napj mpes. ⁸ T'emel cjuwá jis lal ca mpatjaqué nun lovin. Napj ma ca mpü'üs nun jis lal lovin.

Sacerdote noypan quelel wa ja'unantsja Lazará.

⁹ Judiopan pajal pülücj jus nlay Jesús Betania nt'a tjá'asa, mpes ne'aj tjil jus tjunuc. Tjil wa jus la nuc Lazará. Lázaro p'iyá tepe'e nawaja'a. Locopyaya Jesús jas tjijyünsa jupj, nyucunú tepyala niswá, mpes pülücj quelel sa nuactsja jupj. ¹⁰ Nin mpes sacerdote noypan yuwá nin tjowelepj 'onin 'ücj cü'ü'nacj wa Lazará. ¹¹ Judiopan pülücj ma quelel japontsja quinam sacerdote noypan jis lal. Quelel sa coñtsja Jesús. Jupj pajal 'üsüs la tjiji Lázaro mpes, ne pajal pülücj topon Jesús lal quinam.

Pajal pülücj tjil la nyüjüsüñ Jesús, Jerusalén nt'a tjemey na.

(Mateo 21.1-11; Marcos 11.1-11; Lucas 19.28-40)

¹² Ya pajal pülücj jus nlay Jesús jactsja Jerusalén nt'a. Yas way tjiquil fiesta lajay Jerusalén nt'a, fiesta "Dios Qjuis Capa Nipj Tjemey" ló. ¹³ Mpes tjil la müjüsüñ Jesús jümücj nt'a. La nyüjüsüñ jepa püné jinwá. Manaca pjwel jatatsja pajal 'ücj jisastsja mpes. La tupuyupj: —'Üsüs pjac tjowelé Jesús po'ó.

Dios pajal 'üsüs ca la mijis jupj mpes. Dios mpes vele jupj, Dios ne cupj qjuis Jepa Püné.

Dios pajal 'üsüs liji israelpan jis Jepa lal —nin tjowelepj Jesús po'ó.

¹⁴ Jerusalén mo'o jámatsja na, Jesús soysoy la tepyala, jus tjinyuca. Casá tjá'asa tjemey. Dios Popel nin véletsja nin ca la mijis Jesús. Ninana tjevelá Dios Popel:

¹⁵ "Po ma locj tjejá nun, Jerusalén mo'o potjaqué. Nun jis jepa ca ncuwim.

Soysoy casá ca ma'ajam, ncuwim."

¹⁶ Nin tepyala na, Jesús discipulopan ma sin tji'yüsa Dios Popel tjevele jin tepyala. Locopyaya Jesús tepe'e, niswa jas tjijyünsa, tüpü'ü. Dios pajal püné la tjiji Jesús. Niná pjü tepyala na, discipulopan yola tepyala Dios Popel nin tjevele nin ca mpalas jupj jas tjejyama lal. Yola tepyala nin p'iyá la tjajay Jesús lal, Jerusalén mo'o tjac' na.

¹⁷ Pülücj Jesús lal tjelejeñ püna p'in, Lázaro niswa tüpü'ü la tjiji na. Yupj tjunuc, tjepjyacañ wa Jesús tjevele ncuwim Lazará 'amá jul mpe. Tjunuc Lázaro nyucunú tepyala niswá, pje'á tjac'. Yupj tjunuc mpes, tjepjyacañ mpes wa, lovin la p'a jis wala javelepj watsja niná tepyalá.

¹⁸ Javeleptsja mpes, pajal pülücj jus nlay Jesús pajal 'üsüs la tjiji, yom p'in ma polel liji jinwá. Nin mpes ca jus cülayecj Dios jas tjejyama jupj. Mpes tjil la nyüjüsüñ Jesús, Jerusalén nt'a jactsja na. ¹⁹ Fariseopan ts'a 'intsja pajal pülücj tjil la nyüjüsüñ. Yuwá tjowelepj:

—Pjü quelel lijicjsja ma la tjijicj cupj lovin. Más pülücj jupj lal japon quinam. Pjü way quelel sa coñ Jesús.

Jesús tjevele jupj pe'e jos Dios, ca gente 'ücj mpatjam.

²⁰ Lovin pülücj tjil fiesta niná nt'a, pjü año na. Tjil Dios wo nt'a Jerusalén nt'a. Tjil la veles Dios pajal 'üsüs, pajal püné. Fiesta nt'a tjil wa griegopan nepenowá, judiopan tulucj. ²¹ Griegopan Jesús quelel sa nuactsja, jupj lal la veles. Mpes tjil Felipe nt'a. (Jesús discípulo watsja Felipá. Betsaida mpe 'eseptsja jupj, Galilea mpe se jütütj nt'a.) Griegopan tjowelepj Felipe lal:

—Jesús quelel si nucucj.

²² Mpes Felipe tjemey, Andrés lal tjevele niná. Manas tjil Jesús nt'a, jupj lal tjowelepj griegopan quelel sa nuactsja jupj. ²³ Jesús yupj jis lal tjevele:

—Leñ way Dios ca gente sin mü'üsüs la mijis napj pajal 'üsüs, pajal püné. Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejyamá. ²⁴ T'üc' way ma pats' ca napj. Ma ni pü'í, nasapj ca mpü'üs. Ni pü'í, pajal pülücj ca mpatjam napj lal. Nin ca nsem setel sine jin p'iyá. Setel pjaní sine popé pajal pülücj vyala. ²⁵ Nepénowa po quelel patja nosis nt'a. Ma jisas malala se palá, mpes ma polel lajay Dios jos jin. Yupj ma ca polel mpatjam Dios lal. Nepénowa ma nin yola ncu ca mpatjam nosis nt'a. 'Ücj wa cya'liñ Dios jos jin lajay mpes. Nin mpes yupj ca mpatjam wa lovin Dios lal. Nin lovin. ²⁶ Najas napj mpes tsji' lajay nin p'iyá lajay napj lejay jinwá. Nin lajay niná, napj nomozopan ca nsem yupj. Napj ca mpü'üs nt'a, ne'aj ca mpatjam wa namozopan. Napj mpes tsji' lajay, Mpapay ca mveles wa yupj 'üsüs.

²⁷ "Pajal aplijila way napj quinam. Nawa ma ca mvelé Mpapay lal: 'Ncapj tjep'ya'sa ma ma 'ü'nacj'. Tjacuwis malala la pal napj, la mas napj. Nin mpes tjacuwis nosis nt'a. ²⁸ Jesús Popay lal tjevele:

—Mpapay, pjü sin tjü'üsüs lis mijin jipj pajal 'üsüs, pajal püné wa.

Tjevele na niná, tsjun po'o nepé vele tjapjaca niná: "Nasa sin tji'yüsa la tjejay napj pajal 'üsüs, pajal püné wa. Nin ca la mejay niswá." ²⁹ Pajal pülücj ne'aj tjtaja Jesús tjá'asa nt'a. Tjepjyacañ wa tsjun mpe tjevele. Mop'in ma jus nlay tsjan niná yupj tjepjyacañ. Nepénowa tjowelepj t'i'ila pjac tjepjyacañ. Nepénowa tjowelepj:

—Ángel nepé tjevele Jesús lal.

³⁰ Mpes Jesús jis lal tjevele:

—Tsjun mpe vele tjapjaca, napj mpes tjapjaca tulucj. Napj selé Mpapay pjoca. Nun mpes vele tjapjaca tsjun nepé, ca nun mponé napj mpes. ³¹ Leñ way ca malala jis mpalas gentas, malala la tjajay mpes. Quina diablo jyü'ta nosis nt'a. Malala ca mpalas wa jupj. Leñ way Dios na'aj ca la nts'iyas jupj, ma müjütüs diabló.

³² Napj ca pajal 'üsüs la mejay gente mpes. Niyom ca nin müjünsücj, campanya ca ma valacj napj. Nin tepyala na, napj pjü gente ca jis capj mp'acj mponecj napj mpes —nin tjevele Jesús.

³³ Jupj nin tjevele sin 'yüsa la mijis nin ca la mijicj mpa'is. ³⁴ Jupj tjevele tjepjyacañ pajal nin yólatsja jupj tjevele mpes. Tjowelepj:

—Dios Popel vele Jepa Püné Dios se jamá qjuis capj la p'acj lovin ca mpü'üm jupj. Ninana selecj cupj. Jipj

velen jipj p'iyá niná Jepa Püné Dios jas tjejyamá, mop'in velen wa yupj campanya ca mvalacj jipj, mya pats' ca. Jipj tulucj ca nacj Jepa niná Dios se jamá. ¿Pjacj ne jipj?

³⁵ Jesús tjevele yupj jis lal:

—Tsjičj way p'in ca mpü'üs nun lal. Napj jaw jinwá nun mpes. Nusin 'yüsa lejay Dios mpes. Napj nun lal pü'üs na, nusin tjü'üsün nun. Ma nusin 'yüsa napj mpes, lovin ma ca jus nlayé 'onin 'ücj la püt'üs Dios lal. Ma nusin 'yüsam, püste nt'a lowiqué jinwá. Püste nt'a wine, ma selé ca'aj jama jupj. ³⁶ Napj nun jis lal pü'üs na, toponé nun napj nin po'ó. Napj po'o poné, jaw tsjičj tjacj jinwá ca nsem nun. 'Ücj ca nusin mü'üsüs Dios mpes.

Jesús nin tjevele na, tjemey. Yupj ma polel jus la nuc nt'a tjemey jupj.

Judiopan ma topon Jesús niná Yomen Dios tjevele ca jas majamas jis capj la p'acj.

³⁷ Jesús pajal pülücj 'üsüs la tjiji sin la 'üsüs jis la jay Dios jas tjejyama jupj. Yupj tjunuc pajal 'üsüs la tjijá. Newa ma topon jupj lal. ³⁸ Mpes nin tepyala Isaías tjevelá püná Dios mpes. Isaías profétatsja jupj. Ninana jupj tjevele Dios lal:

“Yupj ma topon cupj tjevelecj jipj mpes.

Ma wa jus nlay tsjan mpes pajal 'üsüs lejay jipj.”

³⁹ Isaías tjevele wa tsjan jis tepyala ma quelel japontsja mpes. Tjevele:

⁴⁰ “Dios yun tulucj jinwá lis tjiji yupj, mpes ma sin 'yüsa tsjan niná yupj januc. Jupj lis tjiji yupj ma polel jisas tsjan 'üsüs, mpes ma t'üc' way sin 'yüsa yupj. Yupj newa ma quelel sa coñ Dios, mpes napj ma polel lejay yupj ca 'üsüs jis mpalas Dios lal.”

⁴¹ Niná Isaías tepyaca Jesús po'ó. Jesús nosis nt'a cuwis secj p'in, Isaías jus tjinyuca. Jus tjinyuca jupj pajal 'üsüs, pajal püné. Nin mpes nin tjevele Jesús po'ó.

⁴² Judiopan jis jepapan pülücj ma topon Jesús lal, mop'in nin, yupj sin popa pülücj topon jupj lal. Newa ma quelel javeleptsja nasa topon yupj. Lacj jeyaptsja fariseopan jis lal. Fariseopan ma jisastsja judiopan jis la veles Jesús niná Yomen Dios tjevele ca jas majamas jis capj la p'acj. Fariseopan tjowelepj judío ninana cüvels Jesús po'ó, yupj ca müjü'tücj jupj lovin ma polel ncuwim ne'aj judiopan 'a si mulú nt'a. Nin mpes lacj jeyaptsja. ⁴³ Malálatsja ma quelel javeleptsja nasa topon Jesús lal. Yupj po jisastsja la p'a 'üsüs yola yupj mpes. Ma pajal nin yólatsja ncu Dios 'üsüs jólatsja yupj mpes.

Jesús lal ma pyona, Popay lal 'a ma wa pyona.

⁴⁴ Jesús pajal yümücj tjevele ne'aj tjatja jis walap'a'á:

—Napj lal pyona, ma pyona napj lal p'in. Pyona wa napj nin tjejyama lal. ⁴⁵ Nus nyuca, si nucú wa nin tjejyamá. ⁴⁶ Napj tjacuwis nosis casa'á, ca jyawca jinwá nsem napj gente pjü way mpes. Dios mpes sin 'yüsa

lejay. Napj lal japon, ca sin mü'üsüs Dios po'ó. Püste lyawuñ jinwá tulucj yupj.

⁴⁷ “Nepénowa napj velé pjyacañ, newa ma nin lajay napj velé jin. Napj p'iyá ma ca mvelé yupj malala la tja-jay. Jis capj la tül mpes tjacuwis tulucj. Napj nosis nt'a tjacuwis jis capj la p'acj gentas, 'ücj jis la patj Dios lal.

⁴⁸ La p'a ca mveles malala la tja-jay yupj, yupj ne ma quelel la najay, ma wa jisas napj velé. Pjü way napj tjevelé nin ca mveles yupj malala la tja-jay. Nin ca nsem nin jawas tecya'liñ sin müjünsücj na. ⁴⁹ Napj lovin vele secj napj nola jin. Mpapay nin tjejyama, ntijütüta tsjan la veles, ne nin tjevelé napj. ⁵⁰ Napj selé jupj tjevele mpes gente ca jus nlayecj 'onin nyuca 'ücj lo püt'üs jupj lal lovin. Mpes pjü way Mpapay vele napj lal, niná pjü way nin p'iyá velé napj —nin tjevele Jesús.

Discipulopan ca yola nsem yupj p'iyá tsjictjacj.

13 Leñ way ca fiesta la mijictsja yupj, fiesta “Dios Qjuis Capa Nipj Tjemey” ló. Jesús seletsja quina ca mim nosis mpe, Popay nt'a ca mim niswá. Lovin quelel lis tjiji jupj lal japon, nosis nt'a tapatjá. Jesús tñpü'ü na nosis nt'a, lovin quelel la síjitsja pajal.

² Nasa quelel t'yaja na, Jesús discipulopan jis lal tjá'asa lo las. Judas Iscariote pjaní wa ne'aj já'asatsja. Simón jatjam waytsja jupj, Judas. Jupj nasa quelel jis capj p'yá'satsja Jesús enemigopan 'ücj la tjilil Jesús. Diablo nin la tjiji Judas nin jólatsja jupj. ³ Jesús seletsja jupj Popay tje'yaya jupj p'iyá 'ücj lo jay pjü. T'üc' way pjü 'ücj la tjiji Jesús. Seletsja wa Dios mpe tjac', seletsja wa ne niswa Dios nt'a ca mim. ⁴ Mop'in mozo jinwá la tjiji jupj. Jas nisa jupj tjelyaja mpe, jas quip pje'apa jas tji'ipje. Pülül wolapé tjevyala, mozo liji jinwá. ⁵ Locopy-aya 'üsú mo'o t'yu trasto mo'ó, jupj discipulopan jis tsjam sin la patsj. Pjaní pjaní jis tsjam sin tepe'e. Pülül jupj wolapé tjevyala mpe jis tsjam tjapjaja la tjiji jupj.

⁶ Tjac' wa Simón Pedro nt'a, jupj tsjom sin la patsj. Tjac' na, Simón Pedro Jesús lal la tji'yüya:

—¿Ncu napj ntsjam ca jas mpa'in jipj? Jipj napj Nejepa. Ma najas jipj nin lejay napj mpes.

⁷ Jesús jupj lal tjevele:

—Po quina ma jin 'yüsa tsjan mpes nin lejay napj. P'a jyawca na ca jin mü'üsüs.

⁸ Pedro tjevele:

—Lovin ma ca ntsjam jas mpa'in.

Jesús jupj lal tjevele:

—Napj ma pjü salá way la 'ejay jipj, jipj ma polel ncapj cyoñ.

⁹ Mpes Simón Pedro tjevele Jesús lal:

—Pajal quelel cyapj cyoñ jipj. Mpes ma najas ntsjam p'in mpa'in. Nin tepe'e namas, nay pjucj 'ots'ipj.

¹⁰ Jesús tjevele jupj lal:

—'Ücj tsjyam way p'in jas la patsj quinam. Tja'as'üm na, salá way jipj. Ma jyas la 'as'üs niswá. Tjuwin mpes tsjyam way p'in te. Tsjyam jas tepyatsj na, p'yüy jas tñpwes salá way. Nun salá way jinwá quinam Dios lal. Jupj ma nin jola quinam nun malala la tjüfj. Mop'in ma nun pjü way salá jinwá Dios lal —nin tjevele Jesús.

¹¹ Jesús seletsja pjacj ca jis lal ncuwim jupj enemigopan jis la tjilil jupj. Nin mpes nin tjevele: "Mop'in ma nun pjü way salá jinwá Dios lal".

¹² Teyawaja na sin tepe'e jis tsjam, jas quip pje'apa jas tücü'pe niswá, 'etjele niswá. 'Etjele na, yupj jis lal tjevele:

—Napj sin tepyatsj quinam nutsjom. ¿Ncu jus nlayé tsjan nusin tji'yüsa la tjejay nin la tjejay na? ¹³ Nun welé napj nusin 'yüsa la sejay, welé wa napj nun jis Jepa. 'Ücj niná nin welé na. T'üc' way niná napj niná. ¹⁴ Püné napj nun lal. Napj nun jis Jepa, nusin 'yüsa wa lejaj; así nin napj nusin tepyatsj nutsjom. Napj nun jis mozo jinwá nin la tjejay napj. Mpes solejé más 'ücj nun pajal 'üsüs lojí nunwa mpes, mozopan jinwá. Tsjictjacj way nun pjü. ¹⁵ Napj nin la tjejay mpes nun ca jus nlayé más 'ücj ca nin p'iyá la müjí napj la tjejay jin p'iyá. ¹⁶ 'Ücj nin lejaj napj, 'ücj wa nin lojí nun. T'üc' niná. Nun más noypan tulucj napj lal. Mozo más püné tulucj jupj patrón lal. Auxiliar más püné tulucj jyü'ta lal. ¹⁷ Nun jus nlayé quinam más 'ücj lovin nin lojí nunwá. Nin lojí lovin, ca 'üsüs nujisas nsem —nin tjevele Jesús jupj discipulopan jis lal.

Jesús tjevele ca yupj popa pjaní malala la mijis jupj lal.
(Mateo 26.20-25; Marcos 14.17-21; Lucas 22.21-23)

¹⁸ Jesús tjevele wa yupj jis lal:

—Pjü nun mpes tulucj nin velé niná. Napj selé nun popa pjaní ma ca nin la mijis napj tjevelé. Napj la nu t'ya nun ca tsji' la müjí napj mpes. Napj pajal 'üsüs nujis nyuc pjü. Napj selé ca nin mpalas Dios Popel vele jin. Vele: 'Najamica napj lal lyáatsja, po quelel malala la niji quinam'. Nin ca nsem, ca nin mpalas jupj Popel vele jin. ¹⁹ Quina velé nun jis lal nin ca mpalas. Nin tepyala tulucj custjay. P'a jawas ca mpalas. Mpes nin tepyala na napj tjevelé, newa ca mponé nun napj Dios Jatjam.

²⁰ "Napj ca nusin majam tsji' la müjí napj mpes. La p'a wa sin majam wa ca, tsji' la mijicj wa ca napj mpes. Jil na napj mpes, nepénowa yupj jil nt'a ca 'ücj jisas nsem yupj tjiquil. 'Ücj jisas yupj tjiquil, t'üc' way 'ücj jisas wa napj mpes, napj p'iyá tjacuwis jinwá. 'Ücj jisas napj tjacuwis, 'ücj jisas wa Dios mpes, jupj p'iyá tjac' jinwá. Jupj nin tjejyama napj —tjevele Jesús.

²¹ T'üc' nin tjevele na Jesús, 'aplijila waytsja pajal. Jupj seletsja tsjan ca mpalas, mpes niná tjevele yupj jis walap'a'a:

—Nun popa pjaní malala nyuca la mijis napj lal. Jupj ca jis lal ncuwim napj enemigopan, ca yupj ma tjililiñ. T'üc' way ca nin mpalas.

²² Nin tjevele na, discipulopan yuwá yus tjunuc. Pues ma salejeptsja pjacj mpes tjevele Jesús. ²³ Discípulo pjaní Jesús lal tjá'asa. Jesús pajal quelel ljitsja jupj.

²⁴ Mpes Simón Pedro la seña tjevele niná discípulo lal la 'yüya nucus pjacj mpes nin tjevele Jesús. ²⁵ Mpes discípulo niná más 'in jun 'asas tjemey Jesús nt'a, la tji'yüya:

—¿Pjacj mpes velen?

²⁶ Jesús jupj lal tjevele:

—Pan tsjicj way caldas mo'o ts'yuc, 'ya lyaja jupj; napj jupj po'ó velé.

Mpes Jesús pan tsjicj way 'in tjelepta, caldas mo'o ts'yuca, tje'yaya nlajas Judas. Judas Simón Iscariote jatjam waytsja. ²⁷ Judas nt'ya na pansas, leñ way Satanás jupj jos mo'o tjemey. (Satanás diablo jupj. Lapanen jis jepa jupj.) Jesús seletsja tsjan ca la mijis Judas quinam, mpes Judas lal tjevele:

—Niná jipj quelel lejaj, más 'in leñ way la mijin jipj.

²⁸ P'a wa Jesús lal tjatjá ma sin tji'yüsa tsjan mpes nin tjevele jupj. ²⁹ Judas t'emel jyámatsja pjü discipulopan yuts'a'a, Jesús juts'a'a wa. Mpes discipulopan nepénowa yólatsja Jesús nin tjevele jupj lal: "Jutja, jay-lacj la mijin cupj qjuisas fiesta mpes nlajacj".

Nepénowa yólatsja jupj tjevele: "Jutja, jis ma'ayan niná gente jis t'emel cjuwá mpes". Nin yólatsja yupj. Ma nin tjevele Jesús. Discipulopan ma sin 'yúsatsja la p'in.

³⁰ Judas nt'ya na pan tsjicj way Jesús tje'yayá, leñ way tjemey jupj. Pústetsja.

³¹ Judas tjemey na, Jesús tjevele:

—Napj p'iyá niná Yomen Dios jas tjejyamá. Quina gente ca nucucj ca 'üsüs la mejay napj. Napj lejaj mpes ca jus nlayecj wa Dios pajal 'üsüs, pajal püné.

³² Napj nin lejaj gente jus nlayecj Dios pajal 'üsüs, pajal püné. Nin mpes wa Dios p'iyá ca sin 'yüsa la mijis napj pajal 'üsüs, pajal püné wa. Leñ way ca nin la mijis jupj —nin tjevele Jesús.

Jesús yupj jis lal tjevele jupj ca mim quinam.

³³ Niná tjevele wa:

—Tsji' way p'in ca mo'os nun lal quinam, nun napj tsjictjacj jinwá. Nun pajal ca quelel nus nucu. Nun ca jisas nsem napj ca nucopj mp'acj. Nin p'in, nun ma polel lowú napj jum nt'a. Nin tjevelé judiopan jis jepapan jis lal; quina nin wa velé nun jis lal. ³⁴ Mpes quina ca nu jyütütj tsjan la müjí, nenem 'a seyasa way. Niana nu jyütütj: nunwa quelel la tjüj'í nun. Napj quelel la nutjejay jinwá, najas nin p'iyá quelel la sojí nunwá. ³⁵ Nun lovin quelel la sojí nunwá, pjü ca jus nlayecj nun napj discipulopan. Ca jus nlayecj nusin tji'yüsa napj mpes —nin tjevele Jesús.

³⁶ Simón Pedro la tji'yüya Jesús lal:

—¿Ca'aj mim jipj?

Jesús jupj lal tjevele:

—Napj jum nt'a jipj ma polel ncapj cyoñ quinam. P'a jyawca na ca ncapj ncoñcon ne'aj, napj jum nt'a.

³⁷ Pedro tjevele jupj lal:

—¿Tsjan mpes ma polel cyapj cyoñ quinam napj? 'Ücj napj lal ni pü'í jipj mpes.

³⁸ Jesús jupj lal tjevele:

—T'üc' tulucj 'ücj jipj lal jipj 'i pü'í napj mpes. Castlyaj la puyú secj p'in yacjaj, la con ca mvelen jipj ma nus nyuc. T'üc' niná —nin tjevele Jesús Pedro lal.

Jesús mpes p'in 'ücj ca nlaca Dios nt'a.

14 Jesús tjevele jupj discipulopan jis lal:

—Po ma pajal nin nujola t'as napj ca mis mpes. Nasa toponé Dios pajal 'üsüs liji nun mpes. Nin p'iyá mponé wa napj pajal 'üsüs lejay nun mpes. ² Mpapay wo pajal püné, pajal la püné ne'aj, pülücj ne'aj mpatjam. Napj ne'aj ca mis 'ücj la mejay ne'aj, nun 'ücj mpatjaqué nt'a. T'üc' way. Ma t'üc' nacj, ca cüveletsja niná t'üc' tulucj. ³ Napj ca mis 'ücj la mejay nun mpatjaqué nt'a. T'üc' way ca nin la mejay. Niswa ca ncuwis, ne ca nun jis lal mis napj lal mpatjaqué. Mpes napj pü'üs nt'a ne'aj wa ca mpatjaqué nun lovin. ⁴ Nun solejé 'onin ne 'ücj lowú napj jum nt'a.

⁵ Tomás tjevele Jesús lal:

—Ma selecj ca'aj jay jipj. Mpes ma wa selecj 'oyñ nyuca ne'as la winin.

⁶ Jesús tjevele Tomás lal:

—Napj mpes p'iyá ca ne'as jay ne'aj, Dios nt'a. Napj mpes p'iyá ca nusin mü'üsüs t'üc' way Dios po'ó. Napj mpes p'iyá ca jipj mpü'üm jupj lal. Napj mpes way p'in 'ücj la winin Mpapay nt'a. Ma polel la winin jupj nt'a p'a 'isin.

⁷ Jesús tjevele wa pjü jupj discipulopan jis lal:

—Nun jus cülayé pjacj ne napj, ca jus cülayé wa pjacj Mpapay. Quina t'üc' way solejé pjacj Mpapay, jus tjunucú wa jupj quinam.

⁸ Felipe tjevele jupj lal:

—Qjuis ma'ayan jus nucucj Pyapay. Ninana qjuisas p'in.

⁹ Jesús jupj lal tjevele:

—Pajal püs tüpü'üs nun jis lal. ¿Ncu ma jus nlayen pjacj ne napj? Nun popa nus tjinyuca na, nasa jus tjinyuca wa Mpapay. ¿Tsjan mpes velen: 'Qjuis ma'ayan nucucj Pyapay?' ¹⁰ ¿Ncu ma pyon Mpapay napj mpes já'asa? ¿Ncu ma pyon napj Mpapay mpes 'os wa? Nin p'iyá ncupj. Napj tjevelé nun lal, ma napj nola jin tjevelé. Mpapay najas mo'o pü'ü. Jupj tsji' liji jupj jos jinwá napj mpes. ¹¹ Najas mponé niná napj velé. Napj Mpapay mpes 'os. Mpapay napj mpes já'asa wa. Nun ma poné napj nin tjevelé mpes p'in, más 'ücj ca mponé napj pajal 'üsüs way lejay mpes. Mpapay Dios liji jinwá 'üsüs lejay napj.

¹² "Napj mpes pyona, nin p'iyá ca la mijis napj lejay jin p'iyá. T'üc' niná. Más 'in 'üsüs ca la mijis wa napj la tjejay lal. Napj ca mis mpü'üs Mpapay nt'a, mpes 'ücj ca 'üsüs la mijis. ¹³ Napj ca pjü la mejay nun lo moná napj lal, nun lo moná na napj mpes. Nin ca la mejay la p'a sin mü'üsüs la mejay Mpapay pajal 'üsüs, pajal püné.

¹⁴ Pjü 'ücj lo moná napj lal, napj mpes lo moná na. Napj mpes lo moná, pjü ca la mejay —nin tjevele Jesús jupj discipulopan jis lal.

Jesús tjevele jupj ca jas majamas Dios Cjües.

¹⁵ Jesús tjevele wa yupj jis lal:

—Nun quelel la nojé, napj nu tjijyütütj jin ca la müjé nun. ¹⁶ Napj p'iyá ca la mon Mpapay lal jupj ca p'a wa jas majamas nucopj la p'acj. Mpes nin ca la mijis Mpapay. P'a wa ca ncuwim nun nt'a nucopj la p'acj. Nucopj ncoñcos lovin. ¹⁷ Ninana Dios Cjües jupj. Jupj gente sin 'yüsa liji t'üc' way Dios po'ó. Dios ma jisas ma polel jis

la ta'es Dios Cjües yupj jisas mo'ó. Yupj ma jus nlay jupj já'asa. Ma salejepj pjacj jupj, mpes nin. Nun solejé cana Dios Cjües. Jupj nun jis lal pü'ü, ne jupj ca mpü'üm nujos mo'ó p'a jyawca na.

¹⁸ "Napj jum na, ma ca nusapj nacj. Ncuwis ca nun nt'a niswá. ¹⁹ Po quina way nosis casá patjá ma ca nus nucucj niswá; nun p'in ca nus nucú niswá. Napj pü'üs mpes, nun mpatjaqué wa ca. ²⁰ Nin jawas, Dios Cjües tjac' na nujos mo'o la püt'üs, nun ca jus nlayé napj Mpapay mpes 'os. Ca jus nlayé wa nun napj mpes jotjaqué wa. Ca jus nlayé napj nun mpes 'os wa. ²¹ ¿Cana quelel la niji? Nun popa selé napj jyütütj, liji wa niná, ninana quelel la niji t'üc' way. Jupj quelel la niji na, Mpapay ca quelel la mijis jupj. Napj ca quelel la mejay wa jupj, ne ca mis jupj nt'a, jas mü'üsüs ca la mejay jupj napj mpes —nin tjevele Jesús yupj jis lal.

²² Jesús nin tjevele na, Judas p'a wa (Judas Iscariote tulucj) la tji'yüya jupj:

—¿Tsjan mpes jipj ca qjuisin mü'üsüs la mijin cupj p'in jipj mpes? ¿Tsjan mpes ma ca sin mü'üsüs la mijin pjü wa nosis casá patjá?

²³ Jesús jupj lal tjevele:

—Nun popa quelel la niji na, napj velé jin liji jupj. Ninana liji na, Mpapay ca quelel la mijis jupj, ne cupj ca nlaca jupj nt'a jupj jos mo'o la püt'üs. Pjü ma quelel la najay, mpes ma wa pjü nt'a ca nlaca la püt'üs yupj jisas mo'ó. ²⁴ Ma quelel la najay na, ma wa lajay napj velé jin. Nin mpes ma wa lajay Dios jos jinwá. Napj nusin 'yüsa lejay, ma napj nola mpes nin velé. Napj velé Mpapay jola mpes. Jupj nin tjejyama.

²⁵ "Napj pü'üs nun lal p'in, nin tjevelé nun lal, nusin 'yüsa lejay mpes. ²⁶ Dios Cjües tjac' na, jupj ca nusin mü'üsüs la mijis pjü way. Jupj ca la mijis nujola mpalas pjü way napj tjevelé nun jis lal. Jupj jac' nucopj la p'acj. Mpapay ca jas majamas jupj nun nt'a napj mpes.

²⁷ "Napj lejay ma nujola nsem pjü mpes. Napj ma nola jinwá, nin p'iyá ma nujola nsem lejay napj. T'üc' way nin lejay nun mpes. Más 'üsüs lejay nun mpes nosis casá patja lajay lal. Po ma pajal nin nujola t'as napj jum quinam. Ma wa locj meyá. ²⁸ Nujola tapalas napj tjevelé nun jis lal. Tjevelé: 'Napj jum nas quinam, niswa ca ncuwis nun nt'a'. Nun quelel la cüjé napj, 'ücj nujos nactsja nun napj jum Mpapay nt'a. Más püné jupj napj lal. ²⁹ Nin tjevelé quinam nun jis lal, ma nin tepyala na p'in, mpes nin tepyala na napj tjevelé, nun ca mponé napj nin po'ó.

³⁰ "Ma polel pülücj la veles nun jis lal quinam. Diablo jac' quinam. Jyü'ta jupj nosis casa'á. Jupj p'iyá ma polel malala la nquijis. ³¹ Napj jum Mpapay jos jin lo jay. Najas nosis nt'a patja jus nlayecj ca napj pajal quelel lejay Mpapay, mpes pjü ni jütüta, pjü nin lejay napj. Mas quepé —nin tjevele Jesús.

Jesús jis capj p'ya'sa 'üsüs la mijicj.

15 Jesús tjevele jupj liji 'ücj ca 'üsüs la qjuicj Dios jos jin. Ninana jupj tjevelé:

—Napj uva 'üpü ts'il jinwá. Nun napj mpjel jinwá. Mpapay uva jis pjel t'yüjü lo valas jinwá liji jupj. Nin liji

jupj nun mpes. ²Yom uva pjwel t'yüjü, nyuca pjwel ma vyala, t'yüjü jupj. La p'a wa vyala nyuca, tsjicj way p'in t'yüjü jupj, más pülücj lo valas. ³Ninana la tjiji quinam Dios nun mpes. Nun toponé napj tjevelé, mpes jupj la tjiji nun 'ücj lojí jupj jos jin. ⁴Najas lovin ncapj ncoñcó. Nun ncapj coñcó, napj ca nucopj ncoñ wa. Nun ma ncapj coñcó, ma polel lojí Dios jos jin, yo pjwel t'ü ma vyala jinwá. 'Ücj toña na, 'ücj lo valas.

⁵"Napj uva 'üpú ts'il jinwá. Nun mpjel jinwá. Nun lovin ncapj coñcó, napj nucopj cyoñ wa, t'üc' way nun ca pajal 'üsüs la müjí Dios jos jin. Napj ma nucopj p'yacj, nun ma polel lojí Dios jos jin. ⁶Nun popa ma ncapj cyoñca, yo pjwel na'aj la ts'iya jinwá jupj. Yo pjwel na'aj la ts'iya, ts'üique jupj. Ts'üique mpes yom t'e'enca jupj, 'amá li ts'iyá, mpem ca quinam.

⁷Nun lovin ncapj coñcó, nun lovin lojí wa napj tjevelé, nun 'ücj lo moná Dios lal nun nujos, ne nin ca la mijis jupj. ⁸Nun pajal 'üsüs lojí Dios jos jin, la p'a ca jus nlayecj Dios pajal 'üsüs, pajal püné. Ca jus nlayecj wa t'üc' way nun napj discipulopan. ⁹Mpapay quelel la nijí jinwá, nin p'iyá napj quelel la nusejay nun. Lovin ncapj ncoñcó; nin lojí, napj ca quelel la numejay lovin. ¹⁰Nun nin lojí napj tjijyütütj, napj ca quelel la numejay lovin. Nin p'iyá napj lal. Mpapay ntijjütüta jin la tjejay napj, mpes jupj quelel la nijí lovin.

¹¹"Najastsja 'ücj nujos nsem nun lovin, napj 'ücj najas jinwá. Nin mpes ninana tjevelé nun jis lal. La tjüjí na napj tjevelé jin, ca 'ücj nujos nsem nun pajal. ¹²Ninana napj nu jyütütj: nunwa quelel la nutjüjí. Napj quelel la nutjeyay jinwá, nunwa quelel la nutjüjí. ¹³Yom pjaní way pe'e jis capj la p'acj jomicapan, ninana más püné quelel liji pjü jis lal. ¹⁴Nun lojí napj nu jyütütj, nun napj najamicapan. ¹⁵Napj ma velé quinam nun napj namozopan. Mozo ma selé tsjan mpes jupj patrón liji lijá. Quina velé nun napj najamicapan. Pjü Mpapay tjevele napj lal, pues pjü nusin tji'yüsa la tjejay nun. Nin mpes velé nun napj najamicapan.

¹⁶"Nun ma la ntjet'á napj. Napj la nu t'ya nun. Napj nusin tjejam nun pajal 'üsüs la müjí Dios jos jin. Lovin ca 'üsüs mpalas nun 'üsüs la tjüjí mpes. Nin mpes, pjü lo moná Mpapay lal napj mpes, pjü ca nu ma'ayas jupj. ¹⁷Ninana napj nu jyütütj nun: quelel la nutjüjí nunwá —nin tjevele Jesucristo.

Jesús tjevele gente ma jisas jupj lal japon.

¹⁸Ninana tjevele wa Jesús:

—Nun ncapj coñcó mpes, gente ma jisas nun. Nujola tapalas püs way nas yupj ma jisastsja napj. ¹⁹Nun p'iyá nosis nt'a patja jinwá nacj, nosis nt'a patja quelel la quijicj wa nun, yupj sin popa jinwá. Nun 'a yupj jin tucj. Napj p'iyá la nu t'ya nosis casá patja popé ncapj la coñ. Nin mpes nosis casá patja ma jisas nun. ²⁰Nujola tapalas napj tjevelé nun jis lal: 'Mozo más püné tulucj jyü'ta la'. Malala quelel la najaytsja napj, ca malala quelel la nusejay wa nun. Ma la tjajay napj tjevelé, mpes yupj ma wa ca la mijicj nun welé jin. ²¹Ncapj coñcó, mpes ca nin la mijicj nun lal. Yupj ma sa nuc Dios, mpes nin. Dios nin tjejam napj.

²²"Napj ma 'ucuwistsja yupj nt'a jis lal la veles Dios po'ó, Dios ma nin jola cüpalastsja yupj ma japon. T'üc' way jola jupj quinam yupj ma japon mpes. Yupj nasa tjepjyacañ napj tjevelé, mpes malala nin, yupj ma japon. ²³Yupj ma jisas napj, ma wa jisas napj Mpapay. ²⁴Napj ma pajal püné la cüjaytsja, la p'a ma liji jinwá, Dios ma ca jola cüpalastsja pajal malala nin, yupj ma japon. Nasa tjunuc napj pajal 'üsüs la tjejay, newa ma jisas napj, ma wa jisas Mpapay. ²⁵Yupj jis papel tjevele jin tepyala. Tjevele: 'Yupj sin nin ma jisastsja napj'. Jis papel vele Dios tjijyü'tá, mpes t'üc' tepyala jupj tjevelá —nin tjevele Jesús.

²⁶Jesús tjevele wa jupj discipulopan jis lal:

—Dios Cjües ncuwim nucopj mp'a'sas. Tjac' na, jupj ca mveles gente jis lal jupj selé napj mpes. Jupj sin 'yüsa la siji t'üc' way Dios po'ó. Mpapay mpe jac' jupj. Napj p'iyá ca jas majam jupj Mpapay mpe. ²⁷Najas nun ca mvelé wa nun solejé way napj mpes. Nun lovin ncapj tocoñcó napj mwalá way sin tji'yüsa la tjejay na, newa nin —nin tjevele Jesús yupj jis lal.

16 Jesús tjevele wa niná:

—Nin tjevelé nun jis lal, mpes nin tepyala na, napj tjevelé jin, newa ca mponé nun napj mpes. ²Judiopan jis jepapan ca müjü'tücj nun lovin ma polel nlawú judiopan 'a si mulú nt'a. Más malala ca la mijicj wa. Nu ja'ünan na, pjü yupj ca yola nsem Dios jos jin lajay yupj. Nin ca nsem p'a jyawca na. ³Yupj lovin ma cus tocoñ Mpapay, ma wa ncapj tocoñ napj. Nin mpes ca nin la mijicj yupj nun jis lal. ⁴Nin tjevelé nun jis lal, mpes yupj ninana la nusejay na, nun ca nujola mpalas napj tjevelé ca nin mpalas. Ma nin tjevelé püna p'in, napj nun jis lal tütü'üs mpes.

Jesús tjevele Dios Cjües ca ncuwim.

⁵Jesús tjevele wa jupj discipulopan jis lal:

—Mpapay nin tjejam. Napj ca mis quinam jupj nt'a. Newa ma pjaní nun popé nla 'yüya ne ca'aj jum napj. ⁶Napj tjevelé ca mis, mpes pajal 'aplijila nu tepyala nun. ⁷Mop'in más 'üsüs nun mpes napj jum. T'üc' way niná. Napj ma jum, Dios Cjües ma ncuwim nucopj la p'acj. Napj jum, jas majam ca jupj nun nt'a. ⁸Jupj tjac' na, jupj ca sin mü'üsüs la mijis gentas t'üc' way malala nyuca la tjajay yupj. Ca sin mü'üsüs la mijis wa tsjan t'üc' way 'üsüs Dios lal. Ca sin mü'üsüs la mijis Dios ca jis capj ntülüs malala lajay. ⁹Jupj ca sin mü'üsüs la mijis t'üc' way malala Dios lal ma japon napj lal.

¹⁰"Napj mis ca Mpapay nt'a, ne nun ma ca nus nucú quinam. Mpes ca Dios Cjües sin mü'üsüs la mijis wa t'üc' way napj 'üsüs, Dios nt'a tjum mpes. ¹¹Diablo jyü'ta nosis nt'a po quina way p'in; Dios nasa tjevele jupj ca cus ntülüs diablú. Mpes Dios Cjües gente ca sin mü'üsüs la mijis wa Dios ca jis capj ntülüs malala nyuca lajay.

¹²"Pülücj quelel velé nun jis lal custjay, pajal ca pülücj nacj nun jis lal. Mpes ma ca pjü mvelé nun jis lal quinam. ¹³Dios Cjües tjac' na, jupj ca nusin mü'üsüs la mijis pjü way t'üc' way. Jupj gente sin 'yüsa la siji t'üc'

way Dios po'ó. Jupj ma vele jupj jola way jin p'in. Jupj tjapjacá, nin ca mveles. Nun jis lal ca mveles p'a jyawca na ca mpalas. ¹⁴ Lovin ca sin mü'üsüs la mijis gentas napj pajal 'üsüs, pajal püné. Jupj ca nusin mü'üsüs la mijis napj velé. ¹⁵ Pjü way Mpapay vele, nin p'iyá velé wa napj. Mpes tjevelé: 'Jupj ca nusin mü'üsüs la mijis napj velé'.

¹⁶ "Püs way tepyala na, ma ca nus nucu. Locopyaya p'a wa püs tepyala na, nun ca nus nucu niswá, Mpapay nt'a jum mpes —nin tjevele Jesús.

¹⁷ Jesús discipulopan ma sin tji'yüsa Jesús tjevelá. Mpes yupj nepenowá yuwá tjowelepj: "¿Tsjan vele niná? Jupj vele püs tepyala na, ma ca jus nucu. Locopyaya p'a wa püs tepyala na, ca jus nucu niswá. Tjevele wa Popay nt'a ca mim." ¹⁸ Ma sin tji'yüsa mpes newa jis la tjü'üy yuwá: "¿Tsjan quelel vele niná: 'püs tepyala na' ca nin mpalas? Ma qjuisin 'yüsa jupj velá."

¹⁹ Jesús seletsja yupj quelel la 'üytsja jupj lal. Mpes jupj tjevele yupj jis lal:

—Nun nu la tjü'üyá nunwá tsjan mpes napj tjevelé püs tepyala na, ma ca nus nucu. Locopyaya p'a wa püs tepyala na, ca nus nucu niswá. ²⁰ T'üc' way niná. Pajal 'aplijila ca nsem nun. Pajal ca la mpuyú. Nin tulucj Dios ma jisas jis lal. Yupj pajal 'ücj jisas nsem. Nun p'in pajal 'aplijila ca nsem malala tepyala mpes. Locopyaya pajal 'ücj nujisas mpalas. Nun ca jus nlayé malala tepyala pajal 'üsüs. ²¹ Quepj tsjicj way quelel mya'na na, 'aplijila pyala jupj malala jos ca mpalas quinam. Tsjicj tje-myá'na na, 'ücj. Tsjicj jamay pajal 'ücj jos tsjicj way tjac' quinam. Mpes ma jola quinam pajal vyájatsja yas nam. ²² Quina 'a nin wa nun jis lal. Nun 'aplijila quinam. P'a jyawca na ca nu mü'üsüs. Napj ca nujus nuc niswá, ne pajal ca 'ücj nujisas nsem nun. Nin tepyala na, la p'a ma ca polel la qjujis 'aplijila cüpalas nun.

²³ "Nin tepyala na, ma ca nla mü'üyá napj lal. T'üc' way la talata lo moná Mpapay lal, jupj ca nu ma'ayas nun, napj mpes lo moná mpes. ²⁴ Custjay lo moná secj nun napj mpes. Najas lovin la moná, ne nun lo moná nta'é ca. No'oté lo moná, mpes pajal ca 'ücj jisas nsem nun t'üc' way.

²⁵ "Napj tjevelé nun jis lal costa way 'in jas la 'üsüs. P'a jyawca na ma ca nin nsem. Ma ca nin jinwá velé nun jis lal. 'Ücj jas la 'üsüs mvelé nun jis lal Mpapay po'ó. ²⁶ Ninana tepyala na, napj ma ca la cümon Mpapay lal nun mpes. Nun p'iyá ca la moná Mpapay lal, napj mpes lo moná mpes. ²⁷ Nun quelel la ntüj. Nasa toponé wa Dios mpe tjacuwis. Nin mpes Mpapay quelel la nusiji wa nun, ne 'ücj ca nsem nun lo moná jupj lal. ²⁸ T'üc' way Mpapay mpe tjacuwis. Nosis nt'a tjacuwis napj. Quina mis wa ca niswá nosis casá pem. Mpapay nt'a ca mis niswá —niná Jesús tjevelá.

²⁹ Nin tjevele na, jupj discipulopan tjowelepj jupj lal: —'Üsüs qjuisin 'yüsa velen quinam. Parábola mpes tulucj qjuisin 'yüsa lejay quinam. ³⁰ Cupj jus nlayecj quinam jipj pjü selen. Jis la 'üy secj p'in, jipj selen tsjan quelel lya 'üy yupj. Nin mpes pyonecj Dios mpe tjacuy jipj.

³¹ Jesús jis la tji'yüya:

—¿Ncu t'üc' way poné quinam? ³² Pjü ca nts'equenequé. Pjü ca nuwó nt'a nlawú, ne napj nasapj ca mo'os. Leñ way ca nin mpalas. Mop'in ma ca nasapj nsem napj, Mpapay napj nlal. ³³ Najas nun ma nin nujola nsem; najas 'üsüs mpatjaqué nun ncapj coñcó mpes. Nin mpes niná tjevelé nun jis lal. Nosis casá patja ma jisas napj, mpes malala ca nu mpalas neneyawá. Po ma locj tjejá. Napj más pünetsja lovin nosis nt'a patja jis lal. Lovin nin —nin tjevele Jesús.

Jesús Popay lal la tjemyona jupj lal japon mpes.

17 Jesús tecyawaja tjevele na niná discipulopan jis lal, jupj tjinyuca tsjun po'ó, tjevele Popay Dios lal. Tjevele: "Mpapay, quina ca ma pats'. Jipj nt'a ca mis niswá, jipj tjevelen jin. Sin tjü'üsüs lis mijin gentas napj pajal 'üsüs, pajal püné. Mpes wa napj mpes ca sin mü'üsüs wa jipj pajal 'üsüs, pajal püné. ² Jipj ntje'an 'ücj jis müjütütj pjü gentas. Mpes gente jipj ntje'an 'ücj lovin ca mpatjam jipj lal ca la mejay napj. Nin mpes la 'e mon gente sin mü'üsüs lis mijin napj 'üsüs, napj püné. ³ Yupj cyapj jacoñ na, ncapj jacoñ wa na, yupj lovin ca mpatjam jipj lal. Jipj pjaní t'üc' way Dios. Jipj nin tjejam jis capj la p'acj gentas, püna tjevelen jin.

⁴ "Nosis nt'a napj sin 'yüsa la tjejay jipj pajal 'üsüs, pajal püné. Pjü way tecyawaja la tjejay jipj ntjijütütj. ⁵ Mpapay, nosis cjuwatsja na p'in, cupj 'a mulutsja pajal pünetsja. Quina la 'e mon napj pajal püné ca nsem niswá jipj püt' nt'a, püna jin p'iyá.

⁶ "Napj sin 'yüsa la tjejay noyomes nenem jipj po'ó. Jipj ntje'an yupj, nosis casá patja sin popé. Yupj jipj jits'a'atsja yas nam, ne jipj ntje'an yupj quinam. Yupj la tjajay jipj tjevelen jin. ⁷ Quina yupj salejepj jipj ntje'an pjü. Jipj p'iyá nin la tjejay napj mpes. ⁸ Jipj tjevelen napj lal, napj tjevelé nin p'iyá yupj jis lal. Yupj jisas napj tjevelé. Salejepj t'üc' way napj jipj mpe tjacuwis. Topon wa jipj nin tjejam.

⁹ "Quina la 'e mon yupj mpes. Ma la 'e mon jipj ma jisas mpes. La 'e mon jipj ntje'an mpes p'in. Jipj jits'a'á way yupj, mpes quina la 'e mon yupj mpes. ¹⁰ Pjü napj nats'a'á, jipj jits'a'á wa; jipj jits'a'á, napj nats'a'á wa. Niná noyomes la p'a sin 'yüsa la tjajay napj pajal 'üsüs, pajal püné.

¹¹ "Nasa ca mis quinam napj nosis mpe. Mop'in ninana noyomes ca mpatjam nosis nt'a custjay. Napj jipj nt'a ca mis. Mpapay Dios, pajal 'üsüs way jimpe. Jipj ntje'an niná noyomes. Mpes najas jis majaman, jipj pjü 'ücj lejay mpes, ca yupj lovin cyapj ncoñcocj. Nin mpes yupj pjü nin p'in yola ca nsem yom pjaní jinwá, cupj jin p'iyá. ¹² Napj tüpü'üs na yupj jis lal, napj p'iyá lovin jis tjejamá, mpes lovin cyapj tocoñ yupj. Jipj püné mpes 'ücj nin la tjejay. Jis tjejamá ne p'a wa ma malala lis tji-ji. Ma pjaní leñ tjevyala. Pjaní p'in tjemey. Ma quelel cyapj cyoñcatsja jupj. Jupj lovin malala lajay popa p'iyatsja. Jipj Pyapel tjevele ca nin mpalas, ne nin tepyala, ca nin mpalas jipj Pyapel tjevelá.

¹³ "Quina ca mis jipj nt'a. Ninana tjevelé nosis nt'a 'os na p'in, yupj pajal 'ücj jisas la sejay, napj pajal 'ücj najas jinwá. ¹⁴ Nas tjevelé yupj jis lal tsjan niná jipj quelel ve-

len gente jis lal. Nosis nt'a patja ma jisas yupj quinam. Yupj ma yuwal yola nosis casá patja jis lal, napj jinwá. Napj ma wa yuwal nola nosis casá patja jis lal. Mpes nosis casá patja ma jisas yupj. ¹⁵ Ma la 'e mon jipj ca jis man yupj nosis mpe. Napj la 'e mon jipj ca majaman yupj, diablo ma malala lis mijis yupj. ¹⁶ Gente jipj nt-je'an ma nin p'in yola nosis nt'a patja jis lal. Nin p'iyá napj. Napj ma wa nin p'in nola nosis casá patja jis lal. ¹⁷ Sin tjü'üsüs lis mijin t'üc' way. Nin la mijin niná noyomes pajal 'üsüs witjacj ca nsem, ne ca yupj la mijicj jipj velen jin p'in. Pjü jipj velen t'üc' way. ¹⁸ Jipj nin tje-yyam nosis nt'a patja nt'a. Nin p'iyá napj sin tje-yyam wa yupj nosis nt'a patja nt'a. ¹⁹ Napj nin lejaj jipj velen jin lovin, ca 'üsüs jis mpalas yupj. Napj nin lejaj mpes, t'üc' way yupj 'ücj ca la mijicj wa jipj velen jin lovin.

²⁰ "Ma la 'e mon noyomes qui jatja mpes p'in. La p'a mpes 'a le mon wa. La p'a wa ca mponecj napj lal, niyom qui jatja javelepj mpes. Jipj lal velé yupj mpes wa. ²¹ Pjü mpes la 'e mon nin p'iyá ca yola nsem pjü, cupj jin p'iyá. Jipj napj mpes jac'; napj jipj mpes 'os wa. Mpa-pay, najas ca nin p'iyá nsem, yupj ca majatjum cupj mpes. Nin mpes nosis nt'a patja mponecj ca jipj nin tje-yyam. ²² Jipj la tje-yyam napj 'ücj la cüjay. Napj nin p'iyá la tje-yyam yupj jis lal. Napj la tje-yyam ca yupj 'ücj wa la qui-jicj, napj jin p'iyá. Nin mpes 'ücj nin p'iyá yola ca nsem yupj yuwá, cupj nin p'iyá qjuiyola jinwá. ²³ Napj yupj mpes 'os; jipj napj mpes jac' wa. Nin mpes 'ücj ca nin p'iyá yola yuwá t'üc' way. Nina jis tepyala na, nosis casá patja ca jus nlayecj jipj napj nin tje-yyam. Ca jus nlayecj wa jipj quelel la sejaj napj mpes japon, jipj quelel la nejaj jinwá.

²⁴ "Mpapay najas gente jipj ntje'an mpatjam wa napj pü'üs nt'a. Najas ne'aj ca jus nlayecj jipj la ntje-yyam napj pajal püné. Nosis cjuwatsja na, jipj quelel la nejajtsja, mpes jipj la tje-yyam niná napj mpes. ²⁵ Mpapay, jim 'a pajal 'üsüs. Nosis casá patja ma jis januctsja jipj; napj 'a jis nuactsja. Ninana noyomes jus nlay jipj nin tje-yyam. ²⁶ Napj sin 'yüsa la tje-yyam jipj mpes. Nawa ca sin 'yüsa la mejaj. Nin mpes jipj quelel la ntje-yyam jinwá, nin p'iyá ca quelel la mijicj yupj p'a wa, ne napj ca mpü'üs yupj jisas mo'ó", nin tjevele Jesús Popay lal.

Niyom pülücj tjiquil la tjilil Jesús.

(Mateo 26.47-56; Marcos 14.43-50; Lucas 22.47-53)

18 Jesús nin tjevele na niná, nepé tjemey jupj discipulopan jis lal. 'Üsú vequec j la pja na'aj po'ó tjil. Cedrón lotsja jupj, 'üsú vequec j la pja nt'a. Ne'aj sin lejeñ. Sin lejeñ mo'o tjemey Jesús, jupj discipulopan jis lal. ² Judas Jesús enemigopan jis capj p'yá'satsja jis la tjilil Jesús. Jupj selé watsja Jesús tjemey nt'a. La pülücj Jesús jupj discipulopan 'a jis tjimyula ne'aj, mpes selet-sja Judas. ³ Nin mpes Judas pajal pülücj jis lal tjac' militar romanopan, Jesús tjá'asa nt'a. Auxiliarpan nepénowa jis lal tjac' wa. Auxiliarpan sacerdote noyopan mpe tjiquil, fariseopan mpe wa tjiquil. 'Iyó jaw, lámpara jaw wa tjiquil. Pjü way 'ücj jis la palan tjiquil. ⁴ Jesús seletsja tsjan ca mpalas jupj quinam, pjü way

seletsja. Mpes Jesús pje'á tecyala la nütüsü yupj. Jis la tji'yüya:

—¿Pjacj lo palá nun?

⁵ Yupj jupj lal tjowelepj:

—Cupj le palacj Jesús, Nazaret mpe 'esepej jupj.

Jesús tjevele yupj jis lal:

—Napj ne Jesús.

Judas ne'aj wa tóñcatsja militarpan jis lal, auxiliarpan jis lal wa. Judas jis capj tjepeya'sa Jesús enemigopan jis la tjilil Jesús. ⁶ Jesús tjevele na: "Napj ne Jesús", yupj jis cjupe jin tjil, jis tyü'na. ⁷ Mpes Jesús jis la tji'yüya niswá:

—¿Pjacj lo palá nun?

Yupj jupj lal tjowelepj:

—Cupj le palacj Jesús, Nazaret mpe 'esepej jupj.

⁸ Jesús yupj jis lal tjevele:

—Napj nuwola tjevelé napj ne Jesús. Nun napj la no palá, mpes jis tja'ayá mal noyomes napj lal jatjá.

⁹ Jupj nin tjevele ca nin mpalas jupj Popay lal tjevelá. Yacjaj p'in nin tjevele Popay lal: "Napj jis tje-yyamá mpes ma pjaní leñ tjevyala jipj ntje'an popé".

¹⁰ Simón Pedro polomay tyá'atsja jupj. Polomay syults'a quinam ne'aj tjiquil popa jay lo jocj. Yom pjaní jay tje-yyo'o, pjots' li'inyampe taná t'yüjü jupj. Niná yomen Malco lotsja jupj. Mozo waytsja jupj sacerdote más püné mpes. ¹¹ Jesús ma jostsja pjots' tje-yyo'o. Mpes tjevele jupj lal:

—Vaina mo'o jas tje-yyama jipj polomay. Mpapay jos malala ne palá quinam. Najas jupj jos jin ca ma palas. Ma ca nts'equenes.

¹² Nin tjevele na, niyom pülücj ntji'liñ Jesús. Nin la tja-jay militar romanopan, yupj jis jepa 'ots'ipj, judiopan auxiliarpan 'ots'ipj. Tsupapj jupj pjwel po'ó. ¹³ Tjaman jupj judío püné nt'a mwalá way. Judío niná Anás lotsja. Caifás joyomtsja jupj. Joway sacerdote más pünetsja nin tepyala na. ¹⁴ 'In lacasana Caifás p'iyá tjevele judiopan jis jepapan jis lal más 'ücj yom pjaní mpa'is, ca ma nca'liñ judiopan pjü way.

Pedro tsyüpünú Jesús discípulo jupj.

(Mateo 26.69-70; Marcos 14.66-68; Lucas 22.55-57)

¹⁵ Simón Pedro Jesús cjuil tjemey campapé. Discípulo p'a wa cjuil tjemey wa. Sacerdote más püné ne'as jus tjinyuca discípulo niná. Si nucutsja mpes, jupj 'ücj wama tjemey wosis t'asiyú tjüwücj mo'ó, Jesús tjá'asa nt'a.

¹⁶ Pedro nawa tüwütüwú toñca jun vilicj nt'a. Tsjücjüim jun vilicj jyámatsja. Discípulo ma'ajapj si nucutsja sacerdote más püné, mpes niswa jun vilicj nt'a tjemey, tjevele jun vilicj jyama lal. Nin mpes Pedro lal tjac' t'asiyú tjüwücj mo'ó. ¹⁷ Jun vilicj jyama tjevele Pedro lal:

—¿Ncu Jesús discipulopan popa wa jipj?

Pedro tjevele:

—Nin tulucj.

¹⁸ Pajal tsjojósetsja. Mpes mozopan 'awa jus t'ol 'et-sjecj mpes. T'asiyú tjelejeñ jis la sis. Nin la tjajay wa militarpan. Pedro yupj jis lal toñca wa la sis.

Anás la tji'yüya Jesús lal. Jostsja tsjan mpes mveles malala la tjijá.

(Mateo 26.59-66; Marcos 14.55-64; Lucas 22.66-71)

¹⁹ Anás sacerdote más pünetsja püna p'in. Jupj la tji'yüya Jesús lal jupj discipulopan sin po'ó. La tji'yüya wa tsjan sin tji'yüsa la tjiiji jupj. ²⁰ Jesús jupj lal tjevele:

—Napj tjevelé pjü 'ücj jis la pjac nt'a. Wosis judiopan 'a si mulú nt'a sin 'yüsa la tjejay napj lovin. Dios wo nt'a sin 'yüsa lis tjejay wa, pjü judiopan 'a si mulú nt'a. Pe-qué tjevelé tulucj. ²¹ ¿Tsjan pjucj nin nla 'yüy napj? Pülücj tjejpjacañ napj tjevelé. Jis la tji'yüya tsjan tjevelé. Yupj salejepj.

²² Jesús nin tjevele na, auxiliar pjaní Jesús wola po'ó tyüla jupj. Ne'aj p'in tóñcatsja. La tji'yüya Jesús lal:

—¿Tsjan pjucj tjevelentsja nin jinwá, sacerdote más püné lal?

²³ Jesús tjevele jupj lal:

—Malala tjevelé tulucj. Napj malala tjevelé, pjü jis walap'a'a mvelen tsjan malala tjevelé. Napj 'ücj tjevelé, ¿tsjan mpes nawala po'ó tyül? —tjevele jupj.

²⁴ Yacjaya Anás Jesús jas tjejyama Caifás nt'a. Caifás sacerdote más pünetsja quinam. Jesús tsyu'pa tjemey.

Pedro niswa tsyüpünú Jesús discípulo jupj.

(Mateo 26.71-75; Marcos 14.69-72; Lucas 22.58-62)

²⁵ Mwalá way p'in, Jesús ne'aj toñca na p'in, Simón Pedro 'awa nt'a toñca süise. La p'a ne'aj lejeñtsja la tji'yüy jupj lal:

—¿Ncu jupj discipulopan popa wa jipj?

Pedro tsyüpünú. Tjevele:

—Nin tulucj nam.

²⁶ Yom p'a wa ne'aj tóñcatsja, mozo watsja jupj sacerdote más püné mpes. Mozo nenem pjots' jay tjejyo'o jopey. Pedro p'iyá mozo jopey pjots' jay tjejyo'o. Mpes jupj tjevele Pedro lal:

—Napj nola napj jis tjinyuc sin lejeñ nt'a Jesús lal.

²⁷ Pedro niswa tsyüpünú. Leñ way la tipiya costlyas.

Judiopan jis jepapan jisastsja jepa romano ca cus ntülüs Jesús.

(Mateo 27.1-2, 11-26; Marcos 15.1-15; Lucas 23.1-5, 13-25)

²⁸ Locopyaya yupj Jesús lal tjiil Caifás wo mpe. Jepa romano wo nt'a tjaman jupj. Pajal püstaptsja. Judiopan jis jepapan jisastsja jepa romano ca cus ntülüs Jesús.

Yupj p'iyá ma wama tjiil jepa romano wo mo'ó. Yupj yólatsja ma polel wama mal judío tulucj wo mo'ó. Judío tulucj wo mo'ó jil, malala nsem yupj Dios lal. Malala yupj Dios lal, ma ca polel nlajacj oveja pisis fiesta na, fiesta "Dios Qjuis Capa Nipj Tjemey" ló. ²⁹ Nin mpes jepa romano pje'á tjac' yupj nt'a. Jepa romano Pilato lotsja jupj. Jupj tjevele judiopan jis jepapan jis lal:

—Nawala tjowelé tsjan la tjiiji yom niná.

³⁰ Yupj jupj wola tjowelepj:

—Yom niná ma malala nyuca la qjuijistsja, ncupj ma ca 'ucumantsja cus cütül.

³¹ Yupj nin tjowelepj na, Pilato yupj jis lal tjevele:

—Nun p'iyá tjamanú jupj. Nun la tji'yüya ncu malala la tjiiji. Nun jis jepapan jajütütj jin la müjij jupj lal.

Yupj tjowelepj jupj lal:

—Ncupj qjuis jepapan jajütütj la 'ünan jupj. Jipj judío tulucj. Jipj jyütütj ma polel la qjuijicj niná ncupj.

³² Nin mpes nin tepyala Jesús tjevelá. Jupj tjevele cruz po'o ca mvalas, mpa'is. Judiopan ma salejepj la 'ünan cruz po'ó. Romanopan cruz po'o jis capj jatül. ³³ Pilato wo mo'ó tjemey niswá, tjevele ncuwim Jesús. La tji'yüya jupj lal:

—¿Ncu jipj judiopan jis jepa püné?

³⁴ Jesús la tji'yüya jupj lal:

—¿Ncu jipj p'iyá quelel selen mpes nla 'yüy niná? ¿Ncu p'a wa javelepj mpes nla 'yüy?

³⁵ Pilato tjevele:

—Napj p'iyá quelel selé tulucj. Judío tulucj nam. Jipj gente popa tucuman jipj napj nt'a, napj cyapj la tül. Sacerdote noypan p'iyá la tjajay niná. ¿Tsjan malala la tjejay jipj?

³⁶ Jesús tjevele jupj lal:

—T'üc' way Jepa napj, mop'in napj nosis casá jajütütj jin lejay tulucj. Napj cüjütütj nosis nt'a jajütütj jinwá, napj ca jis cüjütütj namozopan jis la palan judiopan jis lal, ma ma tjililiñ. Yupj ma nin la tjajay. Napj qui'á jajütütj jin tulucj.

³⁷ Mpes Pilato tjevele Jesús lal:

—Nin velen t'üc' jepa jipj.

Jesús jupj lal tjevele:

—T'üc' way. Napj ne jepa. Napj tjacuwis nosis casa'á t'üc' way la veles gente jis walap'a'á, napj selé mpes. Nin mpes tjacuwis napj. Gente quelel salejepj tsjan t'üc' way, yupj pjyacañ napj velé. Napj velé jin lajay wa yupj.

³⁸ Pilato tjevele Jesús lal:

—Ma polel jus cülayes tsjan t'üc' way.

Pilato nin tjevele na, niswa pje'á tjemey judiopan la nuactsja nt'a. Tjevele yupj jis lal:

—T'üc' la tji'yüy napj. Ma polel la veles jupj malala li jam. ³⁹ Napj lovin yom pjaní se jam cawilta mpe nun jis fiesta pyala na, fiesta 'Dios Qjuis Capa Nipj Tjemey' ló. Lovin nin lejay nun mpes. ¿Ncu nujisas Jesús se jam cawilta mpe nun mpes? Jupj judiopan jis jepa püné.

⁴⁰ Pilato tjevele na niná, yupj la tupuyupj:

—Ma qjuisas se jam jupj. Qjuisas Barrabás se jam. Barrabás pwequepj waytsja jupj.

Pajal la pjüts'üntsja Jesús mpes.

(Mateo 27.26-29; Marcos 15.16-19)

19 Nin tjevele na, Pilato jis tjiijyü'ta jupj militarpan mo'o jasüp Jesús 'üpü mpes, ne nin la tjajay yupj. ² Militarpan la tjüpjüts'ün wa Jesús. Yo pjwel jam jus tjulujupj Jesús jay la 'onsos. Jesús jay tjo'onsopj, corona jay tjá'asatsja jinwá. Je jas tucüipap wa. Jepa püné jas quip jin justa la tjajay. ³ La pülücj jupj wolap'a'a jiquil watsja, javeleptsja:

—Qjuisas 'ücj jyas mpü'üm. Jipj jepa püné judiopan jis lal.

Nin tjowelepj na, wola po'o jatültsja jupj.

Pilato ma quelel jyú'tatsja jis la 'ünan Jesús. La p'a jisastsja mpes la tjiji jupj.

⁴ Niswa pje'á tjac' Pilatá, judiopan tjatja nt'a. Tjevele yupj jis lal:

—Quina ca mvelé Jesús ncuwim, nun jus nucú. Mpes jus nlayé napj ma tjinyuc malala la tjiyam.

⁵ Mpes pje'á tjac' Jesús. Yo pjwel jam jay já'asatsja custjay jupj. Jas quip je militarpan jas tucüipap newa sa capyatsja jupj. Jesús tjac' na, Pilato judiopan jis lal tjevele:

—Jus 'unuca niná yomen.

⁶ Sacerdote noypan jus tjunuc na Jesús, yupj yümücj tjowelepj:

—Cruz po'o tjevyala jupj, mpa'is. Cruz po'o tjevyala jupj, mpa'is.

Nin p'iyá yümücj tjowelepj wa yupj jis militarpan.

Pilato tjevele yupj jis lal:

—Nam ma ca müjütütj niná. Nun p'iyá cruz po'o tjovalá jupj. Napj nasa la tji'yüy tjinyuc jupj. Napj velé jupj ma la tjiji nun welé jupj po'ó.

⁷ Judiopan tjowelepj Pilato lal:

—Jupj tjevele jupj p'iyá Dios Jatjam. Ncupj qjuis jepapan jajütütj ma polel la veles nenem. Jajütütj tepe'e nas ca cus ntül nin tjevele mpes.

⁸ Pilato tjapjaca na yupj nin tjowelepj, más lecj jéyatsja. Ma quelel si tülüsja jupj Jesús. ⁹ Wama tjemey jupj wo nt'a, tjevele Jesús lal:

—¿Ca'ampe 'esepj jipj?

Jesús ma lal tjevele.

¹⁰ Pilato ts'i tji'ina Jesús lal, ma lal tjevele mpes. Mpes tjevele Jesús lal:

—¿Ncu ma velen napj lal? Napj ca 'ücj jin cüjam, 'ücj wa ca cüjütütj cruz po'o cüvalacj, ca 'i quipats'.

¹¹ Jesús jupj wola tjevele:

—Dios 'e tje'aya 'ücj lo jütütj 'oyñ nyuca la cüjay napj lal. Dios ma que'as, jipj ma ca cüjütüsja 'oyñ nyuca la cüjay napj lal. Nin mpes yom p'a wa más malala la tjiji jipj lal, jupj nlal tjac' jipj nt'a.

¹² Jesús nin tjevele na, Pilato pajal quelel se jamatsja Jesús. Mop'in yümücj tjowelepj judiopan:

—Jipj se jam niná, romanopan jis jepa püné jomica tulucj jipj. Jesús vele jupj p'iyá jepa püné. Yom pjaní nin vele jepa püné wa jupj, enemigo jupj romanopan jis jepa püné lal.

¹³ Pilato nin tjapjaca na yupj tjowelepj, pje'á tjac' Jesús lal. Pilato silla casá tjá'asa nin la veles ncu cus ntülüs Jesús. Nin mpes niná sillas. Jupj palá 'etjele na silla casa'á, pjü jus nlay jupj ca mveles quinquam ncu sa tül. Silla nt'a Gabato ló ne'aj. Ncupj velecj "Pe Noypan 'Ama'á". ¹⁴ Judiopan newa fiesta lajaytsja, fiesta "Dios Qjuis Capa Nipj Tjemey" ló. Yacjaj pjü 'ücj lajaytsja ya mpes, ya ma polel tsji' la mijicj fiesta mpes. Lots'ac' culupwen nt'a já'asa nas. Pilato judiopan jis lal tjevele quinquam:

—Jus tjunuca nujepa püné.

¹⁵ Pilato nin tjevele na, yupj yümücj tjowelepj:

—¡Tjü'ü'na jupj! ¡Tjü'ü'na jupj! Cruz po'o tjevyala, mpa'is.

Pilato tjevele yupj jis lal:

—Malala nyuca nujola nun. Malala nin nujisas napj ca müjütütj yupj ca cruz po'o mvalacj nujepa püné.

Sacerdote noypan jupj wola tjowelepj:

—Romanopan jis jepa püné, cupj qjuis jepa püné jupj. Leñ p'am.

¹⁶ Mpes Pilato tjijyü'ta yupj jisastsja jin ca nsem. Tji-jyü'ta militarpan Jesús cruz po'o ca mvalacj.

Yupj Jesús cruz po'o tjovalapj la 'ünan.

(Mateo 27.32-44; Marcos 15.21-32; Lucas 23.26-43)

¹⁷ Niná tjijyü'ta mpes militarpan tjil Jesús lal. Jesús p'iyá cruz tjamá jamatsja. Jay Pjucj Cjüele lotsja ne'aj, jupj tjemey nt'a. "Gólgota" tjowelepj judiopan jis tin.

¹⁸ Ne'aj Jesús cruz po'o tjovalapj. Niyom p'a wa mat'eyá cruz po'o jis tjovalapj wa p'a wa cruz po'ó. Jesús t'empe jis tjovalapj. Jesús tóñcatsja culupwen yupj jis lal. ¹⁹ Pilato tjijyü'ta tabla mpaquec, Jesús jay pjucj nt'a lo valas cruz po'ó. Tabla niná mo'o tepyaca tsjan mpes cus tül Jesús. Ninana tepyacá niná:

NINANA JESÚS, NAZARET MPE 'ESEPJ.

JEPA PÜNÉ JUPJ JUDIOPAN JIS LAL.

²⁰ Jesús cruz po'o tjovalapj nt'a ne'aj way p'in Jerusalén nepem. Nin mpes judiopan pülücj mo'o tjowelepj niná mo'o tepyacá. Jis tin cont'e mpes tepyaca, judiopan jis tin pjaní wa, pjaní wa romanopan jis tin, pjaní wa griegopan jis tin. ²¹ Sacerdote noypan judiopan sin popé, ma jisastsja niná tepyacá. Mpes yupj Pilato lal tjowelepj:

—Po ma tepyaca: 'Jepa püné jupj judiopan jis lal'. Más 'ücj mpaquen: 'Ninana yomen tjevele jupj jepa püné judiopan mpes'.

²² Pilato yupj jis wala tjevele:

—Napj tepyac jinwá ma'ajam lovin.

²³ Militarpan Jesús cruz po'o tjovalapj na, natj yupj Jesús jas quip. Militar yulupjana jätjatsja ne'aj, mpes Jesús jas quip la tequemañ, jis tja'ayapj yuwá, yulupjana yuts'a'á. Natj wa Jesús jas quip wampa, pajal 'üsüs waysjsja niná. Jupj jas quip wampa jus tjulul tulucj, jas toptsja la p'in. ²⁴ Mpes militarpan yuwá tjowelepj:

—Po ma la tequemam niná. Mpjelaquec nucucj pjacj nta'es niná.

Ne nin la tjamay yupj. Dios Popel tjevele ca nin la mijicj yupj, ne t'üc' way nin la tjamay, jupj Popel tjevele jinwá. Dios Popel tjevele:

"Nin quip la tequemañ, jis tja'ayapj yuwá. Tjepjelañ tjunuc pjacj nta'es nin quip."

Ne nin la tjamay militarpan.

²⁵ P'a wa ne'aj lejeñtsja cruz toñca nt'a, ne'aj p'intjsja 'in. Pjaní wa Jesús jamaytsja, pjaní wa Jesús jomaj, pjaní wa María, Cleofas jats'om, pjaní wa María Magdalena lotsja jupj. ²⁶ Discípulo pjaní ne'aj p'in toñca watsja cruz toñca nt'a. Jesús pajal quelel líjitsja jupj. Mpes Jesús tjinyuca na discípulo niná ne'aj way p'in jamay toñca mpe, jupj tjevele jamay lal:

—Namay, niná jipj jetjam quinquam.

²⁷ Jesús tjevele wa discípulo niná lal:
—Ninana jemay quinam.
Mpes nin jawas p'iyá discípulo niná Jesús jamay lal
tjemey jupj wo nt'a lo püt'üs.

Jesús tepe'e.

(Mateo 27.45-56; Marcos 15.33-41; Lucas 23.44-49)

²⁸ Locopyaya Jesús seletsja pjü t'üc' la tjiij Dios jostsja
jin.

—'Üsú nive —tjevele jupj.

Dios Popel tjevele nin ca mveles, mpes niná tjevele
na, t'üc' la tjiij Dios Popel tjevelá.

²⁹ Uva 'üsú 'ona ne'aj já'asatsja botella mo'ó. Mpes
esponja tji'its'a la tjajay uva 'üsú lal, yo hisopo ló po'ó
tsupapj, viyá teczyacaná Jesús lo müs. ³⁰ Jesús tjemü'ü
na niná, tjevele:

—T'üc' la tjejay quinam.

Tjevele na, jay t'yoca, tepe'e.

³¹ Nin jawas pjü 'ücj lajaytsja ya mpes, ya ma polel
tsji' la mijicj fiesta mpes. Judiopan ma jisastsja niyom
jis p'üy newa cruz po'o velañ ts'ac' niná yupj ma polel
tsji' lajay na, sábado nsem. Sábado ma tsji' lajay jawas
tsjay 'üsüstsja fiesta mpes. Nin mpes yupj la tjomon Pi-
lato lal militarpan niyom jis tecj la 'ul, más 'in leñ way
nca'liñ. La tjomon wa palá jis la cutj jis p'üpan
tecyaliñ na. ³² Mpes militarpan cruz tjelejeñ nt'a tjiil.
Nin jawas p'iyá niyom mat'e cruz po'o tjovalapj Jesús
lal. Quina yom mwalá tüecj la tju'ul. Locopyaya yom
ma'ajapj tüecj la tju'ul wa. ³³ Ma la tju'ul Jesús tüecj.
Jesús toñca nt'a ne'as tjiquil na, jus tjunuc nas tepe'e
quinam. Mpes ma tju'ul jupj tüecj.

³⁴ Militar pjaní Jesús wüints'il po'o tsjyaca yo jay
ts'ülül lal. Leñ way 'as tepyala, 'üsú wa tepyala. ³⁵ Napj
p'iyá tjinyuc nin tepyalá, mpes velé napj tjinyuc. Velé
t'üc' velé. Nin velé ca 'ücj mponé wa nun. ³⁶ Pjü niná
tepyala pjü nin la pal Dios Popel tjevelá. Jupj Popel
vele: "Jupj cjüele popé ma ca pjaní la c'ulim". ³⁷ P'a nt'a
Dios Popel mo'ó vele wa: "Jupj 'atsjac, tjü'ünan, jus nu-
cucj wa ca yupj".

Jesús jüp'üy tüpüntüpj pe jul mo'ó, neven nt'a.

(Mateo 27.57-61; Marcos 15.42-47; Lucas 23.50-56)

³⁸ Pjü niná tepyala na, yom pjaní Pilato nt'a tjemey, la
tjemyona Jesús jüp'üy la toc. Pilato tjevele 'ücj la ta'es
jupj jüp'üy, mpes tjac', palá nt'ya jüp'üy. Yom nin la tjiijá
José lotsja. Arimatea mpe 'eseptsja jupj. Jesús discípulo
watsja. Lecj jéyatsja la p'in judiopan jis jepapan jis lal,
mpes lyájasa wínetsja püna p'in; püna ma véletsja la
p'a jis lal jupj cus tecoña Jesús. ³⁹ Nicodemo tjac' wa
José lal Jesús jüp'üy la ta'es. Püna jupj püste na tjac',
tjinyuca Jesús. Nicodemo pomada teque'e Jesús jüp'üy
jas la cjolol. Pomada mirra mpes la tjajay, áloe mpes la
tjajay wa, 'üsüstsja pajal. Pomada pajal püné teque'e,
quintal pjaní jinwá tü waytsja. ⁴⁰ Mpes yupj manas tjat'
Jesús jüp'üy, 'ücj la tjajay la toc, judiopan lajay jinwá.
Pomada pülül jas tjocjolol, jas tjüwü'ün Jesús. ⁴¹ Ne'aj
way p'intjsja Jesús cruz po'o tjovalapj mpe, ne'aj sin
lejeñ. Sin lejeñ nt'a pe jultsja, neven nt'a, tecya'liñ mo'o

la püntüpj. Nawa mo'o püntü secj tepe'á pe jul mo'ó.

⁴² Mpes Jesús jüp'üy pe jul tüpüntüpj, ne'aj p'intjsja
mpes. Ts'ac' niná nasa cyawájatsja, ts'ac' 'ücj lajaytsja
ya mpes. Ya ma ca polel tsji' la mijicj. Nin mpes ma p'a
wa la tjajay.

Jesús jas tjiijyünsa la püt'üs niswá.

(Mateo 28.1-10; Marcos 16.1-8; Lucas 24.1-12)

20 Domingo na, María Magdalena ne'as tjemey pe
jul nt'a. Pajal püstaptsja, jaw secj p'in. Jupj tjinyu-
ca jun vilicj jun cjol quinam. Pe jomwen jul nt'a tjo'on-
sopj nawaja'a, jas tentené, jun cjol tepyala quinam.

² Mpes ts'uequené, Simón Pedro nt'a tjemey, discípulo
p'a wa nt'a wa. Jesús pajal quelel líjitsja discípulo niná.
María Magdalena tjevele yupj jis lal:

—Yupj pje'á tjaman qjuis Jepa jüp'üy pe jul mpe. Cupj
ma selecj ca'aj tüpüntüpj jupj.

³ Mpes Pedro tjemey. Discípulo ma'ajapj cus tecoña-
ca. Pe jul nt'a jiltsja Jesús jüp'üy tüpüntüpj nt'a. ⁴ Man-
as ts'equeneñ, mop'in discípulo ma'ajapj más 'in
yümücj tjemey, más 'in leñ way ne'as tjemey pe jul nt'a.

⁵ Jay t'yoca, tjinyuca. Tjinyuca pülül newa patja, jüp'üy
leñ. Ma wama tjemey jupj. ⁶ Locopyaya ne'as tjemey
wa Simón Pedro. Jupj pe jul tjemey. Tjinyuca wa pülül
newa ne'aj pátjatsja. ⁷ Tjinyuca wa pülül jay tsyú'patsja
jas tjan tüpü'ü, jas tjüwü'ün pú'ütsja. Ma pülül la p'a lal
pü'ütsja.

⁸ Discípulo ma'ajapj mwalá way ne'as tjemey pe jul
nt'a, jupj newa pje'á toñca. Simón Pedro wama tjemey
na, discípulo ma'ajapj wama tjemey wa. Tjinyuca wa,
mpes jupj tepyona Jesús niswa pü'ü. ⁹ Nawa ma sin
'yüsatsja Dios Popel tjevelá Jesús mpes. Tjevele tepe'e
na, Dios jostsja jupj ca jas mäjünsüs, mpü'üm niswá.

¹⁰ Discipulopan manas pje'á tjiquil pe jul mpe, jis wa
nt'a tjiil yupj.

María Magdalena jus tjinyuca Jesús.

(Marcos 16.9-11)

¹¹ María Magdalena newa pje'á tóñcatsja pe jul nt'a, li
piyutsja. Nawa li piyutsja, jay t'yoca, tjinyuca pe jul
mo'ó. ¹² Jupj tjinyuca angelpán mat'eyá. Pje way sin
quiptsja yupj. Jesús tüpü'ü nt'a já'tjatsja yupj. Jesús jay
pjucj tüpü'ü nt'a já'asatsja pjaní wa. Tsjom tapatja nt'a
já'asatsja ma'ajapj. ¹³ Yupj la tjü'üy María Magdalena
lal:

—¿Tsjan mpes li piyun?

Jupj tjevele yupj jis lal:

—Yupj pje'á la ts'i Nejepa, ne ma selé ca'aj tüpüntüpj
jupj.

¹⁴ Nin tjevele na niná, cjüipe tjinyuca. Jupj jus tjinyuca
Jesús tóñcatsja ne'aj. Ma seletsja jupj Jesús. ¹⁵ Jesús la
tji'yüya jupj lal:

—¿Tsjan mpes li piyun? ¿Pjacj le pal jipj?

María Magdalena jólatsja jupj sin lejeñ nt'a tsji' líjits-
ja. Mpes tjevele Jesús lal:

—Jipj tjam tepe'á, nawala tjevele ca'aj tjam tipyün-
tün jupj. Mpes napj ca mis, ca man 'üsüs nt'a.

¹⁶ Jesús jupj ló tjevele.

—María —tjevele jupj.

Mpes María niswa cjüipe tjinyuca, tjevele Jesús lal:

—Raboni. (Ninana javelepj judiopan Dios mpes sin 'yüsa liji lal.)

¹⁷ Jesús tjevele jupj lal:

—Po ma ntjutjilila. Custjay wine secj Mpapay pü'ü nt'a. Mpes jutja quinam napj mpülücpan nt'a. Tjevele yupj jis lal napj ca mis Mpapay pü'ü nt'a. Jupj napj Mpapay, nun jis Papay wa. Jupj napj Dios, nun jis Dios wa —nin tjevele Jesús.

¹⁸ Mpes María Magdalena tjemey, tjevele discipulopan jis lal: "Nasa jus tjinyuc qjuis Jepa Jesús". Tjevele wa Jesús jupj lal tjevelá.

¹⁹ Nin jawas p'iyá, domingo püste na, discipulopan 'a jis tjimyula wa mo'ó. Lacj jeyaptsja yupj judiopan jis jepapan jis lal, mpes jun t'olon jun vilicj. Leñ way Jesús lay tepyala yupj jis lal. Yupj lejeñ culupwen nt'a tóñcatsja jupj. Tjevele yupj jis lal:

—Ma nujola t'as pjü mpes. 'Üsüs mpatjaqué.

²⁰ Niná tjevele na, jis tje'yaya tjunuc jupj mos, wüints'il 'at'anca nt'a 'ots'ipj. Discipulopan pajal 'ücj jisastsja jus tjunuc. ²¹ Jupj niswa tjevele yupj jis lal:

—Ma nujola t'as pjü mpes. Mpapay nin tjejyama nosis casá. Nin p'iyá napj nusin jyam quinam, ca nun tsji' lal müji napj mpes.

²² Nin tjevele na, yupj lejeñ nt'a taná tjejyó. Tjevele yupj jis lal:

—Na'ata nun Dios Cjües. ²³ Napj nu 'ya nun 'ücj la p'a jis lal welé Dios perdonar la siji quinam yupj malala la tjajay. Nun welé na niná, t'üc' way Dios perdonar la siji. Nu 'ya wa 'ücj welé la p'a jis lal Dios newa ma perdonar la siji yupj malala la tjajay. Nin welé na, t'üc' way Dios ma perdonar la siji —nin tjevele Jesús jupj discipulopan jis lal.

Jesús lay tepyala Tomás lal.

²⁴ Jesús tjac' na discipulopan tjatja nt'a, leñtsja Tomás. "Pjaní Popa Mat'eyá" lotsja wa Tomás. Jesús apostolpan dóceya popa watsja jupj. ²⁵ Mpes locopyaya discipulopan p'a witjacj Tomás lal tjowelepj:

—Nasa jus tjinyucuj qjuis Jepa Jesús.

Tomás tjevele yupj jis lal:

—Napj ma nyuc clavo mo'o t'yüjü mpe jupj mos nt'a, napj ma mo'o se jam namas clavo mo'o t'yüjü mpe, napj ma ca cüpon t'üc' way jupj pü'ü niswa. Napj ma namas mo'o se jam wüints'il 'at'anca mo'ó, ma ca cüpon napj.

²⁶ Locopyaya, ts'ac' ocho tjejyawca na, Jesús discipulopan niswa wa mo'ó 'a mulú tjatja. Tomás yupj jis lal já'asa watsja quinam. Jun t'olontsja jun vilicj; Jesús lay tepyala la p'in yupj jis lal. Yupj lejeñ culupwen nt'a tóñcatsja. Tjevele:

—Ma nujola t'as pjü mpes. 'Üsüs mpatjaqué.

²⁷ Nin tjevele na, tjevele wa Tomás lal:

—Tjinyuca namas. Myas mo'o jas tjejyama namas mo'ó, clavo mo'o tjemey mpe. Myas mo'o jas tjejyama wa newints'il mo'ó. Ma pajal jey c'a t'as jipj. Tepyona jipj napj pü'üs niswa —nin tjevele Jesús Tomás lal.

²⁸ Tomás Jesús lal tjevele:

—Jipj napj Nejepa, jipj napj Dios wa.

²⁹ Jesús tjevele jupj lal:

—Jipj nus tjinyuc mpes pyon quinam jipj. P'a wa ma nus tjunuc, mop'in japon yupj. Nin mpes yupj pajal 'ücj jisas liji Dios —nin tjevele Jesús.

Ninana papel pjü sin 'yüsa liji Jesús ne Dios Jatjam.

³⁰ Jesús discipulopan tjunuc jupj la tjiji. Papel niná vele wa tsjan niná Jesús la tjijá. Pajal 'üsüs la tjiji sin la 'üsüs jis la jay jupj ne Dios Jatjam. Discipulopan tjunuc pajal la pülücj 'üsüs la tjiji papel niná ma pjü way vele.

³¹ Nepénowa tepyaca p'in. Tepyaca nusin 'yüsa lo jay, ne ca mponé nun Jesús ninana Yomen Dios jas tjejyama qjuis capj la p'acj. Dios Jatjam jupj. Mpes nun poné na jupj lal, Dios lal ca mpatjaqué lovin, nun Jesús cus tocoñcó mpes.

21 Locopyaya Jesús niswa lay tepyala discipulopan jis lal, 'üsú püné la nt'a. Tiberias lotsja jupj, 'üsú.

Pajal la pünetsja, pajal campwila watsja. Ninana Jesús la tjiji lay tepyala na. ² Discipulopan nepenowá 'a mulú jätjatsja. Simón Pedro pjaní watsja, pjaní wa Tomás ("Pjaní Popa Mat'eya" lotsja jupj), Natanael pjaní wa. Natanael Caná mpe 'eseptsja, Galilea mpe se jütütj mpe. Zebedeo jatjampan yupj jis lal jatja watsja. Discipulopan p'a wa mát'eya yupj jis lal jatja watsja.

³ Simón Pedro yupj jis lal tjevele:

—Napj ca mis nts'icjucj.

Pjü way p'a witjacj jupj lal tjowelepj:

—Ncupj ca nlaca wa jipj lal.

Mpes yupj tjil. Barco jul mo'o tjil la ts'icjucj; mop'in püste cus tüpwes ma la tocoy yupj. ⁴ Nasa quelel jyawca na, 'üsú la nt'a tóñcatsja Jesús. Discipulopan ma salejeptsja jupj Jesús. ⁵ Mpes Jesús tjevele yupj jis lal:

—¿Ncu nasa to'á cjulun?

Yupj wola tjowelepj:

—Cjuwá.

⁶ Jesús tjevele yupj jis lal:

—Barco li'inyampe la ts'iyá ataraya. Ne'aj pje'á la ncoyé ca.

Mpes yupj mo'o la ts'i ataraya Jesús tjevele nt'a. Pajal pit'a tepyala ataraya cjulun lal, mpes yupj ma polel wama tüpüntüpj atarayas barco mo'ó. Tütsja pajal. ⁷ Jesús pajal quelel líjitsja discipulo pjaní. Ninana discipulo Pedro lal tjevele:

—'Üsú la nt'a toñca ncupj qjuis Jepa jupj.

Jupj tjapjaca na niná, jupj pülül pje'apa jas tücüi'pe. Jupj jas tji'ipe yas nam cjul la ts'icjucj. Mpes jas tücüi'pe na, 'üsú mo'o ntolo, la tjemey tjemey 'üsú la nt'a. ⁸ La p'a discipulopan barco mo'o tjiquil, la tjolocjocj cjulun ataraya mo'ó. Barco campa tuluctsja 'üsú la nepem. Ne'aj waytsja p'in, cien metro ca nacj. ⁹ 'Üsú la nt'a tjil na, 'etsjecj 'awa tjunuc. Cjul püné 'yü-matsja, pan jatja watsja ne'aj. ¹⁰ Jesús tjevele yupj jis lal:

—Cjul nepénowa nca'á ma 'e, cjulun po quina 'its'u'cú popé.

¹¹ Mpes Simón Pedro barco mo'o tjemey niswá, ataraya 'úsú la nt'a la tjelyo'cja. Cjul noypan pajal pülücj mo'o pátjatsja, ciento cincuenta y tres mo'o pátjatsja. Mop'in ma t'anca ataraya. ¹² Jesús tjevele discipulopan jis lal:

—Nculá nlajá.

Ma yupj popa quelel la 'üytsja Jesús pjacj ne jupj. Yupj jus nlay qjuis Jepa Jesús jupj. ¹³ Jesús 'awa nt'a tjac', pan nt'ya, pjü jis tje'yaya. Cjulun jis tje'yaya wa.

¹⁴ Nasa la cónt'eya Jesús lay tepyala jupj discipulopan jis lal, jupj jas tjijyünsa, niswa nyucunú tepyala na.

Jesús Pedro lal tjevele.

¹⁵ Yupj tecyawaja tjalá naya, Jesús Simón Pedro lal tjevele:

—Jipj Simón, Jonás jatjam. ¿Ncu más quelel la nejay jipj yupj jis lal?

Jupj tjevele Jesús lal:

—Jipj napj Nejepa. Jipj selen napj quelel la 'ejay.

Mpes Jesús tjevele jupj lal:

—Napj lal japon sin tjü'üsüs lis mijin napj mpes. Yupj napj no'oveja tsjictjacj jinwá.

¹⁶ Niswa tjevele Jesús jupj lal:

—Jipj Simón, Jonás jatjam. ¿Ncu t'üc' way quelel la nejay jipj?

Jupj tjevele Jesús lal:

—Jipj napj Nejepa. Jipj selen napj quelel la 'ejay.

Mpes Jesús tjevele jupj lal:

—Tjejyama napj mpes japon. Napj no'oveja jinwá yupj.

¹⁷ Jesús niswa tjevele jupj lal, la con tjevele nasa:

—Jipj Simón, Jonás jatjam. ¿Ncu t'üc' way jipj quelel la nejay?

Pedro 'aplijila tepyala la con la tji'yüya Jesús ncu quelel liji jupj. Jupj tjevele Jesús lal:

—Nejepa jipj. Jipj selen pjü. Jipj jus nley napj quelel la 'ejay.

Jesús tjevele jupj lal:

—Napj mpes japon sin tji'yüsa lis mijin napj mpes.

Napj no'oveja jinwá yupj. ¹⁸ Jipj tjamacjastsja na, jipj jin quipaptsja, jipj jaytsja wa jipj quelel jaytsja nt'a.

Co'müy na, p'a casá ca mpalas. Jepjel la mpactan ca, ne p'a ca jin nqui'pas. Jipj ma quelel jay nt'a ca mya manus. T'üc' way niná —nin tjevele Jesús Pedro lal.

¹⁹ Jupj tjevele niná jas mü'üsüs la mijis nin ca mpalas Pedro lal, mpa'is jupj. Nin ca mpalas mpes ca p'a wa sin mü'üsüs Dios pajal 'üsüs, pajal püné. Jesús niná tjevele na, tjevele wa Pedro lal:

—Ncapj tecyoñca jipj lovin.

²⁰ Pedro la nujuya, tjinyuca. P'a discípulo jus tjinyuca cjüil tjac'. Jesús pajal quelel líjitsja niná discipulú. Jupj p'iyá Jesús jun 'asas tjemey discipulopan 'a mulú tjalá na, Jesús ma tepe'e na p'in. Jupj Jesús lal la tji'yüya pjacj ca mim jis lal ncuwim jupj enemigopan jis la tjilil jupj. ²¹ Mpes Pedro jus tjinyuca na niná discipulú, la tji'yüya Jesús lal:

—¿Tsjan ca mpalas niná yom lal?

²² Jesús tjevele Pedro lal:

—Ca nacj napj najas jupj pü'ü napj tjacuwis nas. Jipj ma ca nin jele nsem nepes. Ncapj tecyoñca jipj lovin.

²³ Jesús nin tjevele mpes, qjuis pülücpan pülücj tjow-elepj niná discípulo ma ca cüpa'is. Jesús ma tjevele niná discípulo ma ca mpa'is lovin. Jupj tjevele: “Ca nacj napj najas jupj pü'ü napj tjacuwis nas. Jipj ma ca nin jele nsem nepes.”

²⁴ Napj p'iyá niná discipulú. Napj p'iyá nin velé la p'a jis lal napj tjinyuc. Napj tepyac niná. Cupj selecj napj velé t'üc' way.

²⁵ P'a wa pajal pülücj la tjiji Jesús, ma tepyac qui'á. Napj nola napj pjü cüpac, cjuwá nosis mo'ó ca'aj cüpa-jatj papel pjü. Nasa tecyawaja tepyac.

HECHOS

Jesucristo tjevele Dios Cjües ncuwim.

¹ Teófilo, püna 'in napj tepyac Jesucristo la tjiáj. ² Tepyac wa jupj sin tji'yüsa la tjiáj. ² Nosis nt'a tjuwine na, apostolpan lis t'ya. Jupj tjiyjü'ta yupj ca nin la mijicj jupj tjevele jin. Jupj tjevele Dios Cjües nin jostsja jupj velá. ³ Jesucristo pajal malala tepyala, tepe'e. Lopyaya jas tjiyjünsa, tüpü'ü niswá. Nin tepyala na, ts'ac' cuarenta lay tepyala apostolpan jilal. La pülücj lay tepyala. Jupj la tjií mpes yupj sin tji'yüsa jupj tüpü'ü niswá. Jupj sin tji'yüsa lis tjií Dios jyü'ta po'ó. ⁴ La pjaní jis tjiyjü'ta:

—Ma pje'á lowa custjay Jerusalén mpe. La tjunucú nun Dios Cjües jac' mpes. Mpapay tjevele jupj Cjües jas majamas nun nt'a. Napj tjevelé nun jilal nin ca mpalas. ⁵ Juan bautizar lis tjií 'üsú mpes la p'in. Más 'üsüs ca nu mpalas quinam. Dios ca nu ma'ayas jupj Cjües. Ts'ac' pjaní way p'in tepyala na ca nin mpalas —nin tjevele Jesucristo.

Jesucristo tjemey tsjun po'ó.

⁶ Apostolpan 'a jis tjiimyula na Jesucristo lal, tjowelepj jupj lal:

—Qjuis Jepa, jipj selen la p'a way jajütütj quinam israelpan jis lal. ¿Ncu leñ way ca mal yupj, israelpan jis la jütütj yupj p'iyá? ¿'Ona ca nin la mijin, Dios Popel vele jinwá?

⁷ Jesucristo jis wala tjevele:

—Mpapay jos nun ma ca jus nlayé tsjan jawas ca nin mpalas. Jupj p'in selé tsjan jawas niná ca la mijis israelpan jis lal. ⁸ Najas p'a wa ca jus nlayé. Dios Cjües nu-jisas mo'o tjemey na, ca 'üsüs polel la müjí nun. Ca polel mvelé la p'a jilal napj mpes. Napj mpes solejé mpes ca mvelé. Nin ca la müjí Jerusalén nt'a, Judea nt'a 'ots'ipj, Samaria nt'a 'ots'ipj, nosis casá jas tüpwes ca nin la müjí —nin tjevele Jesucristo.

⁹ Jesucristo t'üc' tjevele na, Dios tsjun po'o tjemeyana jupj. Tjemey na, apostolpan jus tjunuc. Mol mo'o tjemey. Mol mpes ma polel jus tjunuc tsjun po'ó tjemey na. ¹⁰ Newa januctsja. Januctsja na, ángel mat'e lay jis tepyala yupj nt'a. Niyom jinwá yustaptsja yupj. Yupj sin quip pje waytsja. ¹¹ Tjowelepj:

—¿Tsjan mpes tsjun po'o nucú? Tjunuc Jesucristo tjemey tsjun po'ó. Nin p'iyá ca ncuwim niswá —nin tjowelepj.

Yupj la t'apj Matías, apóstol nsem jupj.

¹² Mpes yupj tjiil joc' mpe, joc' niná Olivos ló. Tjiil Jerusalén nt'a. Ne'aj p'intjsja; judiopan 'ücj ne'aj tjiil sábadó na, nin jawas ma polel campa jiltsja. ¹³ Wosis cuarto viyapa mo'o tjiil. Ne'aj tapátjatsja yupj quinam, apostolpan. Ne'aj tjátjatsja Pedro, Jacobo 'ots'ipj, Juan 'ots'ipj, Andrés 'ots'ipj. Tjátjatsja wa Felipe, Tomás 'ots'ipj, Bartolomé 'ots'ipj, Mateo 'ots'ipj. Tjátjatsja wa Jacobo (jupj ne Alfeo popa), Simón 'ots'ipj. (Simón le palánatsja jepa lal, jepa israelpan popa tulucj. Nin mpes “Israel Mpes Jola” lotsja wa jupj.) Judas já'asa watsja (jupj ne Jacobo pópatsja). ¹⁴ Pajal la pülücj 'a jis tjiimyula jis la veles Dios lal. Nequem nepenowá tjiquil wa, Jesucristo jamay 'ots'ipj, Jesucristo jatjaypan 'ots'ipj, tjiquil wa; 'a jis tjiimyula yupj tjatja nt'a.

¹⁵ P'a jawas Jesucristo lal japon witjacj ciento veinte 'a jis tjiimyula. Pedro jas tjiyjünsa, tjevele: ¹⁶ “Natjampan, nun solejé püna David papel tepyaca Judas po'ó. Tepyaca Dios Cjües jostsja nin tepyaca jupj. Tepyaca Judas ca nin la mijis, ne nawaja'a Judas nin la tjií David tepyaca jin p'iyá. Dios Popel tjevele ca nin la mijis, mpes nin la tjií. Judas niyom jis ticyuna, Jesucristo la tjiil.

¹⁷ Judas cupj sin pópatsja. T'üc' way Jesucristo la t'ya jupj 'ots'ipj, Dios mpes tsji' la tjií 'ots'ipj. ¹⁸ Mop'in nin, pasal malala la tjií Jesucristo lal. Yupj t'emel tja'ayapj Judas, jupj malala la tjií mpes. 'Amá jaylacj la tjií t'emel niná mpes. Ne'aj wolap'a'a tyüla, jupj col tjopjolta. Juts'ul pje'á palá tinca. ¹⁹ Pjü way Jerusalén po'o patja sin tji'yüsa nin tepyalá. Mpes 'amá niná jupj jaylacj la tjií yupj ló la t'apj. Acéldama lotsja momas ne'aj. Yupj jis tin javelepj yupj, mpes Acéldama javelepj. Cupj velecj: “Amá 'As'”, Pedro nin tjevele.

²⁰ Pedro tjevele niswá: “Püna Dios mpes tjenejets'eñ tapac mo'ó yom pjaní tepyaca Judas po'ó:

‘Pjü ca mal jupj wo mpe. Wo mo'ó cjuwá ca nsem.

Ma ca p'a mpü'üm jupj wo nt'a.

Jupj ma polel sin 'yüsa la mijis quinam.

La p'a ca nin la mijis quinam jupj la tjiáj, nin tepyaca yom pjaní. ²¹ Mpes yom p'a wa apóstol nsem qjuisas, Judas tepe'e mpes. Ca mveles la p'a jilal Jesucristo jas tjiyjünsa, pü'ü niswá. La p'a pülücj lovin qjuis capj tocoñ, qjuis Jepa Jesucristo cus tecyoñcocj na. ²² Yupj qjuis capj tocoñ, tjunuc Juan el Bautista bautizar la tjií Jesucristá. Lovin qjuis capj tocoñ. Yupj tjunuc pjü way Jesucristo la tjiáj. Jesucristo qjuisin tji'yüsa la tjií na, pjü tjepjyacañ yupj. Cupj quuilal tjelejeñ, Dios jupj tjemeyana na tsjun po'ó. Mpes yupj sin

popa ca pjaní la nt'acj. Jupj nin p'iyá la mijis cupj lijicj jinwá. Ca mveles Jesucristo jas tjijyünsa, pü'ü niswá", nin tjevele Pedro yupj jilal.

²³ Mpes niyom mat'e lis t'apj. Pjaní Matías lotsja. Pjaní wa José lotsja. José cónt'eya lotsja jupj. Barsabás lotsja wa, Justo lotsja wa. ²⁴ Lis t'apj na, tjowelepj Dios lal. Tjowelepj: "Jipj cupj qjuis Jepa. Qjuisin 'yüsa la mijin tsjan más 'ücj la mijicj cupj. Judas apóstol waytsja jupj. Tepe'e quinam jupj; malala nyuca la tjiji, ne nin. Quina cupj quelel la nt'acj p'a wa, apóstol ca nsem jupj. Mpes jupj ca qjuis capj ncoñcos. Ca mveles wa la p'a jilal Jesucristo niswa pü'ü. Jipj selen tsjan yola pjü way. ¿Cana más 'ücj jipj lal cupj la nt'acj apóstol nsem jupj?" nin la tjü'üy Dios lal. ²⁶ Yupj la t'apj tjunuc cana más 'ücj la nt'acj. Matías la t'apj. Apóstol tepyala jupj. Jupj lal apostolpan doce waytsja niswá.

Dios Cjües tjac' Dios ts'uyupj nt'a.

2 P'a jawas judiopan fiesta lajaytsja, fiesta niná Pentecostés ló. Nin jawas tjejyawca na, pjü Dios ts'uyupj 'a jis tjimyula wa nt'a. ² Leñ way pasal yümücj pjactsja tsjun po'ó, lüpjú pajal püné jinwá. Yümücj pjac yupj nt'a tjac'. Más yümücj pjactsja quinam, nin tepyala yupj tjátjatsja nt'a. ³ 'Awa wolaqué jinwá tjunuc. Tsjictjacj jis tepyala 'owus, jis capá nt'a jis tjiquil. ⁴ Nin tepyala na, Dios Cjües yupj jisas mo'o tjemey. La p'a jis tin tjowelepj, yupj p'iyá ma sin 'yúsatsja. Dios Cjües nin la tjiji mpes yupj 'ücj tjowelepj la p'a jis tin.

⁵ Judiopan pülücj pájtjatsja quinam Jerusalén po'ó. Jun ta'á nosis mpe jiquiltsja jis la püt'üs Jerusalén po'ó. Yupj pülücj way po quelel lajaytsja Dios jos jin.

⁶ Yümücj pjactsja tjepjyacañ na, tjiquil Dios ts'uyupj 'a jis tjimyula nt'a. Ma sin 'yúsatsja tjunuc yupj. Ma tjunuctsja püna p'in. Dios ts'uyupj tjoweleptsja yupj jis tin. Judiopan p'a mpe 'esepj jis tin 'ücj tjowelepj yupj.

⁷ Mpes judiopan po yólatsja nin tepyala, tjunuc mpes. Tjowelepj:

—Yupj Galilea mpe ne'espan. ⁸ ¿'Onin ne nin javelepj yupj? Quina 'ücj javelepj pjü cupj qjuis tin. Nin p'iyá tjevelecj cupj tsjictjsja na, nin javelepj quinam. ⁹ Cupj nepenowá Partia mpe ne'espan. Cupj nepenowá Media mpe ne'espan. Cupj nepenowá Elam mpe ne'espan. Cupj nepenowá Mesopotamia mpe ne'espan. Cupj nepenowá Judea mpe ne'espan, nepenowá Capadocia mpe ne'espan 'ots'ipj. Cupj nepenowá Ponto mpe ne'espan, nepenowá Asia mpe ne'espan 'ots'ipj. ¹⁰ Cupj nepenowá Frigia mpe ne'espan, nepenowá Panfilia mpe ne'espan 'ots'ipj. Cupj nepenowá Egipto mpe ne'espan. Cupj nepenowá ne'aj way tepyatjaquec Libia po'ó, ne'aj way p'in Cirene mo'ó. Cupj nepenowá Roma mpe ne'espan. Cupj popé nepenowá judiopan tulucj, mop'in judiopan jinwá japon yupj quinam.

¹¹ Cupj nepenowá Creta mpe ne'espan, nepenowá Arabia mpe ne'espan 'ots'ipj. Pjü cupj qjuis tin, 'ücj javelepj yupj. Dios püné mpes 'ücj nin javelepj —pülücj tjiquil nin tjowelepj.

¹² Tjiquil witjacj po yólatsja nin tepyala mpes, tjunuc mpes. Jis la tjü'üy yupj yuwá: "¿Tsjan mpes nin pyala

niná?" nin la tjü'üy. ¹³ Mop'in yupj nepenowá la tjüpjüts'ün. Tjowelepj 'üsü jis tjemyona p'in yupj.

Pedro tjevele Jesucristo po'ó.

¹⁴ Quina apostolpan dóceya sin tjüjünsüpj. Pedro tjevele pjü jilal ne'aj. Yümücj tjevele pjü jis la pjac. Tjevele: "Quelel velé pjü judiopan jilal, pjü judío tulucj jilal 'ots'ipj. 'Üsüs tjapja'aque nun. ¹⁵ Nun nepenowá tjowelé niyom nenem 'üsü jis tjemyona. Müsü secj yupj. Püstapj custjay. Nueve p'in quinam. ¹⁶ Joel tjevele niná ca mpalas. Profétatsja jupj; tjevele Dios tjevelá.

¹⁷ Ninana Joel tjevele Dios p'iyá tjevelá:

'P'a jawas napj ca jis ma'ayá napj Neqjues gente pjü way jis lal la püt'üs.

Nun sejatjampan ca mvelecj la p'a jilal napj mpes. Nin ca la mijicj wa nun jis cucuspan.

Napj ca la mejay tjamacjaspan ca nucucj napj ca sin mü'üsüs la mejay.

Niyom co'müypan püste ca nucucj, mpes ca sin mü'üsüs la mejay napj.

¹⁸ Napj ca jis ma'ayá napj Neqjues napj nomozopan jis lal la püt'üs. Nin ca nsem nomozopan niyom jilal, nomozopan nequem jilal 'ots'ipj.

Jupj pajal ca jis capj mp'a'sas. Nin mpes yupj ca 'ücj mvelecj la p'a jilal napj mpes.

¹⁹ P'a casá la mejay tsjun po'ó.

P'a casá la mejay nosis nt'a 'ots'ipj.

Nusin mü'üsüs la mejay püné napj.

'Os ca nucú nun. Ca nucú wa 'owus.

Pajal ca musques ca nucú.

²⁰ Lots'ac' püste ca nsem.

Mümüy 'as jin justa nsem ca.

Nin tepyala nam, leñ way pajal 'üsüs ca mpalas. Pjü ca nucucj Dios püné.

Qjuis Jepa Dios ncuwim.

²¹ Yupj la mon Dios lal jupj ca perdonar lis mijis qjuis Jepa Püné 'üsüs la tjiji mpes,

t'üc' way Dios ca perdonar lis mijis.

Lovin ca mpatjam jupj lal.

Pjü nin lajay, pjü ca mpatjam jupj lal'.

Joel nin tjevele Dios tjevelá", tjevele Pedro.

²² Pedro tjevele niswá: "Judiopan, 'üsüs tjapja'aque napj velé. Napj velé nun jilal Jesucristo po'ó, Nazaret mpe 'eseptsja jupj. Nun solejé jupj pajal 'üsüs la tjiji nun jilal qui'á, yom p'in ma polel liji jinwá. Nin la tjiji nusin 'yüsa la mijis Dios jas tjejyama jupj. Nun pajal nujólatsja jupj la tjiji mpes. Dios tje'yaya mpes pajal 'üsüs polel lójitsja. Mpes t'üc' way tsji' la tjiji Dios mpes. Nawa nin, nun ma nusin tji'yüsa jupj tsji' la tjiji Dios mpes. ²³ Nun tsu'pá Jesucristo. Tja'ayá niyom malala witjacj cruz po'o tjovalapj jupj. Tjü'ünan jupj. Yupj la tja-jay nun jisastsja jinwá. Dios seletsja nin ca la müj. Dios jostsja ca nin mpalas, mpes nin polel la tjüj' nun.

²⁴ Mop'in nyucunú jupj quinam. Dios jas tjijyünsa jupj, tepe'e na. Tüpü'ü niswá. Dios ticyuna jupj tecya'liñ tjiil mpe. Ma polel pú'ütsja ne'aj. Malala nyuca lajay p'in patja ne'aj. ²⁵ Püna David tjevele Jesucristo po'ó. Tjevele:

'Napj selé Nejepa Dios lovin ncapj cyoñca. Jupj ncapj p'ya'sa. Mpes ma nola pjü mpes.
²⁶ Mpes 'ücj najas pajal. Velé po 'ücj najas. Napj mp'üy mpa'is ca, mop'in selé 'üsüs ca ma palas.
²⁷ Dios ca ncnus napj neqjues tecya'liñ tjil mpe. Napj jipj jits'a'á. Napj mp'üy ma ca majam la mijis jupj.
²⁸ Napj selé quinam 'onin la cüjay la püt'üs lovin. Jipj lal mpü'üs na, 'ücj najas nsem.'
 David nin tjevele püná Jesucristo po'ó.
²⁹ "Natjampan, t'üc' way velé nun jilal David po'ó, pajal püné waytsja jupj. Mop'in nin, jupj tepe'e, ne toc. Solejé toc nt'a. Polel nyucucj toc nt'a. ³⁰ David profétatsja jupj. Jupj seletsja jupj popa p'iyá pjaní, püs naya pü'ü, ca müjü'tüs israelpan jilal jupj jinwá. Dios nin tjevele David lal. Tjevele t'üc' way mpalas ca niná.
³¹ Mpes David seletsja nin ca mpalas p'a jawasa, püs naya. Jas tji'yüsa Dios tjevele mpes, Dios tjevele jupj ca jas majamas Jepa Püné jis capj lo p'acj judiopan. Mpes David tjevele jupj po'ó. Jupj tjevele Dios ca jas müjünsüs tepe'e mpe, mpü'üm niswá. Tjevele Dios ca ncnus jupj tecya'liñ tjil mpe. Tjevele Dios ca la mijis jupj jüp'üy ma ca majam. ³² T'üc' way Dios nin la tjiji Jesucristo lal. Jas tjijyünsa jupj, la püt'üs niswá. Pülücj way cupj jus tjinyucucj jupj, niswa pü'ü tepyala na. ³³ Dios tjemyana jupj, jupj pü'ü nt'a. Tjevele ca ma'ayas jupj Cjües jupj lal, ne tje'yaya jupj. Jesucristo já'asa Dios li'inyampe quinam. Jesucristo jas tjejyama Dios Cjües cupj nt'a, mpes nin tjuncú, tjapja'aque yacjaj. ³⁴ David ma tjemey jupj jüp'üy lal Dios pü'ü nt'a. Jesucristo p'in jupj jüp'üy lal tjemey Dios pü'ü nt'a. David tjevele:
 'Qjuis Jepa Dios tjevele Nejepa lal:
 "Nt'i'isa napj li'inyampe.
 Jipj ca müjü'tün napj lal.
³⁵ Napj ca la mpalan jipj enemigopan jis lal.
 Napj ca la mejay jipj enemigopan tsjyam 'alá jatja jinwá.
 Nin ca la mejay jipj mpes, jipj napj lal jac' na."'
 Niná Dios tjevele David Jepa lal.
³⁶ "Judiopan, nun tjü'üná Jesucristo. Nusin tjü'üsüs t'üc' way Jesucristo Jepa Püné tepyala, Dios nin la tjiji. Dios jas tjejyama Jesucristo jis capj la p'acj judiopan", Pedro nin tjevele judiopan jilal.
³⁷ Judiopan nin tjepjyacañ na, pajal 'aplijila jis tepyala yupj. Po yólatsja Pedro tjevele mpes. La tjü'üy Pedro lal, apostolpan p'a wa jilal 'ots'ipj:
 —Qjuis catjampan, ¿Tsjan jos Dios cupj lijicj? —nin la tjü'üy.
³⁸ Pedro jis wala tjevele:
 —Aplijila t'as pjü malala nyuca la tjüj'í mpes. Lovin 'üsüs la tjüj'í quinam Dios jos jinwá. Dios jos cupj bautizar la nujicj Jesucristo mpes. Mpes Dios ma ca jola nsem malala nyuca la tjüj'í. Ca jas majamas jupj Cjües nujisas mo'ó. ³⁹ Püna Dios tjevele jupj ca jas majamas jupj Cjües nun nt'a nujos mo'o la püt'üs. Niná nin tjevele wa nun popa mpes 'ots'ipj, campa patja mpes 'ots'ipj. Qjuis Jepa Dios pasal pülücj lis t'ya jis la püt'üs

jupj lal. Jupj jis capj p'ya'sa jis la pon jupj lal. Dios tjevele jupj ca jas majamas jupj Cjües pjü way yupj mpes 'ots'ipj —nin tjevele Pedro.
⁴⁰ Pedro pülücj nin tjevele yupj jilal, tjevele niná Dios jos ca yupj la mijicj. Po jostsja mponecj, mpes tjevele:
 —Dios ca jis capj ntülüs malala nyuca lajay. Po ma yupj jinwá t'as. Más 'ücj nujisas nsem Jesucristo. Nin lojí Dios ma ca nucopj ntülüs —nin tjevele Pedro.
⁴¹ Mil cónt'eya topon Pedro tjevelá. Bautizar jis tepyala yupj.
⁴² Mpes yupj lovin quelel sin 'yúsatsja apostolpan tjowelepj mpes. Lovin 'a jis tjimyula, nin p'iyá yólatsja mpes. Lovin 'a mulú tjalá, lovin yola tepyáatsja Jesucristo tepe'e yupj mpes. Lovin 'a mulú tjowelepj Dios lal. Nin la tjajay Jesucristo lal topon.

Dios ts'uyupj lovin 'a jis tjimyula. Lovin 'üsüs la tjajay yuwá.

⁴³ Apostolpan pajal 'üsüs la tjajay niyom p'in ma polel lajay jinwá. Nin la tjajay la p'a ca jus nlayecj Dios mpes tjowelepj yupj. Pjü po yola tepyala, yupj la tjajay mpes.
⁴⁴ Lovin 'a jis tjimyula. Nepénowa yupj sin popa cjuwatsja na, nepénowa se 'aptsja. ⁴⁵ Nenéyawa t'emel cjuwatsja yupj nepenowá. Mpes la p'a vender la tjajay yupj yuts'a'á, t'emel tja'ayapj cjuwatsja mpes. ⁴⁶ Yupj lovin 'a jis tjimyula Dios wo nt'a. Lovin 'a mulú tjalá yupj jis wa nt'a. Pajal 'ücj jisas tepyala yupj. Tjuwi'iñ Dios lal. ⁴⁷ 'Üsüs tjowelepj Dios po'ó. La p'a wa gente pjü way yólatsja 'üsüs waytsja yupj. Püna ma japontsja, quina wa japontsja nepenowá, mpes pjü jyawca na p'a wa topon yupj, nin la tjiji qjuis Jepa Jesucristo. Ca mpatjam wa Dios lal.

Pedro, Juan, tji'yü'sa la tjajay ma wine lal.

3 P'a jawas Pedro Juan lal tjemey Dios wo nt'a. Las tres t'awaná tjil, judiopan javelepj na Dios lal.
² Ne'aj tjá'asatsja yom ma polel wínetsja. Tsjom c'atsja jupj. Tsjicj way pepes ma polel wínetsja. Lovin ma polel wínetsja. Pjü jyawca na nepenowá tucuman jupj jun vilicj nt'a, Dios wo nt'a. Ne'aj tüpüntüpj jupj. Jun vilicj ne'aj "Üsüs Justa" lotsja jupj. Ne'aj t'emel la tjemyónatsja ne'aj tjelyawuñ jis lal. ³ Pedro, Juan, Dios wo wama quelel jiltsja, ne ma wine yus tjinyuca. La tjemyona t'emel ma'ayacj. ⁴ La tjemyona na, Pedro, Juan, po jus tjunuctsja. Pedro tjevele jupj lal:
 —Cus 'unuca.
⁵ Mpes yupj jis wala yus tjinyuca. T'emel ma'ayacj jólatsja. ⁶ Pedro tjevele:
 —Cjuwá napj nt'emel. P'a casá ca la mejay jipj mpes. Jipj ca mya 'ü'süs Jesucristo nin polel la mijis mpes, Jesucristo Nazaret mpe 'eseptsja jupj. Mpes 'i jütütj, jin tjijyünsa, tjuwine —Pedro nin tjijyü'ta jupj lal.
⁷ Pedro yomen ma wine mos li'inyampe ntjüi'le, jas tjijyünsa. Leñ way jis tji'yü'sa jupj tsjom. ⁸ 'Ücj polel tóñcatsja jusapj. Ntolo, 'ücj jos tjuwine. Dios wo wama tjemey Pedro lal, Juan lal wa. Ne'aj tjuwine, tólotsja, 'ücj jostsja mpes. 'Üsüs véletsja Dios po'ó. ⁹ Gente ne'aj

játjatsja tjunuc wínetsja jupj, tjepjyacañ 'üsüs véletsja Dios po'ó. ¹⁰ Yupj sa nuçtsja jupj. Salejeptsja jupj p'iyá lovin tjá'asatsja jun vilicj nt'a, Dios wo nt'a, la tjemyónatsja. Tjunuc wínetsja quinam, mpes po yólatsja tji'yü'sa mpes.

Pedro tjevele Jesucristo po'ó Dios wo mo'ó.

¹¹ Pedro, Juan, tjelejeñtsja Dios wo nt'a, corredor nt'a. Salomón Corredor lotsja ne'aj, yupj tjelejeñtsja nt'a. Yom tji'yü'sa newa ntjüi'letsja Pedro, Juan 'ots'ipj, pajal 'ücj jostsja mpes. Gente pjü way ne'aj leñ way tjiquil yupj nt'a. Po yólatsja pajal 'üsüs tepyala mpes. ¹² Pedro jus nléyatsja yupj pajal yólatsja, mpes la tji'yüya yupj jilal: "Judiofan, çtsjan mpes pajal nujola niná tepyala mpes? ¿Tsjan mpes po cus nucú? Nun poné cupj p'iyá 'ücj nin lijicj niná, mpes tji'yü'sa jupj. Nin tulucj. Nun poné cupj tsjay 'üsüs Dios lal ca nacj, mpes tji'yü'sa. Nin tulucj. Jupj tji'yü'sa Dios nin la tjiji mpes p'in. ¹³ Jupj nun jis Dios. Jupj Dios Abraham lal, Isaac lal wa, Jacob lal wa. Yupj pajal püna tapatja, nun yupj popa p'iyá püs naya potjaqué. Jupj nun jis Dios 'ots'ipj. Mpes Dios nusin tji'yüsa la tjiji pajal püné Jesucristá; jupj 'üsüs tsji' la tjiji Dios mpes.

"Mop'in malala la tjüjé Jesucristo lal. Jis tja'ayá jupj nun jis jepapan jilal jis la 'ünan. Pilato quelel syóçtetsja jupj; nun p'iyá malala nyuca tjowelé Jesucristo po'ó Pilato lal. ¹⁴ Jesucristo Dios juts'a'atsja, jupj Yom 'Üsüs Dios Lal. Nun nujisastsja Pilato ma syóçtetsja jupj. Nujisastsja nsoctes gente si 'ü'na p'in. ¹⁵ T'üc' way pjü potjaqué Jesucristo mpes. Pero nun la tjüjé mpes, yupj tjü'ünan jupj. Tepe'e na, Dios jas tjijyünsa, tüpü'ü niswá. Cupj jus tjinyucuj. ¹⁶ Jesucristo mpes yom ma wine tji'yü'sa. Nun su nucutsja jupj. Jupj tepyona mü'ü'süs ca, Jesucristo nin polel la mijis. Mpes jupj po 'üsüs tji'yü'sa, la tjiji Jesucristo. Nun nucú tji'yü'sa tepyala jupj.

¹⁷ Napj selé nun ma nusin tji'yüsa Jesucristo Dios Jatjam waytsja jupj. Napj selé nun jis jepapan ma wa sin tji'yüsa yupj. Mpes nun malala nyuca la tjüjé jupj lal.

¹⁸ Püna Dios tjevele jupj ca jas majamas Jepa Püné jis capj la p'acj judiofan; Dios tjevele ca malala mpalas jupj. Nin tjevele profetapan jilal, ne yupj pjü way nin tjowelepj gente jis lal. Quina Dios t'üc' la tjiji püná tjevelá. ¹⁹ Aplijila t'as nun, malala nyuca la tjüjé mpes. Dios jos jinwá la müjé quinam. Mpes Dios ca perdonar la numijis malala nyuca la tjüjé. Dios ca la mijis 'ücj nujisas nsem nun quinam, jupj so coñcú mpes. ²⁰ Jupj ca jas majamas Jesucristo niswá. Dios la t'ya jupj. Jupj perdonar la numijis malala nyuca la tjüjé mpes. Jis capj mp'a'sas judiofan. ²¹ Quina Jesucristo tsjun po'o já'asa. P'a jawas 'üsüs ca mpalas pjü jilal, ca la mijis Dios. Dios püna tjevele ca nin la mijis. Tjevele profetapan jilal, yupj ne Dios mpes tsji' lajaytsja. Yupj tjowelepj gente jis lal. Yupj tjowelepj jin tepyala na, Jesucristo ncuwim niswá.

²² "Moisés profeta waytsja jupj. Jupj tjevele: 'Qjuis Jepa Dios ca jas majamas profeta pjaní napj jinwá. Nun popa ca nsem jupj. Tjapja'aque pjü mveles. La müjé pjü

way jupj müjü'tüs ca. ²³ Pülücj ma ca la mijicj jupj jyü'tá. Mpes t'üc' way yupj pjü nca'liñ ca.' Moisés nin tjevele.

²⁴ "Pjü profetapan tjowelepj nin ca mpalas. Samuel mwalá way tjevele nin ca mpalas, locopyaya pjü profetapan nin p'iyá tjowelepj nin ca mpalas. Quina nin pyala yupj tjowelepj jinwá.

²⁵ "Profetapan püna tapatja tjowelepj Dios mpes, tapac wa Dios mpes. Nun to'á yupj tapac, mpes solejé tsjan tjevele Dios. Nun israelpan. Dios tjevele israelpan püna tapatja jis lal. Niná jupj tjevelá nun mpes wa tjevele. Tjevele jupj pajal 'üsüs lójitsja israelpan mpes. Ninana jupj tjevele Abraham lal: 'Jipj cüicpan popa pjaní mpes ca 'üsüs la mejay pjü gente mpes, jun ta'á patja mpes'. ²⁶ Nun nt'a mwalá way jas tjejyama jupj Jatjam. Jas tjejyama 'üsüs way la mijis nun mpes. Dios nin jostsja nun lovin ma malala nyuca lojí niswá", Pedro nin tjevele yupj jilal.

Jepapan jis ntji'liñ Pedro, Juan 'ots'ipj, jis capj la tül.

4 Pedro newa véletsja na, sacerdotepan nepenowá tjiquil. Saduceopan nepenowá tjiquil wa. Yom p'a wa tjac' wa, jupj jépatjsja Dios wo jajamapj jis lal. ² Po ts'a tji'in Pedro lal, Juan lal wa, sin tji'yüsa la tjajaytsja mpes. Pedro, Juan, tjoweletsja gente jis walap'a'á Dios jas tjijyünsa Jesucristo, tüpü'ü niswá. Tjowelepj t'üc' way Dios tecya'liñ sin müjünsüs wa p'a jawasiyá, mpatjam ca niswá. Mpes tjiquil po ts'a tji'in yupj tjowelepj mpes. ³ Mpes jis ntji'liñ yupj. Quelel t'yájatsja quinam, mpes cawilta mo'o tjo'onsopj. Yaya yupj ca quelel mvelecj malala nyuca la tjajay. Quelel jis capj jatülsja. ⁴ Mop'in pülücj tjepjyacañ Pedro tjevelá. Pülücj topon tjevelá. Mpes más pülücj jisastsja Jesucristo jupj tjevele mpes. Niyom cinco mil játjatsja quinam Jesucristo lal japon witjacj.

⁵ Yaya jepapan 'a jis tjimyula Jerusalén po'ó co'müypan jis lal wa, Moisés popel sin 'yüsa lajay jis lal wa.

⁶ Anás tjac' wa 'a jis tjimyula nt'a. Jupj sacerdote más pünetsja. Caifás tjac' wa, Juan 'ots'ipj, Alejandro 'ots'ipj. Anás familia pjü way tjiquil wa 'a jis tjimyula nt'a.

⁷ Tjüjütütj jacuman Pedro, Juan 'ots'ipj. La tjü'üy yupj jilal:

—¿'Onin la tjüjé tji'yü'sa ma polel wínetsja? ¿Pjacj nu tjijyü'ta lo 'üs'üs ne 'yü'sa lojí? —nin la tjü'üy.

⁸ Dios Cjües tjevele Pedro lal. Nin p'iyá Pedro tjevele yupj jilal. Tjevele:

—Jepapan, co'müypan, ⁹ nun quelel solejé 'onin la tji-jicj cus tjep'ya'sacj ma wínetsja lal. Quelel solejé 'onin la tji-jicj tji'yü'sa jupj. ¹⁰ Mpes ca mvelecj nun jilal. Qjuisas nusin 'yüsa; pjü judiofan sin 'yüsa wa qjuisas. Jesucristo mpes tji'yü'sa jupj. Jesucristo, jupj ne Nazaret mpe 'eseptsja. Jupj mpes ma wínetsja qui'á toñca. Nun tjü'ü'ná Jesucristo cruz po'ó pero Dios jas tjijyünsa, tüpü'ü niswá. ¹¹ Püna yom pjaní tepyaca Jesucristo po'ó. Tepyaca:

—Niyom nepénowa quelel jajünsüptsja wosis pe mpes.

Pe pjaní ma jisastsja wosis la jünsüs.

Pe niná t'üc' way 'üsüstsa.
 Mpes qjuis Jepa Dios jas tjijyünsa wosis.
 Jupj mwalá way tje'yonsa pe niná
 wosis si jünsa mpes.
 Pe niná más 'üsüs waytsja pjü pe witjacj jilal.
 Tsjomis pe niná casá tóñcatsja.'

Nin tepyaca jupj. Nun niyom nenem pe 'üsüs ma jisast-
 sja jinwá. Jesucristo niná pe 'üsüs jinwá. Nun ma jisast-
 sja Jesucristo. ¹² Gente 'ücj ca mpatjam Dios lal Jesu-
 cristo mpes la p'in. Ma la p'a mpes 'ücj mpatjam Dios
 lal. T'üc' way ma la p'a mpes 'ücj mpatjam Dios lal
 —nin tjevele Pedro.

¹³ Pedro, Juan 'ots'ipj, ma lacj tjeypatsja la veles niná
 yupj jilal. Mpes yupj ne'aj tjatja po yólatsja ma lacj
 tjeypatsja mpes. Yupj salejeptsja Pedro, Juan, ma es-
 cuela mpes pülücj sin tji'yüsa. Salejeptsja noypan tu-
 luctsja yupj. Mpes po yólatsja yupj tjowelepj mpes, la
 tjajay mpes wa, ma lacj tjeypatsja mpes wa. Yola
 tepyala Pedro, Juan, cus tocoñ Jesucristo. ¹⁴ Jus tjunuc
 yom tji'yü'sa tóñcatsja Pedro, Juan jilal. Yupj salejeptsja
 pajal 'üsüs tepyala jupj lal, tji'yü'sa mpes. Mpes ma
 polel jis wala javeleptsja Pedro, Juan jilal. ¹⁵ Tjüjütütj
 'ístaway pje'á jil. Tjil na, yupj tjowelepj yuwá. ¹⁶ Tjow-
 elepj: "¿Oyn la qjuijim noyomes jilal? Pjü way Jerusalén
 po'o patja salejepj quina pajal 'üsüs la tjajay ma
 wínetsja lal, niyom p'in ma polel lajay jinwá. Mpes ma
 polel velecj nin tepyala tulucj. ¹⁷ Más 'ücj ca müjütücj
 yupj ma ca mvelecj niswá Jesucristo po'ó. Nin la mijicj
 ne la p'a ma ca sin mü'üsüs jupj po'ó", nin tjowelepj.

¹⁸ Tjüjütütj wama jis tucuman niswá, Pedro, Juan.
 Tjüjütütj ca ma mvelecj niswá Jesucristo po'ó, ma sin
 'yüsa la mijicj jupj mpes. ¹⁹ Pedro, Juan ma quelel la-
 jaytsja yupj tjowelepj jinwá. Mpes yupj jis wala tjow-
 elepj:

—Cupj quelel lijicj Dios jos jinwá. Nun nujisas cupj li-
 jicj nun nujisas jinwá. Nun solejé ncu 'ücj Dios lal nin li-
 jicj nujisas jinwá. ²⁰ Cupj qjuiyola más 'ücj nin lijicj Dios
 jos jinwá. T'üc' way lovin ca mvelecj tjinyucucj mpes,
 tjepjya'aquec mpes 'ots'ipj —nin tjowelepj.

²¹ Mpes jepapan niswa jis tjüjütütj ma ca mvelecj
 lovin Jesucristo po'ó. Tjowelepj ca jis capj ntülücj yupj
 niswá javelepj niná. T'üc' tjüjütütj na, sin tjamam. Mpes
 tjil yupj. Jepapan po quelel jis capj jatülsja yupj. Nawa
 ma nin la tjajay. Gente ne'aj ca ts'i mi'inacj, yólatsja
 yupj. Gente nenem pjü way po 'üsüs tjoweleptsja Dios
 po'ó, nin tepyala mpes ma wínetsja lal. ²² Ma wínetsja
 año cuarenta tyá'atsja jupj, más 'in pülücj way tyá'ats-
 ja.

Dios ts'uyupj la tjomon Dios lal.

²³ Po quina Pedro, Juan, tjil Dios ts'uyupj nt'a. Tjow-
 elepj yupj jilal sacerdote noypan tjowelepj mpes,
 co'müypan tjowelepj mpes 'ots'ipj. ²⁴ Tjepjyacañ na,
 tjowelepj Dios lal. Tjowelepj: "Qjuis Jepa Dios, más
 püné jipj pjü jilal. 'Jipj la tjejay tsjun, la tjejay wa nosis,
 la tjejay wa 'üsü püné. Pjü ne'aj patja la tjejay wa.'
²⁵ David pajal püna tüpü'ü, cupj jupj popa p'iyá püs
 naya pyatjaquec. David jipj myózotsja. Tjevelen jupj lal

nin jyastsja jupj mveles ca gente jis lal. Jipj Jeqjues cus
 tjep'ya'sa la veles. David nin tjevele:
 '¿Tsjan mpes pjü jun ta'á ts'a tji'in?
 ¿Tsjan mpes gente malala quelel lajaytsja
 Dios lal? Jipj selen ma polel lajaytsja niná.
²⁶ Pjü noypan nosis casá 'a jis tjimyula,
 quelel la palantsja Dios lal,
 Dios se jamá lal 'ots'ipj.

Dios tjevele ca jas majamas yom pjaní nosis nt'a jis
 capj la p'acj',
 David nin tjevele. ²⁷ T'üc' way Herodes, Poncio Pilato
 'ots'ipj, 'a jis tjimyula qui'á judiopan jilal, judiopan tu-
 lucj jilal 'ots'ipj. Quelel ja'unantsja Jesucristo. Jesucristo
 jipj jits'a'á, pajal 'üsüs tsji' la tjiji jipj mpes. Jipj la t'ya
 jupj jis capj la p'acj judiopan. ²⁸ Püna jipj tjevelen yupj
 malala ca la mijicj jupj lal, ne nin la tjajay yupj. Nin
 tepyala jipj jyastsja jinwá, jipj püné mpes. Nin tepyala
 jipj nin jyastsja mpes. ²⁹ Qjuis Jepa, jipj selen malala
 nyuca quelel lajay yupj cupj quuilal 'ots'ipj. Cupj jipj my-
 ozopan. Qjuis capj tjep'ya'sa, ma lecj meyacj la veles
 jipj tjevelen mpes. ³⁰ Qjuisas gente si 'ü'sa la sejay jipj.
 Qjuisas pajal 'üsüs way lejay jipj Jesucristo mpes, gente
 p'in ma polel lajay jinwá. Jupj jipj jits'a'á, pajal 'üsüs la
 tjiji jipj mpes. Qjuisas yupj pajal yola nsem jipj lejay
 mpes", nin tjowelepj Dios lal.

³¹ Tjowelepj na, wa 'a jis tjimyula nt'a jus tiquits'e.
 Dios Cjües jisas mo'o tjemey. Ma lacj jeyaptsja quina,
 mpes tjil, tjowelepj gente jilal Dios tjevelá.

Dios ts'uyupj jis tja'ayapj la p'a cjuwatsja na.

³² Dios ts'uyupj pjü way yuwal yólatsja. Tjowelepj yupj
 yuts'a'á pjü way Dios ts'uyupj yuts'a'á 'ots'ipj. Dios
 ts'uyupj cjuwatsja na, yupj yuts'a'á lovin jis tja'ayapj.

³³ Apostolpan tjowelepj la p'a jilal yupj salejeptsja qjuis
 Jepa Jesús jas tjijyünsa tepe'e mpe, pü'ü niswá. Dios jis
 capj tjep'ya'sa 'ücj jis la veles, mpes pajal 'üsüs tepyala
 yupj tjowelepj mpes. Dios pasal 'üsüs la tjiji pjü yupj ji-
 lal. ³⁴ Dios ts'uyupj pjü jisastsja, pjü jatatsja. 'Amá jatat-
 sja vender la tjajay momas. Jis wa jatatsja nin p'iyá la
 tjajay. ³⁵ T'emel tucutj, tja'ayapj apostolpan jilal. Apos-
 tolpán tja'ayapj t'emel niná Dios ts'uyupj t'emel cjuwat-
 sja mpes. ³⁶ José nin p'iyá la tjiji. Levitátsja jupj. Chipre
 mpe 'esepj jupj. Apostolpan p'a ló la t'apj jupj mpes.
 Bernabé p'a wa ló watsja jupj. Bernabé mpes 'ücj la ve-
 les "gente 'ücj jisas se palá jupj liji mpes", nin velecj
 cupj qjuis tin. ³⁷ Jupj 'amá tyá'atsja. Vender la tjiji. Niná
 t'emel pjü way teque'e, jis tje'yaya apostolpan jilal.

Ananías, Safira, malala nyuca la tjajay.

5 Ananías Jesucristo po'o pyónatsja wa. Jupj jats'om
 pyónatsja wa. Safira lotsja jupj. 'Amá vender la tja-
 yay yupj, la p'a jinwá. ² Ananías t'emel niná teque'e, jis
 tje'yaya apostolpan jilal. Mop'in ma pjü way teque'e. La
 tsyawilí. Tjevele t'emel pjü way teque'e. Jats'om seletsja
 wa ma pjü way teque'e. ³ Pedro la tji'yüya Ananías lal:
 —¿Tsjan mpes la tjejay Satanás jostsja jinwá? ¿Tsjan
 mpes la tsyawilí? La tsyawilí Dios Cjües lal. T'emel ma

pjü way tequetj. ⁴ Amá jipj jits'a'atsja. Vender la tjejay. Pjü t'emel jipj jits'a'atsja. 'Ücj t'emel pjü way ma je-quetj. Jipj la tsyawil, niná p'in malala. ¿Tsjan mpes quelel li tsuwiltsja? Ma cupj qjuilal la tsyawil. La tsyawil Dios lal —nin tjevele Pedro.

⁵ Ananías niná tjapjaca na, tyüla, tepe'e. Pjü sin tji'yüsa ninana tepyalá. Lacj tjeyaptsja. ⁶ Tjamacjaspan tjiquil, tepe'e tjüwü'ün, tjaman, 'amá toc.

⁷ Hora cont'e tepyala na, tjac' wa Ananías jats'om apostolpan nt'a. Jupj ma seletsja tepe'e Ananías. ⁸ Pedro tjevele jupj lal:

—Amá vender la tjüj. Vyayum teque'e t'emel. ¿Ncu pjü way teque'e? —la tji'yüya.

—Nin, pjü way teque'e —Ananías jats'om tjevele.

⁹ Pedro wola tjevele:

—¿Tsjan mpes nun quelel lu tsuwiltsja Dios Cjües lal? Nin p'iyá nujólatsja nun. ¿Ncu nujólatsja jupj ma ca nucopj ntülüs? Tjamacjaspan tjil, vyayum tjaman, 'amá toc. Quina jiquil. Mya manucj ca jipj 'ots'ipj, ntoquec ca —nin tjevele Pedro.

¹⁰ Leñ way jupj tyüla, tepe'e wa. Tjamacjaspan wama tjiquil, tjunuc jupj nasa tepe'e. Mpes tjaman jupj 'ots'ipj, la toc voyum toc nt'a. ¹¹ Pjü Dios ts'uyupj lacj tjeyaptsja nin tepyala mpes. Pülücj ma japon witjacj sin tji'yüsa wa tepyalá. Lacj tjeyaptsja wa yupj.

Apostolpan la pülücj 'üsüs la tjajay.

¹² Apostolpan pasal 'üsüs la tjajay gente nt'a, gente p'in ma polel lajay jinwá. Gente po yólatsja 'üsüs la tjajay mpes. Dios ts'uyupj la pülücj 'a jis tjimyula Dios wo nt'a, corredor nt'a. Salomón Corredor lotsja ne'aj. ¹³ Ma topon ma 'a jis tjimyula yupj jilal. Lacj tjeyaptsja. Nawa nin, Dios ts'uyupj po 'üsüs tsja yupj jilal. ¹⁴ Mop'in la p'a p'in japontsja wa qjuis Jepa Jesucristo po'ó, yupj jin p'iyá. Tipyülücü Dios ts'uyupj. ¹⁵ Apostolpan 'üsüs la tjajay mpes, gente jis tucuman malala jisas jümücj nt'a. Jis tüpüntüpj yupj cobija casá, cjan casá 'ots'ipj. Yupj jisastsja Pedro lo tsjojoc mpalas malala jisas nt'a, jupj ne'aj jámatsja mpes. Nin tepyala na, jis tji'yü'sa. ¹⁶ Jerusalén ne'aj p'in tapatja tjiquil wa yupj Jerusalén nt'a. Pajal pülücj tjiquil. Jis tucuman malala jisas. Jis tucuman lapanenpan jatatsja. Yupj pjü way jis tji'yü'sa.

Judiopan jis jepapan malala nyuca la tjajay apostolpan jilal.

¹⁷ Sacerdote más püné jómatsja apostolpan jilal, gente apostolpan jisastsja mpes. Saduceopan la tjejyamañ wa. (Saduceopan cus tjap'actsja sacerdote más püné.) ¹⁸ Mpes yupj jis ntji'liñ apostolpan. Jis tjo'onsopj cawilta mo'ó. ¹⁹ Püste na, qjuis Jepa Dios ángel pjaní jas tjejyama, tjac', cawilta jun vilicj jun tjecjyoltse. Jis tjemjana pje'á, tjevele: ²⁰ "Nlawú Dios wo nt'a la veles gente jilal ne'aj. Tjowelé Jesucristo po'ó, pjü way tjowelé 'onin ne 'ücj la püt'üs Dios lal", ángel nin tjevele.

²¹ Mpes nin la tjajay. Tjejyawca na Dios wo wama tjil, sin tji'yüsa la tjajay yupj jilal ne'aj.

Yacjaya, sacerdote más püné tjac' ne'aj, saduceopan tjiquil wa; yupj tjowelepj ncul 'a jis mulus judiopan jis jepapan. Jisastsja pjü way yupj 'a jis mulus. 'A jis tjimyula na, nepenowá sin tjamam cawilta nt'a, apostolpan jis la cuman. ²² Tjil na, ma yus tjunuc ne'aj. Mpes tjiquil jepapan nt'a niswá, tjowelepj: ²³ "Cawilta jun vilicj jun t'yó'natsja llave mpes. Pjü jajamapj lejeñtsja yupj. Jun vilicj jun tjecjyoltsecj, wama tjeleque. Apostolpan leñtsja yupj", nin tjowelepj. ²⁴ Dios wo jajamaptsja jis jepa pajal jólatsja tjowelepj mpes. Sacerdote noypan pajal yólatsja wa tjowelepj mpes. Ma salejeptsja tsjan ca mpalas nin tepyala mpes.

²⁵ Locopyaya yom pjaní tjac', tjevele: "Cawilta mo'o tjatjá, ne'aj wa lejeñ Dios wo nt'a quinam. Sin 'yüsa lajay gentas ne'aj", nin tjevele. ²⁶ Mpes Dios wo jajamaptsja jis jepa tjemey apostolpan nt'a. Tjemey Dios wo jajamaptsja nepenowá jilal. Tjil jis la cuman apostolpan. Ma malala lis tjajay; lacj jeyaptsja gente ca ts'i mi'inacj, ca pe witjacj la nts'iyacj. ²⁷ Mpes jis tucuman yupj judiopan jis jepapan nt'a. Sacerdote más püné nin tjevele apostolpan jilal:

²⁸ —Po 'in tülü way tjijyü'tücj ma sin 'yüsa la müjé Jesucristo po'ó. Ma la tjüj nu tjijyü'tücj mpes. Pjü way Jerusalén po'o patja nin tjepjyacañ pjü tjowelé Jesucristo po'ó. Nujisas pjü way mponec cupj tji'yü'nacj Jesucristo —nin tjevele.

²⁹ Pedro wola tjevele. La p'a apostolpan nin p'iyá tjowelepj niná:

—Dios qjuis tjijyü'ta, nun qjuis tjüjü'tú wa. Más 'ücj cupj nin lijicj Dios tjijyü'tá. ³⁰ Judiopan püna tapatja, jupj yupj jis Dios waytsja. Jupj jas tjijyünsa Jesucristo, pü'u niswá. Nun tjovalá Jesucristo cruz po'ó, tepe'e, mop'in pü'u niswá jupj. ³¹ Jupj já'asa quinam Dios li'in-yampe, jupj püné way mpes. Dios nin la tjiji. Jesucristo Jepa jupj. Jupj la tjiji gente 'ücj ca mpatjam Dios lal. Dios jos israelpan 'aplijila se palá malala nyuca la tjajay mpes. Jos 'üsüs la mijicj quinam jupj jos jinwá. Dios perdonar lis mijis malala nyuca la tjajay, nin jos jupj. ³² Pjü way niná tjinyucuj, velecj niná la p'a jilal. Dios Cjües nin p'iyá vele jupj. T'ücj way gente pülücj way nin lajay Dios tjijyü'tá. Dios jis tje'yaya jupj Cjües yupj jisas po'ó la püt'üs —nin tjowelepj.

³³ Niná tjepjyacañ na, pajal ts'a tji'in judiopan jis jepapan. Quelel ja'ünantsja apostolpan.

³⁴ Judiopan jis jepapan popa pjaní Gamaliel lotsja. Fariseo waytsja jupj. Sin tji'yüsa la tjijitsja Moisés popel. Jupj 'üsüs waytsja pjü jilal. Quina jas tjijyünsa, jis tjijyü'ta ne'aj jajamapj jilal pje'á jis la man apostolpan. ³⁵ Tjil na, tjevele judiopan jis jepapan jilal, co'müypan jilal 'ots'ipj. Tjevele:

—Israelpan, 'in tjamamá ma malala lojí niyom nenem jilal. ³⁶ Nujola tepyala, 'in lacasana Teudas tjevele jupj p'iyá püné waytsja. Niyom cien yulupjana topon jupj tjevelá, ne nin la tjajay jupj tjevelá. Mop'in nin, la p'a tjü'ünan jupj. Mpes niyom nenem tjil yupj jis wa nt'a. Mpes leñtsja yupj, tjil mpes. ³⁷ Locopyaya, p'a jyawca na, jepapan gente sin tapac na, gente pülücj la tjajay Judas tjevelá, jupj ne Galilea mpe 'esepj. La p'a tjü'ünan

wa jupj. Mpes jupj cus tocoñ tjil wa yupj jis wa nt'a. Mpes leñtsja yupj, tjil mpes. ³⁸ Quina nun ma jisas niyom nenem Jesucristo lal japon. Po ma malala la tjüjij yupj jilal. Yupj p'in nin quelel lajay ca nacj. Mpes t'üc' way malala nyuca ca jis mpalas. Leñ ca nsem yupj. ³⁹ Ma selecj ncu Dios jos jin lajay, ncu yupj sin nin lajay. Dios jis capj p'ya'sa ca nacj. Mpes ca ma polel lis müjij nujisas jin. Más 'ücj nun ma lo palaná Dios lal —Gamaliel nin tjevele.

⁴⁰ Jupj tjevelá 'üsüstsja yupj jilal. Jis tjüjütütj jajamapj jilal wama jis la cuman apostolpan. Mo'o süptsja apostolpan. Jis tjüjütütj ma ca mvelecj niswá Jesucristo po'ó. Nin la tjajay na, tjowelepj 'ücj jis la winin quinam.

⁴¹ Apostolpan tjil judiopan jis jepapan mpe. 'Ücj jisastsja 'üsüs waytsja Dios lal malala jis tepyala, Jesucristo sa coñtsja mpes. ⁴² Lovin sin tji'yüsa la tjajaytsja Jesucristo po'ó Dios wo nt'a, gente jis wa nt'a 'ots'ipj. Pülücj jis walap'a'a tjowelepj. Sin tji'yüsa la tjajaytsja Jesús ne Cristo jupj. Jupj tjac' perdonar la qjuis mijis malala nyuca la tjijicj. Sin tji'yüsa la tjajaytsja Dios jas tjejyama jupj, ca jis capj mp'a'sas judiopan.

Dios ts'uyupj lis t'apj niyom siéteya jis capj lo p'acj.

6 Judiopan pülücj topontsja Jesucristo lal. Nepénowa yupj griego tjowelepstsja. Yupj ts'a tji'intjsja 'ots'ots' way, la p'a judiopan la tjajaytsja mpes. Tjowelepj: “Ja'ayapj jis la las voyum tulucj jilal. Cupj popa nepenowá jis vayum tulucj 'ots'ipj, mop'in tsijc way p'in se 'ayapj yupj. Más pülücj se 'ayapj la p'a jis vayum tulucj jilal”, nin tjowelepj. ² Apostolpan dóceya tjüjütütj 'a jis mulus pjü way Jesucristo lal japon. Tjowelepj: “Malala cupj se 'ayacj jis la las. Pülücj lijicj na, ma polel sin 'yüsa lijicj Dios tjevelá. Más 'ücj sin 'yüsa lijicj Dios tjevelá. ³ Más 'ücj niyom siéteya ca la nt'a nun popé, yupj ca nin la mijicj. Qjuisas niyom nenem pajal 'üsüs nsem. Más 'ücj la p'a 'üsüs javelepj yupj sin po'ó. Más 'ücj t'üc' way lajay Dios Cjües velá. Más 'ücj lovin salejepj tsjan más 'üsüs la mijicj. Cupj ca mvelecj yupj jis lal yupj ca jis ma'ayacj jis la las nequem jis vayum tecya'liñ. ⁴ Mpes cupj ca 'ücj sin 'yüsa la mijicj Dios ts'uyupj jupj tjevelá. Ca 'ücj mvelecj hora pülücj Dios lal”, nin tjowelepj apostolpan.

⁵ Yupj tjowelepj pajal 'üsüstsja pjü jilal. Mwalá way la t'apj Esteban. Po tepyónatsja pjü way Jesucristo tjevelá. T'üc' way la tjijitsja Dios Cjües velá. La t'apj wa Felipe, Prócor 'ots'ipj, Nicanor 'ots'ipj. La t'apj wa Timón, Parmenas 'ots'ipj, Nicolás 'ots'ipj. Nicolás judío tulucstsja. Antioquía mpe 'eseptsja jupj. Ne'aj mwalá way tepyona judiopan jinwá. Locopyaya, p'a jyawca na, tjac' Jerusalén nt'a. ⁶ Niyom siete nenem t'üc' lis t'apj na, jis tucuman yupj apostolpan nt'a. Apostolpan sey pjucj po la tjo'otj, tjowelepj Dios lal yupj mpes. 'Ücj ca polel la mijicj Dios jos jin quinam.

⁷ Lovin más pülücj topon Dios tjevelá. Jerusalén po'ó 'ots'ipj pajal pülücj jisastsja Jesucristo quinam. Sacerdotepan pülücj topon wa Jesucristo tjevelá.

Niyom Jesucristo ma jisas ntji'liñ Esteban.

⁸ Esteban pajal 'üsüs la tjijitsja, yom p'in ma polel lijij jinwá. Pjü po yólatsja jupj la tjijitsja mpes. Dios pajal 'üsüs la tjijitsja jupj lal. Nin tepyala mpes la p'a jus nlay Dios cus tjep'ya'sa jupj.

⁹ Jerusalén po'ó, judiopan nepenowá 'a jis tjimyula nt'a, “Ücj Pje'á Jis La Winin” lotsja. 'A jis tjimyula, nepénowa Cirene mpe ne'espan. Nepénowa Alejandría mpe ne'espan. Nepénowa Cilicia mpe ne'espan. Nepénowa Asia mpe ne'espan. Yupj nepenowá tjil Esteban nt'a jis la velel. ¹⁰ Esteban tjevele yupj jilal. Jupj po seletsja 'üsüs way la veles. Dios Cjües cus tjep'ya'sa. Mpes yupj ma salejeptsja tsjan jupj wola la veles. P'a casá yólatsja yupj.

¹¹ Mpes la p'a jilal jaylacj la tjajay, 'ücj la tsuwil. La tsuwilpan tjowelepj: “Esteban malala tjevele Moisés po'ó, Dios po'ó 'ots'ipj”.

¹² Niná tjowelepj mpes, judiopan ts'a tji'in Esteban lal. Co'müypan ts'a tji'in 'ots'ipj, Moisés popel sin 'yüsa lajay ts'a tji'in 'ots'ipj. Tjiquil, ntji'liñ Esteban, tjaman jupj judiopan jis jepapan nt'a. ¹³ Tjaman wa la p'a, la ntsawilicj Esteban po'ó. La tsuwilpan tjowelepj:

—Niná lovin malala vele Dios wo po'ó, malala vele Moisés tepyaca po'ó 'ots'ipj. ¹⁴ Tjepjya'aquec jupj tjevele Jesús ca jas mojoyes Dios wo. Jesús ne Nazaret mpe 'eseptsja. Jupj tjevele Jesús jos ma lijicj Moisés tji-jiyü'tá. P'a way lijicj jos jupj —nin tjowelepj la tsuwilpan.

¹⁵ Quina pjü way ne'aj tjatja po tjunuc Esteban. Jupj wola ángel wola jinwatsja.

Esteban tjevele judiopan jis jepapan jilal, co'müypan jilal 'ots'ipj.

7 Sacerdote más püné tjevele Esteban lal. Tjevele: —¿Ncu t'üc' way yupj tjowelepj?

² Esteban tjevele:

—Natjampan, najas nun pjo'oqué napj velé. Jepapan way nun. T'üc' way cupj qjuis Dios pajal püné. Lay tepyala Abraham nt'a. Nun solejé Abraham pajal püna tüpü'ü, cupj jupj popa p'iyá püs naya pyatjaquec. Lay tepyala jupj nt'a Mesopotamia po'ó, custjay Harán nt'a ma tjemey na p'in. ³ Dios tjevele jupj lal: 'Wya mpe mim. La p'a wa qui'á patja mpe mim. 'Amá p'a wa nt'a napj ca mya man. Ne'aj mpü'üm ca', Dios nin tjevele Abraham lal. ⁴ Mpes tjemey Caldea mpe. Harán nt'a tjemey, tüpü'ü. Jupj popay tepe'e na, Dios jas tjejyama jupj qui'á, nun potjaqué nt'a. ⁵ Dios 'amá ma tje'yaya Abraham lal. Jas tüpwes 'aya secj jupj. Dios tjevele p'a jawasa 'amá ca ma'ayas. Abraham popa p'iyá püs naya patja mpes ca jis ma'ayas wa, tjevele. Abraham ts'uyupj tulucstsja custjay, Dios niná tjevele na.

⁶ “Dios tjevele: ‘Abraham popa p'iyá püs naya patja ca mpatjam 'amá p'a wa nt'a. Año cien yulupjana ca mpatjam ne'aj —tjevele—. Pasal yümücj tsji' la mijicj ne'aj, esclavopan nsem yupj. Ne'aj patja ma ca jis ma'ayacj tsji' la tjajay mpes. Lovin ca malala lis mijicj.’ ⁷ Dios tjevele wa: ‘T'üc' way ca malala nyuca la mijicj

yupj jilal. Mpes napj ca jis capj ntül. Abraham popa p'iyá püs naya patja ca ncul qui'á niswá. Yupj ca mv-elec napj lal. Pasal ca quelel la ma jicj', Dios nin tjevele. ⁸ Abraham po jostsja Dios tjevelá. Yuwal yola pyálsjsja yupj. Mpes Dios jis tjijyü'ta yupj t'ü yupj jis cocoy tsjicj. Jostsja jat'ü yupj jis pjoloc' tsjicj way t'asiyú. Jat'ü mpes ca jus nlayecj Abraham yuwal jólatsja Dios lal. Mpes Abraham t'yüjü Isaac, Isaac ts'ac' ocho tyá'atsja na. Nin p'iyá Isaac t'yüjü wa Jacob. Nin p'iyá Jacob t'yüjü wa yupj jatjampan dóceya. Noypan waytsja yupj púná.

⁹ "Nun solejé Jacob jatjam pjaní José lotsja. Jupj jatjampan la tjejyamanañ jupj mpes. Mpes vender la tja-jay jupj la p'a jilal. Jaylacj la tja-jay tjampan jupj Egipto nt'a. Mop'in Dios cus tecyoñca jupj. ¹⁰ Pajal malala tepyala José Egipto po'ó. Malala tepyala na, pajal cus tjep'ya'sa Dios. Dios la tjiji José pajal 'üsüstjsja jepa lal ne'aj, (Egipto jis jepa Faraón jupj tjowelepj yupj.) Dios la tjiji José lovin seletsja tsjan 'üsüs la mijis. Faraón jus nleya José lovin po seletsja tsjan 'üsüs la mijis. Mpes José jepa púné tepyala Egipto po'ó, Faraón wo nt'a 'ots'ipj, Faraón nin tje'yaya jupj lal.

¹¹ "P'a jawasa cjuwá jis la las tepyala Egipto po'ó, Canaán po'ó 'ots'ipj. Malala jis tepyala pjü gente jilal, israelpan jilal 'ots'ipj, cjuwatsja jis la las. ¹² Jacob jus nléyatsja vender lajaytsja jis la las Egipto po'ó. Mpes sin tjejyama jupj jatjampan Egipto nt'a jaylacj la mijicj jis la las. Nin mpes mwalá way tjil yupj. ¹³ P'a jawasa sin tjejyama niswá jaylacj la mijicj jis la las. José tjevele yupj jis lal jupj p'iyá yupj sejatjam. Nin tepyala na, Faraón jas tji'yüsa José jatjampan po'ó. ¹⁴ José jis tji-jyü'ta jatjampan jis lal la cuwis yupj jis papay. Jacob lotsja yupj jis papay. Tjevele pjü jis ts'uyupan jis lal ncul, sejets'ompan jis lal ncul 'ots'ipj. Jis tjijyü'ta jis lal la cuwis Egipto nt'a. Mpes Jacob tjac' Egipto nt'a, pjü jupj jatjampan jis lal, jupj cüicpan jis lal wa. Pjü way yupj setenta y cinco waytsja yupj. Tapatja Egipto po'ó. P'a jawasa Jacob tepe'e. Locopyaya, püna, jupj ts'uyupj tecya'liñ 'ots'ipj. ¹⁶ P'a año yupj jis cjuéle tjat' Siquem nt'a, püna tapatja nt'a. Jomwen jul tüpüntüpj. Püna Abraham jaylacj la tjiji jomwen jul niná, Hamor jatjampan vender la tja-jay.

¹⁷ "Locopyaya, año pülücj tepyala na, israelpan pajal pülücj yupj sin popé tjamanun Egipto po'ó. Dios nasa quelel 'yáyatsja 'amá p'a way, püna tjevele Abraham lal ca ma'ayas 'amá niná. ¹⁸ Quina jepa p'a way já'asatsja Egipto po'ó. Mop'in ma seletsja pjactsja José. ¹⁹ Jupj malala la tjiji israelpan jilal. Cupj yupj sin popa p'iyá püs naya pyatjaquec. Pajal malala jis tepyala jepa niná mpes. Jis tjijyü'ta pje'á mo'onsocj yupj jis tsjictjacj. Tji-jyü'ta ne'aj jatja ca mal yupj mpe, mpes jis tsjictjacj tecya'liñ, yusapj pátjatsja mpes.

²⁰ "Niná tjijyü'ta na, Moisés tjemya'na. Pajal 'üsüs waytsja jupj Dios lal. Mes cont'e mpes tüpü'ü jamay lal, popay lal. ²¹ Mes cont'e t'üc' tepyala na, tjaman, tüpüntüpj p'a nt'a, ne tjil. Tüpüntüpj nt'a Faraón jucucus jus tjinyuca. Jupj t'yüna la tjiji jupj, quepj t'yüna liji jinwá jupj popa p'iyá lal. ²² Ne'aj Moisés pjü way jas tji'yüsa

'oyn nyuca la tja-jay egiptopan. Po 'üsüs way tjevele, pajal 'üsüs la tjiji wa, jupj pünetsja mpes.

²³ "Año cuarenta tyá'atsja na, quelel jámatsja la nuc jupj gente, israelpan waytsja yupj. ²⁴ Tjemey na, jupj tjinyuca Egipto mpe 'esejp syúpatsja israelpan popa pjaní. Israelpan popa ma malala la tjiji, jupj sin nin syú-patsja jupj. Mpes Moisés cus tjep'ya'sa israelpan popa. Jupj tji'yü'na Egipto mpe 'esejp. ²⁵ Moisés jólatsja israelpan sin tji'yúsatsja jupj jis capj p'yá'satsja, Dios la tjiji mpes. Ma sin tji'yüsa yupj.

²⁶ "Yaya Moisés tjemey niswá israelpan nt'a. Yus tjinyuca niyom mát'eya; pjaní malala líjitsja p'a lal. Moisés jostsja ma la palantsja yupj. Tjevele: 'Jatjampan nun. ¿Tsjan mpes lo palaná?' nin la tji'yüya. ²⁷ Malala líjitsja pja'as la tjiji Moisés lal, la tji'yüya: '¿Pjacj jin tjejyama qjuis la jütütj? ¿Pjacj jin tjejyama la veles ncu malala la tjijicj?' ²⁸ Napj selé t'añ jipj tji'yüna Egipto mpe 'esejp. ¿Ncu nin p'iyá quelel lejay napj lal?' nin la tji'yüya. ²⁹ Jupj tjevele mpes, Moisés lecj tjejá. Leñ way campa ts'uequené jupj. Madián nt'a patja nt'a tjemey. Pjü ma ne'as tjunuc. Ne'aj tjoyaya, popa mat'e tepyala jupj.

³⁰ "Locopyaya, año cuarenta tepyala na, ángel lay tepyala Moisés nt'a. Moisés tóncatsja pje'á, wa cjuwá nt'a, p'a leñtsja nt'a. Ángel lay tepyala jupj nt'a ne'aj. Ne'aj waytsja p'in joc' mpe, joc' niná Sinaí ló. Jül 'awa tüpwé. 'Awa culupwen nt'a lay tepyala ángel. ³¹ Moisés jus tjinyuca na, pasal jólatsja tjinyuca mpes. Ne'as tjemey la nuc. Qjuis Jepa Dios vele tjapjaca. ³² Tjevele: 'T'üc' way Abraham tepyona napj lal. T'üc' way Isaac tepyona wa napj lal, Jacob tepyona wa. Yupj püna tapatja, jipj yupj popa p'iyá püs naya püt', nin tjevele. Moisés lecj tjejatsja, ma quelel nyúcatsja niswá 'owus.

³³ "Qjuis Jepa Dios niswa tjevele: 'Tsjam 'yüts'opta. Jipj toñ nt'a 'amá 'üsüs way, napj qui'á jüs mpes. ³⁴ Napj selé malala se palá napj ts'uyupan Egipto po'o patjá. Tjapjacas yupj la puyupj. La palá tjacuwis jis la man la p'a nt'a. Mas. Jin majam Egipto nt'a', qjuis Jepa Dios nin tjevele.

³⁵ "Israelpan ma jisastsja Moisés yas nam. Nujola tepyala yupj tjowelepj Moisés lal. La tjü'üy: '¿Pjacj jin tjejyama qjuis la jütütj? ¿Pjacj jin tjejyama la veles ncu malala la tjijicj?' nin la tjü'üy. Dios püné ne jas tjejyama jupj yupj nt'a, yupj jis jepa tepyala. Jupj jas tjejyama pje'á jis la man. Ángel lay tepyala jül lejeñ mo'ó, jupj p'iyá cus tjep'ya'sa jupj. ³⁶ Mpes Moisés pje'á jis tjemyana Egipto mpe. Pajal 'üsüs la tjiji Egipto nt'a, yom p'in ma polel liji jinwá. Nin p'iyá la tjiji Mar Rojo nt'a 'ots'ipj. Yupj pajal yólatsja jupj 'üsüs la tjiji mpes. Año cuarenta mpes jis tjemyana jis wa cjuwá nt'a. Pajal 'üsüs la tjiji ne'aj 'ots'ipj. ³⁷ Nun solejé jupj tjevelá israelpan jilal. Tjevele: 'Profeta p'a wa napj jinwá ncuwim; Dios ca jas majamas nun nt'a. Nun popa nsem jupj', nin tjevele jupj. ³⁸ Solejé Moisés já'asatsja israelpan jis lal joc' nt'a, joc' niná Sinaí ló, wa cjuwatsja nt'a. Joc' mo'o ángel tjevele Moisés lal. Niná Moisés nin tjevele israelpan jis lal. Qjuis Jepa Dios nin tjevele yupj mpes, nun mpes 'ots'ipj.

³⁹ "Mop'in ma quelel lajaytsja Moisés tjijyú'tá. Quelel jiltsja niswa Egipto nt'a. ⁴⁰ Tjowelepj Aarón lal, Moisés leñtsja na. Tjowelepj: 'La p'a dios witjacj la mijin. Yupj ca qjuis manucj Egipto nt'a. Ma selecj tsjan mpes Moisés ma tjac'. Jupj qjuis ticyuna qui'á. Leñ quinam jupj. Püs way leñtsja jupj', nin tjowelepj. ⁴¹ Mpes vaca jinwá justa la tjajay oro mpes. Niná yupj jis dios nsem jisastsja. Animal tjü'ünan, vaca oro wolap'a'a tütüntüpj jupj. Po 'ücj jisastsja la tjajay mpes.

⁴² "Pjulacj 'ots'ipj yupj jis dios witjacj jin yólatsja yupj. Yólatsja yupj noypan. Mpes Dios tjemey yupj mpe. Ma jis capj teciýóncatsja quinam. Püna Dios profeta pjaní papel tepyaca Dios tjevelá. Tepyaca:

'Israelpan, wa cjuwá nt'a tjalawiqué
año cuarenta mpes.

Ne'aj animal tjü'ü'ná, tja'ayá p'a mpes.

Napj mpes tulucj la tjüjí.

⁴³ P'a dios witjacj la tjüjí. Moloc jin justa la tjüjí. T'üc' way nun quelel lojitsja jupj.

Nujólatsja jupj püné.

Nun tjajamá jupj, jupj wo 'ots'ipj tjajamá.

Renfán jin justa la tjüjí wa.

Quelel lojitsja jupj 'ots'ipj.

Nujólatsja jupj püné. Tjajamá jupj.

Mpes napj ca nucopj ntülüs.

Nusin majam ca campa way,

más campa Babilonia mpe nusin majam ca',

Dios nin tjevele.

⁴⁴ "T'üc' way cupj yupj sin popa p'iyá püs naya pyatjaquecj. Yupj tjelyawuñ na wa cjuwá nt'a, wa pülül tatsja. Yupj la tjajay niná wa pülül. Dios jas tji'yüsa la tjiji Moisés 'oyn nyuca la mijis niná wosis. Niná Dios wo ló. Niná wa mpes, salejeptsja Dios jis capj teciýóncatsja.

⁴⁵ Locopyaya, p'a año na, Josué jépatsja israelpan jis lal quinam. Wa niná tjam custjay. Josué jis tjemyana 'amá p'a wa nt'a. Dios leñ way pje'á sin tjejyama pjü way ne'aj tapatjá. Israelpan tjamtsja custjay wosis pülül. Locopyaya, año pülücj tepyala na, David israelpan jis jé-patsja jupj. Tatsja custjay wosis pülül. ⁴⁶ David pajal 'üsüstsja Dios lal. David tjevele Dios lal: 'Quelel si jünsú wa püné jipj mpes. ¿Ncu 'ücj napj nin lejay?' la tji'yüya Dios lal. ⁴⁷ Dios jostsja ma nin liji. Mop'in 'üchtsja Dios lal David jatjam Salomón nin la mijis. Mpes Salomón jas tjijyünsa wosis pones Dios mpes.

⁴⁸ "Cupj selecj Dios ma pü'ü wa mo'ó. Profeta pjaní papel tepyaca Dios tjevelá. ⁴⁹ Jupj tjevele:

'Napj jyütütj tsjun po'ó.

Jyütütj nosis nt'a 'ots'ipj.

Nun ma polel su jünsú wosis napj mpes.

Ma pü'üs wa mo'ó.

Lovin jun ta'á winis.

⁵⁰ Pjü way la tjejay napj', profeta nin tepyaca Dios tjevelá —Esteban nin tjevele.

⁵¹ Esteban tjevele niswa. Tjevele:

—Pülücj way ma quelel japon Dios tjevelá. Nun yupj jin p'iyá. Ma pjo'oqué Dios tjevelá. Ma lojí Dios tjijyü'tá. Ma jisas Dios Cjües. Nun, israelpan püna tapatja jin p'iyá. ⁵² Püna profetapan tjowelepj Yom 'Üsüs Dios Lal

ncuwim, más 'üsüs way jupj pjü jilal. Israelpan püna tapatja malala la tjajay profeta nepénowa jilal.

Tjü'ünan yupj nepenowá. Nin p'iyá la tjüjí wa yom lal, niná Yom 'Üsüs Dios Lal. Nun tja'ayá jupj la p'a jis la 'ünan. Mpes nun tjü'ü'ná jupj. ⁵³ Püna angelpañ tja'ayapj Dios tjijyü'tá. Nawa nin, nun ma lojí Dios tjijyü'tá —Esteban nin tjevele yupj jilal.

Yupj tjü'ünan Esteban

⁵⁴ Judiopan jis jepapan tjejjyacañ na jupj tjevelá, pajal ts'a tji'in Esteban lal. Nin p'iyatsja co'müypan. Mpes jis wis jis tiquilil. ⁵⁵ Esteban newa la tjijitsja Dios Cjües jostsja jin la p'in. Tsjun po'o tjinyuca. Tjinyuca jaw Dios já'asa nt'a. Jus tjinyuca Jesucristo tóncatsja Dios li'in-yampe. ⁵⁶ Esteban tjevele:

—Tjunuca. Napj polel nyuc Dios já'asa nt'a. Yom niná Dios jas tjejjyamá si nuc napj. Toñca Dios li'in-yampe —nin tjevele Esteban.

⁵⁷ Yupj jis pjats' la topj la tjajay jis mas mpes. Ma quelel pjyacañtsja. Yümücj tjowelepj, ts'a tji'intjsja mpes. Pjü way yümücj ntji'liñ Esteban. ⁵⁸ Ntji'liñ, tjamán jupj pülücj patja mpe. Pe noypan la ts'i jupj po'ó, jis la 'ünan. Tjamacjas, Saulo lotsja, tjejjyama yupj sin quip pje'apa pe la ts'i na.

⁵⁹ Esteban tjevele qjuis Jépa Jesucristo lal:

—Nejepa, tjemyana napj neqjues —nin tjevele.

Yupj lovin pe ne'aj la ts'i.

⁶⁰ Esteban tüic' jin tjüjünsü, yümücj tjevele:

—Nejepa, ma nin jele t'as yupj malala lajay napj lal.

Ma jis capj ntülün.

T'üc' tjevele na, tepe'e.

8 Saulo pjü tjinyuca. 'Üchtsja jupj lal yupj tjü'ünan Esteban.

Saulo malala nyuca la tjiji Dios ts'uyupj jilal.

Quina Jerusalén po'o patja malala nyuca la tjajay Dios ts'uyupj jilal ne'aj. Mpes Dios ts'uyupj pülücj leñ way tjil Jerusalén mpe. Jun ta'á tjil Judea po'ó, Samaria po'ó 'ots'ipj. Apostolpan p'in ma tjil.

² Esteban tjü'ünan na, niyom 'üsüspan tjil, toc jupj. Po 'aplijlatsja yupj jupj tepe'e mpes.

³ Nawa nin, Saulo lovin malala nyuca la tjiji Dios ts'uyupj jilal. Yupj jis wa wama tjemey. Jupj jis ntjüi'le, jis tjemyana cawilta nt'a.

Dios ts'uyupj tjowelepj Jesucristo mpes Samaria nt'a.

⁴ Dios ts'uyupj tjil na Judea nt'a, Samaria nt'a 'ots'ipj, lovin tjowelepj la p'a jilal Jesucristo po'ó. ⁵ Felipe tjemey wa Samaria nt'a. Ne'aj wa pülücj lejeñ nt'a yupj jis walap'a'a tjevele Cristo po'ó, jupj ne Jépa niná Dios tjevele ca jas majamas. ⁶ Felipe 'üsüs la tjiji ne'aj, yom p'in ma polel liji jinwá, mpes pjü ne'aj patja pajal jisastsja jupj tjevelá. ⁷ Jupj tjijyü'ta lapanenpan pje'á mal gente jisas mpe. Yümücj tjowelepj ne tjil. Gente ma polel lyawuñtsja, leñ way jis tji'yü'sa la tjiji. Gente ma polel 'yutanañtsja 'ots'ipj, jis tji'yü'sa la tjiji. ⁸ Mpes pjü way ne'aj po 'ücj jisas jis tepyala.

⁹ Yom pjaní ne'aj Simón lotsja jupj. Lapanenpan cus tjap'acj p'a casá la mijis yom p'in ma polel liji jinwá. Gente ne'aj pajal yólatsja jupj la tjiji mpes. Jupj jostsja pjü yola püné way jupj. ¹⁰ Ne'aj tapatja tjepjyacañ jupj tjevelá. Noypan, tsjictjacj 'ots'ipj, 'üsüs jin yólatsja jupj. Tjowelepj yom niná Dios jinwá jupj, pjü 'ücj liji Dios jinwá. ¹¹ Püs way lapanenpan cus tjap'acj nin la mijis, mpes yupj yólatsja jupj 'üsüs, topon wa jupj tjevelá.

¹² P'a casá tepyala Felipe tjac' na. Topon Felipe tjevelá Dios jyü'ta po'ó. Jupj tjevele pajal 'üsüs tepyala Jesucristo mpes. Topon na, bautizar jis tepyala niyom, nequem 'ots'ipj. ¹³ Simón tepyona wa Felipe lal. Bautizar tepyala jupj. Jupj cus tecyóñcatsja Felipe lovin, jupj tjemey nt'a. Tjinyuca pajal 'üsüs la tjíjitsja Felipá, yom p'in ma polel liji jinwá. Nin la tjiji sin 'yüsa la mijis Dios mpes tjevele.

¹⁴ Apostolpan tapátjatsja custjay Jerusalén po'ó. Sin tji'yüsa yupj Samaria nt'a patja topon Jesucristo po'ó. Mpes apostolpan sin tjajam Pedro, Juan 'ots'ipj, Samaria nt'a. ¹⁵ Gente Samaria po'o patja bautizar jis tepyala qjuis Jepa Jesucristo mpes. Newa Dios Cjües ma tjemey custjay yupj jisas mo'ó. ¹⁷ Mpes Pedro, Juan 'ots'ipj, tjowelepj Dios lal yupj mpes. Yupj sey pjucj po la tjo'otj. Po la tjo'otj na, Dios Cjües yupj jisas mo'o tjemey.

¹⁸ Simón tjinyuca niná tepyalá. Mpes tjevele Pedro lal, Juan lal wa:

—Napj quelel po le 'otj wa gente sey pjucj, Dios Cjües jisas wama mim. Mpes t'emel ca nu ma'ayá, no 'oyá napj ca nin p'iyá polel la mejay nun lojí jinwá —Simón nin tjevele yupj jilal.

²⁰ Pedro wola tjevele:

—Jipj pyon jipj polel jaylacj lejay, ne nin p'iyá polel la mijin cupj lijicj jinwá. Nin tulucj. Dios 'yaya jupj Cjües, jaylacj tulucj. Ma qjuisas jipj t'emel. Najas Dios ca ncawajas la mijis jipj jet'emel. ²¹ Ma jele Dios jola jinwá. Mpes ma polel tsji' lejay cupj qjuilal Dios mpes. ²² 'Aplijila way t'as jipj, malala jéletsja mpes. Dios lal la monan jupj ca perdonar la mijis jipj, malala jéletsja mpes.

²³ Malala jipj quelel nin lejay cupj lijicj jinwá. Jomam jipj. Lovin malala lejay —Pedro nin tjevele.

²⁴ Simón wola tjevele:

—Pajal 'aplijila napj jipj tjevelen mpes. Najas Dios ma ca nin la mijis jipj tjevelen jin. La tjemyona Dios lal napj mpes, ne jupj ma ca nin la mijis napj lal —nin tjevele.

²⁵ Nin tepyala Pedro, Juan, ne'aj tapatja na. 'Üsüs tjowelepj yupj salejeptsja mpes. Po jisastsja yupj mponecj. Pülücj jis walap'a'a tjowelepj qjuis Jepa Jesucristo tjevelá. T'üc' tjowelepj na, tjil niswá Jerusalén nt'a. Newa jümücj casá lyawuñtsja na, Samaria mo'o patja jis lal tjowelepj wa, yupj jis wa nepénowa lejeñ nt'a. La pülücj tjowelepj Samaria mo'o patja jis walap'a'a; nin tjowelepj Jesucristo 'üsüs la tjiji quinam gente mpes.

Felipe tjevele Jesucristo po'ó Etiopía mpe 'eseptsja lal.

²⁶ Locopyaya ángel tjac', tjevele Felipe lal. Tjevele: "Jutja sur nt'a. Ne'aj jümücj pü'ü jupj, jümücj niná Gaza

nt'a jama. Jerusalén mpe jac' jümücj niná. Ne'aj mim jipj", ángel nin tjevele. Ne'aj jis wa cjuwá, gente leñ.

²⁷ Mpes Felipe tjemey. Tjemey na, jus tjinyuca yom pjaní jámatsja. Etiopía mpe 'eseptsja jupj. Yom niná püné waytsja Etiopía mo'ó. Quepj jepa já'asatsja ne'aj Etiopía mo'ó. Candace lotsja jupj. Yom niná jyámatsja jepa t'emel. Quina tjactsja jupj Jerusalén mpe. Jerusalén nt'a palá tipi'tje Dios wolap'a'a, tjevele jupj pajal püné. ²⁸ Quina jupj tjactsja carreta pajal 'üsüs mpes, cavayú la locjoctsja. Jupj mo'o véletsja Isaías tepyacá, Isaías profétatsja jupj püna. ²⁹ Dios Cjües tjevele Felipe lal: "Jutja carreta tya'a nt'a, cus ncoñcon".

³⁰ Mpes Felipe ts'üequené, la nñjüsü. Ne'as tjemey na, tjapjaca jupj mo'o véletsja Isaías tepyacá. Felipe la tji'yüya:

—¿Ncu jin 'yüsa mo'o velen?

³¹ Wola tjevele:

—Ma nin 'yüsa. Leñ pjacj nin mü'üsüs la mijis. Viyá was, ma'ajam napj lal —nin tjevele Felipe lal.

³² Etiopía mpe 'eseptsja mo'o véletsja Isaías tepyacá, Dios Popel popé. Tepyaca:

"Yupj oveja jaman na la 'ünan, ma la puyupj ovejas.

Nin p'iyá tjaman yom pjaní.

Oveja lyájasa toñca, jupj ts'üil jat'ú na.

Nin p'iyá jupj lal, ma véletsja jupj.

³³ Pajal 'üsüsstsja jupj; yupj sin nin ntji'liñ jupj. Pajal malala nyuca la tjajay jupj lal, malalapan jis lal lajay jinwá.

Pjü ma cus tjap'acj. Pajal malálatsja yupj.

Tjü'ünan jupj, mpes tjemey nosis mpe."

Isaías nin tepyaca püná.

³⁴ Etiopía mpe 'eseptsja la tji'yüya Felipe lal:

—¿Pjacj po'o tepyaca profeta niná? ¿Ncu jupj p'iyá po'o p'in tepyaca? ¿Ncu p'a wa po'o tepyaca? —nin la tji'yüya.

³⁵ Felipe jas tji'yüsa la tjiji Isaías nin tepyaca Jesucristo po'ó. Felipe pülücj way nin tjevele jupj lal Jesucristo po'ó. Jas tji'yüsa la tjiji pajal 'üsüs tepyala Jesucristo la tjiji mpes.

³⁶ Newa jiltsja jümücj casá. Yacjaya 'üsú pü'ü nt'a tjil. Etiopía mpe 'eseptj tjevele:

—'Unuca, 'üsú pü'ü. Najas bautizar ma palas la mijin. ¿Ncu 'ücj jipj lal? —la tji'yüya.

³⁷ Felipe la tji'yüya:

—¿Ncu t'üc' way pyon jipj Jesucristo po'ó?

Wola tjevele:

—Po pyon napj. Pyon Jesucristo Dios Jatjam jupj.

Felipe tjevele:

—Mpes 'ücj bautizar mya palas la mejay napj.

³⁸ Mpes jupj tyantaná carretas. Manas 'üsú mo'o tjil. Felipe bautizar la tjiji Etiopía mpe 'eseptsja.

³⁹ 'Üsú mpe tjiquil na, Dios Cjües tjemyana Felipe p'a nt'a. Etiopía mpe 'eseptj ma jus tjinyuca niswá Felipá. Mpes jusapj tjemey. Po 'ücj jostsja quinam Jesucristo mpes. ⁴⁰ Dios Cjües tjemyana Felipe Azoto nt'a. Ne'aj tjuwínetsja, tjevele yupj jis walap'a'a Jesucristo mpes.

Jun ta'á, pülücj patja nt'a, tjevele jupj, Cesarea ne'as tjemey nas.

Saulo tepyona wa Jesucristo lal.

(Hechos 22.6-16; 26.12-18)

9 Saulo ts'i 'inyatsja custjay Jesucristo lal japon jis lal. Yupj jilal pajal malala véletsja jupj. Quelel si 'ünánatsja yupj. Quina quelel jámatsja Damasco nt'a. Mpes jupj tjemey sacerdote más püné nt'a Jerusalén nt'a, ² papel la mon tjemey. Papel quelel t'yatsja judiopan 'a si mulú nt'a Damasco po'ó. Papel véletsja 'ücj la tsupapj Jesucristo sa coñ, jis la cuman Jerusalén nt'a. 'Ücj niyom ntsu'pas jis la cuman, nequem 'ots'ipj.

³ Papel nt'ya na, tjemey. Nasa ne'as jámatsja na Damasco nt'a, tsjun po'o pajal jaw tepyala. Saulo nt'a pajal jaw tepyala wa, jupj t'asiyú pajal tjejawca. ⁴ Tyüla, pú'ütsja. Vele pjactsja. La tji'yüya:

—Saulo, ¿tsjan mpes malala nyuca lejay napj lal? —nin la tji'yüya.

⁵ Saulo la tji'yüya:

—¿Pjacj vele napj lal?

Wola tjevele:

—Jesucristo napj. Malala nyuca lejay jipj napj jisas jilal. Jipj nin lejay na, malala nyuca lejay wa napj lal. Napj buey tsjyac jinwá lejay jipj lal. Buey tsjyaca na ma jama, más yümücj ntsjacas jupj lal. Buey niná jinwá lejay jipj. Malala 'e palá nin lejay jipj.

⁶ Mpes Saulo pajal lecj tjejatsja, la tji'yüya:

—¿Tsjan jyas napj la mejay?

Jesucristo wola tjevele:

—Jin tjiyyünsa. Damasco nt'a ca mim. Ne'aj yom pjaní ca mveles tsjan la mijin —Jesucristo nin tjevele.

⁷ Saulo cus tocoñ tjejyacañ wa vele pjactsja. Mop'in ma tjunuc pjacj tjevelá. Mpes lacj tjeypaj wa yupj.

⁸ Saulo jas nisa. Jun la tyü'pa na, ma polel nyúcatsja jupj. Mpes yupj jupj mos ntji'liñ tjaman Damasco nt'a.

⁹ Ts'ac' cont'e ma nyúcatsja. Ma tjelyaja. Ma tjümü'ü.

¹⁰ Ananías tüpü'ü wa Damasco po'ó. Jesucristo lal pyónatsja jupj. Nin jawas p'iyá Dios la tjiji Ananías tjinyuca Jesucristo. Tjinyuca Jesucristo tjac', tjevele jupj lal:

—Ananías.

Ananías la tji'yüya:

—Nejepa, ¿tsjan jyas?

¹¹ Qjuis Jepa Jesucristo tjevele:

—Judas wo nt'a mim. Jümücj 'T'atsj Way' ló, ne'aj pü'ü. Yom pjaní pü'ü ne'aj, Tarso mpe 'esepj, Saulo ló jupj. Quina jupj vele Dios lal. ¹² Dios lal tjevele na, napj la tjejay jupj tjinyuca yom pjaní tjac' jupj nt'a, yom niná Ananías ló. Tjinyuca yom niná jay pjucj po la tje'yot'a, la tjemiyona Dios lal jupj ca 'ücj nucus niswá. Jipj p'iyá yom niná jupj tjinyucá. Jupj ca jus nlayes napj jin tjejjam —Jesucristo nin tjevele.

¹³ Ananías wola tjevele:

—Nejepa, pülücj nawala tjowelepj jupj mpes. Tjowelepj pajal malala nyuca la tjiji Dios ts'uyupj jis lal Jerusalén nt'a. ¹⁴ Yupj javelepj 'ücj sacerdote noypan ji-

lal jupj tsyu'pa cyapj jacoñ jilal —Ananías nin wola tjevele.

¹⁵ Newa nin, Jesucristo tjevele:

—Jipj ca mim jupj nt'a. Napj la t'ya Saulo. Quina ca la mijis napj najas jinwá. 'Ücj ca mveles napj nin po'ó judiopan tulucj jilal, yupj jis jepa noypan jilal 'ots'ipj, israelpán jilal 'ots'ipj. ¹⁶ Jas mü'üsüs ca la mejay pajal malala mpalas jupj lal napj mpes —Jesucristo nin tjevele Ananías lal, jupj jun si tsicyaca jinwá tjinyuca na.

¹⁷ Mpes Ananías tjemey. Jus tjinyuca Saulo. Jay pjucj po la tje'yot'a, tjevele: "Saulo, natjam jipj. Napj selé qjuis Jepa Jesús lay tepyala jipj lal jümücj nt'a. Jupj nin tjejjama jipj nt'a, mpes ca nucun niswá. Dios Cjües ca mim jyas mo'ó, mpes ca la mijin Dios Cjües vele jin", Ananías nin tjevele. ¹⁸ Leñ way cjul jupjula jinwá palá tinca Saulo jun mpe, polel nyúcatsja niswá. Jas tjiyyünsa. Ananías bautizar la tjiji jupj. ¹⁹ Nin la tjiji na, Saulo tjelyaja, tjümü'ü, mpes 'ücj já'asatsja niswá.

Saulo tjevele Jesucristo po'ó Damasco nt'a.

Saulo tsjicj way tüpü'ü Jesucristo lal japon jilal Damasco nt'a. ²⁰ 'Üsüs tjevele Jesucristo mpes judiopan 'a si mulú nt'a. Tjevele Jesucristo Dios Jatjam. ²¹ Jupj tjevele tjejjyacañ po yólatsja jupj nin tjevele mpes. Ma sin tji'yüsa tsjan mpes 'üsüs véletsja Jesucristo mpes. Salejeptsja malala nyuca la tjiji Jesucristo jisas jilal Jerusalén nt'a. Salejeptsja jupj tjac' Damasco nt'a la tsupapj Jesucristo lal japon, jis la man sacerdote noypan nt'a Jerusalén nt'a. Ma quelel japontsja Saulo Jesucristo po'o pyónatsja quinam. ²² Mop'in nin, más 'üsüs way véletsja jupj lovin, mpes la p'a wa Jesucristo po'o topon Saulo tjevele mpes. Jupj tjevele mpes, judiopan Damasco nt'a patjá sin tji'yüsa t'üc' way Jesucristo Jepa niná Dios tjevele ca jas majamas jis capj la p'acj judiopan. Yupj ma quelel japontsja Saulo lal, mop'in ma salejeptsja tsjan más 'ücj wola la veles jupj lal.

²³ P'a jawas judiopan 'a jis tjimyula. Yupj ma jisastsja Saulo. Mpes tjowelepj ca mü'ü'nacj jupj. Damasco nt'a tapatja t'asiyú campanya tóncatsja tjüwücj. Quelel la nuactsja tjüwücj jun vilicj nt'a; jupj nepé lay tepyala na, quelel ja'unantsja Saulo. ²⁴ Lovin jaw na, püste na 'ots'ipj, la tjunuactsja. Saulo jus nleya la nuactsja yupj, quelel ja'unantsja jupj. ²⁵ Mpes püste na, jupj discipulopan palá tjo'onsopj jupj tjüwücj jun mpe. Quiliyú püné mo'o tjá'asa, palá tjo'onsopj jupj 'üpü mpes, ne 'ücj tjemey jupj yupj tapatja mpe.

Saulo tjemey Jerusalén nt'a.

²⁶ Saulo tjemey Jerusalén nt'a. Quelel jámatsja Jesucristo lal japon 'a jis tjimyula nt'a. Mop'in lacj tjejjaptsja jupj jupj lal. Ma topontsja quina se cóncatsja Jesucristá. ²⁷ Bernabé p'in tepyona jupj 'üsüs. Lal tjac' Saulo, tjil apostolpan nt'a. Tjevele: "T'üc' way Saulo quina jos Jesucristá. Jus tjinyuca qjuis Jepa Jesucristo jümücj nt'a, jupj tjevele Saulo lal. Locopyaya Saulo 'üsüs tjevele Jesucristo mpes Damasco nt'a patja jilal.

Ma lecj jéyatsja; 'ücj tjevéletsja Jesucristo mpes", Bernabé nin tjevele. ²⁸ Tjevele mpes, 'üchtsja quinam yupj jilal Saulo jámatsja yupj 'a si mulú jatja nt'a. Mpes Saulo lovin tjemey Dios ts'uyupj nt'a 'a jis tjiimyula na.

²⁹ Jerusalén nt'a pülücj jilal tjevele Jesucristo po'ó. Po ma lecj jéyatsja la veles Jesucristo mpes. Ne'aj judiopan pülücj griego javeleptsja. Yupj jilal 'ots'ipj nin tjevele Jesucristo mpes. Yupj quelel ja'ünantsja jupj.

³⁰ Dios ts'uyupj jus nlay yupj quelel ja'ünantsja jupj. Mpes tjaman jupj Cesarea nt'a. Ne'aj jas tjajam Tarso nt'a.

³¹ Quina Dios ts'uyupj 'ücj jájtatsja Judea mo'ó, nin p'iyá 'ücj jájtatsja Galilea mo'ó, Samaria mo'ó 'ots'ipj. Más 'in 'üsüs way sin tji'yüsa Jesucristo mpes. Nin la tjajay Dios jostsja jinwá; salejeptsja jupj ca jis capj ntülüs malala lajay. 'Ücj jisas tepyala Dios Cjües jis capj tjep'ya'sa mpes. Más 'in pülücj witjacj Jesucristo lal topon janmacj.

Eneas tji'yü'sa tepyala.

³² Quina Pedro jun ta'á tjemey yus la nuc Dios ts'uyupan. Nin mpes tjemey wa yus la nuc Dios ts'uyupan Lida mo'ó. ³³ Ne'aj malala jos jus tjinyuca. Eneas lotsja jupj. Pasal püs pü'ütsja jupj, año ocho mpes pü'ütsja. Ma polel 'utanatsja jupj. ³⁴ Pedro tjevele jupj lal: "Eneas, Jesucristo 'i 'ü'sa liji. Jin tjiyünsa", Pedro nin tjevele. Mpes leñ way jas tjiyünsa jupj. ³⁵ Pjü Lida mo'o patja, Sarón mo'o patja 'ots'ipj, tjunuc 'ücj wínetsja jupj quinam. Mpes yupj pjü way quelel sa coñtsja wa qjuis Jepa Jesucristo.

Tabita tepe'e, nyucunú tepyala niswá.

³⁶ Quepj tüpü'ü Jope po'ó, Tabita ló. Griegopan jis tin Dorcas lotsja jupj. Jesucristo lal pyónatsja jupj. Lovin 'üsüs nyuca la tjiji la p'a wa jilal. Lovin jis capj tjep'ya'sa jis t'emel cjuwá. ³⁷ Pedro ne'aj p'in tjuwine na, Tabita malala jos tepyala, tepe'e. Jas tapatsj jupj jüp'üy. (Judopan lovin nin lajay, mpes nin la tjajay.) Cuarto viyapa toñca nt'a tüpüntüpj jüp'üy. ³⁸ Jesucristo lal japon ne'aj jus nlay Pedro pü'ütsja Lida nt'a. Lida ne'aj way p'in Jope lal. Mpes yupj sin tjajam niyom mat'e Pedro nt'a. Tjowelepj leñ way ncuwim Jope nt'a.

³⁹ Mpes Pedro leñ way tjemey yupj jilal Jope nt'a. Ne'as tjemey na, tjaman jupj Dorcas jüp'üy nt'a, cuarto viyapa toñca nt'a. Ne'aj pjü jis vayum tulucj tjiquil, la puyuptsja. Tjowelepj Pedro lal: "Unuca jipj, sin quip pajal pülücj la tjiji la p'a mpes. Pajal 'üsüs waytsja jupj."

⁴⁰ Pedro pje'á sin tjejyama. Tjil na, tüic' jin tjiyünsü, tjevele Dios lal. T'üc' tjevele na, jus tjinyuca jüp'üy, tjevele: "Tabita, jin tjiyünsa". Mpes Tabita jun la tyü'pa. Jupj Pedro jus tjinyuca na, jas nisa, tjá'asatsja. ⁴¹ Pedro jupj mos 'in wa ntjüi'le, jas nisa jupj. Pedro tjevele Dios ts'uyupj jilal, jis voyum tulucj jilal 'ots'ipj, wama ncul niswá. Yupj jus tjunuc Tabita pü'ü niswá. ⁴² Mpes pjü way Jope nt'a patja jis wala tjowelepj niná tepyalá. Mpes pülücj topon Jesucristo lal, nin tepyala mpes.

⁴³ Püs way 'in Pedro tüpü'ü Jope nt'a. Tüpü'ü Simón wo

nt'a. Simón lovin pjoloc' napnapj la tjiyütsja, vender la mijis.

Pedro tjemey Cornelio wo nt'a.

10 Cesarea mo'o tüpü'ü Cornelio. Jupj jépatsja militar cien witjacj jilal. Militar nenem "Italia Mpe Ne'espan La Palan" yupj jis lá. ² Cornelio po jostsja Dios. Jupj po seletsja Dios ca jis capj ntülüs malala lajay. Pjü way jupj wo nt'a pátjatsja salejeptsja wa. Cornelio lovin jis tje'yaya cjuwá jilal. Lovin tjevele Dios lal. ³ P'a jawasa las tres na, t'awaná, Dios la tjiji tjinyuca Dios ángel pjaní. 'Üsüs tjinyuca jupj. Ángel tjac' jupj nt'a, tjevele:

—¡Cornelio!

⁴ Cornelio püs way tjinyuca ángel. Po lecj jéyatsja jupj ángel tjac' mpes. La tji'yüya:

—Nejepa, çtsjan jyas ne tjacuy?

Ángel wola tjevele:

—Dios lal velen na, jupj pjoca. Jupj selé jipj se 'an cjuwá jilal. ⁵ Sin majaman noyomes Jope nt'a la cuman Simón. Simón niná Pedro ló wa jupj. ⁶ Ne'aj pü'ü jomica lal. Jupj jomica Simón ló wa jupj. Pjoloc' napnapj liji jupj. Simón wo 'üsü la nt'a toñca —ángel nin tjevele Cornelio lal.

⁷ Ángel tjemey na, Cornelio tjevele jupj jomozopan mát'eya jilal, militar pjaní lal 'ots'ipj. Militar niná po 'üsüs waytsja jupj. Tepyona wa Dios lal. Lovin tsji' la tjiyütsja Cornelio wo nt'a. ⁸ Cornelio jis wala tjevele pjü tepyalá. T'üc' tjevele na, sin tjejyama Jope nt'a la cuman Pedrú.

⁹ Yaya jümücj po'o p'in jiltsja custjay. Lots'ac' culupwen nt'a já'asa na ne'aj way p'intsj Jope. Quina, Jope nt'a, Pedro wo casá tjemey la veles Dios lal. ¹⁰ Vecj tepe'e, quelel láyatsja. Cjuwá custjay, quina lajaytsja jis la las. Jun si tsicyaca jinwá tjinyuca jupj. ¹¹ Tjinyuca tsjun po'ó jun tjecjyoltse, 'ücj tjinyúcatsja. Cobija pajal püné tjinyuca. Palá tjac' tjinyuca. Tsjülú casá tsyú'patsja. ¹² Animal pülücj mo'o pátjatsja. Latsj 'ots'ipj mo'o pátjatsja. 'Ümüjütütj jinwá 'ots'ipj mo'o pátjatsja. Tsiyaya 'ots'ipj mo'o pátjatsja. ¹³ Jupj tjapjaca nepé vele pjactsja. Tjevele:

—Pedro, jin tjiyünsa. Jis tji'yü'na, nlayan.

¹⁴ Pedro wola tjevele:

—Lovin ma polel la las yupj. Moisés popel qjuisí jütüta ma nlayacj pis niná. Yupj pis te jinwá, ma polel nlayacj, mpes lovin ma nin tjelyá napj.

¹⁵ Tjapjaca nepé vele pjactsja niswá:

—Dios tjevele yupj jis pis 'üsüs. Ma mvelen yupj jis pis malala —nin tjevele.

¹⁶ La con tjapjaca nepé vele pjactsja. La con nin p'iyá tjiyü'ta la 'ünan, nlayas yupj jis pis. T'üc' tjevele na, cobija viyá tjemey tsjun po'ó.

¹⁷ Pedro pajal jólatsja tjinyuca mpes. Ma jas tji'yüsa tsjan mpes Dios la tjiji tjinyuca niná. Nawa nin jólatsja na, niyom Cornelio sin tjejyama tjiquil Simón wo nt'a. Nasa la tjü'üy la p'a jis lal ca'aj toñcatsja Simón wo. Quina tjiquil yupj jupj jun vilicj nt'a. ¹⁸ Yümücj la tjü'üy ncu Simón ne'aj já'asa, jupj ne Pedro ló wa.

¹⁹ Pedro jólatsja custjay tjinyuca mpes. Dios Cjües tjevele jupj lal: "Niyom cont'e la 'e pal. ²⁰ Ma jele t'as. Napj tjiyyütütj, ne tjiquil jipj nt'a. Jin tjiyyünsa, palá mim, jis capj ncoñcon mim yupj jilal", Dios Cjües nin tjevele jupj lal.

²¹ Mpes Pedro palá tjemey yupj nt'a. Tjevele: —Napj ne nun la no palá. ¿Tsjan mpes tjuculá? —la tji'yüya.

²² Wola tjowelepj:

—Cornelio qjuisin tjejyama mpes tjiquilaca. Jupj jepa, militar cien jilal. Pajal 'üsüs way jupj. Jupj selé Dios ca jis capj ntülüs malala lajay. 'Üsüs way jupj pjü judiopan jilal. Dios ángel tjevele jupj lal. Tjiyyü'ta jupj qjuisin majamas jipj nt'a, la cuman jipj jupj wo nt'a. Dios jos jipj mvelen Cornelio lal —nin tjowelepj Pedro lal.

²³ Mpes Pedro tjevele 'ücj wama jiquil. Jis tje'yaya tjiijinañ püste mpes.

Yaya püstapj Pedro tjemey yupj jilal. Dios ts'uyupj nepenowá Joje po'o tapatja tjil wa. ²⁴ Ts'ac' pjaní mpes tjelyawuñ. Yaya Cesarea ne'aj tjil. Cornelio la si nucutsja. Pjü way ne'aj patja jupj jüpülücpan sin popé ne'aj tjatja wa. Jupj jomicapan ne'aj tjatja watsja jupj lal. Cornelio 'a jis tjiimyula. Jupj jostsja mpjacañ wa Pedro velá. ²⁵ Pedro ne'as way p'in tjemey, Cornelio jupj tüic' jin tjiüünsü Pedro wolap'a'á. Jupj jólatsja Pedro püné.

²⁶ Pedro jas tjiyyünsa jupj. Tjevele:

—Jin ni'isa. Yom p'in napj jipj jinwá.

²⁷ Jupj lal véletsja. Wama tjil Cornelio wo mo'ó. Pedro pülücj yus tjinyuca, játjatsja ne'aj. ²⁸ Tjevele:

—Nun solejé malala judiopan 'a si mulú judiopan tulucj jilal. Moisés tjiyyü'ta ma nin la mijicj. P'a casá nola napj quinam. Dios nin tji'yüsa la tjiji pjü gente yuwal. Judiopan más 'üsüs tulucj. ²⁹ Mpes Cornelio sin tjejyama na napj lal la cuwis, leñ way tjacuwis. ¿Tsjan mpes jisastsja napj tjacuwis? —Pedro la tji'yüya.

³⁰ Cornelio tjevele:

—Ts'ac' yulupjana nasa, yom lay tepyala napj nt'a. Jupj jas quip pasal pje waytsja, jaw jinwá. Las tres na, t'awaná, tjac' jupj. Laja sectsja napj, napj Dios lal tjeveletsja na. ³¹ Jupj tjevele: 'Cornelio, Dios lal tjeveletsja na, tjapjaca jupj. Jupj selé jipj se 'an cjuwá jilal.

³² Mpes niyom sin majaman Joje nt'a la cuman Simón. Simón niná Pedro ló wa jupj. Ne'aj way pü'ü jomica lal. Jupj jomica Simón ló wa jupj. Pjoloc' napnapj liji jupj. Simón wo 'üsú la nt'a toñca', jupj nin tjevele napj lal.

³³ Mpes leñ way sin tjejyam jipj nt'a la cuman. Po 'üsüs way jipj, tjacuy. Pjü cupj qui'á 'a qjuis tjiimyula. Dios qjuiyus nyuca. Quelel pjya'aquec jipj velen. Pjü way qjuis Jepa Dios 'i jütüta la veles, ca nin mvelen —Cornelio nin tjevele.

Pedro tjevele Cornelio wo nt'a.

³⁴ Mpes Pedro tjevele:

—Napj selé quinam t'üc' way pjü gente yuwal Dios lal. Judiopan más 'üsüs tulucj. Pjü gente yuwal. ³⁵ Pjü p'a nt'a patja, nepenowá 'üsüs nyuca lajay. Salejepj Dios ca jis capj ntülüs malala lajay. Mpes pjü yupj 'üsüs Dios lal. Nepénowa yupj judiopan. Nepénowa yupj ju-

diopan tulucj. ³⁶ Nun solejé Dios tjevele judiopan jilal. Tjevele yupj polel 'üsüs nsem jupj lal Jesucristo mpes. Jesucristo Jepa Püné pjü mpes. ³⁷ Nun solejé Juan el Bautista tjevele gente jis walap'a'á, bautizar lis tjiji jupj. T'üc' la tjiji na, solejé tsjan tepyala Galilea nt'a, pjü way jun ta'á Judea po'ó 'ots'ipj. ³⁸ Jesucristo tjac', jupj ne Nazaret mpe 'eseptsja. Dios tje'yaya jupj Cjües Jesucristo jos mo'o la püt'üs. Jupj la tjiji Jesucristo pajal pünetsja. Solejé Jesucristo pajal 'üsüs nyuca la tjiji. Tji-yyü'ta lapanenpan tjil gente mpe. Dios lovin cus teciöñcatsja Jesucristá.

³⁹ "Mpes quina pülücj jilal velecj Jesucristo la tjiji mpes. Tjinyucucj mpes velecj. Tjinyucucj jupj la tjijá Jerusalén mo'ó, jun ta'á Israel mo'ó 'ots'ipj. Judiopan tjovalapj jupj cruz po'ó la mas. Mpes yupj tji'ünan jupj. ⁴⁰ Locopyaya ts'ac' cont'e tepyala na, Dios jas tjiyyünsa jupj, nyucunú tepyala niswá. Jupj lay tepyala cupj qjuilal. Dios qjuis tje'yaya 'ücj jus tjinyucucj. ⁴¹ Ma pjü jilal lay tepyala. Cupj qjuilal la p'in lay tepyala jupj. Yas nam Dios la qjuis t'ya la nuc Jesucristo. Jupj tjelyaja, tjümü'ü wa cupj qjuilal. ⁴² Qjuis tjiyyü'ta la p'a jis walap'a'a mvelecj cupj. Qjuis tjiyyü'ta mvelecj Dios la t'ya jupj, jupj mveles ca pjü jilal ncu 'üsüs la tjajay, ncu malala la tjajay. Nin ca mveles patja jilal, tecya'liñ jilal 'ots'ipj. ⁴³ Pjü profetapan nin p'iyá tapac. Yupj tapac cupj tepyonec na Jesucristo lal, Dios perdonar la qjuis mijis malala nyuca la tjiicj. Jesucristo mpes jupj 'ücj perdonar la qjuisiji —Pedro nin tjevele yupj jilal.

Dios jupj Cjües jis tje'yaya Cornelio wo nt'a.

⁴⁴ Pedro véletsja custjay. Nawa véletsja na, Dios Cjües tjac', pjü jisas mo'o tjemey, Pedro tjevele tjepjyacañ jisas mo'o tjemey. ⁴⁵ Nin tepyala na, Pedro lal tjiquil pajal yólatsja nin tepyala mpes. Dios ts'uyuptsja judiopan waytsja yupj. Mop'in ma salejeptsja Dios ca ma'ayas jupj Cjües judiopan tulucj jilal la püt'üs. ⁴⁶ Yupj tjepjyacañ judiopan tulucj javeleptsja la p'a jis tin, yupj p'iyá ma sin 'yúsatsja. Mpes judiopan nenem sin tji'yüsa t'üc' way Dios jis tje'yaya jupj Cjües. Ma jus nlaytsja ca nin mpalas. Pedro tjevele yupj jilal:

⁴⁷ —T'üc' way 'ücj pjü bautizar lijicj cupj. Dios jis tje'yaya jupj Cjües, jupj qjuis tje'yaya jinwá —Pedro nin tjevele.

⁴⁸ Mpes tjiyyü'ta bautizar lis mijicj yupj, Jesucristo mpes. Bautizar jis tepyala na, la tjomon Pedro lal jupj ma'ajam yupj jilal, p'a jawasa mim. Mpes nin la tjiji jupj.

Pedro tjevele judiopan jilal tsjan 'üsüs tepyala Cornelio wo nt'a.

11 Jis wala tjowelepj apostolpan jis lal judiopan tulucj topon wa Dios tjevelá. Pjü way Dios ts'uyupj Judea mo'ó tjepjyacañ wa niná. ² Dios ts'uyupj Jerusalén po'o patja tjepjyacañ wa. Judiopan waytsja jupj. Mpes Pedro tjemey na Jerusalén nt'a, tjiquil jupj nt'a. La tjowelepj jupj lal. ³ Tjowelepj:

—Malala nin jipj judío tulucj nt'a tjaj, tüpüt' yupj jilal.

⁴ Pedro tjevele yupj jilal pjü tepyalá. ⁵ Tjevele:

—Jope nt'a tüpü'üstsja napj, pülücj patja nt'a. Dios lal tjeveletsja. Dios la tjiji nan si tsicyacj jinwá ntepalá. Jupj la tjiji tjinyuc cobija pajal püné jinwá tsjun po'ó. Palá tjactsja jupj. Tsyú'patsja tsjúlú casá. Palá tjac' napj nt'a. ⁶ Wama jus tjinyuctsja napj. Animal pülücj mo'o pátjatsja. Qjuisiyasma nepenowá yupj. 'Ümüjütütj jinwá mo'o pátjatsja. Latsj 'ots'ipj mo'o pátjatsja. Tsipyaya 'ots'ipj mo'o pátjatsja. ⁷ Nepé vele pjactsja, tjevele: 'Pedro, jin tjijyünsa. Jis tji'yü'na, nlajan', nin tjevele. ⁸ Napj wola tjevelé: 'Lovin ma polel la las yupj. Moisés popel qjuisí jütüta ma nlajacj pis niná. Yupj jis pis te jinwá, ma polel nlajacj, mpes lovin ma tjelyá napj.' ⁹ Tsjun po'o nepé vele pjactsja niswá. Tjevele: 'Dios tjevele yupj jis pis 'üsüs. Ma mvelen yupj jis pis malala', tjevele. ¹⁰ La con nin tjijyü'ta jis pis la las. T'üc' tjevele na, cobija viyá tjemey tsjun po'ó.

¹¹ "Tjemey na, niyom cont'e tjiquil tüpü'üstsja nt'a. Cornelio sin tjejyama Cesarea mpe. ¹² Dios Cjües napj lal tjevele: 'Jipj ca mim yupj jilal. Ma jele t'as.' Mpes tjum yupj jilal. Qjuis catjampan sésiya tjil wa. Cornelio wo wama tjeleque. ¹³ Cornelio tjevele jupj jus tjinyuca ángel, wo mo'o tóncatsja. Ángel tjevele: 'Jope nt'a sin majaman niyom nepenowá la cuman Simón. La p'a ló wa jupj, Pedro ló wa jupj. ¹⁴ Jupj ca jin mü'üsüs la mijis. Wya nt'a patja pjü way ca sin mü'üsüs la mijis wa. Jupj tjevele toponé na, nun 'üsüs nsem Dios lal, mpes 'ücj ca mpatjaqué Dios lal', ángel nin tjevele Cornelio lal.

¹⁵ "Mpes napj tjevelé yupj jilal. Tjeveletsja na, Dios jis tje'yaya jupj Cjües. Nun solejé 'onin ne nin tepyala Dios qjuis tje'yaya jupj Cjües. Nin p'iyá tjac' wa jupj Cjües yupj nt'a. ¹⁶ Napj nola tepyala Jesucristo tjevelá. Tjevele: 'Juan gente bautizar lis tjiji 'üsú mpes la p'in. Mop'in más 'üsüs ca nu mpalas p'a jawas. Dios ca nu ma'ayas jupj Cjües.' ¹⁷ Qjuis Jepa Jesucristo lal tepyonecj na, Dios qjuis tje'yaya jupj Cjües. Nin p'iyá Dios la tjiji yupj jilal Cornelio wo nt'a. Po 'üsüs napj lal nin la tjiji. Napj ma le velel Dios lal —Pedro nin tjevele.

¹⁸ Niná tjejpjyacañ na, ma la tjowelet niswá Pedro lal. 'Üsüs way tjoweletj Dios po'ó. Tjoweletj:

—Dios jos judiopan tulucj 'aplijila nsem 'ots'ipj, malala nyuca la tjajay mpes; ca Dios jos jin la mijicj quinam. Mpes yupj lovin ca mpatjam jupj lal —nin tjoweletj.

Dios ts'uyupj tjoweletj Jesucristo po'ó Antioquía nt'a.

¹⁹ Nujola tapalas judiopan tjü'ünan Esteban. Malala nyuca la tjajay wa Dios ts'uyupj la p'a jilal. Mpes Dios ts'uyupj ts'equeneñ Jerusalén mpe. Jun ta'á tjil. Nepenowá tjil wa Fenicia nt'a, campa ne'aj. Nepenowá tjil wa Chipre nt'a, campa wa ne'aj. Nepenowá tjil Antioquía nt'a, campa wa ne'aj. Yupj tjoweletj judiopan jilal p'in Jesucristo po'ó. ²⁰ Mop'in niyom nepenowá tjil wa Antioquía nt'a Chipre mpe, Cirene mpe 'ots'ipj. Niyom nenem tjoweletj wa judiopan tulucj jilal qjuis Jepa Jesucristo po'ó. ²¹ Tjoweletj na, qjuis Jepa Jesucristo jis capj tjep'ya'sa. Mpes judiopan tulucj pülücj topon, jisastsja Jesucristo.

²² La p'a wa jis wala tjoweletj Dios ts'uyupj jis lal Jerusalén po'ó, mpes yupj tjejpjyacañ judiopan tulucj Antioquía po'o patja jisastsja wa Jesucristo. Mpes jas tjajam Bernabé Antioquía nt'a, yupj jis lal la veles.

²³ Jupj tjemey na, tjinyuca Dios pajal 'üsüs way la tjiji yupj mpes. Mpes pajal 'ücj jos tepyala jupj. Bernabé tjevele yupj jis lal: "Lovin jisas t'as qjuis Jepa Jesucristo. Lovin la tjüj jupj tjevelá." ²⁴ Bernabé 'üsüs waytsja jupj. Po la tjijitsja Dios Cjües jostsja jinwá. Po tepyona pjü way Jesucristo tjevelá. Jupj la tjiji mpes pajal pülücj jisastsja Jesucristo; nin tepyala Antioquía po'ó.

²⁵ Locopyaya way Bernabé tjemey Tarso nt'a, Saulo la tepyala ne'aj, lal lo cuwis. ²⁶ Jus tjinyuca, ticyuna Antioquía nt'a. Año pjaní tapatja ne'aj. Lovin tjil Dios ts'uyupj 'a jis tjimyula nt'a. Pülücj sin tji'yüsa la tjajay Dios po'ó. Antioquía nt'a nepenowá tjoweletj Jesucristo lal japon "Cristianos" yupj. Mwalá way nin tjoweletj Antioquía nt'a.

²⁷ Yupj ne'aj tapatja na, profetapan nepenowá tjiquil wa Antioquía nt'a Jerusalén mpe. ²⁸ Tjil Dios ts'uyupj 'a jis tjimyula nt'a. Yupj sin popa pjaní Agabo lotsja. Jas nisa. Pjü tjevele Dios Cjües jostsja jupj nin velá. Tjevele p'a jawasa cjuwá jis la las ca mpalas. Jun ta'á ca nin nsem, tjevele. Niná t'üc' way nin tepyala, Claudio jépat-sja na Roma nt'a. ²⁹ Mpes yupj ne'aj pátjatsja quelel jis capj jap'actsja Dios ts'uyupj Judea po'o patjá. Mpes yupj pjü way tja'ayapj t'emel. Yupj polel ja'ayaptsja jin tja'ayapj. ³⁰ Sin tjajam Bernabé, Saulo lal, jis la t'as t'emel niná Judea nt'a, ca jis ma'ayacj Dios ts'uyupj co'müypan. Mpes yupj tjat' t'emel niná Judea nt'a.

Herodes malala nyuca la tjiji Dios ts'uyupj jilal.

12 Nin tepyala na, Herodes jépat-sja custjay. Malala nyuca la tjiji jupj Dios ts'uyupj nepenowá jilal. Tji-jyü'ta jis ntji'liñ. ² Jupj jis tjijyü'ta wa jis la 'ünan Jacobo, mpes jay tjojocj tjü'ünan jupj. Jacobo Juan jatjam waytsja jupj. ³ Judiopan pajal 'ücj jisastsja Jacobo tepe'e. Herodes jus nléyatsja 'ücj jisastsja yupj. Mpes jupj militarpán sin tjejyama jis la tjilil wa Pedro. Nin la tjiji judiopan fiesta lajaytsja na. Fiesta niná "Dios Qjuis Capa Nipj Tjemey" ló jupj. Pan levadura cjuwá jalá fiesta niná mpes. ⁴ Pedro ntji'liñ na, mo'o tjo'onsopj cawilta mo'ó. Herodes jis tjijyü'ta diez y seis militarpán jis la jamas Pedro, ma ca pje'á mim. Yulupjana yulupjana 'a mulú tjajamapj jupj. Locopyaya p'a yulupjana tjiquil, tja-jamapj. Lovin nin la tjajay. P'a jawas fiesta t'üc' tepyala na, Herodes quelel véletsja tsjan la mijis Pedro lal. Nin quelel véletsja gente jis walap'a'á, 'a jis tjimyula na. ⁵ Pedro tjá'asatsja cawilta mo'ó custjay. Militarpán 'ücj tjajamaptsja jupj. Mop'in Dios ts'uyupj javeletj Dios lal po jisastsja jupj ca cus mp'a'sas.

Ángel tjemeyana Pedro cawilta mpe.

⁶ Yaya fiesta t'üc' ca mpalas, Herodes ca mveles tsjan la mijis Pedro lal. Püste na, Pedro pü'üstsja militar mát'eya culupwen nt'a, jyatsja jupj. Cadena mpes tsyú'patsja. Militar mát'eya jilal tsyú'patsja jupj. P'a mil-

itarpan jun vilicj tjajamaptsja. ⁷ Leñ way Dios ángel lay tepyala ne'aj. Pasa jaw tepyala ne'aj jupj mpes. Ángel Pedro jas tiquilquila, tjevele: "Leñ way jin tjiyünsa". Cadená palá tinca Pedro mos mpe. ⁸ Ángel tjevele niswá: "Jin tücüi'pe. Tsjam tipi'tje." Pedro nin la tjií na, ángel tjevele: "Jin quip pje'apa mpes jin tücüi'pe. Mas."

⁹ Mpes Pedro pje'á tjemey, ángel cjüip'a'á. Pedro ma seletsja ángel t'üc' way se p'á'satsja jupj. Dios la tjií tjiyüca niná la p'in, nin jólatsja jupj. ¹⁰ Yupj jun vilicj mwalá jin tjil, jun vilicj jajamaptsja lejeñ mpe tjil wa. Jun vilicj p'a wa jin tjil wa, jajamaptsja ne'aj lejeñ mpe tjil wa. P'a jun vilicj ne'as tjil, jun vilicj acero waytsja jupj. Pünetsja jupj pajal. Jupj mpes ca pje'á mal cawilta mpe. Jupj sin jun tjejyoltse. Pje'á tjil cawilta mpe, pülücj patja nt'a tjil. Jümücj mo'o tjelyawuñtsja na, ángel tjemey, ne Pedro ma jus tjiyüca quinam.

¹¹ Mpes Pedro jola tepyala na, jólatsja: "Quina jus nley t'üc' way qjuis Jepa Dios jas tjeiyama jupj ángel napj nlal la winin cawilta mpe. Quina Herodes ca ma polel ma 'ü'has napj. Ma pats' tulucj quinam. Judiopan jisas ma pats', mop'in ma ni pü'í quinam", nin jólatsja.

¹² Niná jus nleya nam, tjemey María wo nt'a. María Juan jamaytsja. Juan niná p'a ló watsja jupj, Marcos lotsja wa. María wo nt'a pülücj 'a jis tjiyüca, javeleptsja Dios lal Pedro mpes. ¹³ Pedro jun vilicj t'ot'ojo, tjüwücj po'ó. Mozo tjac' jun vilicj nt'a. Rode lotsja jupj. ¹⁴ Pedro tjevele na, jupj seletsja Pedro jin pjac tjevele jupj. Ma polel nyúcatsja jupj. 'Ücj jos tepyala. Jun vilicj ma jun tjejyoltse, leñ way wama tjemey p'in la veles yupj jilal. Tjevele:

—Pedro toñca jun vilicj nt'a.

¹⁵ Wola tjowelepj:

—Molo vele jinwá velen.

Mop'in nin la pülücj tjevele:

—T'üc' way Pedro tjac'.

Mpes tjowelepj:

—Pedro tulucj. Ángel p'in. Ángel niná Pedro jyama.

¹⁶ Pedro jun vilicj se t'ot'ójotsja custjay. Mpes jun tjojcol yupj. Pedro jus tjunuc, ne pajal yólatsja niná pajal 'üsüs tepyala mpes. ¹⁷ Pedro mos jas tjiyünsa, mpes lyájasa tepyala yupj. Quelel véletsja yupj jilal. Jis wala tjevele pjü tepyalá cawilta nt'a. Tjevele qjuis Jepa Jesucristo jas tjeiyama jupj ángel cawilta nt'a, ángel niná tjemeyana jupj cawilta mpe. Tjevele wa:

—Jacobo lal taná tjewelé nin tepyalá. Niná tjewelé wa pjü qjuis pülücpan jilal.

Nin tjevele na, Pedro tjemey, la p'a nt'a tjemey.

¹⁸ Tjeiyawca na, militarpan pajal yólatsja Pedro leñ mpes. Yümücj pjac la tjiyütsja. Ma salejeptsja tsjan tepyala Pedro lal. ¹⁹ Herodes tjiyü'ta jis la pal Pedro. Ma jus tjunuc. Mpes Herodes tjiyü'ta militarpan jis la veles pjü tepyalá cawilta nt'a. T'üc' tjowelepj na, tjiyü'ta jis la 'ünan militarpan nenem, Pedro leñ tjeiyala mpes. Nin la tjií na, Herodes tjemey Judea mpe. Tjemey Cesarea nt'a tsjicj way la püt'üs ne'aj.

Herodes tepe'e.

²⁰ Herodes ts'i 'inyatsja Tiro po'o patja jilal, Sidón po'o patja jilal 'ots'ipj. Herodes pú'ütsja nt'a, yupj lovin sin tjiyüca jis la las Tiro nt'a, Sidón nt'a 'ots'ipj. Ma sin jajamaptsja quinam, Herodes ts'i 'inyatsja mpes. Mpes pülücj tjiyüca Herodes nt'a Tiro mpe, Sidón mpe tjiyüca 'ots'ipj. Yupj jisastsja Herodes ca mü'ü'üsüs quinam. Blasto la tjemeyona Herodes lal yupj mpes. Blasto yupj sejamícatsja, nin p'iyá jólatsja yupj jinwá. Herodes mozo waytsja jupj, 'üsüstsja jupj Herodes lal.

²¹ Herodes tjevele tsjan jawas 'ücj la veles yupj jilal. Nin jawas, jupj pülül 'üsüs jas tücüi'pe, silla püné casá 'etjele. Gente jilal tjevele na, lovin pülül 'üsüs jas tücüi'pe, lovin 'etjele niná silla püné casá. Jupj tjevele yupj jilal. ²² Tjevele na, yupj yümücj tjowelepj: "Jupj vele diospan popa pjaní jinwá. Yom jinwá tulucj vele jupj", nin tjowelepj. ²³ 'Ücj jos tepyala Herodes, yupj tjowelepj mpes. Ma tjevele dios tulucj jupj. Mpes leñ way malala jos tepyala, ángel la tjií mpes (qjuis Jepa Dios jomozo waytsja jupj, ángel niná). Pelets'ey col mo'o tjalá jupj, ne tepe'e.

²⁴ Nin tepyala jupj lal. Newa Dios ts'uyupj pülücj sin tjiyüca lis tjiyüca. Lovin p'a nt'a patja sin tjiyüca lis tjiyüca Dios tjevelá Jesucristo po'ó. Más pülücj topon lovin Jesucristo po'ó.

²⁵ Nujola tapalas Bernabé tjemey Jerusalén nt'a. Tjemey Saulo lal, t'emel la 'ayas Dios ts'uyupj co'müypan ne'aj. Tja'ayapj na, tjil niswá Antioquía nt'a. Tjaman wa Juan yupj jis lal. Juan p'a ló waytsja jupj, Marcos lotsja wa.

Dios ts'uyupj sin tjiyüca Bernabé, Saulo 'ots'ipj, jis la veles Dios tjevelá.

13 Dios ts'uyupj nepenowá Antioquía po'o tapatja profetapan waytsja yupj. P'a wa nepenowá sin tjiyüca la tjiyüca la p'a. Yupj popa pjaní Bernabé waytsja jupj. P'a wa Saulo lotsja. P'a wa Simón lotsja. P'a ló watsja jupj, Simón, Niger lotsja wa jupj. Yupj popa pjaní Lucio lotsja, Cirene mpe 'eseptsja jupj. P'a wa Manaén lotsja. Jupj tsjicjtsja na, Herodes jupj jomica waytsja. Herodes niná jepa püné auxiliar waytsja jupj Galilea po'ó. ² P'a jawasa Dios ts'uyupj 'a jis tjiyüca la veles Dios lal. Ma jalatsja yupj, más 'ücj jis la veletsja Dios lal. Dios lal javeleptsja na, jupj Cjües tjevele: "Najas Bernabé, Saulo 'ots'ipj, ca tsji' la mijicj napj mpes la p'a nt'a. Mpes sin tjiyüca ca nin la mijicj napj najas jin", Dios Cjües nin tjevele. ³ T'üc' quinam tjowelepj Dios lal. T'üc' quinam nin jawas ma tjalá, Dios lal tjowelepj mpes. T'üc' la tjiyüca na niná, po la tjo'otj Bernabé jay pjucj, Saulo jay pjucj po la tjo'otj wa. Nin la tjiyüca mpes más 'ücj ca polel tsji' la mijicj Dios mpes. Sin tjiyüca la p'a nt'a.

Bernabé, Saulo, tjil Chipre nt'a.

⁴ Mpes tjil yupj, Dios Cjües tjevele mpes. Tjil Seleucia nt'a. Ne'aj barco wama tjil, Chipre nt'a tjil barco mpes.

Chipre 'amá 'üsú t'asiyú. ⁵ Mwalá way tjil Salamina nt'a, pülücj pátjatsja ne'aj Chipre po'ó. Juan jis capj tecyoñca tjemey, jis capj tjep'ya'satsja. Tjil judiopan 'a si mulú nt'a. Tjowelepj yupj jis walap'a'á Dios tjevelá.

⁶ Jun ta'á tjil Chipre po'ó. Locopyaya Pafos nt'a tjil yupj. Pülücj patja ne'aj. Pafos nt'a Barjesús jus tjunuc. Judío waytsja jupj. Lapanenpan cus t'ap'acj p'a casá la mijis, yom p'in ma polel liji jinwá. Jupj jostsja la p'a mponecj jupj profétatsja, jostsja ca mponecj jupj Dios mpes tjevele. La tsyawilí jupj la p'in. ⁷ Barjesús, Sergio Paulo jomícatsja. Sergio Paulo jépatjsja Chipre po'ó. Pasa pülücj seletsja jupj, Sergio Paulo. Jupj jostsja Bernabé, Saulo 'ots'ipj, ca ncul jupj nt'a jis la veles Dios tjevelá. Mpes yupj tjiquil jupj nt'a. ⁸ Yupj tjowelepj Sergio Paulo lal Dios tjevelá. Barjesús ne'aj tóñcatsja 'ots'ipj. (Griegopan jilal jupj lotsja Elimas.) Jupj jostsja Sergio Paulo ma mponec Dios tjevelá. Mpes quelel véletsja 'ots'ipj. Tjevele Sergio Paulo lal más 'ücj ma pyona yupj tjowelepj Jesucristo po'ó.

⁹ Saulo la tjíjitsja Dios Cjües tjevele jin. Saulo p'a ló watsja jupj, Pablo lotsja wa. Pablo Barjesús wola tjinyuca. ¹⁰ Tjevele: "Diablo jinwá le jay jipj. Li tsuwil jipj. Lovin malala nyuca quelel lejay. Gente 'üsüs quelel lajay na Dios jos jin, ma jyas yupj nin lajay. Gente jis na qjuis Jépa Jesucristo, jis wala velen malala niná. ¿Tsjan mpes lovin nin lejay?" Pablo nin la tji'yüya jupj lal.

¹¹ Pablo tjevele wa: "Quina Dios ca cyapj ntülüs. Ts'ac' pülücj mpes ca ma polel nucun, nin ca mpalas, Dios ca la mijis mpes. Ca ma polel nucun lots'ac' jyawca na", Pablo nin tjevele jupj lal.

Leñ way ma polel nyuca tepyala jupj. Pjü way ma polel nyúcatsja. Mpes la tjemyona la p'a ca mos ntjilim, manus jupj. ¹² Sergio Paulo tjinyuca niná tepyalá. Mpes tepyona qjuis Jépa Jesucristo po'ó. Po jólatsja pajal 'üsüstsja niná Pablo jas tji'yüsa la tjiji Jesucristo po'ó.

Pablo, Bernabé, tjil Antioquía nt'a.

¹³ Locopyaya Pafos mpe tjil. Pablo, jupj sa coñtsja jilal, barco wama tjil. Pafos mpe tjil, Panfilia nt'a tjil yupj. Ne'aj mwalá way tjil Perge nt'a. Perge nt'a pülücj patja Panfilia mo'ó. Ne'as tjil na, Juan tjemey yupj mpe. Niswa tjemey Jerusalén nt'a. ¹⁴ Pablo, Bernabé, tjil Pisidia nt'a. Ne'aj mwalá way tjil Antioquía nt'a. (P'a Antioquía niná.) Antioquía niná nt'a pülücj patja Pisidia mo'ó. Sábado na tjil judiopan 'a si mulú nt'a, ne'aj 'atalapj yupj. ¹⁵ Yom pjaní ne'aj mo'o tjevele Moisés püna tepyacá, profetapan püna tapac mo'o tjowelepj wa yupj, pjü jis la pjac. T'üc' mo'o tjowelepj na, noypan jas t'ajam yom pjaní la veles Pablo lal, Bernabé lal wa. Tjevele: "Nun quelel welé 'a jis tjimyula jilal ca nacj, ne más 'ücj ca la mijicj Dios jos jin. Mpes quina mvelé ca."

¹⁶ Pablo jas nisa. Mos jas tjijyünsa, mpes lyájasa tepyala yupj. Tjevele: "Israelpan, najas pjo'oqué napj velé. Nun nepénowa israelpan tulucj, mop'in solejé wa Dios ca jis capj ntülüs malala lajay. Najas nun pjo'oqué wa napj velé. ¹⁷ Israelpan po jisas Dios. Israelpan püna tapatja sin popa p'iyá püs naya pyatjaquecj cupj. Dios

lis t'ya yupj. Yupj Egipto po'o tapatja na, pülücj tipyülücú yupj, Dios jis capj tjep'ya'sa mpes. Año cuatro cientos tapatja yupj ne'aj. P'a jawasa Dios jis tjemyana Egipto mpe. Püné jupj, mpes 'ücj jis tjemyana malala lis t'ajay mpe. ¹⁸ Año cuarenta mpes jis tjemyana jis wa cjuwá nt'a, gente leñ nt'a. Yupj ma jisastjsja püs way lyawuñtsja ne'aj; ts'a tji'in yupj, mop'in nin, Dios lovin jis capj tecyoñca. ¹⁹ P'a jawasa Canaán nt'a tjil. Ne'aj tjil na, pülücj Canaán mpe ne'espan tecya'liñ, Dios la tjiji tecya'liñ yupj. Siéteya se jütütj mpe waytsja yupj. Pjü yupj jis mama Dios jis tje'yaya israelpan ca ne'aj mpatjam. ²⁰ Pjü niná napj tjevelé año cuatro cientos cincuenta na t'üc' tepyala pjü.

"Niná t'üc' tepyala na, Dios lis t'ya jepapan israelpan mpes. P'a jawasa, año pülücj tepyala na, jis tje'yaya profeta pjaní. Profeta niná yupj jis jépa tepyala jupj. Samuel lotsja jupj. ²¹ Locopyaya israelpan jisastjsja jépa püné jis la jütütj, p'a gente jinwá. Mpes Dios la t'ya Saulo, israelpan jis jépa püné nsem jupj. Nujola tapalas Saulo Cis jatjam waytsja jupj. Benjamín püna t'üpü'ü popa p'iyá waytsja Saulo; püs naya t'üpü'ü jupj. Saulo yupj jis jépa pünetsja año cuarenta mpes. ²² Locopyaya Dios ma jostsja jépa ma'ajam Saulo. Mpes la t'ya David, David israelpan jis jépa püné tepyala jupj. Saulo yupj jis jépa tuluctsja quinam. Dios tjevele David po'ó jupj jus tjinyuca mpes. Tjevele: 'Po 'ücj najas David mpes, niná David Isaí jatjam jupj. Jupj ca la mijis pjü way napj najas jin', Dios nin tjevele David po'ó. ²³ David popa pülücj tepyala, püs naya tapatja witjacj, Jesucristo yupj sin popa pjaní waytsja. Jesucristo la tjiji israelpan 'ücj ca mpatjam Dios lal. Püna Dios tjevele ca jas majamas David popa p'iyá pjaní, ca jis capj mp'a'sas israelpan.

²⁴ "Jesucristo custjay ma t'jac' na p'in, Juan tjevele pjü israelpan jilal. Tjevele: "Aplijila way t'as nun, malala nyuca la tjüj'í mpes. Nujola t'as ca 'üsüs la müj'í quinam, Dios jos jin. Nin la tjüj'í na, napj ca bautizar la mejay nun', nin tjevele Juan. ²⁵ Nasa way cyawájatsja na jupj la tjiji Dios mpes, jupj tjevele: 'Nun lu nucú pjaní ncuwim, jupj ne Dios se jamá. Jupj tulucj napj. Leñ way ncuwim jupj. Pajal püné jupj. Po 'üsüs napj lal tsji' lejay jupj mpes. Napj jupj caite syoc la p'in 'ücj napj lal', Juan nin tjevele.

²⁶ "Nun nepénowa Abraham popa p'iyá püs naya potjaqué. Nun nepénowa israelpan tulucj, mop'in solejé wa Dios ca jis capj ntülüs malala lajay. Dios jos qjuisin 'yüsa 'onin la tjiji ne perdonar la qjuisiji malala nyuca la tjijicj, 'ücj ca mpatjaquecj Dios lal. ²⁷ Jerusalén nt'a patja ma topon Jesucristo niná p'iyá Dios tjevele ca jas majamas. Yupj jis jepapan ma wa topon. Pjü sábado mo'o tjowelepj profetapan püna tapac, mop'in ma sin tji'yüsa pjacj mpes tapac yupj. Ma sin tji'yüsa yupj tapac Jesucristo po'ó. Mpes yupj tjowelepj más 'ücj cus ntülücj jupj. Püna profetapan papel tapac ca nin la mijicj yupj, ne nin tepyala, yupj tapac jin p'iyá. ²⁸ Yupj salejeptsja Jesucristo ma malala nyuca la tjiji. Yupj jisastjsja mpes p'in la tjomon Pilato lal jupj ca müjü'tüs jupj militarpan jis la 'ünan Jesucristo.

²⁹ "Pjü way nin la tjajay profetapan tapac jinwá, nin tapac ca nin mpalas Jesucristo lal. Niná t'üc' tepyala na, Jesucristo jomicapan tjiquil, palá natj jupj jüp'üy cruz mpe. Tüpüntüpj jüp'üy pe jul mo'ó, neven nt'a.

³⁰ Locopyaya Dios jas tjijyünsa jupj, nyucunú tepyala niswá. ³¹ Yas nam nepénowa tjiquil Jesucristo lal Galilea mpe, jupj lal tjiquil Jerusalén nt'a. Niswa tüpü'ü na, la pülücj lay tepyala yupj nt'a. Ts'ac' pülücj lay tepyala yupj jilal. Jus tjunuc jupj. Quina yupj p'iyá javelepj la p'a jilal jupj po'ó.

³² "Israelpan püna tapatja sin popa p'iyá püs naya pyatjaquec cupj. Dios tjevele püna tapatja jilal pjü niná ca nin la mijis. T'üc' way jupj nin liji quinam, jupj tjevele jin p'iyá. Nin velecj nun jilal tsjan niná jupj 'üsüs la tjiji.

³³ Dios tjevele Jesucristo tepe'e na ca jas müjünsüs, mpü'üm niswá. T'üc' way nin la tjiji jupj. Tjinyucucj cupj. Püna Dios mpes tjenejets'eñ mo'ó, capítulo mat'e mo'ó tepyaca niná Dios nin tjevelá. Dios tjevele:

'Jipj napj Natjam. Yacjaj napj pajal 'üsüs way lejaj jipj mpes, napj velé jipj napj natjam.'

³⁴ Cupj selecj Jesucristo tepe'e na, Dios jas tjijyünsa jupj, la püt'üs niswá. Dios tjevele Jesucristo jüp'üy ma majam ca. Niná selecj Dios tjevele mpes:

'Tjevelé David lal 'üsüs ca la mejay nun jilal. Mpes t'üc' way ca nin la mejay.'

³⁵ P'a nt'a, Dios mpes tjenejets'eñ mo'ó, yom pjaní tjevele Dios lal. Tjevele:

'Jipj Jetjam jipj jits'a'á.

Jupj jüp'üy ma ca majam, ca nin la mijin', nin tjevele. ³⁶ T'üc' way David la tjiji Dios jostsja jinwá jupj tüpü'ü na. T'üc' la tjiji na, tepe'e. Toc jupj mpes, püna toc nt'a jupj cocoypan toc patja nt'a. Jupj jüp'üy tjamaja. ³⁷ Nin tuluctsja Jesucristo lal. Jesucristo jüp'üy ma tjamaja. Dios jas tjijyünsa la püt'üs niswá, mpes jupj jüp'üy ma tjamaja. ³⁸ Nusin tjü'üsüs napj velé. Jesucristo la tjiji mpes, Dios perdonar la siji malala nyuca la tjajay gentá. ³⁹ T'üc' way yupj malala nyuca la tjajay. Nin p'in Dios 'üsüs la siji Jesucristo mpes. Topon na Jesucristo lal, Dios ma ca jis capj ntülüs. Moisés popel tjijyü'ta jin lajay, newa malala 'in yupj Dios lal. Jesucristo la tjiji mpes p'in Dios ma jis capj tyüla. ⁴⁰ Nujola tapalas profetapan tapac Dios mpes. Tapac tsjan ca mpalas gente jis lal. 'In tjajamá ma nin nu pyala. ⁴¹ Tapac:

'Nepénowa nun lu pjüts'unú. Tjapja'aqué.

Po nujola t'as napj lejaj mpes.

Pajal 'üsüs ca la mejay. Nun ma ca mponé napj ca nin la cüjay.

La p'a ca mvelecj nun jilal napj nin lejaj, mop'in ma ca mponé nun.

Mpes nca'liqué nun, ca pajal malala nu mpalas.' Profetapan nin tapac Dios tjevelá." Pablo tecyawaja tjevele quinam.

⁴² Judiopan 'a si mulú mpe tjil Pablo, Bernabé 'ots'ipj. Tjiltsja na, ne'aj 'a jis tjimyula la tjomon yupj ca ncul niswá jis walap'a'a la veles sábado na. ⁴³ Pjü tjil na, nepénowa jis capj tocoñ, tjil Pablo, Bernabé jilal. Nepenowá judiopan tuluctsja yupj; judiopan jinwatsja

yupj quinam, judiopan jinwá japontsja mpes. Pablo, Bernabé 'ots'ipj, niswa tjowelepj yupj jis lal Dios pajal 'üsüs way la tjiji yupj mpes. Tjowelepj más 'ücj yupj lovin jisas nsem Jesucristo.

⁴⁴ Semana pjaní tepyala na, sábado jyawca jawa nasa way pajal pülücj 'a jis tjimyula, pülücj patja ne'aj sin popé. 'A jis tjimyula jis la pjac Dios tjevelá. ⁴⁵ Judiopan tjunuc pülücj 'a jis tjimyula. Po ma jisastsja. La tjejamanañtsja. Mpes tjowelepj Pablo li tsuwile. Malala tjowelepj Pablo po'ó. ⁴⁶ Pablo ma lecj jéyatsja. Bernabé ma wa lecj jéyatsja judiopan jilal. Tjowelepj yupj lal: "Dios jostsja mwalá way tjevelecj nun jilal jupj tjevelá. Mop'in ma nujisas jupj tjevelá. Mpes nin welé ma quelel potjaqué jupj lal lovin. Mpes ca nlaca nun mpe. Ca nlaca judiopan tulucj nt'a. Ca mvelecj yupj jilal Dios tjevelá. ⁴⁷ Nin ca la mijicj qjuis Jepa Dios qjuis tjijyü'ta mpes. Tjijyü'ta:

'Jipj jaw jinwá judiopan tulucj jilal, nin la tjejay napj.

Mpes yupj jun ta'á ca sin mü'üsüs 'onin ne nin la mijicj ne yupj 'ücj ca mpatjam Dios lal.

Ca sin mü'üsüs jipj ca mvelen mpes,' nin tjevele Dios."

⁴⁸ Judiopan tulucj niná tjepjyacañ na, 'ücj jisas tepyala. Tjowelepj po 'üsüs way qjuis Jepa Dios tjevelá. Püna Dios lis t'ya yupj sin popa nepenowá jis la püt'üs lovin jupj lal. Pjü way yupj topon Jesucristo po'ó. ⁴⁹ Yupj tapatja nt'a tjowelepj pülücj jilal Dios tjevelá mpes. Nin p'iyá la tjajay ne'aj p'in tapatja nt'a.

⁵⁰ Judiopan ma jisastsja niná. Yupj tjowelepj niyom noypan jilal pülücj patja nt'a, nequem noypan jilal 'ots'ipj. Nequem nenem nin p'iyá yólatsja judiopan jinwá Dios po'ó. Judiopan tjowelepj malala la tjajay Pablo, Bernabé 'ots'ipj. Mpes noypan nenem, ts'a tji'in Pablo lal, Bernabé lal wa. Malala nyuca la tjajay yupj jilal. Tjüjütütj yupj ca campa mal yupj mpe. ⁵¹ Pablo, Bernabé, yupj jis tsjam palá tjowowopj, palá tinca pjüpjüs. Mpes ne'aj tapatja sin tji'yüsa yupj nin yólatsja yupj ne'aj tapatja Dios ma japon jinwá lajaytsja. Pablo, Bernabé, tjil quinam Iconio nt'a. ⁵² Newa nin, Jesucristo lal japon Antioquía po'o tapatjá lovin 'ücj jisas tapatja, lovin la tjajaytsja Dios Cjües tjevele jinwá.

Pablo, Bernabé, tjowelepj Iconio nt'a Jesucristo po'ó.

14 Iconio nt'a Pablo, Bernabé, tjil judiopan 'a si mulú nt'a. Wama tjil, tjowelepj yupj jilal ne'aj. Pajal 'üsüs tjowelepj, mpes pajal pülücj topon Jesucristo po'ó. Pülücj judiopan, pülücj judiopan tulucj 'ots'ipj, topon yupj Jesucristo po'ó. ² Mop'in nin, judiopan la p'a ma quelel japontsja Jesucristo po'ó. Tjowelepj judiopan tulucj jilal ne'aj tapatja sin popé. Tjowelepj Pablo, Bernabé, malala la tjajay. Mpes judiopan tulucj nenem po ma jisastsja Pablo, ma wa jisastsja Bernabé.

³ Püs way tapatja yupj Iconio nt'a. Ne'aj tjowelepj Jesucristo po'ó. Tjowelepj Dios pajal 'üsüs la tjiji gente mpes. Ma lacj jeyaptsja jis la veles yupj jilal. Sin tji'yüsa

lis tjajay t'üc' way tjowelepj yupj. Yupj pajal 'üsüs way la tjajaytsja, niyom p'in ma polel lajay jinwá, mpes la p'a wa jus nlaytsja t'üc' tjowelepj yupj. Ne'aj tapatja pajal yólatsja yupj 'üsüs la tjajaytsja mpes.

⁴ Ne'aj tapatja ma yuwal yólatsja. Pülücj nin p'iyá yólatsja judiopan yólatsja jin p'iyá. La p'a pülücj way p'a casá yólatsja. Apostolpan yólatsja jinwá yólatsja yupj. ⁵ Judiopan tulucj nepenowá, judiopan nepenowá 'ots'ipj, yupj jis jepapan 'ots'ipj, malala nyuca quelel lajaytsja Pablo lal, Bernabé lal wa. Pe quelel la ts'itsja, jis la 'ünan. ⁶ P'a witjacj jis wala tjowelepj niná Pablo lal, Bernabé lal wa tjowelepj yupj nin quelel lajaytsja. Mpes leñ way tjil. Tjil p'a nt'a pülücj patja nt'a Licaonia po'ó. Ne'aj pülücj patja nt'a Listra lotsja. P'a nt'a pülücj patja nt'a ne'aj Derbe lotsja. ⁷ Ne'aj newa tjowelepj pülücj jis walap'a'á tsjan niná Jesucristo 'üsüs la tjiji gente mpes.

Listra po'o patja pe noypan la ts'i la 'ünan Pablo.

⁸ Listra nt'a yom pjaní ne'aj tjá'asatsja, tüic' ma polel 'utanatsja, ma polel wínetsja. Janmacj nin waytsja jupj, tjemya'na pepes. ⁹ Pablo tjevele na, yom niná tjapjaca. Pablo jupj wola jus tjinyúcatsja. Ma wínetsja pyónatsja Dios polel 'yü'sa liji. Pablo jus nléyatsja nin pyónatsja jupj. ¹⁰ Mpes Pablo yümücj tjevele:

—Jin tjijyünsa.

Tjevele na, ma wínetsja leñ way jas nisa, tjuwine jupj.

¹¹ Pülücj tjunuc Pablo la tjijá. Mpes yümücj tjowelepj, yupj jis tin mpes. Tjowelepj:

—Dios witjacj cupj nt'a tjiquil. Niyom jinwá jin yustapj lay jis tepyala —nin tjowelepj.

¹² Yupj jis dios pjaní Zeus ló. Yupj tjowelepj Bernabé Zeus p'iyá jupj. Yupj jis dios p'a wa Hermes lotsja. Tjowelepj Pablo Hermes p'iyá jupj. Tjowelepj Pablo ne Hermes p'iyá, jupj más pülücj way véletsja mpes.

¹³ Wo tóñcatsja ne'aj, wa mo'o gente tjowelepj Zeus lal. Wo nenem ne'aj way p'intsja ne'aj tapatja jis wa lejeñtsja nt'a. Zeus sacerdote buey witjacj jis ticyuna jun vilicj nt'a, ne'aj patja t'asiyú tjüwücj nt'a. Buey jis men polol mpes tsyú'patsja. Sacerdote niná, la p'a wa pülücj 'ots'ipj, buey quelel ja'ünantsja, ja'ayapj Pablo mpes, Bernabé mpes wa. Yupj topontsja Pablo, Bernabé dios witjacj yupj, mpes nin quelel lajaytsja yupj.

¹⁴ La p'a wa jis wala tjowelepj Pablo, Bernabé jis lal, nin quelel lajaytsja. Mpes yupj sin quip la tequemañ; malálatsja Dios lal yupj ne'aj tapatja topon Pablo, Bernabé, dios witjacj yupj. Leñ way yupj ts'equeneñ gente pülücj lejeñtsja nt'a, yümücj tjowelepj:

¹⁵ —¿'Onin ne nin loji? Cupj niyom p'in, nun jinwá.

Tjiquilaca nun jis walap'a'a la veles Jesucristo po'ó. Qjuisas nun ma ca jisas nsem dios witjacj, yupj ne Dios tulucj. Janucun tulucj yupj, 'üsüs tulucj yupj. Dios t'üc' way lal mponé. Pü'ü jupj. Nosis la tjiji. Tsjun po'ó la tjiji wa. 'Üsú püné la tjiji wa. Pjü way ne'aj patja la tjiji wa.

¹⁶ Püna pjü gente nosis casá patja yupj p'iyá jisastsja jin la tjajay. T'üc' way ma salejeptsja. Dios ma ts'i tjijina yupj jis lal. ¹⁷ Mop'in nin, jupj la tjiji gente 'ücj sin tjijyüsa jupj t'üc' way pü'ü. Jun ta'á wine. 'Üsüs la tjiji

gente jis lal. Lovin 'üsüs la tjijitsja gente jis lal. La tjiji wa jüwüs. Siná na, cyojo, vyala wa Dios nin liji. Pülücj nu 'yaya la las. 'Ücj nujisas nu pyala jupj nin liji —Pablo, Bernabé, nin tjowelepj yupj jilal.

¹⁸ Newa nin, ne'aj patja po quelel ja'ünantsja buey, la 'ayas yupj mpes. Pablo, Bernabé, la pülücj tjowelepj ma jis la 'ünan, ma jis la 'ayas. Mpes ma nin la tjajay; newa nin quelel ja'ayaptsja yupj.

¹⁹ Yacjaya judiopan nepenowá tjiquil Antioquía mpe, Iconio mpe 'ots'ipj. Malala nyuca tjowelepj Pablo po'ó, Bernabé po'ó wa. 'A jis tjimyula witjacj topon yupj tjowelepj, mpes ts'a tji'in Pablo lal, Bernabé lal wa. Yupj pjü way pe noypan jay la ts'i, la 'ünan Pabló. La tjolocjocj jupj pülücj patja mpe. Tepe'e jin yólatsja. ²⁰ Locopyaya Jesucristo lal japon jupj jüp'üy t'asiyú 'a jis tjimyula. Nin la tjajay na, jas tjijyünsa jupj. Ma tepe'e. Tjemey niswá pülücj patja nt'a. Ya tjemey Bernabé lal Derbe nt'a.

²¹ Ne'aj Pablo, Bernabé, tjowelepj yupj jis walap'a'á tsjan niná Jesucristo 'üsüs la tjiji gente mpes. Pülücj topon Jesucristo lal, mpes yupj quelel sa coñ watsja jupj. T'üc' sin tjijyüsa lis tjajay na, Pablo, Bernabé, tjil Listra nt'a niswá, Iconio nt'a 'ots'ipj, Antioquía nt'a 'ots'ipj.

²² Ne'aj tjil jis capj la p'acj 'ücj jis la pon Jesucristo po'ó. Tjowelepj más 'ücj lovin mponec ca Dios tjevelá. Tjowelepj quina nin ca malala qjuis mpalas. Nosis casá patja na, gente ca malala nyuca lis mijicj. Nin qjuesé palá mpes, 'ücj Dios si jütüta popa qjuesé palá. ²³ Pablo, Bernabé, lis t'apj niyom nepenowá, yupj co'müypan nsem Dios ts'uyupj jilal. Nin la tjajay pjü Dios ts'uyupj mpes, Dios mpes 'a jis tjimyula witjactsja yupj. Yupj tapatja nt'a 'a jis tjimyula yupj. Dios lal tjowelepj wa pjü Dios ts'uyupj mpes. Dios lal tjowelepj na, ma tjalá, más 'ücj jis la veletsja Dios lal yupj mpes. Tjowelepj yupj jilal: "Nun nasa toponé qjuis Jepa Jesucristo lal. Qjuisas jupj lovin nu majamas", nin tjowelepj.

Pablo, Bernabé, tjil niswá Antioquía nt'a Siria po'ó.

²⁴ Locopyaya Pablo, Bernabé, tjil Antioquía mpe, ne'aj pülücj pájtatsja Pisidia mo'ó. Tjil Perge nt'a, pülücj patja nt'a Panfilia mo'ó. ²⁵ Ne'aj tjowelepj gente jis walap'a'á Jesucristo po'ó. T'üc' tjowelepj na, tjil Atalia nt'a, pülücj patja nt'a. ²⁶ Barco mpes tjil niswá Antioquía nt'a Siria mo'ó. Antioquía nepé Dios ts'uyupj sin tjajam yupj püna p'in. La p'a nt'a sin tjajam, ne'aj tsji' la tjajay Dios mpes. Püna la tjomon Dios lal jupj ca 'üsüs jis majamas yupj. Nasa t'üc' la tjajay Pablo, Bernabé, mpes tjil niswá Antioquía nt'a. ²⁷ Tjil na, la tjomon Dios ts'uyupj 'a jis mulus ca yupj jilal. 'A jis tjimyula na, Pablo, Bernabé tjowelepj Dios pajal 'üsüs la tjiji p'a nt'a yupj ne'aj tjil mpes. 'Üsüs polel lajaytsja Dios jis capj tjep'ya'sa mpes. Tjowelepj judiopan tulucj topon Jesucristo tjevelá, Dios la tjiji mpes. ²⁸ Pablo, Bernabé, püs way 'in tapatja ne'aj Jesucristo lal japon jilal.

Jerusalén nt'a apostolpan co'müypan jis lal 'a jis tjimyu-la jis la veles.

15 Niyom nepénowa tjiquil Antioquía nt'a Judea mpe. Sin tji'yüsa la tjajaysja Dios ts'uyupj ne'aj. Tjowelepj: "Püna Moisés tjevele Dios jos jupj sa coñ jat'ú cocoypan, nin jat'ú yupj jis pjoloc' tsjicj way t'asiyú. Ma nin la jay, ma ca mpatjam Dios lal", nin tjowelepj. ² Pablo, Bernabé, tjowelepj nin tulucj niyom nenem tjowelepj. Mpes yupj la tjowelep Pablo, Bernabé jilal. Mpes Dios ts'uyupj tjowelepj más 'ücj Pablo, Bernabé, jil Jerusalén nt'a, yupj jis pülucpan p'a wa jilal. Tjowelepj apostolpan, co'müypan Dios ts'uyupj jilal, ca mvelecj pjacj t'üc' way javelepj. ³ Mpes Dios ts'uyupj sin tjajam yupj nt'a. Fenicia jin tjil, Samaria jin tjil wa. Ne'aj pülucj jilal tjowelepj judiopan tulucj jisastsja wa Jesucristo. Mpes jis pülucpan pjü way 'ücj jisas tepyala yupj tjowelepj mpes.

⁴ Tjil na Jerusalén nt'a, Dios ts'uyupj ne'aj 'ücj jisas jis tepyala yupj tjiquil mpes. Apostolpan 'ots'ipj 'ücj jisas tepyala. Co'müypan 'ots'ipj 'ücj jisas tepyala. Pablo, Bernabé, tjowelepj pjü way jilal Dios pajal 'üsüs la tjiji p'a nt'a yupj ne'aj tjil mpes. 'Üsüs polel lajaysja Dios jis capj tjep'ya'sa mpes. ⁵ Fariseopan nepenowá játjatsja yupj jilal. Nas topon wa yupj Jesucristo po'ó. Sin tjüjün-süpj, tjowelepj:

—Judiopan tulucj jisastsja wa Jesucristo. Dios jos t'yüjücj yupj jis pjoloc' tsjicj way t'asiyú. Dios jos cupj jis wala velecj más 'ücj nin lajay pjü way Moisés tjijyü'ta püná —nin tjowelepj.

⁶ Mpes apostolpan pjü way, co'müypan, pjü way, 'a jis tjimyu la niswa, jis la veles. Quelel sin 'yúsatsja ncu Dios jos jat'ú judiopan tulucj. Quelel sin 'yúsatsja ncu Dios jos judío tulucj lajay pjü way Moisés tjijyü'tá. ⁷ Püs way yuwá p'in tjowelepj. Yacjaya Pedro jas tjijyünsa, tjevele:

—Natjampan, nun solejé püna p'in Dios la t'ya pjacj nun popa mveles judiopan tulucj jilal, ca nin mveles tsjan niná Jesucristo 'üsüs la tjiji gente mpes. Jupj la nt-jet'á napj ca nin mveles, ca yupj mponecj wa. ⁸ Dios selé pjü yola mpes. Dios yupj jis tje'yaya jupj Cjües. Cupj qjuis tje'yaya jinwá jis tje'yaya wa yupj. Mpes selecj Dios jos wa judiopan tulucj. ⁹ Dios quelel la qjuisiji. Nin p'iyá quelel la siji. Tepyonec na, jupj perdonar la qjuis tjiji malala nyuca la tjijicj. Nin p'iyá, yupj topon na, perdonar lis tjiji malala nyuca la tjajay. ¹⁰ ¿'Onin ne nin nujola discipulopan nenem 'üsüs tulucj custjay Dios lal? Nin nujola mpes nun nujisas yupj ca la mijicj wa Moisés tjijyü'tá, judiopan jinwá. Po 'in costa way yupj nin lajay. Judiopan püna tapatja ma polel nin la tjajaysja, ma wa polel lijicjsja cupj niná. Dios ma jos pajal costa nsem yupj sa coñ Dios. Nasa nusin tji'yüsa la tjiji niná. ¿Tsjan mpes ma poné Dios lal? ¹¹ Napj velé nun jilal cupj pyonec qjuis Jepa Jesucristo 'üsüs la tjiji cupj qjuilal. Qjuisastsja jupj, mpes ca mpatjaquec Dios lal lovin. Nin p'iyá yupj jis lal. Pyonec Jesucristo 'üsüs la tjiji wa judiopan tulucj jilal. Jisastsja wa jupj, ne ca mpatjam wa Dios lal —Pedro nin tjevele yupj jilal.

¹² Pjü lyájasa jis tepyala. Tjepjyacañtsja p'in Bernabé tjevele, Pablo tjevele wa. Yupj tjowelepj Dios pajal jis capj tjep'ya'sa, mpes 'üsüs polel la tjajaysja judiopan tulucj nt'a, niyom p'in ma polel lajay jinwá. Gente tjunuc na niná la tjajay, pajal yólatsja 'onin ne nin la qjuisiji niná. ¹³ T'üc' tjowelepj na, Jacobo tjevele:

—Natjampan, najas pjo'oqué napj velé. ¹⁴ Simón cupj qjuilal tjevele tsjan tepyalá Cornelio wo nt'a. Mpes selecj Dios jos quinam judiopan tulucj. ¹⁵ Profetapan tapatja na, tjowelepj wa Dios ca la nt'as judiopan tulucj. Profeta pjaní tepyaca qjuis Jepa Dios nin tjevele.

¹⁶ Tepyaca:

'P'a jawasa ncuwis niswa.
David püna tüpü'ü, jépatjsja jupj.
Judiopan quina lyawuñ,
yupj David popa p'iyá püs naya patjá.
Yupj ma se jütütj yuwá quinam.
Niswa tjacuwis na, yupj popa pjaní
niswa ca müjü'tüs, nin ca la mejay napj.

¹⁷ Nin tepyala na, judiopan tulucj ca la ma palacj wa.

Yupj ca quelel la ma jicj wa.
Napj Jepa Püné.

Judiopan tulucj ca jisas nsem napj 'ots'ipj.
Napj lis t'ya yupj.

¹⁸ Qjuis Jepa Dios nin tjevele.

Lovin seletsja nin ca mpalas.
Quina niná qjuisin 'yüsa liji.'

Profeta pjaní nin tepyaca.

¹⁹ Jacobo véletsja custjay. Tjevele:

—Nin mpes napj pyon más 'ücj judiopan tulucj nenem ma lajay pjü way Moisés tjijyü'tá. Más 'ücj ma jis müjü'tücj pjü way nin lajay. ²⁰ 'Ücj papel ca mpaquec, nin ca jis müjü'tücj más 'ücj ma ca nla jacj pwis la p'a wa tja'ayapj jis dios witjacj mpes. Ca jis müjü'tücj niyom ca ma ma'nucj sejats'om tulucj. Ca jis müjü'tücj nequem ma ca mal jis vayum tulucj jilal. Ca jis müjü'tücj ma nla jacj pwis 'os jüp'üy mo'o toñca custjay. 'Os pje'á tjemey na, 'ücj. Ca müjü'tücj ma myü'ün 'osis.

²¹ Niná 'ücj ca jis müjü'tücj. Pjü sábado na judiopan lovin mo'o tjowelepjsja Moisés tjijyü'ta qui. Lovin mo'o tjowelepjsja niná yupj 'a si mulú nt'a. Pjü pülucj patja nt'a nin javelepj Moisés tjevelá. Pajal püna nintsja. Nawa nin —Jacobó nin tjevele.

²² Jacobo tjevelá 'üctsja apostolpan jilal, 'üctsja wa co'müypan jilal wa, 'üctsja wa pjü Dios ts'uyupan jilal ne'aj. Yupj popa mat'e lis t'apj, ca mal Antioquía nt'a Pablo lal, Bernabé lal wa. Pjaní way Silas lotsja. P'a Judas lotsja. P'a ló watsja jupj, Barsabás lotsja wa. Yupj noypan waytsja ne'aj Dios ts'uyupj jilal. ²³ Papel tapac jas lo jam yupj jilal. Tapac:

Nepénowa cupj apostolpan. Nepénowa cupj co'müypan qui'á Dios ts'uyupj jilal. Papel pyaquec nun mpes Antioquía po'o potjaqué, Siria po'o potjaqué 'ots'ipj, Cilicia po'o potjaqué 'ots'ipj. Nun judiopan tulucj. Mop'in nin, nun qjuis catjampan quinam. Papel niná quelel pyaquec nun mpes.

²⁴ Qjuisin tji'yüsa cupj sin popa nepenowá tjil nun

nt'a. Yupj tjowelepj mpes nun ma solejé tsjan más 'úcj lojí. Pajal nujola tepyala yupj tjowelepj mpes. Cupj ma sin tjejamacj yupj nun nt'a. ²⁵ Mpes 'a qjuis tjimyula, qjuisin popa mát'eya lis t'yacj ca mal nun nt'a la veles cupj mpes. Niná 'üsüs tsja cupj qjuilal pjü way. Mpes sin majamacj Judas, Silas 'ots'ipj nun nt'a. Cupj tepyaquec, niná nin p'iyá ca mvelecj yupj nun jilal. Ca mal Bernabé lal, Pablo lal 'ots'ipj. Po quelel lijicj Bernabé, Pablo 'ots'ipj. La p'a quelel ja'ünantsja yupj, Jesucristo sa coñtsja mpes. Ma lacj jeyaptsja yupj.

²⁸ Dios Cjües jos ma lojí pjü way Moisés tjijyü'ta jin. Jupj tjevele cupj qjuilal tsjan jostsja jupj, nin p'iyá velecj nun jilal. ²⁹ Mpes ma nlajá pwisís la p'a tja'ayapj jis dios witjacj mpes. Ma müsiqué 'osis. Ma nlajá pwisís 'os jüp'üy mo'o toñca custjay. Niyom, ma ca jis ma'nú nun sejats'om tulucj. Nequem, ma nlawú nun jis vayum tulucj jilal. Nin lojí na cupj tjevlecj jinwá, 'üsüs ca nsem nun. T'üc' tepyaquec quinam.

Nin tapac yupj.

³⁰ Mpes quina sin tjamam niyom nenem Antioquía nt'a. Ne'aj tjil na, tjüjütütj Dios ts'uyupj 'a jis mulus, ne papel niná tja'ayapj yupj. ³¹ Papel mo'o tjowelepj na, ne'aj tapatja 'úcj jisas tepyala papel 'üsüs mpes. ³² Judas, Silas 'ots'ipj, profetapan waytsja yupj. Mpes pülücj jis wala tjowelepj ne'aj. Ne'aj tapatja 'úcj jisas jis tepyala Dios lal yupj tjowelepj mpes. Yupj más 'in 'üsüs la tjajaytsja Jesucristo tjevelá, yupj tjowelepj mpes. ³³ Judas, Silas, tsjicj way tapatja ne'aj. Locopyaya tjowelepj yupj ca mal niswá Jerusalén nt'a. Mpes yupj ne'aj tapatja tjowelepj 'üsüs lowa nun. Sin tjamam ne tjil.

³⁴ Silas tjevele más 'úcj jupj p'iyá ma jama. Mpes ma tjemey. ³⁵ Pablo, Bernabé ma wa tjil yupj. Tapatja wa Antioquía nt'a. Yupj sin tji'yüsa la tjajay Dios tjevelá mpes. La p'a wa pajal pülücj nin p'iyá la tjajay. Lovin tjowelepj Jesucristo po'ó gente jis walap'a'á.

Pablo tjemey niswá la p'a nt'a, la veles Jesucristo po'ó.

³⁶ P'a jawasa Pablo tjevele Bernabé lal: "Tjeleque pülücj nt'a, tjevelecj yupj jis walap'a'á Dios tjevelá. Niswá 'alas yupj nt'a. Ca qjuisin mü'üsüs ncu jisas custjay Jesucristo." ³⁷ Bernabé jostsja Juan jis capj ncoñcos. Juan p'a ló waytsja jupj, Marcos lotsja wa. ³⁸ Pablo ma jostsja. Jupj tjevele más 'úcj Marcos ma jis capj cyoñca. Tsji' la tjajaytsja na Jesucristo mpes Panfilia po'ó, Marcos tjemey yupj mpe. Mpes Pablo jostsja ma jis capj ncoñcos quinam. ³⁹ Pablo, Bernabé, la tjowelel Marcos mpes. Ma yuwal yólatsja Marcos mpes. Mpes ma 'a mulú tjil yupj. Bernabé tjemey Marcos lal. Tjil Chipre nt'a barco mpes. ⁴⁰ Pablo jostsja Silas ca mim jupj lal. Dios ts'uyupj tjowelepj Dios lal yupj mpes. La tjomon Dios pasal 'üsüs way ca jis majamas yupj. Tjil yupj. ⁴¹ Tjil Dios ts'uyupj nt'a, pjü way Siria po'o patja nt'a, Cilicia po'o patja nt'a 'ots'ipj. Yupj la tjajay ne Dios ts'uyupj ne'aj más 'üsüs way sa coñtsja Jesucristo.

Timoteo jis capj tecyoñca tjemey Pablo, Silas jilal.

16 Tjil quinam Derbe nt'a, tjil Listra nt'a 'ots'ipj. Listra nt'a tjamacjas Jesucristo lal pyona tüpü'ü ne'aj, Timoteo lotsja jupj. Jupj popay judío tuluctsja. Jamay judío waytsja. Jamay po tepyona Jesucristo tjevelá. ² Timoteo po 'üsüs tsja pjü Dios ts'uyupj jilal Listra po'ó, Iconio po'ó 'ots'ipj. Yupj pjü way 'üsüs tjowelepj jupj po'ó. ³ Pablo jostsja Timoteo jis capj ncoñcos. Yupj quelel jiltsja judiopan pülücj pátjatsja nt'a. Ne'aj tapatja salejeptsja Timoteo popay judío tuluctsja. Mpes Pablo jostsja yom nt'üjüs Timoteo pjoloc' tsjicj way t'asiyú, judiopan lajay jinwá, mpes nin la tjiji. ⁴ Locopyaya pjaní pjaní way ne'as tjil, pülücj patja nt'a. Tjowelepj Dios ts'uyupj jilal tsjan tjowelepj apostolpan, co'müypan 'ots'ipj, Jerusalén mo'o patjá. Tjowelepj tsjan jisastsja yupj judiopan tulucj ca nin la mijicj. ⁵ Nin mpes Dios ts'uyupj más 'üsüs way topon Jesucristo po'ó, yupj tjowelepj mpes. Pjü jyawca más pülücj jisastsja Jesucristo, más pülücj 'a jis tjimyula jupj mpes.

Pablo jus tjinyuca yomen Macedonia mpe 'esejpj.

⁶ Dios Cjües jostsja yupj ma mvelecj Dios po'ó Asia nt'a. Mpes yupj tjil Frigia po'ó, Galacia po'ó 'ots'ipj. ⁷ Tjil wa Misia po'ó. Locopyaya quelel jiltsja Bitinia po'ó. Mop'in ma tjil. Jesús Cjües jostsja ma jil ne'aj. ⁸ Mpes tjil Troas nt'a, pülücj patja nt'a. ⁹ Püste na Dios la tjiji Pablo tjinyuca yomen. Jun si tsicyaca jinwá tjinyuca jupj. Macedonia mpe 'eseptsja yom niná. Ne'aj tóñcatsja, Pablo lal la tjemyona: "Macedonia nt'a was, qjuis capj mp'a'san", nin la tjemyona. ¹⁰ Niná tjinyuca mpes, leñ way quelel léquetsja Macedonia nt'a. Qjuiyólatsja Dios la qjuis t'ya la veles yupj jis walap'a'á tsjan niná Jesucristo 'üsüs la tjiji gente mpes.

Pablo, Silas tjil Filipos nt'a Macedonia po'ó.

¹¹ Mpes tjeleque Troas mpe barco mpes. La t'as way casá tjeleque Samotracia nt'a. Samotracia 'amá 'üsú t'asiyú. Yaya Neápolis nt'a ne'as tjeleque. ¹² Barco mpe palá tjeleque. Tjeleque Filipos nt'a Macedonia po'ó. Pülücj pátjatsja ne'aj, Filipos nt'a. Romanopan tapátjatsja ne'aj. Municipio jinwá jupj. Tepyatjaquec ne'aj ts'ac' nepenowá. ¹³ Pjü sábado judiopan ne'aj tapatjá 'a jis tjimyula 'üsú la nt'a. 'A si mulutsja la veles Dios lal. Mpes cupj tjeleque ne'aj. Nequem nepenowá nasa 'a jis tjimyula ne'aj. 'Etjelequec na, tjevelecj yupj jilal Dios tjevelá. ¹⁴ Pjaní way yupj sin popé Lidia lotsja. Judío tuluctsja jupj. Tiatira mpe 'eseptsja jupj. Pülül vender la tjijitsja, tüpü'ü jupj. Pülül niná je waytsja, te jin jústatsja. 'Üsüs tsja pülül. Lidia po jólatsja Dios püné. 'Üsüs tjapjácatsja Pablo tjevelá. Qjuis Jepa Jesucristo cus tjep'ya'sa, mpes tepyona jupj. ¹⁵ Bautizar la tjajay jupj. Bautizar lis tjajay wa jupj wo nt'a tapatjá. Nin tepyala na, jupj tjevele cupj qjuilal: "Nun poné napj t'üc' way pyon Jesucristo po'ó. Mpes mas napj lal nawá nt'a, mpatjaqué", nin tjevele. La pülücj la tjemyona cupj qjuilal, mpes tjeleque jupj lal.

¹⁶ P'a jawasa quelel léquetsja niswá, judiopan 'a si mulú nt'a, la veles Dios lal. Tjeleque na, tsjücjüim jus tjinyucuj. Esclavo waytsja jupj. Lapanen pú'ütsja tsjücjüim jos mo'ó, mpes 'ücj véletsja tsjan ca mpalas p'a jawasa la p'a jilal. Mpes la p'a wa jaylacj la tjajay ca jupj mveles yupj mpes. Tsjücjüim patrón witjacj t'emel pülücj natj yupj. ¹⁷ Tsjücjüim niná Pablo cjüil tjac' lovin, cupj qjuis qjuil tjac' wa. Lovin yümücj tjevele:

—Dios más püné pjü jilal. Niyom nenem Dios jomozopan. Javelepj nun jilal 'oyñ nyuca 'ücj ca mpatjaqué Dios lal —nin tjevele.

¹⁸ Nin la tjiji ts'ac' nepenowá jyawca mpes. Pablo pajal jólatsja tsjücjüim mpes, ma jostsja nin líjitsja jupj. Mpes tyantaná, la tjijyu'ya, tjinyuca, tjevele lapanen lal:

—Jesucristo más püné pjü jilal. Mpes 'i jütütj Jesucristo mpes, jutja tsjücjüim jos mpe.

Mpes leñ way lapanen tjemey jupj jos mpe.

¹⁹ Tsjücjüim patrón witjacj jus nlaytsja lapanen tjemey jupj mpe, mpes quina jupj ma polel véletsja tsjan ca mpalas la p'a jilal. Mpes quina la p'a ma ca t'emel ma'ayacj jupj líjitsja mpes. Ts'a tji'in, ne jis ntji'liñ Pablo, Silas 'ots'ipj, la tjolocjocj yupj jepapan jatja nt'a. Ne'aj patja jis wa pülücj culupwen nt'a tjatja yupj. ²⁰ Tjowelepj jepapan jilal:

—Niyom nenem judiopan. Malala lajay qui'á; pjü way p'a casá yola jis tepyala yupj lajay mpes. ²¹ Jisas nin lijicj yupj jajütütj jinwá. Malala nin. Cupj ne romanopan, mpes malala lijicj yupj jajütütj jin —nin tjowelepj.

²² Mpes pjü ne'aj 'a jis tjimyula witjacj pajal ts'a tji'in Pablo lal, Silas lal wa. Yupj jis jepapan jis tjüjütütj sin la 'ipj, jis la süp, ne nin la tjajay yupj. ²³ La pülücj yümücj jis süp. T'üc' mo'o süp na, cawilta mo'o jis tjo'onsopj. Jepapan tjüjütütj cawilta jyama lal, 'üsüs way jis majamas yupj. ²⁴ Mpes cawilta jyama jis tje'yonsa yupj campa way 'in jun vilicj mpe. Yo casá tüpüntüpj, tsjom la tsupapj.

²⁵ Püste culupwen nt'a, Pablo, Silas tjoweleptsja Dios lal. Tjenejets'eñ Dios 'üsüs. La p'a wa cawilta mo'o pátsjatsja, pjü way pjyacañtsja yupj. ²⁶ Leñ way nosis jus tiquits'e. Cawilta pasal jus tiquits'e wa. Jun vilicj pjü way jun tjocjol tepyala. Pjü way tsyu'pa játjatsja cadena mpes, quina pjü way yupj jis cadena palá tinca. ²⁷ Cawilta jyama tsyülümú. Tjinyuca pjü jun tjocjol lejeñ jun vilicj. Jólatsja pjü tjil, leñtsja quinam. Mpes polomay syults'a, quelel tsjyaca jupj p'iyá, la mas. ²⁸ Pablo ma jostsja nin la qjuijis jupj. Yümücj tjevele:

—Po ma tji'yü'na jipj sin, qui'á jyatjaquec custjay.

²⁹ Cawilta jyama lámpara la tjemyona la nuc. Leñ way cawilta wama tjemey. Pajal lecj jéyatsja nin tepyala mpes, cyücüyütsja. Tüic' jin tjüjünsü Pablo, Silas jis walap'a'á. ³⁰ Cawilta pje'á jis ticyuna yupj manas. La tji'yüya:

—¿'Onin la cüjay mpü'üs Dios lal?

³¹ Wola tjowelepj:

—Tepyona qjuis Jefa Jesucristo po'ó, ne jipj mpü'üm ca Dios lal. Wya nt'a patja, pjü way, mpatjam wa Dios lal —nin wola tjowelepj.

³² Tjowelepj jupj lal qjuis Jefa Jesucristo po'ó, jupj wo nt'a patja jilal tjowelepj 'ots'ipj. ³³ Pústetsja custjay, newa püste cawilta jyama jis tjemyana jun jis la patsj t'yancanañ nt'a. T'üc' jun tapatsj na, bautizar la tjajay jupj, bautizar la tjajay wa jupj jats'om, jupj ts'uyupj 'ots'ipj. ³⁴ Cawilta jyama jis tjemyana Pablo, Silas, jupj wo nt'a, jis tje'yaya jis la las. Po 'ücj jos tepyala Dios lal tepyona mpes. Jupj jats'om, jupj ts'uyupj 'ots'ipj, po 'ücj jisas tepyala wa Dios lal topon mpes.

³⁵ Yaya jepapan sin tjajam niyom nepenowá cawilta nt'a. Pülücj patja nt'a jajamapj yupj. Tjowelepj cawilta jyama lal, 'ücj Pablo, Silas jil quinam. ³⁶ Mpes cawilta jyama tjevele Pablo lal:

—Jepapan tjüjütütj 'ücj lowú quinam. Mpes pje'á nculá quinam, 'üsüs nlawú quinam.

³⁷ Pablo ma quelel jámatsja custjay. Jupj tjevele niyom nenem jilal:

—Cupj ne romanopan. Yupj malala la tjajay cupj qjuilal. Mo'o qjuis süp, ne'aj lejeñ pjü tjunuc. Ma quelel jus nlaytsja ncu t'üc' way malala la tjijicj. Yupj sin nin cawilta mo'o tjo'onsopj cupj. Quina jisas cupj pje'á leque, pjü ma januc na. Malala nin. Tjowelé ncul, yupj pje'á la nts'iyacj cupj cawilta mpe —Pablo nin tjevele yupj jilal.

³⁸ Mpes niyom nenem tjowelepj jepapan jilal Pablo tjevele mpes. Lacj tjeypaj yupj. Ma salejeptsja Pablo, Silas romanopan yupj. ³⁹ Tjil cawilta nt'a. Tjowelepj: "Malala nyuca la tjijicj nun jilal. Po ma ts'i mi'iná cupj qjuilal", nin tjowelepj. Pje'á tucuman, la tjomon ca mal yupj patja mpe. ⁴⁰ Mpes tjil Lidia wo nt'a. Tjowelepj Dios ts'uyupj jilal ne'aj. 'Ücj jisas jis tepyala Dios ts'uyupj, yupj tjowelepj mpes. T'üc' tjowelepj na, tjil.

Pülücj ts'a tji'in Tesalónica po'ó, Pablo tjevele mpes.

17 Quina Pablo, Silas, la coló tjil Anfípolis mpe, Apolonia mpe 'ots'ipj. Ne'as tjil Tesalónica nt'a. Wo toñca ne'aj judiopan 'a si mulú nt'a. ² Pablo lovin tjemeytsja judiopan 'a si mulú nt'a. Mpes Tesalónica po'o nin p'iyá la tjiji. Tjemey judiopan 'a si mulú nt'a. Sábado cont'e mpes ne'aj tjemey. Tjevele yupj jilal Dios Popel tjevelá. Jostsja pjü sin mü'üsüs Jesucristo po'ó. ³ Tjevele: "Nun solejé yom pjaní jac' jis capj la p'acj judiopan, Dios nin tjevele ca nin nsem. Dios tjevele ca malala mpalas jupj, mpa'is. Tepe'e na, ca jas müjünsüs la püt'üs niswá. T'üc' yom pjaní tjac' quinam jis capj la p'acj judiopan. T'üc' way malala tepyala jupj lal. Tepe'e na, jas tjijyünsa, tüpü'ü niswá. Jesucristo jupj", nin tjevele. ⁴ Mpes judiopan nepenowá ne'aj jisastsja wa Jesucristo. Topon quinam Jesucristo po'ó. Judiopan tulucj pülücj pátsjatsja ne'aj 'ots'ipj, yupj pülücj way po jisastsja Dios. Topon wa Jesucristo po'ó quinam. Nequem noypan nepenowá topon wa Jesucristo po'ó.

⁵ Judiopan p'a wa ts'a tji'in pülücj topon Pablo lal. La tjejyamanañ yupj. Mpes 'a jis tjimyula niyom malala witjacj. Niyom nenem pajal se pjasatsja yupj, lovin ma tsji' la tjajaytsja. Quina yümücj pjac la tjajay. Malala tjowelepj mpes, pülücj ne'aj tapatja ts'a tji'in Pablo lal, Silas lal wa, mpes 'a jis tjimyula malala jis la jay. Pjü

way ts'equeneñ Jasón wo nt'a. Wama tjil, jis la pal Pablo, Silas 'ots'ipj. Quelel pje'á jacumantsja yupj, pülücj tjelejeñtsja nt'a. ⁶ Ma yus tjunuc. Mpes Jasón p'in la tjolocjocj noypan nt'a, ne'aj tapatja sin popé. Ne'aj la tjolocjocj wa Dios ts'uyupj la p'a wa nepenowá. Yümücj tjowelepj Pablo, Silas po'ó. Tjowelepj: "Niyom nenem malala nyuca sin tji'yüsa la tjajay jun ta'á. Gente p'a casá yola tepyala la tjajay yupj. Tjiquil quinam cupj pyatjaquec nt'a, nin p'iyá la tjajay qui'á. ⁷ Jasón 'ücj jostsja yupj tapátjatsja jupj lal. Yupj pjü way lovin ma lajay jepa romano jyü'ta jin. Yupj javelepj jepa más püné já'asa jepa romano lal, Jesucristo ló jupj", nin tjowelepj. ⁸ Niná tjepjyacañ na, ts'a tji'in. Noypan ne'aj tapatja ts'a tji'in wa. ⁹ Tjüütütj Jasón jaylacj la mijis pje'á la winin nepé. La p'a wa jaylacj la tjajay wa. Noypan tjowelepj ca jis ma'ayacj yupj jis t'emel Pablo tjemey na, Silas tjemey wa na. Jaylacj la tjajay na, sin tjam.

Pülücj po 'ücj jisas tepyala Berea nt'a, Pablo tjevele mpes.

¹⁰ Püste na Dios ts'uyupj sin tjam Pablo, Silas 'ots'ipj Berea nt'a, pülücj patja nt'a. Ne'as tjil na, tjil judiopan 'a si mulú nt'a. ¹¹ Tesalónica nt'a ts'a tji'in Pablo tjevele mpes. Nin tuluctsja Berea nt'a. Ne'aj po quelel pjyacañtsja Pablo tjevelá. Po 'ücj jisas tepyala jupj tjevele mpes. Lovin mo'o tjowelepj Dios Popel. Quelel sin 'yüsatsja ncu t'üc' way véletsja Pabló. ¹² Mpes pülücj topon Jesucristo po'ó. Judiopan tulucj nepenowá topon wa Jesucristo po'ó. Noypan watsja yupj. Nequem judío tulucj nepenowá topon wa. Noypan watsja yupj, nequem nenem.

¹³ Judiopan Tesalónica po'o patja jus nlay Pablo véletsja pülücj jis walap'a'á Berea po'ó Dios tjevelá. Mpes tjiquil yupj Berea nt'a, malala tjowelepj Pablo po'ó. Mpes pülücj ne'aj ts'a tji'in wa Pablo lal, yupj tjowelepj mpes. ¹⁴ Leñ way Dios ts'uyupj jas tjam Pablo 'üsü püné nt'a, campa way. Ma sin tjam Silas custjay. Ma wa sin tjam Timoteo. Pátjatsja custjay Berea mo'ó. ¹⁵ Niyom nepénowa tjil Pablo lal Atenas nt'a, pülücj patja nt'a. Locopyaya niyom nenem tjil niswa Berea nt'a. Pablo taná tjevele Silas lal, Timoteo lal wa jupj jostsja yupj leñ way ca mal Atenas nt'a cus la coñ jupj.

Pablo tjevele Jesucristo mpes Atenas nt'a.

¹⁶ Pablo li nucutsja lo cuwis Silas, Timoteo 'ots'ipj. Li nucutsja na pajal jólatsja jupj ne'aj tapatja mpes. Yupj jis dios witjacj pülücj yus tjinyuca ne'aj, Dios t'üc' way tuluctsja yupj. Ne'aj tapatja japontsja yupj t'üc' way noypan. ¹⁷ Mpes Pablo la pülücj tjevele Dios mpes judiopan jilal, judiopan tulucj jilal 'ots'ipj. Judiopan 'a si mulú nt'a tjevele yupj jilal. Judiopan tulucj nenem po jisastsja wa Dios. Pjü ts'ac' jawas Pablo tjevele wa vender lajay nt'a. Pülücj ne'aj tjelyawuñ jilal tjevele Dios mpes.

¹⁸ Nepénowa ne'aj sin tji'yüsa epicureopan yólatsja jin pajal püna. La p'a wa sin tji'yüsa estoicopan yólatsja

jin. Yupj tjowelepj Pablo lal. Nepénowa jupj jas tjowelepj. Niná tjowelepj: "Yom niná pajal pülücj vele. Püné tulucj jupj. ¿Tsjan quelel qjuisin 'yüsa liji jupj?" nin la tjü'üy. La p'a wa tjowelepj: "Jupj vele p'a dios witjacj mpes ca nacj". Pablo tjevele Jesucristo po'ó yupj jis walap'a'á, mpes nin tjowelepj. Pablo tjevele Dios ca sin müjünsüs tecya'liñ, ca yupj mpatjam niswa. ¹⁹ Yupj tjam jupj noypan 'a si mulú nt'a ne'aj. Tjowelepj Pablo lal:

—Niná jipj sin 'yüsa lejay seyasa way custjay cupj qjuilal. Cupj quelel qjuisin 'yüsa tsjan mpes nin velen. ²⁰ Pajal seyasa way cupj qjuilal niná jipj velen. Lovin ma tjepjya'aquec niná. Mpes quelel qjuisin 'yüsa tsjan niná jipj velen —nin tjowelepj.

²¹ Atenas mpe ne'espan, la p'a mpe ne'espan ne'aj tapatja wa, lovin quelel javeleptsja tsjan seyasa mpes, lovin quelel pjyacañtsja niná.

²² Mpes Pablo jas tjiyünsa, yupj culupwen nt'a tóñcatsja. Tjevele:

—Napj selé nun po quelel lojí nun jis dios witjacj.

²³ Napj tjuwinis na nun potjaqué nt'a, tjinyuc nun jis dios witjacj, nun yupj jilal welé nt'a. Nujola yupj noypan. Tjum, yus tjinyuc nun jis dios witjacj. Pjaní toñca nt'a mo'o tjevelé: 'Dios pjaní pü'ü ma qjuisin tji'yüsa pjacj ne jupj. Niná jupj juts'a'á, nin mo'o tjevelé. Nun welé jupj lal, newa ma solejé pjacj jupj niná. Mpes napj ca nusin mü'üsüs la mejay jupj po'ó.

²⁴ "Jupj la tjiji nosis. Pjü la tjiji nosis casa'á. Jupj jyü'ta nosis nt'a, tsjun po'ó 'ots'ipj jyü'ta jupj. Dios ma wa mo'ó pü'ü, wosis nenem gente la tjajay. ²⁵ Gente ma polel 'üsüs lajay jupj mpes, ma polel ja'ayapj jupj mpes. Pjü way ma jos jupj. Jupj p'iyá se 'aya patja pjü. Pjü jisas se 'aya.

²⁶ "Püna jupj la tjiji yom mwalá. Yom niná püna tüpü'ü, gente pjü way jupj popa p'iyá püs naya patja yupj. Nin tepyala Dios la tjiji mpes. Jun ta'á tjil jis la püt'üs la tjiji Dios. Jupj tjevele 'ona mpatjam, ne ca mpatjam jupj jos na. Jupj tjevele ca'aj mpatjam, ne ne'aj ca mpatjam yupj. ²⁷ Jupj la tjiji pjü gentas, jostsja yupj ca la mpalacj jupj. Jostsja yupj ca sin mü'üsüs pjacj ne jupj. Jostsja yupj mponec jupj lal. Jupj ma campa já'asa pjü jilal. ²⁸ Jupj qjuesé 'aya pyatjaquec. Nun popa pjaní jas tji'yüsa jupj, tjevele: 'Cupj jupj ts'uyupj wa', nin tjevele.

²⁹ "T'üc' way jupj qjuis tje'yaya pyatjaquec. Mpes malala nin nun poné jupj oro jinwá, plata jinwá ca nacj, pe jinwá ca nacj. Niyom p'in lajay jinwá tulucj jupj. Niyom p'in yola jinwá tulucj jupj. ³⁰ Püna p'in t'üc' way gente ma sin tji'yüsa Dios po'ó. Dios ma ts'i tji'ina yupj jilal. P'a casá tepyala quinam. Quina Dios vele pjü jilal jun ta'á jupj jos 'aplijila way nsem malala nyuca la tjam jupj mpes. Jupj jos 'üsüs la mijicj quinam jupj jos jinwá. ³¹ Dios jos pjü nin lajay. P'a jawas 'a jis mulus ca pjü way jupj nt'a. Jupj selé tsjan jawas ca nsem. Ne'aj Yom pjaní ca mveles pjü jilal. Mveles ca ncu 'üsüs la tjajay. Dios la t'ya jupj nin la veles yupj jilal. Ca mveles t'üc' way pjü jilal. Selecj Dios la t'ya Yom niná, nin la mijis jupj. Yom niná tepe'e na Dios jas tjiyünsa jupj, tüpü'ü

niswá. Nin mpes Dios pjü way sin tji'yüsa la tjiji jupj ca nin la mijis —Pablo nin tjevele yupj jilal.

³² Pablo tjevele Dios jas tjijyünsa Jesucristo, tüpü'ü niswá. Niná tjepjyacañ na, nepénowa la tjüpjüts'ün Pablo lal. La p'a wa 'üsüs tjepjyacañ. Tjowelepj:

—Qjuisas jipj mvelen ca niswá nin p'iyá cupj qjuilal p'a jawasa.

³³ Quina Pablo tjemey yupj mpe. ³⁴ Niyom nepénowa topon Pablo tjevele, jisastsja Jesucristo quinam. Yupj popa pjaní Dionisio lotsja. Pünetsja jupj ne'aj. P'a wa Dámaris lotsja, quepj waytsja jupj. La p'a witjacj nepenowá topon wa yupj.

Pablo tjemey Corinto nt'a.

18 Locopyaya Pablo tjemey Atenas mpe. Nepé tjemey Corinto nt'a. Pajal pülücj pátjatsja ne'aj, Corinto nt'a. ² Ne'aj jus tjinyuca Aquila. Judío waytsja jupj. Ponto mpe 'eseptsja jupj. Nawaja'a p'in tjac' Roma mpe, Roma Italia po'o p'iyá jupj. Aquila Corinto nt'a tjac' jats'om lal, jats'om Priscila lotsja. Jepa romano, Claudio ló, tjijyü'ta pjü judiopan ca mal Roma mpe, mpes tjil yupj. Nin mpes Aquila ne'aj pú'ütsja Corinto nt'a jats'om lal. Pablo tjemey yus tjinyuca. ³ Lovin jis wa pülül pülücj la tjajay, gente mo'o pátjatsja mpes. Nínana vender la tjajay. Pablo nin p'iyá la tjiji. Mpes jupj tüpü'ü yupj jilal, tsji' la tjiji yupj jilal. ⁴ Pjü sábado na Pablo tjemey judiopan 'a si mulú nt'a. Tjevele yupj jilal ne'aj, judiopan tulucj jilal tjevele wa. Po jostsja mponecj Jesucristo po'ó, mpes 'üsüs way tjevele yupj jis lal tsjan mpes 'ücj jis la pon niná.

⁵ Silas, Timoteo tjiquil quinam Macedonia mpe. Tjiquil na, Pablo lovin tjevele judiopan jilal Jesucristo po'ó. Mpes jis wa pülül ma la tjiji quinam, lovin tjevele p'in gente jis lal. Tjevele: “Nun pasal lu nucú Jepa Püné ncuwim jis capj la p'acj judiopan. T'üc' way tjac' jupj quinam. Jesucristo jupj”, nin tjevele jupj yupj jilal. ⁶ Ma topon jupj tjevelá. Tjowelepj ma t'üc' way tjevele. Malala nyuca tjowelepj Pablo po'ó. Mpes Pablo jupj jas quip jas tjewyawojo jinwá la tjiji. Mpes jupj sin tji'yüsa la tjiji Dios ma japon jinwá yupj quinam. Sin tji'yüsa la tjiji ma ca mveles niswá yupj jilal. Pablo tjevele: “'Üsüs la tjejay napj nun jilal. Najastsja nusin mü'üsüs Jesucristo po'ó. Nun p'in ma nujisas. Mpes nun ma mpatjaqué ca Dios lal. Nin ca nsem nun ma poné mpes. Quina mis la veles judiopan tulucj jilal”, nin tjevele.

⁷ Tjemey yupj mpe. Tjemey Ticio Justo wo nt'a la püt'üs. Justo lovin jólatsja Dios püné. Wosis judiopan 'a si mulú nt'a, t'empe wo jupj. ⁸ Jepa judiopan 'a si mulú nt'a tepyona wa Jesucristo lal. Crispo lotsja jupj. Jupj wo nt'a patja, pjü topon wa Jesucristo po'ó. La p'a wa pülücj Corinto po'o tapatja tjepjyacañ Pablo tjevelá. Mpes yupj pülücj topon wa Jesucristo po'ó. Topon na, bautizar lis tjajay yupj.

⁹ Qjuis Jepa Jesucristo tjevele Pablo lal. Jupj la tjiji Pablo jun si tsicyaca jinwá jus tjinyuca püste na. Tjevele: “Po ma lecj tjejá jipj quinam. Nawa 'üsüs mvelen napj nin po'ó. Ma najas lyájasa nsem jipj. ¹⁰ Napj mop'in cyapj cyoñ. Pjü ma ca mya süpücj. Gente pajal

pülücj qui'á ca mponecj napj lal”, qjuis Jepa Jesucristo nin tjevele Pablo lal. ¹¹ Mpes Pablo tüpü'ü Corinto po'ó año pjaní, mes séisiya mpes. Sin tji'yüsa lis tjiji lovin Dios tjevelá Jesucristo po'ó.

¹² P'a jawas, Galión jépantsja na Acaya po'ó, judiopan 'a jis tjimyula, ntji'liñ Pablo. Tjaman jupj Galión nt'a. Jupj tjá'asatsja jupj silla casá, niná casá tjá'asa la veles ncu cus la tül. ¹³ Judiopan tjowelepj Galión lal:

—Yom niná vele la p'a jilal 'onin lajay ne 'üsüs mvelecj Dios lal. Romanopan jis jepapan tjüjütütj jinwá tulucj jin vele jupj —nin tjowelepj.

¹⁴ Pablo quelel véletsja, mop'in ma tjevele. Galión mwalá way tjevele. Tjevele yupj jilal:

—Yom pasal malala nyuca la tjiji na, 'ücj pjocas la p'a javelepj na jupj malala la tjiji mpes. Nin p'iyá 'ücj wa pjocas 'ots'ots' way p'in malala la tjiji mpes. Nin tulucj yom niná lal. Jupj ma malala la tjiji. ¹⁵ Ma nujisas jupj velá la p'in. Ma nujisas jupj vele niyom nepenowá po'ó la p'in. So velelé jupj lal judiopan tjüjütütj mpes. Más 'ücj nun p'in 'ücj la tjüj'í niná, nujisas jin. Napj ma ca mvelé jupj malala nyuca la tjiji —Galión nin tjevele.

¹⁶ Jis tjijyü'ta jis la winin jupj tjá'asatsja mpe. ¹⁷ Tjil na, ntji'liñ Sóstenes. Jupj jépantsja judiopan 'a si mulú nt'a. Mo'o süp jupj, Galión já'asatsja wolap'a'a mo'o süp jupj. Galión jus tjinyuca, mop'in ma jólatsja.

Pablo tjemey niswá Antioquía nt'a.

¹⁸ Pablo tsijc way p'in tüpü'ü quinam Dios ts'uyupj jilal Corinto po'ó. Locopyaya tjemey. Quelel jámatsja Siria nt'a. Priscila, Aquila 'ots'ipj, cus tocoñ, tjil jupj lal. Mwalá way tjil Cencrea nt'a, 'üsú püné la nt'a. Ne'aj Pablo la tjemeyona jupj ts'uil nt'üjücj. Nawaja'a Dios lal tjevele ca nin la mijis, mpes nin la tjiji jupj. ¹⁹ Nin la tjiji na, tjil Efeso nt'a barco mpes. Ne'aj Pablo wama tjemey judiopan 'a si mulú nt'a, tjevele yupj jilal tsjan mpes 'ücj jis la pon Jesucristo lal. Nepénowa yupj sin popé la tjomon Pablo tsijc way mpü'üm ne'aj yupj jis lal. Jisastsja niswá mveles yupj jilal. Pablo ma quelel pú'ütsja ne'aj quinam. Tjevele mim ca quinam. Dios jos ncuwim, ncuwim ca niswá, nin tjevele yupj jilal. Tjemey barco mpes. Priscila, Aquila, ma cus tocoñ quinam. Efeso po'o tapatja yupj.

²² Pablo ne'as tjemey na Cesarea nt'a, palá tjemey barco mpe. Tjemey Jerusalén nt'a yus la nuc Dios ts'uyupj. Yus tjinyuca na, tjemey Antioquía nt'a. ²³ Püs way 'in tüpü'ü ne'aj. Locopyaya tjemey Galacia po'ó, Frigia po'ó 'ots'ipj. Ne'aj jun ta'á tjevele Jesucristo lal japon jilal. Más 'üsüs cus tocoñ Jesucristá, Pablo tjevele mpes.

Apolos tjevele wa Jesucristo po'ó Efeso mo'ó.

²⁴ Apolos judío p'a waytsja jupj. Tjemey jupj Efeso nt'a. Alejandría mpe 'eseptsja jupj. 'Üsüs jas tji'yüsa Dios Popel mpes. Po 'üsüs polel véletsja. ²⁵ 'Üsüs jas tji'yüsa Dios po'ó. 'Üsüs sin tji'yüsa la tjiji wa Jesucristo po'ó. Lovin quelel sin 'yüsa la sájitsja Jesucristo po'ó. Mop'in ma pjü way jas tji'yüsa custjay. Juan el Bautista

sin tji'yüsa la tjiji, nin p'in seletsja jupj. Apolos seletsja tsjan mpes Juan el Bautista bautizar lis tjiji malala la-jay. Ma seletsja p'am. ²⁶ Apolos tjevele judiopan jilal, yupj 'a si mulú nt'a. Ma lecj jéyatsja. Priscila, Aquila, tjepjyacañ jupj tjevelá. Yupj jus nlay jupj ma pjü way jas tji'yüsa. Mpes la p'a nt'a tjaman jusapj, más 'in 'üsüs way jas tji'yüsa la tjajay Jesucristo po'ó. ²⁷ Locopyaya, p'a jyawca na, Apolos quelel jámatsja Acaya nt'a. 'Üsüstsja Dios ts'uyupj jilal ne'aj ca mim jupj, mpes papel tapac, jas tjajam popelses jupj lal. Papel niná Jesucristo lal japon mpestsja Acaya mo'ó. Tapac yupj jisastsja 'ücj jisas nsem yupj, Apolos yupj nt'a tjemey mpes. Nepénowa ne'aj tapatja nasa topon Jesucristo lal. Dios pajal 'üsüs la tjiji yupj jilal. Apolos pajal jis capj tjep'ya'sa. ²⁸ Pajal 'üsüs tjevele judiopan jilal Jesucristo mpes. La p'a pülücj tjepjyacañ jupj tjevelá. Judiopan ma salejeptsja tsjan wola la veles. Pajal 'üsüs sin tji'yüsa la tjiji Dios Popel mpes. Sin tji'yüsa la tjiji Jesucristo Yomen niná Dios tjevele jupj ca jas majamas jis capj la p'acj judiopan.

Pablo sin tji'yüsa lis tjiji Efeso po'ó.

19 Apolos Corinto po'o pú'ütsja na, Pablo tjac' Efeso nt'a. Jümücj casá joc' mo'o tjac' jupj, mpes tjac' Efeso nt'a. Ne'aj yus tjinyuca Jesucristo lal japon nepenowá. ² La tji'yüya:

—Nun toponé na Jesucristo lal, ¿ncu nujisas mo'o tjemey Dios Cjües?

Wola tjowelepj:

—Ma mo'o tjemey. Ma selecj pjacj cuscú.

³ Pablo la tji'yüya:

—¿Tsjan mpes nin nujisastsja bautizar la nutjajay?

Wola tjowelepj:

—Juan el Bautista tjevele mpes qjuisastsja bautizar la qjuis tjajay.

⁴ Mpes Pablo tjevele:

—Gente 'aplijila jis tepyala na, malala nyuca la tjajay mpes, Juan bautizar lis tjiji. Tjevele ca 'üsüs la mijicj quinam Dios jos jinwá. Tjevele wa yom p'a wa ncuwim p'a jawas. Jis lal tjevele mponecj yom niná lal. T'üc' way tjac' quinam jupj. Jesucristo waytsja jupj —Pablo nin tjevele yupj jilal.

⁵ Niná tjepjyacañ na, jisastsja ca bautizar jis mpalas Jesucristo mpes. ⁶ Nin jis tepyala yupj. Niyom dóceya witjactsja yupj. Locopyaya Pablo sey po la tje'yot'a, tjevele Dios lal yupj mpes. Nin la tjiji na, Dios Cjües jisas mo'o tjemey. P'a jis tin tjowelepj, yupj p'iyá ma salejeptsja. Dios Cjües mpes nin la tjajay p'in. Dios mpes tjowelepj wa yupj.

⁸ Locopyaya Pablo wama tjemey judiopan 'a si mulú nt'a, tjevele wa yupj jilal. Mes cont'e mpes la pülücj way tjevele yupj jilal. Ma lecj jéyatsja jupj. Tjevele 'oyñ liji, jyü'ta Dios. Pülücj topon jupj tjevelá. ⁹ Mop'in nepénowa ma jisastsja niná. Ma quelel japontsja jupj lal. Malala nyuca tjowelepj Jesucristo po'ó, gente 'a jis tjimyula nt'a. Mpes Pablo tjemey yupj mpe, Jesucristo lal japon jilal tjemey. Pjü ts'ac' tjejawca na, tjevele Jesucristo lal japon jilal. Nin la tjiji p'a wo nt'a, Tirano sin

'yüsa liji nt'a. ¹⁰ Año mat'e mpes, Pablo lovin sin tji'yüsa la tjiji ne'aj. Mpes pjü judiopan Asia mo'o tapatja sin tji'yüsa Jesucristo po'ó. Pjü way judiopan tulucj sin tji'yüsa wa. ¹¹ Pablo pajal 'üsüs la tjiji, yom p'in ma polel liji jinwá. Lovin ma januctsja nenem jupj la tjiáj. Dios cus tjep'ya'sa 'ücj pajal 'üsüs polel líjitsja jupj.

¹² Mpes gente po la tjo'otj jupj yupj jis pañuelo mpes, yupj jis pülül wolapé velañ mpes 'ots'ipj. Tjat' nenem, po la tjo'otj malala jisas pülül nenem mpes, ne jis tji'yü'sa yupj. Pülül nenem mpes po la tjo'otj wa lapanenpan jatatsja, mpes lapanenpan tjil jisas mpe.

¹³ Judiopan nepenowá ne'aj tapatja sin popé lovin lyawuñtsja, jajütütsja lapanenpan ca mal gente jisas mpe. Quina jisastsja lapanenpan ca mal gente jisas mpe, Jesucristo ló tjowelepj na. Mpes tjowelepj lapanenpan jilal: “Pablo pülücj jis walap'a'a vele Jesucristo po'ó. Jesucristo mpes nu jyü'tücj lowa nun”, nin jis tji'jütüty jupj.

¹⁴ Niyom siete witjactsja yupj. Esceva jatjampan waytsja yupj. Esceva judío waytsja. Sacerdote noypan sin popa pjaní waytsja jupj. ¹⁵ Lapanen pjaní jis wala tjevele: “Napj si nuactsja Jesucristo. Napj selé wa pjacj cuscú Pabló. ¿Pjacj ne nun?” nin jis la tji'yüya.

¹⁶ Yom lapanen tyá'atsja, yupj casá ntole, ne jis tyü'na yupj. Pasal jis tyüla, mpes t'yancanañ la tjiji. Yupj sin quip pajal yümücj palá la tjelyo'cja. Mpes ts'equeneñ pje'á tjil, sin pjütpjütsja tjil wo mpe. 'As jis tepyala tjil.

¹⁷ Nin tepyala Efeso nt'a. Pjü judiopan jus nlaytsja niná jis tepyalá, jus nlay watsja pjü judiopan tulucj. Pajal lacj jeyaptsja niná tepyala mpes. Nin mpes pülücj 'üsüs tjowelepj qjuis Jepa Jesucristo po'ó.

¹⁸ Pülücj way Jesucristo lal topon tjiquil, tjowelepj tsjan niná yupj malala la tjajay. ¹⁹ Nepénowa yupj sin popé p'a casá polel la tjajaytsja, lapanenpan jis capj tjap'acj mpes. Gente nenem ma quelel lajaytsja niná quinam. La p'a wa ma salejeptsja 'onin ne 'ücj jis la jaytsja niná. Libro jatatsja. Libro witjacj mpes sin tji'yüsa tsjan la mijicj ne ca p'a casá polel la mijicj gente p'in ma polel lajay jin. Quina yupj jis libro tucutj, tjü'üm pülücj yus tjunuc nt'a. Quelel sin 'yúsatsja nol jaylacj libro pjü, mpes sin tapac. Libro pjü cincuenta mil t'emel c'a plata jaylactsja. Pjü way tjü'üm.

²⁰ 'Üsüs tepyala ne'aj, mpes más pülücj tjepjyacañ qjuis Jepa Jesucristo po'ó, más pülücj jisastsja jupj quinam.

²¹ Pjü way niná tepyala na, Pablo quelel jámatsja Jerusalén nt'a. Mwalá way quelel jámatsja Macedonia nt'a, Acaya nt'a 'ots'ipj. Tjevele: “Jerusalén nt'a tjum na, nola Dios jos napj ca mis wa Roma nt'a”, nin tjevele.

²² Niyom mát'eya sin tjejyama Macedonia nt'a, yupj sa p'actsja jupj lovin. Pjaní Timoteo waytsja. Ma'ajapj Erasto lotsja. Pablo tsjicj way quelel pú'ütsja custjay Asia po'ó.

Efeso po'o tapatja ts'a tji'in yupj, yümücj pjac la tjajay.

²³ Pablo custjay ma tjemey na p'in, pülücj way Efeso po'o tapatja po ts'a tji'in. Ma jisastsja pülücj topontsja Pablo tjevelá Jesucristo po'ó. ²⁴ Pjaní way yupj sin popé

Demetrio lotsja. Plata ts'yawa mpes tüpü'ü jupj. Efeso po'ó wosis pajal püné toñcatsja, gente wama tjil la veles yupj jis dios lal, yupj jis dios Artemisa ló. Demetrio la tjiji wa tsjictjacj, wosis pones jinwá yustaptsja. Plata waytsja yupj jis wa tsjictjacj. Pülücj vender la tjiji. Mpes Demetrio jomozopan t'emel pülücj natj, jis wa tsjictjacj la tjajay mpes. ²⁵ Niyom p'a wa pátjatsja Efeso mo'ó, nin p'iyá tsji' lajaytsja. Demetrio jis lal tjevele 'a jis mulus yupj nt'a. Tjevele jupj jomozopan 'a jis mulus wa jupj nt'a. Tjevele:

—Nun solejé t'emel pülücj t'e'enquecj, wa tsjictjacj lijicj mpes. ²⁶ Jus nlayé tsjan la tjiji Pablo Efeso po'ó, nasa way nin p'iyá liji jun ta'á Asia po'ó. Jupj nin vele dios witjacj niyom lis tjajay malala, dios witjacj tulucj yupj. Pülücj topon jupj lal, mpes quina ma jisas Artemisa. ²⁷ Malala nin. Ca nacj pjü ca ma jaylacj la mijicj quinam wa tsjictjacj cupj lijicj. Ca mvelecj ca Artemisa wo malala ca nacj. Jupj dios püné. Pjü Asia po'o patja po yola jupj püné. Pjü jun ta'á patja po yola wa jupj püné. Ma jisas nsem jupj quinam ca nacj, Pablo liji mpes —Demetrio nin tjevele yupj jilal.

²⁸ Tjepjyacañ na pasal ts'a tji'in Pablo lal, jupj la tjiji mpes. Yümücj tjowelepj:

—Pajal püné Artemisa. Jupj yupj jis dios pjü way mpes Efeso po'o patjá —niná yümücj tjowelepj yupj.

²⁹ Leñ way la p'a wa ne'aj tapatja pajal yümücj pjac la tjajay wa. Pjü way nintsja yupj, Efeso po'o patjá. Ntji'liñ Gayo, ntji'liñ wa Aristarco. Niyom nenem Macedonia mpe tjiquil. Cus tocoñtsja Pablo. Jis ntji'liñ, la tjolocjocj yupj gente 'a si mulutsja nt'a. ³⁰ Pablo quelel jámatsja la veles 'a jis tjimyula jilal. Mop'in ma tjemey. Jesucristo lal japon po ma jisastsja jupj ca mim ne'aj. ³¹ Asia nt'a tapatja jis jepapan nepenowá taná tjowelepj wa Pablo lal ma la winin gente 'a jis tjimyula nt'a. Jepapan nenem Pablo jomicapan waytsja.

³² Gente 'a jis tjimyula nt'a, pasal yümücj pjac la tjajay. Ma yuwal javeleptsja. Pülücj yupj sin popé ma salejeptsja tsjan mpes 'a jis tjimyula. ³³ Nepénowa topon Alejandro tjijyü'ta 'a jis mulus. Judiopan tjaman jupj pjü januc nt'a, mpes yólatsja jupj mpes 'a jis tjimyula. Alejandro jupj mos jas tjijyünsa, jostsja pjü mpjacañ jupj lal. Quelel véletsja yupj 'a jis tjimyula judiopan la tjajay mpes tulucj. ³⁴ Leñ way sin tji'yüsa Alejandro judío waytsja jupj, mpes yupj 'a mulú yümücj tjowelepj:

—Pasal püné Artemisa. Jupj yupj jis dios pjü mpes Efeso po'o patjá —niná yümücj tjowelepj yupj.

Lovin nin tjowelepj hora mat'e mpes.

³⁵ Hora mat'e tepyala na, lyájasa tepyala lis tjiji yupj jis jepa pjaní Efeso mpe. Tjevele yupj jilal:

—Pjü salejepj Artemisa wo toñca Efeso po'ó. Salejepj jyamacj jupj wo. Pasal püné jupj, Artemisa. Pjü salejepj wa jyamacj pwen niná Artemisa jin justa, pwen niná tsjun po'o nepé palá tjeyaca. ³⁶ T'üc' way pjü salejepj. Mpes más 'ücj lyájasa nu mpalas nun. Po ma malala la müjí nun ts'u 'inyá mpes. ³⁷ Jis tucuman niyom nenem. Yupj ma tepequeñ dios jis wa nt'a. Ma wa malala nyuca tjowelepj Artemisa po'ó. ³⁸ Demetrio ma jos niyom nepenowá lajay ca nacj. Niyom la p'a wa Artemisa wo

tsjictjacj lajay, ma wa jisas niyom nenem ca nacj. Más 'ücj mvelecj jepapan jilal. Nun solejé tsjan jawas 'ücj lowú la veles yupj jilal. ³⁹ Ca nacj quelel welé p'a mpes. Más 'ücj pjü 'a jis mulus la veles niná. Quina ma polel lojí niná. Nun solejé gente quelel 'a jis mulus na, jepapan javelepj ncu 'ücj 'a jis mulus. ⁴⁰ Yacjaj malala la tjijicj. Pasal yümücj pjac la tjijicj, pülücj ts'a tji'in. Nun niyom nenem tucumaná, ma malala la tjajay yupj. Jepapan ma tjowelepj 'ücj 'a qjuisí mulú. Romanopan jis jepapan 'ücj ca qjuis capj ntülücj niná la tjijicj mpes yacjaj. T'üc' way malala la tjijicj —jepa pjaní Efeso mpes nin tjevele.

⁴¹ Niná t'üc' tjevele na, sin tjejyama pjü, tjil.

Pablo tjemey Macedonia nt'a, Grecia nt'a 'ots'ipj.

20 Mpes pjü tjil quinam. Ma yümücj pjac lajaytsja quinam. Pablo tjijyü'ta Jesucristo lal japon 'a jis mulus. 'Ücj jisas tepyala yupj jupj tjevele mpes. Nin jawas tjevele wa nasa ca mim jupj. Tjemey Macedonia nt'a. ² Macedonia po'o tjuwine na, tjemey yus la nuc Dios ts'uyupj. Pablo pajal 'üsüs tjevele yupj jis lal, ca 'ücj jisas nsem yupj Jesucristo mpes. Nin la tjiji na, tjemey Grecia nt'a. ³ Mes cont'e tüpü'ü jupj ne'aj. Locopyaya quelel jámatsja Siria nt'a barco mpes. Quelel jámatsja na, jupj wola tjowelepj judiopan nepenowá la nuactsja la 'ünan jupj. Mpes ma tjemey barco nt'a. Jólatsja más 'ücj niswá mim Macedonia nt'a. Mpes ne'aj tjemey. ⁴ Sópater tjemey jupj lal, Aristarco 'ots'ipj, Segundo 'ots'ipj. Gayo tjemey wa jupj lal, Timoteo 'ots'ipj. Tíquico tjemey 'ots'ipj, Trófimo 'ots'ipj. Sópater Berea mpe 'eseptsja. Pirro jatjam waytsja jupj. Aristarco, Segundo 'ots'ipj, Tesalónica mpe ne'espan waytsja yupj. Gayo Derbe mpe 'eseptsja. Tíquico, Trófimo 'ots'ipj, Asia mpe ne'espan waytsja yupj.

⁵ Yupj pjü way ne'as tjil Filipos nt'a. Mwalá tjil quinam cupj qjuilal. La qjuisé nuactsja Troas mo'ó. ⁶ Ma tjeleque cupj custjay. Judiopan fiesta lajaytsja quinam, ne nin. Fiesta niná mpes pan levadura cjuwá tjelyajacj. Fiesta t'üc' tepyala na, tjeleque Filipos mpe barco mpes. Ts'ac' cinco na ne'as tjeleque Troas nt'a. Qjuis catjampán la nyüjüsüquecj niswá. Ts'ac' siéteya tepyatjaquecj ne'aj.

Pablo tjevele Dios ts'uyupj jilal Troas mo'ó.

⁷ Troas mo'ó Dios ts'uyupj pjü way 'a jis tjimyula sábado jawas, t'yaja na. Pan 'a mulú tjalá, ne yola jis tepyala Jesucristo yupj mpes tepe'e. Pablo tjevele yupj jis walap'a'á. Yaya quelel jámatsja, mpes mwalá way p'in püs way tjevele. Püste culupwen nt'a véletsja custjay, ne t'üc' tjevele quinam. ⁸ Yupj tapatja cuarto viyapa mo'ó, pajal campányatsja jupj. Lámpara pülücj jájtatsja, sin jyawca yupj. ⁹ Tjamacjas ventana casa já'asatsja. Eutico lotsja jupj. Pablo véletsja na, pajal ja vyatsja. Tjejyá, mpes palá tjeyaca pje'á, 'amá nt'a, pajal campanya mpe. Mo'o jájtatsja ne'aj tjil, tjamanun jupj. Tepe'e quinam jupj. ¹⁰ Pablo palá tjac' wa. Tüic' jin tjüjünsü, te-

pe'e t'empe nt'a, t'asiyú ntjü'le, col tjevyala jupj. Tjevele: "Ma nujola t'as. Nyucunú tepyala niswá."

¹¹ Viyá tjiil niswá, pjü way. Tjalá. T'üc' tjalá na, Pablo püs way tjevele niswá. Tjejyawca na véletsja custjay, ne t'üc' tjevele quinam. Tjemey quinam Troas mpe.

¹² Nepénowa tjaman tjamacjas jupj wo nt'a. Pajal 'ücj jisastsja, nyucunú tepyala niswá.

Pablo tjemey Mileto nt'a.

¹³ Ncupj mwalá way tjeleque Pablo lal. Barco mpes tjeleque Asón nt'a. Pablo quelel jámatsja Asón nt'a 'amá casá. Tjevele ne'aj ca la müjüsüm cupj. No'oj mpe 'a mulú quelel léquetsja barco mpes. ¹⁴ Ne'aj la nyüjüsüquecj Asón po'ó, ne Pablo wama tjac' barco mo'ó. 'A mulú tjeleque Mitilene nt'a. ¹⁵ Yaya tjeleque niswá barco mpes. Quío mpe ne'aj p'in tjeleque. Yaya sipé ne'as tjeleque Samos po'ó. Ts'ac' cont'e tepyala na, ne'as tjeleque Mileto po'ó. ¹⁶ Ma tjeleque Efeso nt'a; Pablo ma püs way quelel pú'ütsja Asia po'ó. Leñ way quelel ne'as jámatsja Jerusalén nt'a. Ne'aj quelel já'asatsja, judiopan 'a si mulú na fiesta mpes, yupj jis fiesta Pentecostés ló.

Co'müypan tjiquil Efeso mpe; Pablo tjevele Dios ca jis majamas.

¹⁷ Pablo tjá'asa na Mileto po'ó, sin tjejyama jis lal la cuwis co'müypan Efeso mpe, yupj ne tsji' lajaytsja Dios mpes Dios ts'uyupj jilal. ¹⁸ Tjiquil na, Pablo tjevele yupj jilal. Ninana tjevelá: "Nun solejé 'oyn nyuca la tjejay napj nun jilal Asia po'o tjacuwis na. Solejé lovin 'üsüs la tjejay nun jilal. ¹⁹ Solejé napj la tjejay qjuis Jepa Jesucristo jostsja jinwá. Ma püné jin nólatsja napj p'iyá. Pasal nólatsja la p'a po'ó; najastsja pjü ca jisas nsem qjuis Jepa Jesucristo. Solejé malala ntepalá, judiopan quelel na 'ünantsja mpes. ²⁰ Ma lecj tjejá la veletsja nun jilal, nucopj la p'acj cus la coñ Jesucristo. Nusin tji'yüsa la tjejay 'a qjuis tjimyula na. Nusin tji'yüsa la tjejay nun jis wa nt'a 'ots'ipj. ²¹ Judiopan jilal tjevelé, judiopan tulucj jilal tjevelé 'ots'ipj. Tjevelé: "Aplijila way t'as nun, malala nyuca la tjüj mpes. Dios jos jin la müjü quinam. Toponé qjuis Jepa Jesucristo lal', nin tjevelé yupj jilal.

²² "Quina jum Jerusalén nt'a. Dios Cjües jos napj ca mis ne'aj. Ma selé tsjan ca ma palas ne'aj. ²³ Nin p'in selé: Dios Cjües lovin vele napj lal yupj ca ma 'onsocj cawilta mo'ó, malala ca ma palas ne'aj. ²⁴ Ma nin nola ncu ma pats' ca. 'Ücj wa napj lal napj ni pü'í Jesucristo mpes, jupj jos jin t'üc' lejay mpes. Jupj cupj qjuis Jepa Püné. Jupj jos napj mvelé la p'a jis walap'a'á napj selé. Ca yupj jis lal mvelé Dios pajal 'üsüs la tjiji gente mpes. Po quelel jis capj p'ya'sa jupj. 'Üsüs ca nin mvelé, 'ücj jis la pon yupj. Niná ntje'aya ca nin la mejay la p'a mpes.

²⁵ "Nun jis walap'a'a tjevelé 'oyn liji Dios ne jyü'ta. Nasa t'üc' nusin tji'yüsa la tjejay. Tjum na, ma ca nus nucú niswá. ²⁶ 'Ücj velé nun jilal napj ma la tjejay la p'a wa ca malala nsem Dios lal, ca malala jis mpalas.

²⁷ Napj tjevelé Dios tjevelá, pjü. T'üc' way pjü way tjevelé. ²⁸ 'In tjamamá nun, lovin la müjü Dios tjevelá. Tjamamá Dios ts'uyupan. Dios Cjües la nu t'ya, ca pastorpan nsem nun, mpes nun ca jis majamá yupj jupj mpes. Yupj Dios juts'a'á. Jupj Jatjam tepe'e yupj mpes, ne nin.

²⁹ "Napj selé napj tjum na, gente pasal malala ncul ca, ca mal nun nt'a 'a nu mulus na. La ntsawilicj ca nun jilal. Ca jisas nsem nun ma ca cus ncoñcó quinam Jesucristá. ³⁰ Nun sin popa nepenowá ca nin la mijicj. Ca la ntsawilicj wa Dios ts'uyupj jilal. Jesucristo lal japon nepenowá ca mponecj yupj jilal. Nin ca la mijicj yupj javelepj jinwá. ³¹ Mpes 'in tjamamá. Ma toponé yupj javelepj. Nujola tapalas año cont'e mpes lovin t'üc' way nusin tji'yüsa la tjejay. Po nólatsja nun mpes. Najastsja nin la müjü Dios tjevele jinwá.

³² "Najas Dios lovin ca nucopj ncoñcos. Nun solejé pasal 'üsüs way liji Dios nun jilal. Nasa nusin tji'yüsa jupj tjevelá, mpes solejé niná. Dios tjevele jupj ca nu majamas nun. Dios polel nucopj p'ya'sa más 'üsüs la müjü, jupj jos jinwá. Dios polel liji nun ca mpatjaqué lovin jupj lal, pjü way jupj lal japon jinwá, yupj ne jupj juts'a'á. ³³ Nun solejé napj lovin ma najastsja t'emel p'a juts'a'á. Yupj sin quip ma wa najastsja. ³⁴ Solejé tsji' la tjejay, mpes jaylacj la tjejay pjü way napj najastsja. Jis tje'yá wa ncapi tocoñ jilal. ³⁵ Mpes napj nusin tji'yüsa la tjejay Dios jos yümücj tsji' la müjü, ne jis capj mp'a'sá jis t'emel cjuwá. Nujola tapalas qjuis Jepa Jesucristo tjevelá. Tjevele: "Ücj nujisas pyala la p'a nu ja'ayapj na. Más 'ücj nujisas nsem nun 'oyá na la p'a jilal' ", Pablo nin tjevele co'müypan jilal. Yupj ne co'müypan waytsja Dios ts'uyupj jilal Efeso po'ó.

³⁶ T'üc' tjevele na, yupj pjü way jis tic' jin tjiyünsünüñ, ne Pablo tjevele Dios lal. ³⁷ 'Aplijila jis tepyala. Quelel la t'ajaytsja Pablo. Jupj col tjovalapj. ³⁸ Pasal 'aplijila jis tepyala jupj tjevele mpes. Tjevele ma ca jus nucucj niswá. T'üc' tjowelepj na, cus tocoñ barco nt'a.

Pablo tjemey Jerusalén nt'a.

21 Nasa leque tjevelecj, ne barco mo'o tjeleque. La t'as way tjeleque Cos nt'a. Yaya tjeleque wa Rodas nt'a. Yaya sipé Pátara nt'a tjeleque wa. ² Pátara nt'a p'a barco mo'o tjeleque. Barco nenem Fenicia nt'a jámatsja. Tjeleque ncupj. ³ Chipre li'inyampe tjeleque. Tiro mo'o ne'as tjeleque. Tiro Siria po'ó jupj. Barco mo'o t'at' quelel palá jat'olontsja ne'aj. Nin mpes 'ücj pje'á tjeleque barco mpe. ⁴ Jesucristo lal japon la tepyalactsja. Yus tjinyucucj na, semana pjaní tepyatjaquecj ne'aj yupj jis lal. Yupj tjowelepj Pablo lal: "Ma jutja Jerusalén mo'ó". Dios Cjües sin tji'yüsa la tjiji malala ca mpalas Pablo lal Jerusalén po'ó, mpes nin tjowelepj yupj.

⁵ Barco tjemyana quelel jámatsja na, tjeleque. Pjü way Jesucristo po'o japontsja, qjuis capj tocoñ yupj tapatja mpe. 'Üsú la nt'a tjiil cupj qjuis lal. Yupj sejats'om, yupj jis ts'uyupj qjuis capj tocoñ 'ots'ipj. Qjuis tic' jin tjiyünsüquecj 'üsú püné la nt'a, tjevelecj Dios

lal. T'üc' tjevelecj na, nasa leque tjevelecj. ⁶ Barco mo'o niswa tjeleque, ne yupj tjił jis wa nt'a.

⁷ Tiro mpe tjeleque quinam. Tjeleque Tolemaida nt'a. Ne'aj la tjelyapanacj Dios ts'uyupj jilal. Ts'ac' pjaní tepyatjaquec jupj jilal. ⁸ Yaya tjeleque Cesarea nt'a. Felipe wo nt'a tjeleque, tsjicj way tepyatjaquec jupj lal. Jupj lovin tjevele la p'a jilal Jesucristo pajal 'üsüs la tjiji pjü gente mpes. Jupj ne niyom siéteya sin popetsja apostolpan lis t'apj püná. Lis t'apj ca jis ma'ayacj jis la las jis vayum tulucj. ⁹ Felipe yulupjana jucucuspan pjü way voyum tuluctsja yupj. Jucucus nenem profetapan waytsja yupj. ¹⁰ Ts'ac' nepenowá tepyatjaquec ne'aj. Ne'aj tepyatjaquec na Agabo tjac' Judea mpe. Profeta watsja yupj. ¹¹ Tjac' wa jupj cupj nt'a. Mos tsyu'pa, tsjom tsyu'pa wa Pablo col tsyu'pa mpes. Tjevele:

—Dios Cjües vele judiopan Jerusalén po'o patja nin p'iyá ca la mijicj. Yupj yom niná ntsu'pacj, jupj ne col tsyu'pa pülül niná mpes. Ca ma'ayacj jupj judiopan tulucj jilal cus la tül jupj —nin tjevele.

¹² Jupj tjevele tjepjya'aquec na, la tjemyonacj Pablo lal ma ca mim Jerusalén nt'a. Cesarea po'o páttjatsja nin p'iyá la tjomon Pablo lal. ¹³ Pablo jis la tji'yüya:

—¿Tsjan mpes 'aplijila jotjaqué? Nun nin lojí mpes 'aplijila wa ne palá napj. Ma lecj jeyá yupj ntsu'pacj napj Jerusalén nt'a tjum na. Ma lecj jeyá ni pü'í Jesucristo mpes, jupj cupj qjuis Jepa Püné —Pablo nin tjevele cupj qjuilal.

¹⁴ Jupj ma quelel ljijsja cupj qjuisastsja jin, mpes ma la tjemyonacj niswá. Tjevelecj p'in:

—Qjuisas qjuis Jepa Dios jos jinwá mpalas.

¹⁵ Locopyaya 'ücj la tjijicj cupj cuts'a'á ne tjeleque.

¹⁶ Jesucristo po'o japon nepenowá, Cesarea po'o tapatja sin popé, tjił wa cupj qjuilal. Mnosán wo nt'a qjuis tjaman, ne'aj tepyatjaquec püste mpes. Mnosán Chipre mpe 'eseptsja. Mwalá way topon sin popé waytsja jupj.

Ntji'liñ Pablo Jerusalén nt'a.

¹⁷ Ne'as tjeleque Jerusalén nt'a. Dios ts'uyupj 'ücj jisastsja qjuiyus tjunuc. ¹⁸ Yaya Pablo tjemey cupj qjuilal, cus tjinyucucj Jacobo. Dios ts'uyupj co'müypan 'a jis tjimyula ne'aj 'ots'ipj. ¹⁹ Pablo jis la tjelyapaná yupj. Tjevele tsjan la tjiji pjü way judiopan tulucj jilal. Dios püné mpes la tjiji.

²⁰ Tjepjyacañ na, 'üsüs tjowelepj Dios po'ó. Tjowelepj Pablo lal: "Qjuis catjam, jipj jus nley judiopan pülücj topon quinam Jesucristo po'ó. Newa javelepj Dios po jos nin ljiicj Moisés tjijyü'ta püná. ²¹ La p'a wa jis wala tjowelepj jipj sin 'yüsa lejay judiopan, judiopan tulucj patja nt'a. Yupj tjowelepj jipj sin 'yüsa lejay más 'ücj ma lajay Moisés tjijyü'tá. Tjowelepj jipj sin 'yüsa lejay más 'ücj ma jat'ú yupj sejatjampan tsjictjacj jis pjoloc' tsjicj way t'asiyú. Tjowelepj jipj velen más 'ücj yupj ma lajay judiopan lovin la tjajay jinwá. ²² Mpes más 'ücj nin la mijin cupj velecj mpes. T'üc' way yupj ca jus nlayecj jipj tjacuy Jerusalén nt'a. ²³ Mpes cupj qjuisas jipj la mijin cupj velecj jinwá. Cupj sin popa yulupjana way quina t'üc' lajay Dios lal tjowelepj ca nin la mijicj. ²⁴ Yupj jilal

ca mim, ca nin la mijin Moisés popel jyü'ta jinwá, ca salá jinwá mya palas Dios lal. Jaylacj la mijin yupj jisas mpes 'ots'ipj, ca pjü jaylacj la mijicj 'ücj t'üc' la qjuijicj yupj tjowelepj Dios lal. Tja'ayapj na, 'ücj ca sey ts'üil nt'üjücj t'üc' la tjajay mpes. Nin lejay na, judiopan Jesucristo po'o japon witjacj ca nucucj jipj nin la tjejay. Ca jus nlayecj nepénowa ma t'üc' way tjowelepj jipj po'ó. Ca sin mü'üsüs jipj lejay wa Moisés tjijyü'tá.

²⁵ "Judiopan tulucj p'a casá lajay 'in. Judiopan tulucj Jesucristo po'o topon wa, mpes papel tepyaquec, jas tjejyamacj yupj nt'a. Papel tjevele más 'ücj Jesucristo lal japon ma jalá pwisis p'a tja'ayapj yupj jis dios witjacj mpes. Más 'ücj ma jalá pwisis 'os jüp'üy mo'o toñca custjay. Más 'ücj ma myü'ühñ 'osis. Más 'ücj niyom ma jamanun yupj sejats'om tulucj. Más 'ücj nequem ma jil yupj jis vayum tulucj jilal. Nin tjevele papel niná cupj jas tjejyamacj yupj mpes. Judiopan jus nlay niná cupj tjevelecj judiopan tulucj jis lal", nin tjowelepj Pablo lal.

²⁶ Mpes yaya Pablo nin la tjiji yupj tjowelepj jin. Tjemey niyom yulupjana nenem jilal. Moisés tjijyü'ta jin la tjajay, ca salá jinwá cüpalas Dios lal. Tjił Dios wo nt'a, tjowelepj ne'aj tsji' lajay jilal. Tjowelepj ts'ac' siete tepyala na, t'üc' nsem pjü ts'ac' jawas yupj salá jis mpalas mpes. Ts'ac' siete tepyala na ncul, yupj pjü way animal ca ma'ayacj Dios mpes, Moisés popel jyü'ta jinwá.

²⁷ Ts'ac' siete cyawátsja na, judiopan nepenowá jus tjunuc Pablo, tóñcatsja jupj Dios wo mo'ó. Yupj Asia mpe ne'espan. Ma jisastsja Pablo. Malala tjowelepj Pablo po'ó, mpes judiopan pülücj ts'a tji'in jupj lal. Ntji'liñ jupj. ²⁸ Yümücj tjowelepj: "Israelpan, nculá qjuis capj mp'a'sá. Yom niná malala vele judiopan po'ó jun ta'á. Vele yupj jilal más 'ücj ma lajay Moisés tjijyü'tá. Vele yupj jilal Dios wo malala. Jis ticyuna judiopan tulucj. Dios wo mo'ó tjił yupj. Mpes pasal malala nyuca la tjiji jupj Dios wo lal", nin tjowelepj. ²⁹ Nawaja'a yupj jus tjunuc Trófimo ne'aj tjuwine Pablo lal Jerusalén po'ó. Mpes yupj yólatsja Pablo tjemyana Trófimo Dios wo mo'ó. Trófimo judío tulucj, Efeso mpe 'eseptsja jupj.

³⁰ Pjü Jerusalén po'o tapatja ts'a tji'in Pablo lal yupj tjowelepj mpes. Leñ way 'a jis tjimyula Dios wo nt'a, ntji'liñ Pablo. Pje'á la tjolocjocj jupj. Jun t'olon. ³¹ Quelel ja'ünantsja jupj. Quelel ja'ünantsja na, jepa püné romanopan jis militarpan mpes jas tji'yüsa pjü way Jerusalén nt'a patja 'a jis tjimyula. Ts'a tji'intjsja, yümücj pjac tjowelepj quinam. ³² Mpes leñ way ts'üequené 'a jis tjimyula nt'a. Tjemey militarpan nepenowá jilal, militarpan jis jepapan nepenowá jilal 'ots'ipj. Gente tjunuc jiquiltsja yupj, mpes ma mo'o süp quinam Pabló.

³³ Militarpan jis jepa püné tjac' na, ntji'le Pabló. Jis tjijyü'ta militarpan la tsupapj jupj cadena mpes. La tji'yüya pjacj niná. La tji'yüya tsjan la tjijitsja niná.

³⁴ Gente pasal yümücj pjac tjowelepj Pablo malala. Ma yuwal tjowelepj. Mpes militarpan jis jepa püné ma jas tji'yüsa tsjan la tjiji Pabló. Jis tjijyü'ta militarpan la man jupj militarpan patja nt'a. ³⁵ Jümücj ne'as tjił na, Dios wo wolap'a'á, judiopan pajal ts'a 'in jis tepyala. Nasa way quelel ja'ünantsja Pablo. Mpes militarpan leñ way

ntji'liñ jupj, campanya tjaman jupj, judiopan ma malala jis la jay jupj. ³⁶ Judiopan cjuil jiquiltsja, yümücj tjoweleptsja: "Tjü'ü'ná jupj".

Pablo tjevele judiopan jilal.

³⁷ Ne'as tjil quinam militarpan tapatja nt'a. Wama quelel jiltsja na Pablo lal, Pablo la tji'yüya militarpan jis jepa püné lal:

—¿Ncu 'ücj velé jipj lal?

Jepa wola tjevele:

—Napj ma seletsja griego velen jipj. ³⁸ Nólatsja jipj Egipto mpe 'esepj ca naçj. Egipto mpe 'esepj niyom pülücj 'a jis tjimyula la tjiji jupj nawaja'a, quelel le palá-natsja jepapan jis lal. Yulupjana mil waytsja yupj. 'Ücj yupj jilal ja'ünan la p'a. Egipto mpe 'esepj jis tjemyana wa cjuwá nt'a. Nintsja jipj, nin nólatsja napj.

³⁹ Pablo wola tjevele:

—Nin tulucj napj. Judío napj. Püna tüpü'üs Tarso nt'a Cilicia po'ó. Selen Tarso nt'a pülücj patja, selen yupj jis jepapan jajütütj p'a nt'a patja wa. Napj la 'e mon ma'ayan mvelé gente jis lal —Pablo nin tjevele.

⁴⁰ Militarpan jis jepa püné tjevele 'ücj mveles yupj jilal. Mpes Pablo jas nisa, tóñcatsja jis wa wolap'aá. Jupj pjwel jas tjijyünsa, la syüpjünú; jostsja judiopan mpjacañ jupj mveles. Lyájasa tepyala. Pablo tjevele yupj jilal; yupj jis tin hebreo ló mpes tjevele yupj jis lal.

Tjevele:

22 "Judiopan, co'müypan 'ots'ipj, najas nusin mü'üsüs ma malala la tjejay napj. Nin mpes quelel velé nun jilal", nin tjevele.

² Tjepjyacañ hebreo véletsja jupj, mpes 'üsüs tjepjyacañ jupj lal.

Tjevele: ³ "Judío napj. Ntjamanuna Tarso nt'a Cilicia po'ó. Mop'in ntjit'ünú qui'á Jerusalén po'ó. Gamaliel nin tji'yüsa la tjiji. 'Üsüs nin tji'yüsa pjü way Moisés tji-jyü'tá. Judiopan püna tapatja la tjajay, niná 'üsüs nin tji'yüsa. Napj selé nun lovin quelel lojí Dios jos jinwá. Nin p'iyá la tjejaytsja napj. ⁴ Pasal malala nyuca la tjejay napj Jesucristo po'o japon jilal. Tsyupaptsja yupj, jis tje'yonsó wa cawilta mo'ó. Nepénowa tecya'liñ napj la tjejay mpes. ⁵ Sacerdote más püné selé napj nin la tjejay. Pjü judiopan jis jepapan, co'müypan 'ots'ipj, salejepj napj nin la tjejay. Papel ntja'ayapj judiopan mpes Damasco po'o patja. Yupj ne cupj qjuis catjampan. Papel niná tjetsja napj Damasco nt'a. Papel tjevele 'ücj napj tsyupapj Jesucristo po'o japon ne'aj, 'ücj si cuman Jerusalén nt'a, jis capj la tül.

Pablo tjevele 'oyñ tepyala ne jostsja Jesucristo.

⁶ "Lots'ac' culupwen nt'a já'asa na, ne'as tjumtsja, ne'aj way p'in Damasco. Leñ way pajal jaw tepyala tsjun po'ó. Napj nt'a pasal jaw tepyala wa, napj t'asiyú tjejaywca. ⁷ Mpes ntitulú, tüpü'üstsja napj. Nepé vele pjactsja tjapjacas. Tjevele: 'Saulo, çtsjan mpes malala nyuca lejay napj lal?' ⁸ Napj la tji'yüy: '¿Pjacj vele napj lal?' Nawala tjevele: 'Jesucristo napj, Nazaret mpe 'esepj napj. Jipj malala nyuca lejay napj jis lal. Mpes

malala nyuca lejay wa napj lal', nin tjevele. ⁹ Ncapj tocoñ tjunuc wa tjejaywca napj nt'a, nin p'in ma sin tji'yüsa jupj tjevelá. ¹⁰ Napj tjevelé: '¿Tsjan jyas napj la mejay?' Qjuis Jepa Jesucristo nawala tjevele: 'Jin ni'isa, mim Damasco nt'a. Ne'aj yom p'a wa mveles ca jipj lal tsjan niná napj najas ca jipj la mijin', nin tjevele. ¹¹ Ma polel tjinyuc, tjejaywca la tjiji mpes. Mpes niyom ncapj tocoñtsja namas ntji'liñ, ntjaman napj Damasco nt'a.

¹² "Ne'aj Damasco nt'a pü'ü watsja Ananías. Po 'üsüs la tjíjitsja Moisés tjijyü'tá. Po 'üsüs waytsja jupj pjü judiopan jilal ne'aj. ¹³ Tjac' napj nt'a, tjevele: 'Saulo, jipj ne napj natjam Dios mpes. Quina nucun ca niswá', tjevele. Leñ way tjinyuc, jupj nin tjevele na. Jus tjinyuc jupj.

¹⁴ Tjevele: 'Cupj ne judiopan püna tapatja sin popa p'iyá püs naya pyatjaquec. Yupj po jisastsja Dios. Dios niná quina jos jipj jus nlayen tsjan ca la mijis jupj. Jupj jostsja jipj tjinyuc jupj Jatjam, jupj Yom 'Üsüs Dios lal. Dios jostsja wa jipj tjapjac' Jatjam tjevelá. Mpes nin tepyala. ¹⁵ Mpes quina mvelen ca gente pjü way jilal jupj mpes. Pjü tjinyuc mpes mvelen ca yupj jilal. Pjü tjapjac' mpes mvelen wa yupj jilal. ¹⁶ Ma la 'unuca quinam. Mas, bautizar ca la mya jay. La monan jipj Dios perdonar la mya jis jipj, malala nyuca la tjejay. La monan ca nin la mijis Jesucristo mpes, ne nin la mijis', Ananías nin tjevele napj lal.

Pablo tjevele 'oyñ tepyala ne tjemey judiopan tulucj nt'a.

¹⁷ "Niswa tjacuwis na Jerusalén nt'a, tjum Dios wo nt'a la veles jupj lal. Nan si tsicyacj jinwá ntepalá, ne tjinyuc napj. ¹⁸ Nejepa Jesucristo jus tjinyuc. Napj lal tjevele: 'Leñ way jutja Jerusalén mpe. Jipj velen napj nin po'ó ma ca mponec jupj.' ¹⁹ Wola tjevelé: 'Nejepa, yupj salejepj napj tjum pjü yupj jis wa nt'a, judiopan 'a si mulú nt'a. Tjum la tjilil jipj lal topon. Salejepj cawilta mo'o jis tje'yonsó, mo'o süp yupj 'ots'ipj. ²⁰ Salejepj 'üsüs waytsja napj lal yupj tjü'ünan Esteban, jupj ne la p'a jilal tjevele jipj mpes. Tjum yupj jis lal Esteban tjü'ünan na. Napj tjejayamá yupj sin quip pje'apa, tjü'ünan na.' ²¹ Nin tjevelé napj jupj lal. Mop'in nin Nejepa Jesucristo tjevele: 'Jutja. Jin jyam pasal campá nt'a, judiopan tulucj nt'a', nin tjevele napj lal."

Militarpan jis jepa püné jis tjijyü'ta militarpan mo'o la süp Pablo.

²² Pablo tjevele na judiopan tulucj mpes, yupj ne'aj lejeñtsja pajal yümücj pjac tjowelepj. Tjowelepj: "Tjü'ü'ná jupj. Más 'ücj ma pü'ü", nin tjowelepj.

²³ Newa yümücj pjac tjowelepj. Sin quip pje'apa leñ way sin tjü'ipj, la ts'i yupj. 'Amá jay la p'a'a la tocoy wa. Nin la tjajay yupj pajal ts'a tji'in mpes. ²⁴ Militarpan jis jepa püné tjinyuca na yupj nin la tjajay, jis tjijyü'ta militarpan jilal jis la cuwis Pablo lal militarpan patja nt'a. Tjijyü'ta mo'o la süp jupj, ca jupj mveles tsjan la tjijá. Jepa quelel si 'üsütsja tsjan mpes judiopan pasal ts'a tji'in Pablo lal. ²⁵ Mpes militarpan tüpüntüpj jupj, tsu-

papj la süp jupj. Custjay süpú secj na p'in, Pablo tjevele militarpan jis jepa pjaní way lal. Tjevele:

—Malala ca ma süpücj. Romano wa napj. Ma nusin tji'yüsa custjay ncu t'üc' way malala la tjejay napj —Pablo nin tjevele.

²⁶ Niná jepa militar tjpajaca na Pablo tjevelá, lecj tjejá jupj. Tjemey militarpan jis jepa püné nt'a. La tji'yüya:

—¿Ncu selen yom niná romano jupj? Malala syüpücj jupj —nin tjevele.

²⁷ Mpes militarpan jis jepa püné tjac' Pablo nt'a, la tji'yüya:

—¿Ncu t'üc' way romano jipj?

Pablo wola tjevele:

—Nin.

²⁸ Militarpan jis jepa püné tjevele:

—Pasal pülücj jaylacj la tjejay napj, romano ntepalá mpes.

Pablo tjevele:

—Mpapay románotsja jupj, mpes wa romano napj —nin wola tjevele.

²⁹ Mpes militarpan ma süp jupj. Leñ way tjil. Militarpan jis jepa püné lecj tjejá malala la tjiji mpes. Malala nin, jupj tjijyü'ta la tsupapj romano.

Militarpan jis jepa püné tjemyana Pablo judiopan jis jepapan nt'a, co'müypan nt'a wa.

³⁰ Yaya militarpan jis jepa püné quelel seletsja custjay tsjan mpes judiopan tjat' tjowelepj Pablo po'ó. Mpes tjijyü'ta 'a jis mulus pjü sacerdote noypan, pjü judiopan jis jepapan 'ots'ipj. Syocte Pablo, ne tjemyana jupj yupj 'a jis tjimyula nt'a.

23 Pablo po jis wala tjinyuca judiopan jis jepapan. Tjevele:

—Natjampan, napj pyon napj lovin la tjejay Dios jost-sja jinwá.

² Ananías tjijyü'ta Pablo nt'a lejeñtsja mo'o la tül jupj. Ananías sacerdote más püné waytsja jupj. ³ Pablo tjevele jupj lal:

—Dios ca cyapj ntülüs. Jipj mvelen ca ncu malala la tjejay napj. Jipj p'iyá malala. Selen Moisés tepyacá, mpes 'ücj polel velen ncu malala la tjejay. Newa nin, jipj p'iyá ma lejay Moisés tepyaca jinwá. Tjijyütütj mo'o la tül napj, niná Moisés tjijyü'ta jin tulucj.

⁴ Ne'aj lejeñtsja tjowelepj:

—Yom niná lal velen tsji' liji jupj Dios mpes. Jupj ne sacerdote más püné. Malala nin, jipj malala tjevelen jupj lal —nin tjowelepj.

⁵ Pablo jis wala tjevele:

—Natjampan, ma seletsja napj jupj sacerdote más püné. T'üc' way Moisés tjijyü'ta: 'Ma malala nyuca mvelé nun jis jepa po'ó.

⁶ Pablo jus nléyatsja nepénowa yupj ne'aj saduceopan waytsja yupj, la p'a wa fariseopan waytsja yupj. Ma yuwal yólatsja yupj. Mpes yümücj tjevele jupj pjü jilal:

—Fariseo way napj. Mpapay fariseo waytsja jupj. Napj pyon Dios ca sin müjünsüs tecya'liñ jilal, mpatjam niswá. Nin mpes la velel napj lal —nin tjevele Pablo.

⁷ Niná tjevele mpes, saduceopan la tjowelel fariseopan jilal. Lovin ma yuwal yólatsja. ⁸ Fariseopan japon tecya'liñ ca sin müjünsücj, mpatjam niswá. Saduceopan ma nin japon. Fariseopan japon angelpañ lyawuñ. Saduceopan ma nin japon. Fariseopan japon gente jis qjues lyawuñ. Saduceopan ma nin japon. Mpes saduceopan la tjowelel fariseopan jilal. ⁹ Pasal yümücj la tjowelel. Fariseopan sin popa nepenowá, Moisés popel sin 'yüsa lajay yupj, sin tjüjünsüpj yupj, yümücj tjowelepj. Ts'a 'intsja yupj. Tjowelepj: "Niná ma malala la tjiji. Cjües nin tjevele jupj lal ca nacj. Ángel nin tjevele jupj lal ca nacj." ¹⁰ Fariseopan, saduceopan, po ma yuwal yólatsja yupj. Pajal la tjowelel. Pasal yümücj la tjolocjoctsja Pablo pjwel manas. Mpes militarpan jis jepa püné lecj jéyatsja jupj pjwel ca nt'an-canañ. Mpes jis tjijyü'ta militarpan jis la tjilil Pablo, ca leñ way manucj jupj militarpan patja nt'a.

¹¹ Püste na, qjuis Jépa Jesucristo tjac', tóñcatsja Pablo nt'a. Tjevele: "Po ma lecj tjejá. Qui'á Jerusalén nt'a tjevelen yupj jilal napj nin po'ó jipj selen mpes. Nin p'iyá ca mvelen Roma nt'a 'ots'ipj", nin tjevele.

Judiopan quelel ja'unantsja Pablo.

¹² Yaya judiopan cuarénteya 'a jis tjimyula la veles Pablo po'ó. Más 'in pülücj waytsja yupj cuarenta lal. Quelel ja'unantsja jupj. Tjowelepj: "Más 'ücj 'yü'nacj jupj. Laja secj ca nsem, müsü secj ca nsem, jupj tji'yü'nacj nas. Dios pjoca cupj velecj. Mpes ca nin la mijicj cupj tjevelecj jinwá." ¹⁴ Tjil sacerdote noypan nt'a, co'müypan nt'a wa. Tjowelepj yupj jilal:

—Ca mü'ü'nacj Pablo. Laja secj nsem, jupj tji'yü'nacj nas. Dios tjpajaca tjevelecj, mpes nin ca la mijicj cupj tjevelecj jinwá. ¹⁵ Qjuisas lo moná militarpan jis jepa püné lal jupj ca lal ncuwim Pablo nun nt'a. Tjowelé más 'üsüs quelel nusin 'yüsa tsjan la tjiji jupj. Nin p'iyá mvelecj wa pjü way judiopan jis jepapan. Jümücj nt'a ca la nucum. Tjac' na, mü'ü'nacj ca jupj —nin tjowelepj sacerdote noypan jilal, co'müypan jilal wa.

¹⁶ Mop'in ma nin tepyala yupj jisastsja jinwá. Pablo quelev jas tji'yüsa yupj quelel lajaytsja niná. Mpes tjemey militarpan patja nt'a, tjevele Pablo lal. ¹⁷ Mpes Pablo la tjemyona jepa militar la cuwis jupj nt'a. Tjac' na, la tjemyona:

—Militarpan jis jepa püné nt'a tjemyana tsjicj niná. Jupj lal quelel vele jupj.

¹⁸ Mpes tjemyana Pablo quelev militarpan jis jepa püné nt'a. Tjevele:

—Pablo la tjemyona napj ca ncuwis jupj nt'a. Jupj ne tsyu'pa já'asa tjum na, la tjemyona tsjicj niná lal ca mis jipj nt'a. Quelel véletsja jipj lal —nin tjevele militarpan jis jepa püné lal.

¹⁹ Mpes militarpan jis jepa püné tsjicj mos ntjü'le, lal tjemey yusapj nt'a. La tji'yüya:

—¿Tsjan quelel velentsja?

²⁰ Pablo quelev wola tjevele:

—Yaya judiopan ca la monacj jipj ca jas majaman Pablo judiopan jis jepapan nt'a. Ca mvelecj yupj más 'üsüs quelel sin 'yüsa tsjan la tjiji jupj. La tsuwil yupj.

²¹ Po ma mponen ca yupj mvelecj. Yupj sin popa cuarénteya la nucucj ca jümücj nt'a la 'ünan Pabló. Más 'in pülücj waytsja yupj cuarenta lal. Nasa tjowelepj Dios tjapjaca yupj tjowelepj, mpes nin ca la mijicj yupj tjowelepj jinwá. Quina quelel jus nlay ncu jas majaman.

²² Mpes militarpan jis jepa püné tjevele tsjicj lal: —Po ma mvelen la p'a jilal nin tjevelen napj lal. 'Ücj mim quinam.

Militarpan jis jepa püné jas tjejjama Pablo Félix nt'a.

²³ Nin tjevele na, militarpan jis jepa püné tjijyü'ta militarpan jis jepapan mát'eya jis la cuwis. Tjevele yupj jilal:

—Militarpan tjüjü'tú 'ücj la mijicj nlawú Cesarea nt'a. Najas püste nlawú, las nueve tepyala na. Najas militarpan cien mat'e jis tsjam mpes ca mal. P'a wa setenta cavayú casá ca mal, najas. Najas p'a cien mat'e ca mal wa, nt'acj ca yo campa, sey ts'ülül lejeñ. ²⁴ Najas ca manú Pablo jepa romano auxiliar nt'a, Félix ló jupj. Ma najas malala mpalas Pablo lal. Cavayú 'ücj la müjí Pablo casá lo 'osos —militarpan jis jepa püné nin jis tjijyü'ta.

²⁵ Papel tepyaca, jas tjejjama Félix nt'a. Papel nin tjevele:

²⁶ Félix, jipj jepa romano auxiliar, mpes quelel pyac jipj mpes. Pasal püné jipj. Napj ne Claudio Lisias.

²⁷ Judiopan ntji'lliñ yom niná. Quelel ja'ünantsja jupj. Napj nin tji'yüsa romano waytsja jupj. Mpes tjum yupj nt'a napj militarpan jilal, pje'á la ts'iyacj jupj yupj mpe. ²⁸ Napj quelel nin 'yúsatsja tsjan mpes ntji'lliñ jupj. Quelel nin 'yúsatsja tsjan mpes ts'a tji'in jupj lal. Mpes napj tjemyan jupj judiopan jis jepapan nt'a. ²⁹ Nin mpes napj jus nley yupj ts'a tji'in jupj lal jupj ma judiopan tjüjütütj jinwá liji mpes. Malala mo'm quelel ja'ünan. Malala wa quelel ja'on-sopj cawilta mo'ó. Napj pyon ma malala la tjiji jupj.

³⁰ P'a wa tjevele napj lal t'üc' way judiopan ca mü'ü'nacj jupj. Mpes leñ way quelel se jamtsja jupj jipj nt'a. Tjevelé ts'a tji'in jilal más 'ücj yupj ca mal 'ots'ipj, mvelecj jipj lal 'oyñ nyuca la tjiji ne ts'a tji'in yupj. T'üc' tepyac quinam. Nin way p'in.

³¹ Militarpan la tjajay yupj jis jepa püné tjijyü'tá. Püste na tjaman jupj Antípatris nt'a, pülücj patja nt'a. ³² Yaya militarpan cavayú casá tjiltsja tjaman Pablo Cesarea nt'a. Militarpan la p'a tjil Jerusalén nt'a niswá, yupj tapatja nt'a. ³³ Cabayú casá tjil Cesarea nt'a ne'as tjil. Papel tja'ayapj jepa romano auxiliar. Pablo lal tjil wa jupj nt'a, ca jupj majamas. ³⁴ Jepa papel mo'o tjevele na, la tji'yüya ca'ampe 'esepj Pablo. Pablo tjevele Cilicia po'o tñpü'ü jupj. ³⁵ Jepa püné auxiliar tjevele: "Jipj mpes jat' javelepj tjiquil na, mpjacas mvelen ca, mpjacas wa yupj javelepj. Tjapjacas na, mvelé ca ncu malala la tjejjay jipj", nin tjevele. Tjijyü'ta 'üsüs majamacj Pablo, Herodes wo püné nt'a.

Pablo tjevele Félix lal ma malala la tjiji.

²⁴ Ts'ac' cinco tepyala na, Ananías tjac' Cesarea nt'a. Jupj ne sacerdote más pünetsja. Tjac' co'müypan nepenowá jilal. Ticyuna wa Tértulo la veles yupj mpes jepa romano auxiliar lal. Tjil jepa niná nt'a. Tjowelepj 'oyñ la tjiji Pablo ne ts'a tji'in yupj. ² Pablo tjajamapj tucuman wa jupj quinam. Pablo tucuman na Tértulo jas tjevele jepa lal Pablo po'ó. Jepa niná Félix lotsja. Tértulo tjevele:

—Félix, pasal püné jipj. Jipj la tjejjay mpes cupj ma le palanacj la p'a nt'a patja jilal. Jipj la tjejjay mpes más 'üsüs tepyala pjü jilal cupj pyatjaquec' nt'a. Mpes wi'iquec' jipj lal. ³ Po 'ücj qjuisas lovin jipj la tjejjay mpes. Po wi'iquec' jipj lal. ⁴ Ma quelel pajal pülüc' velé napj. Nin p'in po le mon jipj mpjacam napj velé. Tsjicj way p'in mvelé ca. ⁵ Qjuisin tji'yüsa yom niná pasal malala vele gente jis lal. Jun ta'á judiopan patja nt'a ts'a 'in se palá la p'a wa judiopan jilal, niná sin 'yüsa liji mpes. Jupj püné Nazareno lal japon jilal. Yupj nin japon Jesucristo tjevelá. ⁶ Yom niná malala quelel líjtsja Dios wo lal. Mpes ntjiliquec' jupj. Quelel velectsja malala la tjiji. Cupj selec'j Moisés tjijyü'tá, mpes 'üsüs polel velectsja ncu malala la tjiji. ⁷ Nin lijtsja na, Lisias tjac', jupj ne militarpan jis jepa püné. Jupj, jupj militarpan 'ots'ipj, pja'as la qjuis tjajay, ntji'lliñ Pablo, tjaman jupj cupj mpe. ⁸ Lisias tjijyü'ta cupj ca nlaca jipj nt'a la veles 'oyñ nyuca la tjiji niná ne ma qjuisas. Niná lal velen na, ca jin mü'üsüs t'üc' tjevelecj jupj po'ó —Tértulo nin tjevele jepa romano auxiliar lal.

⁹ Judiopan jis jepapan tjowelepj wa jepa lal. Nin p'iyá tjowelepj Tértulo tjevele jinwá. Tjowelepj Tértulo t'üc' way tjevele Pablo po'ó.

¹⁰ Jepa romano auxiliar jostsja Pablo mveles ca quinam. Ninana Pablo tjevelá:

—Quelel velé ma malala la tjejjay napj. Po 'ücj najas velé jipj lal; püs way nasa jepa tjactsja jipj judiopan jilal. Püs way tjevelentsja ncu gente malala la tjajay.

¹¹ Nawaja'a, ts'ac' doce nasa, napj tjum Jerusalén nt'a la veles Dios lal. Palá tüpwi'tjis Dios wolap'a'á, tjevelé jupj pajal püné. T'üc' way velé napj, jipj 'ücj jus cülayé niná la p'a javelepj mpes. ¹² Ma la tjevelel la p'a jilal Dios wo nt'a. Ma wa la tjevelel judiopan 'a si mulú nt'a. Jas tüpwes ma la tjevelel napj Jerusalén mo'ó. Gente ma la tapalan napj la tjejjay mpes. ¹³ Niyom nenem jat' javelepj napj nin po'ó la p'in. Yupj salejepj yupj p'iyá la tsuwil.

¹⁴ "Napj quelel velé jipj lal napj nin lejay Dios tjijyü'tá. Ninana p'iyá tjevele, judiopan püna tapatja nin la tjajay. Cupj yupj sin popa p'iyá püs naya pyatjaquec'. Napj pyon pjü way Moisés tepyacá. Napj pyon wa pjü way profetapan tapac. Napj lejay Dios tjevelá, pjü way Jesucristo po'o japon nin lajjay jinwá. Niyom nenem javelepj malala p'in niná Jesucristo po'o japon mpes. Niná nin lejay napj. ¹⁵ Napj pyon p'a jawasa Dios ca sin müjünsüs tecya'lliñ, mpatjam ca niswá. Sin müjünsüs 'üsüs witjacj, malala witjacj 'ots'ipj. Nenem qui'á lejeñ japon wa Dios nin ca la mijis. ¹⁶ Napj pyon mpes, lovin

quelel lejay Dios jos jinwá. Lovin 'úsüs quelel lejay la p'a jilal. Mpes napj selé 'úsüs lejay.

¹⁷ "Año nepénowa mpes tüpü'üs napj la p'a nt'a. Nawaja'a p'in tjum Jerusalén nt'a. Tjum jis la 'ayas t'emel cjuwá jilal. Tjum la 'ünan animal witjacj, la 'ayas Dios mpes. ¹⁸ Napj la tjejay Moisés popel jyü'ta jinwá, ca salá jinwá nsem napj Dios lal. Nin mpes 'ücj jumtsja Dios wo mo'ó. Napj 'yatsja Dios mpes ne'aj. Pülücj 'a jis tjimyula tulucj nin jawas, la veleltsja tulucj yupj. Nin p'in judiopan nepenowá Asia mpe tjiquil, nus tjunuc yupj. ¹⁹ Más 'ücj yupj jiquil jis la veles jipj lal. Yupj polel javelepj ncu malala la tjejay napj. Napj selé yupj jus nlay ma malala la tjejay napj. ²⁰ Mop'in leñ yupj qui'á. Nenem qui'á lejeñ nin yola napj malala la tjejay. Nin tulucj. Pjü judiopan jis jepapan napj lal tjowelepj na, yupj sin tji'yüsa t'üc' way ma malala la tjejay. Niyom nenem jat' javelepj, salelepj wa t'üc' way velé napj. ²¹ Pjaní p'in malala la tjejay. Napj lal tjowelepj na, yümücj tjevelé: 'Napj pyon Dios ca sin müjünsüs tecya'liñ, mpatjam ca niswá. Nin mpes ncapj lo velelé yacjaj', nin tjevelé.

²² Félix seletsja tsjan japontsja Jesucristo po'o japon. Mpes jupj ma quelel véletsja ncu malala la tjiji Pabló. Mpes tjevele:

—Militarpan jis jepa püné, Lisias, tjac' na, napj mvelé ca ncu niná malala la tjiji —nin tjevele.

²³ Jupj tjijyü'ta jepa militar ca majamas Pablo. Tjevele Pablo 'ücj pje'á mwinim jupj jos na. Tjevele wa Pablo jomicapan 'ücj ncul jis la veles jupj lal, jis la 'ayas jupj jos 'ots'ipj.

²⁴ P'a jawasa, ts'ac' nepénowa tjejawca na, Félix tjac' niswá Cesarea nt'a. Tjac' jats'om lal, Drusila lotsja jupj. Judío waytsja jupj, jats'om. Félix tjijyü'ta la cuman Pablo. Pablo tjevele yupj jilal tsjan japon Jesucristo po'o japon. ²⁵ Pablo tjevele Dios jos pjü way 'úsüs lajay Dios jinwá. Tjevele Dios jos pjü 'in jajamapj ne nin lajay Dios jos jinwá. Tjevele p'a jawasa Dios mveles ca ncu malala la tjijicj. Pjü jilal nin mveles ca. Félix lecj tjejá Pablo tjevele mpes. Félix tjevele: "Najas jay quinam. P'a jawasa, napj liji secj na, müjütütj ca lya cuman jipj niswá napj nt'a." ²⁶ Félix jostsja Pablo t'emel ma'ayas, jupj ca leñ way jas majamas cawilta mpe. Mpes Félix la pülücj tjijyü'ta la cuman Pablo, la veles jupj lal. Mop'in nin, Pablo lovin ma tje'yaya t'emel. ²⁷ Año mat'e tepyala na, p'a jepa tjá'asa tepyala. Porcio Festo lotsja jupj. Félix jostsja judiopan 'ücj jisas mpalás jupj lal. Mpes ma tjijyü'ta 'ücj la winin quinam Pablo cawilta mpe.

Festo lal Pablo tjevele ma malala la tjiji.

25 Mpes Festo tjac' quinam Cesarea nt'a, jepa romano auxiliar nsem jupj. Ts'ac' cont'e tepyala na, tjemey jupj Jerusalén nt'a. ² Ne'aj sacerdote noypan, niyom p'a wa noypan witjacj judiopan jilal, tjiquil wa jis la veles Festo lal. Tjowelepj Pablo pasal malala la tjiji. ³ La tjomon Festo lal jupj 'úsüs la mijis yupj jilal. Jisastsja jupj ca müjütüs la cuman Pablo Jerusalén nt'a. Jümücj nt'a quelel la nuactsja la 'ünan Pablo, jümücj casá jac' na. ⁴ Festo jis wala tjevele Pablo cawilta mo'o

ca ma'ajam Cesarea po'ó. Tjevele: "Leñ way jum Cesarea nt'a. ⁵ 'Ücj nun jis jepapan ncapj jacoñ jil. Nun poné niná malala la tjiji. Cesarea po'o tjil na, yupj 'ücj mvelecj ca napj lal tsjan niná jupj la tjijá", nin tjevele.

⁶ Ts'ac' ocho, ts'ac' diez ca nacj, tüpü'ü jupj Jerusalén nt'a. Locopyaya tjemey Cesarea nt'a niswá. Yaya 'etjele la veles ncu malala la tjiji Pablo. Tjijyü'ta la cuman jupj. ⁷ Judiopan tjiquil Festo lal Jerusalén mpe. Pablo tjac' na, 'a jis tjimyula yupj Pablo t'asiyú. Tjowelepj Festo lal. Tjowelepj Pablo pasal la pülücj malala la tjiji. Tjowelepj mpes Festo ma jas tji'yüsa ncu t'üc' way malala la tjiji Pabló. ⁸ Pablo tjevele ma t'üc' way tjowelepj. Tjevele:

—Lovin ma malala tjevelé napj judiopan tjütütj po'ó. Dios wo lal ma wa malala la tjejay napj. Ma wa malala la tjejay romanopan jis jepa lal —Pablo nin tjevele.

⁹ Festo jostsja judiopan 'ücj jisas mpalás jupj lal. Mpes la tji'yüya Pablo lal:

—¿Ncu 'ücj jipj lal leque Jerusalén nt'a? Judiopan qui'á jatja, javelepj pasal malala la tjejay jipj. Jerusalén nt'a napj ca mvelé ncu t'üc' way malala la tjejay jipj —Festo nin tjevele.

¹⁰ Pablo wola tjevele:

—Qui'á jüs jipj lal. Jipj tsji' lejay romanopan jis jepa mpes. Más 'ücj qui'á mvelen ca ncu malala la tjejay napj. Ma malala la tjejay judiopan jilal. Jipj selen t'üc' way ma malala la tjejay yupj jilal. ¹¹ Gente pasal malala nyuca lajay na, 'ücj la p'a ja'ünan yupj, malala la tjejay mpes. Napj malala la cüjaytsja yupj jinwá, 'ücj ma 'ü'nacj napj. Nin tulucj. Napj ma nin la tjejay yupj jinwá. Napj selé ma malala la tjejay napj. Judiopan nenem jat' javelepj pasal malala la tjejay napj, mop'in ma t'üc' way tjowelepj yupj. Mpes pjü ma polel jajütütj ne ni tjililiñ. Napj le mon jipj nin majaman jepa nt'a Roma po'ó. Jupj mveles ca ncu malala la tjejay napj —Pablo nin tjevele.

¹² Nin mpes Festo tjevele se jap'actsja jilal. 'A mulú tjowelepj tsjan más 'ücj la mijicj Pablo lal. T'üc' tjowelepj na, Festo tjevele Pablo lal:

—Jipj la tjemyon napj lal napj ca jin majam jepa nt'a Roma po'ó. Mpes jin majam ca jupj nt'a.

Festo tjevele Agripa lal Pablo po'ó.

¹³ P'a jawasa, ts'ac' nepénowa tepyala na, tjac' wa Agripa, Berenice lal, Cesarea nt'a ca jus nucus Festo. Agripa jepa püné waytsja jupj. ¹⁴ Tsjicj way tapatja ne'aj. Festo tjevele Agripa lal Pablo po'ó. Tjevele:

—Yom püs way já'asa cawilta mo'ó. Félix ma jas tjejjama, jupj p'iyá jépatjsja na. Yom niná já'asa custjay ne'aj. ¹⁵ Jerusalén nt'a tjum na, sacerdote noypan tjiquil, judiopan jis co'müypan tjiquil 'ots'ipj, tjowelepj yom niná pasal malala nyuca la tjiji. La tjomon napj müjütütj lo 'ünan jupj. ¹⁶ Jis wala tjevelé: 'Ma polel jyütütj napj niná. Malala romanopan jilal napj nin jyütütj la 'ünan jupj. Nun welé yom niná malala la tjiji. P'a casá vele jupj. Jupj vele ma malala la tjiji. Romanopan javelepj más 'ücj yom niná lal 'a nu mulus

mwalá way p'in. Jupj ca mveles 'onin ne nin pyona ma malala la tjiji', niná jis wala tjevelé.

¹⁷Yupj tjiquil 'a jis tjimyula qui'á. Mpes ma la tjinyuc. Yaya napj 'etjel la veles ncu malala la tjiji yom niná. Tji-jyütütj militarpan la cuman jupj. ¹⁸Judiopan nenem sin tjüjünsüpj la veles tsjan la tjiji jupj. Napj nólatsja yupj mvelecj ca pasal malala nyuca la tjiji. P'a p'in tjowelepj. ¹⁹Nin tji'yüsa yupj japon malálatsja Dios lal niná la tjiáj. Japon wa yom pjaní, Jesucristo ló, nasa tepe'e jupj. Pablo p'a casá vele. Vele pü'ü jupj. ²⁰Mpes ma seletsja tsjan más 'ücj la mejay. Napj la tji'yüy Pablo lal: '¿Ncu 'ücj jipj lal leque Jerusalén nt'a? Judiopan nenem javelepj pasal malala nyuca la tjejay. Jerusalén nt'a mvelé ca ncu t'üc' way malala la tjejay jipj'. ²¹Pablo ma jostsja. Jupj la tjemyona napj ca jas majamas jupj jepa nt'a Roma po'ó, jupj mveles ca ncu t'üc' way malala la tjiji. Mpes napj tjijyütütj militarpan cawilta mo'o mo'onsocj ca jupj niswá. Napj tjevelé p'a jawasa ca jas majam jepa nt'a Roma po'ó —Festo nin tjevele Agripa lal.

²²Agripa tjevele:

—Quelel velé yomen lal.

Mpes Festo wola tjevele:

—'Ücj. Ya 'ücj ca mvelen jupj lal.

Pablo tjevele Agripa lal ma malala la tjiji.

²³Mpes yaya Agripa, Berenice lal, tjac' pülücj 'a si mulú nt'a, wo pünetsja ne'aj. Sin quip pajal 'üsüs yustapj sin quípetsja. 'Üsüs way tjowelepj gentas yupj sin po'ó. Wosis püné wama tjil. Militarpan jis jepa noypan jis capj tocoñ, jepapan ne'aj tapatja sin popé 'ots'ipj, jis capj tocoñ tjil. Festo tjijyü'ta militarpan jis la cuman Pabló. ²⁴Festo tjevele:

—Agripa, jepa püné jipj, quelel velé jipj lal, pjü jilal qui'á jatja jilal quelel velé 'ots'ipj. 'Unuca yomen. Pjü judiopan tjowelepj napj lal pasal malala nyuca la tjiji. Nin tjowelepj Jerusalén nt'a, qui'á 'ots'ipj. Jisas napj jyütütj militarpan jis la 'ünan jupj. ²⁵Malala waytsja niná napj lal. Napj pyon ma malala la tjiji. Mpes ma tjijyütütj jis la 'ünan jupj. Jupj la tjemyona napj lal napj ca jas majam jupj jepa nt'a Roma po'ó, jupj mveles ca ncu t'üc' way malala la tjiji. Mpes tjevelé 'ücj se jam. ²⁶Se jam na, papel se jam wa jepa mpes. Custjay ma selé tsjan más 'ücj pyac jupj mpes; napj nola yom niná ma malala la tjiji. Mpes napj tjijyütütj militarpan jis la cuman niná cupj nt'a pjü way qjuis walap'a'á. Najas jipj mvelen jupj lal, jin mü'üsüs ca tsjan la tjiji jupj. Jin tji'yüsa mpes, papel ca mpac ne jas majam ca jepa nt'a Roma po'ó.

²⁷Malala se jam yomen Roma nt'a, papel tepyac tulucj. Más 'ücj papel pyac jupj la tjiji mpes. Nin mpes quina najas jipj jin mü'üsüs tsjan la tjiáj, ne ninana ca mpac napj.

26 Agripa tjevele Pablo lal:

—'Ücj mvelen ca quinam.

Mpes Pablo jupj mos jas tjijyünsa; pjü ne'aj tjtatja mpjacañ jostsja jupj. Tjevele:

²—Agripa, jepa püné jipj, mpes quelel velé jipj lal. Judiopan qui'á lejeñ tjowelepj pajal la pülücj malala nyuca

ca la tjejay napj. Najas jin 'yüsa ma t'üc' way javelepj. Mpes 'ücj najas napj polel velé jipj lal. ³Jipj selen pjü way niná judiopan japon. Selen pjü way yupj lajay. Selen wa yupj lovin la velel mpes. Nin mpes po 'ücj najas napj polel velé jipj lal. Po le mon mpjacam ca pjü velé.

⁴Judío napj. Lovin tüpü'üs judiopan jilal p'a nt'a tüpü'üs na. Tüpü'üs Jerusalén po'ó 'ots'ipj. Mpes pjü la tjejay nin salelepj judiopan. Lovin 'üsüs la tjejay tsjicstja mpe. ⁵Salelepj fariseo waytsja napj. Salelepj pjü la tjejay fariseopan lajay jinwá. Fariseopan más 'üsüs lajay pjü jilal judiopan jajütütj jinwá. Püs way mpes judiopan lovin nus tjunuc. Yupj 'ücj javelepj t'üc' way velé. Ma ca nin mvelecj ca nacj.

⁶Püna Dios tjevele judiopan jilal jupj ca sin müjünsüs tecya'liñ, mpatjam ca niswá. Cupj judiopan nenem sin popa p'iyá püs naya pyatjaquecj. Napj pyon Dios ca nin la mijis niná. Pyon mpes p'in, judiopan jisas jipj mvelen malala la tjejay napj. ⁷Judiopan pjü qjuis tribu dóceya sin popé japon wa Dios ca sin müjünsüs tecya'liñ. Jupj nin tjevele, mpes japon. Mpes lovin jisas Dios, lovin lajay Dios jos jinwá. Napj pyon wa Dios ca sin müjünsüs tecya'liñ, mpatjam ca niswá. Pyon mpes p'in, judiopan jat' javelepj napj nin po'ó. ⁸Ma selé tsjan mpes nepénowa japon Dios ma polel sin müjünsüs tecya'liñ, jis la püt'üs niswá.

⁹Püna p'in napj tepyon 'üsüstsja malala la tjejay Jesucristo jisastsja jilal, jupj ne Nazaret mpe 'esepj. ¹⁰Nin mpes Jerusalén nt'a malala la tjejay Jesucristo jisastsja jilal. Pülücj jilal nin la tjejay. Cawilta mo'o jis tje'yonsó. Sacerdote noypan tjowelepj 'ücj napj nin la mejay niná, ne nin la tjejay. Quelel ja'ünantsja na Jesucristo jisas, napj tjevelé 'üctsja niná napj lal. ¹¹La pülücj malala la tjejay Jesucristo jisastsja jilal judiopan 'a si mulú nt'a. Napj jis tjijyütütj malala mvelecj Jesucristo po'ó. Pasal ts'i 'intsja yupj jilal. Tjum wa pülücj patja nt'a, ne'aj judiopan tulucj patja nt'a, malala la tjejay wa judiopan jilal ne'aj.

¹²Quelel jumtsja Damasco nt'a nin p'iyá la mejay. Malala quelel lejaysja wa ne'aj Jesucristo jisas jilal. Sacerdote noypan tjowelepj 'ücj ca nin la mejay napj. Papel ntja'ayapj, papel tjevele 'ücj ca nin mejay napj. ¹³Mpes tjum. Lots'ac' culupwen nt'a tjá'asa na, jümücj casá jumtsja na, tsjun po'o pajal jaw tepyala tjinyuc. Más 'üsüs tjejawca jaw lal. Napj nt'a pajal jaw tepyala, napj t'asiyú tjejawca. Ncapj tocoñtsja nt'a tjejawca wa. ¹⁴Palá qjuis tyü'na, tepyatjaquecstja. Nepé vele pactsjas jin tjapjacas. Napj ntin tjevele, hebreo tjevele. Nla tji'yüya: 'Saulo, ¿tsjan mpes malala nyuca lejay napj lal? Napj buey tsjyac jinwá lejay jipj lal. Buey tsjyaca na ma jama, más yümücj ntsjacas jupj lal. Buey niná jinwá lejay jipj. Malala 'e palá nin lejay jipj.'

¹⁵"Napj la tji'yüy: '¿Pjacj vele napj lal?' Qjuis Jepa Jesucristo nawala tjevele: 'Napj ne Jesucristo. Malala nyuca le jay napj jisas lal. Mpes malala nyuca lejay wa napj lal. ¹⁶Jin tjijyünsa. Najas tsji' lejay napj mpes. Nin mpes lay ntepalá jipj nt'a. Najas nin ca mvelen la p'a jilal quina tjinyuc mpes. Napj ca lay ma palas jipj nt'a niswá, p'a jawas. Nin mpes ca mvelen wa. ¹⁷Ca jin ma-

jam judiopan tulucj nt'a. Judiopan ca quelel mya súpücj, judiopan tulucj ca nin p'iyá la mijicj, newa napj ca majamá jipj. ¹⁸ Ca sin mü'üsüs la mijin judiopan tulucj. Ca sin mü'üsüs mpes ma ca newa la mijicj Satanás jy'ta jinwá. Püste nt'a patja jinwá yupj malala lajay mpes. Jipj ca sin mü'üsüs la mijin Dios mpes, ne ca yupj la mijicj Dios jos jinwá. Nin mpes jaw nt'a patja jinwá nsem yupj. T'üc' way napj lal mponecj ca yupj, mpes ma nola nsem malala nyuca la tjajay. Yupj Dios juts'a'á nsem ca jis mpalas. Napj 'üsüs ca jis ma'ayá, la p'a napj lal japon jinwá', niná Jesucristo nawala tjevele.

¹⁹ "Mpes napj la tjejay jupj tjevelá jupj lay tepyala na napj nt'a. ²⁰ Mwalá way napj tjevelé Damasco po'o patja jis lal. Jerusalén po'o patja jis lal tjevelé 'ots'ipj. Nin tjevelé jun ta'á Judea po'ó. Tjevelé judiopan tulucj jilal 'ots'ipj. Pjü jilal tjevelé: 'Dios jos 'aplijila nsem nun malala nyuca la tjüj' mpes. Dios quelel la müj'. Dios jos jinwá la müj', ne la p'a ca jus nlayecj t'üc' way nujisas Dios', nin tjevelé yupj jilal.

²¹ "Niná tjevelé mpes p'in judiopan nepenowá ntjtijililiñ Dios wo mo'ó. Quelel na 'ünantsja. ²² Dios lovin ncapij tjep'yá'satsja ne ma nin la tjajay. Yacjaj jipj wyalap'a'á jüs, velé jipj lal. Nepénowa qui'á noypan, nepénowa noypan tulucj. Nin p'iyá velé pjü jilal. Profetapan tjewelepj jinwá ca mpalas. Moisés tjevele jin mpalas wa. Nin p'iyá velé. La p'a mpes velé tulucj. ²³ Yupj p'iyá tjewelepj Yom pjaní ncuwim perdonar lis mijis malala nyuca la tjajay. Tjewelepj malala ca mpalas jupj lal. Tjewelepj jupj ca jas müjünsüs tecya'liñ mpe, mpü'üm niswá. La p'a wa ma sin tjüjünsüpj tecya'liñ mpe. Jupj ca mwalá way jas müjünsüs tecya'liñ mpe. Ca sin mü'üsüs la mijis judiopan, judiopan tulucj 'ots'ipj. Yupj ca sin mü'üsüs tsjan la mijicj ne ca 'ücj mpatjam Dios lal. Nin tjevele profetapan. Nin tjevele wa Moisés.

²⁴ Pablo véletsja custjay, jostsja Agripa ca jas mü'üsüs ma malala la tjiji. Custjay véletsja na, Festo yümücj tjevele:

—Pablo, ¡mele velen! Pasal pülücj jin tji'yüsa, mpes mele velen 'e tepalá.

²⁵ Pablo wola tjevele:

—Festo, püné way jipj. Napj t'üc' way tjevelé. Mele velé tulucj. ²⁶ Jepa püné niná selé t'üc' way tjevelé. Mpes ma lecj jeyá nin la veles jupj lal. Napj nola jupj selé pjü tjevelé pjü nin tepyala. T'üc' way nin tepyala, pülücj tjunuc. ²⁷ Agripa, jepa püné jipj. ¿Ncu pyon profetapan tapac mpes? Napj selé pyon jipj —Pablo nin tjevele.

²⁸ Agripa tjevele:

—¿Ncu pyon leñ way napj ca najas nsem Jesucristo, jipj tjevelen mpes? Nin tulucj.

²⁹ Pablo tjevele:

—Napj najas Jesucristo. Napj le mon Dios lal jipj ca jyas nsem Jesucristo, pjü qui'á jatja 'ots'ipj, ca jisas nsem Jesucristo napj jinwá. Leñ way japon jupj po'ó, 'ücj. P'a jawasa japon, 'ücj wa. Nin p'in najas ma cawilta mo'o mya 'onsocj, napj lal la tjajay jinwá —Pablo nin tjevele.

³⁰ Quina jepa püné jas nisa. Jepa romano auxiliar jas nisa wa, Berenice 'ots'ipj, pjü jätjatsja yupj jilal, pjü sin tjüjünsüpj. ³¹ P'a nt'a tjil jis la veles. Tjewelepj:

—Niná ma malala la tjiji. Malala yupj tjo'onsopj jupj cawilta po'ó. Cupj ca ma müjü'tücj militarpan jis la 'ünan jupj.

³² Agripa tjevele Festo lal:

—'Ücj napj lal syoctecj jupj ne jama. Quina ma polel nin li jicj. Jupj la tjemyona jipj lal jipj ca jas majaman jupj jepa nt'a Roma po'ó, jupj ne'aj mveles ca ncu t'üc' way malala la tjiji. Mpes nin ca nsem.

Jepapan jas tjajam Pablo Roma nt'a.

27 Mpes tjewelepj ca jas majamacj Pablo Roma nt'a Italia po'ó. Ca jas majamacj barco mpes. Tjum Pablo lal. La p'a wa cawilta mo'o jätjatsja sin tjajam 'ots'ipj. Tjewelepj militar jepa lal 'üsüs way ca jis majamas pjü, Pablo 'ots'ipj. Niná jepa militar Julio lotsja. Jupj jépatjsja militar cien witjacj jilal. Jepa romano militarpan waytsja yupj. ² Barco pjaní ne'aj tjac', nawaja'a Adramitio mpe. Barco niná quelel jámatsja la p'a nt'a patja nt'a, 'üsú la nt'a Asia po'ó. Mpes cupj wama tjeleque barco niná mo'ó, tjeleque Cesarea mpe. Aristarco tjemey cupj lal. Jupj Tesalónica mpe 'esepj, Tesalónica nt'a pülücj patja Macedonia po'ó. ³ Yaya ne'as tjeleque Sidón nt'a. Julio 'üsüs way la tjiji Pablo lal. Tjevele 'ücj pje'á la winin la nuc jomicapan ne'aj. Tjemey na jomicapan cus tjap'acj. ⁴ Tjeleque niswá barco mpes. Wola mpe jactsja lüpjü, ne ma 'üsüs polel léquetsja. Mpes tjeleque Chipre li'inyampe. Lüpjü ma wola mpe tjac' ne'aj, mpes 'ücj tjeleque. Chipre 'amá 'üsú t'asiyú. ⁵ Cilicia jin tjeleque, Panfilia jin tjeleque 'ots'ipj. Ma qjuis tyantaná ne'aj. Mira nt'a ne'as tjeleque, ne'aj qjuis tyantaná. Mira nt'a pülücj patja Licia po'ó. Pje'á tjiquilaca barco mpe.

⁶ Jepa militar barco p'a wa jus tjinyuca. Niná tjac' Alejandría mpe. Quina quelel jámatsja Italia nt'a. Jepa militar tjijyü'ta wama ca nlaca barco niná mo'ó. ⁷ Mpes tjeleque niswá barco mpes. Lüpjü wola mpe, t'em mpe tjactsja, mpes ma leñ way polel léquetsja. Püs way tepyala na, tjeleque ne'aj way p'in Gnido mpe. Lüpjü pünetsja custjay, wola mpe, t'em mpe jactsja custjay, ne ma 'üsüs polel léquetsja. Mpes tjeleque Creta nt'a. 'Ücj polel léquetsja ne'aj; lüpjü tjactsja barco cjiipepé, t'em mpe. Creta 'amá 'üsú t'asiyú. Creta nancupwepe tjeleque. Lüpjü ma pünetsja ne'aj. Mwalá way Salmón jin tjeleque Creta po'ó, ma qjuis tyantaná ne'aj. ⁸ 'Üsú la nt'a ne'aj way p'in mpe tjeleque. Lüpjü barco wola mpe tjactsja niswá, mpes tülü way tjeléquetsja. Buenos Puertos ne'as tjeleque. Ne'aj way p'in pülücj patja nt'a, Lasea ló ne'aj.

⁹ Ts'ac' pülücj tülü way tjeléquetsja. Mpes año quelel cyawájatsja quinam. T'üc' tepyala ts'ac' judiopan ma jalá. Mpes t'üc' way año leñ way quelel cyawájatsja. Mpes malala barco mim quinam; lüpjü pajal püné mpalas ca, 'üsú yümücj mim ca. Pablo tjevele yupj jilal más 'ücj ma jil quinam barco mpes. ¹⁰ Tjevele: "Napj quelel velé nun jilal. Malala nin cupj leque quinam bar-

co mpes. Napj nola malala ca qjuis mpalas. Barco mo'o jatja pjü ncawajas ca. Malala ca mpalas wa barco lal. Cupj pjü ca nca'lequec ca nacj. Mpes más 'ücj ma leque quinam", tjevele Pablo. ¹¹ Militar jepa ma quelel la tjijitsja Pablo tjevele jin. Barco juts'a'a p'a casá tjevele, jepa 'ots'ipj barco mpes, p'a casá tjevele wa. Militar jepa quelel la tjijitsja yupj tjowelepj jin. ¹² Buenos Puertos nt'a malala barco mpü'üm ne'aj jive na. Pasal yümücj jas nlapjünüs ca, pasal pülücj majawus ca ne'aj. Pülücj way nin yólatsja más 'üctsja jil p'a nt'a. Fenice nt'a pülücj patja nt'a Creta po'o polel jiltsja ca nacj, nin yólatsja yupj. Fenice nt'a ma yümücj si lapjüna ne'aj. Mpes 'ücj barco mpü'üm ne'aj jive na. Nin yólatsja yupj.

'Üsú nt'a lüpjü pasal püné tjelyapjünú, yümücj tjemey wa 'üsú.

¹³ 'Üsú mpe tsjicj way jas tjelyapjünú. 'Amá nt'a jas tjelyapjünú. Mpes 'üctsja yupj jilal yupj ca mal quinam. Mpes fierro püné viyá la tjolocjocj, barco casá tjo'on-sopj, ne tjeleque. 'Üsú la nt'a ne'aj way p'in mpe tjeleque. ¹⁴ Leñ way 'amá mpe yümücj jas tjelyapjünú. 'Amá mpe li'inyampé tjac' lüpjüs. ¹⁵ Pasal yümücj jas tjelyapjünú barco po'ó. 'Üsú la nt'a ne'aj way p'in mpe quelel léquetsja custjay, mop'in ma polel tjeleque ne'aj. Pasal yümücj jas tjelyapjünú barco po'ó 'amá mpe. Mpes cupj qjuis barco la tjijyu'yuctsja, barco cjüip'a'a mpe yümücj jas tjelyapjünú quinam. Campa tjeleque 'amá mpe yümücj jas tjelyapjünú mpes. ¹⁶ Yac-jaya 'amá p'a wa ne'aj way p'in tjeleque. 'Amá niná Cauda ló. 'Üsú t'asiyú jupj. Cauda nancupwepe tjeleque. Ne'aj ma pasal yümücj si lapjünatsja, 'ots'ots' way yümücj si lapjünatsja. Barco lovin la tjelyó'cjatsja barco tsjicj way. Quina viyá quelel le locjoctsjja niná, barco casá ca mo'onsocj. Nin la tjijicj. Costa way viyá la tjelyo'cjocj, tje'yonsocj. ¹⁷ Nin la tjijicj na, barco t'asiyú tsupapj 'üpú püné mpes. Yólatsja ma lo lepta quinam barcas. Lacj tjeypatsja barco ca mim Sirte nt'a. Ne'aj 'üsú campwila tulucj sus mpes. Lacj tjeypatsja barco ca po ntsjacas, tantan mpalas sus mpes. Mpes barco cjüip'a'a yo püné 'üsú mo'o tjo'onsopj, ne ma wü jámat-sja quinam, barcas. Nin la tjijicj ne tjeleque quinam; barco cjüipepé jas tjelyapjünú custjay.

¹⁸ Yaya yümücj jas tjelyapjünú custjay, 'üsú pajal yümücj jámatsja. Barco mo'o tjajam popa, pülücj 'üsüs mo'o la tocoy. Mpes barco más 'in jampjaptsja quinam, ma ca campwila mim quinam ca nacj. ¹⁹ Yaya p'a wa 'üsú mo'o la tocoy. 'Üpú la tocoy wa. Pülül püné velañ barco mo'ó, mpes si lapjüna na, 'ücj jama barcas. Pülül nenem nepenowá la tocoy wa 'üsú mo'ó. Yo mat'e pülül la valas palá la tocoy wa 'üsú mo'ó. ²⁰ Ts'ac' pülücj mpes te tóncatsja. Püste pülücj mpes ma polel nyucuctsja pjulacj. Pasal püné tjevele. Pasal yümücj jas tjelyapjünú. Pasal yümücj tjemeytsja 'üsú. Qjuiyólatsja pjü cupj nca'lequec ca.

²¹ Ts'ac' pülücj ma tjalá barco mo'o tsji' la tjajay. Mpes Pablo quina jin ni'isa la veles yupj jilal. Tjevele: "Quelel velé nun jilal. Nawaja'a nun jilal tjevelé más 'ücj ma

leque Creta mpe. Ma la tjüjü napj tjevelé jin. Mpes malala tepyala barco lal. Barco mo'o tjajam popa 'üsú mo'o la tocoy. Malala nin. ²² Najas ma pajal nin nujola nsem. Pasal malala mpalas ca barco lal. Ncawajas ca jupj. Mop'in ma nca'liqué ca nun. Pjü way mpatjaqué. ²³ Napj Dios popa. Tsji' lejay Dios mpes. Püste jupj ángel pjaní tjac' napj nt'a, tjevele napj lal. ²⁴ Niná tjevele: 'Po ma lecj tjejá. Dios jos jipj ca mim jepa nt'a Roma nt'a. Mpes Dios ca nu majamas nun pjü way. Ma ca mya pats'; cyapj jacoñ ma wa nca'liñ ca', jupj nin tjevele napj lal. ²⁵ Mpes ma nujola t'as nun. Napj pyon Dios lal. Ángel tjevele, t'üc' way nin ca mpalas, nin pyon napj. ²⁶ Nin p'in, lüpjü mpes barco yümücj mim ca 'amá nt'a, ca po ntsjacas 'amá 'üsú t'asiyú nt'a", Pablo nin tjevele. ²⁷ Semana mat'e nas pasal yümücj jas tjelyapjünútsja, yümücj jámatsja 'üsú. Newa 'üsú mo'o tjeleque, niná 'üsú Adriático ló. Pasal yümücj jas tjelyapjünú custjay barco cjüipepé. Püste culupwen nt'a tjá'asa na, barco mo'o tsji' lajaytsja yólatsja ne'aj way p'in momas. ²⁸ 'Üpú, acero tü lal tsyu'pa, 'üsú mo'o la ts'i tjuvú, tjunuc ncu campwila 'üsú. Campwíatsja, treinta y seis metros campwíatsja jupj. Tsjicj way tjil na, tjuvú niswá. Veintisiete metros campwíatsja 'üsüs. Más 'in pja waytsja. ²⁹ Yólatsja barco pe püné mpes ca ntsjacas. Mpes barco cjüip'a'a nt'a fierro püné yulupjana 'üsüma la ts'i, 'üpú mpes tsupapj yupj. Campwila tjil, barco ma ca mim quinam yupj pajal tü way mpes. Yupj po jisast-sja leñ way majawaques, ca 'ücj nucucj. ³⁰ Barco mo'o tsji' lajaytsja po quelel jiltsja 'amá niná nt'a. Barco wola nt'a barco tsjicj palá tjo'onsopj 'üsú mo'ó 'üpú mpes. Tjowelepj p'a fierro püné 'üsüma palá nts'iyacj. Nin lajaytsja tulucj. Quelel jiltsja 'amá nt'a barco tsjicj mpes. ³¹ Pablo tjevele militar jepa lal, militarpan jilal 'ots'ipj. Tjevele: "Niyom nenem quelel jil 'amá nt'a. Yupj jil, nca'liqué ca nun. Más 'ücj ma jil." ³² Mpes militarpan t'ü barco tsjicj tsyu'patsjé, ne tjemey barcas.

³³ Quina quelel jyáwcatsja. Pablo yupj jilal tjevele más 'ücj ca nlapacj yupj pjü. Tjevele: "Ts'ac' catorce mpes po nujólatsja nun, ne ma tjalajá. ³⁴ Mpes po najas quina lojá. Nusin napnapj tepyala. Mpes tjalajá nun, ne ma nca'liqué. Ma malala nyuca nu mpalas ca nun", Pablo nin tjevele yupj jilal. ³⁵ Nin tjevele na, nt'ya pansas. Tjüwüi'i Dios lal pansas mpes, pjü ne'aj tjepjyacañ. Pan tjelepta, tjelyaja. ³⁶ Pjü yupj 'ücj jisas tepyala Pablo tjevele mpes. Mpes tjalá wa yupj. ³⁷ Cupj cjay dos cientos setenta y seis jyatjaqueuctsja barco mo'ó. ³⁸ T'üc' tjalá na, barco más 'in jampjapj la tjajay niswá. Trigo barco mo'o tjajam la tocoy 'üsú mo'ó, mpes más jampjapj tepyala.

Barco yümücj tsjyaca sus, la tju'u'na jupj.

³⁹ Tjejyawca na 'amá tjunuc yupj. Ma salejeptsja tsjan momas niná. 'Üsú la nt'a yumal tjunuc, sus p'intjsja ne'aj, ma yümücj jámatsja 'üsú ne'aj. Mpes tjowelepj: "'Ücj leque ne'aj ca nacj, 'ücj barco ca po ntsjacas sus ne'aj." ⁴⁰ Mpes 'üpú t'ü fierro püné po'o tsyú'patsja. Fierro püné ma jisastsja quinam. Ma jisastsja wa yo püné barco cjüip'a'a tóncatsja. Yo püné nenem tsupapj

tóncatsja, quina soc yupj. Nin la tjajay na, pülül püné tjovalapj barco wolap'a'á, mpes jas tjelyapjünú pülül mo'ó quinam ne barco tjemey. Mpes 'ücj tjeléquetsja quinam, quelel léquetsja 'üsú la nt'a. ⁴¹ Ma ne'as tjeleque. 'Üsú campwila tuluctsja sus mpes. Ma tjinyucucj sus niná. Mpes barco wola tsjyaca sus mpes, ne ma polel jámatsja. 'Üsú la tjepjetpjets'é, newa yümücj tjemey barco casá, mpes barco la tju'ú'natsja.

⁴² Niyom nepénowa cawilta po'o tjatja, militarpan tjamapsja yupj custjay. Quina militarpan quelel ja'unantsja yupj, Pablo quelel ja'unantsja 'ots'ipj, yupj ma ca na'aj ntoloñ, ma ca mal 'amá nt'a. Ma jisastsja nts'equeneñ yupj. ⁴³ Mop'in ma jis tjü'ünan. Militar jepa tjiyyü'ta ma mü'ü'nacj yupj. Jostsja Pablo ma pe'e. T'üc' tjiyyü'ta na, tjevele: "Nepénowa 'ücj 'üsüma la may jil. Mpes 'üsú nt'a ntoloqué nun, lowa 'amá nt'a. ⁴⁴ La p'a ma polel la may, cjüil ca mal, nepénowa tabla casá ca mal, nepénowa barco la tju'u'na casá ca mal", nin tjevele jupj.

Mpes pjü way cupj 'ücj ne'as tjeleque 'amá nt'a.

Pablo já'asatsja Malta po'ó.

28 Pjü way cupj 'ücj ne'as tjeleque ne'aj 'amá nt'a. Qjuisin tji'yüsa Malta lotsja momas. Malta 'üsú t'asiyü pü'ü. ² Ne'aj tapatja 'üsüs la tjajay cupj mpes. Pajal jívetsja, pajal tsjojósetsja, mpes 'awa jus t'ol qjuis la sis. ³ Pablo yo pjwel teque'e, 'owus mo'o tepya'ta. Nin la tjiji na, latsj tjac' 'awa mpe 'yawa mpes. Tjelyaja Pablo mos, mos po'o jálatsja. ⁴ Ne'aj tapatja tjunuc latsj jupj mos po'o jálatsja, tjowelepj: "T'üc' way yom niná tji'yü'na la p'a, mpes nin tepyala. Ma tepe'e 'üsú mo'ó. Mpes 'ücj cupj dios lal jupj pe'e quinam, malala la tjiji mpes", nin tjowelepj. ⁵ Nin tuluctsja. Pablo latsj la syüpjünú, 'awa mo'o la ts'iya. Ma malala tepyala Pablo lal, 'üctsja jupj. ⁶ Ne'aj tapatja yólatsja Pablo ca nt'ünt'ünüs ca nacj. Leñ way mpa'is ca nacj, nin topon. 'Üctsja jupj. Püs tepyala na, newa ma t'yünt'ünú, 'ücj tjuwine jupj. Mpes p'a casá yólatsja quinam. Tjowelepj diospan popa pjaní jupj.

⁷ Jepa Malta po'ó, Publio lotsja. 'Amá tyá'atsja jupj ne'aj way p'in cupj tepyatjaquec nt'a. Jostsja cupj ca nlaca jupj wo nt'a. Mpes tjeleque. Ts'ac' cont'e tepyatjaquec ne'aj. 'Üsüs way la tjiji cupj mpes. ⁸ Publio popay malala jostsja. Cjonicj casa'á pú'ütsja. Si 'áwatsja jupj, 'üsú pwé'etsja wa. Pablo tjemey jus la nuc. Dios lal tjevele jupj mpes. Jay pjucj po la tje'yot'a, tji'yü'sa jupj. ⁹ Tji'yü'sa na, malala jisas pjü way Malta po'o tapatja tjiquil wa Pablo nt'a. Jis tji'yü'sa la tjiji wa. ¹⁰ Yupj pasal 'üsüs way la tjajay cupj mpes. P'a jawasa tjeleque na p'a barco mpes, qjuis tja'ayapj pjü way cupj qjuisastsja.

Pablo tjemey Roma nt'a.

¹¹ Mes cont'e mpes tepyatjaquec Malta po'ó. Barco p'a wa já'asatsja ne'aj. Pajal jívetsja mpes ma tjemey. Tjac' Alejandria mpe. Tjeleque barco niná mpes. Barco niná la tjajay na, wola po'o tüpüntüpj yo jas tiquilil, sey pjucj mat'e jin jústatsja. Pjaní Cástor jay pjucj jin jústat-

sja. P'a wa Pólux jay pjucj jin jústatsja. Gente yólatsja dios witjactsja yupj. La pjaní tjemya'na mát'eya jinwatsja yupj.

¹² Mwalá way tjeleque barco mpes Siracusa nt'a, pülücj patja nt'a. Ts'ac' cont'e tepyatjaquec ne'aj. ¹³ Locopyaya nepé tjeleque Siracusa mpe, 'üsú la nt'a ne'as way p'in tjeleque lovin. Tjeleque Regio nt'a, pülücj patja nt'a wa. Yaya jas tjelyapjünú barco cjüipepé. Mpes tjeleque niswá. Yaya sipé ne'as tjeleque Puteoli nt'a, 'ots'ots' way pülücj patja nt'a. ¹⁴ Ne'aj yus tjinyucucj Dios ts'uyupj nepenowá. Jisastsja cupj mpatjaquec jupj jilal. Mpes tepyatjaquec jupj jilal semana pjaní mpes, ne tjeleque niswá. Qjuis tsjam mpes tjeleque quinam, ma barco mpes tjeleque.

¹⁵ Dios ts'uyupj Roma po'o tapatja sin tji'yüsa léquetsja cupj Roma nt'a. Mpes tjiquil la nyüjüsün jümücj nt'a. Nepénowa la nyüjüsün cupj Foro de Apio nt'a, cámpatsja ne'aj. Nepénowa la nyüjüsün cupj Tres Tabernas nt'a, nin p'iyá cámpatsja. Pablo yus tjinyuca na, tjüwüi'i Dios lal, po 'ücj jos tepyala. ¹⁶ Ne'as tjeleque quinam Roma nt'a. Pablo jusapj tüpú'ütsja; 'üsüs waytsja niná romanopan jis jepapan jilal. Militar pjaní p'in se cón-catsja jupj, ma nts'equenem.

¹⁷ Ts'ac' cont'e tepyala na, Pablo la tjemyona judiopan jis jepapan 'a jis mulus jupj lal. 'A jis tjimyula na, Pablo tjevele:

—Natjampán, napj quelel velé nun jilal. Ma malala la tjejay judiopan jilal. Judiopan püna tapatja sin popa p'iyá püs naya pyatjaquec cupj. Ma malala tjevelé yupj la tjajay mpes. Yupj sin nin judiopan Jerusalén po'o patja ntjtijililiñ napj. Ntjaman romanopan jis jepapan nt'a. ¹⁸ Yupj tjowelepj napj lal. Yupj jus nlaytsja ma malala la tjejay napj. Mpes ma jis tjüjütütj militarpan jis la 'ünan napj. 'Üctsja yupj jilal soctsja napj. ¹⁹ Judiopan ma jisastsja niná. Mpes napj la tjemyon Festo lal jupj ca nin majamas jepa nt'a Roma po'ó, jupj la veles ncu malala la tjejay napj. Mpes yupj ntucuman qui'á. Ma ca mvelé judiopan malala nyuca la tjajay. Nin p'in najas jepa püné mveles ca ncu malala la tjejay napj. ²⁰ Mpes napj la tjemyon nun 'a nusí mulú napj lal, quelel veletsja nun jilal. Qui'á tsupapj 'os cadena mpes. Judiopan la nuc Yom pjaní jac' jis capj mp'a'sas. Napj pyon jupj nasa tjac'. Nin mpes p'in tsupapj 'os cadena mpes —Pablo nin tjevele.

²¹ Yupj wola tjowelepj:

—Judea po'o patja ma papel tapac jipj mpes. Ma jas tjajam papel cupj nt'a jipj mpes. Judiopan nepenowá tjiquil; ma wa malala tjowelepj jipj po'ó. ²² Newa nin quelel pjaquec jipj jele p'in. Qjuisin tji'yüsa Jesucristo po'o japon nepenowá. Jun ta'á pülücj javelepj malala lajay yupj. Quelel pjaquec jipj jele mpes —nin tjowelepj Pablo lal.

²³ Yupj tjowelepj tsjan jawas más 'ücj Pablo mveles ca yupj jilal. Nin jawas püstapj tjiquil Pablo pú'ütsja nt'a. Pasal pülücj tjiquil. Mpes Pablo tjevele yupj jilal. Ts'ac' pjaní tjevele. Sin tji'yüsa la tjiji 'onin ne jyü'ta Dios. Tjevele Moisés tjiyyü'ta mpes. Tjevele wa profetapan tapac mpes. Jostsja sin mü'üsüs t'üc' way véletsja jupj

Jesucristo po'ó. ²⁴ Nepénowa topon Pablo tjevelá. Nepénowa ma topon. ²⁵ Pülücj ma jisastsja yupj tjepjyacañ. Sin tjüjünsüpj, quelel jiltsja quinam. Mpes Pablo tjevele yupj jilal: "Isaías t'üc' tjevele judiopan püna tapatja jilal. Profétatsja jupj, Isaías. Dios Cjües tjevele jupj lal, Isaías nin p'iyá tjevele yupj jilal. Nun yupj sin popa p'iyá quina potjaqué, nin p'iyá lojí yupj la tjajay jinwá.

²⁶ Dios Cjües tjevele:

'Jipj ca mim judiopan nt'a, mvelen:

"Lovin ca mpja'aque,

newa ma ca nusin mü'üsüs.

Lovin ca nucú,

newa ma ca jus nlayé tsjan nucú.

²⁷ Gente niná ma quelel sin 'yüsa Dios jos jin,

nin jis tepyala yupj.

Jis pjat la topj jinwá yupj quinam.

Yun jatsicyacj jinwá yupj.

Ma quelel salejepj tsjan niná yupj januc.

Ma quelel sin 'yüsa pjyacañ.

Nin mpes ma sin 'yüsa tsjan niná yupj januc.

Mpes wa ma jus nlay tsjan niná yupj pjyacañ.

Nin mpes ma t'üc' way sin 'yüsa yupj.

Yupj newa ma quelel sa coñ Dios,

mpes napj ma polel lejay yupj ca 'üsüs jis mpalas Dios lal."

Dios Cjües nin tjevele Isaías lal. ²⁸ Mpes najas nusin 'yüsa Dios jos cupj velecj judiopan tulucj jilal 'ots'ipj Jesucristo po'ó. Ca sin mü'üsüs 'onin lajay ne 'ücj mpatjam Dios lal. Po jisas nsem cupj velecj", Pablo nin tjevele.

²⁹ Pablo t'üc' tjevele na, judiopan tjil. Nepénowa pajal la tjowelet yuwá. Nepénowa topon Pablo lal, la p'a ma topon.

³⁰ Pablo año mat'e mpes tüpü'ü Roma po'ó. Jupj tüpü'ü nt'a, t'emel tje'yaya wo juts'a'á lal ne 'ücj polel pü'ütsja ne'aj. Pülücj tjiquil jus la nuc. 'Ücj jos tepyala yupj tjiquil, pjü way. ³¹ Tjevele yupj jilal 'onin ne nin liji, jyü'ta Dios. Sin tji'yüsa lis tjiji qjuis Jepa Jesucristo po'ó. Pablo ma lecj jéyatsja nin la veles. Romanopan jis jepapan ma ts'a tji'in jupj lal jupj nin tjevele mpes.

ROMANOS

¹ Napj Pablo. Napj Jesucristo jomozo. Dios la ntjet'á napj, apóstol nsem napj. Nin tjejjama la veles la p'a jilal jupj mpes. Nin tjejjama la veles pasal 'üsüs way tepyala Jesucristo mpes. ² Püna Dios tjevele jupj ca jas majamas Jesucristo, tjevele gente lovin ca 'ücj mpatjam jupj lal Jesucristo mpes. Nin jis wala tjevele profetapan jilal nin jis la pac yupj. Yupj tapac, Dios Popel jupj. ³ Qjuisin 'yüsa Jesucristo po'ó, Dios tjevelá mpes. Jesucristo Dios Jatjam. Jupj Jatjam yom tepyala jupj. Jupj David ts'uyupj popa p'iyá püs naya tüpü'ü. ⁴ Gente sin tji'yüsa jupj Dios Jatjam. Jupj tepe'e na Dios jas tjiyünsa jupj, tüpü'ü jupj niswá; nin mpes sin tji'yüsa niná. Dios pajal püné, ne nin la tjiiji. T'üc' way Jesucristo Dios Jatjam jupj. Jupj p'iyá Dios 'ots'ipj, pajal 'üsüs way jupj, jupj Popay jinwá. Jesucristo cupj qjuis Jepa Püné.

⁵ Jesucristo mpes Dios tsjay 'üsüs la qjuis tjiiji. La qjuis t'ya, apostolpan nsem ncupj, ne qjuis tjejjama la veles la p'a jilal Jesucristo po'ó. Dios jos pjü gente jun ta'á patja nin japon Jesucristo po'ó. Jos yupj lajay jupj tjevele jin. Mpes Dios qjuis tjejjama nin la veles gente nenem jilal. Qjuis tjejjama Jesucristo mpes. ⁶ Dios la nu t'ya wa nun. Quina nun Jesucristo juts'a'á.

⁷ Nun Dios ts'uyupj Roma po'o potjaqué. Dios pasal quelel la nusiji. Nun Dios ts'uyupj, jupj la nu t'ya mpes. Quina napj pyac nun mpes. Dios cupj qjuis Papay. Jesucristo cupj qjuis Jepa Püné. Najas yupj 'üsüs way la nusejay. Najas ma nujola nun pjü mpes, yupj nin la nusejay mpes.

Pablo quelel jama Roma nt'a.

⁸ Mwalá nin pyac wüi'is Dios lal nun pjü way mpes. Napj 'ücj wüi'is Dios lal Jesucristo la tjiiji mpes. Dios lal wüi'is gente jun ta'á jus nlay nun po poné Jesucristo lal. ⁹ La pülücj way velé Dios lal nun mpes. Jupj selé nin velé. T'üc' way tsjay yümücj tsji' lejay napj Dios mpes. Ma quelel lejay p'a. Pasal 'üsüs tepyala Dios Jatjam mpes. Niná velé napj la p'a jilal, t'üc' way. ¹⁰ Dios lal velé na, lovin le mon napj ca 'ücj polel mis nun nt'a nujus la nuc. Jupj jos, 'ücj jum. Ma jos, ma jum. ¹¹ Napj pasal quelel nujus nyuc. Napj quelel nucopj p'yacj, más 'üsüs nusin mü'üsüs Jesucristo po'ó. Najas nun lovin ca jisas nsem Jesucristo, mpes nin quelel lejay napj.

¹² Mpes tsjay 'ücj najas nsem napj, nun Jesucristo lal poné mpes. Nun 'ücj jisas nsem wa napj Jesucristo lal pyon mpes. Nin mpes pajal 'ücj qjuisas nsem cupj pjü way Dios mpes.

¹³ Natjampan, najas jus nlayé la pülücj quelel jumtsja nun nt'a. Lovin ma polel tjumtsja custjay. Quelel nucopj p'yacj, mpes más 'ücj nujola nsem Jesucristo jinwá. Napj polel tjumtsja la p'a judiopan tulucj nt'a. Jis capj tjep'yacj, más 'ücj yola quinam Jesucristo jinwá.

¹⁴ Dios la ntjet'á napj la veles jupj tjevelá pjü jilal. Mpes más 'ücj nin lejay. Nin ca mvelé griego javelepj jilal. Ca mvelé wa la p'a jilal, griego ma javelepj. Ca mvelé pasal pülücj sin tji'yüsa jilal. Ca mvelé wa ma sin tji'yüsa jilal. ¹⁵ Mpes po quelel jum nun nt'a, nun Roma po'ó potjaqué. Quelel jum la veles pasal 'üsüs tepyala Jesucristo mpes.

¹⁶ Ma ne mayca la veles Dios tjevelá. Jupj nin tjevele pasal 'üsüs tepyala Jesucristo mpes. Gente japon na jupj tjevelá, Dios liji yupj 'ücj ca mpatjam jupj lal, ma ca malala jis mpalas malala la tjajay mpes. Niná Dios mwalá way tjevele judiopan mpes. Locopyaya nin p'iyá tjevele wa judiopan tulucj mpes. ¹⁷ Dios tjevele mpes qjuisin 'yüsa 'onin 'üsüs nsem gente Dios lal. 'Üsüs yupj Dios lal, japon na jupj tjevelá. Japon mpes p'in, yupj 'üsüs Dios lal, nin se palá. Dios Popel vele: "Gente japon na Dios lal, 'üsüs yupj jupj lal. Yupj ca mpatjam jupj lal", Dios Popel nin vele.

Pjü gente malala nyuca la tjajay.

¹⁸ Pülücj jisas la p'a dios witjacj; pasal malala nin lajay. Dios p'iyá po ma jos yupj malala lajay, nin mpes ca jis capj ntülüs. Yupj lovin nin lajay Dios ma jos. Ma quelel jus nlayecj t'üc' way Dios po'ó. ¹⁹ T'üc' way Dios po'o, costa tulucj la 'üsüs. Niná Dios sin tji'yüsa lis tjiiji. Yupj ma nin jisas la p'in. Mpes Dios ca jis capj ntülüs.

²⁰ Püna Dios nosis la tjiiji. Gente lovin 'ücj yus janucjsja Dios la tjiijá. Januc mpes polel sin 'yüsa Dios püné. Januc mpes polel sin 'yüsa Dios lovin ca püné nsem. Polel sin 'yüsa t'üc' way Dios jupj. Ma polel sa nuc Dios, nin p'in 'ücj sin 'yüsa Dios po'ó jupj la tjiiji januc mpes. Yupj ma polel javelepj ma salejeptsja Dios po'ó. ²¹ T'üc' way yupj salejeptsja Dios já'asa. Nawa ma yólatsja pasal püné way jupj. Ma wi'iñtsja Dios lal jupj 'üsüs la siji mpes. Ma yola jinwá lajaytsja yupj. 'Üsüs tulucj yólatsja yupj. Püste jatja jinwatsja yupj, yupj ma sin 'yúsatsja mpes. ²² Yupj javeleptsja pülücj salejepj yupj p'iyá, nawa más 'in malala yólatsja yupj lovin. Ma yola jinwá lajay. ²³ Ma jisas Dios t'üc' way. Pajal 'üsüs, pajal püné jupj. Gente p'in la tjajay, ninana jisas yupj jis dios witjacj mpes. Nenéyawa yo mpes la tjajay dios witjacj, gente jin yustapj, animal jin yustapj 'ots'ipj. Nenéyawa la tjajay wa niná pe mpes. Ninana jisas yupj jis dios

mpes. Gente nca'liñ ca, nin p'iyá ca nsem animalpan jis lal. Dios t'üc' way lovin ma ca mpa'is jupj.

²⁴ Dios selé tsjay malala nyuca la tjajay yupj. Mpes tjemey yupj mpe. Mpes malala polel lajay, yupj jisas jinwá. Tsjay malala lajay yupj p'iyá jilal. Yupj lajay mpes la p'a se mayca, ne ma polel javelepj yupj lajay mpes.

²⁵ Yupj ma japon t'üc' way Dios po'ó. T'üc' tulucj mpes japon yupj. Dios t'üc' way pjü la tjiji jupj, mop'in ma jisas Dios. Ma yola jupj püné. Malala lajay yupj. Ma lajay Dios jos jin. Yupj jisas Dios la tjiji witjacj la p'in. Más 'ücj gente lovin 'üsüs javelepj Dios po'ó. Amén.

²⁶ Yupj lajay mpes Dios tjemey yupj mpe. 'Ücj polel lajay yupj jisas jin. La p'a se mayca la veles yupj lajay mpes. Nequem nenem niyom ma jisas. P'a nequem jisas, ne ne'aj jamanun yupj. Yupj lajay pasal malala Dios lal. ²⁷ Nin p'iyá niyom nenem jilal. Ma jisas nequem. Yupj sin nin jisas p'a niyom, ne ne'aj jamanun yupj. Tsjay malala yupj lajay. Lajay malala, mpes malala se palá jis p'üy jilal. Yupj jinwá lajay, nin p'iyá jis mpalas lovin.

²⁸ Ma quelel yola mpalas t'üc' way Dios po'o. Mpes Dios tjemey yupj mpe. Polel yola yupj p'iyá quelel yola jinwá. 'Üsüs mpes ma polel nin yola. Mpes lovin tsjay malala lajay. Niná malala Dios lal. ²⁹ Pajal malala yupj. Pjü lajay mpes malala. Niyom nenem jamanun yupj se-jats'om tulucj. Nequem nenem jil yupj jis vayum tulucj jilal. Pülücj jisas yupj. Yupj lajay mpes malala se palá la p'a jilal. Jisas p'a yuts'a'á. Ja'ünan la p'a wa. La pülücj la velel. La tsuwil wa. Yupj lovin malala javelepj tsjan 'üsüs po'ó. Tin javelepj la p'a lajay mpes, ne ma salejepj ncu t'üc' nin lajay. ³⁰ Javelepj la p'a lajay po'ó, javelepj malala nin lajay. Po ma jisas Dios. Malala javelepj la p'a jilal, mpes la p'a ts'a 'in se palá yupj javelepj mpes. Noypan jin yola yupj p'iyá. Javelepj la p'a jilal yupj p'iyá noypan. Nin yola 'oyñ nyuca ca malala la mijicj. Lovin ma lajay jis papay jisas mpes, sejamay jisas mpes.

³¹ Ma sin tji'yüsa tsjan t'üc' way. Ma nin jisas yupj. Ma lajay yupj tjowelepj la mijicj mpes. Ma quelel lajay jis ts'uyupj. La p'a malala la tjajay mpes, lovin ma yo' pe'e; yupj ts'a 'in lovin. La p'a jilal malala se palá na, ma yola; wi'ñ ca nacj. ³² Salejepj Dios tjevele gente ninana lajay na más 'ücj nca'liñ yupj. Nawa niná nin lajay lovin. La p'a ninana lajay na, po 'üsüs javelepj yupj sin po'ó.

Dios ca mveles pjü jilal ncu 'üsüs la tjajay. Selé jupj.

2 T'üc' way gente malala lajay. Ca nacj nun welé yupj malala. Nawa nin nun p'iyá nin p'iyá lojí. Mpes t'üc' way malala wa nun, nin p'iyá malala lojí mpes. Nun ma polel mvelé ca Dios lal 'üsüs nun; nun malala lojí yupj lajay jinwá. ² Selecj Dios ca jis capj ntülüs gente nin lajay na. 'Üsüs Dios nin liji. ³ La p'a malala lajay, ne nun welé malala yupj. Mop'in nin p'iyá lojí nun. Mpes t'üc' way Dios ca nucopj ntülüs 'ots'ipj. ⁴ Dios pasal 'üsüs way liji nun jilal. Niná 'üsüs tulucj nun jis lal ca nacj. Dios ma ts'i 'inyá nun jilal. Niná 'üsüs tulucj nun jis lal ca nacj. Dios li nucú, jupj jos nun ca nujisas nsem jupj. 'Üsüs tulucj nun jis lal ca nacj jupj li nucú. Najas nun jus nlayé Dios jos nun 'aplijila way

nsem malala la tjüjji mpes, nin mpes jupj pasal 'üsüs liji nun jilal. Jos nun ca nin la müjji jupj jos jin.

⁵ T'üc' way p'a jawas Dios ca mveles pjü jilal ncu 'üsüs la tjajay yupj. Selé jupj. T'üc' ca mveles. Ca jis capj ntülüs malala la jay. Nun solejé tsjan jos Dios nun lojí, nin p'in ma quelel nin lojí. Nun 'aplijila way tulucj malala la tjüjji. Dios po ca nucopj ntülüs nun lojí mpes.

⁶ "Gente 'üsüs lajay na, t'üc' way Dios ca 'üsüs lis mijis yupj jilal pjü way. Gente malala lajay na, ca jis capj ntülüs yupj pjü way." ⁷ Nepénowa quelel 'üsüs lajay lovin, ne nin lajay yupj. Yupj jisas Dios 'üsüs mveles yupj sin po'ó. Jisas Dios 'üsüs liji yupj mpes. Jisas lovin mpatjam Dios lal. Mpes t'üc' way lovin mpatjam ca Dios lal, Dios ca nin la mijis yupj mpes. ⁸ La p'a quelel lajay yupj p'iyá jisas p'in. Dios t'üc' way tjevele, mop'in yupj ma lajay jupj tjevelá. Malala p'in lajay yupj. T'üc' way Dios quelel jis capj tyüla yupj la jay mpes, ne nin ca la mijis. ⁹ Gente malala lajay na, pasal malala ca jis mpalas. Pasal ca jis mvajas nsem yupj. Pasal yola nsem, ca la mpuyucj. Judiopan malala lajay, nin ca jis mpalas yupj jilal. Judiopan tulucj malala lajay, nin p'iyá ca jis mpalas. ¹⁰ P'a casá ca nsem 'üsüs lajay jilal; Dios ca 'üsüs mveles yupj sin po'ó. Ca 'üsüs la mijis yupj mpes. Yupj ma ca yola nsem pjü mpes, Dios ca la mijis yupj mpes. T'üc' way Dios nin ca la mijis judiopan 'üsüs lajay jilal. Nin la mijis wa judiopan tulucj 'üsüs lajay jilal. ¹¹ Malala lajay, Dios ca jis capj ntülüs. Pjü yupj jilal ca nin la mijis. 'Üsüs lajay jilal, Dios ca 'üsüs lis mijis. Pjü yupj jilal ca nin la mijis.

¹² Dios wola tjevele Moisés lal tsjan jostsja judiopan la mijicj. Moisés niná tjevele judiopan jilal. Niná Moisés tepyaca, Dios Popel jupj. Judiopan malala lajay na, Dios ca jis capj ntülüs. Jupj ca mveles ncu yupj la tjajay Moisés tepyaca jinwá. Judiopan tulucj malala lajay na, Dios ca jis capj ntülüs wa. Dios ma ca mveles ncu yupj la tjajay Moisés tepyaca jin; yupj ma salejeptsja Moisés tepyaca judiopan mpes. Mop'in malala ca jis mpalas tecya'liñ na, malala la tjajay mpes. ¹³ Gente 'üsüs Dios lal nin lajay na pjü Moisés tepyacá. T'üc' way gente pülücj tjepjyacañ, sin tji'yüsa Moisés tepyacá; mop'in ma lajay niná. Mpes 'üsüs tulucj yupj Dios lal. ¹⁴ Dios jos judiopan lajay, ninana judiopan tulucj pülücj way nin p'iyá lajay. Ma salejepj Moisés tepyacá. Yupj sin nin lajay Moisés tepyaca jinwá. T'üc' way ma salejepj Moisés tepyacá, mop'in nin yola Dios jos jinwá. Mpes salejepj 'ücj jis la jay. ¹⁵ Cupj nyucucj yupj lajay, mpes jus nlayecj yupj nin salejepj 'ücj jis la jay. Nin lajay Moisés tjiyü'ta jinwá. Yupj yola mpes 'ots'ipj cupj jus nlayecj yupj salejepj 'ücj jis la jay. Yupj jus nlay malala la tjajay na. Yupj jus nlay wa 'üsüs la tjajay na. ¹⁶ T'üc' way p'a jawas Dios ca jas majamas Jesucristo qui'á la veles pjü jilal. Ca mveles ncu 'üsüs la tjajay. Pjü gente pülücj way la tjajay, la p'a ma tjunuc, ma salejepj. Jesucristo ca mveles ncu 'üsüs la tjajay. Selé jupj. Niná Dios nin tjevele, niná napj velé la p'a jilal.

Judiopan ma la tjajaysja pjü way Moisés tjevelá.

¹⁷ Nun nepénowa judiopan. Nun nepénowa welé nun pasal 'üsüs way Dios lal. Quina ca mpac nun mpes. T'üc' way nun welé nun 'üsüs nsem Dios lal, lojí na Moisés tepyaca jin. ¹⁸ Nun solejé tsjan jos Dios. Nun sin tji'yüsa Moisés tjijyü'ta mpes. Nun welé 'üsüs way jupj tjijyü'tá. Mpes solejé 'ücj jis la jay. ¹⁹ Pülücj way ma salejepj Dios po'ó, mpes nun sin 'yüsa lojí. Nujola 'üsüs sin 'yüsa lojí. Yupj ma januc jinwá ma salejepj mpes. Nun nujola 'üsüs monú jinwá lojí yupj jilal. Püste nt'a jatja jinwá yupj. Nun nujola nun jaw jinwá yupj mpes. ²⁰ Nepénowa ma 'üsüs yola. Nun nujola 'üsüs sin 'yüsa lojí. Nepénowa ma pülücj sin tji'yüsa custjay. Nujola 'üsüs sin 'yüsa lojí wa yupj. Nun nujisas Moisés tji-jyü'tá, mpes nin nujola nun. Nun nujola Moisés tjevele niná Dios jos nun solejé. T'üc' way tjevele Moisés.

²¹ Nun sin 'yüsa lojí la p'a; mop'in ma nusin 'yüsa lojí nun p'iyá. Nun welé la p'a jilal ma mpequeñ; mop'in nun p'iyá pwe'qué. Malala nin. ²² Nun jü'tú la p'a jilal ma ma'nucj sejats'om tulucj; mop'in nun p'iyá mo'nú nun sejats'om tulucj. Malala nin. Nun ma jisas la p'a jis dios witjacj. Mpes t'üc' way niná lojí Moisés tepyaca jin. Mop'in nun p'iyá malala lojí; nun pwe'qué yupj jis dios witjacj jatja nt'a. Mpes niná lojí ma lojí Moisés tepyaca jin. ²³ Nun 'üsüs welé Moisés tjijyü'ta po'ó; mop'in ma lojí pjü way jupj tjijyü'tá. Mpes gente malala javelepj Dios po'ó nun lojí mpes. ²⁴ Dios Popel vele: "Nun mpes judiopan tulucj malala javelepj Dios po'ó", Dios Popel nin vele.

²⁵ Nun judiopan, mpes nun jis pjoloc' tsjicj way t'asiyú t'ü yupj. Dios jos nin lojí Moisés tjijyü'ta mpes. Ma lojí na Moisés pjü way tjijyü'ta jin, judiopan tulucj jinwá nun. Judiopan tulucj ma t'ü yupj jis pjoloc' tsjicj way t'asiyú. Nun yupj jinwá. ²⁶ T'üc' way judiopan tulucj nepénowa nin lajay Moisés tjijyü'tá. Yupj ma t'ü yupj jis pjoloc' tsjicj way t'asiyú, judiopan lajay jinwá; newa judiopan jinwá yupj, Moisés tjijyü'ta jin lajay mpes.

²⁷ Yupj lajay mpes, nun ca jus nlayé malala la tjüjínun. Yupj jis pjoloc' tsjicj way t'asiyú t'ü tulucj, newa nin lajay Moisés tjijyü'ta jin. Nun to'á Moisés tepyacá. Nun jis pjoloc' tsjicj way t'asiyú t'ü tepyala, jupj tepyaca jinwá. Mop'in nun ma lojí pjü way Moisés tjijyü'ta jin. Mpes yupj lajay nucú na, ca jus nlayé malala la tjüjínun.

²⁸ Nun judiopan t'üc' way, nun pülücj way nin nujola. Mop'in nun nepénowa judiopan t'üc' way tulucj Dios lal. Nun jis pjoloc' tsjicj way t'asiyú t'ü yupj; mop'in ma ca judiopan nsem nun, nin lojí mpes p'in. ²⁹ Gente nepénowa yola Dios jos jin. Nenem judiopan t'üc' way yupj. Ma malala yola quinam, Dios Cjües nin lis tjiji. Mpes t'üc' way yupj Dios gente. Dios 'üsüs vele yupj sin po'ó. T'üc' way nun jis pjoloc' tsjicj way t'asiyú t'ü tepyala, mop'in nun nepénowa malala lojí custjay. Nin lajay, Dios gente tulucj. Ca nacj la p'a 'üsüs javelepj yupj sin po'ó; Dios ma nin vele.

3 Mpes yom pjaní ca mveles ca nacj: "Gente pülücj judiopan yupj. 'Üsüs tulucj niná. Yupj jis pjoloc' tsjicj way t'asiyú t'ü tepyala, newa más 'üsüs se palá tu-

lucj yupj la p'a jilal." ² Napj nun jis wala velé pasal 'üsüs way jis tepyala judiopan. Dios jis tje'yaya jupj Popel. Jostsja yupj mvelecj la p'a jilal jupj tjevelá. Pasal pülücj 'üsüs la tjiji yupj mpes; niná la tjiji más 'üsüs pjü la tjiji lal. ³ Mop'in judiopan pülücj ma la tjajay Dios tjevele jin. ¿Ncu nin nujola Dios ma ca la mijis jupj tjevele jin yupj malala la tjajay mpes? ⁴ Nin tulucj. Lovin ca la mi-jis jupj tjevele jin. Pjü gente la tsuwil; Dios ma nin liji. Dios lovin t'üc' way vele. Dios Popel vele David tjevelá Dios lal. Vele:

"Jipj velen na, pjü ca jus nlayecj 'üsüs velen jipj, t'üc' velen.

Nepénowa ca mvelecj t'üc' tulucj velen jipj, mop'in ca jus nlayecj lovin t'üc' way velen",
Dios Popel nin vele.

⁵ Nepénowa javelepj yupj malala lajay na, gente ca jus nlayecj pasal 'üsüs Dios. Mpes malala Dios qjuis capj tyüla, nin javelepj gente nepenowá. ¿Ncu nujola 'üsüs nin p'iyá velecj? ⁶ ¡Nin tulucj! Ma nin ca mvelecj. 'Üsüs jupj jis capj ntülüs. Dios 'üsüs nin liji. 'Üsüs lovin nin liji, mpes polel jis capj ntülüs malala lajay, pjü way.

⁷ Ca nacj yom pjaní ca mveles napj lal. Mveles: "Napj li tsuwil na, gente ca jus nlayecj Dios más 'üsüs napj lal, ca mvelecj Dios lovin t'üc' way vele. Mpes gente javelepj Dios pasal püné. Gente 'üsüs javelepj Dios po'ó napj li tsuwil na. Mpes malala Dios ncapij tyüla, napj la tsyawil mpes", yom pjaní ca mveles niná ca nacj. ⁸ P'a wa ca mveles wa napj lal ca nacj. Mveles: "Cupj malala lijicj na, gente ca jus nlayecj Dios más 'üsüs cupj qjuis lal, ca mvelecj Dios 'üsüs way jupj. Mpes más 'ücj malala lijicj", pjaní nin ca mveles ca nacj. Nepénowa tjowelepj cupj nin tjevelecj más 'ücj malala nyuca lijicj. Nin tulucj. Malala tjowelepj cupj po'ó. 'Üsüs Dios jis capj tyüla niná lajay.

Pjü malala la tjajay.

⁹ Mpes napj quelel nu la 'yüy ncu nujola más 'üsüs cupj judiopan tulucj jilal. Nin tulucj. Po quina nusin tji'yüsa la tjejay judiopan malala yupj. Nusin tji'yüsa la tjejay wa judiopan tulucj malala wa yupj. Pjü gente malala quelel lajay yupj. Mpes lovin nin lajay yupj.

¹⁰ Dios Popel vele:

"Pjü gente 'üsüs tulucj Dios lal, pjü malala p'in.

¹¹ Pjü ma sin 'yüsa Dios jos jin.

Pjü lovin ma quelel so coñcó Dios.

¹² Quina pjü ma quelel lajay Dios jos jin.

Pjü malala, nin jis tepyala.

Pjü 'üsüs tulucj lajay, pjü malala lajay.

¹³ Nin javelepj malala.

Yom tepe'e, tjamaja, pajal malala cjumsu.

Nin p'iyá yupj javelepj mpes tsjay malala.

Jis pelam pasal la tsuwil.

Latsj lyaja mpes, gente cya'liñ.

Nin p'iyá, yupj javelepj latsj lyaja jinwá.

¹⁴ Yupj malala javelepj la p'a jilal.

Malala javelepj yupj sin po'ó.

Malala nyuca yola mpes malala javelepj yupj sin po'ó.

¹⁵ Leñ way ts'a 'in se palá la p'a jilal.

Ja'ünan yupj, ts'a 'in mpes.

¹⁶ Malala se palá la p'a jilal, yupj lajay mpes.

La p'a 'aplijila se palá, yupj lajay mpes.

¹⁷ La p'a wa la velel, la palan, yupj lajay mpes.

¹⁸ Malala la tjajay. Ma lacj jeyapj Dios jis capj ntülüs", Dios Popel nin vele.

¹⁹ Selecj Dios tjevele judiopan jilal, tjevele tsjan jostsja jupj ca nin la mijicj yupj. Moisés tepyaca niná, Dios Popel jupj. Jostsja yupj la mijicj pjü tjevelá. Salejepj malala la tjajay. Mpes ma polel mvelecj Dios lal 'üsüs nin la tjajay. T'üc' way Dios ca mveles pjü jilal malala nin la tjajay. Nin mveles ca judiopan jilal, judío tulucj jilal 'ots'ipj. ²⁰ Gente sin 'yüsa Dios tjevelá, Moisés tepyaca mpes. Sin 'yüsa na jus nlay ma la tjajay pjü way Dios tjevelá. Nepénowa javelepj: "Cupj lijicj Dios tjevelá, mpes cupj 'üsüs Dios lal", nin javelepj. Yupj pjü way ma 'üsüs nsem Dios lal; ma la tjajay pjü way Dios tjevelá.

Gente 'üsüs nsem Dios lal nin japon na jupj tjevelá Jesucristo po'ó.

²¹ Quina Dios 'üsüs qjuisin tji'yüsa la tjiji 'onin ne 'üsüs nsem gentá jupj lal. Gente ma lajay pjü way jupj tjevelá, mop'in jupj qjuisin 'yüsa liji 'onin ne 'üsüs nsem yupj jupj lal. Püna Moisés nin p'iyá tepyaca, profetapan nin p'iyá tapac wa. ²² Gente 'üsüs nsem Dios lal Jesucristo lal japon na. Jesucristo lal japon na, yupj 'üsüs nsem Dios lal, Dios nin liji yupj mpes, pjü way. Nin liji judiopan jilal, judiopan tulucj wa jilal. Yuwal yupj Dios lal. ²³ Pjü malala la tjajay. Yupj la tjajay mpes Dios ma ca mveles 'üsüs la tjajay. ²⁴ Mop'in nin, Dios 'üsüs la siji. Dios la siji yupj 'üsüs nsem jupj lal Jesucristo mpes. Perdonar la siji malala la tjajay, ne lovin ca 'üsüs nsem yupj jupj lal. Nin liji yupj 'üsüs la tjajay mpes tulucj; jupj jostsja mpes nin la tjiji. ²⁵ Dios jas tjejyama Jesucristo nosis nt'a. Dios ma quelel jis capj tyüla yupj, mpes jas tjejyama Jesucristo. Cus tyüla jupj gente mpes, ne tepe'e jupj yupj mpes. 'Os tepyala gente pjü malala la tjajay mpes. Yupj niná japon na, Dios perdonar la siji malala la tjajay yupj. Jesucristo po'o japon na, perdonar la siji. Dios jostsja gente ca sin mü'üsüs jupj ma nyuca p'in gente malala lajay na quinam, nin mpes cus tyüla Jesucristo. Yas nam, gente malala la tjajay na, ma jis capj tyüla neneyawá. ²⁶ Napj velé Dios jostsja gente ca sin mü'üsüs jupj ma nyuca p'in gente malala lajay na, nin mpes nin la tjiji. Cus tyüla Jesucristo, pjü malala la tjajay mpes, gentá. Jupj jostsja gente ca sin mü'üsüs yupj 'üsüs nsem jupj lal Jesucristo lal japon na; nin mpes nin la tjiji jupj.

²⁷ Pjü ma polel javelepj yupj p'iyá 'üsüs, yupj p'iyá la tjajay mpes. Gente ma 'üsüs nsem Dios lal yupj Moisés tjevele jin lajay mpes. Yupj 'üsüs nsem Dios lal japon na Dios tjevelá Jesucristo po'ó. ²⁸ Mpes qjuisin 'yüsa gente 'üsüs nsem Dios lal, yupj japon na Dios tjevelá Jesucristo po'ó. Moisés tjevele jin la tjajay tulucj ca nacj; mop'in nin, 'üsüs nsem yupj Dios lal. ²⁹ T'üc' way Dios jupj judiopan mpes, judiopan tulucj mpes 'ots'ipj. Manas mpes Dios jupj, ³⁰ pjaní jupj, ne nin; leñ p'a. Jupj

la siji judiopan 'üsüs nsem jupj lal, jupj lal japon na. Nin p'iyá la siji judiopan tulucj jilal. ³¹ Yom pjaní mveles ca nacj: "Cupj pyonecj Dios tjevelá Jesucristo po'ó. Mpes Moisés tepyaca 'üsüs tulucj cupj mpes", nin vele jupj ca nacj. Nin tulucj jupj tjevelá. Cupj velecj Moisés tepyaca pasal 'üsüs way.

Abraham 'üsüstsja Dios lal jupj tepyona mpes.

4 Quina napj quelel pyac Abraham po'ó. Jupj pasal püna tüpü'ü, cupj jupj popa p'iyá püs naya pyatjaquecj. Napj ca mpac 'onin tepyala ne 'üsüstsja jupj Dios lal. ² T'üc' way Abraham pasal 'üsüs la tjiji. 'Üsüstsja jupj Dios lal. Nintsja jupj, jupj la tjiji mpes tulucj. Jupj ma tjevele 'üsüstsja jupj p'iyá, jupj Dios mpes tsji' la tjiji mpes. Jupj ma nin tjevele Dios lal. ³ Dios Popel vele: "Abraham tepyona Dios tjevelá. Mpes Dios tjevele jupj 'üsüstsja."

⁴ Yom pjaní tsji' liji na, p'a wa jaylacj liji jupj tsji' la tjiji mpes. T'emel 'yaya jupj sin jos mpes tulucj. 'Yaya jupj tsji' la tjiji mpes. ⁵ T'üc' way gente nepénowa tsji' lajay Dios mpes. Mop'in nin, Dios liji yupj 'üsüs nsem jupj lal, yupj p'iyá 'üsüs lajay mpes tulucj. 'Üsüs nsem yupj Dios lal yupj japon na jupj tjevele jin. Mpes gente malala 'üsüs polel nsem wa Dios lal, Dios nin liji. ⁶ Nin p'iyá tjevele David. Tjevele gente 'üsüs Dios lal, yupj jupj tjevele jin topon mpes. Nin liji Dios. Tsjay 'ücj jisas yupj. Salejepj 'üsüs yupj Dios lal, yupj lajay mpes tulucj. ⁷ David tjevele:

"Pjü malala la tjajay.

Dios perdonar lis tjiji nepenowá, yupj la tjajay mpes.

Lovin ma jola yupj la tjajay mpes.

Tsjay 'ücj jisas yupj.

⁸ Ma ca mveles malala la tjajay.

Mpes tsjay 'ücj jisas",

David nin tjevele.

⁹ T'üc' way judiopan nin jinwá jatja, 'ücj jisas. Yupj jis pjoloc' tsjicj way t'asiyú t'ü tepyala. Judiopan tulucj nin jinwá jatja wa, 'ücj jisas wa. Yupj jis pjoloc' tsjicj way t'asiyú t'ü tulucj. Selecj Dios Popel vele Abraham 'üsüstsja Dios lal jupj sin nin tepyona mpes. ¹⁰ ¿Ncu solejé 'ona 'üsüs tepyala Abraham Dios lal? Jupj pjoloc' tsjicj way t'asiyú t'yüjü secj custjay, 'üsüstsja jupj Dios lal. ¹¹ P'a jawas jupj pjoloc' tsjicj way t'asiyú t'yüjü. Dios jostsja la p'a ca jus nlayecj Abraham 'üsüstsja, tepyona mpes la p'in, nin mpes jostsja jupj ca nin la mijis. Dios jostsja la p'a ca jus nlayecj Abraham 'üsüstsja jupj pjoloc' t'asiyú t'yüjü secj p'in. Quina pülücj topon Dios tjevele jin. Yupj pülücj jis pjoloc' tsjicj way t'asiyú t'ü tulucj. Mop'in 'üsüs yupj Dios lal; Dios vele yupj 'üsüs yupj topon mpes. Abraham lal tepyala jin p'iyá jis tepyala yupj. Mpes Abraham yupj jis papay jinwá.

¹² T'üc' way judiopan pülücj topon wa Dios lal. Yupj jis pjoloc' tsjicj way t'asiyú t'ü wa. Abraham jinwá la tjajay wa, mpes jupj yupj jis papay jinwá 'ots'ipj. Abraham yupj jis papay jinwá, yupj Dios lal topon mpes, Abraham jinwá. Jupj tepyona Dios lal, jupj pjoloc' tsjicj way t'asiyú t'yüjü secj p'in.

Dios tjevele Abraham lal jupj 'üsüs la mijis.

¹³ Dios tjevele Abraham lal. Abraham ts'uyupj popa p'iyá püs naya tapatja sin po'o tjevele wa, Abraham po'o tjevele wa. Tjevele nosis ca jis ma'ayas. Niná mwalá nin tjevele, Moisés lal tjevele secj p'in. Mpes Abraham ma pjü la tjiji Moisés tjijyü'tá. Abraham tepyona Dios tjevele jin, mpes Dios tjevele niná jupj lal, tjevele ca ma'ayas nosis. Abraham 'üsüstsja Dios lal jupj tepyona mpes. ¹⁴ Nepénowa nin lajay Moisés tjijyü'ta jin. Yupj japon Dios ca jis ma'ayas nosis yupj jilal. Japon ca nin nsem yupj Moisés tjevele jin la tjajay mpes. Nin tulucj. Dios ma nin ca jis ma'ayas. T'üc' way Dios ca jis ma'ayas gente japon na jupj tjevele jin. Dios tjevele jin ca mpalas. ¹⁵ Pjü gente lovin ma pjü la tjajay Moisés tjijyü'ta jinwá. Mpes yupj ma polel 'üsüs nsem Dios lal Moisés jyü'ta jin lajay mpes. Dios quelel jis capj tyüla yupj malala lajay mpes, yupj ma t'üc' lajay jupj tjijyü'ta jinwá. Nin tulucj jupj ma jis tjijyü'ta jis lal. Ma tjijyü'ta, mpes malala tulucj ma nin la tjajay.

¹⁶ Mpes Dios ca la mijis jupj tjevele jin, gente japon mpes p'in. Nin ca la mijis, jupj jos mpes p'in. Nin ca la mijis jupj pjü way Abraham ts'uyupj popa p'iyá püs naya patja jilal. T'üc' way judiopan Abraham ts'uyupj popa p'iyá püs naya patja yupj. Nin lajay Moisés tepyaca jin. Dios ca la mijis jupj tjevele jin yupj mpes. Mop'in ca nin la mijis niná yupj mpes p'in tulucj. Nin ca la mijis wa Abraham jinwá japon jilal. Cupj pülücj way pyonec wa Dios lal Abraham jinwá, mpes Abraham ts'uyupj popa p'iyá püs naya pyatjaquec jinwá cupj. ¹⁷ Dios Popel vele jin tjevele Dios Abraham lal. Vele: "Püs nt'aya gente pülücj ca mpatjam. 'A mulú, 'a mulú mpatjam p'a nt'a. Pülücj yupj jipj ts'uyupj popa p'iyá püs naya mpatjam jinwá nsem yupj, nin la tjejay napj jipj mpes", Dios Popel nin vele. Dios tjevele gente pülücj Abraham ts'uyupj popa p'iyá püs naya mpatjam jinwá nsem yupj. Mpes t'üc' way tepyala niná. Abraham tepyona Dios lal. Dios 'ücj liji ne teca'liñ patja niswá. Dios jos jin mpalas, t'üc' way nin ca mpalas, pjü way, jupj nin vele mpes p'in. Pjü way nin polel liji.

¹⁸ Abraham seletsja costa way niná mpalas ca Dios tjevele jin. Nawa tepyona Dios lal, seletsja t'üc' way mpalas ca Dios tjevele jin. Mpes gente pülücj Abraham ts'uyupj popa p'iyá püs naya patja jinwá jis tepyala yupj, pülücj yupj nin tepyala p'a nt'a 'a mulú patja mo'ó. T'üc' way Dios tjevele: "Jipj ts'uyupj popa p'iyá püs naya mpatjam, tsjay pülücj nsem yupj". ¹⁹ T'üc' way Abraham co'müysja. Nasa way año cien tyá'atsja jupj. Seletsja pajal co'müysja jupj. Seletsja jupj jüp'üy quelel pé'etsja quinam. Seletsja Sara ma polel myá'natsja tsjiquis quinam. (Sara jupj jats'om waytsja.) Nawa tepyona Dios ca la mijis jupj tjevele jin. ²⁰ Abraham lovin ma tjevele Dios ma ca nin la mijis jupj tjevele jin. Lovin más 'üsüs tepyona Dios lal. Lovin jostsja Dios. Lovin 'üsüs tjevele Dios po'ó. ²¹ Jupj seletsja Dios polel liji jupj tjevele jin. ²² Mpes Abraham 'üsüstsja Dios lal, Dios la tjiji.

²³ Dios Popel vele: "Abraham tepyona Dios lal, mpes 'üsüstsja jupj Dios lal, Dios la tjiji". Dios Popel nin vele Abraham mpes p'in tulucj. ²⁴ Cupj mpes wa vele jupj Popel. Cupj pyonec Dios tjevelá, mpes 'üsüs nsem wa cupj jupj lal, nin ca la mijis jupj. Jesucristo tepe'e na, Dios p'iyá jas tjijyünsa, tüpü'ü jupj niswá. Jesucristo cupj qjuis Jepa Püné. ²⁵ Dios jis tje'yaya tjü'ünan Jesucristo cupj malala la tjijicj mpes. Jupj jostsja cupj 'üsüs nsem jupj lal, mpes jas tjijyünsa Jesucristo, tüpü'ü jupj niswá.

Dios p'iyá nin liji cupj 'üsüs Dios lal.

5 T'üc' way cupj 'üsüs Dios lal; nin qjuis tepyala Dios la tjiji mpes. Cupj tepyonec jupj tjevele jin, mpes nin qjuis tepyala. Nin mpes Dios wüi'i cupj qjuilal. Cupj wi'iquec wa jupj lal. Nin tepyala Jesucristo la tjiji mpes. Jupj cupj qjuis Jepa Püné. ² Jesucristo la tjiji mpes, Dios tsjay 'üsüs la tjiji cupj mpes. Lovin nin liji cupj mpes. Cupj tepyonec, mpes Dios nin liji cupj mpes. Tsjay püné way Dios. Tsjay 'ücj qjuisas cupj; selecj p'a jawas püné wa nsem cupj, Dios ca nin la mijis cupj mpes. ³ 'Ücj qjuisas wa gente malala lajay na cupj qjuilal. Cupj qjuisas Jesucristo, nin mpes nin lajay yupj. Nin tepyala na, qjuisin 'yüsa 'onin ca 'üsüs la mijicj malala pyala na. ⁴ Cupj newa 'üsüs lijicj malala tepyala na, Dios vele cupj 'üsüs. Dios vele cupj 'üsüs, mpes selecj 'üsüs ca qjuis mpalas p'a jawas, Dios tjevele jinwá. ⁵ Selecj 'üsüs ca qjuis mpalas. Mpes t'üc' way nin ca qjuis mpalas. 'Aplijila tulucj ca nsem cupj. Mwi'iquec ca. Nin ca nsem, Dios pajal quelel la qjuisiji mpes. Jupj qjuis tje'yaya jupj Cjües la püt'üs qjuisas mo'ó. Dios pajal quelel la qjuisiji, jupj Cjües nin qjuisin 'yüsa liji.

⁶ Püna malá'latsja cupj. Ma polel lijicjsja cupj p'iyá ca 'üsüs nsem Dios lal. Dios p'in nin la tjiji cupj mpes. Nin jawas jupj jostsja na p'in, jupj jas tje'yama Jesucristo, mpa'is gente malala la tjajay mpes. Nin mpes tepe'e jupj cupj mpes. ⁷ Jesucristo pajal 'üsüs way la tjiji, cupj mpes tepe'e na. ¿Tsjan ca mpalas p'a wa quelel ja'ünan na yom 'üsüs? Pjü ma javelepj: "Tjü'ü'ná napj, po ma tjü'ü'ná jupj". Ca nacj niná yupj quelel ja'ünan, pajal 'üsüs way jupj. Jupj mpes yom pjaní 'ücj mveles ca: "Tjü'ü'ná napj, po ma tjü'ü'ná jupj." Mop'in costa jupj nin mveles; ma quelel pe'e. Ma la pülücj ca nin mpalas. ⁸ Nin mpes Jesucristo la tjiji, 'üsüstsja pajal. Jupj tepe'e cupj mpes. Malala la tjijicjsja; mop'in Dios jas tje'yama jupj la mas cupj mpes. Nin mpes qjuisin 'yüsa Dios pasal quelel la qjuisiji. ⁹ Mpes t'üc' way cupj 'üsüs Dios lal quinam, nin qjuis tepyala Jesucristo tepe'e mpes. Mpes t'üc' way Dios ma ts'i 'inyá cupj qjuis lal, cupj malala la tjijicj mpes. Ma ca qjuis capj ntülüs. 'Ücj quinam Jesucristo mpes. ¹⁰ Cupj Dios enemigopan waytsja yas nam; nin tulucj quinam. Quina cupj jupj jomicapan qjuis tepyala cupj, jupj jatjam tepe'e mpes. T'üc' way ca mpatjaquec Dios lal, jupj jatjam pü'ü mpes. ¹¹ Quina tsjay 'ücj qjuisas Dios lal Jesucristo mpes. Jesucristo cupj qjuis Jepa Püné. Jesucristo mpes, quina cupj Dios jomicapan.

Malala qjuis tepyala Adán mpes; 'üsüs qjuis tepyala Jesucristo mpes.

¹² Yom pjaní la tjiji mpes pjü malala nyuca la tjajay. Adán lotsja jupj. Malala la tjiji, mpes pjü malala lajay. Malala la tjiji, mpes tepe'e. Mpes pjü cya'liñ, pjü malala la tjajay mpes. ¹³ Moisés jis wala tjevele gente jis lal tsjan jostsja Dios yupj ca nin la mijicj. Moisés vele secj p'in, gente malala la tjajaytsja wa. Mop'in Dios ma jólatsja yupj ma lajaytsja Moisés tjijyü'tá; jupj ma tjevele custjay Moisés lal, mpes Moisés ma tjevele custjay Dios jostsja gente ca nin la mijicj. ¹⁴ Newa nintsja; pjü tecya'liñ. Adán popa p'iyá püs naya tapatja pjü tecya'liñ. Moisés tjemya'na nas, nin p'iyatsja. Adán ma la tjiji Dios tjijyü'ta jin. Nepénowa ma la tjajay Adán la tjiji jinwá, mop'in malala la tjajay wa yupj. Mpes niná pjü tecya'liñ.

Adán mwalá tüpü'ü. Püs tepyala na nosis nt'a tjac' Jesucristo. Adán Jesucristo jinwatsja 'ots'ots' way. ¹⁵ Tsjay malala tepyala pjü gente jis lal, Adán malala la tjiji mpes. Yom pjaní waytsja p'in. Locopyaya pajal 'üsüs tepyala wa Jesucristo 'üsüs la tjiji mpes. Yom pjaní waytsja jupj, jupj ne Dios jas tjejamá. Adán malala la tjiji, mpes pjü cya'liñ. Mop'in pajal 'üsüs tepyala quinam. Jesucristo mpes Dios perdonar la siji gente pülücj, yupj malala la tjajay mpes. Dios pajal 'üsüs la tjiji cupj mpes. Nin la tjiji jupj nin jostsja mpes p'in. Ma jaylacj lijicj niná. ¹⁶ Malala tepyala Adán malala la tjiji mpes. P'a casá tepyala Dios jas tjejamá na Jesucristo. Adán malala la tjiji, mpes Dios cus tyüla jupj. Mop'in Dios pajal 'üsüs la tjiji. Gente pülücj malala nyuca la tjajay na, Dios jas tjejamá Jesucristo. Mpes quina pülücj 'üsüs se palá Dios lal, Dios nin la siji Jesucristo mpes. ¹⁷ Pjü cya'liñ, yom pjaní malala la tjiji mpes. Mop'in pajal 'üsüs se palá gente jilal p'a yom mpes. Pjaní jupj, Jesucristo ni. Jisas na Jesucristo pajal 'üsüs la tjiji yupj mpes, Dios pajal 'üsüs liji yupj mpes. Jupj nin liji yupj 'üsüs se palá jupj lal. Nin liji jupj, jaylacj tulucj. Lovin ca mpatjam Dios lal. Nin pyala Jesucristo mpes.

¹⁸ Yom pjaní malala la tjiji, mpes pjü gente malálsatsja Dios lal, nin jis tepyala. Yom p'a wa pajal 'üsüs la tjiji. Jupj la tjiji mpes, Dios vele pülücj jilal malala tulucj yupj. Jupj la siji yupj mpatjam. ¹⁹ Yom pjaní ma la tjiji Dios tjevele jin. Jupj la tjiji mpes, pjü malala la tjajay wa. Mop'in yom p'a wa la tjiji Dios jostsja jin; Jesucristo po'o velé. Jupj la tjiji mpes pülücj 'üsüs nsem Dios lal; Dios ca nin lis mijis mpes ca nin jis mpalas.

²⁰ Moisés tepyaca tsjan niná Dios jostsja gente ca nin la mijicj. Dios jostsja Moisés niná nin pyaca, mpes gente ca sin mü'üsüs tsjay malala nyuca la tjajay yupj. T'üc' way qjuisin tji'yüsa tsjay malala nyuca la tjijicj cupj. Qjuisin tji'yüsa na, qjuisin tji'yüsa wa Dios más 'üsüs quelel la tjiji cupj mpes. ²¹ Gente malala nyuca lajay, ne cya'liñ. Mop'in 'üsüs qjuis tepyala wa. Quina Dios 'üsüs liji cupj mpes. Nin mpes jupj nin liji cupj 'üsüs qjuesé palá jupj lal. Nin mpes lovin ca mpatjaquec Dios lal. Nin qjuesé palá Jesucristo mpes, jupj ne cupj qjuis Jepa Püné.

Jesucristo mpes quina ma malala quelel lijicj.

6 Ca nacj nepénowa ca mvelecj: "Más 'ücj malala lijicj, mpes Dios más 'üsüs ca la mijis cupj mpes".

² Malala nin javelepj. ¡Ma nin la mijicj ca cupj! Cupj tecya'lequec jinwá Jesucristo lal. Mpes quina ma malala quelel lijicj. Más 'ücj lovin ma malala lijicj cupj. ³ Nun solejé bautizar la qjuis tjajay. Mpes cupj Jesucristo juts'a'á qjuis tepyala. Bautizar la qjuis tjajay na, tecya'lequec jinwá Jesucristo lal. ⁴ Bautizar la qjuis tjajay na, tecya'lequec jinwá Jesucristo lal, cupj mpes toc jinwatsja Jesucristo mpes toc jinwá. Cupj qjuis Papay Dios jas tjijyünsa Jesucristo, tüpü'ü niswá. Tsjay 'üsüs la tjiji Dios. Bautizar la qjuis tepyala na, nin la tjiji wa cupj qjuilal. Qjuisin tjijyünsa jinwá cupj. Mpes quina ca la mijicj Dios jos jin.

⁵ T'üc' way cupj Jesucristo juts'a'á; tecya'lequec jinwá qjuis tepyala Jesucristo lal, mpes nin qjuis tepyala cupj. Dios jas tjijyünsa Jesucristo, tüpü'ü jupj niswá. Mpes t'üc' wa ca qjuisin müjünsüs wa. ⁶ Selecj cupj tecya'lequec jinwá Jesucristo lal. Mpes quina ma lijicj püna la tjijicj jin. Dios la qjuisiji ma quelel lijicj püna la tjijicj jin. Mpes ma nin lijicj. Püna malala quelel lijicjsja la p'in. Nin tulucj quinam. ⁷ Nun popa pjaní tepe'e na, ma malala quelel liji jupj quinam. ⁸ T'üc' way tecya'lequec jinwá Jesucristo lal. Mpes pyonec j mpatjaquec jupj lal. ⁹ Pyonec Dios jas tjijyünsa Jesucristo, tüpü'ü niswá. Lovin ma mpa'is ca niswá. Ma polel pe'e quinam. ¹⁰ La pjaní tepe'e Jesucristo. Tepe'e cupj malala la tjijicj mpes. Ma mpa'is ca niswá. Quina nyucunú jupj. Dios jos p'in jin liji. ¹¹ Nin p'iyá, najas nujola nsem nun nasa taca'liqué jinwá quinam, mpes ma malala la müjí niswá. Niswá nyucunucj jinwá qjuis tepyala, Dios jos jin qjuis la jay. Nin qjuis tepyala quinam Jesucristo la tjiji mpes.

¹² T'üc' way ma taca'liqué custjay. Newa nin, ma ca malala nyuca la müjí quinam. Nun quelel malala lojí na, Dios jos ma nin lojí. Mpes ma nin la müjí quinam. ¹³ Po ma malala la müjí. Po ma malala la müjí nun jis mas mpes, ma wa malala la müjí nun jis tsjam mpes, ma wa malala la müjí nun jis p'üy mpes. Dios jos jin la müjí la p'in. Nun taca'liqué jinwá. Quina Dios la nutjiji nun niswa potjaqué jinwá. Mpes 'üsüs la müjí nun jis mas mpes. Nun jis tsjam mpes wa 'üsüs la müjí. Nun jis p'üy mpes wa 'üsüs la müjí. Nin jos Dios. ¹⁴ Quina ma lovin malala nyuca la müjí. Yas nam nun quelel la tjüjí Moisés tjijyü'tá Dios mpes. Mop'in nusapj quelel lojitsja niná. Nusapj ma polel lojitsja. Mpes lovin malala nyuca la tjüjitsja. Quina Dios nucopj p'ya'sa, mpes nin polel lojí jupj jos jin.

Quina 'üsüs p'in quelel lijicj.

¹⁵ Ca nacj p'a mvelecj ca: "Dios pajal 'üsüs la qjuis tjiji. Quina 'ücj ma lijicj Moisés tepyaca jin. Mpes 'ücj malala nyuca lijicj." Malala nin javelepj. ¹⁶ Nun solejé gente quelel lajay, lovin nin lajay. Ma polel lajay p'a casá. Nepénowa malala quelel lajay, mpes lovin nin lajay.

Yupj ca nca'liñ, ca mal 'awa püné nt'a. Nepénowa quelel lajay Dios jos jin, lovin nin lajay. Yupj ca 'üsüs nsem Dios lal. ¹⁷ Püna malala la tjújí nun. Lovin nin quelel malala lojitsja. Nin tulucj quinam. Napj wüi'is Dios lal, t'üc' way nusin tji'yüsa quinam. Quina lovin po quelel lojí nusin tji'yüsa jin. ¹⁸ Ma quelel malala nyuca lojí quinam. Quelel lojí quinam 'üsüs p'in Dios jos jin. ¹⁹ Napj ne nin velé, 'ücj nusin lo 'üsüs nun. Püna p'in nun jis mas mpes lovin malala la tjújí. Püna p'in nun jis tsjam mpes lovin malala la tjújí. Püna p'in nun jis p'üy mpes lovin malala la tjújí. Nun quelel lojitsja malala la p'in. Quina nun jis mas mpes lovin 'üsüs la müjí Dios jos jin. Quina nun jis tsjam mpes lovin 'üsüs la müjí Dios jos jin. Quina nin jis p'üy mpes lovin 'üsüs la müjí Dios jos jin. Nin lojí na, nun Dios juts'a'á nu pyala.

²⁰ Lovin malala la tjújitsja na, ma 'üsüs lojitsja Dios jos jin. ²¹ T'üc' way 'üsüs tulucj nu tepyala nin la tjújí mpes. Quina nu myayca malala la tjújí mpes. Gente nin p'iyá lajay na, nca'liñ ca, ca mal 'awa püné nt'a. ²² Quina ma quelel malala lojí nswá. Quina lovin quelel lojí Dios jos jin. Mpes 'üsüs nu pyala quinam. Nin lojí Dios jos jin. Mpes lovin ca mpatjaqué jupj lal. ²³ Gente malala lajay na, malala se palá. Ca nca'liñ, ma ca mpatjam Dios lal. Gente lovin polel mpatjam Dios lal, jupj liji mpes. Ma jaylacj lajay niná. Jupj nin liji yupj mpes, yupj jisas na Jesucristo. Jupj cupj qjuis Jepa Püné.

Cupj tecya'lequecjinwá quinam, ma ca malala la mijicj.

7 Jepapan jajütütj na, gente nin lajay yupj jajütütj. Ma nin lajay, 'ücj jis capj jatül jepapan. Natjampan, nun solejé tsjan tjüjütütj jepapan. Nun solejé yom pü'ü na p'in, más 'ücj nin liji jepapan tjüjütütj jin. Tepe'e na p'in, 'ücj ma nin liji yupj tjüjütütj jinwá. ² Nin mpes quepj ma polel jama p'a yom lal, jupj voyum pü'ü na p'in. Jepapan tjüjütütj ma ca nin la mijis. Voyum tepe'e na p'in, 'ücj quepj ma liji yupj tjüjütütj jinwá. 'Ücj jama. ³ Ca nacj quepj niná quelel jama p'a yom nt'a. Ma tepe'e custjay voyum. Jupj jama jupj voyum newa pü'ü na p'in, malala nin. La p'a ca mvelecj voyum tulucj lal wine jupj. P'a casá ca nsem jupj voyum tepe'e na. Jupj tepe'e na, 'ücj jama p'a yom nt'a. Jepapan ma tjüjütütj ma polel jama quinam. Jupj p'a yom nt'a jama na, ma malala liji jama mpes.

⁴ Natjampan, nin p'iyá nun jilal. Nun Jesucristo mpes toponé na, taca'liquecjinwá nu tepyala Jesucristo lal. Püna Moisés tjijyü'tá, nun jis vayum jinwatsja. Nin tulucj quinam. Nun taca'liquecjinwá quinam, mpes 'ücj wa la p'a juts'a'á nsem nun. T'üc' way quina nun Jesucristo juts'a'á. Dios jas tjijyünsa Jesucristo, tüpü'ü nswá. Quina 'ücj polel 'üsüs lijicj Dios mpes. ⁵ Yas nam ma qjuisastsja Jesucristo. Cupj qjuisastsja p'in nin la tjijicj. Pajal malala la tjijicj. Moisés tepyaca mpes, qjuisin tji'yüsa Dios jostsja ma nin lijicj. Nina qjuisin tji'yüsa mpes, cupj sin nin quelel la tjijicjsja Dios ma jostsja jin. Cupj sin nin quelel la tjijicjsja. Nin mpes léquetsja 'awa püné nt'a. ⁶ Quina tecya'lequecjinwá qjuis tepyala, mpes 'ücj ma lijicj pjü way Moisés tepyaca jin. Dios nin

la tjijicj cupj mpes. Yas nam quelel lijicjsja Moisés tjevele jin. Quina nin lijicj Dios jos jin cupj nin qjuis mpes; Dios Cjües nin la qjuisiji.

Moisés tjijyü'ta mpes, qjuisin 'yüsa malala lijicj.

⁷ Nepénowa javelepj ca nacj: "Moisés tepyaca mpes malala". Nin tulucj. Moisés tepyaca mpes napj nin tji'yüsa malala lejay napj. Moisés tepyaca: "Ma jyas nsem la p'a jatatj". Mpes napj nin tji'yüsa malala nin, najas na la p'a jatatj. ⁸ Niná nin tji'yüsa na, po najastsja la p'a jatatj. Malala napj, mpes nin tepyala. Moisés tepyaca ma qjuisin tji'yüsa na, ma selectsjas malala la tjijicjsja. ⁹ Napj tsjicjsja na ma seletsja pjü way Moisés tepyaca mpes. Mpes ma seletsja malala la tjejaytsja. P'a jawas nin tji'yüsa Moisés tepyaca Dios mpes. Napj jus nleytsja malala p'in quelel lejaytsja napj. Jus nleytsja lovin más malala quelel lejaytsja napj. Napj ntipü'í jinwatsja. ¹⁰ T'üc' way Moisés tepyaca tsjan niná Dios jostsja cupj ca nin la mijicj. Gente nin lajay na pjü way jupj tepyaca jin, lovin ca mpatjam yupj. Mop'in napj ma polel la tjejay niná. Mpes ntipü'í jinwá. ¹¹ Napj nólatsja 'üsüs nin la tjejaytsja Moisés tepyacá. Mop'in ma nin la tjejaytsja. Napj la tsyawil jinwá la tjejay napj p'iyá lal. T'üc' way ma nin la tjejaytsja Moisés tepyacá. Niná jus nleytsja na, ntipü'í jinwá ntepalá napj malala la tjejay mpes. ¹² Nin mpes nin velé Moisés tepyaca Dios jostsja jin. Dios tjijyü'ta tsjan niná jupj jostsja gente la mijicj, nin tepyaca Moisés. Niná tepyaca po t'üc' way. Nin tepyaca 'üsüs.

¹³ Pasal 'üsüs way Moisés tepyacá. Ntipü'í jinwá ntepalá ma nin la tjejay mpes; Moisés tepyaca mpes nin tepyala tulucj. Malala napj, mpes ntipü'í jinwá ntepalá. Nin tji'yüsa Moisés tepyaca mpes. Nin tji'yüsa mpes, lovin más malala quelel la tjejaytsja napj. Mpes ntipü'í jinwá ntepalá. Napj p'iyá malala mpes nin. Nin tji'yüsa pajal malala napj, Moisés tepyaca mpes. Nin tji'yüsa pajal malala la tjejay napj, Moisés tepyaca mpes.

¹⁴ Selecj Moisés tepyaca Dios tjevele jin. Jupj tepyaca 'üsüs; napj ne malala. Yom p'in napj. Malala lejay. Napj lejay napj najas p'in. Malala lejay p'in. ¹⁵ Napj ma selé 'onin ne nin lejay napj lejay jin. 'Üsüs quelel lejay mop'in ma nin lejay. Ma malala quelel lejay, mop'in nin lejay. ¹⁶ T'üc' way napj nin lejay napj p'iyá ma najas napj nin lejay. Mpes napj velé wa 'üsüs way Moisés tepyacá. Moisés tepyaca tsjan niná Dios jos cupj lijicj. Napj quelel lejay Dios jyü'ta jin. ¹⁷ Newa malala lejay. Nin lejay napj najas mpes tulucj. Malala napj, mpes nin lejay. ¹⁸ Napj lejay na napj najas jinwá, selé 'üsüs way tulucj napj. Nin selé 'üsüs tulucj nin lejay, mpes selé 'üsüs tulucj napj. 'Üsüs quelel lejay; mop'in ma polel 'üsüs lejay napj. ¹⁹ 'Üsüs quelel lejay mop'in ma lejay niná. Ma malala quelel lejay; newa nin lejay. ²⁰ T'üc' way napj lejay ma quelel lejay jin. Jupj sin nin lejay niná; ma najas. Malala napj, mpes nin lejay niná.

²¹ 'Üsüs quelel lejay na, malala lejay; malala napj, ne nin. Nin tji'yüsa lovin nin pyala. ²² T'üc' way po 'ücj najas Moisés tepyaca mpes. Tepyaca Dios tjevelá.

²³ Mop'in ma lejaj jupj jos jin. Nin tji'yüsa p'a casá ne palá lovin. Po ma najas niná ne palá. Malala napj, mpes lovin malala lejaj; nin ne palá. P'a casá ma polel lejaj. ²⁴ Mpes pasal 'aplijila napj. Malala napj, mpes t'üc' way ni pü'í. Newa pajal 'üsüs ne palá; napj selé la p'a polel ncapj p'ya'sa. ²⁵ Napj wü'i's Dios lal Jesucristo 'ücj ncapj p'ya'sa. Jupj cupj qjuis Jepa Püné.

Niswa quelel velé napj lovin quelel lejaj Dios tjevele jin; mop'in nenéyawa lejaj napj najas p'in. Napj nin lejaj na, malala nyuca lejaj.

Dios Cjües qjuis capj p'ya'sa 'ücj la mijicj Dios jos jin.

8 Quina se coñcocj Jesucristo. Mpes Dios ma qjuis capj ntülüs. T'üc' way malala cupj. Püna la tjijicj cupj qjuisastsja jin. Nin tulucj quinam. Dios Cjües qjuis capj p'ya'sa Dios jos jin la mijicj. ² T'üc' way malala napj. Yas nam lovin malala la tjejaytsja napj. Jumtsja 'awa püné nt'a. Quina napj se coñ Jesucristo, mpes quina ma ne'aj jum 'awa püné nt'a. Lovin mpü'üs ca Dios lal. Jupj Cjües nin p'iyá liji pjü way Jesucristo sa coñ jilal. ³ Pjü gente ma polel lajaytsja pjü Moisés tepyacá. Mpes pjü gente ma 'üsüs jis tepyala, nin la tjajay na Moisés tepyaca jin; yupj ma la tjajay pjü way jupj tepyacá. Dios la tjiji mpes cupj 'üsüs qjuis tepyala Dios lal. Jas tjejyama Jatjam nosis nt'a, ne yom tepyala jupj. Jupj Jatjam jas tji'yúsatsja tsjan yólatsja gentá. Jas tji'yúsatsja 'onin ne nin malala lajay. Dios jas tjejyama Jatjam la mas malala la tjijicj mpes. Jupj la tjiji mpes, quina polel lijicj jupj jos jin. Malala cupj, mop'in ma lijicj cupj qjuisas jin quinam. Cupj polel lijicj Dios jos jin. ⁴ Dios jostsja t'üc' way nin lijicj Moisés lal tjevele jin, mpes nin la tjiji jupj. Jupj tjevele pajal 'üsüs. Jupj Cjües qjuis capj p'ya'sa ne nin lijicj jupj tjevele jin. Quina ma lijicj cupj p'iyá qjuisas jin.

⁵ Pülücj nin lajay yupj jisas jin. Yupj sin nin quelel lajay niná yupj jisas mpes. Mop'in nepénowa Dios Cjües jos jin lajay. Jupj jis capj p'ya'sa. Yupj quelel lajay Dios Cjües jos jin la p'in. ⁶ Pajal pülücj nin quelel lajay yupj jisas p'in. Nin lajay ca mal 'awa püné nt'a. La p'a wa quelel lajay Dios Cjües jos jin. Yupj ca mpatjam Dios lal. Ma ca yola nsem pjü mpes. ⁷ T'üc' way nepénowa quelel lajay yupj jisas p'in. Po ma quelel lajay Dios tjevele jin. Ma lajay Dios tjevele jin. Ma polel nin lajay. ⁸ Yupj nin lajay yupj jisas p'in, mpes Dios ma wü'i' yupj lajay mpes.

⁹ Nun ma lojí nujisas jin; t'üc' way Dios Cjües pü'ü nujisas mo'ó, mpes nun ma lojí nun jisas jin. Dios Cjües jos jin quelel lojí. Dios Cjües ma jisas mo'ó já'asa, yupj Jesucristo juts'a'á tulucj. ¹⁰ Nun ne jupj juts'a'á. Jesucristo pü'ü nujisas mo'ó. Nun 'üsüs Dios lal, Dios la nutjiji, mpes 'ücj jatja nun jis qjues. Nup'üy nca'liñ p'in, malala la tjüj'í mpes. ¹¹ Taca'liqué na, nusin mäjünsü, niswa mpatjaqué Dios Cjües mpes. Dios Cjües pü'ü nujisas mo'ó. Jesucristo tepe'e na, Dios jas tjijyünsa, tüpü'ü niswá. Nin p'iyá ca nsem nun jis lal, Dios Cjües nujisas mo'ó pü'ü mpes.

¹² Mpes más 'ücj nin lijicj Dios Cjües jos jin. 'Ücj ma lijicj cupj qjuisas jin. ¹³ Ca nacj nun lovin quelel lojí nun

nujisas jin la p'in. Mpes nca'liqué ca, nlawú ca 'awa püné nt'a. Nun ma nin lojí ca nacj. Nun ma quelel malala lojí niswá nujisas jin. Dios Cjües nucopj p'ya'sa, ma quelel malala lojí. Mpes ca mpatjaqué Dios lal.

¹⁴ Gente lajay na Dios Cjües jos jin, t'üc' way Dios ts'uyupj yupj.

¹⁵ Yas nam locj jeyatsja nun. Lovin locj jeyatsja nun. Nin tulucj quinam. Quina ma locj jeyá. Dios Cjües la nutjiji nun Dios ts'uyupj nu tepyala. Mpes 'ücj velecj Dios lal: "Jipj cupj qjuis Papay"; nin polel velecj Dios Cjües nin liji mpes cupj qjuilal. ¹⁶ Dios Cjües lovin qjuis wala vele t'üc' way Dios ts'uyupj cupj. ¹⁷ T'üc' way Dios ts'uyupj cupj. Dios 'üsüs liji jupj ts'uyupj pjü way mpes. Nin p'iyá 'üsüs la mijis wa cupj mpes, cupj jupj ts'uyupj mpes. Nin p'iyá ca 'üsüs la qjuis mijis, Jesucristo lal 'üsüs la tjiji jinwá. Quina gente malala lajay cupj qjuilal, Jesucristo lal la tjajay jinwá. Dios la tjiji Jesucristo pajal püné tepyala; nin p'iyá más püné nsem cupj jupj mpes.

Dios ca 'üsüs la mijis cupj mpes.

¹⁸ T'üc' way p'a jawas Dios ca 'üsüs la mijis cupj mpes, jupj püné mpes. Po ma nola malala qjuesé palá quinam. Ma nola gente malala nyuca lajay quinam cupj qjuilal. Qjuisas Jesucristo, mpes ma nola. ¹⁹ Dios pjü la tjiji. Pjü animal la tjiji. Yo pjü la tjiji. 'Amá pjü la tji-ji wa. Pjü po jisas leñ way ca 'üsüs la mijis Dios jupj ts'uyupj mpes. Ca pjü jus nlayecj yupj ne Dios ts'uyupj. ²⁰ Pjü la tjiji Dios. Malala jis tepyala pjü jilal. Nin tepyala yupj jisastsja mpes tulucj. Dios tjevele ca nin mpalas, mpes nin tepyala quinam. P'a jawas 'üsüs ca jis mpalas niswá. ²¹ Dios la tjiji pjü cya'liñ, pjü mojo. Malala se palá pjü jilal. P'a jawas ma nin mpalas ca. Dios ca 'üsüs la mijis pjü way jupj ts'uyupj jilal. Nin jawas p'iyá, 'üsüs ca jis mpalas Dios la tjiji jilal. Ma ca nca'liñ niswá, ma ca majam quinam. Ma malala jis mpalas niswá.

²² Dios la tjiji pjü; selecj pjü jisas ma malala jis mpalas niswá. Pjü pajal vyaja javelepj jinwá quinam, way tsjicj quelel mya'na jinwá. Püna mpes nintsja; newa nin.

²³ Nin wa cupj qjuilal. Dios qjuis tje'yaya jupj Cjües. Pü'ü qjuisas mo'ó. Ninana mwalá way Dios qjuesé 'aya. Vyaja velecj wa cupj; po qjuisas leñ way Dios mveles cupj jupj ts'uyupj. Qjuisas leñ way qjuisin mäjünsüs, qjuisí manú qjuis la püt'üs jupj lal. ²⁴ T'üc' way p'a jawas ca mpatjaquecj Dios lal. Ma nin tepyala custjay, nin p'in selecj ca nin mpalas. Ma nin tepyala custjay, mpes li nucucj. Nin tepyala na, ma ca la nucucj. ²⁵ Ma nin tepyala custjay, mpes li nucucj. Po qjuisas ca nin mpalas. Newa li nucucj; newa 'üsüs lijicj Dios jos jin.

²⁶ Nenéyawa ma polel 'üsüs lijicj Dios jos jin. Mpes Dios Cjües qjuis capj p'ya'sa. Dios lal velecj na, ma selecj tsjan cüvelem cupj. Mpes Dios Cjües vele Dios lal cupj mpes. Pajal 'üsüs vele Dios lal. Cupj ma polel velecj jupj vele jin. ²⁷ Dios selé cupj qjuiyola jin. Jupj selé niná jupj Cjües nin jos mpes. Jupj Cjües nin vele jupj lal jupj ts'uyupj mpes. Jupj vele Dios jos jin jupj gente mpes. ²⁸ Pülücj quelel lajay Dios. Dios lis t'ya yupj. Jis capj tjep'ya'sa jis la pon jupj lal. Jupj jostsja ca nin nsem. Mop'in malala se palá yupj nenéyawa. Nin

se palá na, selecj Dios pajal jis capj p'ya'sa; nin mpes 'üsüs se palá yupj, niná malala jis tepyala mpes. ²⁹ Dios lovin seletsja pjacj ca jisas nsem Jesucristo. Nosis cjuwatsja na, jupj nin tjevele yupj jupj Jatjam jinwá nsem. Mpes Jesucristo jüpülücpan jis tepyala yupj. Jesucristo Dios Jatjam mwalá way jupj, más püné way jupj, mop'in gente pülücj Dios ts'uyupj jis tepyala wa yupj. Nin jostsja Dios. ³⁰ Dios tjevele jupj Jatjam jinwá nsem yupj. Mpes Dios lis t'ya. Mpes yupj 'üsüs quinam jupj lal, nin la tjiji. Noypan yupj quinam, nin lis tjiji.

Jesucristo mpes selecj Dios pajal quelel la qjuisiji.

³¹ Niná mpes p'a wa polel velé napj. Dios qjuis capj p'ya'sa, mpes pjü ma malala polel lajay cupj qjuilal. ³² Dios jas tjejyama jupj Jatjam nosis nt'a la mas cupj mpes. Ma tjevele po ma jutja. T'üc' way jas tjejyama. Nin la tjiji mpes t'üc' way pjü way ca qjuis ma'ayas. ³³ Dios la qjuis t'ya. Dios p'iyá tjevele cupj 'üsüs quinam; nin mpes pjü ma polel jat' javelepj Dios lal cupj po'ó. ³⁴ Pjü ma polel javelepj Dios lal malala cupj. Jesucristo ma nin vele jupj. Jesucristo tepe'e malala nyuca la tjijicj mpes. Jupj jas tjijyünsa la püt'üs niswá. Jupj pajal püné, mpes jupj Popay Dios li'inyampe já'asa. Jupj vele Dios lal cupj mpes. ³⁵ Jesucristo quelel la qjuisiji. Pjü ma polel lajay ne Jesucristo ma quelel la qjuisiji. Lovin ca quelel la qjuis mijis. Ca nacj malala ca qjuis mpalas. Ca nacj pasal ca mvajas cupj qjuilal, ca pasal qjuiyola nsem. Ca nacj gente ca malala la qjuis mijicj, Jesucristo qjuisas mpes. Ca nacj pasal vecj nca'lequec. Ca nacj pülül pjaní p'in nsem, pülücj cjuwá. Ca nacj p'a ca quelel qjuis mü'ü'has cupj. Ca nacj yupj ca nin la mijicj, nca'lequec. Mop'in Jesucristo ca quelel la qjuis mijis lovin. ³⁶ Dios Popel vele: "Jipj mpes, pjü jyawca la p'a wa quelel qjuisé ja'ünan cupj. Malala la qjuisejay.

Gente oveja sa 'ünan jinwá quelel lajay cupj qjuilal. Jisas nca'lequec", Dios Popel nin vele. ³⁷ T'üc' way pasal malala qjuisé palá; mop'in pajal 'üsüs qjuisé palá Jesucristo mpes. Más 'üsüs se coñcocj jupj quinam, malala tepyala mpes. Po qjuisas Jesucristo, jupj qjuis capj p'ya'sa mpes. Pasal quelel la qjuisiji.

³⁸ Jesucristo cupj qjuis Jepa Püné. Jupj mpes selecj Dios quelel la qjuisiji. Cya'lequec na nin p'iyá. Pyatjaquec na nin p'iyá. Malala qjuis tepyala na nin p'iyá. P'a jawas ca nin p'iyá nsem. Newa Dios ca quelel la qjuis mijis. Angelpa ma polel lajay ne Dios ma quelel la qjuisiji. La p'a wa jay la p'a'á nt'a, nin p'iyá. Jepapan yupj, 'ücj jis la jütütj la p'a; newa nin. Jepa malalapan ma polel lajay ne Dios ma quelel la qjuisiji. Jay la p'a'á po'o patja nin p'iyá, 'amá 'alá patja nin p'iyá; ma polel lajay ne Dios ma quelel la qjuisiji. Pjü way Dios la tjiji popé, cjuwá tsjan ca nin la cüjay ne Dios ma quelel la qjuisiji. Dios lovin ca quelel la qjuis mijis.

Dios jostsja judiopan mponec jupj lal.

⁹ Napj se coñ Jesucristo, mpes ca nun jis wala mvelé tsjan t'üc' way. Ma ca la ntsawil napj. Napj selé t'üc' way ca nun jis wala mvelé. Dios Cjües najas mo'o pü'ü, jupj nawala vele t'üc' way velé napj. ² Nun jis wala velé napj pajal 'aplijila. Napj pasal nola lovin la p'a wa judiopan mpes. Napj yupj sin popa. ³ Napj 'üsüs Dios lal; Jesucristo juts'a'á napj. Mop'in la p'a wa judiopan malala Dios lal; Jesucristo juts'a'á tulucj yupj. Napj quelel jis capj p'yacj. Más 'ücj napj lal Dios ncapj ntülüs, Dios ma jis capj ntülüs yupj. Más 'ücj napj lal napj Jesucristo juts'a'á tulucj, yupj Jesucristo juts'a'á nsem. Ma polel nin lejay napj yupj mpes. ⁴ Judiopan yupj. Püna yupj Dios ts'uyuptsja, Dios lis tjiji. Yupj nt'a tjac' na, pasal tjejyawca jupj mpes, tjunuc yupj. Jis wala tjevele tsjan la mijis gente jis lal. Wola tjevele Moisés lal tsjan jostsja gente la mijicj. Jas tjejyama Moisés nin la veles yupj jis lal. Jis wala tjevele tsjan la mijicj Dios wo nt'a. Jis wala tjevele p'a jawas Yom pjaní ncuwim jis capj la p'acj. ⁵ Püna judío noypan tapatja. Judiopan quina patja yupj sin popa p'iyá püs naya patja. Cristo yupj sin pópatsja wa püs naya tüpü'ü. Yom tepyala jupj. Más 'ücj pjü gente lovin 'üsüs javelepj Dios po'ó. Jupj jyü'ta jun ta'á. Amén.

⁶ T'üc' way Dios tjevele tsjan la mijis judiopan mpes. Dios ma la tsyawilí. La tjiji jupj tjevele jin. Judiopan pülücj Dios juts'a'á tulucj la p'in. ⁷ Abraham ts'uyupj popa p'iyá püs naya tapatja pülücj waytsja yupj. Mop'in yupj nepenowá Abraham jinwá tulucj. Dios sa coñ tulucj yupj. Nin mpes Dios tjevele Abraham lal: "Napj le t'a jetjam Isaac ts'uyupj sin popa p'in; yupj jipj ts'uyupj sin popa nsem napj lal". ⁸ Mpes qjuisin 'yüsa Abraham ts'uyupj sin popa pülücj Dios ts'uyupj tulucj. Abraham popa pjaní tepyala Dios tjevele mpes p'in. Niná Abraham popa Dios lal. Jupj ts'uyupj sin popa Abraham sin popa Dios lal, mpes 'üsüs se palá yupj. ⁹ Niná Dios tjevele Abraham lal. Tjevele: "Año pjaní tepyala na, ca ncuwis. Jipj jets'om, Sara, ma'nus ca yom tsjicj", Dios nin tjevele Abraham lal.

¹⁰ Abraham jatjam Isaac lotsja. Jupj püna tüpü'ü, cupj jupj popa p'iyá püs naya pyatjaquec. Abraham jatjam pjaní la t'ya Dios. Jupj ne Isaac. Isaac jats'om Rebeca lotsja. Tsjictjacj mat'e tjemya'na. ¹¹ Dios pjaní p'in la t'ya. Jupj jostsja jin, nin la t'ya. Tjevele Rebeca lal: "Jetjam mwalá tsji' la mijis jetjam pjyapja mpes". Dios jostsja ca nin mpalas jupj jostsja jin, mpes nin tjevele jupj lal. Dios nin tjevele sejamay way tsjictjacj já'asatsja na p'in. Tsjictjacj malala la tjajay tulucj, 'üsüs la tjajay tulucj custjay. Dios pjaní la t'ya, tsjicj niná la tjiji mpes tulucj. Pjaní la t'ya jupj jostsja mpes p'in. ¹³ Dios Popel vele: "Napj quelel la tjajay Jacob. Esaú po ma najastsja."

¹⁴ Nepénowa ca mvelecj ca nacj: "Dios pjaní la t'ya jupj jostsja mpes p'in; la p'a ma la t'ya. Malala la tjiji Dios." Nin javelepj malala. ¹⁵ Dios tjevele Moisés lal: "Nepénowa napj ca quelel jis capj mp'acj. Mpes napj ca jis capj mp'acj yupj. Nepénowa jilal napj 'üsüs quelel le-

jay. Mpes ca 'üsüs la mejay yupj jilal", Dios nin tjevele Moisés lal. ¹⁶ Mpes qjuisin 'yüsa Dios lis t'ya gente yupj jisas mpes tulucj. Lis t'ya yupj lajay mpes tulucj. Lis t'ya yupj p'iyá quelel jis capj mp'a'sas mpes. ¹⁷ Dios Popel vele Dios tjevelá egiptopan jis jepa lal. Tjevele: "Gente ca jus nlayecj pajal püné way napj. Niná jus nlayecj ca, napj ca la mya jay mpes. Jun ta'á gente ca sin mü'üsüs napj nin po'ó. Nin ca sin mü'üsüs napj ca la mya jay mpes. Nin mpes nin la tjejay jipj jepa tepyala", Dios nin tjevele jupj lal. ¹⁸ Mpes qjuisin 'yüsa Dios quelel jis capj p'ya'sa nepenowá. Yupj jis capj p'ya'sa. La p'a gente nin quelel lajay yupj jisas jin la p'in, egiptopan jis jepa jinwá. Mpes Dios ma quelel jis capj p'ya'sa. Lovin nin lajay yupj jisas jin. Ma lajay Dios jos jin.

¹⁹ Ca nacj nun popa pjaní napj lal mveles: "Dios ma jis capj p'ya'sa nepenowá. Mpes malala Dios nin vele malala la tjajay yupj. Yupj nin lajay jupj jostsja mpes p'in. P'a casá ma polel lajay." ²⁰ P'a casá nola napj. Napj ca mvelé jupj lal tsjicj way jupj, malala Dios lal tjevele niná. Dios la tjiji jupj, mpes malala jupj vele Dios lal niná. Yom tsjo'oy liji na, 'amá ma jyü'ta yom lal. Ma vele 'onin ne nin la ntjejay. ²¹ Tsjo'oy ts'yawa jupj jos jin liji 'amá lal. 'Amá pjaní way popa tsjo'oy nepénowa ts'yawa. Nepénowa c'a tulucj liji. 'Ücj 'ots'ots' way la jon. Malala jupj, pjaní p'in jaylaj. Nepénowa c'a way liji, 'üsüs yustapj, pülücj jaylaj.

²² Nin p'iyá Dios lal. Jupj pjü gente la tjiji. 'Ücj liji jupj jos jin yupj jis lal. Yupj nepenowá malala lajay lovin. Püna Dios tjevele ca pjü malala jis mpalas yupj. Dios quelel jis capj tyüla malala lajay, ne nin ca la mijis. Nin mpes ca gente nucucj jupj po ma jos yupj malala lajay, ca nucucj wa pajal püné way jupj. Mop'in nin, ma nin liji custjay. Jupj li nucú, jupj quelel 'üsüs liji mpes.

²³ Gente p'a wa quelel lajay Dios jos jin. Dios jis capj p'ya'sa. Jos jus nlay pajal 'üsüs way jupj, püné way wa. Püna nosis cjuwatsja na, jupj tjevele 'üsüs ca la mijis yupj mpes. ²⁴ Nin mpes Dios qjuis capj p'ya'sa. La qjuis t'ya. Cupj nepénowa judiopan. Nepénowa judiopan tulucj. ²⁵ Oseas tepyaca Dios tjevele jin. Niná Dios Popel. Tepyaca:

"Nepénowa jätjatsja,
yupj napj nats'a'á tulucjsja.
Quina napj ca mvelé yupj napj nats'a'á.
Nepénowa jätjatsja,
ma quelel lis tjejay napj.
Quina napj ca mvelé napj quelel la sejay.'

²⁶ Yupj tjatja nt'a, jupj jis wala tjevele:
'Nun napj negente tulucj'.
Ne'aj p'iyá, ca mveles nun Dios jatjampan.
Jupj ne pü'ü lovin."

Oseas nin tepyaca.

²⁷ Isaías tepyaca judiopan sin po'ó. Tepyaca:
"Israel püna tüpü'ü.

Judiopan jupj ts'uyupj popa p'iyá püs naya tapatja.
Pasal pülücj yupj. Sus pe tsjictjacj pasal pülücj 'üsü la nt'a.

Nin p'iyá judiopan pasal pülücj lyawuñ.
Mop'in nepénowa p'in Dios ca jis capj mp'a'sas.

²⁸ Qjuis Jepa Dios tjevele jupj ca jis capj ntülüs nosis casá patjá.

Mpes t'üc' way ca nin la mijis jupj tjevele jinwá. Pasal leñ way ca nin la mijis."

Isaías nin tepyaca.

²⁹ Isaías p'a wa tepyaca wa. Nin ca mpalas jupj tepyaca. Tepyaca:

"Pjü tecya'liñ Sodoma po'ó, Gomorra po'ó 'ots'ipj.

Mpes yupj sin popa p'iyá leñ quinam.

Newa pasal 'üsüs Dios. Mpes ma ca nin mpalas judiopan jilal.

Yupj jis ts'uyupj popa p'iyá püs naya mpatjam wa,

Dios nin la mijis ca nin mpalas.

Dios más püné pjü jilal.

Jupj angelpan sí jütüta."

Isaías nin tepyaca.

T'üc' way judiopan ma topon Jesucristo mpes pyatjaquec.

³⁰ Napj ca mpac tsjan najas nun nusin 'yüsa mpes. Judiopan tulucj ma yólatsja ncu 'üsüstsja yupj Dios lal. Quina yupj 'üsüs Dios lal, nin jis tepyala Dios lis tjiji. Yupj topon jupj tjevele jin, mpes nin la tjiji jupj. ³¹ Judiopan la tjajay Moisés tjevele p'in. Yólatsja 'üsüs nsem yupj Dios lal nin la tjajaytsja mpes. Nueva ma polel lajaytsja pjü way Moisés tjevelá. ³² Napj ca nun jis wala mvelé 'onin ne nin tepyala, yupj ma 'üsüs jis tepyala Dios lal. Yupj ma topon yupj 'üsüs nsem Dios lal, Dios lal japon na. Yupj topon yupj 'üsüs nsem Dios lal nin la tjajay na Moisés tjevele jin. Mop'in ma nin jis tepyala yupj. Pe mpes tepejoñ jinwá jis tepyala. Ma ne'as tjil Dios nt'a. Jesucristo niná pwen jinwá. ³³ Dios Popel vele:

"Tjapja'aqué nun.

Napj la t'ya yom pjaní pajal 'üsüs.

Pe 'üsüs jinwá jupj, 'ücj jas la jünsüs wosis.

Sión nt'a jas müjünsüs nawá, napj nts'uyupj patja nt'a.

Nepénowa pejoñ niná pe po'ó,

yupj ma japon mpes.

Pe niná si tülüna liji.

Nin tulucj jupj lal japon jis lal.

Dios lovin ma ca mveles yupj malala."

10 Natjampan, po najas judiopan 'ücj ca mpatjam

Dios lal. Po le mon Dios lal ca nin nsem. ² Napj

selé yupj po quelel lajay Dios jos jin. Mop'in nin ma

'üsüs sin tji'yüsa tsjan jos Dios. ³ Ma sin 'yüsa gente

'üsüs Dios lal se palá, Dios liji mpes p'in. Yupj yola

'üsüs nsem yupj Dios lal yupj p'iyá lajay mpes. Ma lajay

Dios jos jin, mpes nueva malala yupj Dios lal. ⁴ Yupj

jisas yupj 'üsüs nsem Dios lal. Nin jisas yupj lajay na

Moisés tepyaca. Mop'in ma nin se palá Moisés tepyaca

jin lajay mpes; ma polel lajay pjü way jupj tepyaca jin.

Quina yupj 'üsüs polel nsem Dios lal nin japon na Dios tjevelá Jesucristo po'ó.

⁵ Moisés tepyaca tsjan niná Dios jostsja gente la mi-

jicj. Tepyaca gente 'üsüs se palá Dios lal nin lajay na

jupj tjijyü'tá. Tepyaca: "Niná lajay na, 'ücj ca mpatjam

Dios lal". ⁶ Dios vele p'a mpes ca gente 'üsüs se palá jupj lal; yupj japon mpes ca nin nsem. Jupj vele: "Ma tjowelé nunwá Dios pü'ü nt'a nlawú Cristo ncnunú nosis nt'a. Ma polel la müjí ne nin. ⁷ Ma tjowelé nunwá nun nlawú tecya'liñ nt'a la mpalá Cristo." ⁸ Jupj vele: "Nun nasa nusin tji'yüsa napj tjevelé. Nun welé napj tjevelé. Nun nujola niná." La p'a jilal nin velecj Dios tjevele jin. Jupj tjevele gente japon na Cristo lal, 'üsüs nsem yupj jupj lal. ⁹ Dios jos nun welé Jesucristo Jepa Püné. Jupj jos nun poné jupj jas tjiyyünsa Jesucristo, nyucunú tepyala jupj nswá. Nin lojí na, ca mpatjaqué Dios lal. ¹⁰ Nun poné na, Dios la nusiji 'üsüs nsem nun jupj lal. La p'a jilal welé na nin poné, ca mpatjaqué nun Dios lal. Nin mpes ca nin nsem. ¹¹ Dios Popel nin vele: "Nepénowa jupj lal japon. Dios lovin ma ca mveles yupj malala". ¹² Yupj nepénowa ca judiopan nsem. Nepénowa ca judiopan tulucj nsem. Qjuis Jepa Jesucristo Jepa jupj pjü way yupj mpes. Nin p'iyá yupj jupj lal. Judiopan jilal pasal 'üsüs la siji, nin la mon na. Nin p'iyá liji judiopan tulucj jilal. ¹³ Dios Popel vele: "Yupj la mon Dios lal jupj ca perdonar lis mijis qjuis Jepa Püné 'üsüs la tjiji mpes, t'üc' way Dios ca perdonar lis mijis. Lovin ca mpatjam jupj lal. Pjü nin lajay, pjü ca mpatjam jupj lal", Dios Popel nin vele. Nin liji judiopan jilal, judiopan tulucj jilal 'ots'ipj.

¹⁴ Ücj polel la mon, nin topon na Dios tjevele qjuis Jepa Jesucristo po'ó. 'Ücj polel japon, sin tji'yüsa na jupj tjevele mpes. 'Ücj polel sin 'yüsa, la p'a niná jis walap'a'a javelepj na. ¹⁵ Ücj yupj jis walap'a'a javelepj, la p'a sin tjam na. Dios Popel vele: "Gente javelepj tsjan niná Dios pajal 'üsüs la tjiji gente mpes. Yupj jiquil na nin la veles, jis tsjam 'üsüs yustapj jinwá cupj qjuis lal yupj tjiquil mpes." Dios Popel nin vele. ¹⁶ Pasal pülücj ma jisastsja yupj tjowelepj. Isaías nin tepyaca. Isaías profétatsja jupj. Ninana jupj tjevele Dios lal: "Yupj ma topon cupj tjevelecj jipj mpes", nin tepyaca. ¹⁷ Mpes qjuisin 'yüsa, mwalá way gente sin 'yüsa Dios tjevelá qjuis Jepa Jesucristo po'ó. Sin tji'yüsa na nin japon. Sin 'yüsa Dios tjevelá, p'a jis wala javelepj na Jesucristo po'ó.

¹⁸ Ca nacj nepénowa javelepj judiopan ma tjepjyacañ Dios tjevelá qjuis Jepa Jesucristo po'ó. T'üc' tjepjyacañ yupj. Dios Popel vele:

"Gente jun ta'á patja, nin tjepjyacañ yupj tjowelepj. Niná tjowelepj jun ta'á."
Dios Popel nin vele.

¹⁹ Ca nacj nepénowa javelepj judiopan ma sin tji'yüsa yupj tjepjyacañ mpes. Sin tji'yüsa yupj. Moisés tjevele Dios tjevele jin. Dios tjevele:

"Nun ca majamaqué judiopan tulucj jilal,
napj ca la numejay.
Nun ca ts'i mi'iná yupj jilal,
napj ca la numejay.
Yupj ma ca jus nlayecj napj nin po'ó,
mop'in napj ca 'üsüs lis mejay,
ne ts'i mi'iná nun."

Dios nin tjevele. ²⁰ Isaías tjevele wa Dios tjevele jin. Ma lecj tjejá tjevele niná Dios mpes. Dios tjevele:

"Gente nepénowa ma la na paltsja;
mop'in la nyüjüsüñ napj lal.

Ma la tjomon napj ncuwis yupj nt'a;
mop'in napj lay ntepalá yupj jilal."

Dios nin tjevele. ²¹ Dios tjevele wa judiopan sin po'ó. Tjevele:

"Lovin jis walap'a'a la tjemyay napj,
jis la cuwis yupj.

Yupj 'üsüs nsem napj lal nin quelel la sejaytsja napj.
Newa yupj ma quelel lajay napj najas jin.

Lovin ma pjyacañ napj velé."
Dios nin tjevele judiopan sin po'ó.

Dios 'üsüs liji wa judiopan mpes.

11 Mpes nepénowa javelepj ca nacj Dios ma jos jupj gente. (Jupj gente judiopan yupj.) Yupj javelepj t'üc' tulucj. Napj selé jupj jos napj. Judío napj. Abraham ts'uyupj popa p'iyá püs naya pü'üs wa napj. Benjamín ts'uyupj popa p'iyá püs naya pü'üs napj. ² Dios jos jupj gente custjay. Püna lis t'ya nosis cjuwatsja na. Newa nin jos yupj custjay. Nun solejé Dios Popel vele Elías po'ó. Elías tjevele Dios lal judiopan sin po'ó. Tjevele yupj lajaytsja 'üsüs tulucj. ³ Tjevele: "Judiopan tjü'ünan jipj profetapan. Jipj lal tja'ayapj nt'a, pe palá ts'i, jis tecyawaja la tjajay. Quina napj p'in najas jipj. Quelel na 'ünan wa napj quinam", Elías nin tjevele Dios lal. ⁴ Nun nujola pyala Dios wola tjevele Elías lal. Tjevele: "Siete mil po jisas napj custjay. Jis tjejyamá napj ne yupj jisas napj custjay. Lovin ma jis tic' jin tjiyyünsünüñ yupj Baal nt'a, Baal Dios tulucj jupj", Dios nin tjevele Elías lal.

⁵ Newa nin quinam. Dios lis t'ya wa judiopan nepénowa. Lis t'ya jupj nin jostsja mpes. ⁶ T'üc' way Dios lis t'ya jupj nin jos mpes p'in. Lis t'ya yupj 'üsüs lajay mpes tulucj. Nepénowa javelepj jupj lis t'ya yupj la tjajay mpes. Nin tulucj. Nin javelepj na, javelepj Dios jupj sin jos mpes tulucj lis t'ya yupj.

⁷ Mpes qjuisin 'yüsa judiopan po jisastsja yupj 'üsüs nsem Dios lal, pajal yólatsja yupj niná jisastsja mpes. Mop'in ma nin jis tepyala. Yupj sin popa nepénowa p'in Dios lis t'ya, ne 'üsüs jis tepyala yupj Dios lal. Jupj la tjiji la p'a witjacj ma polel sin tji'yüsa t'üc' way. ⁸ Dios Popel vele:

"Dios la tjiji yupj lovin jinañ jinwá.

Mpes ma sin 'yüsa tsjan niná yupj januc,
ma polel sin 'yüsa yupj pjyacañ.
Newa nin custjay."

Dios Popel nin vele.

⁹ David tjevele wa yupj sin po'ó. Tjevele:

"Yupj la pülücj fiesta lajay Dios mpes.

Yola Dios 'ücj jos yupj mpes.

Yola mpes ca ma sin mü'üsüs t'üc' way.

Najas yupj jis fiesta walan 'alama jinwá nsem yupj jis lal.

Najas ca malala jis mpalas yupj, yupj lajay mpes. Nin ca jis mpalas yupj malala la tjajay mpes.

¹⁰ Najas yupj ma ca polel sin mü'üsüs t'üc' way.

Lovin ca la mijicj Moisés tjiyyü'tá la p'in.

Costa way niná.
Mpes lovin pasal t'ü ntjamacj jinwá ca nsem."
Dios nin tjevele.

Dios la siji judío tulucj 'üsüs se palá wa jupj lal.

¹¹ Nepénowa nin javelepj ca nacj, judiopan ma jisast-sja Jesucristo, mpes Dios lovin ma ca jos nsem judiopan pjü. Niná t'üc' tulucj. Judiopan ma jisastsja Jesucristo, mpes Dios la tjiji judiopan tulucj 'ücj mpatjam jupj lal. Jupj jostsja judiopan jyamanañ, mpes nin la tjiji jupj. ¹² Judiopan ma la tjajaytsja Dios jostsja jin. Mpes Dios pasal 'üsüs lis tjiji judiopan tulucj jilal. Judiopan ma 'üsüs jis tepyala Dios lal. Mpes wa Dios pasal 'üsüs lis tjiji judiopan tulucj jilal. P'a jawas Dios ca la mijis más 'üsüs mpalas judiopan tulucj jilal. Nin ca la mijis judiopan pjü way 'üsüs se palá na Dios lal.

¹³ Quina quelel pyac judiopan tulucj mpes la p'in. Apóstol napj nun mpes. Dios nin tjejyama la veles nun jilal jupj mpes. Niná Dios jos napj lejay, po 'üsüs niná. Nin velé judiopan jilal. ¹⁴ Judío napj. Najas judiopan jyamanañ nin januc na Dios 'üsüs la nusiji. Mpes ca jisas nsem wa Jesucristo ca nacj, ne yupj 'ücj ca mpatjam wa Dios lal, Dios ca nin lis mijis. ¹⁵ T'üc' way judiopan ma topon Dios jostsja jin. Mpes Dios ma jostsja yupj. Jupj jostsja judiopan tulucj. Yupj jupj jomicapan jis tepyala. P'a jawas ca jos nsem judiopan niswá. Yupj tecya'liñ jinwá quinam. P'a jawas janucun jinwá ca nsem, Dios ca lis mijis.

¹⁶ Judiopan pan püm jinwá yupj. Pan püm popé tsjicj way ja'ayapj Dios mpes, mpes pan püm jas tñpwes Dios juts'a'á. Nin p'iyá yo lal. Ts'üil Dios juts'a'á, mpes pjwel jas tñpwes Dios juts'a'á. ¹⁷ Yo olivo mpes ca mvelé. Judiopan jupj pjwel witjacj jinwá. Jupj pjwel witjacj pülücj nasa t'yüjü. Dios ma 'üsüs liji judiopan nenem jilal quinam. Yo olivo qjuisiyas mo'o toñca, jupj pjwel witjacj t'yüjü, teque'e, sey tyo'na olivo 'üsüs nt'a, tji'yü'sa. Mpes 'üsüs se palá niná pjwel witjacj, yupj olivo 'üsüs popa jis tepyala mpes quinam. Nun judío tulucj. Nun qjui pjwel jinwá. 'Üsüs nu pyala quinam. Dios tjevele jupj ca 'üsüs la mijis judiopan jilal, nin p'iyá ca la mijis nun jilal. ¹⁸ Nin mpes najas ma nujola nsem nun más 'üsüs judiopan jilal. Nun nin welé nun más 'üsüs yupj jilal ca nacj. Malala nin. Nujola tapalas, pjwel witjacj p'in jinwá nun. Judiopan ts'üil jinwá yupj. Pjwel witjacj si t'unú ts'üil mpes. Ts'üil pjwel witjacj mpes t'yüna tulucj.

¹⁹ Ca nacj nun mvelé ca: "Yo 'üsüs jupj pjwel witjacj Dios tji'yula. Judiopan pülücj niná pjwel witjacj jinwá. Malálsatsja yupj. P'a pjwel witjacj Dios teque'e, sey tyo'na la tjiji. Ni pjwel witjacj jinwá cupj. Cupj más 'üsüs yupj jilal", ca nacj nin mvelé ca nun. Malala nin welé. ²⁰ T'üc' way Dios yo 'üsüs jupj pjwel witjacj tji'yula. Judiopan pülücj niná pjwel witjacj jinwá. Yupj ma topon jupj tjevele jin, mpes Dios ma 'üsüs la siji quinam. Pjwel witjacj la p'a sey tyo'na la tjiji. Ni pjwel witjacj jinwá nun. Dios 'üsüs la nusiji nun poné mpes la p'in, jupj tjevele po'ó poné. Mop'in ma nujola nsem nun p'iyá noypan. ¡In tjajama nun! ²¹ T'üc' way yo 'üsüs pjwel

witjacj t'yüjü Dios. Judiopan niná pjwel witjacj jinwá. Dios ma 'üsüs la siji quinam. Pjwel witjacj la p'a sey tyo'na la tjiji Dios. Ni pjwel witjacj 'ücj polel t'yüjü wa nin jos na. Ni pjwel witjacj jinwá nun. Dios lal ma poné na, ma ca 'üsüs la numijis.

²² Najas nusin 'yüsa Dios 'üsüs liji gente mpes. Mop'in nin, po jis capj tyüla nepenowá. Nepénowa ma quelel japon quinam Dios lal. Dios jis capj tyüla yupj. Ma nin liji nun jilal; 'üsüs la nusiji, jupj tjevele jin poné mpes. Ca nacj p'a jawas ma ca mponé nsem Dios lal. Mpes ma 'üsüs la numijis niswá. Nun yo pjwel t'yüjü witjacj jinwá nsem. ²³ Judiopan pjwel witjacj t'yüjü jinwá. Dios polel sey tyo'na la siji, mpes 'üsüs jis mpalas niswá. Judiopan niswa japon na, Dios 'üsüs lis mijis niswá.

²⁴ Yo olivo qjuisiyas toñca, jupj pjwel witjacj Dios t'yüjü. Sey tyo'na la tjiji olivo 'üsüs lal. Costa way ni pjwel witjacj 'üsüs nsem; mop'in Dios polel liji ca nin nsem. Nun ni pjwel witjacj jinwá. Olivo 'üsüs jupj pjwel witjacj Dios t'yüjü. Dios polel sey tyo'na liji niswá, ne 'üsüs nsem yupj niswá. Ni pjwel witjacj olivo 'üsüs juts'a'á p'iyá, mpes costa tulucj. Judiopan ni pjwel witjacj jinwá.

T'üc' way p'a jawas judiopan 'üsüs nsem Dios lal, nin la mijis jupj.

²⁵ Natjampan, Dios la tjiji judiopan t'üc' way ma polel sin 'yúsatsja. P'a jawas t'üc' ca sin mü'üsüs. Quina judiopan tulucj pülücj ca jisas nsem Dios. Yupj pjü topon na Dios lal, judiopan t'üc' way ca polel sin mü'üsüs niswá; Dios ca la mijis ca nin nsem. Yas nam pjü ma salejeptsja tsjan la mijis Dios judiopan jilal, judiopan tulucj jilal 'ots'ipj. Najas nun jus nlayé jupj nin la siji yupj jilal. Najas jus nlayé, mpes ma mvelé ca nun más 'üsüs judiopan jilal. ²⁶ Judiopan ca mpatjam Dios lal, jupj ca lis mijis ca nin nsem. Dios Popel vele:

"Yom pjaní ncuwim joc' mpe, joc' Sión ló. Judiopan 'üsüs nsem Dios lal, nin lis mijis.

Ma ca quelel malala la mijicj niswá,
nin la mijis jupj.

²⁷ Jupj mpes, ma ca nola nsem malala nyuca la tjajay.

Püna napj tjevelé nin ca la mejay."

Dios Popel nin tjevele.

²⁸ Judiopan ma topon Dios tjevele jin Jesucristo po'ó. Mpes yupj ma 'üsüs Dios lal. Nin mpes 'üsüs nu tepyala. Nawa nin, Dios quelel la siji judiopan; püna lis t'ya yupj. Püna tjevele judiopan mwalá jilal nin la mijis judiopan mpes. ²⁹ Dios lis t'ya judiopan, jis tje'yaya wa yupj jilal. Lovin ma ca mveles malala nin lis t'ya. ³⁰ Yas nam nun ma la tjüjü Dios jostsja jin. Mop'in nin, Dios nucopj tjep'ya'sa; jupj la nutjiji nun 'üsüs quinam jupj lal. Judiopan ma la tjajay jupj jostsja jin, mpes Dios 'üsüs la nutjiji. ³¹ Quina judiopan ma lajay Dios jos jin. Mop'in Dios ca jis capj mp'a'sas wa yupj, jupj nucopj tjep'ya'sa mpes. ³² T'üc' way pjü judiopan, pjü judiopan tulucj 'ots'ipj, ma la tjajay Dios jos jin. Pjü way 'üsüs tulucj Dios lal. Dios sin 'yüsa liji pjü way yupj ma lajay

jupj jos jin. Jupj quelel jis capj p'ya'sa pjü way, mpes nin liji jupj. Nin jisas na nin liji. Dios la siji yupj 'üsüs se palá jupj lal.

Más 'ücj 'üsüs velecj Dios po'ó.

³³ Dios pajal 'üsüs way liji gente jis lal.
Jupj lovin selé 'onin 'üsüs way liji yupj jis lal.
Pjü selé jupj. La p'a ma sin 'yüsa tsjan mpes nin liji li-
já.
Dios vele nin la mijis, pjü ma sin 'yüsa tsjan mpes nin la mijis.
³⁴ Dios Popel vele: "Pjü way ma sin 'yüsa tsjan jola qjuis Jepa Dios.
Pjü ma salejepj Dios selé jin.
Ma polel javelepj tsjan más 'ücj la mijis jupj.
³⁵ Pjü gente ma polel ja'ayapj Dios lal.
Pjü jupj juts'a'á.
Dios ma level liji pjü jilal." Dios Popel nin vele.
³⁶ Dios pjü la tjiji.
Jupj liji wa pjü 'ücj patja.
Pjü way jupj mpes la tjiji.
Pjü ca jus nlayecj püné way jupj.
Najas pjü way 'üsüs javelepj Dios po'ó lovin.
Najas ca nin nsem.

Pablo pyaca tsjan jos Dios ca cupj la mijicj.

12 Qjuisin 'yüsa Dios 'üsüs la tjiji cupj mpes. Dios nucopj tjep'ya'sa; nun 'üsüs jupj lal quinam la nutjiji jupj. Mpes po najas nun 'oyá nun p'iyá Dios lal. Yom animal 'yaya na Dios lal, pjü 'yaya, Dios juts'a'á nsem. Nin p'iyá, najas nun 'oyá nun p'iyá Dios lal. Pjü lojí, Dios mpes la müjí. Jupj jos jin la müjí p'in. Nin lojí na, t'üc' way nujola püné way jupj. T'üc' way quelel lojí jupj. ² Ma la müjí Dios ma jisas lajay jinwá. Lovin nujola t'as Dios jos jin, mpes ma ca quelel la müjí yupj jisas jinwá. Mpes ca polel sin mü'üsüs Dios jos jin. Jupj jos pasal 'üsüs way. Lojí na jupj jos jin, 'ücj jos jupj. Más 'ücj lojí jupj jos jin.

³ Dios pasal 'üsüs way la tjiji napj mpes. Nin tjejyama la veles nun jilal. Mpes nun jilal velé jupj jos ma nujola nsem nun p'iyá noypan. Dios qjuis tje'yaya cupj qjuilal ne 'ücj polel lijicj jupj jos jin. Niná mpes p'in po nujola t'as. Dios jos nin nujola. ⁴ Pjü way cupj jüp'üy pjaní jinwá. Mop'in mos jana, tsjom jana wa, pülücj jana jüp'üy po'ó. Mos ma liji tsjom jinwá. Tsjom ma liji mos jinwá. Jun ma liji pjots' jinwá. Ma nin p'iyá lajay yupj. ⁵ Nin p'iyá, cupj pülücj. Mop'in 'a mulú tsji' lijicj Jesucristo mpes. Cupj pjü way Jesucristo juts'a'á, mpes cjay pjaní jinwá cupj. Mop'in p'a casá lijicj. ⁶ Cupj polel tsji' lijicj Dios mpes, jupj Cjües qjuis tje'yaya mpes. Ma nin p'iyá polel lijicj pjü; Dios qjuis tje'yaya pjü p'a casá 'ücj lajay, jupj quelel la qjuisiji mpes. Jupj qjuis tje'yaya 'ücj lijicj, más 'ücj nin lijicj. Nepénowa 'ücj polel javelepj Dios mpes, jupj jis tje'yaya mpes. Más 'ücj yupj niná javelepj. Nepénowa japon Dios jos pülücj javelepj. La p'a japon Dios jos tsjicj way p'in javelepj. Más 'ücj yupj javelepj yupj yola jin. ⁷ Dios jis tje'yaya nepénowa 'ücj

polel jis capj jap'acj la p'a. Mpes más 'ücj jis capj jap'acj la p'a. Dios jis tje'yaya nepénowa 'ücj polel sin 'yüsa lajay. Mpes más 'ücj sin 'yüsa lajay. ⁸ Dios jis tje'yaya nepénowa 'ücj javelepj la p'a jilal más 'ücj ca yupj la mijicj Dios jos jin. Mpes más 'ücj lovin nin javelepj. Dios jis tje'yaya nepénowa 'ücj polel ja'ayapj la p'a jilal nin jisas na. Mpes 'üsüs way pülücj ja'ayapj. Dios jis tje'yaya nepénowa 'ücj jajütütj Dios ts'uyupj. Mpes más 'ücj 'üsüs jajamapj Dios ts'uyupj. Nepénowa 'aplijila se palá, malala se palá na la p'a. Dios jis tje'yaya mpes, yupj 'üsüs polel jis capj jap'acj. Más 'ücj wi'ñ jis capj jap'acj na.

⁹ Más 'ücj nun pjü quelel la sojí la p'a. Mpes ca 'üsüs la müjí la p'a jilal. Po ma ca nujola nsem malala mpes. Lovin ca nujisas nsem tsjan 'üsüs way. ¹⁰ Dios ts'uyupj nun jis pülücjpan jinwá, mpes lovin pajal quelel lis müjí yupj. Pasal 'üsüs way mvelé la p'a po'ó. Ma 'üsüs mvelé nun p'iyá po'ó. ¹¹ Ma nu mpjasas nun. Yümücj tsji' la tjüjí qjuis Jepa Jesucristo mpes. Lovin nin la müjí jupj jos jin. ¹² Solejé 'üsüs ca nu mpalas, Dios ca nin la mijis nun mpes. Mpes lovin 'ücj nujisas t'as mpatjaqué nun. Pajal malala nu pyala na, newa 'üsüs la müjí Dios jos jin. Lovin tjowelé Dios lal. ¹³ Dios ts'uyupj jisas na, jis ma'ayá. Dios ts'uyupj campa jiquil na, jis ma'ayá jis la las yupj, jis ma'ayá wa jinañ nun jis wa nt'a.

¹⁴ Gente malala nyuca la nusejay na, la tjomoná Dios lal jupj ca 'üsüs la mijis yupj jilal. Ma tjowelé malala la mijis yupj jilal. ¹⁵ La p'a 'ücj jisas na, 'ücj nujisas wa t'as nun yupj 'ücj jisas mpes. La p'a 'aplijila na, 'aplijila wa t'as nun yupj 'aplijila mpes. ¹⁶ Najas nun pjü way nin p'iyá nujola nsem. Po ma la mve'lé nunwá. Ma nujola nsem nun más 'üsüs la p'a jilal. Tjowelé nun cjuwá jilal, jis capj tocoñca nun. Ma nujola nsem pasal solejé nun.

¹⁷ Gente malala la nusejay na, ma malala la müjí yupj jilal. Gente januc nun lojí. Mpes 'in tjajama 'üsüs la müjí lovin. ¹⁸ Ma la mve'lé nun la p'a jilal. Ma la mpa'ná pjü jilal. T'üc' way la p'a ca quelel la velel nun jilal. Ca quelel la palan wa nun jilal. Po ma mwalá way la tjowe'lé nun. Ma ca quelel la mpa'ná nun.

¹⁹ Natjampan, gente ca malala nyuca la numijis. Dios ca jis capj ntülüs malala lajay mpes. Dios jos nun ma malala lojí yupj jilal. Dios Popel vele: "Malala la tjajay, mpes malala ca jis mpalas; nin ca la mejay napj. Napj p'iyá ca nin la mejay, qjuis Jepa Dios nin vele." ²⁰ Dios Popel vele tsjan jos jupj ca cupj la mijicj yupj mpes. Vele:

"Nepénowa ma jisas jipj. Newa 'üsüs la mijin.

Vecj cya'liñ na, jis tje'yaya jis la las.

'Üsü sive na, jis tje'yaya myü'üh yupj.

Nin lejay na, ca jis maycas yupj malala la tjajay mpes." Dios Popel nin vele. ²¹ Gente malala lajay nun jilal. Ca nacj nun malala quelel lojí yupj jilal. ¡Po ma la tjüjí nun! Gente malala lajay na nun jilal, lovin 'üsüs la müjí yupj mpes.

La tjüjí jepapan jajütütj mpes.

13 Más 'ücj pjü nin lajay jepapan jajütütj jin. 'Ücj jis la jütütj Dios se 'aya jajütütj mpes. Nin p'iyá pjü

jepapan jis lal. Quina jepa pülücj jajütütj. Dios la tjiji mpes p'in 'ücj nin lajay yupj. ² Nepénowa ma lajay yupj jis jepapan tjüjütütj. Mpes yupj ma wa jisas Dios la tjiá. T'üc' way niná; pjü jepapan 'ücj jajütütj Dios se 'aya jajütütj mpes la p'in. Yupj se jütütj ma lajay yupj jajütütj jinwá, jepapan ca jis capj ntülücj.

³ Gente 'üsüs lajay na, ma lacj jeyapj jepapan jilal. Gente ma lajay na jepapan tjüjütütj jin, 'ücj lacj jeyapj jepapan jilal; jepa 'ücj jis capj ntülüs. Nun ma quelel locj jeyá jepapan jilal, mpes 'üsüs la müjí. 'Üsüs lojí na, yupj ca mvelecj 'üsüs nun. ⁴ Niná jepapan Dios jomozopan. 'Üsüs nu pyala yupj lajay mpes. Malala lojí na, más 'ücj locj jeyá nun yupj jilal. Noypan yupj, 'ücj ca nycopj ntülücj. Yupj Dios jomozopan. Dios jos yupj jis capj jatül malala lajay. Mpes gente malala lajay na, jepapan ca jis capj ntülücj. Dios p'iyá la tjiji yupj 'ücj jis capj la tül malala lajay. ⁵ Mpes más 'ücj nin lojí yupj tjüjütütj jinwá. Nun ma jisas yupj ca nycopj ntülücj. Nun solejé wa niná más 'ücj nin lojí.

⁶ T'üc' way yupj jepapan, Dios la tjiji mpes. 'Üsüs lajay 'üsüs lajay jilal. Jis capj jatül malala lajay jilal. Mpes impuesto la mon na, más 'ücj jaylacj lojí. ⁷ Yupj la mon la müjí. Impuesto pjü jaylacj la tjüjüj yupj javelepj na. Yupj noypan jin nujola t'as; 'üsüs tjowelé yupj sin po'ó.

Quelel lis müjí la p'a wa.

⁸ Level lojí na, lovin jaylacj la müjí. Nepénowa javelepj 'ona ca jaylacj la mijicj; newa ma nin lajay, lovin level lajay. Malala nin. Nun ma ca nin la müjí. Lovin quelel lis müjí ne'aj patjá. Nun p'iyá quelel lojí jinwá, ca quelel lis müjí yupj. Quelel la sojí na, t'üc' lojí pjü way Moisés tjiyü'tá. 'Ücj nin. ⁹ Dios Popel vele: "Najas niyom ma jamanun sejats'om tulucj. Najas nequem ma jil jis vayum tulucj jilal. Ma mü'ü'ná la p'a. Ma ca mpequem. Ma jyas nsem la p'a jatatj", Dios Popel nin vele. Vele wa: "Quelel lis mijin ne'aj patjá. Jipj p'iyá quelel la 'ejay jinwá, ca quelel lis mijin yupj." La p'a quelel lojí na, pjü way lojí Moisés tjiyü'tá. ¹⁰ La p'a quelel la sojí na, lovin ma malala lojí yupj jilal. Mpes ca jus nlayé la p'a quelel la sojí na, 'üsüs lojí pjü way Moisés tjevelá.

¹¹ Nun solejé leñ way nosis ncawajas ca. Mpes más 'ücj nun lojí quinam pjü way napj tepyac jin. Ma la müjí Dios ma jisas lajay jinwá. Nun tapatjaqué, tjijinaquetsja jinwá. Nujola tapalas ca nin la müjí napj tepyac jin. T'üc' way tepyonecj Jesucristo po'ó. Mpes ca nlaca qjuis la püt'üs Dios lal. Ts'ac' pülücj tepyala quinam, mpes más leñ way ca nlaca Dios nt'a quinam. ¹² Gente pasal malala lajay. Püste nt'a patja jinwá yupj. Más 'üsüs ca mpalas p'a jawas. Leñ way ca majawaques, Jesucristo jac' mpes. Mpes más 'ücj ma newa malala lijicj, püste nt'a patja lajay jinwá. Dios ts'uyupj jaw nt'a patja jinwá; yupj lajay Dios jos jin. Cupj Dios ts'uyupj, mpes más 'ücj jupj jos jin lijicj cupj. ¹³ Cupj jaw nt'a pyatjaquecj jinwá, mpes más 'ücj pjü lijicj Dios jos jin. Po ma fiesta 'ata'a nun, nu lo müs mpes. Po ma fiesta 'ata'a, nun se maná mpes. Dios ma jisas jamanun sejats'om tulucj. Nequem nenem jil jis voyum tulucj jilal. Nin p'in quelel

lajay. Ma la müjí yupj jinwá. Ma la tjowe'lé la p'a jilal. Po ma la tjajamanaqué nun.

¹⁴ Quina nun Jesucristo juts'a'á, jupj ne cupj qjuis Jepa Püné. Mpes nun polel lojí Dios jos jin. Yas nam nun ma jisastsja Jesucristo. Nun p'iyá jisastsja jin, nin p'in la tjüjüj. Pasal malala la tjüjüj. Ma la müjí niná quinam.

Ma tjowelé malala lajay nun sejatjampan Jesucristo mpes.

14 Dios ts'uyupj nepénowa ma 'üsüs sin tji'yüsa custjay Jesucristo po'ó. Yupj quelel jil nun 'a nusí mulú nt'a. Mvelé 'ücj jiquil. Ma 'üsüs sin tji'yüsa custjay Jesucristo po'ó, mop'in ma la mvelé yupj jilal nin japon mpes. ² Japon pis ma polel jalá. Nun lojá pjü, nun poné pjü 'ücj la las. ³ Pis ma jalá yupj. Mop'in ma mvelé yupj malala, pis ma jalá mpes. Nin p'iyá, najas yupj ma mvelecj nun malala, nun pjü lojá mpes. Nun 'üsüs Dios lal, jupj nin la nutjiji. ⁴ Dios jomozopan yupj. Dios yupj jis Jepa. Nun yupj jis jepapan tulucj. Más 'ücj nun ma welé ncu malala yupj. Dios ca mveles ncu malala yupj. T'üc' way ca Dios jos jin la mijicj yupj; qjuis Jepa Dios 'ücj polel jis capj p'ya'sa, ne nin.

⁵ Judiopan fiesta pülücj jatatj, 'a si mulú Dios mpes. Nun nepénowa judiopan; nin nujola 'ücj wa 'a nusí mulú Dios mpes, nin jawas witjacj p'iyá. Nepénowa nun popa nujola 'ücj ts'ac' la talata 'a nu mulus Dios mpes. Manas 'ücj. Najas mponé tsjan mpes nujola niná. Nepénowa ma yola nun nujola jinwá. Ma tjowelé yupj malala. ⁶ Nepénowa javelepj más 'ücj 'a si mulú nin jawas judiopan 'a si mulú na. Yupj yola qjuis Jepa Jesucristo jos yupj ca nin la mijicj. Mpes nin jawas 'a si mulú jupj mpes. 'Üsüs nin. La p'a wa javelepj ts'ac' la talata na 'ücj 'a si mulú. Yupj yola 'üsüs niná qjuis Jepa Jesucristo lal. Mpes yupj 'a si mulú na, nin lajay wa qjuis Jepa Jesucristo mpes. 'Üsüs wa niná. Nepénowa javelepj pjü 'ücj la las. Wi'iñ Dios lal jalá mpes. Yupj yola yupj jalá qjuis Jepa Jesucristo jos jin. 'Üsüs nin. La p'a wa javelepj ma polel jis la las pjü. Wi'iñ wa Dios lal yupj jalá mpes. Yupj yola yupj jalá qjuis Jepa Jesucristo jos jin. 'Üsüs wa niná. ⁷ Pjü way cupj lijicj, cupj mpes p'in nin lijicj tulucj. Nca'lequecj ca cupj Dios tjevele nam. ⁸ Cupj nyucunucj na, cupj qjuis Jepa Jesucristo juts'a'á cupj. Tecya'lequecj na, newa jupj juts'a'á nsem cupj. Nyucunucj, nin p'iyá, tecya'lequecj na, nin p'iyá; mop'in jupj juts'a'á nsem cupj. ⁹ Cupj pjü Jesucristo juts'a'á. Nin mpes jupj tepe'e, nin mpes jas tjijyünsa, tüpü'ü niswá. Nin mpes Jepa Püné jupj tecya'liñ jilal, patja jilal 'ots'ipj.

¹⁰ Mpes malala nin nun malala welé Dios ts'uyupj po'ó yupj lajay mpes. Malala nun ma nujisas Dios ts'uyupj yupj p'a casá lajay mpes. Ma tjowelé ncu malala la tjajay la p'a. Dios nin mveles ca. P'a jawas pjü Dios wolap'a'a nlújüñ ca. Jupj ca mveles ncu malala la tjajay. Nun ca wolap'a'a nlújüqué wa. Nin ca mveles wa nun jilal. ¹¹ Dios Popel vele:

"T'üc' way napj pü'üs, nin vele qjuis Jepa Dios. Nin mpes pjü jis tic' ca jin müjünsünüñ, ca palá mpi'tjiñ yupj napj nawalap'a'á,

nin vele Dios.

Pjü way ca mvelecj Dios püné",
Dios Popel nin vele. ¹² Mpes cupj pjü ca nlüjüquec
Dios wolap'a'a, wola la veles cupj la tjiicj mpes.

Más 'ücj la p'a ma malala liji nun lojí mpes.

¹³ Mpes ma malala tjowelé niswá la p'a mpes. Ma nin tjowelé yupj la tjajay mpes. Nujola t'as nun p'iyá ca 'üsüs la müjí. Nepénowa malala lajay, la p'a nin lajay mpes. 'In tjajama nun lojí mpes. Najas gente ma malala lajay, nun lojí mpes. ¹⁴ Jesús cupj qjuis Jepa Püné, jupj mpes pülücj nin tji'yüsa. Mpes napj selé pjü 'ücj la las. Ve p'in jupj, pis p'in jupj; malala tulucj jupj. Mop'in nepénowa nin yola malala Dios lal pis jalá yupj. Mpes pis jalá na, malala lajay; yupj yola yupj malala lajaytsja, newa nin la tjajay. ¹⁵ Pis lojá nun ca nacj. Dios popa p'a wa nujus nyuca ca nacj. Jola Dios ma jos pis lojá. Mop'in lyaja wa jupj nun lojá mpes. Tjelyaja na pasal jola jupj. Pasal jola jupj malala la tjiji, nun la tjüj jiwá la tjiji mpes. Mpes nun ma 'üsüs lojí jupj lal, pis lojá na; ma quelel lojí jupj. Dios popa niná ma ca jos nsem Jesucristo ca nacj, nun tjalajá mpes. Mpes más 'ücj lovin ma nla já pisis jupj nujus nyuca na. Nujola t'as Jesucristo tepe'e jupj mpes 'ots'ipj. ¹⁶ Ca nacj la p'a javelepj nun lojí malala. Nun nujola 'üsüs nin lojí. Mop'in ma nin la müjí niswá. Mpes yupj ma ca mvelecj malala lojí. ¹⁷ Ma nujola t'as pwisis ma polel lojá mpes. Ma nujola t'as nun ma polel müsiqué mpes. Dios más 'üsüs liji nun mpes. Dios nu jyü'ta mpes 'üsüs lojí jupj jos jin. Jupj nu jyü'ta mpes nin p'iyá nujola, ne ma lo velelé nunwá. Mpes wa 'ücj nujisas. Niná pjü way lojí Dios Cjües nucopj p'ya'sa mpes. ¹⁸ Dios ts'uyupj niná lajay na, t'üc' way tsji' lajay Jesucristo mpes. Dios pasal 'ücj jos yupj jilal. Gente la p'a 'üsüs ca mvelecj yupj po'ó.

¹⁹ Mpes gente javelepj na cupj malala lijiicj, más 'ücj niná lovin ma lijiicj niswá. Mpes ma ca la mve'lecj yupj. Nin p'iyá ca yola nsem. Yupj ca más 'üsüs cus ncoñcocj Jesucristo.

²⁰ Dios popa nujus nyuca lojá ca nacj, mpes nin p'iyá lyaja jupj. Jupj jola Dios ma jos niná lyaja, mpes t'üc' way malala la tjiji niná tjelyaja na. Malala pajal nin tepyala nun tjalajá mpes. Dios liji jupj popa 'üsüs nsem; nun la tjüj mpes malala la tjiji jupj. T'üc' way pjü 'ücj la las. Nin p'in la p'a malala nyuca jola na nun lojá mpes, malala niná lojá. ²¹ Ca nacj pis lojá, vino müsiqué. Dios popa pjaní ca nla jas wa ca nacj, nun tjalajá mpes. Vino ca mü'üm ca nacj, nun tjümüsiqué mpes. Mop'in jupj ca jola nsem malala la tjiji ca nacj. Mpes más 'ücj pis ma lojá, vino ma müsiqué. Ca nacj Dios popa pjaní ca nin la mijis, nun la tjüj jin p'iyá. Jupj ca malala nyuca jola nsem nin la tjiji mpes. Mpes más 'ücj ma lojí niná.

²² Nun welé nu lo las mpes, niná mvelé Dios lal la p'in. Ma ca mvelé niná p'a jilal. Ca nacj pjaní jola 'ücj pjü la las. Mpes nin lyaja. Ma jola malala la tjiji. 'Ücj jos jupj. ²³ P'a jola pis malala la las. Mpes pis tjelyaja na, malala la tjiji. Jupj pyona malala Dios lal pis lyaja jupj,

mpes malala la tjiji tjelyaja na. Nun nujola Dios jos ma nin lojí, ma nin la müjí quinam. Nun poné Dios jos ma nin lojí, mpes nin lojí na, malala lojí.

Nin la müjí la p'a jisas jin. Ma la tjüj nujisas la p'in.

15 Pülücj cupj nin pyonec 'üsüs way pajal pülücj lijiicj. Ma qjuiyola cupj lyajacj mpes. Ma qjuiyola wa la p'a casá. Dios ts'uyupj nepénowa ma yola cupj jiwá. Yupj ma lajay niná, más 'ücj cupj ma wa ca nin la mijicj qjuiyus januc na. Cupj quelel lijiicj, más 'ücj ma nin lijiicj. ² Más 'ücj la p'a ca 'ücj jisas nsem cupj qjuilal. Mpes yupj pjü más ca jisas nsem Jesucristo. Mpes 'üsüs ca jis mpalas. ³ T'üc' way Jesucristo ma la tjiji jupj p'iyá jostsja jin. Dios Popel vele jupj tjevelá. Vele: "Gente malala tjowelepj jipj lal. Mpes malala wa tjowelepj napj lal", Dios Popel nin vele. Mpes qjuisin 'yüsa gente malala tjowelepj Jesucristo lal, jupj Dios jos jin la tjiji mpes. ⁴ Püna profetapan tapac Dios mpes, cupj qjuisin 'yüsa la qjuis tjajay mpes tapac yupj. Yupj tapac, Dios Popel jupj. Niná tapac mpes jus nlayecj Dios pajal 'üsüs liji cupj mpes. Nin mpes ma pajal lecj jeyacj. Malala pyala na, newa lijiicj Dios jos jin. Dios mpes tapac mpes, cupj selecj 'üsüs ca qjuis mpalas.

⁵ Dios qjuis capj p'ya'sa newa 'üsüs lijiicj malala qjuisé palá na. Dios qjuis capj p'ya'sa mpes jus nlayecj jupj 'üsüs liji cupj mpes. Ma pajal lecj jeyacj. Najas jupj ca nucopj mp'a'sas nun pjü way lovin nin p'iyá ca nujo-la nsem nunwá. Niná Jesucristo qjuisin tji'yüsa la tjiji jupj jos nin lijiicj. ⁶ Nin p'iyá nujola na, nun pjü 'a mulú 'üsüs ca mvelé Dios po'ó. Jupj Jesucristo Popay. Jesucristo cupj qjuis Jepa Püné.

Judiopan tulucj sin 'yüsa wa Dios tjevelá.

⁷ Jesucristo tjüwü'i cupj qjuilal. Nin p'iyá, najas nun mwi'iqué ca Dios ts'uyupj pjü way jilal, jiquil na nun 'a nusí mulú nt'a. Mpes gente ca 'üsüs mvelecj Dios po'ó.

⁸ Cristo tjac' nosis nt'a, judiopan jis capj lo p'acj. Dios jostsja yupj ca jus nlayecj jupj nin liji jupj tjevele jin. Pü-na jupj tjevele judiopan mwalá jilal nin la mijis ca.

⁹ Cristo tjac' 'üsüs la mijis wa judiopan tulucj jilal. Dios jostsja yupj 'üsüs mvelecj jupj po'ó. Dios Popel vele:

"Napj ca mvelé judiopan tulucj jilal pasal püné way jipj.

Nejets'es ca jipj mpes."

Dios Popel nin vele. ¹⁰ Vele wa:

"Judiopan tulucj, lowa nun

Dios gente 'a sí mulú nt'a, judiopan yupj.

'Ücj nujisas t'as pjü way nun yupj jis lal."

¹¹ Dios Popel vele wa:

"Najas judiopan tulucj pjü way 'üsüs mvelecj qjuis Jepa Dios po'ó.

Najas yupj pjü nejets'eñ jupj 'üsüs."

¹² Isaías tepyaca:

"Isaí ts'uyupj popa p'iyá püs naya tapatja,

pülücj tepyala.

Yupj ts'uyupj popa p'iyá püs naya mpatjam, pülücj nsem yupj.

Yupj sin popa pjaní ca mǔjǔ'tǔs judiopan tulucj, nin ca mpalas Dios ca la mijis. Jupj mpes yupj ca jus nlayecj pajal 'ǔsǔs ca jis mpalas', Isaías nin tepyaca.

¹³ T'ǔc' way 'ǔsǔs ca jis mpalas Dios ts'uyupj. Dios jis capj p'ya'sa ca jus nlayecj niná. Najas Dios ca nucopj mp'a'sas ne nun pasal 'ǔcj nujisas nsem. Najas jupj ca nucopj mp'a'sas, mpes nin p'iyá nujola nsem. Najas ma la mve'lé ca nunwá. Najas ca nin nsem nun jilal jupj tjevele toponé mpes. Nun pasal ca jus nlayé 'ǔsǔs nu mpalas. 'ǔcj ca jus nlayé niná, Dios Cjǔes pǔné mpes.

¹⁴ Natjampan, napj selé nun pasal 'ǔsǔs way lojí. Napj selé pasal 'ǔsǔs nusin tji'yǔsa Dios po'ó, Jesucristo po'ó 'ots'ipj. Napj selé 'ǔcj sin 'yǔsa lojí nunwá. ¹⁵ Najas nujola mpalas napj tepyac mpes, nin mpes pyac quinam nun mpes. Más 'ǔcj niná nujola nsem niswá, mpes ma lecj tjejá tepyac niná nun mpes. Dios jos napj nin velé la p'a jilal jupj mpes. Pasal 'ǔsǔs way la tjiji jupj napj lal. ¹⁶ Jupj nin tjejyama tsji' lejay Jesucristo mpes judiopan tulucj nt'a. Jupj jos 'ǔsǔs se palá wa judiopan tulucj jilal. Napj jis wala velé pasal 'ǔsǔs nin tepyala Dios mpes. Napj sacerdote jinwá lejay yupj mpes. Napj lejay mpes, Dios 'ǔcj jos pyala judiopan tulucj jilal. Yupj Dios juts'a'á se palá, jupj Cjǔes nin liji.

¹⁷ Napj se coñ Jesucristo, mpes pasal 'ǔcj najas lejay niná Dios mpes. ¹⁸ Jesucristo ncapij tjep'ya'sa 'ǔcj lejay Dios jos jin judiopan tulucj nt'a. Mpes judiopan tulucj po jisas quinam Dios tjevelá. Napj niná ca mvelé p'in, la p'a casá ma ca mvelé. Judiopan tulucj jisas Dios tjevelá napj tjevelé mpes, napj la tjejay mpes 'ots'ipj. ¹⁹ Napj pajal 'ǔsǔs la tjejay yupj nt'a, yom p'in ma polel liji jinwá. 'ǔsǔs polel lejaytsja Dios Cjǔes la tjiji; pasal pǔné way jupj. Yupj pasal yólatsja tjunuc mpes. Mpes quina po jisas Dios tjevelá. Napj tjum Jerusalén mpe Ilírico nt'a, ne'aj jun ta'á judiopan tulucj jis walap'a'a tjevelé pasal 'ǔsǔs tepyala Cristo mpes. ²⁰ Yupj jis walap'a'a lovin quelel veletsja pasal 'ǔsǔs tepyala Cristo mpes. La p'a wa tjowelepj wa Jesucristo po'ó. Ma quelel jum yupj tjowelepj nt'a. P'a nt'a quelel jum. Jesucristo po'o ma sin tji'yǔsa nt'a, yupj jilal quelel velé napj. ²¹ Dios Popel vele:

"Gente pǔlǔcj lovin ma tjepjyacañ jupj po'ó.

Yupj ca mpjacañ.

Lovin ma tjepjyacañ ca sin mǔ'ǔsǔs jupj po'ó." Dios Popel nin vele.

Pablo quelel jámatsja Roma nt'a, pǔlǔcj patja nt'a.

²² Napj pasal la pǔlǔcj tjeveletsja pǔlǔcj jilal Dios tjevelá Jesucristo po'ó. Mpes ma polel tjum nun nt'a.

²³ Quina tecyawaja la veles qui'á. Año pǔlǔcj mpes po quelel nujus nyuctsja napj. ²⁴ Mpes España nt'a jum na, nun nt'a quelel jum nujus la nuc. Mpǔ'ǔs ca nun jilal mes nepénowa. Locopyaya ca mis España nt'a. Napj najas no 'oyá, mpes 'ǔcj polel mis España nt'a.

²⁵ Mop'in ma polel jum nun nt'a custjay. Quina napj ca mis Jerusalén nt'a, Dios ts'uyupj jilal la 'ayas ne'aj.

²⁶ Jerusalén po'ó Dios ts'uyupj nepénowa jis t'emel

cjuwá yupj. Dios ts'uyupj Macedonia po'ó t'emel tja'ayapj yupj mpes. Acaya po'o patja nin p'iyá la tjajay. Po quelel ja'ayaptsja. Mpes yupj tja'ayapj, napj jet' Jerusalén po'ó la 'ayas. ²⁷ T'ǔc' way po quelel ja'ayaptsja yupj mpes. Dios mwalá way tjevele judiopan jilal Jerusalén po'ó. P'a jawas judiopan tulucj sin tji'yǔsa wa Dios tjevelá, mpes 'ǔsǔs jis tepyala wa. Mpes 'ǔcj judiopan tulucj 'ǔsǔs lajay judiopan jilal. Mpes yupj quelel se 'ayaptsja judiopan mpes Jerusalén po'ó.

²⁸ Quina jum Jerusalén nt'a, niná jis ma'ayá. Niná tje'yá na, mis España nt'a. Mis wa ca nun nt'a. ²⁹ 'A mulú jyatjaquec na, napj selé Jesucristo ca pajal 'ǔsǔs la mijis cupj mpes.

³⁰ Natjampan, nun pjǔ witjacj po jisas wa qjuis Jepa Jesucristo, napj jinwá. Nun quelel lojí nunwá, Dios Cjǔes nin liji. Mpes po najas la pǔlǔcj welé Dios lal napj mpes. Nin lojí na, pajal ncapij p'o'sá. ³¹ Judiopan pǔlǔcj ne'aj patja Judea po'ó, ma japon Dios tjevelá. Najas yupj ma malala la najay. Mpes najas nun nin welé Dios lal napj mpes. Najas Dios ts'uyupj Jerusalén po'o patja nt'anquec napj jis ma'ayá. ³² Mpes nun nt'a tjum na, ca 'ǔcj najas nsem. 'A mulú pajal 'ǔcj qjuisas mpalas Dios mpes. Tsjay 'ǔcj najas nsem. Dios jos, t'ǔc' way 'ǔcj mis nun nt'a. Ma jos, ma jum. Pasal quelel jum.

³³ Ma nujola nsem pjǔ mpes, Dios nin liji. Najas Dios lovin nu jyama nun. Amén.

Pablo sǔs wa liji pǔlǔcj jilal Roma po'ó.

16 Febe Dios popa wa jupj. Jupj pasal jis capj p'ya'sa Dios ts'uyupj Cencrea po'ó. Pasal tsji' liji Dios mpes ne'aj. Pasal 'ǔsǔs way jupj. ² Mpes nun nt'a jama na, najas mvelé 'ǔcj pǔ'ǔ ne'aj. Jupj se coñca wa qjuis Jepa Jesucristo. Dios popa campa jac' na, más 'ǔcj Dios ts'uyupj wi'iñ jupj jac' na. Mpes po tjǔwǔi'iqué Febe jama na nun nt'a. Tja'ayá jupj jos; jupj pasal jis capj tjep'ya'sa la p'a pǔlǔcj. Ncapij tjep'ya'sa wa jupj.

³ Sǔs wa la mǔjí Priscila lal, Aquila lal nin wa. Pasal tsji' la tjajay napj lal Jesucristo mpes. Newa tsji' lajay Jesucristo mpes. ⁴ La p'a quelel na 'únantsja na, ncapij tja'acj yupj. Ma yólatsja malala jis mpalas ca nacj. Napj wǔi'is yupj mpes. Jun ta'á judiopan tulucj pǔlǔcj Dios ts'uyupj wa yupj quinam. 'A si mulú yupj. Yupj wi'iñ wa Priscila lal, Aquila lal wa, yupj la tjajay mpes.

⁵ Sǔs wa la mǔjí Dios ts'uyupj yupj jis wa nt'a 'a si mulú witjacj.

Sǔs wa la mǔjí Epeneto lal. Napj pasal quelel lejay jupj. Quina pǔlǔcj jisas Cristo Asia po'ó. Ne'aj Epeneto mwalá way jostsja jupj.

⁶ Sǔs wa la mǔjí María lal. Pasal yǔmǔcj tsji' la tjǔjitsja Dios mpes nun nt'a.

⁷ Sǔs wa la mǔjí Andrónico lal, Júnias lal wa. Yupj judiopan napj jinwá. Cawilta mo'o tjatja napj lal. Apostolpan salelepj yupj pasal 'ǔsǔs way. Napj se coñ Cristo, mop'in yupj mwalá way sa coñtsja jupj napj lal.

⁸ Sǔs wa la mǔjí Amplias lal. Quelel lejay jupj. Jupj se coñca wa qjuis Jepa Jesucristo.

⁹ Sǔs wa la mǔjí Urbano lal. Tsji' liji wa Cristo mpes.

Sǔs wa la mǔjí Estaquis lal. Quelel lejay jupj.

¹⁰ Sūs wa la müjí Apeles lal. Jupj la tjiji mpes, selecj t'üc' way jupj se coñca Cristo. Sūs wa la müjí Aristóbulo ts'uyupj jis lal.

¹¹ Sūs wa la müjí wa Herodión lal. Judío jupj napj jinwá. Dios ts'uyupj nepénowa patja wa Narciso wo nt'a. Sūs wa la müjí yupj jilal.

¹² Sūs wa la müjí Trifena lal, Trifosa lal 'ots'ipj. Lovin tsji' lajay qjuis Jepa Jesucristo mpes.

Sūs wa la müjí wa Pérsida lal. Dios ts'uyupj pasal quelel lajay jupj. Pasal yümücj tsji' la tjiji qjuis Jepa Jesucristo mpes.

¹³ Sūs wa la müjí Rufo lal. Jupj pasal 'üsüs liji qjuis Jepa Jesucristo jos jin. Sūs wa la müjí jupj jamay. Jupj ts'uyupj quelel liji jinwá, nin p'iyá la tjiji jupj napj mpes.

¹⁴ Sūs wa la müjí Asíncrito lal, Flegonte lal wa. Sūs wa la müjí Hermes lal, Patrobos lal wa, Hermas lal wa. Dios ts'uyupj 'a si mulú yupj nt'a. Sūs wa la müjí yupj jilal.

¹⁵ Sūs wa la müjí wa Filólogo lal, Julia lal wa. Sūs wa la müjí Nereo lal, jupj to'o lal wa. Sūs wa la müjí Olimpás lal. Dios ts'uyupj 'a si mulú yupj nt'a. Sūs wa la müjí yupj jilal.

¹⁶ La nñjüsüqué na nun popé, la tjalapaná nunwá. 'Ücj nujisas t'as nujus tjunucú nusin popé. Dios ts'uyupj pjü way qui'á sūs wa la t'ajay.

¹⁷ Nun t'üc' way nusin tji'yüsa. Quina nepénowa ne'aj p'a casá sin 'yüsa lajay. Gente la velel yupj javelepj mpes. Dios ts'uyupj nepénowa ma jisas Jesucristo quinam, yupj sin 'yüsa lajay mpes. Natjampan, najas nun jus nlayé pjacj sin 'yüsa lajay niná. Ma jis capj ncoñcó. ¹⁸ Yupj ma tsji' lajay Cristo mpes, jupj cupj qjuis Jepa Püné. Yupj lajay yupj p'iyá jisas jin p'in. Jisas la p'a yola yupj t'üc' way javelepj. Mpes yupj lovin 'üsüs javelepj pülücj jilal. Mpes niná po japon yupj javelepj. Niná leñ way japon la p'a javelepj jin. Ma jus nlay la tsuwil yupj.

¹⁹ Pjü sin tji'yüsa nun pasal 'üsüs lojí Jesucristo jos jin. Mpes tsjay 'ücj najas nun mpes. Najas nun jus nlayé más 'ücj 'üsüs lojí lovin. Najas lovin ma lojí malala.

²⁰ Satanás malala quelel liji nun jilal. Mop'in leñ way ma ca polel la mijis niná. Dios ca la mijis ca malala mpalas Satanás. Nun más püné nsem jupj lal. Dios la qjuis mijis ne ma ca qjuiyola nsem pjü mpes.

Najas Jesucristo lovin 'üsüs la numijis. Jupj cupj qjuis Jepa Püné.

²¹ Timoteo sūs wa la tjiji. Pasal tsji' la tjiji napj lal Jesucristo mpes. Lucio sūs wa la tjiji, Jasón 'ots'ipj, Sosípa-ter 'ots'ipj. Judiopan yupj napj jinwá. ²² Tercio pyaca papel niná napj velé mpes. Sūs wa la tjiji jupj. Dios popa wa jupj.

²³ Gayo sūs wa la tjiji. Jupj lal pü'üs quinam. Dios ts'uyupj qui'á 'a si mulú jupj wo nt'a. Erasto sūs wa la tjiji. Jupj t'emel jyama qui'á pülücj patja nt'a. Cuarto sūs wa la tjiji. Jupj cupj qjuis catjam wa Jesucristo mpes.

²⁴ Najas Jesucristo 'üsüs la mijis nun pjü jilal. Jupj cupj qjuis Jepa Püné. Amén.

Pablo teczyawaja tepyaca.

²⁵ Dios 'ücj liji nun lovin ca nin la müjí jupj jos jin. Nun jis walap'a'a tjevelé tsjan niná pajal 'üsüs jis tepyala gente jis lal Jesucristo la tjiji mpes. Nin mpes solejé 'onin ne ca nin la müjí Dios jos jin. Quina Dios qjuisin tji'yüsa la qjuis tjiji tsjan niná jupj lijá. Niná ma sin tji'yüsa lis tjiji püna tapatjá. ²⁶ Quina Dios sin tji'yüsa lis tjiji gente jis lal nin liji jupj Jesucristo mpes. Niná profetapan nin tapac wa. Yupj tapac, Dios Popel jupj. Nin tapac gente jun ta'á patja 'ücj jis la pon Jesucristo lal. 'Ücj wa nin lajay jupj jos jin. T'üc' way Dios lovin ma mpa'is ca. ²⁷ Najas cupj lovin pasal 'üsüs mvelecj Dios po'ó. Nin najas Jesucristo la qjuis tjiji mpes. Dios p'in selé pjü way. Amén.

1 CORINTIOS

1 Napj Pablo. Dios la ntjet'á ca apóstol nsem napj. Nin tjejmama la veles la p'a jilal jupj mpes. Jupj jos napj velé Jesucristo po'ó. Sóstenes já'asa napj lal. Jupj qjuis catjam Jesucristo mpes. ² Nun Dios ts'uyupj Corinto po'o potjaqué. Nun Dios juts'a'á nu tepyala, Jesucristo la tjiji mpes. Nun Dios ts'uyupj, Dios la nu t'ya mpes. Quina papel ca mpaquec nun mpes. Jun ta'á gente Jesucristo lal japon wa, nun jinwá. Javelepj wa jupj lal, nun jinwá. Jupj yupj jis Jepa Püné. Jupj Jepa Püné wa cupj mpes. Pyaquec wa yupj pjü way mpes. ³ Dios cupj qjuis Papay. Jesucristo cupj qjuis Jepa Püné. Najas yupj 'üsüs la mijicj nun mpes. Najas ma nujola nsem pjü mpes, yupj nin la nusejay.

Dios 'üsüs la tjiji Corinto mo'ó tapatja mpes.

⁴ Dios pasal 'üsüs la tjiji nun mpes; nin mpes lovin wüi'is Dios lal nun mpes. Nin la nutjiji Jesucristo la tjiji mpes. ⁵ Dios pasal 'üsüs la nutjiji, Jesucristo la tjiji mpes. Quina polel welé la p'a jilal Dios nin jos mpes. Quina polel sin 'yüsa wa jupj nin jos mpes. ⁶ Nun jis wala tjevelecj na Jesucristo po'ó, pasal 'üsüs nusin tji'yüsa. Pasal nujisas cupj tjevelecj. ⁷ Mpes Dios nu tje'yaya nin polel lojí jupj jos jin. T'üc' way Dios se 'aya jupj ts'uyupj nin polel lajay jupj jos jin. Dios se 'aya gente 'ücj lajay, niná pjü way nu tje'yaya 'ücj lojí. Nun pjü way p'a casá 'ücj lojí, mpes 'a mulú jotjaqué na, pjü way 'ücj lojí. Nun pasal lu nucú ne ca ncuwim niswá Jesucristo. Jupj cupj qjuis Jepa Püné. ⁸ Ma selecj tsjan jawas ncuwim jupj. Ninana selecj: Dios ca nucopj mp'a'sas, mpes nun lovin ca cus ncoñcó. Nin jawas jyawca na, Dios ca mveles pjü jilal ncu 'üsüs way yupj jupj lal. Nin jawas jyawca na, jupj ca mveles nun 'üsüs way jupj lal. ⁹ Dios ca la mijis jupj tjevele jin. Jupj nucopj tjep'ya'sa toponé Jatjam lal, mpes quina nun nin p'in nujola jupj Jatjam jinwá. Jupj Jatjam Jesucristo cupj qjuis Jepa Püné.

Dios jos jupj ts'uyupj yuwal yola yuwá.

¹⁰ Natjampan, po najas nin p'iyá nujola nun. Najas ma lo velelé nunwá. Jesucristo jos napj nun jilal velé niná, jupj cupj qjuis Jepa Püné. Najas pjü way nun t'üc' way poné lovin. Najas nin p'iyá nujola nun. ¹¹ Natjampan, Cloé wo nt'a patja tjowelepj napj lal nun po'ó. Nawala tjowelepj nun lo velelé nunwá. ¹² Nun popa nepénowa javelepj: "Más 'ücj cupj qjuisin 'yüsa Pablo velá". La p'a wa javelepj: "Cupj po qjuisas Apolos velá". La p'a javelepj: "Más 'ücj cupj qjuisin 'yüsa Pedro velá". La p'a javelepj: "Cupj po qjuisas Cristo velá".

¹³ Cristo pjaní jupj. Mop'in nun ma nin p'iyá nujola. Malala nin. Napj ma ntipü'í cruz po'ó nun mpes. Nun bautizar nu tepyala na, nun napj nats'a'á tulucj nu tepyala nun. Nun Jesucristo juts'a'á nu tepyala. ¹⁴ Napj Crispo bautizar la tjejay la p'in; Gayo bautizar la tjejay wa. Ma bautizar la tjejay p'a. Mpes wüi'is Dios lal. ¹⁵ Pjü ma polel javelepj napj bautizar la nutjejay. Ma polel javelepj nun napj nats'a'á. ¹⁶ Estéfanos wo nt'a patja bautizar la tjejay wa; quina nola tepyala. Ma selé ncu bautizar la tjejay la p'a wa. ¹⁷ Jesucristo nin tjejmama bautizar lejay mpes tulucj. Nin tjejmama la veles gente jis lal tsjan 'üsüs la tjiji gente mpes. Ma nin velé napj pülücj selé. Najas yupj ca jus nlayecj Jesucristo tepe'e yupj mpes cruz po'ó, mpes 'üsüs wa ca jis mpalas yupj.

Dios 'üsüs liji gente jis lal, Jesucristo cruz po'o tepe'e mpes.

¹⁸ Cupj velecj gente jis walap'a'á Jesucristo cruz po'o tepe'e, jas tjijyünsa niswá. Nepénowa ma jisas Jesucristo, mpes pajal malala se palá yupj, ma japon mpes. Yupj ma jisas cupj niná velecj. Ma qjuiyola jin velecj jin yola yupj. Cupj nin pyonecj Jesucristo tepe'e cruz po'ó, jas tjijyünsa niswá. Mpes Dios qjuis capj tjep'ya'sa, nin mpes ca mpatjaquec jupj lal. ¹⁹ Dios Popel vele:

"Nepénowa yola pasal salejepj yupj.

Yupj javelepj yupj ca la mijicj mpes; yola 'üsüs ca nin la mijicj.

Ma ca mpalas yupj javelepj jin, napj ca la mejay ma ca nin mpalas."

Dios Popel nin vele. ²⁰ Gente nepénowa yola yupj p'iyá pülücj salejepj yupj. Nin tulucj. Niyom Moisés popel sin 'yüsa lajay yola pülücj salejepj yupj Moisés tjevele mpes. Nin tulucj. Gente nepénowa pajal 'üsüs javelepj nosis casá pyala po'ó. Pajal 'üsüs yola jinwá javelepj, mpes la p'a wa leñ way japon yupj tjowelepj. Newa ma pülücj salejepj yupj. Yupj yola yupj p'iyá salejepj tsjan 'üsüs way lajay. Nin tulucj. Dios qjuisin tji'yüsa la tjiji yupj ma yola jinwá javelepj jupj lal.

²¹ Gente javelepj yupj ca nin la mijicj ne Dios ca jis capj ncoñcos. Dios ma jis capj ncoñcos yupj lajay mpes. Ma ca nin mpalas. Dios lovin selé tsjan más 'üsüs la mijis. Jupj 'ücj jostsja gente 'ücj ca mpatjam jupj lal yupj japon mpes p'in. Jupj jis capj p'ya'sa ne 'ücj patja yupj. Nin mpes cupj velecj la p'a jis walap'a'á Jesucristo po'ó. Nepénowa yola cupj ma qjuiyola jin velecj. ²² Yom sin 'yüsa liji na judiopan jilal, yupj jisas jupj pajal 'üsüs liji, yom p'in ma polel liji jinwá. Mpes yupj ca mponecj yom niná tjevelá. Judiopan tulucj po

quelel p̄jyacañ p̄l̄l̄c̄j jas t̄j̄i'ȳusa velá. Yola jupj pasal selé, mpes yupj japon jupj lal. ²³ Cupj velecj Jesucristo po'ó. Velecj jupj tepe'e cruz po'ó gente mpes. Judiopan ma japon Jesucristo judiopan jis jepa jupj. Ma japon yupj jis jepa ca c̄u'pa'is cruz po'ó. Judiopan tulucj ma wa jisas Jesucristo. Cruz po'o tepe'e mpes wa ma jisas jupj. Ma q̄uiyola jin velecj jin yola yupj.

²⁴ Mop'in nin, Dios lis t'ya judiopan nepenowá, lis t'ya wa judío tulucj nepenowá. Dios jis capj t̄j̄ep'ya'sa 'üc̄j jis la pon Jesucristo lal. Cristo mpes Dios 'üc̄j liji niná jupj 'üs̄s̄ liji yupj mpes. Dios seletsja 'onin ca 'üs̄s̄ lis mijis Cristo mpes. ²⁵ Gente malala nyuca yola Dios nin liji mpes. Yupj yola jupj ma jola jin liji. Mop'in jupj selé 'üs̄s̄ way liji. Más p̄l̄l̄c̄j way selé jupj p̄j̄ü jilal. Jesucristo tepe'e cruz po'ó. Mpes gente yola Dios p̄n̄é jin tulucj la t̄j̄iji Jesucristo lal. Newa nin, Dios más p̄n̄é p̄j̄ü jilal.

²⁶ Natjampan, nujola t'as 'oyñ nyuca lojitsja Dios la nu t'ya na. Nun p̄l̄l̄c̄j jus nlaytsja tulucj. Nun popa p̄janí way p'in p̄l̄l̄c̄j salejepsja. Nun noypan tuluctsja. Nun popa p̄janí way p'in noypan waytsja, la p'a nin tulucj. Nun jis papay noypan tuluctsja. Nun popa p̄janí way p'in jis papay noypan waytsja, la p'a nin tulucj. ²⁷ T'üc' way nepénowa p̄l̄l̄c̄j salejepj tulucj. Mop'in nin, Dios lis t'ya yupj. La p'a wa nin yola gente niná ma yola jinwá javelepj. Yola yupj p'iyá p̄l̄l̄c̄j salejepj. P'a jawasa yupj ca jis maycas; ca jus nlayecj Dios lis t'ya gente niná, yupj ne p̄l̄l̄c̄j salejepj tulucj. Ca jus nlayecj yupj p'iyá 'ots'ots' way p'in salejepj. Dios ts'uyupj nepénowa noypan tulucj. Mop'in nin, Dios lis t'ya yupj. La p'a wa nin yola gente niná noypan tulucj yupj. Yola yupj p'iyá noypan. P'a jawas yupj ca jus nlayecj Dios lis t'ya gente niná, yupj ne noypan tulucj. Ca jis maycas yupj; ca jus nlayecj yupj p'iyá ma t'üc' way noypan. ²⁸ Dios ts'uyupj nepénowa noypan tulucj. La p'a ma quelel la sajay yupj. Yupj javelepj noypan tulucj malala. Dios ma nin vele. Dios lis t'ya noypan tulucj. Noypan ca nucucj Dios lis t'ya noypan tulucj. Ca jus nlayecj yupj p'iyá tsjicj way. Dios jostsja noypan ca jus nlayecj yupj p'iyá tsjicj way, mpes jupj lis t'ya noypan tulucj. ²⁹ Mpes p̄j̄ü ma polel javelepj Dios lal yupj más noypan la p'a jilal.

³⁰ Dios la t̄j̄iji mpes, nun Jesucristo so coñcó. Dios seletsja tsjan 'üs̄s̄ la mijis lovin. Nin la t̄j̄iji Jesucristo mpes. Dios la t̄j̄iji cupj q̄uisin 'ȳusa wa niná. Dios la q̄uis t̄j̄iji cupj 'üs̄s̄ jupj lal quinam Jesucristo mpes. Quina cupj Dios juts'a'á Jesucristo mpes. Jupj mpes Dios perdonar la q̄uis t̄j̄iji malala nyuca la t̄j̄ijc̄j, ne ca 'üs̄s̄ nsem cupj lovin jupj lal. ³¹ Nin mpes nin ca nsem Dios Popel vele jinwá. Nin vele: "Ma ca mvelé nun p'iyá 'üs̄s̄; ca mvelé nun jis Jepa Dios 'üs̄s̄ la t̄j̄iji nun mpes".

Pablo tjevele yupj jilal Jesucristo mpes la p'in.

2 Natjampan, nun nt'a t̄jum na, nun jis walap'a'a tjevelé Dios tjevele mpes. Yom p̄n̄é jinwá tjevelé tulucj. Ma pajal 'üs̄s̄ tjevelé. P̄l̄l̄c̄j nin t̄j̄i'ȳusa jinwá tjevelé tulucj. ² Nun jilal tjevelé Jesucristo mpes la p'in, tjevelé jupj tepe'e cruz po'ó. Niná quelel veletsja la p'in.

³ Nun nt'a t̄jum na, napj nólatsja ma polel 'üs̄s̄ veletsja nun jilal. Pajal lecj jeyatsja napj. ⁴ Nun jis walap'a'a tjevelé Dios mpes. Nusin t̄j̄i'ȳusa la t̄j̄ejay tsjan jos jupj. Nepénowa pasal salejepj yupj, 'üs̄s̄ polel javelepj yupj. La p'a leñ way japon yupj javelepj. Yupj jinwá tjevelé tulucj. Nun jilal tjevelé Dios jostsja jin la p'in. Jus nlayetsja napj tjevelé jupj jostsja jin. Jus nlayetsja, Dios C̄j̄ües la t̄j̄iji mpes; p̄n̄é jupj. ⁵ Nin mpes toponé napj tjevelé, nin mpes nujisastsja Jesucristo, Dios p̄j̄ü 'üc̄j liji mpes. Nin mpes nujisas Jesucristo, 'üs̄s̄ tjevelé mpes tulucj.

Q̄uisin 'ȳusa Dios jos jin, jupj C̄j̄ües q̄uisin 'ȳusa liji mpes.

⁶ Dios ts'uyupj nepenowá pasal jisas Jesucristá, p̄l̄l̄c̄j sin t̄j̄i'ȳusa Dios po'ó. Mpes más p̄l̄l̄c̄j sin 'ȳusa lijicj yupj jilal Dios po'ó. Cupj velecj tsjan niná Dios jos yupj ca sin mü'üs̄s̄. Cupj sin 'ȳusa lijicj gente p'in sin 'ȳusa lajay jinwá tulucj. Cupj sin 'ȳusa lijicj noypan sin 'ȳusa lajay jinwá tulucj. Yupj jajütütj nosis casá quinam. Más tsjicj way nsem yupj p'a jawas. ⁷ Cupj velecj niná Dios jos yupj ca jus nlayecj. P̄na gente ma sin t̄j̄i'ȳusa niná. Quina patja ma sin 'ȳusa wa. Nosis c̄juwatsja na, Dios niná tjevele. Tjevele nin la mijis pajal 'üs̄s̄ ca q̄uis mpalas. Dios tsjay 'üs̄s̄ ca la mijis cupj q̄uilal. ⁸ Noypan nosis casá patja ma sin t̄j̄i'ȳusa niná. Q̄uis Jepa Jesucristo pasal 'üs̄s̄, pasal p̄n̄é, jupj Dios Jatjam mpes. Ma sin t̄j̄i'ȳusa niná, mpes t̄j̄ü'ünan jupj, tepe'e cruz po'ó.

⁹ Newa nin, Dios la t̄j̄iji jupj tjevele jin. Dios Popel vele:

"Nepénowa quelel lajay Dios.

Dios tjevele tsjan la mijis yupj mpes.

Gente lovin ma t̄junuc jin ca la mijis jupj.

Lovin ma t̄jepjyacañ jin la mijis jupj.

Lovin ma yólatsja jupj ca nin la mijis jupj",

Dios Popel nin vele. ¹⁰ Dios tjevele jupj ca la mijis, niná q̄uisin t̄j̄i'ȳusa cupj. Dios jas t̄j̄ejyama jupj C̄j̄ües q̄uisin mü'üs̄s̄ la mijis niná. Dios C̄j̄ües p̄j̄ü selé. P̄j̄ü selé jupj Dios po'ó.

¹¹ Gente p̄j̄ü ma salejepj 'oyñ nyuca jola la p'a. Jupj c̄j̄ües p'in selé 'oyñ nyuca jola jupj. Jupj c̄j̄ües jos mo'o já'asa. Nin p'iyá Dios lal. Dios C̄j̄ües p'in selé 'oyñ nyuca jola jupj. ¹² Dios jas t̄j̄ejyama jupj C̄j̄ües cupj nt'a, q̄uisin 'ȳusa la mijis jupj; nin mpes q̄uisin 'ȳusa tsjan niná Dios la t̄j̄iji cupj mpes. Dios ma q̄uis t̄j̄eyaya c̄j̄ües p'a wa, nosis mpe p'in; jupj C̄j̄ües q̄uis t̄j̄eyaya. ¹³ Dios 'üs̄s̄ la t̄j̄iji cupj mpes, niná p'iyá velecj la p'a jilal. Dios C̄j̄ües q̄uisin t̄j̄i'ȳusa la t̄j̄iji, niná velecj la p'a jilal. Niná gente p'in q̄uisin t̄j̄i'ȳusa la t̄j̄ejay tulucj. Sin 'ȳusa lijicj Dios C̄j̄ües jatatj jilal. Dios C̄j̄ües q̄uisin t̄j̄i'ȳusa la t̄j̄iji, ne nin p'iyá sin 'ȳusa lijicj yupj jilal. ¹⁴ Gente p̄l̄l̄c̄j yusapj p'in; Dios C̄j̄ües ma p̄ü'ü yupj jisas mo'ó. Mpes yupj ma japon Dios 'üs̄s̄ la t̄j̄iji cupj mpes. Yupj yola cupj ma q̄uiyola jin velecj, Jesucristo po'o velecj na. Ma polel sin 'ȳusa cupj velecj na; Dios C̄j̄ües leñ yupj jisas mo'ó. Dios C̄j̄ües q̄uisin 'ȳusa liji Dios mpes.

¹⁵ Nepénowa jatatj Dios C̄j̄ües. Yupj salejepj p̄j̄ü mpes

ncu 'úsüs way, ncu malala niná. Nepénowa ma jatatj Dios Cjües; yupj januc Dios Cjües jatatj, januc yupj lajay. Nawa ma sin 'yüsa ncu 'úsüs lajay; ma jatatj Dios Cjües, mpes ma sin 'yüsa yupj. ¹⁶ Dios Popel vele: "Pjü way ma sin 'yüsa tsjan jola qjuis Jepa Dios. Pjü ma salejepj jupj selé jin. Ma polel javelepj tsjan más 'ücj la mijis Dios", Dios Popel nin vele. Mop'in tya'acj cupj Dios Cjües. Mpes cupj polel qjuiyola Jesucristo jola jinwá.

Corinto mo'o patja nin lajaytsja Dios Cjües ma jatatj jinwá.

3 Natjampan, pülücj quelel veletsja napj Dios po'ó. Nawa ma polel nusin 'yúsatsja pjü; nun nosis casá patja jinwá nujólatsja, Dios Cjües ma jatatj jinwá, ne nin. Napj velé Dios Cjües ma jatatj jilal, nin p'iyá tjevelé nun jilal. Nepénowa 'in lacasana way jisastsja Jesucristo. Ma pülücj sin tji'yüsa custjay Dios po'ó. Nun yupj jin p'iyá. ² Nasa ca mvelé tsjan mpes ca jus nlayé niná. Tsjicj tsots' tsoyo p'in. Ma polel lyaja jupj. Nepénowa 'in lacasana jisastsja Jesucristo; tsjictjacj jinwá yupj. Yupj jis lal velé tsots' jinwá; costa tulucj. Niná sin 'yüsa la p'in. Ma polel sin 'yüsa p'am. Nin p'iyá tjevelé nun jilal. P'a ma polel nusin 'yúsatsja. Nawa ma polel p'a nusin 'yüsa; ³ nun nawa lojí Dios Cjües ma jatatj jinwá, ne nin. Nun jomaqué. Nun lo velelé. Mpes t'üc' way nin lojí Dios Cjües ma jatatj lajay jinwá. Gente p'in jinwá lojí nun. ⁴ Nun nepénowa welé: "Más 'ücj qjuisin 'yüsa Pablo velá." La p'a javelepj: "Cupj po qjuisas Apolos velá". Mpes nun lo velelé, Jesucristo ma jisas lajay jinwá.

⁵ Apolos püné tulucj. Napj püné tulucj wa. Cupj tsji' liji jicj la p'in Dios mpes. Nun toponé Jesucristo po'ó, nun jis lal tjevelecj mpes. Cupj liji jicj Dios jos jin la p'in. ⁶ Cupj Dios mozopan p'in. Dios jos gente mponec j Jesucristo po'ó. Jupj lal japon jupj sine mo'ó tjevyala jinwá Dios lal. Napj yom setel sine jinwá; napj tjum nun nt'a mwalá way p'in. Napj mwalá way tjevelé nun jis lal Jesucristo po'ó. Apolos yom 'úsú la t'yu jinwá; jupj locopyaya tjemey nun nt'a. Nawa nun jis lal tjevele Jesucristo po'ó. Mop'in Dios la tjiji mpes p'in nujisastsja Jesucristo; cupj mpestsja tulucj. Tjevyala jinwá tepyala la tjiji jupj. ⁷ Mpes jupj 'a sine, tsjicj jupj. 'Úsú la t'yu, tsjicj jupj. Dios mpes t'yüna, mpes jupj p'in püné. ⁸ Qjuis catjampan nepénowa mwalá way jil la veles la p'a jilal Jesucristo po'ó. La p'a locopyaya jil la veles wa jupj po'ó. Yupj pjü nin p'iyá tsji' lajay Dios mpes. Nepénowa tsjicj way p'in javelepj Jesucristo po'ó. Dios ca 'úsüs lis mijis nin la tjajay mpes. La p'a pülücj way javelepj Jesucristo po'ó. Dios ca más 'úsüs lis mijis yupj jilal. ⁹ Pjü way cupj tsji' liji jicj Dios mpes, nun nt'a tsji' liji jicj na. Dios yom 'amá tya'a jinwá liji. Yom tya'a momas lo sin. Jupj tsji' liji ne'aj, mpes 'úsüs ca mpalas. Nun Dios 'amá jinwá. Dios 'úsüs la nusiji mpes, 'úsüs ca nu mpalas.

Yom wo si jünsa jinwá liji wa Dios nun jis lal. Yom tsji' liji wo mpes, ne 'úsüs ca mpalas wosis. Nun Dios wo jinwá. Dios 'úsüs la nusiji mpes, 'úsüs ca nu mpalas.

¹⁰ Yom wo quelel si jünsa na, mwalá way 'amá 'ücj liji. Locopyaya wo si jünsa. Napj yom 'amá 'ücj la tjiji jinwá;

mwalá way tjum napj nun nt'a nun jis lal la veles Jesucristo po'ó. 'Úsüs la tjejay nun jilal, Dios ncapj tjep'ya'sa mpes. Locopyaya yom p'a wa tjac' nun nt'a, nawa vele nun jis lal Jesucristo po'ó. Yom wa si jünsa jinwá jupj; jupj locopyaya tjemey nun nt'a Jesucristo mpes la veles. 'Ücj nin. Mop'in nin velé: Dios mozopan locopyaya jil na la p'a wa tsji' la tjajay nt'a, más 'ücj yupj 'in jamapj yupj javelepj mpes. ¹¹ Napj mwalá way nun jis lal tjevelé Jesucristo po'ó. Yom 'amá 'ücj la tjiji jinwá la tjejay. Jesucristo 'amá 'úsüs jinwá wosis la jünsüs mpes; nun nasa toponé napj tjevelé Jesucristo po'ó. Ca nacj gente p'a wa quelel nusin 'yüsa lajay la p'a po'ó. Ca nacj yupj ca mvelecj napj ma tjevelé t'üc' way. Niná mvelecj t'üc' way tulucj.

¹² Napj 'amá 'ücj la tjejay jinwá la tjejay Dios wo si jünsa mpes; nun ne Dios wo. La p'a wa nun nt'a tsji' lajay quina. Nepénowa pajal 'úsüs javelepj, nepénowa 'úsüs javelepj tulucj. Wosis jajünsüpj jinwá lajay yupj quina. Nepénowa oro mpes jajünsüpj jinwá; 'úsüs lajay. La p'a plata mpes jajünsüpj jinwá; 'úsüs wa lajay yupj. La p'a pe pülücj jaylacj mpes jajünsüpj jinwá; 'úsüs wa lajay yupj. La p'a 'iyó mpes jajünsüpj jinwá; 'úsüs lajay tulucj. La p'a tsjutsj mpes jajünsüpj jinwá; pajal malala lajay yupj. ¹³ 'Awa jama na, 'iyó leñ way pwe, nin p'iyá tsjutsjum. Pjü ca nucucj wa nenem malala, leñ way pwe. Mop'in oro ma quelel pwe, plata ma quelel pwe, pe pülücj jaylacj ma quelel pwe wa. Pjü ca nucucj wa nenem 'úsüs way. Nin p'iyá, 'in tjajama nun welé na Jesucristo mpes. Jupj jac' niswá, ca mveles ncu 'úsüs tjowelepj gentas. 'Awa lal ca ncuwim; nin vele na 'awa jinwá nsem. Gente 'úsüs tjowelepj Jesucristo mpes, Jesucristo ca la mijis ne pjü ca jus nlayecj 'úsüs tjowelepj. Gente malala tjowelepj Jesucristo mpes, Jesucristo ca la mijis ne pjü ca jus nlayecj malala tjowelepj. ¹⁴ Oro ma quelel pwe, plata ma quelel pwe wa, pe pülücj jaylacj ma quelel pwe wa. 'Awa tjemey na, yupj 'úsüs jatja custjay. Nin p'iyá, Cristo vele na gente 'úsüs tjowelepj, po 'úsüs way niná. 'Úsüs ca lis mijis 'úsüs tjowelepj mpes. ¹⁵ 'Iyó pwe, tsjutsj pwe wa. Niná malala, mpes ca ncawajas. Nin p'iyá, Cristo vele na gente malala tjowelepj, malala niná yupj mpes. Ma ca 'úsüs lis mijis yupj tjowelepj mpes. Nawa nin, ca mpatjam Dios lal. 'Awa mpe jupj pje'á ca la nlo'cjós yupj, mpes ca mpatjam.

¹⁶ ¿Ncu nujo' tepe'e nun Dios wo jinwá? Dios Cjües pü'ü nujisas mo'ó. ¹⁷ Yom pjaní malala liji Dios wo lal, Dios ca malala la mijis jupj lal. Ca pjü malala mpalas jupj. Dios wo Dios juts'a'á. Nun Dios wo jinwá.

¹⁸ Ma nujola nsem nun pülücj solejé. Gente pasal sin tji'yüsa na, la p'a javelepj pülücj salejepj yupj. Nun popa pjaní jas tji'yüsa yupj jinwá ca nacj. Quina vele pülücj selé jupj. Najas jupj ca jus nlayes jupj ma jola jinwá custjay. Najas jupj ca jas mü'úsüs tsjan la tjiji Dios jupj mpes. Gente ca malala mvelecj jupj po'ó, niná jas tji'yüsa na; ca mvelecj jupj ma jola jinwá. Dios ma ca nin mveles; Dios ca mveles jupj pülücj selé quina Dios jos jin. ¹⁹ Niswa velé, gente pülücj sin tji'yüsa na, la p'a javelepj pülücj salejepj yupj. Dios ma nin vele;

Dios vele tsjicj way p'in salejepj yupj. Ma yola jinwá yupj Dios lal. Dios Popel vele: "Yupj yola pasal salejepj 'üsüs jis la jay, 'üsüs jis la pal. Dios ma ca jis ma'ayas ca nin mpalas yupj jisas jin", Dios Popel nin vele. ²⁰ Dios Popel vele wa: "Qjuis Jepa Dios selé tsjan yola yupj. Jupj selé ma ca nin mpalas yupj yola jinwá."

²¹ Más 'ücj ma nusin mü'üsüs yom pjaní vele p'in. Ma mvelé más 'ücj pjü sin 'yüsa jupj vele p'in. Pjü way nun nuts'a'á, mpes ma ca nin mvelé nun. ²² Cupj pjü way nun nuts'a'á, nucopj p'ya'sacj mpes. Napj nun nuts'a'á. Apolos nun nuts'a'á wa, Pedro 'ots'ipj. Cupj nucopj p'ya'sacj, mpes 'üsüs nu pyala. Nun nucunú, 'üsüs nu pyala. Taca'liqué na, 'üsüs ca nu mpalas. Pjü way Dios la tjiji, nun nuts'a'á. Quina patja, pjü nun nuts'a'á. P'a jawas mpatjam, pjü way nun nuts'a'á nsem wa. Pjü way nun nuts'a'á. ²³ Nun p'iyá Jesucristo juts'a'á. Jesucristo Dios juts'a'á jupj.

Jesucristo qjuisin tjejyama la veles p'a jilal jupj po'ó.

4 Nin mpes najas gente ca jus nlayecj napj tsji' lejay Jesucristo mpes. Apolos jupj mpes tsji' liji wa. La p'a nin p'iyá lajay wa. Jesucristo qjuisin tjejyama la veles gente jilal Dios jos jin. Ninana cupj velecj, püna gente ma salejeptsja niná. ² Napj tsji' lejay Nejepa Jesucristo mpes. Pjaní tsji' liji na jepa mpes, más 'ücj jupj lovin nin liji jupj jepa jos jin. ³ Ca nacj nun welé ma 'üsüs tsji' la tjejay napj Jesucristo mpes. Ma nola nun welé mpes. Ma nola wa la p'a javelepj mpes. Napj p'iyá ma selé ncu 'üsüs la tjejay jupj jos jin. ⁴ Napj nola napj 'üsüs la tjejay jupj jos jin. Mop'in napj nola mpes tulucj ca Dios mveles napj 'üsüs. Qjuis Jepa Jesucristo p'in selé ncu 'üsüs la tjejay jupj jos jin. Nin ca mveles jupj. ⁵ P'a jawas qjuis Jepa Jesucristo ca mveles pjü jilal ncu 'üsüs la tjajay. Mpes najas nun ma welé quinam pjacj cuscú 'üsüs la tjajay. Ma mvelé nun pjacj cuscú malala la tjajay. T'üc' way ma nin solejé nun. Jesucristo nin ca mveles jupj tjac' na. Jupj p'in selé tsjan yola gentas. Jupj ca mveles yupj yólatsja mpes. Jupj p'in selé tsjan mpes lajay niná yupj lajay jin. Jupj nin ca mveles jupj tjac' na. Pülücj 'üsüs la tjajay jupj jos jin. Nin jawas jupj tjac' na, Dios 'üsüs ca mveles yupj sin po'ó.

⁶ Natjampan, nin tjeveletsja napj p'iyá po'ó, Apolos po'ó wa. Napj tjevelé 'oyñ nyuca lijicj cupj. Mop'in t'üc' way najas nusin 'yüsa napj tjevelé. Najas nusin 'yüsa Dios Popel vele jin; nin la müjí p'in Dios Popel vele jin, nin najas. Mpes ma ca mvelé nepénowa más 'üsüs sin 'yüsa lajay. Ma ca mvelé más 'ücj qjuisin 'yüsa yupj javelepj jin. Ma ca mvelé yupj más 'üsüs la p'a jilal.

⁷ T'üc' way nun más 'üsüs tulucj la p'a jilal. Nun to'á, Dios nu tje'yaya, pjü way. Nun welé 'üsüs way nun, niná to'á mpes. Nin tulucj. Niná to'á, nun la tjüjí mpes tulucj. To'á Dios nu tje'yaya mpes. Mpes malala nun welé 'üsüs way nun, niná to'á mpes.

⁸ Nujola nun to'á quinam pjü nujisas. Nujola Dios pjü la tjiji nun mpes, nujola más pülücj ma nujisas quinam. Nun jepa noypan jinwá nu tepyala jin nujola. Ma nin qjuis tepyala cupj qjuilal. Napj selé jepapan tulucj nun custjay. T'üc' way najas nun jepa noypan ca nu cü-

palas. Najas cupj jepa noypan ca qjuis cüpalas wa.

⁹ Ma nin qjuis tepyala cupj qjuilal. T'üc' way apostolpan way cupj; mop'in gente yola cupj más tsjictjacj pjü jilal. Napj nola Dios la tjiji mpes nin yola yupj. Nasa ca mvelé 'oyñ nyuca yola yupj cupj po'ó. Nenéyawa jepapan sa jam malala lajay jis la palan animal ts'a 'in jilal. Animal witjacj lovin ja'unan gente niná. Gente pülücj yus januc la palan na. Malala yola malala lajay sin po'ó; malala la tjajay mpes nin jis tepyala jin yola yupj. Nin wa yola gentá cupj po'ó, malala qjuesé palá mpes. Angelpañ pjü way januc wa nin qjuesé palá. Gente pjü way januc wa nin qjuesé palá. ¹⁰ Gente yola cupj ma qjuiyola jin velecj. Nin yola cupj Jesucristo po'o velecj mpes. Nun nujola nun p'iyá pülücj solejé, nun Jesucristo so coñcó mpes. Gente yola pülücj way ma polel lijicj cupj. Nun nujola pülücj way polel lojí nun. Gente 'üsüs yola nun mpes; ma 'üsüs yola cupj mpes. ¹¹ Pasal la pülücj vecj cya'lequecj custjay. Pasal la pülücj 'üsú qjuisive custjay. Cupj qjuis pülül malala. Gente qjuesé jatül cupj. Cupj cjuwá ca'aj qjuis la püt'üs. ¹² Pasal yümücj tsji' lijicj, t'emel ca nt'anquec. Tsji' lijicj mpes 'ücj jaylacj lijicj qjuis la las. Gente malala javelepj na cupj qjuilal, 'üsüs velecj yupj jilal. Gente malala lajay na cupj qjuilal, ma ts'i 'inyacj cupj. ¹³ Gente malala javelepj na cupj po'ó, cupj 'üsüs velecj yupj sin po'ó. Gente javelepj cupj basura jinwá. Nin javelepj custjay. Yupj yola cupj más malala pjü jilal, mpes nin javelepj yupj.

¹⁴ Ca nacj nun nujola napj najas nun ca nu maycas nun la tjüjí mpes, ne nin mpes tepyac niná. Nin tulucj. Napj tepyac nun nusin mü'üsüs la mejay. Yom jupj ts'uyupj sin 'yüsa liji jin p'iyá, napj nusin 'yüsa la sejay nun. Pajal quelel la nusejay. ¹⁵ Tsjicj si 'üsú popay lal. Jupj popay mwalá way si 'üsú liji. Nin p'iyá nusin tji'yüsa la tjejay napj. Napj mwalá way nun jilal tjevelé tsjan niná Jesucristo 'üsüs la tjiji gente mpes. Nun Dios ts'uyupj nu tepyala napj nun jilal tjevelé mpes. La p'a wa pülücj nusin 'yüsa lajay ca nacj Jesucristo po'ó, newa napj jinwá lajay tulucj. Napj quelel la nusejay.

¹⁶ Po najas nun la müjí napj la tjejay jin. ¹⁷ Mpes napj se jam Timoteo nun nt'a. Napj pasal quelel lejay jupj. Jupj pasal 'üsüs jas tji'yüsa napj lal, tsjicj si 'üsú jinwá popay lal. Jas tji'yüsa napj tjevelé qjuis Jepa Jesucristo po'ó, ne jupj nin liji napj tjevelé jin. T'üc' way napj nusin tji'yüsa la tjejay Jesucristo po'ó. Niná napj tjevelé, Timoteo nun jilal mveles ca niswá. Niná napj sin 'yüsa lejay Dios ts'uyupj 'a si mulú nt'a jun ta'á.

¹⁸ Nun popa nepénowa yola lecj jeyá napj la winin la veles nun jilal. Niná malala javeleptsja napj nin po'ó. Yola pasal salejepj yupj. ¹⁹ Mop'in ma ca nin nsem yupj yola jinwá. Leñ way quelel jum nun nt'a. Qjuis Jepa Jesucristo jos napj jum, napj ca mis. Ca nin mü'üsüs ncu yupj t'üc' way lajay Dios jos jin. Ma ca nin nola nsem tsjan javelepj yupj. Yupj 'üsüs jin yola yupj p'iyá. ²⁰ Dios jyü'ta pjü. Gente lajay na Dios jos jin, selecj t'üc' way yupj Dios juts'a'á. Javelepj mpes p'in, ma selecj ncu Dios juts'a'á yupj. ²¹ Nun nt'a tjum na, napj selé nun nujisas napj ma nucopj mvelel. Nujisas napj velé 'üsüs

nun. Nujisas 'üsüs ca mvelé nun jilal. Mpes 'üsüs la müjí Dios jos jin.

Pasal malala lajaytsja Corinto po'ó.

5 Gente javelepj nun pasal malala lojí ne'aj. Dios ts'uyupj tulucj nin p'iyá javelepj wa pasal malala lojí nun. Javelepj yom pjaní jupj popay niswa tjowaya. Yom niná, ne'aj mya'na popay jats'om. Pasal malala niná. ² Nawa nin, nun nujola pasal 'üsüs way nun. Más 'ücj 'aplijila nu tapalas, yom niná la tjiji mpes. Más 'ücj wola welé jupj ma polel jama nun 'a nusí mulú nt'a. ³ Napj ma 'os nun jilal quinam; napj nola nun mpes la p'in, mpes napj ne'aj 'os jinwá nun jilal. Napj pasal nólatsja nun mpes. Pasal nólatsja niná yomen malala la tjiji. Mpes napj nun jis lal mvelé tsjan najas ca la müjí nun jupj lal. ⁴ Napj velé Jesucristo mpes, jupj cupj qjuis Jepa Püné. Najas 'a nusí mulú nun. Napj ca nola nsem nun mpes 'a nusí mulú na. Jesucristo nucopj mp'a'sas la müjí napj velé jin, jupj cupj qjuis Jepa Püné. ⁵ Najas nun welé niná yomen lal jupj ma polel jama nun 'a nusí mulú nt'a. Ma la tjomoná Dios lal jupj mpes, Dios ma ca majamas jupj. Mpes malala ca mpalas jupj ca nacj, Satanás ca nin la mijis. Nin pyala na, niná yomen ca jas mü'üsüs malala la tjíjitsja jupj. Mpes jupj cjües ca 'ücj mpü'üm Dios lal, qjuis Jepa Jesús tjac' na.

⁶ Nun nujola pasal 'üsüs way nun. Nun ma nujola malala la tjiji niná yomen. Malala nin. Levadura tsjicj way p'in, pan püm t'yüna liji pjü way. Nin p'iyá nun jilal. Yom pjaní p'in malala liji mpes, malala nu pyala nun pjü way jilal jupj mpes. Nun solejé niná. ⁷ Malala lojí levadura jinwá. Po ma nin la müjí quinam. Mpes nun 'üsüs nsem niswá. Dios vele 'üsüs way nun. Pan püm levadura cjuwá jinwá nun. Jesucristo tepe'e cruz po'ó cupj mpes; nin mpes Dios vele 'üsüs way cupj quinam. Jesucristo oveja tsjicj jinwá, tepe'e cupj ca 'ücj mpatjaquec. Püna judiopan oveja tsjictjacj jis tjü'ünan Egipto po'ó. (Oveja tjü'ünan mpes, Dios ángel yupj jis capa nipj tjemey, ma malala lis tjiji.) ⁸ Ts'ac' pjaní pjü año judiopan nin yola pyala Dios ángel casa'a tjemey Egipto po'ó. Yupj jalá pan levadura cjuwá. Nin p'iyá más 'ücj cupj ca qjuiyola mpalas Cristo tepe'e cupj mpes. Más 'ücj ma malala lijicj. Malala lojí pan püm levadura mo'o pü'ü jinwá. Ma malala la müjí quinam. Más 'ücj 'üsüs quelel lijicj. Más 'ücj t'üc' way velecj. 'Üsüs lojí pan püm levadura cjuwá jinwá. Mpes po nin la tjüj' 'üsüs.

⁹ Niná yomen ne'aj tjemya'na popay jats'om, niswa pyac jupj mpes. Pülücj malala lajay jupj jinwá. Ma lowa yupj 'a si mulú nt'a. Ma jis capj ncoñcó yupj. Yas nam nin p'iyá tepyac nun mpes. ¹⁰ Napj tepyac qjuis catjampan nepénowa mpes. Yupj popa pülücj pasal malala lajay yupj. Ma tepyac Dios ts'uyupj tulucj mpes. T'üc' way pasal malala lajay yupj, niná yomen popay jats'om tjemya'na jinwá. T'üc' way yupj jisas la p'a jatatj. Yupj pequeñ. Jisas p'a wa dios witjacj. Ma tepyac yupj mpes. Yupj jun ta'á patja. Mpes napj selé nenéyawa jis capj coñcó, jun ta'á patja mpes. ¹¹ Tepyac la p'a mpes. Yupj javelepj yupj Dios ts'uyupj cupj jinwá. Nawa malala lajay, niná yomen popay jats'om tjemya'na jinwá. Yupj

jisas la p'a jatatj. Jisas p'a wa dios witjacj. Malala javelepj la p'a lajay mpes. 'Üsú se maná yupj. Pequeñ yupj. Yupj mpes tepyac. Ma jis capj ncoñcó yupj. Ma jis lal welé nculá qjuis wa nt'a nu lo las. Ma wa nlawú yupj jis wa nt'a nu lo las. ¹² Dios ts'uyupj tulucj mpes, napj ma velé pjacj cuscú malala lajay. Dios nin ca mveles. Dios ts'uyupj mpes velé p'in, más 'ücj nusin 'yüsa pjacj malala jin lajay. Yom pjaní ne'aj mya'na popay jats'om. Tjowelé jupj lal ma ncuwim niswá 'a nusí mulú nt'a.

Dios ts'uyupj mat'e ma yuwal yola na, ma ca mal juez nt'a.

6 Ca nacj Dios popa pjaní ne'aj pü'ü ma jos Dios popa la p'a la tjijá. Malala jupj jama la veles juez lal. Más 'ücj vele Dios ts'uyupj jilal. Más 'ücj yupj javelepj ncu malala la tjiji Dios popa niná la p'a. ² ¿Ncu nujo' tepe'e p'a jawas Dios ts'uyupj noypan nsem yupj, Dios ca lis mijis ca nin nsem? Yupj ca mvelecj pjacj malala nyuca la tjajay. Nin ca mvelecj Dios ts'uyupj tulucj jilal. Mpes costa tulucj nun welé quinam ncu malala la tjiji Dios popa pjaní. ³ ¿Ncu nujo' tepe'e cupj ca mvelecj wa ncu malala la tjajay angelpañ? Mpes t'üc' way nin polel velecj quinam gente jilal qui'á nosis nt'a. Costa tulucj. ⁴ Mpes Dios ts'uyupj mat'e ma yuwal yola na, malala lowú Dios ts'uyupj tulucj nt'a. Malala nin nun nujisas yupj mvelecj pjacj malala la tjiji. ⁵ Najas 'aplijila nsem nun nin la tjüj' mpes, ne nin velé napj. Dios ts'uyupj mát'eya ma yuwal yola na, napj selé nun popa nepénowa 'ücj polel javelepj pjacj malala la tjiji. Napj selé nun popa nepénowa 'üsüs sin tji'yüsa Dios mpes quinam, ne yupj 'ücj polel lajay niná. ⁶ Mop'in ma lojí niná. Dios popa pjaní vele Dios popa p'a wa malala la tjiji jupj lal. Jama, vele niná juez lal. Nin la tjiji na, jupj tjemey Dios popa tulucj nt'a.

⁷ Quelel velé la p'a casá wa. T'üc' way malala nun lowú la p'a nt'a, yupj mvelecj pjacj malala la tjiji. Más 'ücj ma welé niná la p'a jilal. Nun ma nin lojí Dios jos jin. La p'a malala la nusiji na, más 'ücj ma nujola nsem. La p'a pweca na nun nuts'a'á, más 'ücj ma nujola nsem. ⁸ Nun lojí 'üsüs tulucj. Nun p'iyá malala lojí wa la p'a jilal. Nun pwe'qué wa la p'a juts'a'á. Nin lojí nunwá, malala lojí nun Dios ts'uyupj jis lal. ⁹ Nun solejé malala lajay ma polel jil Dios jyü'ta nt'a. Niná Dios ma la mijis yupj mpes. Najas nun jus nlayé t'üc' way yupj ma polel jil Dios jyü'ta nt'a. Nenem ne'aj jamanun sejats'om tulucj. Nenem jis vayum tulucj jilal jil. Ma tjewyayiñ ne'aj jamanun wa. P'a wa dios witjacj jisas. Niyom ne'aj jamanun p'a niyom jilal, yupj sejats'om jinwá nsem. ¹⁰ Yupj pequeñ. Yupj jisas la p'a jatatj. Se maná yupj. Malala javelepj la p'a lajay mpes. Malala lajay la p'a jilal, 'ücj jis la pecj. Pjü way niná lajay ma polel jil Dios jyü'ta nt'a. Dios ma nin la mijis yupj mpes. ¹¹ Nun popa nepénowa nin p'iyá la tjüj' yas nam. Quina Dios perdonar la nutjiji malala la tjüj' mpes. Perdonar la nutjiji jupj Cjües mpes, qjuis Jepa Jesucristo mpes wa. Nun Dios juts'a'á, nin nu tepyala. Nun 'üsüs Dios lal quinam, Dios la nutjiji mpes.

Dios la tjiji qjuis p'üy. Jupj jos 'üsüs la mijicj jupj jos jin.

¹² Napj 'ücj nin lejaj napj quelel lejaj jin. Nin p'in, nenéyawa ma 'üsüs ne palá nin lejaj na napj quelel lejaj jin. Napj 'ücj lejaj napj quelel lejaj jin. Nin p'in ma najas napj po nola nsem napj nin quelel lejaj mpes. Nin ne palá na, ma ca nin la mejaj. ¹³ T'üc' way Dios ve la tjiji qjuis col mpes. Dios la tjiji wa cupj qjuis col ve mpes. Ve ncawajas ca, qjuis col ncawajas wa ca, Dios ca nin la mijis. Dios la tjiji wa cupj qjuis p'üy, cupj ca nin la mijicj qjuis Jepa Jesucristo jos jin. Jupj ma jos niyom ne'aj jamanun sejats'om tulucj. Ma wa jos nequem jil jis vayum tulucj jis lal. Ma nin mpes la tjiji cupj qjuis p'üy. Qjuis Jepa Jesucristo qjuis capj p'ya'sa 'ücj lijicj jupj jos jin. ¹⁴ Dios jas tjijyünsa qjuis Jepa Jesucristo, mpes pü'ü niswá. Jupj qjuisin müjünsüs wa ca, mpatjaquecj niswá. Püné jupj, mpes 'ücj nin liji.

¹⁵ T'üc' way nequem nepénowa pajal malala lajay. Yupj quelel jil niyom pülücj jilal. Noyomes jaylacj lajay yupj jilal jil na. Malala nin, nequem nenem su manú. Yom ne'aj mya'na na yupj popa pjaní, malala. Yupj jis p'üy pjaní jinwá se palá. Nun solejé nun Cristo juts'a'á, mpes nun jupj jüp'üy jinwá. Cristo juts'a'á ma ca jis manucj nequem malala witjacj. ¹⁶ Nun solejé yom mya'na na quepj malala lijá, yupj jis p'üy pjaní jinwá se palá. Dios Popel vele: "Manas ca jüp'üy pjaní jinwá nsem yupj". ¹⁷ Nin mpes ma polel nin lojí. Yom se coñca na qjuis Jepa Jesucristo, yupj manas cjües pjaní jinwá se palá.

¹⁸ Mpes najas ma su manú nequem nenem. Najas ma su manú nun sejats'om tulucj. Najas nequem ma jil yupj jis vayum tulucj jilal. Nin quelel lojí niná ca nacj. Nin lojí na, malala lojí nun jis p'üy p'iyá jilal. P'a casá malala lojí na, ma malala se palá nun jis p'üy jilal. Nin tulucj niná lojí na. Malala lojí na nun jis p'üy p'iyá jilal, pasal malala. ¹⁹ Nujola tapalas Dios Cjües pü'ü nujisas mo'ó. Nun jis p'üy jupj wo jinwá jupj lal. Dios jupj Cjües nu tje'yaya. Mpes nun jis p'üy nun nuts'a'á tulucj. Nun Dios juts'a'á. ²⁰ Dios jaylacj la tjiji jinwá la tjiji nun jis lal. Mpes nun Dios juts'a'á. Najas gente 'üsüs ca mvelecj Dios po'ó, nun lojí mpes. Mpes lovin la müjí Dios jos jin.

Pablo pyaca niyom mpes, sejats'om mpes wa.

7 Nun papel tapaqué napj mpes. Nujsastsja napj mpac niyom mpes, sejats'om mpes wa. 'Ücj niyom lovin ma jamanun nequem. ² Mop'in ma ca nin nsem. Napj selé niyom jamanun nequem. Napj selé wa nequem jil niyom jilal. Mpes más 'ücj niyom mwayiñ nequem jilal. Más 'ücj niyom niná lovin ma jamanun sejats'om tulucj jilal. Más 'ücj nequem niná lovin ma jil jis vayum tulucj jilal. ³ 'Ücj yupj jamanun yupj sejats'om. 'Ücj wa nequem niná jil yupj jis vayum jilal. ⁴ Quepj tjowaya na, jupj jüp'üy ma jupj juts'a'á quinam. Jupj jüp'üy jupj voyum juts'a'á. Nin p'iyá, yom tjowaya na, jupj jüp'üy ma jupj juts'a'á quinam. Jupj jüp'üy jupj jats'om juts'a'á quinam. ⁵ Mpes 'ücj yom mya'na jupj

jats'om. Pjaní ma quelel mya'na ma'ajapj, malala. Nenéyawa nin p'iyá yola, quelel javelepj Dios lal p'in quinam, mpes ma quelel nin lajay quinam. 'Üsüs nin. Mop'in ma ca ts'ac' pülücj nsem. P'a jawas ca quelel mal niswá. Mpes más 'ücj nin lajay. Yom ma mya'na jats'om, malala. Satanás ncuwim ca nacj yom niná nt'a, mveles ca más 'ücj jupj ne'aj mya'na p'a quepan. Satanás ncuwim wa ca nacj jupj jats'om nt'a, mveles ca más 'ücj jama p'a yomen lal. Satanás jos malala lojí.

⁶ T'üc' way nenéyawa quelel welé p'in Dios lal; ma quelel lowú ca nacj nun sejats'om lal, nuvoyum lal. Niná ma nu jyütütj; nujisas na p'in, 'üsüs. ⁷ Napj nola más 'ücj pjü sejats'om tulucj, napj jinwá. Nin tulucj la p'a. Dios nin liji cupj polel lijicj jupj jos jin. Ma polel lijicj nin p'iyá. Dios ma qjuesé 'aya nin p'iyá lijicj.

⁸ Nepénowa lovin ma tjewyayiñ yupj. Nequem nepénowa, yupj jis vayum tecya'liñ. Quina napj quelel pyac yupj mpes. 'Üsüs yupj ma mwayiñ ca, napj jinwá. ⁹ Mop'in ma jisas yusapj mpatjam ca nacj. Po quelel jil p'a lal. Pasal yola niná. Mpes más 'ücj mwayiñ ca yupj. 'Üsüs mwayiñ ca. Malala ma mwayiñ; malala lovin yola niyom mpes.

¹⁰ Quina napj quelel sin 'yüsa lejaj tjewyayiñ jilal. Napj pyac qjuis Jepa Jesucristo tjevelá. Más 'ücj nequem ma jis vayum patja jil la p'a nt'a. Malala ma jisas yupj jis vayum quinam. ¹¹ Mop'in nin pyala neneyawá. Ca nacj quepj pjaní voyum pü'ü jama, ma jos jupj voyum quinam. Mpes más 'ücj jupj lovin ma ca mwayim niswá. Jupj ma quelel pü'ü voyum tulucj, más 'ücj jupj jac' niswá voyum nt'a. Qjuis Jepa Jesucristo jos wa yom ma se jamá jupj jats'om.

¹² La p'a mpes qjuis Jepa Jesucristo ma nin tjevele. Napj p'iyá ca mpac yupj mpes. Yom pjaní já'asa ne'aj ca nacj, jupj jats'om Dios popa tulucj. Quepj niná 'ücj jos pü'ü jupj lal. Mpes más 'ücj yom niná ma se jamá jupj jats'om. ¹³ Ca nacj quepj já'asa ne'aj, jupj voyum Dios popa tulucj. Mop'in nin, yom niná 'ücj jos pü'ü jupj lal. Mpes más 'ücj quepj niná ma voyum pü'ü jama la p'a nt'a.

¹⁴ T'üc' way jupj voyum ma pyona Jesucristo po'ó. Nawa nin, Dios liji quepj voyum 'üsüs pyala Dios lal jupj jats'om pyona mpes. Mpes más 'ücj quepj niná ma voyum pü'ü jama la p'a nt'a. Yupj jis ts'uyupj Dios juts'a'á se palá wa. Yupj malala tulucj Dios lal. Yom p'a wa já'asa ne'aj ca nacj, jupj jats'om ma pyona Jesucristo po'ó. Nin p'iyá, Dios liji jupj jats'om 'üsüs pyala Dios lal jupj voyum pyona mpes. Mpes más 'ücj yom niná ma se jamá jupj jats'om. Yupj jis ts'uyupj Dios juts'a'á se palá wa. Yupj malala tulucj Dios lal.

¹⁵ Nenéyawa ma pyona quelel jama la p'a nt'a. Yom ma pyona Jesucristo po'ó, jupj jats'om pyona p'in. Mpes 'ücj yom niná jama. Dios jos jupj lal japon 'ücj jisas jatja, mpes 'ücj quepj ma pü'ü jupj lal quinam. Dios jos ma la velel yupj. Quepj niná ma selé ncu jupj voyum ca jos nsem Jesucristo. Mpes 'ücj jupj voyum jama la p'a nt'a.

Ca nacj quepj ma pyona quelel jama la p'a nt'a. Quepj niná ma pyona Jesucristo po'ó, jupj voyum py-

ona p'in. 'Ücj quepj niná jama. Dios jos jupj lal japon 'ücj jisas jatja, mpes 'ücj yom niná ma pü'ü jupj lal quinam. Dios jos ma la velel yupj. Yom niná ma selé ncu jupj jats'om ca jos nsem Jesucristo. Mpes 'ücj jupj jats'om jama la p'a nt'a.

Ma nujisas t'as nin p'iyá majatjaqué la p'a jinwá.

¹⁷ Dios la nu t'ya nu la pon jupj lal, mpes jupj jos jin la müjí lovin. Nin p'iyá niná tjewyayiñ mpes, tjewyayiñ tulucj mpes wa. Qjuis Jepa Jesucristo nasa tjevele pjacj mwayis, pjacj ma ca mwayis. Nin p'iyá liji pjü jis lal. Mpes jupj p'iyá tjevele 'onin ca nsem nun jis lal. Nun sejats'om to'á, Dios jos 'üsüs la müjí. Nun sejats'om cjuwá, Dios jos 'üsüs la müjí wa nun. Niná sin 'yüsa lejaj napj jun ta'á, Dios ts'uyupj 'a si mulú nt'a. ¹⁸ 'Ücj nusin la 'üsüs niná. Dios la nu t'ya na, ca nacj nasa t'üc' nun jis pjoloc' tsjicj way t'asiyú t'ü tepyala. La p'a yupj jis pjoloc' t'ü tepyala tulucj. Ma nujisas t'as nin p'iyá majatjaqué yupj jinwá. P'a casá waytsja ca nacj. Dios la nu t'ya na, ca nacj nun jis pjoloc' lovin ma t'ü tepyala. La p'a yupj jis pjoloc' nasa t'ü tepyala. Ma nujisas t'as nin p'iyá majatjaqué yupj jinwá. ¹⁹ Nepénowa javelepj 'üsüs nu pyala nun jis pjoloc' tsjicj way t'asiyú jat'ú na. Nin tulucj. La p'a javelepj más 'üsüs nu pyala nun jis pjoloc' tsjicj way t'asiyú ma jat'ú na. Nin tulucj. 'Üsüs nu pyala nin lojí na Dios tjevelá. T'üc' way niná. ²⁰ Dios la nu t'ya na, ca nacj nasa t'üc' nun jis pjoloc' tsjicj way t'asiyú t'ü tepyala. 'Ücj nin. Ma nujola t'as. Dios la nu t'ya na, ca nacj nun jis pjoloc' lovin ma t'ü tepyala. 'Ücj wa nin. Ma nujola t'as. Ma nujisas t'as nun jis pjoloc' jat'ú.

²¹ Dios la nu t'ya na, ca nacj esclavopan waytsja nun. Ma nujola t'as. Ma nin velé ma nlawú jupj juts'a'á nusin jyama na. Jupj vele 'ücj jis la winin, 'ücj ma tsji' lojí jupj mpes quinam. Jupj nin liji na, 'ücj lowú nun.

²² Nepénowa esclavopan waytsja yupj, Dios lis t'ya na. Quina yupj cupj qjuis Jepa Jesucristo juts'a'á. Mpes quina ma lajay diablo jos jin. Nin mpes esclavopan jin tulucj diablo lal. Nepénowa esclavopan tuluctsja Dios lis t'ya na. Quina Jesucristo yupj jis Jepa; yupj lajay jupj jos jin, esclavopan jinwá. Mpes pjü way nun yuwal.

²³ Jesucristo jaylacj la tjiji jinwá la tjiji nun jilal. Mpes nun jupj juts'a'á. Mpes lovin la müjí jupj jos jin. Gente ca jisas nsem nun ma nin lojí jupj jos jin. Mop'in ma mpja'aque yupj javelepj.

²⁴ Natjampan, Dios la nu t'ya na, ca nacj esclavo waytsja nun. 'Ücj, ma nujola t'as. Dios la nu t'ya na, ca nacj esclavo waytsja tulucj nun. 'Ücj wa. Ma nujisas t'as nin p'iyá majatjaqué la p'a jinwá. Dios já'asa nun jilal.

Pablo tepyaca ma tjewyayiñ mpes.

²⁵ Napj quina quelel pyac lovin ma tjewyayiñ mpes. Qjuis Jepa Jesucristo ma tjevele napj lal yupj sin po'ó. Napj ca mpac napj nola jin yupj mpes. Qjuis Jepa Jesucristo la ntjet'á napj la veles la p'a jilal jupj mpes, ne 'ücj nun mponé napj velé.

²⁶ Quina malala se palá Dios ts'uyupj jilal. Mpes napj nola más 'ücj Dios ts'uyupj ma mwayiñ ca. ²⁷ Ca nacj nun to'á nun sejats'om nasa. 'Ücj. Ma tjowelé lowa nun sejats'om jilal ne mal. Ca nacj lovin sejats'om cjuwatsja. Ma nujisas t'as woyaqué. ²⁸ Ma nin velé ma polel woyaqué. Woyaqué na, ma malala lojí. Nequem nepénowa lovin ma tjewyayiñ custjay. Ca nacj quelel wyayiñ yupj. Ma malala nin lajay yupj. Nun mpes nola la p'in. T'üc' way malala ca jis mpalas Dios ts'uyupj jilal qui'á nosis casá. Tjewyayiñ jilal más malala ca jis mpalas. Mpes nun jilal napj velé más 'ücj ma woyaqué nun.

²⁹ Natjampan, napj nin velé pasal leñ way malala ca jis mpalas Dios ts'uyupj jilal qui'á nosis casá. Mpes nun sejats'om jatatj, quina najas nun nujola ma tjewyayiñ yola jinwá. Ma tjewyayiñ 'ücj nin yola Dios po'ó. Más 'üsüs tsji' lajay Dios mpes. Najas tjewyayiñ nin lajay yupj jinwá. ³⁰ Ca nacj nun 'aplijila quinam. Ma nujola t'as nun 'aplijila mpes. Lowa, tsji' la müjí Dios mpes. Ca nacj nun 'ücj jisas. Ma nujola t'as nun 'ücj nujisas mpes. Lowa, tsji' la müjí Dios mpes. Ca nacj quelel lowú, jaylacj la müjí nun nujisas. Ma nujola t'as niná nun nuts'a'á lovin. Lowa, tsji' la müjí Dios mpes. ³¹ Ca nacj pülücj to'á nun. Ma nujola t'as nun to'á mpes. Lowa, tsji' la müjí Dios mpes. Pjü nosis casá jatja ncawajas ca. P'a casá ca nsem p'a jawas.

³² Najas ma nujola nsem. Yom jats'om tulucj, 'ücj jola qjuis Jepa Jesucristo po'ó. Pasal quelel tsji' liji jupj mpes. Jupj jos qjuis Jepa Jesucristo 'ücj jos nsem jupj liji mpes. ³³ Yom jats'om tya'a, pasal jola jupj jats'om po'ó. 'Üsüs quelel liji jupj mpes. Jos jupj 'ücj ca nsem jats'om lal, jupj liji mpes. ³⁴ Mpes mat'e mpes jola jupj. Jola qjuis Jepa Jesucristo po'ó, jola wa jats'om po'ó. Nenéyawa jola Jesucristo po'ó, nenéyawa jola jats'om po'ó.

Nin p'iyá nequem jilal, tsjücjüim jilal 'ots'ipj. Quepj voyum tulucj 'ücj jola Jesucristo po'ó. Lovin quelel liji Dios jos jin p'in. Jos jupj p'iyá 'üsüs nsem Dios lal, jos wa jupj cjües 'üsüs nsem Dios lal. Quepj voyum tya'a, pasal jola jupj voyum po'ó. 'Üsüs quelel liji jupj mpes. Jos jupj voyum 'ücj jos nsem jupj liji mpes. ³⁵ Niná velé nun jilal nucopj la p'acj. Ca nacj nun nujola napj najas ma woyaqué nun. Nin tulucj. Najas nun lovin nin la müjí qjuis Jepa Jesucristo jos jin p'in. Niná más 'ücj. Nin mpes nin velé nun jis lal.

³⁶ Ca nacj yom já'asa ne'aj, vele jucucus lal jupj jos ma woya jupj. Jola la p'in malala niná vele jucucus lal ca nacj. Jupj jucucus tsjücjüim quinam, po quelel woya jupj. Mpes ca jupj jola más 'ücj jupj jucucus mwayim quinam. 'Ücj mveles 'ücj mwayim quinam. Ma malala vele. ³⁷ P'a yom vele jupj jucucus lal ma mwayis jupj. Jupj jola pasal 'üsüs way nin vele, jola ma malala vele. 'Ücj nin vele jupj nin jos mpes. Po jola más 'ücj jupj jucucus ma woya. 'Üsüs way niná. ³⁸ Mpes ca nacj yom ca mveles 'ücj woya jupj jucucus. Jupj vele 'üsüs way. Ma nin vele ca nacj. Ca nacj jupj ca mveles más 'ücj ma woya jupj. Más 'üsüs way niná.

³⁹ Nequem tjewyayiñ, malala jis vayum patja jil la p'a nt'a. Jupj voyum tepe'e na p'in, 'ücj jama. 'Ücj ca mway-

im niswá. Jupj jos lal 'ücj ca mwayim. Mop'in Jesucristo lal pyona lal ca mwayim la p'in. ⁴⁰Jupj ma quelel woja, 'ücj wa. Más 'ücj jos nsem jupj, nin nola. Más 'ücj polel tsji' la mijis Dios mpes. Napj nola napj nin velé Dios Cjües jos jin.

Gente pis ja'ayapj p'a dios witjacj jilal. Yupj mpes pyaca Pablo.

8 Gente nepénowa pis ja'ayapj p'a dios witjacj mpes. Quina ninana mpes quelel pyac. Yupj jis dios Dios t'üc' way tulucj. Pjü cupj niná selecj. Gente nepénowa yola yupj p'iyá 'üsüs, pülücj sin tji'yüsa mpes. Malala nin. Más 'ücj quelel la sojí la p'a. Mpes ca sin mü'üsüs la müjí Dios po'ó. ²Nepénowa yola yupj p'iyá pasal salejepj. T'üc' way pasal salejepj. Newa ma salejepj Dios jos jin. ³La p'a wa nepenowá quelel lajay Dios. Yupj Dios juts'a'á.

⁴Gente pis ja'ayapj dios witjacj jilal. Niná mpes ca mpac quinam. Nun quelel solejetsja ncu 'ücj niná pwisis lojá. Cupj selecj yupj jis dios witjacj Dios t'üc' way tulucj. Janucun tulucj yupj. Dios t'üc' way jusapj. Leñ la p'a. ⁵Gente javelepj dios pülücj patja tsjun po'ó. Javelepj pülücj patja wa nosis casá. Yupj japon dios pasal pülücj yupj. Japon dios pülücj jajütütj. ⁶P'a casá pyonecj cupj. Cupj pyonecj Dios pjaní p'in. Jupj cupj qjuis Papay. Pjü patja jupj la tjiji mpes. Jupj la qjuis tjiji, cupj tsji' la mijim jupj mpes. Cupj qjuis Jepa Püné pjaní wa p'in jupj, Jesucristo jupj. Dios pjü la tjiji Jesucristo mpes. Jesucristo mpes cupj pyatjaquecj.

⁷Mop'in pülücj ma sin tji'yüsa niná. Lovin yólatsja niná dios witjacj janucun yupj. Yupj jalá pwisis, pis niná gente tja'ayapj dios witjacj mpes. Yupj yola pis niná dios witjacj juts'a'á custjay. Yupj yola Dios ma jos jalá yupj niná, mpes tjalá na, 'aplijila se palá. Ma 'üsüs sin tji'yüsa custjay Dios jos jin, mpes nin se palá yupj. ⁸Cupj 'üsüs Dios lal, nin qjuisé palá tjelyajacj mpes tulucj. Lyajacj, cupj ma más 'üsüs Dios lal. Ma lyajacj, cupj ma más malala Dios lal. Lyajacj, 'ücj. Ma lyajacj, 'ücj wa.

⁹Nun nin lojá pwisis, la p'a tja'ayapj dios witjacj mpes. Ma nujola nun. Newa nin, la p'a t'üc' way ma sin tji'yüsa custjay dios witjacj nenem mpes. Yupj nujus januc lojá niná pwisis. Jalá wa yupj. Ma sin 'yüsa, mpes 'aplijila se palá tjalá mpes. Mpes ma nlajá niná pwisis nun. ¹⁰Ca nacj nun ca nlawú yupj jis dios já'asa nt'a. Nun ca nlajá pwisis, yupj tja'ayapj jis dios niná mpes ca nacj. Nun t'üc' way nusin tji'yüsa dios witjacj sin po'ó. La p'a ma sin 'yüsa ca nacj. Yupj ca nujus nucucj ca nacj nin lojá. Yola nsem 'ücj ca nlajacj wa. Mpes nlajacj wa yupj ca nacj. Yacjaya ca yola nsem yupj p'iyá malala la tjajay, tjalá mpes. ¹¹Nun t'üc' way nusin tji'yüsa dios witjacj sin po'ó. La p'a ma sin tji'yüsa. Malala se palá ca nacj nun nusin tji'yüsa mpes. Nujola t'as, yupj nun sejatjampan, Jesucristo tepe'e wa yupj mpes.

¹²Ca nacj yupj ca nlajacj pwisis niná, nun tjalajá mpes. 'Aplijila ca nsem yupj ca nacj. Mpes nun malala la tjüjij yupj jilal, yupj ne nun sejatjampan. Mpes nun malala la tjüjij wa Jesucristo lal. ¹³La p'a ca nlajas pwisis

napj tjelyá mpes ca nacj. Jupj jola malala pis lyaja, mpes lyaja na, malala liji jupj Dios lal. Jupj napj natjam. Ma najas jupj ca malala la mijis, mpes napj ma ca nla pwisis niswá.

'Üsüs way gente 'üsüs lajay apostolpan mpes.

9 Apóstol napj. Dios nin tjejjama la veles jupj mpes. Jupj jos napj velé Jesucristo po'ó. Dios ni jütüta. Gente p'in ma na jütütj. Napj jus tjinyuc qjuis Jepa Jesús. Napj nin lejay jupj jos jin. Mpes quina nun Dios ts'uyupj nu tepyala. ²Ca nacj gente la p'a ma japon apóstol way napj, ma japon Dios nin tjejjama la veles jupj mpes. Nun p'in poné. Napj selé nun poné jupj nin tjejjama. Nun Dios ts'uyupj nu tepyala. Nin mpes Dios nin tjejjama nun nt'a la veles jupj mpes Jesucristo po'ó.

³Nepénowa malala javelepj napj nin po'ó. Nin javelepj napj lejay mpes. Niná yupj jis lal velé. ⁴T'üc' way pülücj jilal velecj Jesucristo po'ó. Mpes cupj 'ücj t'e'enquecj Dios ts'uyupj qjuisé 'ayapj qjuis la las, qjuis la müs wa. ⁵Apostolpan la p'a jil wa, javelepj Dios mpes. Yupj sejjats'om jis capj jacoñ. Yupj sejjats'om Dios ts'uyupj wa. Qjuis Jepa Jesús jüpülücpan, yupj sejjats'om jis capj jacoñ wa. Pedro jats'om se coñca wa. Mpes 'ücj cupj wyayaquecj wa Dios ts'uyupj jilal, 'ücj qjuis capj la coñ. Newa woja secj cupj. ⁶Bernabé tsji' liji, napj tsji' lejay wa, mpes 'ücj jaylacj lijicj qjuis la las, ca'aj qjuis la jas jaylacj lijicj wa. Apostolpan la p'a ma tsji' lajay. Dios ts'uyupj se 'ayapj jis la las, ca'aj jis la jas se 'ayapj wa. Apostolpan tsji' lajay Dios mpes; nin mpes se 'ayapj yupj niná. 'Üsüs nin. 'Ücj wa cupj ma tsji' lijicj; cupj p'iyá quelel tsji' lijicj, mpes nin lijicj.

⁷Quina ca mpac tsjan mpes ca jus nlayé napj velé t'üc' way. Cupj militarpan jinwá, Dios mpes tsji' lijicj mpes. Militar tsji' liji jepapan mpes. Militar ma jaylacj liji jupj lo las. Jepa 'yaya jupj lo las. Cupj militarpan jinwá, mpes 'ücj la p'a ca qjuis ma'ayacj cupj qjuisas. Uva sinacj jinwá lijicj wa. Yom sine na, pülücj vyala jupj juts'a'á nsem. Nin p'iyá cupj qjuis lal; 'ücj t'e'enquecj wa cupj. Vaca si manuna jinwá lijicj wa. Yom vaca si manuna, 'ücj jupj pjyüjü. Nin p'iyá cupj qjuis lal; 'ücj t'e'enquecj cupj lijicj mpes. Po 'üsüs Dios ts'uyupj ja'ayapj apostolpan jisas yupj Dios mpes tsji' lajay mpes.

⁸Napj nin pyac gente nin lajay mpes. Qjuisin 'yüsa 'üsüs way gente t'emel jat'anquepj tsji' la tjajay mpes. Nin p'iyá qjuisin 'yüsa Moisés tepyaca mpes. ⁹Tepyaca: "Buey tsji' liji na, malala mwicj tsyu'pa. 'Ücj lyaja." Nin tepyaca Dios tjevele jin. Niná Dios tjevele na, buey mpes tulucj jólatsja jupj. ¹⁰Jólatsja cupj mpes. Nin tjevele cupj mpes. Yom 'amá le tsjequé na, jola p'a jaway jupj ca nt'anques tjevyala popé. Yom trigo jay syüpa na, jupj jola jupj ca nt'anques. ¹¹Nin p'iyá cupj qjuilal. Nun jilal tjevelecj Dios tjevelá mpes. Dios tjevele, setel jinwá. Niná sinactsja jinwá nun po'ó. Mpes 'üsüs way nun 'oyá cupj qjuilal qjuis la las. ¹²T'üc' way la p'a so 'oyá nun. Mpes 'ücj wa qjuis ma'ayá. Cupj más 'üsüs la tjijicj yupj jis lal.

Newa cupj ma la tjemyonacj nun jilal. Nenéyawa cjuwá cupj qjuisas. Nawa ma le monacj nun jilal; qjuisastsja gente ma malala javelepj cupj po'ó. Gente malala javelepj na cupj po'ó, ca nacj la p'a ma ca mponec j cupj velecj Jesucristo po'ó. Cupj velecj tsjan niná jupj 'úsús la tjiji gente mpes. Mpes ma la tjemyonacj nun jilal.

¹³ Gente ve jacutj Dios wo nt'a, Dios mpes la 'ayas. Dios mozopan ne'aj jatja, tsji' lajay ne'aj. Nun solejé yupj ve niná popé jat'anquepj, jalá lovin. 'Úcj nin. Gente jacuman animal witjacj Dios wo nt'a, Dios mpes la 'ayas. Dios mpes tsji' lajay ja'üm animal witjacj. Pis niná tja'ayapj Dios mpes. Nun solejé ne'aj tsji' lajay pis niná popé jat'anquepj, jalá wa lovin. 'Úcj nin. ¹⁴ Nin p'iyá quinam. Dios ts'uyupj jil, javelepj la p'a jis walap'a'á tsjan niná Jesucristo 'úsús la tjiji gente mpes. Nin lajay na, tsji' lajay Dios mpes. Qjuis Jepa Jesucristo tjevele más 'úcj Dios ts'uyupj lovin se 'ayapj jis la las, ca'aj jis la jas 'ots'ipj, niná lajay mpes.

¹⁵ Nawa napj ma la tjemyon gente jilal. T'üc' way Dios popa pjaní jama na, vele na Dios tjevelá, 'úcj Dios ts'uyupj ja'ayapj jupj la las, ca'aj 'úcj la jas wa. Nawa nin, najas napj mpes ma nin lojí. Po 'úcj najas nun jilal velé Dios tjevelá. Najas ma no 'oyá nin lejay mpes. Gente na 'ayapj, 'aplijila ca nsem napj. 'Úcj napj lal cjuwá, ne ni p'í. Más malala ma nin lejay, ne ma ni p'í. ¹⁶ T'üc' way napj velé la p'a jis walap'a'á tsjan niná Jesucristo 'úsús la tjiji gente mpes. Ma velé 'úsús napj, nin la tjejay mpes. Napj velé Dios ntjijütüta mpes. Ma velé, malala ca ma palas. ¹⁷ Napj 'úcj najas nin velé, mpes Dios ne 'aya napj velé mpes. Mpes napj ma le mon nun no 'oyá. Napj ma quelel nin cüvelé Dios mpes, nawa nin ni jütüta jupj. ¹⁸ T'üc' way 'úsús way ne palá jupj mpes velé mpes. 'Úcj najas ma t'e'é napj nin lejay mpes. Napj 'úcj le mon no 'oyá Dios mpes velé mpes. Napj nin velé tsjan niná Jesucristo 'úsús la tjiji gente mpes. Ma nin le mon napj. Así nin velé, jaylacj tulucj.

¹⁹ T'üc' way gente ma na jütütj. Pjü ma na 'ayapj lejay mpes. Mop'in nin, napj mozo jinwá pjü mpes. Nin lejay se p'acj mpes. Mpes polel velé yupj jilal Dios tjevelá. Quina yupj nepénowa jisas Jesucristá. ²⁰ Judiopan jilal p'üs na, yupj jin p'iyá lejay napj. Mpes polel velé yupj jilal Dios tjevelá. Yupj nepénowa jisas Jesucristá. Gente niná nin lajay Moisés tjijyü'tá. Napj selé 'úcj ma lejay pjü Moisés tjijyü'tá. Mop'in yupj jilal p'üs na, yupj jin p'iyá lejay napj. Mpes nin polel velé wa yupj jilal Dios tjevelá. Mpes yupj nepénowa jisas wa Jesucristá napj velé mpes.

²¹ Gente la p'a ma salejepj Moisés tjijyü'tá, ma lajay jupj tjijyü'tá. Yupj jilal p'üs na, yupj jin p'iyá lejay napj. Mpes polel velé wa yupj jilal Dios tjevelá. Yupj nepénowa jisas wa Jesucristá napj velé mpes. Nawa nin napj nin lejay Dios tjijyü'tá, Jesucristo tjijyü'ta wa.

²² Gente la p'a nepénowa ma 'úsús sin tji'yüsa custjay Jesucristo po'ó. Yupj jilal p'üs na, yupj jin p'iyá lejay napj. Mpes 'úcj polel velé napj yupj jilal Dios tjevelá. Yupj nepénowa jisas Jesucristo quinam. Mpes pjü

gente lajay jinwá, nin p'iyá lejay napj. Nin lejay na, 'úcj jilal velé Dios tjevelá, ne yupj nepénowa jisas Jesucristá. Mpes yupj ca mpatjam Dios lal. ²³ Napj najas p'a witjacj sin 'yüsa wa Jesucristo po'ó. Napj nin velé Dios 'úsús liji gente jis lal Jesucristo mpes. Pjü lejay, nin mpes nin lejay. Najas 'úsús se palá, najas 'úsús ne palá wa Jesucristo mpes, napj velé jinwá.

²⁴ Quina ca mpac 'oyñ nyuca la müj' nun. Nenéyawa gente 'a si mulú, 'a mulú ts'equeneñ. Yupj quelel salejepj pjacj más 'in wü jama. Nun solejé 'úsús pyala más wü tjemey lal. Yupj ja'ayapj jupj lal. Jupj jinwá la müj' nun. Po 'úsús la müj' Dios mpes, ne ca 'úsús nu mpalas, la mijis Dios. ²⁵ Ts'equeneñ witjacj 'úsús ja-jamapj yupj jis p'üy. Nin lajay mpes 'úsús polel ts'equeneñ. Más wü quelel jil yupj, mpes nin lajay yupj. Jepapan ca ma'ayacj más wü tjemey mpes, jay ma'ajam ma'ayacj ca. Mop'in jepapan ja'ayapj ncawajas ca, cjuwá nsem p'a jawas. Cupj ts'equeneñ witjacj jinwá. Nin p'iyá más 'úcj jyamacj cupj qjuis p'üy. Mpes más 'úsús ca polel tsji' la mijicj Dios mpes. Jupj qjuis ma'ayas más 'úsús jepapan ja'ayapj lal; ma ca ncawajas jupj. ²⁶ Napj najas Dios ca 'úsús la ma jis napj mpes; nin mpes pasal yümücj tsji' lejay jupj mpes. Napj selé 'oyñ nyuca quelel lejay Dios mpes. Ma nin lejay, ma 'úsús ne palá. Mpes pasal yümücj tsji' lejay Dios mpes. ²⁷ T'üc' way la p'a jis walap'a'á tjevelé más 'úcj 'úsús la mijicj Dios mpes. Mpes 'úsús ca jis mpalas, la mijis Dios. Najas 'úsús ne palá la mijis wa jupj. Mpes 'úsús jyamá napj p'iyá. Napj lejay Dios jos jin, nin way p'in. Napj najas jin ma lejay napj.

Pablo sin 'yüsa la tjiji dios witjacj sin po'ó.

10 Judiopan püna tapatja, cupj yupj sin popa p'iyá. Nujola tapalas yupj cus tocoñ Moisés. Najas nun nujola pyala niná tepyalá. Yupj pátjatsja casa'a mol tjac', tüpü'ü, Dios nin la tjiji mpes. Mol jámatsja yupj jis walap'a'á. Mol tjemey na, tjil wa yupj. 'Úsú püné nt'a, 'úsú jun tjecjyoltse jinwá tepyala, la tjiji Dios. Tjapjaja, 'úcj na'aj po'o tjil yupj, ne pjü tjil. ² Nun solejé gente bautizar se palá na, la p'a jus nlay yupj jisas qjuis Jepa Jesucristo quinam. Nin p'iyá, qjuisin 'yüsa püna tapatja jisastsja yupj jis jepa Moisés, pjü yupj jisastsja jupj. Yupj cus tocoñ Moisés mol 'alá, cus tocoñ 'úsú jun tjecjyoltse na; nin mpes cupj jus nlayecj yupj jisastsja jupj. ³ Nujola tapalas wa Dios jis tje'yaya jis la las ne'aj, pjü jilal jis tje'yaya. Pasal püné jupj, ne nin la tjiji. ⁴ Dios 'úsú jis tje'yaya wa jis la müs. Pjü jilal jis tje'yaya. Pe mpe tjac' 'úsús. Pasal 'úsús la tjiji Dios. Pe niná Cristo jinwatsja. Cristo lovin wínetsja yupj jilal, lovin jis capj tjep'ya'sa yupj. ⁵ Qjuisin 'yüsa pasal 'úsús way jis tepyala. Nawa nin, Dios ma jostsja yupj pülücj way malala la tjajay. 'Úcj jostsja nepénowa jilal la p'in. Pasal pülücj malala la tjajay yupj. Mpes ne'aj p'in tecya'liñ, pjü jis wa cjuwá nt'a.

⁶ Dios jos qjuisin 'yüsa niná jis tepyala. Malala quelel lajaytsja, mpes malala jis tepyala. Más 'úcj ma quelel malala lijicj, yupj la tjajay jin. Niná Dios jos qjuisin 'yüsa. ⁷ Pülücj jisastsja p'a wa dios witjacj. ¡Ma nujisas

t'as dios p'a wa! Dios Popel vele: "Atjalapj yupj jis dios wolap'a'a, tjalá, tjiymü'üñ. Nin la tjajay yupj jis dios mpes. Sin tjüjünsüpj, fiesta la tjajay, yupj jis dios wolap'a'a", Dios Popel nin vele. ⁸ Niyom pülücj jis tjamanun sejats'om tulucj. Nequem pülücj ne'aj tjil jis vayum tulucj jilal. ¡Yupj jinwá ma la müj'í nun! Ts'ac' pjaní veintitrés mil tecya'liñ yupj, malala la tjajay mpes. ⁹ Pülücj ma topon qjuis Jepa Dios ca jis capj ntülüs yupj. Mpes pasal malala la tjajay yupj. Ma la müj'í yupj jinwá. Latsj tjalá yupj, tecya'liñ. ¹⁰ Pülücj ma jisastsja Dios la tjiji jin. Ts'a 'in jinwá tjowelepj. Ma mvelé nun yupj jinwá. Dios jupj ángel jas tjejyama la 'ünan, ne jis tji'yü'na jupj.

¹¹ Dios jos qjuisin 'yüsa niná jis tepyala. Dios Popel vele jin tepyala. Dios jos qjuisin 'yüsa más 'ücj ma lijicj yupj la tjajay jinwá, nin mpes nin vele jupj Popel. T'üc' way nyucunucj cupj quinam; selecj wa leñ way ncawajas ca nosis.

¹² Ca nacj nepénowa yola yupj nin lajay Dios jos jin. Yola lovin ma la mijicj judiopan la tjajay jinwá. Najas 'in jajamapj yupj. Ca nacj quina yupj ma la mon Dios lal. Ma la mon Dios jis capj p'ya'sa. Mpes yupj leñ way ca malala la mijicj ca nacj. ¹³ Nenéyawa nun malala quelel lojí ca nacj. Ninana nun quelel lojí, la p'a nin p'iyá quelel la tjajaytsja wa. Dios ca nucopj mp'a'sas nun, ne ma la müj'í niná. Tjevele nin la mijis. Malala quelel lojí na, Dios lovin nucopj mp'a'sas, ma malala ca la müj'í. Mpes malala quelel lojí na, ma nin ca la müj'í; nun ma la müj'í nun jisastsja jin.

¹⁴ Mpes najas ca ma nujisas nsem dios witjacj p'a wa. Dios 'ücj nucopj p'ya'sa. Napj po quelel la nusejay. Najas nun lovin ma nujisas nsem la p'a dios witjacj.

¹⁵ Napj selé nun 'üsüs nujola. Mpes najas nusin mü'üsüs ncu 'üsüs napj velé. Napj nola nun ca mvelé 'üsüs way napj velé. Mpes ca mponé napj velé.

¹⁶ Nenéyawa 'a qjuisí mulú, qjuiyola pyala Jesucristo tepe'e cupj mpes. Wi'iquec Dios lal myüsiqecj mpes ne'aj. Niná myüsiqecj na, 'a mulú qjuiyola Jesucristo 'os tepyala cupj mpes, 'os tepyala 'üsüs qjuisé palá mpes. Pan le leptacj ne'aj. Nin lijicj na, 'a mulú qjuiyola Jesucristo jüp'üy mpes. Jupj tepe'e cupj mpes, 'üsüs qjuisé palá mpes. ¹⁷ Pan pjaní lyajacj. Pasal pülücj cupj, mop'in pan pjaní p'in 'a mulú lyajacj. 'A mulú nin lijicj. Mpes cupj pjü way yuwal nin qjuiyola. Cupj pjü way Jesucristo juts'a'a.

¹⁸ Nun solejé judiopan lajay jin. Animal ja'ayapj na Dios lal, la mitad ja'ayapj Dios lal, la mitad 'a mulú jalá. 'A mulú nin lajay. Nin lajay Dios cus la coñ. ¹⁹ Ca mpac najas nusin 'yüsa mpes. Nun solejé gente la p'a pis ja'ayapj la p'a dios witjacj mpes. Yupj la tjajay niná dios witjacj. Janucun tulucj yupj. Ma 'üsüs se palá pwisis niná dios p'a witjacj mpes ja'ayapj na. ²⁰ Judiopan tulucj niná ja'ayapj na yupj jis dios witjacj mpes, nin ja'ayapj lapanenpan mpes. Ma Dios mpes ja'ayapj. Mpes yupj jis capj jacoñ lapanenpan. Napj najas nun ma jis capj coñcó lapanenpan, nin mpes najas ma 'oyá dios witjacj mpes. ²¹ Ca nacj nun quelel müsiqué Dios ts'uyupj jilal, nin yola pyala na qjuis Jepa Jesucristo tepe'e cupj

mpes. Ca nacj quelel müsiqué wa la p'a jilal, ja'ayapj nt'a p'a wa dios witjacj jilal. Malala nin. Ca nacj quelel lojá Dios ts'uyupj jilal, nin yola pyala na qjuis Jepa Jesucristo tepe'e cupj mpes. Ca nacj quelel lojá wa la p'a jilal, ja'ayapj nt'a yupj jis dios witjacj mpes. Malala nin. ²² Nin lojí na, qjuis Jepa Jesucristo po ma jos nsem jis capj coñcó lapanenpan. Cupj más püné tulucj qjuis Jepa Jesucristo lal. Lapanenpan jis capj cyoñcocj na, t'üc' way jupj ca qjuis capj ntülüs.

²³ Nepénowa javelepj 'ücj nin lijicj cupj qjuisas jin. Napj nin velé ma 'üsüs qjuisé palá nin lijicj na cupj qjuisas jin. 'Ücj nin lijicj cupj qjuisas jin. Malala pyala la p'in. Nepénowa ma ca jisas nsem Dios, nin lijicj na cupj qjuisas jin. Malala nin. ²⁴ T'üc' way nujisas 'üsüs way nu pyala nun p'iyá jilal. Nujisas t'as más 'üsüs way se palá la p'a jilal.

²⁵ Gente pis jaylacj lajay na, nepénowa la 'üy ncu p'a wa dios witjacj mpes tja'ayapj niná pwisis. Nenéyawa jus nlay nin tja'ayapj p'a wa dios witjacj mpes. Nawa nin, jalá. Tjalá na, pasal yola tjalá mpes. Pis jaylacj lojí na, más 'ücj ma la mü'üyá ncu dios witjacj mpes tja'ayapj niná pwisis. ²⁶ Ma la mü'üyá nun yupj jis lal; nosis qjuis Jepa Dios juts'a'a. Pjü way nosis casá patja jupj juts'a'a. Mpes 'üsüs way nin lojá niná pwisis.

²⁷ Ca nacj Dios ts'uyupj tulucj ca mvelecj nculá yupj jis wa nt'a nu lo las. Ca nacj quelel lowú. 'Ücj. 'Alaja nu 'ayapj. Ma la mü'üyá ncu niná tja'ayapj yupj jis dios witjacj mpes. Mpes ma ca jus nlayé ncu tja'ayapj niná, ne ma ca nujola nsem tjalajá na. ²⁸ Nin tulucj ca nacj. Ca nacj pjaní nun jis lal mveles: "Niná tja'ayapj dios witjacj jilal". Mpes ma nlayá nun. Najas ma lojá jupj niná tjevele mpes. Nun lojá, ca jupj quelel nlayas wa ca nacj. Mpes jupj ca jola nsem tjelyaja na. Mpes ma nlayá nun. ²⁹ Napj selé nun ma nujola nsem. Najas jupj ma jola nsem wa. Mpes ma nlayá niná pwisis. Más 'ücj jupj ma nin nlayas ca, ma jola nsem.

T'üc' way nepénowa yola malala lyajacj pwisis. Mop'in nin, malala tulucj napj lya pwisis. ³⁰ Napj wüi'is Dios lal lya mpes. Mpes más 'ücj la p'a ma malala javelepj napj nin po'ó nin lya na. ³¹ Mop'in nin, najas la p'a 'üsüs javelepj Dios po'ó napj lejay mpes. Ca nacj la p'a 'üsüs ca mveles Dios po'ó pis lya na. Mpes pis ca nla napj. Ca nacj la p'a 'üsüs ca mveles Dios po'ó pis ma lya na. Mpes pis ma ca nla napj. Ca nacj la p'a 'üsüs ca mveles Dios po'ó mü'üs na. Mpes ca mü'üs napj. Ca nacj la p'a 'üsüs ca mveles Dios po'ó ma mü'üs na. Mpes ma ca mü'üs napj. ³² Nenéyawa gente ma jisas Jesucristo, Dios ts'uyupj lajay mpes. Ca nacj judiopan ma jisas Jesucristo, Dios ts'uyupj lajay mpes. Ca nacj judiopan tulucj ma jisas Jesucristo, Dios ts'uyupj lajay mpes. Ca nacj Dios ts'uyupj nepénowa ma jisas Jesucristo quinam, Dios ts'uyupj lajay mpes. ¡Ma la müj'í yupj jinwá! ³³ La müj'í napj lejay jinwá. Lovin najas pjü 'ücj jisas nsem napj lejay mpes. Napj ma lejay napj najas jin. Napj ma najas 'üsüs ne palá. Napj najas yupj ca jisas nsem Jesucristo, mpes 'ücj ca mpatjam Dios lal; nin mpes napj lejay yupj jisas jin.

11 La müjij napj lejaj jinwá. Napj lejaj Jesucristo la tjijij jinwá.

Pablo tepyaca tsjan más 'ücj nequem lajay Dios ts'uyupj 'a si mulú na.

² Nun lovin nujola pyala napj tjevelé. Ninana Dios ts'uyupj lovin sin 'yüsa lajay, nin p'iyá nusin tji'yüsa la tjejay napj. Nun t'üc' lojij napj tjevelé jin. Napj velé nun 'üsüs. ³ La p'a wa najas nun ca jus nlayé. Najas nun ca jus nlayé Jesucristo jyü'ta niyom pjü way jilal. Niyom jajütütj yupj sejats'om jilal. Dios jyü'ta Jesucristo lal. Niná najas jus nlayé nun. ⁴ Dios ts'uyupj 'a si mulú nt'a, niyom javelepj Dios mpes. Yom nin liji na, más 'ücj ma pülül jay vyala. Nin p'iyá Dios lal vele na. Más 'ücj ma pülül jay vyala. Pülül jay vyala, jupj jola la p'a ne'aj jyü'ta jupj. Nin mpes nin la qjuijis. Jupj ma jola Jesucristo jyü'ta jupj. Malala nin.

⁵ Nenéyawa nequem javelepj Dios mpes. Quepj nin vele na, más 'ücj pülül jay lo valas jupj. Nin p'iyá Dios lal vele na. Jupj ma pülül jay vyala, jupj jola jupj voyum ma jyü'ta jupj. Jupj ma pülül jay vyala, nin p'iyá niná quepj ts'üil tulucj jinwá. Quepj malala jinwá liji jupj. ⁶ Quepj ma jos pülül jay vyala, más 'ücj jupj ts'üil jasev. T'üc' way maycas ca ts'üil pajal 'umul, maycas ca ts'üil tulucj na, mpes más 'ücj pülül jay vyala wa jupj.

⁷ Más 'ücj yom ma pülül jay vyala; Dios la tjijij jupj, ne jupj Dios jinwá 'in. Yom mpes 'ücj jas la 'üsüs Dios 'üsüs way. Dios la tjijij quepan yom popé. Quepj mpes 'ücj jas la 'üsüs yom 'üsüs.

⁸ Dios yom la tjijij mwalá. Locopyaya quepj la tjijij. Yom mwalá quepj popa tuluctsja; quepj yom pópatsja p'in. ⁹ T'üc' way Dios quepj la tjijij yom mpes. Ma nin mpes la tjijij yomen; quepj mpes la tjijij tulucj. ¹⁰ Mpes más 'ücj nequem pülül sey javalapj. Mpes la p'a ca sin mü'üsüs nequem nenem jisas yupj jis vayum jajütütj yupj. Angelpañ yus januc, mpes más 'ücj pülül sey javalapj.

¹¹ Mop'in nin, yom quepj jos, quepj yom jos wa. Nin p'iyá yupj manas qjuis Jepa Jesucristo lal. Yom más 'üsüs tulucj. ¹² T'üc' way Dios quepj la tjijij yom wüintsil popa mpes. Mwalá waytsja yomen. Mop'in nequem niyom se jamanun quinam. Dios la tjijij manas. Pjü la tjijij jupj.

¹³ Nun 'a nu myula na, quepj pjaní Dios lal vele ca nacj, ne ma pülül jay vyala. Malala niná. Nusin tji'üsüs ncu t'üc' way napj velé jin. Napj nola nun ca mvelé t'üc' way velé napj. ¹⁴ Nun solejé niyom jis ts'il campá na, se mayca. ¹⁵ Nin tulucj nequem jis lal. Yupj jis ts'il campá na, yola pasal 'üsüs yustapj. Jis ts'il campá po jisas. Dios jis tje'yaya yupj jis ts'il, sey pjucj jis capj tipitje mpes. ¹⁶ Ca nacj nun popa pjaní ne'aj quelel le velele napj pyac mpes. Jupj lal velé cupj lovin sin 'yüsa lijicj niná. Dios ts'uyupj la p'a nin lajay napj tepyac jin.

'A si mulú, yola pyala qjuis Jepa Jesucristo tepe'e yupj mpes. Nawa malala lajay ne'aj.

¹⁷ Quina p'a casá wa ca mvelé. Malala jin lojitsja mpes ma ca mvelé nun 'üsüs. 'A nu myula na, ma 'üsüs

nu pyala. Malala pyala. ¹⁸ La p'a nawala tjowelepj nun lojij mpes. Niná mpes, mwalá way ca mvelé. 'A nu myula na Dios mpes, pjaní pjaní 'a nu myula, lo velele la p'a jilal. Niná tjowelepj nun po'ó, napj pyon 'in. ¹⁹ Niná t'üc' way ca nacj. Nin pyala, mpes pjü sin 'yüsa pjacj t'üc' way nin lajay Dios jos jin. ²⁰ Nun 'a nu myula nu lo las, nujola nu lo pal qjuis Jepa Jesucristo tepe'e nun mpes. "Jesucristo Mpes Lyajacj" ló niná. Mop'in ma nujola nun Jesucristo mpes; malala nin. ²¹ Nepénowa ma la nuc pjü jis la cuwis. Ma pjü tjiqil, jalá yupj. Mpes locopyaya tjiqil ma jis col pit'a. La p'a nepenowá pasal myü'üh, se maná. ²² Nin lojij malala. T'üc' way nun jis wa to'á nun, 'ücj la las mpes ne'aj, 'ücj la müs mpes ne'aj. Nun ma 'üsüs nujola Dios ts'uyupj sin po'ó, nin lojij mpes. Cjuwá witjacj yola nun ma nujisas yupj, nin lojij mpes. ¿Tsjan nujisas napj velé nun po'ó? ¿Ncu nujisas 'üsüs velé nun po'ó? Ma nin ca mvelé.

²³ Qjuis Jepa Jesucristo nawala tjevele, nin p'iyá tjevele napj nun jis lal. Solejé jupj discípulo pjaní jepañ pan jis lal tjac' la tjilil qjuis Jepa Jesús. Nin jawas p'iyá, qjuisin tji'yüsa la tjijij cupj ca qjuiyola mpalas jupj tepe'e cupj mpes. Püste na tjelyajacj na, jupj nt'ya pansas.

²⁴ Tjevele Dios lal tjüwü'i pan tje'yaya mpes. Nin la tjijij na, vitvitj la tücüeme, jis tje'yaya pjü. Tjevele: "Pan niná napj mp'üy jinwá. Ma pats' ca napj, mpes Dios ma ca nin jola nsem nun malala la tjüjij. 'Ücj ca mpatjaqué nun Dios lal. Nenéyawa nin p'iyá pan 'alajá nun, nujola tapalas nin la tjejay napj nun mpes." ²⁵ Nin p'iyá la tjijij pocillo lal. Pocillo nt'ya t'üc' tjalá na. Tjevele: "Uva 'üsü niná na'as jinwá. Ma pats' ca, na'as ca mpalas. Mpes Dios 'ücj ca perdonar la numijis. Jupj tjevele t'üc' way niná ca la mijis nun mpes ntipü'í na. P'a casá ca la mijis quinam püna la tjijij lal. Nenéyawa nin p'iyá uva 'üsü tjümüsiqué nun. Müsiqué na najas nujola mpalas napj nin la tjejay nun mpes", nin tjevele jupj. ²⁶ Qjuis Jepa Jesucristo ncuwim niswá. Ma tjac' custjay, mpes najas nenéyawa 'a nu myula, pan nlayá ca, uva 'üsü müsiqué ca, Jesús tjiyü'ta jinwá. Ca nujola mpalas jupj 'üsüs la tjijij nun mpes. Nin lojij na, la p'a ca jus nlayecj nun poné qjuis Jepa Jesucristo tepe'e nun mpes.

²⁷ T'üc' way cupj lyajacj pansas, myüsiquécj uva 'üsü jupj mpes. Qjuis Jepa Jesucristo jos cupj quiyola pyala jupj 'üsüs la tjijij cupj mpes. Ca nacj nepénowa ma 'üsüs yola pyala jupj la tjijij yupj mpes, pan jalá na, uva 'üsü myü'üh na. Yola jupj ma 'üsüs la tjijij yupj mpes. Ma 'üsüs yola jupj jüp'üy mpes, ma 'üsüs yola jupj 'os mpes; mpes tsjay malala lajay yupj jupj lal. ²⁸ Najas pjü nusin mü'üsüs ncu 'üsüs nujola qjuis Jepa Jesucristo jüp'üy mpes, jupj 'os mpes 'ots'ipj. 'Üsüs nujola, 'ücj nin lojá pansas, 'ücj nin müsiqué uva 'üsü.

²⁹ Ca nacj nepénowa ma 'üsüs yola Jesucristo jüp'üy mpes. Nin jalá p'in, nin myü'üh p'in. Dios ca jis capj ntülüs nin lajay mpes. ³⁰ T'üc' way pülücj nun sin popé sin napnapj way yupj. Pülücj malala jisas. Nepénowa tecya'liñ. Ma 'üsüs yólatsja qjuis Jepa Jesucristo jüp'üy mpes, pan tjalá na, uva 'üsü tjimyü'üh na; nin mpes nin tepyala yupj jis lal. ³¹ Más 'ücj qjuisin 'yüsa ncu 'üsüs qjuiyola Jesucristo jüp'üy mpes, jupj ne cupj qjuis

Jepa Püné. 'Üsüs qjuiyola, 'ücj nin lyajacj pansas, 'ücj nin myüsiqecj uva 'üsú. Ma 'üsüs qjuiyola, más 'ücj ma nin lyajacj, ma nin myüsiqecj. Mpes qjuis Jepa Jesucristo ma ca qjuis capj ntülüs. ³² Nenéyawa qjuis Jepa Jesucristo qjuis capj tyüla. Mpes qjuisin 'yüsa malala nin la tjijicj. Nin la qjuisiji mpes Dios ma ca qjuis capj ntülüs, Dios ma jisas jis capj tyüla na.

³³ Napj nin tepyac napj najas nun ca jus nlayé niná. Mpes 'a nu mulus na, la 'unuca nun pjü way jiquil. Pjü tjiqil, 'ücj lojá. ³⁴ Ca nacj nepénowa pasal vecj cya'liñ. Malala jiquil jis la las mpes p'in. Más 'ücj mwalá way jalá jis wa nt'a. Mpes 'a jis tjimyula na, 'ücj ca polel yola mpalas qjuis Jepa Jesucristo la tjijá yupj mpes. Nin lajay na, jupj ma ca jis capj ntülüs.

Más quelel nusin 'yúsatsja. Niná nusin mü'üsüs la mejay, nun nt'a tjum na.

Polel lijicj Dios jos jin Dios Cjües qjuis tje'yaya mpes.

12 Natjampan, nun solejé Dios Cjües qjuis tje'yaya mpes polel lijicj Dios jos jin. Ma nin p'iyá lijicj jupj qjuis tje'yaya mpes. Quina quelel nusin 'yüsa lejay napj niná mpes. ² Dios t'üc' way ma nujisastsja na, solejé lovin nujisastsja p'a dios witjacj. Nin nujisastsja gente la p'a nun jis wala tjowelepj mpes. Dios witjacj nenem janucun tuluctsja. ³ Mpes najas nusin mü'üsüs napj ca mvelé. Dios Cjües gente jisas mo'o já'asa na, gente niná ma polel malala javelepj Jesús po'ó. Yupj javelepj na "Jesús Jepa Püné jupj", Dios Cjües jis capj p'ya'sa mpes p'in ca nin mvelecj.

⁴ Dios ts'uyupj pülücj way polel lajay Dios jos jin; jupj Cjües nin se 'aya. Ma nin p'iyá lajay se 'aya. Mop'in nin, yupj polel lajay, pjü way niná Dios Cjües nin se 'aya. Pjaní jupj. ⁵ Dios Cjües mpes, yupj pasal pülücj way 'ücj lajay la p'a mpes. Nin p'iyá lajay tulucj. Pjaní way nin p'iyá. Yupj pjü way tsji' lajay qjuis Jepa Jesucristo mpes; pjaní way jupj. ⁶ Pülücj p'a casá lajay. Nin p'iyá tulucj polel lajay. Niná pjü way nin polel lajay, Dios nin la siji. Dios pjaní jupj.

⁷ Polel lijicj Dios jos jin, jupj Cjües nin qjuis tje'yaya. Mpes 'ücj ca jus nlayecj t'üc' way cupj qjuisas mo'o p'ü'ü jupj Cjües. Nin qjuesé 'aya, jos cupj Dios ts'uyupj jis capj mp'a'sacj. ⁸ Nepénowa 'ücj polel la veles la p'a jilal 'oyn nyuca Dios jos jin la mijicj. Nin polel javelepj Dios Cjües se 'aya mpes. Nepénowa 'ücj polel la veles la p'a jilal, Dios jos jin salelepj. Nin polel javelepj Dios Cjües se 'aya mpes. ⁹ Nepénowa leñ way japon Dios ca la mijis yupj la tjomon mpes. Nin polel japon, Dios Cjües nin p'iyá se 'aya. Malala jisas jilal, nepénowa polel jis mü'üsüs la sajay; Dios Cjües nin p'iyá nin se 'aya. ¹⁰ Nepénowa pasal 'üsüs polel lajay, niyom p'in ma polel lajay jinwá, mpes la p'a pasal yola Dios püné. Nepénowa 'üsüs polel javelepj Dios mpes. Dios ts'uyupj nepénowa salelepj ncu t'üc' way Dios mpes javelepj la p'a. Dios ts'uyupj nepénowa la p'a jis tin polel javelepj, yupj p'iyá ma salelepj. Dios Cjües mpes p'in nin lajay. Nepénowa sin 'yüsa niná, p'a jis tin javelepj na, mpes 'ücj javelepj tsjan niná yupj tjowelepj. Niná pjü way 'ücj lajay Dios Cjües se 'aya mpes.

¹¹ Yupj lajay pjü way niná, Dios Cjües ninana p'iyá 'yaya mpes. Pjü jilal se 'aya, jupj jos jin. Nin p'iyá tulucj nin se 'aya yupj jilal.

Pjü Dios ts'uyupj jisas yupj jis pülücpan.

¹² Nun solejé yom pjaní jüp'üy pjaní, mop'in mos jana, tsjom jana, pülücj jana jüp'üy po'ó. Pülücj jana, mop'in jüp'üy pjaní p'in lovin. Nin p'iyá Dios ts'uyupj jis lal. Cupj pjü way Cristo juts'a'á, mpes jüp'üy pjaní way jinwá cupj. Cupj pülücj way, mop'in nin, 'a mulú jupj jüp'üy pjaní jinwá cupj. ¹³ Nepénowa cupj judiopan, nepénowa cupj judiopan tulucj. Nepénowa cupj esclavopan, nepénowa cupj esclavopan tulucj. Nawa jüp'üy pjaní 'a mulú jinwá cupj; Dios Cjües pjaní jupj, ne nin la tjiji. Bautizar qjuis tepyala, Dios Cjües nin la tjiji mpes. Dios Cjües p'iyá já'asa qjuisas mo'ó, pjü way qjuisas mo'ó.

¹⁴ Jüp'üy mos p'in tulucj. Tsjom p'in tulucj. Jüp'üy jana pjü 'ücj la qjuis. Cupj pjü way Cristo jüp'üy pjaní jinwá, mop'in pülücj way cupj. Pülücj p'a casá lijicj cupj. ¹⁵ Ca nacj nun popa pjaní ca mveles: "Tsjom mos jin tulucj, mpes tsjom jüp'üy popa tulucj jinwá". Nawa nin, jupj tsjom jüp'üy popé. ¹⁶ Ca nacj ca mveles wa: "Pjots' jun jin tulucj, mpes pjots' jüp'üy popa jinwá tulucj". Nawa nin, jupj pjots' jüp'üy popé. ¹⁷ Jüp'üy jas tüpwes jun pjaní, ma polel pjoca. Jüp'üy nin tulucj. Jüp'üy jas tüpwes pjots' pjaní, ma polel cjumsu. Jüp'üy nin tulucj. ¹⁸ Jüp'üy po'o pülücj jana tje'yaya Dios. Pjü nin lajay jupj jos jin. Pjots' pjoca, jun nyuca. Ma lajay nin p'iyá. ¹⁹ Jüp'üy jas tüpwes pjaní p'in, jüp'üy tulucj jupj. Nin tulucj. ²⁰ Pasal pülücj p'a casá 'ücj liji, jupj jüp'üy jana mpes. Mop'in jüp'üy pjaní jupj. Nin p'iyá cupj qjuilal. Cupj pjü way Cristo juts'a'á, mpes jupj jüp'üy pjaní jinwá ncupj. Nawa pülücj way cupj; pülücj p'a casá 'ücj lijicj Dios mpes.

²¹ Napj ca mpac tsjan mpes ca jus nlayé niná t'üc' way. Ca nacj pjaní ca mveles: "Jun ma jos mos". Ca nacj mveles wa: "Jay pjucj ma jos tsjom". ²² Nin vele ma t'üc' way. Jüp'üy pülücj jana. Nepénowa yupj tsjicj way tsji' lajay p'in, nin qjuiyola ca nacj. Nawa nin, jüp'üy po jos pjü witjacj. ²³ Cupj qjuiyola nepénowa ma 'üsüs jin yustapj. Niná más 'üsüs jyamacj. Cupj qjuis p'üy jana nepénowa ma qjuisas la p'a sa nuc. Mpes qjuisin qui'pacj niná. ²⁴ Qjuis p'üy jana nepenowá 'ücj gente sa nuc. Mpes ma qjuisin qui'pacj niná. Dios jostsja ca nin nsem; qjuis p'üy la tjiji Dios. Cupj qjuiyola qjuis p'üy jana nepenowá 'üsüs 'in tulucj. Mpes más 'in jyamacj niná. Nin jostsja Dios. ²⁵ Mpes jüp'üy po'o jana, pjü way 'ücj jisas. Pjü way jajamapj la p'a jilal. Nin p'iyá cupj qjuilal. Pasal pülücj ncupj, mop'in cupj Cristo juts'a'á, pjü way ncupj. Dios jos pjü witjacj jyamacj cupj. ²⁶ Jüp'üy jana popa pjaní vyaja na, pjü witjacj se vajana. Pjaní lal 'üsüs lijicj na, pjü way 'ücj jisas se palá.

²⁷ Nun Cristo juts'a'á, mpes jupj jüp'üy jinwá nun. Nun pülücj; mop'in nin, nun pjü way jupj jüp'üy pjaní popem. ²⁸ Dios jos jupj ts'uyupj pjü way ca la mijicj jupj jos jin. Nin polel lijicj, jupj qjuis tje'yaya mpes. Ma nin p'iyá lijicj. Nepénowa apostolpan yupj. Dios sin jyama

la veles la p'a jilal Jesucristo po'ó. Yupj lajay tsjay 'üsüs way. Nepénowa profetapan yupj. Polel javelepj Dios tjevelá mpes. Yupj lajay po 'üsüs way. Nepénowa 'ücj la p'a wa sin la 'üsüs jis la jay. Yupj lajay 'üsüs way. Nepénowa pajal 'üsüs polel lajay, niyom p'in ma polel lajay jinwá. Nepénowa 'ücj jis la ts'uc malala jisas. Nepénowa 'ücj jis capj jap'acj la p'a. Nepénowa nin polel lajay ne la p'a 'a mulú quelel tsji' lajay Dios mpes. Nepénowa la p'a jis tin polel javelepj, pjü ma tjepjyacañ niná. Niná Dios ts'uyupj nin polel lajay, Dios jis tje'yaya mpes. ²⁹ ¿Ncu nujola pjü way apostolpan? Nin tulucj. ¿Ncu nujola pjü way profetapan? Nin tulucj. ¿Ncu nujola pjü way sin 'yüsa lajay? Nin tulucj. ¿Ncu nujola pjü way pajal 'üsüs polel lajay, niyom p'in ma polel lajay jinwá? Nin tulucj. ³⁰ ¿Ncu nujola pjü way 'ücj jis la ts'uc malala jisas? Nin tulucj. ¿Ncu nujola pjü way la p'a jis tin polel javelepj? Nin tulucj. ¿Ncu nujola pjü way polel sin 'yüsa yupj javelepj, ca yupj sin 'yüsa la mijicj tsjan tjowelepj yupj? Nin tulucj. ³¹ Dios se 'aya pjü jilal, 'ücj la mijicj jupj jos jin. Nepénowa más 'üsüs polel lajay, Dios nin jis tje'yaya. Nujisas t'as Dios nin p'iyá nu 'yaya, mpes ca polel la müjji yupj jinwá.

Más 'ücj quelel la sijicj la p'a.

Quina ca sin mü'üsüs la mejay, más 'üsüs way nin lojí.

13 Más 'ücj quelel la sijicj la p'a. La p'a jis tin 'ücj velecj ca nacj Dios Cjües mpes. Angelpañ jis tin 'ücj wa velecj ca nacj Dios Cjües mpes. Newa ma quelel la sijicj la p'a, yupj ca ma jisas nsem cupj velecj. Campana pasal yümücj pjac jinwá nsem yupj jis lal, cupj velecj na yupj jis lal. Vyaja jis la pjac jinwá nsem yupj jis lal. ² 'Ücj polel velecj Dios mpes ca nacj. Qjuisin tji'yüsa Dios po'ó, la p'a ma sin tji'yüsa ca nacj. Pjü way selecj Dios po'ó, la p'a ma sin 'yüsá. Pyonecjan wa Dios ca la mijicj pjü way cupj le monacj. Mpes 'ücj velecj joc' lal jutja, ne jupj ca mim, cupj tjevelecj mpes. Pjü niná 'üsüs; newa 'üsüs tulucj cupj, cupj ma quelel la sijicj la p'a. ³ Pjü way tya'acj se 'ayacj jis t'emel cjuwá ca nacj. La p'a qjuis p'üy ja'üm Jesucristo qjuisas mpes, nca'lequecjan ca nacj. Newa ma quelel la sijicj la p'a, 'üsüs tulucj qjuis mpalas nin la tjijicj mpes.

⁴ Quelel la sojí na la p'a, ma ts'u 'inyá jupj lal. 'Üsüs lojí jupj mpes. Nun ma jomaqué jupj lal. Nun ma welé más 'üsüs way nun jupj lal. Nun ma welé más püné nun jupj lal. ⁵ Quelel lojí na la p'a, ma malala welé jupj lal, ma malala lojí jupj lal. Quelel lojí na la p'a, ma lojí nujisas jin. Lojí jupj jos mpes. Quelel lojí na la p'a, ma leñ way ts'u 'inyá jupj lal. Quelel lojí na la p'a, ma nujo-la nsem jupj malala la nusiji na. ⁶ Quelel lojí na la p'a, ma 'ücj nujisas nsem jupj malala liji na. 'Ücj nujisas nsem jupj liji na Dios vele jin. Jupj vele t'üc' way. ⁷ Quelel lojí na la p'a, lovin ca quelel la müjji jupj. Ca nacj la pülücjan la numijis ca, ma nujisas jin. Newa ca quelel la müjji jupj. Quelel lojí na la p'a, lovin ca quelel mponé jupj vele mpes. Quelel lojí na la p'a, lovin ca quelel mponé jupj nin liji más 'üsüs way mpes. Ca nacj

jupj ma quelel liji custjay Dios jos jin; newa ca quelel la müjji jupj, lovin ca cus mp'a'sá.

⁸ Dios lovin ca quelel lis mijis, cupj lovin ca quelel lis mijicj wa. Quina nepénowa 'ücj javelepj Dios mpes. P'a jawas ma ca nin la mijicj. Quina nepénowa 'ücj javelepj la p'a jis tin yupj p'iyá ma salelepj. P'a jawas ma ca nin la mijicj. Quina nepénowa 'ücj javelepj la p'a jilal tsjan niná Dios jos yupj ca jus nlayecj. P'a jawas ma ca nin la mijicj. Pjaní p'in lovin lijicj: lovin ca quelel lis mijicj la p'a. ⁹ Quina ma pjü way selecj. Velecj la p'a jilal Dios mpes. Newa ma pjü way qjuisin 'yüsa Dios po'ó. ¹⁰ P'a jawas Jesucristo ca ncuwim niswá nosis casá. Nin jawas la p'a casá qjuiyola nsem, la p'a casá ca la mijicj. Quina lijicj, ma ca la mijicj niswá, Dios la mijis mpes.

¹¹ Nin p'iyá tsjictjacj si t'ünú na. Napj tsjicj waytsja na, tsjicj way jinwá tjeveletsja napj. Tsjicj way jinwá nólatsja napj. Ntjit'ünú na, ma la tjejay tsjicj jinwá. La tjejay püné jinwá. ¹² Nin p'iyá, p'a casá ca nsem cupj qjuis lal p'a jawas; más 'üsüs ca nsem. Quina ca mvelé tsjan mpes ca jus nlayé niná. 'Üsú mo'o nyucucj na, qjuis wala 'ots'ots' way ne'as nyucucj p'in. Nin p'iyá quina ma polel nyucucj Dios. P'a jawas ca jus nucucj. Jesucristo niswa tjac' na, Dios wolap'a'a ca nlüjüquecjan cupj. Tsjay 'üsüs ca jus nucucj. Quina tsjicj way selecj p'in Dios po'ó. Jesucristo tjac' na, pjü ca qjuisin mü'üsüs Dios po'ó. Dios pjü selé cupj qjuisin po'ó. Nin p'iyá pjü ca jus nlayecj jupj mpes.

¹³ Napj ca mpac tsjan niná cupj lovin la mijicj. Lovin ca mponecjan cupj Dios vele jin. Lovin jus nlayecj Dios 'üsüs la qjuis mijis. Lovin ca quelel lis mijicj la p'a. Conas lijicj 'üsüs way. Mop'in más 'ücj lovin quelel la sijicj la p'a.

Nepénowa javelepj la p'a jis tin, yupj p'iyá lovin ma sin tji'yüsa niná.

14 Más 'ücj nun quelel la sojí la p'a. Nujisas t'as ca nin la müjji. 'Ücj wa po nujisas nsem Dios Cjües nu 'yaya tsjan mpes 'ücj tsji' lojí Dios mpes. Pülücjan p'a casá 'ücj lajay se 'aya jupj. Po nujisas t'as Dios nu 'yaya ne nun ca polel mvelé jupj mpes. 'Ücj niná nujisas niná. ² Nepénowa polel javelepj la p'a jis tin, yupj p'iyá ma salelepj. Dios Cjües se 'aya ne 'ücj nin lajay. Niná javelepj na, gente jis lal javelepj tulucj; Dios lal javelepj p'in. La p'a ma sin 'yüsa yupj javelepj. La p'a ma salelepj tsjan javelepj yupj; Dios Cjües selé p'in. ³ Gente la p'a polel javelepj Dios mpes. Nin javelepj na, javelepj la p'a jilal. Yupj javelepj mpes, la p'a más 'ücj ca cus ncoñcocj Dios, ca quelel la mijicj wa Dios jos jin, yupj más 'ücj jisas ca nsem 'ots'ipj. ⁴ Nun popa pjaní p'a jis tin vele na Dios Cjües nin liji mpes, se p'a'sa jupj p'iyá. Jupj p'iyá más 'in 'ücj se coñca Dios, nin liji mpes. Nun popa pjaní vele na Dios mpes, jupj p'iyá mpes nin liji tulucj. Jis capj p'ya'sa Dios ts'uyupj pjü way. Yupj sin 'yüsa jupj velá. Yupj pjü way más 'in 'ücj se coñcocj Dios, jupj vele mpes.

⁵ 'Ücj napj lal nun pjü way 'ücj cüwelé p'a jis tin, Dios Cjües nu 'yaya nin la müjji. 'Üsüs niná. Newa p'a wa más 'üsüs. Najas nun pjü way 'ücj cüwelé Dios mpes.

Dios mpes vele más 'üsüs liji p'a jis tin vele lal. P'a jis tin vele ma si 'üsú jupj velá, ne nin. Jupj si 'üsú, ne nin vele la p'a jis lal, 'üsüs nin. Mpes jupj jis capj p'ya'sa wa Dios ts'uyupj, yupj más 'ücj se coñcocj Dios. ⁶ Natjampan, nun nt'a ne'as tjum na, ma ca p'a jis tin mvelé. Dios Cjües ne 'aya 'ücj nin la cüjay ca nacj. Nin la cüjay, nun ma ca nusin mü'üsüs napj velé. Mpes ma ca nin la mejay. Nun jilal ca mvelé Dios nawala tjevele jin. Nun jilal ca mvelé Dios jos nun jus nlayé. Nun jilal ca mvelé Dios velá. Napj ca nusin mü'üsüs le mejay. ⁷ Nin p'iyá flauta lal, arpa lal wa. Nun popa pjaní flauta li pjusá ca nacj, p'a wa arpa 'in tyüla ca nacj. Ma ne'as pjac ca nacj. Mpes pjü ma sin 'yüsa tsjan corito jupj. ⁸ Nin p'iyá trompeta lal. Militarpan pjyacañ na trompeta li pjusá, salejepj jepa militar jos yupj ca mal jis la palan enemigopan jilal. Ma ne'as pjac na, pjü militarpan ma ca sin mü'üsüs jepa jos jil la palan. ⁹ Nin p'iyá nun jilal, la p'a jis tin welé na, pjü ma ca sin mü'üsüs nun welé. Nin welé p'in, ma jis capj p'o'sá la p'a wa.

¹⁰ T'üc' way yupj jis tin pülücj javelepj nosis casá. T'üc' way pasal pülücj way sin 'yüsa yupj jis tin. ¹¹ Yom pjaní napj lal vele ca nacj, mop'in lovin ma tjapjacas jupj tüin. Jupj jus nlayes napj ma nin 'yüsa jupj tüin. Napj jus nley jupj ma si 'üsú napj ntin. ¹² T'üc' way nun pjü way nin jisas Dios Cjües nu ma'ayas, ne 'ücj polel la müjí Dios jos jin. Mpes po nujisas t'as jupj nu ma'ayas ne ca polel jis capj mp'a'sá Dios ts'uyupj. Más 'ücj niná. Nin polel lojí na, yupj más ca jisas nsem Dios.

¹³ Nepénowa ca la p'a jis tin welé ca nacj. Nun p'iyá ma nusin 'yüsa nun welé. Mpes Dios lal la tjomoná ca polel nusin mü'üsüs nun tjowelé. ¹⁴ Nenéyawa Dios lal velé na, la p'a jis tin velé, ma nin 'yüsa napj velé. Nin velé na, napj neqjues p'in nin vele. Napj ma nin 'yüsa napj velé. ¹⁵ Mpes nun jilal ca mvelé napj ca la mejay mpes. Dios lal ca mvelé la p'a jis tin mpes, ma nin 'yüsa napj velé. Napj neqjues p'in ca mveles. Mop'in jis tin la p'a selé napj. Niná mpes ca mvelé wa Dios lal. Mpes la p'a ca sin mü'üsüs napj velé. Napj ca nejets'es la p'a jis tin, ma nin 'yüsa nejets'es mpes. Napj neqjues nejets'em p'in. Mop'in jis tin la p'a selé napj. Niná mpes ca nejets'es wa. Mpes la p'a ca sin mü'üsüs. ¹⁶ Ca nacj nun popa pjaní quelel wüi'i Dios lal la p'a jis tin mpes la p'in. Ma si 'üsú jupj velá. Jupj cjües p'in vele. T'üc' way gente ne'aj jatja ma sin 'yüsa jupj polel nin vele Dios Cjües nin liji mpes. Mpes yupj ma polel javelepj ncu 'üsüs niná velá. ¹⁷ T'üc' way 'üsüs wüi'i Dios lal. Newa ma jis capj p'ya'sa la p'a. Yupj más 'ücj japon tulucj, jupj nin liji mpes.

¹⁸ T'üc' way la p'a jis tin velé napj, ma nin 'yüsa napj velé. Más nin velé napj pjü jilal. Nin mpes wüi'is Dios lal. ¹⁹ Dios ts'uyupj 'a si mulú nt'a, la p'a jis tin polel velé, ma nin 'yüsa napj velé. Jis tin la p'a polel velé wa, niná nin 'yüsa napj velé. Niná velé na, yupj sin 'yüsa napj velé. Po quelel velé jis tin nenem, nin 'yüsa napj velé. Niná velé na, polel sin 'yüsa lejay napj. Palabra cinco sin 'yüsa más 'ücj palabra diez mil lal, ma sin 'yüsa witjacj.

²⁰ Natjampan, ma nujola t'as tsjictjacj jinwá, napj tjevelé mpes. Mop'in nin, 'üsüs la müjí tsjictjacj seyasa witjacj jinwá. Yupj ma sin tji'yüsa, ma malala lajay custjay. Newa najas nujola püné witjacj jinwá napj tjevelé mpes. 'Üsüs nusin tjü'üsüs niná. ²¹ Dios Popel vele: "Napj niyom ca sin majam gente niná nt'a, yupj ne p'a jis tin javelepj. Pasal campa mpe ca ncul jis la veles yupj jis lal. Yupj ca mvelecj, napj najas jin ca mvelecj. Newa nin, gente niná ma ca jisas nsem napj velé", qjuis Jepa Dios nin vele. ²² Qjuisin 'yüsa tsjan mpes nin tjevele. T'üc' way Dios se 'aya jupj ts'uyupj nepénowa 'ücj javelepj la p'a jis tin yupj p'iyá ma salejepj. Dios jos yupj nin lajay ma japon witjacj jis la nuc. Yupj ca nucucj Dios 'üsüs liji, yom p'in ma polel liji jinwá. P'a casá lajay, Dios ts'uyupj jis lal 'a si mulú na. Dios ts'uyupj japon nas yupj. Ma la p'a jis tin javelepj Dios ts'uyupj januc mpes. Dios mpes javelepj yupj jis tin p'in, yupj jis la pjac. Nin mpes wa yupj januc wa Dios pajal 'üsüs. Ma japon ma sin 'yüsa yupj javelepj Dios mpes.

²³ A nu myula na, nun pjü cüwelé la p'a jis tin nun p'iyá ma solejé, la p'a ma ca sin mü'üsüs nun welé. Nepénowa 'a nu myula nt'a jiquil na, ma ca sin mü'üsüs tsjan lojí ca nacj. Dios ts'uyupj tulucj jiquil wa ca nacj. Yupj ca mvelecj malala nujola jin welé. ²⁴ Más 'ücj nsem nun pjü way welé Dios mpes, nun jis tin mpes. Mpes la p'a wa jiquil na, ca sin mü'üsüs nun welé. Yupj ma sin 'yüsa tsjan lojí 'a nu myula na ca nacj. Dios ts'uyupj tulucj yupj ca nacj. Newa ca sin mü'üsüs nun welé, mpes 'aplijila ca nsem malala la tjajay mpes. Nun pjü way ca 'ücj mvelé yupj jis lal más 'ücj Dios jos jin lajay. ²⁵ Mpes yupj ca mvelecj nun t'üc' way tjowelé. Ca mvelecj yupj nin yólatsja nun tjowelé jinwá. Gente p'in ma salejepj tsjan yola la p'a. Dios p'in selé niná. Mpes yupj jis tic' jin müjünsünüñ, palá mpi'tjiñ, ca mvelecj Dios pajal püné. Ca mvelecj Dios já'asa nun jilal.

Pablo tepyaca 'oyn nyuca la mijicj Dios ts'uyupj, yupj 'a si mulú nt'a.

²⁶ Natjampan, napj ca mvelé tsjan 'üsüs way la müjí. T'üc' way Dios Cjües nu tje'yaya pjü way, nin polel lojí Dios jos jin. 'A nu myula na, nepénowa ca quelel nejets'eñ ca nacj Dios mpes. Nepénowa ca quelel sin mü'üsüs lis mijicj ca nacj. Nepénowa ca quelel mvelecj ca nacj Dios sin tji'yüsa la tjiji mpes. Nepénowa ca quelel mvelecj ca nacj la p'a jis tin, ma sin 'yüsa javelepj mpes. La p'a ca quelel nusin mü'üsüs la numijicj ca nacj, tsjan tjowelepj yupj. Najas niná lajay, Dios ts'uyupj jis capj la p'acj. Mpes Dios ts'uyupj más ca jisas nsem Dios. ²⁷ Ca nacj nepénowa quelel javelepj la p'a jis tin, ma sin 'yüsa javelepj mpes. Najas mat'e javelepj ne nin, cont'e ca nacj 'ücj. Ma najas pülücj nin javelepj. Najas ma javelepj 'a mulú. Pjaní t'üc' tjevele na, 'ücj la p'a vele. Najas la p'a sin 'yüsa lajay tsjan tjowelepj yupj. ²⁸ Ca nacj pjü ma polel sin 'yüsa lajay tsjan tjowelepj. Mpes más 'ücj ma nin javelepj la p'a jis tin Dios ts'uyupj 'a si mulú nt'a. Mop'in 'ücj pjaní nin vele Dios lal la p'a jis tin mpes, jusapj já'asa na.

²⁹ T'üc' way Dios pjaní pjaní jilal vele jupj jos mvelecj, Dios ts'uyupj 'a si mulú nt'a. Najas mat'e javelepj p'in, cont'e ca nacj. Najas la p'a sin mü'üsüs ncu t'üc' way javelepj Dios tjevelá. ³⁰ Ca nacj leñ way Dios ca mveles já'asa lal. Jos la p'a jilal vele tjevelá. P'a newa vele ca nacj. Más 'ücj jupj lyájasa nsem quinam, mpjacam. ³¹ Najas pjaní pjaní welé Dios mpes; ma ca mvelé la p'a vele na. Mpes pjü way ca 'ücj sin mü'üsüs, ne pjü más 'in 'üsüs ca quelel la mijicj Dios jos jin. ³² Profetapan p'iyá ca yola mpalas 'ücj lyájasa jatja, la p'a quelel javelepj na. ³³ Dios ma jos yümücj pjac, 'a mulú javelepj ma jos. Jos pjaní tjevele na, la p'a mveles. Pjü yupj 'a mulú javelepj, ma jos.

Najas nin lojí Dios ts'uyupj la p'a nt'a 'a si mulú jinwá. ³⁴ Najas nequem lyájasa jatja Dios ts'uyupj 'a si mulú nt'a. Más 'ücj ma javelepj ne'aj. Más 'ücj yupj ma ja-jütütj ne'aj. Dios Popel nin vele. ³⁵ Ca nacj nequem ma sin 'yüsa la p'a vele na. Niná quelel sin 'yüsa. Más 'ücj yupj jis la mü'üyacj jis vayum jilal, yupj ca sin mü'üsüs lis mijicj jis wa nt'a. Malala nequem javelepj Dios ts'uyupj 'a si mulú nt'a.

³⁶ Pülücj nin tjowelepj Dios tjevelá. Nun mwalá way tjowelepj tulucj. La p'a nun jis wala tjowelepj Dios tjevelá. Mop'in nun jilal p'in tjowelepj tulucj. Mpes po ma nujola t'as 'üsüs lojí; 'üsüs lojí tulucj. ³⁷ Nepénowa ne'aj yola Dios vele yupj jilal, yola Dios jos niná javelepj Dios ts'uyupj jilal. Yola Dios Cjües jis tje'yaya ne 'ücj la-jay Dios jos jin. Najas yupj ca jus nlayecj napj nin pyac nun mpes qjuis Jepa Dios qjuisí jütüta p'in. ³⁸ Nun popa pjaní ma quelel jus nlayes niná ca nacj. Mpes más 'ücj nun ma pjo'oqué jupj lal.

³⁹ Natjampan, niswa velé po nujisas t'as nun ca 'ücj mvelé Dios mpes, jupj Cjües nu 'yaya nin lojí mpes. Nun jis lal velé wa ma mvelé nun popa pjaní ma polel vele la p'a jis tin jupj p'iyá ma selé. ⁴⁰ Mop'in nin, najas nun lojí pjü way napj tepyac jin. Nin jos Dios. Ma tjowelé 'a mulú. Pjaní t'üc' tjevele na, 'ücj la p'a ca mveles.

Jesucristo jas tjijyünsa, tüpü'ü niswá.

15 Natjampan, nun jis walap'a'a tjevelé Jesucristo 'üsüs la tjiji gente mpes. Napj tjevelé niná nun jis lal. Najas niná nujola nsem niswá quinam. Nun nu-jisastsja napj tjevelé. Niná newa poné nun. ² Niná poné, mpes ca mpatjaqué Dios lal. Najas po ca mponé lovin napj tjevelé nun jilal. 'Ots'ots' way p'in toponé, ma ca mpatjaqué Dios lal.

³ T'üc' way nun jilal tjevelé napj nin tji'yüsa mpes. Niná más 'üsüs way pjü nusin tji'yüsa lal. Nun jilal tjevelé Cristo tepe'e malala nyuca la tjijicj mpes. Dios Popel tjevele nin ca la mijis. ⁴ Yupj toc Jesucristo. Ts'ac' cont'e na, Dios jas tjijyünsa, ne nyucunú tepyala niswá. Dios Popel tjevele nin ca mpalas. ⁵ Jas tjijyünsa na, lay tepyala Pedro lal. Niyom Jesús cus tocoñtsja, doce waytsja yupj; yupj tjatja nt'a, nepé lay tepyala wa. ⁶ Locopyaya Dios ts'uyupj quinientos 'a jis tjimyula. Más pülücsja yupj quinientos lal. Cristo lay tepyala wa ne'aj. Yupj pülücj janucun patja custjay. Nepénowa p'in tecya'liñ. ⁷ Locopyaya lay tepyala Jacobo lal. Locopyaya

lay tepyala apostolpan pjü way jilal. ⁸ Pjü way yupj jus tjunuc na, lay tepyala wa napj lal. Tsijc costá way tje-myana na, malala nin. Niná tsijc way jinwatsja napj. Malálatsja napj. ⁹ Napj nola la p'a apostolpan más 'üsüs napj lal. Napj apóstol wa, yupj jinwá; mop'in tsjay malala la tjejay napj Dios ts'uyupj jilal püna p'in, mpes tsijc jin nola napj p'iyá.

¹⁰ Newa nin, Dios pasal 'üsüs way la tjiji napj lal. Apóstol la ntjiji napj. Pasal 'üsüs way polel la tjejaytsja jupj mpes, jupj 'üsüs la ntjiji mpes. Napj más yümücj tsji' la tjejay pjü apostolpan la p'a wa jilal. Mop'in napj p'iyá ma nin la tjejay. Dios nin tje'yaya ne 'ücj nin polel lejay. Mpes jupj nin la tjiji. ¹¹ T'üc' way apostolpan la p'a nun jis walap'a'a tjowelepj Dios tjevelá. Napj nun jis walap'a'a tjevelé wa Dios tjevelá. Ma selé ncu mwalá way toponé yupj jilal. Ma selé ncu mwalá way toponé napj lal. Ma nola. 'Ücj najas p'in toponé nun.

Dios ts'uyupj ca sin müjünsücj, mpatjam niswá.

¹² T'üc' way nun jis walap'a'a tjevelecj Cristo po'ó. Nun jilal tjevelecj jupj jas tjijyünsa, tüpü'ü niswá tepe'e na. ¿Tsjan mpes nun nepénowa welé gente ma sin müjünsücj, ma mpatjam niswá? ¹³ Welé gente ma sin müjünsücj tecya'liñ na, ma mpatjam niswá. Mpes welé wa ca nacj Cristo ma jas tjijyünsa niswá, ma tüpü'ü niswá. ¹⁴ Nin welé ca nacj. Mpes nujola ma t'üc' way tjevelecj ca nacj. Ma poné Cristo pü'ü, mpes malala nin toponé jupj mpes. Nin tulucj. T'üc' way tecya'liñ ca sin müjünsücj, mpatjam niswá.

¹⁵ Nun welé tecya'liñ ma ca sin müjünsücj, ma mpatjam niswá. Mpes nujola ca nacj cupj la tsyawilicj nun jilal Dios po'ó; cupj tjevelecj Dios jas tjijyünsa Cristá, tüpü'ü niswá. Nun welé tecya'liñ ma ca sin müjünsücj la püt'üs niswá, mpes welé wa ca nacj Dios ma wa jas tjijyünsa Cristá. ¹⁶ Niswa velé napj, nun welé tecya'liñ ma ca sin müjünsücj, ma mpatjam niswá, mpes welé wa Cristo ma jas tjijyünsa, ma tüpü'ü niswá. ¹⁷ Nun welé Cristo ma jas tjijyünsa niswá, mpes nun toponé mpes 'üsüs nu tepyala tulucj. Mpes Dios jola custjay malala nyuca la tjüj. Ma nin liji jupj. T'üc' way Cristo jas tjijyünsa, tüpü'ü niswá. ¹⁸ Pülücj nasa sa coñtsja jupj. Pülücj tecya'liñ yupj sin popé. Nun welé Cristo ma jas tjijyünsa, ma tüpü'ü niswá, mpes nin welé yupj ma Dios lal patja quinam. T'üc' way patja. T'üc' way Cristo jas tjijyünsa, tüpü'ü niswá. ¹⁹ Cupj Jesucristo se coñcoj quinam, mpes pyonecj 'üsüs qjuis mpalas tecya'lequecj na. Nun welé Cristo ma jas tjijyünsa, ma tüpü'ü niswá. Cristo ma cüpüt', ma 'üsüs qjuis cüpalas tecya'lequecj na. Mpes más 'ücj gente pasal yola cupj mpes. Más malala qjuis tepyala pjü jis lal.

²⁰ Malala qjuis tepyala tulucj. T'üc' way Dios jas tjijyünsa Cristá, tüpü'ü niswá. Dios mwalá way jas tjijyünsa jupj pjü way jis lal. Mpes t'üc' way tecya'liñ ca sin müjünsücj wa, mpatjam niswá. ²¹ Pjü gente cya'liñ yom pjaní la tjiji mpes. Nin p'iyá, gente ca sin müjünsücj, mpatjam niswá, yom p'a mpes, pjaní jupj. ²² Adán mwalá way tüpü'ü pjü jilal. Pjü nca'liñ ca jupj mpes. Nin p'iyá, Cristo sa coñ pjü way ca sin müjünsücj jupj

mpes, mpatjam niswá. ²³ Dios sin jyünsa pjü way. Sin müjünsüs jupj tjevele na. Mwalá way jupj Cristo jas tji-jyünsa. P'a jawas Cristo ncuwim niswá nosis nt'a. Nin jawas Cristo juts'a'á ca sin müjünsüs, mpatjam niswá. ²⁴ Nin tepyala na nosis ncawajas ca. Nin jawas, Cristo ca Dios pjü ma'ayas, Dios jupj Popay. Pjü way jupj jyü'ta, jupj ca jupj Popay ma'ayas, mpes Dios ca pjü jis müjü'tüs nsem. Püna tjüjütütj, yupj ma müjü'tücj nsem, Cristo la mijis mpes. Jepapan, ma jepapan nsem quinam, Cristo la mijis mpes. Noypan ma ca 'ücj la mijicj yupj jisas jinwá.

²⁵ Quina Cristo newa jyü'ta pjü way; nin jos Dios. Jupj ca la mpa'nas jupj enemigopan jis lal. Jupj ca la mijis jupj enemigopan pjü way jupj tsjom 'alá jatja jinwá. Nin la tjiji na, jupj Popay Dios ca müjü'tüs niswá. ²⁶ Nin tepyala na, p'a casá mpalas Cristo mpes. Gente ma nca'liñ ca niswá jupj mpes. Gente cya'liñ pasal malala Cristo lal, ne ma nin mpalas quinam. ²⁷ Dios Popel vele: "Dios pjü tsjom 'alá tepya'ta. Cristo jyü'ta pjü jilal." Popel vele pjü way tsjom 'alá tepya'ta. Selecj Dios ma tepya'ta jupj p'iyá Cristo tsjom 'alá. Jupj tepya'ta la p'a pjü way Cristo tsjom 'alá. ²⁸ Dios tecyawaja tepya'ta na, jupj Jatjam ca mveles jupj lal, ca mveles jupj jos jupj Popay müjü'tüs jupj lal. Dios nin liji pjü way jupj Jatjam tsjom 'alá majatjum. T'üc' way Dios jusapj ca müjü'tüs pjü jilal.

²⁹ Napj selé nepénowa japon tecya'liñ ma sin müjünsücj jis la püt'üs niswá. ¿Ncu solejé tsjan mpes nepénowa bautizar se palá tecya'liñ mpes? T'üc' way tecya'liñ ca sin müjünsücj niswá, mpatjam niswá; nin mpes nin lajay yupj mpes.

³⁰ Gente nepénowa lovin ma jisas ncupj, quelel qjuesé 'ünan. Nawa nin, lovin velecj Dios tjevelá. T'üc' way tecya'liñ ca sin müjünsücj, mpatjam niswá; mpes nin lijicj. ³¹ Natjampan, napj pasal 'ücj najas nun Jesu-cristo so coñcó mpes. Jupj cupj qjuis Japa Püné. Nawa nin, pjü ts'ac' jawas nepénowa quelel na 'ünan. ³² Napj tjevelé Efeso po'ó Dios tjevelá. Gente pasal pülücj ts'a 'intsja ne'aj, malala quelel la najaytsja. Yupj pü'á ts'i 'inyá jinwatsja. Nawa nin, napj lovin tjevelé Dios tjevelá. T'emel ma quelel t'e'etsja tjevelé na. T'üc' way tecya'liñ ca sin müjünsücj, mpatjam niswá; nin mpes tjevelé napj. Nepénowa javelepj ma ca nin mpalas. Ma nin mpalas, "más 'ücj lyajacj, myüsiquécj p'in. Yaya nca'lequécj, ncawajas ca cupj la p'in, mpes más 'ücj 'ücj qjuisas quinam." ³³ Nenéyawa gente javelepj tecya'liñ ma sin müjünsücj. Ma mponé nun yupj jilal. Ma jis capj ncoñcó yupj. Yom 'üsüs se coñca na yom malala, p'a jawas malala nsem wa jupj. ³⁴ Nujola t'as Dios jos jinwá. Malala la tjüj. Ma nin la müjü niswá. T'üc' way nepénowa ne'aj ma sin tji'yüsa Dios po'ó custjay. Mpes najas ca nu maycas nun.

Pablo tepyaca 'onin ne nin sin müjünsücj tecya'liñ.

³⁵ Ca nacj nepénowa ca la mü'üyacj: "¿'Onin ne nin sin müjünsücj tecya'liñ na la püt'üs mpes niswá? Yupj jis p'üy, ¿tsjan jin yustapj?" ca la mü'üyacj ca nacj. ³⁶ Ma yola jinwá yupj, ne la 'üy yupj. Napj ca mvelé tsjan

mpes ca jus nlayé tecya'liñ ca sin müjünsücj jis la püt'üs. Gente jis p'üy setel jinwá. Setel to'á, mwalá way siná niná. Setel tepe'e jinwá, 'amá toqué nun. Nin la tjüj na, nt'ünüs ca, jun 'yüna jupj. ³⁷ Setel siná setel p'in jupj, trigo ca nacj, p'a ca nacj. T'yüna na, p'a wa jupj. Setel tulucj, p'a casá justa jupj. 'Üsüs justa quinam. Nin p'iyá yom jüp'üy lal. Mwalá way pe'e jupj. Tepe'e na, jas müjünsüs, mpü'üm niswá. Ninana p'iyá tulucj, p'a wa jüp'üy jinwá justa nsem jupj. ³⁸ Setel p'a casá justa nsem, Dios nin liji. Jupj jos jin ca nsem. Pülücj jay setel. Pjü p'a casá yustapj nsem yupj, Dios liji. Pjü nin yustapj Dios jos jin. ³⁹ Nin p'iyá, pülücj jis p'üy. Nin p'iyá tulucj yupj. Gente jis p'üy animal jis p'üy jin tulucj. Animal jis p'üy tsipyaya jis p'üy jin tulucj. Tsipyaya jis p'üy cjul jis p'üy jin tulucj.

⁴⁰ Pülücj jis p'üy qui casá. Pasal pülücj p'a casá jatja tsjun po'ó. Ne'aj jatja pasal 'üsüs way jin yustapj. Qui casá nin p'iyá 'üsüs jin yustapj. Qui casá jatja, tsjun po'ó jatja jin tulucj. ⁴¹ Lots'ac' 'üsüs jin justa, mümüy 'ots'ipj, pjulacj 'ots'ipj. Nin p'iyá tulucj yupj. Pasal pülücj jatja pjulacj. 'Üsüs jin yustapj, pjü way. Mop'in nin p'iyá tulucj yupj.

⁴² Nin p'iyá nsem Dios tecya'liñ sin müjünsüs na. Yom jüp'üy 'amá toc na, jupj jüp'üy cyawaja. Dios si jünsa na, p'a wa nsem jupj. Niná ma ncawajas ca, lovin mpü'üm ca jupj. ⁴³ Yom jüp'üy toc na, malala justa. Jas tjijyünsa na, 'üsüs justa nsem. Yom jüp'üy toc na, liji secj. Jas tjijyünsa na, ca püné 'ücj la mijis. ⁴⁴ Yom jüp'üy 'amá toc na, 'amá popa jupj. Jas tjijyünsa na, jupj tsjun popa nsem. T'üc' way jüp'üy 'amá popa nin pü'ü. Mpes t'üc' way jüp'üy p'a wa tsjun popa nsem jupj.

⁴⁵ Dios Popel niná vele wa. Vele: "Yom mwalá waytsja Adán, Dios la tjiji jupj. Jupj jüp'üy 'amá pópatsja, nyucunutsja jupj." Püs naya p'a wa yom pü'ütsja jupj. Cristo jupj. Cjües jupj. Adán mpes, pjü malala nyuca lajay, pjü cya'liñ. Cristo mpes, gente 'ücj mpatjam lovin. ⁴⁶ Cupj ca mpatjaquécj lovin.

Qjuis p'üy lovin ca mpatjaquécj mpes, cjuwá quinam. Mwalá way cupj qjuis p'üy 'amá popa mpes pyatjaquécj. P'a jawas qjuis p'üy la p'a ca nta'acj, ne yupj mpes ca lovin mpatjaquécj cupj.

⁴⁷ Yom mwalá way 'amá pópatsja. Dios la tjiji jupj 'üpjü mpes. Yom p'a tsjun popa, Cristo jupj. ⁴⁸ Yom mwalá way jinwá ncupj, Dios la tjiji jupj 'üpjü mpes. Cupj 'üpjü popa 'ots'ipj. Cupj popa pülücj ca nlaca Dios pü'ü nt'a. Cristo jüp'üy jinwá nsem cupj qjuis p'üy, jupj tsjun popé. ⁴⁹ Quina yom mwalá way jinwá ncupj qui'á, jupj 'üpjü pópatsja. P'a jawas tsjun po'ó popa jinwá custapj nsem cupj.

⁵⁰ Natjampan, nun jilal velé 'amá popa ncupj. Pis p'in cupj, 'as p'in. Pis niná, 'as niná, ma polel patja Dios jyü'ta nt'a. Dios ma la mijis mpatjam ne'aj. Qjuis p'üy 'amá popa, mpes ncawajas ca. Ma lovin polel patja.

⁵¹ 'Üsüs nusin tjü'üsüs napj ca mpac mpes. Ca mpac, gente lovin ma salejeptsja yupj. Pülücj nca'liñ ca qui'á mop'in ma ca pjü nca'liñ yupj. Dios la p'a jis p'üy jis ma'ayas ca pjü jilal. ⁵² Nasa trompeta la pjaní la tjipjyusa pjac na, nin ca mpalas. La pjaní jun si tsicyaca

na, leñ way nin pyala. Nin p'iyá, pasal leñ way Dios ca la p'a jis p'üy jis ma'ayas pjü jilal. Trompeta la tjiipjyusa pjac na, Dios ca sin müjünsüs tecya'liñ, ca mpatjam niswá. Jis p'üy ca nta'acj, lovin ma jis ncawajas ca. Cupj ma tecya'lequec, nin p'iyá, qjuis p'üy p'a casá mpalas.⁵³ Qjuis p'üy quina pyatjaquec mpes, jis ncawajas ca. Nca'liñ ca. Mpes Dios ca qjuis ma'ayas la p'a qjuis p'üy. Ma jis ncawajas ca yupj. Lovin mpatjam ca yupj.⁵⁴ Nin tepyala na, cupj ca nucucj nin tepyala Dios Popel vele jin. Vele:

“Cupj ma tecya'lequec jin nsem.

Lovin ca mpatjaquec ncupj Dios la tjiji mpes.

⁵⁵ Qjuis p'üy ma tecya'liñ jin ca nsem.

Ca sin müjünsüs, mpatjam niswá.

Pajal vyájatsja tecya'liñ mpes.

Mop'in ma nin ca mpalas quinam”,

Dios Popel nin vele.⁵⁶ Malala jis tepyala tecya'liñ na, malala la tjajay mpes. Nun jilal velé 'onin ne malala la tjajay yupj. Sin tji'yüsa Moisés tepyacá, newa ma polel lajaytsja pjü tepyacá.⁵⁷ Quina wi'iquec Dios lal cupj lovin ca mpatjaquec jupj lal. Nin ca nsem Jesucristo la tjiji mpes, jupj ne cupj qjuis Jefa Püné.

⁵⁸ Mpes lovin nujisas t'as qjuis Jefa Jesucristo. Nun napj mpülücpan, napj quelel la nusejay. Lovin toponé Dios tjevelá. Lovin pajal tsji' la müj' qjuis Jefa Jesucristo mpes. Najas nun ca jus nlayé pasal 'üsüs ca mpalas, nun tsji' lojí na jupj mpes.

Dios ts'uyupj Corinto po'o patja t'emel tja'ayapj Dios ts'uyupj Jerusalén po'o patja mpes.

16 Nun solejé napj la tjemyon Dios ts'uyupj t'emel ma'ayacj Dios ts'uyupj mpes Jerusalén po'ó. Jilal tjevelé 'onin la cüjay ne la 'ayas niná. Nin tjevelé Dios ts'uyupj pjü way jilal Galacia po'ó. Najas nin p'iyá lojí nun.² Domingo pjü way najas pjü way witjacj nun na'aj 'onsó t'emel so 'oyá mpes. Nun sin popa t'emel pülücj jat'anquepj, 'in püné ja'onsopj najas. Tsji'c way jat'anquepj, más tsji'c way ja'onsopj 'ücj. Mpes nun nt'a tjum na, nun ca nta'á t'emel jis la 'ayas. Nun nt'a tjum na, ma najas niswa t'emel lo moná nun 'a nu myula na.³ Najas nun ca la nt'a nepenowá, yupj ca nt'acj t'emel niná Jerusalén nt'a Dios ts'uyupj mpes. Nun nt'a tjum na, napj ca sin majam niná t'emel lal. Napj ca jis papel ma'ayá, mpes Dios ts'uyupj Jerusalén po'o ca jus nlayecj pjacj niná.⁴ Más 'ücj napj jum wa ca nacj. Jum, 'ücj ncapj jacoñ.

Pablo tepyaca nin la mijis mpes.

⁵ Mwalá way napj ca mis Macedonia nt'a. Ne'aj tjum na, ne'as ca mis nun nt'a.⁶ Ts'ac' pülücj ca mpü'üs ca nacj nun jis lal. Jive na ca mpü'üs ca nacj nun jilal. Mpes 'ücj ca polel no 'oyá, ne ca 'ücj polel mis p'a gente nt'a. Ma selé custjay ca'aj mis.⁷ Ma quelel jum quinam nun nt'a; püs way ma polel pü'üs ne'aj quinam. Püs way quelel pü'üs nun nt'a. Qjuis Jefa Dios jos jin ca nsem.⁸ Qui'á ca mpü'üs quinam Efeso po'ó. Judiopan leñ way ca 'a jis mulus fiesta mpes, fiesta

niná Pentecostés ló. T'üc' tepyala na, mis ca napj.

⁹ Pülücj jilal polel velé quinam Dios tjevele jin, mpes qui'á ca mpü'üs quinam. Po quelel pjyacañ yupj. Mop'in la p'a pülücj p'a casá yola. Ts'a 'in yupj napj lal. Yupj jisas la p'a ma sin 'yüsa Dios tjevele jin, nin mpes wa quelel pü'üs qui'á.

¹⁰ Timoteo ca mim nun nt'a ca nacj. Jama na, najas jupj ma lecj meyas nun jilal. Mpes najas pasal wü'i'iqué nun jupj ne'as jama na. Jupj tsji' liji wa qjuis Jefa Dios mpes, napj jinwá.¹¹ Jupj tjamacjas custjay, mop'in 'üsüs jupj; najas ma malala nujola jupj mpes. Tja'ayá jupj jos, ne 'ücj polel ncuwim napj nt'a. Tjowelé 'üsüs mim. Napj li nuc lo cuwis jupj napj nt'a p'a wa Dios ts'uyupj jilal.

¹² Quina ca mpac Apolos po'ó, jupj cupj qjuis catjam. Po tjevelé jupj lal más 'ücj jama quinam Dios ts'uyupj nepénowa jilal nujus la nuc. Newa ma quelel jámatsja quinam. Polel jama na, mim ca.

Pablo tecyawaja tepyaca.

¹³ 'In tjajama ma poné nun la tsuwilpan jilal. T'üc' way lovin mponé qjuis Papay Dios po'ó, Cristo po'ó 'ots'ipj. Gente ca mvelecj más 'ücj ma pjo'oqué niná. Ma mpja'aque yupj jilal. Lovin la müj' Dios jos jin.¹⁴ Nun pjü way pasal pülücj lojí. Nin lojí na, lovin quelel lis tjüj' la p'a.

¹⁵ Natjampan, ne'aj Acaya po'ó pülücj way jisas Jesucristo quinam. Nun solejé Estéfnas, jupj wo nt'a patja 'ots'ipj, mwalá way jisastsja Jesucristo ne'aj. Yupj lovin quelel jis capj jap'actsja Dios ts'uyupj. Nin la tjajay.

¹⁶ Napj najas nun lojí yupj jisas jin. La p'a wa yupj jin p'iyá lajay, la müj' wa yupj jisas jin. La p'a wa nepénowa tsji' lajay yupj jilal Dios mpes. La müj' wa yupj jisas jin.

¹⁷ Tsjay 'ücj najas Estéfnas tjac' napj nt'a. 'Ücj najas wa Fortunato tjac', Acaico tjac' wa, napj nt'a. Najas nun napj lal jotjaqué mop'in ma polel jotjaqué qui'á. Quina yupj tjiquil nun mpe, mpes tsjay 'ücj najas.¹⁸ Napj lal tjowelepj nun po'ó, mpes 'ücj najas la tjajay yupj. Napj selé nun pasal 'ücj jisas wa yupj javelepj mpes. Napj lal javelepj nun mpes. Najas 'üsüs way welé nun yupj sin po'ó. La p'a lajay yupj jinwá. Najas 'üsüs welé wa yupj sin po'ó.

¹⁹ Dios ts'uyupj Asia po'o patja pjü witjacj süs wa la tjajay nun jilal. Aquila süs wa la tjiji, Priscila 'ots'ipj; yupj qjuis Jefa Jesucristo juts'a'á wa, nun jinwá. Dios ts'uyupj yupj jis wa nt'a 'a si mulú, süs wa la tjajay yupj.²⁰ Dios ts'uyupj qui'á jatja, pjü way süs wa la tjajay yupj. La nüjüsüqué na nun popé, la tjalapaná nunwá. 'Ücj nujisas t'as nujus tjunucú nusin popé.

²¹ Napj Pablo. Niná napj p'in pyac nun mpes.

²² Nepénowa jatja ne'aj ma quelel lajay qjuis Jefa Jesucristo ca nacj. Más 'ücj Dios ca mveles ca malala jis mpalas yupj.

¡Qjuis Jefa Jesús, was jipj!

²³ Najas Jesucristo 'üsüs la nusiji nun pjü jilal, jupj Jefa Püné.

²⁴ Napj quelel la nusejay nun pjü way. Cupj pjü witjacj se coñcoj Jesucristá. Amén.

2 CORINTIOS

1 Napj Pablo. Apóstol way napj, Dios nin tjejjama la veles la p'a jilal jupj mpes. Jos napj velé Jesucristo po'ó. Timoteo já'asa napj lal, jupj cupj qjuis catjam. Nun Dios ts'uyupj Corinto po'ó. Quina pyaquecj nun mpes. Niná papel Dios ts'uyupj pjü way mpes Acaya po'ó. Yupj Dios juts'a'á 'ots'ipj. ² Dios cupj qjuis Papay. Jesucristo cupj qjuis Jepa Püné. Najas yupj 'üsüs way lajay nun mpes. Najas nun ma nujola nsem pjü mpes, yupj ca nin la nusejay.

Pablo tjüwüi'i Dios lal.

³ Najas 'üsüs way mvelecj Dios po'ó. Jupj Jesucristo Dios. Jupj Jesucristo Popay. Jesucristo cupj qjuis Jepa Püné. Dios nin p'iyá cupj qjuis Papay wa. Malala qjuesé palá na, jupj qjuis capj p'ya'sa. Malala qjuesé palá na, cupj ma qjuiyola jupj 'üsüs la qjuisiji mpes. ⁴ Malala qjuesé palá na, jupj lovin nin liji ma qjuiyola. Jupj jos nin p'iyá la mijicj la p'a jilal, malala se palá na, mpes nin liji jupj cupj qjuis lal. Nin p'iyá polel lijicj yupj mpes, Dios la qjuis tjiji jinwá. ⁵ Gente pasal malala la tjajay Cristo lal. Mpes nin p'iyá gente pasal malala lajay wa cupj qjuilal, cupj Cristo juts'a'á mpes. Nawa nin, Dios 'üsüs la qjuisiji ne ma qjuiyola cupj, cupj Cristo juts'a'á mpes. Nin mpes pajal 'üsüs pyatjaquecj cupj. ⁶ T'üc' way malala qjuesé palá. Dios jos cupj 'ücj polel la nusiicj ne nun ma nujola nsem malala nu pyala na; nin mpes nin qjuesé palá. Nun jilal tjevelecj na Jesucristo po'ó, malala qjuis tepyala. Mop'in 'üsüs nu tepyala nun; Dios la tjiji nun 'ücj ca mpatjaqué jupj lal, nin nu tepyala. T'üc' way Dios nin liji ma qjuiyola. Dios jos nin p'iyá la mijicj nun mpes; nin mpes nin qjuesé palá. Mpes malala nu pyala na, malala qjuis tepyala jinwá, nun ma nujola nsem. ⁷ T'üc' way gente malala lajay cupj qjuilal. Selecj nin p'iyá lajay nun jilal. Nawa ma qjuiyola Dios 'üsüs la qjuisiji mpes. Selecj nin p'iyá liji nun jilal, ne ma nujola nun.

⁸ Natjampan, qjuisas nun jus nlayé gente malala la tjajay cupj qjuilal Asia po'ó. Pasal malala la tjajay cupj qjuilal, ne lovin pasal qjuiyólatsja ncupj. Qjuiyólatsja nca'lequecj ca. ⁹ Qjuiyólatsja ca qjuis mü'ü'nacj. Dios jostsja cupj ca la monacj jupj qjuis capj mp'a'sas, mpes jupj jostsja nin qjuiyólatsja cupj. Dios jostsja cupj jus nlayecj cupj ma polel qjuis capj p'ya'sacj cupj p'iyá. T'üc' way Dios 'ücj polel sin müjünsüs tecya'liñ, jis la püt'üs niswá. Jupj 'ücj qjuis capj p'ya'sa. ¹⁰ La p'a wa pasal malala quelel la qjuis tjajay. Quelel ja'ünantsja cupj. Mop'in Dios 'üsüs la tjiji, mpes ma polel qjuis tjü'ünan. Dios nawa 'üsüs la mijis wa, mpes ca ma

polel qjuis mü'ü'nacj yupj. Selecj Dios lovin ca qjuis capj mp'a'sas ne yupj lovin ma polel qjuis mü'ü'nacj. ¹¹ Qjuisas nun qjuis capj p'o'sá wa. La tjomoná Dios lal cupj mpes. Pülücj la tjomon na, pülücj ca mwi'liñ Dios lal, 'üsüs la qjuis tjiji mpes.

La miyá Pablo ma polel jámatsja Corinto nt'a.

¹² 'Üsüs way la tjijicj nosis casá. 'Üsüs la tjijicj Dios jostsja jin. Ninana Dios jos, ninana p'in quelel la tjijicjsja. Nin la tjijicj nun jilal. Pyonecj t'üc' way nin la tjijicj. Mpes pasal 'ücj qjuisas. Ma la tjijicj cupj p'iyá qjuiyólatsja jin. Dios qjuis capj tjep'ya'sa. Pasal 'üsüs la tjiji cupj mpes. ¹³ Cupj papel tepyaquecj, 'ücj polel mo'o welé nun. 'Ücj polel nusin 'yüsa. Tsjan pajal costa way ma tepyaquecj nun mpes. Nun jus nlayetsja tsjicj way p'in cupj qjuisin po'ó. Najas nun jus nlayé pjü way cupj qjuisin po'ó. ¹⁴ Mpes 'ücj nujisas nsem cupj mpes Jesucristo niswa tjac' na, jupj cupj qjuis Jepa Püné. T'üc' way cupj 'ücj qjuisas nsem nun mpes.

¹⁵ Napj nólatsja nun 'ücj nujisas nsem cupj mpes. Mpes Macedonia nt'a tjacuwis na, quelel jumtsja nun nt'a. Macedonia mpe jum na, quelel jumtsja nun nt'a. Ma ca nin nsem. Po quina más 'ücj ma jum nun nt'a niswá. Najastsja wa nun ca ma 'ayá napj lal, mpes 'ücj polel jumtsja Judea nt'a. Mpes t'üc' way la miyá quelel jumtsja nun nt'a la veles Dios tjevele jin.

¹⁷ Nawa nin, la miyá ma polel jum nun nt'a. ¿Ncu toponé napj ma nólatsja ne'aj la winin? ¿Ncu nujola napj najas p'in nin lejay? ¿Ncu nujola napj ma quelel t'üc' lejay napj velé jin? ¹⁸ Dios lovin nin liji jupj tjevele jin. Nin p'iyá, po quelel lijicj cupj tjevelecj jin. ¹⁹ Nun jis walap'a'a tjevelecj Dios Jatjam po'ó, Jesucristo jupj. Napj nin tjevelé nun jilal. Silvano nin tjevele wa. Timoteo 'ots'ipj. Jesucristo tjevele na nin la mijis, la p'a mpes tulucj quelel líjitsja jupj. Lovin po la tjiji jupj tjevele jin. ²⁰ Dios pülücj way tjevele tsjan la mijis. Pjü nin liji jin tjevelá, Jesucristo mpes. Jesucristo mpes velecj niná po t'üc' way. Niná velecj na, 'üsüs nin velecj Dios po'ó. ²¹ T'üc' way cupj ca lovin Cristo cus ncoñcocj, nun so coñcó wa. Dios nin liji. Dios qjuis tje'yaya jupj Cjües, nin polel lijicj Dios jos jin, jupj Cjües mpes. ²² Cupj lovin Dios juts'a'á nsem, jupj la tjiji. Qjuis tje'yaya jupj Cjües, jupj pü'ü quinam qjuisas mo'ó. Mpes selecj nin la mijis cupj mpes jin tjevelá.

²³ Nun ma la tjüjitsja Dios jostsja jin. Mop'in ma quelel nucopj tyültsja. Mpes ma tjum niswá nun nt'a. Dios selé t'üc' way velé, najas jupj nun jis wala vele t'üc' way nin velé. ²⁴ Najas ma nujola nsem cupj nin

qjuisas nun jis jepapan nsem cupj. Nin tulucj. Ma nu jyü'tücj nun mponé ca Dios tjevele jin. Cupj selecj nun po poné nasa Dios tjevelá. Nin quelel la nusijicj nun 'ücj nujisas nsem la p'in.

2 Napj po quelel veletsja nun jilal. Nawa najastsja ma 'aplijila nu mpalas napj velé mpes. Mpes nólatsja más 'ücj ma jum nun nt'a niswá. ² Nun 'aplijila na, ¿pjacj lal 'ücj najas ca mpalas? Nun 'aplijila na, ma polel lojí napj 'ücj najas nsem. ³ Mpes quina nun solejé tsjan mpes napj tepyac nun mpes. Najastsja lovin ma la müjí quinam lojitsjé. Mpes ne'aj jum na, ma ca 'aplijila nsem napj nun mpes. 'Ücj najas nsem nin lojí, más 'ücj. Napj selé nun 'ücj jisas wa ca nsem napj 'ücj najas na. ⁴ Nun mpes tepyac na, pasal nólatsja nun la tjüjitsja mpes. Pasal 'aplijilatsja napj. La tipiyú napj. Ma najastsja 'aplijila nsem nun napj tepyac mpes. Napj najastsja nun jus nlayé napj po quelel la nusejay.

Yom malala la tjiji popay jats'om lal, ma nujola t'as quinam la tjijá.

⁵ T'üc' way nun 'aplijila nu tepyala, yom malala la tjiji mpes ne'aj. Napj 'aplijila ntepalá wa jupj mpes, mop'in nun pjü way más 'aplijila nu tepyala napj lal.

Nepénowa pasal 'aplijila jis tepyala, nepénowa 'ots'ots' way. Ma quelel pülücj velé quinam jupj la tjiji mpes.

⁶ Nun 'a mulú nasa t'üc' cus tülú. T'üc' quinam. Ma cus ntülú quinam. ⁷ Quina najas nun ca perdonar la müjí jupj. Najas jupj 'ücj jos nsem la müjí nun. Ma nin lojí, jupj más 'aplijila nsem ca nacj, lovin ma polel tsji' la mijis niswá ca nacj Dios mpes. ⁸ Mpes po najas nun wola welé nun quelel lojí jupj custjay.

⁹ Napj quelel jus nleytsja ncu la müjí napj tepyac jin; nin mpes wa tepyac nun mpes. Napj quelel jus nleytsja ncu la müjí pjü way napj tepyac jin. ¹⁰ Nun perdonar lojí na nun popa pjaní, malala la tjiji mpes, napj perdonar lejay wa jupj la tjijá. Jupj malala la tjiji ne'aj, napj lal la tjiji tulucj. Mop'in nin, napj perdonar la tjejay quinam jupj la tjiji mpes. Najas 'üsüs nu pyala, mpes perdonar la tjejay jupj. Cristo selé napj perdonar la tjejay jupj la tjijá. ¹¹ Ma qjuiyola na, 'üsüs, ne ma nin lijicj Satanás jos jin. Satanás jos nun nawa su tülú jupj. Satanás jos jupj ma tsji' liji niswá Dios mpes. Cupj selecj Satanás quelel lijá; malala quelel liji.

Pablo Troas mo'o tüpü'ü na, pasal jólatsja yupj mpes Corinto po'ó.

¹² Napj tjum Troas nt'a la veles yupj jis walap'a'á; tjevelé tsjan niná Jesucristo 'üsüs la tjiji gente mpes. Yupj po quelel pjyacañtsja niná; qjuis Jepa Jesucristo nin la tjiji 'üsüs tjepjyacañ yupj. ¹³ Mop'in napj ma jus tjinyuc Tito ne'aj, jupj ne napj natjam Cristo mpes; nin mpes pasal nólatsja. Po najastsja jupj nawala mveles ncu 'ücj potjaquetsja nun. Mpes napj tjevelé nasa jum; Macedonia po'o tjacuwis.

Lovin nin pyala Dios jos jin, Cristo mpes.

¹⁴ Lovin pasal wüi'is Dios lal. Jupj qjuisin jyama tsji' li-licj jupj mpes. Pjü nin pyala jupj jos jin, Cristo mpes. Jun ta'á gente sin 'yüsa jupj po'ó cupj velecj mpes; Dios mpes nin pyala. Niná yupj sin 'yüsa Cristo po'ó, perfume jinwá, pajal 'üsüs cjumsu jinwá; pajal 'üsüs niná. ¹⁵ Cupj nin velecj la p'a jilal Cristo po'ó. Japon nepenowá, mpes ca mpatjam Dios lal. Nepénowa ma japon, ne pajal malala jis mpalas tecya'liñ na. Cupj velecj perfume jinwá Dios lal. Perfume 'üsüs cjumsu, cupj velecj 'üsüs way wa. ¹⁶ Nepénowa ne'aj jil 'awa püné nt'a. Cupj velecj malala cjumsu jinwá yupj jilal. Ma jisas cupj velecj. Nca'liñ ca yupj. Mop'in la p'a ne'aj jil Dios nt'a. Cupj velecj 'üsüs cjumsu jinwá yupj jilal. Po jisas cupj velecj. Ca mpatjam yupj. Nun jilal velé pjacj niná Dios jos 'ücj tsji' lajay jupj mpes. ¹⁷ T'üc' way pülücj nin javelepj Dios vele po'ó. Nepénowa t'emel jisas p'in, ne nin lajay. Cupj yupj jinwá tulucj nin sin 'yüsa lijicj. Cupj Cristo se coñcoçj. Qjuisas gente sin 'yüsa t'üc' way p'in. Dios qjuisin tjejyama ne nin lijicj. Dios pjoca cupj velecj.

Dios seyasa tjevele, niná Pablo tjevele la p'a jilal.

3 Ca nacj nun popa nepénowa yola cupj qjuisas nun 'üsüs welé cupj po'ó, ne nin mpes nin velé napj. Nin tulucj. T'üc' way la p'a nun nt'a jil nusin 'yüsa lajay mpes. Jil na papel jat' la p'a tapac. Papel niná nin vele 'üsüs way yupj. Cupj ma qjuisas papel t'yacj nun nt'a. Nun mpe leque na, ma qjuisas wa nun papel po-qué cupj mpes. ² Nun papel jinwá, cupj t'yacj jinwá. Cupj selecj t'üc' way niná. Pjü way nujus januc. Yupj salejepj nusin tji'yüsa la tjijicj cupj. Januc nin lojí wa quinam, nin lojí nusin tji'yüsa la tjijicj mpes. Mpes yupj jus nlay 'üsüs la tjijicj nun jilal. ³ Gente nujus januc nin lojí, mpes jus nlay nin la tjijicj nun jilal. Mpes nun papel jinwá, nun papel Cristo tepyaca jinwá. Tinta mpes tulucj tepyaca. Pe t'em casá tulucj tepyaca. P'a casá la tji-ji. Dios Cjües tjemey nujisas mo'ó. Jun 'yüna jupj. Nin mpes 'üsüs quelel lojí quinam, jupj la tjiji mpes. Gente ma mo'o javelepj nun lojí mpes; yupj januc nun lojí.

⁴ Cupj selecj Dios la tjiji niná, mpes niná velecj. Cristo qjuis capj tjep'ya'sa. ⁵ Noypan tulucj cupj. Niná la tjijicj, selecj ma cusapj nin la tjijicj. Nin polel la tjijicjtsja Dios mpes. ⁶ Dios seyasa tjevele. Tjevele gente 'üsüs Dios lal jis mpalas Cristo 'os mpes. Niná polel velecj la p'a jilal, Dios la tjiji. Ma velecj más 'ücj nin lajay pjü way Moisés tjijyü'tá. Velecj yupj 'üsüs Dios lal jis mpalas, Dios Cjües liji mpes. Gente yola 'üsüs nsem yupj Dios lal, nin lajay na Moisés tjijyü'tá. Mop'in ma polel lajay pjü tjijyü'tá. Quina gente polel mpatjam Dios lal, Dios Cjües nin liji mpes.

⁷ Püna Dios tepyaca pe t'em casá tsjan niná jupj jostsja israelpan lajay. Niná Moisés jis tje'yaya israelpan mpes. Yupj jólatsja 'üsüs nsem yupj Dios lal nin la tja-jay na jupj tjijyü'tá. Mop'in ma polel la tja-jay pjü way jupj tjijyü'tá. Ma polel pájtatsja Dios lal, niná la tja-jay

mpes. Moisés niná jis tje'yaya na israelpan mpes, jupj wola po'ó pasal jas jawtsja. Jaw cyawájatsja, newa la p'a wa ma polel sa nuactsja custjay jupj wola po'ó. Dios lal tjá'asatsja, Dios pasal jas jaw jupj, mpes wa Moisés wola jas jaw tepyala. Nin mpes pasal 'üsüs waytsja Moisés tje'yaya yupj mpes. ⁸ Quina velecj más 'üsüs; velecj Dios Cjües nin liji quinam gente jilal. Niná más 'üsüs way Moisés tje'yaya lal. ⁹ Pasal 'üsüs waytsja Moisés tjevelá. Gente yólatsja 'üsüs nsem yupj Dios lal nin la tjajaysja na Moisés tjevelá. Newa ma polel la tjajay pjü tjevelá. Quina gente 'üsüs Dios lal se palá, Dios Cjües nin liji. Niná nin velecj gente jis lal, niná más 'üsüs way Moisés tjevele lal. ¹⁰ T'üc' way pasal 'üsüs waytsja Moisés tjevelá. Pero velecj jupj tjevelá 'ots'ots' way 'üsüs; quina velecj más 'üsüs way. Pasal 'üsüs way Dios Cjües nin liji mpes. ¹¹ 'Üsüs waytsja Moisés tjevelá, mop'in 'ücj gente ma lajay quinam pjü tjevelá. 'Ücj ma nin lajay quinam, Dios Cjües liji mpes. Po quina gente 'üsüs se palá Dios lal, jupj Cjües nin liji. Lovin ca nin la mijis. Mpes niná pasal 'üsüs way.

¹² Selecj Dios Cjües nin liji 'üsüs way, selecj lovin ca la mijis niná. Mpes niná po nin velecj la p'a jilal. Ma lecj jeyacj velecj ne nin. ¹³ Ma lijicj Moisés jin. Moisés pülül lal wola tipi'tje, mpes israelpan ma polel wola jus tjunuc. Jostsja yupj ma januctsja wola jas jaw cyawájatsja. Nin tulucj cupj qjuis lal. Ninana velecj, 'üsüs ca nsem lovin. Qjuis wala po'o polel yus januc lovin; newa velecj yupj jilal. ¹⁴ Israelpan ma quelel sin 'yúsatsja Moisés tjevelá. Mpes ma polel sin 'yúsatsja, la tjiji Dios. Israelpan mo'o javelepj custjay Dios Popel, Moisés tepyaca p'iyá, mop'in ma sin 'yüsa custjay Dios jos jinwá. Pülül jis wala po'o japwijiitj jinwá. Mpes ma polel januc jinwá, ma polel sin 'yüsa Dios Popel. Cristo la tjiji japon na, Cristo t'e'enca pülül niná, ne 'ücj sin 'yüsa quinam Dios jos jin.

¹⁵ Newa pülücj ma japon Cristo la tjijá. Mpes ma sin 'yüsa custjay mo'o javelepj na Moisés tepyacá. Pülül jis wala po'o japwijiitj jinwá custjay. ¹⁶ Yupj sin popa pjaní jos na qjuis Jepa Dios, Dios pülül niná t'e'enca jinwá liji. ¹⁷ Qjuis Jepa Püné, Dios Cjües jupj. Dios Cjües mpes, 'ücj gente ma lajay quinam pjü Moisés tjevelá. Quina yupj 'üsüs se palá Dios lal, jupj Cjües nin liji.

¹⁸ Gente espejo januc na, 'üsüs yus januc. Nin p'iyá, gente yus januc na Dios ts'uyupj jilal, 'üsüs januc qjuis Jepa Jesucristo püné way jupj. Dios ts'uyupj jis wala po'ó pülül cjuwá jinwá yupj. Jepa Püné tsjay 'üsüs way la qjuisiji, mpes lovin más 'üsüs qjuiyola jupj jinwá, tsjay püné way jupj. Qjuis Jepa Püné Dios Cjües jupj.

'Üsüs polel lajay, Dios liji mpes la p'in.

4 Cupj tsjay malálatsja, mop'in Dios tsjay 'üsüs way la tjiji cupj mpes. Qjuisin tjeiyama la veles la p'a jilal, velecj yupj 'üsüs polel nsem Dios lal, jupj Cjües liji mpes. Mpes ma 'aplijila qjuesé palá gente ma jisas na cupj velecj. Lovin nin velecj Dios jos jin. ² Gente la p'a wa jil wa nun nt'a, jisas nun poné yupj javelepj jin. Yupj nepénowa ma t'üc' way javelepj. Javelepj nin javelepj Dios tjevele po'ó, newa ma t'üc' way javelepj Dios

tjevele po'ó. Gente ma salejepj la tsuwil yupj. Mop'in ma la mijicj ca cupj yupj jinwá. Cupj t'üc' way p'in velecj. Cupj qjuiyola nun pjü witjacj jus nlayé t'üc' way velecj. Dios pjoca cupj velecj jin.

³ Nepénowa ma sin 'yüsa cupj velecj jin. Cupj velecj tsjan niná Jesucristo 'üsüs la tjiji gente mpes. Pülül jis wala po'o japwijiitj jinwá, ne ma polel januc, ma polel sin 'yüsa. Pülücj nca'liñ ca; yupj ma sin 'yüsa cupj velecj jin, ne nin. ⁴ Ma japon, ma polel sin 'yüsa niná cupj velecj Cristo po'ó. Cupj velecj tsjan niná Cristo pajal 'üsüs la tjiji yupj mpes. Cristo mpes qjuisin 'yüsa Dios po'ó. Yuwal yupj. Diablo la tjiji Jesucristo lal ma japon ma polel sin 'yüsa. Diablo nosis casá patja jis dios, yupj lajay jupj jos jin. ⁵ Ma nin velecj cupj p'iyá po'ó. Cupj velecj Jesucristo Jepa Püné. Velecj cupj jupj jomozopan, ca nun 'üsüs cüpalas. Jesús jos nin lijicj. ⁶ Dios nosis la tjiji na, tjevele: "Püste nt'a majawaques ca". Cristo ma qjuisastsja na, pústetsja jinwá qjuis mo'ó. Dios jaw jinwá, ne tjeiyawca jinwá quinam qjuis mo'ó. Mpes qjuisin tji'yüsa la tjiji tsjay püné way jupj. Cristo po'o qjuisin tji'yüsa mpes selecj niná.

⁷ Tsjay 'üsüs way niná cupj qjuisin tji'yüsa Dios po'ó. Tsjo'oy 'amá p'in jinwá cupj, malala 'in. Cupj qjuisin 'yüsa p'in pajal 'üsüs. Mpes pajal 'üsüs lijicj na Dios mpes, gente sin 'yüsa cupj p'iyá ma nin lijicj. Yupj jus nlay Dios nin liji, jupj tsjay püné way mpes. ⁸ La pülücj tsjay malala qjuesé palá. Newa ma qjuiyola cupj. Nenéyawa ma selecj tsjan más 'üsüs way la mijicj. Mop'in nin, selecj Dios ca qjuisin mü'üsüs la mijicj. ⁹ Gente tsjay malala lajay cupj qjuilal. Newa nin, Dios lovin qjuis capj cyoñca, qjuis capj lo p'acj. Yupj qjuisin tjojtj. Mop'in ma polel qjuis tjü'ünantsja. ¹⁰ Gente lovin po quelel ja'ünantsja Jesús. Nin p'iyá quelel lajay cupj qjuilal. Mop'in gente jus nlay ma polel qjuesé ja'ünan Jesús liji mpes, Jesús jun 'yüna mpes. ¹¹ T'üc' way nyucunucj, mop'in la p'a wa lovin quelel qjuesé ja'ünan, cupj Jesús juts'a'á mpes. Qjuis p'üy nca'liñ, newa Jesús qjuis capj p'ya'sa; nin mpes gente qjuiyus januc na, yupj sin 'yüsa jun 'yüna jupj. ¹² Cupj Jesús mpes tsji' lijicjsja, nin mpes gente quelel qjuesé ja'ünantsja cupj. Nin tulucj nun lal; nun lovin ca mpatjaqué Dios lal cupj Jesús mpes tsji' la tjijicj mpes. Nun toponé Jesús po'ó.

¹³ Dios Popel vele: "Napj tepyon, mpes napj tjevelé". Nin p'iyá cupj qjuis lal. Cupj pyonecj Dios lal, mpes velecj jupj po'ó. ¹⁴ Dios Jesús jas tjijyünsa niswá, tüpü'ü niswá; Jesús Jepa Püné jupj. Selecj Dios ca qjuisin müjünsüs wa ncupj, cupj Jesús juts'a'á mpes. Jupj ca qjuis ncunus, nu ncunus wa, jupj nt'a. ¹⁵ T'üc' way gente malala la tjajay cupj qjuilal, Jesús mpes tsji' la tjijicj mpes. 'Ücj; ma nin qjuiyola. Nun nin toponé cupj tjevelecj jin. Mpes ma qjuiyola yupj malala la tjajay cupj qjuilal. Dios pasal 'üsüs way la tjiji gente mpes. La p'a lovin japon niná cupj nin velecj mpes. Mpes más pülücj ca mwi'iñ Dios lal, jupj 'üsüs la tjiji mpes. Más pülücj ca sin mü'üsüs pajal püné Dios.

Pyonec Dios tjevele jin. Mpes lovin tsji' lijicj jupj mpes.

¹⁶ Mpes ma qjuiyola malala qjuesé palá na. Cupj qjuis p'üy nasa cyawaja. Nawa nin, cupj qjuis qjues lovin jisas Dios. Yupj lovin más 'üsüs polel tsji' lajay Dios mpes. Qjuis qjues lovin ma ncawajas ca. ¹⁷ T'üc' way malala qjuesé palá. Mop'in tsjicj way p'in nin qjuesé palá; p'a jyawca na p'a casá ca nsem. Tsji' lijicj na Dios mpes, gente malala lajay cupj qjuilal. Mpes Dios lovin pasal ca 'üsüs la mijis cupj qjuilal. Cupj selecj Dios ca pasal 'üsüs la qjuis mijis, mpes ma qjuiyola gente malala lajay na cupj qjuilal. ¹⁸ Ma qjuiyola malala qjuesé palá quinam. Qjuiyola pasal 'üsüs qjuis mpalas Dios p'ü'ü nt'a. Malala qjuesé palá quinam, ncawajas ca. 'Üsüs qjuis mpalas Dios p'ü'ü nt'a, lovin ma ncawajas ca niná.

5 Cupj qjuis p'üy wosis jinwá wama pyatjaquec. Ncawajas ca, ts'epjel jinwá. Selecj qjuis p'üy seyasa ca nta'acj Dios p'ü'ü nt'a, jupj qjuis ma'ayas ca. Niná ma ncawajas ca. Dios ca la mijis niná, gente tulucj la mijicj. ² T'üc' way costa way la püt'üs quinam qjuis p'üy po'ó. Pasal malala se palá. Po qjuisas leñ way mpatjaquec Dios nt'a, qjuisas pasal leñ way qjuis p'üy seyasa ca nta'acj. Qjuisin nqui'pacj jinwá qjuis p'üy seyasa jilal. ³ Mpes cupj qjuis qjues qjuisin pjütpjüt' tulucj ca nsem ne'aj. Qjuisin nqui'pacj jinwá nsem qjuis p'üy seyasa mpes. ⁴ T'üc' way costa way la püt'üs quinam qjuis p'üy po'ó. Tsjay malala se palá yupj jilal. 'Aplijila cupj. Qjuis p'üy quina tya'acj 'üsüs. Mop'in qjuisas qjuis p'üy seyasa, quelel qjuisin nqui'pacj qjuis p'üy seyasa jilal. Qjuis p'üy quina tya'acj nca'liñ ca. Qjuis p'üy seyasa qjuisas, lovin ma nca'liñ yupj. Qjuis p'üy quina tya'acj ncawajas ca; qjuis p'üy seyasa qjuis la t'as. ⁵ Dios la tjiji cupj, qjuis p'üy seyasa nta'acj mpes. Mpes selecj jupj ca qjuis ma'ayas cupj qjuis p'üy seyasa. Nasa qjuis tje'yaya jupj Cjües, mpes selecj niná.

⁶ Lovin selecj nin ca mpalas. T'üc' way qjuis p'üy pül mpes lyawiquec quinam. Mpes selecj ma polel si nucucj quinam qjuis Jepa Jesucristo. ⁷ Ma polel nyucucj qjuis Jepa Püné já'asa nt'a. Nawa pyonec ca nin qjuis mpalas Dios tjevelá. Mpes lovin tsji' lijicj Dios mpes quinam. ⁸ Lovin selecj ca nin mpalas. Mpes más 'üsüs napj lal ni p'ü'í, mp'üy mpe jum. Mpes 'ücj la püt'üs qjuis Jepa Jesucristo lal. ⁹ Mpes lovin qjuisas qjuis Jepa Jesucristo 'ücj jos p'ü'ü cupj lijicj mpes. Qjuis p'üy pül tya'acj na p'in, qjuisas jupj 'ücj jos mpü'üm cupj lijicj mpes. Dios nt'a pyatjaquec na, qjuisas wa jupj 'ücj jos nsem cupj qjuilal. ¹⁰ T'üc' way Cristo wolap'a'a nlüjüquec cupj pjü witjacj. Jupj ca mveles cupj la tjijicj mpes. Nepénowa 'üsüs la tjajay jis p'üy pül po'o jätjatsja na. Mpes Cristo 'üsüs ca jis ma'ayas. Nepénowa malala la tjajay jis p'üy po'o jätjatsja na. Mpes jupj 'üsüs tulucj ca jis ma'ayas.

Cupj Dios jomicapan qjuesé palá Cristo mpes.

¹¹ Pasal lecj jeyacj qjuis Jepa Dios polel liji mpes. Mpes po velecj la p'a jilal Dios tjevele jin; qjuisas nin japon yupj. Dios selé nin velecj yupj jilal; qjuisas nin japon yupj, mpes velecj cupj. Najas nun jus nlayé wa niná p'in po quelel lijicj. ¹² Nepénowa yola ca nacj cupj qjuisas nun welé niswa 'üsüs cupj, ne nin mpes nin velecj niná. T'üc' tulucj. Qjuisas nun jus nlayé cupj 'üsüs la tjijicj, nin mpes nin velecj niná. Nepénowa ne'aj patja, jisas yus nucú. Jisas nujola 'üsüs yupj 'üsüs yustapj mpes. Jisas nujola 'üsüs yupj, 'üsüs javelepj mpes. T'üc' way yupj ma jisas 'üsüs nu pyala. Más 'ücj yupj lajay Dios jos jin; ma nin lajay. Nun ca polel mvelé yupj jilal yupj lajay 'üsüs tulucj. Ca polel mvelé yupj jilal 'üsüs lijicj cupj. ¹³ Nepénowa tjowelepj cjay pjucj ts'a 'in jinwá, ma 'üsüs qjuiyola, javelepj. Nin javelepj cupj tjevelecj mpes. Nawa pjü way nin velecj Dios mpes. La p'a tjowelepj cjay pjucj ts'a 'in jinwá tulucj, 'üsüs qjuiyola, javelepj. Javelepj 'üsüs velecj, 'üsüs sin 'yüsa lijicj. Ninana velecj, nun mpes velecj. Ninana nusin 'yüsa lijicj, nin lijicj nun mpes. ¹⁴ Cristo pasal quelel la siji gentá. Cristo quelel la siji, mpes niná p'in quelel velecj yupj jilal lovin. Mpes niná ca sin mü'üsüs wa. Cupj selecj Cristo tepe'e gente pjü way mpes; nin mpes niná quelel velecj yupj jilal. Pjü ma polel pátjatsja Dios lal püna p'in. Quina polel patja jupj lal, Cristo yupj mpes tepe'e mpes. ¹⁵ Jupj jostsja janucun witjacj ma la mijicj yupj jisas jin; nin mpes tepe'e jupj pjü mpes. Jupj jos yupj lajay jupj jos jin; jupj p'iyá tepe'e yupj mpes, jas tji-jyünsa, t'üpü'ü niswa yupj mpes.

¹⁶ Yom malala jin justa wine ca nacj; cjuwá jas t'üpwes jupj, püné tulucj jupj. Dios ts'uyupj tulucj malala nyuca yola jupj po'ó. Cupj ma qjuiyola nin quinampa, Dios ts'uyupj tulucj jinwá. Yas nam nin qjuiyólatsja Cristo po'ó. Mop'in ma qjuiyola nin quinampa. ¹⁷ Gente Cristo sa coñ na, la p'a casá jola quinam. Yupj ma quelel lajay quinam nawaja'a la tjajay jin. Ma quelel yola quinam nawaja'a yólatsja jin. La p'a casá quelel lajay quinam, Dios jos jin. ¹⁸ Cupj niná lijicj Dios liji mpes. Cupj jupj jomicapan qjuis tepyala, nin la tjiji jupj Cristo mpes. Dios qjuisin tjejyama la veles la p'a jilal, velecj 'onin lajay ne yupj Dios jomicapan se palá. ¹⁹ Nin jis wala velecj Dios Cristo jas tjejyama lo mas pjü gente mpes. Nin la tjiji mpes yupj 'ücj ca Dios jomicapan nsem. Dios ma jola nsem malala la tjajay mpes. Qjuisin tjejyama la veles niná gente jis lal.

²⁰ Mpes nin velecj Cristo mpes. Dios qjuisin tjejyama la veles nun jilal. Mpes Dios p'iyá vele nun jilal. Po nujisas t'as Dios jomicapan ca nsem nun. Cristo nin jos. ²¹ Cristo lovin ma malala la tjiji. Cupj p'in malala; cupj pjü witjacj la pülücj malala nyuca la tjijicj. Dios cus tyüla Cristá, cupj malala nyuca la tjijicj mpes. Dios 'üsüs, ne cupj 'üsüs jupj lal qjuesé palá, cupj Cristo se coñocj na.

6 Cupj 'a mulú tsji' lijicj Dios mpes. Dios pasal 'üsüs way la tjiji nun mpes. Mpes nun jis wala velecj ma

la müj quinam püna la tjüj jinwá. ² Dios Popel vele jupj tjevelá. Tjevele:

“Üsüs quelel la tjejaytsja na gente mpes, tjapjacas jipj lal.

Najas gente jus nlayecj 'ücj mpatjam napj lal. Nin najastsja na, cyapj tjep'yacj.”

Dios nin tjevele. Po nusin tjü'üsüs napj pyac. Quina Dios 'üsüs way liji gente mpes. Gente 'ücj jis la patj jupj lal, jupj nin liji quinam.

³ Qjuisas gente lovin javelepj ma malala nyuca lijicj. Mpes 'üsüs way lovin lijicj. Mpes pjü ma polel javelepj malala way nin lijicj Dios mpes. ⁴ Gente sin 'yüsa t'üc' way tsji' lijicj Dios mpes, nin lijicj mpes. Tsjay malala qjuesé palá. Pjü qjuisas cjuwá. Tsjay malala qjuesé palá, leñ pjacj qjuis capj p'ya'sá. Newa lijicj Dios jos jin.

⁵ Gente qjuis süp. Cawilta mo'o qjuis tjo'onsopj. Nenéyawa gente pülücj 'a jis tjimyula, ts'a tji'in cupj qjuilal, yümücj tjowelepj cupj qjuilal. Lovin ma ts'i 'inyacj. Pasal yümücj tsji' la tjijicj, ne qjuisin napnapj qjuis tepyala. Pülücj way quelel lijicjsja Dios mpes, mpes la pülücj ma tjijinaquec. Nenéyawa cjuwatsja qjuis la las. ⁶ Mop'in ma malala nyuca qjuiyólatsja. Selectsja Dios qjuisin tji'yüsa la tjiji. Ma ts'i tji'inyacj la p'a jilal. 'Üsüs la tjijicj la p'a jilal.

Dios Cjües jos jin la tjijicjsja. Po quelel lis tjijicjsja la p'a. ⁷ T'üc' way tjevelectsja. Pajal 'üsüs polel la tjijicjsja, Dios püné mpes, jupj qjuis capj tjep'ya'sa mpes. Newa 'üsüstsja cupj Dios lal, jupj nin la qjuis tjiji mpes. Nin mpes 'ücj le palanacj diablo lal. 'Ücj lijicj jupj malala la tjijá. Diablo ma polel liji cupj malala la mijicj.

⁸ Nenéyawa gente 'üsüs yola cupj po'ó. Nenéyawa gente malala yola cupj po'ó. Nenéyawa gente malala javelepj cupj po'ó. Nenéyawa gente 'üsüs javelepj cupj po'ó. Nepénowa javelepj ma t'üc' way velecj cupj Dios mpes. Mop'in t'üc' way velecj. ⁹ Pülücj ma pjyacañ cupj qjuilal, yola noypan tulucj cupj. Newa nin, pjü way salejepj pjacj cupj. Nepénowa javelepj leñ way nca'lequec ca. Newa nin, pasal nyucunucj cupj. La p'a qjuis capj tül. Newa ma polel qjuis tjü'ünan. ¹⁰ T'üc' way nenéyawa cupj 'aplijila qjuesé palá. Newa pasal 'ücj qjuisas Cristo mpes. Cupj cjuwá t'emel. Mop'in pülücj 'üsüs Dios lal jis tepyala quinam, cupj la tjijicj mpes. Mpes yupj pasal ca pülücj nta'acj Dios nt'a. Niná más 'üsüs t'emel lal. Cupj jas tÿpwes cjuwá. Mop'in nin, pjü Dios juts'a'á, jupj qjuesé 'aya pjü qjuisas.

¹¹ Qjuis catjampan, nasa pülücj tjevelecj nun jilal cupj po'ó. Más pülücj tjevelecj nun jilal la p'a jilal tjevelecj lal. Cupj pasal quelel la nusijicj, mpes nin tjevelecj nun jilal. ¹² Cupj ma malala qjuiyola nun po'ó. Newa nin, nun malala nujola 'in cupj po'ó, mpes nun ma quelel la qjuesejay 'in. ¹³ Quina napj velé nun jilal, yom vele jinwá jupj ts'uyupj jilal. Pasal quelel la nusijicj. Mpes najas nin p'iyá nun pasal quelel la qjuesejay cupj. Más 'ücj nin lojí.

Cupj Dios wo jinwá, jupj pü'ü cupj po'ó.

¹⁴ La p'a ma japon Jesucristo lal, po ma newa jis capj ncoñcó. Po ma tjowayaqué yupj jis lal. Nun 'üsüs

quelel lojí Dios jos jin. Yupj ma lajay Dios jos jin, nun ma polel nujola nin p'iyá. Nun jaw nt'a jotjaqué jinwá; yupj püste nt'a jatja jinwá. Jaw nt'a, püste tulucj.

¹⁵ Cristo ma nin p'iyá jola diablo lal. Nun Jesucristo lal poné; yupj ma japon. Mpes ma nin p'iyá nujola nun yupj yola jin. ¹⁶ Dios wo nt'a, cjuwá p'a dios witjacj. Nin p'iyá, najas nun ma jis capj coñcó Dios ts'uyupj tulucj jilal. Cupj Dios wo jinwá. Jupj nyucunú, pü'ü cupj po'ó. Dios tjevele: “Napj ca mpü'üs negente po'ó. Napj ca mo'os yupj jatja nt'a. Napj yupj jis Dios nsem. Yupj napj negente nsem.”

¹⁷ “Yupj mpe culá nun, ma mpatjaqué yupj jilal”, qjuis Jepa Dios nin vele.

“Yupj jis dios witjacj, yupj jatatj wa, tsjay malala yupj; po ma po la tjo'ot'é niná.

Nun nin jinwá lojí, napj velé jinwá, napj ca mwi'is nun napj nt'a culá na.

¹⁸ Napj nun jis Papay nsem.

Nun napj natjampan, ncucuspan nsem, qjuis Jepa Dios nin vele, jupj ne más püné pjü jilal.”

7 Qjuis catjampan, pajal quelel la nusijicj. T'üc' way ca Dios la mijis niná cupj mpes. Mpes más 'ücj ma malala la mijicj quinam. Malala lijicj na, qjuis p'üy malala, qjuis qjues malala wa. Ma malala lijicj na, cupj 'üsüs Dios lal nin qjuesé palá. Jupj püné polel qjuis capj tyüla malala lijicj mpes; nin mpes más 'ücj locj jeyá ne ma malala lojí.

Pablo 'ücj jostsja.

² Qjuisas nun quelel la qjuesejay nun. Pjü nun jilal ma malala la tjijicj. Ne'aj nepénowa ma japon t'üc' way. Mop'in cupj ma la tjijicj ne niná ma japon. T'üc' way nepénowa la tsuwil nun jilal, nun jis t'emel quelel jat'anquepj mpes. Cupj ma la tjijicj yupj jinwá. ³ Nun witjacj nepénowa nujólatsja malala la tjijicj nun nt'a. Newa nin, napj ma nucopj velel. Napj tepyac nasa cupj pasal quelel la nusijicj. Dios jos, napj lovin quelel mpü'üs ca nun jilal, quelel ma pats' ca nun nt'a. Ma jos ca nacj; ma selé. ⁴ Napj tepyac Dios jos nun jus nlayé mpes. Nun 'üsüs lojí quinam, mpes napj 'üsüs velé la p'a jilal nun po'ó. Quina ma nola nun mpes. T'üc' way malala qjuesé palá; newa pasal 'ücj najas nun mpes.

⁵ Macedonia nt'a tjiquilaca na, pasal qjuiyólatsja cupj. Pasal malala lovin qjuis tepyálatsja. Gente ma jisastsja cupj tjevelecj, ne malala quelel la tjejaytsja cupj qjuilal. Mpes pasal qjuiyólatsja cupj. Pasal qjuiyólatsja wa nun po'ó. ⁶ Gente 'aplijila jatja na, 'ücj jisas se palá Dios liji. Nin la tjiji cupj qjuilal. Tito jas tjejyama cupj nt'a, ne Tito qjuilal tjevele nun po'ó, mpes 'ücj qjuisas tepyala jupj tjevele mpes. ⁷ Pasal 'ücj qjuisas tepyala Tito tjac' mpes. Jupj 'ücj jos tepyala la tjüj nun, jupj nun nt'a tÿpü'ü na; nin mpes wa 'ücj qjuisas tepyala cupj. Qjuilal tjevele nun pasal quelel nus nucú. Tjevele nun 'aplijila nu tepyala malala la tjüj mpes. Tjevele nun quelel lojí pjü way napj tjevelé jin. Mpes pajal 'ücj najas ntepalá nun mpes.

⁸ T'üc' way nun 'aplijila nu tepyala, papel jas tjejyama na nun nt'a. Mop'in 'ücj najas niná tepyac. Napj selé

'aplijila nu tepyala mo'o tjewelé na, mpes 'aplijíatsja napj niná tepyac mpes. Locopyaya leñ way jis tji'yü'sa. ⁹ Quina 'ücj najas niná tepyac. 'Ücj najas, nun 'aplijíatsja mpes tulucj. 'Aplijila nu tepyala, ne 'üsüs la tjüj. Mo'o tjewelé na ma malala quelel la tjüj quinam. Mpes 'ücj najas. 'Aplijila nu tepyala jostsja Dios. Mpes ma malala la tjijicj nun jilal.

¹⁰ T'üc' way gente nepénowa 'aplijila se palá malala la tjajay mpes. Quelel lajay quinam Dios jos jinwá. Nin jos Dios. Mpes la mon Dios lal jupj ca perdonar lis mijis malala la tjajay mpes. Ca mpatjam Dios lal. Pasal 'ücj jisas se palá ca mpatjam Dios lal. Gente la p'a 'aplijila se palá malala se palá mpes; ma 'aplijila se palá malala lajay na. Ma yola Dios po'ó. Yupj ca mal 'awa püné nt'a. ¹¹ Nin tulucj nun jis lal. Nun 'aplijila nu tepyala malala la tjüj mpes. Nin jostsja Dios. Mpes najas nusin 'yüsa nu tepyalá. Po nujólatsja nun malala la tjüjitsja mpes. Niná ma quelel la tjüjitsja quinam. Yom popay jats'om tjemya'na na, niná maláatsja nun jilal. Nun locj tjeayatsja napj jumtsja ne'aj nucopj velel mpes. Nun pasal quelel nus nucutsja. Po quelel la tjüj pju napj tjevelé mpes. Malala la tjiji lal tjewelé, jupj ma polel jama nun 'a nusí mulú nt'a. Po 'üctsja nun jilal nin tjewelé. Nun la tjüj pju way napj tepyac jin; yas nam malala lojitsja ma lojí quinam.

¹² T'üc' way napj tepyac nun mpes. Niná tepyac, yom malala la tjijitsja mpes tulucj. La p'a malala tepyala mpes tepyac tulucj. Najastsja nun jus nlayé nun nujisas cupj, nin quelel lojí wa cupj qjuisas jin; nin mpes nin tepyac. Dios selé pasal nujisas cupj. ¹³ Mpes 'ücj qjuisas qjuis tepyala.

Mop'in más 'ücj qjuisas qjuis tepyala Tito tsjay 'ücj jos mpes. Nun nt'a tjemey na, jupj tjinyuca nun nin lojitsja cupj qjuisastsja jin, mpes tsjay 'ücj jos tepyala jupj. ¹⁴ 'Üsüs way tjevelé nun po'ó Tito lal. Jupj jas tji'yüsa t'üc' way tjevelé. Mpes ma ne mayca tjevelé mpes. Pju way tjevelecj nun jilal t'üc' waytsja. Pju way tjevelecj Tito lal nun po'ó t'üc' waytsja wa. ¹⁵ Jupj jola pyala nun nin la tjüj jupj tjevele jin, mpes jupj más quelel la nusi-ji. Nun pasal quelel lojitsja jupj jostsja jinwá. Locj tjeayatsja ma la müj ca nacj pju way jupj jostsja jin. ¹⁶ Quina selé nun lovin ca la müj cupj tepyaquecjin, mpes tsjay 'ücj najas napj.

Más 'ücj Dios ts'uyupj ja'ayapj la p'a jilal.

8 Natjampan, Dios pasal 'üsüs la tjiji jupj ts'uyupj pju jilal Macedonia po'ó. Napj quelel pyac niná quinam. ² Pasal malala jis tepyalátsja Jesucristo sa coñ mpes, newa 'ücj jisas tjátjatsja yupj. Mpes po quelel ja'ayaptsja jis t'emel cjuwá mpes Judea po'ó. Yupj p'iyá pülücj cjuwatsja, newa po quelel ja'ayaptsja. ³ T'üc' way velé. Yupj 'ücj ja'ayaptsja, niná tja'ayapj yupj. Ma polel ja'ayaptsja, niná tja'ayapj wa. Yupj quelel nin lajaytsja, mpes nin la tjajay. ⁴ Yupj salejepj pasal 'üsüs ninana lajay. Quelel ja'ayaptsja Dios ts'uyupj mpes Judea po'ó. Mpes la tjomon cupj mvelecj 'ücj se 'ayapj. Po quelel jis capj jap'actsja yupj. ⁵ Cupj ma selectsjay yupj ca pülücj jis ma'ayacj. Mwalá way qjuis Jepa Dios lal tjowelepj,

tjowelepj nin quelel lajaytsja jupj jostsja jin. Tjowelepj po quelel ja'ayaptsja cupj qjuilal, niná ca nt'acj yupj mpes Judea po'ó. Nin jostsja Dios. ⁶ Mpes cupj la tjemyonacj Tito ca mim nun nt'a. Jupj nucopj mp'a'sas, nun ncawajas ca jis ma'ayá nun yupj mpes. Nun nt'a tjá'asa na, nun jilal tjevele 'üsüs nin ma'ayá yupj mpes. 'Üsüs way nin quelel lojí nun. ⁷ Pju 'üsüs way lojí nun. Nun poné pju Dios tjevelá. Nun t'üc' way polel welé la p'a jilal. T'üc' way 'üsüs nusin tji'yüsa. Po quelel lojí Dios jos jin. Nun po quelel la qjuisejay. Nin p'iyá, najas nun pasal 'üsüs ma'ayá wa yupj mpes Judea po'ó. Nin lojí na, pasal 'üsüs.

⁸ Napj ma nu jyütütj 'oyá mpes. La p'a nin tja'ayapj yupj mpes, quelel la sajay mpes. Sin nin najas nusin mü'üsüs niná. Nun 'oyá na, napj ca jus nlayé nun quelel la sojí wa. ⁹ Nun solejé Jesucristo pasal 'üsüs la tjiji nun mpes, jupj cupj qjuis Jepa Püné. Pju way jupj juts'a'a, mop'in yom tepyala jupj. Cjuwá tepyala jupj, tepe'e cruz po'ó nun mpes. Nin la tjiji mpes nun Dios ts'uyupj nu tepyala, Dios pülücj nu 'yaya nun.

¹⁰ Napj ca mvelé napj nola jin. 'Üsüs way nin la müj niná. Año pjaní nasa, nun mwalá way quelel 'oyatsja yupj mpes. Nun mwalá way jis tja'ayá, newa ma pju jis tja'ayá, nun quelel 'oyatsja jin. ¹¹ Najas cyawaja quinam, so 'oyá nun. Po quelel lojitsja. Mpes ncawajas jis ma'ayá quinam. Jis tja'ayá to'á popé. ¹² Quelel 'oyá na, 'üsüs way Dios lal. Quelel 'oyá to'á popé, 'üsüs way Dios lal. Ma jos la p'a 'oyá.

¹³ T'üc' way 'üsüs way nin, jis capj p'o'sá la p'a jilal. Newa ma najas so 'oyá pju to'á. So 'oyá pju to'á popé, cjuwá ca nu mpalas nun jilal. ¹⁴ Najas nun to'á nujisas, nin najas wa yupj jatatj yupj jisas jin. Quina pülücj to'á, mpes 'ücj polel 'oyá yupj mpes. P'a jawas yupj ca pülücj nta'acj ca nacj, nun ca cjuwá nsem ca nacj. Mpes yupj ca 'ücj polel ma'ayacj nun mpes ca nacj p'a jawasá. Nin p'iyá ca la mijicj nun jilal. 'Ücj. ¹⁵ Dios Popel vele: "Pülücj natj, ma pülücj jatatsja yupj. Tsjicj way natj, pju jisastsja jatatsja", Dios Popel nin vele.

Pablo sin tjejyama Tito, niyom la p'a 'ots'ipj.

¹⁶ Tito pasal quelel la nusiji wa, jupj jos wa nun lojí Dios jos jin. Jupj nin jos Dios la tjiji. Mpes wü'is Dios lal. ¹⁷ Mpes la tjemyonacj Tito ca mim nun nt'a. Jupj ca la monas ncawajas ca jis ma'ayá yupj mpes Judea po'ó. Jupj tjevele jama. Po quelel jama. La tjemyonacj jupj ca mim; mop'in mwalá way p'in jupj p'iyá quelel jámatsja jupj. ¹⁸ Qjuis catjam p'a wa pü'ü qui'á po vele wa la p'a jilal pajal 'üsüs tepyala Jesucristo mpes. Dios ts'uyupj jun ta'á 'üsüs javelepj jupj po'ó. Se jamacj wa jupj nun nt'a Tito lal. ¹⁹ Pju witjacj Dios ts'uyupj Macedonia mpe ne'espan la t'apj jupj qjuis capj la coñ cupj leque na Judea po'ó. Nun tja'ayá, nt'acj ca cupj. La p'a tja'ayapj, nt'acj wa ca. Ninana ca ma'ayacj Dios ts'uyupj mpes Judea po'ó. Qjuisas gente po 'üsüs mvelecj ca qjuis Jepa Jesucristo po'ó, nin mpes nin lijicj. Ca polel sin mü'üsüs t'üc' way cupj quelel jis capj mp'a'sacj yupj. ²⁰ Cupj ca nlaca 'a mulú, mpes pju ca jus nlayecj t'üc' way ninana ma pe'quecjin cupj. Pülücj tja'ayapj, niná

pjü ca ma'ayacj cjuwá jilal Judea po'ó. ²¹ T'üc' way cupj 'in jyamacj 'üsüs lijicj lovin. Qjuisas qjuis Jepa Jesucristo ca nucus cupj 'üsüs lijicj; qjuisas wa gente ca nucus cupj 'üsüs lijicj.

²² La tjemyonacj wa qjuis catjam p'a lal, jupj ca mim wa yupj jilal nun nt'a. La pülücj la tjemyonacj jupj la mi-jis cupj qjuisas jin. Jupj lovin la tjiji la tjemyonacj jin. Quina po quelel jama nun nt'a. Jupj po pyona 'ücj ncawajas ca ma'ayá yupj mpes Judea po'ó.

²³ Nepénowa mvelecj ca nacj, pjacj niná Titá. Jilal tjowelé 'a mulú tsji' lijicj Dios mpes. Jilal tjowelé jupj tsji' liji napj lal Dios mpes nun nt'a. Ca nacj nepénowa ca mvelecj wa qjuis catjampan sin po'ó, mvelecj pjacj niná. Tjowelé yupj tjiquil Dios ts'uyupj mpe Macedonia mpe; Dios ts'uyupj qui'á jatja jisas yupj nucopj jap'acj ne'aj. Gente 'üsüs javelepj Cristo po'ó yupj lajay mpes.

²⁴ Mpes niyom nenem nun nt'a tjil na, po tjüwüi'iqué yupj jilal, 'üsüs la tjüj' yupj jilal. Mpes yupj ca jus nlayecj nun pasal quelel la sojí. Mpes Dios ts'uyupj qui'á jatja ca jus nlayecj po t'üc' way tjevelecj yupj jilal nun po'ó. Pasal 'üsüs way jis lal tjevelecj nun po'ó.

9 Nin la tjemyonacj Dios ts'uyupj jilal ca yupj ma'ay-acj Dios ts'uyupj mpes Judea po'ó. Napj tepyac niná nun mpes. 'Ücj wa ma nin cüpacstja; ² napj selé nun nasa quelel 'oyá yupj mpes, ne nin. Pasal 'üsüs tjevelé nun po'ó Macedonia po'o patja jilal. Tjevelé nun Acaya po'o potjaqué quelel 'oyatsja año pjaní nasa. Nun po quelel 'oyatsja, mpes pülücj witjacj quelel ja'ayapstja wa qui'á. ³ Nin mpes najas nun nin la müj' cupj tjevelecj jin, mpes sin jyam qjuis catjampan nun nt'a. Najas nin ca mpalas cupj tjevelecj jin nun po'ó. Tjevelecj nun po quelel 'oyatsja. Mpes ncawajas jis ma'ayá ca, yupj nun nt'a tjil na. ⁴ Macedonia po'o pü'üs custjay. Ca nacj yupj sin popa nepénowa ca mal napj lal, nun nt'a jum na. Yupj jilal tjevelecj nun po quelel 'oyá, mpes nun ma tja'ayá, qjuis maycas ca yupj jis lal. Nun nu maycas wa. Mpes ncawajas so 'oyá, qjuis catjampan jil na nun nt'a. ⁵ Napj nólatsja más 'ücj qjuis catjampan sin jyam quinam nun nt'a, mvelecj leñ way ncawajas ca, ma'ayá nun. Nun tjowelé ca pülücj jis ma'ayá. Mpes nun nt'a tjeleque na, nasa t'üc' tja'ayá nun, 'ücj nt'acj ca niná yupj mpes Judea po'ó. Mpes la p'a ca jus nlayecj nun nin tja'ayá sin nin jisastsja mpes; ma tjiyyü'tücj nin 'oyá.

⁶ Nun siná jinwá ca nsem. Yom tsjicj way sine na, tsjicj way nta'as ca. Yom pülücj sine na, pülücj way nta'as ca. Nin p'iyá, yom pülücj se 'aya na la p'a jilal, Dios ca pülücj ma'ayas jupj, pülücj nta'as ca. ⁷ Najas 'oyá nun quelel 'oyá. Tja'ayá na, ma nujola t'as tja'ayá mpes. Ma nujola nsem cupj nu jyü'tücj so 'oyá. Ma nin nu jyü'tücj. Tja'ayá quelel 'oyá p'in. 'Ücj nujisas tja'ayá na, Dios quelel la nusiji. ⁸ Dios ca pasal 'üsüs polel la mijis nun mpes. Nun nujisas, jupj lovin ca polel nu ma'ayas. Más pülücj polel ma'ayas jupj. Mpes nun ca polel 'üsüs la müj' la p'a mpes. Ca polel jis ma'ayá.

⁹ Dios Popel vele:

"Jupj pasal pülücj nin jis tje'yaya cjuwá jis lal.
Dios ca lovin jola mpalas jupj 'üsüs la tjiji",

Dios Popel nin vele. ¹⁰ Yom sine na, Dios 'yaya setel. Niná setel gente jis la las la mijis, Dios liji mpes. Nun 'oyá la p'a jilal, setel jinwá. Nun quelel 'oyá na, Dios ca nu ma'ayas la 'ayas mpes. Más pülücj ca nta'á nun so 'oyá mpes, Dios la mijis. Mpes más 'üsüs ca polel la müj' la p'a mpes, Dios jos jinwá. ¹¹ Dios pülücj way ca nu ma'ayas, mpes lovin ca polel jis ma'ayá la p'a jilal. Nun 'oyá, cupj ca nt'acj cjuwá nt'a. Pülücj ca mwi'íñ Dios lal nun tja'ayá mpes.

¹² Dios ts'uyupj ca nta'acj yupj jisas, nun 'oyá mpes. P'a casá 'üsüs pyala wa. Yupj pasal ca mwi'íñ Dios lal; po 'üsüs way. ¹³ T'üc' way nun toponé niná cupj velecj Jesucristo po'ó. Nun toponé Cristo 'üsüs la tjiji nun mpes. Tja'ayá na Dios gente mpes Judea po'ó, yupj ca jus nlayecj t'üc' way nin lojí Cristo tjevele jin. Mpes yupj ca 'üsüs mvelecj Dios po'ó. 'Üsüs mvelecj Dios po'ó nun pülücj way jis tja'ayá mpes, la p'a pülücj jis tja'ayá mpes 'ots'ipj. ¹⁴ Yupj ca mvelecj Dios lal nun mpes, ca quelel la numijicj. Dios tsjay 'üsüs la tjiji nun mpes, nucopj tjep'ya'sa mpes 'ücj tja'ayá yupj mpes; nin mpes ca mvelecj Dios lal nun mpes. ¹⁵ Más 'ücj cupj pajal wi'iquec j Dios lal, jupj 'üsüs la nutjiji mpes. Jupj la nutji-ji pasal 'üsüs way, costa way pjü la veles 'oyñ nyuca la tjijá, jupj pasal pülücj way nin la nutjiji mpes.

Dios jas tjejyama Pablo la veles la p'a jilal jupj mpes.

10 Nepénowa javelepj napj lecj jeyá, ne ma polel velé nun jilal, nun jilal 'os na. Javelepj napj nola nun ca la mve'lé napj lal, mpes lecj jeyá napj, nin javelepj. Javelepj wa napj leñ na nun jilal, napj po nu jyütütj papel mpes. Javelepj napj selé nun ma polel lo velelé napj lal papel se jam na, mpes nin lejay. Mpes quina pyac nun mpes, Cristo nun jilal mveles ca jinwá nsem. Cristo ma jis capj tjeve'le. 'Üsüs tjevele la p'a jilal. Nin p'iyá napj nin pyac quinam nun jilal. ² Napj 'ücj polel le velel nun jilal, nun nt'a jum na. Mop'in ma quelel nin lejay napj. Mpes napj le mon nun ma welé la p'a tjowelepj jin. Nepénowa ne'aj javelepj cupj lijicj cupj qjuisas p'in. Javelepj lijicj Dios jos jinwá tulucj. Napj ca polel jis capj mvelel, nin ca jis capj mvelel. ³ T'üc' way gente p'in cupj. Gente nepénowa ma jisas cupj lijicj jin. Lovin ma ca la mpa'nacj yupj jilal, gente la palan jinwá. ⁴ Cupj ma le palanacj militar jatatj mpes jinwá. P'a casá lijicj. Dios qjuesé 'aya mpes, cupj polel lijicj ne nun ma ca mponé yupj javelepj cupj po'ó. Yupj japon po t'üc' way nun jilal javelepj. ⁵ 'Üsüs jinwá javelepj, mpes la p'a yola 'üsüs way nin javelepj. Yupj yola niná topon mpes pasal 'üsüs way. Javelepj Dios po'ó, mop'in pjü javelepj ma t'üc' way. Yola t'üc' way topon Dios po'ó, mop'in ma t'üc' way topon. Cupj lijicj mpes gente jus nlay ma t'üc' way yupj javelepj jin. Mpes gente niná ma japon quinam yupj javelepj mpes, nin lijicj cupj. Gente niná nin lajay quinam Cristo jos jin, cupj lijicj mpes. ⁶ Cupj qjuiyola nun nin la müj' Cristo jos jin. Nepénowa ma la mijicj custjay ca nacj, mpes ca jis capj ntülücj cupj.

⁷ Nun gente yus nucú, nenéyawa welé yupj 'üsüs, tjunucú mpes. Mop'in ma polel jus nlayé ncu Dios

ts'uyupj yupj, nucu p'in mpes. Napj selé nun poné nun Cristo juts'a'á. Najas pasal nujola nsem niná, najas nun jus nlayé cupj Cristo juts'a'á 'ots'ipj. ⁸ Qjuis Jepa Jesucristo qjuisin tjejjama nucopj la p'acj, nun pajal ca jisas nsem Dios. Qjuisin tjejjama malala nyuca la nusijicj tulucj. 'Üsüs tjevelé ca nacj cupj po'ó, qjuis Jepa Jesucristo qjuisin tjejjama mpes. Nawa ma ne mayca nin tjevelé mpes; cupj ca t'üc' la mijicj pjü way qjuis Jepa Jesucristo jos jin. ⁹ Ca nacj nun nujola najas nun locj jeyá, mpes nin tepyac nun mpes, nin nujola ca nacj. Nin tulucj. ¹⁰ Nepénowa javelepj ne'aj: "Pablo püné qjuis jütüta pyaca na. Jepa jinwá pyaca jupj. Nin tulucj cupj qjuilal já'asa na; ma nin vele jupj. Ma 'üsüs vele gente 'a si mulú nt'a, mpes ma pjyacañ jupj velá", nin javelepj napj nin po'ó. ¹¹ Yupj salejepj tsjan niná tepyaquec nun mpes, 'osos secj p'in nun jilal. Najas yupj jus nlayecj nin p'iyá ca mvelecj nun jilal jyatjaquec na. Cupj ca la mijicj cupj tepyaquec jin, nun jilal jyatjaquec na.

¹² Gente nepénowa javelepj yupj p'iyá pasal 'üsüs. Cupj velecj cupj yupj jinwá tulucj. Yupj yola yupj más 'üsüs lajay pjü jilal. Nin lajay na, javelepj yupj p'iyá pasal 'üsüs. Nawa ma sin 'yüsa 'üsüs jis la jay. ¹³ Dios jos jin lijicj, nin ca la mijicj la p'in. Dios jos nucopj p'ya'sacj nun. La tjijicj na Dios jos jin, ca mvelecj 'üsüs la tjijicj. La p'a la tjijicj na, ma ca mvelecj 'üsüs la tjijicj. ¹⁴ T'üc' way Dios jos cupj nucopj p'ya'sacj. Nun nt'a tjeleque na, nin la tjijicjsja Dios jostsja jin. Cupj mwalá way tjeleque nun nt'a. Mwalá way nun jilal tjevelecj pajal 'üsüs tepyala Jesucristo mpes. ¹⁵ T'üc' way Dios la p'a wa sin jyama la p'a nt'a, tsji' lajay jupj mpes ne'aj. Dios ma qjuisin tjejjama ne'aj. Mpes cupj ma leque ne'aj, ma velecj yupj Dios ts'uyupj jis tepyala cupj la tjijicj mpes. Quelel 'üsüs lijicj nun jilal, más 'üsüs ca mponé lovin Dios lal; nin qjuisas. ¹⁶ Nin tepyala na, p'a jawas ca polel nlaca ca nacj la p'a nt'a, más campa nun potjaqué mpe. Jis walap'a'a ca mvelecj pajal 'üsüs tepyala Jesucristo mpes. P'a witjacj Dios mpes tsji' lajay nt'a, ma ne'as ca nlaca cupj. Ma ca mvelecj gente ne'aj Dios ts'uyupj jis tepyala la tjijicj cupj. ¹⁷ Dios Popel nin vele: "Ma ca mvelé nun p'iyá 'üsüs; ca mvelé nun jis Jepa Dios 'üsüs la tjiji nun mpes". ¹⁸ Cupj p'iyá velecj cupj 'üsüs, ma ca jus nlayecj ncu t'üc' way 'üsüs cupj. Nin tulucj qjuis Jepa Dios vele na. Jupj vele na cupj 'üsüs, t'üc' way 'ücj jos jupj cupj qjuis lal.

Niyom nepénowa sin 'yüsa lajaytsja Corinto po'ó; Dios ma sin tjejjama la veles jupj mpes.

11 Yom jupj p'iyá po'o vele, gente p'a wa yola jupj ma jola jin vele jupj. Nawa najas nun ca jus nlayé Dios t'üc' way nin tjejjama la veles jupj po'ó; nin mpes napj nin po'o ca mvelé. Nusin tjü'üsüs napj pyac. Napj selé nun nasa nusin 'yüsa pjü napj pyac. ² Najas nun nin lojí Dios jos jin, mpes pasal nola nun mpes. Dios jos napj nin nola nun mpes. Quina ca mpac 'oyñ nyuca lejay napj. Yom 'yaya jupj jucucus lo wayis jinwá napj. Yom 'yaya jupj jucucus tjamacjas lal lo wayis. Jucucus lovin ma lal tjemey yom lal; 'üsüs way jupj. Napj

tsjücjüim popay jin p'iyá; nun tsjücjüim niná jin p'iyá; Cristo tjamacjas niná jin p'iyá. Napj nun ma'ayá, nun ca cus ncoñcó Cristo; pjaní way p'in ca cus ncoñcó. Mpes najas nin la müjí lovin Dios jos jin. Mpes nun 'üsüs nsem, napj nun ma'ayá na Cristo lal. ³ T'üc' way nun po quelel lojí Cristo jos jin. Ma quelel lojí p'a casá. Nawa nin, napj lecj jeyá 'in. Nun solejé Eva lal latsj lay tepyala. Latsj niná la tsyawilí jupj lal. Latsj seletsja jupj lal ca mveles, ne mpones ca jupj. Najas nin p'iyá tulucj nu pyala. T'üc' way gente la tsuwil nun jilal, jisas nun la p'a poné. ⁴ T'üc' way Jesús po'o tjevelecj nun jis walap'a'á. Tjevelecj tsjan niná Jesucristo 'üsüs la tjiji gente mpes. La p'a wa tjil nun nt'a, p'a casá tjowelepj Jesús po'ó. Nun nin jisas yupj javelepj. T'üc' way Dios Cjües po'o tjevelecj nun jis walap'a'á, ne nun jisastsja jupj. La p'a wa javelepj la p'a cjües mpes, ne nun nin jisas niná. Nun jis walap'a'a tjevelecj pajal 'üsüs tepyala Jesucristo mpes. Yupj ma nin p'iyá javelepj. P'a casá javelepj, ne nujisas yupj javelepj.

⁵ Nun jilal javelepj, yupj nin javelepj Dios sin tjejjama yupj p'iyá nun nt'a la veles jupj mpes. Napj nun jilal velé más tsjicj way tulucj napj yupj jilal. ⁶ Napj ma polel velé 'in ca nacj, gente 'a si mulú nt'a. Mop'in pülücj selé napj. Dios pasal pülücj nin tji'yüsa la tjiji. Cupj lovin nusin tji'yüsa la tjijicjsja, mpes nun solejé niná t'üc' way. Dios qjuisin tji'yüsa la tjiji, niná pjü way nusin tji'yüsa la tjijicj cupj.

⁷ Napj tjevelé nun jis walap'a'á tsjan niná Dios pajal 'üsüs la tjiji nun mpes. 'Üsüs nun jis wala tjevelé, nawa ma najastsja nun no 'oyatsja la las, ma najastsja no 'oyatsja ca'aj 'ücj la jas. Gente la p'a nusin 'yüsa lajay, javelepj Dios ma nin tjejjama napj. Napj ma t'emel la tjemyon napj la tjejjay mpes, mpes nin javelepj yupj. Ma püné jin la tjejjay napj. Napj p'iyá tsji' la tjejjay nun jilal tüpü'üs na, mpes 'ücj jaylacj la tjejjaytsja la las. Nun Dios ts'uyupj nu tepyala, nun jilal tjevelé mpes. Mop'in ma la tjemyon nun jis t'emel. ¿Ncu nujola malálatsja ma la tjemyon napj? ⁸ T'üc' way Dios ts'uyupj la p'a pjaní ntja'ayapj t'emel, mpes 'ücj jaylacj la tjejjaytsja la las, nun jilal tüpü'üs na. T'emel niná netj, mpes 'ücj polel tjumtsja nun nt'a, nucopj lo p'acj. ⁹ Nun jilal tüpü'üs na, nenéyawa cjuwatsja napj, nawa ma la tjemyon nun jilal la 'ayas napj mpes. Najastsja ma no 'oyá nun nujisastsja p'iyá. Qjuis catjampan tjiquil na Macedonia mpe, yupj ntja'ayapj pjü najastsja. Mpes napj lovin ma la tjemyon nun jilal. Lovin ma ca la mon nun jilal. ¹⁰ Cristo t'üc' way tjevele, napj nin p'iyá t'üc' way velé. T'üc' way najastsja ma no 'oyá, nun jis lal tjevelé na Dios po'ó. Nun jilal nusin 'yüsa lajay, yupj jisas gente ma jus nlay niná napj nin po'ó. Mop'in ca sin mü'üsüs niná Acaya po'ó jun ta'á. ¹¹ Napj mvelé ca 'onin ne nin velé napj. Najas nun jus nlayé ca napj quelel la nusejay, mpes nin velé. Dios selé t'üc' way napj quelel la nusejay.

¹² Lovin ca nin la mejay la p'a nt'a, nun jilal la tjejjay jinwá. Nun jilal nusin 'yüsa lajay, yupj ca ma polel mvelecj nin lajay cupj lijicj jin. T'üc' way yupj javelepj Dios sin tjejjama yupj, qjuisin tjejjama jinwá. Javelepj nin

lajay cupj jinwá. Quina ma ca polel mvelecj niná.

¹³ Niná noyomes jisas la p'a ca yola nsem apostolpan yupj, jisas yupj yola Cristo sin tjejjama yupj, la veles yupj mpes. Nin tulucj. Cristo ma sin tjejjama. Yupj la tsuwil nun jilal. Jisas nun nujola Cristo sin tjejjama yupj, mpes cupj jinwá lajay yupj, javelepj wa cupj jinwá. P'a p'in yupj. ¹⁴ Cupj jus nlayecj yupj nin ca la mijicj lovin. Satanás nin p'iyá Iji. Jupj jos gente yola jupj 'üsüs, Dios angelpán 'üsüs witjacj jinwá. ¹⁵ Nun jilal nusin 'yüsa lajay, jisas nun nujola yupj tsji' lajay Dios mpes; nin mpes 'üsüs lajay nenéyawa Dios jos jin. Selecj 'onin ne nin lajay. Satanás jomozopan yupj, ne nin lajay. Mvelé ca tsjan ca jis mpalas. Dios ca jis capj ntülüs nin la tjjajay mpes. P'a jawas ca nin nsem, pjü malala lajay jis capj tyüla na.

Pablo tjevele Dios mpes, mpes pasal malala tepyala jupj lal.

¹⁶ Yom jupj p'iyá mpes vele, la p'a ca yola nsem jupj ma jola jin vele jupj. Nun jilal tjevelé quinam 'onin ne nin tjevelé napj. Mpes niswa velé, najas ma nujola malala velé napj. Nin nujola nun ca nacj. 'Ücj nin; mop'in najas nun pjo'oqué napj velé. Mpes napj ca 'ücj mvelé napj nin po'ó, ne ca nusin mü'üsüs t'üc' way Dios nin tjejjama la veles jupj mpes. ¹⁷ Nun jilal velé napj nin po'ó. Quina velé, napj ma velé qjuis Jepa Jesucristo vele jinwá. Yom ma jola jinwá velé, napj nin po'ó velé na. Yom jupj p'iyá 'üsüs jin jola jinwá velé napj. ¹⁸ Gente pülücj jatja, 'üsüs javelepj yupj p'iyá po'ó, jisas la p'a 'üsüs yola nsem yupj mpes. Napj ca mvelé wa napj nin po'ó. ¹⁹ Nun nujola Dios nasa nusin tji'yüsa la tjiji; pülücj solejé jin nujola. Nin mpes 'ücj nun jis lal nun pjo'oqué gente ma yola jinwá javelepj. ²⁰ Nenem jil nun nt'a, nu jajütütj. Nun nin lojí yupj javelepj mpes. Yupj jisas nun so 'oyá jis la las, so 'oyá patja, jinañ. Nin lojí nun. Yupj la mon nun jilal, ne nun so 'oyá pjü jisas. Jisas nun nujola püné way yupj, ne nin nujola nun. Nun jis wala po'o jatül na, ma nujola. ²¹ Cupj ma la tjijicj ne nin. Lecj tjejjactsja cupj ne nin la cüjay. ¿Ncu nujola más 'ücj ne mayca ma nin la tjijicj? Nun jilal velé najas ma la tjijicj yupj jinwá.

Yupj 'üsüs javelepj yupj p'iyá po'ó; nin p'iyá polel velé napj. Ma nola jinwá velé. ²² Yupj javelepj hebreopan yupj. Nin wa napj. Javelepj israelpan yupj. Nin wa napj. Abraham pajal püna tüpü'ü, yupj javelepj yupj jupj popa p'iyá. Nin wa napj. ²³ Javelepj tsji' lajay Cristo mpes. Napj más 'üsüs tsji' lejay jupj mpes. Ma nola jinwá velé napj quinam. Napj más 'üsüs tsji' la tjjajay Cristo mpes yupj jilal. Ts'ac' más pülücj tjo'os napj cawilta mo'ó, Cristo mpes tsji' lejay mpes. Pajal la pülücj na süptsja yupj napj lal, Cristo mpes tsji' lejay mpes. Pasal la pülücj quelel ni pü'itsja napj, Cristo mpes tsji' lejay mpes. ²⁴ Judiopan la cínquiya napj mp'üy po'o süptsja. Nin la tjjajay na, la treinta y nueve na süptsja yupj pjoloc' mpes. ²⁵ La con la p'a ntjasüp barra mpes. La pjaní la p'a pe nay pjucj po'ó la ts'i, na 'ünan mpes. La pülücj napj tjum barco mo'ó. Barco cont'e malala jis tepyala. Tjelepta ne campwila mo'o tjil. Püste pjaní,

ts'ac' pjaní, 'üsüma tjüjüs, 'üsü ntjutjilila. 'Üsü pajal yümücj jámatsja, mpes quelel ni pü'itsja napj.

²⁶ La pülücj tjum campayá. 'Üsü pasal t'yünatsja, malala ca ma palas nin nólatsja. Pequepan lyawuñtsja, malala ca ma mpalas nin nólatsja. Judiopan malala quelel la tjjajaysja napj lal. Judiopan tulucj malala quelel la tjjajaysja wa napj lal. Gente pülücj patja nt'a witjacj malala quelel la tjjajaysja wa napj lal. Gente cjuwá nt'a, malala ca ma palas nin nólatsja. Barco mo'o tjum na, malala ca ma palas nin nólatsja. Gente nepénowa javelepj Dios ts'uyupj yupj, yupj Dios ts'uyupj tulucj. Malala quelel la jaysja wa yupj napj lal. ²⁷ Napj pasal yümücj tsji' la tjjajay. Püste pülücj tsji' la tjjajay wa, mpes ma polel tjjajayá. Pasal ni' ntülatsja ntepalá. Pasal vecj ni pü'itsja. Pasal 'üsü níwetsja. La pülücj cjuwatsja la las. Nenéyawa cjuwatsja 'in nin quip, mpes tsjojose ntepalá. ²⁸ T'üc' way pjü niná nin ntepalá napj. La p'a casá nola wa napj. Lovin napj nola Dios ts'uyupj pjü way mpes. Nin quelel selé ncu nin lajay Dios jos. ²⁹ Nepénowa ma sin 'yüsa Dios jos jin. Yupj ma lajay na Dios jos jin, napj 'aplijila ne palá. Nepénowa sin napnapj jinwá; januc na la p'a malala lajay, yupj malala quelel lajay wa. Pasal nola yupj mpes. Napj po quelel jis capj p'yacj, ma malala la mijicj niswá.

³⁰ Napj nin tjeveletsja napj nin po'ó; nun jilal tjevelé 'onin ne nin tjevelé. Más 'ücj nin velé ca nacj. Mpes más 'ücj nun jilal velé malala ntepalá. Malala ntepalá Cristo najas mpes, 'ücj najas nin. ³¹ Dios selé napj ma li tsuwil nun jilal. Jupj Jesucristo Dios. Jupj Jesucristo Popay. Jesucristo cupj qjuis Jepa Püné. Más 'ücj gente lovin 'üsüs ca mvelecj Dios po'ó. ³² Damasco po'o tüpü'üs na, pülücj patja nt'a, jepa püné auxiliar pajal ts'i 'inyatsja napj lal. Jupj auxiliar waytsja Aretas tjevele mpes, Aretas jepa pünetsja ne'aj. Sin tjejjama militarpan tjüwücj jun vilicj nt'a. Tjüwücj campányatsja pülücj patja nt'a t'asiyú. Militar la nuactsja ne'aj napj la tjilil. ³³ Ts'üequenes p'in. Tjüwücj po'o jun tsjicj waytsja campaña. Ne'aj Dios ts'uyupj palá tüpüntüpj napj 'üpü mpes, quiliyú püné mo'o tjo'os. Mpes 'ücj polel tjumtsja Damasco mpe, ne militarpan ma polel ntjtjilil-iñ.

Pablo tepyaca tjinyuca mpes, Jesucristo jas tji'yüsa la tjiji gente p'in ma polel januc.

12 Ca nacj nepénowa ca malala yola nsem napj nin po'ó, napj p'iyá mpes velé mpes. Nawa nola más 'ücj nin velé. Napj quelel velé napj tjinyuc mpes, niná polel tjinyuc Dios la tjiji mpes p'in. Quelel velé tsjan niná qjuis Jepa Jesucristo nin tji'yüsa la tjiji. ² Año catorce nasa Dios ntjemanú jupj pü'ü nt'a. T'üc' way napj se coñ Cristo. Ma selé ncu napj mp'üy tjemyana. Ma selé ncu neqjues p'in tjemyana. Jupj selé. ³ Napj selé ntjemanú Dios pü'ü nt'a, pasal 'üsüs way ne'aj. Ma selé ncu napj mp'üy tjemyana. Ma selé ncu neqjues p'in tjemyana. Jupj selé. ⁴ Dios napj lal tjevele ne'aj mop'in jos la p'a ma jus nlayecj tsjan tjevelá. Jos la p'a ma javelepj jupj tjevelá. ⁵ Niná ma tepyala p'a lal. Nin cüpalas p'a lal, ca 'üsüs nin polel mvelé jupj po'ó; napj

p'in po'o nin mvelé tulucj. Mop'in napj ca nin mvelé malala ntepalá mpes. ⁶ Napj 'üsüs way polel velé napj nin po'ó, niná ntepalá mpes. Nin velé na, t'üc' way velé, mpes 'üsüs nola jinwá velé. Mop'in ma ca mvelé napj 'üsüs way. Napj nin velé napj 'üsüs, la p'a wa nin p'iyá ca mvelecj napj nin po'ó. Ma najas nin javelepj. Gente tjunuc napj la tjejay, tjepjyacañ napj tjevelé. Nin mpes ca jus nlayecj ncu 'üsüs napj.

⁷ Dios pasal 'üsüs way tjevele napj lal. Newa nin, jupj jos ma nola püné way napj, napj lal tjevele mpes. Mpes napj mp'üy po'o pajal vyaja tepyala, jam püné mp'üy po'o toñca jinwá. Satanás nin liji. Lovin vyaja. Mpes napj nola püné way tulucj napj, Dios jos nin nola. ⁸ La con la tjemyon qjuis Jepa Jesucristo lal, ca mü'üsüs niná. ⁹ Jupj tjevele: "Ma ca la mejay niná jipj la tjemyon, mop'in ca cyapj mp'acj lovin. Jipj ma ca jyas nsem la p'a. Napj pasal jis capj p'yacj sin napnapj witjacj. Napj polel nin lejay yupj mpes, ne yupj ca jus nlayecj napj püné", jupj nin tjevele napj lal. Cristo lovin ncapj ncoñcos, lovin ncapj mp'a'sas, mpes napj velé 'üsüs way vyaja napj. Pasal püné way jupj. ¹⁰ Mpes ma nola malala ne palá na. Napj tsji' lejay Cristo mpes, ne nin ne palá. Nin mpes nepénowa la pjüts'ün napj lal. Nin mpes cjuwá wa napj najas nenéyawa. Nin mpes nepénowa malala lajay napj lal. Nin mpes wa pasal malala ne palá, ne pjü ma polel ncapj jap'acj. Mop'in ma nola nin ne palá mpes. Nin ne palá na, Cristo pajal ncapj p'ya'sa, mpes napj 'üsüs polel lejay jupj mpes.

Pablo jólatsja Dios ts'uyupj mpes Corinto po'ó.

¹¹ Napj po'ó nin tjevelé. Yom ma jola jinwá tjevelé napj. Nun mpes nin tjevelé. Nun ma toponé apóstol way napj, ma toponé Dios nin tjejyama la veles jupj mpes. Más 'ücj 'üsüs welé nun napj nin po'ó, mop'in ma nin tjoweletsja. Nusin 'yüsa lajay javelepj Dios sin tjejyama la veles nun jilal jupj mpes. T'üc' way napj tsjicj way; newa nin, napj más tsjicj way tulucj yupj jilal.

¹² Dios yom se jamá na, Dios se p'a'sa jupj 'üsüs la mijis. Jupj nin liji mpes, gente jus nlayecj Dios jas tjejyama jupj. Niná apóstol t'üc' way. Gente pasal yola jupj liji mpes. Yom niná pajal 'üsüs way liji, yom p'in ma polel liji jinwá. Nun nt'a tüp'üs na, niná la tjejay napj. Malala ntepalá na, newa nin la tjejay napj nun nt'a.

¹³ Nin la tjejay la p'a Dios ts'uyupj jilal, nin p'iyá la tjejay nun mpes. Pjaní p'in ma la tjejay. Ma la tjemyon no 'oyá. Najastsja ma no 'oyá nun p'in nujisastsja. ¿Ncu nujola más 'üctsja la cümon napj? Najas nun perdonar la noj'í ma la tjemyon napj.

¹⁴ La con quelel jumtsja nun nt'a quinam. Newa ma ca la mon no 'oyá. Ma ca la mon no 'oyá nun p'in nujisas. Nun nuts'a'á ma najas. Nujisas Cristo; nin najas p'in. Napj nun jis papay jinwá. Tsjictjacj ma ja'ayapj jis papay jos. Jis papay nin se 'aya tsjictjacj jisas mpes.

¹⁵ Nujisas Cristo; nin najas p'in. Mpes 'ücj napj lal napj jaylacj lejay lya, jaylacj lejay wa jya, nun nt'a p'üs na. Pasal ca yümücj tsji' la mejay ca nacj. Nin napnapj nsem napj ca nacj. 'Ücj, ma nola. Napj pasal quelel la

nusejay. ¿Ncu más tsjicj way lovin ca quelel la noj'í napj?

¹⁶ Napj ma la tjemyon nun p'in nujisastsja. Nola nun pjü way witjacj nin solejé. Newa nin, nepénowa javelepj napj la tsyawil nun jilal. Javelepj la p'a sin tjejyam napj nun nt'a, la tjomon cjuwatsja mpes Judea po'ó. Javelepj napj ca nts'isis t'emel, napj mpes ca nsem. ¹⁷ T'üc' way qjuis catjampan la p'a sin tjejyam napj nun nt'a. ¿Ncu nujola napj jis tjijyütütj la tsuwil nun jilal? Nin tulucj. ¿Ncu nujola t'emel niná napj najas ca nsem? Nin tulucj. ¹⁸ Napj po la tjemyon Tito lal, jupj ca mim nun nt'a. Qjuis catjam jas tjejyam wa jupj lal. ¿Ncu solejé Tito ma la tjemyona nun nuts'a'á? ¿Ncu solejé napj la tjejay jinwá, Tito nin p'iyá la tjiji nun jilal? ¿Ncu solejé napj nólatsja jinwá, Tito nin p'iyá jólatsja, nun jilal tepyatjaquec na?

Ma qjuisastsja nun nuts'a'á.

¹⁹ Niná nun mo'o welé na, ca nacj nujola nsem qjuisas nun mvelé ca 'üsüs cupj. Nin tulucj. Ma qjuisas. Nin pyaquec Cristo jos jin, Dios selé pyaquec jin. Nin pyaquec mpes nun más 'üsüs ca jus nlayecj Dios jos jin, más 'üsüs ca la müj'í Dios jos jin. Pasal quelel la nusijicj. ²⁰ Napj nola nun nt'a tjum na, ca nacj ma nin la müj'í napj najas jin. Mpes nun ma ca jisas nsem napj ca mvelé mpes nun jilal. Nun lo velelé ca nacj. Nun jomaqué ca nacj. Nepénowa leñ way ts'a 'in ca nacj, yümücj javelepj. Nepénowa lajay ne 'üsüs se palá yupj p'iyá jilal la p'in ca nacj. Nepénowa tin javelepj ca nacj la p'a lajay mpes. Javelepj malala nin lajay. Nepénowa tin javelepj ca nacj la p'a lajay mpes, mop'in ma sin tji'yüsa ncu t'üc' nin la tjejay. Javelepj p'in, la tsuwil. Nepénowa yola ca nacj yupj p'iyá püné. Nin tulucj. Ma yuwal nujola ca nacj, mpes pasal lo velelé. ²¹ Napj nola nun nt'a jum na, ca ma maycas nun loj'í mpes. Dios ca nin la ma mijis ca ma maycas. Nepénowa malala nyuca la tjejay, newa ma 'aplijila jis tepyala malala la tjejay mpes; nin mpes pasal 'aplijila nsem napj. Ma quelel lajay Dios jos jinwá. Niyom nenem jis tjamanun sejats'om tulucj. Nequem nenem tjil jis vayum tulucj jilal. Más malala la tjejay wa yupj. La pülücj nin quelel lajay, ne nin lajay.

Pablo teczawaja tepyaca.

13 Niswa jum nun nt'a; la con nsem nun nt'a tjum quinam. Nun nt'a tjum na, napj ca la mü'üy ncu nepénowa newa malala nyuca lajay. Yupj malala lajay, napj ca müjütütj tsjan ca jis mpalas yupj. Pjaní p'in vele jupj selé nun popa malala liji, ma ca nin nola. "Mát'eya javelepj yupj salejepj jupj malala nyuca liji, 'ücj jis la pon. Cönt'eya 'ücj jis la pon wa." ² La mat'e nun nt'a tjum na, malala lajay jilal tjevelé. Tjevelé ca jis capj ntül niswa tjacuwis na. Nenem pjü jilal nin ca la mejay. Napj niná tjevelé pjü jilal. Nun jilal 'os tulucj quinam mop'in velé niná niswá. ³ Nin lejay na, nun ca jus nlayé t'üc' way napj velé Cristo jos jin. Nun nin jisastsja püné way nin lejay napj, mpes ca mponé napj velé Cristo jos jin. Cristo ma la tjiji yom ma polel jyü'ta jinwá. Jupj pasal püné jin jyü'ta nun jilal. ⁴ T'üc' way Cristo yom tepyala

jupj. Yupj tjü'ünan jupj, tjovalapj jupj cruz po'ó. Jupj jüp'üy jas napnapsja, pjü jis p'üy jinwá. Malala tepyala jupj lal. Nin tulucj quinam. Cristo nyucunú, Dios nin la tjiji jupj pjü 'ücj liji mpes. Cupj Cristo juts'a'á. Nin p'iyá cupj qjuis p'üy sin napnapj way, malala qjuesé palá. Ma ca nin nsem lovin. Cupj ca mpatjaquecj Cristo lal, Dios pajal püné mpes. 'Ücj liji niná nun mpes.

⁵ Nusin tjü'üsüs ncu poné nun Dios tjevelá. Po nujola t'as lojí mpes. ¿Ncu solejé Jesucristo nun po'o pü'ü? Ma poné ca nacj Dios tjevelá, mpes Jesucristo nun po'o ma pü'ü. ⁶ Cupj pasál qjuiyólatsja pyonecj mpes. Selecj nin pyonecj Dios tjevelá. Napj nola nun pjü witjacj ca jus nlayé nin pyonecj Dios tjevelá. ⁷ Quina le monacj Dios lal nun ma malala nyuca la müjí ca. Cupj velecj Cristo jos jin, ma qjuiyola niná ma jus nlayé ca nacj. Sin nin qjuisas 'üsüs la müjí la p'in. Velecj Cristo jos jin, mop'in ma qjuiyola niná ma jus nlayé nun ca nacj. ⁸ Sin nin qjuisas gente nin lajay Dios tjevele jin la p'in. Jupj tjevele t'üc' way. Ninana p'in velecj gente jis lal. Ma polel velecj la p'a casá. ⁹ Po najas nin lojí Dios tjevele jin. Mpes cupj ma nucopj ntülücj, tsjay 'ücj qjuisas nsem. Dios lal le monacj ca nusin mü'üsüs pjü way

Dios jos jin. Qjuisas nin la müjí pjü way jupj jos jin.

¹⁰ Mpes quina napj nin pyac niná nun mpes. Najas nin ca la müjí quinam napj tjevelé jin. Mpes nun jilal pü'üs na, ma nucopj ntül ca. Qjuis Jepa Jesucristo nin tjejyama nucopj lo p'acj, jupj jos más 'üsüs lojí jupj jos jin. Nin tjejyama ma malala nyuca lejay nun jilal. Napj ma ca quelel nucopj ntül. Nucopj tyül, ca nujola nsem malala nyuca lejay napj nun jilal.

¹¹ Natjampan, quina ca ncawajas mpac. Najas 'ücj nujisas nsem. Nujisas t'as ca pjü la müjí Dios jos jin. La tjüjí napj tjevelé jin, ne ma nujola nsem pjü mpes. Ma la tjowe'lé nunwá. Nin p'iyá nujola t'as. Nin lojí na, Dios ca nucopj ncoñcos. 'Ücj quelel la sijicj la p'a, jupj nin liji. Ma le velecj, ma le palanacj, jupj nin liji. ¹² La nñjüsüqué na nun popé, la tjalapaná nunwá. 'Ücj nujisas t'as nujus tjunucú nusin popé. ¹³ Dios ts'uyupj quepé süs wa la nutjajay.

¹⁴ Najas Jesucristo 'üsüs way la numijis nun pjü witjacj jilal, cupj qjuis Jepa Püné jupj. Najas nun lovin quelel la sojí la p'a wa, Dios jinwá. Najas Dios Cjües lovin ca nucopj ncoñcos.

GÁLATAS

1 Napj Pablo. Apóstol napj. Jesucristo nin tjejmama la veles p'a jilal jupj mpes. Dios qjuis Papay nin tjejmama wa. Jesucristo tepe'e na, Dios jas tjiyünsa jupj, tüpü'ü niswá. Gente tulucj nin tjamam napj. Leñ p'jacj tjiquil nin la jam. Dios p'in, Jesucristo p'in, nin tjamam. ² Dios ts'uyupj nepénowa jatja napj lal quinam. Nin pyaquecj nun mpes. Nun Dios ts'uyupj Galacia po'ó. ³ Dios cupj qjuis Papay. Jesucristo cupj qjuis Jepa Püné. Qjuisas yupj pajal 'üsüs lajay nun mpes. Qjuisas ma nujola nun pjü mpes, nin la nusejay. ⁴ Cupj malala nyuca la tjiicj. Jesucristo ma jostsja malala qjuesé palá nin la tjiicj mpes; nin mpes 'üctsja jupj lal la p'a tju'ünan jupj. Jupj jostsja Dios si jütüta popé nsem cupj, ne nin tepyala quinam. Diablo si jütüta popa tulucj cupj; diablo jyü'ta nosis po'ó quinam. Dios jostsja Jesucristo nin la tjiicj cupj mpes, Dios ne cupj qjuis Papay. ⁵ Napj najas lovin 'üsüs velecj Dios po'ó. Najas ca nin mpalas.

Toponé Dios tjevele mpes la p'in.

⁶ Napj pasal nola nun la tjuj'í mpes. 'In lacasana nun jisastsja Dios. Quina nun ma jisas jupj. Dios nucopj tjep'ya'sa nu la pon Jesucristo lal. Jesucristo pasal 'üsüs la tjiicj nun mpes, jupj quelel la nutjiicj mpes. Mop'in malala nujola quinam. Quina nun poné la p'a javelepj. Yupj p'a casá javelepj, ma nin p'iyá javelepj Jesucristo 'üsüs la tjiicj po'ó. ⁷ 'Üsüs tulucj, malala, nin javelepj. Napj selé pasal nujola yupj javelepj mpes. Nin mpes napj velé nun jis lal. Dios tjevele 'üsüs qjuis tepyala Jesucristo mpes. Yupj p'a casá javelepj. ⁸ Cupj nun jis walap'a'a tjevelecj 'üsüs qjuis tepyala Jesucristo mpes. Nepénowa ma nin p'iyá javelepj Jesucristo po'ó, nun jis walap'a'a javelepj na. Najas Dios jis capj ntülüs. Cupj p'iyá p'a casá nun jis walap'a'a cüvelecj Jesucristo po'ó, najas wa ca Dios qjuis capj ntülüs. Angelpan p'a casá nun jis walap'a'a cüvelecj Jesucristo po'ó, najas wa ca Dios jis capj ntülüs. ⁹ Püna tjevelecj jin p'iyá velé niswá. Nun toponé Dios tjevelá. Jupj tjevele 'üsüs qjuis tepyala Jesucristo mpes. Nepénowa p'a casá javelepj nun jis walap'a'á Jesucristo po'ó, najas Dios jis capj tyüla nin lajay mpes.

¹⁰ Napj ma nola ncu 'ücj jisas gentá napj velé mpes. Najas Dios 'ücj jos nsem napj velé mpes. Ma nola ncu 'üsüs yola gentá napj nin po'ó. Najas 'üsüs nsem napj Dios lal. Nin mpes tsji' lejaj napj Jesucristo mpes; napj jupj jomozo.

Dios la t'ya Pablo tsji' la mijis jupj mpes.

¹¹ Nun napj natjampan. Nun jis walap'a'a tjevelé Dios tjevele mpes. Jupj tjevele tsjan niná Jesucristo 'üsüs la tjiicj nun mpes. Gente p'in tjowelepj jin tjevelé tulucj. Najas nun ca jus nlayé niná. ¹² Ninana la p'a jilal jis wala velé, gente p'in ma nin nawala tjowelepj. Gente tulucj nin tji'yüsa la tjajay niná, napj velé mpes. Jesucristo nin tji'yüsa la tjiicj niná.

¹³ La p'a nun jis wala tjowelepj tsjan niná napj la tjejmama yas nam. Napj lovin nin la tjejmama judiopan lajay jinwá. Nusin tji'yüsa tsjay malala la tjejmama Dios ts'uyupan jilal. Napj lovin ma 'üsüs la tjejmama yupj jilal. Najastsja leñ nsem pjü. ¹⁴ Judiopan püna tapatja jin p'iyá la tjejmama napj lovin. Napj tjamacjastsja na, niná más 'üsüs la tjejmama jaytsja napj, la p'a judío tjamacjastspan jilal. Lovin nin quelel la tjejmama tsja napj, judiopan püna tapatja la tjajay jinwá. Mpes nin la tjejmama napj. Cupj yupj popa p'iyá püs naya pyatjaquecj.

¹⁵ Mop'in Dios la ntjet'á, napj p'a casá la mejay. Napj custjay monuna secj p'in, la ntjet'á. Jupj jostsja napj tsji' lejaj jupj mpes. Mpes pasal 'üsüs la tjiicj napj mpes. ¹⁶ Dios la tjiicj ne napj jus tjinyuc jupj Jatjam. Dios jostsja napj velé Jesucristo po'ó judiopan tulucj jis walap'a'á, mpes nin la tjiicj jupj napj lal. Nin ntepalá na, ma leñ way tjum gente p'a wa nt'a. Napj ma tjevelé pjü jilal nin ntepalá mpes. ¹⁷ Ma tjum Jerusalén nt'a la veles apostolpan jilal ne'aj. Apostolpan mwalá waytsja yupj. Quina apóstol way napj 'ots'ipj. Leñ way tjum Arabia po'ó. Locopyaya Damasco nt'a tjacuwis niswá. ¹⁸ Año cónt'eya tepyala na, tjum Jerusalén nt'a. Tjumtsja Pedro jus la nuc. Ts'ac' quince mpes la p'in tüpü'üs jupj lal. ¹⁹ Apostolpan p'a wa ma yus tjinyuc. Jacobo p'in jus tjinyuc, qjuis Jepa Jesucristo jüpülücj jupj.

²⁰ Napj pyac, t'üc' way. Dios selé napj pyac mpes. Ma li tsuwil.

²¹ Jerusalén mpe tjum na, Siria po'o tjum, Cilicia po'o tjum wa. ²² Tjum na, Dios ts'uyupj Judea po'o patja ma nus tjunuc custjay, yupj ne sa coñ Jesucristo. ²³ Mop'in nin, la p'a lovin jis wala tjowelepstsja napj nin po'ó. Tjowelepj: "Malala la tjiicj cupj qjuilal yas nam. Quina t'üc' way vele p'a jis walap'a'á Jesucristo po'ó. Yas nam jupj jostsja leñ nsem Jesucristo lal japon. Quina ma nin jos", nin tjowelepstsja. ²⁴ Mpes tsjay 'üsüs tjowelepstsja Dios po'ó, Dios la ntjiicj mpes.

Pablo 'üsüs waytsja la p'a apostolpan jilal, nin tepyala.

2 Año catorce tepyala na, niswa tjum Jerusalén nt'a. Bernabé tjemey napj lal. Tito lal tjevelé, ne tjemey wa jupj napj lal. ² Napj tjum Dios nin tjejyama mpes. Tjum la veles Dios ts'uyupj jilal; nepénowa más 'in 'üsüs sin 'yüsa jis lal quelel veletsja. Jis wala tjevelé tsjan niná napj velé judiopan tulucj jilal, niná napj jis walap'a'a velé Jesucristo 'üsüs la tjiji gente mpes. Niná jis wala tjevelé; najastsja yupj mvelecj ncu 'üsüs way napj velé judiopan tulucj jilal. Ma quelel malala velé, ne napj quelel seletsja ncu napj tjevelé t'üc'. Nin mpes nasapj tjevelé yupj jis lal. ³ Tito ncapj tecoñca, tjac' wa. Judío tulucj jupj. T'üc' way jepapan Dios ts'uyupj jilal ma tjütütj t'yüjü jupj pjoloc' tsjicj way t'asiyú, judiopan lajay jinwá. ⁴ Nepénowa quelel jajütütsja nin la mijis jupj. Yupj tjowelepj yupj Dios ts'uyupj, cupj jinwá. Nin tuluctsja yupj. Yupj tjiquil 'a qjuis tjimyula na jis la nuc. Jesucristo lal japon tulucj. Ma nin selectsja cupj. Cupj Jesucristo se coñcocj, mpes 'ücj ma pjü way lijicj judiopan tjütütj mpes. Yupj quelel sin 'yüsatsja tsjan ma lijicj ncupj. Jisastsja pjü way lijicj judiopan tjütütj jin p'iyá. ⁵ Lovin ma la tjijicj yupj jisastsja jinwá; qjuisas nun lovin solejé t'üc' way niná nun jis wala tjevelecj Jesucristo po'ó. Cupj tjevelecj jupj 'üsüs la tjiji nun mpes. ⁶ Dios ts'uyupj pülücj sin 'yüsa witjacj ma p'a wa ntjijütütj la veles judiopan tulucj jilal. Püna veletsja 'üsüstsja yupj jilal. Niyom pülücj sin 'yüsa witjacj, yupj pasal noypantsja, nin tjowelepj la p'a yupj sin po'ó. Napj ma nola yupj tjowelepj niyom nenem mpes. Pjü gente nin p'iyá Dios lal. ⁷ Niyom nenem jus nlaytsja Dios nin tjejyama la veles judiopan tulucj jilal Jesucristo po'ó. Nin velé yupj jis lal Jesucristo 'üsüs la tjiji gente mpes. Jus nlaytsja Dios jas tjejyama Pedro la veles niná judiopan jilal. ⁸ Tsjay 'üsüs liji Dios judiopan jilal, Pedro jis wala vele na Jesucristo po'ó. Pedro apóstol jupj. Tsjay 'üsüs way nin liji wa Dios judiopan tulucj jilal, napj jis wala velé na Jesucristo po'ó. ⁹ Jacobo, Pedro 'ots'ipj, Juan 'ots'ipj, conas jepa noypan yupj ne'aj Dios ts'uyupj jilal. Sin tji'yüsa Dios jostsja napj velé Jesucristo mpes judiopan tulucj jilal. Mpes yupj qjuis mas quelel tji'liñtsja napj lal, Bernabé lal 'ots'ipj. Yupj yuwal yólatsja cupj qjuilal, mpes nin. 'Üctsja yupj jilal napj jum judiopan tulucj nt'a. 'Üctsja yupj jilal yupj jil judiopan nt'a. ¹⁰ Pjaní p'in la tjomon cupj qjuilal. Jisastsja lovin jis capj p'ya'sacj jis t'emel cjuwá. Lovin nin quelel lejajtsja napj.

Pablo tepyaca tsjan tjevele jupj Pedro lal Antioquía po'ó.

¹¹ Locopyaya Pedro Antioquía nt'a tjac' na, wola tjevelé napj. Wola tjevelé jupj la tjiji malálatsja. ¹² Püna jupj tjelyátsja judiopan tulucj jilal. 'Üctsja nin. Locopyaya, p'a jyawca na, Jacobo sin tjejyama niyom nepenowá Antioquía nt'a Jerusalén mpe. Tjiquil na, Pedro lecj tjejatsja. Jólatsja yupj mvelecj malala nin líjitsja, mpes ma tjelyaja niswá judiopan tulucj jilal. Malala

nin. Jacobo mpe tjiquil lovin javeleptsja más 'ücj judiopan tulucj jat'ú jis pjoloc' tsjicj way t'asiyú, judiopan lajay jinwá, mpes nin jólatsja Pedrú. Judiopan tulucj ma nin la tjajay. ¹³ Judiopan p'a wa Antioquía nt'a, nin la tjajay Pedro jinwá. Salejeptsja 'ücj jalá judiopan tulucj jilal, newa ma nin la tjajay la p'a judiopan ne'aj játjatsja na. Malala nin. Yupj mpes Bernabé ma wa quelel lyátsja judiopan tulucj jilal. ¹⁴ Yupj t'üc' way sin tji'yüsa Jesucristo po'ó. Yupj salejepj niná Dios tjevele Jesucristo 'üsüs la tjiji mpes. Yupj salejepj tsjan más 'ücj lajay. Newa nin, napj tjinyuc p'a casá lajaytsja. Mpes 'a jis tjimyula na, napj tjevelé Pedro lal. Pjü tjepjyacañ. Tjevelé: "Judío jipj, mop'in nin la tjejaytsja judiopan tulucj lajay jinwá. Ma nin la tjejaytsja judiopan lajay jinwá. ¿Tsjan mpes jis wala velen judiopan tulucj jilal más 'ücj nin lajay judiopan jinwá? Malala nin velen", nin tjevelé napj jupj lal.

Judiopan, judiopan tulucj wa, 'üsüs Dios lal se palá, Jesucristo jisas na.

¹⁵ Cupj qjuis papay, qjuis camay wa, judiopan waytsja yupj. Mpes judiopan cupj. Judiopan tulucj jin tulucj cupj. Judiopan tulucj ma lajay Moisés tjijyü'ta jin.

¹⁶ Mop'in nin, cupj selecj gente ma 'üsüs se palá Dios lal Moisés tjijyü'ta jin lajay mpes. Gente 'üsüs se palá Dios lal Jesucristo po'o japon na. 'Üsüs se palá Dios lal Jesucristo jisas na. T'üc' way cupj Jesucristo po'o tepyonecj wa. Mpes Dios la qjuis tjiji cupj 'üsüs quinam jupj lal, Jesucristo qjuisas mpes. T'üc' way la tjijicj Moisés tjijyü'ta jin. Nin mpes tulucj, 'üsüs cupj Dios lal. Gente ma 'üsüs se palá Dios lal, Moisés tjijyü'ta jin lajay mpes.

¹⁷ Po qjuisas 'üsüs nsem cupj Dios lal, Jesucristo lal qjuisas mpes la p'in. Mop'in nin, malala la mijicj p'a jawas ca nacj. ¿Ncu nujola Jesucristo vele 'ücj niná nin lijicj? ¡Nin tulucj!

¹⁸ Napj tjevelé Jesucristo mpes 'ücj ma lijicj pjü way Moisés tjijyü'tá. Ma ca mvelé más 'ücj nin lijicj pjü way Moisés tjijyü'tá. Nin cüvelé, tsjay malala nsem niná. Ma nin ca mvelé. ¹⁹ 'Üsüs nin tji'yüsa Moisés tjijyü'tá. Moisés tjijyü'ta mpes, nin tji'yüsa cupj 'üsüs tulucj Dios lal, niná nin lijicj na. Mpes ma nola pjü way Moisés tjijyü'ta mpes. Dios jostsja pjü lejaj quinam nin lejaj jupj mpes, nin mpes nin ntepalá. ²⁰ Napj ntipü'í jinwá Jesucristo lal, jupj tepe'e na cruz po'ó. Mpes ma najas napj la tjejay yas nam. T'üc' way napj pü'üs, mop'in Jesucristo quina pü'ü najas mo'ó. Po pyon Dios jatjam lal. Quina nin 'yüsa liji tsjan más 'ücj lejaj, ne nin lejaj. Jupj quelel la niiji. Jupj jostsja 'üsüs ne palá, mpes 'üctsja jupj lal la p'a tjü'ünan jupj. ²¹ Pülücj javelepj custtjay gente 'üsüs se palá Dios lal nin lajay na Moisés tjijyü'ta jin. Nin javelepj na, javelepj Dios ma 'üsüs liji cupj qjuilal Jesucristo mpes. T'üc' way Jesucristo tepe'e cupj mpes, mpes ma ca nin mvelé napj yupj javelepj jinwá. Cupj 'üsüs Dios lal Jesucristo mpes. Gente ma 'üsüs nsem Dios lal Moisés tjijyü'ta jin lajay na.

Nepénowa lajay Moisés tjevele jin. P'a wa jisas Jesucristo.

3 Ma yola jinwá nun. La p'a wa nujus tsawil, mpes ma 'üsüs nujola quinam. Ma poné tsjan t'üc' way. Yas nam 'üsüs nusin tji'yüsa tsjan mpes Jesucristo tep'e cruz po'ó. ² Napj selé nun solejé tsjan mpes Dios Cjües nujisas mo'o tjemey. Solejé Dios Cjües nujisas mo'o tjemey, t'üc' way Jesucristo po'o t'apja'aque na. T'apja'aque toponé na nin tepyala. Solejé Dios Cjües ma mo'o jama gente jisas mo'ó yupj lajay na Moisés tji-jyü'tá. ³ Ma yola jinwá nun. Jesucristo nujisastsja na, nun 'üsüs Dios lal nu tepyala, jupj Cjües la nutjiji. ¿Tsjan mpes quina lojí Moisés tji-jyü'ta jin? ¿Ncu quina poné 'üsüs nun Dios la nusiji, lojí na Moisés tji-jyü'ta jin? ⁴ T'üc' way Dios Cjües 'üsüs la tjiji nun mpes. Quina ¿ncu ma nujisas jupj la tji-já? Nun mpes nin la tjiji na, napj selé nun solejetsja tsjay 'üsüs nin la tjiji nun mpes. ⁵ Dios nu tje'yaya jupj Cjües. Nun nt'a pajal 'üsüs liji. Nin liji, jupj p'in polel liji. ¿Ncu nujola Dios nin liji, Moisés tji-jyü'ta jin lojí mpes? Nin tulucj. T'üc' way Jesucristo po'o t'apja'aque, toponé, mpes nin liji jupj.

⁶ Nujola tapalas Abraham po'ó. Dios Popel vele: "Jupj tepyona Dios lal. Mpes Dios tjevele jupj 'üsüstsja." ⁷ Abraham püna tüpü'ü. Gente quina patja, Abraham popa p'iyá yupj. Nepénowa Abraham jinwá tulucj yupj; ma japon Abraham jinwá. Japon Dios lal, t'üc' way Abraham jinwá yupj. Najas nun ca jus nlayé niná. ⁸ Püna Dios Popel tjevele judiopan tulucj 'üsüs nsem Dios lal, tjevele Dios ca nin la mijis yupj topon na. Dios nin tjevele Abraham lal nin la mijis jupj. Dios Popel vele jupj tjevelá. Tjevele: "'Üsüs ca la mejay pjü gente jis lal jipj mpes". ⁹ Abraham tepyona Dios lal. Mpes Dios 'üsüs la tjiji Abraham mpes. Nin p'iyá pjü jis lal. Japon Dios lal, nin p'iyá liji Dios yupj mpes. 'Üsüs liji yupj mpes, Abraham lal la tjiji jinwá.

¹⁰ T'üc' way gente nepénowa lajay Moisés tji-jyü'ta jin p'in. Yola nin mpes 'üsüs nsem yupj Dios lal. Nin tulucj. Dios ca jis capj ntülüs. Pjü Moisés tji-jyü'ta mpes, pjü ma polel nin lajay. Mpes ca Dios jis capj ntülüs. Dios Popel vele: "Ma lajay pjü Moisés tji-jyü'ta mpes, Dios ca jis capj ntülüs". ¹¹ Gente lajay na Moisés tji-jyü'ta p'in, selecj yupj ma 'üsüs Dios lal nin lajay mpes. Dios Popel nin vele: "Gente japon na Dios lal, 'üsüs yupj jupj lal. Yupj ca mpatjam Dios lal." ¹² Moisés popel ma nin vele 'oyñ nyuca 'ücj la püt'üs Dios lal, jupj lal poné mpes. Nin vele: "Niná lajay na pjü way Moisés tji-jyü'tá, 'ücj ca mpatjam Dios lal".

¹³ Ma polel lijicj pjü way Moisés tji-jyü'ta jin. Mop'in Jesucristo 'üsüs la tjiji mpes, Dios perdonar la qjuisiji, ne ca 'üsüs nsem cupj jupj lal lovin. Nin mpes Dios ma ca qjuis capj ntülüs. Jesucristo jostsja Dios ca cus ntülüs jupj cupj malala la tji-jicj mpes. Mpes Dios nin la tjiji. Dios Popel vele: "Nepénowa cya'liñ yo po'o javalapj mpes. Dios jis capj tyüla, ne nin lajay yupj jis lal." ¹⁴ Jesucristo la tjiji mpes, quina Dios 'üsüs liji judiopan tulucj jilal. Dios nin wola tjevele Abraham lal 'üsüs la mi-

jis pjü gente jis lal. Mpes Dios qjuis tje'yaya jupj Cjües, jupj lal tepyonec mpes. Tjevele nin ca qjuis ma'ayas.

Dios newa liji jupj tjevelá Abraham lal.

¹⁵ Natjampan, napj quelel velé nun jilal tsjan mpes ca jus nlayé niná t'üc' way. Mwalá way, gente lajay mpes ca mvelé. Niyom mat'e yuwal yola na yupj lajay mpes, papel japac. Papel vele 'oyñ nyuca la mijicj yupj. Locopyaya p'a ma polel vele papel nenem malala. Locopyaya pjü ma polel p'a casá japac papel nenem po'ó. ¹⁶ Najas nusin 'yüsa Dios tjevele Abraham lal nin la mijis mpes. Abraham ts'uyupj popa p'iyá püs naya tüpü'ü, pjaní lal tjevele wa Dios. Ma "nepénowa jilal", Dios Popel vele. "Pjaní lal", vele. Pjaní lal p'in Dios tjevele. Lal tjevelá Jesucristo waytsja jupj. ¹⁷ Najas nusin 'yüsa Dios tjevele Abraham lal jupj ca la mijis mpes. Tjevele nin la mijis tjevele mpes. Locopyaya, año cuatrocientos treinta tepyala na, Dios tjevele Moisés lal. Tjevele tsjan niná jupj jostsja ca gente la mijicj. Newa nin, Dios ca la mijis custjay jupj tjevele jin Abraham lal. ¹⁸ Gente ma 'üsüs nsem Dios lal, sin nin lajay na Moisés tji-jyü'ta jin. Gente 'üsüs nsem Dios lal, jupj lal japon na, Dios nin tjevele. Abraham lal Dios tjevele gente 'üsüs nsem jupj lal jupj lal japon na. Tjevele ca nin la mijis. Jupj 'üsüs, ne nin. Mpes t'üc' way Dios ca nin la mijis, jupj tjevele mpes p'in.

¹⁹ Püs tepyala na Dios tjevele Moisés lal tsjan jostsja judiopan la mijicj. Jupj jostsja judiopan ca jus nlayecj yupj lajaytsja malala, mpes nin tjevele jupj. Dios tjevele Moisés lal nin jostsja judiopan lajay, ne ca perdonar lis mijis malala la t'ajay mpes. Jesucristo t'ac' na, 'ücj judiopan ma nin la t'ajaytsja quinam pjü way Dios tjevele Moisés lal. Jesucristo ne Abraham ts'uyupj popa p'iyá püs naya tüpü'ü. Dios tjevele 'ücj lis mijis pjü gente jis lal Jesucristo mpes. Dios sin tje'yama angelpañ jis la veles Moisés lal. Tjowelepj tsjan jostsja Dios judiopan ca la mijicj. Mpes Moisés tjevele judiopan jilal niná Dios jostsja ca yupj la mijicj. Dios tjevele, judiopan mpestsja, pülüctsja yupj. Jas tje'yama Moisés la veles yupj jilal. ²⁰ Dios Abraham lal tjevele na, nin tjevele jupj mpes, pjanitsja jupj. Mpes Dios p'iyá tjevele Abraham lal. La p'a ma jas tje'yama la veles jupj lal. Dios tjevele Abraham lal nin la mijis, tjevele jupj p'in ca nin la mijis.

Pablo tepyaca tsjan mpes Dios jas tje'yama Moisés la veles judiopan jilal.

²¹ T'üc' way Dios tjevele Moisés lal. Tjevele tsjan niná jupj jostsja gente ca nin la mijicj. Newa nin, Dios ca la mijis custjay Abraham lal tjevele jin. Gente ma polel mpatjam Dios lal Moisés tji-jyü'ta jin lajay na. Mpes t'üc' way gente ma 'üsüs nsem Dios lal Moisés tji-jyü'ta jin lajay mpes. Ma polel lajay pjü way jupj tji-jyü'tá. ²² Dios Popel vele pjü malala quelel lajay. Mpes nin lajay. 'Üsüs se palá Jesucristo mpes. Gente japon na, Dios tjevele mpes Jesucristo po'ó, 'üsüs yupj Dios lal nin se palá, Dios nin liji. Dios nin tjevele Abraham lal, gente 'üsüs nsem jupj lal, jupj lal japon na.

²³ Püna Jesucristo ma tjac' custjay. Mpes gente ma polel japontsja Dios lal custjay Jesucristo po'ó. Salejept-sja Moisés tjiyü'ta mpes. Mop'in nin, yupj ma 'üsüs'tsja Dios lal, la t'ajay na Moisés tjevele jin. Cawilta mo'o jatja jinwá pájtatsja yupj. 'Üsüs tulucj se palatsja. Locopyaya Jesucristo tjac'. Dios qjuisin tji'yüsa la tjiiji cupj 'üsüs polel nsem yupj lal, pyonecj na yupj tjevelá Jesucristo po'ó. ²⁴ Moisés tjevele mpes, qjuisin tji'yüsa tsjan más 'ücj liji. Jupj tjevele mpes, lovin qjuiyólatsja Dios mpes. Más 'üsüs tepyala Jesucristo mpes. Jesucristo tjac' na, 'üsüs cupj Dios lal qjuis tepyala, Jesucristo po'ó tepyonecj mpes. ²⁵ 'Ücj polel pyonecj quinam Dios tjevelá Jesucristo po'ó. Moisés tjevele 'üsüs. Mop'in más 'üsüs tya'acj quinam. Quina Jesucristo qjuisin 'yüsa liji. Más 'ücj nin.

²⁶ Nun pjü way Dios ts'uyupj quinam Dios lal toponé mpes. Nin nu tepyala Jesucristo mpes. ²⁷ Bautizar nu tepyala. Quina nun Jesucristo juts'a'á. Nun Jesucristo jinwá nu tepyala. ²⁸ Quina pjü way Jesucristo juts'a'á nun, mpes pjü nin p'iyá. Nun nepénowa judiopian. Nun nepénowa judiopian tulucj. Nun nepénowa esclavopan. Nun nepénowa esclavopan tulucj. Nun nepénowa niyom. Nun nepénowa nequem. Quina nun pjü way nin p'iyá, nin nu tepyala Jesucristo mpes. ²⁹ T'üc' way Abraham ts'uyupj popa p'iyá püs naya tapatja newa patja. Yupj sin popa pülücj Abraham jin tulucj yupj. Nun p'in Abraham jinwá, nun Jesucristo juts'a'á mpes. Mpes Dios nin la nusiji Abraham lal tjevele ca nin la mijis.

4 Newa quelel pyac napj. Quelel nusin 'yüsa lejaj, niná pyac mpes. P'a jawas tsjicj ca nt'anques popay juts'a'á. Tsjicj na p'in, ma t'e'enca. T'üc' way p'a jawas popay juts'a'á ca nt'anques yupj. Tsjicj na, esclavo jinwá yupj. Ma polel liji yupj p'iyá jos jin. ² Tsjicj na, la p'a jajamapj yupj. Jupj ca nt'anques p'a jawas, niná jajamapj wa. Popay vele tsjan jawas 'ücj nt'anques ca niná, ne yupj juts'a'á nsem. Nin jawas 'ücj t'e'enca popay juts'a'á.

³ Nin p'iyá cupj qjuilal. Yas nam tsjictjacj jinwatsja cupj. Mpes esclavopan jinwatsja cupj. Mwalá way qjuisin tji'yüsa Dios po'ó, ni way ni p'in qjuisastsja. Mwalá way qjuis tji'yüsa. ⁴ Locopyaya, nin jawas Dios jostsja na p'in, Jatjam jas tjejyama nosis nt'a. Tjemya'na, yom tepyala yupj. Judío waytsja yupj. Mpes yupj la tjiiji Moisés tjiyü'tá. ⁵ Jupj la tjiiji mpes, Dios 'ücj perdonar la siji gente malala nyuca la t'ajay, ne 'üsüs nsem yupj Dios lal quinam. Nin mpes 'ücj yupj ma pjü way lajay quinam Moisés tjiyü'ta jin. 'Ücj ma lajay wa judiopian tji'yü'ta jin. Jesucristo la tjiiji mpes, Dios ts'uyupj qjuis tepyala. Dios jostsja cupj yupj ts'uyupj ca qjuis mpalas; nin mpes yupj Jesucristo jas tjejyama nosis nt'a.

⁶ Dios jos t'üc' way solejé nun yupj ts'uyupj, nin nu tepyala. Mpes yupj jas tjejyama yupj Cjües cupj qjuisas mo'ó. Jupj Cjües cupj nt'a jac' yupj Jatjam mpe. Cupj nin velecj Dios "qjuis Papay", Dios Cjües nin liji mpes.

⁷ Mpes nun esclavopan tulucj jinwá quinam. Nun Dios ts'uyupj. Dios la tjiiji nun yupj ts'uyupj nu tepyala, mpes

yupj ca nin nu ma'ayas niná yupj se 'aya yupj ts'uyupj pjü way mpes.

Pablo jólatsja yupj mpes.

⁸ T'üc' way yas nam nun ma cus tocoñcó Dios. Nun jisastsja p'a witjacj, Dios tulucj yupj. Nun nin la tjüjtsja yupj jisastsja jin. Nun yupj jis esclavopan waytsja. ⁹ Nin tulucj quinam. Quina Dios so coñcó nun. Más 'ücj velé, Dios nucopj cyoñca. Mop'in malala nujola quinam. Quina nun esclavopan jinwá, nin nu pyala niswá. Gente pülücj ma jatatj Dios Cjües. Nun nin lojí yupj lajay jinwá. Yupj japon yupj 'üsüs Dios lal yupj nin lajay mpes. Nin tulucj. ¿'Onin ne nina way quelel lojí niswá? Nun ma 'üsüs nsem Dios lal, nin lojí na. ¹⁰ Nun lowú judiopian 'a si mulú nt'a sábado na. Ne'aj lowú wa 'a nusí mulú fiesta mpes. Fiesta lajay mes pjü way mpes. Fiesta lajay wa pjü año mpes. P'a fiesta lajay wa yupj. Nun lovin lowú yupj nt'a 'a si mulú na. Nujola fiesta niná 'üsüs yupj. Nujola Dios ca mveles nun 'üsüs, ne'aj lowú na yupj jis fiesta nt'a. Nin tulucj. ¹¹ Napj pasal nin nola nun mpes. Nusin tji'yüsa la t'ajay t'üc' way. Ca nacj quina nun ma jisas niná nusin tji'yüsa la t'ajay.

¹² Po le mon nun jilal nun la müj' napj lejaj jinwá. Ma la müj' judiopian lajay jinwá. Nujola tapalas judío napj. Mop'in nun jinwá la t'ajay napj, nun ne judiopian tulucj. Nun jilal tüpü'üs na, nun ma malala la ntüj'. ¹³ Nujola pyala mwalá way p'in nun jis walap'a'a tjevelé na Jesucristo po'ó. Nun jis lal tjevelé tsjan niná Jesucristo 'üsüs liji gente mpes. Malala najastsja mpes napj tüpü'üs nun jilal. ¹⁴ Costa waytsja nun nt'ajamá napj, malala najastsja na. Newa nun ma ts'u tji'inyá, napj nun jilal tüpü'üs mpes. Nun ma nin t'ajamá p'a nt'a. 'Ücj nujisastsja t'ajacuwis na nun nt'a. Ángel lal wüi'iqué jinwá t'ajacuwis na. Jesucristo lal wüi'iqué jinwá t'ajacuwis na. ¹⁵ Tüpü'üs na nun jilal, tsjay 'ücj nujisastsja nun. ¿'Onin ne ma nujisas napj quinam? Nun jilal tüpü'üs na, nun 'ücj ma'ayatsja pjü najastsja. 'Üc'tsja nun jilal cü'ayá nun jis jun napj mpes. Ma polel nin lojitsja la p'in. Napj selé niná t'üc' way. ¹⁶ ¿Ncu quina welé napj nun jis enemigo? ¿Ncu nun nin welé t'üc' way velé mpes nun jilal?

¹⁷ Nepénowa ne'aj po jisas nun poné p'in yupj javelepj mpes. T'üc' way ma quelel nucopj jap'acj. Yupj jisas nun ma poné napj nun jis wala tjevelé. Jisas nun lowú yupj 'a si mulú nt'a la p'in. Yupj jilal p'in poné jisas yupj. ¹⁸ Gente quelel nucopj jap'acj na, 'ücj jil nun nt'a. 'Ücj nusin 'yüsa lajay. 'Ücj jil wa nun nt'a napj pü'üs na nun nt'a. 'Ücj wa jil nun nt'a napj leñ na. Mop'in ma najas malala javelepj. Nun jis lal t'ajacuwis, ma quelel nucopj jap'actsja yupj. ¹⁹ Nun napj ts'uyupj jinwá. Pajal nola napj nun mpes; nun ma nujola Jesucristo jinwá, ne nin. Jesucristo jinwá nujola na, ma ca nola nsem nun mpes. ²⁰ Po quelel 'os quinam nun jilal. Nola más 'ücj polel velé ne'aj nun jilal. Quina ma selé tsjan más 'ücj pyac nun mpes.

Pablo tepyaca Agar po'ó, Sara po'ó 'ots'ipj.

²¹ Nun sin popa pülücj nin nujola más 'ücj nin lojí Moisés tepyaca jin. Nun jis wala quelel velé napj, ma 'üsüs nusin tji'yüsa jupj tepyacá. ²² Napj ca mvelé tsjan mpes ca jus nlayé napj velé t'üc' way. Moisés tepyaca Abraham mat'e ts'uyuptsja jupj. Jatjam pjaní jupj esclavo tjemya'na. Jatjam ma'ajapj jupj jats'om tjemya'na. ²³ Yuwal tulucj yupj. Jatjam pjaní tjac' esclavo mpes. Jupj tjac' pjü tsjictjacj jiquil jinwá. Jupj jamay tsjücjüim waytsja, tsjictjacj polel myá'natsja custjay. Jatjam ma'ajapj tjac' Abraham jats'om mpes. Abraham, jats'om 'ots'ipj, tsjyóncatsja yupj. Jats'om tsjicj ma polel myá'natsja quinam. Dios tjevele mpes tepyala p'in. Dios tjevele tsjicj nta'acj ca yupj, cocoy nsem jupj. Mpes Abraham jats'om tjemya'na tsjiquis, cocoy waytsja jupj.

²⁴ Cupj polel qjuisin 'yüsa nin tepyala mpes. Lama Dios tjevele tsjan la mijis gente jis lal. Nequem nenem, yupj Dios tjevele jinwá. La pjaní Dios tjevele joc' püné nt'a, joc' niná Sinaí lotsja. Abraham esclavo, jupj Dios tjevele jinwá ne'aj. Agar lotsja Abraham esclavo. Agar ts'uyupj esclavopan waytsja 'ots'ipj. Gente lajay na Dios Sinaí nt'a tjevele, esclavopan jinwá yupj. ²⁵ Agar esclavo waytsja jupj, mpes Sinaí jinwá jupj. Sinaí joc' jupj Arabia mo'ó. Agar Jerusalén jinwá 'ots'ipj. Judiopan Jerusalén mo'o patja esclavopan jinwá yupj. Newa lajay Dios tjevelá Sinaí po'ó. Yupj yola yupj ma 'üsüs nsem Dios lal ma nin lajay. Mpes lajay jupj tjevelá. ²⁶ P'a casá ca nsem Jerusalén seyasa. Cupj nepé p'iyá. Cupj esclavopan tulucj. Jerusalén niná qjuis camay jinwá.

²⁷ Dios Popel vele:

"Lovin ts'uyupj tuluactsja jipj.
Lovin vyaja tuluactsja jipj,
tsjicj lovin ma tjemyanun mpes.
¡'Ücj jyas t'as quinam! ¡Yümücj tjevele
'ücj jyas mpes! Pülücj ca ts'uyupj nsem.
Quepj p'a wa, voyum jana jupj.
Jipj más ca pülücj popa nsem jupj lal."
Dios Popel nin vele.

²⁸ Natjampan, Dios tjevele Abraham lal jupj jats'om ca ma'nus tsjicj way; cocoy nsem jupj. Isaac lotsja. Nun Isaac jinwá. Dios tjevele nun Dios ts'uyupj nsem, jupj lal poné na. Dios tjevele mpes, Abraham jats'om tjemya'na Isaac. Nin p'iyá nu tepyala. Dios tjevele mpes, nun Dios ts'uyupj nu tepyala. ²⁹ Ismael Abraham jatjam p'a waytsja. Dios ma nin tjevele jamay ca ma'nus jupj. Jupj sin nin tjemya'na jupj, pjü tsjictjacj se jamanun jinwá. Isaac Abraham jatjam ma'ajapj. Dios Cjües tjevele jamay ca ma'nus jupj. Ismael po ma jostsja Isaac, quelel malala ljitsja jupj lal. Nin p'iyá nin pyala quinam cupj qjuis lal. Dios Cjües mpes pyatjaquecj cupj; nin mpes nepénowa ma jisas cupj. ³⁰ ¿Ncu solejé Dios Popel nin vele? Vele: "Jas majaman mim jipj esclavo, jupj jatjam jas majaman wa. Malala esclavo jatjam nt'anques popay juts'a'á. 'Ücj jupj jats'om jatjam nt'anques jupj juts'a'á", Dios Popel nin vele. ³¹ Natjampan,

quina solejé cupj jupj jats'om jatjam jinwá. Cupj jupj esclavo jatjam jinwá tulucj.

Quina cupj esclavopan tulucj jinwá, Jesucristo la tjiji mpes.

5 Jesucristo mpes 'ücj ma lijicj pjü way Moisés tepyaca jin. Mpes ma nin nujola t'as quinam pjü way Moisés tepyaca mpes. Ma la müjí niswá esclavopan lajay jinwá. Nun quelel lojí pjü way Moisés tepyaca jin, esclavopan jinwá nun.

² Napj p'iyá nin velé. Nusin tjü'üsüs napj pyac. Nujisas ca nacj nun jis pjoloc' tsjicj way t'asiyú jat'ú, Moisés tjevele jin. Mpes ma nin poné 'üsüs polel nsem nun Dios lal Jesucristo la tjiji mpes p'in. Niná nin nujola, t'üc' way ma 'üsüs nsem nun Dios lal. ³ Niná napj pyac nun mpes, t'üc' way niná. Nun sin popé nepénowa jisas nun jis pjoloc' tsjicj way t'asiyú jat'ú. Mpes más 'ücj nin lajay pjü way Moisés tjevelá; Dios Popel vele ma pjü way lajay Moisés tjevele jin, ca Dios jis capj ntülüs. ⁴ Nun ma jisas quinam Jesucristo. Quelel lojí Moisés tjijyü'ta jin. Nujisas 'üsüs nsem nun Dios lal nin lojí mpes. Quina ma poné Dios 'üsüs la siji gente jis lal Jesucristo la tjiji mpes la p'in.

⁵ Nin tulucj cupj qjuis lal. Cupj popa pülücj pyonecj Dios lal. Dios Cjües mpes selecj 'üsüs nsem cupj Dios lal. Po li nucucj ca nin nsem. ⁶ Jesucristo sa coñ ca 'üsüs nsem Dios lal, Dios lal japon mpes. Yupj quelel la sajay la p'a. T'üc' way niyom nepenowá yupj jis pjoloc' tsjicj way t'asiyú t'ü jis tepyala. Mop'in yupj ma 'üsüs nsem Dios lal nin t'ü mpes. Niyom p'a wa yupj jis pjoloc' tsjicj way t'asiyú t'ü tulucj. Yupj ma wa 'üsüs nsem Dios lal jis pjoloc' ma t'ü mpes. Dios lal japon p'in ca 'üsüs nsem yupj jupj lal.

⁷ 'Üsüs way nusin 'yúsatsja Jesucristo po'ó. Nusin tji'yüsa t'üc' way. Po quina malala nujola la p'in. Quina ma quelel lojí nusin tji'yüsa mpes. ¿Pjacj la nutjiji ne ma quelel nin lojí? ⁸ Dios ma nin la nutjiji. Dios la nu t'ya la püt'üs jupj lal. ⁹ La p'a malala javelepj, ne levadura liji jinwá pyala nun nt'a. Levadura tsjicj way mpes, pan püm pjü way t'yüna. Nin p'iyá pyala yom pjaní p'in malala vele mpes. Jupj nun pjü way jilal ca polel nujus ntsawilis. ¹⁰ Newa nin, napj selé nun ma ca mponé li tsuwile na. Napj selé nun ca mponé napj pyon jinwá. Qjuis Jepa Jesucristo mpes nin selé. Ma selé pjacj li tsuwile cuscú. Mop'in nin, Dios selé; Dios ca cus ntülüs jupj.

¹¹ Natjampan, nun solejé napj ma velé gente 'üsüs nsem Dios lal yupj jis pjoloc' tsjicj way t'asiyú jat'ú na. Nin cüvelé, judiopan ma malala la qjuijicj napj lal. T'üc' way malala la najay. Mpes jus nlayé niná ma velé napj. Napj velé gente 'üsüs nsem Dios lal Jesucristo tepe'e mpes cruz po'ó. Yupj ma japon ca nin cüpalas, ma japon jepa cüpa'is cruz po'ó. ¹² La tsuwil nun jilal, ne po najas yupj jil; yupj p'iyá jat'ú más 'ücj.

¹³ Natjampan, Dios la nu t'ya, mpes 'ücj ma lojí pjü way Moisés tjevele jin. T'üc' way 'ücj ma lojí pjü way Moisés tjevele jin. Mop'in ma nujola nsem 'ücj polel lojí nun p'iyá nujisas jinwá. Más 'ücj nun quelel lojí nunwá.

Más 'ücj nucopj p'o'sá nunwá. ¹⁴ Dios Popel vele: "Quelel lis mijin ne'aj patja popa p'iyá. Jipj p'iyá quelel la 'ejay jinwá, ca quelel lis mijin yupj", nin tjevele Moisés. Nin lojí na, lojí pjü way Moisés tjijyü'tá. ¹⁵ Ma malala la müjí nunwá. Ma malala tjowelé la p'a wa po'ó. Po ma ts'i mi'iná nunwá. Nin lojí na, nun tsjyó la lajan jinwá.

Pablo tepyaca Dios Cjües jos 'üsüs lijicj.

¹⁶ Nusin tjü'üsüs napj pyac. Lovin la müjí Dios Cjües jos jinwá. Mpes ma ca la müjí Dios ma jisas lajay jinwá. ¹⁷ Ma jisas Dios, ne yupj malala lajay. Niná Dios Cjües po ma jos, t'üc' way. Ma jisas Dios, ne yupj ma jisas Dios Cjües jos jin. Ma jisas Dios, ne yupj jisas malala. Dios Cjües jos 'üsüs way p'in. Mpes lojí na Dios Cjües jos jin, ma polel lojí Dios ma jisas lajay jinwá. ¹⁸ Lojí na Dios Cjües jos jin, ma nujola pjü way Moisés tepyaca mpes.

¹⁹ Pjü salejepj 'oyñ nyuca lajay Dios ma jisas. Niyom nenem jamanun sejats'om tulucj. Nequem nenem jil jil. Más malala quelel lajay wa nequem jilal. Más malala quelel lajay wa niyom jilal. La pülücj nin quelel lajay, ne nin lajay. ²⁰ Ma quelel lajay Dios. Quelel lajay p'a dios witjacj. Yupj Dios t'üc' way tulucj. Yupj lajay mpes lapanenpan jis capj jap'acj. Po ma jisas gente la p'a. La velel yupj. Jyamanañ yupj. Leñ way ts'a 'in, ne yümücj javelepj yupj. Ts'isiñ yupj. Gente ma yuwal yola yupj lajay mpes. Yupj japon yupj p'in t'üc' way salejepj. ²¹ Yupj jisas la p'a juts'a'á. 'Üsü myü'üh, se maná yupj. Fiesta lajay yupj, se maná, ne yümücj pjac lajay yupj. La p'a wa malala lajay yupj. Gente lajay na yupj jinwá, ma ca mal Dios jyü'ta nt'a. Ma ca mal, Dios la mijis. Yas nam niná nun jis wala tjevelé. Quina nin p'iyá pyac nun mpes.

²² Gente lajay na Dios Cjües jos jinwá, p'a casá lajay. Quelel la sajay la p'a. 'Ücj jisas yupj. Ma yola pjü mpes. Ma ts'a 'in la p'a jilal. Malala se palá na la p'a jis lal, jis capj jap'acj. 'Üsüs lajay la p'a mpes. Tjowelepj jinwá, nin lajay yupj. ²³ Ma sa velel yupj p'a. Ma lajay yupj p'iyá jisas jinwá; lajay Dios jos jinwá. Ninana Dios Cjües jos nin lajay yupj. Jepapan pjü way lovin ma tjowelepj ninana malala.

²⁴ Jesucristo juts'a'á ncupj. Tecya'lequecjinwá qjuis tepyala Jesucristo lal, jupj cruz po'o tepe'e na. Mpes quina ma quelel lijicj püna la tjijicj jin p'iyá. Püna p'in quelel la tjijicj, maláatsja. ²⁵ Dios Cjües mpes quina ma quelel lijicj püna la tjijicj jinwá. La p'a p'in quelel lijicj quinam. Mpes más 'ücj lovin la müjí Dios Cjües jos jin. ²⁶ Ma tjowelé nun 'üsüs. Gente ma ca jisas nsem nun, nin welé na. Ca la mve'lecj nun jilal. Po ma la tjajamanaqué la p'a jilal.

'Ücj cupj jis capj p'ya'sacj la p'a wa.

6 Natjampan, nenéyawa nun popa pjaní ca malala la mijis ca nacj. Nun sin popa pülücj nin lajay Dios Cjües jos jin. Dios jos nenem cus mp'a'sacj ne ma malala la mijis malala lijá. 'Üsüs way tjowelé, ma cus

tjowe'lé nun. Mop'in 'in tjajama nun. Ma jomá, ca nacj nun ca malala quelel la müjí 'ots'ipj. ² Nun popa lal malala pyala na, cus mp'a'sá nun. Nin lojí na, nin lojí Jesucristo tjijyü'ta jin. ³ Nepénowa noypan jin yola yupj p'iyá ca nacj, mop'in noypan tulucj yupj. Malala nin. T'üc' way noypan tulucj yupj. Yus tsuwil yupj p'iyá. ⁴ Pjü way ne'aj, po nujola t'as nun lojí mpes. Nin nujola t'as ncu 'ücj lojí. 'Ücj lojí, 'ücj jisas t'as lojí mpes. Ma mvelé p'in nun más 'üsüs malala lajay jilal. Más 'ücj nujola t'as ncu t'üc' way nun p'iyá 'ücj lojí. ⁵ Dios jos cupj pjü way nin lijicj jupj jos jin. Nin polel lijicj jupj jos jin, jupj nin qjuis tje'yaya mpes. Yuwal tulucj nin lijicj. Newa nin, jupj jos cupj pjü way nin lijicj jupj jos jin.

⁶ La p'a wa nusin 'yüsa liji na Dios Popel mpes, más 'ücj nun 'oyá jupj lal. Mpes jupj ca nta'as lo las 'ots'ipj.

⁷ Najas nun ca jus nlayé pjü ma polel la tsuwil Dios lal. Dios selé pjü lojí mpes. Malala lajay, Dios ca jis capj ntülüs. 'Üsüs lajay, Dios ca 'üsüs lis mijis. ⁸ Gente yupj jisas p'in lajay na, t'üc' way nca'liñ ca, ma Dios nt'a mpatjam yupj. Gente p'in quelel lajay, pasal malala niná. Gente lajay na Dios Cjües jos jin, lovin mpatjam ca Dios lal, jupj Cjües ca nin lis mijis. ⁹ Mpes más 'ücj lovin 'üsüs quelel lijicj cupj. Más 'ücj lovin nin lijicj. Mpes p'a jawas Dios tsjay 'üsüs ca la mijis cupj mpes, nin ca mpalas. ¹⁰ Mpes 'üsüs polel lijicj na la p'a jilal, más 'ücj nin lijicj. 'Üsüs polel lijicj na Dios ts'uyupj jilal, más 'ücj nin lijicj yupj jilal.

Pablo tecyawaja tepyaca.

¹¹ Quina napj namas mpes pyac. Letra noypan tjunucú napj nin pyac mpes. ¹² Nepénowa ne'aj nu jajütütj niyom jat'ú mpes, jisas niyom jat'ú jis pjoloc' tsjicj way t'asiyú. Yupj jisas judiopan 'ücj jisas nsem yupj jilal. Nin mpes nin nu jajütütj. Ma javelepj gente 'üsüs se palá Dios lal Jesucristo tepe'e mpes cruz po'ó. Jisas judiopan ma malala lis mijicj yupj jilal, mpes ma nin javelepj yupj. ¹³ T'üc' way nepénowa nun sin popé yupj jis pjoloc' tsjicj way t'asiyú t'ü jis tepyala quinam. Yupj p'iyá ma wa lajay pjü way Moisés tjijyü'ta jin. Newa nin, jisas nun jis pjoloc' tsjicj way jat'ú wa. Nin tepyala na, ca mvelecj yupj p'iyá 'üsüs. Nun la tjüjí na yupj tjowelepj jin, ca nin mvelecj. Mpes po ma la tjüjí yupj javelepj jin.

¹⁴ Napj lovin ma mvelé ca napj 'üsüs way. Mop'in ca mvelé po 'üsüs way Jesucristo tepe'e cruz po'ó, jupj cupj qjuis Jepa Püné. Jesucristo tepe'e cruz po'ó, mpes napj ntipü'í jinwá nosis nt'a. Nepénowa ma jisas Dios; yupj jisas jin p'iyá po ma najas napj. Napj najas jin p'iyá ma wa jisas yupj. ¹⁵ Niyom pülücj yupj jis pjoloc' tsjicj way t'asiyú t'ü jis tepyala. Ma 'üsüs yupj Dios lal nin t'ü mpes. Niyom p'a wa pülücj yupj jis pjoloc' tsjicj way t'asiyú t'ü tulucj, ma nin jis tepyala. Ma wa 'üsüs yupj Dios lal ma t'ü mpes. Mop'in gente p'a wa nasa topon Dios lal. Gente p'a jinwá yupj quinam, p'a casá quelel lajay quinam, Dios la tjiji mpes. ¹⁶ Najas nijina lajay ma nin yola pjü mpes; Dios mpes ca nin nsem. Najas Dios lovin jis capj p'ya'sa yupj, malala se palá na. T'üc' way nenem israelpan Dios lal. Dios lis t'ya yupj.

¹⁷ Ma quelel nola niswá nun lojí mpes. Mpes najas nun lovin ca la müjí Dios jos jin. T'üc' way napj tsji' lejay Jesucristo mpes. T'üc' way t'yancanañ la tjajay napj mp'üy po'ó, mpes solejé napj tsji' lejay Jesucristo mpes.

¹⁸ Natjampan, najas Jesucristo lovin 'üsüs way liji nun mpes. Jupj cupj qjuis Jepa Püné. Najas nin ca mpalas. Amén.

EFESIOS

1 Napj Pablo. Apóstol napj. Dios nin tjejjama la velles jupj mpes. Jos Jesucristo po'o velé. Nun Dios ts'uyupj, ne'aj potjaqué Efeso po'ó. Nun so coñcó Jesucristo, ne nin lojí jupj jos jin. Quina ca mpac nun mpes. ² Dios cupj qjuis Papay. Jesucristo cupj qjuis Jepa Püné. Najas yupj pajal 'üsüs lajay nun mpes. Najas ma nujola nun pjü mpes, nin la nusejay.

Dios 'üsüs la qjuisiji mpes, lovin más 'üsüs qjuiyola Dios jos jinwá.

³ Najas 'üsüs velecj Dios po'ó. Jupj Jesucristo Dios. Jupj Jesucristo Popay. Jesucristo cupj qjuis Jepa Püné. Cupj se coñcocj Jesucristo, mpes Dios 'üsüs la tjiji cupj mpes. Mpes ca 'ücj polel qjuiyola nsem Dios jos jinwá. Ca 'ücj nlaca Dios pü'ü nt'a. ⁴ Nosis cjuwatsja na, Dios la qjuis t'ya. La qjuis t'ya Jesucristo mpes. Mpes cupj Dios juts'a'á. Jupj vele ma malala ncupj. Dios quelel la qjuis tjiji, ⁵ mpes cupj Dios ts'uyupj qjuis tepyala, jupj la tjiji. Nin la tjiji nosis cjuwatsja na. Nin la tjiji Jesucristo mpes. Nin quelel la tjijitsja, ne nin.

⁶ Dios pajal 'üsüs la qjuis tjiji, mpes más 'ücj 'üsüs velecj jupj po'ó. Jupj la tjiji po 'üsüs. Pajal quelel líjitsja niná cupj mpes, ne nin la tjiji. Nin la tjiji Jesucristo la tjiji mpes. Dios pasal quelel liji jupj. ⁷ Jesucristo 'os mpes, lovin ca 'üsüs nsem cupj Dios lal. Jesucristo 'os mpes, Dios perdonar la qjuisiji malala la tjijicj. Dios pasal 'üsüs la tjiji cupj mpes jupj quelel la qjuisiji mpes.

⁸ P'a casá 'üsüs la tjiji wa. Pülücj qjuisin tji'yüsa, Dios la qjuis tjiji. Mpes lovin selecj tsjan más 'üsüs way la mijicj. ⁹ Qjuisin tji'yüsa la qjuis tjiji wa tsjan ca la mijis jupj p'a jawasa. Yas nam pjü ma salejeptsja niná. Mop'in jupj jostsja cupj nin selecj. Ninana Dios quelel liji, nin la mijis ca Jesucristo mpes. ¹⁰ Dios ca ncawajas la mijis jupj jos jin, pjü nin tepyala na jupj jos jin. Dios ca la mijis Jesucristo ca pjü mäjü'tüs. Jesucristo ca Jepa nsem pjü jilal nosis nt'a, Jepa nsem wa pjü jilal tsjun po'ó, jay la p'a'á nt'a 'ots'ipj.

¹¹ Dios la tjiji cupj jupj gente quinam Jesucristo mpes. Nin la tjiji nosis cjuwatsja na, nin quelel líjitsja mpes. Dios tjevele jupj jos ca nin mpalas. Pjü nin tjevele, nin liji ca nin mpalas. ¹² Dios jostsja ca cupj mvelecj püné way jupj, mpes nin la qjuis tjiji. Cupj mwalá way tepyonecj ca 'üsüs qjuis mpalas Jesucristo mpes.

¹³ Nin wa nun jilal. Toponé wa. La p'a t'üc' way nun jis wala tjowelepj. Tjowelepj pasal 'üsüs. Tjowelepj mpes, nusin tji'yüsa 'onin ne 'ücj mpatjaqué Dios lal. T'üc' way Jesucristo po'o toponé. Mpes nun Dios juts'a'á nu tepyala, nin la tjiji jupj. Jupj tjevele ca jis ma'ayas jupj

Cjües Jesucristo lal japon jis lal. Jupj nin la tjiji nun mpes, mpes solejé t'üc' way nun Dios juts'a'á. ¹⁴ Dios tjevele nin ca la mijis jupj gente mpes. Selecj t'üc' way Dios ca nin la mijis, jupj Cjües tya'acj mpes. Nin mpes selecj jupj ca perdonar la qjuis mijis, ne ca lovin 'üsüs nsem cupj jupj lal. Cupj jupj juts'a'á. Mpes más 'ücj velecj pasal püné way Dios.

Pablo tjevele Dios lal Efeso mo'o patja mpes.

¹⁵ Dios 'üsüs la nutjiji mpes, lovin wüi'is Dios lal nun mpes. Napj nin tji'yüsa nun po poné Jesucristo lal. Nin tji'yüsa pasal quelel la sojí Dios ts'uyupj pjü way. Napj velé Dios lal nun mpes. ¹⁷ Napj le mon Dios lal jupj ca nusin mü'üsüs la mijis. Mpes lovin ca jus nlayé tsjan jos jupj ca nun la müjí. Le mon Dios lal, más pülücj nusin 'yüsa liji. Mpes más pülücj ca nusin mü'üsüs Dios po'ó. Dios cupj qjuis Papay, pasal 'üsüs way, pasal püné way jupj. Jupj Jesucristo Dios. Jesucristo cupj qjuis Jepa Püné. ¹⁸ Napj le mon Dios lal nun ca 'üsüs nusin mü'üsüs jupj jos jinwá. Jupj la nu t'ya, nucopj tjep'ya'sa toponé, mpes nun jupj ts'uyupj quinam. Nin mpes pasal 'üsüs ca nu mpalas. Najas nun ca jus nlayé tsjan niná jupj ca la mijis nun mpes. Ca jus nlayé pasal 'üsüs ca la mijis nun mpes. Jupj tjevele nin ca la mijis jupj ts'uyupj mpes. Jupj pajal pülücj se 'aya, pajal 'üsüs se 'aya jupj. ¹⁹ Ca jus nlayé Dios pjü 'ücj liji cupj mpes, pajal 'üsüs liji jupj. Pasal püné jupj pjü jis lal. Nin liji pjü way cupj mpes, Jesucristo lal pyonecj mpes. Pajal qjuis capj p'ya'sa jupj. T'üc' way Dios pasal püné way jupj, 'ücj pjü lo jütütj. ²⁰ Solejé pasal 'üsüs way la tjiji Dios Jesucristo mpes. Jesucristo tepe'e na, Dios jas tjijyünsa jupj, tüpü'ü nswá. Dios tjevele 'ücj Jesucristo ma'ajam jupj pjwel li'inyampe tsjun po'ó, mpes selecj Jesucristo pajal püné way. ²¹ Nin mpes pajal püné Jesucristo pjü jis lal. Más püné jupj pjü jepapan jis lal tsjun po'ó, más püné jupj jay la p'a'a nt'a jajütütj jis lal 'ots'ipj, nosis nt'a jajütütj jis lal 'ots'ipj. Más püné jupj pjü noypan jis lal, pjü jepapan jis lal wa. Leñ p'a más püné. Nin quinam. Lovin ca nin nsem. ²² Jesucristo jyü'ta pjü jilal. Nin polel liji, Dios la tjiji. Jesucristo Jepa Dios ts'uyupj jilal; nin tepyala, Dios la tjiji mpes. ²³ Jesucristo pü'ü Dios ts'uyupj jisas mo'ó, si jütüta yupj; mpes Jesucristo jüp'üy jinwá yupj. Jesucristo jun ta'á pü'ü lovin. Jyü'ta pjü jilal.

Tecya'liñ jinwatsja cupj yas nam. Nin tulucj quinam Jesucristo mpes.

2 Dios la tjiji nun ca mpatjaqué jupj lal. Püna nin tuluctsja nun. Yas nam nun ma la tjüjé Dios jostsja jin. Pasal malala la tjüjé. Nun ma nujisastsja Dios, mpes taca'liqué jinwatsja nun jupj lal. ² Pasal malala la tjüjé püna p'in, nosis casá patja lajay jinwá. Nin la tjüjé diablo tjijyü'ta jin. Diablo jyü'ta malalapan jay la p'a'á. Jyü'ta wa gentas, yupj ne ma quelel lajay Dios vele jin. ³ T'üc' way yupj jin p'iyá la tjijicj pjü way cupj. Cupj qjuisastsja, nin la tjijicj. Ma la tjijicj Dios jostsja jin. Gente quelel lajay, pasal malala. Lovin nin la tjijicj wa cupj. Dios ca jis capj ntülüs ninana lajay. Yupj jin p'iyatsja cupj; gente wa cupj, ma qjuisastsja Dios custjay. Mpes malala watsja ncupj Dios lal.

⁴ Dios pasal quelel la qjuisiji, mpes po quelel qjuis capj p'yá'satsja. ⁵ Dios vele tecya'lequecjinwatsja cupj; ma qjuisastsja Dios, ne nin. Ma la tjijicj Dios jostsja jin. Nin tulucj quinam. Quina qjuisas Dios. Qjuisas pjü way jupj velá. Dios la tjiji cupj lovin ca mpatjaquecjin. Jesucristo jas tjijyünsa, tüpü'ü niswá, mpes nin la qjuis tjiji Dios. Dios quelel la nutjiji, mpes ca mpatjaqué jupj lal. ⁶ Tecya'lequecjin na, ca qjuisin müjünsücj la püt'üs niswá, Dios nin la tjiji. Jesucristo jas tjijyünsa, tüpü'ü niswá, mpes nin la tjiji Dios cupj mpes. Dios nin la tjiji cupj ca mpatjaquecjin Jesucristo lal tsjun po'ó. Nin la tjiji Jesucristo se coñcocj mpes. ⁷ Dios pasal 'üsüs la qjuis tjiji Jesucristo mpes. Dios pjü seyasa liji na, jupj jos pjü ca jus nlayecj jupj pajal quelel la qjuis tjiji; nin mpes nin la tjiji jupj.

⁸ Dios 'üsüs liji nun mpes, jupj quelel la nusiji mpes; nin mpes ca mpatjaqué Dios lal. Jesucristo po'o toponé, mpes nin la nusiji jupj. Nun p'iyá la tjüjé mpes nin liji tulucj. Nin la nusiji, jupj jos mpes p'in. ⁹ Ma nun p'iyá la tjüjé mpes ca mpatjaqué lovin Dios lal. Mpes ma polel welé nun p'iyá la tjüjé mpes ca nin nsem. ¹⁰ Dios la tjiji mpes nin qjuis tepyala. Jupj la qjuis tjiji p'a casá lijicj quinam. Cupj se coñcocj Jesucristo, mpes nin lijicj quinam. Dios jostsja cupj 'üsüs la mijicj la p'a mpes, ne nin la qjuis tjiji jupj. Püna Dios tjevele nin jostsja ca cupj la mijicj.

Judiopan nin p'iyá quinam judiopan tulucj jilal.

¹¹ Nujola t'as nun judiopan tulucj. Nun popay, nun sejamay wa, judiopan tulucj yupj, mpes nin. Judiopan javelepj na nun po'ó, javelepj nun Dios gente tulucj. Javelepj na yupj p'iyá po'ó, javelepj yupj Dios gente. Yupj jat'ú niyom jis pjoloc' tsjicj way t'asiyú, judiopan püna la tjajay jinwá, mpes javelepj yupj ne Dios gente. Nin la tjajay Dios tjevele mpes. Mop'in nin, yupj ma Dios gente se palá, jis pjoloc' jat'ú mpes la p'in. ¹² Nun judiopan tulucj, mpes yas nam ma lu nucutsja Yom pjaní ncuwim nucopj lo p'acj. Najas nin nujola pyala nun. Dios lis t'ya judiopan. Jupj tjevele nin la mijis yupj mpes. Niná ma nun jilal tjevele Dios. Nosis nt'a potjaqué, newa ma solejetsja tsjan ca nu mpalas,

taca'liqué na. Dios ma nucopj cyóñcatsja. ¹³ Nun campay way tapatjaqué Dios pü'ü mpe. Quina nun so coñcó Jesucristo. Mpes ne'aj way p'in Dios pü'ü mpe potjaqué quinam. Jesucristo 'os mpes, nun potjaqué quinam ne'aj way p'in Dios pü'ü mpe.

¹⁴ Judiopan tulucj pülücj jisas Jesucristo quinam. Yupj jilal judiopan 'üsüs quinam. Judiopan pülücj jisas wa Jesucristo quinam. Yupj jilal judiopan tulucj 'üsüs quinam. Judiopan nin p'iyá quinam judiopan tulucj jilal Jesucristo mpes. Jesucristo mpes, yuwal yola quinam. ¹⁵ Quina 'ücj judiopan ma lajay pjü way Moisés tjijyü'ta jin püná, mpes nin tepyala. 'Ücj ma nin lajay, Jesucristo cruz po'o tepe'e mpes. Mpes pjü way Jesucristo jisas, pjü nenem nin p'iyá se palá. Nepénowa judiopan waytsja yupj. Nepénowa judiopan tuluctsja yupj. Nin tulucj quinam. Pjü nenem Dios gente quinam. Pjü yuwal nin yola quinam, nin pyala. ¹⁶ Jesucristo tepe'e cruz po'ó, mpes quina judiopan tulucj nenem ma ts'a 'in judiopan jilal. Judiopan nenem ma wa ts'a 'in yupj judiopan tulucj jilal. Nin p'iyá yupj, Dios lis tjiji. Jesucristo tepe'e cruz po'ó, mpes pjü nenem Dios jomicapan quinam, Dios la tjiji.

¹⁷ Jesucristo jos pjü ma ts'a 'in p'a jilal. Jupj tjac', tjevele tsjan más 'ücj la mijicj cupj, ne ma ts'i mi'inacj mpalas. Jis walap'a'a tjevele judiopan tulucj jilal, yupj ne campay tapátjatsja Dios pü'ü mpe. Jis walap'a'a tjevele wa judiopan jilal, yupj ne Dios pü'ü mpe ne'aj p'in tapátjatsja. ¹⁸ Jesucristo la tjiji mpes, judiopan pjü, judiopan tulucj wa pjü, 'ücj polel javelepj qjuis Papay lal, ne pjoca jupj. Dios Cjües já'asa judiopan jisas mo'ó, já'asa wa judiopan tulucj jisas mo'ó, mpes nin polel lajay yupj pjü.

¹⁹ Nun judiopan tulucj. Nun Dios juts'a'á tuluctsja yas nam. Quina nun Dios juts'a'á, Dios ts'uyupj way nun, la p'a jinwá. Ca mpatjaqué jupj lal.

²⁰ Judiopan Dios ts'uyupj yupj, mwalá way nin jis tepyala. Yupj Dios wo jinwá Dios lal. Apostolpan tjowelepj, profetapan tjowelepj wa, 'amá yumal jinwá niná, wosis la jünsüs. Wo toñca 'amá yumal mo'ó. Judiopan Dios ts'uyupj jis tepyala, topon mpes. Topon apostolpan tjowelepj, topon profetapan tjowelepj wa. Yupj ne nin tjowelepj Dios tjevelá. Jesucristo pe tsjomis jinwá. Pe wosis pe tsjomis casá toñca. ²¹ Jupj wo 'ücj toñca tsjomis mpes. Dios ts'uyupj patja Jesucristo mpes. Dios ts'uyupj Dios wo yupj, yupj qjuis Jepa Jesucristo juts'a'á mpes. Lovin más pülücj Dios ts'uyupj se palá yupj, Jesucristo nin liji. ²² Nun Dios ts'uyupj nu tepyala wa, Jesucristo la tjiji mpes. Mpes nun, pjü Dios ts'uyupj jilal, Dios wo nun. Ne'aj pü'ü Dios Cjües.

Pablo Dios mpes tjevele judiopan tulucj jilal.

3 Nin mpes napj Dios lal velé nun mpes. Napj cawilta mo'o 'os, Jesucristo mpes tsji' lejay ne. Cawilta mo'o 'os, napj tjevelé mpes judiopan tulucj jilal. Nun p'in judiopan tulucj. ² Napj pyon nun jus nlayé Dios nin tjejyama nin la veles nun jilal. Dios nin tjejyama 'üsüs nu lo pal. ³ Dios nin tji'yüsa la tjiji tsjan quelel líjitsja jupj. Yas nam pjü ma salejeptsja niná. Quina tsjicj way

tepyac niná po'ó. ⁴ Mo'o welé na napj tepyac, ca nusin mü'üsüs napj nin tji'yüsa jinwá. Napj nin tji'yüsa tsjan niná Dios gente jis lal la siji. Jesucristo la tjiji mpes, nin liji niná. ⁵ Püna Dios ma sin tji'yüsa la tjiji pjü jilal tsjan niná jupj quelel líjitsja. Quina Dios Cjües sin tji'yüsa la tjiji jupj apostolpan, jupj profetapan 'ots'ipj. Yupj ne jupj juts'a'á.

⁶ Quina ca mpac tsjan niná Dios sin tji'yüsa la tjiji. Judiopan pülücj topon quinam Jesucristo lal. Judiopan tulucj pülücj topon wa. Dios 'üsüs jis ma'ayas ca judiopan jilal yupj topon na. Nin p'iyá ca jis ma'ayas wa judiopan tulucj jilal. Judiopan nenem Dios ts'uyupj jis tepyala. Judiopan tulucj Dios ts'uyupj jis tepyala wa yupj topon na. Yuwal yupj. Dios tjevele ca 'üsüs la mijis judiopan jilal Jesucristo mpes. Nin p'iyá ca la mijis judiopan tulucj jilal. ⁷ Niná Dios sin tji'yüsa la tjiji apostolpan, profetapan 'ots'ipj. Dios nin tjejyama niná la veles p'a jilal. 'Üsüs la tjiji napj lal. Napj la tjejy mpes tulucj nin tjejyama. Napj nin polel lejay jupj jos jin, jupj nin la niji mpes. Pasa püné way jupj.

⁸ Napj más tsjicj pjü Dios ts'uyupj jilal; mop'in nin, Dios nin tjejyama la veles judiopan tulucj jis walap'a'á, jupj p'iyá jostsja mpes. Nin tjejyama jis lal la veles Jesucristo po'ó. Pasa 'üsüs way liji Jesucristo yupj mpes, jupj jis na. ⁹ Dios quina quelel liji, jostsja niná sin 'yüsa lejay napj pjü gente jis lal. Dios quina quelel liji, lovin ma sin tji'yüsa la tjiji yas nam. Dios pjü la tjiji, mpes jatja yupj. ¹⁰ Dios pü'ü nt'a, angelpa jatja ne'aj, jajütütj yupj. Angelpa p'a wa jatja ne'aj, noypan yupj. Yupj pjü way tsji' lajay Dios mpes. Dios jos yupj januc jupj pajal 'üsüs liji jupj ts'uyupj jilal. Jupj angelpa sin 'yüsa liji jupj selé tsjan más 'üsüs la mijis. Jupj selé mpes pajal 'üsüs liji jupj lovin. ¹¹ Püna, pjü cjuwatsja na, Dios quelel líjitsja niná. Quina nin liji, ne nin pyala jupj jos jin, jupj la tjiji mpes Jesucristo lal. Jesucristo cupj qjuis Jepa Püné. ¹² 'Ücj velecj Dios lal, Jesucristo lal pyonec mpes. Ma lecj meyacj nin velecj. Selecj ca mpjacam jupj. ¹³ Mpes po najas nun ma 'aplijila nu pyala, cawilta mo'o 'os mpes. Cawilta mo'o 'os, nun jis wala tjevelé mpes Jesucristo po'ó. 'Üsüs nu pyala, cawilta mo'o 'os mpes.

Jesucristo pasal quelel la qjuisiji.

¹⁴ Ntic' jin jünsüs, velé qjuis Papay lal nun mpes. Ntic' jin jünsüs, jupj püné mpes. ¹⁵ Pjü Dios ts'uyupj Dios pü'ü nt'a, nosis nt'a 'ots'ipj, yupj jis pülücpan pjü. Nin jis tepyala qjuis Papay Dios mpes. ¹⁶ Dios tsjay 'üsüs polel la qjuisiji. Napj le mon jupj lal, ca jupj po'o nujola nsem lovin. Napj le mon jupj Cjües ca nucopj mp'a'sas, mpes nun ca 'ücj nusin la 'üsüs Dios po'ó. ¹⁷ Le mon Dios lal, Jesucristo lovin ca ma'ajam nujisas mo'ó, jupj lal poné mpes. Mpes nun pajal 'üsüs ca quelel lis mijicj la p'a lovin. ¹⁸ Le mon Dios lal, nun ca polel nusin mü'üsüs Jesucristo pasal quelel la qjuisiji. Le mon Dios lal jupj ts'uyupj pjü way ca 'ücj sin mü'üsüs niná. ¹⁹ Cos-ta way qjuisin 'yüsa Jesucristo pasal quelel la qjuisiji. Ma polel nin qjuisin 'yüsa cusapj. Nin mpes le mon Dios lal nun ca jus nlayé Jesucristo pasal quelel la

qjuisiji. Niná solejé na, ca nujola nsem Dios jos jinwá, nin ca nu mpalas.

²⁰ Más 'ücj 'üsüs way velecj Dios po'ó. Le monacj Dios lal; newa nin, jupj más 'üsüs polel liji cupj le monacj lal. Más 'üsüs polel liji cupj qjuiyola lal. Nin polel liji, jupj tsjay püné mpes. Tsjay pülücj way liji cupj mpes. Nin liji, jupj püné mpes. ²¹ Dios ts'uyupj sa coñ Jesucristo; más 'ücj pjü way nenem lovin tsjay 'üsüs javelepj Dios po'ó. Más 'ücj nin javelepj lovin. Najas nin pyala.

Dios ts'uyupj pjü way jis pülücpan yupj.

4 Qjuis Jepa Jesucristo mpes tsji' lejay mpes qui'á 'os cawilta mo'ó. Nun Dios juts'a'á, nin nu tepyala. Mpes najas nin la müjí jupj jos jin. Dios jostsja nin lojí, la nu t'ya na. Jos nin lojí custjay. ² Ma noypan jin nujola t'as nun p'iyá. Ma lo velelé p'a jilal. Ma ts'u tji'inyá yupj jilal. Nenéyawa ma nujisas nsem la p'a lajay. Po ma nujola t'as. Lovin nin quelel lis müjí yupj. ³ Yuwal nujola t'as lovin, pjü way nun. Nin mpalas ca, nin lojí na Dios Cjües jos jin. Nin lojí na, ma la mve'lé ca nunwá. ⁴ Cupj Dios ts'uyupj. Cupj pjü way qjuis pülücpan. Dios Cjües pjaní p'in, pjü qjuisas mo'o pü'ü jupj. Nun Dios ts'uyupj nu tepyala pjü way, Dios la nu t'ya mpes. Jupj nin tjevele pjü way cupj ca nlaca jupj pü'ü nt'a. ⁵ Cupj qjuis Jepa Püné pjaní p'in. Pjaní mpes p'in gente 'üsüs se palá yupj Dios lal. Jesucristo lal japon na, 'üsüs nsem yupj Dios lal. Dios ts'uyupj pjü way bautizar se palá Jesucristo lal japon na. Jisas nin se palá, jisas pjü way sin 'yüsa quinam yupj sa coñ Dios. ⁶ Dios pjaní p'in. Jupj cupj qjuis Papay. Pjü cupj jupj ts'uyupj. Jupj si jütüta pjü way. Jun ta'á wine. Wama jama pjü way mo'ó.

⁷ Jesucristo pasal 'üsüs la qjuis tjiji pjü way cupj mpes. Mpes pjü cupj nin polel lijicj jupj jos jin. Niná polel lijicj, niná qjuesé 'aya mpes. Ma yuwal lijicj; jupj jos jin lijicj p'in. ⁸ Dios Popel vele:

"Tsjun casapa tjemey na,
ntjüi'le jilal tjemeyana jupj.

Jis tje'yaya gente polel tsji' lajay Dios mpes.

Niná polel lajay, nin jis tje'yaya."

Dios Popel nin vele. ⁹ Dios tjevele Jesucristo viyá tjemey. Mpes selecj mwalá way la palá tjac'. Selecj tjuwine nosis nt'a. Dios tjevele viyá tjemey, mpes selecj nosis mpe tjemey. ¹⁰ Palá tjac' nosis nt'a. Jupj p'iyá viyá tjemey tsjun casapa nt'a. Tjemey Jepa Püné la 'osos, pjü si jütüta mpes.

¹¹ Ninana cupj polel lijicj, jupj qjuis tje'yaya niná. Nepénowa 'ücj polel jil Dios mpes, la veles Jesucristo po'ó. Nin polel lajay, Dios jis tje'yaya mpes. Apostolpan yupj. P'a wa 'ücj polel javelepj p'a jilal Dios tjevelá mpes. Nin polel lajay, Dios jis tje'yaya mpes. Profetapan yupj. P'a wa 'ücj polel jil p'a nt'a, sin 'yüsa lajay Jesucristo po'ó. Nin polel lajay wa, Dios jis tje'yaya mpes. P'a wa lajay mpes, Dios ts'uyupj más 'üsüs sa coñ Dios. Nin polel lajay, Dios jis tje'yaya mpes. Dios ts'uyupj sin 'yüsa lajay. ¹² Dios jostsja jupj ts'uyupj más 'üsüs polel tsji' lajay jupj mpes, ne nin jis tje'yaya yupj 'ücj nin lajay. Nin lajay mpes Dios ts'uyupj pjü way más 'üsüs ca cus ncoñcocj Dios. ¹³ Pjü cupj nin p'iyá ca mponecj Dios

Jatjam po'ó, nin ca mpalas. Pjü cupj nin p'iyá ca jus nlayecj Dios Jatjam mpes. Ca qjuiyola nsem Dios jos jinwá. Ca qjuisas nsem Dios, Jesucristo jostsja jinwá jupj Popay Dios. ¹⁴ Mpes ma ca mponecj la tsuwilpan javelepj. Pülücj lyawuñ la tsuwil. Pülücj mpes sin 'yüsa la sajay. Nepénowa t'üc' way tulucj yola yupj quinam, la tsuwilpan javelepj topon mpes. La tsuwilpan nenem pasal yola tsjan más 'ücj javelepj; po jisas gente mponecj ca yupj javelepj mpes. Tsjictjacj leñ way japon yupj javelepj. Mop'in cupj ma ca tsjictjacj jinwá nsem. Ma ca mponecj cupj la tsuwilpan jilal. ¹⁵ Dios jos t'üc' way welecj. Nin welecj na p'a jilal, Dios jos quelel la sijicj yupj. Dios jos cupj ca nin p'iyá qjuiyola Jesucristo jola jinwá. Jupj jos ca nin qjuis mpalas cupj. Jesucristo jyü'ta, mpes jüp'üy jay pjucj jinwá. ¹⁶ Cupj Jesucristo jüp'üy jinwá, jupj qjuis jütüta mpes. Jüp'üy jas tüpwes 'a mulú; pjü way cupj jupj jüp'üy pjaní jinwá. Newa nin, Dios ts'uyupj jüp'üy pjaní yupj. Jüp'üy jas tüpwes 'üsüs na, yupj nin lajay jay pjucj jyü'ta jin. Mpes jüp'üy 'ücj t'yüna. Jüp'üy jas tüpwes nin liji jay pjucj jos jin. Nin p'iyá, Dios ts'uyupj lajay na Jesucristo jyü'ta jin, ca yola nsem Jesucristo jos jinwá. Pajal ca quelel lis mijicj Dios ts'uyupj pjü way.

Dios jos jupj ts'uyupj nin lajay, nin p'iyá la müjí.

¹⁷ Mpes nun jis wala velé, po ma malala la müjí niswá, Dios ma jisas jinwá. Malala yola yupj. Ma 'üsüs se palá, malala yola mpes. Qjuis Jepa Jesucristo jos napj nun jis wala velé niná. ¹⁸ Yupj ma sin 'yüsa Dios po'ó. Dios lal ca mpatjam tulucj. T'üc' way ma sin tji'yüsa, mpes nin. Yupj p'iyá ma quelel sin 'yüsa. ¹⁹ Ma se mayca yupj lajay mpes. Yupj sin nin lajay yupj jisas jin. Pjü malala, pjü quelel lajay. Lovin quelel malala nyuca lajay yupj.

²⁰ Jesucristo po'o nusin tji'yüsa na, nusin tji'yüsa jupj jos ma lojí yupj lajay jinwá. ²¹ Nun t'apja'aque Jesucristo po'ó. Nun jisastsja Jesucristo. T'üc' way nusin tji'yüastsja Jesucristo po'ó. Jesucristo t'üc' way tjevele. ²² Nun Jesucristo ma nujisastsja na p'in, lovin malala quelel la tjüjitsja. Nin la tjüj'í nun jisastsja mpes. Nujólatsja 'ücj nujisas nsem nin la tjüj'í mpes. Nin tulucj. Malala nu pyálsja nin la tjüjitsja mpes. Ninana ma la müjí niswá. ²³ La p'a mpes nin nujola t'as quinam. Dios jos p'in, nin p'iyá nujola t'as nun. ²⁴ Quina nujisas Jesucristo. Mpes Dios ts'uyupj quelel lajay, nin p'iyá la müjí. Yupj quelel 'üsüs lajay, Dios sin tji'yüsa lis tjiji mpes. Mpes 'üsüs ca la mijicj, Dios jinwá. Ma malala quelel la mijicj.

²⁵ Lovin ma la ntsawilí niswá. Nun sejatjampan pjü way Jesucristo juts'a'á, mpes lovin t'üc' way tjowelé yupj jilal. Cupj 'a mulú, jüp'üy pjaní jinwá ncupj.

²⁶ "Nenéyawa ca ts'i mi'iná nun. Nin tepyala na, ma malala la tjüj'í." Leñ way nu tjü'üsüs la müjí, ts'u 'inyá mpes. Malala way ts'u 'inyá custjay quelel t'yaja na.

²⁷ Ts'u 'inyá na, nun ca malala la müjí ca nacj diablo jos jin. Mpes leñ way nu tjü'üsüs la müjí, ts'u 'inyá na.

²⁸ Nepénowa tepequeñtsja. Po ma mpe'qué quinampa. Más 'ücj tsji' lojí. Mpes ca nta'á nujisas mpes. Ca

'ücj polel ma'ayá wa cjuwá jilal. ²⁹ Po ma malala tjowelé p'a jilal. P'a jilal welé na, 'üsüs tjowelé yupj jilal. Mpes 'ücj jisas ca jis mpalas. Nenéyawa gente 'aplijila jatja, jisas 'üsüs mvelecj yupj jilal. Nin lijicj na, 'üsüs se palá, welecj mpes.

³⁰ Ma la müjí ne Dios Cjües 'aplijila mpalas. Dios nu tje'yaya jupj Cjües. Jupj Cjües nujos mo'o pü'ü mpes, nun solejé nun Dios juts'a'á. Solejé nun 'üsüs quinam Dios lal, jupj perdonar la nutjiji mpes. Nin mpes p'a jyawca na ca mpatjaqué jupj lal.

³¹ Ma malala nujola t'as nun sejatjampan sin po'ó, yupj la tjajay mpes nun jilal. Po ma ts'u tji'inyá yupj jilal. Ma jilal la tjowe'lé nun. Ma la ntsawilí la p'a la tjajay mpes. Ma nujisas t'as malala se palá yupj. ³² 'Üsüs la tjüj'í nun sejatjampan mpes. Malala se palá na, nujola t'as yupj mpes. Jesucristo mpes, Dios perdonar la nutjiji malala nyuca la tjüj'í. Nin p'iyá perdonar lis müjí nun sejatjampan malala nyuca la nutjajay mpes.

Jesucristo tjevelá jaw jinwá, jupj t'üc' way tjevele mpes.

5 Dios quelel la nusiji. Nun jupj ts'uyupj. Mpes más 'ücj Dios jinwá la müjí nun. ² Más 'ücj lovin quelel lis müjí la p'a, Jesucristo quelel la qjuisiji jinwá. Jupj tje'yaya jupj p'iyá Dios lal. Jupj jostsja cupj 'üsüs nsem Dios lal, mpes 'üctsja jupj lal la p'a tjü'ünan jupj. Tsjay 'ücj jos Dios Jesucristo la tjiji mpes.

³ Cupj Dios ts'uyupj. Dios jos yom ma mya'na jats'om tulucj. Dios jos quepj ma jama voyum tulucj lal. Dios jos ma lojí niná, mpes ma ca nin la müjí. Ma nujisas t'as la p'a jatatj. Ma nin mvelé ninana mpes. Nin welé, nin p'iyá ca quelel la müjí ca nacj. Pjü way nun lovin la müjí Dios tjevelá. ⁴ Ma lapj way mvelé yom ne'aj mya'na jupj jats'om. Ma mvelé nun ma yola jinwá. Ma lapj way mvelé, la p'a jus lo wic'. Dios ts'uyupj nin javelepj na, pasal malala Dios lal. Más 'ücj cupj wi'iquec Dios lal, jupj la tjiji mpes cupj qjuilal. ⁵ T'üc' way niyom nepenowá jamanun sejats'om tulucj. T'üc' way nequem pje'á lyawuñ jis vayum tulucj jilal. T'üc' way gente lyawuñ ma lajay Dios jos jinwá. T'üc' way gente lyawuñ, jisas p'a gente jatatj. Po jisas p'a yuts'a'á; yola niná más 'üsüs Dios lal. Pjü nenem ma ca mpatjam Jesucristo jyü'ta nt'a, jupj Popay Dios jyü'ta nt'a wa. Yupj ma la mijicj malala lajay mpatjam ne'aj. Niná po najas nun jus nlayé ca.

⁶ Napj nun jis wala tjevelé Dios jos ma lijicj mpes. Nepénowa ca mvelecj 'ücj nin lojí. La tsuwil yupj. Jisas nun ca mponé yupj jis lal. T'üc' tulucj javelepj. Ma mponé nun. Yupj lajay mpes, p'a jawas Dios ca jis capj ntülüs. Ma lajay Dios tjevelá. ⁷ Po ma jis capj ncoñcó nun la tsuwilpan nenem.

⁸ Yas nam nun ma la tjüj'í Dios jostsja jin. Nun püste nt'a tapatjaquetsja jinwá. Nin tulucj quinam. Qjuis Jepa Jesucristo mpes, quina nin lojí Dios jos jinwá. Jaw nt'a potjaqué jinwá nun quinam. Nin mpes 'üsüs la müjí lovin. ⁹ Jaw nt'a patja jinwá lojí, 'üsüs lojí la p'a jis lal, 'üsüs nyuca lojí lovin Dios jos jin, nin welé wa t'üc' way. ¹⁰ Mpes nusin tjü'üsüs tsjan niná Nujepa Jesucristo jos nun lojí.

¹¹ Malala lajay, püste nt'a patja jinwá yupj. Ma 'üsüs se palá yupj lajay mpes. Lovin ma la müjí yupj lajay jinwá. Más 'ücj sin 'yüsa lojí tsjay malala niná yupj lajay. ¹² Yupj jisas pjü ma januc yupj lajay. La p'a se mayca la veles tsjan niná yupj lajay. ¹³ T'üc' way jaw jinwá. T'üc' mpes, yupj ca nucucj yupj lajay malala. T'üc' mpes, yupj ca sin mü'üsüs yupj lajay malala. Mpes ca nacj ca jisas nsem Jesucristo tjevelá. Jupj tjevele t'üc' way. ¹⁴ Yom pjaní nin tjevele püste nt'a lyawuñ sin po'ó. Tjevele: "I tipü'í jinwá jipj. Tsyülümü jipj. Was jipj tecya'liñ patja jinwá mpe. Ca majawaques jipj nt'a, Jesucristo jin 'yüsa la mijis mpes." Nin tjevele jupj. ¹⁵ Mpes lovin 'in t'ajama nun lojí mpes. Ma la müjí ma yola lajay jinwá. Más 'ücj lojí 'üsüs yola lajay jinwá. ¹⁶ Quina tsjay pülücj lyawuñ, malala lajay. Mpes más 'ücj nun lovin 'üsüs lojí. ¹⁷ Ma la müjí ma yola lajay jinwá. Nusin tjü'üsüs tsjan jos qjuis Jepa Jesucristo nun ca nin la müjí. ¹⁸ Po ma nu tjomonas nun. Se maná pasal malala lajay, malala se palá yupj. Más 'ücj nun jisas Dios Cjües lovin já'asa nujos mo'ó. Más 'ücj lovin quelel lojí Dios Cjües nu jyü'ta jin. ¹⁹ Püna Dios mpes tjenejests'eñ tapac, niná mpes tjowelé nun p'iyá jilal. Najas nñejests'equé Dios po'ó. Nin p'iyá tjowelé nun p'iyá jilal. Po tjünñejests'equé qjuis Jepa Jesucristo mpes, pjoca jupj. Pasal nujisas t'as ne nin la müjí. ²⁰ Lovin tjüwüi'iqué Dios lal pjü mpes. Dios cupj qjuis Papay. Solejé Dios pjoca nun welé. Pjoca Jesucristo mpes. Jesucristo cupj qjuis Jepa Püné.

Nequem ca nin la mijicj jis vayum javelepj jin.

²¹ Tsjay 'üsüs nujola nun Jesucristo po'ó. Mpes jupj jos nucopj p'o'sá nunwá. Jos nun poné nun más 'üsüs tulucj la p'a jilal.

²² Nequem, nin la müjí nuvoyum javelepj jin. T'üc' way nin lojí Nujepa Jesucristo vele jin. Nin p'iyá la müjí wa nuvoyum javelepj jin. ²³ Jesucristo Jepa Dios ts'uyupj mpes. Jesucristo la tjiji yupj 'ücj ca mpatjam Dios lal. Nenem Jesucristo jüp'üy jinwá. Nin p'iyá niná, nun nuvoyum nun jis jepapan. ²⁴ Dios ts'uyupj lajay Jesucristo vele jin. Nin p'iyá, más 'ücj nin lojí pjü way, nuvoyum javelepj jin.

Niyom ca quelel la mijicj yupj sejats'om.

²⁵ Niyom, quelel lis müjí nun sejats'om, Jesucristo Dios ts'uyupj quelel lis tjiji jinwá. 'Üchtsja jupj lal la p'a tjü'ünan jupj, ca gente Dios ts'uyupj jis mpalas yupj. ²⁶ Jupj jostsja Dios ts'uyupj Dios juts'a'á ca jis mpalas, mpes 'üchtsja jupj lal nin tepyala jupj lal. Dios ma jola jupj ts'uyupj malala nyuca la t'ajay mpes. Jesucristo tjevelá topon, mpes nin. Yupj 'üsü mpes tje'yas'üñ jinwá yupj. Salá jinwá jis tepyala quinam. ²⁷ Jesucristo jostsja Dios ts'uyupj tsjay 'üsüs nsem yupj, mpes niná nin la tjiji cupj mpes. Yupj pülül 'üsüs jinwá nsem. Pülül 'üsüs te tulucj. Ma jus mulumulú tepyala. Pülül 'üsüs ma la tücüeme custjay. Nin p'iyá 'üsüs nsem Dios ts'uyupj. Yupj ca nlüjüñ Jesucristo lal, jupj p'iyá ca nin

la mijis. Dios juts'a'á nsem yupj. Dios ma mveles ca malala yupj.

²⁸ Nin p'iyá más 'ücj nun quelel la sojí nun sejats'om. Nun p'iyá quelel lojí jinwá ca quelel lis müjí yupj. Yom jupj jats'om lal jüp'üy pjaní jinwá yupj, mpes ca quelel lis müjí. Yom quelel liji na jats'om, jupj quelel liji wa jupj p'iyá. Jupj, jupj jats'om lal, jüp'üy pjaní jinwá yupj, ne nin. ²⁹ T'üc' way pjü gente quelel la sajay yupj p'iyá. Ja'ayapj yupj p'iyá la las. Jajamapj yupj p'iyá. Yupj lajay jin p'iyá liji wa Jesucristo Dios ts'uyupj mpes. ³⁰ Cupj Dios ts'uyupj. Cupj pjü way Jesucristo jüp'üy jinwá, mpes jupj jyama cupj. ³¹ Dios Popel vele: "Yom ca mim popay mpe, jamay mpe, jats'om lal lo püt'üs. Ca quelel la mijis jupj. Manas ca jüp'üy pjaní jinwá nsem yupj." Nin vele Dios Popel.

³² Niná costa way 'in qjuisin 'yüsa. Mop'in najas nusin 'yüsa niná. Napj nin pyac Jesucristo po'ó, Dios ts'uyupj po'ó 'ots'ipj. Dios ts'uyupj Jesucristo jüp'üy jinwá. ³³ Nin mpes Dios jos nun pjü way quelel la sojí nun sejats'om. Quelel lis müjí nun quelel lojí nun p'iyá jinwá. Dios jos nequem lovin yola jis vayum 'üsüs yupj. Jos yupj lovin lajay jis vayum javelepj jin.

Tsjictjacj ca 'üsüs la mijicj 'ots'ipj.

6 Tsjictjacj, nin la müjí nun jis papay javelepj jin. La müjí nun sejamay javelepj jin. Nujepa Jesucristo so coñcó, mpes nin la müjí. Dios jos nin la müjí. ² Dios Popel vele: "Üsüs la müjí nun jis papay lal, nun sejamay lal wa. Nujola nsem noypan yupj nun jis lal." Niná lojí na, 'üsüs ca nu mpalas, Dios nin tjevele. ³ Tjevele: "Üsüs nujola na nun jis papay mpes, nun sejamay mpes 'ots'ipj, 'üsüs mpatjaqué ca. Püs way mpatjaqué nosis casá." Yas nam ma nin tjevele 'üsüs ca jis mpalas lajay na jupj tjevele jin.

⁴ Pülücj way nun, nuts'uyupj tjanapj. Ma lovin jis capj tjowe'lé nun. Lovin jis capj velelé, malala. Tsjictjacj ts'i mi'inacj nin lojí mpes. Más 'ücj sin tjü'üsüs la müjí, ne lovin ca jus nlayecj tsjan 'üsüs lajay. Sin tjü'üsüs la müjí qjuis Jepa Jesucristo jos mpes.

Esclavopan ca 'üsüs la mijicj wa.

⁵ Esclavopan, nun tsji' lojí nun jis patrón mpes nosis casá. Nin la müjí yupj jajütütj jin. Nujola t'as noypan yupj. Ma lojí na yupj jajütütj, locj tjejá nun. Más 'ücj nun quelel t'üc' la müjí yupj jajütütj jin. Nun lojí Jesucristo vele jin. Nin p'iyá, la müjí wa nun jis patrón javelepj jin. ⁶ Esclavopan nepénowa yümücj tsji' lajay yupj jis jepapan januc na. Ma yümücj tsji' lajay ma januc na. Ma la müjí yupj jinwá. Dios jos nun lovin quelel lojí nun jis patrón witjacj javelepj jin. Nun tsji' lojí Jesucristo mpes, ne ca nin la müjí. ⁷ Nun jis patrón mpes tsji' lojí na, nujola t'as Jesucristo mpes tsji' lojí. Mpes 'ücj nujisas t'as tsji' lojí yupj mpes. ⁸ Nun solejé gente 'üsüs lajay na, qjuis Jepa Jesucristo 'üsüs ca la mijis yupj mpes. Nin la mijis esclavopan jilal, esclavopan tulucj jilal 'ots'ipj.

Yupj esclavopan jamanun ca 'üsüs la mijicj yupj jis lal.

⁹ Yupj esclavopan jamanun mpes ca mpac quinam. Nin p'iyá, más 'ücj 'üsüs lojí nun jis esclavopan mpes. Ma tjowelé malala ca lis müjí malala lajay na. Nujola t'as, nun jis Jepa tsjun po'o pü'ü, yupj jis Jepa p'iyá. Jupj vele nun más 'üsüs tulucj yupj jilal. Jupj vele nun, nun jis esclavopan jilal, yuwal p'in.

Dios quelel nu 'yaya, pjü way nt'a. Mpes diablo ma ca polel malala la nu mijis.

¹⁰ Quina ca p'a wa mpac, ne ncawajas ca. Lovin la müjí qjuis Jepa Jesucristo jos jinwá. Lovin ma locj tjejá nun. Nin polel lojí qjuis Jepa Jesucristo nu 'yaya mpes. ¹¹ Diablo li tsuwile nun jilal. Jupj jos nin lojí jupj jos mpes. Dios nu 'yaya, pjü way nt'a nun, mpes diablo ma ca malala polel la nu mijis. Mpes ca 'üsüs way polel la müjí Dios jos jin. Ma ca la müjí diablo jos jin. ¹² T'üc' way la p'a la palan cupj qjuilal. Gente tulucj niná. Malalapan la palan cupj qjuilal. Tsjay malala yupj. Lyawuñ jay la p'a'á. Jepapan yupj nepenowá, 'ücj jis la jütütj. Noypan nepenowá, sin tjiyocj yupj. Nepénowa jajütütj nosis casá. Püste jinwá nosis casá quinam yupj pajal malala lajay mpes. Malalapan nenem jajütütj qui'á. Yupj la palan cupj qjuilal; ma jisas 'üsüs quelel lijicj cupj.

¹³ Niyom militar la palan na, yupj p'a casá sin jacüipap. Niná sin jacüipap mpes, ma malala se palá. Nin p'iyá niná Dios nu 'yaya lal. Nun Dios militarpan jinwá, mpes pjü way nt'a nun jupj nu 'yaya. Niná mpes, ma ca mponé diablo velá. T'üc' way p'a jawas diablo ncuwim ca la ntsawilis nun jilal. Mpes pjü way nt'a nun, Dios nu 'yayá. Niná mpes la p'in, ma ca mponé jupj li tsuwile na. Niná mpes la p'in, 'ücj ca polel la müjí Dios jos jin.

¹⁴ Militarpan la palan na, jis col tantan jatsupapj; pülül tsjoc' malala. Nin lajay mpes más 'in 'ücj la palan. Nin p'iyá niná, t'üc' way welé na, nun jis col tantan tsu'pá jinwá. Mpes ma ca la müjí diablo jos jinwá. Militarpan la palan na, yupj jisas suna c'a mpes japwijitj, mpes la p'a ma polel jatsjac yupj. Nin p'iyá niná, 'üsüs lojí na Dios jos jin, nujisas suna c'a mpes pwi'tjij jinwá. Mpes ma ca la müjí diablo jos jinwá.

¹⁵ Militarpan la palan na, jis tsjam japwijitj, mpes ma malala pyala jis tsjam. Nin p'iyá niná, más 'ücj nun welé p'a jilal tsjan niná Jesucristo 'üsüs liji gente mpes. Niná japon, 'üsüs nsem yupj Dios lal. Nin welé na, nun

jis tsjam pwi'tjij jinwá. Mpes ma ca la müjí diablo jos jinwá.

¹⁶ Militarpan la palan na, p'a wa jatatj yupj. Yupj jat' mpes, yupj jis enemigo yo jay ts'ülül palá tinca. Yupj jat' jas t'ünt'ün, la pjocotj wa, püné wa. Nin mpes yupj jis enemigo yo jay ts'ülül ma jatsjac yupj jis p'üy. Nin p'iyá niná, nun poné na pjü way Dios tjevelá, nun ca nt'a wa yupj jat' jinwá. Diablo po quelel malala liji nun jis lal. Yo jay ts'ülül wolaqué jinwá tya'a jupj, malala la mijis mpes. Newa ma ca malala la mijis nun jis lal nun Dios lal poné na.

¹⁷ Militarpan la palan na, sombrero c'a sey jatja. Mpes p'a jasüp na yupj sey pjucj, ma cya'liñ. Nin p'iyá niná, nun nujisas na ca Dios lal mpatjaqué, sombrero c'a nun sey jatja jinwá niná. Mpes ma ca la müjí diablo jos jinwá. Militarpan la palan na, polomay campa jatatj wa, sey jam yupj, 'ücj la tsjac. Nin p'iyá niná, nun solejé na Dios tjevelá, polomay to'á jinwá niná. Mpes 'üsüs ca polel la müjí Dios mpes, jupj Cjües nin ca la mijis.

¹⁸ Lovin tjowelé Dios lal. La tjomoná pjü nujisas. Dios Cjües jos jin tjowelé. Nin lojí na, 'in t'ajama. Diablo jos ma welé Dios lal. Lovin tjowelé Dios lal jupj ts'uyupj mpes, pjü way yupj mpes tjowelé. ¹⁹ Tjowelé Dios lal napj mpes 'ots'ipj. Dios 'üsüs way liji pjü gente mpes Jesucristo la tjiji mpes. Niná napj ca mvelé custjay la p'a jilal. Yas nam pjü ma salejeptsja niná. Najas Dios lovin nawala mveles tsjan niná jupj jos napj velé. Ma quelel lecj meýá napj nin la veles. ²⁰ Dios nin tjeýama la p'a jilal la veles Jesucristo po'ó. Cawilta mo'o 'os nin tjevelé mpes. La tjomoná Dios lal lovin ma lecj meýá, 'ücj mvelé ca. Dios jos lovin ma lecj jeyá napj.

Pablo tecyawaja tepyaca.

²¹ Najas jus nlayé tsjan ne palá quinam. Najas jus nlayé ncu 'ücj pü'üs. Mpes napj ca jas majam Tíquico nun nt'a. Jupj cupj qjuis catjam. Po quelel lijicj jupj. Jupj lovin pasal tsji' liji qjuis Jepa Jesucristo mpes. Pjü way ca nun jis wala mveles. ²² Mpes napj se jam nun nt'a. Najas jus nlayé ncu 'üsüs pyatjaquecj ncuupj. Nun ca 'ücj jisas nsem jupj mveles mpes.

²³ Dios cupj qjuis Papay. Jesucristo cupj qjuis Jepa Püné. Le mon yupj jilal, ma nujola nsem pjü mpes. Le mon wa yupj jilal nun lovin ca quelel la müjí nunwá. Le mon wa nun lovin ca mponé Dios lal. ²⁴ Pülücj pasal quelel lajay Jesucristo. Jupj cupj qjuis Jepa Püné. Lovin ca quelel la mijicj jupj. Le mon Dios lal jupj 'üsüs la mijis nenem jilal, pjü way.

FILIPENSES

1 Napj Pablo. Timoteo napj lal pü'ü. Cupj Jesucristo jomozopan. Nun Dios ts'uyupj, ne'aj potjaqué Filipos po'ó. Quina pyaquecj nun mpes. Nun nepénowa pastorpan. Nun mpes wa pyaquecj. Nun nepénowa jis capj p'o'sá pastorpan. Nun mpes wa nin pyaquecj. Nun pjü way so coñcó Jesucristo. ² Dios cupj qjuis Papay. Jesucristo cupj qjuis Jepa Püné. Qjuisas yupj pajal 'üsüs way lajay nun mpes. Qjuisas ma nujola nun pjü mpes, nin la nusejay.

Dios ts'uyupj Filipos nt'a tapatja, yupj mpes Pablo nin tjevele Dios lal.

³ Nun mpes nola na, lovin wüi'is Dios lal nun mpes. ⁴ Lovin pasal 'ücj najas ne palá, Dios lal velé na nun mpes, ⁵ nun ncapj t'ap'a'sá mpes. Nun tjowelé wa p'a jilal Jesucristo po'ó napj jinwá. Nin jis wala tjowelé tsjan niná Jesucristo 'üsüs la tjiji gente mpes. Toponé na nin la tjüj'í nun. Newa nin lojí. ⁶ Nun quelel lojí Dios jos jinwá. Dios p'iyá nucopj p'ya'sa 'üsüs lojí. Napj selé jupj lovin ca nin la mijis. Pjü way Dios jos ca nu mpalas nun, nin ca la numijis jupj. Jesucristo t'jac' nas ca nin la mijis. ⁷ 'Ücj nin napj wüi'is Dios lal nun mpes; napj lovin nola nun mpes, ne nin. Dios 'üsüs, mpes jostsja napj tsji' lejay jupj mpes. Nun tsji' la tjüj'í napj lal lovin. Quina, cawilta mo'o pü'üs na, newa tsji' lojí nun napj lal. Pje'á winistsja na, tsji' la tjüj'í wa napj lal. La p'a sin tji'yüsa la tjejay napj Jesucristo po'ó. Tjevelé tsjan niná Jesucristo 'üsüs la tjiji gente mpes. Nin p'iyá lojí wa nun. Pülücj topon Jesucristo lal quinam. ⁸ Napj po quelel nujus nyuc. Po quelel la nusejay, Jesucristo quelel la nusiji jinwá. Dios selé t'üc' way velé.

⁹ Najas nun lovin más ca quelel lis müj'í la p'a. Najas lovin nusin mü'üsüs ca Dios jos jinwá. Najas lovin ca jus nlayé tsjan niná Dios jos ca nun la müj'í. Nin le mon napj Dios lal nun mpes. ¹⁰ Mpes ca jus nlayé tsjan más 'ücj la müj'í. Mpes Jesucristo niswa t'jac' na, t'üc' way 'üsüs way nsem nun Dios lal. Jesucristo niswa t'jac' na, ma ca mveles p'a witjacj ma jisastsja jupj, nun la tjüj'í mpes. Najas p'a wa ca jisas nsem Jesucristo nun lojí mpes. ¹¹ Pasal 'üsüs ca la müj'í nun, Dios jos jin. Nin polel la müj'í, Jesucristo la numijis ca. Gente ca 'üsüs mvelecj Dios po'ó, nun la müj'í mpes. Ca mvelecj pasal püné way jupj.

Cupj pyatjaquecj na p'in, más 'ücj lovin tsji' lijicj Jesucristo mpes.

¹² Nun solejé malala ntepalá. Najas nun ca jus nlayé gente más pülücj sin tji'yüsa Jesucristo po'ó, niná

ntepalá mpes. Nin mpes 'ücj velé yupj jis lal tsjan niná jupj 'üsüs la tjiji gente mpes. ¹³ Jepa más püné pü'ü nt'a, niyom nepénowa jajamapj ne'aj. Yupj pjü way sin tji'yüsa cawilta mo'o pü'üs Jesucristo mpes tsji' lejay mpes. Pjü qui'á patja jus nlay niná. ¹⁴ Cawilta mo'o pü'üs, mpes qjuis catjampan pülücj po quelel javelepj quinam p'a jilal Dios tjevelá. Mpes nin javelepj. Yas nam lacj jeyaptsja, quina ma lacj jeyapj. Qjuis Jepa Jesucristo mpes ma lacj jeyapj.

¹⁵ Pasal 'üsüs la tjejay napj Jesucristo mpes, ne t'üc' way nepénowa jyamañ. Yupj más 'üsüs quelel lajay napj lal. Nin mpes yupj nepénowa nin javelepj la p'a jis walap'a'á Jesucristo po'ó. Nepénowa nin tulucj. Yupj t'üc' way jisas la p'a sin 'yüsa Jesucristo po'ó, mpes javelepj yupj. ¹⁶ Nenem quelel la najay yupj, mpes nin javelepj yupj. Yupj salejepj Dios nin tjejyama la veles tsjan mpes 'ücj jis la pon niná Dios 'üsüs la tjiji gente mpes Jesucristo la tjiji mpes. ¹⁷ La p'a jis walap'a'á javelepj Cristo po'ó malala yola mpes p'in. Jisas ca püné nsem yupj p'iyá, mpes nin lajay. Ma t'üc' way quelel 'üsüs lajay. Yupj jisas napj ca 'aplijila nsem qui'á cawilta mo'ó. 'Aplijila tulucj napj. ¹⁸ Ma nola yupj malala yola mpes. 'Ücj najas p'in nin javelepj p'a jis walap'a'á Jesucristo po'ó. T'üc' way nepénowa javelepj p'a jis walap'a'á Jesucristo po'ó, ne Jesucristo mpes nin javelepj. P'a wa nin javelepj p'a jis walap'a'á Jesucristo po'ó, mop'in ma Jesucristo mpes p'in javelepj yupj. Newa 'ücj najas pjü way yupj nin javelepj p'a jis walap'a'á Jesucristo po'ó.

'Ücj najas wa p'a jawasa ca mpalas mpes. ¹⁹ Napj selé yupj ca nin majamas cawilta mpe. Nun lo moná Dios lal napj mpes; nin mpes ca nin mpalas. Jesucristo Cjües ca ncapj mp'a'sas, mpes ca 'üsüs ma palas. ²⁰ Po najas lovin ca la mejay Jesucristo jos jin. Najas lovin ma ca lecj meyá la veles Jesucristo po'ó. Najas gente lovin 'üsüs javelepj Jesucristo po'ó, napj lejay mpes. Mpü'üs ca, 'ücj. Ma pats' ca, 'ücj wa. Pjaní p'in najas: najas gente lovin 'üsüs mvelecj Jesucristo po'ó napj lejay mpes, niná ne palá mpes wa. ²¹ Napj pü'üs tsji' lejay Jesucristo mpes. Ni pü'í na, más 'ücj ca nsem, Jesucristo nt'a jum mpes. ²² Newa mpü'üs ca custjay, Dios jos ca nacj. Mpes más pülücj ca polel la mejay jupj mpes, jupj jos jinwá. Ma selé ncu más 'ücj pü'üs custjay. Ma selé ncu más 'ücj ni pü'í quinam. ²³ Manas nin najas. Po quelel ni pü'í, ne mis ca, mpü'üs Jesucristo lal. Más 'ücj niná napj lal. ²⁴ Mop'in nin, más 'ücj nun mpes qui'á pü'üs custjay. ²⁵ Niná napj selé. Mpes napj selé napj ca mpü'üs qui'á custjay, nucopj lo p'acj; Dios jos nun lovin más 'üsüs lojí jupj jos jinwá. Jos wa nun más 'ücj jisas

nsem, nun jupj lal poné mpes. Nin mpes ma ca mis custjay. ²⁶ Mpes niswa tjum na nun nt'a, pasal 'üsüs ca mvelé nun Jesucristo po'ó. Niná ntepalá mpes, nun ca 'üsüs mvelé jupj po'ó.

²⁷ Nusin tji'yüsa Jesucristo tjevelá. Jupj tjevele 'üsüs tepyala gente jis lal Dios mpes. Lovin 'üsüs la müjí nun, niná toponé mpes. Napj polel jum ca nacj nujus nyuc. Ma selé ncu polel jum. Newa najas la p'a nawala mvelecj yuwal nujola nunwá, nun newa poné mpes. Najas nawala mvelecj nun pjü way nin p'iyá nujisas. Najas mvelecj nun lovin 'a mulú tsji' lojí Jesucristo mpes, nun toponé mpes, niná toponé Jesucristo 'üsüs la tjiji gente mpes. ²⁸ T'üc' way nepénowa ma jisas nun tsji' lojí Jesucristo mpes. Ma locj tjejá yupj jilal. Ma locj jeyá nujus januc na, yupj ca sin mü'üsüs t'üc' way malala ca jis mpalas. Ca sin mü'üsüs nun ca mpatjaqué Dios lal, Dios ca la numijis. ²⁹ T'üc' way Dios nu tje'yaya ne 'ücj polel poné Jesucristo lal. Po 'üsüs way niná. T'üc' way ca malala qjuis mpalas 'ots'ipj, Dios ts'uyupj tulucj ca nin la qjuis mijicj. 'Ücj nin. Cupj Jesucristo mpes tsji' li-jicj, mpes nin lajay yupj. Mpes po 'üsüs. Dios tje'yaya ninana qjuis mpalas ca. Po 'üsüs way. ³⁰ Tjunucú malala ntepalá. Quina jus nlayé malala ne palá custjay. Nin p'iyá nu pyala. Jesucristo mpes tsji' lijicj mpes nin qjuesé palá.

Jesucristo jinwá la müjí. Ma nujola t'as noypan nun.

2 Nun so coñcú Jesucristo, mpes nucopj p'ya'sa. Jesucristo quelel la nusiji, mpes 'ücj nujisas, ma nujola nun. Dios Cjües nucopj cyoñca. 'Üsüs lojí p'a mpes. Malala se palá na p'a jilal, jis capj p'o'sá. ² Mpes po najas nun pjü way nin p'iyá nujola t'as, nun sey pjucj pjaní jinwá. Najas nun quelel la lojí nunwá ne'aj, pjü way. Najas nun pjü way nin p'iyá nujisas nun. Najas nun pjü way nin p'iyá nujola. Nin lojí na, más 'ücj najas nsem ca la ma müjí nun. ³ Ma nuts'isipan t'as nun. Ts'isipan lajay 'üsüs se palá yupj p'iyá p'in. Ma nin yola ncu 'üsüs se palá p'a jilal. Malala nin. Dios jos ma nujola noypan nun. Lovin nujola t'as la p'a más 'üsüs nun jilal. ⁴ Nun nujisas 'üsüs nu pyala nun p'iyá. Nujisas t'as 'üsüs se palá la p'a jilal 'ots'ipj.

⁵ Nujola t'as Jesucristo jólatsja jinwá. Nin la müjí jupj la tjiji jinwá.

⁶ T'üc' way Jesucristo lovin Dios waytsja jupj 'ots'ipj, Dios qjuis Papay jinwá.

T'üc' way püné jupj, Popay Dios jinwá, mop'in 'üchtsja jupj lal ma lovin 'üsüs tepyala jupj p'iyá, jupj pajal püné mpes.

⁷ Mpes jupj tjac' nosis nt'a. Jupj tjac' mozo jinwá. Nin jostsja, mpes tjac'.

Tjac' na, yom p'in jinwá tepyala jupj.

Gente jus tjunuc yom jinwá jústatsja jupj.

⁸ T'üc' way pünetsja jupj, mop'in ma noypan jinwá la tjiji. Lyájasa tjuwine.

Jupj la tjiji Dios jostsja jin. Nin mpes wa tepe'e.

Cruz po'o tjü'ünan jupj, malala lajay ja'ünan jinwá.

⁹ Mpes Jesucristo más püné tepyala pjü jilal

tsjun po'ó, Dios la tjiji. Leñ la p'a más püné.

¹⁰ Jesucristo más püné pjü jilal, mpes pjü Dios nt'a patja ca mvelecj pasal püné way jupj.

Pjü nosis nt'a patja ca mvelecj wa pasal püné way jupj.

Tecya'liñ 'amá 'alá patja ca mvelecj wa pasal püné jupj.

¹¹ Pjü ca mvelecj Jesucristo Jepa más püné pjü jilal. Nin javelepj na, t'üc' way 'üsüs javelepj wa Dios po'ó, qjuis Papay jupj.

Nun jaw jinwá nsem, p'a ca nujus nucucj.

¹² Mpes najas nin lojí custjay, napj velé jin. Napj po quelel la nusejay. Nun jilal tüpü'üs na, lovin nin jin la tjüjí napj tjevelé jin. Quina ma pü'üs nun nt'a; newa nin, más 'ücj lovin nin lojí custjay napj velé jin. Najas pjü nun po 'üsüs nusin 'yüsa Dios jos jin. Najas nin lojí jupj jos jin. Nin la tjüjí na, t'üc' way nin lojí Dios jos jinwá. Po 'üsüs niná. Ma lojí na Dios vele jin, más 'ücj tsjay locj jeyá nun. ¹³ T'üc' way Dios p'iyá la nusiji nin la müjí jupj jos jin. Mpes nucopj p'ya'sa, ne nin quelel lojí jupj jos jin. Nucopj p'ya'sa, ne nin lojí. ¹⁴ Nin lojí na, ma ts'i mi'iná, ma wa la ntsawilí. Ma ca la mve'lé nun.

¹⁵ Mpes la p'a ca sin mü'üsüs t'üc' way ma malala lojí nun. Ma polel jis la veles nun malala. Gente la p'a pasal malala yola. Pasal malala lajay yupj. Nin tulucj nun. Nun Dios ts'uyupj. Yupj ca sin mü'üsüs t'üc' way 'üsüs nun. Nun jaw jinwá yupj jis lal, nun Dios po'o nusin 'yüsa mpes. ¹⁶ Nun ca jis wala mvelé 'onin ne nin polel mpatjam lovin Dios lal. Mpes po 'ücj najas nsem nun mpes Jesucristo niswa jac' na. Po 'ücj najas nsem pajal 'üsüs way la tjüjí, napj nusin tji'yüsa la tjejay mpes. Costa waytsja napj nusin 'yüsa la tjejay. Mpes pajal 'ücj najas nsem nun Dios jos jin lojí na.

¹⁷ Ca nacj la p'a ca ma 'ü'nacj, nucopj tjep'yacj mpes; nucopj tjep'yacj toponé Dios lal. Ca ma 'ü'nacj, animal ja'ünan jinwá. Animal ja'ünan na, ja'ayapj jupj 'os yupj jis dios witjacj mpes. Nin ca ma palas ca nacj, newa po 'ücj najas. Nin ca la mijicj nucopj tjep'yacj mpes, nucopj tjep'yacj toponé Dios po'ó. Mpes más 'ücj nun 'ücj jisas nsem 'ots'ipj Dios po'o poné mpes quinam. ¹⁸ Ca ma 'ü'nacj, nin mpalas; newa najas lovin 'ücj nujisas nsem. Ca 'ücj najas nsem, nun 'ücj nujisas mpes.

Pablo tepyaca Timoteo po'ó, Epafrodito po'ó 'ots'ipj. Pajal 'üsüs waytsja yupj.

¹⁹ Napj nola leñ way ca jas majam Timoteo nun nt'a. 'Ücj niná qjuis Jepa Jesucristo lal, nin ca la mejay. 'Ücj najas ca ma palas, jupj niswa jac' na, nawala mveles nun po'ó; nin mpes quelel se jam jupj nun nt'a. ²⁰ Timoteo jola napj jinwá nun po'ó. P'a leñ. Nin jola ncu 'üsüs potjaqué, napj jinwá. ²¹ La p'a pjü way nin lajay yupj p'iyá jisas jin. Ma lajay Jesucristo jos. ²² Solejé Timoteo 'üsüs la tjiji püna p'in. Ncapj tjep'ya'sa, ne cupj 'a mulú jis wala tjevelecj la p'a jis lal Jesucristo po'ó. Tjevelecj tsjan niná Jesucristo 'üsüs la tjiji gente mpes. Tsjicj jupj

popay se p'a'sa jinwá ncapj tjep'ya'sa jupj. ²³ Mpes leñ way quelel se jam jupj nun nt'a. Mwalá way p'in quelel selé ncu ca nin majamacj cawilta mpe. ²⁴ Napj nola 'üsüs qjuis Jepa Jesucristo lal leñ way napj ca mis wa nun nt'a.

²⁵ Napj nola más 'ücj napj se jam Epafrodito nun nt'a quinam. T'üc' way jupj cupj qjuis catjam. T'üc' way tsji' la tjiji qui'á napj lal Jesucristo mpes. P'a malala nyuca tjowelepj na Jesucristo po'ó, Epafrodito jis wala tjevele malala tjowelepj. Lovin t'üc' way jis wala tjevele. Nun Epafrodito jas tjamá napj nt'a, ncapj lo p'acj. 'Üsüs nin. ²⁶ Mop'in jupj po quelel nujus nyuca niswá, mpes napj quelel jas majam nun nt'a. Jupj wola tjowelepj nun jus nlayé jupj malala jostsja, mpes po jólatsja jupj. Jupj ma jos nujola jupj mpes. ²⁷ T'üc' way malala jostsja, quelel pé'etsja. Mop'in Dios cus tjep'ya'sa, ne ma tepe'e. Tji'yü'sa. Pasal 'aplijila ntepalá, malala jostsja na. Najastsja Epafrodito ma pe'e, ne t'üc' way ma tepe'e. Mpes Dios 'üsüs la tjiji napj mpes 'ots'ipj, ma ca 'aplijila ma palas niswá. ²⁸ Najas nun su núcú niswá, mpes po quelel se jam nun nt'a. Jus tjunucú na, 'ücj nujisas nsem nun. Napj ma pajal nola nsem nun po'ó, nun jus tjunucú na. ²⁹ Mpes po tjüwüi'iqué ne'aj tjemey na; jupj nun sejatjam, qjuis Jepa Jesucristo mpes. Po 'üsüs nujola t'as jupj po'ó. Niyom p'a witjacj 'üsüs la tjam wa jupj jinwá, nin p'iyá 'üsüs nujola t'as yupj sin po'ó.

³⁰ Nin nujola t'as jupj mpes; Epafrodito quelel pé'etsja tsji' líjitsja na Jesucristo mpes. Nun ma polel culatsja ncapj lo p'acj; Epafrodito p'in jas tjamá napj nt'a ncapj lo p'acj. Ncapj tjep'ya'sa na, ma nin jólatsja ncu ca mpa'is ca nacj. Mpes po 'üsüs nujola t'as jupj po'ó.

Jisas Jesucristo, 'üsüs way yupj Dios lal.

3 Quina ca p'a wa mpac. 'Ücj jisas t'as, qjuis Jepa Jesucristo nucopj cyoñca mpes. Yas nam napj tepyac nun mpes. Nin p'iyá ca mpac quinam. 'Üsüs way napj lal ne nin la pac; 'üsüs way niná mo'o welé nun niswá. ² In tjamá malala nyuca lajay jilal. Nujola tapalas 'üsüs tulucj yupj. Yupj tsjiyó malala jinwá. Jat'ú jis p'üy. T'ü na, yola Dios juts'a'á nsem yupj. ³ T'üc' way ma Dios juts'a'á yupj. Cupj ne t'üc' way Dios juts'a'á; jupj Cjües qjuis capj p'ya'sa qjuis la veles jupj lal, qjuiyola jupj püné jupj Cjües qjuis capj p'ya'sa mpes. Pasal 'ücj qjuisas Jesucristo mpes. Cupj selecj Jesucristo qjuis capj tjep'ya'sa mpes Dios juts'a'á cupj; selecj cupj 'üsüs la tjijicj mpes nin tepyala tulucj. ⁴ Napj polel nola napj Dios juts'a'á napj la tjemey mpes. Polel nin nola 'üsüs ntepalá mpes. Niyom p'a wa nin p'iyá polel yola. Mop'in napj más 'üsüs la tjemey yupj jilal. ⁵ Semana pjaní tyatsja na, yupj napj mpjoloc' tsjicj way t'asiyú t'ü, Moisés popel vele jinwá. Mpapay, namay, israelpan waytsja yupj. Mpes nin p'iyá napj. Benjamín pajal püna tñpü'ü, jupj popa p'iyá püs naya pü'üs napj. Hebreo napj. Fariseo napj; napj pjü la tjemey Moisés tjijyü'tá. ⁶ Po quelel lejaysja Dios jostsja jin. Mpes pasal malala la tjemey Jesucristo jisas jilal. Nólatsja niná la tjemey 'üsüstsjas Dios lal. Pjü way Moisés tjijyü'ta ca nin la mijicj, pjü nin la tjemey napj.

⁷ Nin mpes nólatsja 'üsüs nsem napj Dios lal. Quina selé 'üsüs napj Dios lal Jesucristo mpes. ⁸ Más 'üsüs napj lal Jesucristo najas, ncapj cyoñca jupj. Jupj napj Nejepa Püné. Napj 'üsüs Dios lal jupj mpes. Nólatsja pasal pülücj la tjemey Dios mpes, mop'in napj la tjemey mpes tulucj 'üsüs ntepalá napj Dios lal. T'üc' way pasal pülücj la tjemey, mop'in napj la tjemey mpes tulucj 'üsüs ntepalá napj jupj lal. Ma quelel nola quinam püna la tjemey mpes. Quina najas Jesucristo, mpes ma quelel nin nola quinam. ⁹ Napj quelel se coñ Jesucristo, mpes ma quelel nin nola. Napj selé 'üsüs way napj Dios lal napj Jesucristo lal pyon mpes. La tjemey mpes tulucj 'üsüs way napj Dios lal. Moisés tjijyü'ta jin la tjemey mpes tulucj 'üsüs way napj Dios lal. Pyonecj na Jesucristo 'üsüs la tjiji cupj mpes, 'üsüs way cupj Dios lal, nin la qjuisiji jupj. ¹⁰ Nin p'in najas Jesucristo; najas jupj ncapj cyoñca la p'in. Jesucristo tepe'e, jas tjijyünsa, tñpü'ü niswá, Dios pjü 'ücj liji mpes. Najas jupj 'üsüs way liji wa napj mpes, jupj p'in 'ücj liji jinwá. Jesucristo ncapj cyoñca mpes wa, malala ne palá jupj malala tepyala jinwá. 'Ücj nin. Napj quelel nola jupj jinwá. Jupj tepe'e napj malala la tjemey mpes, ne ma quelel malala lejay quinam. ¹¹ Niná nin najas; najas Dios nin müjünsüs ca, mpü'üs niswá, ntipü'í na, mpes nin najas napj.

Pablo quelel líjitsja pjü way Dios jos jin.

¹² Ma pjü way la tjemey Dios jos jin, nin selé napj. Dios quelel liji napj lal, pjü way ma la tjiji custjay. Mpes lovin tsji' lejay Dios mpes; najas napj ca 'ücj nola nsem Dios jos jinwá. Najas jupj ca nin la mijis napj lal. Jesucristo p'iyá la ntijiji napj jupj juts'a'á ntepalá, mpes ca nin la mijis Dios napj mpes. ¹³ T'üc' way ma 'ücj nola custjay Dios jos jinwá. P'a jawas ca nin ma palas. Mpes lovin tsji' lejay Dios mpes. Jupj 'üsüs la mijis napj lal p'a jawasa, po 'in leñ way nin liji, nin najas. Ma nola napj nasa 'üsüs la tjemey jupj mpes. ¹⁴ Najas napj ca 'ücj nola nsem Dios jos jinwá; najas jupj ca nin la mijis napj lal. Nin mpes lovin tsji' lejay jupj mpes. Jupj nin liji najas napj. T'üc' way Dios tjevele 'üsüs way pyatjaquecj jupj pñü'ü nt'a. Jupj nin vele Jesucristo lal pyonecj mpes.

¹⁵ Dios tsuyupj nepenowá nin lajay Dios jos jinwá; najas nin p'iyá nin yola yupj. Ca nacj nun nepénowa ma nin nujola. Mpes Dios ca nusin mü'üsüs la mijis ma nin nujola jupj jos jinwá. ¹⁶ Nasa qjuisin tji'yüsa Dios jos nin lijicj. Nin la tjijicj cupj quinam. Lovin nin lijicj más 'ücj.

¹⁷ Natjampan, najas lovin lojí napj la tjemey jinwá. T'üc' way nepénowa nin lajay, nusin tji'yüsa la tjijicj jinwá. Nusin tji'yüsa pjacj cuscú yupj, ne nin la müjí yupj jinwá. ¹⁸ Selecj tsjan mpes Jesucristo tepe'e cruz po'ó. Mop'in gente pasal pülücj nin p'iyá japon tulucj. La p'a casá javelepj. Mpes gente p'a wa ma t'üc' sin 'yüsa, yupj javelepj mpes. Malala nin. Niná la pülücj nun jis wala tjevelé. Niswa nun jis wala velé niná. Pasal 'aplijila napj yupj lajay mpes. ¹⁹ 'Awa püné nt'a ca mal yupj. Yupj sin nin yola yupj jisas mpes; ma Dios po'o yola. Pasal malala nyuca lajay. Nawa yola ninana lajay 'üsüs. Más 'ücj se mayca lajay mpes, nawa ma se mayca ni-

nana lajay mpes. Dios ma jisas jinwá quelel lajay p'in.²⁰ Nin tulucj cupj qjuis lal. Cupj qjuisas Dios, ca nlaca Dios nt'a. Po qjuisas Jesucristo leñ way jac' Dios p'ü mpe. Jupj la tjiji cupj 'ücj ca mpatjaquec Dios lal. Jesucristo cupj qjuis Jepa Püné jupj.²¹ Qjuis p'üy nca'liñ ca. Mop'in qjuis p'üy seyasa ca qjuis ma'ayas, jupj jüp'üy jinwá. Pasal 'üsüs way niná, lovin ma ca mpa'is. Pasal püné Jesucristo, ne 'üsüs way liji jupj. Pjü vele nin pyala. Mpes jupj ca polel qjuis ma'ayas qjuis p'üy seyasa.

'Üsüs la müj' nusin tji'yüsa mpes.

4 Nasa tjevelé 'oyñ nyuca la müj', mpes lovin la müj' qjuis Jepa Jesucristo jos jin. Po quelel la nusejay. Pasal quelel nujus nyuc. Nun mpes po 'ücj najas. Lovin p'a jilal velé nun po'ó.

² Quelel velé Evodia, Síntique, la p'a p'in nujola nun, ne lo vevelé. Yuwal nujola t'as nun. Ma la tjowel'é. Qjuis Jepa Jesucristo jos yuwal nujola, ne ma lo vevelé.³ Yom pjaní já'asa ne'aj, pasal 'üsüs way ncapj tjep'ya'sa. Najas jupj mveles ca ma nin p'iyá yola jilal. Mpes ma ca la mve'lecj quinam ca nacj. T'üc' way nequem nenem pasal 'üsüs way ncapj tjap'acj 'ücj la p'a jilal la veles Jesucristo po'ó. Nin velé tsjan niná jupj 'üsüs la tjiji gente mpes. Clemente ncapj tjep'ya'sa wa. P'a witjacj tsji' la tjajay wa napj lal, ncapj tjap'acj wa. Dios tepyaca yupj jis lá papel mo'ó, papel niná nin vele pjac mpatjam ca Dios lal.

⁴ Najas lovin 'ücj jisas jotjaqué nun Nujepa Jesucristo so coñc'ó mpes. Niswa velé, 'üsüs nujisas t'as nun.⁵ P'a nun jis wala javelepj na, 'üsüs tjapja'aque. Ma lovin tjowelé t'üc' tulucj tjowelepj yupj. Qjuis Jepa Jesucristo leñ way jac'.⁶ Ma nin nujola t'as pjü mpes. Más 'ücj lo moná Dios lal nujisas mpes, Dios lal welé na. Lo moná na, tjüwü'i'iqué jupj lal.⁷ Dios ca la numijis ma ca nujola nsem pjü mpes. 'Onin ne nin liji, ma qjuisin 'yüsa. Niná selecj p'in: jupj nin liji na, t'üc' way pjü mpes ma nujola nsem nun. Jesucristo so coñc'ó mpes ca nin nsem.

⁸ Quina p'a wa ca mpac, ne ncawajas ca. Pasal nujola t'as tsjan t'üc' way mpes, 'üsüs nin jola mpes 'ots'ipj, 'üsüs way liji mpes 'ots'ipj. Tsjan malala tulucj, nin p'in pasal nujola t'as. Pjü way 'ücj quelel la sijicj, niná mpes wa nujola t'as. Pjü 'üsüs way velecj, niná mpes wa nujola t'as. Najas nujola nsem 'üsüs mpes la p'in. 'Ücj la veles niná pajal 'üsüs, najas nun nin nujola.

⁹ T'üc' way nusin tji'yüsa la tjejay napj. Napj tjevelé, nusin tji'yüsa. Nusin tji'yüsa, najas nin lojí. Napj la tjejay, niná tjunucú nun. Najas nin p'iyá nin lojí. Mpes

Dios ca nucopj ncoñcos. Ma qjuiyola nsem pjü mpes, jupj ca nin la qjuis mijis.

Pablo tjüwü'i' yupj jilal yupj tja'ayapj mpes.

¹⁰ Po 'ücj najas napj. Wüi'is qjuis Jepa Jesucristo lal nun niswa ncapj p'o'sá quinam. Pajal püs way ma polel ntja'ayá. T'üc' way lovin quelel no 'oyatsja; ma polel nin la tjüj' la p'in.¹¹ Ca nacj nepénowa mvelecj ca napj nin velé pülücj najas mpes. Nin tulucj. Tyatj mpes, lovin 'ücj najas, nin ntepalá.¹² T'üc' way nenéyawa najas napj. Nenéyawa pasal pülücj tyatj, ne p'a wa ma najas. Mop'in nin tji'yüsa más 'ücj lovin 'ücj najas 'os. Nin napj lal. Ncol pit'a na, 'ücj najas 'os. Vecj ni p'ü'í na, 'ücj najas 'os. Pülücj tyatj na, 'ücj najas 'os. Cjuwá na, 'ücj najas 'os.¹³ Pjü p'a casá pyala na napj lal, polel wüi'is Jesucristo lal nin pyala na. Jesucristo ncapj p'ya'sa mpes, napj polel wüi'is lovin.

¹⁴ Mop'in pasal 'üsüs la tjüj' nun, ntja'ayá mpes. Malala ntepalá na, ncapj tjap'a'sá. 'Üsüs nin.¹⁵ Nujola pyala napj tjum Macedonia nt'a püná. Tjum la veles ne'aj patja jilal Jesucristo 'üsüs la tjiji gente mpes. Tjum na Macedonia mpe, nun ntja'ayá napj cjuwatsja mpes. Dios ts'uyupj p'a nt'a 'a jis tjimyula ma ntja'ayapj. Nun p'in ntja'ayá.¹⁶ Tesalónica nt'a t'üp'üs na, t'üc' way nenéyawa t'emel jas tjajamá napj mpes. Nin jas tjajamá napj cjuwatsja na.¹⁷ Ma najastsja 'oyá, so jamá napj nt'a. Mop'in wüi'is napj nun jas tjajamá mpes. Wüi'is Dios ca 'üsüs la mijis nun mpes p'a jawas, ntja'ayá mpes. Nin mpes 'ücj najas ntja'ayá.

¹⁸ Quina pjü najas pjü tyatj. Más pülücj way tyatj, nun jas tjajamá mpes. Epafrodito niná ntje'aya nun jas tjajamá. Nun ntja'ayá Dios mpes tja'ayá, napj Dios mpes tsji' lejay mpes. Niná la tjüj' po 'üsüs waytsja Dios lal. Wüi'i jupj.

¹⁹ Dios ca nu ma'ayas pjü nujisas, nun 'üsüs la tjüj' mpes napj lal. Pasal pülücj tya'a Dios. Jupj tya'a 'üsüs pajal. Nin mpes 'ücj nu 'yaya nujisas. Jupj nin ca la mijis nun Jesucristo so coñc'ó mpes.²⁰ Najas lovin 'üsüs velecj qjuis Dios po'ó. Qjuis Papay jupj. Ninana pjü way mpalas ca, nin najas.

Pablo teczyawaja tepyaca.

²¹ Süs wa la müj' pjü Dios ts'uyupj. Yupj sa coñ Jesucristo. Dios ts'uyupj nepénowa jatja qui'á napj lal. Süs wa la tjajay.²² Dios ts'uyupj pjü way süs wa la tjajay. Nepénowa tsji' lajay romanopan jis jepa p'ü nt'a, süs wa la tjajay yupj. Quelel la nusejay.

²³ Jesucristo cupj qjuis Jepa Püné. Najas jupj lovin po 'üsüs way liji nun jilal.

COLOSENSES

1 Napj Pablo. Apóstol napj, Dios nin tjejjama la veles jupj mpes. Jos napj velé Jesucristo po'ó. Timoteo já'asa wa napj lal. Jupj cupj qjuis catjam Jesucristo mpes. ² Nun Dios ts'uyupj, Colosas nt'a potjaqué. Nun so coñcó Jesucristo. Nun cupj qjuis catjampan Jesucristo mpes. Nun lojí jupj jos jin. Quina ca mpaquecj nun mpes. Dios cupj qjuis Papay. Qjuisas jupj 'úsüs liji nun mpes. Qjuisas ma nin nujola pjü mpes, Dios nin la nusiji.

Dios ts'uyupj Colosas nt'a tapatja, Pablo tjüwüi' Dios lal yupj mpes.

³ Dios lal velecj na nun mpes, lovin wi'iquecj jupj lal nun mpes. Dios Jesucristo Popay. Jesucristo cupj qjuis Jepa Püné. ⁴ La p'a wa qjuis wala tjowelepj nun po poné Jesucristo lal. Tjowelepj nun quelel la sojí Dios ts'uyupj pjü way. Niná tjowelepj mpes, lovin wi'iquecj Dios lal. ⁵ Nun Jesucristo jisas, nun quelel la sojí Dios ts'uyupj; solejé p'a jawasa Dios ca 'úsüs la numijis jupj pü'ü nt'a, ne nin. Nusin tji'yüsa niná tjapja'aque na Dios tjevelá. Dios tjevele, t'üc' way. Jupj tjevele 'úsüs la tjiji gente jis lal Jesucristo mpes. ⁶ T'üc' way nepénowa tjiquil nun nt'a, nun jis wala tjowelepj Dios tjevelá. Nin p'iyá, nepénowa jun ta'á nin javelepj p'a jilal Dios tjevelá. Mpes más pülücj más 'úsüs nin yola Dios jos jinwá, nin se palá. Más pülücj jisas Jesucristo quinam. Tjapja'aque na Dios tjevelá, toponé wa nun. Mpes nin p'iyá nun jilal. Más 'úsüs nin nujola Dios jos jinwá. Nusin tji'yüsa Dios 'úsüs liji gente mpes. T'üc' way nusin tji'yüsa.

⁷ Epafrodito mwalá way nusin tji'yüsa la nutjiji niná. Pasal quelel lijicj jupj. Jupj tsji' liji wa Jesucristo mpes. Lovin 'úsüs liji Jesucristo jos jin. Cupj ma polel léquetsja nun nt'a. Mpes ma polel nusin tji'yüsa la nutjijicj. Epafrodito nin la tjiji; tjemey nun nt'a. Nusin tji'yüsa la tjiji. 'Úsüs nin. ⁸ Qjuis wala tjevele nun pasal quelel la sojí Dios ts'uyupj, Dios Cjües la nutjiji mpes.

⁹ Mpes niná qjuis wala tjevele na, tjevelecj Dios lal nun mpes. Lovin tjevelectsja Dios lal nun mpes. Newa nin velecj Dios lal custjay. Qjuisas 'úsüs nusin 'yüsa, Dios Cjües nusin 'yüsa liji mpes. Mpes nun ca jus nlayé pjü way niná Dios jos nun la müj. Nin velecj Dios lal nun mpes. ¹⁰ Qjuisas lovin nin ca la müj qjuis Jepa Jesucristo jos jinwá. Nun jupj juts'a'á, mpes ca nin la müj. Qjuisas jupj lovin 'ücj jos nsem nun lojí mpes. Qjuisas nun pasal 'úsüs lojí la p'a mpes. Qjuisas lovin más pülücj nusin 'yüsa Dios mpes. Niná nin le monacj Dios lal nun mpes. ¹¹ Qjuisas nun 'úsüs polel lojí Dios

jos jin. Nin polel la müj Dios nucopj p'ya'sa mpes. Jupj pasal püné. Mpes malala nu pyala na, newa ca 'úsüs la müj Dios jos jin. La p'a malala lajay na nun jis lal, newa 'úsüs la müj. Nun 'ücj ca jisas nsem. ¹² Ca mwi'iqué qjuis Papay lal. Dios pasal ca 'úsüs la mijis jupj ts'uyupj mpes. Dios ts'uyupj jaw nt'a patja jinwá yupj. Nun Dios ts'uyupj nu tepyala wa, jupj la tjiji. Mpes 'úsüs ca la mijis wa nun mpes.

¹³ Yas nam püste nt'a tepyatjaquecj jinwatsja cupj, ma qjuisin tji'yüsa mpes. Diablo cupj qjuis jépatjsja. Dios qjuis capj tjep'ya'sa mpes nin tulucj quinam. Quina Dios Jatjam cupj qjuis Jepa. Dios pasal quelel liji jupj. ¹⁴ Dios Jatjam 'os mpes, cupj ca 'úsüs nsem lovin Dios lal. Dios Jatjam mpes, Dios perdonar la qjuis tjiji malala nyuca la tjijicj.

Quina cupj 'úsüs Dios lal, Jesucristo nin la qjuis tjiji.

¹⁵ Pjü ma jus tjunuc Dios lovin. Mop'in 'ücj tjinyucuj Jesucristo; Jesucristo mpes 'ücj nyucuj 'oyn nyuca liji Dios. Mpes selecj Dios 'úsüs. Püna, pjü cjuwatsja na, Jesucristo pú'ütsja. Jupj más püné pjü la tjiji jilal. ¹⁶ Pjü la tjiji jay la p'a'á, tsjun po'ó 'ots'ipj. Pjü la tjiji nosis nt'a. Pjü nyucuj, pjü la tjiji. Pjü ma nyucuj, pjü la tjiji wa. Ángel noypan la tjiji wa. Yupj nepénowa jepapan yupj. Nepénowa 'ücj jajütütj. Nepénowa auxiliapan jinwá. Pjü nenem jupj la tjiji wa. Pjü la tjiji la p'a ca jus cülayecj jupj pajal püné. ¹⁷ Pjü jatja custjay, Jesucristo nin liji. Jesucristo pú'ütsja pjü cjuwatsja na. ¹⁸ Jesucristo Jepa Dios ts'uyupj mpes. Dios ts'uyupj Jesucristo jüp'üy jinwá, jupj yupj jisas mo'o já'asa mpes. Si jütüta jupj. Jesucristo la tjiji mpes wa patja yupj. Jesucristo tepe'e, jas tjijyünsa niswá. Mwalá way jas tjijyünsa pjü jilal. Dios jostsja Jesucristo más püné nsem pjü jilal; nin mpes nin tepyala. Jesucristo más püné pjü jilal. ¹⁹ Jesucristo Dios watsja jupj, jupj Popay jin p'iyá; jupj Popay jostsja ca nin nsem. Jesucristo mpes 'ücj nyucuj 'oyn nyuca liji Dios. ²⁰ Dios jostsja pjü way jupj jomicapan nsem Jesucristo mpes. Pjü nosis nt'a, pjü jay la p'a'á nt'a 'ots'ipj, jupj jomicapan nsem, jostsja Dios. Jesucristo tepe'e cruz po'ó, 'os tepyala jupj, mpes 'ücj Dios jomicapan se palá pjü.

²¹ Yas nam 'úsüs tuluctsja nun Dios lal. Malala nyuca nujólatsja Dios po'ó. Malala la tjüj. ²² Mop'in Dios 'úsüs la tjiji nun mpes. Jesucristo tepe'e, mpes quina nun Dios jomicapan, nin la nutjiji. Mpes p'a jawas 'ücj ca polel nlawú Dios nt'a. Ne'aj nun Dios juts'a'á nsem. Ne'aj ca 'ücj majatjaqué. Pjü ma polel mvelecj ca malala nun. ²³ Nin ca nsem nun newa poné mpes. Nun

ca nin p'iyá nujola Jesucristo po'ó, püna nujólatsja jinwá. Ma ca p'a casá nujola quinam. Nun t'apja'aque Dios pajal 'üsüs ca la mijis nun mpes p'a jawas. Niná nusin tji'yüsa la p'a nun jis walap'a'a tjowelepj na Jesucristo po'ó. Tjowelepj tsjan niná jupj 'üsüs la tjiji gente mpes. Nin p'iyá tjowelepj gente pajal pülücj jis walap'a'a, p'a nt'a patja jis walap'a'a 'ots'ipj. Napj ne pjaní wa nin velé wa gente jis lal. Pablo napj. Püna ma nin lejajtsja; quina nin lejaj.

Pablo tepyaca Dios ts'uyupj jilal jupj líjitsja mpes.

²⁴ Napj tjevelé judiopan tulucj jilal Jesucristo mpes. La p'a wa malala la ntajaj tjevelé mpes. Mop'in 'ücj najas nin pyala mpes. Pasal malala tepyala Jesucristo lal. T'üc' way malala se palá wa Dios ts'uyupj jilal, Jesucristo lal malala tepyala jinwá. Dios ts'uyupj Jesucristo jüp'üy jinwá yupj. P'a jawas ncawajas ca, ma malala mpalas niswá. Nawa ma tecyawaja custjay, malala se palá custjay. Nin jawas más leñ way mpalas, quina malala pyala mpes. Mpes po 'ücj najas. ²⁵ Dios nin tjejjama jis capj lo p'acj jupj ts'uyupj. Nin tjejjama 'üsüs nu lo pal. Pjü way Dios tjevelá nun mpes, nin tjejjama la veles niná. ²⁶ Yas nam pjü ma salejeptsja tsjan quelel líjitsja Dios. Quina niná sin tji'yüsa la tjiji jupj ts'uyupj. Nun jupj ts'uyupj, nin nu tepyala. ²⁷ Gente jis na Jesucristo, Jesucristo ca mpü'üm yupj jis mo'ó, Dios nin la siji. P'a jawas ca 'ücj polel mal Dios nt'a jis la püt'üs. Po 'üsüs way. Niná gente ma salejeptsja yas nam. Dios nin quelel sin 'yüsa líjitsja judiopan tulucj jilal. Nin la tjiji. Judiopan tulucj nun. Nusin tji'yüsa la tjiji, pasal 'üsüs way niná.

²⁸ Nin velecj pjü jis walap'a'a Jesucristo po'ó. Yupj sin 'yüsa lijicj jupj po'ó. Jis wala velecj más 'ücj yupj ca jis nsem Jesucristo. Cupj selecj tsjan niná Dios jos cupj velecj, ne nin velecj. Qjuisas yupj ca cus ncoñcocj Jesucristo, mpes nin velecj cupj. Jupj mpes ca 'ücj mpatjam Dios lal. Ca yola nsem Dios jos jinwá. ²⁹ Najas ca nin jis mpalas yupj, mpes yümücj tsji' lejaj. 'Üsüs nin polel lejaj Jesucristo mpes. Pasal püné way jupj, pjü way 'ücj lijí. Pajal 'üsüs ncapj p'ya'sa jupj.

2 Najas nun jus nlayé yümücj tsji' la tjejjay nucopj la p'acj. Yümücj tsji' la tjejjay jis capj la p'acj wa Dios ts'uyupj Laodicea mo'ó. Dios ts'uyupj pülücj lovin ma nus tjunuc. Yupj mpes 'ots'ipj yümücj tsji' la tjejjay jis capj la p'acj. ² Napj najas yupj más 'üsüs mponecj Dios lal, mpes nin lejaj. Pasal quelel la sajjay na yuwá, ca nin nsem. Najas t'üc' way ca sin mü'üsüs Dios sin 'yüsa lijí. Najas yupj jus nlay wa t'üc' way sin tji'yüsa quinam. Mpes ca jus nlayecj tsjan niná Dios 'üsüs lijí gente jis lal Jesucristo mpes. Yas nam Dios ma sin tji'yüsa lis tjiji niná pjü jilal. ³ Dios jos qjuisin 'yüsa, niná Jesucristo qjuisin 'yüsa lijí. Leñ la p'a qjuisin 'yüsa la qjuijis. Ninana Dios jos cupj selecj, pajal 'üsüs way.

⁴ Najas ma mponé la tsuwilpan javelepj, mpes nun jis wala velé niná. Yupj 'üsüs jin javelepj, mpes pülücj leñ way japon yupj javelepj. Mop'in t'üc' tulucj javelepj yupj. ⁵ Leñ napj nun jotjaqué nt'a, mop'in nun mpes nola napj lovin, mpes nun jis lal 'os jinwá. La p'a wa

nawala tjowelepj nun pjü way nin p'iyá nin nujola, nun poné Jesucristo tjevelá. 'Üsüs pyala na, nin p'iyá; malala pyala na, nin p'iyá. Nin mpes pajal 'ücj najas.

Pjü way la müj, Jesucristo tjevele jin.

⁶ T'üc' way nujisastsja Jesucristo. Jupj cupj qjuis Jepa Püné. Lovin nujisas t'as jupj. Lovin la müj jupj jos jin. ⁷ Nujisas t'as Jesucristo lovin nucopj ncoñcos. Nusin tji'yüsa tsjan jos jupj. Ninana jupj jos, niná pjü la müj. Po toponé nun, pjü tjevelá. Nusin tji'yüsa, más 'ücj nin lojí. Po tjuwü'i'iqué Dios lal.

⁸ Nepénowa la tsuwil yupj. Yupj javelepj malala, t'üc' tulucj. Püna tapatja nepenowá sin tji'yüsa la t'ajaj niná. La tsuwilpan quina patja nin p'iyá sin 'yüsa la sajjay. Sin 'yüsa la sajjay, gente javelepj la p'in nosis mpes. Ma Jesucristo tjevele mpes sin 'yüsa la sajjay. 'In t'ajama nun, ma mponé nun. ⁹ T'üc' way Jesucristo jüp'üy jana, mop'in jupj t'üc' way nin p'iyá jupj Popay Dios lal. ¹⁰ Jesucristo mpes nun 'üsüs Dios lal, nin la tjiji Dios nun mpes. Pjü way Dios nin lijí jupj ts'uyupj mpes, nin p'iyá nin lijí nun mpes. Jesucristo más püné pjü jajütütj jilal. Jesucristo más püné pjü noypan jilal.

¹¹ Judiopan niyom jis pjoloc' tsjicj way t'asiyú jat'ú. Nin lajjay cocoy tsjictjacj jilal. Ma nin t'ü nun jilal. Nun Jesucristo juts'a'a, mpes p'a casá la tjiji jupj nun mpes. Jupj la tjiji mpes, nun ma malala quelel lojí quinam.

¹² Bautizar nu tepyala na, taca'liqué jinwá nu tepyala Jesucristo lal. Mpes quina ma nin lojí püna la tjuj jinwá. Taca'liqué jinwá quinam, mop'in nusin tjiyüsa jinwá nu tepyala wa, 'üsü mpe nusin tjiyüsa na. Mpes niswa tapatjaqué jinwá nu tepyala, Jesucristo lal tepyala jinwá. Mpes quina nun lojí Jesucristo jos jin. Nun poné Dios püné, ne pajal 'üsüs lijí; nin mpes nin tepyala nun jis lal. Dios püné, mpes 'ücj jas tjiyüsa Jesucristo la püt'üs tepe'e na.

¹³ Yas nam nun taca'liqué jinwatsja Dios lal. Lovin ma la tjuj Dios jostsja jin, mpes nintsja nun. Nun Dios gente popa tulucjtsja. Nin tulucj quinam. Quina nujisas Dios. Jisas pjü jupj velá. Lovin ca mpatjaqué, Dios nin la nutjiji. Nin la nutjiji Jesucristo mpes. Jesucristo jas tjiyüsa, tjujü'ü niswá, ne nin nu tepyala quinam. Dios perdonar la qjuis tjiji cupj malala nyuca la tjiijicj. ¹⁴ Yas nam ma la tjiijicj Moisés tjiyü'tá. Pajal já'asatsja, malala la tjiijicj véletsja jupj. Tsja malala nyuca la tjiijicj véletsja. Quina Dios la tjiji tecyawaja popelses. Ma vele quinam. Ma si nuc. Nin la tjiji Jesucristo cruz po'o tjovalapj mpes. ¹⁵ Dios la tjiji tsjictjacj jis tepyala lapanenpan jis jepapan. Püné tulucj jis tepyala yupj. Dios la tjiji pjü tjunuc niná. Jesucristo cruz po'o tepe'e mpes, Dios la tjiji yupj pajal tsjictjacj jis tepyala jupj lal.

Nujisas t'as Dios 'yayá.

¹⁶ Gente ca mvelecj malala lojí. Nin ca mvelecj lojá mpes, müsiqué mpes 'ots'ipj. Yupj ca mvelecj malala nun ma 'a nusí mulú pjü way judiopan jis fiesta mpes. Nun solejé fiesta lajjay pjü año. Solejé lovin fiesta lajjay mümüy leñ tepyala na. T'üc' way gente ca mvelecj

malala lojí wa, nun lojí mpes sábadó jawas. Dios la tjiji púné tulucj tepyala diablú quinam, mpes ma nin nujola t'as yupj javelepj mpes. ¹⁷ Selecj nin tepyala Jesucristo t'ac' na. Dios jostsja judiopan nin lajaytsja Moisés tjijyü'tá; jostsja ca sin mü'üsüs ca nin mpalas Jesucristo t'ac' na, nin mpes jostsja niná. Jesucristo nasa t'ac'. Mpés 'ücj ma lijicj quinam pjü way Moisés tjijyü'tá. ¹⁸ T'üc' way gente malala javelepj nun po'ó. Ma nujola t'as. Yupj jisas la p'a wa mponecj yupj 'üsüs yola, tsjicj jin yola yupj p'iyá, nin jisas la p'a mponecj. Mop'in po yola yupj p'iyá noypan. Yupj javelepj más 'ücj nun welé angelpán jilal, Dios lal welé jinwá. Yupj javelepj tji-jinañ, malala tjunuc. Javelepj 'üsüs sin tji'yüsa tjunuc mpes. Yola noypan yupj. T'üc' tulucj. Yupj yola gente jinwá. Ma Dios mpes nin yola. ¹⁹ Ma jisas Jesucristo quinam. Jesucristo jüp'üy jay pjucj jinwá. Cupj jüp'üy jinwá. Jüp'üy jos, jay pjucj 'yaya niná. Jüp'üy 'a mulú jupj jut'um witjacj mpes, tsjüitsjim witjacj mpes 'ots'ipj. Jüp'üy 'ücj t'yüna jay pjucj mpes. Mpés 'ücj pyala jüp'üy lal. Nin p'iyá, 'üsüs qjuesé palá Jesucristo mpes. Dios jos niná qjuesé palá, mpes nin qjuesé palá.

²⁰ Jesucristo qjuisastsja na, tecya'lequecjinwá Jesucristo lal. Mpés quina ma pyonecj gente javelepj na nosis mpes. ¿Tsjan mpes nin lojí Jesucristo ma jisas jinwá? ¿Tsjan mpes lojí yupj javelepj jin? ²¹ Nun jis wala javelepj tsjan ma polel la las. Nun jis wala javelepj tsjan ma sya'ma jis la nuc. Javelepj tsjan ma polel po lo 'ot'é. ¿Tsjan mpes lojí niná yupj javelepj jin? ²² Javelepj la las mpes. Cupj lyajacj ncawajas ca; tjelyajacj na, cyawaja. Dios la tjiji ca nin nsem. Gente nenem sin 'yüsa lajay gente p'a wa tjowelepj p'in; Dios tjevele mpes sin 'yüsa lajay tulucj. Jajütütj gente p'a wa tjüjütütj mpes; Dios tjijyü'ta jinwá jajütütj tulucj. ²³ Yupj lajay mpes, pülücj japon yupj la pülücj javelepj Dios lal. Pülücj japon yupj yola Dios púné. Yupj lajay mpes, pülücj japon yupj yola yupj p'iyá tsjicj way. Nin tulucj. Ma tsjicj jin yola yupj p'iyá. Ma 'üsüs lajay yupj p'iyá jilal. Mpés pülücj japon yupj javelepj pasal 'üsüs. Yupj lajay 'üsüs tulucj. Mpés lovin yola gente p'in yola jinwá. Ma Dios jinwá yola yupj. Nawa nin lajay yupj p'iyá jisas jin.

3 Nun taca'liquej jinwá nu tepyala, mop'in nusin tji-jyünsa jinwá, tapatjaqué jinwá, Jesucristo lal tepyala jinwá. Mpés po nujisas t'as Dios nu 'yayá. Jupj pü'ü tsjun po'ó. Ne'aj já'asa Jesucristo, Dios li'inyampe. Ne'aj já'asa, jupj púné way mpes. ² Lovin nujola t'as Dios nu 'yaya po'ó. Ma nujola t'as Dios ma jisas yola jinwá. ³ Nun taca'liquej jinwá nu tepyala quinam Jesucristo lal, ne nin. Quina ma nin lojí püna la tjüjü jinwá. Quina 'a mulú potjaqué Jesucristo lal, jupj ne Dios lal pü'ü. La p'a ma januc niná, ma jus nlay nun Jesucristo lal potjaqué. ⁴ Jesucristo mpes ca mpatjaqué Dios lal. Jesucristo niswa t'ac' na, pjü ca jus nucucj. Nin jawas, pjü ca nucucj wa nun jupj lal potjaqué. Ca nucucj jupj pajal 'üsüs, pajal púné; ca nucucj wa pajal 'üsüs nu tepyala jupj mpes.

Quina más 'ücj lojí Dios ts'uyupj lajay jinwá.

⁵ Mpés po ma la tjüjü niswá, Dios ma jisas lajay jinwá. Tecya'liñ ma nin lajay. Nun taca'liquej jinwá Jesucristo lal. Mpés ma la müjü Dios ma jisas lajay jinwá. Niyom nenem jamanun sejats'om tulucj. Nequem nenem jil jis vayum tulucj jilal. Lovin pasal quelel nin lajay. Ninana lajay Dios jos ma la mijicj niná. Lovin malala quelel lajay yupj. Po jisas la p'a jatatj. La p'a jatatj po jisas; ma jisas Dios. Mpés po ma quelel la müjü niná niswá, yupj lajay jinwá. ⁶ Yupj ninana lajay mpes, p'a jawas Dios ca jis capj ntülüs. Ma lajay Dios tjevelá. ⁷ Yas nam nun la tjüjü yupj jinwá. Lovin nin la tjüjü.

⁸ P'a wa Dios jos ma lojí nun quinam. Ma leñ way ts'u tji'inyá nun la p'a jilal. Ma newa ts'u tji'inyá mpatjaqué. Ma nujisas t'as malala se palá la p'a jilal. Ma la ntsawilí nun la p'a la tjajay mpes. Ma lapj way tjowelé, la p'a jis la wic'. ⁹ Ma la ntsawilí nunwá. Taca'liquej jinwá nu tepyala Jesucristo lal, mpés ma ca malala la müjü püna la tjüjü jinwá. Ma quelel nin lojí quinam. ¹⁰ Quina nujisas Jesucristo. Mpés nun quelel lojí Dios ts'uyupj quelel lajay jinwá. Dios nin la tjiji nun mpes. Lovin más 'üsüs nujola Dios jinwá, nin pyala, la nusiji jupj. Mpés lovin más 'üsüs nusin 'yüsa Dios po'ó.

¹¹ Pjü way Jesucristo jisas, pjü way nin p'iyá yupj Dios lal. Judiopan pülücj jisas Jesucristo. Judiopan tulucj pülücj jisas wa jupj. Gente p'a nt'a patja, p'a jis tin javelepj. Yupj pülücj jisas wa Jesucristo. Gente pülücj campa patja. Yupj pülücj way jisas wa Jesucristo. Esclavopan pülücj jisas wa jupj. Esclavopan tulucj pülücj wa jisas wa jupj. Pjü nenem nin p'iyá yupj Dios lal Jesucristo mpes. Yupj pjü way mo'ó já'asa Jesucristá.

¹² Dios la nu t'ya nun. Nun Dios juts'a'á. Jupj quelel la nusiji. Dios niná la nutjiji mpes, po jis capj mp'a'sá la p'a wa, malala se palá na. La p'a jilal 'üsüs la müjü, jisas na. Ma nin nujola nsem nun púné. Ma la tjowe'lé la p'a jilal. Ma leñ way ts'u tji'inyá la p'a jilal. ¹³ Nenéyawa ma ca nujisas nsem nun sejatjam lijá. Ma ts'u tji'inyá nun. Najas nun perdonar lojí jupj. Qjuis Jepa Jesucristo perdonar la nutjiji malala nyuca la tjüjü. Mpés perdonar lis müjü la p'a, malala lajay mpes.

¹⁴ Dios jos wa p'a wa lojí nun. Jos quelel lojí nunwá. Nin lojí na, pasal yuwal ca nujola nsem, nin mpalas. Nin jos Dios. ¹⁵ Ma nujola t'as pjü mpes. Jesucristo nin polel la nusiji, ne ma nujola nsem pjü mpes. Lovin nujisas t'as Jesucristo nin la nusiji. Nun pjü way jüp'üy pjaní jinwá. Dios jos pjü nun ma nin nujola nsem pjü mpes. Lovin tjüwüi'iqué Dios lal. ¹⁶ Más 'ücj nun lovin po nujisas nsem Jesucristo tjevelá. Sin tjü'üsüs lis müjü la p'a wa. Ma nin lajay na Dios jos jin, jis wala tjowelé. Nusin tjü'üsüs tsjan niná Dios jos nun welé, ne nin tjowelé yupj jilal. Püna Dios mpes tjenejets'eñ mo'ó tapac, niná tjünüejets'equé nun. Tjünüejets'equé Dios po'ó. Nüejets'equé na, po wüi'iqué Dios lal. ¹⁷ Nun welé na, Jesucristo mpes tjowelé. Mpés la p'a ca sin mü'üsüs jupj mpes. Pjü nin lojí, la müjü niná Jesucristo mpes. Mpés la p'a ca sin mü'üsüs jupj mpes. Jesucristo cupj qjuis Jepa Püné. Tjüwüi'iqué Dios lal, jupj cupj qjuis Pa-

pay. Nujola t'as, Jesucristo mpes Dios pjoca, jupj lal welé na.

Pablo tepyaca tsjan jos Dios cupj ca la mijicj la p'a jilal.

¹⁸ Nequem, najas nun ca nin la müjí nuvoyum javelepj jin. Nin jos qjuis Jepa Jesucristo.

¹⁹ Niyom, quelel lis müjí nun sejats'om. Ma ts'i mi'iná yupj jilal.

²⁰ Tsjictjacj, lovin la müjí nun jis papay javelepj jin. Lovin la müjí wa nun sejamay javelepj jin. Nin lojí na, 'ücj jos pyala qjuis Jepa Jesucristo.

²¹ Niyom, nequem, ma lovin jis capj tjowe'lé nun jis ts'uyupj jilal. Lovin jis capj velelé, yupj ca yola nsem yupj p'in malala.

²² Esclavopan, nun jis patrón witjacj nu jajütütj qui'á, nosis casá. Nin la müjí pjü way yupj javelepj. Esclavopan nepénowa yümücj tsji' lajay yupj jis patrón witjacj yus januc na. Ma yümücj tsji' lajay ma yus januc na. Po ma ca nin la müjí yupj jin p'iyá. Po jisas t'as nun ca nin la müjí nun jis patrón witjacj jisas jinwá. Nin jos qjuis Jepa Jesucristo. Ma lojí na jupj jos jin, loj tjejá nun jupj polel nucopj tyúla mpes. ²³ Nun jis patrón mpes tsji' lojí na, lovin 'üsüs tsji' la müjí. Nujola t'as nin lojí qjuis Jepa Jesucristo mpes. ²⁴ Nun solejé qjuis Jepa Jesucristo tsjay 'üsüs ca la mijis Dios ts'uyupj mpes. Nun nin lojí jupj tjevele jin, mpes ca nin la mijis nun mpes. Jesucristo mpes tsji' lojí. Jupj nun jis Jepa Püné; Dios jas tjejyama jupj, qjuis capj la p'acj. ²⁵ Malala lajay, malala ca jis mpalas, malala la tjajay mpes. Dios nin p'iyá liji pjü jilal, mpes nin ca nsem pjü malala lajay jilal.

4 Nun nepénowa patrón witjacj. 'Üsüs la müjí nun jis esclavopan mpes. Yupj 'üsüs lajay na, ma malala la müjí yupj jilal. Nujola t'as, nun jis Jepa nu jyü'ta wa nun. Tsjun po'o já'asa jupj.

² Más 'ücj nun pjü way la pülücj welé Dios lal. Jupj lal welé na, jupj po'o po nujola t'as. Ma nin nujola t'as la p'a mpes. Dios lal welé na, lovin tjüwüi'iqué jupj lal.

³ Tjowelé Dios lal cupj mpes 'ots'ipj. La moná ca jupj ca nin la mijis ne cupj lovin ca polel mvelecj la p'a jilal jupj tjevelá. Mpes ca polel mvelecj la p'a jilal Dios tjevelá Jesucristo po'ó. Niná pjü ma salejeptsja yas nam. Niná la p'a jilal nin jis wala tjevelé, mpes cawilta mo'o 'os quinam. ⁴ La moná Dios lal 'üsüs ca nin mvelé la p'a jilal. La moná ca leñ way sin mü'üsüs niná. Nin jos Dios.

⁵ 'Üsüs la müjí wa Dios ts'uyupj tulucj jilal. Mpes yupj ma malala mvelecj Dios po'ó nun lojí mpes. Jesucristo po'ó polel welé na, nin mvelé. ⁶ Lovin tülü way mvelé yupj jilal. Dios jos jinwá mvelé nun yupj jilal. Mpes yupj

quelel sin 'yüsa na Dios po'ó, nun lovin ca jus nlayé tsjan más 'ücj welé yupj jilal.

Pablo tecyawaja tepyaca.

⁷ Tíquico nun jis wala mveles tsjan ne palá qui'á. Jupj cupj qjuis catjam Jesucristo mpes. Pasal quelel lijicj jupj. Solejé jupj tsji' liji wa qjuis Jepa Jesucristo mpes. Lovin tsjay 'üsüs tsji' liji qjuis Jepa jos jin. Pjü nin ne palá, jupj ca nun jis wala mveles. ⁸ Mpes se jam jupj nun nt'a. Najas jus nlayé ncu 'üsüs pyatjaquec ncupj. Najas nun ca 'ücj jisas nsem jupj vele mpes. ⁹ Onésimo se jam wa jupj lal. Jupj cupj qjuis catjam 'ots'ipj. Tsjay 'üsüs way nin liji wa qjuis Jepa Jesucristo jos jin. Pasal quelel lijicj wa jupj. Jupj nun popa p'iyá. Yupj ca nun jis wala mvelecj 'oyñ nyuca pyala qui'á. Pjü way pyalá ca nin mvelecj yupj.

¹⁰ Aristarco cawilta mo'o já'asa wa napj lal. Süs wa la tjiji jupj. Marcos süs wa la tjiji wa. Jupj Bernabé primo hermano. Marcos ca mim nun nt'a ca nacj. Nun nt'a jama na, tjüwüi'iqué. Püna p'in nun jis wala tjevelé niná.

¹¹ Jesús süs wa la tjiji wa. Jupj p'a ló tya'a wa; Justo ló wa. Jupj cupj qjuis catjam Jesucristo mpes. Aristarco, Marcos, Justo, conas tsji' lajay wa napj lal Dios mpes. Salejepj wa tsjan niná Dios jyü'tá. Judiopan yupj. Judiopan p'a wa ma tsji' lajay napj lal. Pasal 'ücj najas 'os, yupj 'üsüs la ntajay mpes. ¹² Epafras süs wa la tjiji wa. Jupj nun popa p'iyá. Jupj lovin Jesucristo mozo. Jupj lovin vele Dios lal nun mpes. Jupj jos nun lovin nujola nsem Dios jos jinwá. Jupj jos lovin ca jus nlayé tsjan jos Dios ca nun la müjí. Pajal jola jupj nun mpes. ¹³ Napj selé t'üc' way jupj lovin po vele Dios lal nun mpes, Dios ts'uyupj Laodicea nt'a patja mpes 'ots'ipj, Dios ts'uyupj Hierápolis nt'a patja mpes 'ots'ipj.

¹⁴ Lucas süs wa la tjiji wa, doctor jupj. Pasal quelel lijicj jupj. Demas süs wa la tjiji wa.

¹⁵ Süs wa la müjí Dios ts'uyupj Laodicea po'ó. Süs wa la müjí wa Ninfa lal. Dios ts'uyupj ne'aj 'a si mulú jupj wo nt'a. Süs wa la müjí wa yupj jilal. ¹⁶ Papel niná mo'o tjowelé na, jas majamá Laodicea nt'a, Dios ts'uyupj ne'aj mo'o jis la veles wa 'a si mulú na. P'a papel tepyac wa yupj mpes. Niná yupj ca jas majamacj nun nt'a. Najas niná mo'o ca mvelé nun 'a nu tjimyula na. ¹⁷ Cupj qjuis Jepa Jesucristo jos Arquipo tsji' liji jupj mpes. Wola mvelé Arquipo lal, más 'ücj jupj ca nin la mijis qjuis Jepa Jesucristo jos jinwá, pjü way.

¹⁸ Napj Pablo. Niná napj p'iyá pyac nun mpes. Najas nujola nsem cawilta mo'o 'os custjay. Najas Dios lovin 'üsüs way liji nun mpes.

1 TESALONICENSES

1 Napj Pablo. Napj lal patja wa Silvano, Timoteo 'ots'ipj. Nun Dios ts'uyupj Tesalónica nt'a. Nun Dios so coñcó, Jesucristo so coñcó 'ots'ipj. Dios cupj qjuis Papay, Jesucristo cupj qjuis Jepa Püné. Papel niná pyaquecj nun mpes. Najas Dios 'üsüs way la mijis nun mpes. Najas wa nun ma nujola nsem pjü mpes, Dios ca nin la numijis.

Tesalónica po'o patja pasal 'üsüs lajaytsja Dios jos jin.

² Lovin wi'iquecj Dios lal nun mpes. Lovin nin velecj Dios lal jupj lal velecj na. ³ Lovin ma qjuioy' pe'e nun tsji' lojí Jesucristo mpes, jupj lal poné mpes. Nun quelel lojí jupj, mpes nin lojí. Nun solejé pajal 'üsüs ca nu mpalas qjuis Jepa Jesucristo mpes. Malala nu pyala na, newa poné nun. Mpes cupj wi'iquecj qjuis Papay Dios lal nun mpes. ⁴ Dios po quelel la nusiji. Selecj jupj la nu t'ya nun. ⁵ Nun jilal nin tjevelecj Dios tjevelá. Jupj tjevele tsjan niná Jesucristo 'üsüs la tjiji gente mpes. Cupj tjevelecj p'in tulucj. Niná tjevelecj na, Dios pajal 'üsüs la tjiji, mpes 'üsüs tepyala wa cupj tjevelecj na, Dios p'in 'ücj liji jinwá. Dios Cjües qjuis capj tjep'ya'sa 'ücj la veles 'ots'ipj. Cupj selectjsja cupj tjevelecj t'üc' way. Nun p'iyá solejé wa cupj 'üsüs la tjijicj nun nt'a lovin. Qjuisastsja ca 'üsüs nu mpalas nun.

⁶ Nun nin la tjüjij cupj jinwá. Nin la tjüjij qjuis Jepa Jesucristo jinwá 'ots'ipj. Dios tjevele toponé na, la p'a wa malala nyuca la nutjajay. Mop'in nun 'ücj nujisastsja, Dios Cjües nin la nutjiji. ⁷ Dios ts'uyupj Macedonia nt'a nujus tjunuc nun. Dios ts'uyupj Acaya nt'a nujus tjunuc wa. Tjunuc nun lojí Dios jos jinwá. Mpes yupj 'üsüs nin lajay wa quinam Dios jos jinwá. ⁸ Nun la tjüjij mpes, gente sin tji'yüsa Jesucristo po'ó. Macedonia nt'a p'in tulucj, Acaya nt'a p'in tulucj. Nun la tjüjij mpes, gente jun ta'á sin tji'yüsa Jesucristo po'ó. Yupj salejepj nun toponé Dios lal, ne nin lojí jupj tjijyü'tá. Mpes 'ücj ma velecj cupj yupj jilal nun po'ó. Yupj salejepj nun toponé Dios lal, ne nin lojí jupj tjijyü'tá.

⁹ Yupj p'iyá nin javelepj po 'ücj nujisastsja nun, nun nt'a tjeleque na. Yupj p'iyá nin javelepj nun quelel lojí Dios tjevelá, nusin tji'yüsa la tjijicj mpes. Yupj javelepj püna p'a dios witjacj nujisastsja nun; quina nin lojí Dios tjevelá, nusin tji'yüsa la tjijicj mpes. Dios ma p'a dios witjacj jinwá jupj. Dios t'üc' way jupj, pü'ü jupj. ¹⁰ Yupj lovin javelepj pasal lu nucu Dios Jatjam Jesucristo ncuwim niswá, tsjun nepé ncuwim. Jesucristo tepe'le na, Dios jas tjijyünsa jupj, tüpü'ü niswá. Dios po ma jos gente malala nyuca lajay. Nin mpes ca jis capj ntülüs

p'a jawas. Jesucristo la tjiji mpes, Dios ma ca qjuis capj ntülüs cupj, yupj jis capj tyüla na.

Pablo tepyaca tsjan la tjiji jupj Tesalónica po'ó.

2 Qjuis catjampan, nun solejé nun nt'a tjeleque na, pasal 'üsüs way nu tepyala. ² Solejé Filipos nt'a qjuis süptsja yupj, malala tjowelepj wa cupj qjuilal. Newa nin, cupj tjeleque nun nt'a. Pülücj nun nt'a patja ma jisastsja cupj tjevelecj Dios tjevelá. Tjevelecj tsjan niná Jesucristo 'üsüs la tjiji gente mpes. Dios mpes ma lecj tjeactsja la veles jupj mpes. ³ T'üc' way nin tjev-elecj nun jilal Dios jos jin. Cupj selecj t'üc' way tjev-electsja. Ma la tsyawilicj nun jilal. Cupj sin nin qjuisastsja nun mponé Dios tjevelá. La p'a ma qjuisastsja. ⁴ Dios qjuisin tjejyama la veles jupj tjevelá Jesucristo po'ó. Nin velecj niná Jesucristo 'üsüs la tjiji gente mpes. Dios selé lovin velecj jupj jos jinwá. Nepénowa ma quelel pjyacañ cupj velecj, ma nin qjuiyola. Qjuisas Dios 'ücj jos nsem cupj velecj mpes. Jupj 'üsüs nyuca tsjan qjuisas cupj. ⁵ Nun jilal tjevelecj Dios jostsja p'in. Ma tjevelecj nun pajal 'üsüs; tjevelecj tsjan t'üc' way. Dios selé, nun nt'a tjeleque na, ma qjuisastsja nun to'atsja. ⁶ Nun solejé apostolpan cupj; Cristo qjuisin tjejyama nun jilal la veles jupj po'ó. Cupj pünetsja Dios mpes, mop'in ma qjuiyólatsja ncu gente 'üsüs tjowelepj cupj po'ó. Ma qjuiyólatsja ncu nun 'üsüs tjowelé cupj po'ó.

⁷ Quelel la nusijicjsja nun. 'Üsüs way la tjijicj nun mpes. Quepj po quelel liji jupj tsjicj. Po 'üsüs nyuca liji jupj tsjicj mpes. Nin p'iyá la tjijicj cupj. Tsjicj jamay jinwá la tjijicj nun mpes. ⁸ Po quelel la nusijicjsja. Mpes po quelel velectsja nun jis lal Dios tjevelá Jesucristo po'ó. Nun jis lal tjevelecj tsjan niná Jesucristo 'üsüs la tjiji gente mpes. Ma qjuiyólatsja la p'a quelel qjuis tjü'ünantsja ca nacj cupj tjevelecj mpes. Pajal quelel la nusijicjsja, mpes nin.

⁹ Po quelel velectsja nun jilal Dios tjevelá. Nujola pyala 'oyn nyuca la tjijicj, nun nt'a tepyatjaquecj na. Cupj ma la tjemyonacj nun jis ve. Po tsji' la tjijicj la p'in. Jaw na tsji' la tjijicj. Püste na tsji' la tjijicj wa. Nin mpes 'ücj ve jaylacj la tjijicj. Newa tjevelecj nun jilal Dios tjevelá. Tjevelecj tsjan niná Jesucristo 'üsüs la tjiji gente mpes. ¹⁰ Nun solejé, Dios selé 'ots'ipj, cupj la tjijicj Dios jostsja jinwá nun jilal. Po 'üsüs way la tjijicj nun mpes. Pjü ma polel javelepj malala nyuca la tjijicj nun jilal. Malala tulucj la tjijicj. ¹¹ Cupj qjuisas 'ücj jos nsem Dios nun mpes. Nin mpes po 'üsüs nusin tji'yüsa la tjijicj, yom jupj popa si 'üsü liji jinwá. Nujun 'asas tjeleque,

tjevelecj niná Dios jos la müjí nun. Dios po 'üsüs way jupj. Pajal püné way jupj. La nu t'ya, mpes jupj nun jis Jepa quinam.

¹³ Dios tjevelá tjevelecj na, nun toponé cupj tjevelecj. Solejetsja t'üc' way tjevelecj Dios tjevelá. Solejetsja niná tjevelectsja gente p'in tjowelepj tulucj. Mpes lovin tjuwi'iquec jupj Dios lal nun mpes. Dios 'üsüs liji jupj ts'uyupj jilal, jupj tjevele japon mpes. ¹⁴ Ne'aj patjá malala la tjajay nun jilal, toponé mpes. Nin p'iyá judiopan malala nyuca la tjajay Dios ts'uyupj jilal Judea nt'a. Dios ts'uyupj sa coñ Jesucristo. Nin p'iyá tepyala nun jilal. Yupj nun nt'a 'a mulú patja mo'm malala nyuca la nutjajay. ¹⁵ Judiopan tjü'ünan Jesucristá, qjuis Jepa Püné jupj. Tjú'ünan wa profetapan. Malala nyuca la tjajay wa cupj qjuilal. Yupj patja mpe qjuisin tjajam; ma jisastsja cupj ne'aj tepyatjaquec jupj jis lal. Dios po ma jos yupj lajay. Pjü gente jis enemigopan yupj. ¹⁶ Cupj qjuisastsja judiopan tulucj 'ücj mpatjam Dios lal. Mpes yupj jilal tjevelecj Jesucristo po'ó. Judiopan ma jisastsja cupj mvelecj judiopan tulucj jilal Jesucristo po'ó. Mpes malala nyuca la tjajay cupj qjuilal. T'üc' way lovin malala nyuca la tjajay. Newa nin lajay yupj. Dios po ma jos yupj nin lajay, ne jupj pajal ca jis capj ntülüs quinam.

Pablo po quelel jámatsja niswá Tesalónica nt'a.

¹⁷ Qjuis catjampan, nun jilal tepyatjaquec na, qjuis tjüjtütj nun mpe pje'á qjuis ntüncüs cupj. Malala nyuca la tjajay cupj qjuilal. Mpes tjeleque ncupj. Newa nin, qjuiyola cupj nun mpes. Po quelel léquetsja nun nt'a nujus la nuc niswá. Napj la pülücj quelel jumtsja nun nt'a. Mop'in ma polel léquetsja Satanás la tjiji mpes. T'üc' way ca nlaca nun nt'a p'a jawasiyá. ¹⁹ ¿Ncu solejé tsjan mpes 'ücj qjuisas cupj? ¿Ncu solejé tsjan mpes 'ücj qjuisas nsem p'a jawasa? ¿Ncu solejé tsjan mpes velecj la p'a jilal 'ücj qjuisas? Nun mpes tsjay 'ücj qjuisas. Nun mpes selecj tsjay 'ücj qjuisas nsem qjuis Jepa Jesús niswa tjac' na.

3 Quelel pyaquec niswá, po quelel léquetsja nun nt'a niswá. Newa ma polel léquetsja. Mpes quina pyatjaquec Atenas po'ó. ² Jas tjejamacj Timoteo nun nt'a. Nun solejé jupj cupj qjuis catjam Jesucristo mpes. Solejé wa jupj tsji' liji cupj qjuilal. Velecj la p'a jilal tsjan niná Jesucristo 'üsüs la tjiji gente mpes. Qjuisas nun lovin ca mponé Jesucristo lal. Qjuisas nun lovin 'ücj jisas nsem Jesucristo lal poné mpes. Mpes cupj Timoteo jas tjejamacj nun nt'a, nujun 'asas tjemey. ³ Qjuisas ma nujola nsem gente malala nyuca lajay na nun jilal. Nun Jesucristo jisas. Mpes solejé t'üc' way gente lovin ca malala nyuca la mijicj nun jilal. Ma nujola t'as. ⁴ Nun nt'a tepyatjaquec na, lovin tjevelecj nun jilal gente ca malala nyuca la mijicj nun jilal, cupj qjuilal 'ots'ipj. Nin tepyala cupj tjevelecj jin; t'üc' way gente malala nyuca lajay nun jilal, cupj qjuilal 'ots'ipj, Jesucristo se coñocj mpes. ⁵ Mpes napj jas tjejam Timoteo nun nt'a. Napj po quelel seletsja ncu poné Jesucristo lal custjay. Po nólatsja ma poné ca nacj Jesucristo lal quinam. Nólatsja diablo tjevele toponé ca

nacj. Pajal la pülücj nusin 'yüsa la tjijicj; newa nólatsja ma nujisastsja Dios quinam ca nacj. T'üc' way diablo malala vele gente jis lal, jos malala nyuca lajay.

⁶ 'Ücj najas ma nin tepyala nun jilal. Quina Timoteo tjac' nun mpe. Po 'ücj qjuisas jupj qjuis wala tjevele mpes. Qjuis wala tjevele nun poné Jesucristo lal custjay. Tjevele nun quelel lojí jupj custjay. Jupj tjevele nun pasal quelel cus nucú, cupj quelel nujus nyucucj jinwá. Tjevele nun lovin nujola cupj po'ó. ⁷ Mpes 'ücj qjuisas nun mpes. Quina pjü qjuisas ma tya'acj ncupj. Gente malala nyuca lajay wa cupj qjuilal. Mop'in 'ücj qjuisas nun mpes. Timoteo qjuis wala tjevele mpes nun po'ó, po 'ücj qjuisas tepyala. Nun poné Jesucristo lal custjay, mpes po 'ücj qjuisas. ⁸ Po quelel so coñcó Jesucristo. Mpes ma nin qjuiyola quinam.

⁹ Nin mpes pajal wi'iquec jupj Dios lal nun mpes. Tsjay 'ücj qjuisas nun poné mpes, ne wi'iquec jupj Dios lal. Dios selé pajal 'ücj qjuisas nun mpes. ¹⁰ Lovin po le monacj Dios lal qjuisin majamas, nlaca nun nt'a nujus la nuc. Mop'in ma qjuisin tjejamacj custjay. Cupj quelel nusin 'yüsa lijicj custjay Dios mpes. Ma pjü nusin tji'yüsa custjay. ¹¹ Mpes le monacj Dios lal, jupj ne cupj qjuis Papay. Le monacj wa qjuis Jepa Jesús lal 'ots'ipj, yupj ca qjuisin majamacj nun nt'a.

¹² Cupj qjuisas nun pajal ca quelel la müjí nun sejatjampan, gente la p'a wa 'ots'ipj. Mpes le monacj Jesucristo lal jupj ca nucopj mp'a'sas pajal ca quelel la müjí quinam püna lal. Qjuisas nun ca quelel lis müjí yupj, cupj quelel la nujiçj jinwá. ¹³ Más 'üsüs quelel lojí na, po ca 'üsüs nsem nun Dios lal. Solejé qjuis Jepa Jesús ncuwim p'a jawas, pjü Dios ts'uyupj jilal. Ca mveles ncu 'üsüs nyuca la tjijicj. Qui'á 'üsüs lojí na, ma nu maycas Jesucristo lal.

Más 'üsüs la müjí Dios jos jinwá.

4 P'a way quelel pyac quinam. Nun solejé tsjan jos Dios ca nun la müjí. Mpes jupj jos jin la müjí. Nusin tji'yüsa la tjijicj tsjan jos jupj. T'üc' way 'üsüs lojí nun quinam. Newa más 'üsüs la müjí qjuisas. 'In tjajama ca 'üsüs la müjí Dios jos jin. Qjuis Jepa Jesucristo mpes nin velecj; nin mpes 'ücj nin velecj nun jilal.

³ Lovin 'üsüs la müjí Dios jos jin. Solejé Dios jos lovin nin lojí. Dios jos yom ma mya'na jats'om tulucj. Dios jos quepj ma jama voyum tulucj lal. ⁴ Dios ma jisas lovin quelel lajay yupj jisas jin. Po malala niná Dios lal. Dios jos ma lojí yupj jinwá, jos lovin 'üsüs lojí jupj jos jin. Jupj jos nun woyaque, lowiqué nun sejats'om jilal la p'in. ⁶ Mpes ma tjawiqué la p'a jilal. Yom pjaní yom p'a wa jats'om ne'aj mya'na, po malala la tjiji wa yom niná lal. Yom pjaní nin liji na la p'a jilal, qjuis Jepa Jesucristo ca cus ntülüs jupj. Nun nasa solejé niná. Cupj nasa tjevelecj nun jilal ca nin mpalas malala lajay. ⁷ Niswa quelel pyaquec jupj Dios jos yom ma mya'na la p'a yom jats'om. Dios jos quepj ma jama p'a quepj voyum lal. Dios jos wa ma tjewyayiñ ma jamanun pjü way. Dios jos cupj nin lijicj jupj jos jinwá. ⁸ Dios jos cupj pajal 'üsüs nsem. Mpes jupj qjuis tje'yaya jupj Cjües. T'üc'

way nepénowa ma lajay jupj jos jinwá. Mpes ma jisas Dios.

⁹ Quina p'a way quelel pyaquecj. Dios jos quelel lojí nunwá. Nin solejetsja. Nusin tji'yüsa la tjiji Dios. Mpes nasa quelel la sojí nun sejatjampan. ¹⁰ T'üc' way nun quelel lojí nun sejatjampan pjü way Macedonia po'ó. Newa nin, qjuisas más 'üsüs quelel lojí yupj. ¹¹ Nujola tepyala nin nu tjijyü'tücj. Nu tjijyü'tücj ma lo velelé pjü jilal. Nu tjijyü'tücj ma nujola t'as la p'a lajay mpes. Nu tjijyü'tücj pasal tsji' lojí. ¹² Mpes ca ma jisas ves, la p'a juts'a'á. Mpes wa la p'a ca jus nlayecj 'üsüs way nun. Yupj ma sa coñ Jesucristo custjay.

Jesucristo ncuwim niswá.

¹³ Qjuis catjampan nepénowa tecya'liñ. Mop'in ma 'aplijila nu tapalas. 'Üsüs ca jis mpalas. Qjuisas ca jus nlayé 'üsüs ca jis mpalas. Qjuis catjampan tulucj 'aplijila se palá yupj sin popa cya'liñ na. Ma salejepj tsjan ca jis mpalas. T'üc' way ma 'üsüs ca jis mpalas yupj.

¹⁴ Cupj pyonecj Jesucristo tepe'e. Pyonecj Dios jas tji-jyünsa jupj, tüpü'ü niswá. Pyonecj tjemey Dios nt'a, mop'in ncuwim jupj niswá. Dios ca jis ncunus qjuis catjampan Jesucristo lal.

¹⁵ Nun mpes pyaquecj qjuis Jepsa Jesucristo tjevelá. Jupj niswa tjac' na, jupj lal japon nepénowa newa mpatjam nsem custjay. Mwalá way tulucj ca mal yupj Dios nt'a qjuis catjampan tecya'liñ jilal. ¹⁶ Qjuis Jepsa Jesucristo Dios pü'ü mpe palá ncuwim nosis nt'a. Jupj jac' na, ángel más püné ca yümücj pjac mveles. Gente ca mpjacañ wa Dios trompeta. Dios yümücj ca müjütüs. Nin tepyala na, qjuis catjampan tecya'liñ ca sin müjünsüs, mpatjam ca niswá. ¹⁷ Niswa janucun jis tepyala na, Dios ca 'a jis mulus patja witjacj yupj jilal mol nt'a. Yupj ca la müjüsün qjuis Jepsa Jesucristo ne'aj. Lovin ca mpatjam jupj lal. ¹⁸ Nunwá 'ücj nujisas la müj, niná tepyaquecj mpes.

5 Qjuis catjampan, ma ca mpac tsjan jawas ncuwim Jesucristá. Ma selecj tsjan jawas ncuwim. ² Pjü ma salejepj tsjan jawas ca ncul pwecapan. Nin p'iyá pjü ma salejepj tsjan jawas ncuwim Jesucristá. ³ Gente ca mvelecj pjü ma la palan, pjü 'üsüs patja. Niná tjevelepj na, leñ way malala ca jis mpalas. T'üc' way leñ way ca malala jis mpalas. Quepj way tsjicj quelel mya'na na, leñ way vyaja pyala. Nin p'iyá, leñ way ca malala jis mpalas gente nenem jilal.

⁴ Nun yupj jinwá tulucj. Nun napj natjampan Jesucristo mpes. Nusin 'yüsa ca nin mpalas. Mpes soléjé Jesucristo ncuwim niswá. Nun lu nucu jupj ncuwim. Pecj jac' na jinwá tulucj ca nsem nun jis lal. ⁵ Nun pjü way, tjejyawca nt'a potjaqué jinwá, Dios mpes nusin 'yüsa mpes. 'Üsüs lojí nun, Dios jos jinwá. Ma püste nt'a pyatjaquecj jinwá cupj. Ma lijicj diablo jos jinwá. ⁶ Mpes 'in tjamamá, más 'ücj lovin ca la nucu jupj Jesucristo ncuwim. La p'a ma nin la nucu jupj. Lovin po nujisas t'as Jesucristo ncuwim. ⁷ Nepénowa püste nt'a patja jinwá; ma yola Jesucristo ncuwim. Yupj ma lajay Dios jos jinwá. ⁸ Nin tulucj cupj qjuis lal. Cupj jaw nt'a pyatjaquecj jinwá. Mpes más 'ücj lovin qjuiyola pyala Jesucristo

ncuwim. Nasa tepyonecj Dios lal. Nasa quelel lijicj jupj. Pyonecj pajal 'üsüs ca qjuis mpalas, ca mpatjaquecj Dios lal. Niná selecj, mpes ma lijicj diablo jos jin. ⁹ Dios po ma jos gente malala lajay, ne jupj ca jis capj ntülüs. Jupj ma jos ca nin nsem cupj qjuis lal. Jupj jos mpatjaquecj jupj lal. Mpes ca qjuis ncunus jupj nt'a qjuis Jepsa Jesucristo lal tepyonecj mpes. ¹⁰ Jesucristo tepe'e cupj mpes. Mpes ca mpatjaquecj jupj lal p'a jawasiyá. Tecya'lequecj naya ncuwim ca nacj. Newa ca cüpatjaquecj custjay ca nacj, jupj jac' na. Mop'in nin, t'üc' way ca mpatjaquecj jupj lal. ¹¹ Mpes nunwá 'ücj nujisas la müj. Nunwá nusin 'yüsa la müj Dios po'ó. T'üc' way niná nusin 'yüsa lojí quinam. Najas lovin nusin 'yüsa lojí niná.

Pablo jostsja yupj ca nin la mijicj jupj sin tji'yüsa la tjiji jinwá.

¹² Qjuis catjampan, nepénowa 'üsüs javelepj tsjan más 'ücj lojí nun. Yupj nusin 'yüsa lajay Dios jos jinwá. Yupj pajal nucopj jap'acj nun. Mpes najas nun welé yupj jilal po 'üsüs way nin lajay. ¹³ Najas pajal 'üsüs way lojí yupj mpes. Najas po quelel la sojí yupj, nin lajay mpes. Po ma la tjowe'lé nunwá.

¹⁴ Niná najas nin lojí wa: nepénowa ne'aj se pjasá. Jis tjüjü'tü tsji' la mijicj yupj. Nepénowa nun nt'a 'aplijila jatja. 'Ücj jisas nsem la müj nun. Nepénowa nun nt'a pülücj way tulucj sin tji'yüsa Dios po'ó. Mpes jis capj mp'a'sá. La p'a ma 'üsüs lajay na, po ma ts'u tji'inyá yupj jis lal. ¹⁵ T'üc' way gente ca malala la mijis nun jilal. Po ma malala la müj nun yupj jilal. Pasal 'üsüs way la müj nunwá. 'Üsüs way la müj pjü jilal.

¹⁶ Lovin 'ücj nujisas t'as nun. ¹⁷ Lovin mvelé nun Dios lal. ¹⁸ Nenéyawa malala ca nu mpalas. Newa tjüwü'i'iqué Dios lal. Jupj jos wüi'iqué jupj lal. Dios jos nun nin lojí napj tjevelé jin, Jesucristo so coñcó mpes.

¹⁹ Ma tjewelé Dios Cjües lal: "Lyájasa t'as".

²⁰ Nepénowa javelepj Dios velá. Najas mpja'aquej yupj javelepj. ²¹ Nusin tjü'üsüs ncu t'üc' way javelepj Dios jos jin. Nepénowa t'üc' way javelepj Dios tjevelá. Nin la müj yupj jajütütj jin. ²² Nepénowa malala javelepj. Mpes lovin ma la müj yupj jajütütj jin.

Pablo tecyawaja tepyaca.

²³ Ma qjuiyola pjü mpes, Dios nin liji. Najas nun pasal 'üsüs nsem Dios lal, jupj ca nin la numijis. Najas Dios lovin majamas ca nun jis p'üy, nun jis qjues 'ots'ipj. Najas ma nu maycas ca Jesucristo niswa tjac' na, jupj ne cupj qjuis Jepsa Püné. ²⁴ T'üc' way Dios la nu t'ya. Mpes t'üc' way nun pasal 'üsüs nsem Dios lal, nin la numijis jupj. Jupj ca nu majamas nun. Jupj lovin nin liji jupj tjevele jin.

²⁵ Qjuis catjampan, qjuisas Dios lal mvelé nun cupj mpes. ²⁶ Süs wa la müj qjuis catjampan pjü way jilal, yus nucu na. 'Ücj nujisas t'as yus nucu na. ²⁷ Napj nu jyütütj nun mo'o ca mvelé papel niná pjü qjuis catjampan jis la pjac. Qjuis Jepsa Jesucristo jos nun ca nin la müj, mpes nin velé napj.

²⁸ Najas Jesucristo 'üsüs way la numijis nun pjü way jilal, jupj ne cupj qjuis Jepa Püné.

2 TESALONICENSES

1 Napj Pablo. Napj lal patja wa Silvano, Timoteo 'ots'ipj. Nun Dios ts'uyupj Tesalónica nt'a. Papel niná pyaquec j nun mpes. Nun Dios so coñcó, Jesucristo so coñcó 'ots'ipj. Dios cupj qjuis Papay, Jesucristo cupj qjuis Jepa Püné way jupj. ² Najas yupj 'üsüs ca la mijicj nun mpes. Najas wa nun ma nujola nsem pjü mpes, yupj ca nin la numijicj. Dios cupj qjuis Papay. Jesucristo cupj qjuis Jepa Püné.

Jesucristo jac' na, Dios ca jis capj ntülüs malala lajay.

³ Qjuis catjampan, más 'ücj lovin wi'iquec j Dios lal nun mpes. Nun lovin más 'üsüs nusin 'yüsa Dios po'ó, pajal quelel lojí wa nunwá. Püna 'ots'ots' way quelel la tjüjij nunwá; quina pajal quelel lojí yupj. ⁴ Mpes lovin 'üsüs velec j nun po'ó Dios ts'uyupj 'a si mulú nt'a. Gente malala lajay nun jilal Jesucristo so coñcó mpes, nun newa lojí Dios jos jin. T'üc' way malala nu pyala. Newa 'üsüs lojí, newa poné Dios nucopj p'ya'sa. 'Ücj qjuisas nin lojí mpes. ⁵ Nin mpes 'ücj jus nlayec j Dios 'ücj nin mveles nun 'üsüs jupj lal. Nin mpes jupj ca mveles nun jupj si jütüta popa wa, ne ca jupj lal mpatjaqué. T'üc' way malala nu tepyala quinam Dios jyü'ta jin lojí mpes.

⁶ Dios selé pjac j niná malala nyuca la nutjajay. Mpes Dios ca la mijis jupj tjevele jin. Malala ca jis mpalas; Dios nin ca la mijis yupj malala nyuca la nutjajay mpes. ⁷ 'Üsüs ca nsem nun jis lal. Ma malala nu mpalas ca niswá, Dios ca la mijis. Nin p'iyá ca la mijis cupj qjuilal. Nin la mijis Jesucristo jac' na tsjun mpe. Ncuwim 'awa lal, 'awa mwalaquem jupj nt'a, gente jis capj tyüla mpes. Jesucristo qjuis Jepa Püné way jupj. Pjü ca jus nucucj. Ncuwim jupj angelpa jilal; noypan yupj pajal. ⁸ Dios ma jisas ca jis capj ntülüs jupj. Ma jisas Dios tjevelá Jesucristo po'ó, jis capj tyüla jupj. Jupj tjevele tsjan 'üsüs liji jupj gente mpes, qjuis Jepa Jesús la tjiji mpes. ⁹ Pajal malala ca jis mpalas, yupj malala la tjajay mpes. Lovin ca nin nsem yupj jis lal, lovin ma 'yü'sa. Ma polel patja cupj qjuis Jepa Jesucristo lal. Yupj lovin ma jus nucucj ca. Ma ca nucucj jupj pajal 'üsüs way jyü'ta; ma ca nucucj jupj t'üc' way püné pajal. ¹⁰ Dios ca la mijis ca nin nsem yupj jis lal, Jesucristo jac' na. T'üc' way p'a jawasa ncuwim jupj. Nin jawas pajal 'üsüs way nsem. Tjac' na, Dios ts'uyupj pajal 'üsüs mvelec j ca Jesucristo po'ó. Yupj jisastsja jupj. Pajal 'üsüs Jesucristo, nin ca yola nsem yupj jupj po'ó. Nun toponé cupj tjevelec j Jesucristo po'ó, mpes ca mpatjaqué wa nun Dios ts'uyupj la p'a wa jilal.

¹¹ Mpes lovin velec j Dios lal nun mpes. Nun Dios ts'uyupj nu tepyala, Dios la nu t'ya mpes. Le monac j Dios lal 'üsüs jos nsem jupj nun lojí mpes. 'Üsüs way quelel lojí. Le monac j Dios lal lovin ca 'üsüs quelel la müjij, Dios la mijis ca. Pasal püné way jupj. Nun poné Jesucristo lal, mpes quelel lojí jupj jos jin. Le monac j Dios lal lovin ca la müjij jupj jos jin. Le monac j Dios ca nin la mijis nun mpes. Pajal püné jupj. ¹² Qjuisas gente ca 'üsüs mvelec j Jesucristo po'ó, nun lojí mpes. Jupj cupj qjuis Jepa Püné. Gente ca 'üsüs mvelec j nun po'ó Jesucristo mpes. Cupj qjuis Dios 'üsüs liji nun mpes, qjuis Jepa Jesucristo 'üsüs liji wa nun mpes, ne ca nin mpalas.

Yom malala ncuwim, ca yus ntsawilis nosis casá patjá.

2 Natjampan, nun solejé Jesucristo ncuwim niswá. Jupj cupj qjuis Jepa Püné. Solejé jupj nt'a ca 'a qjuis mulus. ² Nepénowa tjowelep j Jesucristo nasa tjac'. Nepénowa nin tjowelep j ca nac j Dios ts'uyupj 'a jis tjimyula nt'a. Yupj nepénowa tjowelep j cupj p'iyá nin tepyaquec j ca nac j. Yupj tjowelep j nin tjoweletsja Dios mpes ca nac j. Najas ma mponé ca yupj javelep j. Ma nin nujola t'as yupj tjowelep j mpes. T'üc' way tuluc j javelep j yupj. ³ Nepénowa ca la ntsawilic j nun jilal. Ma mponé yupj jilal. T'üc' way Jesucristo ma niswa tjac' custjay. Mwalá way pajal malala ca mpalas qui'á, custjay ma tjac' na p'in. Pasal pülüc j ma ca jisas nsem Dios. Pasal malala ca mvelec j jupj po'ó. Dios enemigo lay mpalas wa. Jupj ma jos pjü way Dios tjevelá. Dios ca jas majamas jupj 'awa püné nt'a. ⁴ Dios enemigo mveles ca jupj más püné pjü dios witjac j jilal. T'üc' way gente jatatj dios pülüc j witjac j, yola yupj jis dios witjac j pajal noypan. Mop'in Dios enemigo ca mveles jupj más püné yupj jis dios witjac j jilal. Ca mveles yupj jis dios witjac j malala. Dios enemigo ma'ajam ca Dios wo mo'ó. Mveles ca Dios t'üc' way jupj. Nin tuluc j. ⁵ Nun nt'a tüpü'üs na, niná tjeveletsja nun jilal. Napj selé lovin ma nujo' tepe'e niná.

⁶ Nun solejé tsjan mpes Dios enemigo ma polel lay pyala quinam. Dios ca mveles tsjan jawas 'ücj lay pyala. ⁷ T'üc' way pasal pülüc j tsjay malala lajay nasa, ne ma lajay Dios jos jin. Cupj qjuisin tji'yüsa tsjan mpes nin lajay. Dios qjuisin tji'yüsa la tjiji niná; jupj ma se 'aya pjü way sin 'yüsa niná. Newa Dios enemigo ma lay tepyala custjay. Dios enemigo ma polel lay pyala custjay; pjaní way ma 'yaya jupj nin liji quinam. Dios jos na, niná ca mim quepé. Jupj tjemey na, Dios enemigo 'ücj lay mpalas. ⁸ Dios nin tjevele na, lay mpalas ca. Locopyaya

cupj qjuis Jepa Jesucristo ncuwim. Pajal püné nsem jupj, jac' na. Jupj ca jus mojos Dios enemigo, mpa'is ca jupj. Leñ ca nsem jupj, Jesucristo nin la mijis ca.

⁹ Dios enemigo jac' na, la pülücj p'a casá la mijis ca, yom p'in ma polel liji jinwá. Satanás ca ma'ayas ne püné nsem jupj. Gente pasal yola nsem jupj liji mpes. Jupj ca jos nsem yupj mponecj jupj p'iyá más püné pjü jilal. ¹⁰ Nin mpes pajal malala ca jis mpalas pülücj jilal tecya'liñ na. Dios enemigo ca pasal malala nyuca la mijis, ca yus ntsawilis, mpes ca pülücj mponecj jupj más püné pjü jilal. Yupj ma quelel sin 'yúsatsja tsjan t'üc' way, mpes ca mal 'awa püné mo'ó; Dios lal mpatjam tulucj yupj. ¹¹ Mpes Dios ca la mijis ne t'üc' way Dios po'o ma ca polel sin mü'üsüs. Yupj ca mponecj la tsuwilpan jilal. ¹² Mpes Dios ca mveles yupj pjü way malala nyuca la tjajay, ne ma ca mpatjam jupj lal. Yupj ma topon tsjan t'üc' way, mpes ca nin nsem. Tjuwi'iñ malala la tjajay na.

Dios la nu t'ya. Ca mpatjaqué jupj pü'ü nt'a.

¹³ Nun malala lajay jinwá tulucj. Más 'ücj lovin wi'iquecj Dios lal nun mpes. Nun qjuis catjampan. Qjuis Jepa Jesucristo quelel la nusiji nun. Püna, pjü cjuwatsja na, Dios la nu t'ya. Jupj jostsja nun mpatjaqué jupj lal, mpes la nu t'ya. Jupj jostsja ca nin nsem nun toponé mpes. Nun toponé t'üc' way Dios po'ó, Jesucristo po'ó ots'ipj. Jupj jostsja ca nin nsem wa jupj Cjües mpes. Nun Dios juts'a'a nu tepyala, jupj Cjües la tjiji. ¹⁴ Nun toponé nun jis wala tjevelecj na Jesucristo po'ó. Tjevelecj tsjan niná jupj 'üsüs la tjiji gente mpes. Dios nucopj tjep'ya'sa nu la pon cupj tjevelecj. Jupj jos nun pajal 'üsüs nsem, pajal püné nsem wa, qjuis Jepa Jesucristo jinwá. Nin mpes nucopj tjep'ya'sa jupj.

¹⁵ Mpes lovin toponé nusin tji'yüsa la tjijicj mpes. Cupj p'iyá qjuisin tji'yüsa, niná p'iyá nusin tji'yüsa la tjijicj. Nun nt'a tepyatjaquecj na, nusin tji'yüsa la tjijicj. Papel tepyaquecj wa nun mpes, nusin tji'yüsa la tjijicj wa papel nenem mpes. Qjuisas lovin mponé pjü way nusin tji'yüsa la tjijicj.

¹⁶ Jesucristo cupj qjuis Jepa Püné. Dios cupj qjuis Papy. Dios pasal 'üsüs way la tjiji cupj mpes. Mpes selecj jupj quelel la qjuisiji. Ma lecj jeyacj lovin tsji' lijicj Dios mpes. Ma lecj jeyacj Dios la tjiji. Dios mpes selecj ca 'üsüs qjuis mpalas. Dios pasal 'üsüs la tjiji cupj qjuilal. ¹⁷ 'Üsüs quelel lojí Dios mpes. 'Üsüs quelel welé Dios mpes. Le monacj Dios lal, Jesucristo lal wa, ma ca locj meyas tsji' lojí na Dios mpes. Le monacj wa lovin ca 'üsüs polel tsji' la müjí jupj mpes.

Tjowelé Dios lal cupj mpes.

3 Quina p'a mpes ca mpac. Cupj ca mvelecj lovin la p'a jilal Jesucristo po'ó. Qjuisas pülücj sin mü'üsüs ca jupj po'ó, mpes qjuisas nun mvelé Dios lal cupj mpes. Qjuisas p'a nt'a patja ca mponecj wa; qjuisas leñ way ca nin nsem. Qjuisas yupj mwi'iñ Dios lal yupj sin tji'yüsa mpes. Nintsja nun jis lal: nun tjüwüi'iqué tjapja'aque na Jesucristo po'ó. ² T'üc' way gente pasal

malala ca malala quelel la qjuis mijicj. Gente pülücj way ma japon Jesucristo lal. Qjuisas gente malala nenem ma ca polel malala la mijicj cupj qjuilal. Mpes qjuisas mvelé nun Dios lal cupj mpes.

³ T'üc' way qjuis Jepa Jesucristo ca nu majamas nun. Lovin nin liji jupj tjevele jinwá. Lovin ca quelel cus coñcó Jesucristo, jupj p'iyá ca nin la numijis. Ma malala ca nu mpalas, nin la mijis jupj nun mpes. ⁴ Qjuis Jepa Jesucristo lal pyonecj, mpes pyonecj nun nin lojí cupj jyü'tücj jinwá. Cupj pyonecj nun lovin ca nin la müjí.

⁵ Velecj Dios lal nun mpes; qjuisas nun quelel la sojí la p'a, Dios quelel la siji jinwá. Qjuisas nun newa ca 'üsüs la müjí malala tepyala na. Qjuisas lovin 'üsüs la müjí Jesucristo la tjiji jinwá. Mpes velecj qjuis Jepa Dios lal nun mpes.

Dios jos jupj ts'uyupj tsji' lajay.

⁶ Qjuis catjampan nepénowa ma quelel tsji' lajay. Nin solejé nun. Yupj ma lajay cupj sin tji'yüsa la tjijicj jinwá. Mpes cupj nu jyü'tücj ma jis capj ncoñcó. Nin nu jyü'tücj Jesucristo mpes, jupj cupj qjuis Jepa Püné.

⁷ Nun solejé más 'ücj lojí cupj la tjijicj jinwá. Po tsji' la tjijicj, nun nt'a tepyatjaquecj na. ⁸ La p'a jis ve tjelyajacj na, jaylacj la tjijicj. Pasal yümücj tsji' la tjijicj. Jaw na, tsji' la tjijicj. Püste na, tsji' la tjijicj wa. Mpes t'emel tya'actsja tsji' la tjijicj mpes. 'Ucj jaylacj la tjijicjsja nun jis ve tjelyajacj na. ⁹ 'Ücjsja qjuis la mon nun jis ve, ma jaylacj la qjuisiji. Mop'in ma nin la tjijicj. Quelel tsji' lijicjsja, ne jaylacj lijicjsja cupj tjelyajacj. Más 'ücj nin. Qjuisastsja nun nucú cupj nin la tjijicj; qjuisastsja nun nin p'iyá la müjí, mpes nin la tjijicj. ¹⁰ Nun nt'a tepyatjaquecj na, la pülücj nun jis wala tjevelecj ma ma'ayá jis la las ma tsji' lajay jilal.

¹¹ Cupj nasa jus nlayecj nepénowa ne'aj ma quelel tsji' lajay, mpes ninana pyac napj quinam. Yupj sin javelepj la p'a lajay mpes. Ma tsji' lajay. Malala nin.

¹² Qjuisas yupj ca tsji' la mijicj. Si jütütücj tsji' la mijicj, ne jaylacj la mijicj yupj jis ves. Si jütütücj ma yola la p'a lajay mpes. Qjuis Jepa Jesucristo jos nin jyü'tücj.

¹³ Natjampan, qjuisas lovin 'üsüs la müjí.

¹⁴ Nepénowa ma ca quelel la mijicj ca nacj cupj tepyaquecj jin. Nusin tjü'üsüs pjacj niná, ne ma jis capj ncoñcó. Mpes ca jis maycas malala nyuca lajay mpes.

¹⁵ Newa nin, yupj nun jis enemigopan tulucj. T'üc' way yupj nun sejatjampan. Mpes nun ca mvelé yupj jilal más 'ücj nin lajay cupj tepyaquecj jin. Quelel la sojí, ne nin ca mvelé nun.

Pablo tecyawaja tepyaca.

¹⁶ T'üc' ca mpac quinam. Qjuis Jepa Jesucristo liji ne ma qjuiyola pjü mpes. Qjuisas nun lovin ma nujola nsem pjü mpes, ne nin le monacj jupj lal ca nin nsem, 'üsüs pyala na 'ots'ipj, malala pyala na 'ots'ipj. Qjuisas qjuis Jepa Jesucristo lovin ca nucopj ncoñcos.

¹⁷ Niná napj p'in pyac nun mpes. Napj nlá nin pyac. Pjü papel pyac na, nin p'iyá pyac napj nlá. Mpes jus nlayé ca t'üc' way napj jas tjejam niná.

¹⁸ Najas Jesucristo 'üsüs way la numijis nun pjü way jilal, qjuis Jepa Püné way jupj.

1 TIMOTEO

1 Napj Pablo. Dios ntjijütüta napj mvelé gente jilal jupj mpes. Nin tjejjama la veles jupj mpes Jesucristo po'ó. Apóstol napj. Dios la tjiji cupj 'ücj ca mpatjaquec jupj lal. Jesucristo mpes selecj cupj ca mpatjaquec jupj lal. ² Timoteo, pülücj jin tji'yüsa la tjejjay napj Jesucristo po'ó. Nasa tepyon jipj Jesucristo lal. Po 'üsüs jin tji'yüsa, tsjicj si 'üsú jinwá, popay si 'üsú liji na. Jipj mpes nin pyac quinam. Dios cupj qjuis Papay, Jesucristo cupj qjuis Jepa Püné. Najas 'üsüs way lajjay yupj jipj mpes. Najas yupj lovin cyapj mp'a'sacj, malala 'e palá na. Najas pjü mpes ma jele nsem, nin la mijicj yupj.

Nepénowa t'üc' tulucj sin 'yüsa lajjay. 'In tjejjama yupj mpes.

³ Jipj selen nepénowa ne'aj Efeso po'ó sin 'yüsa lajjay t'üc' tulucj. Dios vele jin tulucj javelepj yupj. Nin yola püna tapatja tjowelepj mpes p'in. Pülücj nin tjowelepj t'üc' tulucj. Ninana sin 'yüsa lajjay yupj. Püna tapatja yupj jis lá mpes sin 'yüsa lajjay wa. Japon Dios qjuisin 'yüsa liji yupj jis lá mpes. Nin tulucj. Napj quelel jumtsja na Macedonia nt'a, najastsja jipj ca jis müjü'tün niyom nenem ma nin la mijicj yupj lajjay jin, mpes napj la tjemyon jipj ma mim Efeso mpe. Nin najas custjaj, najas ma mim Efeso mpe, ca nin mvelen niyom nenem jilal ma nin la mijicj. Yupj la velel sin 'yüsa lajjay mpes. Ma lajjay Dios jos jin. Dios jos gente 'üsüs nsem jupj lal japon na Jesucristo mpes.

⁵ Najas jipj niná si jütütj mpes pjü ca quelel lis mijicj la p'a. Dios jos jupj ts'uyupj jupj jos jin quelel lajjay la p'in. Jos ma yola nsem malala la tjjajay mpes. T'üc' way Dios perdonar lis tjiji. Jos yupj po japon jupj tjevelá. Jupj jos jin lajjay na, 'ücj quelel la sajjay la p'a, jupj jos jinwá. ⁶ Nepénowa ne'aj ma lajjay Dios jos jinwá quinam. Pülücj javelepj, mop'in gente ma sin 'yüsa Dios jos jinwá yupj javelepj mpes. ⁷ Yupj quelel sin 'yüsa lajjay Moisés tjijyü'ta mpes. Nin javelepj Moisés tjijyü'tá; newa nin, yupj p'iyá ma 'üsüs sin tji'yüsa niná. 'Üsüs sin tji'yüsa jinwá javelepj, mop'in ma 'üsüs sin tji'yüsa yupj.

⁸ Cupj selecj Moisés tjijyü'tá 'üsüs way. Dios jos gente ma lajjay, niná yupj 'ücj sin 'yüsa Moisés tjijyü'ta mpes. Po 'üsüs way Moisés tjijyü'tá. ⁹ Selecj Moisés tjijyü'ta gente 'üsüs mpes tulucj. Niná tjijyü'ta gente malala lajjay mpes. Nepénowa ma jisas la p'a jajütütj. Nepénowa ma lajjay jepapan tjüjütütj jin. Nepénowa ma jisas Dios. Nepénowa pülücj malala lajjay p'in. Nepénowa ma quelel lajjay Dios jos jin. Nepénowa malala javelepj

Dios po'ó, la pjüts'ün p'in. Nepénowa ja'ünan jis papay. Nepénowa ja'ünan yupj sejjamay. Nepénowa ja'ünan la p'a. Pjü nenem malala lajjay. Yupj mpes Moisés nin tjijyü'ta. ¹⁰ Niyom nepénowa ne'aj jamanun la p'a sejjats'om. Nequem nepénowa ne'aj jil la p'a jis vayum jilal. Ma tjewyayiñ, yupj nepénowa nin p'iyá lajjay. Niyom nepénowa ne'aj jamanun p'a noyomes, yupj sejjats'om jin yola yupj. Gente nepénowa pequeñ gente la p'a. Nepénowa la tsuwil. Nepénowa javelepj t'üc' way ca mvelecj, mop'in la tsuwil p'in. Pjü nenem malala lajjay. Yupj mpes Moisés tjijyü'tá. T'üc' way gente p'a nepénowa 'üsüs sin 'yüsa lajjay Dios jos jin. Sin 'yüsa lajjay Dios tjevelá. Jupj tjevele po 'üsüs. Gente ma lajjay na Dios tjevele jin, malala lajjay yupj. Yupj mpes Moisés tjijyü'tá. ¹¹ Dios nin tjejjama la veles la p'a jilal jupj tjevelá. Nin velé Dios 'üsüs liji gente jis lal Jesucristo mpes. Pajal püné way jupj. 'Üsüs pü'ü jupj lovin.

Dios 'üsüs la tjiji Pablo lal, mpes Pablo tjüwüi'i jupj lal.

¹² Qjuis Jepa Jesucristo pajal ncapj tjep'ya'sa, mpes napj polel lejjay jupj jos jin. 'Üsüstsja jupj lal napj tsji' lejjay jupj mpes, ne wüi'is napj jupj lal. Wüi'is jupj lal jupj nin tjejjama tsji' lejjay jupj mpes. ¹³ T'üc' way pasal malala tjevelé napj Jesucristo po'ó yas nam. Malala lis tjejjay Dios ts'uyupj jilal. Po malala tjevelé yupj jilal yupj topon mpes Jesucristo po'ó. Ma t'üc' way nin tji'yüsa Jesucristo po'ó, ma seletsja malala la tjejjajtsja napj. Mpes Jesucristo ma malala la tjiji napj lal. 'Üsüs la ntjiji. ¹⁴ Qjuis Jepa Jesucristo pajal quelel la ntjiji. Más 'üsüs la tjiji jupj pjü jis lal. Jupj la tjiji mpes, quina t'üc' way pyon napj jupj po'ó. Napj ninana pyon jupj jos jinwá. Jupj la tjiji mpes, napj quelel la sejjay la p'a. Quelel la sejjay la p'a, jupj jos jinwá.

¹⁵ Jesucristo tjac' nosis nt'a. Jupj la tjiji mpes, malala la tjjajay 'ücj mpatjam Dios lal. Ninana po t'üc' way. Más 'ücj pjü japon niná. T'üc' way más malala la tjejjay napj pjü jilal. ¹⁶ Mop'in nin, Jesucristo 'üsüs la ntjiji, napj malala la tjejjay na. Jupj jostsja pjü ca sin mü'üsüs jupj ma ts'i tji'ina yom más malala lal, mpes 'üsüs la ntjiji jupj. Jupj jostsja la p'a ca nucucj, ca mponecj wa jupj lal. Topon na, mpatjam ca lovin Dios lal. ¹⁷ Dios más püné pjü jilal. Lovin más püné nsem jupj pjü jilal. Lovin ma mpa'is ca jupj. Pjü ma polel sa nuc. Jupj pjaní Dios. Najas pjü lovin yola nsem jupj más püné pjü jilal. Najas pjü lovin 'üsüs javelepj jupj po'ó. Amén.

¹⁸ Timoteo, niswa quelel velé 'üsüs jin tji'yüsa tjevelé mpes, way tsjicj way si 'üsú jinwá, popay si 'üsú liji na. Quina 'i jütütj, ninana najas ca nin la mijin. Jele pyala

püna p'in nepénowa tjowelepj 'üsüs ca tsji' la mijin Jesucristo mpes. Niná tjowelepj Dios mpes. Mpes niná 'i jütütj jin lejay na, 'üsüs lejay jipj Jesucristo mpes. Jesucristo mpes 'üsüs lejay na, militar 'üsüs jinwá nsem jipj jupj mpes. ¹⁹ Lovin la mijin Jesucristo jos jin. Nin lejay na, najas jipj ca jus nlayen 'üsüs way nin lejay. Nepénowa salejeptsja 'üsüs la tjajaytsja, mop'in p'a jawasa malala quelel la jaytsja niswá. Malala nin. Quina ma lajay Jesucristo jos jin. ²⁰ Yupj pjaní Himeneo. P'a wa Alejandro. Napj tjijyütütj yupj ma mal Dios ts'uyupj 'a si mulú nt'a. Tjevelé 'ücj Satanás malala la siji. Mpes ca sin mü'üsüs más 'ücj ma malala javelepj Dios po'ó.

Más 'ücj Dios ts'uyupj javelepj Dios lal pjü mpes.

2 Tsjan najas napj ca Dios ts'uyupj nin la mijicj, niná ca mpac jipj mpes quinam. Najas yupj javelepj Dios lal pjü mpes. Najas yupj la mon wa la p'a jisas mpes. Najas yupj wi'iñ Dios lal jupj liji mpes la p'a jilal. ² Najas javelepj wa Dios lal jepa noypan mpes. Najas javelepj Dios lal pjü jepapan mpes. Ca la monacj ma la mpa'nacj la p'a nt'a patja jilal. Mpes cupj ca polel la mijicj Dios jos jinwá; ma ca nin qjuiyola ncu ca malala mpalas. Cupj ca 'üsüs polel la mijicj lovin la p'a mpes. ³ Dios lal javelepj na la p'a mpes, 'ücj niná Dios lal. 'Ücj jos pyala jupj. Dios la tjiji cupj 'ücj ca mpatjaquec jupj lal. ⁴ Dios jos pjü ca mpatjam jupj lal. Jupj jos pjü sin 'yüsa t'üc' way, ne 'ücj mpatjam yupj jupj lal. ⁵ Dios pjaní jupj. Gente 'üsüs polel nsem Dios lal Jesucristo mpes la p'in. La p'a mpes tulucj. Jesucristo gente jupj cupj jinwá. ⁶ Jupj tepe'e pjü mpes, ne pjü 'ücj polel mpatjam Dios lal. Jupj tepe'e Dios jostsja na. Dios jostsja pjü ca sin mü'üsüs t'üc' way jupj jos pjü mpatjam jupj lal; nin mpes tepe'e Jesucristo. ⁷ Ninana velé napj judiopan tulucj jilal. Dios nin tjejyama ninana la veles judiopan tulucj jis walap'a'á. Nin tjejyama ninana sin 'yüsa la sejay. Apóstol way napj. T'üc' way velé jipj lal. Li tsuwil tulucj. Napj se coñ Jesucristo. Nin tjejyama t'üc' way sin la 'üsüs lejay. Nin tjejyama sin la 'üsüs lejay 'ücj polel mpatjam lovin Dios lal, Jesucristo lal japon na.

⁸ Dios ts'uyupj 'a si mulú na, najas niyom javelepj Dios lal. Najas ma pjü way noyomes javelepj. Nepénowa lovin lajay Dios jos jin; najas yupj mvelecj Dios lal ne'aj. Najas yupj jis mas sin jajünsüpj. Najas ma ts'a 'in nsem yupj la p'a jilal, ma la mve'lecj la p'a jilal.

⁹ T'üc' way nequem nepénowa sin jacüipap pülül pülücj jaylactsja mpes, pülül pasal 'üsüs. Jisas la p'a januc yupj sin quip. Nequem Dios ts'uyupj 'a si mulú nt'a, p'a casá ca la mijicj. Najas sin jacüipap Dios jos jinwá. Najas ma pülücj sey patja. Najas ma pülücj jis men jatsupapj jatjam. Najas pülül ma pülücj jaylactj mpes sin jacüipap. Mpes la p'a ca ma yus nucucj yupj jis pülül mpes. ¹⁰ Más 'ücj 'üsüs lajay la p'a jilal. Yupj quelel lajay Dios, t'üc' way 'üsüs nin lajay la p'a jilal. Malala la pülücj yola pülül 'üsüs mpes, sey patja mpes wa.

¹¹ Dios ts'uyupj 'a si mulú nt'a, najas nequem lyájasa jatja pjyacañ na. Najas 'üsüs sin 'yüsa niyom javelepj mpes. ¹² Napj jyütütj nequem nenem ma sin 'yüsa lajay niyom jilal. Napj jyütütj nequem nenem ma jajütütj niyom jilal. Najas lyájasa jatja. ¹³ ¿Tsjan mpes nin najas? Dios mwalá way la tjiji Adán, Adán yom waytsja jupj. P'a jawasa la tjiji Evá, quepj waytsja jupj. ¹⁴ Diablo ma tjemey Adán nt'a, ma la tsyawilí jupj lal. Tjemey Eva nt'a, quepj waytsja jupj. Diablo la tsyawilí jupj lal. Quepj tepyona jupj lal. La tjiji jupj jostsja jin. Malala nin. ¹⁵ Mop'in nin, nequem 'ücj mpatjam Dios lal, Jesucristo po'o lovin japon na. 'Ücj mpatjam Dios lal, la p'a wa lovin quelel la sajay na. 'Ücj mpatjam Dios lal, Dios jos jinwá lovin lajay na. Ninana 'ücj polel lajay, 'ücj jisas na nequem way yupj. Ninana 'ücj polel lajay, jisas na ma niyom jinwá nsem yupj. Ninana lajay na, Dios jos sin jacüipap jupj jos jinwá. Mpes la p'a ca ma yus nucucj yupj jis pülül mpes.

Pablo sin tji'yüsa la tjiji pastorpan sin po'ó.

3 Nepénowa po jisas pastorpan nsem yupj. Pastorpan 'üsüs lajay. Ninana t'üc' way. ² Dios jos pastor lovin 'üsüs liji. Mpes la p'a ma ca polel malala mvelecj jupj po'ó. Dios jos pastor pjaní jats'om p'in. Jupj jos pastor 'in jyama, ne ma malala liji. Dios jos pastor nin p'iyá liji lovin. Dios jos pjü jilal 'üsüs la siji, mpes yupj ca yola nsem 'üsüs jupj. Gente campa jiquil na, Dios jos jupj se 'aya jinañ jupj wo nt'a, se 'aya wa jis la las. Dios jos pastor 'ücj sin 'yüsa la siji la p'a wa. ³ Dios jos ma myona jupj. Dios jos jupj lovin ma le palana la p'a jilal. Dios jos 'üsüs vele la p'a jilal. Dios jos lovin ma le velele la p'a jilal. Dios jos jupj lovin ma jos t'emel pülücj. ⁴ Dios jos pastor 'üsüs jyü'ta jupj ts'uyupj jilal, jats'om lal wa. Dios jos jupj 'üsüs se jamá yupj. Dios jos pastor la siji mpes, jupj ts'uyupj 'üsüs quelel lajay jupj velá. Pastor 'üsüs nsem yupj jilal, nin jos Dios. ⁵ Niyom nepénowa ma 'üsüs jajütütj yupj jis ts'uyupj jilal, se-jats'om jilal wa, ne yupj 'ücj jisas tulucj niyom nenem jajütütj mpes. Niyom nenem ma 'üsüs jajamapj yupj. Mpes yupj pastorpan tulucj nsem, nin jos Dios; t'üc' way ma wa ca 'üsüs majamacj Dios ts'uyupj.

⁶ Nepénowa 'in lacasana jisastsja Jesucristo. Yupj pastorpan tulucj nsem, nin jos Dios. Pastor jis cüpalas, ca yola nsem noypan yupj ca nacj. Mpes Dios ca jis capj ntülüs, jupj diablo cus tyüla jinwá. Mpes más 'ücj pastorpan tulucj nsem yupj.

⁷ Más 'ücj pastor 'üsüs nsem jupj Dios ts'uyupj tulucj jilal, ne ca 'üsüs mvelecj yupj jupj po'ó. Nin jos Dios. Diablo jos malala javelepj jupj po'ó; ma nin ca mvelecj pastor 'üsüs na yupj jilal.

Pablo sin tji'yüsa la tjiji pastorpan sa p'acj sin po'ó.

⁸ Niyom nepénowa pastor sa p'acj. Dios jos yupj 'üsüs nsem pjü jilal. Jos lovin t'üc' way javelepj. Dios jos ma se maná yupj. Jos ma la tsuwil t'emel la t'anques mpes. ⁹ Dios jos yupj t'üc' way japon lovin. Püna gente ma salejeptsja, niná Dios qjuisin tji'yüsa la tjiji quinam.

Más 'ücj yupj ca jus nlayecj 'ücj jis la pon niná. ¹⁰ Pastor quelel sa p'acj, más 'ücj Dios ts'uyupj mwalá way sin 'yüsa ncu t'üc' way lajay Dios jos jinwá. Ninana lajay, 'ücj sa p'acj pastor.

¹¹ Nin p'iyá Dios jos yupj sejats'om 'üsüs nsem pjü jilal. Jos ma javelepj la p'a lajay mpes, ma javelepj malala lajay. Jos 'in jajamapj ne ma malala lajay. Jos t'üc' way javelepj, jos wa yupj lovin lajay yupj tjowelepj jin.

¹² Pastor sa p'acj, Dios jos yupj pjaní jats'om p'in. Dios jos yupj 'üsüs jajütütj yupj jis ts'uyupj jilal, jis wa nt'a patja jilal 'ots'ipj. Dios jos yupj 'üsüs jajamapj yupj pjü way. ¹³ 'Üsüs cus t'ap'acj na pastor, t'üc' way más 'üsüs nsem yupj pjü jilal. Japon mpes Jesucristo po'ó, po ma lacj meyacj la veles la p'a jilal.

Pablo tjevele tsjan mpes nin tepyaca.

¹⁴ Leñ way quelel jum jipj nt'a la nuc. Quina papel niná pyac jipj mpes la p'in; ¹⁵ leñ way ma polel jum ca nacj. Najas jipj ca jus nlayen tsjan más 'ücj lajay Dios ts'uyupj, yupj 'a si mulú na; nin mpes pyac niná. Dios mpes 'a si mulú, jupj ne pü'ü lovin. Dios ts'uyupj lovin t'üc' way ca sin mü'üsüs qjuis Papay Dios po'ó, Jesucristo po'ó 'ots'ipj. Niná mvelecj wa la p'a jis walap'a'a. ¹⁶ Cupj lijicj Dios jos jin. Jesucristo mpes nin lijicj. T'üc' way püné jupj. Dios ts'uyupj tulucj ma polel sin 'yüsa Jesucristo po'ó.

Jupj tüpü'ü Dios nt'a mo'm tjac' nosis nt'a. Tjemya'na, jüp'üy jana tepyala.

Dios Cjües mpes gente sin tji'yüsa

t'üc' way jupj Dios Jatjam.

Angelpa jus tjunuc.

P'a nt'a patja nt'a Dios ts'uyupj jis walap'a'a tjowelepj jupj po'ó.

Nosis nt'a pülücj topon yupj tjowelepj.

Dios jupj tjemjana jupj pü'ü nt'a.

P'a jawasa pülücj ca mvelecj ma quelel pjyacañ t'üc' way Jesucristo po'ó.

4 T'üc' way Dios Cjües vele tsjan ca mvelecj gente pülücj p'a jawasa. Ma ca jisas nsem t'üc' way Jesucristo po'ó. Ca mponecj lapanenpan sin 'yüsa lajay mpes. T'üc' way lapanenpan la tsuwil. ² La p'a gente ca sin mü'üsüs la mijicj yupj. Gente nenem ca sin mü'üsüs la mijicj lapanenpan jisas jinwá. Gente nenem ma ca yola nsem la tsuwil. Yupj ca mponecj t'üc' way javelepj. ³ Ca sin mü'üsüs lis mijicj malala gente wyayin. Ca sin mü'üsüs la mijicj tsjan 'ücj jalá, tsjan ma polel jalá. Dios pjü niná la tjiji jis la las, mpes pjü way 'üsüs. Jupj lal japon mpes nin lis tjiji. T'üc' way salelepj yupj. Dios jos yupj wi'in pjü jalá mpes, ne nin jalá. ⁴ Pjü Dios la tjiji pasal 'üsüs. Más 'ücj wi'iquec jupj lal jupj la tjiji mpes, más 'ücj nin qjuisas jupj la tjijá. ⁵ Pjü la las 'üsüs Dios tjevele mpes. Dios lal wi'iquec na qjuis la las mpes, 'ücj Dios lal niná lyajacj.

Pablo tepyaca tsjan más 'ücj Timoteo ca la mijis.

⁶ Najas ninana sin 'yüsa la sejay Dios ts'uyupj jilal. Niná lejay na, t'üc' way 'üsüs tsji' lejay Jesucristo mpes. T'üc' way 'üsüs tepyon Dios tjevelá. Gente 'üsüs jin tji'yüsa la tjajay, ne t'üc' way jipj nin lejay yupj tjowelepj jin. ⁷ Nepénowa malala sin 'yüsa lajay. Yupj javelepj t'üc' tulucj. Yupj javelepj malala Dios lal. Najas jipj ma pjoc' yupj jilal. Más 'ücj lovin po lejay Dios jos jinwá. ⁸ T'üc' way nepénowa sin tjiyocj se palá jisas. Mpes pasal tsji' lajay, ne sin tjiyocj se palá. 'Üc' nin. Mop'in más 'ücj pasal tsji' lajay Dios mpes. Mpes yupj pasal 'üsüs nsem Dios lal, nin jis mpalas ca. Yupj 'üsüs na Dios lal, más 'üsüs ca jis mpalas lovin. Más 'üsüs ca jis mpalas quinam, más 'üsüs ca jis mpalas wa Dios lal jatja na. ⁹ T'üc' way niná. Más 'ücj pjü japon niná. ¹⁰ Cupj selecj t'üc' way niná. Mpes pajal tsji' lijicj Dios mpes. Nenéyawa gente ca malala mvelecj cupj po'ó; newa tsji' lijicj Dios mpes, jupj tjevele tepyonec jupj. Lovin nin ca mponecj. T'üc' way Dios pü'ü. Jupj jos pjü mpatjam lovin jupj lal. Jupj la tjiji mpes, Jesucristo lal japon 'ücj ca mpatjam jupj lal.

¹¹ Najas ninana sin 'yüsa lejay. Jis tjiyü'ta yupj la mijicj napj tjevelé jin. ¹² Tjamacjas way jipj, mpes nepénowa ma jisas jipj sin 'yüsa lejay. Mpes pajal 'üsüs la mijin jipj. Lovin 'üsüs mvelen Dios jos jinwá. Lovin la mijin Dios jos jinwá. Lovin quelel lis mijin la p'a. Lovin tepyona Dios tjevelá. Lovin ma malala nyuca la mijin. Ninana najas nin lejay jipj. Mpes Dios ts'uyupj ca jis nucucj, ca sin mü'üsüs tsjan más 'ücj la mijicj yupj. ¹³ Jipj nt'a quelel jum p'a jawasa, quina ma polel jum. Mpes najas ne'aj püt' custjay, ma mim. Lovin mo'o mvelen Dios Popel Dios ts'uyupj 'a si mulú na. Lovin sin 'yüsa lis mijin Dios Popel mpes. Jis wala mvelen Dios jos jin la mijicj. ¹⁴ Jipj selen Dios 'e tje'aya tsjan mpes 'ücj tsji' lejay jupj mpes. Niná 'e tje'aya yom pjaní tjevele na jipj po'ó Dios tjevelá. Jupj tjevele jupj 'e 'aya ca 'ücj nin la mijin. Nin tjevele jupj, co'müypan Dios lal tjowelepj na jipj mpes, jey pjucj po la tjo'otj na yupj. Mpes lovin nin la mijin niná Dios 'e tje'aya 'ücj nin lejay.

¹⁵ Najas po jele niná mpes. Najas po lejay wyala velé jin. Mpes pjü ca jis nucucj lovin más 'ücj lejay, Dios jos jinwá. ¹⁶ 'In tjejyama lejay mpes. 'In tjejyama sin 'yüsa lejay mpes. Nin la mijin wyala velé jin, ne ca mpü'üm Dios lal. Nin la mijin wyala velé jin, ne jipj tjevelen tjepjyacañ ca mpatjam wa Dios lal.

5 Yom co'müy malala liji na, ma cus tjeve'le jipj. Najas mvelen jupj lal, pyapay lal velen jinwá. Tjamacjaspan malala lajay na, najas mvelen yupj jilal jetjam lal velen jinwá. ² Nequem co'müy malala lajay na, najas mvelen yupj jilal jemay lal velen jinwá. Tsjücjüimpan malala lajay na, najas mvelen yupj jilal te'e lal velen jinwá. Po ma malala nyuca jele t'as yupj sin po'ó.

Pablo tepyaca jis vayum tulucj sin po'ó.

³ Nepénowa ne'aj jis vayum jis tecya'liñ. Leñ quinam jis vayum. Nepénowa yupj pülücj cjuwá. 'Üsüs la mijin

yupj mpes. ⁴Jis vayum tulucj nepenowá jis ts'uyupj patja, jis quicj patja wa ca nacj. Más 'ücj yupj mwalá way 'üsüs lajay sejamay mpes, jis mümüy mpes wa. Más 'ücj yupj ca sin mü'üsüs Dios jos yupj nin lajay. Dios jos yupj ja'ayapj sejamay jos, jis mümüy jos wa. Püna p'in yupj sejamay, jis mümüy wa, pajal 'üsüs la tjajay yupj mpes. 'Üsüs Dios lal yupj ja'ayapj quinam sejamay mpes, jis mümüy mpes wa.

⁵Jis vayum tulucj nepénowa t'üc' way jis pülücj cjuwá. Yusapj patja. Jis ts'uyupj tulucj. Jis quicj tulucj. Yupj salejepj Dios jyama yupj. Lovin javelepj Dios lal, la mon jis capj mp'a'sas. ⁶Mop'in yupj nepénowa malala. Nepénowa pajal pülücj jisas. Quelel lajay yupj jisas jin, ma quelel lajay Dios jos jin. Patja na p'in tecya'liñ jinwá yupj Dios lal.

⁷Napj velé jis vayum tulucj mpes, nin p'iyá mvelen pjü jilal. Mpes yupj ca jus nlayecj tsjan más 'ücj la mijicj, ne la p'a ma malala polel mvelecj ca yupj sin po'ó.

⁸Nun popa pjaní ma quelel se 'aya ca nacj cocjam lal, jomapj lal, primo hermano lal; malala nin. Ma quelel se 'aya ca nacj popay lal, jamay lal, cocoy lal, jümümüy lal; más malala niná. Mpes jupj ma liji Dios jos jin. Más malala jupj Dios ts'uyupj tulucj jilal.

⁹Ma pjü way jis vayum tulucj jis lá mpaqué nun jis papel po'ó. Jis lá mpaqué, ma'ayá yupj jisas. Quina wyala velé pjacj jis lá ca mpaqué. Jis vayum tulucj nepénowa año sesenta jatatj, año más pülücj jatatj ca nacj. La pjaní tjewyayiñtsja. ¹⁰Lovin 'üsüs lajay la p'a mpes. Pjü nin javelepj yupj sin po'ó. 'Üsüs jis tjejjama jis ts'uyupj. Gente campa tjiquil na, yupj jis tja'ayapj ca'aj 'ücj jis la jas, jis tja'ayapj wa jis la las. Dios ts'uyupj jis tsjam jis tapatsj. Malala jis tepyala na la p'a jilal, jis capj tjap'acj. Lovin 'üsüs quelel lajaytsja la p'a mpes. Lovin nin la tjajay. Mpes jis vayum tulucj nenem jis lá 'ücj ca mpaqué nun jis papel po'ó. 'Ücj jis ma'ayá yupj jisas.

¹¹La p'a jis vayum tulucj año sesenta tulucj custjay. Ca yola nsem niswá niyom mpes ca nacj, ca quelel mwayiñ niswá. Nin mpes ma ca 'üsüs tsji' la mijicj Dios ts'uyupj mpes ca nacj. ¹²Mpes ma ca la mijicj yupj tjowelepj jin. La p'a ca mvelecj malala lajay yupj. Nin mpes ma ca mpaqué yupj jis lá papel mo'ó. ¹³Jis vayum tulucj nenem ma pülücj lajay, nin pyala. Malala nin. Más malala lajay wa. Lovin jil la p'a jis wa nt'a, javelepj la p'a lajay mpes. Quelel salejepj pjü lajay mpes. Ninana javelepj más 'ücj lovin ma javelepj. ¹⁴Mpes jis vayum tulucj año sesenta tulucj custjay, najas ca mwayiñ. Yupj 'ücj tsjicj jamanun ca nacj. Mpes najas tsjicj ca ma'nucj yupj. Najas 'üsüs lajay jis vayum mpes, jis ts'uyupj mpes wa. Nin lajay na, pjü ma polel javelepj malala lajay. ¹⁵Jis vayum tulucj nepénowa ma Jesucristo jos jinwá lajay quinam. Yupj lajay Satanás jos jinwá.

¹⁶T'üc' way nequem nepénowa jatja ne'aj, Dios ts'uyupj yupj. Sejamay nepénowa jis vayum tulucj. Jis mümüy nepénowa jis vayum tulucj. Sejamapj nepénowa jis vayum tulucj. Najas nequem nenem jis capj jap'acj jis vayum tulucj nenem. Mpes Dios ts'uyupj la p'a ma ca yola nsem yupj mpes. 'Ücj polel jis capj

jap'acj la p'a jis vayum tulucj. Jis vayum tulucj nenem yusapj patja, leñ pjacj jis capj la p'acj.

Pablo tepyaca co'müypan po'ó.

¹⁷Co'müypan nepénowa 'üsüs jajütütj Dios ts'uyupj. Najas Dios ts'uyupj 'üsüs lajay yupj mpes. Nepénowa yupj la pülücj javelepj Dios ts'uyupj jilal Dios tjevele mpes. La pülücj pajal sin 'yüsa lajay Dios tjevele mpes. Po najas Dios ts'uyupj pajal 'üsüs lajay yupj mpes. Ca yola nsem yupj 'üsüs. ¹⁸Dios Popel vele: "Buey tsji' liji na, malala mwicj tsyu'pa. 'Ücj lyaja." Selecj wa: "Yom pjaní tsji' la tjiji na, 'ücj t'e'enca t'emel tsji' la tjiji mpes".

¹⁹Nenéyawa nun popa pjaní t'ya vele malala la tjiji Dios ts'uyupj co'müy. Pjaní p'in nin vele, ma mpjacam jupj velá. Mát'eya javelepj yupj salejepj jupj malala la tjiji, 'ücj jis la pon. Cönt'eya 'ücj jis la pon wa. ²⁰Ca nacj co'müy niná ca malala quelel la mijis custjay. Mpes Dios ts'uyupj 'a si mulú na, jipj ca mvelen jupj lal jupj malala la tjiji. Mvelen más 'ücj ma liji niná niswá. La p'a co'müypan ca mpjacañ wa, ca lacj meyacj, ne ma ca malala quelel la mijicj, jupj jinwá.

²¹La p'a javelepj na co'müy malala la tjiji, jin tjü'üsüs ncu t'üc' way malala la tjiji. Nin p'iyá la mijin yupj pjü way mpes. Niswa velé, nin p'iyá la mijin yupj pjü way mpes. Dios jos napj nin 'i jütütj. Jesucristo nin jos wa. Jupj angelpa nin jisas wa, lovin ma malala la tjajay yupj.

²²Ma leñ way la nt'an la p'a, jupj ca majamas Dios ts'uyupj. Ma selen ncu t'üc' way quelel tsji' liji Jesucristo mpes. Leñ way la t'yan jupj, jupj malala nyuca la mijis p'a jawas ca nacj. Jipj la tjejjay mpes ca nin mpalas, leñ way la t'yan mpes. Po ma la mijin niná. Najas lovin ma malala la mijin.

²³La pülücj malala jyas jipj. Mpes ma 'üsú p'in mü'üm jipj. Vino tsjicj way ca mü'üm. Vino 'üsüs cyol ts'yuc mpes. 'Üsüs lo müs malala jyas na.

²⁴Nepénowa malala lajay, ne pjü nin salejepj yupj nin lajay. Mpes jipj ca jus nlayen más 'ücj yupj ma tsji' lajay Jesucristo mpes. Nepénowa malala lajay, ne pjü ma salejepj yupj malala lajay. Jis wala velen na, jin mü'üsüs malala lajay yupj. Mpes mvelen wa yupj jilal más 'ücj ma tsji' lajay Jesucristo mpes. ²⁵Nin p'iyá, nepénowa 'üsüs lajay, ne pjü nin salejepj yupj lajay mpes. La p'a wa 'üsüs lajay, ne pjü ma salejepj ca nacj 'üsüs lajay. Jis wala velen na, jin mü'üsüs 'üsüs lajay.

Pablo tepyaca esclavopan po'ó.

6 Dios ts'uyupj pülücj esclavopan yupj. Najas lovin yola nsem yupj jis patrón noypan yupj jis lal. Ca yola nsem 'ücj la veles niná lovin. Najas yupj lajay yupj jis patrón jajütütj jin. Najas lovin 'üsüs javelepj yupj sin po'ó. Yupj ca nin la mijicj, la p'a ma malala mvelecj ca Dios po'ó yupj lajay mpes, ma wa ca malala mvelecj cupj sin 'yüsa lijiçj po'ó. ²Esclavopan nenem nepénowa, yupj jis patrón witjacj Jesucristo lal japon, yupj jinwá. Mpes jis patrón witjacj yupj sejatjampan. Najas ma malala nsem yupj jilal yupj sejatjampan yupj

jis patrón witjacj. Najas más 'üsüs lajay yupj jilal, Dios ts'uyupj mpes tsji' lajay mpes; najas pasal quelel la sajay Jesucristo lal japon mpes.

Pablo tepyaca malala sin 'yüsa lajay po'ó.

Sin tjü'üsüs la mijin napj pyac jin. Jis tjijyü'ta yupj ca nin la mijicj niná. ³ Nepénowa p'a casá sin mü'üsüs la mijicj. Yupj ma japon Jesucristo tjevelá. Jesucristo cupj qjuis Jepa Püné. T'üc' way tjevele jupj. Cupj qjuisin tji'yüsa Dios jos jinwá. Cupj selecj Dios jos jin lijicj. Newa yupj ma jisas cupj qjuisin tji'yüsa jin. ⁴ Yupj yola pajal noypan yupj. Mop'in ma t'üc' way salejepj. Lovin quelel la velel pülücj mpes la p'a jilal. Malala nin, quelel la velel. La velel na, yupj nepénowa jyamañ la p'a mpes, nin se palá. Mpes pajal la velel yupj jilal. Malala javelepj yupj sin po'ó. Po ma japon yupj javelepj. ⁵ Lovin la velel p'in. Ma 'üsüs yola; nin jis tepyala. Quina t'üc' way ma salejepj. Japon nin lajay Dios jos jinwá, mpes t'emel ca nt'anquecj, nin japon yupj. Nin tulucj.

⁶ T'üc' way 'üsüs ca jis mpalas gente jis lal, lajay na Dios jos jinwá. 'Üsüs ca jis mpalas, 'ücj jisas na jatatj mpes. ⁷ Cupj qjuis tjamanun na, cjuwatsja cupj. Tecya'lequecj na, ma polel nt'acj ca. ⁸ Mpes más 'ücj 'ücj qjuisas nsem qjuis la las mpes la p'in, pülül mpes la p'in. Más 'ücj ma qjuisas nsem p'a. ⁹ Nepénowa t'emel pülücj jisas. Malala quelel lajay t'emel la t'anques mpes. Lovin nin quelel lajay, mpes ma polel 'üsüs lajay. Niná yupj quelel lajay malala yupj mpes; ma 'üsüs se palá yupj nin lajay mpes. Ma yola jinwá lajay. Niná jisas mpes newa malala yupj Dios lal. Tecya'liñ na, ca mal 'awa püné nt'a, ca pjü malala jis mpalas yupj. ¹⁰ Gente t'emel pülücj po jisas na, pülücj way malala lajay. T'emel po jisas, mpes quina ma jisas Dios, ma wa jisas Jesucristo. Pasal yola jis tepyala, la tjajay mpes.

Pablo tepyaca niswá tsjan más 'ücj Timoteo la mijis.

¹¹ Najas ma la mijin yupj jinwá. Jipj Dios juts'a'á. Lovin 'üsüs la mijin. Lovin la mijin Dios jos jinwá. Lovin mponen Dios tjevelá. Lovin quelel lis mijin la p'a. Malala 'e palá na, newa 'üsüs la mijin Dios jos jinwá. Gente malala la 'ajay na, ma ca ts'i mi'inan yupj jis lal. ¹² Nenéyawa costa way nin lejay ca nacj Dios jos jin; mop'in nin la mijin. Más 'ücj lovin nin lejay. Ca lovin mpü'üm jipj Dios lal; jupj ca mya 'as ca nin nsem. Dios

jostsja lovin mpü'üm jupj lal. Tjevelen jyas Jesucristo. Tjevelen jipj pyon jupj tjevelá. Pülücj tjepjyacañ ninana tjevelen. ¹³ Napj quelel 'i jütütj jipj ca nin la mijin Dios tjevele jin. Dios jos napj nin 'i jütütj, jupj ne pjü way patja liji. Jesucristo jos wa 'i jütütj niná, jupj ne t'üc' way tjevele jupj p'iyá po'ó Poncio Pilato lal. Jupj tjevele 'üsüstsjá. ¹⁴ Pjü Dios tjevelá t'üc' la mijin. Mpes pjü ma ca polel mvelecj malala lejay jipj. Jipj selen qjuis Jepa Jesucristo ncuwim niswá. Ma tjac' custjay. Mpes lovin la mijin jupj tjevelá jinwá. ¹⁵ Dios ca mveles tsjan jawa 'ücj jac' jupj. Dios po 'ücj já'asa, ma malala se palá. Dios pjü si jütüta. Leñ p'a. Jupj pjü jepapan jis Jepa. Jupj pajal püné pjü jis lal. ¹⁶ Dios p'in pü'ü lovin, jupj p'in liji la p'a mpatjam wa jupj jinwá. Pasal jaw Dios pü'ü nt'a. Pjü ma polel januc ne'aj, pasal jaw mpes. Gente lovin ma jus tjunuc Dios. Yupj ma polel januc jupj. Najas pjü lovin yola nsem jupj más püné pjü jilal. Najas jupj lovin si jütüta pjü. Najas ca nin nsem lovin.

¹⁷ T'üc' way nepénowa pülücj jatatj qui'á, nosis nt'a. Jis wala mvelen más 'ücj ma yola nsem yupj más 'üsüs way la p'a jilal. Jis wala mvelen más 'ücj ma japon yupj lovin 'üsüs mpatjam yupj pülücj jatatj mpes. Pjü jatatj leñ way polel ncawajas ca. Jis wala mvelen más 'ücj lovin japon Dios mpes p'in ca 'ücj mpatjam. Pjü tya'acj, Dios qjuis tje'yaya. Pasal pülücj qjuisé 'aya. Niná qjuisé 'aya, 'ücj qjuisas qjuis la püt'üs. ¹⁸ Jis müjü'tün 'üsüs way la mijicj. Jis müjü'tün la pülücj 'üsüs la mijicj la p'a mpes. Jis müjü'tün la pülücj ca ma'ayacj la p'a jilal. Ca mvelen 'üsüs way nin, yupj quelel ma'ayacj la p'a jilal. ¹⁹ Nin la tjajay na, tsjan más 'üsüs ca jis ma'ayas Dios. T'üc' way p'a jawa lovin 'üsüs mpatjam ca. Lovin mpatjam ca Dios lal, Dios ca jis ma'ayas. Más 'ücj ne'aj.

Pablo tecyawaja tepyaca.

²⁰ Pasal pülücj jin tji'yüsa Dios po'ó, Jesucristo po'ó 'ots'ipj, Dios la tjiji. Jin tji'yüsa mpes, nin p'iyá mvelen ca la p'a jilal. Nepénowa la pülücj javelepj, mop'in yupj javelepj mpes gente ma sin 'yüsa Dios jos jinwá. Javelepj Dios ts'uyupj japon t'üc' way tulucj. Ma mpjacañ yupj javelepj. Yupj javelepj yupj sin tji'yüsá más 'üsüs nun nusin tji'yüsa lal. Nin tulucj. ²¹ Dios ts'uyupj nepénowa japon yupj jilal. Quina ma lajay Dios jos jinwá, nin jis tepyala. Malala nin.

Najas Dios 'üsüs way la mijis janmacj jipj mpes.

2 TIMOTEO

1 Napj Pablo. Apóstol way napj, Dios nin tjejjama la veles la p'a jilal jupj mpes. Jupj jos napj velé Jesucristo po'ó. Dios tjevele gente 'úcj mpatjam jupj lal, Jesucristo sa coñ na. ² Timoteo, jipj po 'üsüs jin tji'yüsa napj tjevelé, tsjicj si 'üsú jinwá, popay si 'üsú liji na. Jipj mpes nin pyac quinam. Dios cupj qjuis Papay. Jesucristo cupj qjuis Jepa Püné. Najas 'üsüs way lajay jipj mpes. Najas yupj lovin cyapj jap'acj, malala 'e palá na. Najas ma nin jele nsem pjü way mpes; nin la 'ajay najas.

Pablo jostsja Timoteo lovin 'úcj mveles la p'a jilal Jesucristo po'ó.

³ Napj tsji' lejay Dios mpes. Judiopan püna tapatja Dios mpes tsji' lajaytsja; nin p'iyá lejay napj. Napj selé napj nin lejay Dios jos. Dios lal velé na, lovin le mon jipj mpes. Napj wüi'is Dios lal jipj mpes. ⁴ Po quelel jis nyuc. Jis tjinyuc na, ca 'úcj najas nsem. Napj selé jipj po quelel nus nyuc 'ots'ipj. Napj nola pyala jipj mpe tjum na, po 'aplijlatsja jipj. ⁵ Napj selé jipj t'üc' way pyon Jesucristo lal. Mwalá way jipj myümüy, Loida, nin p'iyá pyónatsja Jesucristo lal. Jipj jemay, Eunice, nin p'iyá pyona watsja Jesucristo lal. Napj selé t'üc' way pyon wa jipj Jesucristo lal, yupj jinwá.

⁶ Jey pjucj po la tje'yotj na, Dios 'e tje'aya ne 'üsüs polel jis capj p'yacj la p'a, Dios jos jinwá. T'üc' way jipj nin lejay jupj jos jinwá. Nin mpes napj 'i jütütj ca 'in majaman, ca nin la mijin Dios jos jinwá. ⁷ Dios qjuis tje'yaya jupj Cjües. Jupj mpes ma lecj jeyacj la p'a jilal. 'Úcj pjü lijicj jupj jos jinwá. Jupj mpes wa quelel la sijicj la p'a. Jupj mpes wa lovin selecj tsjan más 'úcj la mijicj. ⁸ Mpes po ma 'e mayca t'as la veles la p'a jilal qjuis Jepa Jesucristo po'ó. Ma wa 'e mayca t'as nin la veles napj jipj jemica. Cawilta mo'o pü'üs Jesucristo mpes, jupj po'ó tjevelé mpes. Jesucristo po'o velen na, nepénowa ca malala nyuca la mijicj wa jipj lal, napj lal la tjajay jinwá. Ma nin jele t'as. Dios cyapj cyoñca. Dios cyapj p'ya'sa.

⁹ Dios 'üsüs quelel la tjiji cupj mpes. La qjuis t'ya püná, nosis cjuwatsja na. La qjuis t'ya, cupj ca jupj juts'a'á nsem. Niná la tjiji cupj la tjijicj mpes tulucj. La qjuis t'ya Jesucristo la tjiji mpes. P'a jawas ca mpatjaquec Dios lal Jesucristo la tjiji mpes. Dios jos 'üsüs la mijicj jupj jos jinwá. ¹⁰ Jesucristo tjac' quinam nosis nt'a. Mpes quina qjuisin tji'yüsa Dios pasal 'üsüs la tjiji cupj mpes. Jesucristo la tjiji cupj 'úcj ca mpatjaquec Dios lal. Jesucristo mpes ma lecj jeyacj la mas. Ca mpatjaquec janmacj Dios lal Jesucristo po'o tepyonec

mpes. Niná qjuisin tji'yüsa Dios tjevele mpes. Tjevele jupj pajal 'üsüs la tjiji gente jis lal Jesucristo mpes.

¹¹ Dios la ntjet'á napj, apóstol nsem napj. Nin tjejjama la veles judiopan tulucj jilal jupj mpes. Nin tjejjama la veles Jesucristo po'ó yupj jis walap'a'á. Nin tjejjama sin 'yüsa lejay Jesucristo po'ó. ¹² Pülücj ma jisas napj nin velé. Mpes malala nyuca la najay. Newa nin, ma lecj jeyá la veles Jesucristo po'ó. T'üc' way tepyon napj jupj lal. Gente pülücj Dios ts'uyupj jis tepyala quinam; napj selé Jesucristo lovin jis capj ncoñcos, jupj tjac' nas. 'Üsüs ca lis mijis, niswa tjac' na.

¹³ Napj jin tji'yüsa la tjejjay. Ninana sin 'yüsa lis mijin, napj jinwá. Mpes ca jus nlayen jipj sin 'yüsa lejay Dios jos jinwá. Lovin mponen t'üc' way Jesucristo po'ó. Jipj Jesucristo se coñ, mpes quelel la mijin Dios janmacj. Quelel lis mijin wa Dios ts'uyupj janmacj. ¹⁴ Dios jos jipj sin mü'üsüs la mijin jupj tjevelá. Pasal 'üsüs way jupj tjevelá. Mpes 'in majaman 'üsüs way la mijin jupj jos jin. Dios Cjües ca cyapj mp'a'sas. Jupj pü'ü cupj qjuisas mo'ó.

¹⁵ Jipj selen Figelo tjemey, Hermógenes tjemey wa napj mpe. Pjü way qjuis pülücpan Asia po'o patja tjil wa napj mpe. Najastsja ma mal, mop'in tjil yupj.

¹⁶ Onesíforo ma nin la tjiji yupj jinwá. Napj pü'üs cawilta mo'ó; mop'in nin, jupj tjac' qui'á, Roma nt'a. Po la tepyala napj mpes, quelel nus nyúcatsja jupj. Ma jólat-sja yupj ca malala nyuca la mijicj jupj lal ca nacj. La pülücj 'úcj najastsja la ntjiji jupj. Mpes najas qjuis Jepa Jesucristo ca pajal jis capj mp'a'sas Onesíforo ts'uyupj. ¹⁸ Selen la pülücj ncapj tjep'ya'sa tüpü'üs na Efeso mo'ó. Mpes qjuis Jepa Jesucristo niswá tjac' na, najas pasal 'üsüs la mijis Onesíforo mpes.

Militar jinwá la mijin jipj Jesucristo mpes.

2 Natjam, nin la mijin Dios jos jinwá. Jesucristo cyapj p'ya'sa, mpes nin polel lejay Dios jos jinwá. ² Jipj tjapjac' napj sin tji'yüsa la tjejjay pülücj jis la pjac nt'a. Najas nin p'iyá sin 'yüsa la mijin niyom nepenowá. Niyom nepénowa 'üsüs way polel sin 'yüsa lajay la p'a. Niná ca sin 'yüsa la mijin jipj. Yupj ca la mijicj Dios jos jin. Jipj nin lejay mpes, yupj ca 'úcj sin mü'üsüs lis mijicj la p'a witjacj Dios po'ó p'a jawas. ³ Militar lovin nin liji jupj jepa jos jin. Malala pyala jupj lal ca nacj; newa nin, jupj nin liji jupj jepa jos jin. Najas jipj p'iyá militar jinwá nsem Jesucristo mpes. Ca malala mya palas ca nacj; newa nin la mijin jupj jos jin. ⁴ Militar ma tsji' liji la p'a mpes. Nin liji jepa jos jin la p'in. Jupj jos jupj jepa 'úcj jos nsem jupj la tjiji mpes. Nin p'iyá ca la mijin jipj.

⁵ Nin p'iyá pelota jyatsja lal. Jupj ma liji jupj p'iyá quelel liji jinwá. Pelota jajatsj jajütütj 'oyñ nyuca la jatsj. Yom pjaní pelota jyatsja na, ma polel p'a casá liji yupj jajütütj lal. Jupj quelel ganar liji, mpes yupj jajütütj jinwá jyatsja p'in. Najas jipj la mijin yom pelota jyatsja jinwá. Nin la mijin Jesucristo jyü'ta jinwá, jupj mpes tsji' lejay na. Mpes p'a jawas jupj po 'üsüs la mijis ca jipj mpes.

⁶ Najas yom pülücj sine jinwá nsem wa jipj. Yom pülücj sine na, pülücj ca mvalas. Mpes pülücj ca nta'as pajal tsji' la tjiji mpes. Najas jipj la mijin yom niná jinwá. Po tsji' la mijin Jesucristo mpes. Mpes p'a jawas jupj pasal 'üsüs la mijis jipj mpes.

⁷ Pajal jele t'as napj tepyac mpes. Qjuis Jepa Jesucristo ca jin mü'üsüs la mijis, mpes ca jin mü'üsüs niná.

⁸ Jele tapalas Jesucristo po'ó janmacj. Jesucristo tepe'e na, jas tjijyünsa, tüpü'ü niswá. David pajal püna tüpü'ü popa p'iyá Jesucristá. Nin velé la p'a jis lal jupj po'ó velé na. Napj velé Dios 'üsüs la tjiji gente jis lal Jesucristo mpes. ⁹ Nin jis wala tjevelé pülücj jilal Dios po'ó. Nin mpes nepénowa malala nyuca la tjajay napj lal. Cawilta mo'o tjo'onsopj napj, yom malala jinwá. Ma pajal nin nola nin la tjajay mpes. Yupj ma polel ja'on-sopj Dios tjevelá cawilta mo'ó. Napj selé pülücj nin javelepj jupj tjevelá, mpes la p'a pülücj ca jisas nsem Jesucristo. Dios lis t'ya yupj. P'a jawasa ca mpatjam Dios lal. Po 'üsüs way ne'aj; lovin mpatjam ca ne'aj.

¹¹ Ninana t'üc' way:

"Tecya'lequec jinwá Jesucristo lal,
mpes gente malala la qjuis mijicj wa.
Nin mpes wa mpatjaquec ca cupj jupj lal
p'a jawas.

¹² Gente malala la qjusejay na,
más 'ücj ma qjuiyola.
Más 'ücj newa tsji' lijicj Jesucristo mpes.
Mpes p'a jawas cupj 'a mulú
ca jis majamacj la p'a wa.

Cupj tsyüpünücj cupj jupj gente,
nin p'iyá ca mveles jupj cupj qjuisin po'ó.

¹³ Nenéyawa ma lijicj Jesucristo jos jin,
mop'in jupj ca nin la mijis jupj tjevele jin.
Ma li tsuwile jupj."

'Üsüs tsji' la mijin Dios mpes, ne 'ücj ca nsem jipj jupj lal.

¹⁴ Pülücj way tjevelé jipj lal. Najas nin p'iyá mvelen ca qjuis catjampan jilal ne'aj. Jilal mvelen ma la velel ma jisas na la p'a tjowelepj. Ma 'üsüs pyala la velel na. Ninana pjyacañ ma ca jisas nsem Dios. ¹⁵ Po 'üsüs tsji' la mijin Dios mpes, ne ca 'ücj nsem jipj Dios lal. Ma ca mya maycas jupj lal. Pasal 'üsüs jin tjü'üsüs Dios tjevelá. Jupj tjevelá t'üc' way. Niná 'üsüs sin 'yüsa la mijin la p'a jilal. ¹⁶ Pülücj ma 'üsüs sin 'yüsa Dios tjevelá. Najas jipj ma nijina sin 'yüsa lejay, yupj sin 'yüsa lajay jinwá. Najas ma nin p'iyá velen, yupj javelepj jinwá. Gente yo' pe'e Dios yupj javelepj mpes. ¹⁷ Gente leñ way yo' pe'e Dios yupj javelepj mpes. Yupj javelepj pasal malala, püts'ey pje'á tinca jinwá. Yupj popa pjaní

Himeneo ló. Fileto ló p'a wa. ¹⁸ T'üc' way salejeptsja yas nam. Mop'in malala yola quinam. Yupj javelepj nasa t'üc' Dios sin tjijyünsa tecya'liñ, jis la püt'üs niswá. Mpes nepénowa t'üc' way ma japon quinam, yupj javelepj mpes. ¹⁹ Newa selecj pasal pülücj t'üc' way japon custjay. Lovin ca t'üc' way mponec. Dios lovin ca jis majamas yupj. Püna yom pjaní tepyaca Dios mpes: "Dios selé pjacj ne jupj juts'a'á". Tepyaca wa: "Pülücj javelepj yupj sa coñ Dios. Dios jos yupj ma malala nyuca lajay niswá."

²⁰ Najas pajal 'üsüs nsem nun, pocillo 'üsüs jinwá. Wa püné nt'a, yom pocillo pülücj tya'a. Nepénowa pasal 'üsüs way, oro mpes yupj ca nacj, plata mpes yupj ca nacj. Pocillo p'a witjacj 'ots'ots' way 'üsüs; yo mpes yupj nepenowá, 'amá mpes nepenowá. Gente noypan jiquil na, wo mpe 'esepej jos jupj pocillo 'üsüs witjacj yupj jis la müs mpes. Myayca jupj pocillo malala la 'ayas jis la müs. ²¹ Dios jos gente ma malala lajay. 'Üsüs lajay na, pocillo 'üsüs jinwá nsem yupj, 'üsüs ca polel la mijicj Dios mpes. Dios ca jos nsem yupj. Ca jos nsem yupj tsji' la mijicj jupj mpes.

²² Ma malala la mijin, p'a tjamacjaspan lajay jinwá. Lovin 'üsüs la mijin Dios jos jin. Lovin mponen Dios tjevelá. Lovin quelel lis mijin pjü. Pjü jilal ma ts'i tji'ina jipj. Ma wa la tjeve'le p'a lal. Najas nin la mijin Dios sa coñ jinwá. Yupj pjaní p'in jisas; yupj quelel lajay Dios jos jin. Yupj la mon qjuis Jepa Jesucristo jis capj mp'a'sas. ²³ La p'a nepenowá lovin javelepj yupj ma salejepj po'ó. Dios tjevele mpes tulucj javelepj yupj. Ma yola jinwá yupj, yupj ne nin mpes javelepj. Nepénowa la velel yupj jilal, yupj javelepj mpes. Po ma ninwa la mijin jipj. Po ma mve'le Dios ma tjevele po'ó. ²⁴ Qjuis Jepa Jesucristo jos jupj jomozopan ma la velel la p'a jis lal. Jos jupj jomozopan 'üsüs way javelepj pjü jilal. Jupj jos yupj 'üsüs sin 'yüsa lajay. Jos yupj ma ca ts'i mi'inacj la p'a malala lajay na yupj jis lal. ²⁵ Pülücj ma salejepj t'üc' way. Quelel la velel Jesucristo lal japon jilal ca nacj. Dios jos jupj ts'uyupj t'üc' way jis wala javelepj. Nin javelepj na, jupj jos jupj ts'uyupj ma ts'i mi'inacj ca. Quelel lis mijicj la p'in, mpes Dios ca jis capj mp'a'sas mponec ca nacj. Ca 'aplijila nsem malala nyuca la tjajay mpes, ne 'üsüs ca quelel la mijicj quinam Dios jos jinwá. T'üc' way ca jus nlayecj ca nacj. ²⁶ Diablo li tsuwile yupj jilal. Nin la tjajaytsja diablo jostsja jin, jupj yus tsyawilí. Yupj yólatsja 'üsüs la tjajaytsja. Quina t'üc' way ca jus nlayecj. Ca 'üsüs la mijicj quinam Dios jos jin.

Gente tsjay malala nyuca la mijicj, nosis cyawaja na.

3 Jipj selen nosis ncawajas ca. Quelel cyawaja na, costa way nsem cus ncoñcocj ca Dios. Najas nin jus nlayen niná. ² Gente ca nts'isiñ. Ca jisas nsem t'emel pülücj. 'Üsüs ca mvelecj yupj p'iyá sin po'ó. Yupj ca noypan jin yola yupj p'iyá. Malala ca mvelecj Dios lal, la p'a jilal 'ots'ipj. Ca ma la mijicj yupj jis papay, seja-may javelepj jin. La p'a 'üsüs way lajay na yupj jilal, ma ca mwi'iñ yupj. Lovin ma ca la mijicj Dios jos jinwá.

³ Pjü ma ca quelel la mijicj. Ma ca perdonar la mijicj la

p'a. Ca quelel tin mvelecj. Yupj jisas jin ca la mijicj la p'in. Gente la p'a 'aplijila ca jis mpalas, yupj la mijicj mpes. Ma 'üsüs la mijicj yupj. Ma ca jisas nsem la p'a 'üsüs lajay. ⁴Yupj ca jis capj mp'a'sacj gente enemigopan malala la mijicj yupj jilal. Yupj lajay, leñ way nin lajay, ma yola ncu 'üsüs lajay. Yupj ca yola nsem pjü salejepj yupj. Ma ca quelel la mijicj Dios. Ca jisas nsem yupj p'iyá 'ücj jisas mpatjam. ⁵Yupj ca jisas nsem la p'a japon yupj quelel lajay Dios. Mop'in jisas Dios ma jis capj cyoñca. Ma quelel lajay Dios jos jin. 'In tjejyama. Ma najas yupj jipj jemicanpan nsem.

⁶Yupj nepénowa jil la p'a jis wa nt'a, javelepj nequem jis lal. Nequem nenem leñ way japon la p'a wa javelepj. Nequem nenem pasal malala nyuca la tjajay. Newa malala quelel lajay, mpes nin lajay. Lovin pülücj sin 'yüsa, mop'in ma polel sin 'yüsa tsjan t'üc' way. Yupj japon la p'a wa javelepj, mpes niyom nenem jil yupj jis wa nt'a jis la veles yupj jis lal.

⁸Gente nenem ma jisas la p'a ca jus nlayecj tsjan t'üc' way. Yupj p'iyá ma salejepj tsjan t'üc' way. Malala nyuca yola yupj. Ma japon Dios tjevelá. Yupj jisas la p'a mponecj yupj Dios ts'uyupj; Dios ts'uyupj tulucj yupj. Yupj Janes jinwá, Jambres jinwá 'ots'ipj. Janes, Jambres 'ots'ipj, ma jisastsja Moisés tjevelá. Moisés tjevele Dios tjevelá. ⁹La p'a wa leñ way sin tji'yüsa Janes ma jola jinwá tjevele jupj. Nin p'iyá sin tji'yüsa Jambres po'ó. Nin jinwá ca nsem gente nenem jis lal. La p'a wa ca leñ way sin mü'üsüs wa yupj ma yola jinwá javelepj.

Pablo jostsja Timoteo lovin la mijis jupj jas tji'yüsa la tjiji jinwá.

¹⁰Timoteo, jipj selen tsjan sin tji'yüsa la tjejay napj. Selen tsjan la tjejay napj. Selen napj quelel lejay Dios jos jin. Selen pajal pyon napj Dios lal. Pülücj ma jisas napj velé, newa napj ma ts'i 'in yupj jilal. Selen napj quelel la sejay pjü. Nepénowa malala lajay napj lal, newa 'üsüs lejay napj Dios jos jin. ¹¹Jipj selen t'üc' way gente malala nyuca la tjajay napj lal. Selen pasal malala ntepalá. Selen tsjan ntepalá Antioquía po'ó, Icoño po'ó 'ots'ipj, Lистра po'ó 'ots'ipj. Pajal malala la ntjajay. Nin tepyala na, qjuis Jepa Jesucristo lovin ncapij tjep'ya'sa, ne 'ücj pü'üs napj. ¹²Nin p'iyá pjü jilal. Jesucristo jos jin quelel lajay, la p'a wa ca malala nyuca la mijicj yupj jilal. ¹³Gente malala pülücj lyawuñ. La p'a wa pülücj japon yupj javelepj. Mop'in t'üc' way tulucj javelepj. Más malala la mijicj yupj, nin ca mpalas. La p'a wa yus ntsawilicj wa yupj.

¹⁴Timoteo, lovin mponen jipj, jin tji'yüsa la tjijicj p'in. Selen ninana jin tji'yüsa la tjijicj t'üc' way. Selen ma la tsyawilicj. ¹⁵Jipj tsjictsja na, nin p'iyá jin tji'yüsa la tjajay jipj wya nepé. Jin tji'yüsa Dios Popel, pasal 'üsüs way niná. Dios Popel mpes jin tji'yüsa gente japon na Jesucristo lal, 'ücj ca mpatjam Dios lal.

¹⁶Dios tjijyü'ta niyom nepenowá jis la pac Dios Popel. Mpes Dios jostsja jinwá tapac yupj. Dios t'üc' way qjuisin 'yüsa liji jupj Popel mpes. Malala nyuca lijicj na, Dios qjuis wala vele niná jupj Popel mpes. Dios jos cupj ma lijicj, jupj qjuis wala vele niná jupj Popel mpes. Jupj

jos cupj la mijicj, qjuis wala vele wa niná jupj Popel mpes. ¹⁷Dios Popel mpes, Dios ts'uyupj sin 'yüsa tsjan más 'ücj la mijicj. Mpes 'ücj ca polel la mijicj pjü way Dios jos jin.

4 P'a jawasa Jesucristo ncuwim niswá, müjü'tüs ca nosis mo'ó. P'a jawasa jupj ca mveles patja jilal ncu 'üsüs nyuca la tjajay. Tecya'liñ ca mpatjam wa niswá, Jesucristo nin ca lis mijis. Ca mveles wa yupj jilal ncu 'üsüs nyuca la tjajay. Mpes napj 'i jütütj mvelen la p'a jilal Dios Popel mpes. Dios pjoca napj 'i jütütj. Jesucristo pjoca 'ots'ipj. ²Lovin mvelen la p'a jis walap'a'á Dios Popel mpes. Nenéyawa gente ca ma quelel mpjacañ jipj velen. Newa nin mvelen. 'Üsüs way sin 'yüsa lis mijin. Mpes pülücj ca jisas nsem Jesucristo. La p'a malala nyuca lajay na, jis wala mvelen. Yun 'asas mim, ne pülücj ca la mijicj Dios jos jin. Pülücj way ma leñ way sin mü'üsüs jipj velen mpes. Mop'in ma ts'i tji'ina yupj jilal. Ca la nucun ca sin mü'üsüs.

³P'a jawasa Dios ts'uyupj t'üc' way sin 'yüsa lajay na, gente pülücj ma ca mpjacañ yupj javelepj. La p'a p'in ca quelel mpjacañ. Ca la mpalacj la p'a wa sin 'yüsa la mijicj. ⁴Yupj ma ca jisas nsem Dios tjevelá. Jupj tjevelá t'üc' way. Ca jisas nsem la tsuwilpan tjowelepj. Cuento p'in tjowelepj yupj.

⁵Timoteo, gente ca malala la mijicj jipj lal. Mop'in ma lecj meyá jipj. Lovin mvelen la p'a jilal Jesucristo po'ó. Pasal 'üsüs way niná. Najas la mijin pjü way Dios jos jin. 'In tjejyama. Ma la mijin jipj jyas jin. Nin la mijin Dios jos jin.

⁶Quina pyac, 'e 'a, leñ way yupj ma 'ü'nacj ca napj. Leñ way mis Dios nt'a. ⁷Po 'üsüs way tsji' la tjejay napj Dios mpes. Tecyawaja jis wala tjevelé. Lovin tepyon napj Dios tjevelá. ⁸Qjuis Jepa Jesucristo niswa tjac' na, ca mveles gente jilal ncu 'üsüs nyuca la tjajay Dios jos jin. Qjuis Jepa Jesucristo pasal 'üsüs way. Napj selé pasal 'üsüs la mijis napj lal. Pajal pülücj la nuc jupj ncuwim niswá. Po jisas jupj. Pasal 'üsüs la mijis wa jupj yupj jilal.

Pablo jostsja Timoteo leñ way ncuwim jupj nt'a.

⁹Najas jipj leñ way ncuwim napj nt'a. ¹⁰Demas tjemey napj mpe. Tjemey Tesalónica nt'a. Jupj po quelel pü'ütsja nosis nt'a. Ma quelel pe'e napj lal. Leñ wa Crescente; tjemey jupj quinam Galacia nt'a. Tito Dalmacia nt'a tjemey jupj. ¹¹Napj jas tjejyam Tíquico Efeso nt'a, mpes leñ wa jupj. Lucas p'in pü'ü napj lal quinam. Cuy na, la tepyala Marcos, jupj lal ncuwim. Jupj 'ücj ncapij mp'a'sas qui'á; cupj cjaya maya tsji' la mijicj Dios mpes. ¹³Cuy na, napj nin quip pje'apa nca'an ma 'en. Carpo tya'a niná Troas po'ó. Napj libro witjacj nca'an ma 'en 'ots'ipj. Po najas papel ma'ajapj 'ots'ipj.

¹⁴Alejandro po'o jele jipj, jupj ne acero syüpa. Pasal malala la ntjiji. Qjuis Jepa Jesucristo ca cus ntülüs, jupj malala la tjiji mpes. ¹⁵'In tjejyama jupj lal. Jupj po ma jostsja cupj tjevelecj Dios po'ó.

¹⁶Yupj jepa nt'a nin tjaman na, najamicapan pjü way ma tjil ncapij la p'acj. Pjü tjo'os tjil napj mpe. Najas Dios ma jola yupj nin la tjajay. ¹⁷Qjuis Jepa Jesucristo ncapij

tecyoñca, ncapj tjep'ya'sa. Mpes napj 'ücj tjevelé pjü way jupj jostsja jin. Judiopan tulucj pjü way nin tjepjyacañ. Qjuis Jepa Jesucristo la tjiji mpes, jepapan ne'aj ma ntjü'ünan napj.

¹⁸ T'üc' way nepénowa ca malala quelel la mijicj napj lal. Newa nin, Jesucristo ncapj cyoñca lovin. T'üc' way jupj ca ma manus Dios pü'ü nt'a. Mpes najas gente lovin 'üsüs pjac mvelecj Dios po'ó. Amén.

Pablo tecyawaja tepyaca.

¹⁹ Süs wa la mijin Priscila, Aquila 'ots'ipj. Süs wa la mijin wa pjü jilal Onesíforo wo nt'a. ²⁰ Erasto ma tjac' napj

lal. Corinto mo'o pü'ü. Mileto po'o tüpü'üs na, Trófimo malala jos tepyala. Mpes ma tjac' napj lal. Ne'aj pü'ü custjay. ²¹ Leñ way majawus ca, mpes najas leñ way ncuwim. Eubulo süs wa la tjiji jipj lal. Pudente süs wa la tjiji wa. Lino, Claudia 'ots'ipj, süs wa la tjajay. Qjuis catjampan pjü way süs wa la tjajay. ²² Najas qjuis Jepa Jesucristo lovin cyapj cyoñca jipj. Najas jupj 'üsüs way la mijis janmacj nun mpes.

TITO

1 Napj Pablo. Napj Dios jomozo. Apóstol way napj; Dios nin tjejjama la veles la p'a jilal jupj mpes Jesucristo po'ó. Dios lis t'ya nt'a nin tjejjama; jupj jos yupj ca mponec jupj tjevelá. Jupj jos t'üc' way sin 'yüsa. Niná sin 'yüsa na, ca 'ücj la mijicj Dios jos jinwá. ² Ca jus nlayecj ca mpatjam lovin Dios lal. Püna, nosis cjuwatsja na, Dios tjevele gente 'ücj polel mpatjam ca lovin jupj lal. Ma li tsuwile jupj. ³ 'Ücjsja na cupj niná qjuis la pjac, ninana qjuis wala tjevele. Dios jostsja napj jum, ninana la veles la p'a jis walap'a'á. Nin lejay jupj nin tji-jyü'ta mpes. Dios la tjiji cupj 'ücj ca mpatjaquec jupj lal.

⁴ Tito, jipj mpes pyac niná quinam. Pülücj jin tji'yüsa la tjejjay napj Jesucristo po'ó. Po 'üsüs jin tji'yüsa, tsjicj si 'üsú jinwá, jupj popay si 'üsú liji na. Cupj pyonec jupj p'iyá Jesucristo po'ó. Dios cupj qjuis Papay. Jesucristo la tjiji cupj 'ücj ca mpatjaquec Dios lal. Najas yupj 'üsüs ca la mijicj jipj mpes. Najas yupj lovin ca cyapj mp'a'sacj, malala 'e palá na. Najas jipj ma jele nsem pjü mpes, yupj ca nin la mijicj jipj mpes.

Pablo tepyaca tsjan niná jupj jostsja Tito ca la mijis Creta po'ó.

⁵ Creta po'o tüpü'üstsjja na, napj lis t'yatsja niyom nepenowá, yupj ca jis majamacj Dios ts'uyupj. Ma polel tcyawaja la tjejjay niná. Mpes najastsja jipj ma ca mim nepé; najastsja jipj ca la nt'an niyom nenem, ncawajas ca la mijin napj ma t'üc' la tjejjay. Najastsja jipj la nt'an ca co'müypan Dios ts'uyupj jilal, pjü way pülücj patja nt'a. Nasa tjevelé jipj lal pjacj cuscú la nt'an. ⁶ Dios jos co'müypan pasal 'üsüs nsem yupj, la p'a ma malala mvelecj ca yupj sin po'ó. Dios jos co'müypan pjaní pjaní la p'in sejats'om yupj. Jos yupj jis ts'uyupj japon wa Jesucristo po'ó. Dios jos yupj jis ts'uyupj ma lajjay pjü way yupj p'iyá quelel lajjay jinwá. Jos wa yupj jis ts'uyupj nin lajjay jis papay javelepj jin.

⁷ Pastor tsji' liji Dios mpes. Jepa jupj Dios ts'uyupj mpes. Mpes Dios jos pajal 'üsüs nsem jupj, la p'a ma malala mvelecj ca jupj po'ó. Dios jos jupj ma jola jupj p'iyá más 'üsüs la p'a jilal. Gente nepénowa leñ way ts'a 'in se palá. Dios jos pastor ma yupj jinwá nsem. Dios jos pastor ma myona. Jos jupj lovin ma quelel le palana la p'a jilal. Dios jos jupj ma li tsuwile t'emel la t'anques. ⁸ La p'a wa campa jiquil na, Dios jos pastor se 'aya jinañ jupj wo nt'a, se 'aya wa jis la las. Dios jos pastor lovin 'üsüs quelel liji la p'a mpes. Jos pastor lovin selé tsjan más 'ücj liji, ne nin la mijis jupj. Jos pastor lovin 'üsüs nsem jupj. Dios jos pastor lovin nin liji Dios

jos jinwá. Jos pastor ma liji jupj p'iyá quelel liji jinwá. Más 'ücj liji Dios jos jinwá. ⁹ Dios jos pastor lovin ca mpones t'üc' way Dios po'ó, Jesucristo po'ó 'ots'ipj. Napj nasa sin tji'yüsa la tjejjay niná. Dios jos pastor ninana jos lovin. Jupj jos ninana pjü way pyona lovin. Mpes pastor ca jus nlayes tsjan t'üc' way. Mpes 'ücj ca polel mveles la p'a jilal tsjan más 'ücj la mijicj yupj. 'Üc j ca sin 'yüsa la mijis, t'üc' way ma jisas jilal. Nenem malala javelepj t'üc' way po'ó, mop'in ca sin mü'üsüs malala nin javelepj.

¹⁰ Niyom nepénowa jajamapj Dios ts'uyupj, mop'in Dios ts'uyupj pülücj ma lajjay yupj javelepj jinwá. Ma lajjay Dios tjevelá. Ma yola jin javelepj; la p'a wa ma 'ücj sin 'yüsa yupj javelepj mpes. La tsuwil yupj. Pülücj way ninana lajjay ne judiopan yupj. ¹¹ Más 'ücj yupj ma javelepj niswá; más 'ücj cupj nin lijicj ne ma mvelecj yupj niswá. Sin 'yüsa lajjay malala. Ma sin 'yüsa lajjay más 'ücj. Nepénowa jis wa nt'a, pjü way yupj jis wa nt'a patja ma jisas quinam tsjan t'üc' way Dios po'ó; nin jis tepyala yupj javelepj mpes. Nin javelepj t'emel la t'anques. Malala nin. ¹² Püna yupj popa pjaní tjevele Creta mo'o patja mpes. Creta mo'o patja tjowelepj jupj 'ücj polel véletsja tsjan mpalas ca p'a jawasa. Tjevele: "Creta mo'o patja lovin la tsuwil. Pajal malala nyuca lajjay. Ma quelel tsji' lajjay; pülücj jalá la p'in", nin tjevele.

¹³ T'üc' way nin tjevele. Mpes ca mvelen yupj jilal yupj jin lajjay pasal malala. Sin mü'üsüs lis mijin Dios jos jinwá. Mpes t'üc' way ca mponec jupj. ¹⁴ Ma ca jisas nsem cuento p'in judiopan püna tjowelepj. Pülücj way tjowelepj t'üc' way tulucj. Jipj sin 'yüsa lejay na, yupj ma ca quelel la mijicj niyom p'in tjüjütjt jin. Niyom nenem ma quelel salejepj tsjan t'üc' way.

¹⁵ Nepénowa ma malala nyuca yola. 'Üsüs p'in yola yupj pjü mpes. P'a witjacj malala nyuca yola. Ma japon Jesucristo lal. Mop'in malala yola pjü mpes. Ma salejepj yupj tsjan 'üsüs, tsjan malala. Malala lajjay na, ma yola. ¹⁶ Yupj javelepj yupj sin 'yüsa t'üc' way Dios po'ó. Nin tulucj. Yupj malala lajjay mpes, selec jupj ma salejepj t'üc' way Dios po'ó. Yupj pajal malala Dios lal. Ma lajjay Dios tjevelá. Tsjan 'üsüs way ma polel lajjay yupj.

Pablo jostsja Tito ca sin mü'üsüs la mijis Dios jos jinwá.

2 Tito, najas jipj sin 'yüsa lejay tsjan t'üc' way; Dios jos sin 'yüsa lijicj niná. ² Dios jos niyom tsjyoncapan ma se maná yupj. Jos yupj 'üsüs way nsem pjü jilal. Jos wa yupj lovin salejepj tsjan más 'ücj la mijicj, ne ca nin la mijicj yupj. Dios jos yupj japon tsjan t'üc' way jupj po'ó. Jos wa yupj ca quelel lis mijicj la p'a. Jupj jos

yupj newa ca 'üsüs la mijicj, malala pyala na. Niná sin 'yüsa la mijin.

³ Nin p'iyá, sin 'yüsa lis mijin nequem tsjyoncapan. Dios jos yupj 'üsüs lajaj, mpes la p'a ca jus nlayecj yupj po jisas Dios. Dios jos wa yupj ma tin javelepj. Jupj jos ma se maná. Jos wa yupj sin 'yüsa lis mijicj la p'a wa tsjan 'üsüs way. ⁴ Mpes tsjücjüimpan ca sin mü'üsüs Dios jos yupj ca quelel lis mijicj jis vayum, jis ts'uyupj 'ots'ipj. ⁵ Ca sin mü'üsüs tsjan más 'ücj lajaj, ne ca nin la mijicj lovin. Ca sin mü'üsüs Dios jos yupj ma ca mal la p'a niyom jilal. Ca sin mü'üsüs Dios jos yupj jis wa jajamapj. Ca sin mü'üsüs Dios jos yupj 'üsüs ca la mijicj jis vayum witjacj mpes, jis ts'uyupj mpes wa. Ca sin mü'üsüs Dios jos yupj lajaj jis vayum vele jin. Ninana pjü way ca nin la mijicj, la p'a wa ma ca malala mvelecj Dios tjevelá po'ó.

⁶ Nin p'iyá, sin 'yüsa lis mijin tjamacjaspan jilal. Yupj jilal mvelen Dios jos yupj lovin ca jus nlayecj tsjan más 'ücj la mijicj, ne ca nin la mijicj yupj. ⁷ Najas jipj lovin 'üsüs la mijin; la p'a ca jis nucucj, ca sin mü'üsüs más 'ücj nin p'iyá lajaj yupj. Sin tjü'üsüs lis mijin tsjan t'üc' way. Ma ca p'a casá mvelen; najas yupj jis januc, ca sin mü'üsüs más 'ücj nin p'iyá mvelecj yupj la p'a jilal. ⁸ Dios jos jinwá mvelen. Mpes la p'a ma ca polel la mve'lecj jipj lal jipj tjevelen mpes. Ma jisas jipj, jis maycas ca. Ma ca malala polel mvelecj cupj po'ó; nin ca nsem Dios jos jinwá tjevelen mpes.

⁹ Ca mvelen esclavopan jilal Dios jos yupj lovin lajaj yupj jis patrón jajütütj jinwá. Dios jos yupj nin yola 'oyñ nyuca 'üsüs la mijicj, mpes yupj jis patrón 'ücj jisas nsem yupj jis lal. Dios jos yupj ma la velel yupj jis patrón jis lal. ¹⁰ Dios jos ma pequen jis patrón yuts'a'á. Jos wa lovin ca 'üsüs la mijicj jis patrón mpes, ne jis patrón ca jus nlayecj lovin 'üsüs lajaj; ma la tsuwil. La p'a ca nucucj pjü way niná 'üsüs lajaj, mpes ca sin mü'üsüs po 'üsüs way sin 'yüsa lijicj Dios po'ó. Dios la tjiji cupj 'ücj ca mpatjaquec jupj lal.

¹¹ Dios pajal 'üsüs la tjiji gente mpes. Jupj la tjiji mpes, gente ca polel mpatjam jupj lal. Pjü gente mpes nin la tjiji jupj. ¹² Dios jos qjuisin 'yüsa 'oyñ nyuca 'üsüs la mijicj jupj jos jinwá; nin mpes nin la tjiji. Jupj ma jos tsjan malala, jupj jos cupj ma wa ca qjuisas nsem niná. Pülücj ma quelel 'üsüs lajaj Dios jos jinwá. Yupj lajaj gente p'in quelel lajaj jinwá p'in. Malala lajaj. Dios jos cupj ma quelel lijicj yupj lajaj jinwá. Jupj jos cupj lovin ca jus nlayecj tsjan más 'ücj la mijicj, ne ca nin la mijicj. Jos lovin 'üsüs lijicj, nosis casá pyatjaquec na. Jupj jos lovin lijicj jupj jos jinwá. ¹³ Dios jos cupj po qjuisas Jesucristo leñ way jac'. Jesucristo cupj qjuis Dios, pasal püné jupj. Jupj la tjiji cupj 'ücj ca mpatjaquec jupj lal. Jesucristo mpes selecj cupj ca mpatjaquec Dios lal. Mpes 'ücj qjuisas ncupj. Cupj ca nucucj pasal püné Jesucristo; jac' na nin ca nucucj. ¹⁴ 'Ücjsja Jesucristo lal jupj p'iyá tepe'e cupj mpes. Nin la tjiji ca Dios perdonar la qjuis mijis, ca 'üsüs nsem cupj jupj lal. Jupj la tjiji 'ücj ma ca malala nyuca la mijicj. Jupj la tjiji ca 'üsüs nsem cupj, malala tulucj. Jupj jostsja cupj jupj juts'a'á nsem. Jostsja cupj ca 'üsüs la mijicj, niná po qjuisas mpes.

¹⁵ Ninana pjü way sin tjü'üsüs lis mijin. Newa jis wala mvelen más 'ücj ninana nin lajaj. Dios jos nin lajaj. Mpes jis tjijyü'ta ninana la mijicj. Ma nin lajaj na, jis wala mvelen malala nin lajaj. Napj tjevelé jin la mijin jipj. Mpes pjü ma ca mvelecj jipj 'üsüs lejaj tulucj.

Pablo tepyaca tsjan jos Dios jupj ts'uyupj ca nin la mijicj.

3 Niswa mvelen Dios ts'uyupj jilal, Dios jos yupj yola yupj jis jepapan noypan, 'ücj jis la jütütj. Dios jos yupj nin lajaj yupj jis jepapan jajütütj jinwá. Dios ts'uyupj polel 'üsüs lajaj na, Dios jos nin lajaj yupj. ² Niswa mvelen Dios ts'uyupj jilal, Dios jos ma malala nyuca javelepj la p'a wa mpes. Jupj jos lovin ma la velel. Jos lovin 'üsüs javelepj la p'a jilal, ma ca ts'i mi'inacj. La p'a jilal javelepj na, ma wa ca ts'i mi'inacj yupj javelepj mpes.

³ Jele mpalas cupj p'iyá ma qjuiyola jin lijicjsja yas nam. Ma la tjijicj Dios tjevelá. Tepyonecj la tsuwilpan tjowelepj. Lovin la tjijicj cupj qjuisastsja jin. Ma la tjijicj Dios jostsja jin. Cupj la tjijicj mpes 'ücj qjuisas tepyala; lovin nin la tjijicj. Ninana cupj la tjijicj malálatsja. Lovin malala la tjijicj. Lovin la tjejyamaquec la p'a mpes. Gente la p'a wa ma jisastsja ncupj. Cupj ma wa qjuisastsja la p'a, ts'i 'inyactsja yupj jilal. ⁴ Mop'in Dios pasal 'üsüs la tjiji gente mpes. Pajal quelel lis tjiji gentá. ⁵ Mpes jupj la tjiji 'ücj ca mpatjaquec jupj lal. Cupj 'üsüs la tjijicj mpes tulucj ca nin nsem. Dios p'iyá jostsja 'üsüs qjuisé palá, nin mpes p'in ca mpatjaquec Dios lal. Ca mpatjaquec jupj lal bautizar qjuis tepyala mpes, Dios ts'uyupj qjuis tepyala mpes. Niná qjuis tepyala Dios Cjües 'üsüs la qjuis tjiji mpes. ⁶ Dios qjuis tje'yaya jupj Cjües, Jesucristo la tjiji mpes. Ts'üise tulucj jupj. Jesucristo la tjiji cupj 'ücj ca mpatjaquec Dios lal. ⁷ Dios p'iyá la tjiji mpes, 'üsüs cupj quinam Dios lal. 'Üsüs quelel lijicjsja jupj cupj mpes. Nin mpes nin la tjiji cupj ca mpatjaquec lovin jupj lal. Selecj ca nin nsem. ⁸ Ninana po t'üc' way.

Najas la pülücj ninana po'o mvelen yupj jilal. Po ma lecj tjejá nin la veles. Más 'ücj nin mvelen, mpes Dios lal japon ca 'üsüs quelel lajaj, Dios jos jin. Ninana po 'üsüs way. Nin lajaj na, 'üsüs se palá gentá. ⁹ T'üc' way nepénowa quelel la velel yupj p'a casá yola mpes. Dios ma jos yupj javelepj niná. Nenéyawa javelepj püna tapatja jis lá mpes. Japon Dios qjuisin 'yüsa liji jis lá mpes. Nin tulucj. Nenéyawa la velel Moisés tjevelá mpes. Ts'a 'in se palá la p'a wa p'a casá yola mpes. Niyana mpes quelel javelepj na, más 'ücj ma mvelen yupj jilal. Ma 'üsüs se palá niná javelepj na. La p'a wa t'üc' way tulucj sin 'yüsa, niná javelepj mpes. ¹⁰ Yupj javelepj mpes, Dios ts'uyupj nepénowa ma japon t'üc' way quinam. Nin mpes la pjaní jis wala mvelen, lama ca nacj, ca mvelen malala nin lajaj. Newa nin ca malala quelel la mijicj custjay ca nacj; ma 'üsüs quelel lajaj, jis wala mvelen ma ncul ca niswá Dios ts'uyupj 'a si mulú na. ¹¹ Najas jipj ca jus nlayen yupj ma lajaj Dios jos jinwá. Malala lajaj. Yupj p'iyá salejepj wa malala nin lajaj.

Pablo tecyawaja tepyaca.

¹² Napj ca jas majam Artemas jipj nt'a ca nacj. Ma selé. Tíquico jas majam ca nacj. Ma selé custjay cana cuscú. Pjaní ca jas majam. Jipj nt'a tjemey na, najas jipj leñ way ncuwim napj nt'a Nicópolis po'ó. Ne'aj quelel pü'üs jive na, yümücj si lapjüna na wa. ¹³ Cus mp'a'san Apolos, Zenas 'ots'ipj. Zenas po selé judiopan tjüjütütj po'ó. Jis tje'yaya yupj jisas, ca 'ücj polel mal niswá. Jipj

'ücj polel lejaj, nin ca la mijin yupj mpes. ¹⁴ Dios jos jupj ts'uyupj sin 'yüsa más 'ücj lovin 'üsüs lajay la p'a mpes. La p'a cjuwá jis tepyala na, más 'ücj Dios ts'uyupj jis capj jap'acj. 'Üsüs se palá la p'a witjacj Dios ts'uyupj lajay mpes, 'üsüs way niná.

¹⁵ Pjü way napj lal jatja, pjü way süs wa la tjajaj. Jipj nt'a patja nepénowa japon wa Jesucristo lal, quelel la qjuesejay yupj. Süs wa lis mijin yupj jilal.

Najas Dios 'üsüs way ca la mijis janmacj nun mpes.

FILEMÓN

1 Napj Pablo. Timoteo já'asa wa qui'á. Jupj cupj qjuis catjam. Napj 'os cawilta mo'ó Jesucristo mpes tsji' lejay ne.

Filemón, papel niná pyaqueecj jipj mpes. Jipj cupj qjuis catjam. Pasal quelel la 'ijicj. Jipj tsji' lejay wa cupj qjuilal Jesucristo mpes. ² Papel niná pyaqueecj wa Apia mpes. Jupj cupj qjuis ta'a, Jesucristo lal pyona mpes. Pyaqueecj wa Arquipo mpes. La p'a wa malala javelepj na Jesucristo po'ó, jupj jis wala vele malala javelepj. Dios ts'uyupj 'a si mulú wya nt'a. Pyaqueecj wa yupj mpes.

³ Dios cupj qjuis Papay. Jesucristo cupj qjuis Jepa Püné way jupj. Najas 'üsüs way lajay nun mpes. Najas nun ma nujola nsem pjü way mpes; najas yupj ca nin la mijicj nun mpes.

Pablo tjüwüi'i Dios lal Filemón mpes.

⁴ Lovin wüi'is Dios lal jipj mpes. Lovin velé Dios lal jipj mpes. ⁵ La p'a wa nawala tjowelepj jipj pajal quelel lejay Jesucristo. Tjowelepj jipj pyon Jesucristo tjevelá. Tjowelepj wa jipj po quelel la sejay Dios ts'uyupj. ⁶ Napj velé Dios lal jipj mpes. Najas lovin mvelen la p'a jilal Jesucristo mpes. Najas ca 'üsüs mpalas velen mpes. Nin tepyala na, jipj ca jus nlayen tsjay 'üsüs qjuis tepyala Jesucristo mpes. ⁷ Jipj po quelel lis tjejay Dios ts'uyupj. Po 'ücj najas ntepalá jipj quelel la sejay mpes. Po 'üsüs pü'üs ntepalá. Dios ts'uyupj po 'ücj jisas jis tepyala, jipj la tjejay mpes.

Pablo tepyaca Onésimo po'ó.

⁸ Filemón, Jesucristo mpes napj polel 'i jütütj. Nin mpes polel 'i jütütj tsjan más 'ücj la mijin. ⁹ Mop'in napj quelel la 'e jay, mpes ma quelel 'i jütütj. Nin p'in najas jipj ca la mijin napj najas jinwá napj najas mpes p'in. Co'müy napj quinam. Cawilta mo'o pü'üs Jesucristo mpes tsji' la tjejay mpes. ¹⁰ Najas 'üsüs la mijin Onésimo mpes. Qui'á napj tjevelé jupj lal Jesucristo po'ó, ne jupj tepyona napj tjevelé. Pajal 'üsüs jas tji'yüsa, tsjicj si 'üsú jinwá popay si 'üsú liji na. ¹¹ Püna p'in Onésimo ma 'üsüs tsji' la tjiji jipj mpes, nin selé napj. Nin tulucj ca nsem quinam. Quina po 'üsüs ca la mijis jipj mpes, napj mpes 'ots'ipj. ¹² Napj po quelel lejay Onésimo. Mop'in nin, napj se jam jupj jipj nt'a. ¹³ Najastsja jupj newá mpü'üm napj lal. Najastsja jupj ca ncapij mp'a'sas

qui'á cawilta nt'a, jipj leñ mpes. Qui'á 'os la p'a jis lal tjevelé mpes. Nin tjevelé tsjan niná Jesucristo 'üsüs la tjiji gente mpes. ¹⁴ Najastsja jupj ca ncapij mp'a'sas jipj p'iyá jyas mpes. Custjay ma tjevelen ncu 'ücj jupj ca mpü'üm napj lal. Ma selen jupj pü'ü qui'á. Mpes napj se jam jupj jipj nt'a quinam. Jipj 'üsüs lejay na, najas jipj p'iyá jyas mpes ca nin la mijin. Jipj ma polel lejay jipj jyas jinwá, malala nin.

¹⁵ T'üc' way Onésimo tjemey jipj mpe. Tsjicj way mpes p'in leñtsja jupj jipj püt' nt'a. Mop'in pajal 'üsüs tepyala jupj lal, tjemey mpes. Quina lovin ca mpü'üm jipj lal.

¹⁶ T'üc' way Onésimo jipj esclavo custjay. Mop'in jupj más 'üsüs quinam esclavo lal. Jupj cupj qjuis catjam. Quelel lijicj jupj. Napj quelel lejay jupj; quina más 'ücj jipj pajal quelel la mijin jupj 'ots'ipj. Jupj jipj esclavo, jupj jipj jetjam 'ots'ipj quinam qjuis Jepa Jesucristo mpes.

¹⁷ Filemón, t'üc' way napj jipj jetjam. Napj cüwinis jipj nt'a, tsjay 'üsüs jyas nsem. Selé napj niná. Najas tsjay 'ücj jyas nsem wa Onésimo ne'aj jama na jipj nt'a, napj p'iyá ne'aj tjum jinwá. ¹⁸ Onésimo malala nyuca la tjiji ca nacj jipj lal. Level la 'iji ca nacj. Mvelen napj lal nol level la 'iji, ne napj ca jaylacj la mejay jupj mpes. ¹⁹ Napj Pablo. Napj p'iyá nin pyac niná. T'üc' way ca jaylacj la mejay jupj mpes. Mop'in najas jipj jele mpalas jipj Dios popa 'e tepalá napj tjevelé mpes jipj lal. Mpes napj nola ma ca jyas nsem napj niná jaylacj la mejay.

²⁰ Natjam, cupj nin pyonecj Jesucristo tjevelá. Jipj se coñ Jesucristo 'ots'ipj. Mpes po najas jipj ca la mijin napj najas jinwá. Nin lejay na, tsjay 'ücj najas nsem.

²¹ Napj selé nin ca la mijin napj najas jinwá. Selé más 'in 'üsüs ca la mijin wa napj tjevelé lal. Mpes niná nin pyac jipj mpes. ²² Po quelel jum jipj nt'a. Mpes Dios lal la monan leñ way 'ücj ca mis. 'Ücj la mijin la püt'üs napj ne'aj.

Pablo teczyawaja tepyaca.

²³ Epafra süs wa la tjiji jipj mpes. Selen jupj pü'ü napj lal cawilta mo'ó Jesucristo mpes tsji' la tjiji mpes wa.

²⁴ Marcos 'ots'ipj süs wa la tjiji, Aristarco 'ots'ipj. Demas süs wa la tjiji wa, Lucas 'ots'ipj. Yupj tsji' lajay wa napj lal Jesucristo mpes. ²⁵ Najas Jesucristo 'üsüs way la numijis nun pjü way jilal, jupj qjuis Jepa Püné way.

HEBREOS

Dios jupj Jatjam jas tjejanya la veles cupj qjuilal.

1 Püna Dios tjevele profetapan jilal tsjan la veles judiopan jilal. Tjevele yupj jilal tsjan niná jupj jostsja judiopan ca jus nlayecj. Nin tjevele profetapan pülücj jilal. La pülücj way nin tjevele yupj jilal. ² Nasa tecyawa-ja tjevele quinam yupj jilal. Quina p'a casá la tjiji. Jupj Jatjam lal tjevele jupj la veles cupj qjuilal. Jupj Jatjam cupj qjuilal tjevele jupj Popay Dios jostsja jin. Jupj Jatjam mpes, pjü way la tjiji nosis casá. Pjü la tjiji wa tsjun po'ó. Dios la t'ya Jatjam, ca pjü way jupj juts'a'á nsem. ³ Cupj selecj lots'ac' pajal jaw; nosis casá jyawca lots'ac' mpes. Nin p'iyá, cupj selecj Dios pasal püné; jus tjinyucucj jupj Jatjam, püné way jupj. Dios Jatjam, jupj Popay jin p'iyá jupj. Pjü way 'ücj patja nosis casá Dios Jatjam nin liji mpes. Nin p'iyá tsjun po'ó. Püné jyü'ta ne pjü nin pyala. 'Ücj Dios perdonar la qjuisiji cupj malala la tjijicj, jupj Jatjam la tjiji mpes. Nin la tjiji na, 'etjele jupj Dios li'inyampe tsjun po'ó. Dios pasal püné; jupj Jatjam ne'aj já'asa jupj li'inyampe, jupj püné wa mpes.

Dios Jatjam más püné angelpán jilal.

⁴ Cupj selecj angelpán pajal noypan yupj. Dios Jatjam más püné angelpán jilal, nin la tjiji Dios. Dios Jatjam way jupj, nin vele Dios. Mpes qjuisin 'yüsa jupj más püné way angelpán jilal. ⁵ Selecj Dios Jatjam más püné angelpán jilal Dios jupj lal tjevele mpes:

"Jipj napj Natjam.

Yacjaj jipj Pyapay ntepalá napj."

Nin tjevele Jatjam lal. Niná angelpán jilal tjevele tulucj. Tjevele wa:

"Jupj Popay ca nsem napj.

Jupj napj Natjam nsem."

Niná angelpán po'o tjevele tulucj. ⁶ Dios jas tjejanya jupj Jatjam mwalá way nosis nt'a. Jas tjejanya na, tjevele:

"Najas napj angelpán pjü way
nin javelepj jupj püné way",

nin tjevele Dios.

⁷ Dios tjevele wa angelpán sin po'ó. Tjevele:

"Lüpjü way jac', jama wa.

'Awa campanya wolaqué, wotaqué wa.

Nin p'iyá niná, angelpán jiquil, leñ way jil,

mop'in tsji' lajay napj mpes,

nin lajay napj najas jin",

nin tjevele jupj. ⁸ P'a casá tjevele Jatjam po'ó. Tjevele:

"Jipj ne Dios. Ca müjü'tün lovin.

Jyütütj ne 'üsüs.

⁹ Jipj jyas 'üsüs p'in napj najas jin.

Jipj lovin ma malala lejay.

Mpes napj la 'e tjet'á la jütütj. Napj ne jipj Dios.

Jipj más 'ücj jyas nsem cyapj jacoñ jilal."

Dios nin tjevele.

¹⁰ Tjevele wa:

"Jepa Püné way jipj. Pjü cjuwatsja na,
nosis la tjejay jipj.

Myas mpes pjü nin la tjejay tsjun po'ó,
jay la p'a'á nt'a 'ots'ipj.

¹¹ P'a wa jyawca na, ncawajas ca nosis.

Ncawajas ca wa pjü way tsjun po'ó.

Nin tulucj jipj lal. Jipj lovin ca mpü'üm.

Pülül pül way pyala.

Nin p'iyá, nosis pül way nsem.

Pjü way tsjun po'ó pül way nsem wa.

¹² Yom jupj pülül pül way pyala na, ma jos niná.

P'a pülül mpes ca jas nqui'pas.

Nin p'iyá ca mpalas nosis lal,

pjü way jilal wa tsjun po'ó. Pül way nsem.

Mpes nosis seyasa ca la mijin.

Seyasa way ca la mijin wa tsjun po'ó.

Jipj p'iyá pül jinwá tulucj. Jipj lovin nin p'iyá.

Tsjyonca way 'e palá tulucj.

Lovin ca mpü'üm."

Dios nin tjevele Jatjam lal.

¹³ Tjevele wa jupj lal:

"Nt'i'isa jipj napj li'inyampe.

Jipj ca müjü'tün napj lal.

Napj ca la mpalan jipj enemigopan jis lal.

Napj ca la mejay jipj enemigopan

tsjyam 'alá jatja jinwá.

Nin ca la mejay jipj mpes, jipj napj lal jac' na."

Niná angelpán jilal tjevele tulucj. ¹⁴ Angelpán cjües wit-jacj yupj, tsji' lajay yupj Dios mpes. Gente nepénowa ca mpatjam Dios lal, Dios nin liji ca nin nsem. Dios jupj angelpán sin jyama yupj nt'a jis capj la p'acj nosis casá.

Más 'ücj qjuisin 'yüsa Dios Jatjam tjevelá.

2 Cupj nasa tjepjya'aquec Dios Jatjam tjevelá. Dios Jatjam pajal püné way, mpes 'ücj más 'ücj qjuisin 'yüsa jupj tjevelá. Ma 'üsüs qjuisin 'yüsa, p'a jawas ca mponec la p'a velá ca nacj, ne ma ca mponec t'üc' way Dios Jatjam po'ó. ² Püna angelpán tjowelepj Moisés lal. Tjowelepj tsjan niná Dios jostsja judiopan ca nin la mijicj. Mpes Moisés niná tjevele judiopan jilal. Angelpán tjowelepj tsjan ca mpalas p'a jawas. T'üc' way nin tepyala p'a jawasá. Gente ma la tjajay na yupj

tjowelepj jinwá, Dios lovin jis capj tyüla. ³ Mpes t'üc' way nin ca mpalas wa qhuis Jepa Jesucristo tjevele jinwá; jupj más püné angelpañ jilal. Jupj tjevele cupj 'ücj ca mpatjaquec Dios lal jupj la tjiji mpes la p'in. Niná ma qjuiyola na, t'üc' way Dios ca qhuis capj ntülüs. Qhuis Jepa Jesucristo mwalá way sin tji'yüsa la tjiji 'ücj mpatjaquec Dios lal jupj la tjiji mpes la p'in. La p'a wa nin tjepiyacañ jupj tjevelá, p'a jawas yupj qjuisin tji'yüsa la tjajay wa t'üc' way niná jupj tjevelá. ⁴ Qjuilal tjowelepj na, Dios qjuisin tji'yüsa la tjiji yupj t'üc' tjowelepj. Jupj jis capj tjep'ya'sa mpes pajal 'üsüs way polel lajaytsja, niyom p'in ma polel lajay jinwá. Yupj nin la tjajay qjuisin 'yüsa la tjajay t'üc' way tjowelepj. Pasal qjuiyólatsja yupj la tjajay mpes. Dios jis capj tjep'ya'sa jupj Cjües la tjiji mpes wa. Jupj Cjües jis capj tjep'ya'sa 'ücj tsji' la tjajay jupj mpes.

Dios Jatjam mpes, cupj 'ücj mpatjaquec lovin Dios lal.

⁵ P'a jawas pjü way pajal 'üsüs way nsem nosis casá. Niná mpes nin pyac. Dios Jatjam ca müjü'tüs qui'á, nin tjevele Dios. Angelpañ ca nosis müjü'tücj tulucj. ⁶ Dios Popel nin vele yom pjaní tjevelá. Tjevele:

“Dios, jipj ne pajal püné. Gente, gente p'in yupj.

¿Tsjan mpes jele jipj yupj mpes?

¿Tsjan mpes jipj jyaman yupj?

⁷ Quina yupj más 'in tsjicj way angelpañ jilal, nin la tjejay jipj.

Newa nin, yupj más 'in noypan pjü way jilal nosis casá,

nin la tjejay jipj.

Jipj pajal 'üsüs la tjejay yupj mpes.

Pjü way jatja, nin la tjejay jipj. Mop'in

nin jis tje'yaya ne gente 'ücj polel jajütütj

pjü way niná.

⁸ Nin jis tje'yaya ne yupj 'ücj polel jajütütj pjü.”

Dios Popel nin vele yom pjaní tjevelá. Dios tjevele gente 'ücj polel jajütütj pjü. Pjü 'ücj jajütütj, Dios la tjiji. Newa nyucucj ma pjü way jajütütj custjay.

⁹ Mop'in ma nin qjuiyola. Cupj selecj Jesús mpes tjevele niná. Mpes selecj t'üc' way niná jupj tepyacá, niná ne Dios Popel. Jesús tjac' na, jupj más tsjicj waytsja angelpañ jilal, Dios la tjiji. Jupj jostsja Jesús mpa'is pjü mpes, ne nin la tjiji jupj. Dios quelel la qjuisiji, ne nin. Malala tepyala Jesús lal, tepe'e, mpes Dios la tjiji jupj pajal püné tepyala, tjevele wa jupj pajal 'üsüs.

¹⁰ Nin jostsja Dios. Dios la tjiji pjü; pjü la tjiji jupj p'iyá mpes. Dios quelel se manú jupj ts'uyupj jupj p'ü'ü nt'a, jupj ts'uyupj pülücj way. Mpes 'üsüs way malala tepyala Jesús lal. Malala tepyala jupj lal, mpes gente 'ücj mpatjam ca Dios lal, Dios nin la tjiji. Jesús mpes gente 'ücj ca mpatjam Dios lal. ¹¹ Yupj Dios juts'a'á ca jis mpalas, Jesús nin liji. Dios yupj jis Papay. Dios Jesús Popay 'ots'ipj. Mpes Jesús ma myayca la veles yupj jupj pülücpan. ¹² Selecj Dios Popel po'ó jupj tjevele yupj jupj pülücpan. Tjevele Dios lal:

“Napj ca mvelé napj mpülücpan jilal jipj po'ó.

Jipj mpes 'a si mulú na,

napj 'üsüs ca mvelé jipj po'ó yupj jilal”,

jupj nin tjevele Dios lal.

¹³ Tjevele wa:

“Napj ca mpon Dios ncapj p'ya'sa”.

Tjevele wa:

“Qui'á pü'üs Dios ts'uyupj jilal.

Dios ntje'aya yupj; jupj jos napj jyamá yupj.”

¹⁴ Jesús jüp'üy jánatsja wa, gente jinwá. Yom waytsja jupj yupj jinwá. Dios jostsja ca nin nsem; jostsja Jesús tepe'e, jostsja Jesús jas tjiyünsa la püt'üs niswá. Nin tepyala mpes, diablo tsjicj way tepyala. Diablo mpes p'in gente cya'liñ. ¹⁵ Gente lovin lacj jeyaptsja cya'liñ mpes. Nin tulucj quinam. Jesús yom tepyala jupj, tepe'e, jas tjiyünsa, tüpü'ü niswá. Dios ts'uyupj ma lacj jeyapj cya'liñ quinam, jupj la tjiji mpes.

¹⁶ Jesús tjac' gente jis capj la p'acj. Jupj tjac' angelpañ jis capj la p'acj tulucj. Mpes jupj ángel tepyala tulucj.

Cupj 'ücj jus nlayecj Jesús quelel jis capj p'yá'satsja gentá, mpes yom tepyala jupj. Abraham pajal püna tüpü'ü, gente pülücj jupj popa p'iyá tapatja, püs tepyala na. Jesús más quelel jis capj tjep'yá'satsja yupj pjü jilal. ¹⁷ Mpes más 'üctsja Jesús yom tepyala jupj, cupj jinwá. Cupj jupj pülücpan ne nin. Cupj jinwatsja jupj, mpes 'üctsja sacerdote más püné tepyala jupj cupj mpes; jupj polel vele Dios lal cupj mpes. Nin liji jupj Popay Dios nt'a. Newa ca qhuis capj mp'a'sas lovin. Po jola cupj mpes. Dios perdonar la qjuisiji malala la tjiijc, Jesús la tjiji mpes. ¹⁸ Nenéyawa diablo jac' cupj nt'a, malala qhuis lal vele; jupj jos ma liji Dios jos jin. Jesús 'ücj qhuis capj p'ya'sa, ne ma malala liji. Nin p'iyá tepyala jupj lal, mpes 'ücj qhuis capj p'ya'sa. Diabolo malala tjevele wa jupj lal, jostsja jupj ma la mijis Dios jos jin. Pajal malala tepyala Jesús lal. Mop'in Jesús ma la tjiji diablo jostsja jin.

Jesús más püné Moisés lal.

3 Natjampan, nun Dios juts'a'á. Jupj la nu t'ya nun. Pjü way napj tjevelé Jesús po'ó, pjü way nujola t'as lovin. Dios jas tjejyama jupj cupj nt'a la veles Dios po'ó. Jesús sacerdote más püné way jupj; jupj jama Dios nt'a la veles cupj mpes. Niná pyonec jupj po'ó. ² Dios la t'ya Jesús, ne Jesús la tjiji pjü way Dios jostsja jin. Jesús nin p'iyá la tjiji Moisés la tjiji jinwá, Moisés ne tsjay püna tüpü'ü jupj. Moisés la tjiji wa Dios jostsja jin Dios gente jis lal. ³ Mop'in Jesús más 'üsüs Moisés lal. Napj ca mpac tsjan mpes ca jus nlayé más 'üsüs jupj Moisés lal. Yom wa si jünsa más 'üsüs way wosis lal; jupj p'iyá la tjiji wosis. Nin p'iyá, Jesús más 'üsüs Moisés lal.

⁴ Wosis p'iyá jupj sin nin jas tjiyünsa tulucj. Gente sin jajünsüpj yupj jis wa. Nin p'iyá niná, gente yupj sin nin patja tulucj. Dios lis tjiji. Dios lis tjiji pjü way.

⁵ Moisés pjü way la tjiji Dios jostsja jin Dios lal japon jis lal. Moisés yupj jilal tjevele tsjan ca sin mü'üsüs la mijis Dios p'a jawas. Moisés 'üsüs tsji' la tjiji Dios mpes; newa mozo way p'intjsja jupj. ⁶ Cristo la tjiji wa pjü Dios jostsja jin Dios lal japon jis lal. Nin p'in más 'üsüs way jupj Moisés lal. Cristo Dios Jatjam jupj, mozo tulucj jupj. Moisés mozo p'intjsja jupj. Cristo se jamá Dios ts'uyupj pjü way. Cupj pyonec Dios po'ó, Cristo po'ó

'ots'ipj; velecj la p'a jilal pyonecj mpes. Dios jos lovin nin lijicj. Selecj p'a jawas 'üsüs ca qjuis mpalas Dios mpes. Dios jos lovin 'ücj qjuisas nsem niná mpes. Lijicj na jupj jos jinwá, t'üc' way cupj jupj gentá.

Dios lal japon ca mpatjam Dios lal.

⁷ Nujola tapalas Dios Cjües tjevelá Dios Popel po'ó. Tjevele:

"Yacjaj, niná pjo'oqué na Dios velá,
⁸ nusin tjü'üsüs niná, la müj' wa jupj vele jin.
Judiopan püna tapatja ma nin la tjajay
tjelyawuñ na wa cjuwá nt'a.

Yupj ma quelel la tjajajtsja Dios tjevele jinwá.
Dios jay pjucj tjevyaja jinwá tepyala la tjajay yupj."

⁹ Dios tjevele:

"Nun solejé tsjan la tjajay yupj.
Nenem püna tapatjá, nun yupj sin popa p'iyá püs
naya potjaqué.
Año cuarenta mpes yupj tjunuc pajal 'üsüs la tjejay
napj yupj mpes.

Newa nin, malala la tjajajtsja,
yólatsja napj ma jis capj ntül yupj.
Nay pjucj tjevyaja jinwatsja yupj mpes.

¹⁰ Po ma najastsja yupj la tjajay.

Napj tjevelé:

'Yupj lovin ma jisas napj najas jinwá.
La p'a wa quelel lajay p'in.
Ma quelel sin 'yúsatsja tsjan najastsja napj.'

¹¹ Po ma najastsja yupj malala la tjajay.
Mpes napj nin tjevelé tsjan ca la mejay.

Tjevelé:

'Püs way mpes pajal malala jis tepyálatsja wosis
cjuwá nt'a.

Napj quelel se 'atsja momas, 'ücj jis la püt'üs ne'aj.
Quina yupj ma polel ne'as jil 'amá niná nt'a, nin ca la
mejay napj.' "

Dios nin tjevele jupj Popel po'ó.

¹² Natjampan, 'in tjajama. Ma la müj' yupj la tjajay jin-
wá; pajal malala la tjajay yupj. Lovin mponé Dios lal,
jupj ne pü'ü lovin. Ma poné Dios lal, ma so coñcój jupj.

¹³ Lovin nin mvelé niná nunwá. Lovin la müj' Dios jos
jinwá. Nin polel loj' custjay, Cristo ma niswa tjac' na
p'in. Mpes malala loj' na, ca jus nlayé 'üsüs tulucj nu
mpalas nin la tjüj' mpes, ne ma malala ca quelel la
müj' niswá. ¹⁴ Püna qjuisastsja na Cristá, t'üc' way pajal
tepyonecj jupj po'ó. Más 'ücj lovin nin pyonecj. Mpes
nin ca qjuis mpalas pjü way Dios tjevelá. Nin ca qjuis
mpalas Cristo se coñcocj mpes.

¹⁵ Dios Popel vele:

"Yacjaj, niná pjo'oqué na Dios velá,
nusin tjü'üsüs niná, la müj' wa jupj vele jin.
Judiopan püna tapatja ma nin la tjajay,
tjelyawuñ na wa cjuwá nt'a.

Dios jay pjucj tjevyaja jinwá tepyala la tjajay yupj."

¹⁶ Nun solejé pjacj ma quelel la tjajajtsja Dios jostsja
jin, Dios lal tjepjyacañ na. Moisés jis ticyuna Egipto
mpe, yupj p'iyá pjü way ma quelel la tjajajtsja Dios
jostsja jin. ¹⁷ Año cuarenta mpes nin la tjajay Dios ma

jostsja jin. Nun solejé pjacj cuscú ninatsja. Yupj ne niná
malala la tjajay wosis cjuwá nt'a. Yupj tecya'liñ ne'aj.

¹⁸ Dios tjevele:

"Püs way mpes pajal malala jis tepyálatsja
wosis cjuwá nt'a.

Napj quelel se 'atsja momas, 'ücj jis la püt'üs ne'aj.
Mop'in yupj ma polel ne'as jil 'amá niná nt'a,
nin ca la mejay napj."

Nun solejé pjacj jilal Dios nin tjevele niná. Ma la tjajay
jupj tjevele jin, yupj jilal nin tjevele. ¹⁹ Mpes qjuisin
'yüsa nin mpes ma polel tjil 'amá niná nt'a, Dios lal ma
topon mpes.

4 Dios tjevele cupj 'ücj polel jyatjaquecj wa, la mijis
jupj. Nin p'iyá custjay, püna tjevele jinwá. Más 'ücj
'in jyamacj cupj, lovin mponecj Dios lal. Mpes t'üc' way
'üsüs majatjaquecj ca cupj, nin ca la qjuis mijis. ² La p'a
wa tjowelepj cupj qjuis walap'a'á Dios tjevelá. Jupj
tjevelá pajal 'üsüs. Judiopan püna tjelyawuñtsja wosis
cjuwá nt'a, nin p'iyá tjepjyacañ. Tjepjyacañ, newa ma
'üsüs jis tepyala, yupj ma topon mpes. ³ Nin tulucj cupj
qjuilal. Cupj tepyonecj, mpes cupj 'üsüs ca majatjaque-
cj, Dios ca la qjuis mijis. Wa cjuwá nt'a tjelyawuñ wit-
jacj, malala jis tepyala. Dios tjevele yupj sin po'ó.

Tjevele:

"Po ma najastsja yupj malala lajaytsja.
Mpes napj tjevelé tsjan ca la mejajtsja.

Tjevelé:

'Püs way mpes pajal malala jis tepyálatsja wosis
cjuwá nt'a.

Napj quelel se 'atsja momas, 'ücj jis la püt'üs ne'aj.
Mop'in yupj ma polel ne'as jil 'amá niná nt'a, nin ca
la mejay napj.' "

Dios nin tjevele jupj Popel po'ó. Tsjay püna Dios nosis
t'üc' la tjiji na, jupj seletsja ca nin quelel la mijis yupj
mpes. Jostsja yupj ca mal 'amá niná nt'a. Yupj p'iyá ma
topon, mpes ma polel tjil 'amá niná nt'a, nin la tjiji
Dios.

⁴ Dios Popel po'ó yom pjaní tjevele sábado mpes,
ts'ac' niná semana pjaní cyawaja na. Tjevele: "Dios pjü
la tjiji. T'üc' la tjiji na, 'etjele jupj. Semana tecyawaja na,
'etjele." ⁵ Jupj Popel vele wa:

"Napj quelel se 'atsja momas, 'ücj jis la püt'üs ne'aj.
Mop'in yupj ma polel ne'as jil 'amá niná nt'a,
nin ca la mejay napj."

Wa cjuwá nt'a tjelyawuñ sin po'ó nin tjevele.

⁶ Yupj tjepjyacañ Dios tjevelá, jupj tjevelá pajal 'üsüs,
newa ma polel tjil 'amá niná nt'a; ma la tjajay Dios tji-
jyü'ta jinwá. P'a casá ca nsem la p'a jilal. Dios ca mveles
ca 'ücj polel mal jupj pü'ü nt'a, 'ücj majatjum ne'aj. ⁷ Se-
lecj niná t'üc' way. Jupj tjevele p'a jawasa jyawca mpes.
Locopyaya, año pülücj tepyala na, Dios tjevele David lal
jupj jostsja jupj ca mpaques nin jawas po'ó. Napj nasa
tepyac jupj tepyacá. Tepyaca:

"Yacjaj, niná pjo'oqué na Dios velá,
nusin tjü'üsüs niná, la müj' wa jupj vele jin".

Nin mpes jus nlayecj jupj tjevele yacjaj polel leque jupj
pü'ü nt'a, 'ücj polel majatjaquecj ne'aj. ⁸ Josué jis tje-
myana israelpan yupj jis 'amá nt'a, newa ma 'üsüs jät-

jatsja ne'aj. Mpes locopyaya Dios tjevele p'a jawasa jyawca mpes; tjevele gente ca mal jupj nt'a, majatjum yupj. ⁹ Nawa nin quinam. Dios gente polel majatjum ca custjay. Majatjum ca Dios nt'a, Dios tjá'asatsja jinwá pjü way t'üc' la tjiji na. ¹⁰ Gente jil na Dios pü'ü nt'a, ca majatjum yupj. Tsji' la tjajaytsja Dios mpes; quina 'ücj majatjum ca. Majatjum Dios tjá'asatsja jinwá, pjü way t'üc' la tjiji na. ¹¹ Mpes más 'ücj lovin pyonecj Dios lal; más 'ücj lovin lijicj jupj jos jin, mpes 'ücj ca nlaca Dios pü'ü nt'a, majatjaquecj. Wa cjuwá nt'a tjelyawuñtsja ma la tjajay Dios jostsja jin. Mpes ma polel tjil yupj jis 'amá nt'a, ma polel jájtatsja ne'aj. Ma ca nin la müjfi nun yupj la tjajay jinwá.

¹² Lovin nin pyala Dios vele jinwá. Jupj jos ca nin mpalas, nin pyala jupj nin vele mpes p'in. Dios tjevelá polomay pjoye jinwá. Polomay t'em manas cjo'la, pajal pjoye jupj, más 'in leñ way mo'o jama jupj tsjyaca nt'a. Dios tjevelá mo'o jama jinwá liji qjuisas mo'ó. Mo'o jama jinwá qjuis qjues mo'ó. Nin qjuesé palá Dios velá pjya'aquecj na. Mpes selecj ncu 'üsüs qjuiyola, selecj wa ncu malala qjuiyola. Dios tjevele mpes selecj ncu t'üc' way quelel 'üsüs lijicj. ¹³ Pjü way ma polel mpja'neñ Dios lal. Pjü jatja, pjü la tjiji Dios, ne pjü way yus nyuca jupj. Jupj selé pjü way cupj lijicj. Jupj pjü way selé cupj qjuiyola. P'a jawas ca mvelecj Dios lal cupj la tjijicj mpes, ca mvelecj wa cupj qjuiyólatsja mpes 'ots'ipj.

Jesús sacerdote más püné cupj mpes.

¹⁴ T'üc' way pjü way niná. Po 'üsüs way Jesús. Sacerdote más püné way jupj cupj mpes. Nasa tjemey Dios pü'ü nt'a. Ne'aj vele Dios lal cupj mpes. Jupj Dios Jatjam. Mpes más 'ücj lovin qjuisas nsem Jesús. Cupj t'üc' way pyonecj Jesús po'ó, niná velecj wa la p'a jilal. ¹⁵ La pülücj malala nyuca quelel lijicj, ne nin lijicj. Malala quelel lijicj na, Jesús po jola cupj mpes; jupj selé costa way nin lijicj Dios jos jin. Diablo malala tjevele wa Jesús lal, jostsja malala la mijis. Mop'in Jesús ma malala la tjiji. Jesús cupj qjuis sacerdote más püné, vele Dios lal cupj mpes. ¹⁶ Más 'ücj ma lecj jeyacj la veles Dios lal. Jupj 'üsüs la mijis cupj quialal. Cupj selecj jupj perdonar la qjuis mijis malala nyuca la tjijicj, nin le monacj na jupj lal. Selecj wa jupj ca qjuis capj mp'a'sas, ma malala la mijicj. Qjuis capj mp'a'sas nin qjuisas na.

5 Cupj selecj judiopan jis sacerdote más püné witjacj gente popa p'iyá yupj. Dios jos yupj javelepj jupj lal gente mpes. Gente ja'ayapj na Dios mpes, niná ja'ayapj sacerdotepan nenem jilal, yupj ca ma'ayacj niná Dios mpes. Gente animal jacuman na Dios mpes, ja'ayapj yupj sacerdote nenem jilal. Sacerdote nenem sa 'ünan, sin ja'üm animal witjacj. Nin lajay na, Dios perdonar la siji gente nenem malala nyuca la tjajay yupj. ² Nenéyawa gente ma salejepj malala nyuca lajay. Sacerdote más püné witjacj 'üsüs polel javelepj yupj jilal, ma jis capj javelel; sacerdote más püné witjacj gente p'in wa yupj, mpes yupj p'iyá malala quelel lajay wa neneyawá. T'üc' way malala lajay yupj neneyawá. Mpes yupj salejepj tsjan mpes gente malala lajay.

³ Sacerdote más püné witjacj t'üc' way malala nyuca la

tjajay wa, la p'a jinwá. Mpes Dios jos yupj animal ja'ayapj, ja'üm wa. Nin la tjajay na, Dios perdonar ca lis mijis malala nyuca la tjajay. Dios jyü'ta yupj nin lajay yupj p'iyá mpes, gente la p'a mpes 'ots'ipj.

⁴ Sacerdotepan más püné witjacj ma la t'apj yupj p'iyá. Dios lis t'ya yupj, sacerdote más püné witjacj nsem yupj. Aarón la t'ya jinwá püná, nin p'iyá lis t'ya yupj. ⁵ Nin tepyala Cristo lal. Jupj ma la t'ya jupj p'iyá. Jupj p'iyá ma tjevele jupj sacerdote más püné, ne ca püné nsem jupj. Dios la t'ya jupj. Dios p'in tjevele jupj lal:

"Jipj napj Natjam.

Yacjaj jipj Pyapay ntepalá napj."

⁶ P'a wa tjevele wa Dios jupj lal, nin qjuisin 'yüsa wa Dios Popel mpes. Tjevele:

"Napj la 'e tjet'á jipj, sacerdote nsem lovin.

Jipj sacerdote Melquisedec jinwá,
pajal püné waytsja jupj."

Dios nin tjevele Cristo lal.

⁷ Jesús yom tepyala jupj, tüpü'ü nosis casá. Jupj tjevele jupj Popay Dios lal. Pajal jólatsja, la tjemyona jupj lal jupj ca cus mp'a'sas quelel pé'etsja na. Yümücj pjac la tjemyona, la tipiya wa. Jesús seletsja jupj Popay Dios püné jupj, mpes 'ücj polel cus mp'a'sas, ma mpa'is, gente quelel ja'ünantsja na jupj. Dios 'üsüs way tjapjaca jupj. Jesús lovin t'üc' la tjiji Dios tjevelá, mpes jupj Popay Dios tjapjaca jupj. ⁸ T'üc' way jupj Dios Jatjam. Nawa nin, Dios jostsja Jesús ca nin la mijis wa jupj Popay Dios jostsja jin. Malala tepyala na, nawa nin la tjiji Jesús. Tsjay 'üsüs way la tjiji Dios jostsja jin. ⁹ Jupj pjü way la tjiji Dios jostsja jinwá. Mpes jupj mpes gente 'ücj mpatjam lovin Dios lal, nin lajay na jupj jos jin. Gente lajay na Jesús jos jin, yupj pjü way mpatjam ca Dios lal. ¹⁰ Dios la t'ya jupj sacerdote más püné ma'ajam jupj, ne nin mpes Jesús vele Dios lal cupj mpes quinam. Jupj sacerdote waytsja, Melquisedec sacerdote jinwatsja püná; püné waytsja jupj.

'In tjajama, lovin mponé Dios lal.

¹¹ Pülücj quelel velecj nun jilal niná mpes. Mop'in pajal costa way nusin 'yüsa lijicj; nun ma 'üsüs quelel nusin 'yüsa, nin nu tepyala. ¹² Nun Dios ts'uyupj; püna nin nu tepyala. Más 'ücj nun nepenowá sin 'yüsa lojí quinam la p'a wa Dios tjevelá mpes. Nawa ma nin tepyala. Nun ma quelel sin 'yüsa lojí la p'a wa; nun p'iyá ma 'üsüs nusin tji'yüsa Dios tjevelá. Nusin tji'yüsa Dios po'ó püná, niná más 'ücj la p'a nusin 'yüsa lajay niswá. Nun tsjictjacj jinwá, nun tso'ó jinwá custjay. Ma polel lojá jinwá custjay. ¹³ Nusin tji'yüsa püná, niná tsots' jinwá, costa tulucj. Ninana nujisas custjay, nun tsjictjacj jinwá custjay. Mpes nun ma polel nusin tji'yüsa la p'a wa Dios po'ó. Nun ma polel nusin tji'yüsa tsjan t'üc' way 'üsüs. ¹⁴ Tsjictjacj si t'ünú na, ve jalá. Najas nin jinwá ca nsem nun jilal. Nepenowa pülücj sin tji'yüsa Dios po'ó. Lovin 'ücj sin 'yüsa Dios tjevelá. Mpes yupj lovin salejepj tsjan niná Dios jos, tsjan niná Dios ma jos 'ots'ipj. Najas nin jinwá nsem nun.

6 Mpes más 'ücj qjuisin 'yüsa la p'a wa Dios tjevelá. Mpes ca qjuiyola nsem Dios jos jinwá. Mwalá way qjuisin tji'yüsa Cristo po'ó püná, 'üsüstsa niná. Newa ma pjü qjuisin tji'yüsa. Quina más 'ücj cupj p'a qjuisin 'yüsa Cristo po'ó. Napj ca mpac tsjan niná qjuisin tji'yüsa püná. Qjuisin tji'yüsa tsjan la tjijicj Dios ma jos. Nin lijicj na, cupj ma 'üsüs qjuesé palá Dios lal. Más 'ücj cupj 'aplijila nsem, nin la tjijicj mpes; más 'ücj lijicj quinam Dios jos jinwá. Más 'ücj pyonecj Dios tjevelá. ² Qjuisin tji'yüsa 'üsüs way bautizar qjuesé palá. Qjuisin tji'yüsa más 'ücj la p'a wa sey pjucj po le 'et'ecj, velecj Dios lal yupj mpes. Qjuisin tji'yüsa tecya'liñ ca sin müjünsücj, mpatjam niswá. Qjuisin tji'yüsa wa Dios ca mveles pjacj 'ücj ca mal jupj nt'a, ca mpatjam ne'aj lovin. Qjuisin tji'yüsa wa Dios ca mveles pjacj ca mal 'awa püné nt'a. Yupj ne'aj ca mpatjam lovin. ³ 'Üsüs way niná sin 'yüsa lijicj. Mop'in 'üsüs wa la p'a sin 'yüsa lijicj 'ots'ipj. Más 'ücj sin 'yüsa lijicj la p'a wa Dios tjevelá. Dios qjuis capj p'ya'sa, nin ca la mijicj.

⁴ T'üc' way gente nepénowa jisastsja Jesús yas nam; quina ma jisas jupj. Leñ pjacj ca 'ücj la qjuis ne yupj niswa ca quelel la mijicj jupj. T'üc' way yas nam yupj jus nlaytsja Dios tjevelá t'üc' way. Dios pajal 'üsüs la tjiji yupj mpes. Dios jis tje'yaya jupj Cjües. ⁵ Yupj jus nlaytsja Dios tjevelá pajal 'üsüs. P'a jyawca na Dios Cjües pajal 'üsüs la mijis ca, jupj pjü 'ücj liji mpes. Gente nemem nasa sin tji'yüsa tsjay püné way Dios Cjües. 'Üsüs way la tjiji wa yupj mpes. ⁶ Locopyaya malala yola jis tepyala. Quina ma jisas Dios Jatjam. Leñ pjacj ca 'ücj la qjuis ne yupj niswa ca quelel la mijicj jupj. Yupj ma jisas Dios Jatjam, mpes yupj niswa cruz po'o tjü'ünan jupj jinwá la tjajay. Yupj lajay mpes gente la p'a malala javelepj jupj po'ó.

⁷ Malala ca jis mpalas malala lajay. Nasa ca mpac 'oyñ nyuca pyala gente jis lal. 'Amá jinwá yupj. Yom sine 'amá nt'a. Jive na, 'üsú mo'o jama, 'its'its' pyala. Jupj sine si t'ünú. Mpes p'a jawas 'amá nt'a vyala la las. Dios 'üsüs la tjiji niná momas mpes. Gente nepénowa niná 'amá jinwá. Pjyacañ Dios tjevelá. Dios tjevelá yupj jisas mo'o jama jinwá. Yupj yola Dios jos jinwá. Mpes Dios tsjay 'üsüs liji yupj mpes. ⁸ P'a 'amá nt'a jül p'in lejeñ, malala ne'aj. Niná 'amá malala. Mpes jupj moma jac', 'yüma jülün. Gente nepénowa 'amá niná jinwá. Pjyacañ Dios tjevelá. Mop'in Dios tjevelá yupj jisas mo'o ma jama jinwá yupj. 'Amá jül p'in vyala jinwá yupj. Mpes Dios ca jis capj ntülüs.

⁹ Qjuis catjampan, gente nepénowa ma jisas Dios Jatjam. Nin tepyaquecj tsjan ca jis mpalas. Ma ca nin nsem nun jis lal. Cupj pyonecj nun ma nujola nsem yupj jinwá. Cupj pyonecj nun más 'üsüs nujola Dios jos jinwá. 'Üsüs way lojí; t'üc' way nun ca mpatjaqué Dios lal, mpes nin lojí. ¹⁰ Nun po tsji' la tjüj Dios mpes. Nun quelel la tjüjitsja jupj. Dios 'üsüs. Niná la tjüj lovin ma ca jo' mpa'is jupj. Nun jis capj tjap'a'sá la p'a wa Dios ts'uyupj. Nin lojí custjay; quelel lojí jupj custjay, mpes nin lojí. Niná Dios ma ca jo' mpa'is. ¹¹ Nun solejé 'üsüs ca nu mpalas taca'liqué na, jupj nt'a lowú na. Mpes lovin la müj niná la tjüjitsja jinwá, mpes t'üc' way niná

ca nu mpalas. Nin qjuisas ncupj. ¹² Ma nu pjyasa jinwá t'as. 'Üsüs lajay jinwá t'as. T'üc' way gente nepénowa japon Dios tjevelá. Malala se palá na, newa 'üsüs lajay Dios jos jin. Nin mpes Dios pjü ca la mijis yupj mpes pjü way jupj tjevelá. Lovin nin la müj nun, yupj lajay jinwá.

T'üc' way nin ca mpalas Dios tjevelá.

¹³ Abraham la tjiji jinwá la müj nun. Jupj lovin seletsja Dios ca nin la mijis jupj tjevelá jinwá. Dios tjevele Abraham lal tsjan ca la mijis jupj. Tjevele t'üc' way ca la mijis.

Gente javelepj na yupj ca t'üc' la mijicj yupj javelepj, nenéyawa javelepj Dios pjoca. Jisas la p'a ca jus nlayecj t'üc' way ca nin la mijicj. Dios más püné pjü jilal, mpes javelepj jupj ló. Dios p'iyá tjevele Abraham lal jupj ca nin la mijis. Leñ pjacj püné Dios jinwá. Mpes jupj tjevele jupj p'iyá Dios, ne ca nin la mijis jupj tjevelá. Mpes Abraham seletsja t'üc' way Dios ca la mijis jupj tjevelá. ¹⁴ Dios tjevele: "T'üc' way pajal 'üsüs ca la mejay jipj lal. Jipj ts'uyupj popa p'iyá püs naya patja, tsjay pülücj nsem, nin ca la mejay jipj mpes." Dios nin tjevele Abraham lal. ¹⁵ Abraham seletsja Dios ca la mijis jupj tjevele jinwá. Mpes la tjinyuca Dios ca nin la mijis. Ma jólatsja Dios ma ca nin la mijis. Mpes t'üc' way nin tepyala jupj lal, Dios tjevele jinwá.

¹⁶ Nenéyawa gente mát'eya la velel. Pjaní ma quelel le velele quinam ca nacj. Mpes vele: "T'üc' way velé, Dios selé". Dios más püné jupj lal mpes jupj vele Dios ló. Jupj jos la p'a mpones jupj lal. Jos la p'a ma le velele quinam. ¹⁷ Nin p'iyá, Dios tjevele 'üsüs ca la mijis gente mpes. Jos yupj ca jus nlayecj t'üc' way tjevéletsja. Mpes tjevele: "Napj ne Dios, leñ la p'a püné. T'üc' way velé, t'üc' way ca la mejay napj tjevelé jinwá." Jupj jostsja yupj ca mponecj jupj nin ca la mijis jupj tjevelá, mpes nin tjevele jupj.

¹⁸ Dios tjevele 'üsüs ca la mijis gente mpes. Tjevele wa t'üc' way tjevéletsja. Jupj jos cupj 'ücj qjuisas ca qjuis mpalas, mpes nin tjevele manas. T'üc' way la mijis jupj tjevele jinwá. Ma polel li tsuwile jupj. Cupj nasa tjevelecj jupj lal qjuisas jupj ca qjuis majamas. Jupj tjevele ca 'üsüs la qjuis mijis, mpes selecj nin ca la mijis jupj.

¹⁹ Selecj Dios 'üsüs ca la mijis cupj mpes, ne ma qjuiyola. Cupj selecj 'üsüs ca qjuis mpalas. Nin selecj Jesús mpes. Jesús nin p'iyá liji quinam cupj mpes, sacerdote más püné liji jinwá. Sacerdote más püné jama Dios wo mo'ó, pülül jala na'aj po'ó, ne'aj vele Dios lal gente mpes. Jesús nin p'iyá liji. Jupj tjemey Dios nt'a tsjun po'ó, ne'aj vele Dios lal cupj mpes. ²⁰ Nasa tjemey jupj. Mpes p'a jyawca na, cupj 'ücj ca nlaca Dios nt'a Jesús mpes. Jesús sacerdote más püné tepyala cupj mpes. Sacerdote más püné nsem janmacj cupj mpes. Vele Dios lal cupj mpes. Jupj sacerdote más püné Melquisedec jinwatsja püná.

Melquisedec sacerdote waytsja jupj Dios mpes.

7 Melquisedec püna tüpü'ü, jepa pünetsja jupj Salem nt'a, pülücj pátjatsja nt'a. Sacerdote watsja jupj, tsji' la tjiji Dios mpes, Dios ne más püné pjü jilal. Melquisedec tjevele Dios lal gente mpes. Nujola tapalas la p'a wa jepapan la tapalan Abraham lal, newa Abraham más 'üsüs la tepya'na yupj jilal. Melquisedec tjemey la nütjüsü Abraham, jupj jactsja na la tepya'na mpe. Melquisedec tjevele Dios lal Abraham mpes, la tjemyona Dios 'üsüs la mijis Abraham lal. ² Abraham más 'üsüs la tepya'na la p'a jepapan jilal, mpes yupj yuts'a'á nt'ya teque'e jupj. Lovin nin la tjajyatsja püna tapatjá. Pjü diez popé jupj teque'e popé, pjaní tje'yaya Melquisedec lal Dios mpes. Melquisedec ló "Lovin 'üsüs la tjiji", nin velecj cupj qjuis tin. Jupj jépatjsja wa Salem po'ó. "Salem" tjowelepj yupj jis tin. Cupj velecj: "Pjü 'ücj patja, ma ts'a 'in la p'a jilal". Nin velecj "Salem" mpes. Nin mpes selecj jupj pajal 'üsüstjsja.

³ Cupj velecj Melquisedec lovin sacerdote nsem. Pjü ma salelepj pjacj ne jupj popaytsja, pjü ma salelepj wa pjacj ne jupj jamaytsja. Pjü ma salelepj tsjan yupj jis lá püna tapatjá, ne Melquisedec yupj sin pópatsja, püs naya tüpü'ütsja. Pjü ma wa salelepj 'ona tjemya'na, ma wa salelepj 'ona tepe'e. Mpes cupj velecj jupj lovin sacerdote nsem. Jupj Dios Jatjam jinwatsja, sacerdote ca nsem jupj lovin.

⁴ Najas nun ca jus nlayé pajal püné waytsja Melquisedec. Nun solejé Abraham püné waytsja. Judío mwalá waytsja jupj. Mop'in Abraham tequé'etsja popé tje'yaya jupj. Pjü diez popé, pjaní tje'yaya Melquisedec mpes. Tje'yaya tsjan más 'üsüs way. Melquisedec más püné waytsja jupj lal, mpes tje'yaya niná. ⁵ Abraham popa p'iyá püs naya tüpü'ü waytsja Leví. Leví ts'uyupj popa p'iyá püs naya tapatja way sacerdotepan. Yupj judiopan. Sacerdotepan jat'anquepj la p'a wa judiopan ja'ayapj. Pjü diez popé judiopan jatatj sin popé, pjaní jat'anquepj. Judiopan pjü way Abraham ts'uyupj popa p'iyá püs naya patja. Sacerdotepan jat'anquepj yupj ja'ayapj Moisés popel nin tjijyü'ta mpes. ⁶ Melquisedec Leví ts'uyupj popa p'iyá tulucj. Melquisedec mwalá way tüpü'ü Leví lal. Mop'in qjuisin 'yüsa pajal püné waytsja jupj; jupj nt'ya Abraham juts'a'á Dios mpes. Pjü diez popé, pjaní nt'ya jupj. Mpes qjuisin 'yüsa pajal püné waytsja Melquisedec.

Dios nasa tjevele Abraham lal jupj 'üsüs ca la mijis. Mop'in Melquisedec más pünetsja Abraham lal. Jupj tjevele Dios lal Abraham mpes, la tjemyona Dios 'üsüs la mijis jupj lal. ⁷ Gente javelepj na niná la p'a mpes, selecj yupj más püné la p'a lal. Niná t'üc' way. Mpes qjuisin 'yüsa Melquisedec más püné waytsja Abraham lal, Abraham p'iyá ne püné way watsja jupj.

⁸ Sacerdotepan jat'anquepj gente ja'ayapj Dios mpes. Pjü diez popé, pjaní jat'anquepj. Pjü way sacerdotepan nenem, nca'liñ ca. Melquisedec pjü diez popé, pjaní nt'ya wa jupj Dios mpes. Mop'in Dios Popel ma vele tepe'e jupj. Mpes 'ücj la veles newa pü'ü jupj. Mpes wa

qjuisin 'yüsa Melquisedec más püné waytsja pjü sacerdotepan jilal.

⁹ Leví nt'ya gente tja'ayapj, sacerdotepan natsja wa gente tja'ayapj Dios mpes; pjü diez popé, pjaní way tja'ayapj gentas. Mop'in Leví tje'yaya wa, sacerdotepan tja'ayapj wa yupj yuts'a'á Melquisedec lal; pjü diez popé, pjaní way tja'ayapj wa jinwá la tjajay yupj. Yupj Abraham ts'uyupj popa p'iyá püs naya tapatja yupj, ne nin. Abraham nin la tjiji, mpes yupj nin la tjajay jinwatsja. Abraham pjaní tje'yaya pjü diez popé Melquisedec lal. ¹⁰ Melquisedec la nütjüsü na Abraham, t'üc' way Leví leñtsja custjay, ma tjemya'na custjay. Sacerdotepan leñ waytsja wa custjay. Po 'in püs way tepyala na, jis tjamanun yupj. Abraham popa p'iyá püs way tepyala na tapatja yupj. Mpes yupj tja'ayapj wa jinwatsja Melquisedec lal. Mpes qjuisin 'yüsa Melquisedec más püné Abraham lal, Leví lal 'ots'ipj, sacerdotepan jilal 'ots'ipj.

¹¹ Moisés tjevele gente jilal tsjan niná Dios jostjsja yupj ca nin la mijicj. Ninana Dios tjijyü'tá. Yupj jilal tjevele na, pülücj tjevele sacerdotepan mpes. Dios jostjsja sacerdotepan pajal 'üsüs la mijicj gente mpes. Yupj Leví popa p'iyá püs naya tapatja. 'Üsüstjsja yupj; newa nin, yupj ma polel la tjajay ne gente 'üsüstjsja janmacj Dios lal. Nin mpes más 'üctsja sacerdote p'a wa tjac'; sacerdote seyasa waytsja jupj, jupj sacerdote Melquisedec jinwatsja. Aarón Leví popa p'iyatsja püs naya tüpü'ü, sacerdote pajal püné waytsja jupj. Niná sacerdote seyasa way, Aarón jin tulucj. Más püné way jupj Aarón lal. ¹² Sacerdote seyasa tjac', Melquisedec jinwá jupj, mpes Dios quina jos la p'a sacerdotepan ma lajay quinam püna la tjajay jinwá. Yas nam Moisés jis tjijyü'ta gente nin lajay, 'ücj Dios lal ma nin lajay quinam. P'a casá tepyala quinam.

¹³ Dios Popel sacerdote seyasa po'ó vele. Niná sacerdote seyasa ne cupj qjuis Jepa Jesucristo. Leví ts'uyupj popa p'iyá tulucj jupj. Judá ts'uyupj popa p'iyá püs naya tüpü'ü jupj, niná pjü nin salelepj. Judá ts'uyupj sin popa p'iyá püs naya tapatja sacerdote tuluctjsja yupj lovin. Moisés lovin ma tjevele sacerdotepan nsem yupj.

T'üc' way sacerdote niná já'asa, Melquisedec jinwá jupj.

¹⁵ Yas nam Moisés jis tjijyü'ta gente ca nin la mijicj, 'ücj Dios lal ma nin lajay quinam. Niná más 'in 'ücj qjuisin 'yüsa sacerdote seyasa tjac' mpes. Ninana sacerdote Melquisedec jinwatsja. ¹⁶ Sacerdote tepyala jupj, Moisés popel tjevele jinwá tulucj. Jupj popel tjevele locopyaya patja Leví sin popa p'iyá sacerdotepan nsem yupj. Nin tuluctjsja Jesucristo lal. Jupj sacerdote tepyala jupj lovin ma pe'e mpes; pjü 'ücj liji jupj, mpes nin. ¹⁷ Dios Popel vele:

"Napj la 'e tjet'á jipj, sacerdote nsem lovin.

Jipj sacerdote Melquisedec jinwá, pajal püné waytsja jupj."

¹⁸ Moisés tjijyü'ta sacerdotepan mpes. Yas nam Moisés jis tjijyü'ta tsjan niná gente ca nin la mijicj; 'ücj Dios lal ma nin lajay quinam. Sacerdotepan ma polel lajay ne gente 'üsüs nsem Dios lal. P'a casá tepyala.

Más 'üsüs way tepyala. Niná sacerdote seyasa mpes, selecj 'üsüs ca qjuis mpalas. Jupj mpes cupj 'ücj polel leque ne'aj p'in Dios nt'a.

²⁰ Cupj velecj jupj sacerdote; Dios p'iyá tjevele wa sacerdoten sem jupj. Dios tjevele t'üc' way nin ca mpalas. Niná ma nin tjevele p'a sacerdote po'ó. ²¹ La p'a sacerdotepan Leví ts'uyupj popa p'iyá püs naya tapatja yupj, nin mpes sacerdotepan jis tepyala yupj. Jesús sacerdoten tepyala Dios tjevele mpes. Dios tjevele sacerdoten sem jupj. Tjevele Jesús lal:

"Qjuis Jepa Dios tjevele nin la mijis jupj, tjevele t'üc' way nin ca la mijis.

Ma ca p'a casá mveles p'a jyawca na.

Tjevele:

'Napj la 'e tjet'á jipj, sacerdote nsem lovin'."

Dios nin tjevele Jesús lal.

²² Yas nam Dios tjevele judiopan 'üsüs se palá Dios lal, nin la tjajaytsja na Moisés lal tjevele jinwá. Quina tjevele gente 'üsüs se palá jupj lal Jesús mpes. Ninana más 'üsüs. Selecj niná t'üc' way ca nin mpalas Jesús mpes. Dios tjevele Jesús lovin ca sacerdoten sem.

²³ Yas nam sacerdotepan pülücj way tjelyawuñtsja. Yupj lovin tecya'liñtsja, mpes gente lovin la p'a sacerdotepan jisastsja. ²⁴ Nin tulucj Jesús lal; jupj pü'ü lovin. Ma pe'e. Mpes jupj lovin ca sacerdoten sem. ²⁵ Jesús polel jis capj p'ya'sa gentá, yupj lovin ca 'üsüs nsem Dios lal. Yupj quelel jil ne'aj p'in Dios nt'a, 'ücj ne'aj jil Jesús mpes. Jesús nin polel liji jupj lovin ma pe'e mpes. Jupj vele Dios lal yupj mpes lovin, ne nin.

²⁶ Cupj qjuisastsja Jesús cupj qjuis sacerdote más püné nsem jupj. Jupj Dios juts'a'á. Cus tüpwes ma la pjaní way malala la tjiji. Lovin 'üsüs la tjijitsja p'in. Dios tjemyana jupj malala lajay mpe, tjemyana jupj pü'ü nt'a. ²⁷ La p'a sacerdote más püné witjacj tja'ayapj animal witjacj Dios mpes pjü jyawca na; jis tjü'üm yupj. Nin jostsja Dios, mpes perdonar lis tjiji malala nyuca la tjajay. Nin la tjajay yupj p'iyá malala la tjajay mpes. Nin la tjajay na, Dios perdonar lis tjiji malala la tjajay. Pjü jyawca na nin p'iyá la tjajay wa gente mpes, yupj malala la tjajay mpes wa. Mop'in Jesús la tjiji ne sacerdotepan 'ücj ma ja'ayapj animal witjacj quinam Dios mpes. 'Ücj ma ja'ayapj quinam Jesús nasa tje'yaya mpes. Jesús jupj p'iyá tje'yaya Dios mpes, ma tje'yaya animal witjacj. 'Ücstsja jupj lal yupj tjü'ünan jupj; jupj jostsja Dios lovin ca perdonar lis mijis gente malala nyuca la tjajay. ²⁸ Moisés tjijyü'ta mpes, niyom nepénowa sacerdote más püné witjacj jis tepyala. Nawa nin, pjü way niná malala nyuca la tjajay neneyawá. P'a casá tepyala quinam. P'a jyawca na Dios la t'ya jupj Jatjam, ca sacerdote nsem jupj. Jupj sacerdote tepyala, Moisés tjevele mpes tulucj. Dios tjevele jupj lovin ca sacerdoten sem. Tjevele t'üc' ca nin mpalas. Jupj Jatjam lovin ma malala la tjiji. Lovin ca la mijis pjü way Dios jos jinwá.

T'üc' way Jesús cupj qjuis sacerdote más püné.

8 Napj nin tepyactsja nun mpes. Quina ca mpac tsjan niná napj najas nusin 'yüsa. Cupj selecj cupj

qjuis sacerdote más püné pü'ü. Jupj 'etjele Dios li'in-yampe, Dios já'asa nt'a tsjun po'ó. Dios pajal püné. Cupj qjuis sacerdote más püné já'asa Dios li'in-yampe, jupj p'iyá pajal püné wa mpes. ² Ne'aj cupj qjuis sacerdote más püné vele Dios lal cupj mpes. T'üc' way Dios já'asa ne'aj. Ne'aj t'üc' way toñca Dios wo. Dios la tjiji wosis niná; gente ma nin la tjajay. Cupj qjuis sacerdote más püné nin liji sacerdote más püné witjacj la tjajay jinwá yas nam.

³ Dios jostsja la p'a sacerdote más püné witjacj natj gente tucutj, jostsja niná ma'ayacj jupj mpes. Dios jostsja yupj natj animal witjacj, gente animal witjacj tucuman na. Jostsja jis tjü'ünan, jis tjü'üm. Nin la tjajay na, Dios perdonar lis tjiji yupj malala nyuca la tjajay. Dios jostsja cupj qjuis sacerdote más püné 'yaya wa jupj mpes.

⁴ Sacerdote más püné niná tsjun po'o já'asa. Ma polel sacerdote já'asa jupj nosis casá; p'a wa niyom patja qui'á sacerdote way yupj, yupj Dios mpes ja'ayapj gente jacutj. Nin lajay Moisés tjijyü'ta jinwá. ⁵ Cupj nyucucj sacerdotepan nin lajay qui'á, mpes cupj 'ots'ots' way qjuisin 'yüsa tsjan niná Jesús lijá tsjun po'ó cupj mpes. Püna Dios tjevele Moisés lal wosis la mijicj, ne'aj sacerdotepan 'ücj jis la veles Dios lal gente mpes. Wa niná Moisés quelel si júnsatsja na, Dios tjevele jupj lal: "In tjejyama. Niná t'üc' way 'üsüs la mijin, jipj lal tjevelé jinwá, jipj lal tjevelé na joc' mo'ó." Dios nin tjevele Moisés lal. Jupj wo niná, wo tsjun po'o toñca jinwatsja, qjuisin 'yüsa. Nyucucj tsjan niná sacerdotepan lajay ne'aj, mpes 'ots'ots' way qjuisin 'yüsa tsjan niná Jesús nin liji cupj mpes tsjun po'ó. ⁶ Mop'in Jesús más 'üsüs liji cupj mpes; Dios tje'yaya nin polel liji jupj. Quina Dios tjevele gente 'üsüs nsem jupj lal; nin se palá Jesús mpes. Niná más 'üsüs way; niná Dios tjevele mpes, más 'üsüs qjuesé palá.

⁷ T'üc' way ma 'üsüs jis tepyala Dios lal, nin la tjajay na Moisés tjevelá. Ma polel la tjajay pjü way Moisés tjevelá. Mpes 'ücstsja Dios p'a casá la tjiji; ⁸ gente malálatsja custjay jupj lal, ne nin. Püna Dios tjevele ca 'üsüs la mijis yupj mpes. Tjevele:

"P'a jyawca na,

p'a casá ca la mejay, mpes israelpan,

judiopan 'ots'ipj,

'üsüs nsem yupj napj lal, nin ca jis mpalas.

⁹ Jipj jele pyala tsjan tjevelé napj negente jilal jis tjemyan na Egipto mpe.

Ma ca nin p'iyá mvelé napj quinam.

Yupj ma la tjajay napj tjevelé jin.

Mpes tjum yupj mpe.

¹⁰ Mpes p'a jyawca na, p'a casá ca la mejay israelpan mpes.

Quina ca mvelé tsjan quelel lejay.

Yupj lovin ca yola nsem napj tjevelé mpes, nin ca la mejay.

Yupj 'ücj jis nsem napj tjevelé mpes, nin ca la mejay.

Ca pajal jis nsem napj tjevelé, ca la mejay napj.

Napj yupj jis Dios nsem.

Yupj napj negente nsem.

¹¹ Mpes p'a jawas yupj pjü way ca mvelecj napj ne yupj jis Dios.

Ne'aj p'in patja jilal ma ca mvelecj nusin tjü'üsüs jupj ne Dios jupj.

Jis pülücpän jilal ma wa ca mvelecj niná.

Yupj pjü way nin ca mvelecj napj ne yupj jis Dios, ne nin.

Tsjictjacj nin ca mvelecj, noypan nin p'iyá ca mvelecj.

¹² Napj ma nola nsem malala nyuca la tjajay.

Lovin ma ca nola nsem niná mpes."

Dios nin tjevele.

¹³ Yas nam Dios tjevele gente 'üsüs se palá jupj lal, nin lajay na pjü Moisés tjevelá. Nin tulucj quinam. Quina 'ücj ma lijicj pjü way Moisés tjevelá. Dios tjevele p'a casá ca la mijis. Tjevele gente 'üsüs nsem jupj lal Jesús mpes. Mpes quina 'ücj ma qjuiyola pjü way Moisés tjijyü'ta mpes.

Sacerdotepan tjowelepj Dios lal nosis casá. Cristo vele Dios lal tsjun po'ó.

9 Tsjicj way quelel pyac Dios Moisés lal tjevelá mpes. Lal tjevele tsjan niná jupj jostsja gente la mijicj, ne yupj ca cus ncoñcocj Dios. Jis tjijyü'ta yupj wosis müjünsücj pülül p'omp'om mpes, ne'aj ca mvelecj Dios lal. Niná Dios wo lotsja. ² Mpes wo pülül niná jas tjüjünsüpj. Cuarto mát'eya tyá'atsja jupj. Cuarto mwalá way nt'a tja'ayapj Dios mpes, jupj pajal püné way mpes. Niná cuarto po'ó, yam casá lejeñ tóñcatsja, mesa toñca watsja. Sacerdotepan pansas tja'ayapj na Dios mpes, tjo'onsopj pansas niná mesa casá. ³ Wa culupwen nt'a, pülül p'omp'om jálatsja, mpes cuarto mat'e tepyala. Cuarto ma'ajapj Dios mpestsja la p'in, jupj pajal püné way mpes. ⁴ Niná cuarto po'ó, tsjo'oy jinwá tóñcatsja, oro jas tjocjolol waytsja jupj. Tsjo'oy mo'ó ts'ülüc' tüpüntüpj 'üsüs cjúmsutsja, 'yúmatsja. P'a wa já'asatsja niná cuarto po'ó. Cajón tabla mpes la tjajay, ne'aj já'asatsja, oro jas tjocjolol watsja jupj pje'á. Niná cajón mpes, judiopan yola jis tepyala Dios tjevele jin ca la mijis jupj yupj mpes. Niná cajón mo'ó, maná tsjicj way já'asatsja jarro mo'ó, jarro niná oro watsja jupj. Aarón tjacjaj cajón wa mo'ó pü'ü watsja. Nujola tapalas tjacjaj niná pjwel popa le cojoñtsja. Wa mo'ó pe t'em patja watsja, casá tepyácatsja Dios tjijyü'ta ca gente la mijicj. ⁵ Cajón casá ángel jin yustapj tjelejeñ, mát'etsja yupj, ne'aj tjelejeñtsja. Oro mpes watsja yupj. Querubines jis latsja yupj. Jis pam jana, la pactsja cajón casá. Querubines mpes, gente salejeptsja Dios já'asatsja yupj jilal. Gente tjowelepj: "Ne'aj Dios perdonar la siji gente malala nyuca la tjajay". Nun solejé niná popé. Ma quelel pülücj pyac niná mpes; p'a mpes quelel pyac quinam.

⁶ Pjü way niná tjo'onsopj wa pülül mo'ó. T'üc' tjo'on-sopj na, pjü jyawca na sacerdotepan wama tjil cuarto mwalá way mo'ó. Ne'aj nin la tjajay Dios tjevele jinwá; yupj p'in nin polel la tjajaytsja. ⁷ Mop'in nin, ma wama

tjil cuarto ma'ajapj nt'a. Pjü año na la pjaní p'in, sacerdote más püné jusapj wama tjemey cuarto ma'ajapj mo'ó. Jupj t'ya animal 'osis. 'Os niná cajón casá la t'yu. Solejé tsjan mpes la tjiji. Nenéyawa sacerdote más püné, la p'a wa gente 'ots'ipj, ma salejeptsja malala nyuca la tjajay. Dios ma nin jólatsja niná la tjajay, sacerdote más püné la tjiji mpes cuarto ma'ajapj nt'a.

⁸ Dios Cjües qjuisin 'yüsa liji yupj ma polel wama jiltsja cuarto ma'ajapj mo'ó, ne'aj Dios já'asatsja nt'a, cuarto mwalá way jatatsja na p'in. ⁹ 'Ücj qjuisin la 'üsüs niná. T'üc' way gente quina patja nin p'iyá lajay. Ma ne'as jil Dios já'asa nt'a nin lajay na. Yupj jacutj, ja'ayapj Dios mpes. Animal witjacj jacuman, ca mü'ümücj sacerdotepan. Nawa nin, yupj lovin yola malala nyuca la tjajay mpes. Lovin nintsja gente tja'ayapj na Dios lal.

¹⁰ Nin lajay, yupj jis p'üy mpes p'in nin lajay. Nin lajay na, nawa ma 'üsüs yola yupj Dios jos jinwá. Püna tapatja jis tjüjütütj tsjan 'ücj jis la las, tsjan 'ücj jis la müs 'ots'ipj. Jis tjüjütütj 'onin ne yupj p'iyá jis la patsj. Nin p'in. T'üc' way yupj nin la tjajay, mop'in p'a jawas Dios p'a casá la tjiji, ne 'ücj niná ma lajay quinam püna jis tjüjütütj jinwá.

¹¹ T'üc' way Cristo tjac'. Sacerdote más püné jupj. Jupj mpes tsjay 'üsüs ca qjuis mpalas p'a jyawca na. Dios wo nosis casá toñca p'in tulucj, ne'aj wama tjemey. Jupj wama tjemey tsjun po'ó. Niná t'üc' way Dios wo. Ninana más 'üsüs way, ninana gente ma nin la tjajay, ma toñca nosis casá. ¹² Cabro 'os mpes tulucj 'ücj wama tjemey, vaca tsjicj 'os mpes tulucj, jupj 'ücj wama tjemey Dios pü'ü nt'a. 'Ücj wama tjemey Dios pü'ü nt'a jupj p'iyá tepe'e mpes, jupj p'iyá 'os tepyala mpes. La pjaní wama tjemey, ne'aj já'asa custjay. Cristo mpes Dios perdonar la qjuisiji malala nyuca la tjijicj, ne ca 'üsüs nsem cupj lovin jupj lal. ¹³ Nun solejé nenéyawa gente jis p'üy te jinwá Dios lal yupj malala la tjajay mpes. Mpes nenéyawa sacerdotepan cabro 'os la t'upj yupj jis capá nt'a. Nenéyawa vaca cocoy 'os la t'upj wa yupj jis capá nt'a. Nenéyawa vaca tsjicj ja'üm. 'Üpjü tepyala na, yupj jis capá nt'a la coy 'üpjü niná. Nin mpes 'üsüs se palá yupj Dios lal niswá, yupj jis p'üy salá jinwá. ¹⁴ Quina más 'üsüs pyala Cristo 'os mpes. Pajal 'üsüs waytsja jupj, lovin ma malala la tjiji. Cristo tje'yaya jupj p'iyá Dios lal la mas, jupj 'os tepyala cupj mpes. Dios Cjües, lovin pü'ü jupj, cus tjep'ya'sa, mpes Cristo nin polel la tjijitsja. Cristo 'os mpes selecj Dios perdonar la qjuisiji malala la tjijicj. Mpes cupj lovin ca ma qjuiyola nsem malala la tjijicj, ne cupj 'ücj polel lijicj quinam Dios jos jin, Dios ne pü'ü lovin. Nin qjuis tepyala animal 'os mpes tulucj.

¹⁵ Solejé Dios tjevele jupj ca seyasa la mijis, mpes gente 'ücj ca 'üsüs jis mpalas jupj lal. Cristo mpes Dios nin liji jupj tjevele jin. Dios lis t'ya gente nepénowa, ne jis capj tjep'ya'sa jis la pon jupj lal. Jupj nin liji yupj lovin ca mpatjam jupj lal. Nin ca mpalas jupj tjevele mpes. Püna p'in Dios tjevele gente 'üsüs nsem jupj lal nin la tjajay na Moisés lal tjevelá. Mop'in gente ma la tjajay jupj tjijyü'ta jin. Dios lis t'ya witjacj, nin p'iyá ma nin la tjajay yupj. Locopyaya 'üsüs lis tjiji. Cristo tepe'e, mpes

Dios perdonar la siji malala la tjajay, ne ca 'üsüs nsem yupj lovin jupj lal.

¹⁶ Quina ca mpac tsjan mpes nin velé. Yom jos jupj juts'a'á nt'anques jatjam, yom niná tepe'e na. Mpes jupj pü'ü na, papel pyaca jupj nin jos mpes. Tepe'e na, jupj juts'a'atsja jatjam nt'anques ca. ¹⁷ Yom niná pü'ü na, jupj jatjam ma ca nt'anques. Yom tepe'e na p'in, nin ca mpalas jupj jostsja jin. Mpes qjuisin 'yüsa tsjan mpes 'üsüs qjuis tepyala Cristo tepe'e mpes.

¹⁸ Püna, nin p'iyá tepyala Dios tjevele na Moisés lal. Dios tjevele tsjan la mijis ca gente mpes, yupj nin lajay na jupj tjevele jin. Moisés tepyaca na niná, casá la t'yu animal 'osis. Animal tepe'e mpes, Dios t'üc' la tjiji jupj tjevelá. ¹⁹ Nujola pyala Moisés tjevele gente jis lal. Tjevele pjü way Dios jostsja yupj ca la mijicj. Niná t'üc' tjevele na, jupj nt'ya yo pjwel, hisopo lotsja, oveja ts'üilin je way 'ots'ipj. Vaca tsjicj 'os tazón mo'o tóñcatsja, cabro 'os mo'o toñca watsja, 'üsú lal la süpjütj. Hisopo mo'o ts'yuca, oveja ts'üilin mo'o ts'yuca wa, la t'yu tepyacá casá. Gente sey pjucj pjü way mo'o la t'yu wa. ²⁰ Tjevele: "Niná 'os mpes, solejé t'üc' way Dios ca la mijis jupj tjevelá, nin lojí na jupj tjijyü'ta jinwá". Moisés nin tjevele gente jis lal. ²¹ Nin p'iyá, Moisés 'os la t'yu wo pülül casá, niná Dios wotsja jupj. Mo'o játjatsja sacerdotepan jisastsja Dios mpes tsji' la tjajay mpes; niná la t'yu wa. Ninana jisastsja tjowelepj na Dios lal gente mpes. ²² Dios tjevele Moisés lal tsjan tjijyü'ta jupj. Jupj tjevele mpes, cupj polel velecj nasa way pjü way salá jinwá jis tepyala 'os mpes. 'Üsüs jis tepyala Dos lal 'os mpes. Mpes sacerdotepan 'ücj tjoweleptsja ne'aj Dios lal gente mpes. 'Os cjuwá, 'üsüs tulucj jis tepyala Dios lal. 'Os cjuwá, Dios ca jola nsem custjay gente malala la tjajay. Yupj malala nsem custjay.

Cristo tepe'e, mpes 'ücj mpatjaquec j Dios nt'a.

²³ Qjuisin 'yüsa Dios jostsja nin lajaytsja jupj wo lal, jupj wo mo'o já'asa lal 'ots'ipj, ca salá jinwá jis cüpalas Dios lal. Jupj wo nosis nt'a toñca jupj wo tsjun po'o toñca jinwá 'in. Nin mpes nin lajaytsja. Tsjun po'o jatja salá jinwá jis tepyala Dios lal Jesucristo más 'üsüs way tje'yaya mpes. Jupj tje'yaya jupj 'osis.

²⁴ Wa pülül nosis casá, niyom p'in la tjajay; Cristo ma wama tjemey ne'aj. Wo niná Dios pü'ü nt'a toñca jinwatsja jupj, nin p'in Dios wo lata tsjun po'o toñca p'in. Ne'aj wama tjemey Cristo. Ne'aj toñca Dios wolap'a'á, vele jupj lal cupj mpes. ²⁵ Sacerdote más püné pjü año na la pjaní wama tjemey cuarto pjyapja mo'ó wo pülül mo'ó. Cuarto niná Dios mpestsja la p'in, jupj pajal püné way mpes. Sacerdote t'ya animal 'osis ne'aj tjemey na. Cristo ma liji niná. La pjaní wama tjemey Dios já'asa nt'a. La pjaní jupj p'iyá tje'yaya Dios lal la mas; jupj 'os p'iyá tepyala. Nin tepyala na jupj 'ücj wama tjemeytsja Dios já'asa nt'a. ²⁶ Mpes 'ücj ma mpa'is niswá, 'ücj jupj 'os ma pyala niswá. Püna Dios nosis la tjiji. Püna pajal. Mop'in nin, 'ücj Cristo ma la pülücj tepe'e. Cristo nasa tjac' la pjaní 'ücj lo mas, jupj 'os tepyala. Nin la tjiji quinam, nosis quelel cyawaja na. Wama tjemey Dios

já'asa nt'a. Jupj 'os mpes, Dios perdonar la qjuisiji malala la tjijicj.

²⁷ T'üc' way wa gente pjü way la pjaní nca'liñ. Nin tepyala na, t'üc' way wa Dios ca mveles yupj jilal ncu 'üsüs yupj jupj lal. ²⁸ Nin p'iyá, Cristo la pjaní tepe'e wa. Jupj tje'yaya jupj p'iyá Dios lal la mas, mpes Dios ca perdonar lis mijis malala la tjajay pajal pülücj. Cristo ca ncuwim niswá. Ncuwim, niswa mpa'is mpes tulucj. Ncuwim pülücj jis manus, yupj ca mpatjam jupj lal. T'üc' way nepénowa la nuc jupj ncuwim. Yupj ca jis manus jupj.

10 'Üsüs way gente nin la tjajay Moisés tjijyü'ta jinwá. Mop'in nin, gente ma polel 'üsüs nsem Dios lal nin lajay mpes. Pjü año gente jiquil Dios wo nt'a. Sacerdote más püné 'yü'na animal witjacj, li t'e 'osis. Nawa nin, gente ma lovin 'üsüstsja Dios lal; yupj lovin malala nyuca la tjajay, ne nin. Sacerdotepan 'ots'ots' way la tjajay Cristo la mijis jinwá. Nin la tjajay 'üsüs waysjsja; mop'in nin, Cristo la tjiji pajal 'üsüs way yupj la tjajay lal. Gente lovin 'üsüs Dios lal se palá Cristo la tjiji mpes. ² Nin tulucj sacerdotepan la jay mpes. Sacerdotepan pjü año nin la tjajay. Gente ma 'üsüs jis tepyala Dios lal sacerdotepan la tjajay mpes, ne lovin nin la tjajay yupj. Lovin pajal yólatsja custjay malala nyuca la tjajay mpes. ³ Nasa sacerdotepan nin la tjajay na, gente yola tepyala malala nyuca la tjajay. Jus nlaytsja yupj 'üsüs tuluctsja Dios lal. ⁴ Gente ma 'üsüs Dios lal se palá, vaca cocoy 'os mpes, cabro 'os mpes wa.

⁵ Mpes Cristo tjac' na nosis nt'a, tjevele Dios lal: "Gente jacuman animal witjacj jipj mpes, yupj jis 'as se palá.

Ma jyas jipj niná.
La p'a way jacutj wa jipj mpes.

Ma wa jyas jipj.
Mpes jipj napj mp'üy la tjejay.
Mp'üy mpa'is, na'as mpalas.

Na'as mpes ma jele nsem
pjü way malala nyuca la tjajay gentá.

⁶ Quina gente se jacuman animal witjacj jipj mpes,
yupj jis 'as pyala,

yupj jas tüpwes sa 'üm animal witjacj.
Jisas jipj ma jele nsem malala nyuca la tjajay.

Mop'in jipj ma 'ücj jyas 'e tepalá yupj lajay mpes.

⁷ Mpes napj tjevelé:

'Dios, qui'á 'os.
Jipj jyas jinwá ca la mejay napj.
Jipj Pyapel vele jin ca la mejay napj.
T'üc' way ca la mejay napj.'"

⁸ Nin tjevele Cristá. Tjevele: "Gente jacuman animal witjacj jipj mpes, animal jis 'as se palá. La p'a way jacutj wa jipj mpes. Animal jas tüpwes sa 'üm, jisas jipj ma jele nsem malala nyuca la tjajay. Niná ma jyas jipj. Jipj ma 'ücj jyas tepyala yupj lajay mpes." Nin tjevele Cristá. T'üc' way nin lajay Moisés tjijyü'ta jin lajay, mop'in Dios ma 'ücj jos tepyala nin la tjajay na. ⁹ Niná Cristo t'üc' tjevele na, tjevele: "Qui'á 'os. Jipj jyas jinwá ca la mejay napj", nin tjevele Popay Dios lal. Cristo mpes, 'ücj ma ja'ünan quinam animal witjacj. Dios quina perdonar la

siji gente malala nyuca la tjajay, Cristo tjü'ünan mpes.
¹⁰ Jesucristo tje'yaya jupj jüp'üy p'iyá la mas, jupj 'os tepyala, mpes cupj lovin Dios juts'a'á nsem. Ninana Cristo la pjaní la tjiji, cupj lovin ca 'üsüs nsem Dios lal. Nin jos Dios.

¹¹ Pjü jyawca sacerdotepan pjü way lejeñ yupj animal ja'ayapj nt'a Dios mpes. Pjü jyawca gente animal witjacj se jacuman sacerdotepan nt'a, ja'ayapj Dios mpes. Nin p'iyá lajay pjü jyawca. Newa nin, gente ma 'üsüs se palá Dios lal nin lajay mpes. ¹² Cristo mpes p'in 'üsüs se palá. Cristo tje'yaya jupj p'iyá Dios lal la mas, jupj 'os tepyala. La pjaní p'in nin la tjiji. Jupj la tjiji mpes Dios lovin ma nin jola mpalas gente malala nyuca la tjajay. Cristo nin la tjiji na, 'etjele Dios l'innyampe. ¹³ Ne'aj Cristo já'asa. Pülücj po ma jisas jupj. Jupj li núcú jupj Popay Dios ca la mpa'nas jupj enemigopan jis lal. Jupj ca la mijis Jesús enemigopan jupj tsjom 'alá jatja jinwá.

¹⁴ Qjuisin 'yüsa Cristo la pjaní tje'yaya jupj p'iyá Dios lal la mas, 'os tepyala. Qjuisin 'yüsa cupj lovin 'üsüs Dios lal, jupj la tjiji mpes. Nin p'iyá Dios juts'a'á sin popé pjü way.

¹⁵ Ninana t'üc' way nin seleccj, Dios Cjües ninana qjuisin 'yüsa liji mpes. Jupj mwalá way tjevele:

¹⁶ "Jipj lal nin ca mvelé
 tsjan niná napj ca la mejay yupj mpes.
 T'üc' way, p'a jyawca na ca nin la mejay.
 Yupj ca jisas nsem napj tjevelé mpes,
 nin ca la mejay.
 Ca 'ücj jisas nsem napj tjevelé mpes,
 nin ca la mejay.
 Lovin ca yola nsem napj tjevelé mpes,
 nin ca la mejay."

Dios Cjües nin tjevele. Niná tjevele na, tjevele:

¹⁷ "Lovin ma ca nola nsem yupj la tjajay mpes.
 Pajal malala nyuca la tjajay,
 ma la tjajay napj tjijyütütj jin."

Dios Cjües nin tjevele.

¹⁸ Mpes qjuisin 'yüsa 'ücj sacerdotepan animal ma ja'ayapj niswá. 'Ücj yupj jis 'as ma se palá niswá; Dios nasa perdonar la qjuis tjiji, ma jola lovin, malala nyuca la tjijicj mpes.

'Ücj se coñcoj Dios quinam.

¹⁹ Natjampan, Jesús tepe'e, jupj 'os tepyala. Nin mpes ma lecj jeyacj la veles Dios lal. Niná lijicj, jupj wo mo'ó leque jinwá Dios pü'ü nt'a. ²⁰ Yas nam, Dios wo pülül nt'a, pülül p'omp'om jálatsja, mpes cuarto mat'e tepyala. Gente ma polel tjiltsja pülül na'aj po'ó Dios já'asatsja nt'a. Sacerdote más püné p'in 'ücj polel já-matsja ne'aj pjü way año na la pjaní. La p'a casá tepyala quinam. Cupj pjü way Dios pü'ü nt'a wama polel leque jinwá, Jesús tepe'e mpes. Quina jupj pü'ü niswá. ²¹ Jupj sacerdote más püné Dios ts'uyupj pjü way mpes.

²² Mpes más 'ücj se coñcoj Dios. Nin lijicj na, más 'ücj Dios qjuis la p'in. Más 'ücj pyonecj Dios ca pjü la mijis jupj tjevelá. Cupj 'üsüs Dios lal quinam, salá jinwá, Cristo la tjiji mpes. Püna selectsja cupj malala nyuca

ca la tjijicj; quina seleccj cupj 'üsüs Dios lal. Bautizar qjuis tepyala na, la p'a sin tji'yüsa lis tjijicj cupj salá jinwá quinam Dios lal. ²³ Seleccj ca 'üsüs qjuis mpalas, Dios ca nin la mijis, jupj tjevele jinwá. Nin pyonecj, nin velecj niná p'a jilal. Más 'ücj niná lovin nin pyonecj. Dios lovin nin liji jupj vele jinwá. ²⁴ Más 'ücj lovin quelel lijicj cupj qjuisin popa, cupj ne Jesucristo lal pyonecj. Más 'ücj lovin 'üsüs lijicj yupj jilal. Mpes nusin tjü'üsüs 'oyñ nyuca 'üsüs way welé cupj qjuisin popa Jesucristo lal japon witjacj jis lal, ne niná la müj. ²⁵ Lovin 'a nu tjumulus nun. Malala ma 'a nusí mulú. Nun popa nepénowa ma quelel 'a si mulú. Nun 'a nusí mulú na, nun p'iyá pajal ca jisas nsem Dios, ca jisas nsem Jesús; nin nu pyala 'a nusí mulú mpes. Más 'ücj lovin nin lijicj quinam, Jesús leñ way ncuwim mpes.

²⁶ Nusin tji'yüsa t'üc' way Jesús po'ó; nasa nujisas Jesús. Mop'in nin, ca nacj nun nepénowa malala quelel lojí niswá. Solejé malala niná nin lojí, newa nin lojí. Ma p'a wa mpa'is nun mpes. Dios ca jola nsem malala nyuca la tjüj. ²⁷ Más 'ücj nun ca jus nlayé p'a jawas malala ca nu mpalas. Más 'ücj ca locj meyjá Dios ca mveles gente jis lal ncu 'üsüs way yupj jupj lal. Ma jisas Dios, ca mal 'awa püné nt'a.

²⁸ Nun solejé pülücj way ma la tjajay Moisés tjevelá. Nun solejé tsjan tepyala yupj jilal. Jepapan jis tjü'ünan yupj. Niyom mat'e, cont'e ca nacj, tjowelepj na la p'a ma la tjiji Moisés tjevelá, jepapan tjü'ünan jupj. Lovin ma tjowelepj ma nujola t'as malala la tjüj, lowa. ²⁹ Seleccj malala jis tepyala ma la tjajay na Moisés tjevelá. Mop'in más malala ca mpalas la p'a jilal. T'üc' way pülücj jisastsja Dios Jatjam, quina ma jisas jupj. Mpes más malala ca jis mpalas. Lovin po ma jisas quinam Dios Jatjam. T'üc' way yupj Dios juts'a'á jis tepyala, Jesús tepe'e mpes, jupj 'os tepyala mpes. Dios tjevele gente 'üsüs jupj lal se palá Jesús 'os mpes. Mop'in nensem quina ma japon, quina ma jisas Jesús 'os tepyala yupj mpes. Dios Cjües tsjay 'üsüs la tjiji yupj mpes. Yupj sin nin po ma jisas jupj quinam. Mpes Dios pajal yümücj ca jis capj ntülüs. ³⁰ Seleccj Dios tjevelá. Tjevele: "Malala la tjajay, mpes malala ca jis mpalas; nin ca la mejay napj. Napj p'iyá ca nin la mejay." Dios nin tjevele. Seleccj p'a wa tjevele wa jupj. Tjevele: "Nun jis Japa Dios ca mveles jupj gente jis lal. Ca mveles cana 'üsüs witjacj, cana malala witjacj", nin tjevele jupj.

³¹ Más 'ücj niná ca jus nlayecj. Más 'ücj ca lacj meyacj Dios polel nin la mijis mpes yupj jilal. Dios pü'ü, pajal püné way jupj.

³² Nujola pyala t'üc' way nusin tji'yüsa na Jesús po'ó. Nujola pyala tsjan nu tepyala. Nenéyawa costa waytsja cus tocoñcotsja Jesús, malala nu tepyálatsja mpes, nun Dios ts'uyupj mpes. Newa nin, lovin cus tocoñcá Jesús, lovin nujisastsja jupj. ³³ Nenéyawa gente la tjüpjüts'ün nun jilal, nun Jesús jisastsja mpes. Pülücj nin tjepjyacañ yupj la tjüpjüts'ün nun jilal. Yupj malala la tjajay wa nun jilal. Nenéyawa nin p'iyá tepyala wa la p'a wa Dios ts'uyupj jilal. Nin jis tepyálatsja na, po nujólatsja nun.

³⁴ Dios ts'uyupj nepenowá cawilta po'o tjátjatsja, Jesús jisas mpes. Nin p'iyá, nun pajal nujólatsja yupj mpes,

jis capj tjav'a'sá. Nujisas Jesús, mpes nenéyawa gente la p'a natj nun nuts'a'á. Nin la tjavay na, nun 'ücj jisas tapatjaquetsja lovin; nun solejé más 'üsüs way ca nta'á ne'aj Dios pü'ü nt'a. Ne'aj nta'á ma ca ncawajas.

³⁵ T'üc' way Dios nin tjevele ca nu ma'ayas niná. Najas lovin mponé niná ca ma'ayas. Nin poné, Dios ca nu ma'ayas tsjan pasal 'üsüs way. ³⁶ Más 'ücj newa 'üsüs lojí malala pyala na. Nin jos Dios. Mpes Dios jos jin la tjüjí na, jupj ca nin la mijis nun mpes jupj tjevele jin.

³⁷ Más 'ücj lovin nin la müjí. Dios Popel vele:

"Yom pjaní se jam napj, pajal leñ way ncuwim.

T'üc' way leñ way ncuwim jupj.

³⁸ Gente japon na napj tjevelé, yupj 'üsüs napj lal nin se palá.

Ca mpatjam napj lal japon mpes.

Gente la p'a quina ma quelel japon napj lal.

Yas nam nin topon.

Pajal malala way napj lal ma nin japon quinam."

Dios nin tjevele. ³⁹ T'üc' way nepénowa ma quelel japon quinam Dios lal. Yas nam topon jupj lal. Cupj yupj sin popa tulucj. Yupj leñ ca nsem, Dios ca la mijis. 'Awa püné nt'a ca mal. La p'a japon Dios tjevelá. Cupj yupj sin popa, mpes ca mpatjaquecj Dios lal.

Püna pülücsja topon Dios lal.

11 Dios tjevele tsjan ca la mijis cupj mpes. Dios lal pyonecj na, selecj nin ca mpalas jupj tjevelá. Ma tjinyucuj nin ca mpalas; nin p'in selecj nin ca mpalas cupj pyonecj mpes. ² Cupj selecj püna way gente pülücj 'üsüstsja Dios lal, Dios lal topon mpes. Napj quelel pyac yupj nepénowa sin po'ó.

³ Cupj pyonecj Dios lal. Dios tjevele jupj la tjiji nosis. Tjevele pjü la tjiji tsjun po'ó. Jupj sin nin tjevele na, nin tepyala. Selecj nin tepyala jupj tjevele jin, mpes qjuisin 'yüsa tsjan tepyala nosis casá. Ma nyucucj niná tsjan mpes Dios la tjiji nosis, tsjan mpes pjü way la tjiji wa tsjun po'ó.

⁴ Pajal püna Abel tepyona Dios lal. Abel ticyuna tsjan la 'ayas Dios. Caín teque'e wa tsjan la 'ayas Dios. Abel tje'yaya más 'üsüstsja; jupj tepyona Dios tjevelá, ne nin. Caín ma la tjiji jupj jinwá. Abel tepyona Dios lal, ne Dios 'ücj jos tepyala tje'yaya mpes. Mpes Dios tjevele Abel 'üsüstsja jupj lal. Abel püna tepe'e; newa qjuisin 'yüsa Dios po'ó jupj la tjiji mpes.

⁵ Locopyaya Enoc po tepyona Dios lal, mpes jupj ma tepe'e. Dios tjemyana jupj tsjun po'ó, nyucunú tjemey jupj. Leñtsja jupj nosis casá Dios tjemyana mpes. Dios Popel vele jupj tüpü'ü na nosis casá, Dios 'ücj jostsja jupj lal. ⁶ Gente ma japon na Dios lal, Dios 'ücj jos tulucj yupj jilal. Napj ca mpac pjacj ne 'ücj sa coñ Dios. Japon Dios pü'ü, 'ücj sa coñ Dios. Japon Dios 'üsüs liji gente mpes, yupj po quelel sa coñ na jupj, 'ücj yupj sa coñ Dios.

⁷ Locopyaya Noé tepyona wa Dios lal. Dios tjevele jupj lal tsjan ca mpalas p'a jawas. (Tjevele 'üsü lal mpit'as nosis jas tüpwes, ca la mijis jupj, pjü nca'liñ ca.) Noé ma polel tjinyúcatsja nin ca mpalas. Nin p'in tepyona Dios lal, po 'üsüs way jólatsja jupj po'ó. Mpes jupj

la tjiji Dios tjevelá. Barco püné la tjiji, 'üsü casapa la winin. Mpes jupj ma tepe'e; jupj jats'om 'ots'ipj, jupj jat-jampan 'ots'ipj, jupj nuerapan 'ots'ipj, ma wa tecya'liñ yupj. Jupj la tjiji mpes, qjuisin 'yüsa t'üc' way gente la p'a 'üsüs tulucjsja Dios lal. Noé p'in 'üsüs Dios lal tepyala; Dios nin la tjiji jupj mpes, jupj Dios lal tepyona mpes.

⁸ Locopyaya Abraham tepyona wa Dios lal. Dios tjevele jupj lal jupj ca mim la p'a 'amá nt'a. Dios tjevele niná 'amá p'a jawas ca ma'ayas jupj. Abraham la tjiji Dios tjevelá. Pje'á tjemey tüpü'ü mpe; newa ma seletsja ca'aj jámatsja. ⁹ Abraham ne'aj tjemey Dios jostsja nt'a. Ne'aj tüpü'üstsja Dios lal tepyona mpes. Yas nam Dios tjevele t'üc' way niná 'amá ca ma'ayas jupj. Niná tjevele na, p'a wa gente pájtatsja ne'aj. Niná 'amá yupj yuts'a'atsja custjay, Abraham juts'a'atsja tulucj. Abraham wo pülül mo'o tüpü'ü, nin p'iyá tapatja jupj sa coñtsja witjacj, jis wa pülül p'in tapátjatsja yupj. 'Ücstsja jupj lal Dios lal tepyona mpes. Locopyaya Isaac tüpü'ü custjay wo pülül mo'ó. Isaac Abraham jatjam waytsja jupj. Locopyaya Jacob tüpü'ü wa custjay wa pülül mo'ó. Jacob Abraham cüicj waytsja jupj. Dios tjevele Abraham lal tsjan ca la mijis jupj mpes. Tjevele nin p'iyá la mijis wa Isaac mpes, Jacob mpes 'ots'ipj. Abraham ma jólatsja wa pülül mo'o tüpü'ü la p'in; ¹⁰ seletsja p'a jawas ne'aj ca mim, mpü'üm Dios lal, ne'aj wa pülücj lejeñ nt'a. Jis wa ne'aj Dios p'in sin tjijyünsa. Ne'aj Dios la tjiji. Ne'aj ma ca ncawajas.

¹¹ Sara tepyona Dios lal, mpes 'ücj way tsjicj tecyálatsja. Pajal co'müytsja jupj. Jupj voyum, Abraham, co'müytsja 'ots'ipj. Newa nin, Sara seletsja Dios ca la mijis jupj tjevelá. Nin mpes jupj jatjam pjaní tjemya'na. ¹² Abraham pajal co'müytsja, mop'in ma juts'uyupj cyálatsja. Tepyona mpes p'in, p'a jawas jupj popa pjaní tepyala. Mpes quina gente pülücj patja, yupj ne Abraham popa p'iyá, püs naya patja. Pajal pülücj way yupj, pjulacj pülücj tsjun po'o jatja jinwá. Pajal pülücj way yupj, sus pe tsjicj way pajal pülücj way jatja jinwá. Pajal pülücj way yupj, ma polel sin la pac.

¹³ Abraham tüpü'ü na, Isaac, Jacob, tapatja watsja na, lovin topontsja yupj Dios lal. Yupj p'iyá tapatja na, pjü way ma nin tepyala Dios tjevelá. Nin p'in, janmacj salejeptsja p'a jawas Dios la mijis ca pjü way jupj tjevelá; 'ücj jisastsja Dios ca nin la mijis mpes. Nin tjowelepj la p'a jilal 'amá cjuwatsja yupj, jis wa cjuwatsja nosis casá. Tjowelepj nosis nt'a patja sin popa p'in tulucjsja yupj. Ma yólatsja niná mpes. ¹⁴ Gente newa nin javelepj na, t'üc' way yupj salejepj p'a jawas ca mpatjam la p'a nt'a. Yupj salejepj p'a nt'a yupj yuts'a'á nsem. ¹⁵ Abraham seletsja jupj ma jámatsja la püt'üs püna tüpü'ü nt'a. Isaac, Jacob, salejeptsja wa, ne'aj ma mpatjam ca. 'Ücstsja jis la winin jis la patj ne'aj, mop'in ma tjil. Salejeptsja la p'a nt'a mpatjam ca yupj. ¹⁶ Yupj po quelel pájtatsja más 'üsüs nt'a. Salejeptsja mpatjam ca tsjun po'ó. Mpes Dios ma myayca yupj jilal. 'Ücj Dios lal jupj yupj jis Dios. Dios 'ücj la tjiji tsjun po'ó yupj 'ücj jis la patj ne'aj. Wa pülücj la tjiji ne'aj.

¹⁷ Abraham p'a casá la tjií wa Dios lal tepyona mpes. Tepyona Dios ca la mijis püna tjevele jinwá. Dios nasa tjevele jupj lal Abraham popa p'iyá püs naya patja pülücj way nsem yupj. Locopyaya Dios tjevele Abraham lal jupj jostsja Abraham ma'ayas ca jupj jatjam Isaac jupj lal, sacerdote animal 'yaya jinwá. Dios quelel seletsja ncu t'üc' way Abraham ca la mijis jupj tjevelá. Abraham tepyona Dios lal, mpes 'üsüs waytsja jupj lal jupj jatjam ma'ayas Dios mpes, jupj jatjam pjaní waytsja p'in. Nujola pyala Dios tjevele Abraham lal tsjan ca la mijis. ¹⁸ Püna nasa tjevele: "Gente jipj popa p'iyá püs naya mpatjam Isaac mpes. Yupj la p'in jipj popa p'iyá nsem." ¹⁹ Abraham seletsja Dios 'ücj polel si jünsa tepe'á, mpü'üm niswá. Jupj jólatsja Isaac mpa'is ca. Mop'in ma tepe'e. Isaac jas tjiyyünsa jinwá, niswa tüpü'ü jinwá jin jólatsja Abraham.

²⁰ Locopyaya Isaac tepyona wa Dios lal. Mpes tjevele jupj jatjam Jacob lal, jupj jatjam Esaú lal wa, Dios 'üsüs la mijis ca yupj mpes p'a jyawca na.

²¹ Locopyaya Jacob tepyona wa Dios lal. Mpes nasa quelel pé'etsja na, tjevele cüicpan jilal; José jatjampan waytsja yupj. Manas jilal tjevele ca 'üsüs la mijis Dios yupj mpes. Tóncatsja tjacaj lal, jupj co'müytsja mpes, ne palá nipí'tjatsja Dios wolap'a'á, tjevele Dios pajal püné. Seletsja Dios ca la mijis jupj tjevelá.

²² Locopyaya José tepyona wa Dios lal. Nasa quelel pé'etsja na, tjevele t'üc' way Dios 'üsüs la mijis ca jupj gente mpes, ca jis manus Egipto mpe. Tjevele tsjan niná jupj jostsja yupj ca la mijicj jupj cjüele jilal nepé tjil na.

²³ Locopyaya Moisés jamay, popay wa, topon wa Dios lal. Jepa püné Egipto po'ó tjiyyü'ta jis la 'ünan pjü way israelpan niyom tsjictjacj, nasa jis tjamanun na. Moisés jamay, popay wa, ma nin la tjajay. Salejeptsja Dios ca jis capj mp'a'sas. Mpes ma lacj tjeypaj jepa püné tjiyyü'ta mpes. Moisés tjemya'na na, yupj jus nlaytsja 'üsüs way jústatsja jupj. Mpes yupj tjapjalén Moisés mes cont'e mpes Dios lal topon mpes.

²⁴ Locopyaya Moisés tepyona wa Dios lal. Mpes jupj t'yüna na, jupj ma jostsja gente mvelecj jupj ne jepa püné jucucus jatjam. 'Üsüs tepyálatsja jupj lal, jupj jepa püné jucucus jatjam waytsja mpes. Nawa ma jostsja jupj niná. Jupj seletsja israelpan pópatsja jupj, jostsja yupj sin popa pjaní nsem jupj. ²⁵ Pajal malala jis tepyálatsja yupj jis lal, yupj ne Dios gente. Mop'in nin, Moisés quelel jis capj teciýóncatsja. Ma jólatsja malala tepyala wa jupj lal. Ma quelel tüpü'ütsja quinam Dios gente tulucj tapatja nt'a. Dios gente tulucj 'ücj jisas tapatja malala la tjajay mpes. Moisés ma jostsja niná. Tsjicj way mpes wa ma quelel pü'ütsja ne'aj. Más 'üctsja jupj lal lovin malala pyálatsja jupj lal, Dios gente se cóncatsja mpes. Seletsja malálatsja Dios lal jis capj cyoñca Dios gente tulucj, mpes tjemey. ²⁶ Malala tepyala Cristo lal Dios jostsja jinwá la tjií mpes. Nin p'iyá tepyala Moisés lal. Malala tepyala Dios jostsja jinwá la tjií mpes, mop'in 'üsüs waytsja niná jupj lal. Egipto po'o patja pasal pülücj way tatsja; Moisés ma jólatsja

niná. Jupj seletsja Dios tsjan 'üsüs way ma'ayas ca jupj p'a jyawca na. Moisés nin jostsja jupj.

²⁷ Moisés tepyona Dios lal. Mpes tjemey Egipto mpe. Jepa püné ts'i tji'ínatsja Moisés lal; nawa nin, Moisés ma lecj tjeypatsja. Pjü ma polel januc Dios, mop'in Moisés seletsja Dios cus teciýóncatsja. Mpes lovin la tjiítsja Dios jostsja jinwá. ²⁸ Moisés p'a casá la tjií wa Dios lal tepyona mpes. Dios tjevele jupj lal jupj ca jas majamas ángel pjaní la 'ünan egiptopan sejatjampan mwalá way witjacj. Dios tjevele jupj jostsja israelpan oveja 'os ca la nt'ucj yupj jis wa jun vilicj t'asiyú. Tjevele yupj nin la tjajay na, ángel niná yupj jis capa nipj ca mim, ma ca jis mü'ü'nas israelpan sejatjampan mwalá way. Moisés tepyona Dios lal, mpes ninana tjevele israelpan jis lal. Mpes yupj la tjajay Dios jostsja jinwá. Ma teciya'liñ.

²⁹ Selecj israelpan topon wa Dios lal yupj la tjajay mpes p'a jawasa. Egipto mpe tjil na, ne'as tjil Mar Rojo nt'a. 'Üsü mo'ó jümücj tjapjaja tepyala la tjií Dios, yupj 'ücj jis la winin. Nin mpes yupj polel 'üsü na'aj po'ó tjil topon mpes. Egiptopan quelel la nyüjüsüñtsja yupj, jis la tjilil yupj. 'Üsü niswa jun t'yo'na, ne yupj pjü way jis qjues t'anca, teciya'liñ.

³⁰ P'a jawas israelpan p'a casá la tjajay wa, mpes selecj topon Dios lal, tjelejeñtsja na Jericó po'ó, pülücj pátjatsja nt'a. Pjü jyawca na Jericó po'o tapatja t'asiyú tjil Dios jis tjiyyü'ta jinwá. Ts'ac' siéteya tepyala na, yupj tapatja nt'a t'asiyú tjüwücj tyüla jupj, ne israelpan wama polel jiltsja. Yupj nin la tjajay Dios tjevelá topon mpes.

³¹ Rahab tüpü'ütsja Jericó po'ó, tepyona wa Dios lal. Nujola pyala Rahab tjuwine niyom pülücj jilal yas nam, yupj jaylacj la tjajay jupj nin la tjií mpes. Nujola pyala wa israelpan mát'eya tjil Jericó nt'a sin la 'üsüs 'onin ne israelpan 'ücj ca la mpa'nacj ne'aj pátjatsja jilal. Rahab 'üsüs la tjií israelpan jis lal, tjevele wama culá. Jis capj tjep'ya'sa, jis tjepjya'na, mpes Jericó po'o pátjatsja ma polel jis tjü'ünan. Jericó po'o pátjatsja lovin ma la tjajaytsja Dios jostsja jin. Yupj tapatja nt'a t'asiyú tjüwücj tyüla na, israelpan tjü'ünan pjü way Jericó po'o pátjatsja. Mop'in ma tjü'ünan Rahab, jupj Dios lal tepyona mpes.

³² Napj ca 'ücj mpac gente pülücj sin po'ó, yupj topon wa Dios lal. Nin la cüjay, püs way naya ca cüpac. Mpes ma nin ca mpac tsjan la tjajay yupj pjü way. Gedeón tepyona wa Dios lal, Barac 'ots'ipj, Sansón 'ots'ipj, Jefte 'ots'ipj. David tepyona wa Dios lal, Samuel 'ots'ipj. Profetapan topon wa Dios lal. ³³ Nenem pjü way topon Dios lal, mpes polel la tjajaytsja Dios tjevele jinwá. Nepénowa la tapalan la p'a nt'a tapatja jilal. Más 'ücj la tapalantsja, mpes jis tjüjütütj tepyala. Nepénowa pajal 'üsüs way jis tjüjütütj la p'a jilal. Dios tjevele nepénowa jilal tsjan ca la mijis yupj mpes, ne nin la tjií yupj topon mpes. Jepapan la ts'i yupj nepenowá león tjelyawuñ nt'a, león jis la las. León ma polel tjalá yupj, Dios lal topon mpes. ³⁴ Jepapan 'awa mo'o la ts'i nepenowá jis la 'ünan. Ma teciya'liñ yupj; 'ücj pje'á tjil, ma tepeñ yupj. Yupj jis enemigopan quelel jis tjü'ünan nepenowá

polomay mpes. Dios lal topon 'ücj polel tjil. Nepénowa pajal 'üsüs polel la tjajay, yupj yusapj ma polel lajaytsja jinwá. Nepénowa 'üsüs way polel la tapalan yupj jis enemigo militarpan jilal. Yupj jis enemigopan ts'equeneñ yupj mpe. Pjü way niná nin tepyala Dios lal topon mpes.

³⁵ P'a wa tepyala wa yupj topon mpes. Pajal 'üsüs way jis tepyala nequem nepenowá jis lal. Yupj sejatjam tecya'liñ na, sin tjüjünsüpj, tapatja niswá; nequem nenem nin tjunuc.

Malala jis tepyala nepenowá jilal, Dios lal topon mpes. Gente yümücj mo'o süptsja yupj. Tjowelepj: "Nun poné malala. Ma mponé niná, ne 'ücj nlawú." Newa ma la tjajay yupj tjowelepj. Mpes yümücj mo'o süptsja, tecya'liñ. Ma nin yólatsja cya'liñ ca nacj; salejptsja sin müjünsücj jis la püt'üs niswá, ca mal Dios nt'a. Más 'üsüs ne'aj.

³⁶ Malala jis tepyala wa la p'a jilal, Dios lal topon mpes. Gente la tjüpjüts'ün nepenowá jilal, mo'o süptsja yupj. Tsupaptsja yupj cadena mpes, tjo'onsopj yupj cawilta mo'ó. ³⁷ Gente pe püné la ts'i nepenowá jis capá nt'a, tecya'liñ yupj. Jis tiquilil nepenowá, tecya'liñ. Pajal malala la tjajay nepénowa jilal, jisastsja yupj mvlecj ma jisas Dios quanam. Polomay mpes jis tjü'ünan nepenowá. Nepénowa ts'equeneñ la p'a pajal malala lis tjajay mpes. Yupj t'emel cjuwatsja. Oveja pjoloc' mpes p'in sin tücüipap, cabro pjoloc' mpes 'ots'ipj. Gente pajal malala la tjajay yupj jilal, yupj Dios lal topon mpes p'in. ³⁸ Yupj cjuwatsja ca'aj 'ücj jis la püt'üs. Yupj sin nin tjelyawuñtsja jis wa cjuwá nt'a, joc' mo'ó 'ots'ipj. Tjijinañ jomwen jul mo'ó, 'amá jul mo'ó 'ots'ipj. Yupj más 'üsüs waytsja gente la p'a wa jilal nosis casá.

³⁹ Pajal 'üsüs waytsja Dios lal yupj topon jupj lal. Newa nin, yupj tapatja na nosis casá, Dios ma pjü way la tjiji custjaj yupj jilal, jupj tjevele jinwá. ⁴⁰ Locopyaya quelel líjitsja, locopyaya más 'üsüs la mijis. Yupj lovin 'üsüs nsem Dios lal, nin ca la mijis jupj, nin p'iyá la qjuis mijis na. Nin jostsja Dios. Dios ma jostsja yupj yusapj 'üsüs nsem jupj lal. Cupj 'a mulú pjü way lovin 'üsüs nsem Dios lal, jupj nin la qjuis mijis.

Más 'ücj lovin qjuiyola Jesús po'ó.

12 Qjuisin 'yüsa pülücj topon Dios lal püná. Qjuisin 'yüsa yupj pajal 'üsüs topon jupj lal. Mpes más 'ücj cupj lovin nin lijicj pjü way Dios jos jinwá, yupj la tjajay jinwá. Nenéyawa p'a casá lijicj ca nacj, ma nin lijicj Dios jos jinwá. Ma nin la müjí nun. Nenéyawa malala lijicj ca nacj, lovin nin quelel lijicj ca nacj. Ma nin lijicj Dios jos jinwá. Ma nin la müjí nun. Lovin 'üsüs la müjí Dios jos jin. Lovin 'üsüs la mijicj cupj pjü way Dios jos jin. Malala pyala na, newa ca 'üsüs la müjí. ² Más 'ücj lovin qjuiyola Jesús po'ó. Jupj la tjiji tepyonec Dios po'ó. Jupj la mijis wa lovin ca mponec Dios lal, jupj jos jinwá. Yupj jupj cruz po'o tjovalapj na la mas, 'üctsja jupj lal yupj nin la tjajay, jupj Popay Dios nin jostsja mpes. Yom javalapj na cruz po'ó, malala javelepj jupj po'ó. Jesús ma nin jólatsja nin tjowelepj mpes jupj po'ó. Seletsja t'üc' tepyala na 'ücj jos nsem jupj, pajal 'üsüs

way ca mpalas mpes. T'üc' tepyala na, ne'as tjemey jupj Popay Dios nt'a. 'Etjele Dios jyü'ta nt'a, Dios li'in-yampe. T'üc' way Dios la tjiji pajal püné way tepyala jupj, mpes 'etjele jupj ne'aj.

³ Nujola tapalas tsjan la tjiji Jesús, malala tepyala na jupj lal. T'üc' way pülücj ma jisastsja jupj. Pajal malala la tjajay jupj lal, newa ma jólatsja. Mpes malala nu pyala na, ma 'aplijila t'as nun. Mop'in mponé Dios 'üsüs. ⁴ Jesús lal tepyala jinwá ma nu tepyala custjaj. Yupj tjü'ünan jupj. Yupj ma tjü'ünan nun custjaj. Nun ma malala quelel lojí. Po quelel lojí Dios jos jinwá. Mop'in nin la müjí. ⁵ Nun Dios ts'uyupj. ¿Ncu nujo' tepe'e Dios Popel velá? Dios Popel nun mpes nin vele. Vele mpes ma nujola nsem malala nu pyala na. Vele:

"Natjam, nenéyawa ma lejay
qjuis Jepa Dios jos jinwá.
Mpes jupj cyapj tyüla,
jupj ca jin mü'üsüs la mijis jupj jos jinwá.
'Ücj jyas t'as jupj nin liji.

Ma 'aplijila t'as jipj,
jupj jin 'yüsa liji jipj malala la tjejay.

⁶ Jupj quelel la 'iji,
mpes jin 'yüsa liji malala la tjejay.
T'üc' way jipj jupj popa p'iyá
mpes cyapj tyüla jupj."

Dios Popel nin vele.

⁷ Mpes malala nu pyala na, ca nacj Dios Nupopay nucopj tyüla. Nin liji nusin lo 'üsüs, jupj jos 'üsüs la müjí nun. Mpes ma nujola t'as. Dios nin liji nun jupj ts'uyupj mpes p'in. Nun solejé t'üc' way niyom pjü way nenéyawa nin lajay yupj jis ts'uyupj jilal. ⁸ T'üc' way Dios jis capj tyüla wa jupj ts'uyupj pjü way nenéyawa. Ca nacj nepénowa jatja ne'aj Dios ma jis capj tyüla lovin. Ma jis capj tyüla mpes selecj t'üc' way yupj Dios ts'uyupj tulucj. P'a p'in yupj.

⁹ Nujola tapalas cupj tsjicjsja na, qjuis papay qjuis capj tül. Selectsja más 'üctsja niná la tjajay cupj qjuilal. Más 'ücj cupj jus nlayecj wa 'üsüs way Dios nin liji cupj qjuilal, qjuis capj tyüla na. Jupj cupj qjuis Papay tsjun po'ó, mpes más 'ücj niná ca jus nlayecj cupj. Más 'ücj velecj Dios lal qjuisas nin liji cupj qjuilal. Mpes cupj lovin ca mpatjaquec jupj lal, la mijis jupj. ¹⁰ Qjuis papay nosis casá patja qjuis capj tül nenéyawa. Ma año pülücj mpes qjuis capj tül; cupj tsjicjsja na ma año pülücj mpes qjuis t'yüna. Qjuis papay jisastsja qjuisin 'yüsa tsjan 'üsüs way la mijicj. La tjajay yupj jisastsja jin, lovin yólatsja 'üsüs la tjajay. Mop'in Dios más 'üsüs liji yupj jis lal. Dios qjuis capj tyüla, más 'üsüs qjuis mpalas. Nin liji mpes cupj 'üsüs nsem jupj jinwá.

¹¹ T'üc' way nenéyawa Dios qjuis capj tyüla. Qjuis capj tyüla na, mwalá way p'in ma qjuisas niná, 'aplijila qjuesé palá. Locopyaya jus nlayecj 'üsüs qjuesé palá jupj la tjiji mpes. Nin quelel lijicj Dios jos jinwá; 'üsüs way niná. Mpes ma nin qjuiyola cupj.

Ma mvelé nun ma nujisas Dios velá.

¹² Quina ca mpac 'oyñ nyuca lojí nun. Yom mos sin tula, tüecj sin napnapj, jupj ma polel tsji' liji. Nin p'iyá

nun jilal. Nun ma quelel tsji' lojí quinam Dios mpes, ne nun yom niná jinwá. 'Aplijila nun quinam, malala nu tepyala mpes. Más 'ücj nucopj mp'a'sá nunwá, 'ücj ca mponé Dios lal niswá. ¹³ Niswa ca mpac 'oyn nyuca lojí nun. Yom tüecj c'a, jupj jos la p'a ca cus mp'a'sas mwin-im jümücj 'üsüs nt'a. Jupj jos jupj ma ntülüs ca, jupj tüecj cjüele ma cus nts'optes p'a wa cjüele lal. Tüecj 'ücj locopyaya way mü'ü'süs. Nun popa nepenowá yom niná jinwá. Jisas la p'a jis capj jap'acj, 'ücj ca mponecj niswá Dios lal. Jis capj mp'a'sá, ne locopyaya t'üc' way 'ücj ca mponecj niswá Dios lal.

¹⁴ Lovin mwi'iqué la p'a jis lal, ma la mve'lé yupj jilal. Ma malala la müjí. Lovin 'üsüs la müjí Dios jos jin. Ma 'üsüs lajay jupj jos jin, ma ca jus nucucj qjuis Jepa Dios.

¹⁵ Ca nacj nepénowa ma 'üsüs japon Dios lal. Jis capj mp'a'sá, ca mponecj niswá Dios lal, ca 'üsüs la mijicj niswá jupj jos jinwá. Mpes t'üc' way Dios 'üsüs la mijis jupj mpes. Ca nacj nepénowa t'üc' way tulucj sin 'yüsa lajay ne'aj. Jis capj mp'a'sá t'üc' way ca mponecj niswá. T'üc' way tulucj sin 'yüsa lajay na, yupj lajay la p'a ma japon Dios lal quinam. Yupj tuncuy jinwá. Malala se palá gente jis lal tuncuy jalá na. Nin p'iyá niná, malala se palá wa gente jis lal, yupj sin 'yüsa lajay mpes.

¹⁶ Ca nacj nun popa nepénowa quelel ne'aj jamanun sejats'om tulucj. Ca nacj nequem nepénowa quelel lyawuñ jis vayum tulucj jilal. ¡Ma la müjí niná, nun pjü way! Ca nacj nepénowa yupj sin nin ma jisas Dios jos jinwá. ¡Nujos t'as Dios jos jinwá! Ma la müjí Esaú la tjiji jinwá. Jupj ma jostsja Dios tje'yaya jupj lal. Dios tje'yaya jupj lal, Esaú vender la tjiji 'ücj lo las, la pjaní vecj pé'etsja na. ¹⁷ Nun solejé Esaú popay quelel pé'etsja na, Esaú jostsja jupj popay ma'ayas jupj lal niná jupj juts'a'atsja Dios tje'yaya mpes. Popay ma tje'yaya niná lovin. Po la tjemyona popay lal, la tipiya; newa nin, popay ma polel tje'yaya niná. Nasa tjevele niná ca la mijis jupj tsüipe mpes.

¹⁸ Lovin nujisas t'as Dios nu tje'yayá. Nu tje'yaya 'ücj ca ne'aj nlawú Dios nt'a. Niná más 'üsüs way israelpan tjil nt'a lal. Püna israelpan ne'as tjil joc' nt'a, joc' niná Sinaí lotsja jupj. Nun ma tjalawiqué yupj jilal. Püna nin tepyala niná. Nun nujola pyala tsjan tepyalá ne'aj. Nasa ne'as tjelyawuñ na, 'awa püné pwetsja. Pajal püste waytsja ne'aj. Yümücj jas tjelyapjünütsja ne'aj.

¹⁹ Yupj tjepjyacañ trompeta la tjipjyusa, yümücj pjactsja. Vele pjac tjepjyacañ wa. Vele pjac tjepjyacañ na, pajal la tjomon ma niswa mveles; ²⁰ pajal lacj tjeyaptsja, pajal yólatsja yupj. Dios nasa tjijyü'ta: "Po ma po la tjo't'é joc' niná. Pjaní po le 'et'é na, najas pe la nts'iyá jupj po'ó, la 'ünan. Animal po le 'et'é na, najas pe la nts'iyá wa la 'ünan jupj", nin tjevele. ²¹ Gente pajal lacj tjeyaptsja nin tepyala mpes ne'aj. Moisés p'iyá tjevele: "Nin cyücüyú lecj jeyá mpes".

²² Más 'üsüs nu tepyala. Dios Jatjam 'üsüs la tjiji nun mpes, ne nun 'ücj ne'as nlawú Dios nt'a tsjun po'ó. Ne'aj Sión ló. Sión niná Jerusalén jin p'iyá tsjun po'ó. Wa pülücj lejeñ ne'aj. Ne'aj pü'ü Dios, jupj ne pü'ü lovin. Ne'aj angelpa pajal pülücj ca nlüjüñ, yupj pjü way 'a mulú pajal 'üsüs ca mvelecj Dios po'ó. ²³ Ne'aj

Dios ts'uyupj pjü way 'a jis mulus ca. Pajal 'üsüs way ca la mijis Dios yupj pjü way mpes, yom liji jinwá jatjam mwalá way mpes. Dios jis lá tepyaca ne'aj, mpes yupj 'ücj mpatjam ne'aj. Dios pü'ü ne'aj. Ne'aj ca mveles pjü gente jis lal ncu 'üsüs way yupj, ncu malala way yupj. Dios la tjiji gente pülücj 'üsüs jupj lal, yupj pülücj way nasa tecya'liñ yupj. Yupj ne'aj patja quinam Dios lal.

²⁴ Jesús ma'ajam wa ne'aj. Yas nam Dios tjevele gente 'üsüs jupj lal se palá, nin lajay na pjü Moisés tjevelá. Locopyaya más 'üsüs la tjiji Dios. Tjevele gente 'üsüs nsem jupj lal Jesús mpes. Abel 'os tepyala, tepe'e, jupj tsüipe malala la tjiji mpes. Solejé Abel pajal 'üsüs waytsja. Jupj 'os tepyala mpes, Dios cus tyüla jupj tsüipe. P'a casá tepyala Jesús 'os tepyala mpes. Dios 'üsüs la tjiji cupj mpes Jesús tepe'e mpes. Jupj 'os mpes, Dios perdonar la qjuis tjiji malala la tjijicj. Jupj 'os mpes, cupj 'üsüs Dios lal, nin qjuis tepyala.

²⁵ Mpes po nujos t'as nun Dios tjevelá. Ma nujos Dios tjevelá, t'üc' way Dios ca nucopj ntülüs. Püna Dios jis capj tyüla ma quelel pjyacañtsja mpes; ma jisastsja na Dios tjevelá. Yom p'in tjevele niná yupj jilal. Mpes t'üc' way pajal ca nucopj ntülüs wa, nun ma nujisas na jupj tjevelá. Jupj nasa tjevele nun jilal, tsjun po'o já'asa jupj.

²⁶ Israelpan tjelyawuñ na Sinaí nt'a, 'amá jus tiquits'e Dios tjevele na. 'Amá ca jus nquits'is niswá, nin ca la mijis Dios. Jupj Popel qjuisin 'yüsa liji jupj tjevelá. Tjevele: "La pjaní wa 'amá ca jus nquits'is niswá la mejay napj. Nin tepyala na, 'amá p'in tulucj ca jus nquits'is. Pjü way tsjun po'o ca jus nquits'is wa, nin ca la mejay napj." ²⁷ Tjevele la pjaní wa jupj ca nin la mijis niswá. Mpes qjuisin 'yüsa pjü way ca jus nquits'is, niná pjü way ncawajas ca. Pjü la tjiji Dios, niná pjü way ncawajas ca. Pjaní way já'asa ma ca jus nquits'is. Jos niná p'in ma ncawajas ca, mpes ca nin la mijis jupj.

²⁸ Dios jyü'tá ma ca jus nquits'is. Niná ma ncawajas ca. Cupj Dios juts'a'á, lovin ca mpatjaquec jupj nt'a. Mpes más 'ücj wi'iquec Dios lal. Más 'ücj 'üsüs tsji' lijicj jupj mpes. Tsji' lojí na jupj mpes, nujola t'as pajal 'üsüs way jupj. Lovin nujola tapalas jupj más püné pjü way jilal. Ninana 'üsüs way. ²⁹ Más 'ücj lovin lijicj Dios jos jinwá. Nujola tapalas, 'awa pwe na pjü cyawaja pwe nt'a. Dios nin polel liji wa cupj ncawajas, cupj malala lijicj.

Ninana 'ücj la mijicj ne Dios 'ücj jos mpalas.

13 Nujola tapalas, nun Dios ts'uyupj, nun jis pülücpan nun pjü way. Nun quelel la tjüjitsja nunwá. Lovin nin la müjí. ² Nenéyawa gente campa mpe jiquil, nun ma yus nucú. Jis tja'ayá jis la las, jis tja'ayá wa jis la püt'üs, jis la jas nun potjaqué nt'a. Nun solejé nepénowa nin la tja'ay. Locopyaya jus nlaytsja ninana yupj nt'a tjiquil angelpa waytsja yupj, gente waytsja tulucj yupj. Mpes campa mpe jiquil na, 'üsüs la müjí yupj mpes.

³ Dios ts'uyupj nepenowá cawilta mo'o jatja. Nujola t'as yupj mpes, jis ma'ayá yupj jisas. Najas jus nlayé malala way ne'aj. Mpes 'aplijila way t'as ne'aj way jatja yupj. T'üc' way gente malala lajay Dios ts'uyupj nepenowá jilal. Nujola t'as yupj mpes 'ots'ipj, jis capj

mp'a'sá. Ca nacj p'a jyawca na nin p'iyá ca nu mpalas. Ca jisas nsem la p'a ca nucopj mp'a'sacj. Mpes jis capj mp'a'sá yupj quinam.

⁴ 'Üsüs way gente tjewyayiñ. Más 'ücj lovin ma lyawuñ la p'a jilal. Dios jos niyom tjewyayiñ lovin ma ne'aj jamanun la p'a nequem. Dios jos nequem tjewyayiñ lovin ma lyawuñ la p'a niyom jilal. T'üc' way nepénowa nin lajay, ne'aj jamanun la p'a nequem. Nequem nepénowa lyawuñ la p'a niyom jilal. Ma tjewyayiñ nepénowa nin p'iyá lajay. Ninana pajal malala way, Dios ca jis capj ntülüs nin lajay mpes.

⁵ Nepénowa lovin yola t'emel mpes; t'emel pülücj jisas. Ma yupj jinwá nujola t'as. Más 'ücj 'üsüs way nujola nsem quina to'á mpes p'in. Dios tjevele:

"Lovin ma ca mis nun mpe.

Nun ma ca nusapj nsem",

nin tjevele Dios. ⁶ Mpes cupj polel velecj:

"Nejepa Dios ncapj p'ya'sa.

Ma lecj jeyá napj.

Ca nacj la p'a malala quelel la niji;

newa nin, ma lecj jeyá,

Nejepa Dios ncapj cyoñca, ne nin."

Selecj Dios t'üc' way qjuis capj cyoñca, mpes 'ücj nin velecj.

⁷ Nujola pyala niyom tjiquil, nun jilal tjowelepj Dios Popel mpes. Pülücj way nusin tji'yüsa la tjajay. Yupj lovin 'üsüs topontsja Dios lal. Yupj newa japontsja Dios lal, nasa tecya'liñ na. Nujola t'as niná. Nin p'iyá la müjí yupj la tjajay jinwá. ⁸ Nun jilal tjowelepj Jesucristo po'ó. Tjowelepj t'üc' waytsja. Niná t'üc' way custjay. Lovin t'üc' way ca nsem.

⁹ Nepénowa ne'as jil nun nt'a, p'a casá p'in javelepj yupj. Ma mponé nun. Ma la müjí yupj javelepj. Cupj polel lijicj Dios jos jinwá, Dios la tjiji mpes. Jupj qjuis capj tjep'ya'sa jupj sin nin jostsja mpes. Nepénowa javelepj más 'ücj nin lojí judiopan la tjajay jinwá püná. Javelepj pis ja'ayapj Dios lal; niná lojá na, 'üsüs nu mpalas, javelepj. T'üc' tulucj. ¹⁰ Sacerdotepan ja'ayapj Dios mpes, 'üsüs jis la pal gentá. Nin lajay Dios wo nt'a, qui'á nosis casá. Nin p'iyá qjuis tepyala Cristo tepe'e na cruz po'ó. Más 'üsüs way qjuis tepyala Cristo tepe'e mpes. Ninana ma se palá sacerdotepan jilal, yupj ninana ma japon mpes.

¹¹ Nujola pyala sacerdote más püné pjü año na la pjaní 'yü'na animal witjacj, animal jis 'as t'ya Dios wo mo'ó, cuarto pjyapja nt'a. Jis 'as li t'e ne'aj. Nin liji Dios ma ca jola nsem malala nyuca la tjajay israelpan. Nujo-la pyala niná animal tecya'liñ la locjocj gente patja mpe, ja'üm ne'aj. ¹² Mpes nin p'iyá tepyala Jesús lal. Pje'á tjü'ünan wa Jesús gente tapatja mpe. Nin mpes, Dios quina perdonar la siji gente malala la tjajay, Jesús 'os mpes. Yupj lovin 'üsüs Dios lal, nin se palá.

¹³ Mpes más 'ücj quina ma qjuisas sacerdotepan lajay. P'a casá tepyala, más 'üsüs tepyala. Más 'ücj se coñcocj Jesús quinam. Nepénowa ma jisastsja Jesús. Ca nacj ma ca jisas nsem wa cupj, cupj Jesús se coñcocj mpes. Ma nin nujola t'as. ¹⁴ Ma nin qjuiyola cupj; selecj p'a jawas ca mpatjaquecj pülücj patja nt'a tsjun po'ó. Pjü pülücj patja nt'a nosis casá ncawajas ca. Más 'üsüs tsjun po'ó.

¹⁵ Cupj polel velecj Dios lal Jesús mpes. Mpes más 'ücj lovin 'üsüs velecj Dios po'ó. Nin velecj na, 'yayacj jinwá lijicj jupj lal. T'üc' way nin velecj jupj ne Dios. 'Üsüs velecj na jupj po'ó, 'yayacj jinwá lijicj jupj lal. ¹⁶ Lovin 'üsüs la müjí la p'a mpes. La p'a wa jisas, 'ücj so 'oyá wa yupj. Nin lojí na, Dios lal 'oyá jinwá niná. 'Ücj jos pyala jupj.

¹⁷ Nepénowa nusin 'yüsa lajay Dios Popel mpes; la müjí yupj javelepj jinwá. Yupj pajal yola nun mpes, lovin nusin 'yüsa lajay 'üsüs way lojí. P'a jawas Dios ca mveles yupj jilal ncu 'üsüs la tjajay. La müjí yupj javelepj, mpes 'ücj jisas nsem nusin 'yüsa lajay na. Ma lojí na yupj javelepj jinwá, tsjay 'aplijila way nsem yupj. 'Üsüs tulucj ca nu mpalas.

¹⁸ Qjuisas mvelé nun Dios lal cupj mpes. Selecj nin la tjijicj Dios jostsja jinwá. Qjuisas lovin 'üsüs la mijicj cupj. ¹⁹ Po najas nun welé Dios lal cupj mpes. Najas lo moná jupj leñ way ca nin majamas, ca mis niswá nun nt'a.

²⁰ Cupj ma qjuiyola pjü mpes, Dios nin liji. Jupj Jesús jas tjijyünsa tecya'liñ mpe, tüpü'ü niswá. Dios tjevele jin ca la mijis cupj mpes. Nin la tjiji Jesús 'os mpes, cupj lovin 'üsüs nsem Dios lal. T'üc' way Jesús qjuis jyama cupj, yom jupj oveja jyama jinwá. Jesús pajal 'üsüs way, jupj cupj qjuis Jepa Püné. ²¹ Najas nun pjü way lojí Dios jos jinwá. Jupj 'üsüs way selé tsjan la mijis nun mpes, ne nun 'üsüs ca la müjí jupj jos jinwá. Najas jupj nin liji nun mpes. Najas jupj nin la qjuisiji jupj jos jinwá. Jupj nin liji cupj mpes, Jesucristo la tjiji mpes. Janmacj 'üsüs ca mvelecj Jesucristo po'ó. Amén.

Tecyawaja tepyaca.

²² Natjampan, po najas nun 'üsüs nusin 'yüsa napj tepyac mpes. Ma pülücj way tepyac. Najas 'ücj nujisas nsem, mpes tepyac.

²³ Najas nun ca jus nlayé yupj jas tjajam quinam Timoteo cawilta mpe, jupj ne cupj qjuis catjam. Ca nacj leñ way ncuwim napj nt'a, mpes jupj ncapj ncoñcos jum na nun nt'a.

²⁴ Süs wa la müjí pjü way nusin 'yüsa lajay jilal. Dios ts'uyupj pjü way ne'aj süs wa la müjí wa. Dios ts'uyupj nepénowa Italia mpe ne'espan qui'á jatja. Yupj pjü way süs wa la tjajay yupj.

²⁵ Najas Dios lovin 'üsüs la mijis nun pjü way mpes.

SANTIAGO

Sūs wa la tjiji.

1 Santiago napj. Napj Dios jomozo, Nejepa Jesu-cristo jomozo wa napj. Niná papel pyac napj nun mpes, nun judiopan, napj mpülücpan nun. Papel niná nun pjü way mpes, nun pjü jun ta'á tjalawú, p'a nt'a la püt'üs. Najas 'üsüs potjaqué nun.

Malala pyala na, Dios ca nucopj mp'a'sas.

² Natjampan, nenéyawa malala nu pyala. P'a casá malala nu pyala lovin. Nin pyala na, pajal 'ücj nujos t'as. Nujola tapalas ninana 'üsüs ca nsem nun mpes. ³ Malala nu pyala na, nun ca nucu ncu t'üc' way poné nun Dios lal. Más 'in costa way poné Dios lal, malala pyala na. Niná nu pyala na, nusin 'yüsa 'onin ca 'üsüs la müjí lovin. Nun solejé niná ⁴ mpes newa 'üsüs la müjí malala pyala na. Nin lojí mpes nun ca nusin mü'üsüs pjü way niná Dios jos nusin 'yüsa. 'Ücj ca pjü la müjí Dios jos jinwá. Pjü nta'á ca pjü 'ücj la müjí nun.

⁵ Ca nacj nun ma solejé tsjan más 'ücj la cüjí, malala pyala na. La mü'üyá nun Dios lal. Jupj ca nusin mü'üsüs la mijis. Pülücj way se 'aya pjü way jis lal, yupj la mon na. Ts'üise tulucj jupj. Ma jis capj velele la mon mpes.

⁶ Nun lo moná na Dios lal, mponé Dios ca nu ma'ayas nun la tjomoná. Malala 'ots'ots' way p'in poné. 'Ots'ots' way p'in japon, nenéyawa japon, nenéyawa ma japon. Mar lo pjets'epjets'e jinwá yupj, lüpjú mpes pajal lo pjets'epjets'e jinwá. ⁷ Nun popa pjaní 'ots'ots' way pyona, ma polel la ta'es qjuis Jepa Dios 'yayá. Más 'ücj ma jola Dios ca ma'ayas jupj ma pyona na. Dios ma ca ma'ayas jupj la tjemyona. ⁸ Nenéyawa pyona, nenéyawa ma pyona. Mop'in p'a casá jola jupj. Nin mpes ma polel 'üsüs liji Dios jos jinwá. Nenéyawa 'üsüs liji, nenéyawa malala liji jupj.

Más 'ücj ma nin nujola t'emel mpes.

⁹ Nenéyawa Dios ts'uyupan t'emel cjuwá yupj. 'Ücj jisas mpatjam wa yupj. Ca yola mpalas Dios lis tjiji yupj 'üsüs quinam, yupj noypan quinam la tjiji jupj.

¹⁰ Nenéyawa Dios ts'uyupan t'emel pülücj jatatj. Yupj ma noypan jin yola nsem yupj p'iyá t'emel pülücj jatatj mpes. Ca yola mpalas yupj tsjictjacj Dios lal, nin mpes ca 'ücj jisas nsem wa yupj. P'a jawasa nca'liñ wa yupj, tsjutsj ts'utus jinwá. ¹¹ Pajal vyaja pwe mpes ts'üique tsjutsjum. Ts'utus palá yaca. 'Üsüs way jústatsja 'in la-casana way; locopyaya 'üsüs justa tulucj. Nin p'iyá gente pülücj jatatj nca'liñ wa ca. Custjay tsji' lajay na t'emel mpes, nca'liñ yupj.

'Üsüs la müjí malala pyala na.

¹² Nenéyawa malala nu pyala. Más 'ücj 'üsüs so coñcó Dios, malala nu pyala na. Nun popa pjaní nin liji, 'üsüs jos nsem jupj. Teczyawaja na malala tepyalá, Dios ca mveles jupj 'üsüs. Dios ca la mijis jupj lovin mpü'üm jupj lal. Pjü way Dios quelel lajay ca mpatjam Dios lal lovin. Dios tjevele ca nin la mijis yupj mpes.

¹³ Nenéyawa gente quelel malala lajay. Yupj quelel malala lajay na, más 'ücj ma javelepj Dios la tjiji yupj quelel malala lajay. Dios lovin ma quelel malala liji; lovin ma nin liji jupj. Ma wa liji la p'a wa quelel malala lajay. ¹⁴ Malala lajay, yupj sin nin quelel malala lajay. Yupj p'iyá po jisas mpes nin yola ca malala la mijicj. Yupj p'iyá yola pajal 'üsüs ca nsem malala lajay na.

¹⁵ Po jisas mpes, t'üc' way malala nyuca lajay locopyaya. T'üc' malala la tjajay na, Dios sa coñ tulucj. Cya'liñ p'in malala la tjajay mpes.

¹⁶ Natjampan, napj pajal quelel la nusejay nun. Nin mpes nin velé. Po ma nujus ntsawilí nun p'iyá. ¹⁷ Dios p'in 'yaya tsjan 'üsüs cupj mpes. Jupj 'yayá, mop'in 'üsüs, malala tulucj. Jaw la tjiji jupj. Pjü pjulacj la tjiji. Mümüy wa, lots'ac' wa la tjiji. Jupj más 'üsüs yupj jis lal. Yupj pjü way sa juyuy. Nenéyawa jyawca, nenéyawa püste, sa juyuy mpes. Dios nin tulucj. Mop'in 'üsüs way jupj. Jupj ma p'a casá pyala. ¹⁸ Jupj jostsja mpes cupj jupj ts'uyupan qjuis tepyala. T'üc' way tjevele cupj qjuis lal, mpes nin qjuis tepyala. Jupj jostsja ca nin nsem, jupj tjevele mpes p'in. Nin mpes pjü gente sin popé, cupj mwalá way se coñcocj Dios. Cupj Dios juts'a'a, yom Dios lal 'yayá jinwá.

Nin la müjí Dios Popel vele jinwá.

¹⁹ Natjampan, napj quelel la nusejay nun. Nin mpes nin velé. Nusin tjü'üsüs niná. Tjapja'aque nun p'a wit-jacj javelepj na. Nun quelel welé na, 'üsüs nujola t'as tsjan 'ücj la veles. Ma ca ts'i mi'iná leñ way. ²⁰ Gente ts'a 'in na, ma Dios jos jin lajay. Dios jos 'üsüs lajay jupj jos jin. ²¹ Mpes po ma malala nyuca la müjí quinam, püna la tjüjí jinwá. Püna nun po malala nyuca quelel la tjüjí. Pjü way niná, pjü ma ca la müjí quinam. Nasa solejé nun Dios tjevelá. Nujisas t'as niná jupj tjevelá, ne nin nujola t'as nun ca nin la müjí jupj tjevele jinwá, tsjictjacj jinwá. Dios tjevelá mpes ca jus nlayé 'onin ne 'ücj la püt'üs Dios lal.

²² Lovin la müjí Dios Popel vele jinwá. Pjo'oqué p'in malala. Malala ma lojí jupj jyü'tá. Nun nujola pjo'oqué p'in 'üsüs ca nacj. Niná nujola na, nujus tsuwilí nun

p'iyá. ²³ Ca nacj yom pjaní Dios Popel pjoca la p'in, ne ma liji Dios jyü'ta jin. Jupj nin p'iyá liji yom wola te wine jinwá. Wola jus tjinyuca ca nacj espejo mo'ó. ²⁴ Jupj tjinyuca wola te, mop'in ma wola la tepe'e. Tjemey la p'in. Leñ way jo' tepe'e 'oyñ nyuca jupj wola tjinyuca. ²⁵ Nin tulucj yom p'a wa, jupj po 'üsüs way pjoca Dios tjijyü'tá. Jupj jola Dios tjijyü'ta mpes, ne nin liji Dios vele jin. Ma jo' pe'e jupj tjapjacá. Nin liji p'in, mpes 'üsüs ca mpalas jupj. Cusapj cupj malala lijicj newa. Dios Popel jyü'ta jin lijicj na, 'ücj ma malala lijicj. Dios Popel 'üsüs qjuisí jütüta, malala tulucj.

Dios so coñcó na, 'üsüs lojí nun.

²⁶ Nepénowa yola yupj 'üsüs tsji' lajay quinam Dios mpes, malala yupj newá. Ma 'in jajamapj yupj javelepj, mpes malala javelepj. Nin mpes ma t'üc' way tsji' lajay Dios mpes. Yupj sin yus tsuwil yupj p'iyá. ²⁷ Napj ca mvelé tsjan más 'ücj la mijicj cupj. Ninana 'üsüs Dios lal, malala tulucj. Ninana lijicj na, 'üsüs tsji' lijicj qjuis Papay Dios mpes. Dios jos cupj quelel la sijicj jis papay tulucj, malala jis tepyala mpes. Jupj jos quelel la sijicj wa jis vayum tecya'liñ, malala jis tepyala na. Jis capj mp'a'sacj jos jupj. Dios jos cupj ma malala nyuca lijicj. Gente ma jisas Dios, malala nyuca lajay yupj; cupj ma ca nin la mijicj.

Quelel la müjí pjü way.

2 Natjampan, qjuis Jepa Jesucristo pajal 'üsüs way jupj, pajal püné way jupj. Dios jupj, ne nin. Nun nasa toponé jupj lal, mpes quelel lis müjí pjü way, pülücj jatatj 'ots'ipj, cjuwá 'ots'ipj, quelel lis müjí. Nin p'iyá la müjí pjü way mpes. ² Nun 'a nu tjimyula nt'a, yom pjaní jac' ca nacj, pülücj tya'a jupj. 'Üsüs way justa jupj jas quip. Anillo jas jaw way mos po'o já'asa jupj. Yom p'a wa jac' ca nacj, t'emel cjuwá jupj. La ts'ücj jas quip. ³ Nun pajal quelel lojí yom jas quip 'üsüs way justa ca nacj. Nun welé jupj lal: "Nt'i'isa qui'á jipj, silla 'üsüs casa'á". Nin welé tulucj yom ma'ajapj lal ca nacj, jupj ne jas quip la ts'ücj. Nun welé jupj lal: "Jutja, ntjiojom jipj ne'aj". Ca nacj nun welé: "Nt'i'isa jipj 'amá 'alá ntsjam nt'a". ⁴ Malala nin. Nin lojí na, nun nujola nun p'iyá solejé cana nun popa más 'üsüs. Jepa malala nyuca jola jinwá lojí nun.

⁵ Natjampan, napj quelel la nusejay. Nusin tjü'üsüs napj velé. Dios lis t'ya gente jis t'emel cjuwá witjacj. Nosis nt'a patja nin yola yupj cjuwá. Cjuwá tulucj yupj. Dios 'üsüs la tjiji yupj mpes. Jupj jostsja yupj pajal 'üsüs way mponecj jupj lal. Jupj jostsja yupj jupj jatjampan nsem, ne ca müjü'tücj wa yupj, jupj jyü'ta nt'a. Dios nasa tjevele ca nin nsem yupj jis lal. Tjevele pjü way quelel lajay jupj, pjü way yupj ca müjü'tücj wa jupj jyü'ta nt'a.

⁶ Nun ma nujola Dios jola jinwá. Nun malala tjowelé cjuwá jis lal. ¿Tsjan mpes quelel lojí pülücj jatatj? Pülücj jatatj malala lajay nun jis lal. T'emel pülücj se palá yupj, nun pajal tsji' lojí mpes. Yupj jil wa jepapan nt'a, jat' javelepj nun mpes. ⁷ Yupj malala javelepj wa Jesucristo

po'ó, jupj ne pajal 'üsüs way. Jupj la nu t'ya. Nin mpes malala nin nun nujola yupj pajal 'üsüs la p'a jis lal.

⁸ Dios Popel vele: "Quelel lis mijin ne'aj patja popa p'iyá. Jipj p'iyá quelel la 'ejay jinwá, ca quelel lis mijin yupj." Ninana qjuis Jepa Püné qjuis tjijyü'ta. Ninana lojí más 'üsüs pjü lojí lal. Ninana 'üsüs lojí na, 'ücj lojí.

⁹ Nun ma quelel lojí pjü way, t'emel cjuwá 'ots'ipj, pülücj jatatj 'ots'ipj, nun malala lojí. Ca nacj 'üsüs lojí pülücj jatatj mpes p'in. Nin lojí na, ma lojí Dios tjijyü'ta jinwá. Jupj Popel vele nun ma la tjüj jupj tjijyü'tá. ¹⁰ Ca nacj nun 'üsüs lojí pjü way Dios Popel tjijyü'ta jinwá. Pjaní way p'in ma lojí. Pjaní ma lojí, pjü way ma lojí jinwá. Jas tüpwes ma lojí niná jupj tjijyü'tá. ¹¹ Napj ca mvelé tsjan mpes nin velé. Dios tjijyü'ta yom ma ne'aj mya'na jats'om tulucj. Tjijyü'ta wa ma jis la 'ünan gentas. Ca nacj nun ma ne'aj mo'nú nun sejats'om tulucj; nun 'ü'ná p'a wa la p'in. Nun jupj tjü'ü'ná mpes, nun ma lojí Dios tjijyü'ta jinwá. ¹² P'a jawasa Dios ca mveles ncu 'üsüs la tjüj jupj Popel jyü'ta jinwá. Najas 'üsüs la müjí nun. Najas 'üsüs ca mvelé wa. Püna ma polel 'üsüs lijicjsja. Más 'üsüs qjuis tepyala quinam. Dios Popel jyü'ta jin lijicj na, ma malala la qjuijicj. ¹³ Mpes nun popa pjaní ma cus tjep'ya'sa la p'a wa, jupj malala tepyala na, Dios ma wa ca cus mp'a'sas niná, nun popa pjaní. Dios ca mveles jupj malala. Más 'ücj jis capj p'o'sá la p'a. Nin lojí, Dios ma ca mveles nun malala.

Dios ts'uyupan 'üsüs lajay yupj.

¹⁴ Nepénowa javelepj yupj japon Dios lal, mop'in ma 'üsüs lajay yupj. Ma 'üsüs lajay, ma t'üc' way japon Dios lal. Nin mpes yupj ma polel mpatjam Dios lal. Dios ma perdonar lis tjiji yupj custjay. ¹⁵ Dios jos 'üsüs lajay wa yupj. Ma jos javelepj p'in. Ca nacj Dios lal japon popa pjaní pülül cjuwá. Yom jupj ca nacj, quepj jupj ca nacj. Ve cjuwá wa jupj ca nacj, nin jawas lo las. ¹⁶ Nin mpes nun popa pjaní nin vele jupj lal: "'Üsüs mim. 'Üsüs jin nqui'pan. 'Üsüs nlayan." Nin vele jupj ca nacj, mop'in ma 'yaya jupj jos la püt'üs. Ma tje'yaya mpes ma t'üc' way cus tjep'ya'sa jupj. ¹⁷ Nin p'iyá nun poné na Dios lal. Poné p'in malala. Nun ma 'üsüs lojí wa, nun ma 'üsüs poné Dios lal. Ma tsji' lojí Dios mpes.

¹⁸ La p'a wa p'a casá jola napj lal ca nacj. Jupj ca mveles: "Yom pjaní pyona p'in Dios lal, 'ücj nin. Yom p'a wa 'üsüs liji Dios jos jin, 'ücj wa niná. Manas 'ücj." Nin tulucj. Nun ma 'üsüs lojí, napj ma selé ncu t'üc' way poné Dios lal. Nun 'ücj ca jus nlayé ncu napj t'üc' way pyon Dios lal. Napj 'üsüs lejay mpes ca jus nlayé. ¹⁹ Nun poné Dios pjaní way p'in jupj. 'Üsüs nin. Nin wa japon lapanenpan. Pajal lacj jeyapj Dios lal. Cyücüyüñ lacj jeyapj mpes. Newa ma 'üsüs lajay yupj. ²⁰ Nin p'iyá gente jis lal. Ma 'üsüs lajay, ma wa 'üsüs topon. ¿Ncu jyas napj jin 'yüsa lejay tsjan mpes 'ücj la pon napj velé? Jipj ma jele jinwá, ne ma jin 'yüsa niná. ²¹ Abraham pajal püna tüpü'ü, cupj ne jupj popa p'iyá püs naya pyatjaquecj. Pajal 'üsüs waytsja Abraham. Jupj tipyünta jupj jatjam Isaac pe casá, la 'ayas jupj Dios mpes. Nin la tjiji mpes, Dios tjevele 'üsüs way jupj. ²² Jupj la tjiji mpes, jipj ca jele mpalas jupj t'üc' way

tepyona Dios lal. Ca jele mpalas wa jupj 'üsüs la tjiji. Manas mpes 'üsüs tepyala. Jupj 'üsüs la tjiji mpes, más 'in 'üsüs way tepyona tepyala jupj. ²³ Nin mpes t'üc' tepyala Dios Popel tjevelá püná. Tjevele: "Abraham tepyona Dios tjevelá. Mpes 'üsüstsjá jupj Dios lal; nin tepyala, Dios la tjiji." Dios tjevele wa Abraham jupj jomica. ²⁴ Nin mpes jipj ca jus nlayen más 'ücj gente 'üsüs lajay. 'Üsüs lajay mpes Dios vele yupj 'üsüs way. Japon mpes p'in, nin vele tulucj.

²⁵ Nin mpes wa Dios tjevele Rahab 'üsüs waytsja. Rahab niyom pülücj jis lal tjuwine. Ma 'üsüs waytsja jupj. Locopyaya Rahab 'üsüs way la tjiji. Jis capj tjep'ya'sa judiopan jis auxiliarpán nepenowá. Yupj tjiqil jis la ncu ncu judiopan 'ücj jis la palan yupj jis lal, pülücj patja nt'a. Rahab jis tje'yaya ca'aj jis la jas. Ne'aj sin tje'yama wa, yupj jis enemigopan ma jis la tjilil nt'a. Nin la tjiji mpes, Dios tjevele jupj 'üsüs. ²⁶ Nin mpes nin velé. Ma 'üsüs lajay, ma 'üsüs way japon. Japon p'in ma tsji' lajay Dios mpes. Nin p'iyá jüp'üy cjües tulucj. Jüp'üy cjües tulucj, tepe'e. Ma tsji' liji.

Nun welé na, 'üsüs mvelé nun, Dios jos jinwá.

3 Natjampan, ma najas pülücj way nun popa ca sin 'yüsa la mijicj p'a wa. Más 'ücj yupj ma ca yola nsem la mijicj niná. Nun solejé Dios ca mveles pjü way jis lal ncu 'üsüs la tjajay. Cupj sin 'yüsa lijicj la p'a wa, Dios jos más 'üsüs lijicj la p'a jis lal. Malala lijicj, Dios pajal ca nin jola nsem. ² Pjü way ncupj malala lijicj neneyawá ma selej mpes. Pülücj way cupj lijicj malala lijicj. Nun popa 'üsüs cüweles lovin, t'üc' way 'üsüs way catsja jupj pjü way liji mpes. Lovin 'üsüs cüweles, jupj 'ücj wa ma malala la qjujis jas tüpwes. ³ Nin p'iyá pyala cabayú lal. Cupj freno lama pyüntücj cabayú, jupj ca nin la mijis cupj qjuisas jinwá. Freno lama pü'ü mpes 'ücj li jyu'yucj cabayú. ⁴ Nin p'iyá pyala wa barco witjacj jis lal. Noypan yupj pajal. Lüpjú yümücj si lapjüna mpes leñ way jil barco witjacj 'üsú casá. Yo t'em barco 'alá toñca, mpes 'ücj la man barcas. Yo niná tsjicj way jupj; mop'in yom 'ücj jay juyuya barcas yo tsjicj way mpes. ⁵ Nin p'iyá pyala qjuis pelam lal. Pwelam tsjicj way jüp'üy lal. Mop'in püné jinwá vele. 'Awa jinwá qjuis pwelam. 'Awa tsjicj, tsjicj way jupj; newa nin, malala liji. 'Awa tsjicj way 'iyó pülücj pwe jupj. ⁶ Cupj qjuis pelam 'awa jinwá, 'awa püné si mäjü. Pjü way malala 'ücj polel lajay yupj. Cupj qjuis pelam cupj qjuis p'üy po'o patja, 'ücj malala la veles. Malala velecj na, malala lijicj wa. Nin mpes pajal malala qjuisé palá cupj pyatjaquec na p'in. Cupj velecj diablo jos jinwá.

⁷ 'Ücj jis la tjilil, jis la manun animalpan, yupj ca nin la mijicj cupj qjuisas jinwá. Nasa way nin la tjajay nepenowá. Nosis casá lyawuñ sa manun 'ots'ipj, jis pam mpes lyawuñ 'ots'ipj, lotsjim 'ots'ipj, 'üsú mo'o lyawuñ 'ots'ipj. Nin tulucj qjuis pelam lal. Yupj ma lajay cupj qjuisas jinwá. ⁸ Gente p'in ma polel 'üsüs way javelepj lovin, yupj jisas jinwá. Jis pelam quelel malala nyuca javelepj. Gente quelel 'üsüs javelepj na, ma polel nin lajay yupj. Ninana yupj javelepj veneno jinwá gente p'a wa jis lal. ⁹ Qjuis pelam mpes 'üsüs velecj

nenéyawa, malala velecj nenéyawa. 'Üsüs velecj Dios po'ó. Cupj qjuis Jepa jupj, cupj qjuis Papay wa jupj. Malala nyuca velecj gente sin po'ó, nenem 'a Dios lis tjiji ne yupj jupj p'iyá jinwá nsem. ¹⁰ Mpes 'üsüs velecj pjaní po'ó, malala nyuca velecj p'a po'ó. Natjampan, 'üsüs tulucj nin lijicj. ¹¹ Nin p'iyá, 'üsú 'amá popa pyacj na, ma nenéyawa 'üsüs, ma nenéyawa vyaja. Nin p'iyá lovin. ¹² Natjampan, ts'oway ma olivo vyala jupj, ts'oway vyala p'in. Nin p'iyá 'anpüpj ma ts'oway vyala jupj; 'anpüpj vyala jupj. Nin p'iyá 'üsú vyaja lovin vyaja jupj, ma nenéyawa 'üsüs. Mpes ca jus nlayé gente malala javelepj p'a gente sin po'ó, ma polel 'üsüs mvelecj Dios po'ó.

Dios ts'uyupan ca jus nlayecj tsjan 'üsüs la qjuijicj.

¹³ Nun popa pjaní selé 'onin ne 'üsüs la qjujis ca nacj. Jupj 'ücj sin 'yüsa liji ca nacj. Más 'ücj jupj p'iyá ca 'üsüs la mijis. Más 'ücj lyájasa jupj, nin liji na, tsjicj jinwá. Jupj t'üc' way si 'üsú 'onin ne 'üsüs la qjujis, ma ca jola jupj p'iyá püné. ¹⁴ Jipj pajal ts'i 'in, jomam mpes, jipj ma polel velen jipj jin 'yüsa t'üc' way. Jipj jyas jipj p'iyá más püné way nsem la p'a wa jis lal, jipj ma polel velen jipj jin 'yüsa. Nin jinwá jele na, po ma tsyüpünú niná: ¹⁵ ma selen tsjan más 'ücj la cüjay. Dios ma jin tji'yüsa la tjiji jipj ca nin la cüjay. Nosis casá patja jinwá jele jipj, nin lejay na. Nosis casá patja yola yupj jisas mpes p'in, ma Dios po'o yola, mpes nin lajay yupj p'iyá yola jinwá. Diablo jin 'yüsa liji ca nin la mijin jipj. ¹⁶ Jipj jomam na, malala ca la mijin wa jipj. Jipj jyas más püné ca nsem jipj la p'a jis lal, malala ca la mijin jipj. Pajal ca la mve'len jipj. Pjü malala, pjü ca la mijin wa jipj. ¹⁷ P'a casá si 'üsú liji Dios. Jipj jin tji'yüsa na Dios mpes, jas tüpwes malala jele tulucj. Ma ca quelel la mpa'nán jipj, lovin ca jele nsem p'a wa mpes. Ma ca la mve'len p'a casá jele na. Jipj ca quelel jis capj mp'a'san p'a wa, malala se palá na, ne t'üc' way ca jis capj mp'a'san. 'Üsüs ca la mijin pjü way mpes, ne ca nin la mijin, jipj velen jin p'iyá. Nin ca la mijin jin tji'yüsa na Dios mpes. ¹⁸ Nin lovin. Gente quelel 'üsüs patja p'a wa jis lal, ma la velecj yupj. Ma wa la palan. Nin lajay mpes, la p'a wa yupj nt'a ca quelel 'üsüs la mijicj 'ots'ipj Dios jos jin.

Dios ts'uyupan quelel lajay Dios jos, Dios jis capj p'ya'sa.

4 Napj ca mvelé tsjan mpes pajal püs way ts'u 'inyá nun p'a jilal. Ca mvelé tsjan mpes lo velecj p'a jilal. Nun po quelel to'á nujisas, nin mpes nin lojí. Ma polel to'á niná, pajal ts'u 'inyá nu pyala nun. ² Nun quelel to'á, cjuwá nun newá. Mpes 'ü'ná nun, nun quelel to'á mpes. P'a juts'a'á nujisas nun, mop'in ma polel to'á jupj juts'a'á. Nun lo velecj p'a jilal, lo palaná wa yupj jis lal. Nujisas 'a cjuwá. Ma la tjomoná Dios lal, ne nin. ³ Nenéyawa nun lo moná Dios lal; newa nin, Dios ma nu 'yaya nun lo moná. Malala nujola nun lo moná na, mpes ma nu 'yaya jupj. Nun lo moná lo ta'es nun nujisas la p'in. ⁴ Nun ma t'üc' way quelel lojí Dios. Nun quelel lojí Dios ma jisas lajay jinwá. Nin lojí na, nun

Dios enemigopan. ¿Ncu ma solejé niná? Nin lovin. Gente quelel lajay Dios ma jisas lajay jinwá, yupj Dios enemigopan. ⁵ Ca nacj nun nujola Dios Popel ma t'uc' way vele. Vele: "Dios la tjiji cupj. Jupj p'iyá qjuis tje'yaya qjuis qjues. Jupj jos cupj ca quelel la mijicj jupj. Ts'üise jupj cupj qjuis qjues mpes." ⁶ Nin mpes jupj pajal 'üsüs quelel liji cupj mpes. Nin mpes jupj Popel vele:

"Nepénowa noypan jin yola yupj p'iyá.

Dios ma se 'aya yupj ca nin la qjuijicj yupj jisas jinwá.

Nepénowa tsjictjacj jin yola yupj p'iyá.

Dios jis capj p'ya'sa yupj,

ne 'ücj ca la mijicj jupj jos jin."

⁷ Mpes Dios jyü'ta jin ca la müjí, jupj pajal püné mpes. Po ma la müjí diablo jos jin. Nun ma lojí jupj jos jin, jupj ca nts'equenem nun mpe. ⁸ Cus ncoñcó Dios. Nun so coñcó Dios, jupj ca nucopj ncoñcos wa nun. Nun malala nyuca lojí. Po ma nin la müjí quinam. Malala nujola. Nujisas Dios; nun quelel lojí wa Dios ma jisas lajay jinwá. 'Üsüs nujola t'as quinam. Nujola t'as nun Dios juts'a.á. ⁹ 'Aplijila t'as nun quinam. Nujola t'as nun malala la tjüjé mpes. La tupuyú nun püna la tjüjé mpes. Ma ca mwí'iqué quinam; ca la mpuyú la p'in. Ma ca 'ücj jisas nsem quinam; 'aplijila nsem la p'in. ¹⁰ Nujola t'as pajal tsjicj way nun Dios lal, jupj ne cupj qjuis Jepa Püné. Nin nujola na, nun más püné nsem ca la mijis jupj.

Más 'ücj Dios ts'uyupan ma malala javelepj p'a po'ó.

¹¹ Mpülücpan, po ma malala tjowelé nun jis pülücpan sin po'ó. Nun malala welé nun jis pülücj mpes, nun ma lojí Dios jyü'ta jin. Nun nujola p'in nun jis pülücj malala, nun ma wa lojí Dios jyü'ta jin. Nin p'iyá nin welé malala Dios tjijyü'tá. Nun nujola Dios tjijyü'tá 'üsüs tulucj, nun ma nin lojí Dios jyü'ta jinwá. Nun nujola nun 'ücj welé ncu 'üsüs Dios tjijyü'tá. ¹² T'uc' way pjaní way p'in jyü'ta. Pjaní way p'in polel vele ncu gente 'üsüs. Jupj p'in 'ücj jis capj p'ya'sa, mpes nepénowa ca mpatjam jupj lal. Jupj p'in polel liji pajal malala se palá nepenowá. Nin tulucj nun. Nun ma polel lojí niná. 'Ücj tulucj nun nujola p'a wa malala.

Nun p'in ma solejé tsjan ca mpalas.

¹³ Nun nepénowa welé: "Pülücj patja nt'a ca nlaca yacjaj ca nacj. Ne'aj año pjaní mpatjaquec, qjuis t'emel ca mpülücüs." Malala nin welé nun. Nusin tjü'üsüs niná: ¹⁴ nun ma solejé tsjan ca mpalas yayá. Tsjicj way p'in potjaqué nun. Myusca jinwá nun. Myusca tsjicj way lay pyala, locopyaya cyawaja jupj. ¹⁵ Más 'ücj nun welé: "Dios jos cupj ca mpatjaquec, t'uc' way cupj ca mpatjaquec". 'Ücj wa nun welé: "Dios jos nin lijicj, nin ca la mijicj cupj". ¹⁶ Quina noypan jin nujola nun p'iyá, mpes noypan jin welé. Ninana nun welé, malala. ¹⁷ Solejé quinam Dios ma jos nin welé. Solejé na tsjan 'ücj la cüjé, más 'ücj ca nin la müjí. Lovin nin. Ma nin lojí, malala lojí Dios lal.

Nepénowa pülücj jatatj ts'isiñ yupj. Dios ca jis capj ntülüs.

⁵ Nun pülücj to'á jilal velé quinam. Nun nepénowa pajal malala lojí. Nusin tjü'üsüs niná. Pajal malala ca nu mpalas malala la tjüjé mpes. 'Yümücj la tupuyú! ² Pülücj to'á nun. Nusin quip 'üsüs way yustapj wa, mop'in 'üsüs tulucj yupj. Nun to'á tjamaja jinwá. Nusin quip la jul jinwá, qjuelejoy mo'o tjalá jinwá. ³ Nun jis oro 'üsüs tulucj; nun jis plata 'üsüs tulucj wa. Jacalá tepyala jinwá 'üsüs tulucj yupj. Nun ts'üisiqué pajal. Nun to'á, nun mpes p'in tjo'onsó. Ma nujola la p'a mpes. Nosis quelel cyawaja quinam, mpes más 'ücj 'üsüs la müjí ca quinam. Nun ma 'üsüs la tjüjé la p'a mpes nun to'á lal. Nun to'á já'asa p'in, mojo p'in. Nin mpes ca jus nlayé malala la tjüjé. Nin mpes malala ca mpalas wa nun jis p'üy, nun to'á malala tepyala jinwá. Nun jis p'üy mü'ümücj jinwá ca mpalas. ⁴ Nusin tjü'üsüs niná. Dios selé nun ma jis tja'ayá yupj jis t'emel nun jis mozopan tsji' la tjajay mpes. Yupj'amá la tje'el nun mpes. La tupuyupj yupj nun malala la tjüjé mpes. La tupuyupj na, Dios tjapjaca. Qjuis Jepa Dios pajal püné jupj. Pülücj way si jütüta jupj angelpañ. ⁵ Nun pajal 'ücj nujisas tapatjaqué nosis nt'a. Nun to'á pajal 'üsüs yustapj yupj. Nun nujisas jinwá la tjüjé lovin. Ma ca nin nsem quinam. Malala ca nu mpalas quinam. Nun nu t'yünt'ünú, vaca t'yünt'ünú lajay jinwá. Quelel ja'ünan vacasas, nin mpes nin lajay. Nin p'iyá ca nsem nun jis lal. (Dios ca nucopj ntülüs.) ⁶ Niyom nepénowa 'üsüs la tjajay Dios jos jin, mop'in nun malala tjowelé yupj sin po'ó. Nun la tjüjé mpes tecya'liñ yupj. Nin la tjüjé na, yupj ma la tapalan nun jis lal. Malala la tjüjé nun pajal.

Dios ts'uyupan la nuc Jesucristo jac'.

⁷ Natjampan, nun solejé nin ca mpalas, mpes newa 'üsüs la müjí nun, yupj malala lajay na. La ntjunucú qjuis Jepa Jesucristo jac'. Nin p'iyá niná yom sine li nucú jinwá. Yom sine na, vyala li nucú jupj. Vyala po jos jupj. Nin mpes li nucú jupj mwalá way jive mpes. Niswa li nucú locopyaya jive mpes. Li nucú jupj sine ca nt'ünüs. ⁸ Nin p'iyá la ntjunucú nun. La p'a malala lajay na nun jis lal, newa 'üsüs la müjí Dios jos jin. Newa jus nlayé Dios ca 'üsüs la mijis nun mpes. Leñ way jac' qjuis Jepa Jesucristo. ⁹ Nun sejatjampan ma 'üsüs lajay nujisas jinwá ca nacj. Po ma ts'u tji'inyá nujisas mo'ó yupj lajay mpes. Nun ts'u 'inyá nujisas mo'ó, malala nin Dios lal. Leñ way ca ncuwim Jesucristo. Jupj p'iyá ca mvels gente sin po'ó ncu 'üsüs la tjajay, jupj jos jinwá. ¹⁰ Natjampan, 'üsüs la müjí nun, profetapan 'üsüs la tjajay jinwá. Qjuis Jepa Dios sin tje'yama yupj la veles jupj mpes. Malala jis tepyala wa yupj, malala nu tepyala jinwá. Newa ma ts'a tji'in yupj, malala tepyala na. Newa 'üsüs la tjajay Dios jos jin. ¹¹ Yupj 'üsüs la tjajay malala tepyala na. Nin mpes cupj 'üsüs velecj yupj sin po'ó. Nun solejé niná. Nun solejé Job po'ó. Pajal malala tepyala jupj, newa 'üsüs la tjiji jupj. Solejé wa

t'üc' malala tepyala na, Dios 'üsüs la tjiji jupj mpes. Nin mpes nun ca jus nlayé nin quelel líjitsja Dios janmacj. Nin jupj lovin. Qjuis Jepa Dios jola cupj mpes. Qjuis capj p'ya'sa jupj, malala qjuesé palá na.

¹² P'a wa quelel nu jyütütj napj. Po najas nin lojí napj jyütütj jinwá. Po ma jurar la müjí, malala pyala na, 'ücj jis la pon nun welé. Ma wa jurar la müjí tsjun po'ó mpes. 'Ücj tulucj lu tsuwilí niná welé mpes. Ma wa jurar la müjí nosis mpes. 'Ücj tulucj lu tsuwilí niná welé mpes. Jas tūpwes ma ca jurar la müjí. Más 'ücj nun t'üc' welé la p'in. T'üc' la müjí nun tjowelé. Nin lojí, Dios ma ca mveles nun malala nyuca la tjüj.

Más 'ücj Dios ts'uyupan Dios lal javelepj malala pyala na.

¹³ Nun popa malala pyala na, más 'ücj Dios lal ca mveles jupj. Nun popa 'ücj jos na, más 'ücj ca nejets'em Dios 'üsüs. ¹⁴ Nun popa malala jos na, más 'ücj ca jis la monas jis la cuwis co'müypan Dios ts'uyupj sin popé. Qjuis Jepa Dios auxiliarpan yupj, mpes aceite ca jas ncjo'locj malala jos, qjuis Jepa Dios mpes. Nin la tja-jay na ca mvelecj Dios lal malala jos mpes. ¹⁵ Yupj ca la monacj jupj ca mü'ü'süs. Yupj japon Dios ca mü'ü'süs la mijis jupj, mpes malala jos ca mü'ü'süs. Qjuis Jepa

Dios ca jas müjünsüs jupj, tūpü'ü mpe. Ca nacj malala jos malala nyuca la tjiji pūna p'in, ne nin mpes malala jos tepyala jupj ca nacj. Dios ca perdonar la mijis jupj. ¹⁶ Mpes lovin jis tjowelé nunwá tsjan malala nyuca la tjüj. Lovin Dios lal mvelé nun p'a mpes nun popé. La moná Dios lal jupj ca jis mü'ü'süs la mijis malala jis. Yom pjaní way p'in, 'üsüs jupj Dios lal ca nacj. Jusapj le moná Dios lal ca nacj. Jusapj p'in jupj polel 'üsüs liji pajal, jupj Dios lal vele mpes. Dios ca ma'ayas jupj le moná. ¹⁷ Nin tepyala Elías lal. Elías profeta waytsja jupj pajal pūna. Yom p'intjsja jupj, cupj jinwá, mop'in pajal 'üsüs tepyala jupj Dios lal la tjemyona mpes. Jupj po la tjemyona ma ca majawus. Nin mpes año cont'e, mes séisiya ma tjive nosis casá. ¹⁸ Locopyaya jupj la tjemyona Dios lal ca majawus niswá. Nin mpes tjive niswá, nin la tjiji Dios. Niswa tjevelañ nosis casá. Nin tepyala yom pjaní Dios lal tjevele mpes.

¹⁹ Natjampan, nenéyawa nun popa pjaní ma ca quelel la mijis Dios Popel vele jin. Dios Popel vele t'üc' way. Más 'ücj p'a wa jupj lal ca mveles, mpes jupj ca 'üsüs la mijis niswá. ²⁰ P'a wa jupj lal tjevele mpes, ma ca newa malala la mijis. P'a wa jupj lal tjevele na, cus tjep'ya'sa wa ma mpa'is malala la tjiji mpes. Dios ma ca jola quinam la pülücj malala la tjiji. Nujola tapalas niná.

1 PEDRO

1 Pedro napj. Napj ne Jesucristo apostolpan popa pjaní. Nin tjejanya la veles jupj mpes. Nun mpes pyac niná popelses, nun 'a Dios ts'uyupj. Dios la nu t'ya. Quina ma polel nu lo patj püna tapatjaqué nt'a. Nun pjü jun ta'á tjalawú quinam p'a nt'a la püt'üs Dios ma jisas jis lal. Nun nepénowa Ponto popa se jütütj nt'a potjaqué, Galacia popa se jütütj nt'a potjaqué wa nepenowá, Capadocia popa se jütütj nt'a potjaqué nepenowá, Asia popa se jütütj nt'a 'ots'ipj, Bitinia popa se jütütj nt'a potjaqué wa nun nepenowá. Nun pjü mpes pyac napj. ² Dios qjuis Papay la nu t'ya nun. Jupj seletsja nun ca cus ncoñcó, mpes nin nu tepyala nun. Nun Dios juts'a'á nu tepyala, Dios Cjües la tjiji mpes. Jupj la tjiji nun 'ücj la cüjí Jesucristo jos jin. Jupj la tjiji wa Dios 'ücj perdonar la nutjiji, Jesucristo nun mpes tepe'e mpes. Najas Dios ca pajal 'üsüs la mijis nun mpes lovin. Najas nun ma nujola nsem pjü mpes, jupj la nusiji.

Dios ca pajal 'üsüs la mijis jupj ts'uyupj mpes lovin.

³ Najas 'üsüs velecj Dios po'ó. Jupj p'iyá Dios qjuis Jepa Jesucristo lal. Jupj Jesucristo Popay. Dios pajal quelel qjuis capj p'yá'satsja. Nin mpes cupj jupj ts'uyupan qjuis tepyala la tjiji jupj, ncupj niswa qjuis tjamanun jinwá. Jesucristo tepe'e na, Dios jas tjijyünsa jupj la püt'üs niswá. Nin mpes cupj selecj lovin ca mpatjaquecj wa cupj Dios lal. ⁴ Nun jupj ts'uyupan, mpes solejé Dios pasal 'üsüs ca la mijis nun mpes. Jupj la mijis, niná lovin ma ca cümajam, ma wa ca malala cüpalas, ma wa ca 'acawajas. Dios la mijis, niná jupj jyama nun mpes jupj pü'ü nt'a. ⁵ Nun nuts'a'á ca nsem. Dios nu jyama nun. 'Ücj nin liji nun mpes jupj pjü way 'ücj liji mpes. Nun jupj lal poné mpes nin liji jupj. Jupj nu jyama lovin, pjü 'ücj la qjuis nun mpes p'a jyawca na, ca jupj lal mpatjaqué. Nasa pjü 'ücj la tjiji jupj ca la mijis. Jesucristo tjac' na, pjü ca la mijis jupj quelel lijá, mpes pjü ca nucucj jupj pajal nucopj tjep'ya'sa.

⁶ Nin mpes nun pajal 'ücj nujisas. Po quina way p'in 'aplijila nu pyala ca nacj malala nu pyala mpes. La pülücj way malala pyala, ne nin. ⁷ Nawa nin, Dios 'üsüs liji nun mpes. Malala nu pyala neneyawá, mpes p'a wa ca jus cülayecj t'üc' way poné nun Jesucristo lal. Nin p'iyá niyom oro jatatj na, quelel salejepj ncu t'üc' way oro jupj, mpes 'awa mo'o ja'onsopj. Nun poné Jesucristo lal; ninana más 'üsüs oro lal. Oro pajal pülücj jaylacj, mop'in ca ncawajas p'a jawas. Nun t'üc' way poné Jesucristo lal, Dios ca mveles nun 'üsüs, ca mveles nun

noypan. Ca mveles jupj 'üsüs jola nun mpes. Nin ca mveles Jesucristo lay tepyala na nosis casa'á.

⁸ Nun ma jus tjunucú; así nucú secj nun quelel lojí jupj. Ma su nucú jupj quinam; mop'in nin, nun poné jupj lal. Nin mpes pajal 'ücj nujisas nun. Ma polel 'üsüs la veles p'a lal 'onin ne pajal 'ücj nujisas. Nun pajal 'ücj nujisas Dios nt'a patja jinwá. ⁹ Nun p'iyá ca Dios lal mpatjaqué lovin, Jesucristo lal poné mpes. ¹⁰ Profetapan püna tapatjá, yupj tjowelepj Dios mpes. Tjowelepj jupj pajal 'üsüs ca la mijis nun mpes. Yupj tapatja na p'in, nawa ma sin tji'yüsa 'oyñ nyuca ca nin la qjuis Dios, ca nun 'ücj mpatjaqué jupj lal. Yupj pajal quelel salejeptsja niná, pajal jis la tjü'üy yupj. ¹¹ Cristo Cjües yupj jisas mo'o tüpü'ü. Jis capj tjep'ya'sa yupj 'ücj jis la veles tsjan ca mpalas. Jupj sin 'yüsa lis tjiji Dios ca jas majamas Yom pjaní gente jis capj la p'acj. Jupj sin 'yüsa lis tjiji wa pajal malala ca mpalas ninana Yomen nosis casá; sin 'yüsa lis tjiji pajal püné ca mpalas jupj locopyayam. Profetapan quelel salejeptsja pjacj Yomen niná. Quelel salejeptsja wa 'ona ncuwim jupj. ¹² Dios sin tji'yüsa lis tjiji ma ca nin mpalas yupj patja na p'in. Yupj tjowelepj cupj qjuis la 'üsüs mpes; yupj p'iyá sin la 'üsüs mpes tjowelepj tulucj. Ninana yupj tjowelepj Dios mpes, nin p'iyá nuwolap'a'á tjowelepj niyom p'a wa quinam. Niyom nenem tjowelepj tsjan 'üsüs tepyala quinam Dios la tjiji mpes. Dios jas tjejanya jupj Cjües, tsjun po'o nepé tjac'. Mpes 'ücj tjowelepj niná, Dios Cjües jis capj tjep'ya'sa mpes. Angelpañ p'iyá pajal quelel sin 'yüsa niná yupj javelepj. Ma sin 'yüsa yupj.

Más 'ücj Dios sa coñ ca 'üsüs la mijicj, Dios jos jinwá.

¹³ Dios nin la tjiji nun mpes. Mpes nujola t'as nun ca 'üsüs la müj, jupj jos jin. 'Üsüs nujola nsem lovin. Lovin nujola tapalas Dios ca pajal 'üsüs la mijis nun mpes Jesucristo jac' na. ¹⁴ Nun Dios ts'uyupan. Jupj jos jin la müj. Po ma malala la müj nun, püna la tjüj jinwá. Püna ma solejetsja Jesucristo 'ücj la tjiji nun mpes. Nun la tjüj nun p'iyá quelel lojitsja jinwá. ¹⁵ Po ma nin la müj quinam. Nun Dios juts'a'á, mpes lovin 'üsüs la müj quinam. Dios la nu t'ya, nun jupj ts'uyupj nu tepyala. Jupj Nupopay quinam. Jupj pajal 'üsüs liji lovin, mpes 'üsüs la müj wa nun, jupj jin p'iyá. ¹⁶ Dios tjevele jupj Popel mo'ó: "Napj 'üsüs lejay lovin. Nin mpes ca 'üsüs la müj wa nun, napj jinwá", nin tjevele Dios.

¹⁷ Nun Dios lal welé na, nun welé jupj Nupopay. Jupj pjü gente mpes vele ncu 'üsüs la tjajay, vele wa ncu malala la tjajay. Nin p'iyá liji pjü jis lal, nun jis lal wa. Jupj vele ncu nin jin la tjajay jupj tjijyü'ta jin. Mpes nun

nosis nt'a potjaqué na p'in, locj meýá nun malala lojí na. ¹⁸ Püna tapatja nun sin popé ma la tjajay Dios jos jin. Yupj sin popa jinwá la tjajay. Nun 'a nin p'iyá la tjüj. Ma wa la tjüj Dios jos jin. Nun ma polel lojitsja 'üsüs. Quina Dios la tjiji nun ca 'ücj la cüj jupj jos jin. Perdonar la nu tjiji nun malala la tjüj, ne ca 'üsüs nsem nun jupj lal lovin. Nun solejé 'onin la tjiji niná nun mpes. Tsjan cyawaja lal nin la tjiji tulucj. T'emel lal la tji-jit tulucj. ¹⁹ Jesucristo 'os mpes nin la tjiji. Jupj nun mpes tepe'e. Püna judiopan tjü'unan oveja tsjicj, tja'ayapj Dios mpes. Yupj jisastsja jupj ma ca nin jola nsem yupj malala nyuca la tjajay, mpes nin la tjajay. Dios jostsja oveja tsjicj malala tuluctsja. Nin p'iyatsja Jesucristo lal. Malala tulucj jupj. Pajal 'üsüs jupj la p'in. Dios jas tje-jyama jupj nosis casa'á jupj ca mpa'is nun mpes. ²⁰ Nosis cjuwatsja na p'in, Dios Jesucristo la t'ya nin la jay niná. Quina tjac, nucopj tjep'ya'sa, nosis quelel cyawaja na. ²¹ Jesucristo la tjiji mpes, nun 'ücj poné Dios lal. Jesucristo tepe'e na, Dios jas tjijyünsa jupj, la püt'üs niswa. Dios la tjiji Jesucristo pajal püné. Nin mpes nun poné Dios lal quinam. Nun solejé Dios ca nucopj mp'a'sas, jupj tjevele jin.

²² Dios velá t'üc' way. Jupj tjevelá nasa toponé nun. Nasa la tjüj jupj tjijyü'ta jinwá. Malala tulucj nun quinam. Nin mpes nun t'üc' way quelel la sojí nun jis pülucpan Jesucristo lal japon. Nun 'ücj la cüj niná quinam. Mpes más 'ücj pajal quelel lis müj nunwá, nun t'üc' way quelel nin lojí mpes. ²³ Dios tjevelá nyucunú jinwá. Lovin t'üc' way. Nun toponé na Dios tjevelá, nun jupj ts'uyupan nu tepyala, niswa nu tjamanun jinwá. Nupopay Dios lovin pü'ü, ma pe'e gente jinwá. ²⁴ Dios Popel vele:

"Pjü gente tsjutsj jinwá, pjü cya'liñ.

Pajal 'üsüs jatatj tsjutsj ts'ituju jinwá la p'in.

Polol ts'üique,

palá tinca.

²⁵ Qjuis Jepa Dios tjevelá ma cyawaja gente jinwá.

Dios tjevelá lovin t'üc'."

Niyom nepenowá nasa pajal 'üsüs tjowelepj nun jis walap'a'á Jesucristo po'ó. Yupj tjowelepj nin p'iyá Dios tjevele jin.

2 Nin mpes po ma malala nyuca la müj püna la tjüj jinwá. Po ma la ntsawilí quinam. Po ma 'üsüs la müj, la p'a jis la nuc mpes p'in. Po ma tjajamaqué. Po ma malala mvelé nun la p'a lal. ² Nun tsjictjacj; po quina nu tjamanun jinwá nun Dios lal. Dios Popel tsots' jinwá nun mpes. Pajal nujisas t'as Dios Popel. Jupj Popel ma li tsuwile. Jupj Popel nusin 'yüsa liji tsjan jos Dios. Nun lojí na jupj Popel vele jin, más 'üsüs ca la müj, tsjictjacj jis t'yüna jinwá. Nin la müj niná, nun Dios ts'uyupan mpes. ³ Nun quelel lojitsja qjuis Jepa Dios; quina nun solejé wa jupj 'üsüs.

⁴ Nun toponé quinam qjuis Jepa Jesucristo po'ó. Pe nyucunú jinwá jupj, Dios wo lajay mpes. Gente ma jisastsja jupj. Yupj ma 'üsüs jin yólatsja jupj. Dios p'in la t'ya jupj. Dios jólatsja jupj pajal 'üsüs. ⁵ Nun p'iyá pe janucunú jinwá, Dios wo lajay mpes. Dios 'a nu myula nun, jupj liji jupj wo nun mpes, nun adobes jinwá nacj.

Dios nujos mo'o pü'ü. Nun jupj wo, mpes nun pjü way jupj sacerdotepan. Jupj juts'a'á way nun. Nin mpes nun 'oyá Dios lal, jupj Cjües nusin 'yüsa liji jinwá. Jesucristo 'ücj la tjiji nun ca cus ncoñcó Dios. Nin mpes Dios 'ücj jos nun 'oyá jupj lal. ⁶ Dios Popel vele Dios tjevelá püná. Vele:

"Tjapja'aque nun.

Napj la t'ya yom pjaní pajal 'üsüs.

Pe 'üsüs jinwá jupj 'ücj jas la jünsüs nawá.

Napj la tjejay jupj nawá tsjomis jinwá

Siön nt'a,

napj nts'uyupj patja nt'a.

Nepénowa jupj lal japon.

Dios lovin ma ca mveles yupj malala."

⁷ Jupj pajal 'üsüs liji nun mpes, nun jupj lal poné mpes.

Nepénowa ma quelel japon jupj lal, mpes malala se

palá yupj. Dios Popel vele:

"Niyom nepénowa quelel jajünsüptsja wosis pe mpes.

Pe pjaní ma jisastsja wosis la jünsüs.

Pe niná t'üc' way 'üsüstsja.

Mpes qjuis Jepa Püné jas tjijyünsa wosis.

Jupj mwalá way tje'yonsa pe niná

wosis si jünsa mpes.

Pe niná más 'üsüs waytsja pjü pe witjacj jilal.

Tsjomis pe niná casá tóñcatsja."

⁸ Dios Popel vele wa:

"Nepénowa pejoñ niná pe po'ó,

yupj ma japon mpes.

Pe niná si tülüna liji."

T'üc' way yupj ma quelel japon Dios tjevelá Jesucristo

po'ó. Nin mpes ma lajay Dios jos jin. Nin mpes nin

tjevele Dios Popel. Dios tjijyü'ta ca malala jis mpalas,

ma quelel japon mpes.

⁹ Nin tulucj nun jis lal. Dios la nu t'ya nun, nun Jesu-

cristo lal poné mpes. Nun pjü way sacerdotepan nu

tepyala quinam. Nun tsji' lojí qjuis Jepa Dios mpes.

Nun Dios si jütüta sin popé. Nun pjü way Dios juts'a'á.

Jupj la nu t'ya nu la veles jupj pajal 'üsüs liji. Püna nun

ma nusin tji'yüsa Dios po'ó, mpes püste nt'a tjalawiqué

jinwá tapatjaqué. Nin tulucj quinam. Dios nusin tji'yüsa

la tjiji quinam, mpes jupj jaw 'üsüs nt'a lowiqué. ¹⁰ Pü-

na Dios ts'uyupan tuluctsja nun. 'A mulú patja jinwá tu-

luctsja. Quina jupj ts'uyupan nu tepyala. Püna Dios ma

jólatsja nun mpes, ne ma nucopj tjep'ya'sa jupj. Quina

pajal jola nun mpes; nasa nucopj tjep'ya'sa jupj.

Más 'ücj Dios ts'uyupan ma malala nyuca lajay, la p'a lajay jin.

¹¹ Mpülucpan, nun nosis casá patja sin popa tulucj.

Nun nosis casá potjaqué po quina way p'in. Mpes, napj

nun jis lal le mon po ma malala nyuca la müj, malala

lajay nin lajay jinwá. Nun quelel malala nyuca lojí, po

'in malala niná nun lal. Malala lojí na, malala nu pyala

nujisas mo'ó. ¹² Lovin 'üsüs la müj nun. Dios ma jisas

jis lal potjaqué nun. Yupj malala ca mvelecj nun po'ó,

mop'in yupj ca nucucj nun t'üc' way pajal 'üsüs lojí. Nin

mpes Jesucristo tjac' na, yupj ca mvelecj t'üc' way nun la tñüj Dios jos jin.

Más 'ücj Dios ts'uyupan lajay jepapan jajütütj jin.

¹³ Nin la müj pñü jepapan jajütütj jinwá. Nun lojí niná, gente ca sin mü'üsüs qjuis Jepa Dios pajal 'üsüs jupj. Mpes nin la müj jepa pñé vele jin. ¹⁴ Nin la müj wa jepa auxiliarpán jajütütj jin. Jepa pñé sin tjejyama yupj jis capj la tül malala lajay. Sin tjejyama wa 'üsüs jis la veles 'üsüs lajay sin po'ó. ¹⁵ Dios jos 'üsüs lojí lovin. Nun 'üsüs lojí, malala yola witjacj ma ca polel malala mvelecj nun sin po'ó. Yupj ma yola jinwá javelepj. Mpes 'üsüs la müj nun lovin.

¹⁶ P'a witjacj nun jis patrón witjacj tulucj quinam. 'Ücj nujisas t'as nin mpes. Mop'in ma ca malala la müj. Dios jomozopan nun. Jupj jyü'ta jin la müj. ¹⁷ Nujola t'as pñü gente noypan 'in, mpes más 'ücj 'üsüs la müj yupj jis lal. Lovin quelel lis müj pñü nun jis pülücpán Jesucristo mpes. Jus nlayé Dios ca jis capj ntülüs malala lajay. Lovin nujola t'as pñé way jepa pñé nosis casá jyü'tá, jupj jepa ne nin.

Más 'ücj esclavopan 'üsüs lajay lovin, Jesucristo la tjiji jinwá.

¹⁸ Nepénowa nun popa esclavopan. Nin la müj nun jis patrón witjacj jajütütj jinwá. Nepénowa nun jis patrón witjacj 'üsüs nun jis lal; yupj yola nun mpes. Nepénowa nucopj javelel pajal. Nawa nin, nujola t'as yupj noypan, yupj nun jis patrón mpes. Nin mpes ca 'üsüs la müj yupj mpes. ¹⁹ Nenéyawa yupj sin nin malala lajay nun jis lal, nun malala lojí mpes tulucj. Nin nu pyala na, más 'ücj nawa ca 'üsüs la müj, nun Dios po'o nujola mpes. 'Üsüs way niná Dios lal. ²⁰ Nun malala nyuca lojí, nun jis patrón 'ücj mo'o jasüp nun. Más 'ücj ma ca ts'i mi'iná nin lajay na. Dios ma ca mvelles nun pajal 'üsüs, nun ma ts'u tji'inyá mpes. Nun malala la tñüj mpes nin tepyala. P'a casá ca nsem yupj malala la nusejay, nun 'üsüs lojí na. Nun nawa 'üsüs lojí yupj malala la nusejay na, 'üsüs nin. Dios ca 'ücj jos nsem nin lojí mpes.

²¹ Dios jos pñü jupj ts'uyupan nin wa lajay. Nin mpes so coñcój jupj. Jesucristo la tjiji jin p'iyá ca la müj. Dios jas tjejyama Jesucristo nosis nt'a, gente jis capj la p'acj. Malala tepyala jupj, nucopj la p'acj nun. Nin mpes nun solejé tsjan más 'ücj la müj. ²² Dios Popel nin vele: "Jupj lovin ma malala nyuca la tjiji. Lovin ma la tsyawilí jupj." ²³ La p'a wa malala tjewelepj na jupj po'ó, Jesucristo ma malala tjevele yupj jis lal. Nepénowa malala la tñajay jupj, mop'in jupj ma tjevele ca malala jis mpalas nin la tñajay mpes. 'Üsüs la tjiji lovin. Jupj tepyona Dios ca pñü 'ücj la mijis jupj mpes. Dios selé p'acj 'üsüs lajay, selé wa p'acj malala lajay. ²⁴ Jesucristo p'iyá cruz po'o jálatsja, tepe'e, cupj p'iyá malala la tjijicj mpes. Dios cus tyüla jupj, cupj malala la tjijicj mpes. Nin la tjiji mpes, Dios ma ca qjuis capj ntülüs ncupj. 'Ücj la tjiji wa cupj ma ca malala nyuca la mijicj quinam. Cupj p'iyá tecya'lequecjinwá, 'ücj ma malala lijicj

quinam. 'Ücj ca 'üsüs la mijicj, Dios jos jin. Jesucristo jüp'üy 'os tepyala mpes, nun nu tji'yü'sa. ²⁵ Püna p'in ma cus tocoñcój Dios. Oveja campá tñil witjacj jinwatsja nun. Nin tulucj quinam. Nun nasa toponé Jesucristo po'ó, mpes nun so coñcój jupj quinam. Jesucristo nu jyama yom oveja jyama jinwá. Nu jyama ma ca malala mpalas nun jis qjues.

Más 'ücj nequem 'üsüs patja jis vayum jis lal.

3 Dios jos esclavopan nin lajay yupj jis patrón witjacj jajütütj jin. Nin p'iyá, jupj jos wa nun nequem ca la müj wa nuvoyum nu jajütütj jinwá. Nuvoyum nepenowá ma lajay Dios vele jin. Mop'in ca nucucj yupj nun 'üsüs lojí. Nun pajal 'üsüs lojí mpes, yupj ca quelel mponecjinwá. Nin ca nsem, nun welé mpes tulucj. ² Yupj ca nucucj nun quelel lojí Dios jos jin, mpes nun pajal 'üsüs lojí lovin. Nin mpes yupj ca quelel mponecjinwá. ³ Ma nin nujola t'as ncu nun 'üsüs yustapj la p'in, nuts'üil po'o tyo'na mpes, soquiya pülücj 'atjama mpes wa, pülül pülücj jaylacj mpes wa. Nujola t'as nun ca 'üsüs la müj; 'üsüs lojí mpes pajal 'üsüs yustapj jinwá nsem nun. ⁴ Nun 'üsüs nujola na, p'a wa 'ücj jisas nsem nun jis lal. 'Üsüs yustapj jinwá nsem nun yupj jis lal. Lovin 'üsüs yustapj jinwá ca nsem nun, tsjücjüim na 'ots'ipj, co'müy na 'ots'ipj. Nin mpes tsjictjacj jin nujola t'as nun p'iyá. Lovin ma nin nujola t'as la p'a malala lajay mpes. Pajal 'üsüs Dios lal nin lojí. ⁵ Nin p'iyá lajaytsja wa nequem nepenowá pajal püna tapatjá. Yupj cus tocoñ Dios. Yupj topon Dios ca jis capj mp'a'sas jupj tjevele jin. Yupj pajal 'üsüs quelel lajaytsja, mpes nin la tñajay yupj jis vayum tjewelepj jinwá. Nin mpes 'üsüs yustapj jinwatsja yupj; p'a wa nin yólatsja yupj 'üsüs. ⁶ Nin la tjiji Sara. Jupj la tjiji jupj voyum Abraham tjevele jin. Sara tjevele jupj voyum jupj jepa. Más 'ücj 'üsüs lojí, Sara la tjiji jinwá. Po ma locj tñejá ca malala nu mpalas nun 'üsüs lojí na. Nin lojí, Sara jucucuspan jinwá ca nsem nun.

Más 'ücj niyom 'üsüs patja sejats'om jis lal.

⁷ Nin p'iyá nun niyom ca 'üsüs la müj nun sejats'om jis lal. Nun solejé Dios tjevelá, mpes jupj tjevele jin la müj nun sejats'om jis lal, yupj jis lal potjaqué na. Nujola tapalas yupj más sin napnapj nun jis lal. Nin mpes lovin pajal 'üsüs la müj nun sejats'om jis lal. Dios jis capj p'ya'sa wa yupj, mpes ca yupj mpatjam wa Dios lal lovin, nun jinwá. Nin mpes wa ca 'üsüs la müj yupj jis lal. Nun ma 'üsüs lojí nun sejats'om jis lal, Dios vele jin, Dios ma ca ma'ayas nun lo moná jupj lal.

Más 'ücj pñü 'üsüs lajay lovin.

⁸ P'a wa quelel velé wa. Nasa ca mvelé pñü way nun jis lal. Nin p'iyá nujola t'as nun. P'a wa nun popé 'ücj jisas na, nun 'ücj nujisas wa t'as. P'a wa nun popé 'aplijila na, nun 'aplijila wa t'as. Quelel lis müj pñü way Dios ts'uyupan, yupj ne nun jis pülücpán. Pajal nujola t'as la p'a malala tepyala na. Tsjicj way jin nujola t'as nun p'iyá. ⁹ P'a wa malala liji na nun jis lal, po ma malala la

mújí jupj lal. Jupj vele nun malala, po ma ca mvelé jupj malala wa. Jupj malala liji na nun jis lal, más 'úcj nun lo moná Dios lal jupj ca cus mp'a'sas jupj. Dios la nu t'ya. Dios quelel 'üsüs liji nun jis lal lovin, nin mpes la nu t'ya. Mpes más 'úcj nun 'üsüs lojí wa pjü jis lal. ¹⁰ Nin vele Dios Popel:

"Nun pajal quelel 'üsüs potjaqué,
más 'úcj ma malala welé la p'a sin po'ó.
Nujisas nun ca 'üsüs nujisas mpatjaqué
nosis casa'á,
más 'úcj lovin ma la ntsawilí.

¹¹ Más 'úcj ma malala nyuca lojí quinam.

Más 'úcj pajal 'üsüs lojí.
Más 'úcj nun lovin ma lo velelé,
ma lo palaná pjü jis lal.
Po nujisas t'as niná.

¹² Qjuis Jepa Dios jyama 'üsüs nyuca lajay.

Jupj se 'aya yupj la mon jupj lal.
Jis capj p'ya'sa jupj.
Nin tulucj malala lajay jis lal.
Dios ma jis capj p'ya'sa."

¹³ Nun 'in jomá nun ca 'üsüs la mují Dios jos jin, ¿ncu p'a wa ca malala la nu qjuijis, niná lojí mpes? ¹⁴ Ca nacj nenéyawa ca malala nu mpalas, nun 'üsüs la tjüjí mpes. Nin tepyala na, Dios newa 'üsüs liji nun mpes. Po ma locj tjejá nun yupj jis lal. Ma nin nujola t'as.

¹⁵ Nujola tapalas Jesucristo nun jis Jepa, mpes ca nin la mují jupj jos jin. Dios jas tjejyama jupj nosis nt'a gente jis capj la p'acj. Lovin nujola t'as 'onin pjac mvelé nun tsjan mpes poné nun Jesucristo po'ó. Mpes la p'a nu la 'üy na tsjan mpes poné nun, nun 'úcj ca mvelé. Nun nin welé na, po ma noypan jin nujola t'as nun p'iyá. 'Üsüs way nujola t'as jupj mpes, jupj lal welé na. ¹⁶ Pajal 'üsüs la mují lovin. Más 'úcj nun solejé nun ma malala nyuca la tjüjí. Jesucristo so coñcó, mpes 'üsüs lojí. Nepénowa javelepj nun malala lojí. Jat' javelepj malala lojí. Newa 'üsüs la mují nun, mpes yupj ca jis maycas malala tjowelepj mpes. ¹⁷ Nenéyawa Dios nu 'yaya malala nu pyala. Malala nu pyala na, más 'úcj 'üsüs la tjüjí mpes ca nin nu cüpalas. Malala la tjüjí mpes ca nin cüpalas, malala nin.

¹⁸ Malala tepyala wa Jesucristá. Dios jas tjejyama jupj, jis capj la p'acj nosis casá patjá. Jupj p'iyá 'üsüs la tjiji lovin. Mop'in malala tepyala jupj; jupj tepe'e nun malala la tjüjí mpes. Jupj la pjaní tepe'e, mpes Dios 'úcj perdonar la siji pjü. Tepe'e ca 'üsüs nsem nun Dios lal. Gente tjü'ünan jupj; locopyaya jupj niswa tüpü'ü la tjiji Dios Cjües. ¹⁹ Nin tepyala na, Jesucristo tjemey, tecya'liñ jis qjues jis walap'a'a tjevele, cawilta mo'o tjatja jis lal. ²⁰ Pajal püna ma quelel japontsja Dios lal yupj. Pajal püna, Noé tüpü'ü na, Dios pajal püs way la tjinyuca Noé barco la tjiji na. Dios la tjinyúcatsja yupj jis la pon jupj lal. Newa ma quelel topon. Mpes 'üsú pajal püné t'yüna na nosis casa'á, yupj tecya'liñ. Pjaní way p'in ma tecya'liñ 'üsú mo'ó, ocho way p'in; Dios jis capj tjep'ya'sa yupj. ²¹ Jis capj tjep'ya'sa 'üsú mpes. Nin p'iyá nu pyala quinam bautizar la nusejay mpes. Dios liji 'úcj nun ca mpatjaqué jupj lal, nun nin la tjüjí na. Bautizar

la nusejay na, ma nusin pa'í nusin ten. Nin la nusejay na, nun welé Dios lal nun ca 'üsüs la mují quinam jupj jos jin. Tsjan mpes 'úcj nu la püt'üs Dios lal, bautizar la nutjajay na: Jesucristo tepe'e, jas tjijyünsa la püt'üs niswá. Mpes Dios 'úcj perdonar la nusiji nun. ²² Jesucristo Dios pü'ü nt'a tjemey niswá. Dios li'inyampe nt'a 'etjele quinam, jupj pajal püné mpes. Jupj si jütüta pjü angelpañ, pjü jepapan 'ots'ipj tsjun po'o patjá, pjü noypan 'ots'ipj tsjun po'o patjá. Pjü si jütüta.

4 Malala tepyala Jesucristo jüp'üy, nosis casá tüpü'ü na. Mpes nin p'iyá nujola t'as Jesucristo jola jinwá.

Jis p'üy malala tepyala witjacj ma malala lajay quinam.

² Nin mpes yupj nosis casá patja na, ma newa malala quelel lajay, gente p'a wa lajay jinwá. Yupj quelel lajay Dios jos jin. Najas ca nin nsem nun jis lal. ³ Püna malala la tjüjí wa nun, Dios ma jisas lajay jinwá. Nasa t'üc' la tjüjí niná; ma ca nin la mují custjay. Dios ma jisas pajal malala lajay. Ninana po quelel lajay, yupj jisas jinwá. Pajal myü'üh yupj. Fiesta lajay wa, püné jis la las, pajal jis la müs wa. Yupj quelel lajay dios p'a wa, niná ne Dios tulucj. Nin mpes wa pajal malala lajay. Ninana quelel lajay yupj. ⁴ Yupj ma sin 'yüsa tsjan mpes nun ma jis capj coñcó malala nyuca jis la jay mpes. Pjü yupj quelel lajay, pjü nin lajay, mpes pajal malala lajay. Nun ma lojí niná, mpes javelepj nun malala. ⁵ Po ma nin nujola t'as. Jesucristo ca jis la mü'üyas tsjan pjucj la tjajay niná. P'a jawas ca jis capj ntülüs pjü malala lajay. Nin ca la mijis patja jis lal. Tecya'liñ jis lal ca nin la mijis wa. Jupj jos na ca nin nsem. ⁶ Nepénowa tecya'liñ nasa tjepjyacañ Jesucristo pajal 'üsüs la tjiji yupj mpes. Yupj tecya'liñ pjü way cya'liñ jin p'iyá, püna malala la tjajay mpes. Newa patja yupj jis qjues, Dios pü'ü jinwá. Yupj Jesucristo lal topon, mpes nin. Nin mpes nepénowa tjowelepj yupj jis walap'a'á Jesucristo po'ó püna p'in.

Más 'úcj Dios ts'uyupan 'üsüs lajay jupj jos jin.

⁷ Po 'in leñ way ca ncawajas pjü. Mpes 'in tjamamá, nujola t'as tsjan más 'úcj lojí, ne nin la mují niná. Mpes nun ca 'úcj mvelé Dios lal. ⁸ Pajal quelel la mují nunwá. Niná lojí más 'üsüs p'a wa lojí lal. Nun quelel la sojí p'a wa, nun ca perdonar lis mují yupj pajal la pülücj malala la tjajay mpes. ⁹ Jis ma'ayá Dios ts'uyupan mujünañ nun jis wa nt'a, jis ma'ayá nlajacj wa nun jis lal. 'Ücj nujisas t'as nin lojí na. Po ma malala tjowelé nun tja'ayá mpes. ¹⁰ Dios nu tje'yaya nun pjü way 'úcj la cüjé jupj jos jin, jis capj mp'a'sá la p'a wa. Mpes niná la mují nun, jis capj la p'acj p'a wa. 'Üsüs la mují Dios nu tje'yaya lal. Jupj 'üsüs quelel lijitsja cupj qjuilal, mpes qjuis tje'yaya cupj 'úcj nin lijicj. Jupj la tjiji jupj ts'uyupan pülücj way 'úcj la cüjay. ¹¹ Ca nepénowa cüwelecj Dios mpes. Javelepj na, más 'úcj nin p'iyá javelepj Dios vele jinwá. Ca nepénowa jis capj cüp'a'sacj p'a witjacj. Jis capj jap'acj na, más 'úcj yupj yola mpalas Dios jis tje'yaya yupj 'úcj la qjuijicj niná. Nin la mují mpes p'a witjacj ca sin mü'üsüs Dios pajal 'üsüs, pajal püné. Yupj ca sin mü'üsüs Jesucristo pajal nucopj tjep'ya'sa, mpes nun 'üsüs lojí. Najas pjü mvelecj Dios pajal 'üsüs. Najas

pjü lajay jupj jyü'tá. Najas nin la mijicj lovin. Nin ca nsem.

**Malala se palá Dios ts'uyupan yupj 'üsüs lajay mpes.
Dios jos 'ücj jisas nsem yupj.**

¹² Mpülücpán, leñ way ca pajal malala jis mpalas nun nepénowa jis lal. Niná nu pyala mpes, la p'a ca nucucj nun newa poné Dios po'ó. Niná nu tepyala na, po ma nujola t'as ma malala nu cüpalas, nun Dios jatjampan mpes. Nin se palá Dios ts'uyupan. ¹³ Dios jas tjejyama Jesucristo qjuis capj la p'acj. Malala tepyala jupj lal, nin la tjiji mpes. Malala nu pyala wa nun, Jesucristo lal poné mpes. Nin nu pyala na, Jesucristo so coñcó. Mpes 'ücj nujisas t'as nin nu tepyala na. P'a jawas Dios ca pjü sin mü'üsüs lis mijis Jesucristo pajal 'üsüs, ca sin mü'üsüs lis mijis jupj pajal püné wa. Niná tepyala na, pajal 'ücj nujisas ca nsem. ¹⁴ La p'a wa javelepj nun malala, Jesucristo so coñcó mpes. 'Ücj nujisas ca nsem. Dios Cjües nun jis lal pü'ü. Jupj pajal 'üsüs, pajal püné way jupj. Dios jupj. T'üc' way la p'a wa malala javelepj jupj po'ó; mop'in pajal 'üsüs welé nun jupj po'ó. ¹⁵ 'Ücj nin, malala nu pyala nun. Mop'in najas ma malala la müjí. Nepénowa malala se palá gente ja'ünan mpes. Nepénowa malala se palá pequeñ mpes. Nepénowa ma t'üc' lajay jepa jyü'tá, mpes malala se palá yupj. Nepénowa quelel jajütütj yupj ma polel jajütütj nt'a, mpes wa malala se palá. Po ma la tjüj yupj jinwá. ¹⁶ Malala nu pyala Jesucristo lal poné mpes, 'ücj nin. Po ma nujola t'as. Niná nu pyala na, ma nu tjamaycas nun. 'Üsüs pjac mvelé nun Dios po'ó, Jesucristo so coñcó mpes.

¹⁷ Quina Dios ca mveles gente sin po'ó, ncu 'üsüs la tjajay, ncu malala la tjajay. Nin ca mveles jupj ts'uyupan sin po'ó mwalá way p'in. Malala qjuésé palá wa ncupj, cupj malala la tjijicj mpes. Nin mpes cupj selecj jupj ca pajal jis capj ntülüs p'a witjacj. Yupj ma quelel japon Dios tjevelá Jesucristo po'ó. Dios tjevele jupj 'üsüs liji gente jis lal Jesucristo mpes. ¹⁸ Dios Popel vele:

“Dios la tjiji 'üsüs witjacj
'ücj ca mpatjam jupj lal.

Mop'in pajal malala se palá wa yupj quinam.
Nin mpes selecj más malala ca jis mpalas
Dios ma jisas jis lal,
nin p'iyá ca nsem malala nyuca lajay jis lal.
Pajal malala ca jis mpalas yupj.”

¹⁹ Mpes nin velé niná. Ca nacj Dios jos malala nu pyala nun quinam. Mpes nin nu pyala na, más 'ücj nun lo moná Dios lal jupj ca nu majamas nun. Jupj lovin nin liji jupj tjevele jin. Jupj p'iyá la tjiji nun. Mpes malala pyala na, newa 'üsüs la müjí nun.

Dios jos co'müypan jajamapj Dios ts'uyupan.

5 Nepénowa nun sin popé co'müypan Dios ts'uyupan jis lal. Nasa ca mvelé nun jis lal. Napj 'a co'müy wa Dios ts'uyupan jis lal, nun jinwá. Napj tjinyuc pajal malala tepyala Jesucristo lal, tepe'e cruz

po'ó. Pajal 'üsüs ne palá quinam Jesucristo se coñ mpes. Jupj pajal 'üsüs, pajal püné wa. P'a jawas gente ca jus nlayecj niná, jupj lay pyala na nosis casa'á. Nin mpes le mon nun jis lal ² nun majamá Dios ts'uyupan nun nt'a, yom oveja jyama jinwá. Nujola t'as costa tulucj nin lojí. 'Üsüs nujisas t'as nun jomá yupj. Po ma ca nujos nsem yupj ca nu ma'ayacj t'emel nun pülücj lojí mpes. Más 'ücj nun ca la müjí niná nujisas mpes p'in. ³ Po ma jepa püné jinwá müjü'tú nun. Dios nu tje'yaya nun jomá yupj. 'Üsüs la müjí nun, yupj ca sin mü'üsüs wa tsjan 'üsüs la mijicj wa ca. ⁴ Jesucristo Jepa Püné nun jis lal, nun ne jomá Dios ts'uyupan. Jupj lay pyala na, ca mveles nun pajal 'üsüs la tjüj. Lovin 'üsüs ca nu mpalas, jupj nin vele mpes.

Dios jos pjü way yola yupj p'iyá tsjictjacj.

⁵ Napj velé wa tjamacjaspan jis lal, tsjücjüimpan jis lal 'ots'ipj. Dios jos nun la müjí Dios ts'uyupj co'müypan javelepj jin. Nin p'iyá velé wa pjü way Dios ts'uyupan jis lal. Tsjictjacj jin nujola t'as nun p'iyá, 'ücj nucopj la p'acj nunwa pjü. Dios Popel vele:

“Nepénowa noypan jin yola yupj p'iyá.

Dios ma se 'aya yupj ca nin la qjuijicj
yupj jisas jinwá.

Nepénowa tsjictjacj jin yola yupj p'iyá.

Dios jis capj p'ya'sa yupj,
ne 'ücj ca la mijicj jupj jos jin.”

⁶ Mpes tsjictjacj jin nujola t'as nun p'iyá. Nujola tapalas 'ücj jupj nin liji nun jis lal jupj jos jinwá. Jupj jyü'ta. Jupj pajal püné. Nin lojí, jupj ca püné la numijis p'a jawas, jupj jos na. ⁷ Pajal nin nujola ca nacj, malala pyala na. Po ma nin nujola t'as. Toponé Dios ca 'ücj la mijis pjü. Jupj lovin jola nun mpes.

Dios jos jupj ts'uyupan ma lajay diablo jos jin, malala pyala na.

⁸ Nujola t'as tsjan más 'ücj la müjí quinam. Nin la müjí niná. 'In tjajama diablo mpes. Jun ta'á wine jupj. Jupj le palá pjacj ca pjü malala la qjuijis. Pü'á pjyusa jinwá jupj. Nun jis enemigo niná. ⁹ Po ma la müjí jupj jos jin. Nujola t'as Dios 'üsüs. Mponé jupj ca la mijis jupj tjevelá. Nun solejé malala se palá wa Dios ts'uyupan p'a nt'a patja nosis casá. Niná nun nu tepyala, nin p'iyá se palá yupj. ¹⁰ Tsjicj way p'in malala nu tepyala. Niana t'üc' tepyala na, Dios p'iyá pjü ca 'üsüs la mijis nun mpes niswá. Jupj ca nucopj mp'a'sas 'üsüs so coñcó jupj lovin. Jupj ca nucopj mp'a'sas nun 'üsüs la müjí wa jupj jos jin. Jupj ca nucopj mp'a'sas wa nu la pon jupj lal. Dios nucopj p'ya'sa lovin. Nucopj tjep'ya'sa nu la pon jupj mpes. La nu t'ya 'ücj nu la püt'üs jupj lal Jesucristo mpes. Dios pajal 'üsüs; pajal püné wa jupj. Lovin nin jupj. ¹¹ Najas lovin 'üsüs velecj Dios po'ó. Najas jupj pjü ca müjü'tüs lovin. Najas ca nin nsem. Amén.

Pedro teczyawaja tepyacá.

¹² Silvano tepyaca ninana popelses. Napj tjevelé tepyaca jupj. Jupj napj mpülücj Jesucristo mpes. Selé wa jupj liji jupj velá. Najas lovin 'ücj nujisas nsem Jesucristo mpes, nin mpes napj tepyac tsjicj way nun mpes. Napj tepyac Dios t'üc' way quelel la nusiji nun, nin mpes 'üsüs la tjiji nun jilal. Najas lovin mponé niná.

¹³ Babilonia nt'a 'a si mulú witjacj süs wa la tjajay nun jis lal. Dios yupj lis t'ya, nun la nu t'ya jinwá. Marcos süs wa la tjiji wa. Napj natjam jinwá jupj; quelel lejay jupj. ¹⁴ Quelel la müjí nunwá. La nñjüsüqué na nun popé, jis lal la tjalapaná. 'Ücj nujisas t'as nujus tjunucú nusin popé.

Nun popé so coñcó Jesucristá, najas ma nujola nsem pjü mpes.

2 PEDRO

1 Napj p'iyá Simón Pedro, Jesucristo jomozo napj. Napj ne p'iyá apóstol jupj mpes. Dios jas tje'yama Jesucristo, gente jis capj la p'acj, ca Dios lal mpatjam lovin. Papel niná pyac napj nun mpes. Nun nasa toponé Jesucristo po'ó, ncupj jinwá. Dios nu tje'yaya toponé. Nin mpes jupj nucopj p'ya'sa wa nun, jupj qjuis capj p'ya'sa jin p'iyá. Jesucristo lovin 'üsüs liji, nin mpes ninana la tjiji nun mpes. Jupj qjuis Dios. Jupj liji cupj 'ücj ca mpatjaquec jupj lal. ² Najas Dios pajal 'üsüs ca la mijis nun mpes. Najas nun ma nujola nsem pjü mpes, ca la mijis jupj. Najas nusin 'yüsa Dios mpes, qjuis Jepa Jesús mpes wa, mpes ca nin la mijis jupj nun jis lal.

Dios pajal 'üsüs la tjiji cupj mpes; nin mpes cupj ca pajal 'üsüs la qjuijicj.

³ Jesucristam 'a Dios jupj, pajal püné jupj. Pues pjü qjuis tje'yaya ne ca 'ücj mpatjaquem Dios lal. Pjü qjuis tje'yaya wa ca 'ücj la mijim Dios jos jin. Pjü niná qjuis tje'yaya, Dios mpes qjuisin 'yüsa mpes. Dios la qjuis t'ya. Qjuisin tji'yüsa la tjiji jupj pajal 'üsüs liji, jupj pajal püné. ⁴ Nin mpes jupj pajal 'üsüs liji cupj mpes, jupj tjevele jin p'iyá. Jupj tjevelá pajal 'üsüs cupj qjuis lal. Dios ma jisas, pajal malala se palá, yupj malala quelel lajay mpes. Nin tulucj cupj qjuis lal. Dios pajal 'üsüs liji cupj mpes. Jupj tjevele tepyonecj, mpes ma pajal malala qjuesé palá, yupj jinwá. Mpes wa ncupj jupj jin p'iyá qjuiyola. ⁵ Nin mpes nun 'ücj polel lojí Dios jos jinwá. Niná ca quelel la müjí, ne ca t'üc' la müjí Dios jos jinwá. Dios lal poné nun quinam, mpes 'üsüs la müjí wa. Nun 'üsüs lojí na, nusin tjü'üsüs wa Dios mpes. ⁶ Nun nusin 'yüsa na Dios mpes, po ma malala la müjí nun, nujos jinwá. Nun ma malala lojí na, najas newa 'üsüs la müjí wa malala pyala na. Ninana lojí na, pajal quelel la müjí wa Dios. ⁷ Quelel lojí na Dios, quelel lis müjí wa nun jis pülücpán Jesucristo mpes. Nun jis pülücpán quelel la sojí na, pues quelel lis müjí wa pjü way.

⁸ Nin la müjí niná pjü way. Más 'in 'üsüs la müjí niná püna la tjüj lal. Nin lojí na, nun 'ücj ca tsji' la müjí Dios mpes. Dios jos jin ca la müjí. Nin mpes wa más 'üsüs ca cus ncoñcó qjuis Jepa Jesucristo. ⁹ Nepénowa ma lajay niná. Nosis casá pyala mpes yola la p'in. Yun tulucj jinwá yupj. Campa ma januc jinwá yupj. Yo' tepe'e quinam Dios perdonar lis tjiji malala la tjajay. ¹⁰ Mpes más 'ücj nun nujola ca nin la müjí Dios jos jin. Dios jos jin lojí, nun ca jus nlayé Dios t'üc' way nucopj tjep'ya'sa toponé Jesucristo po'ó. Ca jus nlayé wa jupj t'üc' way la nu t'ya nun. Nun pjü way lojí niná, nun ma ca malala

nyuca la müjí. ¹¹ Nin mpes wa Dios pajal 'ücj jos nsem nun nlawú, mpatjaqué Jesucristo jyü'ta nt'a. Ne'aj jupj müjü'tüs lovin. Jupj qjuis Jepa Püné. Jupj p'iyá la tjiji cupj 'ücj ca mpatjaquec jupj lal.

Jesucristo Dios Jatjam.

¹² Nin mpes lovin ca nin mvelé nun jis lal, ca nujola mpalas niná. Nun nasa solejé niná napj tjevelé. Nun solejé tsjan t'üc' way quinam, Jesucristo 'üsüs la tjiji mpes. Niná toponé wa. ¹³ Napj nola más 'ücj velé niná nun jis lal, nosis casá pü'üs na p'in. Nin mpes ca nujola mpalas niná. ¹⁴ Napj selé leñ way napj mp'üy ncawajas ca. Mis ca Dios nt'a. Nin ca nsem; qjuis Jepa Jesucristo nin tji'yüsa la tjiji niná. ¹⁵ Mpes po najas wa nun lovin ca 'ücj nujola mpalas napj tjevelé, napj Dios nt'a tjum na.

¹⁶ Nepénowa cuento sin 'yüsa lajay p'in, t'üc' way tulucj. Yupj p'iyá yola jin javelepj. Ncupj ma lijicj niná. Cupj p'iyá tjinyucucj Jesucristo Jepa Püné tepyala. Mpes cupj nusin 'yüsa la tjijicj t'üc' way. Nusin 'yüsa la tjijicj qjuis Jepa Jesucristo pjü 'ücj liji, jupj pajal püné mpes. Nusin 'yüsa la tjijicj jupj niswa jac'. ¹⁷ Jupj Popay Dios tjevele jupj pajal 'üsüs. Jupj Popay la tjiji pajal püné tepyala. Tjepjya'aquec vele pjac Dios pü'ü mpe. Dios p'iyá nin tjevele. Jepa pajal püné jupj. Pajal 'üsüs way liji. Ninana jupj tjevelá: "Ninana napj Natjam. Pajal quelel lejay jupj. Pajal 'ücj najas jupj lal."

¹⁸ Jupj tjevele na niná, cupj p'iyá tjepjya'aquec niná nepé tjevele tsjun mpe. Tjepjatjaquec Jesucristo lal joc' mo'ó nin tepyala na. Ne'aj joc' mo'ó Dios pajal 'üsüs la tjiji.

¹⁹ Cupj tjinyucucj niná tepyalá, mpes selecj t'üc' way profetapan tjowelepj jinwá ca mpalas pjü. Más 'ücj nun nusin 'yüsa yupj tapac. Püste jinwá nosis nt'a quinam, pülücj ma sin 'yüsa mpes. Profetapan tjowelepj jyawca jinwá püste nt'a. Po quina yupj qjuisin 'yüsa lajay. P'a jawasa Jesucristo ca ncuwim, ca pjü way nusin 'yüsa la mijis. Jupj pjulacj más püné se jawca jinwá. Más 'üsüs way jupj pjü jis lal. Jupj mpes ca pajal 'ücj nujisas nsem. Jupj leñ na p'in, profetapan nusin 'yüsa lajay. ²⁰ Mpes más 'ücj nujola tapalas profetapan tapac Dios mpes; yupj p'iyá yólatsja jinwá tapac tulucj. Dios jola jin tapac. Nintsja lovin Dios Popel tapac na. ²¹ Profetapan tjowelepj Dios mpes; ma tjowelepj yupj jisastsja jinwá. Dios Cjües sin 'yüsa lis tjiji tsjan jis la veles. Jupj la tjiji yupj quelel javeleptsja niná Dios mpes. Mpes yupj tjowelepj Dios tjevele p'iyá.

Nepénowa javelepj yupj p'iyá profetapan; mop'in profetapan tulucj yupj.

(Judas 4-13)

2 Püna niyom malala witjacj tapatja judiopan jis lal. Yupj tjoweletsja yupj p'iyá profetapan 'ots'ipj, mop'in profetapan tuluctsja yupj. Nin p'iyá ca nsem nun potjaqué nt'a. Nepénowa ca mvelecj yupj p'iyá sin 'yüsa lajay Dios mpes, mop'in la tsuwil yupj. Lyájasa jin ca malala la mijicj. Malala pyala yupj javelepj mpes. Niná yupj sin 'yüsa lajay, Dios vele jin tulucj. Jesucristo tepe'e yupj mpes. Jaylacj la tjiji yupj, jupj 'os mpes. Ma nin yola yupj. Yupj ca mvelecj Jesucristo yupj jis Jepa tulucj. Nin mpes leñ way ca pjü malala jis mpalas yupj.

² La p'a wa pülücj ca malala la mijicj yupj lajay jinwá. Pjü jisas, pjü ca la mijicj. Yupj malala lajay mpes, Dios lal ma japon ca mvelecj malala niná Jesucristo sin 'yüsa la siji. Jupj sin 'yüsa la siji t'üc' way. ³ Niyom nenem t'emel pülücj jisas, mpes yupj ca la ntsawilicj nun jis lal, yupj nun to'á jisas mpes. Pajal püna Dios tjevele jupj ca jis capj ntülüs yupj, malala la tjajay mpes. T'üc' way ca pjü malala jis mpalas yupj.

⁴ Tsjan mpes ca jus nlayé nun niná: nujola tapalas angelpa nepenowá malala la tjajay na, Dios ma perdonar lis tjiji yupj. Jupj na'aj lis tecyoye 'awa püné mo'ó. Ne'aj püste nt'a tsyu'pa patja quinam. Jupj ne'aj si manuna, ts'ac' p'a wa ca jis capj ntülüs mpes. ⁵ Dios ma wa perdonar lis tjiji pajal püna tapatjá. Lovin ma jisast-sja Dios, ne Dios jis capj tyüla yupj. 'Üsú pajal t'yüna la tjiji Dios, mpes tecya'liñ. Yom pjaní pjü jis walap'a'a véletsja Dios mpes. Noé lotsja niná yomen. Jupj tjevele Dios jos gente 'üsüs lajay Dios jos jin. Dios cus tjep'ya'sa tüpü'ü jupj p'in. P'a wa sietepan Noé cus tocoñ, mpes jis capj tjep'ya'sa wa. Ma tecya'liñ la p'a wa jis lal.

⁶ Nujola tapalas wa Dios jis capj tyüla wa Sodoma nt'a tapatjá. Gomorra po'o tapatjá jis capj tyüla wa. Mpes pjü malala jis tepyala yupj. Pues pjü tüpwé, 'üpjü p'in tepyala yupj tapatja nt'a. Dios niná la tjiji mpes, pjü sin 'yüsa la tjiji nin ca jis mpalas Dios ma jisas jis lal. ⁷ Lot Sodoma po'o tüpü'ü watsja. Dios cus tjep'ya'sa jupj la p'in, mpes ma malala tepyala jupj. Lot yom 'üsüstsjas Dios lal. Jupj pajal 'aplijflatsja ne'aj tapatja pajal malala la tjajaytsja. Yupj ma jisastsjas Dios si jütüta.

⁸ Lot yupj lal pü'ütsja na, nyúcatsja, pjoca watsja malala la tjajay. Jupj yom pajal 'üsüstsjas Dios lal. Pjü jawas, jupj ma jostsjas yupj la tjajay. Pajal malálatjsja niná jupj lal. ⁹ Mpes selecj qjuis Jepa Dios 'ücj jis capj p'ya'sa Dios jisas, la p'a malala lis mijicj na. Dios 'ücj wa si manuna malala lajay, jis capj la tül p'a jawas. Quina wa p'in newa jis capj tyüla yupj.

¹⁰ Nepénowa pajal malala quelel lajay. Yupj lajay yupj jisas jin, gente p'in lovin malala lajay jinwá. Yupj yola p'a wa ma polel jajütütj yupj. Dios pajal ca jis capj ntülüs yupj la p'a jis lal. Pajal jis la t'as yupj. Yupj jisas jin p'iyá lajay. Ma lacj jeyapj malala jis la veles noypan po'ó, tsjun po'ó patjá. ¹¹ Nin lajay ninana noyomes. Angelpa p'iyá ma nin lajay. Angelpa más sin tjiyocj ni-

nana noyomes jis lal. Noypan sin popa yupj; 'ücj wa pajal 'üsüs lajay. Newa nin, yupj ma jat' javelepj la p'a wa noypan sin po'ó qjuis Jepa Dios nt'a. Ma javelepj yupj pajal malala.

¹² P'a casá lajay ninana noyomes. Malala javelepj ma sin 'yüsa sin po'ó. Animalpan jinwá yupj. Ma yola yupj. Yupj jisas jin lajay p'in. Mpes ninana noyomes pjü ca malala jis mpalas animalpan jinwá. 'Ücj jis la tjilil, jis la 'ünan animalpan. Nin mpes lyawuñ yupj. ¹³ Nin p'iyá ca jis mpalas ninana noyomes. Yupj malala la tjajay p'a wa jis lal, mpes ca malala wa jis mpalas yupj. Pajal 'üsú se maná sejamicapan jis lal. Jaw na 'ots'ipj nin lajay yupj. Po 'ücj jisas ninana lajay. Yupj malala lajay mpes, nepénowa javelepj Dios ts'uyupan malala. Yupj nun jis lal jatja, 'a si mulú wa nun jis lal. Yupj yus tsuwil Dios juts'uyupan. Malala nyuca lajay yupj jisas jin; newa nin, nun lal jalá, nun 'a nu myula na Dios mpes.

¹⁴ Yupj quepj sa nuc na, yupj quelel ne'aj jamanun wa jupj. Mop'in quelel malala nyuca lajay. P'a witjacj 'ots'ots' way japon Jesucristo lal ca nacj. Yupj januc niyom nenem nin lajay. Nin mpes yupj malala quelel lajay wa, yupj jinwá. P'a casá malala lajay wa yupj. P'a juts'a'á po jisas yupj, nasa sin tji'yüsa jis la ta'es. Dios tjevele ca jis capj ntülüs, niná lajay. ¹⁵ Yupj salejepj cana 'üsüs la qjuicj, mop'in ma quelel nin lajay quinam. Nin mpes ma lajay Dios jos jin. Balaam la tjiji jinwá lajay yupj. Balaam yomen pajal püna tüpü'ü. Ber-jatjam waytsja jupj. 'Ücstja jupj lal yom p'a way jaylacj la tjiji jupj ca malala la mijis mpes. ¹⁶ Nin mpes Dios la tjiji jupj soysoy cus tjeve'le jupj, malala la tjiji mpes. Soysoy witjacj ma polel javelepj, nin p'in jupj soysoy yom jinwá tjevele nin tepyala na. Balaam profétatsja, newa malala nyuca jólatjsja. Soysoy tjevele mpes, Balaam ma malala la tjiji jupj quelel líjtsja jin.

¹⁷ Nin p'iyá ca nsem; ninana noyomes nun nt'a ca ncul. Yupj sin 'yüsa lajay, malala. Ma t'üc' way sin 'yüsa lajay. 'Üsú japul nt'a tjapjaja quinam jinwá yupj. Mol ma jive jinwá yupj 'ots'ipj. Dios nasa 'ücj la tjiji quinam ca'aj jis capj la tül. Pajal püste ne'aj lovin. ¹⁸ Yupj sin 'yüsa lajay t'üc' way tulucj. Pajal 'üsüs jin yola javelepj, mop'in yupj javelepj malala. Yupj javelepj 'ücj malala lajay Dios ts'uyupan. Yupj nin javelepj mpes, Dios ts'uyupan nepenowá malala nyuca quelel lajay niswá, gente p'in lovin malala lajay jinwá. 'In lacasana ma malala nyuca quelel lajaytsja, püna la tjajay jinwá. Ma quelel lajaytsja ma japon lajay jinwá. ¹⁹ Niyom malala sin 'yüsa lajay, malala javelepj yupj jis lal. Yupj javelepj Dios ts'uyupan 'ücj lajay yupj jisas jin. 'Ücj ma nin yola Dios jyütá, javelepj. Mop'in yupj p'iyá ma polel pjü jis la jay yupj jisas jinwá. Malala nyuca lajay la p'in. Ma polel jis la jay p'am. Mop'in nin. Gente lovin malala quelel lajay, ninana yupj quelel lajay yupj jis jepa jinwá.

²⁰ Malala pajal, Dios ts'uyupan malala quelel lajay niswá. Nepénowa ma malala lajaytsja quinam. Ma lajaytsja Dios ma jisas jinwá. 'Üsüs lajaytsja quinam, qjuis Jepa Jesucristo po'o topon mpes. Jupj la tjiji cupj 'ücj ca mpatjaquec Dios lal. Quina yupj malala quelel lajay niswá, püna la tjajay jinwá. Lovin nin lajay yupj

malala quelel lajay p'in. Niná jis tepyala na, más malala púnatsja lal, newa ma sin tji'yüsa na Jesucristo po'ó.
²¹ Niná jis tepyala na, malala pajal niná yupj mpes. Más ca 'ücj nactsja lovin ma sin tji'yüsa 'onin ne 'üsüs nyuca la qjuicj Dios jos jin. La p'a sin tji'yüsa la tjajay Dios tji-jyü'tá. Topon wa yupj tjowelepj. Locopyaya yupj ma quelel nin lajaytsja Dios tjijyü'ta jin. Malala nin. ²² Nin mpes nepénowa javelepj: "Tsjiyó tjevyojo na, tipisa tjevyojo". T'üc' way niná. Javelepj wa: "Malana tja'as'ü na, niswa pililicj nt'a jama. So ts'epta na, pü'ü, 'os'ü pililicj mo'ó." Nin p'iyá gente nenem jis lal. Sin tji'yüsa 'onin ne 'ücj lajay; mop'in ma quelel lajay niná. Newa malala nyuca quelel lajay.

Jesucristo pajal quelel jis capj p'ya'sa nosis casá patjá, mpes newa ma tjac' jis capj la tül.

3 Najamicapan, napj la miyá tepyac quinam nun mpes. Papel manas mpes tjevelé nun jis lal nun solejé po'ó. Najastsja nun ca nujola nsem tsjan t'üc' way 'üsüs. ² Najas ca nun nujola mpalas profetapan tjowelepj püná, yupj Dios juts'a'atsja. Najas nun nujola mpalas wa qjuis Jepa Jesucristo tjijyü'tá. Jupj la tjiji cupj 'ücj ca mpatjaquec Dios lal. Apostolpan nasa tjowelepj nun jis lal jupj tjijyü'tá.

³ Nin mpes velé niná. Po najas nusin tjü'üsüs niná: nepénowa la pjüts'unpan ca ncul, ca la mpjüts'unücj nosis quelel cyawaja na. Yupj pajal malala la mijicj yupj p'iyá quelel lajay jinwá. ⁴ Yupj ca la mpjüts'unücj, ca mvelecj: "Jesucristo tjevele ca ncuwim. Leñ jupj custjay. Jesucristo po'o topon püna tapatjá tecya'liñ quinam, newa leñ jupj. Dios nosis la tjiji nepé, newa nin p'in pjü." ⁵ Yupj javelepj t'üc' tulucj. Yupj ma quelel yola mpalas pajal püna tsjun po'o jálatsja Dios tjevele mpes p'in, nin mpes jala watsja jay la p'a'á, nosis 'ots'ipj. Nosis la tjiji jupj 'üsú mpes. 'Üsú mpes ts'yawa jupj. ⁶ Locopyaya 'üsú pajal t'yüna nosis casá, mpes tecya'liñ püna tapatjá. (T'üc' tulucj newa nin p'in pjü.) ⁷ Quina Dios vele mpes wa jupj liji ma malala pyala tsjun po'ó, liji wa ma malala pyala jay la p'a'á, liji wa ma malala pyala nosis custjay. Ca jis mü'ümüs p'a jawasa, jis capj tyüla na Dios ma jisas. Dios jis capj tyüla na, ca pjü malala jis mpalas yupj.

⁸ Pajal püs way li núcú Dios. Po ma nuyo' tapa'is ts'ac' pjaní año mil jinwá qjuis Jepa Dios lal. Año mil ts'ac' pjaní jinwá jupj lal. Jus nlayé nun niná. ⁹ Nepénowa yola Dios ma quelel liji jupj tjevelá, custjay ma la tjiji mpes. Nin tulucj. Li núcú la p'in, jupj gente quelel la siji mpes. Jupj jos pjü ma malala jis mpalas tecya'liñ na. Jupj jos pjü ca 'aplijila jis mpalas malala nyuca la tjajay, jos yupj 'üsüs la mijicj quinam jupj jos jinwá.

¹⁰ T'üc' way ncuwim qjuis Jepa Jesucristo. Ma la nuc na ncuwim. Pecj jac' jinwá nsem. Ma jus nlay pecj ncuwim. Nin p'iyá ca nsem. Leñ way yümücj nepé pjac mpalas, ne ca ncawajas tsjun po'ó, jay la p'a'á 'ots'ipj. Pjü pjulacj pajal 'yawa ca jis mpalas, jis ncawajas ca pjü. Nosis jas tüpwes, pjü nosis nt'a já'asa wa, pjü ca mpem, malala ca mpalas pjü.

¹¹ Nun solejé pjü niná ca malala mpalas napj tjevelé jinwá, mpes más 'ücj nun pajal 'üsüs lojí, Dios jos jin. Pajal quelel la müjí Dios nun. Nin p'in potjaqué 'üsüs. ¹² La tjunuca ts'ac' pjaní Dios nepé ca lay mpalas. Dios jos jin la müjí, más 'in leñ way ncuwim jupj. Nin jawas tjejyawca na, tsjun ca mwalaquem 'awa mpes, jay la p'a'á 'ots'ipj, ne ca pjü ncawajas. Pjulacj si 'awa ca jis mpalas, jis nsüjüs ca pjü. ¹³ Malala ca mpalas; locopyaya pajal 'üsüs ca la mijis Dios. Cupj selecj Dios ca tsjun seyasa la mijis, nosis seyasa la mijis wa, jupj tjevele jinwá. Li nucucj cupj niná. Ne'aj pjü ca 'üsüs la mijicj lovin, Dios jos jinwá.

¹⁴ Najamicapan, nun solejé ninana ca mpalas, mpes 'in tjajama pajal 'üsüs la müjí lovin. Ma malala nyuca la müjí. Mpes jupj tjac' na, jupj 'ücj jos nsem nun jis lal.

¹⁵ Nujola tapalas Dios jos pajal pülücj ca mponecj Jesucristo po'ó. Jupj jos ca pajal pülücj mpatjam jupj lal. Nin mpes ma tjac' custjay. Ma napj p'in nin velé niná. Pablo nun mpes tepyaca nin p'iyá. Pablo cupj qjuis pülücj wa Jesucristo mpes. Quelel lijicj jupj. Dios jas tji'yüsa la tjiji mpes 'üsüs si 'üsú jupj. Nin mpes 'üsüs tepyaca niná Dios mpes. ¹⁶ Napj qui'á tepyac nin p'iyá Pablo tepyaca jin p'iyá. Lovin nin p'iyá pyaca jupj, papel pyaca na. Napj tepyac po'ó pyaca wa jupj lovin. Nepénowa jupj tepyaca costa way la 'üsüs. Nepénowa javelepj Pablo ma quelel nin veletsja niná jupj tepyacá. Jupj quelel veletsja p'a casá p'in, nin javelepj. Nin p'iyá javelepj wa Dios Popel p'a nt'a po'ó. Nin mpes ca pjü malala jis mpalas yupj. Gente niná ma salejepj Dios po'ó. 'Ots'ots' way p'in japon Jesucristo lal.

¹⁷ Najamicapan, nun solejé niná quinam. Mpes 'in tjajama nun. Nepénowa ma quelel lajay Dios vele jin. Yupj javelepj t'üc' tulucj. Po ma toponé yupj javelepj. Nasa solejé quinam t'üc' way Dios mpes. Nun ca cüponetsja yupj javelepj, ma ca cüponetsja t'üc' way. ¹⁸ Jesucristo pajal quelel la nusiji nun. Pülücj quelel nu 'yaya jupj. Toponé jupj ca nin la mijis nun mpes. Lovin más 'üsüs nusin tjü'üsüs Jesucristo po'ó, jupj ne cupj qjuis Jepa Püné. Jupj la tjiji cupj 'ücj ca mpatjaquec Dios lal. Najas pjü ca mvelecj jupj más 'üsüs pjü jis lal, jupj más püné pjü jis lal. Quina ca nin nsem. Lovin ca nin nsem, najas. Amén.

1 JUAN

Gente patja liji Jesucristo.

1 Papel pyaquec cupj nun mpes yom pjaní mpes. Jupj tjevele Dios tjevelá. Gente patja liji jupj. Pajal püna nosis cjuwatsja na, jupj newa pú'ütsja. Lovin pú'ütsja jupj. Cupj tjepjya'aquec jupj tjevelá. Jus tjinyucucj. Po la tje'yot'ecj jupj. ²Jupj tjac' nosis nt'a, ne cupj jus tjinyucucj. Cupj velecj tjinyucucj mpes, tjepjya'aquec mpes wa. Jupj lovin tüpü'ü Dios lal, Dios jupj Popay. Dios jas tjejyama nosis nt'a. Jupj tjac', ne cupj jus tjinyucucj.

³ Cupj jus tjinyucucj. Cupj tjepjya'aquec jupj tjevelá. Niná velecj nun jilal 'ots'ipj. Cupj se coñcocj Dios, jupj Jatjam Jesucristo 'ots'ipj, mpes qjuisas nun ca jis capj ncoñcó wa cupj jinwá. Nin mpes nin velecj nun jilal.

⁴ Cupj qjuisas nun Dios jomicapan nsem. Qjuisas nun Jesucristo jomicapan nsem. Nin tepyala na, tsjay 'ücj qjuisas ca nsem ncupj. Nin mpes wa papel pyaquec nun mpes.

Dios jos cupj velecj jupj lal cupj malala la tjijicj.

⁵ Cupj tjepjya'aquec Jesucristo tjevelá. Jupj tjevele, niná pyaquec cupj nun mpes. Tjevele Dios jaw jinwá. Lovin ma malala liji. Dios püste jinwá tulucj. ⁶ Cupj velecj cupj se coñcocj Dios ca nacj. Newa püste nt'a pyatjaquec jinwá lijicj ca nacj, malala nyuca lijicj mpes. Mpes li tsuwilicj. Cupj ma lijicj Dios velá. Jupj velá t'üc' way. ⁷ Dios jaw nt'a pü'ü. 'Üsüs liji lovin. Cupj jaw nt'a pyatjaquec jin wa lijicj Dios jinwá, ma ca malala la mijicj. T'üc' way se coñcocj jupj, nin lijicj na. Dios Jatjam Jesús tepele cupj mpes. Jupj 'os mpes Dios perdonar liji pjü way malala nyuca la tjijicj. ⁸ Ca nacj cupj velecj cupj ma malala nyuca lijicj. Nin tjevelecj na, qjuiyus tsyawilicj ncupj p'iyá. Po pyonec nin tjevelecj; ma pyonec Dios velá. Dios velá t'üc' way. Ma lijicj Dios jinwá.

⁹ Nenéyawa malala nyuca lijicj. Dios jos cupj velecj jupj lal tsjan niná cupj malala la tjijicj. Niná tjevelecj na, jupj ca perdonar la qjuis mijis. Jupj tjevele jupj ca perdonar la qjuis mijis, mpes t'üc' way ca nin la mijis. 'Üsüs ca nsem cupj jupj lal. ¹⁰ Dios tjevele gente pjü way malala nyuca la tjajay. Ca nacj cupj velecj ma malala nyuca la tjijicj. Mpes qjuiyola Dios li tsuwile. Jupj tjevele pjü way malala nyuca la tjajay. Ma nin lijicj jupj tjevelá.

Jesucristo qjuis capj p'ya'sa.

2 Nun poné Dios po'ó napj jinwá, mpes napj ts'uyupj jinwá nun. Najas ma malala nyuca lojí. Nin mpes papel niná pyac nun mpes. Newa nenéyawa

malala nyuca ca la müjí nun ca nacj. Nin tepyala na, Jesucristo ca mveles jupj Popay lal nun mpes. Mpes nun 'üsüs way nsem ca Dios lal. Jesucristo lovin 'üsüs nyuca liji Dios jos jin. Mpes jupj polel vele jupj Popay lal nun mpes. ² T'üc' way malala nyuca lijicj. Dios cus tyüla Jesucristo gente pjü malala la tjajay mpes. Niná pyonec na, Dios perdonar la qjuisiji malala la tjijicj. Nin p'iyá pjü jis lal. Pjü way jun ta'á niná japon na, Dios perdonar la siji malala nyuca la tjajay.

³ Cupj lijicj na Dios tjijyü'tá, t'üc' way selec cupj Dios jomicapan. ⁴ Ca nacj nun popa pjaní nin vele jupj se coñca Dios. Mop'in jupj ma liji Dios tjijyü'tá. Mpes jupj li tsuwiletsja. Jupj Dios se coñca tulucj. Jupj ma pyona Dios tjevelá. Dios tjevelá t'üc' way. Jupj ma liji Dios jos jinwá. ⁵ Nun popa pjaní liji na pjü way Dios tjijyü'tá, t'üc' way quelel liji Dios. Mpes jupj selé jupj se coñca Dios. ⁶ Ca nacj nun welé nun so coñcó Dios. Mpes Jesucristo jinwá la müjí.

Seyasa jinwá Dios tjijyü'tá.

⁷ Natjampan, papel pyac napj nun mpes. Napj ninana pyac Dios tjijyü'tá. Niná po quina tjijyü'ta tulucj. Tsjay püna tjijyü'ta niná. Nasa toponé na Dios lal, solejetsja jupj tjijyü'tá. Cupj tjevelecj nun jilal jupj tjijyü'tá.

⁸ Mop'in Dios tjijyü'ta seyasa jinwá nun jilal. Niná Jesucristo liji lovin. Nun lojí wa niná. Püna ma nusin tji'yüsa niná; püste nt'a tapatjaqué jinwatsja. Tjejawwca quinam Jesucristo qjuisin tji'yüsa la tjiji mpes.

⁹ Nun popa pjaní vele jupj jaw nt'a pü'ü ca nacj, newa ma jos jupj jatjampan. Newa püste nt'a pü'ü jinwá jupj.

¹⁰ Nun popa pjaní quelel la siji jupj jatjampan, jupj jaw nt'a pü'ü jinwá. Jupj ma liji la p'a ca quelel malala nyuca la mijicj. ¹¹ Nun popa pjaní ma jos jupj jatjampan, jupj püste nt'a pü'ü jinwá. Püste nt'a wine jinwá liji jupj. Jupj ma selé tsjan liji püste mpes. Mpes ma polel nyuca jinwá jupj.

¹² Tsjictjacj, Dios perdonar la nutjiji malala nyuca la tjüj;

nin mpes papel pyac napj nun mpes.

Dios perdonar la nutjiji Jesucristo la tjiji mpes.

¹³ Tsjyonca, nun Jesucristo jomicapan;

nin mpes papel pyac nun mpes.

Jesucristo lovin tüpü'ütsja.

Tjamacjaspan, tsjücüimpan,

nun más püné tepyala diablo lal;

nin mpes papel pyac nun mpes.

Tsjictjacj, nun Dios jomicapan;

nin mpes papel pyac nun mpes.

¹⁴ Tsjyonca, nun Jesucristo jomicapan; nin mpes papel tepyac napj nun mpes. Jesucristo lovin tūpū'ütsja. Tjamacjaspan, tsjücjüimpan, nun ma lojí p'a jisas jinwá. Nun solejé Dios tjijyü'tá, ne nin lojí niná; nin mpes papel tepyac napj nun mpes. Nun más püné tepyala diablo lal, mpes wa nun mpes tepyac.

¹⁵ Pajal pülücj ma jisas Dios. Yupj ma jisas Dios jos jinwá. Po ma la müjí yupj lajay jinwá. Po ma nujola t'as nun yupj yola jinwá. Yupj jinwá lajay ma quelel lajay qjuis Papay Dios. ¹⁶ Gente pülücj malala nyuca lajay yupj. Yupj jisas jin quelel lajay yupj, ma quelel lajay qjuis Papay Dios jinwá. Yupj sa nuc mpes wa, mop'in malala nyuca lajay. Püné jin yola yupj p'iyá yupj jatatj mpes. Gente malala nyuca lajay na, ma Dios jinwá lajay yupj. Gente p'in lovin malala nyuca la t'ajaytsja, mpes malala nyuca lajay yupj. Yupj ma jisas qjuis Papay Dios jos jinwá. ¹⁷ Malala nyuca lajay nca'liñ ca yupj, nin ca mpalas. Pjü januc ncawajas ca yupj. Pjü jisas ncawajas ca yupj. Pjü quelel lajay, ncawajas ca yupj. Pjü cjuwá nsem. Mop'in nepénowa quelel lajay Dios t'ijyü'tá; lovin ca mpatjam yupj.

Jesucristo enemigopan quina lyawuñ.

¹⁸ Natjampan, leñ way nosis ncawajas ca jupj. Cjuwá ca nsem. Mpes solejé nun leñ way jac' yom pjaní, Jesucristo enemigo jupj. Quina pasal pülücj lyawuñ Jesucristo enemigopan. Nin mpes selecj leñ way nosis ncawajas ca jupj. ¹⁹ Püna p'in cupj qjuis lal 'a jis tjimyu-la Jesucristo enemigopan nenem. Mop'in t'üc' way ma cupj jinwatsja yupj. Tapatja cupj qjuilal, mop'in tjil yupj. Tjil, mpes pjü ca jus nlayecj yupj cupj sin popa tuluctsja. Cupj sin popa ca lovin cüpatjam cupj qjuis lal. Ma nin la t'ajay yupj.

²⁰ Jesucristo, Dios juts'a'á jupj; jupj Dios Cjües nu tje'yaya. Mpes nun solejé Dios tjevelá. ²¹ Nun solejé Dios tjevelá Jesucristo mpes. Jupj tjevelá t'üc' way. Mpes papel pyac nun mpes. Jesucristo enemigopan la tsuwil. Yupj jisas jin javelepj. Ma javelepj Dios tjevelá. Nun solejé niná.

²² Dios jas tjejyama Jesucristá, jupj ca jis capj mp'a'sas gentas. Gente tjowelepj na ma nin liji jupj, mop'in la tsuwil yupj. Yupj Jesucristo enemigopan. Ma jisas Dios. Ma jisas yupj Dios Jatjam. ²³ Dios tjevele Jesucristo jupj Jatjam. Pülücj ma japon Dios velá. Mpes Jesucristo ma sa coñ yupj, ma wa sa coñ jupj Popay Dios. Mop'in pülücj japon Dios velá. La p'a lal nin javelepj yupj. Mpes Jesucristo sa coñ yupj, jupj Popay Dios sa coñ wa yupj. ²⁴ Nujisas Jesucristo. Jupj po'ó toponé na p'in, solejetsja Jesucristo Dios Jatjam jupj. ¡Lovin mponé nun Jesucristo Dios Jatjam jupj! Lovin poné Jesucristo Dios Jatjam, Dios Jatjam lovin nucopj cyoñca. Jupj Popay 'ots'ipj lovin nucopj cyoñca. ²⁵ Cupj lovin ca mpatjaquec Dios lal, nin tjevele Dios Jatjam. Mpes nin ca nsem. Lovin ca mpatjaquec Dios lal.

²⁶ Nepénowa la tsuwil nun jilal Jesucristo po'ó. Yupj jisas nun poné yupj javelepj. La tsuwil Jesucristo po'ó, mpes nin tepyac napj nun mpes. ²⁷ Jesucristo Dios Cjües nu tje'yaya. Newa nucopj cyoñca jupj Cjües, mpes nusin 'yüsa la nusiji. P'a nusin 'yüsa la nusiji ma nujisas. Dios Cjües pjü nusin 'yüsa la nusiji. T'üc' nusin 'yüsa la nusiji. Ma li tsuwile jupj. Mpes po la müjí Dios Cjües tjevelá. Lovin quelel la müjí Jesucristá. Lovin cus ncoñcó.

²⁸ Natjampan, najas nun lovin cus ncoñcó Jesucristá. Mpes niswa t'jac' na, pasal quelel ca jus nucú. Nun ma locj meyá ca jupj lal. Quelel la müjí jupj. Mpes niswa t'jac' na, ma ca qjuis maycas cupj. ²⁹ Nun solejé Jesucristo lovin liji Dios jos jin. Nin p'iyá, gente la t'ajay na Dios jos jin, solejé Dios ts'uyupj way yupj.

Cupj Dios ts'uyupj.

3 Dios pajal quelel la qjuisiji. Nin nujola t'as nun. Jupj vele cupj jupj ts'uyupj. T'üc' way cupj jupj ts'uyupj. Mop'in gente pülücj ma sin t'ijyü'satsja Dios po'ó. Mpes ma sin 'yüsa cupj Dios ts'uyupj. ² Natjampan, cupj Dios ts'uyupj qjuis tepyala. Custjay ma selecj tsjan ca nsem cupj. Mop'in selecj 'üsüs ca qjuis mpalas. Jesucristo niswa t'jac' na, jupj jinwá ca nsem cupj. Cupj ca jus nucucj, ne nin. T'üc' way Jesucristo Dios jupj.

³ Nin p'iyá ca nsem pjü way jupj lal japon jis lal. Yupj salelepj nin ca mpalas. Nin mpes yupj 'in jajamapj ma ca malala la mijicj, Jesucristo lovin ma malala liji jinwá.

⁴ Pjaní malala nyuca liji na, ma quelel liji Dios tjijyü'tá. Diablo vele jin quelel liji jupj. Niná nin liji na, malala nyuca liji. Po ma jos Dios. Malala nin Dios lal. ⁵ Solejé nun Jesucristo t'jac' nosis nt'a. Jupj la tjiji mpes Dios perdonar la qjuisiji malala nyuca la tjijicj. Jesucristo lovin ma malala liji. ⁶ Mpes nun so coñcó na, ma malala lojí nun. Nun malala nyuca lojí na, nun lovin ma nusin t'ijyüsa pjacj Jesucristo cuscú. Nun jupj jomicapan tulucj.

⁷ Natjampan, nepénowa ca la ntsawilicj nun jilal. Ma mponé yupj javelepj. Nun 'üsüs lojí na Dios jos jin, 'üsüs way nun Dios lal Jesucristo jinwá. Jesucristo lovin 'üsüs liji Dios jos jin. Po 'üsüs way jupj Dios lal. ⁸ Lovin malala lojí na, diablo ts'uyupj nun. Diablo mop'iyá malala nyuca la tjiji jupj. Mop'in Dios Jatjam t'jac' nosis nt'a. Jupj la tjiji diablo ma polel liji jupj jos jin. ⁹ Dios ts'uyupj Dios jinwá, yupj jupj ts'uyupj mpes; nin mpes ma newa malala lajay. Dios yupj jis Papay, mpes yupj ma polel malala lajay. ¹⁰ Mpes selecj cupj pjacj ne Dios ts'uyupj. Selecj pjacj ne diablo ts'uyupj. Pülücj ma 'üsüs quelel lajay Dios tjevelá. Pülücj ma quelel la sajay yupj sejatjampan. Mpes selecj Dios ts'uyupj tulucj yupj.

Dios jos cupj quelel la sijicj cupj qjuis catjampan.

¹¹ Dios jos cupj quelel la sijicj cupj qjuis catjampan. Nasa toponé Jesucristo po'ó. Nin tepyala na, niná solejetsja nun. Janmacj solejetsja. ¹² Dios ma jos Caín jinwá lijicj cupj. Caín lovin la tjiji diablo jostsja jin. Jupj t'ijyü'na jupj tsüipe. ¿'Onintsja ne t'ijyü'na? Jupj tsüipe

janmacj la tjiji Dios jostsja jin. Caín janmacj la tjiji diablo jostsja. Nin mpes Caín po ma jostsja jupj tsüipe la tjijá.

¹³ Mpes ma nujola t'as. Gente ma wa ca jisas nsem nun lojí. ¹⁴ Cupj selecj cupj ca mpatjaquec Dios lal lovin. Yas nam tecya'lequec jinwatsja cupj Dios lal. Quina quelel la sijicj cupj qjuis catjampan, mpes selecj cupj ca mpatjaquec Dios lal. Nepénowa ma quelel la sajay yupj sejatjampan, mpes yupj tecya'liñ jinwá Dios lal custjay. ¹⁵ Nepénowa po yola yupj sejatjampan malala yupj. Yupj po ma jisas yupj. Gente ja'ünan jinwá yupj. Nun solejé gente ja'ünan ma lajay Dios jos jinwá. Mo'm ca ma mpatjam yupj Dios lal. ¹⁶ Gente quelel la sajay na la p'a wa, nin lajay Jesucristo la tjiji jinwá. Jesucristo po quelel la qjuis tjiji. Jupj tepe'e cupj mpes. Jupj jos nin p'iyá quelel la sijicj qjuis catjampan. ¹⁷ Ca nacj pjü to'á pjü nujisas. Ca nacj nun sejatjam ma tya'a pjü jos. Nun ma quelel so p'o'sá, t'üc' way ma quelel lojí Dios. ¹⁸ Mop'in ma nin la müjij nun. Ca nacj nun welé nun quelel la sojí nun sejatjampan. Mop'in ma jis capj p'o'sá. Mpes yupj ma salejepj ncu t'üc' way quelel la sojí. ¡Jis capj mp'a'sá! Mpes ca jus nlayecj t'üc' way quelel la sojí.

¹⁹ Nin la tjijicj na, t'üc' way ca jus nlayecj cupj lijicj Dios tjevelá. Jupj tjevelá t'üc' way. Nin la tjijicj na, ma ca qjuis maycas Dios lal. ²⁰ Nenéyawa cupj qjuiyola malala cupj. P'a gente quelel lijicj mpes, ma ca nin qjuiyola ncupj. Dios po selé cupj qjuisin po'ó; pjü selé jupj, mpes po ma nin nujola t'as nun malala. Jupj selé cupj jupj ts'uyupj. ²¹ Cupj ma nin qjuiyola cupj malala, ma lecj meyacj ncupj Dios lal. ²² Nin mpes, Dios lal le monacj na, jupj qjuisé 'aya pjü qjuisas. Cupj lijicj pjü jupj tjijyü'tá, ne nin. Cupj lijicj mpes 'ücj jos jupj. ²³ Ca mpac tsjan tjijyü'ta jupj. Jupj tjijyü'ta cupj mponecj jupj Jatjam po'ó. Jupj tjijyü'ta wa cupj ca quelel lis mijicj cupj qjuis catjampan. Jesucristo nin p'iyá qjuis tjijyü'ta. ²⁴ Dios tjijyü'ta la tjüjij na, solejé nun so coñcá Dios, solejé Dios nucopj cyoñca wa nun. Dios jupj Cjües qjuis tje'yaya. Jupj Cjües mpes wa selecj Dios qjuis capj cyoñca.

Nusin tjü'üsüs pjacj vele Dios Cjües jos jin.

4 Natjampan, gente pülücj javelepj yupj jatatj Dios Cjües. Ma ca mponé pjü way javelepj. Nepénowa la tsuwil. Mpes nusin tjü'üsüs ncu t'üc' way Dios mpes javelepj yupj. Pülücj nosis casá lyawuñ, javelepj yupj p'iyá profetapan. Yupj sin popa nepenowá profetapan tulucj, Dios mpes javelepj tulucj. ² Nun ca jus nlayé pjacj Dios Cjües jatatj. Yupj javelepj Jesucristo tjac' nosis nt'a, yom tepyala jupj. Yupj nin javelepj na, Dios Cjües jatatj yupj. ³ Dios Cjües ma jatatj ca jus nlayé wa nun. Yupj javelepj Jesucristo ma tjac' nosis nt'a, javelepj yom tepyala tulucj. Yupj jin javelepj na, ma jatatj Dios Cjües. Yupj jatatj Jesucristo enemigo cjües. Nun solejetsja Jesucristo enemigo cjües ncuwim. Nasa nin tepyala niná. Nosis nt'a wine quinam.

⁴ Nun Dios gente. Nun más püné Jesucristo enemigo cjües jatatj jilal. Dios wine nun jilal. Diablo wine yupj ji-

lal. Mop'in Dios más püné diablo lal. Mpes más püné nun yupj jilal. ⁵ Jesucristo enemigo cjües jatatj ma lajay Dios tjijyü'tá. Mpes ma javelepj Dios jos jin. Yupj p'iyá yola jin javelepj. Dios ma jisas ma wa lajay Dios tjijyü'tá. Yupj nin lajay Jesucristo enemigo cjües jatatj jin javelepj. ⁶ Mop'in cupj Dios juts'a'á. Cupj lijicj Dios tjijyü'tá. Dios jomicapan nin lajay cupj jyü'tücj. Mpes cupj selecj Dios Cjües jatatj yupj. Dios ma jisas ma lajay cupj jyü'tücj. Mpes cupj selecj Jesucristo enemigo cjües jatatj yupj.

Dios pjü way quelel la siji lovin.

⁷ Natjampan, quelel lis müjij pjü way nun sejatjampan. Dios mpes quelel la sijicj. Quelel la sijicj na, cupj Dios jomicapan, cupj Dios ts'uyupan 'ots'ipj. ⁸ Nepénowa ma quelel la sajay la p'a wa. Mpes yupj ma sa coñ Dios. Dios pjü way quelel la siji lovin. Nin tulucj yupj. Yupj ma quelel la sajay la p'a. Mpes ma sa coñ Dios. ⁹ Cupj selecj Dios quelel la qjuisiji cupj. Jupj pjaní way popa p'in. Jas tje'yama jupj Jatjam pjaní nosis nt'a la mas, ca cupj mpatjaquec jupj la tjiji mpes. ¹⁰ Mpes qjuisin 'yüsa Dios pasal quelel la qjuis tjiji. T'üc' way cupj ma quelel lijicjsja Dios. Jupj pasal quelel la qjuis tjiji cupj. ¿Oyn la tjiji jupj quelel la qjuis tjiji mpes? Jupj Jatjam jas tje'yama nosis nt'a. Cus tyüla jupj, gente pjü malala la tjajay mpes. Niná pyonec jupj na, Dios perdonar la qjuisiji malala nyuca la tjijicj.

¹¹ Natjampan, t'üc' way Dios quelel la qjuisiji. Mpes más 'ücj nun quelel lis müjij nun sejatjampan. ¹² Gente lovin ma jus tjunuc Dios. Nin p'in cupj selecj Dios qjuis capj cyoñca qjuis catjampan quelel la sijicj na. Qjuis catjampan quelel la sijicj na, t'üc' way cupj lijicj Dios jos jinwá.

¹³ Dios jupj Cjües qjuis tje'yaya. Jupj Cjües mpes cupj selecj Dios qjuis capj cyoñca, selecj cupj se coñcocj jupj. ¹⁴ Cupj selecj qjuis Papay jas tje'yama jupj Jatjam nosis nt'a. Cupj jus tjinyucucj. Jupj Jatjam la tjiji gente 'ücj ca mpatjaquec Dios lal. Cupj nin velecj gente jilal nin tepyalá. ¹⁵ Jesucristo Dios Jatjam jupj. Gente niná javelepj na la p'a jilal, Dios jis capj cyoñca; yupj sa coñ wa jupj.

¹⁶ T'üc' way cupj selecj Dios quelel la qjuisiji. Niná pyonec. Dios pjü way quelel la siji lovin. Gente quelel lajay na Dios, quelel la sajay na yupj sejatjampan 'ots'ipj, yupj sa coñ Dios; Dios jis capj cyoñca wa yupj. ¹⁷ Cupj quelel lijicj na Dios, quelel lijicj na qjuis catjampan 'ots'ipj, t'üc' way nin lijicj Dios jos jin. Jesucristo jinwá lijicj cupj nosis nt'a, mpes ma ca lecj meyacj jupj lal jupj tjac' na. Nin jawa jupj tjac' na, jupj ca mveles ncu 'üsüs la tjajay pjü. ¹⁸ Quelel lijicj na Dios, quelel la sijicj na qjuis catjampan 'ots'ipj, ma lecj meyacj Dios lal. Cupj selecj Dios ma ca qjuis capj ntülüs, ne ma lecj jeyacj. Ma quelel lijicj Dios, ma wa quelel la sijicj qjuis catjampan, cupj lecj meyacj ca Dios lal.

¹⁹ Dios mwalá way quelel la qjuis tjijitsja cupj. Mpes quina cupj quelel lijicj jupj, quelel la sijicj wa qjuis catjampan. ²⁰ Nun popa pjaní vele jupj quelel liji Dios ca nacj. Nawa ma jos jupj jatjam; jola jupj jatjam malala.

Ma jos jupj jatjam, mpes cupj selecj li tsuwíletsja jupj. Jupj ma quelel liji Dios. Jupj si nucú jatjam, mop'in ma quelel liji jupj. Nin mpes cupj selecj jupj ma wa quelel liji Dios; jupj lovin ma jus tjinyuca jupj. ²¹ Mpes Dios qjuis wala tjevele: "Nun quelel la nojí. Mpes quelel lis müjí wa nun sejatjampan."

Cupj más noypan qjuis tepyala Dios ma jisas jilal.

5 Dios jas tjejyama Jesucristá, jis capj la p'acj gentas. Nun popa pjaní niná tepyona na, jupj Dios popa. Nun popa pjaní quelel liji na qjuis Papay, quelel la siji wa Dios popa. ² Mpes cupj Dios quelel la tjijicj na, cupj selecj wa quelel la sijicj Dios ts'uyupan. Dios tji-jyü'ta jin la tjijicj na, selecj wa niná. ³ Nin lijicj na Dios tjijyü'tá, cupj selecj quelel lijicj jupj. Costa way tulucj nin lijicj Dios tjijyü'tá; ⁴ cupj Dios ts'uyupan, ne nin. Mpes cupj más noypan qjuis tepyala Dios ma jisas jilal. Cupj tepyonecj Jesucristo Dios Jatjam. Mpes más noypan cupj Dios ma jisas jilal. ⁵ T'üc' way Jesucristo Dios Jatjam. Gente niná japon más noypan se palá Dios ma jisas jilal.

Jesucristo tjac', gente ca mpatjam la tjiji.

⁶ Dios jas tjejyama Jesucristo, gente jis capj la p'acj. Selecj jupj niná, püna tepyalá mpes, jupj bautizar tepyala na. Selecj wa jupj niná, püna tepyalá mpes, jupj cruz po'ó tjovalapj na. Dios Cjües nin vele jupj niná Dios jas tjejyamá. Dios Cjües vele t'üc' way. ⁷ Cont'e tsjun po'o nin javelepj Jesucristo mpes. Cont'e sin popé Dios pjaní, Jesucristo pjaní, Dios Cjües pjaní. Yuwal nin javelepj. ⁸ Cont'e mpes wa nosis nt'a selecj wa niná Jesucristo po'ó. Selecj Dios Cjües mpes. Selecj püna tepyalá mpes jupj bautizar tepyala na. Selecj püna tepyalá mpes jupj cruz po'ó tjovalapj na. Yupj cónt'eya mpes selecj Jesucristo tjac' gente ca mpatjam la tjiji. ⁹ Selecj Dios jas tjejyama Jesucristo, gente jis capj la p'acj. Dios nin tjevele. Niyom nin tjowelepj yupj tjunuc mpes, tjepjyacañ mpes wa; pyonecj yupj tjowelepj. Mop'in Dios velá más 'üsüs. Lovin t'üc' vele. Mpes selecj Jesucristo tjac' gente jis capj la p'acj. ¹⁰ Nepénowa japon Dios Jatjam po'ó. Mpes yupj jisas Dios tjevelá.

Mop'in la p'a ma japon Dios tjevelá jupj Jatjam po'ó. Yupj yola Dios li tsuwíletsja. ¹¹ Napj pyac Dios tjevelá. Jupj tjevele cupj lovin ca mpatjaquecj jupj lal, nin la tjiji jupj. Lovin ca mpatjaquecj jupj lal jupj Jatjam la tjiji mpes. ¹² Pülücj po jisas Dios Jatjam. Mpes lovin ca mpatjam yupj. Pülücj ma jisas Dios Jatjam. Mpes yupj lovin ma ca mpatjam.

Juan tecyawaja tepyaca.

¹³ Nun poné Dios Jatjam po'ó. Napj najas nun jus nlayé lovin ca mpatjaqué Dios lal toponé mpes. Mpes pjü way niná tepyac nun mpes. ¹⁴ Cupj le monacj Dios lal. Ma lecj meyacj le monacj jupj lal. Dios jinwá qjuiyola na, selecj jupj ca mpjacam pjü way cupj le monacj. ¹⁵ Niswa velé, cupj selecj Dios ca mpjacam pjü way cupj le monacj jupj lal. Mpes selecj wa Dios ca la mijis pjü way cupj le monacj.

¹⁶ Nenéyawa nun sejatjampan malala nyuca lajay, mop'in ninana lajay mpes ma nca'liñ ca yupj. Malala nyuca la tjajay tjunucú na, tjowelé Dios lal yupj mpes. Mpes ca mpatjam yupj, Dios ca la mijis. Pjaní way lajay mpes Dios lovin ca jola nsem. Nenéyawa ca nucú nepénowa nin lajay. Ma tjowelé Dios lal yupj mpes.

¹⁷ Gente malala nyuca lajay na, t'üc' way ninana lajay malala Dios lal. Mop'in pjaní way lajay mpes Dios lovin ca jola nsem. Nin lajay na, ma ca mpatjam lovin Dios lal.

¹⁸ Cupj selecj Dios ts'uyupj lovin ma quelel malala nyuca lajay. Dios Jatjam wine yupj jilal. Diablo ma polel malala nyuca liji yupj jilal. Mpes Dios ts'uyupj lovin ma quelel malala nyuca lajay.

¹⁹ Cupj selecj Dios ts'uyupan ncupj. Dios ma jisas, diablo mozopan yupj. Nin p'iyá yupj pjü. ²⁰ Cupj selecj Dios Jatjam tjac'. Qjuisin tji'yüsa la tjiji Dios po'ó. Mpes Dios t'üc' way po'o qjuisin tji'yüsa quinam. Cupj se coñcocj Dios, se coñcocj wa jupj Jatjam. Jupj Jatjam Jesucristá. Jesucristo Dios t'üc' way jupj, 'üsüs way jupj. Lovin ca mpatjaquecj Dios lal jupj liji mpes.

²¹ Natjampan, quelel la müjí Dios t'üc' way. P'a dios witjacj ma quelel lis müjí.

2 JUAN

Dios qjuis tjijyü'ta quelel lis mijicj qjuis catjampan.

¹ Napj co'müy Dios ts'uyupj jilal Jesucristo mpes. Jipj quepj po 'üsüs way Dios lal. Papel niná pyac jipj mpes, jipj ts'uyupj mpes 'ots'ipj. T'üc' way napj po quelel la nusejay. Dios ts'uyupj salejepj tsjan t'üc' way. Yupj pjü way quelel la nusejay wa. ² Cupj lijicj Jesucristo tjevelá. Jupj tjevelá t'üc' way. Lovin ca nin la mijicj Jesucristo tjevelá. ³ Dios cupj qjuis Papay. Jesucristo Dios Jatjam. Yupj 'üsüs ca la mijicj cupj mpes. Yupj ca qjuis capj mp'a'sacj, malala qjuesé palá na. Pjü mpes ma ca qjuiyola nsem, yupj nin ca la mijicj cupj mpes. Cupj lijicj Jesucristo tjevele jin, mpes ca nin la mijicj yupj cupj mpes. Jupj tjevelá t'üc' way. Cupj quelel la sijicj qjuis catjampan, mpes wa ca nin la mijicj cupj mpes.

⁴ Dios qjuis tjijyü'ta cupj ca la mijicj jupj tjevelá. Napj jus nleytsja jipj ts'uyupj nepenowá nin lajay jupj tjevelá. Mpes po 'ücj najastsja. Jupj tjevelá t'üc' way.

⁵ Quina ca mpac tsjan najas ca nin la mijin jipj. Dios qjuis tjijyü'ta cupj ca quelel lis mijicj qjuis catjampan. Po quina way p'in qjuis tjijyü'ta tulucj. Tsjay püna tjijyü'ta. Nas tepyon na Dios lal, selentsja niná Dios tjijyü'tá. ⁶ Dios tjijyü'ta jin lijicj na, quelel lijicj Dios. Jupj tjijyü'ta cupj ca quelel lis mijicj qjuis catjampan. Püna, nas tepyon na p'in, jin tj'yüsa jupj tjijyü'tá.

La tsuwilpan lyawuñ nosis nt'a.

⁷ La tsuwilpan pülücj lyawuñ nosis nt'a. Yupj javelepj Jesucristo ma tjac' nosis nt'a, yom tepyala tulucj, nin javelepj. Yupj la tsuwil. Yupj Jesucristo enemigopan.

⁸ Pasal tjjajama nun. Ma la müjí yupj jinwá. Nun po 'üsüs way la müjí Dios mpes. Dios 'üsüs ca la mijis nun mpes p'a jawasa. Mop'in ma 'üsüs ca la mijis la tsuwilpan mpes. Niswa velé, ma la müjí yupj jinwá. Mpes t'üc' way Dios po 'üsüs ca la mijis nun mpes p'a jawasa.

⁹ Nepénowa lovin lajay Jesucristo tjevelá. Mpes cupj qjuis Papay jis capj cyoñca. Jupj Jatjam jis capj cyoñca wa yupj. Gente la p'a way nin la jaytsja wa Jesucristo tjevelá. Mop'in nin lajay wa la p'a wa javelepj. Mpes Dios ma jis capj cyoñca yupj quinam. ¹⁰ Yupj ca ncul nun jis wa nt'a, nusin mü'üsüs quelel la mijicj yupj. Mop'in ma tjowelé 'ücj ca mpatjam nun jis wa nt'a. Jis lal tjowelé más 'ücj leñ way jil. Ma mvelé: "Üsüs lowa".

¹¹ "Üsüs lowa" welé na, jis capj p'o'sá malala nyuca lajay. Mpes ma nin mvelé, ne ma yupj jinwá nsem nun.

Juan tecyawaja tepyaca.

¹² Pülücj quelel velé. Ma pjü quelel pyac la p'in. Po quelel jum jipj nt'a la veles. Po 'ücj qjuisas ca mpalas ne'aj jum na. ¹³ Jipj nyütsj po 'üsüs 'ots'ipj Dios lal. Jupj ts'uyupj süs wa la tjjajay.

3 JUAN

Gayo po 'üsüs nyuca liji.

1 Napj co'müy Dios ts'uyupj jilal Jesucristo mpes. Gayo, napj najamica jipj. T'üc' way po quelel la 'ejay napj. Quina papel ca mpac jipj mpes. ² Natjam, napj selé 'üsüs way jipj Dios lal. Najas lovin ma malala jyas nsem jipj. Najas wa lovin 'üsüs way püt' jipj. ³ Qjuis catjampan nepénowa tjiquil, nawala tjowelepj jipj po 'üsüs lejay Dios vele jin. Niná tjowelepj na, po 'ücj najas ntepalá. Jipj lovin lejay Dios vele jin. Jupj vele t'üc' way. ⁴ Natjampan nin lajay na, Dios vele jin, t'üc' way lovin tsjay 'ücj najas ne palá. Jupj vele t'üc' way. ⁵ Jipj qjuis catjampan jis capj p'yacj na, po 'üsüs nyuca lejay Dios jos jinwá. Nepénowa lovin ma yus tjinyuc. Mop'in 'üsüs lejay yupj mpes. Tjiquil na, jis capj p'yacj. Po 'üsüs nyuca lejay. ⁶ Qui'á yupj tjowelepj qjuis catjampan jilal jipj po quelel la sajay. Lovin najas yupj jisas se 'an. Mpes 'ücj ca mal p'a nt'a, ca tsji' la mijicj Dios mpes. Dios 'ücj jos ca nsem jipj la tzejay mpes. ⁷ Yupj jil la veles la p'a jilal Jesucristo po'ó. Yupj ma jisas Dios ts'uyupj tulucj jis capj jap'acj yupj. ⁸ Mop'in cupj Dios ts'uyupj. Mpes Dios jos jis capj p'ya'sacj. Jis capj tjep'ya'sacj na, cupj tsji' lijicj yupj jilal Jesucristo mpes. Nin javelepj t'üc' way.

Diótfrefes tsjay malala nyuca liji.

⁹ Nawaja'a papel tepyac napj, Dios ts'uyupj mpes ne'aj. Nawa Diótfrefes ma liji napj velé jin. Jupj jos nun ma wa lojí napj velé jin. Jos nun lojí jupj vele p'in.

¹⁰ Nun nt'a tjum na, ca mvelé pjü jilal Diótfrefes nin liji. La tsyawilí napj nin po'ó. P'a wa malala liji wa. Qjuis catjampan ne'aj jil na, jupj ma jis capj p'ya'sa yupj. Mop'in nin, nepénowa ne'aj quelel jis capj jap'acj yupj. Mpes Diótfrefes si jütüta yupj ma jis capj mp'a'sacj ne'aj jiquil. Dios ts'uyupj 'a si mulú nt'a, jupj si jütüta jis capj jap'acj lovin ma ncul niswá. Mpes nun nt'a tjum na, napj ca mvelé pjü jilal Diótfrefes nin liji. Tsjay malala liji jupj.

¹¹ Ma la mijin jipj Diótfrefes jinwá. Napj najas jipj lovin 'üsüs nyuca lejay, gente 'üsüs nyuca lajay jinwá. Jipj selen 'üsüs nyuca lajay, yupj Dios juts'a'á. Nin tulucj malala nyuca lajay. Yupj po ma sin tji'yüsa pjacj ne Dios.

Demetrio po 'üsüs liji.

¹² Jipj selen Demetrio po 'üsüs way jupj. Pjü javelepj po 'üsüs way jupj. Jupj nin liji Dios tjevelá, mpes jipj selen 'üsüs way jupj. Dios tjevelá t'üc' way. Napj wyala velé po 'üsüs way Demetrio. Jipj selen t'üc' way velé napj.

Juan tecyawaja tepyaca.

¹³ Pülücj quelel veletsja napj jipj lal. Pjü way ma quelel pyac la p'in. ¹⁴ Po 'in leñ way quelel jum jipj nt'a la veles. Mpes ma pjü way pyac quinam.

¹⁵ Po najas ma jele nsem pjü mpes. Qjuis cajamicapan süs wa la tjajay jipj lal. Süs wa la mijin pjü qjuis cajamicapan ne'aj.

JUDAS

1 Napj ne Judas, Jacobo jatjam napj. Jesucristo jomozo napj. Ninana napj pyac nun pjü way mpes, nun Dios ts'uyupan mpes. Dios la nu t'ya. Jupj pajal quelel la nusiji nun. Jupj nu jyama nun, ca Jesucristo cus ncoñcó lovin. ² Najas Dios ca pajal nucopj mp'a'sas, malala nu pyala na. Najas nun ma nujola nsem pjü mpes, jupj la numijis. Najas Dios pajal ca quelel la numijis lovin.

³ Mpülücpan, napj po quelel pyactsja popelses nun mpes. Dios la tjiji pjü way cupj ca 'ücj mpatjaquec jupj lal. Po quelel pyactsja napj niná po'ó. Nawa nin, ma ca mpac niná quinam. Napj nola Dios jos p'a po'o pyac quinam. Ninana ca mpac: po najas nun pajal tsji' lojí Jesucristo mpes. Mponé nun püna tepyonec jupj po'ó. Mvelé wa nun p'a jis lal nun poné niná. Ninana tepyonec Dios sin tji'yüsa lis tjiji jupj ts'uyupan. T'üc' waytsja niná. Nawa t'üc' niná. ⁴ Niyom nepénowa nun popé ma nin javelepj. Lyájasa p'in tjiquil yupj nun nt'a, 'a jis mulus ne'aj nun jis lal. Mop'in malala yupj. Pajal püna profetapan tapac yupj sin po'ó. Yupj tapac Dios ca jis capj ntülüs malala lajay mpes. Ninana noyomes ma jisas Dios. Yupj javelepj Dios 'ücj perdonar la siji, mpes 'ücj pajal malala nyuca lajay. Yupj javelepj t'üc' tulucj. Yupj jatsüpün Jesucristo p'in 'ücj qjuisí jütüta. Yupj jatsüpün jupj cupj qjuis Jepa.

Dios ca jis capj ntülüs yupj, p'a jis capj tyüla jinwá.

⁵ Nun solejé qjuis Jepa Dios jis capj tjep'ya'sa pjü israelpan püná. Jis capj tjep'ya'sa 'ücj jis la winin Egipto mpe, ne'aj malala tepyala mpes. Locopyaya nepénowa yupj sin popé ma topon Dios tjevelá. Ma topon, pjü way jis tji'yü'na Dios. Pjü niná nun solejé. Napj najas niná nujola mpalas. ⁶ Nujola tapalas wa angelpan jis tepyala. Pajal püna angelpan nepénowa ma quelel jajütütsja Dios sin tjejyama nt'a. Yupj tjil Dios tje'yaya tapatja mpe. Mpes Dios tsyu'pa si manuna yupj quinam, pajal püste nt'a. Ne'aj tsyu'pa jatja lovin, jis capj tyüla nas. Ts'ac' p'a wa jis capj ntülüs yupj.

⁷ Nujola tapalas wa nun, Dios jis capj tyüla wa Sodoma po'o tapatja, Gomorra mo'o tapatja nin p'iyá, ne'aj p'in tapatja nin p'iyá. Yupj malala la tjajay ángel malalapan jinwá. Niyom ne'aj tjamanun niyom p'a wa. Ma jisastsja nequem. Nequem p'a nequem jis lal tjelyawuñ. Ma jisastsja niyom. Pajal malala quelel lajaytsja. Yupj lajaytsja pjü gente lajay jin tulucj. Dios jis capj tyüla. Nin jis tepyala yupj, mpes cupj jus nlayecj jupj jis capj tyüla malala nyuca lajay. Jis mü'ümüs ca lovin.

⁸ Ninana noyomes nun mpe, nin p'iyá lajay, Sodoma po'o tapatja la tjajay jinwá. Yupj javelepj Dios la tjiji yupj malala tjunuc püste na. Javelepj Dios sin tji'yüsa la tjiji 'ücj malala lajay. T'üc' way pajal malala nyuca lajay jis p'üy lal. Ma jisas p'a wa se jütütj yupj. Malala javelepj wa tsjun po'o patja mpes. ⁹ Yupj noypan tulucj, mop'in nin javelepj. Ángel más püné ma malala vele yupj jinwá. Ángel más püné Miguel ló. T'üc' way jupj püné, newa ma malala vele p'a po'ó. Moisés tepe'e na, diablo jostsja Moisés jüp'üy. "Ma polel lo t'as", tjevele Miguel. Miguel ma jas tjevele diablo po'ó. Ma malala tjevele diablo po'ó. Niná tjevele p'in: "Najas qjuis Jepa Dios cyapj velele", nin tjevele jupj.

¹⁰ Niyom nepénowa nun nt'a patja, pajal malala javelepj ma sin 'yüsa po'ó. Animalpan sin 'yüsa, ninana sin 'yüsa niná. Animalpan jinwá yupj, ma yola yupj. Yupj sin 'yüsa yupj quelel malala nyuca lajay mpes. Ninana quelel lajay mpes ca Dios jis capj ntülüs.

¹¹ Malala ca jis mpalas yupj. Caín püna la tjiji jinwá lajay yupj. Yupj pülücj jisas t'emel. Nin mpes yupj quelel lajay Balaam la tjiji jinwá püná. Ma quelel lajay Dios jyü'ta jinwá. Coré la tjiji jinwá lajay yupj. Pajal püna Coré ma quelel ljijsja Dios tjijyü'tá; yupj nin wa. Mpes pjü malala ca jis mpalas wa yupj, Coré pjü malala tepyala jinwá.

Niná noyomes pajal yola yupj p'iyá mpes.

¹² Niná noyomes jalá wa nun jis lal, 'a nu myula na Dios mpes. Yupj malala lajay mpes, la p'a wa yola nun malala wa. Nun quelel 'üsüs lojí; mop'in yupj pajal malala. Yupj ma se mayca malala lajay mpes. Pajal yola yupj p'iyá mpes. Ma yola la p'a mpes. Niná noyomes mol ma jive jinwá yupj. Mol niná lüpjü lal jama, nin p'in. Niná noyomes sine lejeñ ma vyala jinwá yupj 'ots'ipj. Sine lejeñ tecya'liñ jinwá yupj, jis ts'il topocj jinwá. Yupj ma polel lajay 'üsüs. ¹³ Niná noyomes po quelel malala lajay. Mar pajal lo pjets'epjets'e jinwá yupj. Mar pajal lo pjets'epjets'e na, te way p'yoya jupj 'üsü la nt'a. Nin p'iyá niná noyomes. La p'a 'ücj januc yupj malala lajay. Ma quelel 'üsüs lajay Dios jos jin, mpes ma polel sin 'yüsa lajay la p'a wa Dios mpes. Yupj pjulacj palá tinca jinwá. Dios nasa 'ücj la tjiji ca'aj jis capj la tül. Ne'aj pajal püste lovin.

¹⁴ Pajal püna Enoc tjevele Dios mpes. Tjevele ca nin jis mpalas niná noyomes. Enoc pajal püna tüpü'ü. Adán yom mwalá waytsja. Adán ts'uyupj jis ts'uyupj jis tjamanun watsja. Yupj jis ts'uyupj noypan jis tepyala na, yupj p'iyá jis ts'uyupj tjamanun. La siete nin tepyala

na Adán mpe, tjemya'na wa Enoc. Enoc tjevele: "T'üc' way qjuis Jepa Dios ncuwim jupj angelpañ pajal pülücj jis lal, yupj ne jupj juts'a'á. ¹⁵ Dios p'iyá ca mveles ncu gente 'üsüs la tjajay. Ca mveles wa ncu malala la tjajay. Jupj ca mveles Dios ma jisas t'üc' way malala la tjajay, mpes jupj ca jis capj ntülüs yupj. Yupj lajaytsja malálat-sja pajal jupj lal. Jupj ca mveles niná noyomes malala tjowelepj jupj po'ó, yupj jupj ma jisas mpes", nin tjevele Enoc.

¹⁶ Niná noyomes jat' javelepj lovin. Mop'in javelepj p'a po'ó. Yupj quelel malala lajay, ne nin lajay. Yupj jisas mpes p'in nin lajay. Yupj javelepj la p'a jis lal yupj p'iyá pajal 'üsüs. Yupj javelepj la p'a wa 'üsüs 'ots'ipj; ma t'üc' way yola la p'a 'üsüs, jisas yupj ca jis capj mp'a'sacj la p'in, mpes nin javelepj yupj.

Yupj pajal malala. Nun ca la müjí Dios jos jinwá.

¹⁷ Natjampan, po ma malala la müjí yupj lajay jinwá. Nujola tapalas apostolpañ tjowelepj nun jis lal. Yupj sa coñtsja qjuis Jepa Jesucristo. ¹⁸ Apostolpañ tjowelepj nun jis lal: "P'a jawas nepénowa ca la mpjüts'ünücj nun poné po'ó. Yupj ma ca quelel la mijicj Dios jos jinwá. Yupj ca la mijicj yupj p'in jisas jin. Nin ca la mijicj Jesucristo jac' na", nin tjowelepj apostolpañ.

¹⁹ Niná noyomes malala javelepj, mpes Dios ts'uyupan ma pjü nin p'iyá yola quinam. Niná noyomes gente jinwá lajay la p'in. Dios Cjües leñ yupj jisas mo'ó. ²⁰ Natjampan, po ma yupj jinwá la müjí. Lovin jis capj

mp'a'sá nun popé, yupj ca 'ücj la mijicj Dios jos jinwá. Nun nasa nusin tji'yüsa Jesucristo mpes, mponé niná lovin. Pajal 'üsüs way niná. Nun ca mvelé Dios lal lovin. Nun welé na Dios lal, nin ca mvelé jupj Cjües jos jin.

²¹ Nun solejé Jesucristo nucopj p'ya'sa, jupj ne cupj qjuis Jepa Püné. Jupj jola nun mpes. Jupj ca la mijis nun ca mpatjaqué lovin Dios lal. Quina newa potjaqué qui'á. Quina lu nucú jupj ca nin la mijis nun mpes. Lu nucú na, ca nin la müjí Dios jos jinwá. Mpes Dios ca 'üsüs la mijis nun mpes, jupj quelel la nusiji mpes.

²² Nepénowa sey c'a; jis capj mp'a'sá mponecj yupj. ²³ Nepénowa malala quelel lajay wa yupj. Pajal tsji' la müjí nun, ca leñ way jis mü'üsüs yupj. Ma 'üsüs lajay, ca mpeñ yupj. P'a witjacj nasa pajal malala nyuca lajay yupj. Jis capj mp'a'sá ma ca malala la mijicj quinam. Pajal 'in tjajama nun, ma ca quelel malala la müjí yupj jinwá. Locj meýá nsem malala lajay mpes. Ma ca nujos nsem yupj nin lajay.

²⁴ Dios 'ücj nucopj p'ya'sa nun ma malala lojí. Mpes jupj ca 'ücj mveles nun ma malala. Nin ca mveles, jupj wolap'a'a lüjüqué na. Nin mpes nun ca pajal 'ücj nu-jisas nsem. Jupj pajal 'üsüs. Jupj pjaní p'in Dios. Jupj la tjiji cupj 'ücj ca mpatjaquec jupj lal, qjuis Jepa Jesucristo mpes. Najas ca pjü mvelecj Dios pajal 'üsüs. Najas jupj Jepa nsem pjü way mpes. Najas jupj ca pajal püné nsem, ca jupj pjü müjú'tüs. Jupj nin p'iyatsja lovin. Najas ca nin nsem quinam. Najas wa ca nin nsem lovin. Amén.

APOCALIPSIS

1 Ninana tepyac nin p'iyá Jesucristo nin tji'yüsa la tjiji. Niná Dios jas tji'yüsa la tjiji Jesucristo lal mwalá way p'in. Jupj jostsja Jesucristo sin mü'üsüs la mijis jomozopan tsjan niná ca leñ way mpalas. T'üc' way ca nin mpalas jupj tjevele jin. Nin mpes Jesucristo jas tjejyama jupj ángel napj nt'a, nin 'yüsa la mijis niná. Napj ne Jesucristo jomozo. Juan nlá napj. Dios Jesucristo jas tjejyama nosis nt'a qjuis capj la p'acj. **2** Napj tjapjacas Dios tjevelá. Napj tjinyuc Jesucristo t'üc' way tjevele Dios po'ó. Pues pjü tjapjacas, pjü way tjinyuc, niná tepyac napj papel casa'á.

3 Ninana papel vele p'a jawasa pyalá. Dios nin tji'yüsa la tjiji ca nin mpalas. Pjaní nun popé mo'o vele niná popelses la p'a jis la pjac, pajal ca 'üsüs nsem niná jupj mpes. Nin p'iyá ca nsem papel niná mo'o vele pjyacañ jis lal. Yupj lajay wa ninana velá, pajal 'üsüs ca nsem yupj mpes catsj wa. Leñ way ca mpalas papel niná vele jin, mpes nin.

Juan süs wa lis tjiji Dios ts'uyupj Asia mo'o tapatjá.

4 Napj ne Juan. Nun Dios ts'uyupj Asia mo'o potjaqué, nun mpes papel pyac. Nun 'a nusí mulú nt'a siéteya sin popé nun. Najas Dios ca pajal 'üsüs la mijis nun mpes. Najas nun 'üsüs potjaqué ca la mijis jupj. Dios pü'ü lovin. Quina pü'ü, püna p'in pú'ütsja, lovin ca mpü'üm jupj. Dios Cjües lovin jupj wolap'a'a já'asa jupj jyü'ta nt'a. Jis qjues siéteya jinwá jupj, pajal 'üsüs liji mpes. Najas jupj ca 'üsüs la mijis wa nun mpes. Najas wa jupj ca la mijis nun ma nujola nsem pjü mpes. **5** Najas Jesucristo ca la mijis wa niná nun mpes. Jesucristo lovin t'üc' way vele Dios mpes. Jupj vele jupj selé. Jupj mwalá way jas tjijyünsá tecya'liñ sin popé. Jupj ne Jepa pjü jepapan jis lal nosis casá. Jupj quelel la qjuisjitsja ncupj. Jupj 'os mpes 'üsüs qjuis tepyala Dios lal. Jupj mpes Dios perdonar la qjuis tjiji malala la tjijicj. **6** Jupj la qjuis tjiji jepapan wa ncupj. Cupj sacerdotepan la qjuis tjiji wa, ca 'ücj tsji' la mijicj jupj Popay Dios mpes. Najas nun pjü solejé jupj pajal 'üsüs, pajal püné wa. Najas wa jupj pjü si jütüta lovin. Najas ca nin nsem.

7 Jus tjalayé molon lal jac' jupj.

Pjü ca nucucj jupj.

Jesucristo 'atsjac, tjü'ünan,

jus nucucj wa ca yupj.

Pjü gente nosis casa'á pajal ca la mpuyucj

jus tjunuc na.

Nin ca nsem t'üc' way.

8 Qjuis Jepa Dios vele: "Napj lovin pü'üs, pjü way 'ücj lejaj". Nin vele jupj. Qjuis Jepa Dios pü'ü newa. Pü'ü

jupj quinam. Tüpü'ü püná. Lovin ca mpü'üm. Pjü 'ücj liji jupj.

Juan jus tjinyuca Jesucristo, nin la tjiji Dios Cjües.

9 Napj ne Juan, nun jis pülücj napj Jesucristo mpes. Malala nyuca ntepalá wa napj, Jesucristo se coñ mpes, nun jinwá. Jesucristo ni jütüta napj, nun nu jyü'ta jinwá. Malala ntepalá na, newa 'üsüs la tjejay Dios jos jin. Nin p'iyá nun jis lal. Jepapan ncapj tül Dios mpes tjevelé mpes. Napj tjevelé Dios tjevelá. Napj tjevelé wa Jesucristo qjuisin 'yüsa la tjijá. Jepapan ma jisastsja tjevelé, mpes nin tjajam Patmos nt'a la püt'üs. Ma polel jum quinam. Patmos 'amá nt'a 'üsú t'asiyü pü'ü.

10 Domingo jyawca na qjuis Jepa Jesucristo mpes 'a qjuisí mulú. Domingo pjaní tjejyawca na, pajal 'ücj najastsja Dios mpes. Dios Cjües 'ücj véletsja napj lal, ne napj nepé tjapjacas la cjüipepé vele jin tjapjacastsja. Pajal yümücj tjevele trompeta la tjipjyusa jinwá.

11 Tjevele: "Pjü jipj nyuc tepyaca jipj. Tepyac na, jas majaman popelses Dios ts'uyupj nt'a Asia mo'ó. Yupj 'a si mulú nt'a siéteya sin popé yupj. Yupj 'a si mulú nt'a Efeso po'ó, Esmirna po'ó 'ots'ipj, Pérgamo po'ó 'ots'ipj, Tiatira po'ó 'ots'ipj, Sardis po'ó 'ots'ipj, Filadelfia po'ó 'ots'ipj, Laodicea po'ó 'ots'ipj." Nin tjevele tjapjacas.

12 Napj la nujuyus, tjinyuc pjacj véletsja napj lal. Yam casá lejeñ tjinyuc napj, yam mpes tjejyawca. Siéteya lejeñtsja ne'aj yam casá lejeñ. **13** Ne'aj toñca watsja yom pjaní, más 'üsüstsja jupj yom lal. Yam casa'á lejeñ culupwen nt'a tóñcatsja yomen. Jupj pülül 'üsüs sa capyatsja, yom püné jinwá. Jas quip pajal cámpatsja. Faja jos suna tsú'patsja, jupj faja órotsja. **14** Jupj ts'üil pje waytsja pajal, oveja ts'üil pje way jinwatsja. Lüpj tjive jinwá pje waytsja. Jupj jun 'awa wolaqué jinwatsja.

15 Jupj tsjom se jáwcatsja, bronce jinwá, bronce 'yawa tepyala na 'awa mo'ó. Jupj nepé tjevele na, 'üsú püné jama jinwá pjactsja, yümücj pjactsja. **16** Siéteya pjul witjacj mos nt'a tjatja, li'inyampe mos. Jupj tjevele na, polomay pjoye pje'á tjac' tjinyuc la mpe. Wala manas pjoye jupj polomay. Ninana yomen wola tjejyawca lots'ac' way jyawca jinwá, culupwen nt'a já'asa na.

17 Napj jus tjinyuc na, ncapj t'yaja, ntitülú jupj tsjom nt'a, ntipü'í jinwá. Mpes jupj mos li'inyampe napj capá nt'a la tje'yot'a jupj, tjevele napj lal: "Po ma lecj tjejá. Napj ne mwalatsja pjü jis lal. Napj locopyaya wa pjü jis lal. **18** Napj pü'üs newá. Ntipü'í, newa pü'üs. Napj 'ücj lejaj gente ma cya'liñ. 'Ücj wa lejaj ma ne'aj patja, tecya'liñ patja nt'a. **19** Pjü nucun mpaquen. Mpaquen quina pyalá. Mpaquen wa locopyaya pyalá. **20** Pjul

siéteya tjinyuc jipj namas li'inyampé. Tjinyuc wa yam casá lejeñ, siéteya waytsja tjinyuc. Oro waytsja yupj. Pjul tulucj niná t'üc' way, ma t'üc' way yomicj casá lejeñ wa. Quina ca jin mü'üsüs la mejay tsjan niná t'üc' way. Pjul siéteya pastorpan yupj. Tsji' lajay yupj Dios mpes Dios ts'uyupj 'a si mulú nt'a, Dios ts'uyupj 'a si mulú nt'a siéteya way yupj. Yam casá lejeñ siéteya yupj, yupj Dios ts'uyupj Asia mo'ó. Dios ts'uyupj 'a si mulú nt'a siéteya sin popé yupj", nin tjevele jupj napj lal.

Ninana Jesucristo tjevelá Efeso nt'a 'a jis tjimyula jis lal.

2 Ninana jupj tjevelá: "Jipj ca papel mpaquen, jas majaman pastor nt'a, Efeso nt'a tsji' liji lal. Tepyaca jipj napj mpes:

Napj pjü Dios ts'uyupj nt'a winis, nucopj cyoñ. Yupj 'a si mulú nt'a siéteya sin popé yupj. Napj tyatj pastorpan namas li'inyampé. Nin quelel velé jipj lal:

² Napj selé jipj 'üsüs lejay. Yümücj tsji' la tjejay jipj. Napj selé jipj newa 'üsüs la tjejay malala 'e tepalá na. Ma jyas malala nyuca lajay 'a si mulú nun lal. Nepénowa la tsawil jipj nt'a, tjowelepj apostolpan yupj. Jipj la tepyal, tjinyuc ncu t'üc' way apostolpan yupj. Mpes jus nley apostolpan tulucj yupj. ³ Malala 'e tepalá jipj napj nin po'o pyon mpes. Newa 'üsüs la tjejay napj najas jinwá. Newa quelel nin lejay jipj; lovin ma jéletsja ma quelel nin lejay quinam.

⁴ 'Üsüs niná, mop'in nin, ma pjü way 'üsüs lejay napj lal. Jipj ma pajal quelel la nejay quinam, püna quelel la ntjejay jinwá. Malala napj lal niná. ⁵ Jele tapalas püna pajal quelel la nejaytsja. Jele tapalas ma nin lejay quinam. Jele pjuj tapalas ca nin la mijin napj najas jinwá quinam. 'Üsüs la mijin niswa, püna la tjejay jinwá. Ma lejay niná, napj ca cyapj ntül. Napj ca la mejay Dios ts'uyupj ma ca 'a jis mulus jipj püt' nt'a.

⁶ Pjaní lejay 'üsüs napj lal. Jipj ma jyas nicolaitapan lajay. Napj nin p'iyá, po ma najas yupj lajay.

⁷ Najas pjü tjapja'aqué, pjü nusin tjü'üsüs napj tjevelé. Ninana vele Dios Cjües Dios ts'uyupj pjü way jis lal. Nin la tjajay na napj tjevelé jin, napj ca jis ma'ayá nlajacj wolas yo popé, jupj wolas 'ücj la püt'üs liji. Yo niná Dios sine nt'a toñca. Pajal 'üsüs ne'aj", nin tjevele Jesucristo Efeso nt'a 'a jis tjimyula jis lal.

Ninana Jesucristo tjevelá Esmirna nt'a 'a jis tjimyula jis lal.

8 Ninana jupj tjevelá: "Jipj ca papel mpaquen, jas majaman pastor nt'a Esmirna nt'a tsji' liji lal. Tepyaca niná napj mpes:

Napj mwalá way pjü jis lal. Napj locopyaya wa pjü jis lal. Napj ntipü'í, quina pü'üs niswa. ⁹ Napj selé pajal malala nu tepyala nun, napj nin po'ó poné mpes. Napj selé nun t'emel cjuwá; newa nin, t'üc' way Dios pajal 'üsüs liji nun mpes. Napj selé nepénowa pajal malala javelepj nun sin po'ó. Yupj javelepj judiopan yupj; Dios juts'uyupj yupj, javelepj. T'üc' way ju-

diopan yupj, nin p'in; Dios juts'uyupj tulucj yupj. Yupj Satanás mpes 'a si mulú, jupj ne lapanenpan jis jepa. ¹⁰ Malala nu mpalas quinam nun; po ma locj tjejá nin mpes. Nun popé nepénowa cawilta mo'ó ca mo'onsocj. Yupj ca nin la mijicj diablo mpes. Nin nu pyala mpes, pjü ca nucucj ncu t'üc' way quelel ncapj coñcó. Ts'ac' diéziya ca malala la mijicj nun lal napj mpes poné mpes. Newa ncapj ncoñcó. Yupj quelel nu ja'ünan napj mpes, newa ncapj ncoñcó. Nin lojí, napj ca la mejay lovin mpatjaqué napj lal.

¹¹ Najas pjü tjapja'aqué, pjü nusin tjü'üsüs napj tjevelé. Ninana vele Dios Cjües Dios ts'uyupj pjü way jis lal. Nin la tjajay na napj tjevelé jin, t'üc' way ma ca malala jis mpalas tecya'liñ na, la p'a wa malala se palá jinwá. Malala se palá yupj, la miyá cya'liñ jinwá", nin tjevele Jesucristo Esmirna nt'a 'a jis tjimyula jis lal.

Ninana Jesucristo tjevelá Pérgamo nt'a 'a jis tjimyula jis lal.

12 Ninana jupj tjevelá: "Jipj ca papel mpaquen, jas majaman pastor nt'a Pérgamo nt'a tsji' liji lal. Tepyaca niná napj mpes:

Napj velé polomay wala manas pjoye jinwá. Ninana vele jipj lal. ¹³ Napj selé malala pajal jipj püt' nt'a. Jipj püt' Satanás p'iyá pü'ü nt'a, jupj ne lapanenpan jis jepa. Pajal costa ncapj cyoñ, newa pyon jipj napj nin po'ó. Antipas yom pjaní nun popé watsja. Mop'in tjevele napj mpes, jupj seletsja mpes. Ne'aj pátjatsja tjü'ünan jupj, jupj ncapj cyöñcatsja mpes. Nun potjaqué nt'a tjü'ünan jupj, ne'aj Satanás pü'ü nt'a. Nin la tjajay na, newa nun ma tsüpünütsja nun napj nin po'ó poné. 'Üsüs nin.

¹⁴ Nin p'in pjaní way nun lojí ma najas. Nepénowa nun nt'a sin 'yüsa lajay malala. Sin 'yüsa lajay 'ücj malala nyuca lojí. Balaam püna tüpü'ü jin p'iyá lajay. Jupj la tjiji israelpan pajal malala nyuca la tjajay püná. Israelpan jis enemigo pjaní Balac lotsja. Israelpan malala se palá jostsja Balac. Mpes Balaam tjevele jupj lal más 'ücj la mijis ne israelpan ca malala nyuca la mijicj. Balaam tjevele Dios ma jostsja israelpan 'a si mulú dios p'a wa lal. Pisis p'a dios mpes tja'ayapj ma polel jalá, tjevele jupj. Ma wa polel la manun sejats'om tulucj, ma wa polel lyawuñ jis vayum tulucj jis lal. Gente dios p'a wa quelel lajay, niná nin lajay yupj, nin tjevele Balaam. Mpes Balac israelpan jis lal tjevele ncul; jostsja ca malala la mijicj yupj.

¹⁵ Nun popé nepenowá nin p'iyá lajay. Nicolaitapan sin 'yüsa lajay jin lajay. Napj ma najas yupj sin 'yüsa lajay. ¹⁶ Mpes jele tapalas ma ca malala la mijin quinam. Sin majaman mal quinam malala witjacj. Jipj ma nin lejay napj velé jin, leñ way cyapj ntül ca. Napj la mpalan ca yupj jis lal, nicolaitapan sin 'yüsa lajay jin lajay jis lal. Napj velé mpes p'in ca malala jis mpalas. Napj velé polomay jinwá.

¹⁷ Najas pjü tjapja'aqué, pjü nusin tjü'üsüs napj tjevelé. Ninana vele Dios Cjües Dios ts'uyupj pjü way

jis lal. Nin la tjajay na napj tjevelé jin, napj ca jis ma'ayá lovin ca 'úcj mpatjam. Napj ca jis ma'ayá maná püna tjabjalen jinwá, pajal 'üsüs niná. Napj ca pe pje jis ma'ayá wa yupj pjü. Yupj jis pe tsjicj po'o ca mveles yupj jis lá seyasa. Yupj p'in ca jus nlayecj tsjan yupj jis lá seyasa pwen po'o tepyac", nin tjevele Jesucristo Pérغامo nt'a 'a jis tjimyula jis lal.

Ninana Jesucristo tjevelá Tiatira nt'a 'a jis tjimyula jis lal.

¹⁸ Ninana jupj tjevelá: "Jipj ca papel mpaquen, jas majaman pastor nt'a Tiatira nt'a tsji' liji lal. Tepyaca jipj napj mpes:

Napj Dios Jatjam. Napj nan 'awa wolaqué jinwá. Ntsjam ne jawca bronce 'üsüs jinwá. Ninana napj velé jipj lal: ¹⁹ Napj selé jipj 'üsüs lejay. Napj selé jipj pajal quelel la sejay la p'a witjacj, Dios quelel la siji jinwá. Napj selé wa jipj napj nin po'ó pyon. Selé wa 'üsüs lejay la p'a mpes. Selé jipj newa 'üsüs la tjejay, malala 'e tepalá na. Selé wa jipj más 'üsüs lejay quinam püna la tjejay lal.

²⁰ Nin p'in pjaní way jipj lejay ma najas. Ma na'aj la ts'in quepj malala, nun 'a nu myula popé. Ninana quepan nin p'iyá liji Jezebel la tjiji jinwá, Jezebel pajal püna tüpú'ütsja. Ninana quepan vele Dios mpes 'a vele wa jupj. Li tsuwile jupj. Jupj sin 'yüsa la siji napj namozopan 'úcj jis la manun sejats'om tulucj; sin 'yüsa la siji 'úcj lyawuñ jis vayum tulucj jis lal. Sin 'yüsa liji 'úcj jis la las pisis gente tja'ayapj dios p'a wa mpes. Niná quepan vele mpes, pajal malala nyuca lajay napj namozopan.

²¹ Napj ma cus tyül niná quepan custjay. Napj pajal püs la tjinyuctsja jupj ca cü'ü'süs, ne ma ca mwinim niyom pülücj jis lal. Napj la tjinyuctsja ca 'üsüs la mijin quinam. Ma jostsja jupj. ²² Mpes quina napj ca la mejay pajal malala jos mpalas jupj. Niyom tjil quepj niná lal, malala nyuca lajay watsja yupj. Yupj ma yola se palá yupj malala la tjajay, ninana quepan la tjiji jinwá, napj ca jis capj ntül wa yupj. Yupj ma 'üsüs nyuca lajay quinam, napj ca la mejay pajal malala nyuca jis mpalas ca yupj. ²³ Napj la mejay ca nca'liñ quepan sin popa. Mpes Dios ts'uyupj pjü way ca jus nlayecj wa napj selé pjü yola mpes, selé wa pjü yupj jisas. Napj selé pjacj nun popé malala nyuca lajay. Malala lojí, napj ca nucopj ntül. Napj selé wa nun popé cana 'üsüs lajay. 'Üsüs lojí, ca 'üsüs la mejay napj nun mpes.

²⁴ Nun nepénowa Tiatira nt'a potjaqué, ma nujisas niná sin 'yüsa liji quepan. P'a casá velé nun jis lal. Nun ma quelel nusin 'yúsatsja Satanás po'ó, la p'a jinwá. Yupj javelepj pülücj sin 'yüsa nas Satanás mpes. Nun ma nujisastsja niná, ma nu jyütütj quinam p'am nam. ²⁵ Nasa way 'üsüs lojí quinam. Napj tjacuwis nas, newa la müjí quina lojí jin p'iyá.

²⁶ Napj 'üsüs lejay 'üsüs lajay jis lal. Napj tjevelé jin la jay yupj patja na p'in, napj ca jis ma'ayá 'úcj müjü'tücj nosis casá patjá. ²⁷ Mpapay tje'aya ne 'úcj

la jütütj. Nin p'iyá ca jis ma'ayá 'úcj müjü'tücj yupj.

Nin vele Dios Popel:

'Jupj ca majamas nosis casá patjá.

Püné ca nsem pajal,

'úcj jis capj la tül malala lajay.

Ma lajay jupj jyü'ta jinwá,

ca pjü malala jis mpalas yupj,

tsjo'oy tje'yapta jinwá.'

²⁸ Nin lajay napj tjevelé jinwá, napj ca mvelé wa yupj 'üsüs pajal, pjulacj püstapj casá cyala jinwá.

²⁹ Najas pjü tjabja'aqué, pjü nusin tjü'üsüs napj tjevelé. Ninana vele Dios Cjües Dios ts'uyupj pjü way jis lal", nin tjevele Jesucristo Tiatira nt'a 'a jis tjimyula jis lal.

Ninana Jesucristo tjevelá Sardis nt'a 'a jis tjimyula jis lal.

3 Ninana jupj tjevelá: "Jipj ca papel mpaquen, jas majaman pastor nt'a Sardis nt'a tsji' liji lal. Tepyaca jipj napj mpes:

Napj Dios Cjües se jam, napj najas nt'a. Jupj Cjües jis qjues siéteya jinwá; pajal 'üsüs liji. Napj si jütütj wa Dios ts'uyupj jis pastorpan. Nun pastorpan siéteya, 'a pjulacj siéteya jinwá nyuc. Napj selé jipj la tjejay. La p'a javelepj jipj 'üsüs lejay napj najas jinwá. Nin tulucj. Jipj 'i tipü'í jinwá napj lal. Ninana quelel veletsja jipj lal. ² In tjejyama jipj ca 'üsüs la mijin quinam. Ne'aj Dios ts'uyupj 'a si mulú na, ma lajay napj tjevelé jinwá quinam. Pjü way quelel yo' mpa'is quinam. Pjaní way p'in 'üsüs way lajay custjay. Jis capj mp'a'san más 'úcj la mijicj niná. Napj tjinyuc ncu 'üsüs lojí nun. Tjinyuc nun ma lojí pjü way napj Ndios jos jin.

³ Mpes jele tapalas tsjan 'e tje'aya jupj. Jele tapalas tsjan tjabjac' Dios po'ó. Nin la mijin jipj, Dios vele jin. 'Üsüs la mijin quinam. Jipj ma nin lejay napj velé, napj ca cyapj ntül. Jipj ma selen naya ca nsem, pecj tjac' na jinwá. Ma ca jus nlayen 'ona ca nin la mejay.

⁴ Newa nin, ma pjü mpes nin velé. Nun Sardis nt'a 'a nu myula, nepénowa ma malala la tjüjíf, la p'a jinwá. 'Üsüs lojí nun nepenowá. 'Üsüs lojí, Dios pü'ü nt'a ca ncapi ncoñcó lovin. Ne'aj nun ca nta'é nun pülül pje way, ca nusin nqui'pá pülül niná mpes.

⁵ Napj tjevelé jin lajay, yupj ca sin nqui'pacj yupj sin quip pje. Napj lovin ma ca 'úcjücj yupj jis lá papel mpe, papel niná nin vele pjacj mpatjam Dios lal. Napj ca mvelé yupj ncapi jacoñ. Nin ca mvelé Mpa-pay lal, jupj angelpa jis lal ca nin mvelé wa ca.

⁶ Najas pjü tjabja'aqué, pjü nusin tjü'üsüs napj tjevelé. Ninana vele Dios Cjües Dios ts'uyupj pjü way jis lal", nin tjevele Jesucristo Sardis nt'a 'a jis tjimyula jis lal.

Ninana Jesucristo tjevelá Filadelfia nt'a 'a jis tjimyula jis lal.

⁷ Ninana jupj tjevelá: "Jipj ca papel mpaquen, jas majaman pastor nt'a Filadelfia nt'a tsji' liji lal. Tepyaca jipj napj mpes:

Napj lovin ma malala lejay. T'üc' way Dios nin tje-jyama nosis casa'á jis capj la p'acj gentá. Napj 'ücj velé pjacj wama cuy Dios jyü'ta nt'a. Napj lejay David líjitsja jinwá püna p'in. David ne jépatjsja püna Israel nt'a. Jupj 'ücj véletsja pjacj wama cuy jupj tji-jyü'ta nt'a. Ninana lejay wa napj. Napj jun cjyol na, ma polel jun la t'olon p'a wa. Napj jun t'yolon na, ma polel jun la cjol p'a wa. ⁸ Napj selé tsjan la tjejay jipj. Napj la tjejay jipj ca 'ücj tsji' la mijin napj mpes. P'a ma ca polel la qjuijis ne jipj ma polel tsji' lejay napj mpes. Napj selé tsjicj way p'in ca 'ücj la cüjay jipj; mop'in nin, jipj la tjejay napj tjevelé jinwá. Jipj ma tsyüpüntsja jipj napj nin po'ó pyon. Nin mpes nin la tjejay niná jipj mpes.

⁹ Nepénowa jipj nt'a patja, Satanás mpes 'a si mulú yupj, jupj ne lapanenpan jis jepa. Yupj javelepj judiopan yupj. Dios ts'uyupj yupj, javelepj. La tsuwil yupj. Dios juts'uyupj tulucj yupj, mpes yupj judiopan tulucj napj lal. Napj ca la mejay yupj ca jus nlayecj jipj t'üc' way Dios popa. Mpes wyalap'a'a ca palá mpi'tjiñ. Yupj ca jus nlayecj napj quelel la 'ejay.

¹⁰ Malala 'e tepalá na, newa 'üsüs la tjejay napj najas jinwá. Napj tjevelé jin la tjejay. Mpes ca napj cyapj mp'acj, ne jipj ma ca malala la cüjay pajal malala pyala na nosis nt'a. P'a jawas pajal malala ca mpalas pjü nosis nt'a. Niná tepyala na, pjü ca jus nlayecj ncu malala la tjajay nosis casá patjá, ncu 'üsüs la tjajay yupj.

¹¹ Leñ way ca ncuwis. Quina jipj 'üsüs lejay napj najas jin. Mop'in nin la mijin. Nin lejay na, p'am ma polel la cüjay ne jipj ma nta'en Dios quelel 'e ayá, jipj 'üsüs la tjejay mpes. ¹² Nin tjevelé jin lajay, napj ca lis mejay mpatjam ca Dios wo nt'a. Dios wo tsjomis jinwá ca nsem yupj. Ma ca mal yupj jupj wo mpe. Yupj sin po'ó ca mpac Dios ló, yupj 'a Dios juts'a'á mpes. Dios si jütüta nt'a patja ló mpac wa ca, yupj sin po'ó. Nin ca la mejay, ne'aj mpatjam mpes. Ne'aj patja nt'a Jerusalén Seyasa ló. Jerusalén Seyasa la palá ca ncuwim nosis casa'á tsjun mpe. Dios mpe ca ncuwim. Napj mpac wa ca napj nlá seyasa yupj sin po'ó, yupj ncapij jacoñ mpes.

¹³ Najas pjü tjapja'aque, pjü nusin tjü'üsüs napj tjevelé. Ninana vele Dios Cjües Dios ts'uyupj pjü way jis lal", nin tjevele Jesucristo Filadelfia nt'a 'a jis tjimyula jis lal.

Ninana Jesucristo tjevelá Laodicea nt'a 'a jis tjimyula jis lal.

¹⁴ Ninana jupj tjevelá: "Jipj ca papel mpaquen, jas majaman pastor nt'a Laodicea nt'a tsji' liji lal. Tepyaca jipj napj mpes:

Pjü velé, pjü ca nin nsem. Lovin t'üc' way velé. Napj velé napj selé. Pjü way nosis nt'a patja, pjü way tsjun po'o patja, pues pjü way jun ta'á, napj p'iyá la tjejay pjü. ¹⁵ Napj selé tsjan la tjejay jipj. Napj selé jipj ma ts'i 'in napj lal. Selé wa jipj ma wa quelel la nejay. Malala nin, 'ots'ots' way p'in quelel la nejay. Más 'ücj napj lal jipj pajal ts'i qui'in. Más 'ücj wa napj lal pajal quelel la nejay. ¹⁶ Jipj 'ots'ots' way p'in quelel la nejay. Mpes napj quelel na'aj la 'i ts'i napj mpe.

¹⁷ Jipj tjevelen pajal pülücj tyatj jipj. Jipj velen pajal pülücj tyatj quinam püna tyatsja lal. Pjü jyas, pjü tyatj quinam, tjevelen jipj. T'üc' tulucj. Jipj ma selen malala 'e tepalá jipj pajal. Pajal nola napj jipj mpes. Napj nola jas tüpwes cjuwá jipj. Jin tulucj jinwá jipj, ma jin 'yüsa Dios mpes. Jipj 'a jin pjütpjüt' jinwá. Malala jipj Dios lal. Nin mpes ¹⁸ nin velé jipj lal, najas p'a casá la mijin quinam. La monan napj lal napj ca mya 'a tsjan 'üsüs t'üc' way. Napj nin lejay, jipj nt'an- quen jipj jyas. La monan napj lal napj ca cyapj mp'acj Dios ma ca nin jola jipj malala nyuca la tjejay mpes. Napj nin lejay na, jipj ma ca mya maycas Dios lal. La monan napj lal napj ca jin mü'üsüs la mejay Dios mpes. Napj nin lejay, ca t'üc' way jin mü'üsüs.

¹⁹ Napj gente quelel la sejay na, napj jis capj velel malala nyuca lajay na. Sin 'yüsa lejay 'ücj ca la cüjay. Mpes nin tjevelé napj jipj lal. Mpes pajal jele t'as ca nin la mijin napj tjevelé jinwá. 'Üsüs la mijin quinam. ²⁰ Jin tjü'üsüs napj velé. Napj ne'aj p'in, napj ne'aj cüjüs wya jun vilicj nt'a jinwá. Najas jipj jemica ca nsem napj. Latalata nun popé 'ücj lo pjac napj velé, 'ücj ca mveles wa napj lal jupj jos wa napj jupj jomica ca nsem. Nin la tjiji na, napj jupj jomica ca nsem t'üc' way. Lovin ca cus ncoñ napj.

²¹ Nin lajay napj tjevelé jin, napj ca jis ma'ayá majatjum napj lal, yupj ca müjütücj napj lal. Diabolo jostsja wa napj 'a malala nyuca la cüjay, mop'in ma nin la tjejay. Napj la tjejay Mpapay jos jin. Mpes pü'üs napj jupj lal, 'a mulú jyütücj. ²² Najas pjü tjapja'aque, pjü nusin tjü'üsüs napj tjevelé. Ninana vele Dios Cjües Dios ts'uyupj pjü way jis lal", nin tjevele Jesucristo Laodicea nt'a 'a jis tjimyula jis lal.

Juan jus tjinyuca Dios, jupj pü'ü nt'a.

4 Locopyaya napj tjinyuc Jesucristo nin tji'yüsa la tji-ji. Napj tjinyuc jun vilicj jun cjol Dios pü'ü nt'a.

Napj tjapjacas pjaní nepé tjevele napj lal. "Was qui'á —tjevele—. Napj jin mü'üsüs ca la mejay tsjan ca mpalas p'a jawas", nin tjevele napj lal.

Nin p'iyá pjac tjevéletsja mwalá way tjapjacas jinwá. Pajal yümücj tjevele, trompeta la tijipjyusa jinwá.

² Leñ way Dios Cjües napj lal tjemey Dios pü'ü nt'a. Silla pajal 'üsüs justa tjinyuc ne'aj, Jepa Püné mpes. Dios já'asatsja ne'aj. ³ Se jáwcatsja jupj, pe 'üsüs yustapj se jawca jinwá, pe tsju way se jawca jinwá, pe je way se jawca jinwá. Silla t'asiyú tsets' pjojocj tóñcatsja. Tsju waytsja tsets' pjojocj, pe tsju way se jawca jinwá. ⁴ Silla veinticuatro t'asiyú jätjatsja Dios tjá'asa nt'a. Silla veinticuatro más 'in tsjictjacj waytsja silla 'üsüs

justa lal, mop'in jepapan mpes watsja yupj. Co'müypan veinticuatro silla casá jájtjatsja. Co'müypan sin quip pjetsja. Pjü corona 'üsüs yustapj sey jájtjatsja, jepa noypan sey jatja jinwá. Oro waytsja sey tjatjá. ⁵ Dios tjá'asa nt'a pajal tjejawca menmené, pajal ca mpjac pjactsja nepé, t'i'ila wa pjactsja ne'aj. Napj tjinyuc wa Dios wolap'a'á siéteya 'iyó je wolaquetsja tjelejeñ, nin yustaptsja yupj. 'Iyó je tuluctsja yupj. T'üc' way Dios Cjües niná jupj wolap'a'a toñca, mpes napj tjinyuc niná. Dios Cjües jis qjues siéteya jinwá jupj, jupj pajal 'üsüs liji mpes. ⁶ Dios tjá'asa wolap'a'á vidrio pajal püné ne'aj tñpü'ü jin jústatsja. Vidrio niná 'üsú muju toñca jinwá jústatsja. Pajal salá waytsja, 'üsú salá jinwá.

Ne'aj tjelejeñ wa janucunpan yulupjana. Animalpan jin yustaptsja, mop'in angelpán jinwatsja yupj. T'asiyú tñwütüwú tjelejeñtsja Dios tjá'asa nt'a. Pjaní jupj wolap'a'á, pjaní wa lo cjüipe mpe, pjaní wa li'inyampé, pjaní wa nancupwepé. Janucunpan pajal yun pñluctsja yupj, yupj jis walapé, lo cjüipepé wa. ⁷ Yupj popa pjaní león jinwá jústatsja. P'a wa buey jinwá jústatsja. Pjaní wa, yom jin jústatsja wola po'ó. P'a wa ts'i pom mpes wine jin jústatsja. ⁸ Pjü janucunpan sésiya jis pamtsja yupj. Jis p'üy popa yun pñlucj jánatsja yupj, jis pam 'alapa jis yun jana watsja. Jaw na, pñste na, yupj lovin javelepj Dios pajal 'üsüs. Pues ma quelel lyájasa jin jatja yupj. Ninana javelepj:

“Dios pajal 'üsüs.

Más 'üsüs jupj pjü jis lal.

Pues ma malala liji.

Jupj qjuis Jepa más püné.

Jupj pjü 'ücj ca la qjuijis.

Jupj pñ'ü quinam.

Jupj pñ'ütsja pñna mpe.

Mpü'üm ca newa”,

nin javelepj yupj.

⁹ Dios Jepa Püné jupj pjü jis lal. Pñ'ü jupj. Janucunpan yulupjana javelepj jupj pajal püné. Javelepj jupj pajal 'üsüs. Wi'ñ jupj lal jupj la tjiji mpes. Nin javelepj na, ¹⁰ co'müypan veinticuatro palá nipi'tjiñ Dios wolap'a'á. Yupj ne nin p'iyá napj tjevelé jinwá. Yupj javelepj Dios pajal püné. Dios pñ'ü newa. Jis corona ja'onsopj Dios wolap'a'á, jis la 'ayas jupj mpes. Javelepj:

¹¹ “Jipj qjuis Jepa. Jipj qjuis Dios.

Jipj pajal 'üsüs,

mpes qjuisas pjü javelepj jipj pajal püné.

Qjuisas javelepj jipj pajal 'üsüs.

Qjuisas javelepj jipj pjü 'ücj la cñjay.

T'üc' way jipj la tjejay pjü.

Jipj jyastsja mpes nin la tjejay.

Nin mpes patja quinam”,

nin javelepj co'müypan Dios lal.

Popel pjaní Jesucristo p'in 'ücj lo tñpüpj la nuc.

5 Napj tjinyuc Dios, jupj silla pajal 'üsüs justa casá tjá'asa. Popel tyá'atsja jupj mos li'inyampé. Popel niná tapactsja jupj wampé, pje'apé. Jus tjulujuptsja jupj. Siete tsjan po pitjiniñtsja jupj. ² Tjinyuc ángel pjaní, pajal jas tjiyocj wa. Jupj pajal yümücj pjac tjevele

pjü jis la pjac. Tjevele: “¿Pjacj pajal püné, 'ücj lo ta'es tsjan ts'ülüc' po piji'tja? ¿Pjacj 'ücj la tñpüpj popelses?”

³ Pues ma jus tjinyuc pjacj 'ücj lo tñpüpj la nuc popelses. Leñ pjacj ca nin la qjuijis tsjun po'o patja sin popé. Jis leñ watsja nosis casá patja sin popé. Nin p'iyá jis leñ watsja tecya'liñ sin popé. ⁴ Pjü leñ pjacj 'ücj lo tñpüpj la nuc popelses. Mpes napj pajal la tipiyú. Pajal 'aplijíatsja napj. ⁵ Nin tepyala na, co'müy pjaní napj nlal tjevele: “Po ma la tipiya. Cupj selecj pjacj 'ücj lo tñpüpj popelses. Jupj 'ücj t'e'enca tsjan ts'ülüc' po piji'tjá. Pajal püné tepyala jupj enemigopan jis lal, mpes león jinwá jupj, velecj cupj. Jupj israelpan popa. Judá pajal pñna tñpü'ü popa p'iyá jupj. Israelpan jis jepa David popa p'iyá wa jupj.” Nin tjevele co'müy pjaní napj lal.

⁶ Locopyaya napj tjinyuc ninana jupj tjevele mpes. Oveja Tsjicj tjinyuc napj. Napj tjinyuc tñ'ünan jin jústatsja, mop'in jun 'yú'natsja quinam. Jupj siéteya tsjüeme. Jupj siete wa juntsja. Napj tjinyuc siéteya jun Dios Cjües cus tecyoñca mpes. Dios Cjües jusapj jis qjues siéteya jinwá jupj, pajal 'üsüs liji mpes. Oveja Tsjicj jas tjejyama Dios Cjües pjü nosis nt'a. Ninana Oveja Tsjicj, oveja tulucj niná. Niná Jesucristo p'iyá. Jupj tóñcatsja co'müypan veinticuatro culupwen nt'a, ne'aj silla pajal 'üsüs justa wolap'a'á, janucunpan yulupjana jis walap'a'á 'ots'ipj. ⁷ Oveja Tsjicj tjac' Dios tjá'asa nt'a. Papelel nt'ya jupj Dios mos li'inyampé. ⁸ Jupj nt'ya na papalel, janucunpan yulupjana palá nipi'tjiñ jupj wolap'a'á. Nin p'iyá la tjajay wa co'müypan veinticuatro. Oveja Tsjicj pajal pñnetsja yupj jis lal, mpes nin la tjajay yupj. Co'müypan pjü way arpa jatjatsja jis la tñl. Trasto pajal 'üsüs yustapj jatatsja wa yupj. Jis trasto oro waytsja yupj. Trasto mo'o pít'atsja ts'ülüc' 'üsüs way la 'üm, ca 'üsüs way cjumsu. Ts'ülüc' niná napj tjinyuc ts'ülüc' tulucj waytsja jupj. Ts'ülüc' niná Dios ts'uyupj Dios lal tjowelepj p'in. Yupj jupj lal javelepj 'üsüs pajal Dios lal, ts'ülüc' pajal 'üsüs cjumsu jinwá. ⁹ Co'müypan tsjan seyasa tjenejets'eñ wa Oveja Tsjicj mpes. Ninana tjenejets'eñ:

“Yupj 'e tja'yünan, ne jipj 'yas mpes

Dios perdonar lis tjiji pajal pñlucj

yupj malala la tjajay,

mpes lovin ca 'üsüs nsem yupj jupj lal.

Nin mpes 'ücj la ta'es popelses jipj.

'Ücj la ta'es tsjan ts'ülüc' po piji'tja.

Jipj la tjejay mpes pñlucj lovin ca mpatjam

Dios lal.

Pjü tribu sin popa, nepénowa yupj sin popa

lovin ca mpatjam Dios lal.

Nin p'iyá, pjü yupj jis tin popa,

nepénowa nin javelepj sin popa

lovin ca mpatjam Dios lal.

Pñlucj 'a mulú patja sin popa,

pjü jun ta'á mpe, nepénowa yupj sin popa

lovin ca mpatjam Dios lal.

Pjü way pñlucj se jütütj mpe,

nepénowa yupj sin popa

lovin ca mpatjam Dios lal.

¹⁰ Jipj la tjejay jepapan jis tepyala yupj.

Jipj la tjejay sacerdotepan jis tepyala wa, 'ücj ca tsji' la mijicj Dios mpes.

Yupj ca jis müjü'tücj nosis casa'á."

Nin tjenejets'eñ co'müypan.

¹¹ Locopyaya angelpañ pajal pülücj yus tjinyuc napj. Dios tjá'asa nt'a t'asiyü tjelejeñ. Milpan pülüctsja angelpañ. Ma polel sin la pactsja pajal pülüctsja mpes. Dios tjá'asa culupwen nt'a yupj jis lal, januncunpan yulupjana jis lal wa, co'müypan jis lal wa. Angelpañ tjowelepj tjapjacas. ¹² Niná pajal yümücj tjenejets'eñ: "Oveja Tsjicj pajal 'üsüs.

Tjü'ünan mpes tepe'e jupj.

'Ücj la veles t'üc' way jupj 'ücj jyü'ta.

'Ücj wa la veles jupj pajal pülücj tya'a, pajal selé wa jupj,

jas tjiyocj wa jupj.

'Ücj la veles jupj pajal püné,

más 'üsüs jupj pjü jis lal.

'Ücj pjü jis la veles pajal quelel lajay jupj,

jupj pajal 'üsüs mpes."

Nin tjenejets'eñ angelpañ.

¹³ Napj tjapjacas wa pjü way Dios la tjijá tjenejets'eñ wa, pjü tsjun po'o patja, pjü nosis casá patja 'ots'ipj, pjü tecya'liñ 'ots'ipj, pjü 'üsú püné mo'o patjá 'ots'ipj. Ninana pjü tjenejets'eñ:

"Po qjuisas pjü 'üsüs pjac javelepj Dios po'ó.

Jupj jyü'ta.

Po qjuisas 'üsüs pjac javelepj Oveja Tsjicj po'ó.

Po qjuisas ca mvelecj yupj pajal noypan.

Qjuisas pjü ca mvelecj yupj pajal sin tjiyocj.

Po qjuisas ninana javelepj lovin."

¹⁴ Tjenejets'eñ na niná, januncunpan yulupjana javeleptsja: "Nin qjuisas ca nin nsem". Co'müypan palá nipi'tjiñ Dios wolap'a'á, Oveja Tsjicj wolap'a'á wa palá nipi'tjiñ yupj. Yupj tjowelepj pajal noypan yupj.

Jesucristo nt'ya tsjan ts'ülüc' po piji'tja popelses.

6 Locopyaya tjinyuc Oveja Tsjicj (jupj ne Jesucristo). Jupj tsjan ts'ülüc' pjaní nt'ya popel mpes. Mwalá waytsja niná, siete tsjan ts'ülüc' sin popé. Nin la tjiji na, tjapjacas januncunpan popa pjaní tjevele: "Was". Pajal yümücj tjevele jupj, t'i'ila pjac jinwá ca mpjac tjevele.

² Niná tjevele na, napj tjinyuc cavayú pje. Jupj casá já'asatsja jalecj tyá'atsja la palan. Nt'ya watsja corona, jupj püné tepyala mpes. Jupj la tepya'na tjemey, más pülücj jostsja más pülücj si jütüta mpes. Jupj más 'üsüs la tepya'na na, ca yupj jis jepa cüpalas jupj.

³ Locopyaya niswa tjinyuc Oveja Tsjicj. P'a wa tsjan ts'ülüc' nt'ya jupj popel mpe. (Mát'eya nt'ya quinam.) Nin la tjiji na, napj tjapjacas p'a wa nepé tjevele. "Was", tjevele jupj. Jupj p'a wa januncunpan yulupjana sin popé.

⁴ Jupj tjevele na, napj tjinyuc cavayú p'a wa tjac'. Cavayú niná jetsja jupj. Jupj casá já'asatsja permiso tyá'atsja pjü nosis casá patja jis la palan jis la jay, jis la 'ünan. Polomay püné nt'ya wa jupj, pülücj jis la 'ünan.

⁵ Locopyaya tjinyuc Oveja Tsjicj tsjan ts'ülüc' p'a wa nt'ya jupj popel mpe. (Cón't'eya quinam nt'ya jupj.) Nin la tjiji na, tjapjacas p'a wa nin tjevele: "Was". Ninana nin tjevelá p'a wa januncunpan yulupjana sin popé waytsja.

Nin tjevele na, napj tjinyuc cavayú te. Jupj casá já'asatsja, balanza tyá'atsja mos nt'a, ve la vujus. ⁶ Ne'aj tjelejeñ januncunpan yulupjana. Yupj culupwen nepé tjevele jin tjapjacas. Tjapjacas tjevele ve pajal ca pülücj jaylaj nsem. Ninana tjevelá: "Trigo yom pjaní ts'ac' pjaní t'üc' lo las, ts'ac' pjaní tsji' liji jaylaj. Cebada lal nin p'iyá ca nsem. Cebada yom pjaní ts'ac' pjaní t'üc' lo las, ts'ac' pjaní tsji' liji jaylaj. Mop'in ca nta'acj aceite olivo. Uva 'üsú nta'acj wa ca. Po ma malala lis mijin aceite olivo lal, uva 'üsú lal wa", nin tjevele tjapjacas napj.

⁷ Locopyaya Oveja Tsjicj tsjan ts'ülüc' p'a wa nt'ya popel mpe. (Yulupjana quinam.) Nin la tjiji na, tjapjacas p'a wa was tjevele. Ninana tjevelá p'a wa nenem januncunpan yulupjana sin popé. Pjü yulupjana nasa tjowelepj yupj.

⁸ Jupj tjevele na, napj tjinyuc cavayú p'a wa tjac'. Pje waytsja 'in jupj. Jupj casá já'asatsja "Tepe'e" ló jupj. P'a wa jupj cjüil tjac'. "Tecya'liñ Patja Nt'a" ló jupj. Dios yupj jis tje'yaya 'ücj jis la 'ünan nosis casá patja pülücj. Pjü yulupjana sin popé nosis casá patja sin popé, pjaní way 'ücj jis la 'ünan. Nepénowa jis tjü'ünan yuwá la tapalan na. Yupj la tjajay mpes, nepénowa cjuwatsja jis la las, mpes tecya'liñ yupj. Yupj la tjajay mpes, nepénowa malala jisas tepyala, mpes tecya'liñ yupj. Yupj la tjajay mpes, nepénowa animal ts'a 'in jis tjü'ünan.

⁹ Locopyaya Oveja Tsjicj tsjan ts'ülüc' p'a wa nt'ya popel mpe. (Cínquiya quinam.) Nin la tjiji na niná, jis qjues nepénowa tjinyuc. Mesa 'ala'á tjatja yupj, mesa niná Dios ja'ayapj nt'a. La p'a jis tjü'ünan yupj, nosis casá tapatja na. Jis tjü'ünan yupj Dios tjevelá tjowelepj mpes. Lovin tjowelepj Jesucristo po'o topon, mpes wa jis tjü'ünan yupj. ¹⁰ Yümücj nepé tjowelepj. Ninana tjowelepj Dios lal: "Jipj cupj qjuis Jepa. Pjü jyütütj. Jipj pajal 'üsüs lejay lovin. Mop'in lejay jipj velen jin. ¿'Ona ca jis capj ntülün nosis casá patjá yupj qjuis tjü'ünan mpes? Qjuisas yupj ca jus nlayecj t'üc' way tjevelecj", nin tjowelepj yupj.

¹¹ Ninana tjowelepj na, pjü yupj pjaní pjaní natj yupj jis pülül pje. 'Üsüstsja yupj Dios lal, mpes jis tje'yaya yupj niná. Tjevele wa yupj jis lal más 'in püs way ca la nucus. Tjevele gente ca más pülücj jis mü'ü'nacj jis pülücpañ, Jesucristo mpes tsji' lajay sin popé. Yupj jis tjü'ünan jin p'iyá ca jis mü'ü'nacj wa jis pülücpañ. Dios selé nol ca jis mü'ü'nacj. Ninana jis tjü'ünan na, ca jis capj ntülüs, tjevele.

¹² Locopyaya napj tjinyuc Oveja Tsjicj tsjan ts'ülüc' p'a wa nt'ya popel mpe. (Séisiya nt'ya quinam jupj.) Nin la tjiji na niná, nosis pajal yümücj jus tiquits'e. Lots'ac' way te tepyala wa pülül te jinwá. Mümüy jas tüpwes je tepyala, 'as jin p'iyá justa tepyala. ¹³ Pjulacj witjacj palá tinca tsjun popé. Yo wolas 'u'u way palá tinca, yümücj

si lapjüna na, nin p'iyá palá tinca pjulacj witjacj. ¹⁴ Tsjun po'ó teczyawaja, papel jus tjilyuju jin p'iyá. Pues nosis nt'a, joc' pjü tanajü tjil. Nin p'iyá jis tepyala wa pjü mo-mas tsjictjacj 'üsü culupwen nt'a tjatjá.

¹⁵ Mpes jepapan nosis casá tapatjá, tjepjya'neñ pe jul mo'ó, neven nt'a. Pe noypan nt'a tjepjya'neñ wa joc' mo'ó. Nin p'iyá la tjajay wa niyom noypan, niyom t'emel pülücj jatatj 'ots'ipj. Militarpan jis jepapan nin wa la tjajay, niyom sin tjiyocj 'ots'ipj. Nin p'iyá la tjajay wa esclavopan, esclavo tulucj 'ots'ipj. Pjü way nin la tjajay. ¹⁶ Joc' mo'ó lal lis tjomon, pwen lal lis tjomon wa: "Jipj 'amá jus nts'eptam cupj capá nt'a. Qjuis tjepjya'na Dios ma qjuiyus nucus. Jupj jyü'ta ne'aj tsjun po'ó. Qjuis tjepjya'na Oveja Tsjicj ma qjuiyus nucus. Jupj po ma jos cupj la tjijicj. Pajal yümücj qjuis capj ntülüs ca. ¹⁷ Quina ca qjuis capj ntülücj. Po ma jisas cupj malala la tjijicj. Leñ pjacj la cüpa'nas ne ma ca cus cütülücj", nin tjewelepj nosis yümücj jus tiquits'e na.

Dios la tjiji 'üsüs jis tepyala jupj jomozopan nosis nt'a patja sin popé.

7 Locopyaya Jesucristo nin 'yüsa la tjiji wa niná. Angelpan yulupjana tüwütüwü tjelejeñ nosis casa'á, niná tjinyuc napj. Pjaní way toñca norte nt'a, pjaní way sur nt'a toñca, pjaní wa tsiquin mo'o toñca, pjaní wa t'yaja mo'o toñca. Lüpjú tyantaná la tjajay, lüpjú ma jas nlapjünüs nosis casa'á, ma wa ca jas nlapjünüs 'üsü püné casa'á, ma wa ca mojos yon jis lal. ² Ninana tjinyuc na, ángel p'a wa tjinyuc. Jupj tjac' ne'aj tsiquin mpe. Jupj tyá'atsja fierro jinwá, po'o la 'onsos gentá Dios juts'alá, Dios ne pü'ü lovin. Ángel fierro tyá'atsja p'iyá, angelpan yulupjana jis lal tjevele jupj. Dios jis tje'yaya niná angelpan 'ücj malala jis la jay nosis, malala wa la mijicj 'üsü püné. Mpes ángel locopyaya tjac' yümücj tjevele yupj 'ücj jis la pjac: ³ "Po ma malala la müjí nosis quinam. Po ma malala la müjí 'üsü püné, ma wa malala la müjí yo po'ó quinam. Cupj t'üc' jis wala po'o tje'yonsocj nasa Dios jomozopan, 'ücj nin lojí nun", tjevele jupj.

⁴ Napj tjapjacas nol Dios jomozopan yupj jis wala po'o tje'yonsocj yupj. Pajal pülüctsja, ciento cuarenta y cuatro mil. Pjü yupj Israel pajal püna tüpü'ü popa p'iyatsja. Israel jatjampan dóceya püna tapatja sin popé waytsja yupj, locopyaya tapatja sin popé. Pjü jatjampan dóceya sin popé waytsja yupj.

⁵ Judá püna tüpü'ü popé, 12,000 sin tapac yupj.

Rubén püna tüpü'ü popé, 12,000 sin tapac wa.

Gad püna tüpü'ü popé, 12,000 watsja yupj.

⁶ Aser püna tüpü'ü popé, 12,000 sin tapac wa.

Neftalí püna tüpü'ü popé, 12,000 sin tapac wa.

Manasés püna tüpü'ü popé, 12,000 watsja yupj.

⁷ Simeón püna tüpü'ü popé, 12,000 sin tapac wa.

Leví püna tüpü'ü popé, 12,000 sin tapac wa.

Isacar püna tüpü'ü popé, 12,000 watsja.

⁸ Zabulón püna tüpü'ü popé, 12,000 sin tapac wa.

José püna tüpü'ü popé, 12,000 sin tapac wa.

Benjamín püna tüpü'ü popé, 12,000 watsja yupj.

Angelpan pjü yupj sin po'o sin tapac Dios mpes.

Pajal malala ca mpalas nosis nt'a, ne ca pülücj mponecj Jesucristo po'ó.

⁹ Niswa tjinyuc na, napj tjinyuc gente pajal pülücj 'a jis tjimyula. Ma polel sin la pactsja pülücj mpes. Yupj pjü gente sin popetsja, pjü 'a mulú patja sin popé, pjü se jütütj mpe sin popetsja wa, pjü jis tin javelepj sin popetsja wa. Yupj Dios wolap'a'a lejeñtsja. Oveja Tsjicj wolap'a'a lejeñ watsja. Oveja Tsjicj Jesucristo nitsja jupj. Gente ne'aj pjü sin quip pjetsja. Manaca pjwel jatatsja jis mas nt'a. ¹⁰ Yupj pajal yümücj tjewelepj:

"Dios jyü'ta.

Jupj mpes, Oveja Tsjicj mpes wa,
ca 'üsüs mpatjaquecj lovin."

Nin tjewelepj yupj.

¹¹ Pjü angelpan t'asiyú tjelejeñ Dios tjá'asa nt'a. Dios culupwen nt'a tjá'asa co'müypan jis lal, januncunpan yulupjana jis lal wa. Angelpan Dios wolap'a'a palá nipi'tjiñ yupj. Yupj yólatsja pajal püné Dios. ¹² Niná tjewelepj:

"Gente ninana tjewelepj, t'üc'.

'Ücj la veles Dios 'üsüs.

Jupj más 'üsüs liji pjü jis lal.

Pjü si 'üsú wa jupj.

'Ücj la veles wi'iñ jupj la tjiji mpes.

'Ücj la veles jupj püné,

'ücj jyü'ta jupj, jas tjiyocj jupj pajal.

'Ücj nin la veles lovin.

Pjü niná, t'üc",

nin tjewelepj angelpan.

¹³ Co'müy pjaní la tji'yüya napj lal:

—¿Ncu selen niná pjacj niná sin quip pje? ¿Ncu selen ca'aj mpe tjiquil niná?

¹⁴ Napj tjevelé jupj lal:

—Ma selé napj. Jipj selen.

Mpes jupj tjevele:

—Yupj nosis casá tapatjá, nosis casa'á pajal malala tepyala na. 'Ücj jis tepyala quinam. Jesucristo tepe'e yupj mpes, oveja tsjicj jinwá. Jupj 'as tepyala mpes, 'üsüs jis tepyala Dios lal. Yupj Jesucristo lal topon na, sin quip tapatsj jinwá jis tepyala Dios lal. ¹⁵ Nin mpes 'Dios wolap'a'a lejeñ quinam lovin, jupj jyü'ta nt'a.

Jaw na, püste na,

tsji' lajay Dios mpes, jupj wo nt'a.

Dios ca mpü'üm yupj jis lal,

ma malala jis mpalas.

¹⁶ Jupj liji ma ca vecj jis nca'liñ niswá,

ma 'üsú sive wa mpalas.

Lots'ac' mpes ma ca mpeñ yupj.

Ma ca malala jis mpalas

pajal vyaja pwe mpes.

¹⁷ Oveja Tsjicj 'üsüs la siji mpes ca nin nsem.

Oveja Tsjicj Jesucristo ni jupj.

Dios já'asa nt'a la jütütj,

ne'aj já'asa wa jupj.

Jupj ca jis majamas yupj,

yom oveja jyama jinwá.

'Üsú 'amá popa pyaca nt'a ca jis ncacanas yupj,
ne 'üsú niná myü'üñ mpes,
mpatjam ca lovin.

Yun 'üsú ca ncjücjüs Dios.'

—Nin tjevele co'müy pjaní, gente niná sin po'ó. Jupj tjevele pajal 'ücj jisas mpatjam lovin.

Juan tjinyuca Jesucristo tsjan ts'ülüc' p'a wa nt'ya popel mpe.

8 Oveja Tsjicj tsjan ts'ülüc' p'a wa nt'ya jupj popel mpe. Siéteya nt'ya quinam jupj. Nin la tjiji na, püs way lyájasa jin tjatja Dios pü'ü nt'a, media hora mpes ca nacj. ² Locopyaya napj tjinyuc angelpan siéteya. Yupj ne Dios wolap'a'a lejeñtsja lovin. Trompeta siéteya natj, pjaní pjaní siéteya popé. ³ Ángel p'a wa tjac' wa. Plato tyá'atsja jupj, ts'ülüc' 'üsüs cjumsu mo'o la 'üm. Plato oro waytsja jupj. Ángel niná ne'aj tjac', mesa Dios ja'ayapj nt'a toñca jupj. Oro watsja jupj, mesa niná. Ángel tjac' na, tja'ayapj jupj ts'ülüc' püné, 'üsüs cjumsu la 'üm. Jupj ts'ülüc' niná quelel 'yúmatsja mesa casa'á Dios wolap'a'á, jupj myusca ca jay la p'a'a mim Dios wolap'a'á. Pjü way Dios ts'uyupj la tjomon Dios lal, niná ca jay la p'a'a mal wa myusca lal, 'ücj lo pjac. ⁴ Ángel niná nin la tjiji. Ts'ülüc' tji'yüma na, myusca tepyala. Myusca pajal 'üsüs cjumsu jay la p'a'a tjemey Dios wolap'a'á, ángel mos nt'a tyá'atsja mpe. Jay la p'a'a tjiil wa Dios ts'uyupj Dios lal tjowelepj. 'A mulú jay la p'a'a tjiil. ⁵ Locopyaya ángel 'etsjecj 'yawa t'e'enca, 'awa mesa casa'á tjá'asa mpe, mesa niná Dios ja'ayapj nt'a. Jupj plato 'etsjecj mpes tipit'a. 'Etsjecj niná nosis casa'á la tecyoye. 'Etsjecj na'aj la tecyoye na, t'i'ila pjactsja, pajal ca mpjac pjactsja nepé 'ots'ipj, tjejawca menmené 'ots'ipj, jus tiquits'e nosis 'ots'ipj.

Ninana Juan tjinyucá, angelpan la tjupjus pjactsja na.

⁶ Angelpan siéteya natj quinam yupj jis trompeta. 'Ücj la tjajay jis la pjus.

⁷ Ángel mwalá la tjipjyusa jupj trompeta. La tjipjyusa na, lüpjücj tincünú. 'Awa 'as lal tjive wa nosis casa'á. Nin tepyala na, pajal püné tüpwé nosis, nasa way la mitad pwetsja. Pjü yo cont'e sin popé, pjaní tüpwé wa yon. Tsjutsj lo tsju pjü tüpwé wa.

⁸ Locopyaya ángel p'a wa la tjipjyusa p'a wa trompeta. La tjipjyusa na, napj tjinyuc joc' püné jinwá. Pwe tjinyuc. Joc' niná nosis casa'á palá ts'iya, 'üsú püné casa'á tjeയാ. Nin tepyala mpes, nasa way la mitad 'as tepyala jupj, 'üsüs. ⁹ Mpes wa animalpan 'üsú mo'o lyawuñ pajal pülücj tecya'liñ. Pjü cónt'eya sin popé, pjaní tepe'e. Barco 'üsú casa'á jil, pajal pülücj pajal malala jis tepyala yupj. Pjü cónt'eya sin popé, pjaní malala tepyala.

¹⁰ Locopyaya ángel p'a wa la tjipjyusa jupj trompeta. Jupj la tjipjyusa na, pjulacj püné palá tjeയാ nosis casa'á tsjun mpe. Tüpwé jupj, 'iyó je püné jinwá. 'Üsú pülücj casa'á tjeയാ, 'üsú 'amá popa pyaca casa'á wa. Pjü cont'e sin popé, 'üsú püné pjaní casa'á tjeയാ jupj. ¹¹ Pjulacj niná palá tjeയാ p'iyá, "Ona" lotsja jupj. Jupj

mpes 'ona tepyala wa 'üsüs. Nasa way la mitad ma polel la müs tepyala. Gente pülücj tecya'liñ 'üsú 'ona tjim'yü'üñ mpes.

¹² Locopyaya ángel p'a wa la tjipjyusa jupj trompeta. La tjipjyusa na, malala tepyala lots'ac' way. Nasa way la mitad püste tepyala jupj. Mümüy 'a nin p'iyá tepyala, pjulacj witjacj 'a nin p'iyá jis tepyala. Mpes nasa way la mitad ma sin tjeയാ wa yupj. Mpes jaw na, nasa way la mitad ma tjeയാ wa nosis nt'a. Nin p'iyatsja püste na. Ma 'üsüs tjeയാ wa mümüy way.

¹³ Locopyaya tjinyuc na, ts'i tjinyuc. La mena nt'a wínetsja. Tjapjacas wa yümücj pjac la tipiya. Ninana tjevele: "Pajal malala ca mpalas nosis casa'á patjá, angelpan p'a witjacj jis trompeta la tjupjus na. Trompeta cont'e ma la tjupjus custjay. Leñ way la mpjusacj ca yupj", nin tjevele ts'i.

9 Ángel p'a wa jupj trompeta la tjipjyusa. Jupj la tjipjyusa na, napj tjinyuc pjacj palá tjeയാ nosis nt'a tsjun mpe. Pjulacj jinwá jústatsja jupj. Llave tja'ayapj jupj, jul campwila jun la cjol. Lapanenpan pülücj jun t'olon pájtatsja ne'aj, jul mo'ó. ² Jun tjeയാ oltse na niná jul, myusca pajal püné pje'á tjemey jupj, jul mpe, 'awa püné myusca jinwá. Myusca püné jul mpe tjemey mpes, pajal te toñca tepyala, lots'ac' ma sin nuc tepyala. ³ Myusca mpe ts'e'el pülücj palá tjiquil nosis casa'á. Jul mpe 'a tjiquil wa yupj. Ts'e'el niná 'ücj jis janütsja tsjev jinwá. ⁴ Yupj jis jepa jis tjiyü'ta ma malala la mijicj tsjutsjum. Tjiyü'ta ma ca malala la mijicj pjü tsjutsjum. Pjü yo ma ca malala la mijicj wa. Gente jis lal p'in 'ücj malala lajaytsja. Gente niná jis wala sin tapac tulucj Dios mpes, niná 'ücj malala lis tjajay yupj. ⁵ Ma permiso tja'ayapj ts'e'el niná jis la 'ünan gentas. 'Ücj nepé vyaja lajaytsja la p'in. Mes cinco mpes ca la qjuijjtsja niná. Yupj tjünú na, tsjev tjinyüjü jinwá tjeയാ. ⁶ Ts'e'el nin lajay po'ó, gente ca quelel jis mü'ü'nacj yupj p'iyá, pajal vyaja mpes, newa ma ca polel nca'liñ yupj. Pajal ca quelel nca'liñ ca nsem yupj, mop'in ma ca nca'liñ.

⁷ Ts'e'el niná cavayú tsjictjacj jas tjüwü'ün jin yustapt-sja. Corona sey jájtatsja jin yustapt-sja sey pjucj po'ó. Jis corona oro jinwá yustapt-sja. Gente jin yustapt-sja jis wala po'ó. ⁸ Jis ts'il campa waytsja, nequem jis ts'il jinwá. Jis wis pjoye watsja, pü'á jis wis jinwá. ⁹ Jisas suna nt'a pjoloc' c'a waytsja yupj. C'a waytsja pajal, acero jinwá. Jis pam mpes tjiil na, yümücj pjactsja, cavayú pülücj carreta jat' jinwá pjactsja, la palan nt'a ts'equeneñ jinwá pjactsja. ¹⁰ Ts'e'el niná jis soc', tsjev soc' jinwatsja. Jis soc' jay ts'ülül tsjev jinwá. Yupj tjünú mpes 'ücj malala lajaytsja gentas. Mes cinco 'ücj nin la tjajay yupj. ¹¹ Ts'e'el jis jepa ángel pjaní waytsja, jul campwila mo'o jyü'ta jupj. Hebreopan jis tin Abadón ló jupj, ángel niná. Griegopan jis tin Apolión ló jupj. ("Malala La Siji" ló jupj cupj qjuis lal.)

¹² Pjaní malala tepyala nasa tecyawaja quinam. Pjaní tepyala nas, ts'i tjevele jin. Mát'eya ma t'üc' tepyala custjay, malala jis la pal.

¹³ Locopyaya ángel p'a wa jupj trompeta la tjipjyusa. Jupj la tjipjyusa na, mesa mpe pjac jin tjapjacas, mesa

niná Dios ja'ayapj nt'a. (Órotsja jupj mesá, Dios wolap'a'a toñca.) Mesa tsjúlú yulupjana nepé vele pjactsja. ¹⁴ Ángel lal tjevele jupj, po quina t'úc' la tjiipjyusa lal. Ninana tjevele jupj lal: "Esocte ma 'en angelpan yulupjaná, 'úsú púné nt'a tsyu'pa jatja. Eufrates ló jupj, 'úsú púné ne'aj", nin tjevele nepé pjactsja.

¹⁵ Mpes nin la tjiji ángel. Jupj syocte niná angelpan yulupjaná. Ne'aj tsyu'pa tjatja, la tjunuctsja año niná mpes, mes niná p'iyá, ts'ac' niná p'iyá, hora niná p'iyá. La tjunuc ca mal, mü'ü'nacj gentá. Pajal pülücj ca mü'ü'nacj. Pjü cont'e sin popé, pjaní ca mü'ü'nacj. Tjiquil yupj quinam. ¹⁶ Ninana angelpan, jepapan yupj militarpan pülücj jis lal. Jis militarpan pülücj cavayú casá tjil yupj. Tjapjacas nol tjil militarpan. Dos cientos millón waytsja yupj.

¹⁷ Dios la tjiji napj yus tjinyuc, mpes tjinyuc 'onin nyuca yustaptsja yupj. Militarpan cavayú casá tjtjá, acero lal sin tjüwü'ün jisas suna mo'ó. Jisas suna sin tjüwü'ün, sin je jin jústatsja, 'awa jinwá, tsju jas püste jin justa watsja, lu watsja. Jis cavayú sey pjucj pü'á sey pjucj jin yustaptsja. Cavayú jis lala mpe 'awa pje'á tjac', myusca pje'á tjac' wa, azufre 'ots'ipj. ¹⁸ Conas cavayú jis lala mpe tjiquil mpes, gente pajal pülücj jis tjü'ünan. 'Awa mpes jis tjü'ünan, myusca mpes wa, azufre mpes wa. Pjü cont'e popé, pjaní way tjü'ünan yupj. ¹⁹ Cavayú 'ücj malala lajaytsja jis lala mpes, jis soc' mpes wa. Jis soc' latsj jinwá yustaptsja. Jis soc' sey pjucj jánatsja, latsj sey pjucj jinwá. Nin mpes jis soc' mpes malala lajay watsja.

²⁰ Gente pülücj jis tjü'ünan. Newa nin, gente la p'a wa newa malala la tjajay. Newa nin, yupj ma quelel 'úsüs lajaytsja. Newa po jisastsja lapanenpan, tjowelepj yupj pajal noypan. Newa jisastsja dios p'a wa, yupj p'iyá lis tjajay la p'in. Jis dios p'a, oro waytsja yupj nepenowá, nepénowa plata, nepénowa bronce, nepénowa pe, nepénowa yotsja. Yupj jis dios ma polel januc, nin p'iyá ma wa polel pjyacañ, ma wa polel lyawuñ. ²¹ Gente nosis casá patja newa jis tjü'ünan la p'a wa, newa diablo la tapal, jupj ca jis capj mp'a'sas malala la mijicj. Newa sejats'om tulucj ne'aj tjamanun, newa jis vayum tulucj jis lal tjelyawuñ. Newa tepequeñ yupj. Ma quelel 'úsüs lajaytsja yupj.

Juan ángel p'a wa tjinyuc. Niná papel tsjicj tyá'atsja.

10 Locopyaya p'a wa ángel tjinyuc. Jupj pajal jas tjiyoctsjá. Tjac' tsjun mpe. Mol jas tjüwü'üntsjá jupj. Tsets' pjojocj jay pjucj t'asiyutsja jupj. Wola se jáwcatsja jupj, lots'ac' jinwá. Jupj tüecj 'awa wolaqué jinwá jústatsja. ² Jupj tyá'atsja papel tsjicj. Nasa la tñpüpj pü'ütsja mos nt'a. Nosis casá tjac' na, tsjom li'inyampe 'úsú púné casá tjejyatsja, tsjom nancupwepe 'amá casá tjejyatsja. ³ Yümücj tjevele pü'á pjyusa jinwá. Niná tjevele na, siéteya t'i'ila pjactsja, nepé javelepj jin pjactsja.

⁴ T'i'ila na, napj quelel pyactsja t'i'ila pjac tjowelepj. Napj quelel pyactsja na, p'a wa tjapjacas tsjun po'ó nepé tjevele pjac. Niná tjevele: "Siéteya t'i'ila tjowelepj po ma mvelen. Po ma mpaquen", nin tjevele napj lal.

⁵ Niná tjevele na, ángel mos jas tjiyünsa la tjiji la mena nt'a. Jupj ninana p'iyá 'úsú púné casa'á toñca, nosis casá toñca wa. ⁶ Jupj tjevele: "Dios selé t'úc' way velé. Dios pü'ü lovin. Jupj la tjiji tsjun po'ó, la tjiji wa pjü tsjun po'o patjá. Jupj la tjiji nosis, la tjiji wa pjü way nosis casa'á. Jupj la tjiji wa 'úsú púné, la tjiji wa pjü way 'úsú mo'ó lyawuñ, pjü way 'úsú mo'ó lejeñ 'ots'ipj", nin tjevele jupj Dios po'ó. Tjevele wa: "Nin ca mpalas quinam Dios tjevelá. Ma ca la nucus. ⁷ Ángel p'a wa ca la mpjusas jupj trompeta. La tjiipjyusa na, Dios t'úc' way ca la mijis jupj tjevelá. Püna gente ma sin 'yúatsja tsjan ca la mijis Dios. Locopyaya Dios tjevele jupj profetapan jis lal tsjan la mijis jupj. Yupj tjowelepj Dios mpes. Jupj jomozopan waytsja yupj", nin tjevele ángel.

⁸ Tsjun po'o nepé vele jin tjapjacas, niswa tjevele napj lal. Jupj tjevele: "Jutja jipj ángel nt'a, jupj 'úsú púné casá toñca, 'amá casá toñca wa. Nt'ya papel tsjicj, la tñpüpj pü'ü jupj mos nt'a", nin tjevele jupj napj lal.

⁹ Mpes napj ángel nt'a tjum, la tjemyon napj nla 'ayas papel tsjicj. Jupj tjevele napj lal: "Nt'ya papel, nlayan. Wüjü ca nsem jipj lyala mo'ó, ts'as jinwá; locopyaya, t'úc' tjelyan na, 'ona ca nsem cyol mo'ó." Nin tjevele ángel.

¹⁰ Napj netj papel tsjicj jupj mos mpe, tjelyá wa popelses. Wüjü waytsja nlala mo'ó ts'as jinwá. Locopyaya, napj t'úc' tjelyá na, ncol mo'ó 'ónatsja. ¹¹ Papel tjelyá na, pjaní way tjevele napj lal: "Niswa ca mvelen Dios mpes. Dios jos mvelen ca tsjan ca jis mpalas gente pülücj jis lal. Ca mvelen tsjan ca jis mpalas p'a nt'a 'a mulú patja jis lal. Ca mvelen tsjan ca jis mpalas pülücj se jütütj mpe. Ca mvelen tsjan ca jis mpalas p'a wa jis tin javelepj. Ca mvelen wa tsjan ca jis mpalas jis jepapan", nin tjevele napj lal.

Niyom mat'e Dios mpes ca mvelecj gente pülücj jis walap'a'á.

11 Locopyaya jupj ntje'aya visyú campa, la vujus. P'a wa tjevele napj lal Dios mpes: "Jutja, mvujun ca Dios wo nosis nt'a, mesa Dios ja'ayapj nt'a mvujun wa. Sin tepyaca nucun nol jatja gentas ne'aj Dios jisas, nol javelepj Dios pajal púné. ² Ma mvujun tjüwücj nt'a, Dios wo t'asiyú. Tjüwücj nt'a lyawuñ, ma japon yupj Dios po'ó. Dios jis tje'yaya ne'aj malala la mijicj mes cuarenta y dos mpes. Nin ca la mijicj pülücj patja nt'a ne'aj, Dios juts'a'á nt'a.

³ "Napj niyom mat'e ca sin majam, ca mvelecj yupj nosis casá patja jis lal. Napj mpes ca mvelecj, pülücj jyawca mpes; ts'ac' mil, dos cientos sesenta jyawca mpes ca mvelecj. Niná niyom mat'e 'aplijila ca nsem nosis casá patja malala nyuca lajay mpes. Pülül si tsutsca ca sin nqui'pacj, 'aplijila mpes. ⁴ Niyom ninana yo olivo jinwá yupj napj lal. Yupj ninana noyomes püna tjevelé jiquil nosis nt'a. Pajal 'úsüs yupj. Yupj quelel lajay Dios jyü'ta jinwá. Dios Jepa jupj pjü nosis casá patja mpes. Ninana niyom mat'e, se jawca jinwá yupj, yam casá lejeñ jinwá yupj, Dios mpes javelepj mpes. ⁵ La p'a wa quelel malala lajay yupj jis lal, ma polel nin lajay. Yom pjaní quelel malala la siji na, noyomes mat'e ja-

jütütj mü'ümüs jupj. Javelepj mpes p'in pe'e jupj, Dios nin liji mpes. Nin mpes cya'liñ jis enemigopan. Lovin nin pyala la p'a wa quelel malala la sajay na. ⁶ Ninana noyomes 'ücj lajay ma majawus Dios mpes javelepj na. Nin p'iyá 'ücj la mijicj wa, 'üsú 'as ca mpalas. Nin wa yupj 'ücj wa la mijicj p'a casá pyalá, malala jis la pal nosis casá patjá. Jisas na, 'ücj wa la mijicj niná.

⁷ "P'a jawas t'üc' tjowelepj na Dios po'ó, yom malala ca ncuwim, jis mü'ü'nas ca niná niyom mát'eya. Jupj animal ts'i 'inyá jinwá. Jul campwila mpe pje'á ncuwim ca, ne pajal la mpa'nas ca yupj jis lal. Jupj más jas tjiyocj nsem yupj jis lal; jis mü'ü'nas ca. ⁸ Tecya'liñ na, jis p'üy mpatjam ca jümücj nt'a, pajal pülücj patja nt'a. Ma ca ntoquec jupj. Ne'aj, niyom mat'e cya'liñ nt'a, ne'aj p'iyá jis Jepa cruz po'o tjovalapj nt'a. Ne'aj patja malala lajay; Sodoma po'o tapatja jin p'iyá lajay, Egipto nt'a tapatja jin p'iyá lajay wa.

⁹ "Ts'ac' cont'e y medio niyom pülücj ca nucucj jis p'üy. P'a nt'a 'a mulú patja ca yus nucucj wa yupj jis p'üy. Pjü tribu sin popa yus nucucj wa ca. P'a wa jis tin javelepj ca yus nucucj wa. P'a wa se jütütj mpe wa ca nucucj yupj jis p'üy. Mjüj'tücj ca ma ntoquec. ¹⁰ Yupj 'ücj jisas nsem tecya'liñ niyom mat'eyá. Fiesta ca la mijicj tecya'liñ mpes, ca así jis ma'ayacj yuwá. Malala jis tepyala nosis casá patjá niná profetapan mát'eya Dios mpes tjowelepj mpes. Nin mpes yupj 'ücj jisas nsem leñ yupj", nin tjevele jupj napj lal.

¹¹ Ts'ac' cont'e y medio niyom mat'e jis p'üy jümücj nt'a tapatja na, Dios ca la mijis mpatjam niswá, ne yupj ca nlüjün. Nepénowa ca nucucj yupj niswa patja se palá, mpes pajal ca lecj meyacj yupj. ¹² Niyom mat'e na'in jis tepyala na, yümücj nepé vele ca mpjacam tsjun mpe. "Nculá qui'á", ca mveles. Mpes yupj ca mal tsjun po'ó, molon mo'ó ca mal. Jis enemigopan ca nucucj ne yupj jil. ¹³ Nin tepyala na, leñ way ca jus nquits'is ne'aj, mpes ne'aj, pülücj patja nt'a, malala ca jis mpalas jis wa pülücj. Pjaní ca malala mpalas pjü diez sin popé. Pülücj ca nca'liñ gentas, jus tiquits'e mpes. Siete mil ca nca'liñ. Janucun witjacj pajal ca lecj meyacj, ca mvelecj Dios pajal püné, jupj ne tsjun po'o pü'ü.

¹⁴ Nasa t'üc' p'a wa malala tepyalá, ts'i tjevele jin. Leñ way ca p'a mpalas.

Ángel p'a wa trompeta la tjiyjusa. Siéteya tepyala quinam.

¹⁵ Locopyaya p'a wa ángel tjinyuc. Jupj trompeta la tjiyjusa wa. Siéteya la tjupjus quinam. Niná la tjiyjusa na, Dios pü'ü mpe yümücj tjowelepj jin tjiyjusa. Nin tjowelepj:

"Qjuis Jepa Dios quina ca mjü'tüs nosis nt'a.

Lovin ca mjü'tüs jupj.

Jesucristo lal ca 'a mulú mjü'tücj.

Jesucristo ne Yom niná

Dios jas tjejyama nosis nt'a",

nin tjowelepj.

¹⁶ Co'müypan veinticuatro, yupj jis silla casá játjatsja Dios wolap'a'á. Jepapan wa yupj. Nin tjowelepj tjejya-

cañ na, Dios wolap'a'a palá nipi'tjiñ yupj. Yupj tjowelepj Dios pajal püné. ¹⁷ Tjowelepj Dios lal:

"Jipj Dios. Qjuis Jepa jipj.

Pjü 'ücj wa lejay jipj.

Jipj püt' quinam.

Tüpüt' watsja jipj püná.

Wi'iquec jipj lal,

jipj pajal püné pjü jis lal,

ne jipj nasa jyütütj quinam.

¹⁸ Nosis casá patja pajal ts'a 'intsja jipj lal.

Jipj po ma jyas

yupj pajal malala la tjajay,

ne ca jis capj ntülün quinam.

Jipj ca mvelen quinam tecya'liñ jis lal,

ncu t'üc' malala la tjajay.

Quina ca 'üsüs jis ma'ayan wa jipj myozopan,

yupj ne jipj mpes tjowelepj.

Ca 'üsüs jis ma'ayan pjü jipj ts'uyupj.

Yupj salejepj jipj jis capj ntülün malala lajay.

Jipj ca 'üsüs jis ma'ayan cyapj jacoñ.

Nin p'iyá ca la mijin noypan jis lal,

tsjictjacj jis lal wa.

Nosis malala jis la jay ca jis capj ntülün jipj,

ne ca malala jis mpalas yupj."

Nin tjowelepj co'müypan Dios wolap'a'á.

¹⁹ Nin tepyala na, napj tjinyuctsja Dios wo jun cjol tsjun po'ó. Si nuactsja cajón tabla mpes, niná cajón mpes, israelpan yola jis tepyala Dios tjevelá. Püna tjevele tsjan ca la mijis jupj yupj mpes. Niná tjinyuc na, pajal tjejyawca menmené, pajal t'i'ila pjaactsja. Jus tiquits'e wa, lüpjücj tjive wa.

Juan quepj tjinyuca tsjun po'ó. Tjinyuca wa latsj pajal püné.

12 Quepj lay tepyala tsjun po'ó. Dios 'ücj la tjiji napj tjinyuc jupj, ca gente jus nlayecj nosis nt'a pyalá, ca jus nlayecj wa tsjun po'o pyalá. Quepj niná tsjun po'ó, lots'ac' lal sa capyatsja. Jupj toñca mümüy casa'á. Pjulacj dóceya jay pjucj po'o játjatsja, corona jinwá. (Püné waytsja jupj, mpes corona já'asatsja jay pjucj po'ó.) ² Quepj way tsjicj tjá'asa, nasa quelel myá'natsja. Jupj la tipiya vyájatsja mpes.

³ Leñ way Latsj Püné lay tepyala wa tsjun po'ó. Dios 'ücj la tjiji napj tjinyuc wa jupj, ca gente jus nlayecj nosis nt'a pyalá, ca jus nlayecj wa tsjun po'o pyalá. Niná Lotsjim tsjun po'ó, 'a jetsja. Siéteya jay pjuactsja niná Lotsjim. Diez tsjüémetsja jupj. Jupj jay pjaní pjaní corona pjaní pjaní jay játjatsja, jupj püné mpes. ⁴ Latsj soc' mpes pjulacj pülücj witjacj palá la tecyoye nosis casa'á, palá tinca jay la p'a'apé. Pjü cont'e sin popé, pjaní way palá tjejyaca. Latsj Püné Quepj wolap'a'a tyantaná, Quepj way tsjicj quelel myá'natsja na. Latsj quelel lyá-jatsja Tsjiqquis, tjemya'na na.

⁵ Lovin ma polel tjelyaja jupj. Quepan tjemya'na yom tsjicj way. Jatjam tsjicj Jepa ca nsem, pjü mjü'tüs nosis casa'á, ca jis majamas nosis casá patjá. Jupj ca leñ way jis capj ntülüs malala lajay. Tsjicj niná tjemya'na na, leñ way Dios tjemyana Tsjiqquis jupj pü'ü nt'a, jupj jyü'ta

nt'a. ⁶ Quepan ts'uequené pjü jis wa cjuwá nt'a. Dios 'ücj la tjiji ne'aj lo püt'üs jupj. Ne'aj ma'ayacj ca nlajas pülücj jyawca mpes. Jyawca mil, dos cientos sesenta ca ne'aj mpü'üm jupj.

⁷ Locopyaya tjinyuc pülücj la tapalan tsjun po'ó. Ángel püné, Miguel ló, jépatjsja jupj Dios angelpán 'üsüs witjacj jis lal. La tapalan yupj Latsj Püné lal. Latsj Püné jepa watsja jupj angelpán malala witjacj jis lal. Yupj la tapalan 'üsüs witjacj jis lal. ⁸ Nawa nin, 'üsüs witjacj más sin tjioctjsja Latsj Püné lal. Ma tja'ayapj malalapan tapátjatsja ne'aj, tsjun po'ó. ⁹ Palá la ts'i Latsj Püné nosis casa'á. Ángel malalapan palá la ts'i wa Latsj Püné lal. Jupj p'iyá lotsjim pajal püna tüpü'á. Diablo ló jupj, Satanás ló wa jupj. Jupj p'iyá pjü nosis casá patja yus tsywilitsja.

¹⁰ Diablo palá la ts'i na, nepé vele jin tja'pjacas Dios pü'ü mpe. Yümücj tjevele:

"Nasa t'üc' quinam.

Dios qjuis capj tjep'ya'sa

ne diablo ma polel malala la qjuijis quinam.

Dios pjü sin 'yüsa lis tjiji jupj pajal püné.

Sin 'yüsa lis tjiji jupj jyü'ta.

Sin 'yüsa lis tjiji Jesucristo 'ücj jyü'ta quinam.

Jupj ne Yom niná Dios jas tjejyamá nosis nt'a.

Nasa palá la ts'i quinam Latsj Püné nosis nt'a,

jupj ne lovin t'ya vele qjuis pülücpan sin po'ó.

Püste 'ots'ipj, jaw 'ots'ipj

t'ya vele niná Dios wolap'a'á yupj sin po'ó.

¹¹ Nawa nin, Dios ts'uyupj más sin tjioctjsja jupj lal,

Oveja Tsjicj yupj mpes tepe'e mpes,

jupj 'os tepyala mpes.

Yupj jupj po'o japon tjowelepj,

mpes wa más sin tjioctjsja yupj diablo lal.

Ma pajal yólatsja ncu ca nca'liñ;

'üctjsja yupj jis lal la mas Jesucristo mpes.

¹² 'Üsüs nujisas t'as tsjun po'o potjaqué.

'Üsüs tepyala jay la p'a'á.

Leñ quinam diablú.

Mop'in malala ca nu mpalas nosis casá potjaqué,

'üsú püné casá potjaqué 'ots'ipj.

Diablo palá tjemey nun nt'a.

Jupj pajal ts'i 'inyá.

Jupj selé pajal tsjicj way p'in

ca mpü'üm nosis casá quinam",

nin tjevele tsjun po'ó nepé.

¹³ Latsj Püné jus nleya yupj palá la ts'i jupj nosis casa'á. Jus nleya na, leñ way tsjiquis jamay cjüil tjemey jupj. Latsj Püné quelel malala líjitsja jupj. ¹⁴ Ma polel nin la tjiji jupj; pom mat'e tja'ayapj jupj, Quepan. Jupj pom püné tja'ayapj jupj, pom más 'in püné, ts'i pom lal. Tja'ayapj 'ücj lo ts'equen Latsj Püné mpe, jis wa cjuwá nt'a ca mim. Ne'aj ca ma'ayacj nlajas año cont'e y medio. ¹⁵ Quepj ts'uequené na, Latsj 'üsú jas tjejyama lala mpe, 'üsú püné jinwá; 'üsú niná quepj cjüil jas tjejyama jus lo pijitj, lo 'ünan. ¹⁶ Mop'in ma tji'yü'na; nosis cus tjep'ya'sa quepan. Jun tjecjyoltse nosis, mpes 'üsú Lotsjim lala popa tjac' tjemey nosis 'alá.

¹⁷ Nin mpes Latsj Püné pajal ts'i tji'ina Quepan lal. Tjemey la palan jupj juts'uyupj p'a wa jis lal. Yupj ne la-jay wa Dios si jütüta jinwá, topon wa Jesucristo tjevelá, mpes yupj jupj juts'uyupj 'ots'ipj.

Juan tjinyuca Animal Ts'i 'Inyá 'üsú püné pje'á tjejacá.

13 Napj tjinyuctsja Latsj Püné 'üsú püné la nt'a tón-catsja. Locopyaya napj tjinyuc wa Animal Ts'i 'Inyá jas nisa 'üsú mpe. Diéziya tsjüemetsja jupj, siéteya jay pjuctsja. Diéziya corona tsjüeme po'o tjatja wa. Corona pjaní pjaní tsjüeme po'o játjatsja. Pjü jay pjucj wola po'ó jupj ló tapactsja. Pjü jupj ló jupj ne p'iyá Dios. Malala nin; jupj ne Dios tulucj. ² Animal napj tjinyuc, pü'á jinwá tjinyuctsja. Tsjom noypan waytsja, oso tsjom jinwá yustaptsja. La mo'ó pünetsja, león lala jinwá. Latsj Püné la tjiji Animal niná 'ücj la tjiji Latsj Püné jos jinwá. La tjiji 'ücj lo jütütj jupj, Latsj Püné jinwá. La tjiji ca la p'a mütjütj jupj mpes.

³ Tjinyuc Animal jay pjucj pjaní jay tjojocj jinwá, nasa tepe'e jinwá. Nasa tji'yü'sa quinam jay tjojocj, mpes niswa pü'ü tepyala jupj. Jupj tji'yü'sa mpes, nosis casá patja yólatsja Animal niná pajal püné. Yupj japontsja jupj tjevelá. ⁴ Latsj Püné la tjiji ca Animal mütjütj, mpes gente yólatsja Latsj Püné pajal püné. Yólatsja wa niná Animal Ts'i 'Inyá pajal püné wa jupj. Tjowelepj: "Animal más püné pjü jis lal. P'a wa ma polel jis la palan jupj lal."

⁵ Mes cuarenta y dos mpes Dios tje'yaya Animal niná tjevele jupj p'iyá pajal püné; jupj ne p'iyá Dios, tjevele. Mes cuarenta y dos mpes Animal polel malala líjitsja, jupj jostsja jinwá. ⁶ Jupj vele watsja Dios malala. Malala Dios líjá, tjevele jupj. Malala tjevele wa Dios lal patja sin po'ó.

⁷ Diablo la tjiji Animal niná 'ücj lo palan Dios ts'uyupj jis lal. La tjiji jupj ca malala la qjuijis yupj jis lal. Diablo la tjiji Animal ca pjü jis cütjütj. Pjü tribu 'ots'ipj, pjü 'a mulú patja 'ots'ipj, pjü jis tin javelepj 'ots'ipj, pjü p'a wa se jütütj mpe 'ots'ipj; pjü yupj jis tjijyü'ta jupj. ⁸ Pjü nosis casá patja ca yola nsem niná Animal püné. Jis lá ma tapac Oveja Tsjicj popel mo'ó, yupj pjü way ca jisas nsem Animal niná, yola nsem jupj püné. Oveja Tsjicj popel tya'a, popel niná nin vele pjac ca mpatjam Dios lal. Püna, Dios nosis líji secj na p'in, nin tapactsja jupj popel mo'ó. Oveja Tsjicj tji'ünan, ne 'ücj jis la patj gentá.

⁹ Pjü nun tja'pja'aqué, nusin tji'üsüs niná.

¹⁰ Dios selé gente ca jis ntji'liñ

jupj ts'uyupj nepenowá,

cawilta mo'o mo'onsocj,

jis capj ntülücj.

Dios se 'aya nin lajay,

mpes jupj ts'uyupj nepenowá

ca majatjum cawilta mo'ó.

Dios selé wa gente ca mü'ü'nacj

jupj ts'uyupj nepenowá polomay mpes.

Dios se 'aya nin lajay,

mpes jupj ts'uyupj nepenowá ca nca'liñ,

polomay mpes sey jajocj mpes.

Nin tepyala na, más 'ücj Dios ts'uyupj newa 'üsüs lajay Dios jos jin. Newa ca mponecj Dios 'üsüs. Ma ca ts'i mi'inacj.

Juan tjinyuca p'a wa animal. Nosis mpe tjac' jupj.

¹¹ Locopyaya animal p'a wa tjinyuc. Jupj pje'á yácatsja nosis mpe. Mát'eya tsjüeme jupj. Oveja tsjicj jin jústatsja; p'a p'in jupj. Pajal malala tjevele jupj, latsj püné jinwá. ¹² Jupj auxiliartsja animal mwalá way lal, 'ücj lo jütütj jupj mpes. Jupj la tjiji pjü nosis casá patja 'üsüs way yólatsja animal mwalá way po'ó. Yólatsja pajal püné animal mwalá. Animal mwalá tepe'e jay tjojocj mpes; mop'in nin, tji'yü'sa jupj, niswa pü'ü tepyala. ¹³ Animal ma'ajapj la tjiji ne ca p'a mponecj jupj ca 'üsüs la qjuijis Dios jinwá. Jupj la tjiji wa 'awa palá tjeja-ca jay la p'a'á mpe, nosis casa'á. Niná la tjiji gente jis walap'a'á, yupj jis la nuc.

¹⁴ Diablo la tjiji 'ücj nin la qjuijis jupj. Animal niná 'ücj p'a casá la tjiji, yom p'in ma polel liji jinwá; jupj auxiliar waytsja animal mwalá way mpes, ne nin. Jupj la tjiji mpes, nosis casá patja topon animal mwalá way t'üc' way pajal pünetsja. Jupj pajal yus tsyawilí yupj. Jupj jis tjijyü'ta jis la t'üs pwen, animal mwalá way jin justa jas la jünsüs, ne nin la tjajay. Jupj tjevele animal mwalá way pajal pünetsja, mpes más 'ücj ca nin la mijicj. Animal mwalá tepe'e polomay mpes jay tjojocj mpes; locopyaya tji'yü'sa jupj, niswa pü'ü tepyala.

¹⁵ Animal ma'ajapj tjeqjuesca la tjiji pwen, niná pwen animal mwalá way jin justa. Diablo la tjiji 'ücj nin la qjuijis jupj. Nin mpes wa pe niná 'ücj véletsja. Jupj tjevele pjü ca mvelecj ne jupj ca püné nsem. Tjevele ca yupj jis dios nsem jupj. Gente ma quelel javeleptsja jupj püné, pe niná tjijyü'ta jis la 'ünan yupj.

¹⁶ Animal ma'ajapj tjijyü'ta wa pjü sin po'o tapac. Tsjictjacj 'ots'ipj, noypan 'ots'ipj, pülücj jatatj 'ots'ipj, pülücj cjuwá 'ots'ipj, esclavopan 'ots'ipj, esclavopan tulucj 'ots'ipj, pjü jis tjijyü'ta sin po'o tapac. 'Ücj mos li'in-yampe po'o tapac, 'ücj wa wola po'o tapac. ¹⁷ Jupj tjevele sin po'o tapac tulucj ma polel jaylacj lajay, ma wa polel vender lajay. Niná sin po'o tapac Animal ló, animal mwalá way p'iyá. 'Ücj wa número sin po'o tapac, número niná jupj ló jin p'iyatsja.

¹⁸ Nenem 'a costa way sin la 'üsüs. Nun nusin tjü'üsüs, nujola tapalas tsjan mpes número niná jupj ló jin p'iyá ca nsem. Jupj número mpes ca jus cülayecj jupj yom p'in. Jupj número seis cientos sesenta y seis.

Juan tjinyuca ciento cuarenta y cuatro mil, Jesucristo jos jin lajaytsja yupj.

14 Jesucristo nin tji'yüsa la tjiji wa niná. Napj tjinyuc Oveja Tsjicj joc' casa'á toñca Jerusalén mo'ó. Joc' niná Sión ló. Gente pülücj lyawuñtsja ne'aj jupj lal. Ciento cuarenta y cuatro mil jätjatsja jupj lal. Yupj jis wala po'o tapactsja Oveja Tsjicj ló, jupj Popay ló wa, yupj Dios si jütüta sin pópatsja mpes. ² Napj 'a nepé tjapjacas tsjun po'ó nepé. Pajal yümücj pjactsja, 'üsü püné yümücj jama jinwá, t'i'ila jinwá pjactsja wa.

Nepé tjapjacas arpa jatül jinwá pjactsja jupj. ³ Jatül na, nejets'eñ tjapjacas. Tsjan seyasa way nejets'eñtsja Dios wolap'a'á, janucunpan yulupjana jis walap'a'á wa, co'müypan jis walap'a'á wa. Yupj nejets'eñ p'a wa ma polel si 'üsü nejets'e. Yupj ninana nosis casá patja sin popé, yupj ne lovin ca mpatjam Dios lal. Jesucristo yupj mpes tepe'e, mpes Dios perdonar lis tjiji yupj malala la tjajay, ne ca 'üsüs nsem yupj lovin Dios lal. Yupj ne niná ciento cuarenta y cuatro mil p'iyá. ⁴ Yupj ma malala nyuca la tjajay locopyas jis lal. Lovin ma tjew-yayiñ yupj. Newa jil Oveja Tsjicj jama nt'a. Yupj gente sin popa wa, mop'in Dios juts'a'á yupj. Oveja Tsjicj tepe'e yupj mpes, ca Dios perdonar la siji, ne ca 'üsüs nsem yupj lovin Dios lal. Yupj mwalá way p'in Oveja Tsjicj jis lal tjac' sin popé, p'a jawasa ca p'a wa ncul. ⁵ Niná gentá ma la tsuwil, ma malala yupj; pajal 'üsüs p'in. Napj tjinyuc niná. Tjinyuc ca nin mpalas.

Juan tjinyuca angelpan cónt'eya ca mvelecj nosis casá patja jis lal.

⁶ Locopyaya napj tjinyuc p'a wa ángel, Jesucristo la tjiji tjinyuc jupj. Ángel niná la mena nt'a wínetsja. Dios jas tjejyama jupj la veles pjü nosis casá patja jis walap'a'á. Pjü way p'a wa se jütütj mpe jis walap'a'a tjevele 'ots'ipj, pjü tribu jis walap'a'a tjevele 'ots'ipj, pjü jis tin javelepj jis walap'a'a tjevele 'ots'ipj, pjü 'a mulú patja jis walap'a'a tjevele 'ots'ipj. Jupj tjevele Dios 'üsüs la siji gente jis lal Jesucristo mpes. Ángel tjevelá ne Dios nin p'iyá véletsja lovin. ⁷ Ángel pajal yümücj tjevele: "Jus nlayé nun Dios ca jis capj ntülüs malala lajay. 'Üsüs pjac mvelé nun jupj po'ó. Quina ca Dios mvelles pjacj malala. Mvelé nun Dios pajal püné. Jupj p'iyá la tjiji tsjun po'ó, nosis nin p'iyá la tjiji wa, 'üsü püné nin p'iyá, 'üsü 'amá popa pyacj nin p'iyá", nin tjevele niná ángel.

⁸ Jupj tecyawaja tjevele na, p'a wa ángel tjac', tjevele: "Pajal malala tepyala Babilonia mo'ó, pülücj pátjatsja nt'a. Jupj pünetsja pajal; malala tepyala quinam. Ne'aj tapatja la tjajay mpes, pjü gente pajal malala la tjajay wa yupj jin p'iyá. Pajal 'ücj jisastsja malala lajaytsja, quepj malala jinwá. Niyom pülücj lal wine jinwá lajaytsja. Ma jisastsja Dios", nin tjevele ángel niná.

⁹ Jupj t'üc' tjevele na, p'a wa ángel tjac', nasa angelpan cónt'eya tjiquil quinam. Niná pajal yümücj tjevele: "Pülücj tjowelepj Animal püné. Dios ca jis capj ntülüs nin tjowelepj mpes. Pe Animal jin justa püné jin tjowelepj, Dios ca jis capj ntülüs wa yupj. 'Ücj yupj jis lal yupj sin po'o tapac Animal ló, nin p'iyá ca nsem yupj jis lal. Jis wala po'o tapac, jis mas po'o tapac, ¹⁰ nin p'iyá ca nsem yupj jis lal. Dios pajal jis capj ntülüs nin lajay. T'üc' way ma ca perdonar lis mijis jis capj tyüla nas. Ca mpeñ azufre mpes. Ca pajal jis mvajas ca yupj. Dios angelpan jis walap'a'á ca nsem, Oveja Tsjicj wolap'a'a ca nsem wa. ¹¹ Myusca yupj peñ mpes viyá jama lovin. Ma 'yü'sa vyaja mpes; jaw na, püste na ma 'yü'sa. Nin ca nsem yupj jis lal, palá nipi'tjiñ Animal wolap'a'á, yola jupj pajal püné. Nin ca nsem wa yupj jis lal, palá nipi'tjiñ pwen wolap'a'á, Animal jin justa. Sin po'o tapac

Animal mpes, nin p'iyá ca nsem yupj jis lal", nin tjevele ángel nosis casá patja jis lal.

Niná napj tjinyuc ca nin mpalas.

¹² Nin ca mpalas mpes, más 'úcj Dios ts'uyupj lovin 'úsús lajay Dios jos jin. Dios ts'uyupj Dios jy'ú'ta jin lajay. Yupj lovin japon Jesucristo lal.

¹³ Angelpán teczyawaja tjowelepj na, nepé vele jin tjapjacas Dios pü'ü mpe. Tjevele: "Tepyaca jipj niná: 'Qjuis Jepa Jesucristo lal japon, pajal 'úsús jisas nsem cya'liñ na quinam'".

Dios Cjües tjevele wa: "Nin. Pajal yümücj tsji' la tjajay Dios mpes, ne quina ca majatjüm. Dios pajal 'úsús ca jis ma'ayas yupj, 'úsús la tjajay mpes."

Jesucristo ca jis manus jupj lal japon jis la püt'üs jupj lal. Dios ca jis capj ntülüs malala lajay.

¹⁴ Locopyaya p'a wa tjinyuc, niná ca nin mpalas. Napj mol pje tjinyuc. Pjaní wa já'asatsja mol casa'á. Yom jin jústatsja jupj. Corona jay já'asatsja jupj, jepa püné jay já'asa jinwá. Oro waytsja coroná. Polomay tyá'atsja wa mos nt'a, pajal pjóyetsja, jupj wolas mpe la t'ús. ¹⁵ Locopyaya p'a ángel tjac' Dios wo nepé. Yümücj tjevele, molon casá já'asa ca mpjacam jupj tjevelá. Jupj tjevele: "Tjevyaala tjejyo'o jipj quinam. Nasa t'üc' quinam. Tjevyaala tji'yú quinam." ¹⁶ Mpes mol casá tja'asá, tjejyo'o nosis casa'á. Nosis casá pülücj tjevyaala jinwá pjü nt'ya jupj.

¹⁷ Nin la tjiji na, p'a ángel tjac' Dios wo mpe. Jupj tyá'atsja wa polomay pajal pjoye. ¹⁸ P'a wa ángel tjac' mesa mpe, mesa niná nt'a Dios mpes ja'ayapj ne'aj. Ángel niná, jupj 'awa tjejyámatsja ne'aj. Jupj yümücj tjevele, ma'ajapj ca 'úcj mpjacam jupj tjevelá, ma'ajapj ne polomay pjoye tyá'atsja p'iyá. Tjevele: "Tjevyaala tjejyo'o jipj. Nt'ya wa 'a mulú, 'a mulú velañ uva jinwá. Pjü niná tji'yú quinam", nin tjevele polomay pjoye tya'a lal.

¹⁹ Mpes jupj tjejyo'o wa nosis casa'á, nt'ya jupj 'a mulú tjevelañ uva jinwá. Nt'ya na, tjevyaala na'aj la ts'iya sey jajatsj nt'a. La pünetsja ne'aj.

Ninana napj tjinyuc ninana ca mpalas gente jis lal. Dios po ma jos yupj malala lajay, ne ca jis capj ntülüs; nin mpes niná tjinyuc napj. ²⁰ Yupj uva sey jajatsj jinwá la tjajay, campa way 'in, pülücj patja mpe. Ne'aj sey tjajatsj, mpes 'as pje'á tjac' jupj. 'Osis 'úsú jinwá jámatsja. 'Osis campwílatsja. Cavayú lala mo'ó p'iyá tóñcatsja 'osis. Legua setenta y cinco 'úsú jinwá jámatsja jupj, 'osis. Tjinyuc ca nin mpalas Dios jis capj tyüla na.

Dios ts'uyupj ca nejets'eñ Dios nt'a.

15 Locopyaya p'a wa tjinyuc Dios pü'ü nt'a. Niná napj tjinyuc, Dios ca nin la mijis, jupj pajal püné mpes. Jupj 'úcj la tjiji tjinyuc niná, ca gente jus nlayecj nosis nt'a pyalá, ca jus nlayecj wa tsjun po'o pyalá. Niná la tjiji na, ca gente yola nsem jupj pajal püné. Ninana napj tjinyuc: tjinyuc angelpán siéteya. Yupj jatatsja tsjan mpes ca Dios jis capj ntülüs malala lajay. Siéteya jatatsja yupj, tsjan mpes lo cawajas jis capj la tül. Nin mpes ca malala jis mpalas malala lajay.

² Napj tjinyuc wa vidrio tüpü'ü, 'úsú püné muju toñca jinwá jústatsja. 'Awa wolaqué watsja vidrio mo'ó. Gente lejeñtsja vidrio la nt'a. Yupj ma lajaytsja Animal jostsja jinwá, ma javeleptsja pe pajal 'úsús, pwen niná Animal jin justá. Número Animal ló jinwá, ma wa jisastja. Gente niná más sin tjiyoctsja yupj jis lal. Niná gentas arpa jatatsja, Dios p'iyá jis tje'yayá. ³ Yupj tjenejets'eñ, Moisés tjünüejets'e jinwatsja. (Moisés Dios jomozo waytsja püná.) Yupj tjenejets'eñ, Oveja Tsjicj mpeptsja. Ninana tjenejets'eñ:

"Jipj pajal 'úsús lejay, jipj pajal püné mpes.

Jipj Dios, jipj Jepa.

Pjü 'úcj jis la jay jipj.

Jipj 'úsús lejay.

Nin p'iyá lejay jipj,

jipj tjevelen jinwá.

Jipj Jepa pjü gente jis lal.

⁴ Pjü ca jus nlayecj

jipj ca jis capj ntülün

malala la tjajay.

Pjü 'úsús ca mvelecj jipj po'ó.

Jipj p'in Dios.

Pjü gente ca ncul,

jis tic' ca jin müjünsünün,

palá mpi'tjiñ jipj wyalap'a'á,

mvelecj ca jipj pajal püné.

Yupj jus nlay quinam

jipj la tjejay pajal 'úsús."

Nin tjenejets'eñ yupj. Tjinyuc ca nin mpalas.

Angelpán 'úcj ca la mijicj ca nosis casa'á malala mpalas.

⁵ Locopyaya napj tjinyuc Dios wo tsjun po'ó; jun tjecjyoltse jupj, Dios já'asa nt'a. Püna israelpan Dios wo pülül jas tjüjünsüpj nosis nt'a. Niná wo pülül mpes, israelpan salejeptsja Dios jis capj teczyóñcatsja ne'aj. Quina napj tjinyuc Dios wo tsjun po'ó, Dios já'asa nt'a.

⁶ Dios wo nepé angelpán siéteya tjiquil. Yupj ne nin p'iyá napj tjevelé jin. Siéteya jatatsja yupj tsjan mpes ca malala jis mpalas malala lajay. Ninana angelpán sin quip sin salatsja pajal. Se jáwcatsja sin quip. Jisas suna tsupaptsja faja lal, jis faja órotsja yupj. ⁷ Tjinyuc janucunpan yulupjana sin popa pjaní, plato jis tje'yaya ángel sietepán. Plato pjaní pjaní jis tje'yaya. Plato witjacj oro watsja yupj. Jis plato mo'ó tóñcatsja niná p'iyá Dios jas tjejyama, jis capj la tül malala lajay. Dios pü'ü lovin.

⁸ Nin tepyala na, Dios wo nt'a tipit'a musus, Dios ne'aj tjá'asa mpes. Dios pajal 'úsús, pajal püné, nin mpes nin tepyala. P'a wa ma polel wama jámatsja, teczyawaja la tjajay nas, angelpán siéteya la tjajay. Yupj la tjajay la siete malala tepyala nosis casa'á, jis capj la tül malala nyuca lajay. Nin ca mpalas p'a jawasa.

Po 'in malala ca mpalas nosis casá, gente malala la tja-jay mpes.

16 Locopyaya yümücj tjevele jin tjapjacastsja. Dios wo mpe tjevele angelpán siéteya jis lal: "Lowa, nun jis plato pjü yus tococa nosis casa'á; nun jis plato mo'o toñca niná p'iyá Dios se jamá jis capj la tül". Nin tjevele jin tjapjacastsja. Nin ca mpalas mpes tjapjacas.

² Pjaní pjaní tjil. Ángel mwalá way tjemey, jupj plato jus tecyoca nosis casa'á. Nin la tjiji na, nawan jis p'üy po'o tepyala nosis casá patjá. Jis wala po'o tapac Animal mpes, nawan jis p'üy po'o tepyala yupj. Pe wolap'a'a palá nipi'tjiñ, pe niná ne Animal jin justa, yólatsja jupj püné, nin p'in jis tepyala yupj. Jis nawan pajal pünetsja, vyájatsja pajal.

³ Locopyaya p'a wa ángel jupj plato jus tecyoca 'üsú püné casa'á, 'üsú niná mar po'ó. Jupj nin la tjiji na, 'üsú püné mar po'ó 'as tepyala, tepe'e 'os jinwá. Nin tepyala mpes, pjü mar mo'o patja, pjü tecya'liñ.

⁴ Locopyaya p'a wa ángel jupj plato jus tecyoca. Cont'e quinam jupj lal. Jupj plato jus tecyoca pjü 'üsú casa'á, 'üsú 'amá popa cyala mpe wa. Nin la tjiji na, 'osis jis tepyala wa yupj. ⁵ Ángel pjaní 'üsú jyama Dios mpes. Napj tjapjacas jupj tjevele nin tepyala na. Ninana jupj tjevelá:

"Ücj niná la tjejay jis capj la tül.

Jipj nínawa pütsja püná, newa püt' lovin.

Jipj Dios juts'a'á, pajal 'üsüs jipj Dios lal.

⁶ Yupj jipj ts'uyupj jis tjü'ünan,

jipj profetapan 'ots'ipj.

'Osis jis tepyala la tja-jay.

Mpes jipj la tjejay jis süsü 'as tepyala.

'As myü'ühñ yupj quinam,
malala la tja-jay mpes",

nin tjevele ángel 'üsú tjejamá.

⁷ Niná nin tjevele na, p'a wa tjevele tjapjacas mesa mpe, mesa niná Dios mpes ja'ayapj nt'a. Ninana tjevele jupj Dios lal:

"T'üc' way tjevele jupj.

Jipj ne Jepa.

Jipj ne Dios.

Jipj ne más püné pjü jis lal.

'Ücj la tjejay niná, jis capj la tül.

Jipj tjevelen jin la tjejay",

nin tjevele jupj mesa mpe.

⁸ Locopyaya p'a wa ángel jupj plato jus tecyoca. Yulupjana quinam jupj lal. Jupj plato jus tecyoca lots'ac' casa'á. Nin la tjiji na, lots'ac' pajal 'yawa tepyala nosis casa'á, lots'ac' 'ücj lo pes gentá, jupj pajal 'yawa tepyala mpes. ⁹ Mpes pjü gente pjü jis tepeñ. Nasa tepeñ na, yupj malala tjowelepj Dios po'ó, jupj ne 'ücj tjijyü'ta niná nin tepyala jis capj la tül. Yupj newa 'aplijila tuluctsja malala la tja-jay mpes. Newa ma quelel lajaytsja Dios jos jinwá. Newa ma quelel javeleptsja Dios 'üsüs.

¹⁰ Locopyaya p'a wa ángel jupj plato jus tecyoca. Cinco quinam jupj lal. Jupj plato jus tecyoca Animal jyü'ta nt'a casa'á. Nin la tjiji na, pajal püste tepyala pjü jun

ta'á jupj tjijyü'ta nt'a. Ne'aj tapatjá jis pelam jay jalatsja pajal nepé vyájatsja mpes. ¹¹ Pajal nepé vyájatsja mpes, jis nawan mpes wa, malala tjowelepj Dios po'ó, jupj ne tsjun po'o pü'ü. Newa 'aplijila tuluctsja malala la tja-jay mpes. Newa ma quelel 'üsüs lajaytsja.

¹² P'a ángel jupj plato jus tecyoca. Seis quinam jupj lal. Jupj plato jus tecyoca 'üsú casa'á, 'üsú niná Eufrates ló. Nin la tjiji na, 'üsú tjapjaja. Nin la tjiji 'ücj jis la cuwis jepapan tsiquin mpe ne'espan, 'üsú na'aj po'o jis la winin jis la palan.

¹³ Nin tepyala na, napj tjinyuc wa lapanenpan cont'eyá. Viñ jin yustaptsja yupj. Pjaní wa Latsj Püné la mpe pje'á tje-yaca. P'a wa pje'á tje-yaca Animal la mpe. P'a wa pje'á tje-yaca Profeta Malala la mpe. Profeta niná Dios mpes véletsja tulucj. ¹⁴ Lapanenpan viñ jin yustaptsja, yupj lapanenpan jis qjues witjactsja. Yupj 'ücj jis la jay gente ma polel lajay jinwá, ne gente mponecj ca yupj javelepj. Lapanenpan nenem tjil pjü nosis casa'á, pjü jis jepapan nt'a, ne'aj ca 'a jis mulus jis la palan. Nin la tja-jay na, ca Dios jos jin mpalas. Dios más jas tjiyocj pjü jis lal. Napj tjinyuc ca nin mpalas.

¹⁵ Lapanenpan 'a jis tjimyula jepapan. 'A jis tjimyula nt'a, Armagedón ló israelpan jis tin.

Ncupj qjuis Jepa Jesucristo nin vele: "Nusin tjü'üsüs nun niná. Gente ma la ni nuc na ca ncuwis, pecj jac' na jinwá. Nun newa nujola napj ncuwis, nun ca 'ücj nu-jisas nsem. Nun newa lojí napj najas jinwá, nun ca 'ücj nu-jisas nsem. Nin lojí, ma ca nu maycas gente jis walap'a'á napj tjacuwis na." Nin tjevele jupj.

¹⁷ Ángel p'a wa jupj plato jus tecyoca. Siete quinam jupj lal. Jupj plato jus tecyoca la mena nt'a. Ninana jus tecyoca na p'in, Dios wo nepé yümücj tjevele tjapjacas. Jupj tjevele: "Nasa t'üc' quinam".

¹⁸ Niná tjevele na, tjejyawca menmené, pajal yümücj pjactsja, t'i'ila watsja ne'aj. Pajal yümücj si quits'í watsja nosis. Pajal yümücj jus tiquits'e püná lal, gente nosis casá patja na mpe. ¹⁹ Nin tepyala na, malala tepyala Babilonia nt'a, pajal pülücj patja nt'a. Tjacja'la momas ne'aj neneyawá, mpes cont'e sin popa tepyala Babilonia mo'ó. Jis wa jis tyü'na wa, pjü pülücj patja nt'a, nosis casa'á. Dios newa jólatsja "Babilonia Püné" mo'o patja pajal malala la tja-jay. Dios po ma jostsja yupj malala la tja-jay, ne pajal jis capj tyüla jupj. ²⁰ Pajal jus tiquits'e na, pjü 'amá 'üsú t'asiyü pü'ü, pjü jis tecyawaja. Pjü joc' mo'ó, pjü yumal tepyala.

²¹ Tjive wa lüpjücj yupj jis capá nt'a. Lüpjücj pjaní pjaní quintal pjaní jinwá tütsja. Ninana jis tepyala na, niswa malala tjowelepj Dios po'ó, lüpjücj püné tjive mpes. Pajal malala jis tepyala lüpjücj mpes. Niná napj tjinyuc ca nin mpalas p'a jawas.

"Babilonia Püné" malala pajal.

17 Ángel pjaní tjac', napj nlal la veles. Angelpán siéteya jis plato jatatsja popa pjanitsja jupj. Napj nlal tjevele "Babilonia Püné" po'ó. "Was napj lal —tjevele—. Napj ca jin mü'üsüs la mejay malala ca mpalas ne'aj. Dios ca jis capj ntülüs ne'aj, 'üsú pülücj jil nt'a. Babilonia Püné, quepj niyom pülücj jis lal wine jin-

wá jupj. Malala lajay ne'aj. ² Ne'aj patja ma jisastsja Dios; la p'a wa p'in jisastsja. Nin p'iyá la tjajay wa jepapan nosis casa'á. Jisastsja wa Babilonia mo'o patja jisastsja jin p'iyá. La p'a gente nosis casa'á, jis tjemyona jinwá jis tepyala, pajal malala quelel lajaytsja mpes. Babilonia nt'a la tjajay, quelel wa lajaytsja yupj. Ma jisastsja Dios. P'a wa p'in quelel lajaytsja lovin." Nin tjevele ángel niná napj lal.

³ Ángel tjevele na niná, jupj ntjemanú pjü jis wa cjuwá nt'a. Dios Cjües newa nin tji'yüsa la tjiji niná, mpes nin. Napj tjinyuc quepj pjaní ne'aj. Animal ts'i 'inyá casá já'asatsja jupj. Animal niná je waytsja, pajal pülücj lotsja jupj. Jupj ló witjacj jüp'üy po'o tepyaca 'ots'ipj. Jupj ló jupj p'iyá Dios; malálatsja jupj po'o tepyacá, pues la tsuwil waytsja. Niná animal siéteya jay pjuctsja, diéziya tsjüemetsja. ⁴ Quepan animal casá tja'asá, jupj jas quip pajal 'üsüs jústatsja. Jas quip mát'eya jin yustaptsja, tsju way, je way. Pajal pülücj jaylactsjas jas quip. Soquiya pülücj tjyámatsja, arete pjots'jala watsja, anillo mos já'asatsja wa jupj. Nepénowa oro witjactsjas, jupj tyá'atsja popé, nepénowa pe pülücj jaylactsjas witjacj, nepénowa pe niná perla ló. Pocillo tyá'atsja jupj mos nt'a, pajal 'üsüs way jústatsja. Pocillo, jupj oro watsja. Mop'in malálatsja pocillo mo'ó. Pocillo mo'o toñca tsjan te jin jústatsja, malálatsja jupj. Ninana napj tjinyuc, quepj malala líjitsja jin p'iyá. Quepj niná niyom pülücj lal wine jinwá la tjiji jupj.

⁵ Quepj niná jupj ló jupj wola po'o tapactsjas. Ninana jupj lotsja:

*GENTE MA SIN 'YÜSA PJACJ NE NAPJ.
NAPJ NE BABILONIA PÜNÉ.*

PJÜ QUEPJ MALALAPAN SEJAMAY NAPJ.

PUES PJÜ NOSIS NT'A MALALA LAJAY, NAPJ YUPJ SEJAMAY.

Nin lotsja jupj. ⁶ Niná quepan, Dios ts'uyupj pajal pülücj tecya'liñ la tjiji jupj. Jis tjü'ünan Jesucristo mpes tjowelepj mpes. Quepj niná 'üsü tjemyona jinwatsja, yupj jis 'as lal. Napj jus tjinyuc na, pajal nólatsja napj, pues ma nin tji'yüsa tjinyuc. ⁷ Mpes ángel tjevele napj lal: "¿Tsjan mpes pajal jele, jipj tjinyuc mpes? Jipj ma jin tji'yüsá, napj ca jin mü'üsüs la mejay. Napj ca mvelé tsjan pjucj tjinyuc jipj niná quepan. Ca mvelé tsjan pjucj tjinyuc niná animal jay pjucj sieteyá, tsjüeme dieziyá jupj. ⁸ Animal niná pajal püna tüpü'ütsja jupj, leñ quinam. Niswa ca ncuwim jul campwila mpe. Tjac' na, jas tüpwes ca malala mpalas jupj. Ma malala tepyala na p'in, nosis casá patja ca yola nsem animal niná pajal püné, yupj sa nuc na. Jupj püna tüpü'ü. Leñ quinam; p'a jawásiya niswa ncuwim jupj, mpes gente ca yola nsem jupj püné. Dios custjay nosis la tjiji secj p'in, papel mo'o tapactsjas gente jis lá, Dios lal ca mpatjam witjacj. P'a witjacj jis lá tapac tulucj; yupj pjü way ca yola nsem animal niná pajal püné.

⁹ "Jipj pajal jin 'yüsa, jele t'as napj ca mvelé. Animal jay pjucj sieteyá, siéteya joc' witjacj, pülücj patja nt'a. Animal jay pjucj sieteyá, jepapan siéteya witjacj wa.

¹⁰ Jepapan siete sin popé, cínquiya malala jis tepyala quinam, ma jajütütj quinam yupj. Pjaní way jyü'ta

quinam siete sin popé. Jepa tulucj pjaní wa custjay. P'a jawas, jupj jepa tepyala na, tsjicj way p'in ca müjü'tüs jupj. ¹¹ Animal püna tüpü'ü, jupj ne p'a wa jepa nsem. Jupj jyü'ta na, óchoya tjájtatsja quinam jepapan. Leñ quinam jepa niná. Jupj jepapan siéteya sin popé wa; jepa watsja jupj püná. Jupj tjac' na, malala mpalas wa jupj.

¹² "Animal tsjüeme diez witjacj, p'a wa jepapan diez yupj. Ma jajütütj custjay yupj; diablo ca jis ma'ayas 'ücj müjü'tücj tsjicj way p'in. Animal lal 'a mulú ca müjü'tücj yupj. ¹³ Jepapan diéziya niná, nin p'iyá ca yola nsem yupj. Yupj ca pajal cus mp'a'sacj animal je. Animal jos jin ca müjü'tücj yupj pjü. ¹⁴ Pjü way yupj Oveja Tsjicj lal ca la mpa'nacj. Mop'in Oveja Tsjicj más jas tjiyocj nsem yupj jis lal. Jupj pjü jepapan jis Jepa, más püné jupj pjü jis lal. Jupj le palana na yupj jis lal, jupj lal japon ca cus ncoñcocj wa. Dios p'iyá jis capj tjep'ya'sa jis la pon. Jupj lis t'ya yupj. Yupj, pues, newa sa coñ Oveja Tsjicj", nin tjevele ángel napj lal.

¹⁵ Locopyaya jupj tjevele wa napj lal: "'Üsü püné pülücj tjinyuc jipj, tjinyuc wa quepj malala 'üsü casá já'asatsja. 'Üsü niná 'üsü tulucj. 'Üsü niná gente pajal pülücj quepj si jütüta. P'a nt'a 'a mulú patja sin popetsja yupj. Pues pajal pülücj 'a jis tjimyula tjinyuc. Pülücj se jütütj mpe sin popetsja yupj 'ots'ipj. P'a jis tin javelepj sin popetsja 'ots'ipj. ¹⁶ Jepapan diéziya ma ca jisas nsem niná quepan. Nin p'iyá, niná animal ts'i 'inyá ma wa ca jos nsem jupj. Mpes pjü tya'a ca nt'anquec, ne jas pjütpjüt' jinwá ca nsem quepan. Nlajacj ca jüp'üy. Yupj ma pjü tjalá, mü'ümücj ca yupj. ¹⁷ Dios p'iyá nin la tjiji jepapan diéziya quelel jis la jay niná. Mpes ca nin mpalas Dios jos jin. Jupj ca la mijis yupj nin p'iyá ca yola nsem, ne yupj ca müjü'tücj animal jos jin. Mpes nin ca la mijicj. Pjü ca mpalas niná, Dios tjevele jin. ¹⁸ Quepan jipj jus tjinyuc, jupj p'iyá niná pülücj patja, nasa tjevelé jupj po'ó. Jupj pjü si jütüta jepapan nosis casa'á", nin tjevele ángel napj lal.

Dios pajal ca cus ntülüs jupj, Babiloniá.

18 Locopyaya p'a wa tjinyuc, p'a jawasa ca mpalas. Napj tjinyuc ángel p'a wa tjac' tsjun mpe. 'Ücj jyü'tatsja jupj Dios jostsjas jin. Tjejawca la tjiji nosis casa'á, jupj jas tjejawca mpes. ² Jupj yümücj tjevele, pjü jis la pac. Tjevele:

"Babilonia Püné tyüla, malala tepyala.

Lapanenpan p'in ne'aj patja quinam.

Ne'aj pjü lapanenpan tsyu'pa jatja.

Ne'aj tsyu'pa jatja wa jis pam jana

malala witjacj,

sin te witjacj wa.

³ Babilonia mo'ó tapatjá pajal malala quelel lajaytsja, quepj niyom pülücj jis lal wine jinwá.

Ma jisastsja Dios ne'aj.

P'a p'iyá jisastsja yupj lovin.

Babilonia mo'ó la tjajay mpes wa,

nin p'iyá quelel lajaytsja gentá,

pjü nosis casá patja sin popé.

'Üsü jis tjemyona jinwá jis tepyala

pajal malala nyuca la tjajay mpes.
 Babilonia mo'o patja la tjajay
 quelel lajaytsja wa yupj.
 Jepapan nosis casa'á, jisas watsja
 Babilonia mo'o patja jisastsja jin p'iyá.
 Vender lajay witjacj nosis casa'á,
 yupj pajal pülücj jatatj jis tepyala,
 pülücj vender la tjajay mpes.
 Babilonia mo'ó tapatjá
 pajal pülücj jaylacj la tjajay
 tsjan pülücj jaylacj",
 ángel püné nin véletsja Babilonia po'ó.

⁴ Locopyaya p'a wa nepé vele jin tjapjacas tsjun popé.
 Tjevele:

"Pje'á nu tacalas napj negente,
 ma malala la müjí jupj jinwá,
 ne ma ca malala nu mpalas jupj lal,
 napj cus tyül na.
⁵ La pülücj pajal malala la tjiji jupj, newa nin.
 Dios pjü selé jupj malala la tjijá,
 ne nasa ca cus ntülüs jupj,
 nin la tjiji mpes",

niná tjapjacas napj.

⁶ Tjevele wa Babilonia cus tül jis lal:
 "Jupj la tjiji jinwá la müjí nun jupj lal.
 Pajal malala la tjiji jupj la p'a jis lal,
 mpes pajal ca cus ntülú jupj.

La p'a wa pajal malala jis tepyala
 jupj la tjiji mpes.

Nin la müjí nun, nin p'iyá
 ca pajal malala mpalas jupj quinam.
 Más malala ca mpalas jupj yupj jis lal.
 Pues pjü malala la tjiji mpes,
 nun ca cus ntülú jupj quinam.

⁷ Pjü jupj jostsja, pjü way t'e'encatsja.
 Pajal püné jin jólatsja jupj p'iyá lovin.

Mpes nin la müjí nun,
 nin p'iyá ca pajal mvajas,
 'aplijila mpalas wa jupj, cus ntülú na.

Jupj lovin jola jupj p'iyá jepa,
 jyü'ta jin jola jupj.

Jusapj tulucj jola jupj;
 lovin ma ca la mpuyus, jola.

⁸ Jupj nin jola mpes,
 po 'in leñ way ca malala mpalas jupj.
 Pajal ca leñ way ca pülücj nca'liñ.
 Leñ way ca pülücj la mpuyucj,
 leñ way ca ve cjuwá nsem ne'aj 'ots'ipj.
 Ca pjü mpem ne'aj.

Qjuis Jepa Dios jas tjyocj jupj,
 ne ca cus ntülüs jupj",

nin tjevele tsjun popé.

⁹ Jepapan nosis nt'a, myusca ca nucucj Babilonia tüp-
 wé mpes. 'Aplijila way ca nsem yupj, Babilonia malala
 tepyala mpes. La mpuyucj ca, jupj mpes. Yupj p'iyá
 malala la tjajay wa jupj lal. Nin p'iyá ma wa jisastsja
 Dios. P'a wa p'in jisastsja, Babilonia mo'o patja jisastsja
 jinwá. Pjü jisas, pjü natsja yupj, Babilonia jinwá. ¹⁰ Jepa-

pan pajal ca lecj meyacj Babilonia pajal malala tepyala
 mpes. Campa mpe ca nucucj, ca mvelecj Babilonia lal:
 "Pajal malala 'e tepalá jipj.

Pülücj tapátjatsja jipj nt'a yas nam.

Jipj pajal pünetsja.

Babilonia lyatsja jipj.

Jipj pajal jin tjyocjsja.

Pajal leñ way pjü malala 'e tepalá,

cyapj tyüla na",

nin ca mvelecj jepapan.

¹¹ Vender lajay witjacj nosis nt'a, pajal ca yümücj la
 mpuyucj wa jupj mpes. Pajal 'aplijila ca jis mpalas yupj
 jupj mpes. Pues leñ nsem pjacj 'ucul, jaylacj la qjuijicj
 yupj tucutj vender lajay. ¹² Pajal pülücj tucutsja yupj
 vender lajay mpes.

Oro vender lajay watsja. Plata tucutj watsja.

Pe pülücj jaylacj tucutj watsja, pe perla ló 'ots'ipj.

Pülül tucutj wa. Jis pülül pajal 'üsüsstsja, nepénowa pje
 way 'üsüs yustaptsja, nepénowa tsju jas püste jin
 yustaptsja, nepénowa pajal tsjatsj waytsja, 'üm'üm
 waytsja, nepénowa pajal jetsja.

Yupj vender lajay watsja pjü wënt' 'üsüs cjumsu.

Tsjan 'üsüs yustapj, pülücj vender lajay watsja yupj,
 nepénowa elefante wis, nepénowa wüt' pülücj jaylacj,
 nepénowa bróncetsja, nepénowa acérotsja, nepénowa
 pe mármol lotsja.

¹³ Yupj canela vender lajay watsja.

Pomada vender lajay watsja, ts'ülüc' 'üsüs cjumsu la
 'üm 'ots'ipj, lemeliyú 'ots'ipj, perfume 'ots'ipj, vino
 'ots'ipj, aceite vender lajay watsja, harina 'üsüs 'ots'ipj,
 trigo 'ots'ipj.

Vaca 'ots'ipj vender lajaytsja, oveja 'ots'ipj, cavayú
 'ots'ipj.

Carreta 'ots'ipj vender lajaytsja, esclavopan 'ots'ipj.
 'Ücj vender lajaytsja gentas.

¹⁴ Niná vender lajay, Babilonia lal ca mvelecj wa: "Pjü
 niná jipj tyatsja, jipj jyastsja wa, pjü teczawaja quiyam.
 Pues cjuwá quinam wolas püna jyastsja, pajal 'ücj
 syá'matsja. Pjü 'üsüs yustaptsja jipj nt'a, pues cjuwá
 quinam pjü. Lovin ma ca nta'an niná lovin", nin ca mv-
 elecj yupj.

¹⁵ Vender lajay pajal pülücj jatatj jis tepyala, ne'aj
 vender la tjajay mpes. Yupj ca pajal lecj meyacj Babilo-
 nia malala tepyala mpes, ne campa mpe ca nucucj
 yupj. La mpuyucj ca; 'aplijila ca jis mpalas yupj. ¹⁶ Ba-
 bilonia lal ca mvelecj:

"Pajal malala 'e tepalá.

Pülücj pátjatsja jipj nt'a yas nam.

Jipj pajal pünetsja.

Jim 'a quepan pajal 'üsüs justa jinwatsja.

Quepj jas quip pajal 'üsüs justa jinwatsja jipj.

Jin quip nepénowa

pülül pje 'üsüs yustaptsja,

nepénowa tsju jas püste jin yustaptsja,

nepénowa pajal sin jetsja.

Soquiya tjyama jinwatsja jipj,

arete pjots' jala jinwá 'ots'iptsja,

arete nepénowa órotsja,

nepénowa pe pülücj jaylacj,
pe perla ló watsja nepenowá.

¹⁷ Po 'in pülücj tyatsja,
po 'in leñ way tecyawaja",
nin ca mvelecj vender lajay.

Barco jatatj, nucucj wa ca yupj pjü way, campa mpe.
Ca nucucj Babilonia pwe. Barco mo'o jil, pjü yupj nu-
cucj wa ca, barco mo'o tsji' lajay, nucucj wa ca. Pjü way
'üsú mo'ó tsji' lajay, nucucj wa ca yupj. ¹⁸ Nepé myusca
ca nucucj, jupj tüpwé mpes, ne nin ca mvelecj: "Pues
cjuwá p'a pülücj patja nin jiná. Pünetsja pajal."

¹⁹ 'Amá sey pjucj casá mpa'tacj 'aplijila mpes. La
mpuyucj ca, mvelecj wa Babilonia mpes:

"Pajal malala tepyala jupj.

Pajal pünetsja jupj yas nam.

Jupj jaylacj la tjiji tsjan pajal pülücj jaylacj.

Mpes pülücj tya'acj qjuis tepyala cupj,
cupj ne barco tya'acj.

Nin tulucj quinam.

Po 'in leñ way pjü malala tepyala jupj",

nin ca mvelecj yupj, barco mo'o jil.

²⁰ P'a casá nujola nsem nun, tsjun po'o potjaqué. Nun
tsjun po'o potjaqué, 'üsüs nujisas t'as malala tepyala
jupj. 'Üsüs nujisas t'as nun Dios ts'uyupj, nun apostol-
pan nepenowá, nepénowa profetapan nun. Dios cus
tyüla jupj, jupj pajal malala la nutjiji mpes.

²¹ Niná t'apjacas na, ángel pajal jas tjiyocj tjinyuc
napj. Pe püné nt'ya jupj, trapiche jinwá jústatsja. 'Üsú
püné mo'o la ts'ya pwen, tjevele:

"Nin p'iyá ca mpalas Babilonia,
pülücj patja nt'a.

Pajal pünetsja,

mop'in Dios ca 'amá nt'a palá la nts'iyas jupj,
ne pjü ma ca jus nucucj quinam."

²² Ángel tjevele wa Babilonia lal:

"Ma cüpjacas quinam jipj nt'a jatül.

Ma cüpjacas quinam arpa.

Ma wa cüpjacas quinam gente nejets'eñ.

Ma wa cüpjacas quinam yupj la pjus.

Ma ca cüpjacas quinam trompeta jipj nt'a.

Leñ ca nsem tsji' lajay pjü.

Ma cüpjacas quinam trigo jacjol jipj nt'a.

²³ Ma yam jus cümüjü jipj nt'a quinam.

Niyom, locopyas,

ma ca mwayim jipj nt'a quinam.

Vender lajay jipj nt'a tapatjá,

pajal noypan waytsja nosis nt'a

'in lacasana way,

t'emel pülücj jatatsja mpes;

nin tulucj ca nsem quinam.

Püna diablo cyapj tjep'ya'sa malala la tjejay,

ne jipj yus tsyawiltsja gentas nosis nt'a.

Nin tulucj ca nsem quinam",

nin tjevele ángel jas tjiyocj Babilonia lal.

²⁴ Dios ca cus ntülüs Babilonia, pülücj patja nt'a. Ba-
bilonia nt'a jis tjü'ünan profetapan, jis tjü'ünan wa la
p'a wa Dios juts'uyupj. P'a nt'a nosis nt'a jis tjü'ünan wa
Dios ts'uyupj. Babilonia la tjiji mpes, nin la t'ajay wa

ne'aj. Pjü way jis tjü'ünan, Babilonia mpes jis tjü'ünan
yupj.

Pajal 'ücj jisas nsem Dios pü'ü nt'a.

19 Locopyaya yümücj nepé tjowelepj jin t'apjacas
Dios pü'ü mpe. Gente pajal pülücj nepé la
tupuyupj jin p'ajatsja. 'Ücj jisastsja pajal. Nin tjowelepj
yupj:

"Nun ca mvelé Dios 'üsüs way.

Dios mpes ca 'üsüs mpatjaqué lovin.

Más 'üsüs liji jupj pjü jis lal.

Püné jupj; pjü way 'ücj liji jupj.

² 'Üsüs nin, Dios nin liji

cus la tül Babilonia,

pülücj patja nt'a.

Jupj nin la tjiji jupj tjevelá.

Jupj tjevele t'üc' way

pajal malala nyuca la t'ajay

Babilonia mo'o patjá.

Quepj niyom pülücj lal wine

jinwá la t'ajay yupj.

Yupj ma jisastsja Dios.

P'a p'in jisastsja lovin.

Nosis casá tapatjá,

Babilonia nt'a lajaytsja jinwá

quelel lajaytsja yupj,

mpes yupj malala wa lajaytsja pajal.

Dios jis capj tyüla Babilonia mo'o patja quinam,

yupj p'iyá jis tjü'ünan Dios jomozopan."

³ Dios pü'ü nt'a niswa pajal yümücj tjowelepj:

"Nun ca mvelé Dios 'üsüs way.

Pülücj patja nt'a pwe,

nepé ca viyá mim musus lovin."

⁴ Nin tjowelepj na niná, co'müypan veinticuatro palá

nipi'tjiñ Dios wolap'a'á, jupj tjijyü'ta mpe tjá'asa nt'a.

Püné jupj, tjowelepj yupj. Nin p'iyá la t'ajay wa yulup-

janas janucunpan. Pjü yupj tjowelepj:

"Nin qjuisas t'as.

'Üsüs Dios, tjewelé nun."

⁵ Locopyaya Dios tjá'asa nepé vele jin t'apjacas.

Tjevele:

"Nun Dios jomozopan,

mvelé nun Dios 'üsüs.

Nun solejé jupj ca jis capj ntülüs

malala la t'ajay.

'Üsüs pjac tjewelé nun pjü, Dios po'ó;

nun noypan, tsjictjacj wa,

ca nin mvelé nun",

nin t'apjacas, Dios tjá'asa mpe.

⁶ Locopyaya pajal pülücj nepé javelepj jin t'apjacas

wa. 'Üsú püné t'yüna na jinwá p'ajatsja. Pajal yümücj

t'i'ila jin p'ajatsja wa. Yupj tjowelepj:

"Nun ca mvelé Dios 'üsüs way.

Qjuis Dios jyü'ta.

Qjuis Jepa jupj.

Jupj pajal püné pjü jis lal.

⁷ 'Ücj qjuisas t'as cupj.

Pajal 'ücj qjuisas ca nsem.

Ca mvelecj Dios pajal püné.
 Oveja Tsjicj ca mwayim quinam.
 Jupj lal ca mwayim jas tücüi'pe quinam lo wayis.
⁸ Oveja Tsjicj p'iyá tje'yaya jupj jas quip.
 Jupj jas quip pje way,
 pajal 'üsüs justa, pajal salá way.
 Se jawca 'ots'ipj",
 nin tjowelepj yupj. (Dios ts'uyupj pülül pje sin jacüipap,
 mpes ca qjuiyola mpalas yupj 'üsüs quinam Dios lal.)
⁹ Locopyaya ángel tjevele napj lal: "Tepyaca jipj niná:
 'Dios nepénowa jis lal tjevele ncul pülücj jis la las la tjiji
 nt'a, ne'aj nlajacj ca Oveja Tsjicj ca mwayim mpes. Pajal
 'üsüs ca jis mpalas, ne'aj jil mpes.'"
 Jupj tjevele wa: "Dios p'iyá tjevele niná".
¹⁰ Ángel nin tjevele na niná, jupj wolap'a'a palá
 nipi'tjis napj. Quelel veletsja jupj pajal püné. Jupj ma
 jostsja niná. Napj lal tjevele: "Ma nin la mijin niná. Napj
 ne Dios jomozo wa, jipj jinwá, jipj pyülücpán jinwá. Pjü
 nun poné Jesucristo nusin tji'yüsa la tjijá. Nin mpes
 Dios jomozopan nun. Dios wolap'a'a palá nipi'tjiqulé la
 p'in. Ca mvelen jupj pajal püné. Pjü way cupj velecj Je-
 sucristo velá. Nin p'iyá javelepj pjü way Dios mpes
 javelepj", nin tjevele ángel napj lal.

Jesucristo jac' nishwá nosis casa'á.

¹¹ Locopyaya p'a wa tjinyuc, p'a jawas ca mpalas.
 Tjinyuc jun cjoltsja Dios pü'nt'nt'a. Tjinyuc wa cavayú
 pje. Jupj, cavayú casá tja'asá, "T'üc' Way Vele" ló jupj.
 "Ma Li Tsuwile" ló wa jupj. Jupj 'üsüs Dios lal, mpes jis
 capj tyüla malala nyuca lajay. Nin mpes jupj le palana
 malala nyuca lajay jis lal. ¹² Jupj jun, 'awa wolaqué jin-
 wá. Jupj jay pjucj po'ó corona pülücj jay jatja, jupj
 pülücj jis Jepa mpes. Jupj ló pjaní jupj po'o tapac, jupj
 p'in selé tsjan mpes nin ló jupj. ¹³ 'As mo'o tepya'ta jin
 justa jupj jas quip. "Dios Tjevelá" ló wa jupj pjü jis lal.
¹⁴ Pjü Dios militarpan cus tocoñ jupj. Jupj cjüil tjil. Pjü
 yupj cavayú pje casá tjatja tjil wa. Pjü sin quip pje pajal
 'üsüs yustapj sin quípetsja yupj. Pajal salá waytsja sin
 quip. ¹⁵ Cavayú casá tja'asa, jupj la mpe pje'á tje'yaca
 polomay pjoye. Polomay ninana lal ca jis mojo'os Dios
 ma jisas. Ma lajay jupj jyú'tá, yümücj ca jis capj ntülüs,
 acero mpes syüpa jinwá. Dios nin ca la mijis gente pa-
 jal malala nyuca la tja'ay mpes, ne ninana p'iyá ca jis
 capj ntülüs. Uva sey jajatsj 'üsú ca mpalas, nin jinwá ca
 la mijis jupj, Dios ma jisas jis lal. Dios pajal püné pjü jis
 lal. ¹⁶ Cavayú casá tja'asá, jas quip po'o tapac jupj ló p'a
 wa. Ninana nin tapactsja:
PJÜ JEPAPAN JIS JEPa.
PAJAL PÜNÉ PJÜ JIS LAL.
 Nin p'iyá tapac watsja tüecj po'ó.
¹⁷ P'a wa ángel tjinyuc. Lots'ac' mo'o tóñcatsja jupj.
 Yümücj tjevele manta witjacj jis lal: "Nculá nun. Dios
 pülücj liji nun nu lo las. 'A nu tjumulus quinam nin nt'a.
¹⁸ Ne'aj ca nlajá jepapan jis p'üy. Jepapan militar jis p'üy
 ca nlajá wa, niyom sin tjiyocpan 'a nin p'iyá. Ne'aj
 cavayú jis p'üy nlajá wa ca, casá tjatja nlajá wa ca nun.
 Pjü Dios ma quelel lajaytsjé, jis p'üy nlajá wa ca.
 Nepénowa esclavopan, nepénowa esclavopan tulucj.

Yupj nepénowa tsjictjacj, nepénowa noypan", nin
 tjevele ángel manta witjacj jis lal.

¹⁹ Locopyaya wa napj tjinyuc Animal Ts'i 'Inyá, jupj ne
 'üsú mpe pje'á tje'yaca p'iyá. Jepapan nosis casá patja
 cus tocoñ wa. Jis militarpan jis lal tjiquil jepapan. Ne'aj
 'a jis tjimyula jis la palan cavayú pje casá tja'asa lal, jupj
 militarpan jis lal 'ots'ipj. ²⁰ Malala jis tepyala la p'in.
 Yupj sin tjiyocj tuluctsja cavayú pje casá tja'asa lal.
 Ntji'liñ Animal Ts'i 'Inyá. Profeta li tsuwiletsjé, 'a ntji'liñ
 wa. Profeta niná líjitsja, gente ma polel lajay jinwá. Nin
 la tjiji yus tsyawilí gentas, yupj ne Animal mpes sin
 po'o tapac. Püné jin yólatsja pwen, Animal jin justa.
 Mop'in malala tepyala jupj, Profeta Malala. 'Awa püné
 mo'o la ts'i jupj Animal Ts'i 'Inyá lal. Así janucun ne'aj la
 ts'i yupj. Azufre, 'yüma ne'aj. ²¹ Cavayú casá tja'asa jis
 tji'yü'na wa pjü la p'a wa, yupj ne ne'aj tjiquil jis la
 palan jupj lal. Jupj polomay la mpe pje'á tje'yaca mpes
 jis tji'yü'na yupj. Nin la tjiji na, manta witjacj pjü tjiquil,
 tjalá. Pajal jis col pit'a tepyala, jis p'üy tjalá mpes. Niná
 napj tjinyuc, p'a jawasa ca nin mpalas.

Diablo ntsu'pam ca ma'ajam.

20 Napj tjinyuc wa ángel pjaní tsjun popé. Llave
 tya'a watsja jun la t'olon jul pajal campwila. Ne'aj
 ca mo'onsos diablú. Jupj cadena püné mos nt'a tyá'ats-
 ja diablo la tsupapj. ² Niná ángel ntjüi'le Latsj Püné.
 Latsj Püné nin p'iyatsja lotsjim püna tüpü'á. Jupj ne di-
 ablú. Satanás ló wa niná. Ángel tsyu'pa jupj, jupj año
 mil ca ntsu'pam ma'ajam. ³ Tsyu'pa na, ángel diablo jul
 pajal campwila mo'ó la ts'iyá jupj. Na'aj la ts'iyá na, jul
 jun t'yo'na. Pajal 'üsüs jun t'yo'na, p'a ma polel jun la
 cjol lyá'asa jin. Nin la tjiji diablo ma pje'á lo winin año
 mil, ma yus tsyawilí nishwá nosis casá patjá. Teyawaja
 na año mil, Dios tjevele nsoctes ca jupj. Tsjicj way p'in
 ca socotj nsem diablú. Napj tjinyuc ca nin mpalas p'a
 jawasa.

⁴ Napj tjinyuc wa jepapan jis silla nepenowá. Silla
 casá jatjatsjé 'ücj jis la veles p'a po'ó ncu malala yupj.
 Dios jis tje'yaya 'ücj jis la veles niná jupj mpes. Napj
 tjinyuc wa gente jis qjues nepenowá. Yupj nasa
 tecya'liñ. Noypan nosis casá patjá jis men taná tjojocj
 yupj, Jesucristo mpes javeleptsja mpes. Dios Popel
 mpes tjowelepj watsja, mpes wa tjü'ünan yupj. Yupj
 lovin yólatsja Animal Ts'i 'Inyá püné tulucj. Yólatsja wa
 püné tulucj pe niná Animal jin justa. Yupj ma quelel sin
 po'o tapac Animal Ts'i 'Inyá mpes. Tapac tuluctsja wola
 po'ó, jis mas po'ó tapac tuluctsja wa yupj. Yupj niswa
 patja tepyala. Jesucristo sa coñtsja quinam. 'A mulú
 tjüjütütj año mil mpes, Jesucristo lal.

⁵ Yupj mwalá way sin jajünsüpj tecya'liñ popé, jis la
 püt'üs nishwá. P'a wa tecya'liñ ma sin tjüjünsüpj po
 quinam. Año mil tecyawaja na, ca sin müjünsücj yupj.
⁶ Mwalá way sin tjüjünsüpj witjacj, Dios pajal 'ücj jisas
 lis tjiji yupj. Yum 'a Dios juts'a'á. Yupj ma ca nca'liñ
 nishwá, la p'a jinwá. Sacerdotepan ca nsem yupj Dios
 mpes, Jesucristo mpes wa. 'A mulú ca müjü'tücj año
 mil mpes Jesucristo lal, jupj ne nosis nt'a tjemey jis
 capj la p'acj püna p'in.

⁷ Teczyawaja na año mil, Satanás socotj ca nsem, lo winin tsyu'pa tjá'asa mpe. ⁸ Ca pje'á nyacas, ca mim, jis la tsuwil gentá, pjü jun ta'á nosis nt'a. Ca yus ntsawilis Dios ma jisas. Nin p'iyá ca nsem yupj jis jepa lal. (Dios ma jisas Magogpan jis lá yupj. Yupj jis jepa, Gog ló jupj.) Diablo yupj jis militarpan ca 'a jis mulus jis la palan. Pajal pülücj nsem yupj. Sus 'úsü püné la nt'a jinwá ca pülücj nsem pajal. ⁹ Yumal casá ca ncul. T'asiyú ca mäjünsünüñ Dios ts'uyupj patja nt'a. Niná pülücj patja nt'a Dios pajal quelel la siji. Mpes 'awa ca palá nyacas t'asiyú jyünsünüñ jis capá nt'a, ne ca pjü jis mpeñ yupj. 'Awa ca palá nyacas Dios pü'ü mpe.

¹⁰ Nin tepyala na niná, Dios ca la nts'iyas diablú 'awa püné mo'ó, jupj ne gente yus tsyawilitsja. Azufre 'yüma ne'aj. Ca püna ne'aj la ts'iya watsja Animal Ts'i 'Inyá. Profeta li tsuwile ca ne'aj la ts'iya watsja. Jis mvajas ca nsem yupj ne'aj. Püste na, jaw na, jis mvajas ca nsem lovin.

¹¹ Locopyaya silla püné tjinyuc, Jepa Püné mpes. Pjetsja niná sillás. Napj tjinyuc wa silla casá ja'asatsjé. Nosis teczyawaja jupj wolap'a'á, tsjun po'ó teczyawaja wa jupj wolap'a'á. Leñ jis tepyala yupj. ¹² Tjinyuc wa püna tecya'liñ qjuis Jepsucristo wolap'a'a tjelejeñ. Pjü ne'aj tjelejeñ, noypan, tsjictjacj, pjü. Papel ne'aj pü'ütsja tjevele tsjan la tjajay yupj, nosis casá tapatja na. La tütüpptsja quinam niná papel. La tütüpj watsja papel p'a wa. Papel niná nin tjevele pjacj ca mpatjam Dios lal. Locopyaya qjuis Jepsucristo tjevele pjacj mpü'üm, tjevele wa pjacj malala nyuca la tjiji, papel tjevele jin.

¹³ Tecya'liñ nepenowá jis p'üy 'úsü püné mo'ó patja; yupj 'a sin tjujünsüpj wa, Jepa wolap'a'a nyüjünsünüñ wa. Pjü tecya'liñ, pjü sin tjujünsüpj. Tecya'liñ patja nepé tjiquil yupj. Pjü yupj mpes tjevele ncu 'úsüs la tjajay. ¹⁴ Nin tepyala na niná, Dios la tjiji pjü ma ca nca'liñ quinam. Nin la tjiji 'awa püné mo'ó jatja cya'liñ la p'in. Dios na'aj la teczyoye tecya'liñ tjatja nt'a, 'awa püné mo'ó. 'Awa püné mo'ó jil, niswa cya'liñ jinwá se palá yupj. Lama tecya'liñ jinwá yupj quinam. ¹⁵ Papel pjaní tjevele pjacj ca mpatjam Dios lal. Jis lá cjuwá papel mo'ó, 'awa püné mo'ó lis teczyoye. Niná napj tjinyuc ca nin mpalas p'a jawasa.

Dios nosis seyasa ca la mijis. Tsjun seyasa ca la mijis wa.

21 Locopyaya tjinyuc napj tsjun seyasa, nosis seyasa tjinyuc wa. Tsjun mwalá teczyawaja, nosis mwalá teczyawaja wa. Nosis seyasa casá, mar cjuwatsja. ² Tjinyuc wa seyasa Jerusalén, pülücj patja nt'a. Dios pü'ü mpe tjac' nosis casa'á. Jerusalén Seyasa Dios juts'a'á p'iyá. Pajal pülücj patja ne'aj. Dios pajal 'úsüs la tjiji jupj. Quepj jinwá 'úsüs jústatsja, quepj 'úsüs justa sa capyá woya na, nin p'iyá 'úsüs jústatsja Jerusalén Seyasa. ³ Yümücj nepé vele jin tjapjacas Dios pü'ü mpe. Ninana tjevelá: "Dios pü'ü gente jis lal quinam. Yupj jis lal ca mpü'üm jupj. Niná gentá, jupj juts'a'á ca nsem. Dios p'iyá ca jis capj ncoñcos. Jupj ca yupj jis Dios nsem jupj. ⁴ Aplijíatsja yupj püna p'in; quina jupj yupj yun 'úsü ncjücjüs ca, mpajam la mijis, ne ca pajal 'ücj jisas

nsem. Ma ca nca'liñ quinam. Ma 'aplijila nsem quinam, ne ma ca la mpuyucj. Ma ca nepé vyaja nsem quinam. Püna tepyala ma ca mpalas quinam", nin tjevele tjapjacas.

⁵ Locopyaya Dios tjevele jupj jyü'ta mpe: "Napj pjü lejaj seyasa". Tjevele wa napj lal: "Mpaquen niná papel mo'ó: 'Ninana velé, t'üc' way velé. 'Ücj la pon napj velé.'"

⁶ Locopyaya tjevele wa: "Teczyawaja la tjejay quinam. Lovin pü'üs, pjü way 'ücj lejaj. Napj nlal pjü nin tepyala, napj mpes wa ca pjü ncawajas. Gente pajal quelel ncapj jacoñ, napj ca jis ma'ayá 'ücj mpatjam napj lal. Así ca jis ma'ayá, jaylacj tulucj. ⁷ Nin la tjajay, napj tjiyütütj jin, nin ca nsem yupj jis lal; nin ca la mejaj napj yupj mpes. Napj ca yupj jis Dios nsem. Yupj napj nts'uyupj ca nsem. ⁸ Nin tulucj malala lajay jis lal. Nepénowa lacj jeyapj mpes ma quelel ncapj tocoñ. Yupj ca mal 'awa püné mo'ó. Ne'aj wa ca mal ma japon napj velé. Malala lajay ne'aj wa ca mal. Gente sa 'ünan ne'aj wa ca mal. Sejats'om tulucj jamanun ne'aj wa ca mal. Jis vayum tulucj lal lyawuñ ne'aj wa ca mal. Nin wa ca jis mpalas lapanenpan jis lal javelepj. Nin p'iyá ca nsem dios p'a wa jisas jis lal. (Nosis nt'a p'in jis dios yupj.) Pjü la tsuwilpan ne'aj wa ca mal. Pjü yupj 'awa püné mo'ó ca mal. Ne'aj azufre 'yüma. Ne'aj mal, niswa cya'liñ cuscú. Lama cya'liñ yupj." Nin tjevele Dios.

Jerusalén Seyasa pajal 'úsüs.

⁹ Locopyaya ángel pjaní tjac', tjevele napj lal. Jupj ne angelpan siéteya sin popé, jis plato jatatsja popé. Jis plato mo'ó jatatsja Dios jas tjejyama jis capj la tül nosis casá patjá. Siéteya jatatsja yupj, lo cawajas jis capj la tül mpes. Ángel niná tjevele napj lal: "Was. Napj ca jin mü'úsüs la mejaj pjacj lal ca mwayim Oveja Tsjicj."

¹⁰ Jupj nin tjevele na, ángel ntjemanú joc' mo'ó, campanya nt'a. Dios Cjües newa nin tji'yüsa la tjiji niná, mpes nin. Ne'aj ntje'aya tjinyuc Jerusalén nt'a. Tsjun popa nosis nt'a tjac' Dios mpe. Jerusalén Dios juts'a'á. Ne'aj pülücj patja. ¹¹ Ne'aj pajal jas tjejyawca Dios jyawca mpes. Jyáwcatsja pe 'úsüs justa jinwá, pe jaspe ló jinwá. Salá waytsja pajal, vidrio jinwá. ¹² Jerusalén t'asiyú campanya tjuwütsja, la püné watsja jupj. Doce jun vilicjsja, tjuwücj nt'a. Angelpan pjaní pjaní jamaptsja jun vilicj. Jun vilicj po'o tapac Israel jatjampan dóceya jis lá. Pajal püna tapatja yupj. Pjü israelpan yupj sin popa. ¹³ Tjuwücj nt'a jun vilicj cónt'etsja tsiquin mpe, cont'e watsja norte mpe, cont'e watsja sur mpe, cont'e watsja t'yaja mpe. ¹⁴ Pe dóceya casá tjuwücj. Pe pajal noypan waytsja. Pe pjaní pjaní po'o tapac apostolpan jis lá. Dóceya apostolpan sa coñtsja Oveja Tsjicj, jupj tjuwine na nosis casá.

¹⁵ Ángel napj lal véletsja, visyú tyá'atsja jupj, pülücj patja la wujus. Jupj 'a quelel wa vyújutsja jun vilicj witjacj, jupj tjuwücj quelel vyuju watsja. Jupj visyú oro watsja jupj. ¹⁶ T'empe pülücj patja yulupjánatsja. Pjü t'empe nin p'iyá cámpatsja jupj. Pülücj patja tjivyuju jupj, ángel, visyú mpes. Pajal pünetsja. Kilómetro dos mil, dos cientos cámpatsja. Nin p'iyatsja campanya

nt'a. Nin p'iyá la pünetsja. ¹⁷ Ángel tjiyuyuju wa tjüwücj nt'a. Sesenta y cuatro varas la pünetsja jupj. Cupj vyujac jin p'iyá tjiyuyuju jupj.

¹⁸ Tjüwücj pe 'üsüs way justa pópatsja niná. Jaspe ló ninana pe. Pjü wosis ne'aj oro lata witjactsja, vidrio salá jin yustaptsja. T'üc' way oro waytsja pjü. ¹⁹ Tjüwücj pe witjacj casá tjá'asa. Pe niná 'üsüs way yustaptsja. Pe p'a wa pe po'o játjatsja, se jáwcatsja. Pe po'o játjatsja, pajal pülücj jaylacj pjütsja niná. P'a casá yustaptsja yupj pjü. Pe noypan casá tjá'asa tjüwücj,

pe jaspe ló pjaní way.

Pe pjaní wa zafiro ló.

Pe p'a wa ágata ló.

Pe p'a wa esmeralda ló.

²⁰ Pe p'a wa ónice ló.

Pe p'a wa cornalina ló.

Pe p'a wa crisólito ló.

Pe p'a wa berilo ló.

Pe p'a wa topacio ló.

Pe p'a wa crisoprasa ló.

Pe p'a wa jacinto ló.

Pe p'a wa amatista ló.

Niná pe witjacj, tjüwücj casá tjá'asatsja. ²¹ Jupj jun vilicj dóceya, pues pjü perla waytsja, niná pe waytsja yupj. Pajal 'üsüs yustaptsja. Jun vilicj pjaní perla pjanitsja. Ne'aj jümücj la püné oro látatsja jupj. Jümücj salá waytsja pajal, vidrio jinwá. T'üc' way oro waytsja pjü.

²² Dios cupj qjuis Jepa, jun ta'á wine ne'aj. Jupj más püné pjü jis lal. Oveja Tsjić jun ta'á wine wa ne'aj. Cjuwatsja ne'aj Dios wosis. Ne'aj pjü jun ta'á quelel lajay Dios, Oveja Tsjić quelel lajay wa, mpes nin. ²³ Ne'aj ma jisas lots'ac'. Ne'aj ma jisas mümüy. Dios jyawca ne'aj. Mpes jyawca ne'aj lovin. Oveja Tsjić jyawca wa ne'aj, mpes ma jisas yam. ²⁴ Niná pülücj patja pjü ca jas majawaques nosis nt'a. Jepapan nosis casá patjá, ne'aj ca nca'acj tsjan 'üsüs way yustapj yupj la tjajay sin popé. Ne'aj ca jis ma'ayacj. ²⁵ Ma t'yaja ne'aj lovin. Mpes lovin ma jun t'olon tjüwücj jun vilicj.

²⁶ Nosis mpe, pjü p'a se jütütj mpe ca ne'aj nca'acj yupj jatatj 'üsüs yustapj, ca jis ma'ayacj. Pjü 'üsüs la tjajay, pjü ca nca'acj ne'aj yupj. ²⁷ Malala ma polel la cuwis ne'aj. Malala nyuca liji ma polel la winin ne'aj. Li tsuwile 'a nin p'iyá. P'a p'in 'ücj jis la winin ne'aj. Jis lá papel po'o tapac, Oveja Tsjić popel po'ó, 'ücj jis la winin ne'aj nempe. Jupj popel vele pjac ca mpatjam Dios lal. Niná napj tjinyuc ca nin mpalas p'a jawasa.

Jerusalén Seyasa mo'o patjá, 'üsüs jisas patja.

22 Locopyaya ángel niná ntje'aya tjinyuc 'üsú ne'aj, pülücj patja nt'a. Dios Oveja Tsjić lal já'asa mpe pyacj 'üsú cjües. Pjü salá way niná 'üsüs, vidrio jinwá. Gente 'ücj patja niná 'üsú myü'üh mpes. ² Jümücj la püné culupwen nt'a jama niná 'üsüs, pülücj patja nt'a. 'Üsú la nt'a, yo lejeñ, na'aj po'ó, qui'á po'ó. Yo wolas japis, patja yupj. La dóceya vyala jupj año pjaní. Pjü mes wolas vyala niswa. Yo lo lemeliyú jupj, nosis casá patja si ts'ucú jupj. ³ Ne'aj Dios lovin ma jis capj ntülüs gentá, malala la tjajay mpes. Ma pjaní 'o'sa ca malala la

mijis ne'aj. Ne'aj 'a mulú ca mütü'tücj Dios, Oveja Tsjić lal. Jupj jomozopan 'ücj jisas tsji' la mijicj jupj mpes.

⁴ Ca nucucj jupj wola. Jupj ló jis wala po'o tapac ca nsem. ⁵ Ma ca püste nsem ne'aj. Ne'aj patjá ma yam jisas nacj, ma jisas lots'ac'. Jis Jepa Dios jyawca yupj mpes. Yupj ne'aj patjá, jepapan ca nsem wa lovin.

Jesucristo jac' jupj.

⁶ Ángel tjevele napj lal: "Napj tjevelé t'üc' way. 'Ücj la pon napj tjevelé. Cupj qjuis Jepa Dios nin tjejyama sin la 'üsüs jis la jay jupj jomozopan, ne ca sin mü'üsüs tsjan ca mpalas leñ way. Dios p'iyá sin 'yüsa la siji jupj profetapan, mpes ca 'ücj mvelecj jupj mpes."

⁷ Jesucristo tjevele: "Nusin tjü'üsüs niná. Leñ way ca ncuwis nun nt'a. Papel niná vele tsjan ca la mijis Dios. Jupj mpes tepyaca niná. Popel niná jyü'ta jin lajay, Dios ca 'ücj jisas lis mijis", nin tjevele Jesucristá.

⁸ Napj ne Juan. Napj tjapjacas niná, tjinyuc niná, tepyac jinwá. Tjapjacas na niná, palá nipi'tjis napj ángel wolap'a'a. Napj nólatsja ángel pünetsja. Jupj niná pjü nin 'yüsa la nífjtsja.

⁹ Napj la tjejay na niná, jupj tjevele napj lal: "Po ma nin la mijin niná. Nam 'a Dios jomozo, jipj jinwá, jipj pyülücpán profetapan jinwá. Lajay na papel niná vele jin, yupj ne Dios jomozopan, napj jinwá. Dios wolap'a'a palá nipi'tjim jipj la p'in. Jele t'as jupj püné."

¹⁰ Jupj tjevele wa napj lal: "Po ma tjepjya'na papel niná, ninana mo'ó tepyac Dios mpes. Leñ way ca nin mpalas papel niná vele jin. ¹¹ Ma nin tepyala na p'in, malala nyuca lajay newa ca malala nyuca la mijicj. Malala nyuca yola, newa ca malala nyuca yola nsem. 'Üsüs lajay, 'üsüs ca la mijicj newá. 'Üsüs yolá, 'üsüs yola nsem newá", ángel nin tjevele napj lal.

¹² Jesús tjevele: "Nusin tjü'üsüs niná. Leñ way ca ncuwis nun nt'a. Napj tjacuwis na, nu ma'ayá ca, nun la tjüjij mpes. ¹³ Napj lovin pü'üs, pjü way 'ücj lejay. Napj ne mwalá waytsja pjü jis lal. Napj ne locopyaya wa pjü jis lal. Napj nlal pjü nin tepyala. Napj mpes wa ca pjü ncawajas. ¹⁴ Gente nepénowa nasa 'üsüs jis tepyala Dios lal, napj la tjejay mpes. Te jinwatsja yupj Dios lal püna p'in; salá jinwá quinam yupj. Yupj jisas Dios perdonar la siji, ne nin la mon wa yupj. Dios ca 'ücj jisas lis mijis. 'Ücj jis la pis ca nsem yo wolas, niná yo wolas 'ücj jis la patj liji. Yupj 'ücj jis la winin ne'aj, Dios ts'uyupj pülücj patja nt'a. ¹⁵ Ma polel jis la winin ne'aj Dios ma quelel lajay. Lapanen lal javelepj, ma wa polel jis la winin ne'aj. Sejats'om tulucj jamanun ma ncul ne'aj. Nin p'iyá voyum tulucj lal lyawuñ jis lal. Nin p'iyá gente sa 'ünan jis lal. Nin p'iyá p'a dios witjacj jisas jis lal. Nin p'iyá quelel la tsuwil jis lal. La tsuwilpan ma ca mal ne'aj.

¹⁶ "Napj ne Jesús. Napj ángel jas tjejyam, nun lal la veles. Pjü Dios ts'uyupj pjü jun ta'á 'a si mulú mpes nin tjevelé. T'üc' way David püna tüpü'ü popa p'iyá napj. Napj pjulacj püné jinwá, püstapj casá cyla. Napj mpes ca majawaques, ne ca 'üsüs mpalas Dios jos jin", nin tjevele Jesucristo.

¹⁷ Dios Cjües vele: “Nculá nun. Jesucristo po'o mponé.” Qjuis Jepa lal mwayim nin vele wa: “Nculá nun”. Pülücj way tjepjyacañ nin tjevelé; mvelecj wa ca yupj: “Nculá nun”. Pajal quelel so coñcó Dios, qjuisas mponé nun Jesucristo lal. Nun quelel potjaqué Dios lal, 'ücj potjaqué jupj lal. 'Üsú sive, 'üsú myü'üñ, mpes patja yupj. Nin p'iyá ca nsem nun lal. Nin p'iyá ca nu ma'ayas 'ücj mpatjaqué jupj lal. Jaylacj tulucj ca nsem.

¹⁸ Jesucristo tjevele wa: “Papel niná nin vele tsjan ca la mijis Dios. Jupj mpes tepyaca niná. Mpes nin velé niná papel pjyacañ jis lal: po ma la ntsawilí nun, popel niná vele mpes. Po ma mvelé p'a tjevelam, jupj tjevele

tulucj. Jupj nin liji niná, Dios ca cus ntülüs papel niná vele jinwá. ¹⁹ Po ma ntsüpünú nun niná papel niná vele Dios mpes. Nun popa pjaní nin liji niná, ma ca polel mpü'üm Dios lal. Ma ca polel mpisis yo wolas, yo wolas 'ücj la püt'üs liji. Ma ca polel la püt'üs ca nsem Dios ts'uyupj pülücj patja nt'a, ne'aj Dios juts'a'á. Papel niná vele Dios ts'uyupj pülücj patja po'ó. ²⁰ T'üc' way napj velé jin ca mpalas. T'üc' way ca leñ way ncuwis nun nt'a”, nin tjevele Jesucristo.

Nin qjuisas ca nin mpalas. Was, qjuis Jepa Jesús.

²¹ Najas ca pajal 'üsüs la mijis qjuis Jepa Jesús nun mpes. Nun Dios juts'uyupj. Najas ca nin mpalas.